TEXTOS JURÍDICS CATALANS

LLEIS I COSTUMS

II / 7

CORT GENERAL DE MONTSÓ (1585) MONTSÓ - BINÈFAR

PROCÉS FAMILIAR DEL BRAÇ MILITAR

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia i Interior

BARCELONA 2003

T E X T O S
J U R Í D I C S
C A T A L A N S

TEXTOS JURÍDICS CATALANS

LLEIS I COSTUMS
I. Dret Tradicional
II. Constitucions de Pau i Treva i de Corts
III. Actes regis
IV. Recopilacions
V. Costums
VI. Projectes i Memorials

SENTÈNCIES

DOCUMENTS

ESCRIPTORS
I. Escriptors jurídics
II. Literatura polèmics

CONCILIS

Comitè tècnic d'edició dels Textos Jurídics Catalans

President
Dr. Josep Maria FONT I RIUS
Catedràtic d'Història del Dret

Vicepresident
Dr. Tomàs de MONTAGUT I ESTRAGUÉS
Catedràtic d'Història del Dret

Secretari
Sr. Josep CAPDEFERRO I PLA

Coordinadora
Sra. Araceli VENDRELL I GENER
Directora General de Dret i d'Entitats Jurídiques

Vocals
Dr. Ferran BADOSA I COLL
Catedràtic de Dret Civil

Dr. Joan BASTARDAS I PARERA
Catedràtic de Filologia Llatina

Dr. Manuel MUNDÓ I MARCET
Catedràtic de Paleografia i Diplomàtica

Sr. Josep Maria PONS I GURI
Director de l'Arxiu Històric Fidel Fita

Sr. Jaume de PUIG I OLIVER
Assessor Tècnic del Servei de Cultura de la Diputació de Barcelona

Sr. Josep Maria PUIG I SALELLAS
Membre de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya

Sr. Josep Enric REBÉS I SOLÉ
President de la Comissió Jurídica Assessora

Dr. Josep Maria SANS I TRAVÉ
Director General del Patrimoni Cultural

Dra. Eva SERRA I PUIG
Professora Titular d'Història Moderna

CORT GENERAL DE MONTSÓ
(1585)
MONTSÓ – BINÈFAR

PROCÉS FAMILIAR DEL BRAÇ MILITAR

TEXTOS
JURÍDICS
CATALANS

LLEIS I COSTUMS
II/7

CORT GENERAL DE MONTSÓ
(1585)
MONTSÓ – BINÈFAR

PROCÉS FAMILIAR DEL BRAÇ MILITAR

A cura de
Josep M. Bringué i Portella
Pere Gifre i Ribas
Gerard Marí i Brull
Miquel Pérez Latre
Joan Pons Alzina

Coordinat per
Eva Serra i Puig

Introducció de Pere Gifre i Ribas

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia i Interior

BARCELONA 2003

El manuscrit objecte d'aquesta edició està dipositat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, a qui agraïm la col·laboració.

Coordinació: Eva Serra i Puig.
Introducció: Pere Gifre i Ribas.
Transcripció del manuscrit: Josep M. Bringué, Pere Gifre, Joan Pons Alzina.
Revisió de la part llatina: Gerard Marí i Brull.
Correcció tècnica: Pere Gifre, Gerard Marí i Brull, Joan Pons Alzina.
Correcció d'estil del capítol introductori: Sebastià Solé i Cot.

ÍNDEX

I. INTRODUCCIÓ I

II. CORTS DE MONTSÓ DE 1585. PROCÉS DEL BRAÇ MILITAR

Transcripció

Constitució de la Cort 1
Proposició reial 2
Resposta de la Cort 5
Pròrroga de quatre dies per a comparèixer a Corts 5
Pròrroga pel dilluns 1 de juliol. 6
Llistat de comparents a la proposició 6
Llistat de comparents en el termini de quatre dies 7
Elecció i jurament de Joan Sala com a notari 14
Jurament dels assistents 14
Elecció de porter 15
Elecció de persones per a decidir sobre el vot dels procuradors 20
Poder per a elegir porter, promotor, habilitadors i advocats. 21
Elecció de persones per a nomenar els oficials necessaris. 23
Nova elecció de porter 24
Elecció de promotor. 24
Elecció d'habilitadors. 24
Elecció d'advocats 24
Jurament del porter 25
Jurament del promotor 25
Jurament dels advocats. 25
Renúncia d'un habilitador 38
Elecció de persones per a nomenar un nou habilitador 38
Habilitació d'una hora (6-7 h.) i tot el temps que el rei sigui a l'església . 38
Nominació de Francesc Agulló de Vellveí com a habilitador substitut . . . 38
Habilitació de les festes de costum i les tardes de les de manament 39
Nominació d'advocat substitut 41
Habilitació d'una hora (6-7 h.) i tot el temps que el rei sigui a l'església . 42
Presentació a sa magestat de les suplicacions per a què nomeni habilitadors 43
Jurament dels habilitadors 50
Elecció de president en absència del president 67
Revocació de l'elecció de president 71
Ambaixada dels quatre braços d'Aragó 87

Elecció de Berenguer de Peguera com a habilitador substitut 92
Jurament de l'habilitador substitut 102
Elecció de Joan Sala com a notari de l'estament. 106
Habilitació de dues hores 113
Jurament d'Andreu Capilla i Joan Onofre Ortodó com a habilitadors substituts dels braços eclesiàstic i reial. 115
Habilitació de les tardes del dissabte 24 i diumenge 25 139
Habilitació de la tarda i del dia següent per la tarda només per a l'habilitació 142
Habilitació de dues hores per acabar l'habilitació. 176
Habilitació primera. 176
Elecció de persones per a obrir el Balanç 198
Habilitació segona 199
Habilitació de les hores del matí, de 8 a 11. 202
Lectura de l'apertura del Balanç. 232
Habilitació d'hores, de 8 a 11 del matí i de 3 a sis de la tarda. 241
Nomenament de persones per a buscar "aposentos" 246
Elecció de persones per a presentar els agravis. 246
Nomenament de persones per a fer constitucions i capítols de cort. 247
Elecció de promotor substitut. 263
Nomenament de persones per a fer el Redrès del General. 304
Nomenament de mossèn Joan Cella per a fer la recopilació de les constitucions 304
Elecció de Joan Cella com a habilitador. 317
Nomenament de Francesc Joan de Tamarit com a sol·licitador de "aposentos" 328
Tercera habilitació 431
Quarta habilitació. 442
Elecció de jutges de greuges . . . . . .
Habilitació d'hores, de 3 a 10 de la tarda 511
Quinta habilitació. 552
Sexta habilitació. 556
Nomenament de persones per a presentar al rei l'oferta 599
Elecció de Federic Cornet com a advocat. 600
Capítols de les constitucions. 626
Decretacions 691
Rèpliques a les decretacions. 698
Segons capítols de constitucions. 702
Decretacions a les rèpliques 711
Segona suplicació de les rèpliques 713
Decretacions als segons capítols de constitucions. 713
Decretacions a la segona suplicació 714
Greuges 715
dels oficials de la Inquisició 716
d'oficials reials als drets i oficials del General 732

dels oficials de la Capitania General. 739
de les declaracions de la Cort de 1564 751
de les reials pragmàtiques. 752
a la ciutat de Lleida 754
a la ciutat de Barcelona 755
a la ciutat de Girona. 755
Dels lloctinents i altres oficials del rei 756
a la ciutat de Lleida 759
a les persones i llibertats eclesiàstiques. 761
a la ciutat de Barcelona 779
a la vila de Perpinyà. 788
a la ciutat de Tortosa 789
a la vila de Cotlliure. 792
a la vila de Vilafranca de Conflent 795
a la vila de Figueres 796
a la vila de Puigcerdà 797
a les comandes d'Ascó, Vilalba i altres. 797
a la vila de Mataró 797
al lloc de Forès. 798
a la vila de Sampedor. 800
a la vila de Vilafranca del Penedès 800
a la ciutat de Vic. 801
a la vila de Perpinyà. 801
als tres braços per la presa de Garau Sayol. 802
al prior de Catalunya 802
a Garau d'Alentorn. 802
a Francesc de Calders. 803
a Pere Pau Bolet. 804
a Joan de Roset 804
a Felip d'Erill. 805
a Pere Balle, de Perpinyà 805
a Joan Andreu Ferrer 806
als militars de Balaguer 806
a Alonso Meca 807
a Pere Joan Miravet, de Lleida 807
a Ramon de Blanes. 808
a Bernat de Boixadors 809
a la duquessa de Cardona 810
a Damià Puigjaner 811
a Pere Cassador 815
als braços militar i reial 871
Capítols dels Redreç. 877

III. ÍNDEX DE CARTES REBUDES, ENVIADES, SÚPLIQUES I JORNADES

Unes notes sobre aquest volum

Aquest volum pertany al procés familiar del braç militar de la Cort General de Montsó de 1585.

Tal com es va explicar en la introducció de l'edició del braç reial de la Cort de Montsó de 1585, publicat en aquesta mateixa col·lecció, en iniciar-se la tasca de transcripció i edició d'aquesta Cort General, es va decidir la publicació sencera dels tres processos familiars, és a dir del braç reial, eclesiàstic i militar, així com també del procés comú o del protonotari. D'aquesta manera, tot fent el seguiment general de l'activitat de la Cort, s'oferia tota la informació derivada i pròpia de cada braç. Evidentment ens hem exposat a editar reiteracions diverses, tal com es pot comprovar en fer la lectura conjunta dels volums dels tres estaments. No s'ha volgut, però, sacrificar cap braç, perque es volia respectar la composició de cadascun, els criteris específics de les seves deliberacions o el contingut propi de llurs dissentiments. D'altra banda, així, s'ha pogut presentar a l'estudiós també la dinàmica d'aquesta institució, que es considera la primera i principal del sistema institucional català, des de l'angle distint de cada estament, cosa que permet també observar sovint en què coincideixen i en què difereixen cadascun dels estaments o braços.

En fer-se aquesta edició de la Cort General de Montsó de 1585, el propòsit fonamentalment era oferir un material imprescindible per a l'estudi de les Corts a les persones que hi estiguessin interessades des del dret o des de la història en els seus interessos més amplis o més acotats. Dic això perquè les introduccions de cadascun dels volums no han vingut determinades per cap intenció de fer un estudi de la Cort General dels segles moderns sinó, sobretot, per l'objectiu d'oferir als estudiosos els textos més importants per a l'estudi de la institució des de la pràctica concreta de cada braç.

Les pautes de les introduccions han variat. La primera, dedicada al braç reial, va ser fruït de les impressions i els suggeriments que va propiciar el primer contacte amb aquestes fonts, i es va posar l'accent en els aspectes més significatius de l'actuació del braç reial. La introducció del volum del protonotari o procés comú va gaudir del fet que el seu autor tenia material inèdit disponible per il.luminar al màxim la funció del procés comú o del protonotari segons informació de més d'una Cort General. Les introduccions del braç militar i eclesiàstic han volgut sobretot aportar les dades més significatives dels respectius braços a partir de la lectura del volum de cada braç amb la intenció de facilitar la tasca a l'estudiós.

Tot i així, aquestes introduccions tenen el mèrit de no ser meres repeticions del que ja coneixem des dels juristes històrics, sigui Jaume Callís, Miquel Sarrovira o Lluís de Peguera.

En la introducció del present volum Pere Gifre s'ha centrat especialment en el procés i els conflictes de l'habilitació del braç militar, el braç que, segurament, donava més mals de cap a la comissió de l'habilitació. D'aquesta manera pot plantejar-se amb un coneixement empíric precís, qüestions com el número de membres assistents, la jerarquia dels títols, la procedència dels convocats i/o presentats, el ritme de les arribades, el grau d'absentisme i el paper o caràcter de la procuració. En aquest seguiment formula hipòtesis de treball i camins de recerca prou interessants,

des de la percepció del caràcter més geogràfico-familiar que merament clientelar de la procuració fins a l'observació del procés d'urbanització de la noblesa, urbanització que, lògicament, no es limitava a Barcelona. Un segon aspecte que inclou l'anàlisi de la introducció del braç militar de Pere Gifre és la identificació i el seguiment dels principals debats del braç, evidentment, molts d'ells vinculats a afers de rendes, o a afers de privilegis estamentals, però no només. I així destaca des de l'afer de l'"excusado" fins a la qüestió dels delmes, des de l'afer de la legitimació o il.legitimació dels pedrenyals fins al conflicte del comerç de cavalls. Les aliances interestamentals variaven, lògicament, segons les qüestions debatudes. Finalment no descura indicar dos temes cabdals en l'agitació del braç militar, un sobre els drets parlamentaris dels nobles que eren deutors de la Diputació del General i l'altre el greuge dels Cassador, que posa en evidència un malestar general i les difícils i/o irreductibles relacions entre la terra i els oficials de la corona.

EVA SERRA I PUIG

I. INTRODUCCIÓ

Introducció[1]

El tercer volum de l'edició de la Cort general de Montsó de 1585 és dedicat al procés familiar del braç militar. En la present introducció s'aportaran algunes dades, poques, les imprescindibles per facilitar la lectura d'aquest volum[2].

Per emmarcar l'actuació del braç militar a la Cort general de 1585[3] ens ha semblat oportú començar per unes qüestions numèriques: saber quants militars podien

1. Aquesta introducció s'ha beneficiat dels comentaris dels diferents components de l'equip que, coordinat per la dra. Eva Serra, ha transcrit i editat la Cort general de 1585: Josep M. Bringué, Gerard Marí, Miquel Pérez Latre i Joan Pons i Alzina.

2. Necessàriament, en ser el tercer volum, hem de fer referència a les dues introduccions anteriors: E. Serra "Introducció", *Cort general de Montsó (1585). Montsó-Binèfar. Procés familiar del braç reial*, Barcelona, Generalitat de Catalunya/Departament de Justícia, 2001 i M. Pérez Latre, "Introducció", *Cort general de Montsó (1585). Montsó-Binèfar. Procés del protonotari* Barcelona, Generalitat de Catalunya/Departament de Justícia, 2001. Estalviarem les referències a aquestes introduccions i, en general, als dos volums anteriors, per agilitzar la lectura. Quedi clar, d'entrada, que aquesta introducció no es pot llegir al marge de les anteriors.

3. Fins ara l'únic estudi de conjunt de l'actuació del braç militar a la Cort general de Montsó de 1585 era el treball de M. C. Costa, *Las Cortes de 1585 a través del brazo militar de Cataluña*, Universitat Autònoma de Barcelona, Tesi de llicenciatura, inèdita, 1975. D'altra banda cal tenir molt present que Lluis de Peguera assistí en aquestes Corts i en les del 1599. Les del 1585 van ser una experiència molt important per a la seva obra, com demostra la reiterativa citació que en fa, la major part de vegades des del procés familiar del braç militar. La foliació de Peguera no coincideix amb la del nostre volum perquè l'original ha desaparegut i l'edició present és la transcripció d'una còpia. Lluys de Peguera, *Pràctica, forma y estil de celebrar Corts Generals en Cathalunya, y materias incidents en aquellas*. Estudi introductori de Tomàs de Montagut Estragués, Generalitat de Catalunya i Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid, 1998.

ser-hi presents i quants n'hi van assistir; una altra qüestió, la de qui hi va ser, una anàlisi més qualitativa, es podrà resoldre amb la lectura i revisió de l'índex onomàstic que figurarà en el cinquè volum d'aquesta edició. Començar per l'anàlisi del nombre dels integrants del braç militar no és una qüestió purament formal, sinó que, a més de documentar uns dels actors, ens porta metodològicament a analitzar i a discutir les fonts disponibles per fer-ho. Generalment, els estudis que han quantificat el nombre d'assistents a les Corts generals pel braç militar -fets no pas per conèixer la institució, ni l'actuació dels seus membres en aquesta, sinó per saber quants nobles hi havia a la Catalunya moderna (que és tota una altra qüestió)[4]- ho han fet a partir de les convocatòries a Corts; aquesta font, però, no sempre és completa. En el cas de la Cort de 1585 hi van anar, amb tot, molts més dels que van ser convocats (caldria estudiar com es va fer la convocatòria, això voldria dir cotejar el *Llibre Vert*, o els llibres de l'ànima). Però no sempre va ser així. L'habilitació en Corts sembla ser una font molt aproximada. Tampoc no hi seran tots, però almenys sí que hi seran tots els militars que van fer els possibles per ser-hi. Per últim, per saber exactament qui va assistir a la Cort general de 1585 pel braç militar, no queda cap més possibilitat que la lectura del procés familiar del braç, que vol dir analitzar jornada per jornada, recomptar els presents i sobretot fixar-se en aquells que hi arribaren amb les sessions començades, però que, amb el formulisme de rigor de no tenir carta de convocatòria, i fins i tot amb les actes d'habilitació closes, i això que se'n van arribar a fer sis, acabaren per integrar-se en els treballs dels braços. Un aspecte que podrà ser objecte d'estudi, a partir del procés familiar del braç militar– i aquesta edició sens dubte hi ajudarà– i d'altres materials, del volum complementari previst, és la qüestió de l'exercici del vot dins el braç militar: els presents hi són comptats, les procures hi poden ser deduïdes. De les sumes i les restes se'n podran treure les conclusions oportunes.

L'habilitació: petita radiografia dels militars a la Cort General de 1585

L'habilitació a la Cort general de 1585 permet, a manca d'altres fonts més precises, oferir una radiografia del braç militar: l'estructura, els seus components, la procedència, els títols, la seva residència, etc., són dades aportades en el moment de l'habilitació que, ultra saber qui podia assistir a la Cort general i el procediment específic emprat pel braç militar, possibilita una lectura més global que la que fins ara els estudiosos del braç militar en Corts i de la noblesa catalana en

4. N. Sales ha apuntat en diverses ocasions la diferència entre noblesa i braç militar: així, per exemple, ha plantejat les diferències entre l'"antic" braç militar en Corts i el "nou" braç militar en el qual s'integraven membres de la noblesa que no podien ser convocats a Corts, (N. Sales, "Institucions polítiques catalanes en vigílies de la seva abolició: una tasca historiogràfica urgent. La reedició de la compilació de constitucions de 1588-1589, la publicació dels processos de cort de 1585-1705", *Pedralbes*, 13-1, (1993), pàg. 278-279). També s'hi refereix A. Casals, "Las Cortes de Carlos I", dins *De la Unión de coronas al imperio de Carlos V*, I, Madrid, Sociedad Estatal para la conmemoración de los centenarios de Felipe II y de Carlos V, 2001, pàg. 362.

general han vingut efectuant a partir de les convocatòries[5]. En aproximar-nos a la relació complexa entre el nombre de convocats i el d'habilitats obtenim una imatge més real. En el que no hi ha dubtes és que el procés familiar del braç militar és la font més creïble per efectuar-hi qualsevol aproximació.

L'habilitació a la Cort general de 1585 s'efectua al llarg de sis sessions: els dies 27 i 28 d'agost es van fer la primera i la segona, el 12 de novembre es van fer la tercera i la quarta, i el 29 de novembre la cinquena i la sisena. La complexitat de l'habilitació, així com l'elevat nombre de convocats -i sobretot de presents-, explica que se'n fessin sis i que la darrera no s'arribés a portar a terme fins els últims dies del mes de novembre, quan la Cort estava a punt de ser closa i quan ja el rei havia amenaçat de cloure-la l'1 de desembre, manera amb la qual forçava la superació de les diferències amb els braços, entre els braços i en el si dels braços[6].

La màxima afluència es produeix en la primera habilitació, en la qual foren admeses 239 persones, en la resta ho foren 9, 109, 25, 51 i 9 respectivament; en total figuren 442 persones habilitades en el braç militar. En realitat, però, van ser menys, ja que nou persones figuren habilitades en dues ocasions, sense que hi hagi diferència de categoria nobiliària, l'única modificació que s'aprecia és que en la primera ocasió foren habilitades per procurador, i en la posterior en persona; tres militars (B. Abella, J. de Lanuça i L. de Margarit) hi són dues vegades: en la primera figuren habilitats en qualitat de donzells o barons[7] i en la segona ho són com a nobles. La diferència en la consideració de la categoria en les habilitacions es pot deure, entre d'altres raons, a l'acumulació de títols nobiliaris com a resultat de l'agregació de diferents patrimonis. Fetes aquestes observacions, podem considerar que les persones habilitades en el braç militar foren en total 430.

5. Un exemple a J. H. Elliott, "La classe dominant catalana en els segles XVI i XVII. Una aristocràcia provincial", *L'Avenç*, 40, (1981), pàg. 29. Continua la mateixa metodologia, J. L. Palos, *Catalunya a l'imperi dels Àustria*, Lleida, Pagès, 1994, pàg. 50 i 51, i ss. Per la seva part, en un pas qualitativament important en passar de l'estudi del nombre al nom, després d'haver estudiat els inscrits en el "Llibre vert", F. J. Morales Roca ha analitzat els habilitats en Corts. Malauradament, però, encara resta per publicar la relació dels presents a la Cort general de 1585, vid. *Próceres habilitados en las Cortes del Principado de Cataluña, siglo XVII (1599-1713)*, 2 vols., Madrid, Hidalguía, 1983. Els assistents dels altres braços sí que han estat publicats per aquest mateix autor: *Ciudadanos y burgueses honrados habilitados como síndicos del brazo real en las Cortes del Principado de Cataluña. Dinastías de Trastamara y de Austria. Siglos XV y XVI (1410-1599)*, I, Madrid, Hidalguía, 1995, i *Prelados, abades mitrados, dignidades capitualres y caballeros de las órdenes militares habilitados por el brazo eclesiástico en las Cortes del Principado de Cataluña. Dinastías de Trastamara y de Austria. Siglos XV y XVI (1410-1599)*, I, Madrid, Hidalguía, 1999.

6. Oriol Oleart ho ha resumit amb paraules precises: "*les presses* del monarca i *la lentitud* dels braços han de ser situades en el marc global dels mitjans de pressió, i que actuen moguts per la finalitat de forçar l'oponent a accedir a les peticions i a les posicions pròpies", "Organització i atribucions de la Cort General", *Les Corts a Catalunya*, Barcelona, Generalitat de Catalunya/Departament de Cultura, 1991, pàg. 18.

7. *Attento quod non habuit litteram, admittatur ut baro et domicellus*, es diu en la primera habilitació de Joan de Lanuça, f. 257r. Totes les referències es fan a la paginació de l'original que correspon a ACA, Generalitat, 1040, 1041 i 1042, còpia, i que aquí transcrivim de manera continuada. De fet, el vol. 1040 conté des del 28 de juny de 1585 fins el 17 d'octubre, el vol. 1041 del 19 d'octubre fins el 26 de novembre i el vol. 1042 des del 26 de novembre fins el 3 de desembre (vid. R. Conde, A. Hernández, S. Riera, M. Rovira, "Fonts per a l'estudi de les Corts i els Parlaments de Catalunya. Catàleg dels processos de Corts i Parlaments", *Les Corts a Catalunya*, Barcelona, Generalitat de Catalunya/Departament de Cultura, 1991, pàg. 54).

No tots els habilitats, és clar, ho van ser en persona, sinó que molts van ser-ho per procurador. S'ha discutit el paper dels procuradors i s'ha insinuat que les procures podien ser un signe evident de l'existència de bàndols o partits en Corts[8]. Per la lectura del procés familiar del braç militar no sembla que es pugui treure aquesta conclusió[9], potser perquè aquesta font no és la més adequada per comprovar-ho. Fixemnos, primer, quina era la situació a la Cort general de 1585. En total, sobre 442 habilitacions (i aquí les comptem totes), 260 ho van ser per mediació de procurador i 182 ho foren en persona. D'aquests procuradors, els que portaven un nombre de procures més elevat són: J.P. Ciurana, regent els comptes del General de Catalunya, amb 45, J. Andreu àlies Blan Ribera amb 34, G. de Guimerà amb 18, J. Argensola amb 14, J. Burguès i de So amb 9, J. de Cardona amb 7, B. de Peguera amb 6 i la resta amb cinc o menys procures. En general, cada procurador aporta la procura de persones properes geogràficament (J.P. Ciurana representa la majoria dels habilitats procedents de la vegueria de Girona, J. Andreu a molts de Perpinyà) o directament familiars. Veure quin era l'ús que es feia de les procures durant el procés de la Cort en un recull de les actes com és el procés familiar del braç militar no és suficient, perquè sovint el notari no en deixa constància. D'entrada, el tres de juliol, Joan Burguès i de So presenta dissentiment per negar validesa a les procures en les votacions, amb l'argument que els presents havien fet un esforç considerable acudint a Montsó i, quedant-s'hi, amb les penositats que hagueren de suportar[10], encara més; i que, per tant, no podia ser que els absents, per via de procura, poguessin tenir tanta força[11]. En el braç militar no hi ha acord entre els presents i s'envia ambaixada als altres braços per consultar-ho[12]. Joan Pau Ciurana, que hem vist que era el qui portava més procures, es mostrà favorable a mantenir la situació sense que hi hagués innovació en aquesta matèria en relació a les Corts anteriors i posà dissentiment per impedir que prosperés la consulta als altres braços. Simó Joan de Santcliment, senyor d'Alcarràs, s'arrenglerà amb Joan Burguès i de So. La solució passava, en el braç militar, per nomenar sis persones favorables i sis de contràries per buscar-hi una solució[13]. Pel que es desprén del procés familiar, no hi hagué innovació en aquesta matèria i no se'n tornarà a parlar més o, sense ser tan taxatius, almenys no en quedarà constància en el procés familiar del braç militar (¿hem de pensar, però, que si hi va haver alguna resolució no se n'hauria deixat constància escrita quan, per qualsevol qüestió que es

8. J. L. Palos, *Catalunya a l'imperi dels Àustria*, ..., pàg. 271-272. També s'exclama pel gran nombre de procures per la Cort de 1519 A. Casals, *L'Emperador i els catalans. Catalunya a l'imperi de Carles V(1516-1543)*, Granollers, Ed. Granollers, 2000, pàg. 76; id. aut., "Las Cortes de Carlos I", ..., pàg. 365-366. M. Pérez Latre, "Introducció", ..., pàg. XXVII-XXX

9. A la mateixa conclusió, per a un període posterior, arriba X. Torres, *Nyerros i cadells: bàndols i bandolerisme a la Catalunya moderna (1590-1640)*, Barcelona, R.A.B.L.B/Quaderns Crema, 1993, pàg. 325-340.

10. Sobre les penalitats per l'allotjament que hagueren de passar els representants del Principat a Montsó, J. L. Palos, *Op. cit.*, pàg. 225-227. M. Pérez Latre, *Diputació i monarquia. El poder polític a Catalunya: 1563-159*9, Tesi doctoral, IUHJVV-Universitat Pompeu Fabra, 2001, pàg. 410-411. E. Serra, (coord), *Cort general de Montsó (1585). Montsó-Binèfar. Procés familiar del braç reial*, Barcelona, Departament de Justícia-Generalitat de Catalunya, 2001, pàg. XIII-XVI.

11. f. 15r i v.

12. f. 16v.

13. f. 19r i v.

plantejava, el recurs del braç i dels braços era sempre encomanar als advocats que cerquessin què s'havia fet en Corts anteriors?).

La procedència geogràfica dels habilitats és una altra dada important a tenir en compte a l'hora d'analitzar les decisions que es van prendre en el braç militar. D'entrada, aquesta només és explicitada en 273 casos sobre 442 actes d'habilitació: això és un primer element a considerar. Dels 273, 98 diuen explícitament que viuen a Barcelona (representen el 35,90% dels identificats), 19 a Perpinyà, 12 a Girona, 9 a Tàrrega, 7 a Balaguer, 7 a Tarragona, 5 a Tremp, 4 a Cervera, i la resta es reparteixen en 48 poblacions diferents; i encara hi ha vint casos en què no es fa explícita la residència, però es fa referència específica a la vegueria on resideixen (en total són referenciades 13 vegueries diferents). A la vista de la distribució territorial de la noblesa representada a la Cort general, pot deduir-se un clar procés d'urbanització, no sols cap a Barcelona, sinó també vers les altres ciutats importants, la majoria caps de vegueria o de sotsvegueria que havien experimentat un creixement poblacional durant el segle XVI; amb tot, però, encara queda una part important de la noblesa residint en les seves cases i castells rurals (en alguns casos, com en el dels Guimerà, les residències havien esdevingut veritables palaus ja en el segle XV), són aquests vint que diuen viure en vegueries sense precisar la localització, però dels 68 restants, que es troben en poblacions on només hi ha d'un a tres representants a Corts, no tots viuen en àmbits rurals (és el cas del donzell Pere Joan Roca, de Figueres; dels donzells Josep Pons i Antoni Vila, de Savassona, a Vic; de Pere Còdol, de Puigcerdà; de Joan Rafel Cella, senyor de la força Massó, de Prats de Molló, que diu estar domiciliat a Ripoll)[14]. D'altra banda, però, tenir casa parada a Barcelona no vol dir, necessàriament, desentendre's de les seves possessions rurals, ni tampoc optar exclusivament pel rendisme; la supervisió de les rendes agràries i no agràries era la principal ocupació de la noblesa catalana; la diversitat d'interessos i de procedència de les seves rendes explicarà que el braç militar pugui tenir iniciatives generals en el marc del comerç i de l'economia, com pot ser la conversió de pesos, mides i mesures a la mida de Barcelona, que facilitava clarament els intercanvis comercials[15].

14. La urbanització de la noblesa catalana, sobretot cap a Barcelona, ha estat apuntada per Elliott, però la seva diferenciació entre noblesa rural i noblesa urbana comença a ser discutida a partir de noves informacions, A. Fargas, *Família i poder a Catalunya, 1516-1626. Les estratègies de consolidació de la calsse dirigent*, Barcelona, Fundació Noguera, 1997, pàg. 82-85. Sobre el procés d'urbanització de la noblesa, encara que el que estudia són els ciutadans honrats, J. Amelang, *La formación de una clase dirigente: Barcelona 1490-1714*, Barcelona, Ariel, 1986.

15. S'han documentat casos d'ascens social dels negocis a l'ennobliment, però també de cavallers i donzells dedicats als negocis en els anys finals del segle XVI: en el tèxtil hi arribaven indirectament per l'arrendament de les bolles, però també des del subministrament de la llana a paraires; també la participació en assegurances marítimes o les participacions en barques. Tota aquesta activitat porta A. García Espuche, *Un siglo decisivo. Barcelona y Cataluña, 1550-1640*, Madrid, Alianza Editorial, 1998, pàg. 292-308, a plantejar que l'anada a ciutat no es devia exclusivament a l'intent d'aconseguir càrrecs, sinó també a aprofitar el paper estratègic que Barcelona prenia en aquells moments, com a centre d'especialització de l'intercanvi i de l'acabat de la producció. E. Serra ha calculat que el braç militar (aquí inclou els ciutadans honrats) suposava, entre 1570 i 1599, el 28,84% dels arrendataris de la bolla, que era del 35,06% segons el valor de les fermances; els percentatges baixen de manera considerable durant la primera meitat del segle XVII, "Diputats locals i participació social en les bolles de la Diputació del General (1570-1638). Una mostra i una reflexió", *Pedralbes. Revista d'Història Moderna*, 13-1, (1993), pàg. 266-267.

Disposem, per altra banda, de la condició de 414 de les persones habilitades, és a dir admeses al braç militar, segons figura en les actes d'habilitació, amb la qual cosa podem analitzar amb un grau elevat de fiabilitat la composició per categories del braç militar el 1585. Hi ha un sol duc: Jaume Ferrando Ramon Folch, duc de Cardona, president nat del braç (que firma en qualitat de *duque y marqués*)[16]; tres vescomtes: Francesc Dalmau de Rocabertí, vescomte de Rocabertí, Pere Galceran de Pinós i de Fenollet, vescomte d'Illa i de Canet, i Joan de Lanuça, vescomte de Roda i Perelló (en el procés familiar el terme Rueda és catalanitzat), aquest darrer fou admès en la tercera habilitació[17]; 72 nobles; 256 donzells; 17 militars (*milites*)[18], 4 castlans; un vasvassor, 46 senyors de vassalls[19] (dels quals tres diuen ser ciutadans honrats, però no hi són admesos per aquesta condició, sinó per la de ser senyors de vassalls)[20]; 4 consellers reials, dos que figuren com a barons i donzells alhora, i vuit doctors en drets. A remarcar que la base de la piràmide nobiliària representada a la Cort és configurada pels donzells, alguns dels quals, explícitament, expressen la condició de fills de nobles (això és així en 34 casos dels habilitats): aquesta situació planteja la possibilitat d'entendre algunes decisions en terme d'interessos familiars o de llinatge (algunes de les procures van en aquesta direcció). El fet d'existir una àmplia base de la piràmide del braç militar va portar a reivindicar el quart braç, per semblança amb l'existent a Aragó, però que no va ser mai admès[21].

El fet d'habilitar 430 persones i de deixar-ne d'altres sense habilitació per participar en la Cort portava problemes logístics i de funcionament, i queixes per part dels que no eren habilitats tot i ser-hi presents i haver jurat en la seva comparició en el braç militar. Lluís de Peguera, que va formar part dels habilitadors a la Cort de

16. En absència del duc de Cardona hi haurà diferències entre la noblesa titulada per presidir el braç; de fet les diferències es produeixen per la manca de noblesa titulada. El 18 de juliol, en absència del duc de Cardona i del vescomte de Rocabertí, el baró d'Erill reclamarà la presidència, fet que provocarà l'oposició de molts d'altres; el 24 de juliol, Jaume de Cardona i Rocabertí assumirà la presidència del braç en termes solemnes: "hara y sempre que persones titulars falten en lo present bras per a presidir", amb tot, queda clar que l'elecció del president la fa el braç militar (ff. 65v, 66v, 67r, 78 i 83).

17. Els dubtes sobre la seva habilitació es deurien a la seva doble condició de membre del braç militar català i aragonès, ja que figura en el volum del protonotari en el braç dels *infanzones* aragonesos com a Justícia d'Aragó. No sabem si és, o quin parentiu tenia, amb el Justícia condemnat per Felip II. Sobre les seves possessions al Rosselló fins la confiscació de 1592 vid. P. Sánchez, "Plets i confiscacions al Rosselló. El cas de Ceret i els Lanuza (segles XVII i XVIII)", *Afers*, 28, (1997), pàg. 669-670.

18. Recordem que en aquesta categoria no hi són admesos els gaudints de privilegi militar, ni tampoc els armats pel rei Pere. Amb aquesta darrera consideració va ser refusada l'habilitació de Joan Serra d'Ós de Balaguer, que aportava com a prova de noblesa la descendència de Joan Miquel Serra, "*militis armati per regem Petrum*", f. 699v. D'altra banda, Jeroni d'Argensola presentarà dissentiment contra l'habilitació dels "cavallers fets per virrey", f. 160v.

19. Que són admesos amb aquesta, o altres fòrmules semblants: "*quia vivit honorifice et sine aliqua arte et est dominus vassallorum cum omnimoda jurisdcitione civili et criminali, mero et mixto imperio*", f. 565v.

20. Són Josep de Ferrera, ciutadà honrat de Barcelona i senyor del castell de Vallfogosa a la vegueria de Cervera, que és admès perquè, i l'expressió es repeteix en els altres casos, "*est civis honoratus Barcinone et dominus vassallorum cum jurisdictione ac mero et mixto imperio*"; Montserrat Sebil de Canyissar, senyor de Palells, amb domicili a la ciutat de Girona i ciutadà honrat de Tortosa, i Joanot Amat, ciutadà honrat i senyor de Castellvell, ff. 567v, 695v i 698r.

21. Vid. V. Ferro, *El Dret Públic Català*, Vic, Eumo, 1987, pàg. 195; Encara en una data tan tardana com el 1693 era recordada aquesta pretensió en una representació (B. C. F. Bonsoms, 406, *Señor, los títulos del Principado de Cataluña...*).

1585 i a la de 1599[22] en qualitat d'habilitador de designació reial, resumirà els requisits que s'havien de complir per poder ser habilitat a Cort a l'obra *Pràctica, forma y estil de celebrar Corts Generals en Cathalunya*, publicada a Barcelona el 1632.

D'entrada, només podien ser habilitats els naturals de Catalunya[23], amb l'excepció dels que, estant domiciliats en altres regnes, hi tinguessin baronies (aquest és el cas de Joan de Lanuça, Justícia d'Aragó, però també vescomte de Roda i Perelló).

A més, i aquest és un debat important en el braç militar, es considerà si havien de ser admesos els deutors del General: Lluís de Peguera resumirà la posició dels favorables a la seva admissió amb l'argument que els deutors del General ho eren en qualitat d'arrendataris o fermancers de la bolla, no com a administradors del General, i que només en aquest darrer cas podien ser exclosos de l'habilitació[24]. Aquest serà un debat important en el braç militar a la Cort de 1585 i que apunta posicionaments ben diferents. Els contraris a l'habilitació dels deutors del General seran Galceran de Cardona, Enric Terça, Bernat de Guimerà i Francesc Agulló, que presentaran dissentiment el 24 d'agost[25]. El vescomte de Rocabertí, però, forçarà la situació, una vegada ja s'havia fet la primera habilitació, i es mostrarà favorable a admetre els deutors en Corts, posició que rebrà moltes adhesions[26]. Els contraris, però, amb Galceran de Cardona al davant, al qual s'afegiran Miquel de Montagut, a més de F. Agulló, J. de Pons i E. Terça, mantindran les posicions, amb dissentiments posats, amb arguments sòlids i de difícil refutació, com el fet que les persones deutores del General difícilment podien participar en l'elaboració del Redreç del General quan hi eren part implicada[27]. Els dissentiments només eren alçats per resoldre afers de gràcia. Davant la situació provocada, el 26 de setembre els braços reial i eclesiàstic proposaran el "*iudicium in curia datum*" per resoldre l'*impasse* existent en el braç militar. No serà fins el 10 d'octubre, després d'unes paraules entre el vescomte de Rocabertí i Galceran de Cardona[28], que s'aixecaran els dissentiments. No apareix en el procés familiar del braç militar quina va ser la resolució presa; ens interessa, però, remarcar els dies que va durar aquest enfrontament perquè són una bona prova de la importància que tenia. Tanmateix Miquel Sarrovira ens explica com

22. Vid. T. de Montagut, "Estudi introductori", L. de Peguera, *Pràctica, forma, y estil de celebrar Corts Generals…*, pàg. XVIII, XXX i XXXI.

23. Hi haurà diferents persones que no aconseguiran ser habilitades en Corts per raó de no provar suficientment el seu domicili a Catalunya. Aquest és el cas, per exemple de Miquel de Santa Fe, oriünd de Falset, però "*residit in villa Valencie et non in Cathalonia*", també va ser refusada la persona d'Antoni de Beaumont, conestable de Navarra; en canvi, Àlvar de Còrdova, "*quia in ultima habilitacione fuit provisum quod doceret de naturalitate et qui docuit se natum fuisse infra Principatum Catalonie*", va ser admès a la quarta habilitació, (f. 560r, 566r i 570v.). Baltasar d'Oms, d'altra banda, presentarà la seva queixa a l'habilitació de Galceran de Cardona pel fet de no ser català, (f. 187v.), fet que s'ha d'entendre en el marc del debat entre els partidaris de l'admissió dels deutors al General i els contraris, essent com era Galceran de Cardona el que liderava la posició dels contraris.

24. L. de Peguera, *Pràctica, forma y estil de celebrar Corts Generals en Cathalunya*, ff. 12-13.

25. f. 185r i 188r.

26. f. 282-283.

27. f. 285-287, 303r i 306v

28. f. 403r

s'acaba l'afer: "…aprés de molts dies y altercations, ab concòrdia se resolgué que los brassos, ço és, ecclesiàstich y real, entenguessem en lo capítol de la exactió, y axí que se elegissen sis persones, ço és, tres de cada bras y en lo redrès, nou persones, ço és, tres de cada bras, y axí foren elegides[29].

Ja s'ha vist, en fer l'enumeració dels representats pel braç militar, que no hi eren presents els ciutadans honrats, els quals només entraven en Corts si eren designats síndics per ciutats cridades en Cort; en el cas de ser ciutadans honrats, i en aquesta habilitació hem vist que n'hi havia uns quants, en l'admissió a Cort pel braç militar es consigna que hi són en qualitat de senyors de vassalls[30].

Un altre element de discussió és l'edat per entrar en Cort, quan els habilitadors es plantegen el dubte sobre alguns cavallers "perquè los apparexia no tenían edat perfeta" o per "llur poca edat"; Lluís de Peguera sostindrà que havien de ser majors de vint anys, però en el procés familiar del braç militar s'apuntarà que, si en altres Corts havien estat admesos a partir dels catorze anys, havia de procedir-se de la mateixa manera[31].

D'altra banda, tot i haver de portar una citació a Cort per poder ser-hi habilitat, en moltes ocasions hi haurà qui es presentarà sense citació al·legant no haver-la rebuda. Aquesta és la solució jurídica aportada pels que arribaven una vegada les sessions ja havien començat i per evitar de caure en delicte de contumàcia. Com veurem més endavant, aquesta fórmula servirà a 270 persones[32]. També hi haurà altres sol·licituds que seran refusades, sobretot les d'aquells que eren representats pels procuradors, pel fet de no presentar les lletres conforme a les constitucions.

Totes aquestes situacions les hauran de resoldre els divuit habilitadors, nou de designació reial i nou per part dels braços, a raó de tres per cada braç; les seves decisions eren inapel·lables. Pel militar actuaren els donzells Felip d'Erill (en absència d'ell actuà, en qualitat de subrogat, Berenguer de Peguera, qui tindrà problemes per ser reconegut per trobar-se deutor del General)[33], Joan Andreu Blan àlies Ribera i Joan Burguès i de So (el qual fou aviat substituït per Francesc Agulló[34], i aquest, arran de la seva mort, per Joan Cella i de Tafurer)[35]. Els salaris que varen rebre els habilitadors consistiren en 30 florins d'or.

29. Miquel Sarrovira, *Cerimonial de Corts*, Barcelona, Sebastià de Cormellas, 1599, pàg. 10.
30. Vid. V. Ferro, *Op. cit.*, pàg. 194.
31. f. 146r, 149v i 152r. Es decideix cometre-ho als advocats. En la Cort de 1599, constitució 25, es decidirà que havien de tenir 20 anys fets, vid. J. Coroleu, J. Pella, *Las Cortes Catalanas*, Barcelona, 1876, pàg. 57 i V. Ferro, *Op. cit.*, pàg. 195.
32. J. Coroleu, J. Pella, *Op. cit.*, pàg. 64.
33. Presta jurament el 7 d'agost, f. 127v.
34. f. 41v i 42r.
35. f. 430v

Presències i absències. Un braç en moviment

Sens dubte, una cosa és l'habilitació en Corts, i tota una altra de ben diferent és la presència, amb més o menys activitat, a les Corts. Hi ha un element objectiu que dificulta la presència continuada a les Corts per part dels convocats, que no és altra que la durada de les sessions: des del 28 de juny, quan es fa la proposició reial a Montsó, fins el 5 de desembre, jornada del soli a Binèfar, passaran 24 setmanes. Poder estar tot aquest temps de manera continuada a Montsó era dificultós per a les economies particulars, però també per la poca comoditat de què gaudiren els membres del braç militar; d'aquí que el tema dels aposentaments no pugui ser considerat de poca envergadura. El fet de la llarga durada de les sessions de Corts explica les absències, algunes amb llicència, de les quals queda constància en el procés familiar, i d'altres que, en nomenar procuradors, n'ha quedat constància escrita, amb les oportunes consideracions i recomanacions als procuradors sobre la intenció del vot dels que s'absentaven, així com de les posicions a defensar amb l'ús, si es creia convenient, del dissentiment. En la majoria de les ocasions en què algun militar abandona les sessions, apareix el motiu de la seva marxa: la majoria de les partides, però, els escrivans les resumeixen amb l'expressió "per altres negocis a ell molt occurrents y necessaris li convé molt anar-se'n de la present Cort"; el terme és del tot ambigu, pot reflectir molts aspectes, però el que sembla clar és que l'administració de les rendes devia ressentir-se després de setmanes d'allunyament dels patrimonis familiars. Altres vegades la causa és de força major: la malaltia de familiars directes (J. P. Malendrich, l'11 d'agost, al·lega la malaltia de la seva muller; M. Espuny, el 8 de setembre, del pare), o malalties personals (G. d'Alentorn el 2 de setembre, G. d'Alentorn el 8 del mateix mes, P. Còdol el 24 d'octubre, J. d'Olivó l'1 de desembre), per posar alguns exemples dels quals ha quedat constància en el procés familiar del braç; amb tot, sabem que la malaltia hauria afectat a moltes més persones. En total, hem comptabilitzat 63 militars que, en algun moment, varen absentar-se de la Cort. No sempre, però, calia absentar-se de la Cort per nomenar procurador perquè actués en nom d'un altre; aquest és el cas, singular, però significatiu, de Pere Cassador, el qual el 22 d'octubre fa procura a favor del seu nebot perquè ell es troba ocupat en els memorials de greuges[36]: una clara divisió familiar de funcions, però és que el greuge dels Cassador maltractat pel virrei Fernando de Toledo bé que valia la plena ocupació de Pere Cassador!

Algunes vegades, quan s'ha volgut qüestionar el funcionament de la Cort, símbol de les institucions pactistes, s'ha posat com a exemple de mal funcionament el fet que alguna persona podia posar dissentiment i, si abandonava la Cort, impedia que prosperessin els treballs dels braços i aquesta quedava paralitzada. Una lectura precipitada del procés del braç militar de la Cort general de 1585 podria fer pensar el mateix; l'exemple de B. Abella i de Guimerà en seria el cas emblemàtic, quan tot i haver posat dissentiment abandonà la Cort i se n'anà a la fira de Barbastre. Hi ha, però, una altra lectura a fer, i és la del bon funcionament de l'engranatge institucio-

36. f. 457v.

nal quan s'envià el porter del braç a la seva posada i aquest en certificà la sortida, raó per la qual el braç, en atribució de les seves funcions[37], va decidir de considerar nul el dissentiment posat per aquell[38]. I aquest no és un cas aïllat: n'hi ha, com a mínim, tres més en què el braç envià el porter a cerciorar-se de l'absència d'algun militar: a cercar F. d'Agulló s'hi envià el porter el 4 d'octubre; a A. Botella, senyor de Benavent, el 21 d'octubre; a P. Còdol, el 24 d'octubre, que s'havia vist obligat a abandonar els treballs per causa de malaltia[39]. Aquí es veu clarament una de les funcions del porter del braç, el qual serà compensat, en finalitzar les sessions amb un salari de 20 lliures.

Al costat de les llicències per abandonar les sessions i de les partides de militars de Montsó, s'aprecia una major entrada de persones amb posterioritat als quatre dies donats perquè poguessin comparèixer. En total, hem comptat 270 compariciones de persones, ja sigui en jurament directe, ja sigui per procura. Per procurador, les compariciones arriben a 63 persones. També hi ha mecanismes sospitosos, com el d'alguna persona que compareix en el braç, jura, i abandona el mateix dia les sessions, no sense abans haver fet procura[40]; això, però, és un cas aïllat, ja que el que apunta un senzill recompte setmana per setmana és el constant degoteig de compareixences: mentre que els mesos de juliol, agost i setembre, les compareixences setmanals no arriben en cap cas a deu persones, a partir del mes d'octubre augmenten d'una manera acusada: 35 persones ho fan la primer setmana d'octubre, 4 la segona, 11 la tercera, 12 la quarta, i entre finals d'octubre i prinicipi de novembre es torna a disparar a 27, per passar a 21 la segona setmana, a 31 la tercera, i a 26 la quarta, i encara la darrera setmana s'arriba a 28 compariciones. Es veu clarament com, a mesura que s'acostava la cloenda de la Cort i la sessió del soli –els moments decisius de la votació final–, augmentava la composició del braç militar.

A la mateixa conclusió s'arriba, amb el mateix procediment, si el que procedim és a recomptar els que són presents a la Cort. Generalment l'escrivà, un cop per setmana, recompta les persones que es troben presents en el moment d'iniciar la sessió. En el moment de la proposició reial, inici de la Cort, el 28 de juny, hi eren presents 56 persones i 7 més hi eren representats per procurador; en el moment d'iniciar-se les sessions, la setmana del 3 al 5 de juliol, hi havia 59 persones en el primer recompte, i 44 en el segon. En les primeres sessions, perquè no hi havien arribat encara, o perquè ja se n'havien anat, hi haurà poques persones: 57, 24, 31, 28, 34, 37, 33, 29, fins només 8 la primera setmana d'octubre; a partir d'aquest moment, però, augmenta la presència: 43, 31, 40, 55, 65, 66 en el moment de la jura del príncep, 54, 75, 77, 93, 98, 100 i 111 en la sessió del soli. A mesura que s'acaba el temps de la Cort, hi augmenta la presència, però també s'acumula la feina, fet que té una traducció molt clara en les jornades de treball: fins al mes d'octubre, els diumenges

37. "Quan el dissident s'absentava, el seu mateix braç podia declarar la qüestió", V. Ferro, *Op. cit.*, pàg. 220.

38. f. 274r.

39. f. 395r, 453r-454r, 467r.

40. És el cas del cavaller de Lleida F. Mongay, que compareix el 6 d'agost i el mateix dia fa procura a favor de Galceran Folch de Cardona, ja que ell exposa que per "negocis molt necessaris" ha d'abandonar Montsó, (f. 118v-119r).

no van ser convocats els braços; el mes de novembre, els braços no paren cap dia de la setmana, ni diumenges ni dies feriats, i el que és més significatiu és l'horari de tancament: el 3 de desembre, i això és la culminació de tot un procés d'allargament de l'horari de treball, el braç militar s'habilita fins a les tres de la matinada, després fins les sis, encara s'allargarà una hora més, i finalment arribarà fins al migdia.

Els principals debats del braç militar:
Un braç preocupat per la terra, i per les seves rendes

Ja hem vist que el principal punt de discussió de les primeres jornades, quan es tracta del procediment de l'habilitació, va quedar centrat en l'admissió dels deutors del General, sobre la consideració de deutor i de si el deutor havia de ser admès a Corts. Hem vist també la posició de l'habilitador per designació reial, Lluís de Peguera. La discussió estava molt lluny de ser una qüestió formal, quan la problemàtica de les finances del General era un dels punts centrals de les Corts: era lògic que els que havien d'adoptar les mesures oportunes per al seu redreç havien d'estar lliures de qualsevol sospita. Podem pensar que alguns filaven molt prim en voler limitar la presència dels deutors del General, encara que ho fossin en qualitat de fermancers o d'arrendataris de la bolla; també podem considerar la delimitació de faccions o de bàndols nobiliaris, que no ho sembla; però també hem de veure al darrera d'aquesta posició una necessitat de distanciar-se dels interessos immediats de la cosa pública, hi ha clarament una opció per la defensa de l'ètica en l'actuació política que no pot ser menystinguda.

a) Diferències entre els braços en matèria feudal

Un dels punts importants de la Cort general de 1585 va quedar centrat en el delmar en garba, amb la posició favorable del braç militar i l'eclesiàstic i l'oposició frontal del braç reial. Si bé en el procés familiar del braç reial no ha quedat quasi constància dels debats o discussions (hauríem esperat trobar la posició clara i directa de Barcelona enfront de les petites universitats), en el braç militar, tot i no haver-n'hi gaire més, sí que les posicions són ben diferents dels altres braços i coincidents en totes les intervencions dels diputats. La instigació de votar la constitució del delmar en garba prové del braç eclesiàstic, el qual amenaçarà de no votar res més si els altres braços no s'hi avenen; el braç reial mantindrà la seva posició de no introduir novetats en aquesta matèria[41], mentre, el braç militar resoldrà de persuadir el braç reial, del qual només obtindrà la negativa per resposta[42]. L'anada al braç reial i la pressió seran les fórmules de negociació emprades pels dos altres estaments[43]. Si fins aquell moment era el braç en ple qui pressionava, passades unes jornades i en vista que no hi havia canvis en la matèria, periòdicament es produiran pressions de particulars acompanyats dels respectius dissentiments, els quals eren resposts pels corresponents dissentiments del braç reial. Així, trobem Gispert de Guimerà i Bernat Abella i de Guimerà que presenten dissentiment i

41. f. 651r.
42. f. 660r i v.
43. f. 661v i 665v.

promouen que la suplicació dels dos braços vagi directament al rei, a tot el qual s'adhereixen Josep de Montagut i de Vallgornera, Bernat Aimerich, Gispert de Guimerà i Francesc Planella[44]. Més endavant seran Pere de Clariana i Antoni Joan Bolet[45]. Val la pena recollir l'argumentació de Bernat Abella i de Guimerà, que presenta dos nivells: un, el jurídic, ja que fa arrencar la proposició del delmar en garba de la pragmàtica de Ferran II de 1510 per evitar els fraus en el pagament de les prestacions feudo-senyorials, i ell considera que el major frau es fa en el pagament del delme i la primícia dels cereals; en segon lloc, entra a qüestionar el concepte de majoria, ja que diu que la constitució ha estat "passada y aprovada" pels braços eclesiàstic i militar, i també "per la maior part del bras real, com per la relació dels embaxadors de aquell ha constat, y per sols no adherir-se a ell alguns del bras real", per la qual cosa proposa que es presenti al rei, ja que "quant al fer les constitucions se ha de estar a la maior part dels brassos": el plantejament incloïa un canvi substancial en el funcionament de la Cort, no pas perquè volgués anar més enllà, sinó perquè assenyalava clarament la divisió existent en el braç reial[46]. Finalment, el delmar en garba apareixerà en el procés familiar del braç militar en forma de capítol amb el número 27[47], de manera que els delmadors i primiciers es reservaven la facultat de poder cobrar en garba. Tot i l'oposició del braç reial, hi hagué el "plau a sa magestat". Aquest capítol de cort, però, no va ser inclós en l'estampació de les constitucions i capítols de cort: lapsus, error humà o maquinació? Aquest és el dubte[48].

Sense abandonar el delme, un altre punt que serà objecte de disputa serà l'excusat, pel qual el producte de la casa major delmera de cada lloc havia estat concedida pel papa al rei. Aquest cop, però, les aliances en Cort seran unes altres: el braç reial i el braç militar d'una banda, i el braç eclesiàstic per l'altra. L'argument del braç militar quedarà recollit en un greuge, amb el raonament que a Catalunya el delme, de temps immemorial, havia estat infeudat a la noblesa i, per tant el papa no en podia disposar lliurement i fer-ne concessió al rei. Hi haurà, a més d'aquest greuge presentat pels dos braços, altres greuges particulars, ja que feien referència al desig de justícia de persones agreujades pels oficials en haver estat empresonats per negar-se al pagament de l'excusat, com Jaume de Cardona, Isabel de Sentmenat, vídua de Jaume de Sentmenat, Rafela d'Oms i de Cardona, vídua de Carles d'Oms, o Guerau d'Alentorn. A més de la incautació soferta per altres cavallers[49].

b) La treta de cavalls

A la Cort general de 1585, el tema de la pragmàtica de la treta de cavalls, el pas de cavalls a França, va ser plantejat en diferents braços. L'origen de la problemàti-

44. f. 718v, però aixecaran el dissentiment ben aviat.

45. f. 729r.

46. Les argumentacions a ff. 704v-705r i 718v-719r.

47. ff. 867v-868r.

48. E. Belenguer, "Pròleg: la Generalitat en la cruïlla dels conflictes jurisdiccionals (1578-1611)", *Dietaris de la Generalitat de Catalunya, vol. III, anys 1578 a 1611*, Barcelona, Generalitat de Catalunya/Departament de Presidència, 1996, pàg. XIV-XV. Sobre les disposicions legals en matèria de delmes en el segle XVI, vegeu E. Serra, *Pagesos i senyors a la Catalunya del segle XVII*, Barcelona, Crítica, 1988, pàg. 51-57.

49. ff. 1051v-1057v.

ca arrencava de la pragmàtica de 1576, per la qual qualsevol persona que portés cavalls a la frontera amb França era condemnada a mort. El fet que, en aplicació de la pragmàtica, el donzell i clergue rossellonès Marc Antoni Forner fos ajusticiat per la Capitania General sense judici, amb l'acusació d'haver passat a França més de quatre-cents cavalls, portarà el braç militar a qüestionar la manca de judici en l'aplicació de les penes i a intentar reduir la pena de mort als militars[50].

En això, però, no hi havia unanimitat. Les diferències provenien de la pena a imposar als qui fossin trobats en delicte flagrant de treure cavalls del regne. Mentre en el primer redactat de la constitució s'imposava la pena de mort als qui fossin trobats culpables, en concordància amb la pragmàtica, Bernat de Guimerà s'hi mostrarà totalment contrari i serà especialment bel·ligerant en aquesta matèria[51]. El braç deliberà que fos proposat que els militars trobats en delicte fossin castigats amb pena de desterrament, els plebeus a galeres, i la mort fos reservada als estrangers; no hi haurà unanimitat, i el vescomte de Rocabertí i altres militars, com el senyor de Monclar, Aleix Albert, Joan Andreu àlies Blan Ribera, Joan Burguès i de So i Jaume de Pinós es mantindran en la imposició de la pena de mort, mentre Jaume de Perapertusa i Bernat de Guimerà es mostraran partidaris de la pena de desterrament[52]. ¿És possible interpretar les diferències en les penes en relació a la situació territorial de la noblesa, més flexibles els nobles de muntanya i fronterers, i partidaris d'una major duresa els altres, o les diferències obeeixen a altres aspectes que s'escapen de qualsevol lògica interpretativa?

c) L'afer dels pedrenyals

La que serà constitució 193, segons la numeració del procés familiar del braç militar, prohibició dels pedrenyals, també serà objecte de discussió en el braç.[53] Jaume de Pinós presentà un llarg memorial defensant el manteniment dels pedrenyals superiors als quatre pams per part dels naturals del país, però es mostrà partidari que això fos fet per via de pragmàtica i no en Cort[54]. També hi haurà diferències en les penes a imposar entre el braç militar i el braç reial: mentre el darrer igualava les penes entre militars i plebeus, aquell les diferenciava[55]. Finalment, la constitució 193 prohibirà la tinença de pedrenyals amb penes de 10 anys de desterrament per als militars, de galeres per als plebeus i de mort per als estrangers; constitucions posteriors afegiran que es perseguirà d'immediat la tinença i la possessió dels pedrenyals curts, de menys de tres pams (194), els quals s'hauran de canviar per arcabussos de metxa (195); també especificaran les penes als mestres armers (196)[56].

50. La pragmàtica a *Dietaris de la Generalitat de Catalunya. Volum II. Anys 1539 a 1578*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1994, pàg. 593. La posició de Perpinyà, a partir de l'estudi de les instruccions, a E. Serra, "Perpinyà, una vila a Corts catalanes (Montsó, 1585)", *Afers*, 28, (1997), pàg. 601-602.

51. f. 659v.

52. f. 662r-663r.

53. Sobre les prohibicions i limitacions dels pedrenyals, X. Torres, *Els bandolers (s. XVI-XVII)*, Vic, Eumo, 1991, pàg. 173-174.

54. f. 604r-606r.

55. f. 679v.

56. M. González, "Barcelona i la vint-i-quatrena de corts a les corts de Montsó de 1585", *Pedralbes* 13-1, (1993), pàg. 306.

d) Unitat en matèria de bandolerisme?

Mentre que els braços reial i eclesiàstic es posen d'acord "sobre l'expulsió dels bandolers de Catalunya", el braç militar contestarà amb la frase curta i tallant: "ha aparegut no convenient". Davant la persistència del braç eclesiàstic, i també del reial, el braç militar dirigirà les propostes cap a B. de Peguera i G. Oluja, senyor de les Oluges[57]. No hi ha cap altra referència en aquesta matèria. Les que es prendran en matèria de constitucions al respecte no seran objecte de discussió, llevat dels dos temes anteriors, la treta de cavalls i l'afer dels pedrenyals, que hi tenien una relació molt directa.

De fet, però, pel que es pot seguir amb la lectura del procés familiar del braç militar, sabem poc de l'elaboració de les constitucions i de les diferències que hi podia haver entre els braços i entre aquests i el rei, que no sempre queden reflectides en el procés familiar. Ara bé, per les constitucions aprovades, de les quals poques vegades es pot resseguir l'elaboració, la feina legislativa dels estaments és molt superior a la que es pot entreveure amb la simple lectura dels processos familiars[58].

Greuges[59] *de la terra, greuges del braç militar*

Interessa estudiar ara un darrer capítol, el dels greuges generals i particulars presentats pel braç militar, ja que tradueix clarament les diferències entre els oficials del rei i el braç militar des de 1564, quan acabà l'anterior Cort de Felip II. Les diferències hagudes amb la Inquisició, amb oficials reials pel cobrament de drets del General, amb la Capitania General, o per pragmàtiques reials, com la de 1573 per la contribució a les muralles de Perpinyà, i amb els lloctinents, mostren una etapa de conflictes jurisdiccionals importants, alguns dels quals s'havien de resoldre en la Cort general. Sobretot, però, ens interessa destacar els greuges particulars del braç militar perquè permet un acostament a la seva situació i a les seves problemàtiques.

Ja hem dit que algunes disposicions generals havien contribuït a mitigar problemàtiques existents. Així, la captura de Garau d'Alentorn per l'afer de l'*excusado*; però problemes jurisdiccionals també impediren a Pere Pau Bolet de transportar blat del Rosselló a Barcelona, des de les seves possessions a la seva residència; també problemes jurisdiccionals menors: la captura d'un vassall pel senyor de Segur, que va topar amb oficials del rei; o del baró d'Erill amb la Capitania General; altres problemàtiques també fan referència a la relació amb la jurisdicció eclesiàstica, com quan Pere Batlle, advocat de Perpinyà, és castigat per aconsellar, en l'exercici del seu ofici, al bisbe d'Elna. Altres conflictes fan referència a la justícia

57. f. 651.

58. Sobre la legislació de la Cort general de 1585, la valoració d'E. Serra, "Constitucions i Redreç: Corts de Montsó-Barcelona (1563-1564) i Corts de Montsó (1585)", E.Belenguer, (coord), *Felipe II y el Mediterráneo*, IV, Madrid, Sociedad Estatal para la Conmemoración de los Centenarios de Felipe II y Carlos V, 1999, pàg. 159-189 i la "Introducció" a E. Serra, (coord), *Cort general de Montsó (1585). Montsó-Binèfar. Procés familiar del braç reial*, Barcelona, Departament de Justícia-Generalitat de Catalunya, 2001, pàg. XXXI-XXXVIII; M. González, *Op. cit.*

59. Sobre els greuges, l'important estudi, inèdit, d'O. Oleart, *Els greuges de Cort a la Catalunya del segle XVI*, Universitat de Barcelona, tesi doctoral, 1991-1992.

baronial: el senyor de Botarell manifesta el greuge que li ha ocasionat la construcció d'un forn "de nit ab gent armada" al lloc de Botarell, fet que anava en perjudici del forn de destret; d'una altra mena és el conflicte plantejat pels militars de Balaguer, que no són admesos al govern de la ciutat; més greu encara és la problemàtica manifestada per Bernat de Boixadors, al qual li és segrestada la jusridicció d'Alfarràs com a resultat de la lluïció?; i el mateix manifesta la duquessa de Cardona amb la vila de Cambrils, quan, com a resultat de l'amotinament d'aquesta, l'Audiència la segresta[60].

Sens dubte, però, el conflicte més greu, pel que denota d'actuació d'un important grup de poder i de pressió a Barcelona, queda plantejat amb els greuges presentats per Pere Cassador contra el prior de Castella Fernando de Toledo, virrei de Catalunya entre 1571 i 1580, que apunta contra una important xarxa clientelar i d'interessos dels sectors representatius del poder reial a Catalunya, ja que en la denúncia hi són implicats també Francesc Puig, del Reial Consell de Catalunya, els regents del Consell d'Aragó Terça i Quintana, Pere Franquesa i Lluís de Peguera del Consell Criminal de Catalunya, i Francesc Puig de l'Audiència; alguns d'ells eren a la Cort de Montsó i hi jugaren un paper important (Terça, Quintana, Franquesa i Peguera)[61].

L'origen del conflicte havia començat per un negoci que tenien els anys 1574 i 1575 (en matèria d'"*assientos*") Francesc Cassador, Damià Puiggener i el prior Fernando de Toledo: un deute d'aquest darrer amb els seus socis va desencadenar el conflicte. Valent-se dels seus poders, el prior envià a la presó a Puiggener i a Francesc Cassador amb una acusació feble, i encara comprada, com queda demostrat en el greuge, d'haver intentat assassinar-lo. En això, Francesc Cassador mor a la presó, i el seu germà Pere, que és qui presenta el greuge, "en un llibre, lo qual conté 430 fulles scrites de diverses mans", reclama el pagament del deute. Pere Cassador, però, també patirà la pressió i la força dels aliats del prior i li seran segrestats els seus béns.

Sens dubte es tracta d'un conflicte fosc, on es pot apreciar la llarga mà del poder reial a Catalunya. El greuge presentat apunta també contra la implicació de bona part dels oficials reials a Catalunya, conxorxats amb el prior, i que en el moment de la Cort general mantenien els seus llocs de poder i per més escarni eren presents a la mateixa Cort general, fet del qual es dolia amargament Pere Cassador.

El greuge presentat per Pere Cassador planteja la defensa d'uns interessos particulars contra les atribucions considerades excessives i desmesurades del poder reial a Catalunya. En aquest greuge i en altres, i en la seva actuació com a braç durant el procés de la Cort general, s'aprecien indicis clars de l'actitud justificativa d'aquest en defensa dels interessos generals del país i en contra de les vel·leïtats intervencionistes dels oficials del rei. El greuge de Pere Cassador simbolitza clarament la

60. Sobre la litigiositat a l'Audiència per l'etapa immediatament posterior a la Cort de 1585, però amb constants i oportunes referències anteriors, J. Olivares, *Viles, pagesos i senyors a la Catalunya dels Àustria. Conflictivitat social i litigació a la Reial Audiència (1591-1662)*, Lleida, Pagès editors, 2000.

61. Sobre aquests, el clarificador llibre de J. M. Torras i Ribé, *Poder i relacions clientelars a la Catalunya dels Àustria. Pere Franquesa (1547-1614)*, Vic, Eumo, 1998. També, M. Pérez Latre, *Diputació i monarquia. ..*, pàg. 404-408, que situa l'origen del conflicte en un problema de liquidesa del prior, una simple qüestió de "butxaca".

perseverància del braç militar en la defensa de l'organització política vigent, així com la dels seus interessos socials com a grup; el prior és, per la seva part, el símbol més clar de l'actitud prepotent que anaven agafant els oficials reials a Catalunya. Vist d'aquesta manera el greuge es converteix en un clar símptoma de les relacions entre el país i el rei.

PERE GIFRE I RIBAS
Ordis, 11 de desembre de 2001.

In illius nomine quem venisse credimus quemque venturum in magestate magna fidelliter speramus, qui perfectus deus et homo trinus et unus ex substantia patris ante secula genitus et ex matris substantia in hoc seculo natus, illiusque intacteque semperque virginis eius genetricis Marie. Pateat universis et sit notum quod die veneris, vigesima octava mensis junii intitulat (sic), anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, hora quinta post meridiem, quum sua magestas propositionem suam omnibus ad eam convocatis facere constituisset, venit ad ecclesiam beate Marie Montishoni, locum celebrationi earundem Curiarum destinatum, ibique cum amplissimo sublimum virorum comitatu, prelato ense regio per egregium don Artaldum de Alagón, comitem de Sástago, camarlengum et conciliarium regium, assendit solium regium, aureis et cericeis pannis auleisque tapetis quemadmodum decebat ornatum, et stratum[1] sedit in regio solio, tenens sua magestas eundem //1v// ensem inter crura. Supra primum solii tabulatum stabant, capite nudato, nullo inter eos servato ordine, spectabilis doctor Simon Frigola, vicecancellarius; egregius comes de Sinchón, don Didacus Fernandes de Cabrera, thesaurarius generalis; magnifici don Joannes de Guerraa, regens officium generalis gubernatoris in Regio[2] Aragonum. Et in primo et altiori gradu solii, ad manum[3] dexteram sedebat venerabilis doctor Hieronimus Manegat, cancellarius Cathalonie. Et post eum, ins aliis gradibus eiusdem manus dextere sedebant doctor Joannes Campí, doctor Joannes Vincentius de Marzilla, regentes Cancellariam in Sacro Supremo Regio Aragonum Concilio. Et post eos, doctor Urbanus Ximénez, regens Cancellariam in Regno[4] Aragonum, et alii[5] doctores tam Civilis quam Criminalis Concilii dicti Regni Aragonum. Ad levam vero manum, in

1. *En lloc de* statim
2. *En lloc de* Regno
3. admodum, *corregit*
4. Regnos, *corregit*
5. aliis, *corregit*

primo et altiori gradu dicti solii, sedebant doctor Gaspar Sapena et in sequenti et aliis doctor Michael Joannes Quintana, regentes Cancellariam in Sacro Supremo Regio Aragonum Concilio; et Christophorus Pellicer, eiusdem Concilii fi(s)ci advocatus; et Hieronymus Gaçol, regie magestas secretarius. Et post eos, in aliis gradibus, doctor Michael Cordelles, regens Cancellarium in Cathalonia; et Martinus Joannes Franquesa et Franciscus Puig, regii conciliarii et fisci regii et patrimonii advocati in Cathalonia. Ubi vero dominus rex venit, omnes hi surrecserunt et capite nudato steterunt. Qui vero comparuerunt ex dictis advocatis ad dictas Curias sedebant in scamnis que infra disposita erant ad utramque partem solii regii, aragonenses quidem et valentini permixti a dextera, cathalani autem a sinistra, hoc ordine: //2r// in scamnis que porrigebantur a dextera per directum sedebant aragonenses et valentini commixti, primi quidem unus aragonensis, et postea unus valentinus, et postea alius aragonensis et alius valentinus, sic eodem ordine successive quo ad numerus sufficit. A sinistra autem manu sive parte in scamnis per directum positis[6] *sedebant cathalani, scilicet, pro brachio militari Cathalonie illustris dux Cardone et alii infrascripti qui infra post propositionem sunt continuati.*

Quibus omnibus sich sedentibus stantibusque officialibusque sue magestatis in gradibus solii regii suo ordine ut prefertur sedentibus, sua magestas mandavit don Michaelli Clementi, suo protonotario et conciliario, ut a supremo dicti solii gradu, prout fieri solitum est, subscriptam propositionis scedulam legeret, quam a sua catholica magestate paulo ante receperat cum illis quibus decet reverentia et honore. E dicto suppremi solii regii gradu, in conspectu omnium antedictorum et plurium aliorum in multitudine copiosa, clara voce legit et publicavit in lingua materna cathalonica, ut moris est, sub forma sequenti:

Són estats tants y de tant gran pes los successos de les coses públiques y particulars que se han offert de aprés ensà que en lo any passat de xexanta tres celebrí Corts en aquestos mos Regnes, que encara que ninguna cosa haia jo desitjat més que visitarlos moltes vegades per a rebre y donar-los contentament, corresponent al gran amor que jo us tinch y sé que vosaltres me teniu, no.u ho (sic) he pogut fer abans //2v// de hara. Y encara que los dits successos sien notoris y per so se puguera scusar de reffe-rir-los-vos, però, perquè és just los sapiau més particularment, se us diran assí los de més importàntia, que encadenant-se los uns ab los altres són estats causa de aquesta tant llarga absència y han impedit mon bon desig, diferint-lo, per lo que poria ésser convenient axí a la concervatió de la religió y [fe] cathòlica y obedièntia de la Sancta Yglésia Romana (que en ells y la bondat de Déu, ab tanta puritat se concerve y florex), com a tot lo demés que tocave a bon govern, administratió de la justítia y a la pau, benefici, quietut, conservatió, seguretat y deffensa d'ells. Y axí, tenint sempre present aquest intent (com a propri de ma obligació), y considerant que aprés de les últimes Corts los mals, robos y danys que los turchs y cossaris del Penyon de Veles feyen en estes costes y les demés de mos Regnes y lo que·s pogueren augmentar dexant-los arraygar y fortificar allí, me determiní enviar la mia armada sobre de aquella plaça. Y axí se féu y fonch expugnada, de què va resultar y resulta lo benefici y

6. *possitis,* corregit

seguretat de aquests Regnes que·s veu. Tenint aprés avís que lo turch, enemich comú de nostra sancta fe cathòlica, venia ab poderosa armada y exèrcit sobre la isla de Malta, la qual és de la importància que sabeu, y vehent jo quant falta[t]s estavan de socors lo Mestre y Religió de Sanct Joan per a deffensar-se de enemich tant poderós y que apportava tants extraordinaris aparells de guerra, volent jo obviar aquest perill, dany, y tornar per la causa pública y lo que //3r// here tant en servey de Déu, honrra y reputació dels prínceps cristians, no solament maní proveir ab temps de gent de guerra, vitualles y monitions, però, considerant la stretura en què la tenien possada, maní juntar la mia armada per a socórrer-la (com se féu), forsant a l'enemich en què alsàs lo siti, ab gran pèrdua sua, del qual ne resultà no manco reputació y honra a mos Regnes que benefici públich a tota la cristiandat. Restant lo turch sentit y irritat de aquest succés y vehent la resistèntia que la mia armada li feya, (ab lo ànimo danyat que sempre ha tingut y té de perseguir y molestar als christians) va formar un potent exèrcit per acometre les terras del Emperador, mon jermà; y per no faltar a ma sanch y principalment a la causa pública de la christiandat y de nostra sancta fe catòlica, vaig socórrer a tots dos y ab número de gent y diners differents vegades al dit rey, lo qual li fou de tanta importància que per medi d'ells, essent general del exèrcit son jermà, que vuy és rey, vencé en batalla als rebel·les heretges.

En aquest endemig, havent succehit los moviments, alteracions y turbacions que sabeu en los meus estats de Flandes, jatsia que, ab tot lo cuydado y solicitut que fóu possible, procuràs de aquietar y pacificar ab amor y blanura los mals y danys que estaven presents y prevenir als sdevenidors, però no poden-se alcansar assò per la malícia y pertinàtia de alguns que staven infectes en les coses //3v// de la religió, conciderant la gran importàntia dels dits estats y lo dany universal que del sobre dit resultava y podia resultar a mos Regnes, a tota la christiandat y particularment a les coses de la religió cathòlica, les quals sobre totes me obligaren, me fou forsat ab ma armada, no restant-me altre remey per provar, acudir a dits estats, sustentant tants anys la gent y exèrcits que sabeu, y perseverant de entretenir-los, com al present se fa, fins acabarlos de reduhir a la obediència de la Sancta Iglésia Cathòlica Romana y mia (com confio en Déu que·s farà, puis és sua la causa). En aquest endemig, los nou convertits del Regne de Granada, aprofintant-sa de la occasió de veure'm tant ocupat en provehir las cosas de Flandres y fer cara a las forças del turch (que tant poderosament armava per mar), se rebel·laren, com és notori. Yper obviar al dany que poguera causar, me resolguí de anar-me'n atansant aquell Regne y donar calor a negoci que·l poguera fer important la dilació del remey. Y ab ésser jo anat en persona a la Andalusia, fonch Déu servit que tot se remediàs y posàs en pau, restant ab la quietut y seguretat que convenia.

Tantost aprés de assò, per a divertir al turch (que tant despertat està per a danyar a aquest Regnes de Spanya y als demés) y per acudir a la causa pública de la christiandat, per la qual com a cathòlic príncep tanta major obligació tinch de tornar y amparar-la quant majors mercès he rebut de sa Divina Magestat, determiní de formar y ajunctar una molt gran //4r// armada de galeres y altres vexells, ab molt número de gent y los aparells necessaris, per a què, junctant-se en Lliga ab la de Sa Sanctedat y de la Senyoria de Venècia, com se féu, essent capità general d'ella don Joan de Àustria, mon germà, anassen a sercar la del enemich comú y la combatissen, com ho feren, envestint y guanyant, ab lo divinal adiutori, una de les més insignes y memorables victòries

que en molt temps se ha guanyat, ab gran glòria y honrra de la christiandat y singular renom de mos súbdits y vassalls. Y encara que de aquest tant dichós succés pogués jo tràurer algunes utilitats particulars, les postposí per les universals de la christiandat. Y així se continuà y prosseguí lo any següent la Lliga comensada, reforsant jo la mia armada de tot lo necessari; y ab assò fonch forsat lo enemich, per no gosar venir altra vegada a batalla, de encloure's y fortificar-se en ses fortaleses.

Desfeta la Lliga y vehent jo que continuave en crèixer lo número de la sua armada, per a impedir-li que no pugués fer dany a la christiana y per altres designes, fonch necessari entretenir la mia y reforsar de gent, vitualles y monitions tots los ports y terres marítimes. Y també per a concervar la pau de Itàlia, que ab las dissentions de Gènova estigué molt prop de perturbar-se y acabara de rompre's si jo no possara la mà en remediar-ho, ab lo cuidado que sempre he tingut y tinch de què dure la dita pau en Itàlia, ab lo qual és estat Déu servit que se haia concervat per més temps de vint-y-sinch anys, cosa may vista en altres, ni tanta apparèntia de què ha de durar molts altres més (mijensant lo divinal adiutori), de hont tan gran bé, utilitat y seguretat //4v// resulta a tota la christiandat y bona part aquests mos Regnes.

Assentades que haguí les dites coses y altres de molta importàntia, doní orde, ab lo desig que tenie de venir a estos mos Regnes, que·s fessen les lletres convocatòries per a tenir-vos Corts. Y estant ja fermades y tant a punt de departir-me, com teniu entès, succeí la jornada y mort del rey don Sebastià, mon nebot, que fou bastantíssima causa per a detenir leshores ma partida; y que se hagués de fer cara a las coses de Àffrica y llevar la occasió als enemichs de intentar altres que hagueren feta major la pèrdua y prevenir-ne algunes que hagueren causat novedat en los Regnes de la Corona de Portugal, com poch aprés la experièntia ho va mostrar. Puix, apportant-se Nostre Senyor para si al rey don Enrich, mon oncle, encara que los dits Regnes me pertanyien tant de dret com és notori, alguns reboltosos comensaren a inquietar-los y procuraren favor y ajuda de nacions y forses estrangeres, ab intent de impedir ho allargar la mia llegíttima successió. Yper obviar los danys que la falta de preventió sol causar en semblants coses, fuy forsat fer los aparells que són notoris y acudir jo matex en persona a negoci tant important. Y axí, ab la mia presèntia y ser la causa tant justa com hera, fonch Déu servit de afavorir-la, de manera que ab breu temps se reduhí y aquietà tot; y aprés se acabaren de vèurer[7] las islas de las Ozors, ab lo qual se acabà la jornada y vingueren a juntar-se tots los Regnes d'Espanya y les Índies, lo qual, per la seguretat y grandesa de la concervatió y augment de nostra //5r// sancta fe cathòlica y poder jo millor resistir y offendre a sos enemichs, és estat de gran importàntia.

Dexant jo les coses de aquells Regnes de Portugal en lo estat que se us ha refferit y surat[8] en ells en absèntia y ab molt contentament lo príncep don Phelip, mon fill, tractí de disposar los de la mia partida per a en aquests. Yjatsia que mon desig era de venir en la hora matexa a visitar-vos, però per la absèntia que havia feta dels de Castella y la necessitat que hi havia de compondre algunes coses en ells, y també per a jurar per los naturals de aquella Corona al príncep, mon fill, (com ho fareu, ab gran demonstratió de amor), fonch necessari detenir-me en ells fins ara, encara que no·s tractaren ab tant spay

7. *En lloc de* vèncer
8. *En lloc de* jurat

com ho requeria la qualitat y importància dels negocis per a acudir als de aquests meus Regnes. Yper lo molt que jo us ame, he volgut portar en ma companya al príncep, mon fill, encara que és de tant poca edat y tant tendre y delicat, per a què ell y vosaltres vos conegau y des de hara ell vos prenga la effectió que jo us desitje que us tinga y vosaltros rebau lo contentament que no dupte haveu tingut de veure'll. Y aquesta matexa effectió me mogué a què també portàs a mes filles y que·s celebràs en ells lo casament de la infanta dona Catherina ab lo duch de Saboya.

Y pus del que dalt se ha dit tindreu enteses les causes justes que se han offert per a no haver pogut jo abans de hara visitar a aquests meus Regnes, havent-ho desitjat summament, lo discurs y progrés de mas coses, lo estat present d'elles y de les públiques y de la christiandat, sols restarà pregar y encarregar-vos //5v// que, puix mon principal intent de visitar-vos és fer offici de pare, senyor y rey natural vostre y, com a tal y que tant vos ame, tractar lo vostre bé públich, bon govern de aquestos Regnes y llevar las occasions que poden causar contentió, discòrdias y malas voluntats y facilitar que·s visca en ells ab la justícia, pau, repòs y quietut que convé, vosaltres, com a tan bons vassalls, vos disposeu a mirar y tractar de tot lo que aquest propòsit y a mon servey convindrà y persuadir-vos que per a tot lo que dalt està dit y lo demés que us tocarà y serà de vòstron beneffici (lo qual sempre tinch per meu propri) trobareu en mi tota la voluntat que poreu desitjar, com ho mereix vostra gran y antiga fidelitat y lo entrenyable amor que sempre me aveu tingut y sé que·m teniu.

Qua quidem propositione sich ut preffertur lecta in conspectu omnium predictorum, surrexerunt ab scamnis in quibus predicti sedebant aragonenses et valentini preffatus multum reverendus don Andreas Sanctus, archiepiscopus Cesaraugustanus, et reverendus don Phedericus de Boria, procurator dicti multum reverendi archiepiscopi Valentini. Et ab altera parte, ab scamnis in quibus sedebant convocati Principatus Cathalonie surrexit reverendus Joannes Dimas Loris, episcopus Barchinone; qui tres prenominati ante solium regium convenerunt, in medio existente dicto archiepiscopo Cesarauguste cumque ad manum dicti archiepiscopi sive partem sinistram prefatus don Federicus de Boria et ad dexteram dictus Barchinone episcopus, extarent respondendo dicte prepositioni vive vocis oraculo, responcionem fecit dictus multum //6r// reverendus archiepiscopus Cesarauguste infrascriptis verbis, prout in scedula quam dicto nobili prothonotario tradidit continetur, cuius series sic se habet:

> *La Cort General aquí congregada besa los pies y manos de vuestra magestad por la mercet que haze a estos sus reynos con su real presentia y la que por su acostumbrada benignidad y clemencia offerece al reparo y beneficio dellos; entendido lo que vuestra magestad mandare, se tratará com mucho dezeo de assertar y esperamos en Dios Nuestro Senyor se hará todo a gloria suya, servicio de vuestra magestad y bien de sus súbditos y fieles vassallos.*

Qua quidem responcione sich ut prehabetur facta et lecta, fuit acusata contumacia omnibus citatis absentibus, quibus de gracia concessis fuerunt quatuor dies proximi, fuitque mandatum sindicis et procuratoribus quatenus intra dictos quatuor dies faciant fidem de suis potestatibus; fuitque Curia predicta porrogata et conti-

nuata ad diem lune proximam, que computabitur prima mensis julii, anno predicto, prout predicta latius longeque patent in quadam papirea scriptura ibidem per dictum prothonotarium lecta et publicata, ad quam relacio habetur

Quibus sich subsequutis, prefati congregati steterunt in protestatis et assuetis.

Dicta die veneris, vigesima octava mensis junii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, facta propositione ante solium regium, comparuerunt de brachio seu stamento militari persone sequentes:

Primo, lo il·lustríssim senyor don Jaume Ferrando Ramon Folch, //6v// òlim de Cardona, duch de Cardona.

Lo molt il·lustre don Francesch Dalmau de Rochabertí, bescompte de Rochabertí.

Lo noble don Pere de Clariana.

Mossèn Guillem Joan Yvorra, de la Guàrdia.

Mossèn Honofre Argensola.

Mossèn Francesch Agulló.

Mossèn Hieròn̄ym Cassador, en nom seu propri y com a procurador del noble don Bernat de Pinós, Ramon Torrelles, Gabriel Cassador y Pere Cassador.

Mossèn Joan Pau Malendrich, en nom seu propri y com a procurador de don Guillem Sinisterra.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, en nom seu propri y com a procurador de mossèn Joan Barutell y de mossèn Joan de Montagut y de Vallgornera.

Mossèn Hieròn̄ym de Argensola.

Mossèn Miquell Llàssera.

Mossèn Enrich Terça.

Mossèn Joan de Agulló.

Mossèn Hieròn̄ym de Castro.

Mossèn Joan Andreu Blan, àlies Ribera.

Don Francesch de Ortofà.

Mossèn Gaspar de Vilanova.

Don Gispert de Guimerà.

Don Antoni Gi(g)inta.

Don Berenguer de Paguera.

Mossèn Lorens de Fluvià.

Mossèn Josef de Pons.

Mossèn Onofre Cardona.

Don Francesch Despés.

Mossèn Gaspar Rovira.

7r// Don Baltezar d'Oms.

Don Pere Despez.

Mossèn Gaspar Ratera y de Ivorra.

Don Philip Despez.

Mossèn Guillem Ivorra.

Mossèn Philip Copons.

Mossèn Francesch Tort.

Mossèn Gaspar Olivó.
Mossèn Andreu Botella.
Mossèn Honofre Boxadors.
Mossèn Simon de Sant Climent.
Mossèn Jaume Mahull.
Mossèn Francesch Joan de Tamarit.
Don Bernat de Abella y de Guimerà.
Don Ferrando de Vega.
Don Alfonso Mecha.
Don Lluís de Ortofà.
Mossèn Miquel Joan de Pons.
Mossèn Francesch Gilabert y Pou.
Mossèn Hierònym Joan.
Don Philip de Eril.
Don Garau de Alentorn.
Mossèn Joan Pau Ciurana.
Mossèn Joan Sabater.
Mossèn Bernat Malars.
Mossèn Ramon Blanes.
Don Galceran de Cardona.
Mossèn Joseph Comelles.
Mossèn Francesch Puig.
Mossèn Antoni Çacosta,
7v// Hierònym Olivó.
Pere Franqueza, lloctinent de prothonatari.

Las personas del stament y bras militar que comparagueren y feren fe de llurs potestats dins los quatre dies per sa magestad concedits als absents són las següents:

Primo, Simon Joan Benet de Sant Climent, procurador de don Philip Galceran de Pinós y de Castro, vescomte d'Èvol y de Alquerforadat y senyor de las baronias de Guimerà.

Mossèn Hierònym Mascarell y de Sant Climent, donzell.
Mossèn Nicholau de Melgar.
Mossèn Pere de Granada.
Mossèn Hierònym Cardona.
Mossèn Simon Bonet de Marlès.
Mossèn Andreu Marlès.
Mossèn Benet Marlès.
Don Pere de Clariana, com ha procurador de mossèn Garau de Guardiola.
Mossèn Jaume Joan Despuny.
Mossèn Francesch Alamany Dezcallar.
Don Pere Galceran de Pinós y de Fonollet, vescomte de Canet y de Illa.
Mossèn Jaume Despuny.
Mossèn Jaume Alemany.
Mossèn Hierònym Castro, procurador de mossèn Francesch Àvalos.

Mossèn Antoni Çacosta, procurador del il·lustríssim don Antoni //8r// Folch de Cardona, Córdova y Anglasola, duch de Sesa y Soma, comte de Olivito y de Palamós, senyor de las baronias de Vellpuig y Llinyola.

Mossèn Joan de Soldevila, procurador de mossèn Miquell Granell, en la ciutat de Balaguer domiciliat.

Mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellvehí, com a procurador de[9].

Mestre Enrich Solà, donzell y doctor en medicina.

Mossèn Joan de Altariba.

Mossèn Miquel de Agulló, senyor de Sitjes.

Don Joan Dança y de Bellera.

Don Bernat Miquel de Camporrells.

Mossèn Francesch Joan de Tamarit, procurador de[10].

Mossèn Benet Çalbà.

Mossèn Pere de Tamarit.

Mossèn Joan de Aiguaviva.

Mossèn Joan Burguès y de Sso, procurador de[11].

Mossèn Francesch Burguès.

Mossèn Garau de Miquel.

Mossèn Hierònym Dezllor.

Mossèn Miquel Dezllor.

Mossèn Christòphol Fivaller.

Mossèn Francesch Pons.

Mossèn Lluís Turell.

Don Joan Ycart, procurador de[12].

Don Dalmau de Rochabertí.

Mossèn Joan Andreu Blan, àlies Ribera, com ha procurador de[13].

Mossèn Christòphol de Prado y de Thovar.

Mossèn Lluís de Boxadors.

8v// Mossèn Francesch de Guimerà.

Mossèn Jaume de Guimerà.

Mossèn Luís Terré.

Mossèn Antoni Galíndes de Terreros.

Mossèn Francesch Tachi.

Mossèn Seraphí del Viver.

Mossèn Joan de Vilanova.

Mossèn Cipió de Vallgornera.

Mossèn Joseph Ferrer.

Mossèn Galceran Pol.

Mossèn Francesch Carbonell.

Mossèn Joan Francesch Pagès.

9. *A continuació, espai en blanc.*
10. *A continuació, espai en blanc.*
11. *A continuació, espai en blanc.*
12. *A continuació, espai en blanc.*
13. *A continuació, espai en blanc.*

Mossèn Joan Antoni Arnau.
Mossèn Galceran de Cahors y de Soler.
Mossèn Francesch Grimaldi.
Mossèn Jaume de Valgornera.
Mossèn Francesch Grimau.
Mossèn Garau Alenyà de Cadell.
Mossèn Garau Ballaró.
Mossèn Àngell de Bearn.
Mossèn Joan Pau Ciurana, procurador de[14].
Mossèn Miquel Baptista Falcó.
Mossèn Bonaventura Bolet y Vilar.
Mossèn Jaume Bolet.
Don Phederich Dezpalau.
Mossèn Joan Palau.
Mossèn Francesch Martí.
Mossèn Francesch Gort.
Mossèn Antoni Vilademà.
Mossèn Pere Pau Bonaventura Bolet.
9r// Mossèn Joan Lull.
Mossèn Pere Albertí.
Mossèn Joan Albertí.
Mossèn Pere Miquel Puigvert.
Mossèn Hierònym Galceran Saràpio de Sorribes.
Mossèn Pere Còdol.
Mossèn Miquel Joan Amat.
Mossèn Antoni Bou.
Mossèn Baltezar Pardina.
Mossèn Gaspar Pons de Ribelles.
Mossèn Gabriel Despujol.
Mossèn Francesch Calça.
Mossèn Lluís Toralla, vervessor.
Mossèn Jaume Salbà.
Mossèn Miquel Ciurana.
Mossèn Pere Miquel Ciurana.
Don Anton Dezpalau.
Mossèn Lluís de Gualbes.
Mossèn Pere Cassador.
Mossèn Joseph de Bellafilla.
Mossèn Joan de Gualbes.
Mossèn Phederich Dezbosch y de Sant Vicens.
Mossèn Antoni Morgadella.
Mossèn Benet de Fluvià y de Torrelles.

14. *A continuació, espai en blanc.*

Mossèn Adrià Mercer de Jorba.
Mossèn Francesch Riera y de Olzinelles.
Mossèn Hierònym Planes.
Mossèn Phederich Pol.
Mossèn Miquel Ribes.
Mossèn Miquel Baltezar Dot.
9v// Mossèn Antich Ribot de Palmerola.
Mossèn Miquel Ferrer.
Don Phederich de Cabrera.
Mossèn Pau Relló.
Mossèn Miquel Pol.
Don Bernat de Boxadors.
Mossèn Pere Cassador.
Mossèn Joan Bonaventura Cassador.
Mossèn Francesch Corbera y Gualbes.
Mossèn Francesch de Boxadors.
Mossèn Gaspar Olivó, procurador de[15].
Mossèn Francesch de Calders.
Don Ferrando de Vega, procurador de mossèn Monserrat Cassamijana.
Don Berenguer de Paguera, procurador de[16].
Don Bernat de Paguera.
Don Galceran de Paguera.
Mossèn Onofre de Bergós.
Mossèn Santcliment de Prunera.
Mossèn Francesch de Vilarig y de Biure.
Mossèn Pere Desbach.
Mossèn Matià de Sorribes.
Mossèn Miquel Riambau de Corbera y de Santa Coloma.
Mossèn Hierònym Cassador, procurador de[17].
Mossèn Gabriel Cassador.
Don Ramon Torrelles.
Don Bernat de Pinós.
Mossèn Hierònym de Argensola, procurador de[18].
Mossèn Galceran de Armengol.
Mossèn Ortensi Armengol.
10r// Don Ramon d'Oms.
Mossèn Francesch Argensola.
Mossèn Joan Francesch Destorrent.
Mossèn Rafel Rochafort.
Don Joan de Josa.
Mossèn Francesch Salbà.

15. *A continuació, espai en blanc.*
16. *A continuació espai en blanc*
17. *A continuació espai en blanc*
18. *A continuació espai en blanc*

Mossèn Alexandre Destorrent.
Mossèn Joan Babtista Corbera.
Mossèn Jaume Camps.
Mossèn Antich Miquel Remíres.
Mossèn Miquel de Santmanat.
Mossèn Joan Pau Malendrich, procurador de[19].
Mossèn Francesch del Altariba.
Don Guillem de Sinisterra y de Santa Eugènia.
Mossèn Onofre de Argensola, procurador de[20].
Don Anton Mecha.
Mossèn Francesch de Calders.
Mossèn Galceran de Uluya.
Mossèn Federich Bellver, procurador de[21].
Mossèn Bernat de Aymerich.
Don Anton Giginta, procurador de[22].
Mossèn Antoni de Vi.
Don Jaume de Cardona y de Rochabertí, com a procurador de[23].
Mossèn Pere de Bellver y Monrrós.
Don Jaume de Cardona y Seguriolas.
Don Philip Roger.
Don Leandro de Margarit.
Don Joan Hugo Fivaller March y de Palou.
Don Pere de Queralt.
Mossèn Martí de Averó.
10v// Onofre de Argensola, procurador de[24].
Don Anton Mecha.
Mossèn Miquel Joan de Pons, com a procurador de[25].
Mossèn Joan Castells, donzell.
Mossèn Jaume Pau Franquesa.
Mossèn Francesch Serra.
Mossèn Enrrich Serra.
Mossèn Bernabé Serra.
Mossèn Francesch Joan de Monrodon.
Mossèn Joseph Jover.
Mossèn Jaume Rosell.
Mossèn Miquel Ferrer de Lluna.
Mossèn Miquel Joan Desllorach.

19. *A continuació, espai en blanc.*
20. *A continuació, espai en blanc.*
21. *A continuació, espai en blanc.*
22. *A continuació, espai en blanc.*
23. *A continuació, espai en blanc.*
24. *A continuació, espai en blanc.*
25. *A continuació, espai en blanc.*

Mossèn Andreu Ferrer.
Mossèn Pons de Peremola.
Mossèn Ramon de Blanes, com a procurador de[26].
Mossèn Hierònym Miquel Mir.
Don Joachim Carròs y de Sentelles.
Mossèn Joan Blanes y Sentelles.
Mossèn Lluís Blanes y Sentelles.
Don Francesch Dezpez, procurador de[27].
Mossèn Farrando de Armengol.
Mossèn Hierònym Dezvalls.
Mossèn Pere Cassador, com ha procurador de[28].
Mossèn Joan de Biure.
Mossèn Joseph Pons, com ha procurador de[29].
Mossèn Joan Babtista de Pons.
Mossèn Guillem Ramon de Pons.
Mossèn Hierònym de Pons.
Mossèn Joan Xammar, procurador de[30].
Mossèn Miquel Castelló y de Guardiola.
11v// Mossèn Guillem Joan de Yvorra, procurador de[31].
Mossèn Hierònym Desbosch y de Vilagayà.
Don Philip de Castro y de Cervelló.
Mossèn Joan de Razet.
Mossèn Francesch Despujol y de Marçà.
Mossèn Miquel Callar.
Mossèn Joan Setantí.
Mossèn Miquel de Olzinelles.
Don Joan de Boxadors.
Don Dimas de Boxadors.
Mossèn Gabriel de Moncorb, òlim Dezpujol.
Don Francesch de Rochabertí, vescomte de Rochabertí, com ha procurador de[32].
Mossèn Joan de Sarriera y de Gurb.
Mossèn Joan de Agullana.
Mossèn Francesch de Gilabert y Pou, procurador de[33].
Don Garau d'Alantorn.
Mossèn Joan de Santmanat.
Mossèn Ramon Joan de Calders.
Mossèn Francesch Copons de la Manrressana.
Don Onofre d'Alentorn.

26. *A continuació, espai en blanc.*
27. *A continuació, espai en blanc.*
28. *A continuació, espai en blanc.*
29. *A continuació, espai en blanc.*
30. *A continuació, espai en blanc.*
31. *A continuació, espai en blanc.*
32. *A continuació, espai en blanc.*
33. *A continuació, espai en blanc.*

Don Philip de Eril, Orcau y Anglasola, procurador de[34].
Don Joan de Eril.
Don Francesch de Erill.
Don Gispert de Guimerà, procurador de[35].
Don Francesch de Guimerà.
Don Plegamans de Marimon.
Mossèn Francesch Sescases.
Mossèn Miquel Salvà y de Vallseca.
Mossèn Gaspar Dusay, òlim de Aguilar.
11v// Mossèn Jaume de Aguilar, Peralta y de Camporells.
Mossèn Pere Salbà.
Mossèn Garau Desayol.
Mossèn Galceran de Sarrià.
Mossèn Garau de Marimon.
Mossèn Joan Antoni Ferran.
Mossèn Ferrando Oliver.
Don Miquel Albert.
Don Àlex Albert.
Mossèn Pere Pau de Loselles.
Mossèn Jaume Dusay.
Mossèn Galceran Dusay.
Mossèn Joan de Vilallonga.
Don Pedro de Eril y de Cardona.
Mossèn Pau de Fluvià.
Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, procurador de[36].
Mossèn Joan de Barutell.
Mossèn Joan Josseph Montagut y de Vallgornera.
Mossèn Andreu Botella, procurador de[37].
Mossèn Honofre Merlès.
Mossèn Francesch de Merlès.
Mossèn Onoffre Cerveró.

Die mercurii, tertia mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagessimo quinto, de mane, pulsata iam hora octava ante meridiem ipsius diei.

Convocata et congregata dicta Curia Generali ad sonum campane, ut moris est, in dicta ecclesia beate Marie ville Montisoni, Ilerdensis diocesis, et convocato et //12r// congregato stamento militari Curie Principatus Cathalonie in sua statione, in parte scilicet sinistra exeundo extra dictam ecclesiam versus claustrum, que pars

34. *A continuació, espai en blanc.*
35. *A continuació, espai en blanc.*
36. *A continuació, espai en blanc.*
37. *A continuació, espai en blanc.*

clausa erat, ianua et parietibus et aliis more solito ornata, convenerunt et presentes fuerunt de dicto stamento militari persone infrascripte et sequentes:

Primo, lo excel·lentíssimo don Jaume Ferrando Ramon Folch, òlim de Córdova, duch de Cardona y de Sogorb, don Phelip de Eril, baró de Eril, de Orcau y d'Englaçola, don Jaume de Cardona y de Rocabertí, mossèn Jaume Maüll, mossèn Joan Burguès y de Sso, senyor de Talavera, don Berenguer de Paguera, don Garau de Alentorn, mossèn Joan Andreu Blan, àlias Ribera, don Francesch de Ortofà, don Gispert de Guimerà y del Papiol, mossèn Miquel Joan de Pons, mossèn Emanuel de Reyadell, don Luís de Ortofà, mossèn Simon Joan Benet de Santcliment, senyor de Alcarraç, mossèn Bernat de Malars, mossèn Ramon de Blanes y de Sentelles, micer Lorens de Junyent, don Ferrando de Vega, mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, mossèn Hierònym Joan, mossèn Francesch Joan de Tamarit, don Antoni Giginta, mossèn Hierònym Castro, //12v// mossèn Joan Pau Malendrich, mossèn Francesch de Agulló, mossèn Hierònym Cassador, mossèn Francesch Despuny, mossèn Joseph Comelles, don Bernat de Abella y de Guimerà, senyor de Siutadilla, mossèn Miquel Llàsçera, mossèn Antoni de Sacosta, mossèn Hierònym de Olivó, mossèn Guillem Joan de Yvorra, mossèn Guillem Ivorra, carlà de Corbins, mossèn Joan Pau Ciurana, don Francesch Dezpez, don Bernat de Josa, mossèn Onofre de Boxadors, don Philip Despez, mossèn Joseph de Ponç, don Baltezar d'Oms, mossèn Joan Xammar, mossèn Gaspar Rovira, mossèn Enrich Terça, mossèn Francesch Tort, mossèn Joan de Soldevila, mossèn Philip de Copons, mossèn Andreu Botella, mossèn Pere Arles, mossèn Onofre de Argensola, mossèn Gaspar de Olivó, don Pedro de Clariana, mossèn Gaspar Çacosta, //13r// mossèn Gabriel de Santmartí, mossèn Gaspar de Ratera y Yvorra, mossèn Onofre de Cardona, don Joan Ycart, mossèn Hierònym Argensola, mossèn Jonot de Çabater.

Qui omnes sic convocati et congregati elegerunt, nominarunt et crearunt in notarium et scribam processus et actorum dicti stamenti militaris Joannem Sala, auctoritatibus apostolica atque regia notarium publicum Barchinone, qui in continenti solitum et assuetum fecit et prestitit juramentum in manibus et potestate supradicti excelentissimi domini don Jacobi Ferdinandi Raymundi Folch, olim de Córdova, ducis Cardone, in dicto stamento presidentis, presente et interveniente discreto Ioanne Babtista Mullola, notario et scriba illustrissimi et reverendissimi Tarraconensis archiepiscopi et stamenti ecclesiastici Curie prefate scribe, et in presentia omnium predictorum in multitudine copiosa.

Elecció de notari y jurament per aquell prestat.

Et nichilominus, insequendo stilum Curie et stamenti prefati, prestiterunt et quilibet eorum prestitit in manu et posse mei, dicti notarii et scribe, iuramentum per presentes in Curia prestari solitum in animas eorum et cuiuslibet ipsorum singulariter sigillatim et de per se sub forma super dicto iuramento adnotata in dicta Curia et observata, que fuit prius in dicto stamento militari publice, alta et intelligibili voce lecta et publicata per me, dictum notarium et scribam, huiusmodi sub tenore:

13v// ***Juramentun per presentes in Curia.***

Primerament, juran que donaran bo e leal concell a son millor enteniment e bé públich de tota la present Cort de Cathalunya.

Ítem, que tindran secret tot lo que a quiscun d'ells serà dit sots secret e açò que per tots o la major part serà dit que sie secret.

Ítem, que no revelaran a ninguna persona cosa alguna la qual serà en la present Cort dita e pogués venir en dany ho redundar en dany de la present Cort.

Ítem, que no revelaran alguna cosa de aquelles que sots secret en la present Cort.

Ítem, que no revelaran alguna cosa de aquelles que sots secret en la present Cort se tractaran a persones stranyes, sinó aquelles de son bras o altra de la present Cort que poden als tractaments de aquella ésser admeses, no anomenant la persona qui aquella cosa haurà dita. Rebut enperò sagrament de aquell de tenir secret so que en aquell serà revelat.

Ítem, juren los síndichs y procuradors dels absents que en dita Cort en nom de altri poden y deuen entrar aquí presents que, ans que aquells alguna de les coses que fetes seran ho tractadas sots secret de la present Cort denunciaran a sos principals, faran jurar aquells que no revelaran a algú aquelles coses que per los dits procuradors dels dits llurs principals seran denunciades durant la present Cort.

Ítem, juran que no admetran scientment als tractaments de la present Cort algú que no haia prestat lo dit jurament.

14r// *Et subsequenter, omnes superius nominati sicut predicitur convocati, procedentes ad faciendum eleccionem de officio portarii in dicto brachio seu stamento militari, [quia] essent nominati Joannes Cortey, bibliopola, et Monserratus Parra, causidicus, cives Barchinone, ut ex ipsis duobus unus eligeretur et nominaretur, cum venissent de dicto stamento seu brachio militari, et repertus fuisset dictus Cortey in numero vocentium potior fuit in dicto brachio dubitatum utrum habentes mandata possent eorum vota et principalium suorum in huiusmodi electione prebere, super quo quidem dubio fuit per dictum brachium conclusione delliberatum sub forma sequenti:*

Attès que és cosa a molts del present stament nova ja si los votants qui tenen procures de altres poden en lo vot que fan donar lo vot llur y de llurs principals, conclogué y deslliberà per ço lo present bras que los processos familiars del present bras fets en las passadas Corts sien portats en lo present stament a fi y effecte que assí se veia la forma se servà en semblants cas en las Corts passades.

Comparitio Michaellis de Montagut y de Vallgornera.

Comparuit in dicto stamento militari magnificus Michael de Montagut y de Vallgornera, domicellus in civitate Barchinone domiciliatus, et iuravit in animam suam iuxta formam iuramenti superius descripta sibi lectam.

Deinde autem et quasi in continenti, per dictum brachium seu stamentum militari fuit facta deliberatio sequens:

Lo estament y bras militar convocat y congregat //14v// en lo lloch, modo y forma acostumats, attès que la instància del present estament està sota[38] taulada, la qual és molt vella y mal obrada, y per la vetustat de la qual cau en dita instàntia molta terra, en tant que si no·s remedie dita instància no seria abte per a estar, féu delliberació y conclusió que se adobe la dita instància de dit stament y se regonega

38. *A continuació, repetit,* sota

la taulada de aquella, dexant lo adop de dita instància a total arbitre y coneguda de mossèn Joan Pau Ciurana, donzell en Barcelona domiciliat; manant en aquell, com ha regint los comptes del dit General, que dit adop fassa fer y pague lo que costaran las cosas ja dites de diners del dit General.

Comparuit in dicto stamento militari nobilis don Galcerandus de Cardona, qui juravit, manus suas supra prectus[39] *tenens, iuxta formam iuramenti superius descriptam sibi lectam.*

Dicta die, post meridem, pulsata hora tertia.

Lo present stament y bras militar convocat y congregat en la hora lloch, modo y forma acostumats, volent votar sobre lo dupte dalt donat sobre lo votar per procuradors si poden o deuen votar en tots ho en certs actes de la present Cort, mossèn Joan Burguès y de Sso possà dissentiment sots las paraules seguents:

Dissentimentum magnifici Joannis Burguès y de Sso.

Per lo jurament tinch prestat y per la obligatió tinch en mirar més per lo bé comú que per lo interès particular, vist quant gran prejudici se pot seguir que una //15r// ho dos personas particulars, ab procures dels absents y que no entenen res del que's tracta, puguen molt més que tot lo stament y cavallers presents en Corts, que deixen ses cases y passen tants desatents per lo bé de la terra, dissent y posse mon dissentiment a tots actes fets y fahedors de la present Cort, assí que no·s procehesca en votar lo desusdit que primer no sie declarat si les procures han de valer als votants per tots y sengles actes de la present Cort, ho tant solament per a la comparició y per a poder demanar greuge de dany particular, perquè per an assò pareix ésser just que valgan les procures y no per altre effecte.

Sublatio dissentimenti.

E poch aprés, lo dit mossèn Joan Burguès y de Sso llevà lo dissentiment per ell desobre posat ab una que ses pretencions té acerca de les procures se veien per los molt magnífics mossèn Francesch de Agulló, mossèn Onofre de Argensola y mossèn Hierònym de Argensola, los quals, ensemps ab altres tres persones elegidores y nomenadores per lo present bras, dins dos dies del dia present en avant comptadors, veyen sa pretenció.

E lo dit bras e estament encontinent convocat y congregat elegí y nomenà lo dit excelentíssimo senyor don Jaume Ramon Folch, òlim de Córdova, duch de Cardona, don Phelip de Eril, baró de Eril, y don Berenguer de Paguera, los quals, ensemps ab los per dit mossèn Joan Burguès y de Sso desús anomenats, dicernesquen lo dupte desús fet y donat.

E poch aprés, fonch fet embaxada per lo bras ecclesiàstich al present bras, so és, lo molt reverent mossèn //15v// Steve Puig, abat de la Real, de la vila de Perpinyà, y lo reverent mossèn Comes, ardiacha y canonge de Vich, explicant per part de dit bras ecclesiàstich al present bras com aquell bras havia elegits y creats officials ordinaris per al dit bras ecclesiàstich, és a saber, per notari mossèn Joan Babtista Mullola, scrivà de la província de Tarregona, en promotor lo molt reverent mossèn Miquel de

39. *En lloc de* pectus.

Aymerich, abat de Labaix, y en abilitadors lo reverent monsenyor de Elna, lo molt reverent abat de Poblet y lo reverent mossèn Balthezar de Rayadell, canonge de la seu de Lleyda; supplicant al present bras vullen procehir en elecció de consemblants officials perquè la present Cort no·s detinga. E lo dit reverend ardiacha Comes explicà y digué per part del dit bras ecclesiàstich que així bé lo dit bras ecclesiàstich havia creat porter a Lluís Martí y sobre lo vestir aquell desijaven entendre la determinatió y parer del present bras.

Embaxata per brachium regale.

E aprés fonch feta altra embaxada per lo bras real, so és, los magnífichs mossèn Miquel Bastida, ciutadà y altre dels síndichs de Barcelona, y micer Nicholau Frexenet, doctor en drets, altre dels síndichs de la ciutat de Lleyda, explicant, per orgue del dit mossèn Miquel Bastida, com havien feta electió de notari a mossèn Miquel Joan Cellers, notari de Barcelona y scrivà major del honorable Concell de aquella, y en promotor de dit bras a ell dit mossèn //16r// Miquel Bastida, y en porter Jaume Rondó Fuster, resident en Barcelona; y així bé havien habilitades les hores, so és, de matí de vuyt fins a les deu y aprés migdie de les tres a les sinch; y que al dit bras real era estada feta queixa per alguns del dit bras sobre que no eren estats ben aposentats, havie apparegut al dit stament fos supplicat a sa maiestat que mane millorar los apposentos als cridats en las presents Corts qui estan mal apposentats.

Die jovis, quarta mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, mane, hora octava.

Lo dit stament convocat y congregat en lo modo, hora, lloch y forma acustumats, comparegué don Onofre d'Alentorn, senyor de Seró, y jucià[40] en la forma acostumada.

Àpocha de la rebuda de la una de les masses dels deputats.

E dit die, mossèn Joan Pau Ciurana donà al excel·lentíssim senyor don Jaume Ferrando Ramon Folch, òlim de Córdova, duch de Cardona y president del present bras, una de les masses grans de la Diputatió, la quall massa rebé en lo stament de dit bras militar e de aquella fermà àpocha a dit mossèn Ciurana. Testimonis Jaume Tristany, scrivent, y Juan Pau Bugatell, studiant, del bisbat de Barcelona.

Propositio super negocio quod in dubio vertebatur si procuratores abcentiam poterant vota pro principalibus absentibus dare.

E poch aprés, lo dit excelentíssimo senyor duch de Cardona, president del present bras, proposà com ell y les altres sinch persones per lo present bras anomenadas sobre //16v// la declaració del debat que en lo present bras verteix sobre les procures dels votants que tenen de molts absents, si poden donar lo vot de sos principals en lo que en lo present bras se ha de votar ho no, per lo qual fonch per dit mossèn Joan Burguès y de Sso posat dissentiment a tots los actes de la present Cort; hagut entre ells diversos tractats com se poria assentar dit negoci, no·s sien poguts concertar entre ells, se haurie pensat que se anàs als brassos ecclesiàstich y real per a demanar-los tres persones a quiscun bras perquè puguen consultar ab aquelles y hoir llur vot y parer sobre lo que las consultaran y que veya lo dit bras sobre assò què dega fer.

40. *En lloc de* jurà.

Delliberatio super propositione supra proxime facta.

E oyda la dita proposició, lo dit bras delliberà y conclogué que·s desidesca lo dit debat en lo present bras y que en ninguna manera se vaya a altros brassos, sinó que·s serque un medi a effecte que lo present bras o declare.

Suspenció del dissentiment de mossèn Joan Burguès y de Sso.

Mossèn Joan Burguès y de Sso dix que supprimia y supprimeix lo dissentiment per ell lo dia de aïr posat sobre lo dit debat a effecte tant solament de decretar y provehir una supplicatió que lo reverent mossèn Raphael d'Oms, ardiacha major de Tarragona, ha reportada en lo present stament del bras militar, la qual supplicació fonch llegida per mi, Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras militar, la qual és del tenor seguent:

17r// **Supplicació donada per lo ardicacha d'Oms sobre un manament a ell fet per part dels senyors diputats de Cathalunya.**

Molt il·lustres senyors.

Per comissió dits senyor[s] diputats de Catalunya, mossèn Pere Arles ha requerit en la present vila de Monsó al reverent mossèn Raphael d'Oms, ardiaca major de la Sancta Iglésia de Tarragona, que, a pena de dos mília ducats, los seguís ab pretenció de haver romput un pretés ar[r]est per causa de la visita que los senyors diputats estant fent als diputats passats y altres officials de la casa de la Diputatió del present Principat de Cathalunya, com lo procés o enquesta contra dit mossèn Raphael d'Oms formada sie de cosas frívolas y de ningun effecte y ell sie estat constituït ecónomo per lo molt reverent Capítol de la dita Santa Yglésia de Tarragona per asistir a les Corts Generals que sa magestat ha convocades en la present vila de Monsó, en la qual per dit effecte està de present; y attès que ab fals motiu és estat request per part de dits senyors diputats, com sie ver y sert que ell may sie estat arrestat de paraula ni en scrits, ni tampoch podie ser arrestat per haver donades fermanses en lo ingrés de son offici, de dit pretès manament y nul·les procehiments per part de dits senyors diputats contra ell fets ha appel·lat y recorregut a vostres senyories supplicant dita supplicació li sie admesa y sien servits vostres senyorias manar scriurer als dits senyors diputats envien a vosas senyorias lo procés de la enquesta contra //17v// d'ell presa per a que vosas senyorias se servesquen mirar-lo y segons los mèrits de aquell li ministren compliment de justícia. Lo benigne offici de vosas senyorias humilment implorant. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Die quarta julii, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, oblata in stamento ecclesiastico Principatus Cathalonie et decrevit quod postea, suis loco et tempore, providebitur ut juris fuerit supper supplicatis.

Die quarta dicti mensis julii, anno predicto, oblata in stamento militari Principatus Cathalonie et decrevit quod postea, suis loco et tempore, providebitur ut juris fuerit super supplicatis.

Comparicio magnifici Joannis Cella.

E poch aprés, comparagué lo magnífich mossèn Joan Cella y de Tafurer en lo present stament, lo qual jurà en la forma acostumada y a [ell] llegida.

Relació.

Lo senyor don Onofre de Alentorn, senyor de Seró, y micer Joan Cella y de Tafurer reportaren en lo present bras ab anbaxada com las sis personas desús anomenades per

a dicernir lo debat que verteix en lo present bras acerca de les procures per los absents fetes y fermades si poden los procuradors en los tractes que en la present Cort se tindran donar los vots de llurs principals ho no, àn determinat y delliberat per via de pensament se refferís en lo present bras que del present //18r// bras se fessen dos parts, la una de aquelles qui pretenen poder-se votar en nom de llurs principals y[41] l'altra de aquelles que pretenguen poder-se votar ab procures; y que aquestes dos parts, a bé que fossen en sí desiguals, nomenassen persones yguals en número ab facultat expressa que aquelles, ensemps ab lo dit excel·lentíssim duch de Cardona, president del present bras, puguen elegir porter, promotor, advocats, habilitadors, tractadors y altres officials del present bras; y que vehés sobre assò lo que·ls aparexia se pogués y hagués de fer.

Suspenció del dissentiment de mossèn Joan Burguès y de Sso

Encontinent, lo dit mossèn Joan Burguès y de Sso, attès que per lo dissentiment per ell desús posat no·s pot procehir a ningun acte de Cort, però perquè més promtament se despedesca la present Cort y lo present bras se puga habilitar, dix que supprimia lo dit dissentiment, so és, per effecte que·s puga votar lo per los desús dits don Onofre de Alentorn y micer Joan Cella està refferit.

Dissentimentum appositum super electione officialium.

E votant-se lo que està refferit, lo dit mossèn Joan Pau Ciurana dix que, attès que lo que·s votava era contra lo stil de la present Cort, com los officials del present bras se sien sempre acustumats de crear per vots en lo present bras, que per so ho dissent en lo que·s vota y posa son dissentiment a tots actes fahedors fins a tant se sie vist per justícia si·s pot tal cosa votar ho no.

18v// *Dicto die jovis, post meridiem, pulsata jam hora*[42].

Refferma mossèn Joan Burguès y de Sso lo seu dissentiment.

Lo dit mossèn Joan Burguès y de Sso comparagué en dit stament y dix que, attès que sobre votar-se lo dit concert en lo present bras està refferit y és estat posat dissentiment per mossèn Joan Pau Ciurana, per so digué que refermava lo dissentiment que ell havie supprimit per lo effecte desús dit y, si y en quant menester és, de nou lo torne a posar a tots actes de la present Cort.

Suspenció del dissentiment per mossèn Pau Ciurana.

Consequutivament, lo dit mossèn Joan Pau Ciurana digué que llevave lo dissentiment que ell vuy ha posat a tot y sengles actes fahedors, a fi que la present Cort no·s detinga.

Dissentimentum Simeonis Joannis Benedicti de Sant Climent super votis per procuratores nomine principalium faciendis.

Mossèn Simon Joan de Sant Climent, senyor de Alcarràs, dix que, attès que mossèn Joan Burguès y de Sso és estat reffermat lo dissentiment que ell havie supprimit ha effecte de votar lo que en lo present bras és estat reportat per mossèn Onoffre de Alentorn y mossèn Joan Cella y Tafurer y atès que sempre en lo present bras militar han acostumat votar los procuradors en nom de llurs principals, com per Constitucions Generals de Cathalunya està disposat, per lo jurament que té prestat de aconcellar bé

41. *A continuació, repetit,* y.
42. *A continuació, espai en blanc.*

y llealment a aquest bras, conforme per leys de la terra y altrament està disposat y per servey de Déu y de sa magestat y benefici //19r// de la terra, per so posa dissentiment a tots y sengles actes fets y fahedors; requerint a vós, notari, etc.

Sublatio dissentimenti Joannis Burguès y de Sso.

E aprés, mossèn Joan Burguès y de Sso dix que llevava lo dissentiment que ell havia refermat.

Sublacio dissentimenti Simeonis Joannis Benedicti de Sant Climent.

E lo dit mossèn Simon Joan Benet de Sant Climent, senyor de Alcarràs, dix que lleva lo dissentiment havia posat.

E consequtivament, lo dit bras en la hora, lloch, modo y forma acostumats convocat y congregat, volent procehir sobre electió de persones que vehessen y assentassen dit debat, dividint-se en dos parts, so és, la una de aquelles qui pretenen no valer les procures ni ab elles poder-se votar, los quals se ajuntaren en un cap del present stament y allí votaren per scrutini y elegiren las personas següents: *primo,* don Galceran de Cardona, don Pedro de Clariana, mossèn Joan Burguès y de Sso, mossèn Francesch de Agulló, mossèn Onofre de Argensola, mossèn Hierònym de Argensola.

E feta la dita electió, la restant part del dit bras, congregada en un cap de dit stament, féu electio per via de scrutini de les persones següents: don Jaume de Cardona y de Rocabertí, mossèn Miquel Joan de Pons, don Berenguer de Paguera, mossèn Joan Andreu Blan, àlies Ribera, //19v// don Philip, baró de Eril, don Onofre Alentorn.

Die veneris, quinta mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, pulsata hora octava ante meridiem.

Convocat y congregat lo bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en la qual convocació y congregació entrevingueren y foren presents les persones qui segueixen:

Lo excel·lentíssim don Jaume Ferrando Ramon Folch, òlim de Córdova, duch de Cardona, president, don Philip, baró de Eril, don Jaume Cardona y de Rocabertí, don Galceran de Cardona, don Onofre d'Alentorn, don Joan de Ycart, don Berenguer de Paguera, don Garau d'Alentorn, mossèn Ramon de Blanes y de Sentelles, don Pedro de Clariana, don Anton Giginta, don Ferrando de Vega, don Bernat de Guimerà, don Philip Despés, don Bernat de Josa, mossèn Emanuel de Rayadell, mossèn Bernat de Mallars, //20r// mossèn Onofre de Argensola, mossèn Hierònym Joan, mossèn Guillem Joan de Ivorra, mossèn Joan Cella y de Tafurer, mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellvehí, mossèn Miquel Joan de Pons, mossèn Joan Xammar, mossèn Enrrich Terça, mossèn Miquel de Vallgornera y de Montagut, mossèn Joan de Soldevila, mossèn Francesch Joan de Tamarit, mossèn Andreu Botella, mossèn Hierònym Olivó, mossèn Gaspar de Caçosta, mossèn Jaume Mahull, mossèn Gabriel Sant Martí, mossèn Pere Arles, mossèn Joseph de Pons, mossèn Gaspar Ratera, mossèn Gaspar Rovira, mossèn Onofre Cardona, mossèn Francesch Tord, mossèn Onofre de Boxadors, mossèn Hierònym Cassador, mossèn Joan Pau Malendrich, mossèn Simon Joan Benet de Sant Climent, senyor de Alcarràs.

La comissió done lo present bras a les persones electes.

Los quals axí convocats y congregats, attès que lo die de ayr se feheren electió de persones para elegir y anomenar officials del present bras, y per //20v// estar dis-

cordes sobre la facultat y potestat se'ls havia de donar, per so, lo dit bras axí com dit és congregat done y confereix a dites dotse persones desús anomenades plen y bastant poder que ensemps ab lo dit excel·lentíssim duch de Cardona, president del present bras, en nom y per part del dit bras y estament militar puguen crear y anomenar y crehen y anomenen los officials següents: *primo*, lo porter; ítem, lo promotor; ítem, los habilitadors; ítem, los advocats.

La nominació dels quals aprés serà feta y hara per leshores lo present bras llohe y approve, rattifica y confirma, i·ls dóna y confereix tota aquella facultat y potestat y tal y tanta, qual y quanta a semblants officials se acostuma de donar.

Comparicio Melchioris Guivard et Gasparis de Pons.

Mossèn Gaspar de Pons y mossèn Guivart comparagueren en lo dit bras, los quals juraren en la forma acostumada y a ells llegida.

E poch aprés, vingué en lo present estament don Miquel de Aymerich, abat de Labaix, promotor del bras ecclesiàstich, y reportà que lo dit stament ecclesiàstich supplicava an aquest bras fossen servits passar avant en alguna cosa que la present Cort no estiga parada ni·s detinga, per quant los significave que lo dit bras ecclesiàstich està parat //21r// sens poder passar avant en cosa alguna.

Comparicio Francisci Gilabert y Pou.

Mossèn Francesch Gilabert y Pou, comparegué en dit stament y jurà en la forma desús dita y a ell llegida.

Dicta d[i]e, pulsata jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo present bras en la hora, lloch, modo y forma acostumats, feta la preposició per lo excel·lentíssim duch de Cardona, president del dit stament, contengut en effecte que com lo present bras hagués ellegides dotse persones ab facultat expressa que, ensemps ab lo excel·lentíssim duch de Cardona, poguessen anomenar lo porter, promotor, habilitadors y advocats; y com las ditas personas eletes no·s sien pogudes avenir, fent entre elles alguna difficultat sobre la nominatió que per via de pensament entre ells se'n anave fent, per so proposava se delliberàs si aquestes persones així eletes passaren avant segons la facultat los és estada concedida o si·ls apparrà haver de revocar dita comissió. Féu conclusió y deslliberació lo dit bras y stament militar que se revocàs, com de fet fou revocada, la comissió a les dites persones eletes concedida.

Porrogatio Curie facta per brachium ad diem lune proximam venientem.

E poch aprés, vingué en lo present stament lo promotor de lo bras ecclesiàstich y reportà en lo present bras que lo promotor del bras real havie reportat an an·aquell bras que, com alguns del dit //21v// bras real tinguen moltes ganes de guanyar lo jubileu, havien pensat que porrogàs la present Cort per a dilluns a les vuyt hores, la qual cosa havia apparegut bé an aquell stament ecclesiàstich; y que per so lo dit bras ecclesiàstich havie determinat reportar-ho ha aquest bras, perquè lo present bras correspongués a la voluntat tant pia de dits brassos ecclesiàstich y real.

Nominatió dels advocats feta per lo bras real.

Consequutivament, poch aprés de assò, vingué en lo present stament lo promotor del bras real y reportà com aquell bras havia feta electió per advocats del dit bras

real de las persones dels magnífichs micer Nicholau Frexenet, altre dels síndichs de la ciutat de Lleyda, micer Miquel Çarrovira, altre dels síndichs y advocats de Barcelona, y de micer Hierònym Jorba, síndich de la vila de Cervera, doctors en drets; y per quant sobre la elecció dels habilitadors havie en aquell bras alguna differència, no·s passa avant en cosa alguna per al present y supplica aquest bras fos servit procehir a la elecció de officials y correspondre ab diligència al que aquell bras fa acerca que la present Cort no pare, sinó que passe havant; y axí bé reportà que com alguns de aquell bras tinguen ganes de guanyar lo jubileu, havien pensat que·s porrogàs la present Cort //22r// per a dilluns a vuyt hores de matí y que per assò que enviàs ambaxada al vicecanceller per a que se supplicàs a sa magestat fos servit porrogar per lo dit dia de dilluns la present Cort, per ser cosa tant sancta.

Desliberatio quod fiat ambaciata duobus brachiis.

Encontinent, fou deslliberat y feta conclusió en lo present bras que fasés embaxada als dos brassos ecclesiàstich y real, deduhint an aquells lo perquè se deté lo present bras y com aparexia molt bé en aquell lo que acerca de la dita porrogació se hera reportat al present bras.

Deliberatio facta per embaciata facienda vicecancellario.

E noresmenys, delliberà lo present bras que lo excel·lentíssim president del present bras anomene un cavaller de aquest bras, lo qual per part de les persones del present stament y bras militar assistesca als promotors dels dits brassos ecclesiàstich y real a la embaxada que se ha de fer al vicicanceller acerca de dita porrogatió; e, per a correspondre a tant sant propòsit dels dits brassos, lo present stament porrogà la present Cort per a dilluns a les vuyt hores de matí.

Licencia concessa per presidentem et brachium don Philippo, barono de Eril.

Lo senyor don Philip, baró de Eril, attès que per negocis occorrents y a ell molt necessaris se ha de absentar de la present Cort per sinch o sis dies, demanà llicèntia al excel·lentíssim president y bras per a poder-se'n anar, la qual per lo dit president y per lo dit bras li fou concedida. Testimonis són don Garau d'Alentorn y don Joan de Icart.

Mandatum domini Bernardi de Abella y de Guimerà.

Don Bernat de Abella y de Guimerà, senyor de Siutadilla, //22v// perquè dix necessàriament se'n havia de anar de la present Cort, fermà procura a mossèn Francesch Joan de Tamarit, senyor de Rodonyà, donzell en Barcelona domiciliat, present, ab ple y bastant poder de entrevenir en tots los tractes, actes y negocis de la present Cort fins a la conclusió de aquella, consentir al servey de sa magestat y dissentir llargament, *ut in aliis.* Testimonis són los magnífichs senyors Onofre de Argensola y mossèn Hierònym de Argensola.

Die lune, octava mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en la qual convocació y congregació foren presents las persones qui seguexen:

Primo, lo excel·lentíssim senyor don Jaume Ferrando Ramon Folch, òlim de Córdova, duch de Cardona, don Galceran de Cardona, don Onofre d'Alentorn, don

Jaume de Cardona y de Rocabertí, mossèn Onofre de Argensola, don Berenguer de Paguera, mossèn Hierònym de Argensola, mossèn Ramon de Blanes y de Sentelles, mossèn Joan Andreu, àlias Blan Ribera, don Joan Ycard, //23r// don Francesch de Ortofà, mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, mossèn Joan Burguès y de Sso, mossèn Hierònym Joan, mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, mossèn Guillem Joan de Yvorra, don Pedro de Clariana, mossèn Joan Pau Malendrich, don Antoni Giginta, don Lluís de Aragall, don Garau d'Alentorn, mossèn Anrrich Terça, mossèn Francesch Joan de Tamarit, mossèn Hierònym Cassador, mossèn Bernat Mallars, mossèn Francesch Despuig, mossèn Joan Cella y Tafurer, mossèn Francesch de Agulló, mossèn Emanuell de Reyadell, mossèn Jaume Mahull, mossén Joan Simon Benet de Sant Climent, mossèn Miquel Joan de Pons, don Ferrando de Vega, mossèn Joan Xammar, mossèn Andreu Botella, mossèn Pere Arles, mossèn Hierònym de Olivó, mossèn Francesch de Gilabert y Pou, mossèn Gaspar de Pons, mossèn Joan de Soldevila, //23v// mossèn Janot Sabater de Castellfollit, mossèn Miquel, mossèn Philip de Copons, mossèn Gaspar de Raterra y de Yvorra, mossèn Gabriel de Sant Martí, mossèn Gaspar de Olivó, mossèn Gaspar de Sacosta, don Bernat de Josa, mossèn Francesch Tord, don Philip d'Espés, mossèn Honofre Boxadors, mossèn Onofre de Cardona, mossèn Gaspar Rovira, mossèn Francesch Monrodó, mossèn Joseph de Pons, mossèn Melchior Guinart, don Baltezar d'Oms.

Comparitio Hieronymi de Sant Martí.

Los quals axí convocats y congregats, comparegué en dit stament mossèn Hierònym de Sant Martí, en la vila de Perpinyà domiciliat, qui jurà en la forma acostumada; y afermà no li és estada presentada lletra.

Comparicio Bernabé de Gleu.

Mossèn Bernabé de Gleu, en la vila de Perpinyà domiciliat, comparegué en lo dit stament y jurà en la forma acostumada; y afermà que no li és estada presentada lletra.

Comparicio Thome de Boxadors.

Mossèn Thomàs de Boxadors, donzell, fill de mossèn Bernat de Boxadors, senyor de Alcarràs, comparagué //24r// en lo present bras, lo qual jurà en la forma acostumada; y affermà que no li és estada presentada lletra.

Lo excel·lentíssim don Jaume Ferrando Ramon Folch, òlim de Córdova, president del present bras, dix que, attès que les persones eletes per aquest bras per a elegir los officials de aquell no·s són pogudes consertar y per so los és estada llevada la comissió y potestat los era concedida, proposava que si apparexia al present bras per més assiento del negoci fer elecció de les matexes ho altres persones per a fer la tal elecció, o que altrament diguen la forma que·ls aparia haver de cervar acerca de fer la tal elecció y nominació dels dits officials per a que la present Cort no·s detinga.

E com sobre la dita preposició se prenguessen los vots dels presents qui en lo dit bras estaven, lo magnífich mossèn Simon Joan Benet de Sant Climent, senyor de Alcarràs, per via de vot dix les paraules següents, ço és, que ell és de vot y parer que si cas la elecció de dits officials se cometrà per lo present bras a las matexas personas anomenades en la elecció passada, que les tals persones puguen elegir y anomenar los officials del present bras que desús estan designats y feta la nominació ho haien de refferir en lo present bras a effecte que si, entre los qui seran anomenats, concorrerà //24v// algun inàbil, ell puga contradir a la nominació de aquell tal inhà-

bil que serà anomenat y elegit; y en tot cas que les ditas persones no refferissen en lo present bras la nominació y elecció que feta hauran, leshores y en dit cas y hara per leshores possa son dissentiment a tots y sengles actes de la present Cort fets y fahedors.

E així se passà avant, prenent-se los vots sobre la dita proposició; y presos aquells, fonch delliberat y conclòs que, attès que de les persones de la comissió passada falta lo baró d'Eril y don Galceran de Cardona no vol acceptar lo càrrech, que per ço se fassa elecció de les matexes persones, ço és, de les deu que resten de las desús eletas y anomenades, les quals ensemps ab lo excel·lentíssim duch de Cardona, president del present bras, elegescan los officials desús anomenats, les quals deu persones, ço és, don Jaume de Cardona y de Rocabertí, don Onofre d'Alentorn, don Berenguer de Paguera, don Pedro de Clariana, mossèn Francesch de Agulló, mossèn Onofre de Argensola, mossèn Miquel Joan de Pons, Hierònym de Argensola, mossèn Joan Blan Andreu, àlies Ribera, mossèn Joan Burguès y de Sso, convocats y congregats dins lo present stament, exint defora tots los demés del present bras, restant dins //25r// del stament dites deu persones ensemps ab lo excel·lentíssim duch de Cardona, president del present bras, al qual ensemps ab les dites deu persones ere comés lo dit negoci, lo qual acomodà son concentiment ab la elecció davall scrita, inseguint la delliberació y conclusió del present bras sobre assò feta en virtut de la facultat y[43] potestat a ells concedida, elegiren y nomenaren en la capella per a dir la missa als de dit stament quiscun dia mossèn Bernat Berga, prevera.

Electio portarii.

E consequutivament elegiren y nomenaren en porter de dit stament Joan Cortey, llibreter, ciutedà de Barcelona.

Electio promotoris.

Elegiren també y nomenaren en promotor del dit stament a mossèn Hierònym de Olivo, donzell en la vila de Tàrrega domicilat.

Electio habilitatorum.

E inmediadament elegiren y nomenaren en habilitadors per lo dit stament militar per a veurer, regonèxer y examinar les procures e sindicats per los entrevenints e entrevenidors en les dites Corts y quals persones deuen y poden entrevenir en dites Corts, lo il·lustre don Philip, baró de Eril, mossèn Joan Andreu, àlies Blan Ribera, mossèn Joan Burguès y de Sso.

Electio advocatorum.

E finalment, elegiren y nomenaren en advocats del present stament los magnífichs micer Llorens Junyent, donzell en Barcelona domiciliat, micer Phederich Cornet, ciutedà de Barcelona, micer Hugo Muntaner, en Cervera //25v// domiciliat, micer Bernat Alsina, en Girona domiciliat, tots doctors en drets, los quals haien de partir-se ygualment lo salari que·ls serà taxat y se'ls taxerà; las quals persones elegides, quiscuna d'elles haien de prestar lo jurament que quiscú d'ells en son offici respectivament han de prestar.

E consequutivament, lo dit excel·lentíssim duch, president del present bras, y les altres persones desús nomenades per fer la dita elecció volgueren que la dita nomi-

43. *Al marge esquerre,* Electio presbiteri.

natió no·s publicàs, manant-me a mi, dit notari, que la publicació de aquella differís per a les tres hores després dinar.

Comparitió de mossèn Miquell de Olzinelles, de la vila de Tamarit.

E aprés, tocades les tres hores després dinar, convocat y congregat lo dit stament militar en lo lloch, modo y forma acostumats, comparagué en dit stament mossèn Miquell Joan de Olzinelles, donzell en la vila de Tamarit domiciliat, lo qual jurà en la forma acostumada a ell llegida; y affermà que no li eren estades presentades lletres.

E noresmenys, jo dit Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, per manament e instància del dit excel·lentíssim duch de Cardona, president, y de les altres desús anomenades persones per elegir los officis desús dits deputades, publiquí la susdita nominació y elecció per ells desús feta y continuada, //26r// nomenant particularment las personas dels officials demunt elegit per los noms y cognoms de aquells, la qual nominatió e elecció fonch per lo dit bras y stament militar lloada y approvada sens ninguna contradicció.

E inmediadament fonch cridat Joan Cortey, porter desús elegit en lo dit stament, lo qual jurà en mà y poder de mi, Joan Sala, notari y scrivà del present bras y féu y prestar lo jurament en lo dit stament militar sots la forma que·s segueix.

Juramentum portarii.

Lo porter jura que farà bé y lealment son offici e que no revelarà res que oya y que no permetrà que ningú scolta los tractes del present stament per alguna part fora de aquell y ferà verdaderas relacions.

Juramentum promotoris.

E consequutivament, mossèn Hierònym Olivó, promotor, qui en lo dit stament present stava, jurà y prestà son jurament en mà y poder del excel·lentíssim don Jaume Ferrando Ramon Folch, òlim de Córdova, duch de Cardona, president en lo dit stament, sots la forma que·s segueix: lo promovedor jura que en lo dit offici se haurà bé y llealment e que farà bon, lleal y verdadera relació de les coses que li seran recomanades de reportar.

Juramentum Laurentii Junyent, advocati.

E aprés, micer Llorens de Junyent, altre dels advocats desús nomenats qui en dit stament present estava, jurà davant tots en mà y poder del dit excel·lentíssim president y prestà lo jurament per los advocats del dit stament //26v// prestar acostumat sots la forma que seguex: los advocats juren que daran bo y verdader concell a sa y bon enteniment y utilitat de la cosa pública del Principat de Cathalunya e que tindran secretes les coses en què entrevindan.

E inmediadament, fonch tramés a cercar micer Federich Cornet, hu dels advocats desús nomenats, lo qual vingut que fonch en lo dit stament constituït y personalment en aquell devant tots en mà y poder del dit excel·lentíssim president en dit stament féu y prestà lo jurament per los advocats de dit stament prestar acostumat sots la forma següent:

Prestatio juramenti Federici Cornet.

Los advocats juren que daran bo y verdader concell a sa y bon enteniment, utilitat de la cosa pública del Principat de Cathalunya e que tindran secretes les cosses en què entrevindran.

Delliberatió se fassa ambaxada als altres brassos para notificar-los la electió de officials.

E consequutivament, deslliberà lo present bras y stament militar que fossen habilitades les hores, és a saber, de matí de set fins a deu y després dinar de tres fins a sis; y axí bé que·s fes ambaxada als brassos ecclesiàstich y real per a notificar en aquells com aquest bras havia feta eleccció de capellà de la persona de mossèn Bernat Berga, prevera, y en //27r// porter de la persona de Jaume Cortey, llibrater, y en promotor mossèn Hierònym de Olivó y en habilitadors lo il·lustre don Phelip d'Eril, mossèn Joan Andreu, àlies Blan Ribera, mossèn Joan Burguès y de Sso, y en advocats los dits micer Llorens Junyent, donzell, micer Federich Cornet, ciutadà de Barcelona, micer Ugo Montaner, en la vila de Servera, micer Bernat Alsina, de la ciutat de Gerona, tots doctors en drets; y que havian també habilitades les hores, per via de pensament, de les set hores de matí fins a les deu hores abans migdia y de tres hores després mig dia fins a les sis hores de la tarda; per la qual embaxada foren tramesos don Onofre d'Alentorn y mossèn Joan Andreu, àlies Blan Ribera.

Mandatum Onofrii de Argensola.

Mossèn Onofre de Argensola, per quant per alguns negocis a ell occorrents se'n ha de anar de la present Cort, fermà procura a don Pedro de Clariana, qui present estava, per a entrevenir en tots los tractes, actes y negocis del present bras y Cort fins a la conclusió de aquella, inclusive ab poder exprés de consentir la offerta o servey fahedor a sa magestat o dissentir an aquell e a totes les altres cosses que a ell li apparrà llargament. Testimonis són los magnífichs mossèn Joan de Soldevila, donzell en la ciutat de Balaguer domiciliat, mossèn Enrich Terça, donzell, seguint la Cort de sa magestat.

Deliberació que los advocats regoneguen lo procés de les Corts passades.

Lo dit bras convocat y congregat en la hora, lloch, modo y forma acostumats, dellibera que los advocats de aquell //27v// veyen y regoneguen lo procés de les Corts passades per a vèurer los agravis, si alguns y haurà, a effecte que de aquells fassen memorials, ab exprès orde de refferir aquells en lo present bras y que en lo fer dels dits memorials los advocats preferescan los generals als particulars.

E consequutivament, reportant lo promotor ecclesiàstich al present bras com aquell bras estava molt content de la elecció que aquest bras havia feta dels officials per a direcció bona de la present Cort y los fehia a saber com havia deslliberat aquell bras, per via de pensament, que en lo que toca al vestir del porter de aquest bras fossen vestits de raxa, arruclo y cassaca ab calses, botines de vellut negre y mitjes de[44], gipó de setí negre y gorra de rissa y una cota de domàs morat conforme las que porten lo vergués dels deputats en Barcelona.Y axí bé havian deslliberat que·s manàs als deputats de Cathalunya que envien en la present Cort tres ornaments de capella per a dir missa a les persones dels dits tres estaments, ço és, un ornament per quiscun bras y axí bé havia habilitades les hores de les set fins a les deu de matí y de les tres aprés mig dia fins a les sis de vesprada.

44. *A continuació, espai en blanc.*

Licentia concessa per brachium militare magnificho Guillermo Joanni de Ivorra, domicello, de recedendi a presenti Curia.

Lo dit stament, a supplicació de mossèn Guillem Joan de Ivorra, donzell, consentí y atorgà llicència y facultat al dit mossèn Guillem Joan de Ivorra de poder-se'n anar de la present Cort per sos afés y negocis que al present li ocorren. Testimonis los magnífichs mossèn //28r// Joan Pau Ciurana, donzell, Joan Pau Bugatell, scrivent.

Deliberació del bras real del vestir dels porters.

E poch aprés, mossèn Miquel Bastida, promotor del bras real, reportà en lo present estament y bras militar com lo promotor del bras ecclesiàstich havia reportat en aquell bras que lo dit bras ecclesiàstich, per via de pensament, havia determinat de vestir los porters dels tres estaments de raxa negra, en lo modo que ya per aquell ere estat en lo present bras refferit; y axí bé, demanar als deputats de Cathalunya envien tres ornament de capellà per a dir missa quiscun dia als dits tres estaments, la qual determinació appareguć bé al dit estament real; y axí bé feye a saber al present bras que aquell bras havia habilitades les hores de les set a les deu de matí y de les tres després migjorn fins a les sis de la tarda, sí y segons aquest bras las ha habilitadas; però, per quant lo bras ecclesiàstich y aquest present bras y stament militar no havien advertit del que s'és acostumat de fer entre los staments, advertint-ho lo dit bras real, determinà que·s manàs als deputats de Cathalunya que, ultra dels ornaments ja dits, envien també provisió de ventalls per les persones dels dits tres staments.

Deliberació que·s visten y·s pague lo cost dels vestits dels porters, ornaments de capella y ventalls.

Encontinent, oyda la dita relació, lo present bras féu conclusió y deslliberatió que·s fes lo dit vestit als porters, concernint als altros brassos, y que fos manat als dits deputats que enviassen los dits tres ornaments y ventalls, y a mossèn Joan Pau Ciurana, //28v// regint los comptes del General, pague de diners de dit General tot ço que costaran los dits vestits y cotes de dits porters, ornaments y ventalls.

Lo magnífich mossèn Joan Pau Ciurana, regint los comptes del General de Catalunya, reportà en lo present bras unes lletres patents emanades del consistori dels deputats del General del Principat de Cathalunya, ab lo sagell menor del dit General sagellades, les quals per mi dit Joan Sala, notari y scrivà del present bras, ab alta y intel·ligibla veu, foren llegides y són del tenor següent:

Tenor litterarum.

> Als molt il·lustres, reverendíssims, il·lustríssim, il·lustres y molt magnífichs senyors, los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya congregada en la vila de Monçó.
>
> Molt il·lustres, reverendíssims, il·lustríssim, il·lustres y molt magnífichs senyors.
>
> En lo procés de la visita que lo introït del nostre offici per descàrrech de aquell, conforme Capítols de Cort, comensaren y sempre ab molta diligència havem continuat y continuam contra nostres immediats predecessors, assessors y altres officials del General entre altres, és impetit de alguns delictes lo reverent mossèn Rafel d'Oms, ardiaca major y canonge de la seu de Tarragona, qui en lo

trienni propassat fou deputat ecclesiàstich; y per a poder rèbrer y exigir-li la deposició, volent per lletra y manament nostre consistorial fer-lo venir de Tarragona, hon se trobava, devant nosaltres y en //29r// nostre consistori a supplicació y per medi de micer Francesch Bonet, advocat fiscal del General, son nebot, foren contents que per lletra sua particular vingués per dit effecte, lo qual ardiacha d'Oms, entenent per esta via nostra intenció y voluntat y per correspondre com era justa la obligatió que tenia y evitar altrament contra ells e aguera proceït, vingué y comparagué en dit consistori ahont per lo magnífich micer Pere Calvo, altre dells assessors del General, se li exigí la deposició sobre algunes de les coses de que fins an aquella hora ere impetit, dexant les demés (per no aparèxer encara llavors tant calificades com here menester) per altre temps, que d'elles y altres nous actitats en dit procés faedors se li havia de tornar a rebre y exigir; la qual sua deposició rebuda, lo dit micer Calvo, per ordre nostre, encontinent li digué que·s tindrie necessitat per dit effecte de sa persona y que axí, sens llicència nostra, no se'n anàs de la present ciutat.Y proceint aprés nosaltres en la fortifficació de dita enquesta y nous actitats, y en particular de un delicte no de menor qualitat que los altres, que és haver cabut y consentit en la extracció de molta quantitat de monedes, en frau del General, feta de la ciutat y port de Tarragona, per medi de Hierònym Çaporta, cònsol de la nació francesa y official del General, gran amich de dit ardiacha, entengueren que ab molt gran menyspreu de nostres manaments y de la auctoritat y jurisdicció de aquest concistori //29v// (que en totes coses y particulament en semblants negocis y procehiments de visites que tant importen al beneffici del General, deuen ésser temuts y respectats) en[45] anat y per so (enchara que no crehiem) estant nosaltres per aquest y altres negocis de dita visita en consistori ab los magnífichs doctors del Reyal Concell Civil y Criminal en dits negocis supplicats ab los magnífichs assessors del General, trametérem a denou del passat Jaume Ferriol, un dels porters d'esta casa de la Deputació, a la casa de mossèn Miquel d'Oms, germà de dit ardiacha, en la qual dit ardiacha feye en esta ciutat sa contínua residència, per a saber si aquell se'n ere anat, com nos ere stat referit; lo qual porter, tornat encontinent en consistori referí que tal Pareredes, criat de dit Miquel d'Oms, li havie dit que lo divendres abans ere partit per mar para la ciutat de Tarragona; la qual relació feta, aprés de haver entre dits doctors discorregut y tractat sobre lo que de justícia en dit negoci se podia y devia fer, en effecte se resolgué y proveí que fos manat al dit ardiacha hontsevulla se trobàs que, sots pena de dos mil ducats, tornàs y comparagués en nostre consistori; y per dit respecte ab comissió nostra particular fou per la posta y ab molta diligència tramès mossèn Pere Arles, exactor del General, per lo que enteníem ere dit ardiacha partit, ho havia de partir, per aquexa vila de Monçó ab sindicat per ell, segons en//30r// tenem, procurat del reverent Capítol de la seu de Tarragona.Y per lletra de dit Pere Arles, de vint-y-set del passat, havem entès que, a vint-y-sis del matex, féu lo dit manament al dit ardiacha en exa vila de Monsó; lo qual, continuant sa inobediència y desacato y negant que manament algú li fos fet de no moure's de la present ciutat, en effecte ha respost

45. *En lloc de* ere.

que no entenia obtemperar nostres manaments ni moure's de dita vila de Monsó, ajustant y encara (lo que pijor y més absurdo és contra la universal y justa pretenció de tot aquest Principat y molt gran prejudici dels actes de aquexa Cort General) que no se li podia en exa vila de Monsó fer tal manament, hahont se té per la major part que és de Aragó.Y també appel·lat a vostres senyories y mercès y en aquexa Cort General, com apar ab acte dit die rebut en poder de mossèn Joan Maria Serra, scrivà de manament, còpia del qual auctèntica per dit Arles no s'és tramesa, totes les quals coses, encara que per ser com són tant contràries al éxit y conclusió que·s deu y desitjam donar a la dita visita, que tant al beneffici y conservació del General importa, y fetes en molt gran vilipendi de la auctoritat y jurisdicció de aquest consistori, nos obligaven a passar avant contra la persona y béns de dit ardiacha, a la executió de dites penes y altres conforme Capítols de Cort, ús, styl y pràtiqa d'esta casa, majorment restant com resta tan poc temps que és tot lo corrent mes de juliol, dins //30v// lo qual solament resten obligats las fermanses per dit ardiacha y altres visitats en lo introït de llurs officis donats per a pagar y restituir al General les quantitats en a què poden ésser condemnats, que és de molt gran consideració. Noresmenys, per major descàrrech de nostres conciències y offici, y per lo que en tota cosa que al beneffici del General convé, desitjam assertar-nos, ha apparegut ab concell y parer dels magnífichs assessors y advocats ordinaris del General devall scrits, hagut primer col·loqui y madura delliberació ab los magnífichs doctors de dits Reals Concells que así se són trobats dels applicats en dita visita, advertir-les a vostres senyories y mercès per a què, ab aquella diligència y calor que lo negoci requerex, manen donar orde de què no siam impedits en aquest exercisi de justícia per Capítols de Cort tant encarregat, ni permetan que dit ardiacha done prinsipi a desviar lo que ab tanta maduresa fins así contra ell y altres visitats se és fet, pus és sert que vostres senyories y mercès ninguna altra cosa desitjaran més de que·s fassa justícia per los medis que fins así han aparegut convenir al descàrrech de nostres conciències y beneffici del General. Yquant a vostres senyories y mercès apparegués altra cosa, haurem nosaltres complit ab la obligació que tenim de representar los inconvenients que·s porien seguir y lo dany que lo General //31r// poria reportar de semblant novetat; y puis vostres senyories y mercès, ab la maduresa y prudència que·s deu, en tot los demés negocis concidereran aquest, confiam que faran tal resolució qual convindrà al benefici y utilitat pública, la qual nos faran mercè de enviar ab la diligència que convé, ho donar a mossèn Pau Ciurana, qui és en aquexa Cort, perquè nosaltres, enchara que·y poguéssem y deguéssem de justícia provehir per la desència y respecte que·s deu a vostres senyories y mercès, havem estimat més parar y no fer cosa alguna sens haver primer donada aquesta rahó. Nostre Senyor les molt il·lustres y reverendíssims, il·lustríssima, il·lustres y molt magnífiques persones de vostres mercès guarde ab augment de majors dignitats, estats y càrrechs. De Barcelona, lo primer de juliol, mil sinch-cents vuytanta-sinch. Don Pedro Botaller y de Oliver.

Molt il·lustres, reverendíssims, il·lustríssims, il·lustres y molt magnífichs senyors. Besen a vostres senyories y mercès les mans los molts certs servidors, los deputats del General del Principat de Cathalunya, residents en Barcelona.

Vidit Ubach, assessor. Vidit Calvo, assessor.

In registro comuni primo, foleo CCLXXXXII.

Die octava julii, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico Principatus Cathalonie et fuit decretum quod videant advocati et refferant. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Babtista Mullola.

31v// Dicta die lecta in stamento militari Principatus Cathalonie et fuit decretum quod videant advocati et refferant. Scriba stamenti militari, Joannes Sala, notarius publicus Barchinone.

Dicta et eadem die lecta in stamento regali Principatus Cathalonie et fuit decretum quod videant advocati et refferant. Cellers, scriba stamenti seu brachii regalis.

Mossén Hierònym de Sant Martí, en la vila de Perpinyà populat, comparagué en lo present stament en la forma costumada y a ell llegida y affermà que no li és estada presentada lletra.

Die martis, nona mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Mossèn Francesch de Monrodon, donzell en Barcelona domiciliat, comparegué en lo present bras y jurà en la forma acostumada; y affermà que no li ere estada presentada lletra convocatòria.

Comparicio Galcerandi de Llupià.

Mossèn Galceran de Llupià és comparegut en lo present bras, lo qual jurà en la forma acostumada; y semblantment affermà que no li here estada presentada lletra.

Estant convocat y congregat lo present bras en lo lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del present stament dix que si en aquest bras appareixia haver d'escríurer als absents officials //32r// elegits, que per via de pensament ho refferirà per a què lo vessen y delliberassen lo que més convingués.

Més, delliberà y conclogué lo dit stament e bras convocat y congregat en lo lloch, modo y forma acostumats que, havent llegida y vista la comissió lo die de aïr feta als advocats de aquest bras y per quant aquella és estada feta per error de la manera que està scrita, per quant la voluntat e intenció de dit bras y stament militar fonch com ere tant solament a dits advocats que reconeguesen y mirassen los processos antichs y principalment lo de les últimes Corts de mil sinch-cents sexanta-tres y de aquella fessen memorials y apunctassen y refferissen al present bras las cosas que apparega tenir necessitat de reparo per la directió y bon govern del bé comú y concervació dels privilegis de Cathalunya, generals y particulars, y assò s'és declarat perquè la commissió predita en alguna manera no implicàs algun contrari dupte.

E axí bé, lo dit bras y stament militar, hoïda la proposició per lo excel·lentíssim duch de Cardona, president, en lo present bras feta, per provisió del promotor del dit bras, continent en effecte que lo il·lustre don Philip, baró de Eril, hu dels abilitadors nomenats per lo present bras, y los magnífichs Hugo Montaner de Cervera y micer Bernat Alzina de la ciutat de Gerona, altre dels advocats desús elegits y nomenats, eren absents de la present Cort y tinga //32v// necessitat lo present bras que vinguen,

per la bona direcció dels negocis y tractes de la present Cort y de tot lo present bras y stament militar, attès no·s trobe exemplar que lo un bras assoles haja scrit a ninguna persona que vehé[s] y deslliberàs lo present bras si·ls apparria que·s cometés a alguna persona del present stament que en nom del bras s'escrigués als dits absents y que se ellegís la tal persona, o que vehés y determinàs quina altra forma se hage de servar; y lo dit bras y stament militar deslliberà y conclogué que·s fes elecció y nominació de una persona que en nom del present bras scrigue als officials absents per a que vinguen a la present Cort per acceptar dits càrrechs y officis y prestar lo sagrament y homenatge y lo jurament sòlit per estar[46] per los predecessors en dits officis respectivament.

E procehint a la nominació de persona per lo dit effecte de escríurer als officials absents, determinà y conclogué lo dit bras que lo excel·lentíssim president de dit bras y stament militar, en nom de dit bras scrigui, als dits absents per dit effecte.

E poch après, lo dit stament y bras militar, attès que per lo promotor del bras real here estat reportat en lo present bras que, attès que alguns de aquell bras havien donada queixa que·stavan mal apposentats y havien determinat se enviàs ambaxador a sa magestat per a supplicar-lo fos servit demanar millorar //33r// los apposentos, deslliberà que[47] féu conclusió lo present stament y bras que se fes dita embaxada per dit effecte; y que, abans de procehir a la elecció de les persones per fer dita embaxada, fonch determinat y deslliberat per lo present bras que lo promotor del present bras militar vaya al bras ecclesiàstich per a reportar-li lo que así se havia pensat y del que aquell bras determinaria fes relació.

E axí, lo promotor del present bras anà ab dit bras ecclesiàstich y, reportant al present bras la resposta, dix que here anat en lo dit bras ecclesiàstich y que lo dit bras ecclesiàstich havia dit que se tractaria y del que se determinaria se'n tornaria resposta al present bras.

E poch aprés, reportà en lo present bras lo promotor del bras real, fent a saber en aquest bras com lo dit bras real havia feta elecció de mossèn Raphel Vivet, altre dels síndichs de Gerona, de mossèn Antich Sala, notari y síndich de Manressa, y de mossèn Jaume Hierònym Ponces, síndich de Tarragona, y que hara entenien donar unas supplicacions a sa magestat per lo effecte dels habilitadors.

Dicta die, pulsata jam tertia hora post meridiem.

Deliberatio facta super facienda ambassi[a]ta super meliorationem hospiciorum.

Convocat y congregat lo dit bras y stament en lo modo y forma sòlits y acostumats, lo promotor del bras ecclesiàstich reportà al present bras y stament, estant així com és dit convocat //33v// y congregat, que lo bras ecclesiàstich havia fetes copiar les supplications per a donar a sa magestat, contenint en effecte la nominació dels habilitadors; y per a donar estes supplicacions havien nomenats monsenyor de Gerona, fra don Andreu Capella, prior de Scala Dei, y lo síndich del capítol de

46. *En lloc de* prestar.
47. *En lloc de* y.

Urgell. Y axí bé, corresponent al que per lo promotor de aquest bras ere estat reportat en lo dit stament ecclesiàstich, ço és, que·s fahés embaxada als tractadors de sa magestat per millorar los apposentos, los ha apparegut bé y, per fer dita ambaxada, à nomenats per ambaxadors don Agostí Gallart, abat de Gerri, micer Jaume Reig, procurador del il·lustríssim arcabisbe de Tarragona, lo sen[y]or Baltasar de Rayadell, síndich del capítol de Lleyda.

E noresmenys, estant així lo dit bras rectament convocat y congregat en lo lloch, modo y forma acostumats, hoïda primerament la proposició per lo excel·lentíssim president feta contenint en effecte que, attès que per part de aquest bras se han de fer embaxades y lo porter del present stament y dels altres estaments no poden tan prest vestir com desús està determinat per aportar les masses devant los ambaxadors, attès que lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras que lo bras ecclesiàstich havia feta electió de persones per a fer dita ambaxada, per ço deslliberà y féu conclusió lo present bras que·s //34r// veya la forma que lo bras ecclesiàstich determinarà servar en lo que toca al porter de aquell bras y que abans que no·s sàpia la dita deslliberació no·s passe avant en dit negoci.

Estant axí dit bras militar convocat y congregat, lo promotor del bras real ha reportat en lo present bras dient que lo bras real havia elegides persones per a presentar a sa magestat las supplications que ha sa magestat se han de presentar, a effecte de supplicar a sa magestat sia servit nomenar abilitadors; y per a donar aquells àn nomenat mossèn Galceran Desvalls, altre dels síndichs de Barcelona, mossèn[48] Ponsich, síndich de la ciutat de Vich, y mossèn Lluís Terrena, síndich de Perpinyà; y axí bé, per a fer la embaxada als tractadors de sa magestat en lo que toca als aposentos ha feta aquell bras nominació de micer Miquel Carrovira de Barcelona, micer Nicholau Frexenet, síndich de Lleyda, micer Jorba, síndich de Cervera; lo promotor del bras ecclesiàstich, poch aprés del demunt dit, reportà en lo present bras com, acerca del que lo promotor del present bras ha refferit en lo dit bras ecclesiàstich, que aquest bras desitjava la forma que lo dit bras ecclesiàstich servaria en los ambaxadors y así se aniria ab los porters o sens aquells, y així féu a saber an aquest bras com aquell bras ecclesiàstich à determinat que·s fassen les ambaxades sens los porters, acompanyats de capellans y de algunes demés persones y criats, perquè no ha apparegut en //34v// aquell bras, ni al bras real, que per això se dexàs de passar avant, perquè no apparria bé a ssa magestat que per això se detingués la Cort.

Die mercurii, decima mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo, octuagesimo quinto.

Dit die comparegué en dit stament mossèn Miquel Bastida, ciutedà de Barcelona, lo qual reportà una supplicatió en paper volant scrita, la qual demanà fos llegida y per sos senyories y mercès fos decretada; la qual fou llegida en lo present stament y és del tenor qui·s segueix:

48. *A continuació, espai en blanc.*

Reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres, nobles, molt reverents y magnífichs senyors.

Devant dels diputats del General de Cathalunya se aporte una causa entre mossèn Cipió de Vallgornera, de una part, contra Miquel Bastida y altres, de part altra, sobre lo arrendament de la bolla de Perpinyà. Y com en dita causa se haia sobresegut molt temps y fins hara que la part altra ha entès que dit Miquel Bastida ere partit per a venir a les presents Corts per lo benefici públich, com és en lo lloch y càrrech que està de síndich de la ciutat de Barcelona, no es devia ni·s podia de justícia invocar cosa alguna; com és vingut a notícia de dit Bastida se sie innovat a dita causa continuant a declarar aquella, sabent que no·y ha persona que en aquella sie instituït, ni //35r// pugue informar lo que convé a la deffensa del dit Bastida y altres per tractar-se de la declaració de la capitulació feta entre dit Benet de Vallgornera y dit Bastida y com las que residexen en les presents Corts, per semblants offcis públichs, no·s deguen en tanta manera proseguir y perjudicar, supplica dit Bastida, los plàssia metre recors y scríurer als dits diputats no innoven en dita causa cosa alguna y que lo procés de aquella assí remeten, cometent aquella a la persona o persones que per vostra senyoria, excel·lència y mercès seran deputades, com axí sie de justícia, lo que dit Bastida ho rebrà a singular gràcia y mercè, les quals spere de vostres senyories, excel·lència y mercès y en tot li sie fet compliment de justícia. Lo offici de vostres senyories, excel·lència y mercès humilment implorant. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua quidem supplicatione per dictum Michaellem Bastida oblata et in stamento ecclesiastico lecta, fuit decretum in dicto brachio ecclesiastico quod super contentis in ea postea, suis loco et tempore, contenta, providebitur quod juris fuerit.

E lo dit bras y stament militar deslliberà que se decretàs dita supplicació en la forma sòlita y que fos comès als magnífichs advocats que miren si és de justícia lo pretès per dit Bastida.

Die undesima mensis julii, anno predicto millesimo quingentesimo //35v// octuagesimo quinto, pulsata jam hora octava ante meridiem.

Lo senyor Gaspar Malet[49], lo senyor Hierònym de Vilanova de Mayà compareagueren en lo present bras militar y juraren en la forma acostumada.

Don Francesch de Rocabertí, vescomte de Rocabertí, comparagué en lo present stament y jurà en la forma sòlita y acostumada.

Mossèn Joan de Rayadell semblantment comparagué y jurà en la forma sòlita y acostumada.

Convocat y congregat lo bras y stament militar y en la hora, modo, lloch y forma acostumats.

Primerament, delliberà y conclogué lo dit stament que fossen elegides persones, com de fet elegiren y nomenaren don Berenguer de Paguera y mossèn Andreu Blan Ribera, per a què fessen embaxada als brassos ecclesiàstich y real, notifficant-los que no·s fes la embaxada que se havie de fer y s'ere determinat se fes a sa magestat

49. *A continuació, espai en blanc.*

per causa de donar las supplications sobre la nominatió de habilitadors sens les masses y porters que aquelles portassen, per lo que rebundaria en gran menyspreu dels tres brassos y staments, sent endemés com ere la primera.

Los reverents senyors Nicholau Gallart, abbat de Gerri, y lo senyor canonge Thomàs, síndich del Capítol de Gerona, reportaren y refferiren en lo present bras y stament que, per quant ere convenient per a sa magestat //36r// la embaxada sobre lo de la nominació de habilitadors y que haver de esperar de Barcelona vingués lo domàs, conforme estava deslliberat y acordat per los tres brassos, per vestir los porters serie cosa llarga, que per ço que havien deslliberat se fessen en lo interim de taffetà ó setí morat.

E noresmenys, estant axí lo dit bras y stament, lo reverent comensal Bellver, de la Iglésia de Tarragona, lo qual dix y en lo dit bras y stament referí, per part del senyor Rafael d'Oms, ardiaca de la Seu de Tarragona, que en la consulta que los advocats de tots los tres brassos havien de tenir y relatió havien també de fer acerca de la lletra que los senyors deputats del General de Cathalunya havien enviada, dirigida als brassos, sobre lo negoci tocant al dit ardicaca d'Oms, que no·y podia entrevenir lo senyor micer Phederic Cornet, advocat del present bras y stament, attento que en la enquesta que contra d'ell està feta per dits senyors deputats sobre la visita o residència de son offici de deputat havia dit senyor Cornet depossat offença de dit d'Oms y altres impediments deduhidors. Y fonch resolt per lo bras que se abstingués dit micer Cornet de fer relació de dit negoci.

Los senyors Joan Montornès, síndich de la ciutat de Tortosa, y Raphael Vivet, síndich de la ciutat de Gerona, embaxadors per lo bras real enviats, //36v// refferints y dient que en aquell bras real se'ls havie feta embaxada per part del bras ecclesiàstich sobre lo jurament que seria si se havien de guardar les gramalles que havien de enviar los deputats y que, per ço, de aquell bras real havia apparegut condecendre ab lo vot, parer y deslliberació del bras ecclesiàstich, ço és, que de prometre se fessen les gramalles de taffatà y setí morat.

En lo present stament y bras militar, per mossèn Miquel Bastida, ciutadà de Barcelona, fou portada una supplicació demanant fos llegida, la qual fonch llegida y és del tenor qui·s segueix:

> Reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres, nobles, molt reverents y magnífichs senyors.
>
> Essent estada donada una sentència per los deputats del General de Cathalunya contra Joan Setantí sobre serta executió se feya en los béns de Francesch Setantí, son pare, possehís per ell per deutes devie de arrendaments de bolla, dit Setantí supplicà de dita sentèntia y la causa de supplicatió per dits deputats fou comesa los Capítols de Cort a tres assessors, y entre altres als magnífichs micer Antoni Oliba y micer Francesch Claris. Y per la promoció del dit micer Oliba en doctor del Real Concell Criminal y trobar-se dit micer Claris haver fermada una supplicatió en lo procés, //37r// fou mesa dita causa, en lloch de dit micer Oliba y Claris, a micer Joan Exerrat y micer Pere Calvo, devant dels quals dita causa se és per molt temps tractada. E havent cabut en sort a Miquel Bastida, ciutedà de Barcelona, venir asistir a la present Cort com ha hu dels síndichs de dita ciutat, essent part instant en dita causa, per ésser una de les fermanses de dit Setantí en dits arrendaments de bolles, no han duptat dits deputats, en gran dany de dit

Bastida y menyspreu de la present Cort, lo die matex que dit Bastida partí de dita ciutat per ha venir a la present Cort, revocar la comissió de dita causa feta als dits Exerrat y Calvo y tornar a cometre la matexa causa als matexos micer Oliba y Claris, essent contra diverses Constitucions y particularment contra lo Capítol ters de les Corts de mil sinch-cents sexanta-quatre, ab lo qual està expressament disposat fins a la conclusió de les primeres Corts, les qualls són les que hara se selebran, los doctors del Real Concell Criminal no·s puguen entremétrer de fets y causes civils, y de la Constitució del any mil sinch-cents quoranta-set, capítol trenta-síndich[50], lo qual disposa que qui és estat advocat no puga entrevenir en la causa, la qual Constitució, encara que parle en los doctors de la Real Audièntia, està en observança en qualsevol altre tribunal, per la matexa rahó com no sie rahó //37v// que la vinguda necessària de dit Bastida a les presents Corts li sie tant danyosa, majorment vehent que s'és fet ab cauthela, aguardant que ell fos absent de dita ciutat; y en dit negoci se atrevessa rompiment de Constitutions y interès del General, per tractar-se de executicons de arrendaments y ser la part y instància lo procurador fiscal de dit General, a qui dit Bastida està adherit y altres fermanses; y per so, dit Bastida supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sien servits, attesses les causes predites, evocar-se la dita causa a la present Cort y provehir de lletres citatòries per al dit Setantí y nihiltòries[51] per ha dits deputats, o altrament provehir de opportú remei, de manera que tant gran agravi sie reparat en tot, administrant-li compliment de justícia. Lo offici de vostres senyorias, excel·lència y mercès benignament implorant. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die quarta julii, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, oblata in stamento ecclesiastico Principatus Cathalonie et fuit decretum quod super contentis in ea postea providebitur quod juris fuerit. Joannes Babtista Mullola, notarius et brachii ecclesiastici scriba.

Die undecima mensis julii, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, oblata in stamento militari //38r// presentis principatus Cathalonie et fuit decretum quod super contentis in ea postea providebitur. Scriba brachii militaris Cathalonie, Joannes Sala.

Convocato et congregato stamento militari, modo, loco et forma solitis.

Deslliberaren que, attès que per los brassos ecclesiàstich y real y per los ambaxadors de aquells los ere estat reportat que, per lo que convenia a la despidició de la ambaxada se havia de fer a sa magestat sobre la nominació dels habilitadors, que se fes ab solemnitat deguda y que per ço se fessen robes als porters de taffetà o setí morat. Y per quant se havie enviat a Barcelona per proveir del menester, conforme la deslliberatió feta sobre lo vestir dels dits porters, que se entretinga la resposta de aquest bras als ambaxadors dels brassos ecclesiàstich y real acerca del fer de dites gramalles fins a diumenge per tot lo die, passat lo qual se porà fer diligència y tornar resposta, conformant-se en los dits brassos.

50. *En lloc de* sinch.
51. *En lloc de inhibitòries.*

Lo promotor del bras ecclesiàstich refferí en lo present stament y bras com lo bras ecclesiàstich, per despidició dels negocis, havia habilitat lo die de dissabte y lo després dinar del diumenge per entendre y poder entendre en los negocis que convenian per despedició de les presents Corts.

Deslliberà lo present bras y stament militar que las recopilacions de las Constitucions de Cathalunya, //38v// las quals, inseguint la Constitutió del any mil sinch-cents sexanta-quatre, s'era feta per les persones electes per allò, axí per part de sa magestat com dels tres estaments, e lliurades còpies als deputats, a la una d'elles fermada de les dites persones eletes, que vinguen y arriban en les presents Corts, y que per so fossen despedides letres comenients[52]. E que lo predit se refferís als altres brassos.

Lo magnífich mossèn Francesch de Gilabert y Pou, en nom seu propri, constituí, y en nom de sos principals, usant de la facultat de substituir a ell donada en los seus poders, substituir al senyor don Garau de Alentorn, present, donant poder de poder entrevenir en les presents Corts, y en tots los actes y tractes de aquella posar dissentiment, llevar y tòlrer y amòurer aquells, dar son vot y parer en tot lo que·s tractarà y consentir o dissentir al servey y donatiu de sa magestat y finalment fer tot lo que ell y sos principals farian y porian fer si present fossen llargament. *Testes sunt illustris don Franciscus de Rocabertí, vicecomes de Rupebertino, et Joannes Paulus Bugatell.*

Lo promotor del bras real refferí en lo present bras com en aquell bras s'ere determinat que se aderia y condecendia ab lo present bras que no fos habilitat lo die del dissabte ni lo després //39r// dinar de diumenge perquè còmodament se puga guaniar lo santíssim jubileu, conforme se féu la semmana passada[53].

Lo promotor del bras ecclesiàstich refferí en lo present stament que, attès que per lo bras militar y real los here estat reportat en dit bras ecclesiàstich que, acerca lo habilitar dissabte y diumenge, fonch dit per dit promovedor del bras ecclesiàstich que dissabte per tot lo die y diumenge de matí fos feriat y que almenys diumenge, després de dinar, pregave a sa excel·lència y mercès de part del bras ecclesiàstich se ajunctassen, attento que havien més de quinse dies que se ajuntaven y no·s feya cosa alguna.

Divendres, a dotze dies del mes de juliol, mil sinch-cents vuytanta-sinch, de matí, tocades les vuyt hores.

Lo noble don Climent de Cardona compareguè en lo present bras y stament y jurà en la forma sòlita y affirmà que no té lletra.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo modo y forma acostumats.

Lo senyor Andreu Botella, senyor de Benavent, de certa sciència, constituí procuradors seus serts y specials y a las cosas infrascritas generals lo noble don Onofre de Alentorn, senyor de Seró, y lo senyor Gaspar de Vilanova de Perves, presents, y a quiscú d'ells a soles, donant-los poder acostumat de poder entrevenir en tot los actes y tractes de la present Cort, donar son vot y parer, possar dissen//39v//timent,

52. *En lloc de* convenients.
53. *A continuació, ratllat,* lo promo.

llevar y mòurer aquells, consentir al donatiu de sa magestat o dissentir y finalment fer tot so que ell poria fer si present fos en la present Cort y actes de aquella. *Testes sunt illustris dominus Ferdinandus de Vega et Petrus Arles, miles Barchinone domiciliatus.*

Lo excel·lentíssim duch de Cardona proposà sobre la selebració de la missa celebradora dins lo present stament e se deslliberà per lo dit bras militar que se fasse un altar en la instància y lloch hont està convocat lo dit bras militar, perquè fent-se celebrar la missa en algun altre altar de la present Iglèsia no la porien còmodament hoir per causa del concurs de la gent.

Lo magnífich micer Phederich Junyent, hu dels advocats del dit bras, lo qual, inseguint la comissió que per lo bras militar li ere estada feta cerca del negoci del senyor ardiaca d'Oms, y havia, segons dix, feta sa relació en scrits y dit son parer y refferí de paraula en lo dit bras, y dix y concellà al dit bras en lo modo y forma següent: sie representat als brassos que lo recors interposat per lo senyor ardiaca d'Oms sie admès per la Cort *ad effectum de quo supplicatur*, ço és, que·s veja per la Cort si lo dit ardiacha és agraviat ab lo manament de conferir-se a la ciutat de Barcelona, en la casa de la Deputatió; y en cas aparegue que dit ardiacha restàs agraviat //40r// per dit manament, sie desagraviat per la Cort; altrament, apparent no ésser agraviat, vaya dit ardiacha a Barcelona y se presente devant dits deputats, conforme li és estat manat; y attès que de dit manament ha recorregut a la Cort, posat lo negoci en consulta, li és estat admès dit recors, no sie per dit manament executat en la pena de dos mil ducats ni en altra, entès emperò que, hans de totes coses, dit ardiacha d'Oms preste de nou caució idònea dins tres dies propvinents, *cum fideiussoribus, de judicato solvendo*, sens taxació alguna de temps, no obstant lo termini de la visita fos acabat per Capítol de Cort, ans bé dure dita caució tot lo temps durarà dita visita.

Deslliberà lo present bras y stament que se serve lo vot y parer dels magnífichs advocats conforme és estat refferit en lo present bras y stament, y que dit d'Oms preste dita caució conforme s'és per los advocats refferit y determinat.

Lo promotor del bras ecclesiàstich refferí que en aquell bras ecclesiàstich s'ere refferit per lo promotor del present bras militar lo que acerca de les diligències havia apparegut en aquest bras se havien de fer en la cobransa de la recopilació de les Constitutions de Cathalunya, que en dit bras ecclesiàstich s'ere resolt que per hara no se'n tractàs y que //40v// se havia de fer la habilitatió de les persones que poden y deuen entrevenir en les presents Corts.

En lo dit bras y stament y axí convocat vingueren los magnífichs micer Martí Joan Franquesa, advocat fiscal patrimonial, doctors del dit Real Concell, y refferiren en lo present bras militar que ells venien per part dels sen[y]ors comte de Miranda, comte de Sástago, del vicicanceller y comte de Xinxón, tractador de sa magestat, fet a saber al present bras que sa magestat tenia determinat venir vuy en la present iglésia hont se selebren les Corts, a ffi y effecte de la bona direcció de aquelles y per donar forma a que vajen avant les Corts; e portave y pregave al present bras que se aparelle en donar la supplicació perquè ja se ha tardat molt en donarla, que en las Corts dels anys mil sinch-cents sexanta-tres, mil sinch-cents sinquanta-vuyt y del any mil sinch-cents quoranta-set y altres no se havia tant tardat en donar dita supplicació.

Dicto die, post meridiem, pulsata hora tertia.

Convocat semblantment lo dit stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumat .

41r// Lo promotor del bras real refferí en lo present bras com vuy, de matí, eren vinguts en lo bras real los magnífichs micer Franquesa y micer Puig, per part dels tractadors de sa magestat, a fi y effecte que han notifficat a dit bras real com sa magestat venia vuy en la present iglésia y que los exortava y pregava tinguessen prompta la supplicació y lo demés.

Poch aprés, vingué en lo present stament lo promotor del bras ecclesiàstich, lo qual refferí que lo promotor del bras real havia refferit en dit bras y stament ecclesiàstich com havie llevat lo impediment ere en aquell bras real, de manera que estava abte per a passar avant en lo que convingués y supplicava a sa excel·lència y mercès fossen servits tenir la matexa conformitat en lo present bras militar.

E poch aprés, lo magnífich mossèn Joan Burguès y de Sso, hu dells habilitadors del present bras y stament elet y nomenat, per certs respectes, conciderations y causes son ànimo movents, desitjant la despidició de les presents Corts, dix renunciava y renuncià lo càrrec y nominació de sa persona feta en habilitador de la present Cort y de les persones que en aquelles poden y deuen entrevenir, ab tota plenitut de dret, en mà y poder del matex stament, per a que llíberament poguessen //41v// fer altre semblant nominació de persona per semblant càrrec ab la forma havien a ell nomenat y, altrament, ab modo y forma que al present stament y bras apparrà convenir.

Deslliberà lo present bras y stament que la dita renunciació fos admesa y acceptada per dit mossèn Joan Burguès feta, com la admitian y acceptavan; y perquè se pogués passar avant en lo acte de la habilitació y dispidició de las presents Corts, que se feya elecció y nominació de les persones de don Pedro de Clariana, del matex mossèn Joan Burguès y de Sso, de mossèn Francesch Agulló de Bellvey y de mossèn Hierònym Argensola, donant-los commissió que en nom del present bras puguen anomenar altra persona per habilitador en lo lloch del dit Burguès, ab la matexa forma y moderació los ere estat comès altra vegada, so és, que sempre que se anomena persona que tingue just impediment se puga per lo present bras y stament retractar y fer contrari a la tal nominatió.

Deslliberà lo present bras y stament que, per lo que axí convenia, que se habilitàs, com habilitaven, una hora més aquest després dinar, ço és, de les sis a les set y tot lo temps que sa magestat estarà en la iglésia dit die.

Lo promotor del bras ecclesiàstich refferí que en aquest bras ecclesiàstich se ere habilitada la hora //42r// de sis fins a set de aquest die present y tot lo temps que sa magestat estarà en la iglésia present dit die.

Los dits y sobrenomenats don Pedro de Clariana, mossèn Joan Burguès y de Sso, mossèn Francesch Agulló, senyor de Bellvey, y mossèn Hierònym de Argensola, als quals fonch comesa la nominació de habilitador, inseguint dita facultat a ells comesa, han feta nominació per hu dels habilitadors del present stament y en lloch de dit mossèn Burguès, de la persona de mossèn Francesch Agulló de Bellvey, ab la forma y potestat sòlita y acostumada.

Lo promotor del bras real refferí en lo present bras y stament que aquell bras, inseguint lo que per lo promotor del present bras y stament ere estat refferit a·d'aquell bras que havien habilitada la hora de sis a set del present dia y tant quant sa magestat estaria en la present iglésia, condecendint y aderint-se a la voluntat y parer del present bras y del bras ecclesiàstich.

Lo promotor del bras ecclesiàstich refferí en lo present bras que fossen servits en lo present bras de nomenar-li les persones que havien anomenades en lo present bras per a donar las supplicacions a sa magestat sobre la elecció y nominació dels habilitadors .

42v// Deslliberà lo present bras y stament que, per donar las supplicacions a sa magestat sobre la nominació dels habilitadors, fossen anomenades persones, com de fet elegiren y nomenaren per dit effecte ambaxada[54] lo bescomta de Rocabertí, mossèn Francesch Joan de Tamarit de Rodonyà y Gaspar de Pons.

E per quant ya per los promotors dels brassos ecclesiàstich y real los ere estat refferit tenen nomenades personas per fer la embaxada als senyors tractadors sobre lo de les posades y milloració de aquelles, conformant-se ab aquelles, nomenaren per fer dita embaxada a don Pedro Clariana, micer Cella y de Tafurer y mossèn Hierònym Cassador.

Lo promotor del bras ecclesiàstich refferí que lo magnífich micer Franquesa ere estat allí en lo bras ecclesiàstich de part dels tractadors de sa magestat dient y allí refferint que per bona direcció y despidició de les presents Corts seria bé se habilitassen totes les festes de consuetut y las de manament <los> després de dinar tant solament.

Lo magnífich micer Martí Joan Franquesa, advocat fiscal del Concell Criminal de sa magestat, y lo noble don Lluís de Paguera, doctor del dit Concell Criminal, vingueren en lo present bras dient y allí refferint per part dels tractadors de sa magestat, fent a saber al present bras que sa magestat se serviria que se habilitassen les festes de consuetut y las //43r// de manament després dinar tant solament.

Habilitacio festarum.

Deslliberà lo present bras y stament que fossen habilitades les festes conforme y segons que per lo bras ecclesiàstich ere estat en lo present bras y stament reportat.

Lo promotor del bras real refferí en lo present stament que lo bras real era de parer que·s fes la resposta a sa magestat acerca del deduhit per lo magnífich micer Franquesa y micer Puig, sobre que sa magestat volie venir vuy en la present iglésia, y que·ls exortava tinguessen prompta la supplicació y lo demés; y que, quant en lo modo y forma, aquell bras se conformarà ab lo que determinarà lo bras ecclesiàstich y militar, advertint que persones de aquell stament real han refferit se recorden en les Corts passades les respostes consemblants als tractadors de sa magestat se tornaren per los promotors dels brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich refferí en lo present bras y stament que lo promotor del bras real havia resolt que los promotors dels brassos anassen als tractadors dient-los que supplicassen a sa magestat fos servit de venir a la present iglésia esta vesprada.

54. *En lloc de* ambaixador.

Deliberatio facta quod mittantur ad tractatores promotores brachiorum ad dicendum eisdem quod brachia erant presta et parata presentare sue magestati supplicationes pro habilitatoribus nominandis.

Deslliberaren en lo present bras y stament que se enviàs als tractadors de sa magestat que, quant sa magestat sia servit, estan promtes de presentar les supplicacions dels habilitadors; y que per //43v// a·d'assò y per fer dita embaxada anassen los promovedors de tots los brassos.

Deliberació de fer les gramalles de tafetà morat doble.

Féu deslliberació y conclusió lo present bras que los vestits o gramalles de tafetà morat doble se fassen ab tota diligència per los porters dels brassos y staments, y quant vinguen los vestits de domàs de Barcelona que també se'ls possen dits porters.

Lo promotor del present bras militar reportà en lo present bras y stament un memorial y resolució feta en lo bras ecclesiàstich sobre lo negoci de senyor ardiacha d'Oms del tenor següent:

> Les fermanses de Raphel d'Oms, ardiacha de Tarragona, són les següents:
>
> *Primo*, lo senyor canonge Pere Margalef; lo senyor micer Jaume Cordelles, canonge; lo reverent Joan Bellver, comensal; lo senyor Bernat Masip, scrivà de manament; lo senyor Joan Sala, notari de Barcelona; lo senyor Miquel Cellers, notari; lo senyor Gabriel Olzina, notari real.

Delliberatio facta quod prestetur cautio per ardiachonum d'Oms.

Deslliberà lo present bras y stament que lo senyor ardiacha d'Oms fassa la obligació conforme a la deslliberació feta en los brassos; y que lo principal y fermanses se obliguen, y se fassa la obligació conforme al parer del advocats; y que per dit effecte y que perquè se conformen ab los altres staments y sàpia //44r// la forma de la obligació com ni de quina manera se té de fer, se li dóna còpia de la deslliberació del present stament y també del vot y parer dels magnífichs advocats admetent dites fermanses, ab que, emperò, no·s pugue tràurer en consequència que per los deputats se puguen o deguen pèndrer fermanses si lo cas ço aportava, conforme lo Capítol de Cort disposa en quant diu que se hagen de pèndrer fermanses fàcils de convenir, si alguna n'i haurà.

Vot de mossèn Ciurana sobre lo de les fermanses del ardiacha d'Oms.

Mossèn Pau Ciurana fonch de parer y vot que, attès que per Capítols de Cort és disposat que per deputats y oydós, en lo introhit de llurs officis, havien de donar fermanses fàcils de convenir, y que per ço és de parer que millor és fermanses que no·y haja ecclesiàstich; y que aquest seu vot sie continuat, encara que singular.

Dilluns, a quinze del mes de juliol, mil sinch-cents vuytanta-sinch.

Convocat y congregat lo bras y stament militar en lo lloch, modo y forma sòlit y acostumats.

Surrogació de la persona de Joan Cella, en lloch de micer Junyent.

En lo present bras y stament se féu deslliberatió que, attès lo magnífich micer Junyent, hu dels magnífichs advocats elegits y nomenats per lo dit bras militar, havia enfermat y se era enmalaltit y també, per certs respectes, no podie entrevenir en lo

negoci del senyor //44v// ardiacha d'Oms, que per ço, durant dit impediment, elegiren y nomenaren per dit effecte e dit impediment durant *tantum* a micer Joan Cella de Tafurer.

Lo promotor del bras ecclesiàstich reportà y refferí en lo present bras y stament que aquell bras havia deslliberat y en aquell bras se ha resolt que se'ls escrigués que enviassen lo Balans; y que també se envie a cercar un llibre nomenat "Ferrando paga" y també los memorials tenen dels agravis se són fets y se són deduhits a sa magestat y altres consemblants y concernents al predit cas, y la recopilació de las Constitucions de Cathalunya.

Dicta die, post prandium, pulsata hora tertia.

Mandatum Joannis de Soldevila.

Lo senyor de Soldevila, donzell en la ciutat de Balaguer domiciliat, fermà procura al noble don Ferrando de Vega y al senyor Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, presents, y a quiscú d'ells *in solidum*, per a poder continuar y entrevenir en la continuació de dites Corts y en tots los actes y tractes de aquellas, donar sos vots, posar dissentiments al servey y promourer aquells, consentir al donatiu y offerta de sa magestat o bé dissentir en aquell //45r// y fer totes altres coses concernents a dit negoci llargament. *Testes sunt magnificus Joannes Paulus Ciurana et Petrus Arles, milites.*

Demane lo bras real auxili an aquest bras para que los dissentiments en aquell bras possats se lleven.

Lo promotor del bras real refferí en lo present bras y stament que a dit bras y stament real havia apparegut supplicar a sa excel·lència y a tot aquest bras militar que, attès en aquell bras real y ha algún impediment y possat dissentiment per lo síndich de Tortosa a tots actes fets y fahedors, salvo al que toca a la abilitació de la Cort, y se offerexen alguns altres negocis sens los que tocan a dita habilitació de la Cort, que per ço sa excel·lència, senyoria y mercès vullen ajudar y mirar al que convé a la bona despedició de la justícia a que dit dissentiment se lleve.

Diligència féu lo bras militar acerca del auxili li ere estat demanat.

Deslliberà y resolgué lo present bras y stament que se fassa a saber lo reletat per lo promotor del bras real acerca del dissentiment y axí bé impediment y havie en aquell bras y stament al bras ecclesiàstich, per a que los dos brassos junts persuadesquen y ajuden en aquell bras real se habilite, persuadint al que tal impediment causa lleve los dissentiments y empaix y té posat, a fi que los negocis que àn, si requereixen prevetat, en ells se puguen tractar y effectuar, perquè no·ls pas lo temps entre mans y mànegues; y fer també a saber al bras real les declaracions que y ha hagudes en les //45v// Corts passades per a llevar tots aquexos impediments.

Lo promotor del bras real refferí y relatà en lo present bras y stament que lo bras real los feya a saber com lo empaix de aquell bras y lo dissentiment del síndich de Tortosa s'ere llevat per dos negocis tant solament, so és, per lo de dit promotor y per lo del ardiacha d'Oms.

Sobre les supplicacions se havien de donar a sa magestat sobre los habilitadors.

Lo promotor del bras ecclesiàstich refferí en lo present bras y stament com en lo bras ecclesiàstich, per via de pensament, s'era deslliberat se fes a saber al present

bras y stament militar se haurie de fer diligència y havisar que los promotors dels tres brassos anassen abans de anar als tractadors de sa magestat a dir-los com les supplicacions estan promptes per a donar a sa magestat sobre la nominació dels habilitadors, y que de assò particular fos avisat sa magestat.

Deslliberació que se vaya als tractadors per fer-los a saber com les supplicacions estaven prestes.

Deslliberà lo present bras y stament que los tres promovedors anassen als senyors tractadors fent-los a saber de com les supplicacions se tenen de donar a sa magestat sobre la nominació de habilitadors estaven aparellades, conformant-se ab lo bras ecclesiàstich en axò.

Lo promotor del bras real refferí y reportà en lo present bras y stament de com lo promovedor del bras ecclesiàstich havia allí refferit, per via //46r// de pensament, se fes a saber als tractadors de com les supplicacions se havien de donar a sa magestat estavan promptes, y axí que anassen per dit effecte los promovedors dels tres brassos; y de com lo dit bras real se ere aderit ab lo bras ecclesiàstich y ab lo present bras.

Lo promovedor del bras real refferí en lo present bras y stament de com lo magnífich micer Franquesa del Concell Real de Cathalunya, lo qual havia notifficat en aquell bras y stament com sa magestat venia aquest després dinar, a les sis hores.Y que convenia se habilitàs la hora de sinch a sis y totes les demés hores que sa magestat estigués en la present iglésia. Y que axí se'ls notifficava.

Lo promotor del bras ecclesiàstich relatà y reportà en lo present bras de com lo magnífich micer Franquesa ere estat en aquell bras, en lo qual havia relatat lo que per lo dit bras real és estat reportat en aquest matex punct.

Habilitatio unius hore.

Deslliberà lo present bras y stament que fos habilitada la hora de sis a set y les demés hores que sa magestat estigués en la yglèsia lo dia present.

Advertiment cerca del que se havia a dir a sa magestat en lo present bras[55] les suplicacions.

Lo promotor del bras y stament ecclesiàstich refferí que en aquell bras se havie advertit que se tractàs en lo present bras, que al temps se donaran les supplicacions a sa magestat //46v// de paraula y asò per via de pensament, se digués a sa magestat que, en lo nomenat dels habilitadors, se tinga compte que no y haya persones de les quals se tinga quexa.

Advertiment sobre lo matex.

Desllibera lo present bras y stament militar que se mire lo stil y forma se servà en les Corts passades acerca de les paraules se diuen a sa magestat al temps se li donen les supplicacions, y se serve lo que en les Corts passades s'és servat.

Lo magnífich micer Martí Joan Franquesa refferí y reportà en lo present bras y stament que lo comte de Miranda y aquells senyors tractadors li havien manat que digués a sa excel·lència y bras militar que sa magestat venie a les sis hores després dinar a la present yglèsia, pregant a sa excel·lència y bras militar que tinguen prom-

55. *A continuació, paraula il·legible ratllada.*

tes les supplicacions y altres cosses concernents perquè se puga passar avant en la despedició de les presents Corts.

Relació feta per los embaxadors elegits per lo present bras per a donar las supplicacions a sa magestat.

Lo senyor bescomte de Rochabertí, mossèn Francesch Joan de Tamarit de Rodonyà y Gaspar de Pons, embaxadors elegits per dit bras militar per presentar junctament ab los altres senyors embaxadors dels altres brassos les supplicacions a sa magestat sobre la nominació de habilitadors, han refferit en lo present bras //47r// y stament com ells, junctament ab los altres ambaxadors dels altres brassos, han effectuat lo a ells comès, en los quals sa magestat ha provehit a la primera que fos insertada en lo procés y à nomenats per habilitadors micer Managat, canceller de Cathalunya, lo reverent Terça, lo reverent Quintana, lo reverent Cordelles de Cathalunya, micer Franquesa, micer Puig, micer don Lluís de Paguera, lo secretari Gassol, lo secretari Gort.

Las quals supplicacions, axí presentadas y decretadas, foren aprés per mi, Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras y stament militar, cobradas y del present bras en lo present procés insertadas, las quals, la una aprés la altra, són del tenor següent:

Sacra, catòlica, real magestat.

Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en les presents Corts Generals que vosa magestat celebra en aquesta vila de Monçó, desitjant anar avant en los actes dels dits staments, supplican a vostra magestat li plàcia procehir y elegir habilitadors dels dits tres staments de regonèxer les procures y sindicats per los entrevenints y entrevenidors en les dites Corts offerts y offeridors[56]. E noresmenys, vèurer, regonèxer y examinar quals persones poden y deuen entrevenir en dites Corts, segons los Usatges de Barcelona y Constitucions de Cathalunya y segons és acos//47v//tumat, los quals habilitadors, tots o la major part de aquells, pus en aquella major part de aquells[57] ne haia de quiscun bras dels tres staments, haien lo dit poder; protesten emperò los dits staments y brassos que si algunes persones que, segons Constitucions de Cathalunya, antich costums, no deuen entrevenir en dites Corts y fins así són entrevinguts o per avant entrevindrà en aquelles, no·ls sia fet preiudici algú, ans sian y romangan los dits staments sens alguna lesió o derogació e les dites persones per llur intructió no sien hagudes per habilitades ni admeses en aquella, ans sien y romanguen en aquell ésser que heren abans que les presents Corts fossen convocades. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Sua magestas mandat hanc supplicationem inseri in processu et nominat pro parte sua in habilitatores Hieronyum Managat, cancellarium, Michaellem Terça et Michaellem Joannem Quintana, regentes Cancellariam in Sacro Regio Concilio, Michaellem Cordelles, regentem Cancellariam in Principatu Cathalonie, Hieronymum Gasol, regium conciliarium et secretarium ordinarium, Joannem Franquesa, fiscum regii advocatus et de Concilio Criminali, et Franciscum Puig, Patrimonii regii advocatum et de Concilio Civili, ac don

56. *A continuació, repetit i ratllat,* en les dites Corts offerts.
57. *A continuació repetit,* pues en aquella major part.

Ludovicum de Paguera, de Concilio //48r// Criminali Cathalonie, et Michaellem Gort, etiam regium conciliarium et secretarium extraordinarum.

Provisa per suam magestatem die decimo quinto mensis julii, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, in Curiis Montissoni. Don Michaell Clemens, protonotarius.

Sacra, catòlica, real magestad.

Los tres staments del Principat de Cathalunya, convocats en les presents Corts Generals que vostra magestat celebra en esta vila de Monçó, puis per vostra magestat[58] són estats nomenats habilitadors dels dits tres staments, nomenen y offeren a vostra magestat per llur part en habilitadors les persones següents, ço és, per lo stament de la sglèsia: los reverendíssimo y reverents don Joan Tarés, bisbe de Elna, don Francesch de Botaller y de Oliver, abbat de Poblet, y mossèn Baltheçar de Rayadell, canonge y síndich del Capítol de la Seu de Lleyda; per lo stament militar: don Philip de Eril, baró de Eril, mossèn Joan Andreu Blan, àlies Ribera, y mossèn Francesch Agulló, donzells; y per lo stament real: mossèn Francesch Vivet, ciutedà y síndich de la ciutat de Gerona, mossèn Antich Sala, síndich de la ciutat de Manresa, y mossèn Joan Gierònym Ponces, síndich de la vila de Tàrrega. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

48v// Sua magestas mandat hanc supplicationem in processu inseri et acceptat nominationem per Curiam facta, et nominatis tam per suam magestatem quam per dictam Curiam seu maiori parti eorum (dum tamen in dicta maiori parte interveniat aliquis de quolibet dictorum stamentorum) dat et confert potestatem videndi et examinandi potestates comparentium et personas ad interveniendum in huiusmodi Curiis, quibus examinatis refferant sue magestati.

Provisa per suam magestatem die decima quinta julii, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, in Curiis Montisoni. Don Michael Clement, protonotarius.

Sacra, catòlica, real magestat.

Com sien estades elegides certes persones en habilitadors dels staments y brassos del Principat de Cathalunya convocats en les presents Corts Generals que vosa magestat celebra en la present vila de Monsó, e a ells sie donada potestat de habilitar dits staments y brassos, per so perquè de aquí avant los actes que·s faran prossehesquen legíttimament y ab son degut ordre y effecte, supplican a vostra magestat los dits tres staments que los dits habilitadors conjunctament entenguen en los actes de la habilitació e que los ecclesiàstichs //49r// presten sagrament e los seglàs segrament y homenatge de haver-se en dita habilitació y actes de aquella bé y llealment, segons Déu y llurs bones conciències, tota amor, favor, odi e mala voluntat, prechs e interessos propriis apart posats. E los qui són posats per part de vostra magestat haien y sien tinguts prestar semblants jurament, segons que per los elets y nomenats per dits tres estaments serà prestat. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Sua magestats mandat huiusmodi supplicationem in processu inseri et recipi juramentum predictum et illius recepcionem commitit cancellario et homagii

58. *A continuació, ratllat,* celebra en esta vila de Monsó.

receptionem Michaelli Terça, Cancellariam regenti, et homagii per dictum regentem Cancellariam prestandi eidem cancellario.

Provisa [per] suam magestatem die decimo quinto julii, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, in Curiis Montissoni. Don Michael Clemens, protonotarius.

Lo senyor Joan Babtista Ferrer comparegué en lo present bras militar y jurà en la forma acostumada; y affermà no tenir lletra.

Convocat y congregat lo dit stament y bras militar en lo lloch, modo y forma sòlit y acostumat en aquell, fonch reportada una //49v// supplicació per part del magnífich micer Joan Cella de Tafurer, la qual per manament del excel·lentíssim senyor president fonch llegida en lo dit stament, la qual és del tenor següent:

Reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents, molt magnífichs senyors.

Per remate y conclusió de certas differències de comptes tinguts entre mossèn Miquel Joan de Junyent y de Rovira y Lluís Salgueda, ciutadans de Barcelona, tant *coniunctim quam divisim*, de una part, y mossèn Joan Cella y de Taffurer, donzell en la ciutat de Gerona domiciliat, de part altra, de comú acordi y voluntat de dites parts fonch promulgada una sentència arbitral entre dites parts per los senyors don Enrich de Cardona, governador de Cathalunya, don Miquell Despalau y mossèn Joan Palau, donzells en Barcelona populats, y per dites parts lloada y emologada en poder de mossèn Pere Fitor, notari de Barcelona, a vint-y-tres de juliol mil sinch-cents vuytanta-tres; ab lo primer capítol de la qual sentència fonch condemnat dit Cella en pagar a dit Junyent a soles dos mília dos-centes lliures per la mitat de la pèrdua de una companyia entre ells dos a soles fermada sobre lo arrendament los ere estat fet sobre los molins de Pals //50r// y de un smers havien fet de arrossos roigs de València per blanquejar en dits molins; y tenint consideració los dits compromissaris y lo mateix Junyent que las ditas dos mília dos-centes lliures no eren entrades en profit [e] utilitat de dit Cella, sinó que devallarie de interessos petits y pèrdua feta en dita companyia, tingueren a bé de acommodar a dit Cella en la forma y terminis de les pagas següents, so és: que de present hagués de fer consignació a dit Junyent de un censal de propietat de set-sentes lliures que dit Cella rebia sobre la heretat y béns de mossèn Pere Galceran de Cartellà, quòndam senyor del castell y terme de Folgons; y aprés, per tot lo mes de agost de dit any mil sinch-cents vuytanta-tres, li pagàs sinch-centes lliures; y les restants mil lliures pagàs ab quatre yguals pagues, dins quatre anys següents, ço és, en dit mes de agost dos-centes sinquanta lliures quiscun any. Més avant, sobre altra differència y pretenció que dits Junyent y Salgueda conjunctament tenien contra dit Cella per rahó de la administració de la bolla de Gerona que dit Cella, com ha procurador llur, havia tinguda, per la qual devant los senyors deputats havien fet càrrech de vint-y-tres partidas, que prenien summa de mil sis-centes sinquanta una lliura, tretze sous, deu diners; vist lo descàrrech que dit Cella donà davant dits compromissaris, als quals per dits senyors deputats here estat comès, trobaren //50v// que dit Cella, per dita administració de bolla, romania deutor a dits Junyent y Salgueda, sos principals, en cent y dos lliures, tretze sous, nou dinés, y en aquelles fonch tansolament condemnat ab dita arbitral sentència que concernia la admi-

nistració de certa companya que dit Cella, Junyent y Salgueda tenen fermada sobre los redelmes de la baronia de Verges, que los síndichs de aquellas universitats los ne tenen fet arrendament per temps de vuyt anys, fonch condemnat dit Cella en deposar en la taula de Gerona mil tres-centes quaranta vuyt lliures estaren en son poder del temps havia tinguda la administració de dita companyia, ditas y scritas al dit Cella, Junyent y Salgueda, companys, y Hierònym Portes, síndich de ditas universitats, y no a dits Junyent y Salgueda assoles; y assò per los motius y causes en dita arbitral sentència exprimides. E jatsia dit Cella a sos terminis age girades en la taula de la ciutat de Barcelona als dit Junyent y Salgueda las ditas cent y dos lliures, tretze sous, nou, restants de la administració de la bolla de Gerona, y al dit Junyent assoles las ditas sinch-centes lliures per la primera paga de las dos mil y dos-centes lliures[59] que li foren adjudicades per compte de la companya dels arrossos y sols restàs deutor de las dos-centas sinquanta lliures que eren eixides a terme lo primer de setembre propassat; nores//51r//menys, emperò, los diputats de Cathalunya, per lo que dits Junyent y Salgueda són debitós al General en notabla summa, han tingut més compta contra tota disposició de dret dessimular per llurs respectes los dits principals y fiscals debitors y recórrer *ad nomen debitoris* y executar a dit Cella, no sols per les dites dos-centes sinquanta lliures que isqueren a terme lo primer de setembra proppasat, com dit és, sinó per totes les restants quantitats en dita arbitral sentèntia contingudes, que prenen summa de tres-centes quaranta vuyt lliures; per la qual execució han enviats en la ciutat de Gerona un algutzir, notari y porter, los quals, encontinent que foren passats los deu dies que se acostumavan de donar als mobles, ab dos encants a soles que·s feren en dos dies, a las tres hores de la tarda acabaren de vèndrer y lliurar tots los mobles que dit Cella tenia en sa casa en la qual fa sa contínua residència dins la ciutat de Gerona, y no[60] agueren venuts altres tants per lo gran barato que se'n feya, perquè lliuraren per manco de la dècima part de llur justa valor; y vuy, encara continuant dita executió, estan en dita ciutat de Gerona los matexos alguatzir, notari y porter, fent encantar las dècimas, censos y taschas, castells, molins, casa de Gerona y altres proprietats de dit Cella. E com dits procehiments sien nul·lament //51v// fets, axí per no tenir què vèurer en aquell concistori de interessos de part a part, com encara per haver procehit contra dit Cella via executiva en persona y béns, a instància de part privada, no essent-li obligat ab contraste quarentigiat d'escriptura de ters ni de pura comanda, segons disponen les Generals Constitucions de Cathalunya; e noresmenys, contenen en sí manifest agravi e injustícia per haver precipitada y alterada la forma y terminis de les pagues de dita arbitral sentència contingudes. Per ço y altrament, supplica dit Cella a vosa excel·lèntia, senyoria y mercès sien servits assumir-se la causa de appel·lació y recors *respective* per ell interposats sobre dits agravis nul·les e injusts procehiments, y altrament manar revèurer los mèrits de aquells; y entre tant, per lo que dit negoci tindrà alguna discenció y no és rahó que sobre deutas illíquits se fassan tant excesivas despeses com se li fan, manar se sobresega a la dita execució fins

59. *A continuació, repetit,* per la primera paga de la dos mil y dos-centes lliures.
60. *En lloc de* ne.

sia vist per justícia de la validitat ho nul·litat de dits procehiments. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die decima quinta julii, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, oblata in stamento ecclesiasticho Principatus Cathalonie et lecta ibidem, fuit decretum quod postea, //52r// sui loco et tempore, providebitur super supplicatis quod juris fuerit. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Babtista Mullola, notarius.

Oblata dicto die per dictum Joannem Cella de Tafurer in stamento militari Principatus Cathalonie et lecta ibidem, fuit decretum et provisum: que los advocats dels brassos hoien y collegesquen y refferesquen en los brassos los mèrits de aquells. *Scriba stamenti militari, Joannes Sala, et pro eo Philippus Soler.*

Die decima septima julii, millesimo quingentessimo octuagesimo quinto, lecta in stamento regali, in quo fuit decretum prout in dicto stamento militari. Michael Joannes Cellés, scriba stamenti regalis.

Die decima ceptima julii, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, fuit iterum lecta in stamento ecclesiastico et ibidem decretum quod videant advocati dicti stamenti et refferant in dicto stamento. Joannes Babtista Mullola, notarius et stamenti ecclesiastici scriba.

Deliberació feta sobre los agravis pretesos per mossèn Joan Cella y de Tafurer.

Deslliberaren en lo present stament que fossen remirats los agravis del magnífich micer //52v// Joan Cella de Taffurer, pus se juraven y atenien los dels altres brassos y que per aquest effecte, pus que a las supplicacions donadas per part de senyor ardiacha d'Oms y Miquel Bastida pretenent agravi dels senyors diputats y se cometé als magnífichs advocats hoyssen, collegissen y refferissen al present bras los mèrits de aquells y lo fahedor sobre aquells, que semblantment lo negoci y supplicació del dit senyor micer Cella y Tafurer fos comès als magnífichs advocats per a que regoneguen, veyen y refferesquan conforme y segons que en las altres supplicacions dels predits d'Oms y Bastida és estat fet.

Sobre lo negoci del ardiacha d'Oms.

Lo promotor del bras real refferí en lo present bras y stament militar que lo memorial de les fermanses que és donat per part del ardiacha d'Oms és vist y se ha determinat en aquell que en lloch de les fermanses ecclesiàstiques ne sien donades de llayques.

Lo magnífich mossèn Joan Burguès y de Sso, donzell en Barcelona domiciliat, presentà en lo present bras unes lletres patents certifficatòries emanades dels diputats de Cathalunya y ab lo sagell major de la casa de la Deputatió de Cathalunya sagellades, ab senyal de registrata y altres degudes solemnitats expedides, les quals[61] requerí fossen llegides; e yo, Joan Sala, notari y scrivà del present bras, per //53r// manament del president del present bras foren legides, les quals són del tenor que se segueix:

Littere certifficatorie dominorum deputatorum Cathalonie ad instantiam magnifici Joannis Burguès y de Sso presentate.

Los deputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barcelona, a tots y sengles presidents, staments, congregacions, concistoris, tribunals, officials,

61. *A continuació, ratllat,* refferí.

jutges, axí ecclesiàstichs com seculars, y altres qualsevol persones a qui les presents pervindran y en qualsevol manera seran presentades, salut. Per Lluís Jorba, notari de Barcelona, com a procurador de don Joan Burguès y de Sso nos és presentada lo die present y devall scrit una supplicació del tenor següent: Molt il·lustres senyors. Don Joan Burguès y de Sso, per cosses convenients a sa persona, supplica a vostres senyories se servescan manar donar-li certifficatòria auctèntica y faefahent com ell no té prestada caució alguna al concistori de vostres senyories per rahó de arrest, o altrament tocant a sa persona, per rahó de la visita que·s fa per vostres senyories en la casa de la Deputatió, com sie axí la veritat que tal caució ni obligació no tinga prestada y assò ab la promtitut que sie possible. Lo molt il·lustre offici de vostres senyories humilment implorant. *Que licet, etc. Altissimus, etc*. Al peu de la qual supplicació per los magnífichs assessors y advocats ordinaris del General devall scrits a qui per nosaltres és ramesa és proveït que sie feta y expedida //53v// dita certifficatòria com és supplicat. Per so, ab tenor de les presents y ab concell y parer de dits y devall scrits magnífichs assessors, los sertifficam que, vists y ben regoneguts tots los processos y actes de la visita que fem contra los deputats y oydós de comptes del trienni proppassat y contra los assessors y altres officials ordinaris del General, contra los quals en dita visita se ha inquerit, no havem trobat ni trobam que dit don Joan Burguès y de Sso haya prestat caució alguna a nosaltres ni a nostre consistori ni al General per arrest o altrament tocant a sa persona per rahó de dita visita, y que a tal caució ho arrest no s'és a nosaltres ni al General obligat. En testimoni de les quals coses havem manat les presents ésser fetes y en lo dors sagellades ab lo sagell major de nostre offici. *Data* en Barcelona, a onze de juliol mil sinch-cents vuytanta-sinch. Don Pedro Botaller y de Oliver.

Vidit Ubach, assessor. Vidit Calvo, assessor.

In registro comuni primo, foleo CCLXXXXVI.

Mandatum Jacobi Mahull de Cervelló.

Lo magnífich mossèn Jaume Maüll de Cervelló, perquè dix y refferí que per negocis àrduos y a ell convenients e importants se deu y té de anar de la present Cort, féu y fermà procura a don Gaspar de Cervelló, òlim de Vilanova, y a mossèn Francesch Joan de Tamarit e a quiscú *in solidum*, per ha entre//54r//venir a tots los tractes y actes y negocis de la present Cort fins a la fi y a total conclusió de aquella, possar dissentiment, llevar y amòurer aquell, donar los vots en qualsevol coses y tractes se faran, consentir ho dissentir a la offerta fahedora a sa magestat y finalment fer tot ço que ell si personalment s'i trobàs fer poria acerca de les dites cosses. *Testes sunt magnificus Joannes Paulus Ciurana* y mossèn Hierònym Joan.

Dimars, a setze del mes de juliol, any mil sinch-cents vuytanta-sinch.

Convocat y congregat lo dit stament y bras militar en lloch, modo y forma sòlits y acostumats.

Comparitio vicecomitis de Rochabertí, ut procuratoris Joannis Agullana et Joannis de Cervera.

Comparagué en lo dit stament y bras militar lo molt il·lustre senyor bescomte de Rochabertí, com a procurador de mossèn Joan Agullana y de mossèn Çarriera y de

Gurb, cavallers en la ciutat de Gerona populats, y dix comparèxer en nom de aquells y jurà en ànima de sos principals en la forma acostumada y a ell llegida.

Lo promotor del bras ecclesiàstich reportà en lo present bras militar que com an aquell bras ecclesiàstich se donà càrrech que·s fessen les lletres per als deputats se són fetes, las quals reportà y donà allí per a què les manen fer llegir y vèurer y regonèxer si //54v// estan conformats a la decretacions y deslliberacions sobre açò se són fetes.

Poch aprés, tornà lo promotor matex ecclesiàstich, se formà y tingué la difficultat ab lo títol se havia de donar als tractadors de sa magestat, en dit bras ecclesiàstich s'ere resolt que se digués y refferís al dit bras militar que en lo dupte diguen llur parer sobre quin títol se'ls deu donar per los ambaxadors, y que en lo dit bras ecclesiàstich los parexia que era massa dir-los "excel·lències" perquè no y ha ningun president.

Desliberació sobre lo títol dels tractadors.

Deslliberà lo present bras militar que, per quant per part del bras ecclesiàstich here exit y s'ere format lo dupte sobre la cortesia se havia de donar als senyors tractadors, que ells diguen llur parer perquè, aquell hoït, millor se pugue determinar, cometent al promotor del present bras ho reporte al dit bras ecclesiàstich y real.

Mossèn Sebastià Costa, scrivà de manament, comparegué en lo present stament militar, lo qual, per part dels senyors habilitadors per sa magestat elegits, dix y refferí com venia a·d'aquell bras per part de dits senyors habilitadors par a què los habilitadors del present bras anassen a prestar lo sòlit jurament

55r// **Tracte sobre lo matex de donar lo títol als tractadors.**

Lo promotor del bras real ha reportat en lo present bras militar que en lo bras real és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich reportant an aquell bras com aquell bras ecclesiàstich ha determinat, attesses y conciderades moltes coses que allí se són tractades, que als tractadors de sa magestat se'ls donàs títol de "il·lustríssims senyors" en lo principi y en lo progrés de les paraules "vostres senyorias", y axí à comès aquell bras real al dit[62] promotor ho refferís an aquest bras per a què en aquest bras se tracte lo que convingue, per quant lo bras real se aderiria al que aquest bras y lo bras ecclesiàstich determinaran.

Lo tracte del bras ecclesiàstich sobre lo títol que resolgué aquell se havia de donar als tractadors.

E poch aprés, arribà en dit bras militar lo promotor del bras ecclesiàstich y reportà en dit bras que en lo dit stament y bras ecclesiàstich[63] se here resolt que als tractadors de sa magestat los diguessen "il·lustríssims senyors" al principi, y en lo progrés de les paraules "senyories il·lustríssimes".

E fonch resolt per lo present bras militar que, attès que lo promovedor del bras real à donada rahó per son bras, dient com allí s'eren determinats que seguissen la forma antiga, donant alguns exemplars, com del senyor don Joan de Àustria; y aprés és vingut lo promovedor del bras ecclesiàstich dient que en aquell bras se here determinat //55v// que·s seguís la forma antiga, que se'ls digués "il·lustríssims" y que en lo progrés de les paraules se'ls digués "senyories il·lustríssimes"; y axí, com tots dos brassos, axí ecclesiàstich com real, conforme en què·s seguesque la forma antiga, y

62. dit, *interlineat*.

63. *A continuació, ratllat,* y reportà en dit bras que en lo dit stament y bras ecclesiàstich.

axí també sa magestat respongué al prothonotari que seguissen la forma acostumada, són estats de parer en dit bras militar que se seguesque dita forma, llevant aquelles paraules de “senyories il·lustríssimes” que ha aparegut a dit bras ecclesiàstich s'i posen, y que, llevant aquelles, se seguesque la dita forma han determinada dits dos brassos; y axí se aderex dit bras militar ab lo parer del bras real.

Dicto die, post prandium, jam pulsata hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

En lo present bras militar fonch resolt que per lo promotor del dit bras se fes embaxada als brassos ecclesiàstich y real per a refferir-los lo agravi que·s fa als brassos acerca lo sagrament y homenatge pres per lo regent Terça dels habilitadors, dient-los que appareixia que dit jurament no·l podia haver rebut dit regent Terça, sinó lo regent de //56r// Cathalunya, per quant havie apparegut a dit bras real que se miràs y tornàs a lloch si dit jurament y homenatge no estaven ben rebuts.

Tracte sobre la prestació de dit homenatge.

E poch aprés, fonch reportat per lo promotor del bras real en lo present bras que los habilitadors per sa magestat elegits havien enviats a cercar los habilitadors dels tres staments, y que sobre açò se resolgué en aquell bras que se enviàs lo promotor de aquell bras al bras ecclesiàstich y al present bras per a conferir y comunicar ab ells lo fahedor sobre aquest particular.

Tracte sobre dit homenatge tingut en lo bras real.

E poch aprés, tornà dit promotor del dit bras real y, reportant en aquest bras la determinació de aquell bras, dix havie determinat que·s respongués an aquells que, attès que en lo present bras militar ni en aquell bras real no·s podien determinar tan prest sobre dit negoci, no poden tornar resposta ab resolució; y que tant prest com dit negoci serà resolt en aquells, se determinaran de avisar-los.

Tracte sobre lo matex tingut en lo bras ecclesiàstich.

E axí bé, lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras que aquell bras ha determinat que lo promotor del present bras y los altres promotors dels altres dos staments vajan als tractadors de sa magestat per a demanar còpia dels decretacions fetes en les supplicacions y do//56v//nar-los rahó de la difficultat que en los tres brassos és estada tinguda acerca de la decretació feta per sa magestat en les supplicacions, per quant la decretació per manament de sa magestat feta en las supplicacions hara de present donades ere different de la feta en les supplicacions de les Corts passades, y de assò fan maravella, attès que lo comte de Xinchón havia dit als embaxadors que no se havia de innovar cosa alguna.

E lo present bras llohà dita deslliberació y adherí en aquella.

E poch aprés, lo promotor del bras real reportà en lo present bras com aquell bras ha determinat se fassa una embaxada als tractadors de sa magestat, en la qual se'ls demane còpia de les decretacions fetes per manament de sa magestat a les supplicacions a sa magestat presentades, perquè appareixia que la decretació feta en la supplicació de present presentada here different de les altres decretacions fetes en les Corts

passades; emperò, fonch determinat que se'ls embiàs ambaxada per los promotors dels brassos y que en tot se aderie aquell bras al parer del bras ecclesiàstich y militar.

Relatió del promotor acerca del que havia passat entre los tra[cta]dors y ells.

E consecutivament, lo promotor del present //57r// bras ha reportat en lo present bras com ell, junctament ab los promotors del bras ecclesiàstich y real, és anat als tractadors de sa magestat, als quals se'ls ha notifficat la determinació y delliberació dels tres staments; y per orgue del senyor comte de Miranda han respost que ells ho veurien y tornarien la resposta lo més prest que porien, y que no hera de son intent innovar cosa alguna.

Die mercurii, decima septima mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Sobre lo negoci del ardiacha d'Oms.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, attès que en lo present bras, ab vot y parer dels magnífichs advocats del present bras y dels altres brassos, se haurie resolt que lo reverent mossèn Rafell d'Oms, ardiacha major de Tarregona, havie de prestar caució dins tres dies y no havien acabat de fermar les fermanses havie anomenades, determinà se enviàs als brassos ecclesiàstich y real fent-los a·ssaber lo que passa, y que aquest bras havie determinat se li donàs un dia per acabar de fermar dites fermanses.

Lo bras ecclesiàstich se aderex al parer de aquest y del bras real acerca de la cortesia se ha de donar als tractadors.

E encontinent, anà lo promotor del present //57v// bras ha reportat[64] la susdita deslliberació als altres brassos.

E poch aprés, vingué en lo present stament militar lo promotor del bras ecclesiàstich y reportà an aquest bras que, quant al que en lo present bras se ha tractat quin títol se ha de donar als tractadors que[65] sa magestat, que aquell bras ecclesiàstich se haderie al vot y parer del present bras y del bras real, ço és, que·s donàs lo títol que en aquest bras se és determinat se li donàs, és a saber, que·s llevassen aquelles paraules "il·lustríssimes senyories"; y a quant al altre negoci del ardiacha d'Oms, que per lo promotor del present bras here estat en aquell bras reportat, aquell bras ecclesiàstich havie determinat que, attès que de sis fermanses lo dit ardiacha havie anomenades havien fermat los sinch ho los major part de aquelles, heren sufficients par a pagar la quantitat en la qual lo dit senyor Rafel d'Oms poria ésser condemnat, se acontentava aquell bras de la firma de les sinch fermanses havien fermat; però aprés, attès que per part del dit senyor ardiacha d'Oms here estat deduhit en aquell bras que en lo lloch de mossèn Joan Babtista Mullola, lo qual no havia volgut fermar a bé que per aquell fos estat anomenat, que en lloch de aquell donaria //58r// dit ardiacha mossèn Philip Soler, notari, havie aprés dit bras ecclesiàstich determinat que·s rebés la firma del dit mossèn Philip Soler en loch de dit Mullola.

64. *En lloc de* reportar.
65. *En lloc de* de.

Lo bras real adherí al parer de aquest en lo de donar lo títol als tractadors.

E aquí matex comparegué en dit stament lo promotor del bras real y reportà en lo present bras lo matex que per lo promotor del bras ecclesiàstich ere estat reportat, dient com aquell bras real se haderie en tot y per tot al que aquest bras havie determinat en lo que toca al títol que·s ha de donar als tractadors de sa magestat; y en lo que toca en lo negoci del ardiacha d'Oms, de aquell bras se haderie al parer y determinació del bras ecclesiàstich.

Deslliberació sobre lo negoci del ardiacha d'Oms feta en lo present bras.

E aprés, encontinent, lo present bras y stament militar, hoïdes les coses predites per los promotors dels brassos ecclesiàstich y real reportades en lo present bras, féu deslliberatió y conclusió que se seguís en tot lo deduhit per dits promotors la voluntat y deslliberatió dels dits dos brassos en quant toca lo negoci del dit ardiacha d'Oms, perquè la present Cort pas avant y no·s detingue.

Tracte tingut en lo bras ecclesiàstich sobre la embaxada se havie de fer als tractadors sobre lo dels aposentos.

Lo promotor dels bras ecclesiàstich reportà en lo present bras com aquell bras havie determinat que se enviàs la embaxada ya determinada als tractadors de sa magestat acerca de millorar los apposentos als apposentats, y que aquella se fahés lo present //58v// matí, attès que en aquell bras se entenie que ja los tractadors estaven ajustats a la sacristia de la yglésia.

Delliberatió del present bras que no·s passe avant en dita ambaxada que no·s tinga la resposta dels tractadors a la embaxada los és estada feta sobre la recepció del homenatge dels habilitadors.

E lo present bras y stament militar resolgué que, attès que estave deslliberat en lo present bras que no·s passaria avant en altra embaxada que primer no fos cobrada la resposta dels senyors tractadors de sa magestat a la ambaxada per part dels tres brassos feta sobre la pretenció que en aquells se tenie acerca de la recepció del sagrament y homenatge dels habilitadors rebuda per lo regent Terça, lo qual se pretén per dits brassos no poder-se rèbrer sinó per lo regent de Cathalunya, y attès que la resposta no s'és rebuda encara, deslliberà que no·s passe avant en l'altra ambaxada que primer no sie tornada la resposta per los dits senyors tractadors, majorment com s'és estat dit als embaxadors que no·s passaria avant en cosa alguna que los dits senyors tractadors no aguesen tornada resposta. E per ço fonch enviat lo promotor del present bras als altres brassos ecclesiàstich y real per a reportar-los la dita deslliberació.

Incistex lo bras ecclesiàstich se fassa dita ambaxada.

E reportar lo promotor del bras ecclesiàstich en lo present bras que, attès que la embaxada //59r// sobre los apposentos fahedora és molt different del negoci del qual s'espere resposta, havie haparegut al dit bras ecclesiàstich no ser cosa inconvenient fer als tractadós de sa magestat la dita ambaxada sobre los apposentos fer determinada.

E poch aprés, lo promotor del bras real reportà al present bras que lo promotor del present bras havie reportat en aquell bras, ço és, la determinació que aquest bras y stament militar havie feta de differir la embaxada sobre los aposentos determinada fins a tant que fos tornada la resposta per los tractadós de sa magestat a la embaxada los here estada feta, apparexia molt bé an aquell bras y aquell bras se adherie an aquell.

Encontinent, lo noble don Miquell Climent, protonotari de sa magestat en la Corona de Aragó, representà al present bras de part de sa magestat y dels senyors tractadors de aquella que, attès que per embaxada feta per los tres staments se havie entès lo dupte que se ere fet en los dits tres brassos sobre lo sagrament y homenatge que se ha prestat en mà del senyor regent Terça, pretenent los dits brassos lo dit sagrament y homenatge que haver-se de prestar en mà del regent provincial de Cathalunya, y havent dits senyors tractadors consultat dit dupte ab sa magestat, ha respost que·ls agrahia molt //59v// lo cuydado que tenian en la obcervança de les Constitucions y husos de Cathalunya, y que en quant en lo que·s pretenien fer contra lo hús y costum antiga, per a què millor se pogués tornar a son ordre lo significaven, ordenava sa magestat y aquells senyors los supplicaven, los volguessen amostrar los exemplars de les Corts passades com se here praticat.

E hoyda dita relació, lo present bras y stament militar feu deslliberació y conclusió que los magnífichs advocats del present bras ensemps ab los altres mirassen y regoneguesen los processos familiars de les Corts passades y apuntassen los exemplars que en semblant cas en dits processos trobaran notats, y del que trobat hauran, fassen relació al present bras.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo magnífich mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General de Cathalunya, reportà en lo present bras unes lletres que per part dels tres staments se scriuen als diputats de Cathalunya, la qual //60r// fonch llegida en lo present bras per mi, Joan Sala, notari y scrivà del present bras.

Delliberació que se envien tres volums de Constitucions de Cathalunya.

Lo dit stament y bras deslliberà que per los diputats de Cathalunya fossen enviades als tres brassos tres volums de Constitucions de Cathalunya, y que per ço s'escrigue als diputats del General de Cathalunya per dit effecte.

Més, deslliberà lo dit bras que se fassa un taulell ab dos banchs y una caxa ab pany y clau per al notari del present stament, a ffí que en sa casa puga scríurer lo que convindrà per regular la scriptura del procés se fa en lo present stament y per a tenir custodits los papers y scriptures que sobre açò convindrà guardar, manant al dit mossèn Joan Pau Ciurana pague lo desusdit de diners del General.

Lo magnífich mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General de Cathalunya, presentà en lo present bras unes lletres per los tres brassos expedidas tramesas als diputats de Cathalunya, les quals foren legides per mi, Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, e són del tenor següent:

Littere trium brachiorum directe dominis deputatis Cathalonie super recursu interposito per dominum Raphaellem d'Oms, archidiaconum maiorem Tarracone.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, cathòlica y real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncolas de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. //60v// Als reverents,

nobles y magnífichs senyors diputats del General de Cathalunya residents en Barcelona. Salut y honor. Sapiau que a quatre del present mes de juliol per mossèn Raphell d'Oms, ardiacha major y canonge de la seu de Tarragona, nos fonch donada y presentada una supplicació del tenor següent: Molt il·lustres senyors. Per commissió, etc. *Inseratur*. A la qual supplicació, per les causes y rahons a nós ben vistes, leshores no fou feta provisió, remetent-la par aprés en son lloch y tems. Y aprés, a vuyt dels dits y corrents mes y any, per mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General de dit Principat, residint en esta Cort, rebérem vostra lletra closa y ab lo sagell major de la casa de la Deputació sagellada, en y ab la qual en effecte nos donau[66] llarga rahó del que per vosaltres és estat fet en lo negoci del dit ardiacha d'Oms y lo que havie passat fins aleshores, segons que en dita lletra la data de la qual fonch en Barcelona, lo primer dels dits mes y any, a la qual nos refferim, més llargament se conté. La qual lletra per nós hoyda, volent en açò de justícia proveir, manàrem que los advocats de dits //61r// tres staments vehessen dita lletra y, vista, nos refferissen lo que de justícia apparegués; y nós, haprés hoït lo parer de dits advocats, deslliberàrem y provehíem que lo recors per lo dit ardiacha d'Oms del manament per vosaltres fet de anar a·d'aquexa ciutat y[67] ell en la present vila de Monsó presentat fos admès, a effecte, és a saber, que·s vege per la Cort si dit ardiacha és estat gravat per dit manament y en tal cas sia per dita Cort desagraviat; altrament, apparexent a la present Cort dit ardiacha d'Oms per lo dit manament no ésser agraviat, que en tal cas vage dit ardiacha a exa ciutat de Barcelona y·s presente devant vosaltres y en vostre consistori, segons per vosaltres li és estat manat. Emperò, que per lo dit manament no fos executat en la pena de dos-mil ducats en ell posada, attès que de dit manament dit ardiacha havie a nós recorregut y per nós posat lo negoci en consulta, ab condició emperò que dit ardiacha dins tres dies prestàs ydònea fedejussòria *de iudicatio solvendo* per les cosses tocant a la visita que per vosaltres se fa contra vostres immediats predecessors, de les quals dit ardiacha se diu està inculpat, no obstant lo termini per Capítols de Cort assignat aspiràs per tot lo present mes de juliol, ans bé dure y sia validora //61v// dita caució tot lo temps que dita visita durarà. Ab la qual provisió y delliberació nostra dit ardiacha obtemperant, la dita que per nós proveïda caució fidejussòria ha prestat y de aquella se ha rebut y testifficat acte en poder de mossèn Miquell Cellers, notari y scrivà del stament real del dit Principat, segons en los actes del procés familiar de dit stament se conté. Per so, intimant y notifficant-vos les cosses sobre dites totes y sengles, ab tenor de les presents vos diem, encarregam y manam que de dita causa de recors per lo dit ardiacha d'Oms interposat de dit manament per vosaltres a ell fet en la present vila de Monsó en manera alguna vos entremetau ni en ella prosehescau, ans aquella y les parts sobre ditas a nós remetau, offerint-nos provehir-lo de justícia; y si a la divisió y determinació de dita causa de recors tindreu necessitat de produhir algunes escriptures y actes que per la bona direcció de dita causa fossen, ab la diligència y prestesa possible nos enviareu aquells. En testimoni y fe de les quals coses havem manat fer y expedir las presents, signades ho sotascrites de mà dels tres presidents y sage-

66. donava, *a final ratllada.*
67. *A continuació, ratllat,* en.

llades del major //62r// sagell de dita Cort. *Data* en la vila de Monsó, a denou del mes de juliol, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. Lo vescomte de Rochabertí. Jaume Vila, conceller.

E lo dit bras y stament militar, hoyda la relació en lo present bras feta per lo magnífich micer Phederich Cornet, hu dels advocats del present bras, acerca del que los és estat comès, ço és, que vehessen y regoneguessen los processos per amostrar als senyors tractadors de sa magestat los exemplars se són seguits en les Corts passades en la recepció del sagrament y homenatge que·s fa dels habilitadors, féu deslliberació y conclusió que se enviàs als brassos ecclesiàstich y real lo promotor del present bras, reportant-los la relació que per lo advocat és estada feta al present bras sobre la excepció del sagrament y homenatge dels habilitadors, y se'ls digués com aquest bras havie deslliberat que se tornàs resposta als tractadors de sa magestat per lo promotor del present bras, ensemps ab hu dels advocats, ab los llibres ahont estan los exemplars, mostrant-los aquells y persuadint-los com era contra Constitucions

62v// E lo promotor del bras real reportà al present bras com aquell bras real havia entesa la deslliberació que lo present bras havia feta sobre la resposta se havie de tornar als tractadors de sa magestat acerca del que per part de aquells en lo present bras here demanat, y que havie determinat que la resposta se fahés per los promotors dels tres brassos, sens asistència de ningun advocat, portant allà los exemplars en semblant cas seguits, sens facultat de poder conclòurer ni replicar als tractadors cosa alguna sens expressa consulta dels dits brasos, y assò per què la resposta no té rèplica; y que, si per ventura sobre lo que los tractadors veuran los occorrerà algun dupte, no puguen dits promotors respòndrer cosa alguna, a fi y effecte que ells tinguen occasió de consultar aquell dubte ab los brassos.

Determinació del bras ecclesiàstich sobre dita resposta.

E lo present bras comparagué lo promotor del bras ecclesiàstich y reportà an aquest bras que, entessa per aquell bras la determinació que aquest bras havie feta sobre la resposta se havie de fer als tractadors de sa magestat, apparexia bé anassen los promotors dels dits tres staments, ensemps ab un advocat de quiscun bras, mostrant-los los exemplars //63r// que són notats, ab que sols se fassa ostenció de dits exemplars, sens fer alguna mensió de rompiment de Constitucions, sinó que és contra la forma acostumada de servar.

Deliberació del present bras sobre dita resposta.

E lo dit bras y stament militar, hoydes les coses per dits promotors dels brassos ecclesiàstichs y real reportades en lo present bras sobre la resposta fahedora als tractadors de sa magestat, deslliberà y féu conclusió que los promotors dels dits tres staments vajan als dits senyors tractadors de sa magestat y els amostren los exemplars de les Corts passades, sens fer menció alguna de rompiment de Constitucions, sinó sols ab poder de mostrar los dits exemplars, sens poder replicar an aquell cosa alguna; y que dita resposta se fassa sens asistència de advocat algú.

Relatió[68] del promotor del present bras.

Lo promotor del present bras militar reportà al present bras com ell, ensemps ab los altres promotors dels altres brassos ecclesiàstich y real, heren anats a tornar res-

68. *Precedit, ratllat, de* del.

posta als senyors tractadors de sa magestat sobre lo que per lo prothonotari ere estat refferit en lo present bras, y lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit als dits senyors tractadors los exemplars que per los advocats dels dits brassos són estats apunctat, legint lo memorial cerca de aquells fet per los //63v// dits advocats, dexant-los aquell y no los processos; y los dits senyors tractadors respongueren que mirarien lo que se'ls és estat amostrat.

Die jovis, decima octava mensis julii, anno predicto, pulsata jam hora septima ante meridiem ipsius diey.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Per quant en les lletres scrites per als diputats de Cathalunya per a que enviassen lo Balans y altres scriptures, se han affigides algunes paraules més de les que estaven en las primeras ordenades y ja llegides, per ço, deslliberà y conclogué lo present bras que·s llegissen en lo present bras unes lletres ordenadores de altra manera que las primeras y que se aportassen al bras real perquè aquelles vehés si estaven bé.

E així foren legides per mi, dit Joan Sala, notari del present stament, y són del tenor següent:

Lletres despedides per los tres staments als deputats de Cathalunya.

Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en les Corts Generals que la sacra, cathòlica y real magestat de present celebre en la vila de Monsó. Als reverent, nobles y magnífichs //64r// senyors los deputats del Principat residents en Barcelona. Salut y honor. Com segons lo Capítol de Cort denou, de la Cort del any mil sinch-cents sinquanta-tres lo Balans del General age de ésser así al principi de la Cort, y també per la bona direcció y expedició dels negocis de la present Cort tingan necessitat de saber los agravis per los quals se són fetes ambaxadas a sa magestat y altres coses fetes y donades als ambaxadors tramesos a sa magestat, y de tots altres agravis generals y particulars dels quals tindreu aquí notícia y fets y seguits de les últimes Corts ensà, y de les Constitucions y Capítols de Cort del General que en las últimas Corts se presentaren y no foren decretades per sa magestat; y tingan també necessitat del llibre original de les Constitucions de Cathalunya que, segons la deslliberació feta en las últimas Corts, per les persones leshores eletes foren recopilades, y de tres volums ho llibres de les Constitucions de Cathalunya y altres tres del Capítols de Corts stampats[69]. Per ço, ab lo present vos diem, encarregam y manam que, ab tota la diligència y prestesa sie possible, fassau lo dit Balans del dit General, ço és, de les Corts proppassades fins al die present, así del líquit com dels deutes, iuxta tenor del dit capítol, y aquell, //64v// junctament ab lo llibre intitulat "Ferrando paga" y també còpia de les informacions y altres llibres y scriptures dalt mencionades ab lo dit llibre original de les Constitucions, lo que està fermat de mà de les sis persones a les quals fonch feta la commissió, ab tota la diligència y respecte sie possible per portador sagur nos trametau, perquè vistes, sabudes y enteses dites coses en tot pugam donar tal ordre

69. *A continuació espai en blanc.*

que sie servey de Déu y de sa magestat, bé y repós dels agraviats y de la república de dit Principat; notifficant-vos que si ab la diligència que lo negoci requerex y de vosaltres se confie no·ns tramatieu dites coses, serà forsat enviar de así personas per al dit effecte, les quals hara no ha aparegut se haguessen de enviar, confiat que ab la diligència y pretesa necessària complireu lo que tant se us encarregue, puis enteneu convé tant a tota la república del dit Principat de Cathalunya. En testimoni [y] fae de les quals coses manam ésser feta la present, sotascrita de mà dels tres presidents y sagellada del major sagell de la dita Cort. *Data* en la vila de Monsó, a quinze del mes de juliol, any //65r// de la nativitat del Senyor mil sinchcents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. Lo bescomte de Rochabertí.

Relació del promotor del present bras.

Lo promotor del present bras militar reportà al present bras com lo prothonotari de sa magestat de la Corona de Aragó, de part dels senyors tractadors de sa magestat, li ha dit que ell tenia orde de aquells senyors de refferir al president de aquest bras y, no sent-hi lo president, al promotor de aquell, com aquells senyors tractadors volrien vèurer occularment los llibres que aïr los foren mostrats, per a vèurer an aquells los exemplars que ab un memorial los foren donats per los promotors dels tres brassos, y per effecte de mostrar-los los dits llibres se enviàs un notari an aquells senyors, per quant ells devant de dit notari follajarien los llibres sercant los exemplars an aquells continuats. E mos dix dit senyor prothonotari al dit promotor que ho refferís en lo present bras. E feta dita relació per lo promotor del present bras, com lo il·lustre senyor don Philip, baró de Eril, en absència del il·lustríssim don Francesch de Rochabertí, bescomte de Rochabertí, lo qual se'n here anat del present stament, volgués proposar en lo present bras què apparexia al present //65v// haverse de fer, li fonch feta contradicció per algunes persones del dit stament, ab pretenció que la presidència de dit bras no tocave ni competia al dit il·lustre don Philip, baró de Eril. E lo dit il·lustre don Philip, baró de Eril, pretenent lo contrari, digué que, no havent algun titular en lo present bras, la presidència de aquell tocaria a ell.

Dissentiment del baró de Eril.

E encontinent, lo dit il·lustre don Philip, baró de Eril, possà dissentiment y dix que dissentia a tots y sengles actes de la present Cort fahedors fins a tant sie vist per justícia si la presidència de aquell bras toca al baró de Eril, faltant an aquell titular; requerint a mi, notari, continuàs aquell.

Mandatum Joannis Simeonis Benedicti de Sant Climent.

Mossèn Simon Joan Benet Santcliment, senyor de Alcarràs, perquè dix per altres negocis a ell occorrents se'n ha de anar de la present Cort, féu procura al magnífich mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, y a mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, y a quiscú d'ells *in solidum*, per a que puga entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la conclusió de aquella y ab special poder de concentir al servey de sa magestat. Testimonis són lo magnífich //66r// mossèn Joseph de Comelles, donzell en la ciutat de Gerona domiciliat, y mossèn Joan Pau Ciurana, donzell en Barcelona domiciliat.

Mandatum excellentissimi ducis Cardone.

Lo excel·lentíssim don Jaume Ferrando Ramon Folch, òlim de Córdova, duch de Cardona y de Sogorb, dix que, attès que per altres negocis a sa excel·lència

occorrents diu se'n ha de anar de la present Cort, féu procura al magnífich mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, per a que durant la absència de sa excel·lència puga comparèxer en la present Cort y entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la conclusió de aquella y ab special poder de concentir y dissentir al servey de sa magestat. Testimonis són lo noble don Joan de Carròs y de Viladezriu y micer Hierònym Jorba, doctor en drets, domiciliat en Servera.

Dicta die, pulsata jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Dissentiment de don Philip, baró de Eril.

Lo il·lustre don Philip de Eril, perquè vuy se ha feta difficultat per lo notari del present bras, volent ell posar lo infrascrit dissentiment, si la hora era tocada ho no, a major cautela //66v// y perquè apparegué de sa voluntat, reiterant y en quant menester sia declarant dit dissentiment, diu que per quant ninguna congregació ni la present del stament y bras militar acostuma estar sens alguna persona que presidesca y lo die de vuy, per ser-se'n anat del dit bras hans de la hora lo vescomte de Rochabertí, que en ell presidia, essent restat lo bras sens altre vescomte ni persona de títol que hagués de presidir, y per so, presidint dit baró de Eril en dit bras com ha baró que és de les baronies de Eril, de Orcau, de Anglasola y de Rubinat y volent proposar algunes coses que convenien al servey de Déu, de sa magestat y beneffici de la terra acerca de serta resposta que lo promovedor del present bras de part del prothonotari de sa magestat havie reportat, li és estat fet destorb per lo noble don Galceran de Cardona, pretenent que algunes rahons, a son parer de poch fonament, que no havie dit baró de presehir; per tant y perquè en sdevenidor en semblant cas no li sie fet destorb, ni sie tant voluntàriament impedit lo curs y expedició de les presents Corts, dissent a tots y sengles actes fins a tant sie declarat //67r// sobre dita voluntària pretenció y destorb; requerint a vós, notari.

Lo il·lustre don Philip de Eril, baró de Eril, dix que supprimia y sospenia, segons supprimí y sospengué, lo dissentiment per ell posat per tot lo die present, axí y en tal manera que, passat lo present jorn, lo dit dissentiment estiga y reste curs, forsa y valor, la present suspenció en res no obstant.

Prestació[70] feta per lo bescomte de Rochabertí.

Lo il·lustre don Francesch de Rochabertí, bescomte de Rochabertí, dix que, per quant en la lectura del dissentiment posat per lo baró de Eril ha entès dit baró de Eril asserex ésser baró de Anglasola, perquè en sdevenidor no·s puga al·legar haver tàcitament concentit a la aserció de dit baró, per ço protesta que no entén en ninguna manera concentir al que lo baró de Eril en lo dissentiment affirma sé senyor de Anglasola, com sie de altra manera, per quant ell és senyor per la meytat de dita baronia; y per ço, requerí a mi, dit notari, continuàs la present protestació.

70. *En lloc de* protestació.

Los molt reverents mossèn Steve Puig, abbat de la Real, y lo reverent mossèn Onoffre Masdemunt, canonge y síndich del Capítol d'Elna, embaxadors enviats per lo bras ecclesiàstich, refferiren en lo present bras que, attès que alguns de aquell bras sentien agraviats per haver-los fet pagar los arrendadors del General de //67v// Aragó dret de entrades en la present vila, se ha determinat en aquell bras, via de pensament, se fes embaxada als brassos del Regne de Aragó per a que vullen remediar assò.

Nou pensament tingut per lo bras ecclesiàstich sobre lo donar la cortesia als tractadors.

Encontinent, lo[s] reverents senyors Augustí Gallart, abbat del Gerri, y mossèn Raphel d'Oms, ardiaca major de Tarragona, ambaxadors enviats per lo bras ecclesiàstich, refferiren al present bras que en aquell bras havien determinat, per moltes concideracions que en aquell bras se han tingudes y per tenir benèvolos los tractadors de sa magestat, que los tractassen de "il·lustríssimes senyories".

Sobre los drets exigits.

E per quant per embaxada enviada al present bras per lo bras ecclesiàstich se han entesos los agravis que pretenen alguns de aquell bras ésser-los estats fets per ésser estat exhigits per les guardes del General de Aragó drets alguns de coses que per hús propi ha entrades en la present vila, lo pensament que aquell bras ha tingut que per so se fassa embaxada als brassos del dit Regne de Aragó notifficant los dits agravis perquè vullen remediar-ho; lo dit bras y stament militar féu desliberació y conclusió que se enviàs ambaxada als brassos ecclesiàstich y real, dient-los que si lo que han exigit les guardes és cosa de pocha importància o que per Capítols //68r// de Cort del dit General se sie pogut exhigir, que·s dessimulàs y no se fahés embaxada; si emperò serà cosa important ho feta contra lo capitulat entre cathalans y aragonesos sobre lo susdit, que leshores y en dit cas lo present bras y stament militar se aderirà al parer de dit bras ecclesiàstich y volie y deslliberave se fahés dita embaxada.

Die veneris, decima nona mensis julii, anno predicto millesimo quingentessimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Comparició de mossèn Hierònym Vilanova.

Comparagué en dit stament lo magnífic mossèn Hierònym Vilanova, donsell en la vegaria de Lleyda domiciliat, lo qual jurà en la forma acostumada; y afirmà no haver rebuda lletra.

Comparició de mossèn Hierònym Olivó, en nom de mossèn Climent Fuster.

Lo magnífich Hierònym de Olivó comparagué en lo present stament militar, en nom y com a procurador de mossèn Climent de Fuster, donzell del lloch del Mas de Bondia, en la vila de Cervera domiciliat, y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada; y asserí lo dit principal seu no tenir lletra.

Lo baró de Eril supprimí lo seu dissentiment.

Lo il·lustre don Philip, baró de Eril, comparagué en lo present bras y dix que, per correspondre a la voluntat de alguns parents y amichs //68v// seus y per no detenir lo curs de la present Cort, sinó perquè la present Cort passe avant, levava

y alsava, segons que alsà, lo dissentiment que ell posà lo dia de aïr, reservant-se dret de poder tornar posar aquell sempre que li apparexerà per las rahons y causes en aquell deduhides.

Com lo promotor del bras ecclesiàstich haje reportat en lo present stament que aquell bras ha mirada la capitulació feta entre los cathalans y aragonesos sobre las entradas y exides que los regnícolas de Aragó foren en Cathalunya y de Cathalunya, la qual enviaven en aquest bras per lo notari de aquell y per a aquell fonch llegida en lo present bras, y havie determinat se faés embaxada als brassos de Aragó, resolgué lo present bras que se fahés la embaxada, conforme lo bras ecclesiàstich ha determinat, cometent al promotor de aquest bras fassa a saber als altres brassos la determinació y deslliberació del present bras.

Deliberació que sie enviat a cercar un dosser.

E lo dit stament y bras deslliberà que sie enviat a cercar un dosser de la casa de la Deputació per a posar-lo en l'altar del present estament per celebrar la missa quotidiana que se selebre y se ou per les persones del present bras, y que per dit effecte scriga mossèn Joan Pau Ciurana als deputats del present Principat de Cathalunya residents //69r// en Barcelona.

Sobre los negocis dels drets del General de Aragó.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras que aquell bras havie determinat que, per fer la embaxada als brassos del Regne de Aragó, anassen los promotors dels tres brassos ab masses alsades.

Sobre lo matex.

E poch aprés, lo promotor del bras real reportà al present bras com, attès que lo promotor del bras ecclesiàstich here estat en aquell bras y havie reportat en aquell lo que en aquest bras havie refferit, y lo dit bras real ha adherit a la determinació del bras ecclesiàstich, ço és, que per fer la embaxada vajen los promovedors ab masses alsades, ab advertiment que en la embaxada no·s dega altra cosa sinó del agravi que·s pretén ésser estat fet hara de present.

Sobre lo matex.

E hoydes les coses per los promotors dels brassos ecclesiàstich y real en lo present bras reportades, deslliberà y conclogué lo present bras que lo promotor del present bras anàs als brassos ecclesiàstich y real per a fer-los a saber com lo present bras ha determinat notifficar dits agravis als brassos de Aragó per via de embaxada formada y no per los promotors, attento que hanava de un regne ha altre.

Electió de persones feta per lo bras ecclesiàstich per a cobrar la còpia de la recopilació que se entén ésser en poder del secretari Gasol.

E poch aprés, lo promotor del bras ecclesiàstich reportà en lo present bras com, per a cobrar la còpia de la recopilació de les Constitucions //69v// enviades a sa magestat, les quals se entén estar en mà del secretari Gassol, aquell bras havie anomenada la persona del ardiacha Terça; y que per ço, per aquest bras se anomenàs una persona per dit effecte. E tornant a reportar lo promotor del bras ecclesiàstich en lo present bras, ha dit y refferit que, en lo que toca a la ambaxada als brassos del Regne de Aragó fahedora, aquell bras està y percevera en lo que ya té refferit altra vegada al present bras, ço és, que vajen los promovedors dels tres brassos ab masses alsades.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Determinatió del present bras acerca del negoci de mossèn Bastida.

Lo present bras, hoyda la proposició feta per lo il·lustre vescomte de Rocabertí, aleshores president del present bras, contenint en effecte que, attès que lo[71] deduhit per mossèn Miquel Bastida, ciutedà de Barcelona, ab una supplicació per aquell presentada, és estat comès als advocats per que·u mirassen y refferissen; y attès que micer Phederich Cornet ha refferit en aquest bras, en effecte, lo que[72] dit Bastida deduhia y no refferí lo que entre los //70// advocats se resolgué, fou determinat y delliberat en lo present bras que se hoís lo vot de dits advocats y que, havent-hi rompiment de Constitucions, se procehirà segons convindrà perquè sien servades.

Deliberació del present bras sobre dit negoci de Bastida.

E hoït lo vot de micer Phederich Cornet, desliberà lo present bras que no·s passàs avant en dit negoci que primer no tinguen notícia de la determinació del bras eclesiàstich, cometent al promotor del present bras vage a solicitar al bras ecclesiàstich se resolga sobre lo que en dit bras és estat refferit en lo negoci de mossèn Bastida, si hi ha rompiment de Constitucions ho no.

Nominatió de persones del present bras per lo effecte de cobrar la còpia de la recopilació de les Constitucions.

E attenent que lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras com aquell bras havie elegit lo ardiacha Terça per a cobrar la còpia de la recopilació de les Constitucions, la qual se entén serie en mà del secretari Gasol, que per ço aquest bras, adherint a la voluntat y determinació de aquell bras, elegí y anomenà per dit effecte al magnífich micer Joan Cella y de Tafurer, cometent al promotor del present bras fes a saber la determinació y elecció feta per lo present bras als altres[73] brassos.

Nominació feta de persona feta en lo bras real per dit effecte.

Lo promotor del bras real ha refferit en lo present bras com aquell bras havie elegit a micer Nicholau Frexenet per anar a cobrar la còpia de la recopilació de les Constitucions //70v// que, segons se entenia, estava en mà del secretari Gassol.

Determinatió del bras ecclesiàstich sobre lo negoci de mossèn Bastida.

Lo promotor del present bras reportà en lo present bras com ell, per la commissió li és estada feta per lo present bras, anàs al bras ecclesiàstich per a solicitar lo negoci de mossèn Miquel Bastida y per a entendre si se havie feta determinació en aquell bras sobre dit negoci, refferí que en aquell bras se havie feta deslliberació y conclusió que se scrigue als deputats, ab inserta de les supplicacions, dient-los que fassen justícia, servades les Constitucions.

E poch aprés, lo promotor del bras ecclesiàstich refferí en lo present bras que, attès que per la llarguesa del temps no·s pot tenir memòria de les serimònias que·s

71. *A continuació,* ratllat, de cada.
72. *A continuació,* ratllat, en.
73. *A continuació,* ratllat, pr.

acostument de cervar en les presents Corts per les quals, no tenint notícia de aquelles las personas que entrevenen en la present Cort, succehint-se algunes cosses com a peregrines, possen alguna difficultat en elles y açò per anar tant a las ciegas y no tenir notícia quins acientos y títols se ha de donar als senyors tractadors, ambaxadors y altres personas ab qui·s tracte, que per ço perquè los presents y sdevenidors pugan sens la dita difficultat proceir, ha determinat que se fassa un ceremonial //71r// en lo qual se noten los asientos y los títols se han de donar a les persones ab qui convindrà tractar, com altres cerimònies que en lo progrés de les Corts se servaran, notant-ho per semmanes com se succhehirà; y per ordenar dit cerimonial aquell bras havie anomenat lo abbat Pla. Y hoyda dita relació, apparexent bé en aquest bras, anomenaren a don Plegamans de Marimon, cometent al promotor del present bras que reporte la determinació y elecció per lo present bras feta als altres brassos.

Lo present bras determinà y deslliberà que anàs lo promotor del present bras als altres brassos, reportant lo que en aquest bras se havie deslliberat, per via de pensament, que seria bé que los promotors dels tres brassos anassen al prothonotari de sa magestat per a dir y solicitar que los brassos de Cathalunya estan parats y no fan negoci per causa d'esperar la resposta dels senyors tractadors de sa magestat sobre los exemplars los són estats mostrats per part de tots los tres brassos.

Replica lo bras ecclesiàstich sobre la cortesia dels senyors tractadors.

E poch aprés, vingué en lo present bras lo promotor del bras ecclesiàstich dient que com an aquell bras sie estat refferit per lo promotor del present bras que·s s'enviassen los promotors dels brassos al prothonotari //71v// de sa magestat, a effecte de solicitar la resposta dels senyors tractadors de sa magestat, aquell bras ha determinat que no·s vaja al prothonotari, sinó que, en cas se haja de anar, que·s vaja als tractadors de sa magestat; però, antes que·s fassa la embaxada, se resolgue primer en aquest bras lo títol que se ha de donar als tractadors de sa magestat, la qual tot vuy speren entendre en aquell bras. E per quant Joan Cortey, llibrater, ciutedà de Barcelona, porter per lo present bras elet y nomenat, dix en lo present bras que, per haver sabut que sa muller estava de mala gana, se'n havie de anar a Barcelona y allí estar per alguns dies, supplicà al present bras fos servit donar-li llicència; y que per servir lo seu offici anomenave, com de fet anomenave, Joan Pau Bugatell, scrivent, supplicant al present bras volgués admetre la dita nominació; e lo present bras approvà dita nominació y ellegí en porter del present bras al dit Joan Pau Bugatell, lo qual acceptà dit càrrech; lo qual jurà en la forma desusdita a ell llegida.

Die sabbati, vigesima mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar //72r// en la hora, lloch y forma acostumats.

Lo promotor del bras real ha refferit en lo present bras com, acerca del que per lo promotor del present bras fonch refferit en aquell bras sobre la embaxada se havia de fer als senyors tractadors de sa magestat, dient com aquest bras havie determinat se fahés per dos persones privades de aquest stament y no per los promotors, com lo bras ecclesiàstich havie determinat, lo bras real havie deslliberat adherir a la dita

determinació del present bras, ab tal que entre estas dos persones li pogués anomenar lo promotor de quiscun bras com a privada persona; y axí bé, reportà en lo present bras que, quant al que an aquell bras fonch reportat per los promotors del bras ecclesiàstich y del present sobre los títols se havien de donar als tractadors de sa magestat, entenent del promotor del bras ecclesiàstich que an aquell bras havien determinat se'ls digués "senyories" y lo que lo present bras havie determinat se'ls digués "il·lustríssimes senyories", que, per les concideracions allí tingudes, se ha feta delliberació y conclusió en aquell bras que se'ls digue "excel·lentíssims senyors" y en lo progrés de les paraules se diga "vostres excel·lències".

Micer Martí Joan Franquesa respon per los senyors tractadors.

E poch aprés, vingué en lo present stament //72v// lo magnífich micer Martí Joan Franquesa, doctor del Real Concell, y refferí com ell venie tramès al present bras y als altres brassos per part dels senyors tractadors de sa magestat per a dir al present bras que ja podien enviar als dits senyors tractadors per a la resposta de la enbaxada los ere estada feta sobre lo sagrament y homenatge que fou prestat per los habilitadors de sa magestat y dels brassos de Cathalunya.

E poch aprés, tornà en lo present bras lo promotor del bras real y reportà en aquest bras com, hoyda y entesa la determinació que lo bras ecclesiàstich y aquest bras havia feta sobre lo cerimonial y dietari se havia de fer, apparexent-los bé dita determinació, adheriren en aquella y han anomenat per dit effecte lo magnífich micer Miquel Çarrovira, hu dels síndichs de Barcelona.

E poch aprés, lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com en aquell bras here estat lo magnífich micer Martí Joan Franquesa, doctor del Real Concell, dient com lo senyor comte de Miranda y los altres senyors tractadors de sa magestat li havien dit que vingués a dir en aquell bras que enviassen per a la resposta de la embaxada los here estada feta acerca //73r// del sagrament y homenatge prestat per los habilitadors dels brassos de Cathalunya. E encontinent, fonch determinat y desliberat en lo present bras que se enviàs als altres brassos per avisar-los del que lo dit micer Martí Joan Franquesa havie refferit en lo present bras.

Adherí lo bras real.

E poch aprés, lo promotor del bras real refferí en lo present bras com en aquell bras se havie determinat que per la resposta dels senyors tractadors anassen los promotors dels brassos adherint a la determinació de aquest bras; y en lo que toca al títol se'ls ha de donar, adherirà a la determinació del bras ecclesiàstich, ço és, que se'ls digue "il·lustríssims senyors", en lo progrés "vostres senyories il·lustríssimes".

E aprés, vingué lo promotor del bras ecclesiàstich y reportà lo matex que ha reportat lo bras real.

E poch aprés, fonch tramès lo promotor del present bras als tractadors de sa magestat, lo qual, ensemps ab los altres, anàs a cobrar la resposta de aquells; y aprés refferí en lo present bras com lo senyor comte de Miranda respongué als dits promotors que, no obstant que havien trobada alguna differència del memorial dels llibres, la qual presumen y tenen per cert és estada //73v// per culpa del qui copià dits llibres, tenint sa magestat tota la satisfacció dels brassos, axí en comú com en particular, à manat al prothonotari que llige en dits brassos la provisió que sa magestat ha feta acerca del supplicat.

E poch aprés, vingué en lo present bras lo il·lustre don Miquel Climent, prothonotari de sa magestat en la Corona de Aragó, y apportà una scriptura en paper volant scrita, la qual dix tenia orde y manament de sa magestat de llegir-la en lo present bras. E axí fonch per aquell llegida y és del tenor següent:

Sacra, catolica, regia magestas.

Causis et rationibus animum suum moventibus, habitis pro revocatis homagiis prestitis per habilitatores tam nominatos per suam magestatem quam per tria brachia seu stamenta Principatus Cathalonie et Comittatu(u)m Rossilionis et Ceritanie in posse[74] *magnifici regentis Terça, et absolvendo eosdem a dictis homagiis quatenus opus sit, pro nunch providet et mandat quod Michael Cordelles, regens Cancellariam in eisdem Principatu et Comittatibus, recipiat dicta homagia a supradictis habilitatoribus; et intimetur brachiis sive stamentis et continuetur in regestris Curie.*

Lata et promulgata fuit huiusmodi declaratio //74r// per sacram, catholicam, regiam magestatem Philippi regis, domini nostri, et de eius mandato lecta per me, don Michaelem Clementem, prothonotarium et conciliarium sue magestatis, in quadam camera regii palatii in presenti oppido Montissoni, die videlicet veneris que computebatur decima nona mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto; mandando sua magestas presentem declarationem intimari et in processu Curiarum inseri et continuari; presentibus pro testibus illustribus marchione de Denia et comitte de Avendia[75]*, cubiculariis sue magestatis.*

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras real à reportat an aquest com, hoyda la provisió de sa magestat, la qual havuy de matí és estada llegida an aquell bras per lo prothonotari de sa magestat, han pensat an aquell bras de reportar per via de pensament als brassos ecclesiàstich y militar si en la forma y promulgació de dita provisió se farà prejudici algú als brassos; y que, per so, se servesquen an aquest bras mirar-ho y resòlrer-ho, perquè los brassos conformes puguen determinar lo que serà servey //74v// de Déu y de sa magestat, bé y utilitat de la terra.

E lo present bras feu deslliberació y conclusió que se enviàs als brassos ecclesiàstich y real lo promotor del present bras per a refferir-los com aquell bras adheria al pensament del bras real.

Lo present bras deslliberà que se envie al bras real com aquest bras, per via de pensament, haurie determinat que seria bé se cometés aquest negoci de la provisió de sa magestat si ha cosa en ella que fassa advertir y que sobre açò volguessen donar llur parer, cometent la dita reportació al promotor del present bras.

Comissió als advocats de la revista de la provisió de sa magestat.

E poch aprés, vingué lo promotor del bras real y reportà com aquell bras, per via de pensament, havie deslliberat, entesa que hagué la relació per lo promotor de

74. *A continuació, repetit,* in posse.
75. *En lloc de* Buendia.

aquest bras, que·s cometés als advocats de aquell bras, los quals ensemps ab los altres veyen lo que sobre açò se haurà de fer.

Aderí aquest bras al pensament del real.

E haguda dita relació, encontinent, lo present bras deslliberà que se enviàs als altres brassos fent-los a saber com aquest bras se aderia al pensament del bras real, comettent açò al promotor del present bras.

E poch aprés, vingué lo promotor del bras ecclesiàstich //75r// y ha reportat com en aquell bras ecclesiàstich here estat lo promotor del bras real dient que aquell bras real havie deslliberat per via de pensament que·s cometés als advocats dels brassos mirassen si la provisió de sa magestat llegida predanyosa[76] als brassos ho si estave de la manera que devie; y aquell bras ecclesiàstich, mirada dita provisió y attesa aquella, ha resolt que·stà bé y li apparexia no haver-se de cometre als advocats.

Lo present bras y stament militar resolgué que lo promotor de aquest bras anàs al senyor Canceller de Cathalunya, qui·l havie enviat ha demanar, ab commissió y orde de oyr dit senyor canceller, sens respòndrer-li cosa alguna, ab refferiment de tot lo que li haurà dit.

E reportant lo dit promotor en lo present bras la resposta del canceller, dix li havie dit com estave maravellat que los habilitadors no eren anats per a fer son offici, attès que lo prothonotari havie ja llegida en los brassos la declaració de sa magestat.

E encontinent, lo present stament y bras militar determinà y feu deslliberació y conclusió que lo promotor del present bras reportàs al bras real com, attès que lo bras ecclesiàstich no volie aderir al pensament de aquest bras y del dit bras real, que per via de pensament //75v// havia determinat que se enviassen an aquell bras algunes persones per a persuadir-los y notifficar-los lo que havie mogut en aquest bras y al bras real de fer la determinació de cometre als advocats la revista de la declaració de sa magestat.

E poch aprés, lo promotor del bras ecclesiàstich reportà en aquest bras com, attès que lo senyor canceller ha enviat a dir an aquell bras com axí no anaven los habilitadors de aquell bras a la iglésia per ha exercir llur offici, attès que ja se here llegida la declaració de sa magestat, que per ço feye a saber an aquest bras com los habilitadors de aquell bras estaven resolts de anar a la iglésia sempre que los de aquest bras, per orde de aquell, volguessen anar.

E poch aprés, lo promotor del bras real reportà en aquest bras com, attès que per lo promotor de aquest bras havien entès que lo present bras havie determinat, per via de pensament, enviar persones al bras ecclesiàstich per a persuadir-los y donar-los notícia del que havie mogut en aquest bras en determinar lo desusdit, apparexent bé en aquell bras la determinació de aquest, ho ha apparegut an aquell bras se fassa embaxada; y per aquest effecte han anomenats a mossèn Galceran Desvalls, hu dels //76r// síndichs de Barcelona, y mossèn Miquell Terrena, síndich de la vila de Perpinyà.

E lo present bras, apparexent-li bé dita determinació del bras real, anomenaren per ambaxadors a don Onoffre d'Alentorn, senyor de Ceró, y mossèn Joan Cella; los quals, tornant de dita ambaxada, refferiren que per part de aquest stament y del real

76. *En lloc de* ere danyosa.

havien dit en aquell stament ecclesiàstich que tinguessen a bé de voler cométrer a llurs advocats, axí com per los staments here estat comès als advocats de aquells, la revista de la scriptura que per sa magestat és estada publicada en los tres staments; y assò no perquè per encara se entenga que no està conforme ha de estar, sinó per no càurer en lo inconvenient que herem cayguts de haver prestat los habilitadors lo sagrament y homenatge sens haver vistes les decretacions per sa magestat havie fetes a las supplicacions li foren presentades sobre la nominació dels habilitadors, perquè és cert, que havent-les vistes y conciderades, no·s fora passat tant avant en prestar dit sagrament y homenatge contra la forma antiga y acostumada; e com dita scriptura no sie de mancho ponderació, que també és rahó que habans de assentar ninguna cosa que·s pugués apuntar sobre d'ella; a la qual embaxada fou respost //76v// per lo president de aquell bras que·s tractaria y·s refferiria.

E poch aprés, reportà lo promotor del bras real al present bras com aquell bras havie habilitades les festes que no heren de manament, sinó feriades de consuetut, y assò per tant com encara no fos negoci que importe per no estar encara los brassos habilitats y també per estar alguns del síndichs de aquell bras malalts per ser lo temps tant fort; y lo matex havie refferit, segons dix, al bras ecclesiàstich, publicant an aquest bras volgués condecèndrer al parer de aquell bras; y apparexent bé al present bras, se adherí al parer de aquell.

Lo present bras y stament militar determinà y deslliberà que se envie als tres brassos ecclesiàstich y real si·ls apparexia bé, per via de pensament, que·s responga al senyor canceller que los tres brassos ecclesiàstich, militar y real desitjen y fan la diligència possible que passe avant la despidició de les presents Corts, com convé al servey de Déu, de sa magestat y beneffici de la terra; y perquè no tenen encara regulats los processos familiars de cada estament com convé, suppliquen los fassen donar las supplications que se eren presentades a sa magestat, ab les decretacions que en elles havie fetes //77r// lo molt reverent abbat de Poblet y micer Ferrando Quintana, ambaxadors del bras ecclesiàstich enviats al present bras per a respondrer a la embaxada que per aquest bras y per lo bras real an aquell bras here estada enviada, refferiren y digueren com aquell bras havie remirada la provisió per sa magestat feta y que per lo prothonotari de sa magestat here estada llegida y sobre aquella fet[77] lo degut discurs ha apparegut an aquell bras que verament no·s trobe en dita scriptura ningun dupte per a que se haja la revista de aquella cometre als advocats.

Lo promotor del bras real reportà al present bras com aquell bras està resolt de fer la embaxada conforme la escriptura que per lo promotor de aquest bras en aquell és estada reportada y per lo notari de aquell stament llegida, adherint-se al parer y determinació del present bras; y que aquell bras està prompte de anar sempre que en aquest vulle; y lo matex, segons dix, tenie orde de reportar al bras ecclesiàstich.

E aprés, lo promotor del bras ecclesiàstich reportà al present bras com en aquell bras se havia llegida la scriptura que per lo promotor de aquest an aquell ere estada reportada per a la resposta se havia de donar al senyor canceller; y en quant se diu en aquella //77v// que no·s podia tornar resposta a sa senyoria per no estar los processos regulats y que per so se supplique los fassan donar las supplicacions que se

77. feta, *"a" ratllada.*

heren presentades a sa magestat ab les decretacions que en elles havie feta, com sia cosa que toca als notaris dels staments haver-ho de demanar als prothonataris[78], recusant-ho donar lo prothonotari, leshores toca als brassos dar quexa, ha determinat aquell bras per via de pensament que seria bé que·s resolgue que per alguns impediments ha ocorregut als brassos que no·y ha hagut remey tornar la resposta, y que ja·s fan totes les diligències possibles en què dita resposta se torne.

Die lune, vigesima secunda mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en la qual convocació foren presents los següents: lo noble don Jayme de Cardona y de Rochabertí, don Onofre d'Alentorn, senyor de Seró; don Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, mossèn Joan Andreu, àlies Blan Ribera; //78r// mossèn Joan Burguès y de Sso, don Garau d'Alentorn, don Plegamans de Marimon, don Berenguer de Paguera, mossèn Francesch Joan de Tamarit, mossèn Francesch Agulló, mossèn Hierònym de Argensola, mossèn Gaspar de Pons, mossèn Hierònym de Olivó, mossèn Hierònym Cassador, don Climent de Cardona, don Joan Ycart, mossèn Emanuell de Reyadell, don Pedro de Clariana, mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, mossèn Melchior Guinart, mossèn Josseph de Comelles, mossèn Miquel de Llàssera, mossèn Galceran de Llupià, mossèn Hierònym Joan.

Los quals axí convocats, attès que la hora habilitada havie ja tocat y en lo stament no·y havie persona titular per ha presidir en aquell, perquè la Cort passàs avant y no sie detinguda, tots conformes, unànimes y concordes, foren de vot y parer que lo senyor don Jaume de Cardona y de Rochabertí presidís en lo present bras, //78v// hara y sempre que persones titulars falten en lo present bras per a presidir.

Lo present bras féu deslliberació y conclusió que, attès que per los tres brassos és estat determinat se'ls digue als tractadors de sa magestat "senyories" simplament, que per so se fassa embaxada als altres brassos dient-los que, pus està axí determinat, que·s serve la dita determinació y que passe avant, attès majorment qu·és aquexa la voluntat de sa magestat.

E encontinent, foren enviats per lo present bras y stament per embaxadors als altres brassos lo noble don Plegamans de Marimon y mossèn Francesch de Agulló.

E poch aprés, vingueren en lo present bras lo abbat de Sanct Pheliu de Guíxols y lo senyor Lluís Scarrer, procurador del bisbe de Urgell, embaxadors del bras ecclesiàstich, y refferiren en aquest bras com, entesa per aquell bras y stament ecclesiàstich la embaxada que per part del present bras an aquell here estada referida sobre lo títol se havie de donar als tractadors de sa magestat, vehent que en aquell bras se here tractat moltes voltes sobre dit negoci y havie determinat //79r// se'ls digués "il·lustríssims senyors" y en lo progrés "senyories il·lustríssimes", a

78. *Segueix a continuació, ratllat,* demanant.

la qual determinació adherí lo bras real, y conciderant que aquest bras militar fonch de parer que se·ls digués “senyories” simplament y conciderant que lo prothonotari, declarant la voluntat de sa magestat sobre la differència dels títols als promotors dels tres brassos, dix que sa magestat se serviria se'ls digués “excel·lències y senyorias”, vist per aquell bras ecclesiàstich que serie poch títol dir-los “senyorias” simplament, com per aquest bras here determinat, que havie deslliberat lo dit bras ecclesiàstich hara últimament que se'ls diga “il·lustres senyors” y en lo progrés de les paraules “vostres senyories”.

Mossèn Raphel Vivet, síndich de Gerona, y mossèn Miquel Terrena, síndich de Perpinyà, embaxadors enviats per lo bras real, refferiren com, entesa per aquell bras real la embaxada de aquest bras militar en aquell bras refferida sobre lo títol se ha de donar als tractadors de sa magestat, attès que lo bras ecclesiàstich és estat de parer se digués als tractadors de sa magestat “il·lustríssims senyors” y en lo progrés de les paraules “senyorias il·lustríssimes”, al qual parer adherí lo bras real, que per ço, stant y perseverant aquell bras a la determinació en aquell feta y a la adherència del vot y parer //79v// del bras ecclesiàstich, és estat de parer y ha determinat que se’ls diga “il·lustríssimas senyorias”, com ya està determinat per lo bras ecclesiàstich y per aquell bras real.

Lo present bras y stament militar féu deslliberació y conclusió que se enviàs als brassos ecclesiàstich y real embaxada dient-los que, attès que per lo abbat de sant Pheliu de Guíxols y per mossèn Lluís Scarrer, embaxadors per lo bras ecclesiàstich enviats al present bras, ere estat differit en aquest e que lo prothonotari de sa magestat, explicant als promotors dels tres brassos unes paraules scrites en un billet que deyen que no se fessen novedats, sinó que·s sercàs la forma acostumada que sobre los títols se havien de donar als tractadors de sa magestat, dix que sa magestat ere servit se'ls digués “excel·lència y senyories”, que per so aquest bras havie deslliberat per via de pensament que se’ls digués, ço és, al comte de Miranda “excel·lència” y als altres se’ls donàs a quiscú lo títol tindrà; e per dit effecte enviaren per a refferir la dita embaxada a don Onoffre d'Alentorn y a mossèn Francesch Joan de Tamarit.

E immediadament tornaren en lo present bras lo dit abbat de sanct Pheliu de Guíxols //80r// y lo dit senyor Squerrer, embaxadors enviats per lo bras ecclesiàstich, los quals refferiren en lo present bras que, hoyda per aquell bras la embaxada que per part de aquest en aquell és estada refferida y segons se ha pogut col·legir de aquella, aquest bras auria concebut de las paraules del dit abbat de sanct Pheliu com la voluntat de sa magestat ere se digués als tractadors "excel·lències", segons que per lo protonotari ere estat dit als promotors dels tres brassos; y que ell dit abbat no havia dit tant clarament com se havia de dir o que en aquest bras no·l havien entès de la manera se havia de entendre; que tornant a repatir la embaxada digueren y refferiren que lo que ells han dit és que, consultant los promotors al prothonotari la resposta de sa magestat havia feta a un billet ab aquelles paraules: que·s seguís la forma acostumada; y demanant al dit prothonotari quina era la intenció de sa magestat que·s pogués col·legir de dites paraules, lo prothonotari los dix que se haurien de tractar de “excel·lències”; que aquell bras ecclesiàstich no volgué abrassar la interpretació del prothonotari, sentint-se sufficient

ell sol per a interpretar aquell, y axí aquell bras determinà se'ls digués "il·lustríssims //80v// senyors" y en lo progrés "senyorias il·lustríssimas".

Dicta die, post prandium, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras com lo magnífich micer Martí Joan Franquesa, doctor del Real Concell, ere estat en aquell bras tramès per lo senyor comte de Xinxón y per lo vicicanceller per a dir al senyor bisbe de Barcelona, president de aquell bras, y lo matex orde havia dat al regent Campí digués al archabisbe de València y micer Christòphol Pellicer, fiscal del Concell Suppremo, digués al archabisbe de Çaragoça, com havien entès que en las eres circunstants de la present vila estaven molts malalts pobres medicants, los quals porien causar alguna infecció y mala salut, que aquell bras per via de pensament haurie de procurar se donàs forma que los pobres fossen apartats en algunes parts fora de assí, ho en los hospitals Generals ho ab la major comoditat se puga.

E poch aprés, en lo present stament militar //81r// vingué lo promotor del bras real y reportà en aquest com aquell bras, adherint ab aquest stament y bras militar, que en aquest ha determinat que·s cometés als advocats la revista de la declaració que sa magestat hauria manat se llegís en los tres staments; y vista la resulució per dits advocats feta e la qual llegida y entesa per aquell bras, ha desllliberat per via de pensament que a bé que per al present la dita scriptura no és prejudicial als dits brassos, però perquè en sdevenidor no·s puga tràurer en conseqüència ni fer prejudici se fes una protestació segons sèrie y tenor de una scriptura per los advocats donada; y apparexent bé en aquest bras se fahés embaxada al bras ecclesiàstich, volguessen adherir y fer la matexa protestació.

E per quant vuy de matí lo magnífich micer Phederich Cornet, altre dels advocats del present bras, tocades ja deu hores, havia refferit en lo present bras lo que entre ell y los advocats del bras real se ere resolt, per ço, hara de present, de voluntat del present bras y per manament del president, fonch continuada la relació de aquell, que és del tenor següent, ço és, que avien vist la declaració o decretació feta per sa magestat y que·lls aparexia que //81v// aquella estava molt conforme al que los tres brassos havie desijat se fes la decretació posada, ab la qual ere estat comès la recepció dels homenatges dels habilitadors llaichs de la Cort al magnífich micer Miquel Terça, regent del Concell Suppremo de Aragó; però, per quant aquella apparexia estar feta ab different forma, lloch y stil que les altres decretacions de sa magestat se solen fer en semblants casos, havia apparegut, perquè en sdevenidor no·s posàs dupte en la dita decretació per estar ab different stil y altrament no causàs algun prejudici, que fos feta en cada stament y bras la protestació y salvetat que per dit micer Cornet fonch donada en scrits; y que per dit effecte y per procehir ab més conformitat, apparexia se havie de enviar embaxada al bras ecclesiàstich perquè adherís o fes semblant protestació.

La qual protestació fonch llegida en lo present stament per manament del president, continuada en lo present procés, la qual és del tenor següent:

Los tres brassos ecclesiàstich[79], militar y real de la present Cort, attenent la mercè que sa magestat los ha feta en revocar la commissió havia feta al magnífich micer //82r// Terça, regent del Concell Suppremo de Aragó, per a rebre los homenatges del habilitadors seculars de la present Cort y en cometre dita recepció de homenatges al magnífich micer Cordelles, regent la Cancellaria del present Principat de Cathalunya, conformant-se sa magestat en açò a la voluntat que havia entesa dels tres brassos y estil antich de les Corts, desitjant que los actes de la present Cort procehesquen llegítimament y vajen avant, perquè en sdevenidor no·s puga notar nul·litat, deffecte y prejudici algú, axí per lo stil y forma com per lo lloch a hont és estada feta dita revocació y nova commissió, acceptant aquellas y en quant menester sie y concenten, ab expressa protestació que per dites o altres causas ab la dita provisió, declaració o decretació no sie fet prejudici als dits brassos o algú de aquells ni pugue ésser treta en conseqüència en lo sdevenidor, ans resten los dits brassos y quiscú de aquells ab lo matex estat y dret que estaven ans de la dita provisió e ho decretació; requerint als notaris de quiscú de dits staments en sos processos familiars inserten la present.

Lo stament y bras militar deslliberà y féu conclusió que se enviàs embaxada al prothonotari per ha enténdrer de aquell quina era la voluntat de sa magestat sobre //82v// lo títol se havia de donar als tractadors de aquella; per dit effecte foren elegits don Berenguer de Paguera y mossèn Francesch de Agulló, los quals, executant la embaxada, tornaren y refferiren com lo prothonotari los havia amostrat lo billet de sa magestat y les paraules que en dit billet estan scrites donen clara demostració de la voluntat de sa magestat, per quant diu sa magestat que sie servada la forma que s'és acostumada servar en les Corts passades y que no fos feta novetat alguna; y aguda dita relació, foren los dits embaxadors enviats als brassos ecclesiàstich y real per a refferir-los ditas paraulas los eren estades mostrades.

E encontinent, fonch tramés lo promotor del present bras al bras real per a dirli com aquest bras, adherint al parer de aquell de que·s fassa la protestació que per los advocats de aquest bras y de aquell ere estada ordenada, que per so havie determinat y deslliberat se fes embaxada al bras ecclesiàstich per part dels dits dos brassos militar y real, per a persuadir-li que vulla adherir ab aquest bras y ab lo dit bras real per a que se fassa dita protestació.

83r// E per dit effecte, aquest bras havie anomenat per fer dita embaxada lo noble don Berenguer de Paguera y mossèn Francesch Agulló.

Deliberació se donen a mossèn Phelip Soler, notari, per lo que scriu al present bras per lo temps que Joan Sala, secretari del present bras, stigué mal, deu ducats.

Lo stament y bras militar, attès lo servey que mossèn Philip Soler, notari real ciutedà de Barcelona, ha fet al present stament militar en scríurer alguns dies en aquell per estar Joan Sala, notari y scrivà del present bras, ab alguna infirmitat de un fleumó li vingué en lo vull, per lo qual hagué de estar alguns dies en lo llit y ab febre y no pogué servir son offici per alguns dies, féu deslliberació y conclusió que li fossen donats deu ducats cathalans, valents dotze lliures moneda bar-

79. *A continuació, ratllat,* y.

celonesa, manant a mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comtes del General de Cathalunya, pach aquells de diners del General, cobrant de aquell àpocha de rebuda.

Lo present bras, attès que ha deslliberat que lo senyor don Jaume de Cardona y de Rochabertí fos president del present bras, ara y sempre que en aquest stament faltassen persones titulars, y per quant no·s trobe en los processos de les Corts passades que la tal presidència se sie donada per vot ni que de aquella se'n sie fet acte algú, per so y altrament revoque y vol haver per revocada la dita delliberació, y volen que estiga la elecció de la presidència en mà del present //83v// bras, com estava antes de la dita elecció y nominatió desús feta.

Adherí lo bras ecclesiàstic al parer del present y del real que·s continuen dites protestes.

Los reverents micer Jaume Reig, doctor en drets, canonge y procurador del il·lustríssim y reverendíssim senyor archabisbe de Tarragona, y mossèn Raphel d'Oms, ardiacha y síndich y ecònomo del molt reverent Capítol de la seu de Tarragona, embaxadors per lo bras ecclesiàstich enviats al present bras, refferiren en aquest bras com aquell bras, entesa la embaxada que per part de aquest bras y del bras real és estada feta y refferida en aquest bras ecclesiàstich per a que aquell bras adherís a las protestacions que per los advocats dels brassos militars y reals és estada feta, a bé que per aquell bras no trobaria difficultat alguna en la declaració de sa magestat feta, perhò, volent condecendre a la voluntat y parer de aquest y del real, ha determinat y deslliberat que·s fassen las protestacions que per dits advocats són estades ordenades y que sien continuades en los processos familiars dels tres brassos, com en aquells està apunctat.

E poch aprés, lo present bras deslliberà se enviàs als brassos ecclesiàstich y real per a reportar-los y dir-los lo que apparexia an aquest bras, per via de pensament, se fes //84r// embaxada al senyor canceller de Cathalunya, dient que los habilitadors dels tres brassos estaven pre[s]ts de anar a prestar lo sagrament y homenatge per los seculars prestar acostumat.

Los molt reverents senyors Agostí Gallart, abbat de Gerri, y mossèn Hierònym Terça, ardiacha de Culla y canonge de Tortosa, embaxadors del bras ecclesiàstich, refferiren en lo present bras com aquell bras havia deslliberat que, attès que entre los tractadors de sa magestat ere lo senyor comte de Miranda, lo qual és *Grande*, y per so havia apparegut an aquest bras que se'ls diga "il·lustríssims senyors" y en lo progrés de les paraules "vostras senyorias il·lustríssimas".

En lo present bras vingué lo promotor del bras real y reportà com, attès lo que los embaxadors del bras real han refferit en aquell bras que adherie al vot y parer de aquest y de aquell en lo de la protestació que per los advocats dels dits dos brassos és estada ordenada, han determinat que dita protestació se fes y fos continuada en los processos familiars dels tres brassos; y per quant approfitaria poch dita protestació estar continuada en los processos dels brassos si no estava continuada en lo procés comú de Cort que sol portar lo prothonotari, que per ço aquell bras havie pensat //84v// reportar al present bras que los promotors dels tres brassos prenguessen dita scriptura y la apportassen al prothonotari, requerint-lo que dita protestació continue al peu de dita scriptura ho declaració per sa magestat feta, y que aprés ne done còpia

als notaris dels tres brassos; y que, fet assò, se fassa la embaxada al senyor canceller, segons està desús deslliberat.

Die martis, vigesima tertia mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo bras y stament militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del present bras[80] fonch enviat al bras ecclesiàstich per a reportar an aquell bras lo que lo promotor del bras real an aquest bras havie reportat, ço és, que la protestació ordenada per los advocats fos apportada al prothonotari de sa magestat para que la continue al peu de la declaració per sa magestat feta; y, segons ha refferit lo dit promotor, lo dit bras ecclesiàstich ha adherit a la voluntat del present bras y del bras real; y axí, executant la //85r// determinació dels dits dos brassos, los promotors dels tres brassos apportaren dita protestació al dit prothonotari per dit effecte.

Lo reverent don fra Ramon Capilla, prior de Scala Dei, mossèn Galceran Dezvalls, altre dels síndichs de Barcelona, y mossèn Miquel Terrena, altre dels síndichs de Perpinyà, embaxadors dels brassos ecclesiàstich y real, refferien en lo present bras com, en lo que toca al donar lo títol als tractadors de sa magestat, attès que aquell negoci se és tractat tantes vegades y per assò se deté la present Cort, y per no detenir-se en assò, aquells dos brassos han resolt se·ls donàs "il·lustríssims senyors".

Lo present bras y stament militar féu deslliberació y conclusió que se fes embaxada als brassos ecclesiàstich y real per a dir y refferir-los per[81] via de resposta com, aprés de haver enviats los promovedors dels brassos al prothonotari d'esta Corona de Aragó per a què·s sabés la voluntat de sa magestat, entengué lo present bras, per relació del promotor de aquest bras, com la voluntat de sa magestat ere que·s tractassen conforme a stil antich y que no·s fahés novedat alguna; y axí, entenent que la voluntat de sa magestat //85v// ere aquesta y adherint-se aquest bras ab la voluntat del bras real, se féu deslliberació en lo present bras se'ls digués "senyorias" solas y ab aquesta determinació conforme lo bras ecclesiàstich; y axí restaren los tres brassos unànimes y conformes y ab aquesta conformitat se han fetes algunes embaxades y han tractat de "vostres senyorias" als dits tractadós. Y com aïr, de matí, vingués embaxada del bras ecclesiàstich an aquest bras militar dient havien entès de dits senyors tractadors se desgustaven que se'ls digués sols "senyories", axí, per assò, com també per haver entès del promovedor de aquell bras que·s refferí la voluntat de sa magestat per orde del prothonotari que ere los tractassen de "excel·lències", determinà lo bras ecclesiàstich se'ls digués "senyories il·lustríssimes"; y axí, entenent lo bras militar que la voluntat del rey ere se tractàs de "excel·lència", li apparagué se donàs al comte del Miranda "excel·lència", per ésser capità general en Cathalunya y és restat virrey de aquella y ser *Grande* y presidir entre los altres senyors tractadors, y als altres lo títol que cada

80. *A continuació, repetit.* Convocat y congregat lo bras y stament militar en lo lloch, modo y forma acostumats. Lo promotor del present bras.

81. *A continuació, ratllat,* refferir-los de.

hu té, sens llevar-les cosa alguna; y havent feta dita embaxada lo present bras al dit bras ecclesiàstich y //86r// havent tornat aquell bras resposta que no volie adherir-se al parer de aquest bras, ans bé estave y perseverave en son parer y oppinió, determinà lo present bras de enviar al prothonotari dos cavallers, que foren don Berenguer de Paguera y mossèn Francesch de Agulló, per a que·s sabés de aquell més clarament la voluntat de sa magestat; los quals, tornats que foren, refferiren en lo present bras com lo prothonotari los mostrà un billet per a sa magestat a instància d'estos brassos, lo qual llegiren y veheren posat en ell de mà de sa magestat les paraules següents: "*Jo no tengo de meterme por agora en estos negocios, mas de vos mismo les direys que mi volundad es que les traten com se hiso en les Cortes últimes, y que no se haga novedat en esto*"; y que així com se entengué clarament per estas paraules la voluntat de sa magestat, determinà aquest bras seguir aquella, com sempre ho ha desitjat, fer en totes cosses y així tornà determinar aquest bras se seguís la primera deslliberació, en la qual tots los tres brassos han concorregut, so és, que'ls tractassen en lo títol "il·lustríssims senyors" y en lo progrés "senyories" a soles, y així·u feren a saber als altres dos brassos; y per altra embaxada vuy han entesa dels dits dos brassos no volen estar a dita //86v// determinació, sinó que los dos incistexen a llur oppinió de que se'ls tracte de "senyorias il·lustríssimas". E com aquest bras estiga sempre en sa oppinió, inseguint en assò la voluntat de sa magestat, los sertiffican que no·s mouran de aquella, sinó que·ls digue en lo títol "il·lustríssims senyors" y en lo progrés "senyorias" simplament, supplica[n]t-los se adherescan en aquesta oppinió y que la Cort no·s detinga per una cosa com aquella, sent majorment en assò la voluntat de sa magestat. La qual resposta cometeren al noble don Onoffre d'Alentorn y a mossèn Francesch Joan de Tamarit, los quals anats y tornats refferiren que lo bisbe de Barcelona, president en lo bras ecclesiàstich, los digué ells sempre havien desitjat seguir la voluntat de sa magestat, y que allí se discantiria y·s tractaria y del que resoldrien en tornarien resposta. E lo president del bras real los respongué que·n tractarien y tornarien resposta.

Dicta die martis, vigesima tertia predictorum mensis et anni, post meridiem ipsius diei, pulsata jam hora tertia.

Lo magnífich mossèn Emanuel de Reyadell, perquè dix que per negocis a ell occorrents se'n ha de anar de la present Cort, féu procura al magnífich mossèn Pere Cassador, //87r// cavaller en Barcelona populat, y a don Ferrando de Vega, presents en la Cort y a quiscú *in solidum,* per ha entrevenir en tots los tractes, actes y negocis de la present Cort fins a la conclusió de aquella y ab special poder de concentir y dissentir al donatiu o offerta de sa magestat. Testimonis són lo magnífich mossèn Miquel Joan Cordelles, ciutedà de Barcelona, y Antoni Busquets, criat del senyor canonge Cordelles.

Lo noble don Gispert de Guimerà, perquè dix per altres negocis a ell occorrents se'n ha de anar de la present Cort, féu procura a don Plegamans de Marimon, present en Cort, per a entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la deguda conclusió de aquella y ab special poder de concentir y dissentir al

servey de sa magestat. Testimonis són don Pedro de Clariana y mossèn Hierònym de Olivó.

Lo magnífich mossèn Jaume Salbà, donzell, comparagué en lo present stament y jurà en la forma acostumada, en nom del qual lo senyor mossèn Joan Miquel de Pons com ha procurador seu ha comparegut.

Lo dit stament, a supplicació per part del //87v// magnífich micer Llorens de Junyent, altre dels advocats del present bras elegit, per quant està malalt y té molta necessitat de exir de la present vila per a cobrar salut, li consentí y atorgà licència y facultat de poder anar a la ciutat de Lleyda y estar en ella fins a tant haya cobrada perfeta salut. Testimonis són Jaume Tristany, scrivent, y Joan Pau Bugatell, porter del present stament.

En lo present stament y bras militar vingueren los promotors del bras ecclesiàstich y real y han reportat en lo present bras com, attès la dissenció que és entre aquest bras y los dos brassos ecclesiàstich y real sobre la cortesia ho títol se ha de donar als tractadors de sa magestat, sobre lo qual se han reportades diversas cosas per los promotors dels brassos y se han seguides moltes embaxades en las quals se han deduhides moltes causes, las quals no han pogut decidir dita discenció y deformitat de oppinió que vuy penge en los brassos, per concordar los dits brassos e reduhir-los en conformitat de parer, haurien desliberat en los dits brassos ecclesiàstich y real, per via de pensament, que se elegissen sis persones, ço és, dos persones per quiscun bras, ab facultat de vèurer tot lo que //88r// convindrà per dit negoci y haien de refferir en los dits brassos lo que hauran vist y·ls apparexerà justa y rahonable, perquè entesa la relació de aquelles puguen los dits brassos adherir al que millor apparexerà ser servey de Déu y de sa magestat y bé y utilitat de la cosa pública.

Lo present bras y stament militar, hoyda la relació per los promotors dels brassos ecclesiàstich y real, féu deslliberació y conclusió que se fes elecció de dos persones ab la forma de refferir, ab tal emperò que las persones elegidores per lo present bras se'n aportaren la deslliberació feta per los tres brassos que·s tracten de “il·lustríssims senyors” en lo títol y en lo progrés “senyorias” símplament.

E poch aprés, lo promotor del bras ecclesiàstich reportà en lo present bras com aquell bras havia elegits al senyor abbat de Gerri y lo senyor ardiacha Coma de Vich, síndich del Capítol de Vich.

E procehint lo present bras a la elecció y nominació de les persones que per dit effecte se ha determinat en aquest bras fossen elegides e elegí y anomenà lo senyor don Onoffre de Alentorn, lo senyor Francesch Joan de Tamarit.

E encontinent, vingué en lo present stament lo promotor del bras real y reportà an aquest //88v// bras com aquell bras real havia feta nominació y elecció de micer Miquel Carrovira y de Micer Hierònym Jorba per dit effecte.

E lo noble don Pedro de Clariana, perquè dix per altres negocis a ell importants y molt necessaris se'n havie de anar de la present Cort, féu procura al magnífich mossèn Francesc de Agulló, senyor de Bellveí, present en Cort, per ha comparèxer en la present Cort y entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de dita Cort fins a la conclusió de aquella, y ab special poder de concentir y dissentir si li appa-

rexerà al servey ho offerta fahedora a sa magestat. Testimonis són Jaume Tristany y Joan Pau Bugatell, scrivants residents en Barcelona.

Die mercurii, vigesima quarta mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo bras y stament militar féu determinació y deslliberació que lo promotor del present bras anàs al *conde* de Xinxón, //89r// lo qual havie enviat a demanar en lo present stament lo promotor de aquell per a vèurer lo que volia. E lo dit promotor, inseguint la voluntat del present bras y executant la determinació de aquell, ensemps ab los promotors dels brassos ecclesiàstich y real, anà al conde de Xinxon, lo qual los dix que·ls havia enviats a cercar per cosa que tocave al servey de Déu, de sa magestat y bé comú, per quant de cada·l dia abundaven en la present vila y Cort los malalts, per lo concurs dels quals lo hospital de la present Cort, en la qual y ha quoranta o sinquanta llits, estave ple y perillava, no donant-s'i remey, que las malaltias no·ns infeccionassen la present Cort; y que, per ço, havie pensat de fer-ho a saber, no sols als staments de Cathalunya, perhò encara de Aragó y València, y dir-los son parer, lo qual here que ab la forma que millor apparagués als dits Regnes y Principat donassen orde en que los pobres d'esta Corona de Aragó assoles y no de altres nacions fossen subvinguts y apportats en algun hospital que hara de nou se formàs y ordenàs en la ciutat de Barbastre o en altra part, per tots los tres Regnes e o per cada hu d'ells per sí, en lo qual una persona de cada nació, elegidora per los staments //89v// de cada Regne, recullís los pobres; que altra persona, axí matex elegidora, li remetés ab pòlissa de sa mà des d'esta vila y Cort. Y que assò ell dix ho havie tractat ab sa magestat y que creya li seria servey se fahés; y que quant en lo del gasto vejen los staments lo que més convé, o que se pague de les bosses particulars ho de les generalitats.

Lo present stament y bras militar deslliberà y féu conclusió que, per quant en la present vila és estada feta crida desaforant totes y qualsevol persones de qualsevol stat, grau ho condició que sien, la qual appar ser molt prejudicial als cathalans, que per ço, per via de pensament, se ha determinat fer-ho a·ssaber als altres brassos ecclesiàstich y real, cometent assò al promotor del present bras.

Dicta die mercurii, vigesima quarta dicti mensis julii, anno predicto, post prandium ipsius diei, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch y hora, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich reportà en //90r// lo present bras com, acerca lo que per lo senyor comte de Xinxon és estat dit als promotors dels tres brassos de Cathalunya, notifficant-los com sa magestat se serviria que los pobres malalts que estan en la present vila y circunstants de aquella fossen acomodats a un hospital, segons per

lo promotor del present bras en aquest bras està refferit, aquell bras havie deslliberat, per via de pensament, que se elegissen persones per a tractar assò y vèurer los inconvenients que se poden succehir; y tot lo que veuran ho refferescan als brassos.

Dit die, Philip Soler, notari ciutedà de Barcelona, firmà àpocha a mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General, de deu ducats cathalans per lo que ha servit en aquest bras lo temps que Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, ha estat malalt, segons en la deslliberació sobre assò feta està continuat. Testimonis són Joan Strader, mallorquí, y Joan Pau Bugatell, scrivent.

Lo noble don Plegamans de Marimon ha possat son dissentiment a tots actes de la present Cort, axí de la habilitació se fa com altres, para que no·s passe havant en la habilitació ni en ninguna altra cosa que primer no sien desagraviats los staments de //90v// Cathalunya del agravi se preté los és fet ab la crida s'és publicada en la present vila, ab la qual desaforan totes y sengles persones en aquella habitants; vol, emperò, y concent que per tot lo die present puguen los habilitadors habilitar, per quant per dit effecte supprimex per tot lo die present lo dit dissentiment.

Lo promotor del bras real ha reportat en lo present bras militar que en aquell bras ha apparegut bé lo que per lo promotor del present bras en aquell bras és estat refferit acerca del redrès y horde se ha de donar als pobres malalts qui estan en la present vila y circuïts de aquella.

Lo promotor del present bras, per part del present bras, és anat als brassos ecclesiàstich y real per dir-los que no·s pot passar avant ni se'ls pot donar resposta del que an aquest bras és estat reportat per lo promotor del bras real fins sia llevat lo dissentiment possat per don Plegamans de Marimon acerca dels staturs[82] se són publicats desaforant-se los habitants de la present vila.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat al present bras que, com per part del present bras los sie estat reportat que don //91r// Plegamans de Marimon havia posat dissentiment a tots actes fins a tant fos declarat lo statut publicat del desaforar-se los de la present vila de Monsó, y que per avuy los abilitadors fessen llur offici, ha apparegut per via de pensament al dit bras ecclesiàstich que desitje se lleve dit dissentiment y que, per ço, fos manat als advocats dels brassos que mirassen lo fahedor y vejan de quina manera se pot millor procurar lo remey del agravi resulte de dita crida, ho que fossen nomenades dos persones per part de quiscun bras per dit effecte.

Don Plegamans de Marimon alsa y suspén lo dissentiment per ell posat a effecte sols se tracten los medis que seran bons per a què lo agravi que·s pretén de statut desaforar los habilitants[83] en la present vila de Monsó se pugue remediar, restant per als demés actes dit dissentiment en sa forsa y valor.

E poch aprés, lo present bras per via de pensament ha deslliberat de aderir-se al parer dels altres dos brassos de que los advocats de aquells se ajunten y vejen de quina manera se pot millor procurar lo remey del agravi resulte de ser-se desa-

82. *En lloc de* statuts.
83. *En lloc de* habitants.

forada esta vila de Monsó y ho refferescan als dits brassos, ab què ab los dits advocats y haja dos persones de cada bras nomemenadores[84] per quiscú de aquells.

91v// Lo present bras, per lo effecte sobre dit, entesa la intenció dels altres brassos ecclesiàstich y real, ha anomenat a don Berenguer de Paguera y a mossèn Miquel Joan de Pons.

E poch aprés, lo promotor del bras ecclesiàstich reportà en lo present bras com aquell bras havie elegits y nomenats lo abbat de la Real y a micer Reig de Tarragona.

E més, poch aprés vingué lo promotor del bras real y reportà en lo present bras com aquell bras real avia feta elecció y nominació del síndich de Vilafrancha y tal.

Comparitio don Martini de Pomar.

Don Martí de Pomar, senyor de la vila de Milla y de la jurisdicció de Tragó, Salavert y Canellas, comparagué en lo present bras y jurà en la forma acostumada a ell llegida; y affirmà no haver haguda lletra.

Die sabbati, vigesima sexta mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Comparitio Petri Cassador.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en lo lloch, hora, modo y forma acostumats.

Mossèn Pere Cassador, cavaller en Barcelona populat, comparagué en lo present bras y jurà en la forma sòlita; e afirmà no tenir lletra.

92r// *Joannes Cassador, miles Barchinone populatus, comparuit in presenti brachio et juravit in forma solita; et affirmavit non habere llitteram.*

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Don Plegamans de Marimon alsa y suspén lo dissentiment per ell posat sols fins a migdia per a que se puga passar avant en la habilitació, a effecte sols se tracten los medis que seran bons per a què lo agravi que·s pretén del statut de desaforar-se los habilitants en la present vila de Monsó se pugue remediar, restant per als demés actes en sa forsa y valor.

Dissentimentum factum per magnificum Joannem Burguès y de Sso super desforamento facto et publicato.

Mossèn Joan Burguès y de Sso, entenent que la convocatió feta per sa magestat en la present vila de Monsó als habitants en lo Principat de Cathalunya venen en la present vila per ser de dit Principat y com la administració de la justícia y delinqüents en la present vila haia de ésser feta conforme la disposició està ordenada en las Constitutions del Principat de Cathalunya y lleis de aquella; y per la publicació de la crida feta en la present vila se ha publicat estar desaforada la present vila y haver de punir y castigar los delinqüents no conforme las Constitucions de //92v//

84. *En lloc de* nomenadores.

Cathalunya; per so, dissent a tots y sengles actes fins a tant sie declarat la present vila si és del Principat de Cathalunya ho de Aragó, donant lloch que no obstant lo present dissentiment se puga passar avant en la habilitació y en fer la relació per las persones se anomenaren per rahó del dissentiment possà don Plegamans de Marimon.

E poch aprés, vingué cridat lo magnífich micer Federich Cornet, advocat del present bra[s], y refferí que ell, las personas eletas de aquest bras y los advocats y personas eletes dels altres havien vist y legit lo dit desafuero y ere estat resolt entre ells que aquell ere molt inich y prejudicial a las Constitucions y privilegis generals y particulars de Cathalunya y contra dret canònich y civil y dret natural, per quant se llevava ab aquell del tot la deffensa als que serien presos ho inculpats de algun delicte y se donava forma ygual contra tot gènero de persones per conèxer de aquelles sense orde de dret sinó de fet, a soles presumptions y ab un sol testimoni, y ab altres spereses y [i]niquitats molt pernicioses y prejudicials. Y que per so y per ser vinguts tots los convocats en la present Cort per a tractar del servey //93r// de Déu y de sa magestat y beneffici y redrès de la terra y ésser rahó que en aquest temps no se fassa prejudici als cridats ni contra aquells se pugue procehir, ab molta gran justificació, conforme és rahó y de justícia, havia apparegut se enviàs embaxada als senyors tractadors y supplicar-los manassen remediar y revocar dit desafuero.

E poch aprés, vingué lo promovedor del bras ecclesiàstich y refferí per via de pensament que en aquell bras se havia determinat que, aprés de hoir los advocats sobre lo prejudici gran que causave lo desafuero de la present vila a tots los convocats en las presents Corts y altres del present Principat de Cathalunya, se enviàs embaxada als tractadors perquè manassen remediar y revocar dit desafuero; y que havia apparegut anar primer als tractadors, perquè en cas no·y donassen ells remey se puga accórrer a sa magestat.

E poch aprés, aportà en lo present bras mossèn Joan Pau Ciurana unas lletras dels diputats de Cathalunya residents en Barcelona, dirigides als tres brassos del present Principat de Cathalunya, ensemps ab una còpia de testimonis en aquellas introclusa; y los sobre dits don Plegamans de Marimon y mossèn Joan Burguès alsaren los dissentiments a ells posats a effecte //93v// tant solament de llegir dita carta y testimonis; los quals lletra y testimonis foren de manament del dit president llegides per mi, dit notari, les quals en lo sobre scrit són del tenor següent:

> Als reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya congregada en la vila de Monsó.

Y en la part interior de aquelles són del tenor següent:

> Reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.
>
> Ab la carta de vostres senyories de denou del corrent, en resposta de la nostra del primer del matex, havem vist lo que ab ella nos scriuen acerca lo recors per lo ardiacha d'Oms a vostres senyories y en aquexa Cort interposat y en ella admès, quant al agravi pretès per dit ardiacha del manament de part nostra a ell fet de representar-se davant nosaltres y en nostre concistori; confiam que per vostres senyories hi serà declarat ab la brevetat que convé al beneffici del General, major-

ment que abans no·ns és possible passar avant en los demés mèrits de la visita contra dit ardiacha, per ésser necessària la sua deposició y presència en aquest concistori ans de la publicació dels nous accitats, que per sa absèntia differim fer; trametem a vostres senyories ab esta la certificació del manament //94r// que·s féu al ardiacha d'Oms de paraula de no partir-se d'esta ciutat sens llissència nostra, ab la qual veuran la justícia del General y la obligació que de la contrafacció de dit manament resulta de no dexar-ho sens lo degut sentiment. Nostre Senyor guarde les reverendíssimes, excel·lentíssima y molt il·lustres persones de vostres senyories ab lo augment y prosperitat que desitja. De Barcelona, a vint-y-quatre de juliol, mil-sinch cents vuytanta-sinch. Don Pedro Botaller y de Oliver.

Reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors. Besam les mans a vostres senyories los més certs servidors, los deputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barcelona.

In registro comuni primo, foleo CCCXVI.

Universis et singulis attestor et fidem facio ego, Ludovicus Ruffet, auctoritate regia notarius publicus Barchinone et scriba maior Generalis Principatus Cathalonie infrascriptus, quod in originali processu inquisitionis et visite que in consistorio dominorum deputatorum qui sunt in currenti triennio quod currere incipit die primo mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quarto, fit contra deputatos et //94v// auditores computorum, eorum inmediatos predecessores, assessores et alios officiales ordinarios dicti Generalis, inter alia sunt continuata sequentia: Die lune, prima mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto. Admodum magnificus dominus Franciscus Bonet, utriusque juris doctor, civis Barchinone, obtinens officium fisci advocatus Generalis Cathalonie, medio juramento per ipsum ad[85] *Dominum Deum et eius sancta Quatuor Evangelia manibus meis corporaliter tacta prestito, retulit et deposuit sequentia, videlicet,* que lo que jo sé és lo que lo senyor don Joan de Queralt, deputat militar, me digué un dematí a les onze hores que scrigués al ardiacha d'Oms que vingués a la present ciutat de Barcelona y així jo lo·y escriguí a dit ardiacha d'Oms y no sé jo lo perquè, ni perquè no, lo senyor don Joan m'o digué. *Fuit sibi lectum et perseveravit in concistorio. Igitur, ego dictus Ludovicis Ruffet, notarius et scriba maior, ut predictis, aliena manu scriptis, in judicio et extra ab omnibus fides adhibeatur, hic me subscribo et quo utor in negociis dicti Generalis //95r// apposui cum impressione sigili maioris officii dominorum deputatorum sig+num.*

E noresmenys, lo sobre dit mossèn Joan Pau Ciurana reportà en lo present bras unes lletres dels diputats de Cathalunya, residents en Barcelona, tramesa als tres staments de la Cort General del present Principat de Cathalunya convocada en la present vila de Monsó, demanant fossen llegides; les quals per mi, Joan Sala, notari públich de Barcelona y scrivà del present bras, per manament del senyor president foren llegides y publicades, les quals són del tenor següent, so és, en la direcció o sobre scrit de aquelles:

85. *A continuació, ratllat,* modum.

Als reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya convocada en la vila de Monsó.

Lo tenor de dites lletres és lo següent:

Revendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Manan vostres senyories en sa carta de quinze del corrent, rebuda aquest dia de matí, trametam a vostres senyories ab tota diligència lo balans del General en què sie tota la administració de la última Cort fins hara, lo llibre "Ferrando paga", memorials dels agravis de officials reals y altres en aquex temps seguits y de las embaxades que·s //95v// són fetes a sa magestat, les Constitucions y capítols que en dita Cort no·s decretaren, la compilació original de les Constitucions y altres lleys d'esta terra feta per commissió de la matexa Cort, tres volums de Constitucions Generals y tres dels capítols de Cort stampats sobre cosses del General; sabens nosaltres la necessitat que té la Cort General de las dites y altres cosses, les havem previngudes dels primers dies de nostre trienni y ab més solicitut continuades en saber la vinguda de sa magestat y així per lo que ha aportats los vestiments y ornaments de capella trameterem a vostres senyories quatre volums, so és, dos duplicats de agravis, tres del registres y dels dietaris de la Diputació, en los quals dels registres són totes les embaxades fetes a sa magestat; las Constitucions y capítols que en dita Cort se presentaren y dexaren de decretar no arribaren en la Diputasió, sinó que restaren en poder dels advocats o dels notaris dels brassos, com acostumen restar semblants scriptures no concordes ni admeses, y en esta casa no se han tingut may notícia y així no estarà en nostra mà enviar, sinó en cas que las trobem en altra part ab la diligència que·y fem; tot lo més avant, emperò, que vostres senyories demanen se envierà ab compliment a tres del primer, perquè //96r// finit aquest mes, servant l'orde acostumat y que en aquest cas convé, restarem de acordi ab la taula d'esta ciutat per lo quall se entendrà millor lo que al últim del corrent allí serà del General; y per tot lo que llavors anirà y per altres coses que en lo discurs de la Cort advertirem, entendran vostres senyories que nostra administració y serveys no donen occasió de comminacions y que ningun particular no·s porte avantatge en lo bon zell d'esta república y de les cosses del General y en desitjar los bons effectes y succesos de la Cort. Nostre Senyor guarde las reverendíssimas, excel·lentíssima y molt il·lustres persones de vostres senyories ab lo augment y prosperitat que desitjen. De Barcelona, a vint-y-tres de juliol, mil sinch-cents vuytanta-sinch. Don Pedro Botaller y de Oliver.

Reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors. Besen les mans a vostres senyories los més certs servidors, los deputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barcelona.

Registrata in registro comuni primo, foleo CCCXV.

E poch aprés, vingué en lo present bras tal Montornès, síndich de Tortosa, qui per indisposició //96v// de mossèn Bastida ere estat elegit per aquell bras[86] promovedor, y reportà que en aquell bras se eren aderits al pensament y determinació del bras ecclesiàstich, so és, que·s fes embaxada als tractadors tractasen ab sa magestat del

86. *A continuació, ratllat,* se eren aderits al pensament.

remey y revocació del desafuero, y que per so deyan que en aquest bras se fes elecció de persones per fer dita embaxada; poch aprés vingué lo promevedor del bras ecclesiàstich y reportà que, per via de pensament, se havie determinat en aquell bras que·s donàs alguna resposta al conde de Xinxón per lo que havia enviat a dir al bisbe de Barcelona sobre remediar los pobres y malalts de la present vila.

Aprés, fonch determinat per lo present bras, oyda la relació del dit advocat, de aderir a la determinació dels brassos ecclesiàstich y real, so és, que·s fes embaxada als tractadors per lo remey y revocació del dit desafuero y manaren al promovedor del present bras ho fes a saber als brassos ecclesiàstich y real, lo qual encontinent ho refferí en dits brassos.

E poch aprés, reportà en lo present bras lo promovedor del ecclesiàstich que en aquell bras se havia feta elecció del abbat //97r// de la Real y micer Ferrando Quintana, procurador del bisbe de Tortosa.

E poch aprés, vingué en lo present bras lo magnífich micer Martí Joan Franquesa, advocat fiscal y del Concell Criminal de sa magestat, y digué de part del conde de Miranda que allí havien entès los tractadors que en aquest bras se occupaven en tractar com havien de tractar als dits tractadors o de "excel·lència" o "senyoria il·lustríssima" o "senyoria"; y entenent ells que la intenció de sa magestat ere solament tractar en las presents Corts dels redrès y beneffici del la terra y servey de Déu y desagraviar los agravis generals y particulars, y que desitjan dits tractadors seguir lo matex intent de sa magestat, los pregaven no·s occupassen més en això y que heren molt contents los tractassen de la matexa manera que en las Corts passades de mil sinch-cents sexanta-quatre havien tractat als tractadors de aquella Cort; y axí fonch determinat per tot lo bras fossen tractats dits tractadors de “senyories".

E poch aprés, lo present bras ha feta nominació y elecció per lo effecte sobre dit al senyor de Monclar y al senyor micer Cella.

Lo promovedor del bras real sobre dit ha reportat en lo present bras com aquell bras havia feta elecció de las personas de mossèn Vilaplana, síndich de Gerona, y micer Jorba, síndich de Cervera, per a la sobredita ambaxada.

97v// E poch aprés, digué en lo present bras lo promotor del bras ecclesiàstich que lo canonge Rayadell havia dit an aquell bras advertís en lo present bras que entre los habilitadors se tracte de habilitar lo governador de Rosselló, y qu[e] volrien saber si pot ser prejudici dir-li *non admitatur quia est absens*, per so que és també official real apar se'n haurie fer menció; y lo dit bras, hoït dit promotor, determinà per via de pensament que·s notifficàs lo sobre dit als brassos ecclesiàstich y real, perquè si·ls aparexia manassen cridar y advertir los habilitadors als brassos; cometent assò al promotor del present bras.

E poch aprés, vingué lo promotor del bras ecclesiàstich y digué que aquell bras se ere adherit ab aquest que cridassen y advertissen los habilitadors.

E los dits[87] de tots tres brassos anaren ab masses altes a fer dita embaxada als tractadors y aprés los dits senyors de Monclar y micer Cella refferiren que avien dit als dits tractadors que en la present Cort y havie dissentiment per rahó de lo dessafuero que se ere publicat en la present vila, per ser aquella tan prejudicial al cathalans que

87. *A continuació, espai en blanc.*

eren vinguts cridats per sa magestat en les presents Corts per entendre en son servey y al redrès y beneffici de la terra; y per so supplicaven //98r// fossen servits procurar ab sa magestat manàs donar orde que dit desafuero fos remediat, perquè millor se pugue prosseguir las presents Corts; y que lo senyor Conde de Miranda havie respost a la dita embaxada que ells tractaran ab sa magestat, y que no entenen agraviar en cosa alguna en aquestos staments, ans bé desitje sa magestat fer-los tota mercè.

E poch aprés, foren cridats en lo present bras los habilitadors per a advertir-los del dubte de la habilitació sobre dita del governador de Rosselló.

Dicta die, pulsata hora tertia post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich reportà en lo present bras com an aquell bras se havia tractat que se supplicàs an aquest bras donassen orde poguessen los senyors habilitadors prosseguir la habilitació per ells comensada, la qual no·s podie prosseguir per lo dissentiment entenien ere posat en lo present bras.

E poch aprés, lo promotor del bras ecclesiàstich reportà en lo present bras com en aquell bras, attesa la relació que per lo promotor del present bras ere estada feta al promotor del bras ecclesiàstich com no·s podie passar avant en la habilitació per causa del dissentiment //98v// estave posat en lo present bras, lo qual no·l ha volgut remòurer lo qui·l posà, se ha tractat, per via de pensament, serie bé avisar als senyors habilitadors per part de sa magestat elegits com no·s podia passar avant en la habilitació per rahó de cert dissentiment ere estat fet en lo present bras.

E lo present bras y stament militar, apparexent bé la determinació feta en lo bras ecclesiàstich, deslliberà y féu conclusió se anàs als senyors habilitadors de sa magestat notifficant-los lo dissentiment y la causa per la qual aquell és estat posat, cometent assò al promotor del present bras, lo qual ab los promotors dels altres brassos executassen dita deslliberació.

Don Joan de Torrelles, senyor de Albesa, en la vegaria de Lleyda, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell elegida; y affirmà que no té lletra de sa magestat com a tenint lloch en lo present stament de Cathalunya.

Die lune, vigesima nona mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo dit bras y stament militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Lo senyor Francesch de Agulló, senyor de //99r// Bellvehí, dix que possave son dissentiment a tots actes de gràcia fahedors en la present Cort.

Suspentio dissentimenti ad effectum ut fiant actus habilitacionis tantum.

Lo noble don Plegamans de Marimon dix que supprimia lo dissentiment per ell posat per tot lo die present, a effecte tant solament que·s puga passar avant en la habilitació y no en altres actes.

Lo promotor del bras ecclesiàstich reportà en lo present bras que en aquell bras ere estat reportat per mossèn Pau Ciurana, regent los comptes del General del pre-

sent Principat de Cathalunya, com lo General de Aragó li demanave vint-y-sis lliures per los drets de les gramalles dels porters y ornaments de la sglésia ho capella, y que havien determinat en aquell bras, per via de pensament, se'n donàs rahó y se'n fes embaxada al archabisbe de Saragoça per a vèurer si ab assò se trobaria remey, y quant no, que·s entengués que no·s ere perdut per no haver-ho demanat y fet a·ssaber.

Don Anton Gallíndes de Tarreros, en la vila de Codolet, viccarie de Conflent, del bisbe de Elna, populat, comparagué en lo present bras y jurà en la forma deguda y acostumada.

Don Plegamans de Marimon dix que·s supprimia, segons supprimí y alsà, lo dis//99v//sentiment per ell posat, a effecte sols de tractar y deslliberar sobre lo que per lo promotor del bras ecclesiàstich és estat reportat sobre la exacció que lo General de Aragó fa de les gramalles dels porters y adressos de capella que són estats portats de Barcelona y no altrament; fent açò sens prejudici de la suppreció que lo die present ha feta del dit dissentiment, a effecte estant solament que·s pugue tractar per tot lo die present de las persones que se han de habilitar.

Mossèn Joan Burguès y de Sso dix que supprima lo dissentiment per ell posat a effecte de tractar-se sobre lo que per lo promotor del bras ecclesiàstich és estat reportat en lo present bras, so és, sobre la exacció dels drets que entén fer lo General de Aragó dels diputats del General de Cathalunya.

Lo promotor del bras real ha reportat en lo present bras que per part del promovedor del bras ecclesiàstich los here estat refferit que, acerca del que lo General de Aragó demane per los drets de la entrada de las gramalles dels porters y ornaments de capella se són aportats assí per obs del present bras militar y dels altres brassos de Cathalunya, attès que eren per hús propi trameses, que en aquell bras havien //100r// determinat per via de pensament que·ls aparexia que se fes embaxada al archabisbe de Saragoça acerca del sobre dit, conforme per lo bras ecclesiàstich és estat determinat y en lo present bras reportat; lo dit bras real ha determinat, per via de pensament, que no·s fassa embaxada al archabisbe com no·y haja per a què se haja de fer a dit archabisbe, antes bé los ha apparegut en dit bras real, per via de pensament, que dita embaxada serie bé se fes als brassos de Aragó, per a què més clarament se sabés lo fahedor.

Lo promovedor del bras ecclesiàstich ha reportat y refferit en lo present bras que en aquell bras los here estat reportat per lo promovedor del bras real que en aquell bras real se here determinat, per via de pensament, que no·s havia de fer la embaxada al archabisbe de Saragoça acerca del que mane lo General de Aragó per dret de las gramalles y ornaments de capella que assí se són apportades per obs dels porters[88] y ornaments del present bras; y que en aquell bras ecclesiàstich perseveraven y tenien en bé que·s fes la dita embaxada al dit senyor archabisbe de Saragoça per dit effecte.

100v// E poch aprés, lo present bras determinà se fes la dita embaxada als brassos de Aragó y que per dit effecte fossen elegides dos persones per quiscun bras, y que·s fes a saber als altres brassos; y foren elegits en lo present bras don Berenguer de Paguera y mossèn Jaume Salbà.

88. *A continuació, repetit,* y ornaments de capella que assí se són apportades per obs dels porters.

Lo promovedor del bras ecclesiàstich ha reportat que en aquell bras havien feta elecció y nominació per fer dita embaxada lo abbat de Gerri y lo canonge Cellers.

E poch aprés, lo promovedor del bras real refferí y reportà que en aquell bras se havia feta elecció del senyor Montornès, síndich de Tortosa, y micer Mascaró, síndich de Vilafrancha de Panadès.

E los ambaxadors del present bras, tornats de la embaxada, refferiren al present bras com havien feta la embaxada los here estada comesa als quatre brassos de Aragó y que los havien respost que desitjaven correspòndrer ab tot allò que fos conformitat y germania dels Regne de Aragó y del Principat de Cathalunya; y perquè per rahó de sert dissentiment que en aquells brassos here estat posat no·s podia de present tractar-se dit negoci, que procurarien ab la major prestesa //101r// porian se donàs lloch a què se pogués aquest negoci tractar en sos staments, y del que resolrien tornarien resposta. E per lo bras real de Aragó, ultra de la resposta predita, fonch respost, per orgue del president de aquell, que seria bé que los brassos de Cathalunya donassen en scrits llur pretencions ab lo fonaments per hont estan fundades, ensemps ab la còpia de la capitulació y concòrdia se féu las Corts passades entre los cathalans y aragonesos, y lo que han exigit y demanen los col·lectors dels drets del General de Aragó y de quinas personas las demanaven.

Die martis, trigesima mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich reportà en lo present bras com en aquell bras, per via de pensament, se havia tractat de tornar resposta al comte de Xinxon sobre lo que havia dit de part de sa magestat que·s donàs algun orde en los pobres malalts de la present vila y circunstants de aquella se portassen en algun hospital, per a que no causassen al//101v//guna infecció en la present vila; y assò per tant com lo senyor comte de Xinxón havie dit al bisbe de Barcelona, president del dit bras, que com no havien tornada resposta del que per part de sa magestat ere estat dit y refferit als promotors dels tres brassos y que entenguessen los cathalans que si no·u volien fer y si se enmalaltien alguns cathalans que no·n admeteren ningú dels cathalans.

Mossèn Miquel Bastida Falcó, donzell en Barcelona domiciliat, en nom del qual y com a procurador d'ell compareguè mossèn Pau Ciurana y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Hierònym de Olivó, com a procurador de mossèn Climent de Fuster, donzell caslà del lloch del Mas de Bondia, en la vila de Cervera, domiciliat, comparagué en lo present bras y jurà en la forma acostumada.

Don Plegamans de Marimon dix que supprimia lo seu dissentiment, segons supprimí aquell, per tot lo die de dijous primer vinent, a effecte tant solament de poder habilitar y no per altres actes.

Mossèn Miquell de Montagut y de Vallgornera dissentí a tots actes y negocis, axí de habilitació com altres de qualsevol gènero //102r// que sien ni excogitar se

puguen, fins sie declarat lo desafuero que los de la present vila han publicat; requerint al notari sie continuat.

Dicto die, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.

Lo promotor del bras ecclesiàstich reportà al present bras que aquell bras havia entès com en aquest bras haurie dissentiment per lo qual no·s pot tractar cosa alguna; aquell bras, per via de pensament, haurie tractat se supplicàs an aquest bras volgués remediar que aquell dissentiment se llevàs, a effecte de poder anar a fer embaxada als tractadors de sa magestat per a dir-los y supplicar-los vullen remediar aquest agravi fet als cathalans per lo desafuero cridat en la present vila y per a tractar lo negoci dels pobres y altres tractes, perquè la Cort no estiga parada.

Lo promotor del present bras fonch tramès al bras ecclesiàstich y real per a dir-los com, attès lo dissentiment està posat en lo present bras, no·s pot tornar resposta al pensament a tingut aquell bras; y és estat refferit en lo present bras.

Die mercurii, trigesima prima et ultima mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar //102v// en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Hierònym de Argensola dix que possave dissentiment a tots actes de gràcia fahedores per la present Cort.

Mossèn Francesch Joan de Tamarit, per quant dix que per altres negocis a ell molt importants se'n ha de anar de la present Cort, fermà procura al senyor Jaume Salbà, donzell, present en Cort, per entrevenir en tots los tractes, actes y negocis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y ab special poder de concentir o dissentir al servey de sa magestat. Testimonis són los magnífichs mossèn Joan Cella y mossèn Hierònym Joan, donzells.

Die jovis, prima mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, hora tertia post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo present stament en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras real reportà en lo present bras com en aquell bras, per via de pensament, haurien tractat serie bé se reportàs al present bras[89] y al bras //103r// ecclesiàstich que, attès que la Cort està parada per lo dissentiment està posat sobre lo desafuero és estat fet, que, sent com és cosa tant important, supplicave aquell bras al present bras procuràs que lo dissentiment se alsàs, a effecte de tractar si serie bé se fahés embaxada a sa magestat donant-li rahó del agravi gran que es esta[t] fet a tots los tres brassos per lo desafuero és estat publicat en la present vila.

89. *A continuació, repetit,* com en aquell bras per via de pensament haurien tractat serie bé se reportàs al present bras.

Lo magnífich mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera supprimí y alsà son dissentiment per ell posat sobre lo desafuero és estat publicat, a effecte tan solament de poder-se tractar en lo present bras si convindrà fer embaxada a sa magestat per a supplicar en aquella se servesca manar revocar dit desafuero y edicte y no per altre effecte; quant, emperò, a tots los altres actes axí de habilitació com altres, reste lo dissentiment en sa forsa.

Mossèn Joan Burguès y de Sso supprimí lo dissentiment per ell posat a effecte de poder-se tractar en lo present bras si convindrà fer embaxada a sa magestat per lo effecte desusdit; quant emperò en tots los restants actes acceptat de habilitació, lo dissentiment estiga en sa forsa.

103v// E feta per lo president del present bras si convindrà fer-se embaxada a sa magestat donant-li rahó del agravi és estat fet a tots los brassos de Cathalunya per lo desafuero és estat publicat en la present vila, lo present bras féu deslliberació y conclusió que no convé fer-se embaxada per los inconvenients se poden succeir y pensar-se de aquella.

Die veneris, secunda mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Mandatum Hieronymi Cassador.

Mossèn Hierònym Cassador, donzell en Barcelona domiciliat, per quant dix estava de molt mala gana, perquè no vingués a major malaltia, li convenie anar-se'n per alguns dies de la present Cort, féu procura al magnífich mossèn Pere Cassador, present, per a entrevenir per ell en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y ab special poder de concentir o dissentir al servey de sa magestat. Testimonis són lo magnífich mossèn Gaspar de Çacosta, donzell en la vegaria de Agramunt domiciliat, y Joan Pau Bugatell.

Mandatum Francisci Puig.

Mossèn Francesch Puig, donzell en la vila de Corçà, bisbat de Gerona, domiciliat, per//104r//què dix que per alguns negocis a ell occorrents y molt necessaris se'n ha de anar de la present Cort, féu procura al magnífich mossèn Pere Cassador, present en Cort, per a poder entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y ab special poder de consentir ho dissentir al servey de sa magestat. Testimonis són los magnífichs mossèn Gaspar de Çacosta, donzell en la vegaria de Agramunt domiciliat, y mossèn Miquell de Llàsera, donzell en Barcelona domiciliat.

Lo magnífich mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera tornà posar lo dissentiment per ell posat a trenta del mes de juliol proppassat per las rahons y causes en aquell contegudes, volent y expressament declarant que no·s puga tractar de ninguns negocis en la present Cort per urgents, graves y necessaris que sien ni excogitar se puguen, no obstant la suppreció que ell féu lo die de aïr, a effecte de poder-se tractar sols si·s faria embaxada ho no a sa magestat, per quant hara de present diu y declara que la tal suppreció vol haver per no feta y si com aquella revocar no puga, hara de nou torna a posar com dit és lo dissentiment a tots actes de Corts, axí de habilitació //104v// com altres, per graves y necessaris que fossen, fins a tant que sa

magestat sie servit desagraviar los tres brassos de Cathalunya del agravi se pretén ser fet an aquells per lo desafuero que s'és fet y publicat en la present vila.

En lo present bras vingué una embaxada de part dels quatre brassos de Aragó e foren enviats per embaxadors, so és, per part del bras ecclesiàstich el doctor Francisco Blasco, prior de Sancta Christina, Miquel Ximenes de Lanies, degà y canonge de la yglésia cathedral de Tarrassona; per part del bras de il·lustres y nobles, don Martín de Bolea, senyor de la baronia de Sietamo, don Alonso Espés, senyor de la baronia de Selga y Albalate; y per part del bras[90] dels cavallers y hidalgos, Luis Çanches y Antonio Labata; y per part del bras de las universitats, Pedro Martínez Dejusavesti, síndich de la ciudad de Çaragosa, Lluís Moras, síndich de la ciutat de Calathayud, los quals vingueren ab masses alsades y foren rebuts en lo present bras ab massa alsada per sinch o sis cavallers fora la porta del present stament, los quals embaxadors foren assentats a la mà detra y a la mà squerra del president de aquest bras, restant en mig de aquell lo dit president; y axí asentats, per orgue del dit senyor //105r// doctor Francisco Blasco, refferiren en lo present bras com per part de aquells staments eran tramesos per a respòndrer a la embaxada que per los tres staments de Cathalunya se'ls ere estada feta sobre los agravis que feyan los arrendadors del General de Aragó als cathalans, exhigint dret de las cosas que los cathalans per ús propi llur entraven en la present vila de Monsó, dient que aquells brassos de Aragó tenen molt gran comte en la correspondència que aquest Principat vol tenir ab aquell Regne, lo que ho tenen a molt gran mercè, y que aquell Regne la tindrà ab aquest Principat en totes les occasions se offeriran; y que acerca del passat, los quatre brassos de aquell Regne estan prests y aparellats para servir-los, encara que no sia de la renda de aquell Regne de la llur particular y axí los supplique anomenar persones per a tractar dels agravis fets als del Principat de Cathalunya per los arrendadors de las generalitats del dit Regne de Aragó per entrar vitualles y vestits per a son menjar y ús y també per als presents y per venir, conforme a la concòrdia que és estada y és entre los del dit Regne de Aragó y los del present Principat de Cathalunya y conforme als fueros y llibertats, usos y costums del dit Regne de Aragó, per quant aquell Regne no sols està //105v// posat en que·s desagravien los qui hauran agut agravi de aquest Principat, mas encara desitje provehir que de aquí havant no se'ls fasse ningún agravi, sinó tenir tota la correspondència possible ab aquest Principat.

E poch aprés, vingué lo promotor del bras ecclesiàstich y reportà en lo present bras que en aquell bras, per via de pensament, haurien determinat se fes elecció de persones per lo effecte de la embaxada és estada feta als tres brassos del present Principat de Cathalunya, resposta a la embaxada és estada feta als quatre brassos de Aragó per los tres brassos de Cathalunya sobre los drets són estats exhigits per los arrendadors del General de Aragó dels cathalans. E que supplicava aquell bras al present bras volgués procurar en què se alsàs lo dissentiment que estava posat en aquest bras, perquè se pogués tractar de dit negoci y altres tractes y negocis concernents a la present Cort, perquè aquella no estiga parada, sinó que passe avant.

90. *A continuació*, *repetit*, del bras.

E poch aprés vingué en lo present bras lo promotor del bras real y reportà en lo present bras lo que per lo promotor del bras ecclesiàstich en lo present bras és estat reportat.

106r// Mossèn Joan Xammar, per quant dix per uns negocis urgents y a ell necessaris li convenie anar-se'n per algun temps de la present Cort y si dexava de anar li seria danyós, per ço fermà procura al magnífich mossèn Miquel de Llàsera y mossèn Hierònym de Argensola, donzells presents en Cort, y a quiscú d'ells *in solidum*, per a entrevenir en tots los tractes, actes y negocis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y ab special poder de concentir ho dissentir al donatiu ho offerta de sa magestat. Testimonis són los magnífichs mossèn Hierònym de Olivó y mossèn Joan Cassador, donzells.

Lo senyor president y tot lo bras militar convocat y congregat en la hora y lloch, modo y forma acostumats, a petició de mossèn Francesch Joan de Tamarit, per a poder-se'n anar de la present Cort per alguns dies. Testimonis són Jaume Tristany y Joan Pau Bugatell, scrivents.

Mossèn Francesch Joan de Tamarit, perquè dix que per alguns negocis accorrents y molt necessaris se'n ha de anar per alguns dies de la present Cort, fermà procura //106v// al senyor Hierònym Galceran Seràpio de Sorribes y mossèn Jaume Salbà, donzells presents en Cort, y a quiscú d'ells *in solidum*, per a entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort y deguda conclusió de aquella y ab special poder de concentir o dissentir al servey de sa magestat. Testimonis són Jaume Tristany y Joan Pau Bugatell, scrivents.

Die sabbati, tertia mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Don Ferrando de Vega, perquè dix que per negocis molt urgents y a ell molt necessaris occorrents se'n ha de anar per alguns dies de la present Cort, fermà procura a mossèn Joan Pau Ciurana, donzell en Barcelona domicilat, present en Cort, per a entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la deguda conclusió de aquella y ab special poder de concentir y dissentir a la offerta y servey de sa magestat. Testimonis són lo magnífich mossèn Miquel de Llàssera, donzell, y Jaume Tristany, scrivent.

107r// *Dicta die sabbati, post meridiem, hora tertia jam pulsata.*

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, hora, modo y forma acostumats.

Don Martín de Pomar, senyor de la vila de Milla y de la jurisdicción de Tragó, Canellas y Salavert, en la vegaria de Balaguer, per quant dix que per altres negocis importants y a ell necessaris y occorrents se'n ha de anar de la present Cort, fermà procura al senyor mossèn Joan Burguès y de Sso, donzell en Barcelona domiciliat, present en Cort, per a que pugue entrevenir a tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la total conclusió de aquella y ab special poder per a concentir y dissentir si menester serà al servey de sa magestat. Testimonis són mossèn Miquel de Llàssera, donzell en Barcelona domicilat, y Jaume Tristany, scrivent.

Die lune, quinta mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

107v// Mossèn Miquel Montagut y de Vallgornera, attento que, per relació del senyor secretari Gaçol, té entès se són revocades del tot les crides y edictes en los dies passats publicades per los desafueros en la vila de Monsó, llevà y alsà en tot y per tot son dissentiment, lo qual per lo dit prejudici havia posat; requerint que sie continuat.

E axí matex, mossèn Joan Burguès alsà lo dissentiment per ell en dies passats posat.

E axí matex, don Plegamans de Marimon alzà y llevà lo dissentiment per ell posat en dies passats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich reportà al present bras com an aquell bras se havia entès que los dissentiments de aquest bras estaven alsats y que aquell bras supplicave a aquest bras que si apparagués bé an aquest bras que los habilitadors anassen a continuar la habilitació comensada.

E lo present bras deslliberà que se anàs al bras ecclesiàstich per a respòndrer al que per lo promotor de aquell en lo present bras és estat refferit, so és, que diga an aquell que los dissentiments estan llevats ab condició si la revocació //108r// del desafuero serà feta ab la forma deguda y fins a tant que se conste an aquest bras, per la via que con[s]tar deu; si la tal revocació està feta ab la forma deguda, no determina lo present bras vaian habilitadors ni que·s passe avant.

E poch aprés, arribà en lo present stament e bras militar lo noble don Lluís de Paguera, doctor del Real Concell Criminal, dient que ell venia de part dels senyors tractadors de sa magestat para que digués y fes a saber an aquest bras com lo desafuero publicat en la present vila estave revocat, a effecte que la Cort passàs avant.

E lo promotor del present bras fonch enviat al bras ecclesiàstich com lo senyor don Lluís de Paguera ere vingut en lo present bras tramès per part dels tractadors de sa magestat per a fer a saber an aquest bras com lo desafuero ere ja revocat.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras que aquell bras havia entès lo contento que aquest bras havia pres y tingut en la revocació que és estada feta del desafuero y aquell bras la avia tinguda; y que supplicave aquell bras an aquest que fossen servits de que los habilitadors anassen //108v// habilitar. E fonch-li respost per lo president de aquest bras que ja estave determinat que anassen.

E poch aprés, fonch reportat en lo present bras una supplicació en paper volant scrita per mossèn Francesch Setantí demanant y supplicant ser aquella llegida; la qual fonch llegida en lo present bras, la qual és del tenor que·s seguex:

> Francesch de Setantí morí en lo setembre del any mil sinch-cents setanta y la senyora Hierònyma, muller sua, en virtut de la Constitució *"Hac nostra"* y altres, per lo dot que li aportà en contemplació de matrimoni y lo creix que li stipulà en aquell, restà ab la tenuta de la casa y béns del dit Francesch Setantí, son marit, fins a tant que fos liquidat lo que ella y tenia y la aguessen realment y de fet pagada; y

dita senyora morí en lo octubre del any mil sinch-cents setanta-dos y Joan Setantí, fill y hereu de dita senyora Hierònyma Setantí, en virtut de la Constitució feta en les Corts del any mil sinch-cents sexanta-quatre y altres, succehí en la matexa tenuta que dita sa mare tenia en la heretat de dit son marit per lo dot y crex que dita sa mare y tenia y càrrechs de la heretat que havia //109r// pagats com per altres crèdits privilegiats y milloras que dit Joan de Setantí hi havia fetas y sens estar dita Hierònyma de Sentantí ni dit Joan de Setantí obligats en cosa alguna al General de Cathalunya, per algunes obligacions fetes per dit Francesch Setantí, marit y pare respective de la dita senyora Hierònyma de Setantí y Joan de Setantí, son fill, del qual son pare no sols here tercer possehidor, perhò hera segon succesor, sence citar al dit Joan de Setantí, com per Constitutions de Cathalunya està disposat, als dotze de agost del any mil sinch-cents setanta-tres anaren los officials del General a la casa y béns de dit Joan de Setantí per dits títols possehia y aquells inventeriaren y, realment y de fet li veneren tres propietats y los mobles y finalment lo spoliaren, contrafent a les dites Constitucions y tota justícia y assò per particulars respectes dels tunch deputats y assessors per conclusió feta entre ells y las personas y companys del dit Juan de Setantí, los quals tenen la major part dels diners de las bollas, y açò se llansà de vèurer clar, puix podent executar als dits porcioners y companys que estaven obligats cos a cos i·ls podien encarcerar sens rèplica alguna, los dexaren //109v// y anaren executar al dit Joan de Setantí, que res no estaven ell ni sa mare obligats al General, y·l han executat en molts milanars més del que podien, enchara que tots los béns llíbrament fossen estats del dit son pare y aquell visquera; y en lo discurs de dita exequució se són fets al dit Joan de Setantí y en particular ne dirà assí un, ab lo qual se entenderà quals són los altres, y és que en lo principi del any mil sinch-cents setanta-vuyt, estant dit Joan de Setantí en la Cort, anaren los officials del General a la torra que dit Joan de Setantí leshores possehia en lo territori de Santa Coloma de Gramanet y li veneren més de vuytanta càrregues de vi que allí tenia y molt forment, ordi y civada, tot lo qual no podia en res dèurer al General, pus dit Joan de Setantí ho havia conreat y collit ab sos diners, y també veneren tots los mobles que allí y havia, que eren molts; de tot lo qual, en diners resultants de dites cosses venudes, ni los inventaris ni vendas, en procés ni en altra part alguna, no se'n trobàs èxit ni rahó alguna; y lo matex passà del temps que tingueren sacrestades les propietats, que los officials del General se'n portaven los fruits a ses cases y dit Joan de Setantí //110r// y ses germanes patien fam y molts treballs; y tot assò que assí se refferex consta en procés ab molts testimonis. Y axí, perquè no·s descobren tan grans maldats y lladrocinis, molt officials del General, interessats en assò o per ells o per sos amichs, procuren ab totes ses forses e indirectes possibles aquesta causa may se fassa; y també procuran lo matex mossèn Miquel Bastida y altres que són persones y companys ab lo pare del dit Joan de Setantí, puix entretenen la paga del que deuen dient que, quant serà feta la causa de dit Joan de Setantí, se veurà cada hu lo que deurà; y per altra part, ab totas las cavil·lacions possibles y sinistres informations y ab tots los indirectes que·s poden immaginar, procuren de fer la causa immortal, per a que may acabe de venir lo die que ells haien de pagar lo que deuen. Y consta en procés que dit Bastida y altres són parcioners ab los actes de les capitulacions entre los companys

y que tenen diners de les bollas per confessió del dit Bastida y altres y firmant de ses mans. Per so y perquè del resultant de la declaració de dita causa se entendrà lo molt que importa posar remei en algunas cosas del General en la forma de la justícia que se à ppor//110v//tada tant desigual, y attès que dit Joan de Setantí ha patits tants danys e interessos per haver tants anys que li tenen presa la hasienda, y los danys irreparables que cada die ne reb en allargar-li que no·s fassa justícia en sa casa, y attès que està en tèrmens que dins quinse dies pot ésser conduïda, puis lo procurador del General, que és ab qui dit Joan de Setantí llittiga, ha demanat sentència y despedició de la causa des de tres del abril mil sinch-cents vuytanta-dos ençà, que ha tres anys y tres mesos, y attès que no obstant que dit mossèn Bastida y altres no estan admesos en la causa, sinó que als quatre de setembre de mil sinch-cents vuytanta-hu, no embargant que aquest article està remès a la diffinitiva, han articulat y donat los testimonis que·ls ha apparegut, y attès los magnífichs micer Oliba, micer Claris y micer Mir, a qui està remesa la causa, ha tingut cada hu lo procés en sa casa molts mesos y aprés se junctaren tots un stiu y finalment estan tant instruïts en la causa, que dins quinse dies lo poden expedir, no donant lloch a cavil·lacions de les parts, y attès que esta és la occasió en que los agraviats han de ser desagraviats, y un dels que han fet a dit Setantí és haver-li allergat tant la declaració de sa justícia, //111r// per ço y altrament, dit Joan Setantí supplica a vostres senyories y mercès li fassen mercè de manar als diputats que encontinent manen als dits assessors, ab penas que cada dia se juncten y que, repel·lides totes cavil·lacions y diffugis, fassen justícia y despedesquen dita causa dins quinse dies o lo termini que a vostres senyories y mercès los apparega. Que, de més de ésser assò tant conforme a rahó, lo dit Joan de Setantí ne rebrà molt singular gràcia y mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Joan de Setantí, en causa pròpria.

Die lune, quinta augusti, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum: que·s fassen les lletres als diputats, ab inserta de la supplicació, ab les quals se'ls diga y mane que ells manen als assessors y doctors a qui està comesa esta causa, sots les penes a ells ben vistes, que dins un mes aprés de la presentació de dites lletres la expedesquen. *Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Babtista Mullola, notarius.*

Fuit lecta in stamento militari per me, Joannem //111v// Sala, notarium publicum Barchinone et presentis stamenti scribam, proxime dictis die et anno, et fuit decretum ut in brachio et stamento ecclesiastico. Scriba Joannes Sala, notarius publicus Barchinone et stamenti militaris.

Dicta die quinta augusti, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, fuit lecta in stamento regali et ibi provisum idem quod in aliis stamentis, servatis tamen Constitutionibus. Cellers, notarius Barchinone et dicti stamenti scriba.

Mossèn Hierònym de Argensola possà son dissentiment dient que per mossèn Joan Pau Ciurana no·s pague cosa alguna de cera ni altres gastos que no sie determinat per los altres brassos, attès que entén que no·s pot gastar cosa alguna de diners del General que no sie ab voluntat de tots los tres brassos y que assò sie notifficat al dit mossèn Ciurana.

E poch aprés vingué en lo present bras lo promotor del bras ecclesiàstich y reportà com en aquell bras havia anomenat al abbat de Gerri y al canonge Cellers de Barcelona per a tractar lo negoci del General de Aragó; y supplicava en aquest bras //112r// fossen servits anomenar altres dos persones per que lo dit tracte tinga effecte. E axí bé, per via de pensament, aquell bras havia tractat se supplicàs an aquest bras que, attès que falta don Philip, baró de Eril, hu dels habilitadors del present bras, que fos servit aquest bras surrogar altre en lloch seu.

E encontinent, lo promotor del bras real reportà an aquest bras com aquell bras feya gran maravella com aquest bras havia determinat anassen los habilitadors de aquest bras per a continuar la habilitació, com aquell bras no tinga notícia de la revocació del desafuero ni de la forma que han tinguda en revocar aquell.

E lo dit bras y stament militar deslliberà y conclogué que, en lo que entenia que aquell bras no tenia notícia de la revocació del desafuero y que volie vèurer com here revocat, que lo present bras se adheria al parer de aquell y que tenia per bé que aquell bras ho entengués, però que per això no pare la habilitació, sinó que passe avant, majorment com los dissentiments estaven posats, per los quals estave impedida la habilitació, són estats llevats; cometent assò al promotor del present bras per a què reportàs al bras real.

Lo present bras y stament, per quant lo noble //112v// don Philip, baró de Eril, habilitador àlies per lo present bras elegit, ere absent de la present vila de Monsó, elegiren y subrogaren en son lloch, durant la absència de aquell, lo noble[91] don Berenguer de Paguera y cometeren al promovedor del present bras que fes a saber la dita subrogació y elecció als altres brassos.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Francesch Setantí, donzell en Barcelona domiciliat, portà en lo present stament unes lletres patents scrites en paper, emanades dels tres staments del present Principat de Cathalunya, dirigides als reverents, nobles y magnífichs senyors deputats del dit Principat residents en Barcelona, demanant y supplicant ser llegides en lo present stament per mi, Joan Sala, notari y scrivà del present stament, y són del tenor següent:

> Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat del present celebre en la vila de Monsó als íncoles //113r// de sos regnes de la Corona de Aragó desà la mar. Als reverent, nobles y magnífichs senyors los deputats del General del dit Principat residents en Barcelona. Salut y honor. Sapiau que per mossèn Joan Setantí, donzell en dita ciutat de Barcelona domiciliat, lo dia present y devall scrit nos és estada presentada una supplicació del tenor següent: Mol il·lustres, reverendíssims, il·lustres y molt reverents senyors. Francesch, etc. A la qual supplicació per nosaltres és estada feta provisió que·s despedissen lletres a vosaltres dirigides, en les quals se·us digués y manàs que, sots les penes a vosaltres ben vistes, manàsseu als assessors y doctors

91. *A continuació, repetit*, lo noble.

als quals la sobre dita causa està comesa que, dins un mes aprés de la presentació de dites lletres a vosaltres fahedora en avant comtador, la sobre dita causa expedesquen y en aquella sentència proferescan, servant emperò les Constitucions de Cathalunya; per tant, notifficant-vos ab les presents la dita nostra provisió axí com dit és feta, vos encarregam, diem y manam que, encontinent rebudes les presents, amonesteu y maneu als dits assessors y doctors als quals la dita y desobre mencionada causa està comesa que, sots les penes a vostre arbitre //113v// inposadores, dins termini de un mes aprés de la presentació de les presents a vosaltres fahedora en avant comptadors y per vosaltres a ells prefigidor, en dita causa procehescan y aquella decidescan y terminen y per sentèntia despedescan, ministrant a les parts justícia y servades les Constitutions de Cathalunya; cometent-vos en y sobre les dites cosses nostres veus y forces ab plena potestat. En fe y testimoni de les quals cosses havem manat fer y expedir les presents, sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades del major sagell de dita Cort. *Data* en la vila de Monsó, a sinch dies del mes de agost, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El Bisbe de Barcelona. Y don Jayme de Rochabertí. Jaume Vila, conceller.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras que en aquell bras se ere entès per alguns particulars que en lo present bras se ere posat dissentiment lo die present acerca de les cosses de gràcia, y en special del que aquell bras havie deslliberat en què fos donada cera a tots los de aquell bras; y fonch determinat //114r// per lo que·ls ha aparegut que, en lo que toca en cosa de gràcia, és lícit a cada bras fer-se, quant més essent los del dit bras ecclesiàstich persones religioses y per lo que se occupen en dir officis y per dita rahó se han taxada dita cera; per ço, supplica aquell bras sien servits mirar lo fahedor y de aquí se seguiria gran contenció entre los altres brassos.

E aprés fonch enviat lo promotor del present bras al bras ecclesiàstich, a effecte de dir-los que lo present bras militar havia entesa la embaxada del promovedor de aquell bras ecclesiàstich acerca de la deslliberació havia feta que·s donàs cera, ço és, velas y atxas a totes les persones de aquell bras, y que aquest bras no feya part an aquest particular, sinó que hy havia dissentiment posat per un cavaller del present bras, contenint en effecte que no·s don cera sinó a les persones se solia donar en les altres Corts y no·s fes novedat; al qual, parexent li ere novedat la deslliberació[92] de aquell bras ecclesiàstich, estave y perseverave en son dissentiment; y que, per so, aquest bras los supplicave se obstinguessen los qui no eren officials en //114v// aquell bras de pèndrer sera; y que quant en lo del bras real, per ser cosa se és feta en les altres Corts, no li feya contrari per ara; y que lo que se tenie per sert acostumen de fer los brassos quiscú per sí, són cosas tocants al ornament y commoditat de la instància de cada bras y no de las personas particulars per a servey de les casas.

E poch aprés, lo promotor del bras real ha reportat en aquest bras com aquell bras, adherint-se al que per lo promotor del bras ecclesiàstich en aquell bras ere estat reportat acerca se anomenassen persones per a tractar lo negoci del General de Aragó, y que per so aquell bras havia elegits per dit effecte a mossèn Montornès, síndich de Tortoza, y a micer Mascaró, síndich de Vilafrancha de Panadès.

92. *A continuació, ratllat,* q.

E encontinent, lo present bras féu elecció del senyor de Saró y a mossèn Hierònym Galceran Seràpio de Sorribes per dit effecte[93], cometent al promotor[94] del present bras ho fes assaber als altres brassos.

E poch aprés, lo promotor del bras ecclesiàstich reportà an aquest bras com //115r// en aquell bras se here tractat moltas y diversas vegades en que se deslliberàs que nenguna persona que degués al General pogués obtenir ningun offici; y que en aquell bras, per via de pensament, havien determinat se vehés dit negoci.

E encontinent, fonch enviat lo promotor del present bras per a refferir y dir al bras ecclesiàstich acerca del que lo promotor de aquell bras havia reportat an aquest; y·ls digué que aquest bras no acostumave fer novedats y que aquella serie molt gran novedat.

E poch aprés, fonch enviat lo promotor del present bras als altres brassos per a dirlos que, attès que en lo present bras se here feta elecció y subrogació del senyor don Berenguer de Peguera, conforme en las Corts del any mil sinch-cents sexanta-tres, per a la habilitació, durant la absència de don Philip, baró de Eril, y que per so fossen servits se donàs orde en què li fos pres lo jurament conforme està de consuetut.

E refferí lo promotor del present bras que ere anat als altres brassos ecclesiàstich y real y·ls ha reportat lo sobre dit; y //115v// los dits brassos han respost que·s tractarà en aquells brassos y se'ls tornarà resposta.

Lo present stament y bras militar, hoyda la proposició del senyor president feta contenint en effecte que se done comissió a mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General, para que cerque appossentos per appossentar las personas que se anomenaran per los negocis de la present Cort, deslliberà y féu conclusió que sie comès al dit mossèn Ciurana, com és estat proposat; y per dit effecte se pugue concertar ab los dels dits appossentos acerca del preu de aquells. E poch aprés, és vingut lo promotor del bras real y ha reportat en aquest bras com aquell bras se adheria al que lo present havia determinat en què fos pres lo jurament de don Berenguer de Paguera com ha surrogat en la habilitació, en lloch del senyor don Philip de Eril, durant la absència del aquell.

E poch aprés, vingué en lo present bras lo promotor del bras ecclesiàstich y ha reportat lo matex que per lo promotor del bras real en aquest bras és estat reportat.

E més, responent al altre cap que per //116r// aquest bras se'ls here proposat, so és, que s'enviassen los tres promovedors als habilitadors anomenats per sa magestat per a fer-los a saber la nominació y subrogació que en lo present bras ha feta de la persona de don Berenguer de Paguera per habilitador, en absència del baró de Eril, han respost que·ls aparexia per via de pensament que no convenia se fes aquexa diligència per part dels tres staments, sinó que·s fes tan solament de part del present stament, a ffi y effecte que, si dita nominació ho subrogació se feye contrari, estiguessen los dos brassos ecclesiàstich y real libres, sens fer part ni instància en dit negoci.

E poch aprés, vingué en lo present bras Mathià Pejoan, pagès natural de la vila de Oloz, lo qual aportà una supplicació demanant y supplicant ésser llegida, la qual fonch llegida en lo present bras y és del tenor següent:

93. *A continuació, repetit,* per dit effecte.
94. *A continuació, ratllat,* al p.

Supplicació presentada per Matià Pejoan.

Reverendíssims, molt il·lustres, molt magnífichs y de molta providència senyors.

Portant en Mathià Pejoan, pagès molt pobre, natural de la vila de Oloz, a vèndrer fins en set dotzens de forques de aventar blat, fonch denunciat per Jaume Torner, //116v// guarda de la col·lecta de Balaguer, devant de Jaume Queralt, diputat local de la dita col·lecta, y son assessor Gaspar Monserrat, dient y pretenent que lo dit Mathià Pejoan havia de ésser condemnat a pagar les penes contegudes en lo Capítol de Cort, a més de pèrdrer les dites forques, attento que no aportava albarà de guia, fundant-se que és mercaderia; y havent donades les deffenses a aquesta part, per lo dit assessor és esta[da] pronunciada una prejudicial y agravatòria sentència, ab la qual condemnà al dit Mathià Pejoan a pèrdrer la dita mercaderia de les forques y dos-cents sous, no fent differència entre mercaderia y mercaderia; de la qual se ha appel·lat dins del temps de dret permès y en deguda forma per a vostres senyories y magnificències y mercès; y com sie de dret que, encara que se entenga bax nom de mercaderia tota cosa que ven y fa albitre per a traure dinés per via de venda o cambi, però no s'i comprenen baix de estes cosses mercaderia de menor qualitat, y més se dirà treball dietari per a poder-se sustentar un pobre home, com és en portar llenya, fems y fusta per a febrir a lladres, com són corves y steves, ni tampoch s'i són compresos los sèrcols ni vímens per adobar botes, com sie sert //117r// que may lo intent de vostres senyories, magnificències y mercès és estat de posar lley en cosas de tan pocha importància y qualitat, sinó en mercaderies y negocis que fossen de alguna qualitat; per tant, supplica lo dit Mathià Pejoan que sia per vostres senyories, magnificències y mercès revocada la dita pretesa sentència y agravatòria declaració, commutant-la en millor, absolvent-lo axí de la pena com despeses en què està condemnat, manant que les dites forques li sien restituïdes y en tot justícia li sie administrada. Lo offici, etc. Yquant de dret no hagués justícia lo que demane, supplique a vostres senyories, magnificències y mercès que, tenint concideració a que lo dit supplicant és persona tant pobre que no té altre albitre de hont se poder sustentar, tenint compte a què és misserable persona, sia digna de alcansar de vostres senyories, magnificències y mercès gràcia y absolució de la dita pena en què és estat condemnat y que sie manat li sien restituïdes les dites forques, que ab assò la rebrà de vostres senyories, magnificències y mercès en particular beneffici y caritat; lo que supplica de aquella millor via y modo que de dret tinga lloch, etc. *Et licet, etc.* //117v// Y fa presentació del procés fet en Balaguer y del acte de la appel·lació. *Altissimus, etc.* El doctor Amat.

Die quinta augusti, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico ante meridiem et post prandium, fuit decretum: que·s scrigue al deputat local de Balaguer, manant-li que fassa restituir an Mathià Pejoan, supplicant, las forsas[95] que li han pres, remetent-li los drets si alguns se'n devie, salaris y penes si per dit effecte ha incorregut, attento lo pobresa del home y la pocha importància de la mercaderia. *Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Babtista Mullola, notarius.*

95. *En lloc de* forcas.

Dictis die et anno lecta in stamento militari per Jacobum Tristany, scriptorem juratum sub me, Joanne Sala, presentis stamenti militaris scriba, et fuit decretum quod fiat prout in alio brachio fuit decretum.

Lecta dictis die anno in stamento regali et fuit ibi provisum idem quod in aliis stamentis. Cellers, notarius Barchinone et dicti stamenti regalis scriba.

118r// *Die martis, sexta mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.*

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Lo present bras y stament militar ha comès al promotor del present bras reporte als habilitadors de sa magestat per a fer-los a saber com havien subrogat a don Berenguer de Paguera per habilitador durant la absència del baró de Eril, conforme en las Corts del any mil sinch-cents sexanta-quatre.

E tornat lo promotor del present bras de fer dita embaxada als dits habilitadors, à refferit que los habilitadors no li havien respost cosa alguna.

E poch aprés, vingué lo promotor del bras real y refferí com per lo promotor del bras ecclesiàstich los ere estat refferit lo pensament havien tingut acerca la instància que se havia de fer per los tres brassos sobre la surrogació feta de la persona de don Berenguer de Paguera per habilitador en absència del baró //118v// de Eril, y lo advertiment del dit bras ecclesiàstich que no·ls aparexia que en dit negoci se hagués de assenyalar sinó lo present bras militar tant solament, qui havia feta dita surrogació[96], per a què en cas de contradicció restassen llíberos los brassos ecclesiàstich y real; y que lo dit pensament y advertiment los havie apparegut bé y que, per so, lo dits bras real se here adherit al parer del bras ecclesiàstich.

E més, reportà altre pensament que per part del bras ecclesiàstich los ere estat reportat en què fossen remoguts dels officis de la present Cort las personas qui són debitoras del General; y que ells, en dit bras real, havien determinat que no ere ningun inconvenient que los dits debitors tinguessen officis en la present Cort, pus és sert que quiscun bras tindrà advertiment de no comanar negoci tocant a la exacció del dret de la generalitat a persones interessades.

Mossèn Francesch Mongay, cavaller natural de la ciutat de Lleyda, ha [comparegut] //119r// en lo present bras y ha jurat en la forma acostumada; y affirmà no haver aguda lletra.

Mandatum.

E lo dit mossèn Francesch Mongay, perquè dix que per altres negocis a ell molt neccessaris se'n havia de anar de la present Cort, per ço fa procura a don Galceran de Folch y de Cardona, present en Cort, per a entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a sentència diffinitiva y deguda conclusió de aquella y ab special poder de concentir y dissentir al servey y offerta de sa magestat. Testimonis són mossèn Joan Pau Ciurana, cavaller en Barcelona domiciliat, y Jaume Tristany, scrivent.

Lo present bras y stament militar deslliberà que se enviàs embaxada als habilitadors de sa magestat per a dir-los que havien enviat a cercar los dos habilitadors del

96. *A continuació, anul·lat,* tant solament.

present bras, per so que·ls apparexia que abans de passar avant en la habilitació se rebés lo jurament y sagrament y homenatge de don Berenguer de Paguera, conforme se devie y se acostumave rebre en semblant cas; y que no volguessen fer //119v// novedats, que altrament seria culpa d'ells si la Cort estava parada. E per fer la dita embaxada foren anomenats y elegits lo senyor don Onoffre d'Alentorn y mossèn Hierònym Galceran Ceràpio de Sorribes.

Los quals embaxadors, tornant de la embaxada, refferiren en lo present bras com ells havien executada la embaxada, a la qual los havie respost lo senyor canceller que ells havien differit rebre lo dit jurament y sagrament y homenatge per no saber la forma ab què se avie de rèbrer; y que trobaven també que moltes habilitacions se havien fetes faltant y absents alguns habilitadors; y que, encara que per ésser lo senyor don Berenguer debitor del General de Cathalunya, se havia feta difficultat entre ells si podia ésser habilitat en la Cort y admès habilitador, no estava res resolt y que ells mirarien la forma se havie de tenir; a la qual resposta fou replicat per lo dit don Onoffre d'Alentorn, ab expressa protestació, que la rèplica feya sens comissió del bras y fora de la embaxada //120r// per a apparèxer-li que tenia lo dupte fàcil resposta, per quant en les Corts de mil sinch-cents sinquanta-tres estava la forma que se havia tinguda en la recepció del jurament y sagrament y homenatge en semblant cas de subrogació de habilitador absent; y que si en lo procés familiar no estava prou llargament expressat, en lo procés comú de les Corts que té lo prothonotari, en lo qual ho porien vèurer ab facilitat; y que encara que se hagués fet habilitacions algunes en absència de algú dels habilitadors, això ere estat permetent-ho y concentintho així la Cort per taciturnitat, per so que sempre y quant havie volgut fer semblants subrogacions la havie feta sens ningun contrari; y que tractar si lo senyor don Berenguer de Paguera devie o no devia al General y que si per so se havie de habilitar ho no, ere cosa que tocàs conèxer-ne ha aquell tribunal; y que sempre heren estats habilitats, y pretendre lo contrari seria gran novedat; y que per so lo supplicave que ab voluntàries y noves pretencions y dubtes no volguessen detenir lo curs de les presents Corts.

E dit dia, en lo stament y bras militar, //120v// mossèn Miquell Bastida, ciutedà de Barcelona, à portat en lo present bras militar una supplicació en paper volant scrita, supplicant aquella ésser llegida en lo present stament, la qual per dit Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, fonch llegida; y leshores per lo dit bras no fonch cosa alguna provehida, com ja la hora habilitada fos passada.

Dit dia, lo magnífich micer Nicholau Frexanet, doctor en drets, ciutedà de Lleyda, apportà en lo present bras una supplicació, la qual supplicà fos llegida en lo present bras; y per llegir y decretar aquella foren llevats los dissentiments, la qual supplicació és del tenor següent.

Supplicació presentada per micer Nicholau Frexenet.

Reverendíssims, molt reverents, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per mort de mossèn Francesch Tarrós, ciutedà de la ciutat de Lleyda, lo qual estava enseculat ha hoydor de comptes del bras real per la vegaria de Lleyda, se ha de fer provisió del lloch de aquell; supplique humilment micer Nicholau Frexanet, en drets doctor, ciutedà y altre dels síndichs de la ciutat de Lleyda en la present Cort resident, a vostres senyories y mercès, los sie de marcè atorgar-li sie

//121r// provehit de dit lloch, attès los treballs pren y pendrà de molt bona gana en servey de vostres senyories y mercès y de tota la Cort, la qual mercè tindrà en perpètua recordació y memòria. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die sexta augusti, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Babtista Mullola, notarius.

Dicta die fuit lecta in stamento militaris per me, Joannem Sala, notarium publicum Barchinone et presentis stamenti scribam, et fuit decretum prout in stamento ecclesiastico.

Dictis die et anno fuit lecta in stamento regali et ibi provisum idem quod in aliis stamentis. Cellers, notarius dicti stamenti scriba.

Legida que fonch dita supplicació, mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellveí, y mossèn Hierònym de Argensola tornaren los dissentiments per ells posats a totes coses de gràcia, no obstant que aquells hajen alsats per lo effecte de la preincerta supplicació.

121v// **Dissentiment a cosas de gràcia.**

Lo senyor don Garau d'Alentorn dix que possave son dissentiment en totes coses de gràcia, volent que no·s puga fer per lo present bras ninguna gràcia ni mercè.

Lo present bras y stament militar deslliberà y conclogué que los habilitadors del present bras tornassen del lloc de la habilitació hont estaven en lo present bras a effecte que en lo present bras se ha de tractar e per assò anà lo promotor del present bras a fer-los-ho a saber.

Die mercurii, septima mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo present bras en lo lloch, hora, modo y forma acostumats.

Lo magnífich mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellveí, y lo senyor don Galceran d'Alentorn alsaren los dissentiments per ells posats a totes coses de gràcia, a effecte que una supplicació al present bras presentada per part de Mathià Pejoan, pagès de la vila de Aloz, y en aquest stament //122r// llegida y decretada, sortesca son effecte, y axí bé a effecte que las lletras en virtut de decret en aquella posat sien llegides en lo present bras y sien expedides. Restant emperò per tots los altres actes de gràcia los dits dissentiments en sa forsa y valor.

Mossèn Pau Ciurana possà lo seu dissentiment a tots y sengles actes de gràcia.

Lo promotor del bras ecclesiàstich reportà an aquest bras com an aquell bras ecclesiàstich here estat Mathias Pejoan, del lloch de Alós, lo qual havia presentat una supplicació, la qual en effecte contenia que per Jaume Torner, guarda de la col·lecta de Balaguer, li eren estades preses set dotzenes de forques de ventar blat, pretenent lo dit Pejoan havent de pèrdrer las dites forques y condemnar en pagar las penas contegudes en lo Capítol de Cort, y assò atento que no portava albarà de guia; lo qual Pejoan fonch condemnat per lo assessor del diputat local de dita col·lecta, de la qual sentència lo dit Pejoan appel·là dins lo temps de dret permés y en deguda forma als tres staments y brassos de la present Cort. Aquell bras, vist lo procés y los

mèrits de aquell attessos, conciderada la probresa del home y la pocha importància de la mercaderia, havie provehit en dita supplicació //122v// que li sien restituïdes les dites forques li són estades preses, sens rebre d'ell salaris, drets, ni penes algunes si en aquelles havie incorregut; e aprés de haver expedides les lletres, se ha pensat y tractat en aquell bras se digués en dites lletres li restituesquen totes les despeses per lo dit Pejoan fetes, ensemps ab la mula que aportava; per a que s'i affigissen les dites paraules en dites lletres aquell bras li havia manat ho reportàs an aquest bras, deduhint per assò moltes cosses an aquest bras.

E lo present bras, hoïda la relació del dit promotor, anat que se'n fonch aquell del present bras, féu deslliberació y conclusió que se enviàs al bras ecclesiàstich que, hoïdes per aquest bras les lletres són estades llegides an aquest bras, entenen que aquelles són despedides per via de gràcia y no per via de justícia; y si las despeses se li han de pagar al dit Mathià Pejoan, entén aquest bras no se li poden adjudicar sinó per via de justícia, y assò no·s pot fer sinó hoïda la part del diputat local qui ha condemnat al dit Mathià Pejoan; y atravessen-s'i moltes despeses y poria ser prejudici de la Generalitat de Cathalunya, majorment com lo Capítol de Cort //123r// disposa que tota cosa y mercaderia que·s ven hi·s fa arbitre per a traure'n diners, per via de venda o cambi, deu pagar dret al General; y que aquest bras supplica an aquell que ho veja y concidera, per quant la dita concideració ha mogut an aquest bras advertir assò al dit bras ecclesiàstich; cometent al promotor del present bras fassa a saber assò al promotor del[97] bras ecclesiàstich.

Dictis die anno, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregrat lo present bras militar en lo lloch, hora, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat al present bras que aquell bras ha entès que restituesquen les despeses al dit Pejoan, aquelles que ell ha fetes en tràurer lo procés, y no aquelles que ell ha fetes en menjar y bèurer; y la intenció finalment de aquell bras és que, ho per via de justícia o per via de gràcia, lo pobre home sie despedit.

E poch aprés, lo notari y scrivà del stament ecclesiàstich reportà en aquest //123v// bras unes lletres patents tramessas per los tres brassos del present Principat de Cathalunya als diputats de dit Principat residents en Barcelona, las quals per mi, dit notari, foren llegides; les quals en la direcció de aquelles són del tenor qui·s segueix:

> Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals qui la sacra, catòlica y real magestat de present celebre en la vila de Monsó als íncolas de sos regnes de la Corona de Aragó desà la mar. Als reverents, nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat y als hoydós de comptes del dit General y a totes altres persones a qui·s pertanga y lo present negoci toca y togar puga. Salut y honor. Sapiau que lo die y hora presents y devall scrits, per part de micer Nicholau Frexanet, en drets doctor, ciutedà de Lleyda, nos és estada presentada una supplicació del tenor següent: *Inseratur*. A la qual supplicació, com ha justa y rahonable, per nosaltres és estada feta provisió que fos fet

97. *A continuació, repetit*, presents bras fassa a saber assò al promotor del.

axí com ere supplicat, y axí de fet enseculàrem, segons que ab la present enseculam //124r// y enseculat ésser volem, provehim y manam, lo dit micer Nicholau Frexenet en lo dit lloch de hoïdor de comptes del predit General, vaccant per mort del sobre dit mossèn Francesch Tarrós; per ço, deduhint a vostra notícia les cosses predites, ab tenor de les presents vos diem y manam que, observant dita enseculació y provisió per nós com és dit feta, encontinent aprés que les presents vos seran presentades, sens dilació y excepció alguna, escrigau y continueu y continuar y scríurer fassau en lo llibre y altres llochs ahont les enseculacions de hoïdors se escriuen y continuen lo dit micer Nicholau Frexenet, ciutedà de Lleyda, axí com dit és per nós enseculat per hoïdor en lloch del dit mossèn Francesch Tarrós, a ffi y effecte que, havent-se de ffer extracció de semblants hoydors, concorregue de fet en dita extracció, axí y en la forma que los altres en semblants llochs posats y enseculats concorrent, tots duptes y difficultats cessants. En testimoni y fe de les quals cosses havem manat fer la present, sotascrita de mà dels tres presidents y sagellada del major segell de dita Cort. *Datum* en la vila de Monsó, a sis dies del mes de agost, //124v// entre las tres y quatre horas aprés mitjorn del dit die, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. Don Jayme de Cardona y de Rochabertí. Jaume Vila, conceller.

Mossèn Monserrat Argensola, constituït en son aposento, alsà lo dissentiment per ell posat a tots actes de gràcia, a effecte que una supplicació al present bras presentadas per part de Mathià Pejoan, pagès de la vila de Aloz, y en lo stament del bras militar llegida y decretada sortesca son degut effecte y que les lletres en virtut del decret en aquella posat sien llegides en lo present bras y sien expedides; restant, emperò, per tos los altres actes de gràcia lo dit dissentiment en sa forsa y valor.

En lo present stament, per Mathià Pejoan foren apportades unes lletres dels tres staments del present Principat de Cathalunya dirigides al diputat locall de la ciutat y col·lecta de Balaguer, les quals foren llegides per mi, Joan //125r// Sala, notari de Barcelona y scrivà del present stament; y són en la direcció de aquelles del tenor següent:

Lletres dels tres staments dirigides al diputat local de la ciutat y col·lecta de Balaguer perquè restituesca certes forques de aventar blat havien preses a Mathià Pejoan, del lloch de Alhoz.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monsó als íncolas de sos regnes de la Corona de Aragó daçà la mar. Al deputat local de Balaguer ho a son llochtinent. Salut y honor. Sapiau que per en Mathià Pejoan, pagès de la vila de Alhoz, lo die present y devall scrit nos és estada presentada una supplicació del tenor següent: Reverendíssims, molt reverents, il·lustres, molt magnífichs y de molta providència senyors. Portant en Mathià Pejoan, pagès molt pobre, natural de la vila de Aloz, a vèndrer fins en[98] set dotzenes de forques de aventar blat, fonch denuntiat per Jaume Torner, guarda de la col·lecta de Balaguer, devant de Jaume Caralt, diputat local de la dita col·lecta, y son assessor Gaspar

98. *A continuació, ratllat,* cent.

Montserrat, dient y pretenent que lo dit Mathià Pejoan havia de ésser condemnat a pagar las penas contegudes en lo Capítol de Cort, antes[99] de perdre las ditas forcas, attento que no portave albarà de guia, fundant-se que és mercaderia; y havent donades ses deffenses //125v// a aquest part, per lo dit assessor és estada pronuntiada una preiudicial y agravatòria sentència, ab la qual condemne al dit Mathià Pejoan a pèrdrer la dita mercaderia, de la qual se ha appel·lat dins temps del dret permès y en deguda forma per a vostres senyories y magnificències y mercès; y com sia de dret que, encara que se entenga bax nom de mercaderia tota cosa que·s ven y fa arbitre per a traure'n dinés per via de venda ho cambi, però no s'i comprenen bax de estes cosses mercaderies de menor calitat, que més se dirà treball dietari per a poder-se sustentar un pobre home, com és un porta llenya, fems y fusta par a fabrir a ladres com són corves y steves, ni tampoch y són compresos los cèrcols ni vímens per a adobar botas, com sia cert que may lo intent de vostres senyories, magnificències y mercès és estat de posar lley en cosas de tant pocha importància y calitat, sinó en mercaderies y negocis que fossen de alguna calitat; per tant, supplica lo dit Mathià Pejoan que sia per vostres senyories, magnificències y mercès, revocada la dita pretesa sentència y agravatòria declaració, commutant-la en millor; absolvent-lo axí de la pena com de despeses en què està condemnat, manant que les dites forques li sien restituïdes y en tot justícia li sie ministrada. Lo offici, etc. Y quant de dret no o sia que hagués justícia lo que //126r// demane, supplica a vostres senyories, magnificències y mercès que, tenint concideració a que lo dit supplicant és persona tant pobre que no té altre albitre de hont se poder sustentar, tenint compte a que és misserable persona, sie digna de alcansar de vostres senyories, magnificències y mercès gràcia y absolució de la dita pena en què és estat condemnat, li sien restituïdes les dites forques, que ab assò la rebrà de vostres senyories, magnificències y mercès en particular beneffici y caritat; lo que supplica de aquella millor via, modo que de dret tinga lloch, etc. *Et licet, etc.* Y fa presentació del procés fet en Balaguer y del acte de la appel·lació. *Altissimus, etc*. El doctor Amat. La qual supplicació per nós vista y entesa, attenent la pobresa del dit Mathià Pejoan y la poca importància de la dita mercaderia y altrament per les causes y rahons a nós ben vistes, avem manat fer y expedir les presents, de y ab les quals vos diem, encarregam y manam que, encontinent que les presents vos seran presentades y en virtut de aquelles per part del dit Mathià Pejoan sereu request, li torneu y restituiscau, tornar y restituir li fassau realment y de fet les dites set dotzenes de forques per a ventar li són estades preses, sens rebre d'ell drets, salaris ni penes algunes //126v// si en aquelles havie incorregut, perquè aquelles li són estades per nós remeses, segons que ab les presents, per les rahons sobre dites, li remetem y la caució que ha prestada li cancel·len y anul·len, y cancel·lar y anul·lar fassau; y aquestes coses fareu y cu[m]plireu, tota dilació, excepció y scusa a part posades; e si lo contrari per[100] vosaltres o algú de vosaltres serà fet, procureu contra lo inobedient si y segons de dret y justícia trobarem ésser fahedor. En testimoni de les quals cosses havem manat fer y expedir les presents,

99. *En lloc de* a més.
100. *A continuació, ratllat,* algú.

sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monsó, a set del mes de agost any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. Don Jaume de Cardona y de Rochabertí. Jaume Vila, conceller.

Essent elegit y surrogat don Berenguer de Paguera en habilitador per lo present bras militar en lloch y durant la absència de don Philip, baró de Eril, essent format dupte per los habilitadors elegits per part de sa magestat si lo dit don Berenguer de Paguera podia prestar lo jurament en mà y poder del senyor canceller de Cathalunya y lo sagrament y homenatge //127r// en mà y poder del senyor regent Cordelles, regent de Cathalunya, y si los dits senyors canceller y regent de Cathalunya podien rebre lo dit jurament y sagrament y homenatge, respectivament, sens que primer no precehís supplicació per a sa magestat, conforme se fa en la elecció dels habilitadors per part dels brassos, y la decretació que sa magestat fa en dita supplicació, en la qual dóna commissió al canceller y regent de Cathalunya que reben los juraments y sagraments y homenatges respectivament, se envià lo promotor del present bras als habilitadors per sa magestat nomenats par a fer-los a saber com lo senyor don Berenguer de Paguera està prest y apparellat de prestar lo jurament y sagrament y homenatge prestar acostumats per los habilitadors, y que sa senyoria y mercès fossen servits que aquells sien rebuts. E fou-li respost per los dits senyors habilitadors, per orgue del senyor Canceller, que ho tractarien y del que delliberarien tornarien resposta.

E poch aprés, vingué a la porta del present stament Joan Riera, verguer del Real Concell de Cathalunya, ha tramès per los dits senyors habilitadors, y entrat en lo dit stament, de peus, digué al present //127v// bras que anàs lo senyor don Berenguer en lo lloch de la habilitació para prestar lo sagrament, jurament y homenatge.

E hagut lo dit avís, partiren del present bras mossèn Joan Andreu Blan, àlies Riber[101], mossèn Francesch de Agulló y don Berenguer de Paguera y anaren al lloch de la habilitació; y sent en lo dit lloch, lo dit don Berenguer de Paguera se asentà al costat del reverendíssim senyor bisbe de Elna y jurà en mà y poder del reverent canceller sobre un missal, lo qual lo dit senyor canceller en ses mans tenia, y prestà sagrament y homenatge de mans y de boca en mà y poder del magnífich micer Miquel Cordelles, regent la Cancellaria de sa magestat en lo present Principat de Cathalunya, en virtut dels quals prometé que en la habilitació predita se haurà fel, legalment y bé, segons Déu y sa bona y recta conciència, amor, favor, odi, rancor, bona ho mala voluntat y pregàries postposades.

Mandatum.

Mossèn Miquel Bastida Falcó, per quant dix que per altres negocis a ell molt necessaris se'n havia de anar de la present //128r// Cort, per ço fa procura a mossèn Joan Pau Ciurana, cavaller present en Cort, per a entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a sentència diffinitiva y deguda conclusió de aquella y ab special poder de concentir y dissentir al servey y offerta de sa magestat. Testimonis són Jaume Tristany y Joan Pau Bugatell, scrivents.

101. *En lloc de* Ribera.

Die jovis, octava mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Comparagué en lo present bras lo noble don Plegamans de Marimon, com a procurador de mossèn Francesch Reguer, lo qual jurà en la forma costumada; y asserí que son principal no té lletra.

Lo promotor del bras ecclesiàstich reportà en aquest bras com aquell bras haurie determinat, per via de pensament, serie bé se tornàs en peu y se executàs la embaxada y ordenada y determinada per lo que toca a millorar los apposentos y donar-ne.

128v // Y axí bé haurie determinat aquell bras, per via de pensament, seria bé per part dels tres brassos de Cathalunya fer a·ssaber als quatre brassos de Aragó la nominació de les persones electes per los tres brassos para deduhir los agravis fets als cathalans per los arrendadors del General de Aragó.

E al present bras, apparexent bé lo pensament del dit bras ecclesiàstich, determinà se fahessen les dites embaxades, cometent al promotor del present bras ho fassa a saber als altres brassos.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.

Lo present stament y bras militar ha deslliberat, per via de pensament, se enviàs lo promotor del present bras als altres brassos per a dir-los com aquest se tindria en bé que en lo que toca al pes y mesura y mida que fos una ygualtat comuna en tot lo Principat y Comtats, cometent açò al promotor del present bras.

Lo present bras ha anomenat per absència de mossèn Hierònym Cassador a mossèn Hierònym de Vilanova de //129r// Maià per ha asistir en fer la embaxada als tractadors de sa magestat acerca de que·s milloren los apposentos.

E poch aprés, és vingut lo promotor del bras real, qui és mossèn Montornès, síndich de Tortosa, subrogat en loch y per absència de mossèn Bastida, promovedor de dit bras, y ha refferit que an aquell se tindria en bé que las persones que per los tres brassos són estades anomenades per a vèurer lo negoci del General de Aragó acerca de la exacció dels drets demanen los arrendadors, e com entre los altres qui foren elegits per dit effecte per lo bras real, sia mossèn Nicholau Frexenet y de present sie absent de la present Cort, per ço han elegit y nomenenat a tal Algaró, notari consíndich de Lleyda.

E més, reportà com aquell bras real se adheria al parer del present bras y ecclesiàstich acerca del que an aquest bras se ere tractat se millorassen les posades dels qui estan mal apposentats.

E poch aprés, és vingut en lo present bras mossèn Bastida, promotor del bras real, y ha refferit que en aquell bras los ere estat reportat per lo promotor del present[102] bras que en aquest bras se here deslliberat, //129v// per via de pensament, seria bé que en lo que toca al pes, mida y mesura fos una ygualtat comuna per tot lo Principat de Cathalunya y Comtats de Serdanya y Rosselló; an aquell bras lo ha apparegut que en dit negoci no·s poden determinar sens que primer no se haja feta consulta ab las universitats.

102.bras, *corregit.*

E poch aprés, és vingut en lo present bras lo promotor del bras ecclesiàstic y ha refferit com en aquell bras havia apparegut molt bé lo pensament de aquest de reduhir los pesos y mesures y midas a hu, y que per ells los ne bessaven les mans; y que per major dispidició los apparexia se havia de tractar quina mesura pendrien, y que en aquell bras apparexia que se prengués lo pes, mesura y midas de la ciutat de Barcelona, com a cap y mare de Cathalunya; y que se advertís tot assò al bras real. Y que las responcions y censos antichs se reduhiren tots a la dita moneda per persones de habilitat, de manera que no·s fes frau a ningú; y assò perquè ab més facilitat se puguessen les universitats determinar més prest en una cosa tant convenient.

130r// *Die veneris, nona mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.*

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats, fonch determinat que de tres embaxadors se eren anomenats per cada stament per fer la embaxada dels apposentos ne anassen tant solament dos; y axí eren per lo present stament don Pedro de Clariana y mossèn Hierònym de Vilanova de Maià, los quals tornats de dita embaxada refferiren que per orgue del abbat de Gerri se ere explicada la embaxada dels apposentos als tractadors per molt bons tèrmens, notifficant-los la necessitat que los convocats en las presents Corts tenian de millorar aquells; a que per lo comte de Miranda fonch respost que·u advertirien al apposentador major y procurarien ab molta instància tot lo remey possible.

Don Ramon de Vilanova, cavaller de la vegaria de Rosselló, compareguè en la present Cort y jurà en la forma acostumada; y affirmà no haver haguda lletra.

130v// *Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.*

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Lo dit bras y stament militar deslliberà y féu conclusió que los advocats de tots los tres brassos vehessen y regoneguessen los memorials dels agravis se són fets en Cathalunya des de las últimas Corts fins ara; y que assò fos reportat als altres brassos per lo promotor del present bras.

E poch aprés, és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit com aquell bras se adheria al pensament que lo present bras ha tingut en què los advocats veian[103] los memorials dels agravis, majorment ab esta opportunitat de estas dos festas venen.

E poch aprés, és vingut lo promotor del bras real y ha refferit que aquell bras se adheria al que lo present bras havia deslliberat que los advocats mirassen los memorials dels agravis.

103. veiam, *corregit.*

131r// *Die dominica, undecima mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.*

Lo magnífich mossèn Joan Pau Malendrich, perquè dix que per estar malalta la senyora dona Maria, muller sua, se'n ha de anar de la present Cort, fa procura a mossèn Miquel de Llàssera, cavaller en Barcelona populat, per a entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y ab special poder para conçentir y dissentir al servey de sa magestat. Testimonis són don Francesch de Ortaffà y don Lluís de Paguera.

Die lune, duodecima mensis augusti, anno predicto.

Convocat y congregat lo present stament y bras militar en lo lloch, modo y forma costumats: lo il·lustre don Jaume de Cardona y de Rochabertí, don Galceran de Cardona, don Onofre d'Alentorn, senyor de Seró; don Plegamans de Marimon, //131v// don Garau Alentorn, don Joan de Ycart, mossèn Hierònym Joan, mossèn Joan Cella y de Tafurer, mossèn Hierònym Galceran de Sorribes, mossèn Joan de Setant, mossèn Joan Burguès y de Sso, senyor de Talavera; mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, mossèn Jaume Salbà, don Ramon de Vilanova, mossèn Hierònym Argençola, mossèn Pere Cassador, mossèn Miquel de Montagut y Vallgornera, mossèn Miquel Llàsera, mossèn Francesch Puig, don Antoni Gallindes de Tarreros, mossèn Pere Arles, don Bernat de Josa, mossèn Francesch de Monrodon, mossèn Thomàs Boxadors, mossèn Enrich Terça, don Francischo de Ortofà, don Hierònym de Sant Martí, mossèn Joseph de Pons, mossèn Onofre de Cardona, mossèn Hierònym Olivó, mossèn Bernat Mallars.

Lo stament y bras militar, conciderant //132r// en les Corts proppassades, celebrades en lo lloch y forma que vuy se celebren per la magestat del rey nostre senyor, vuy benaventurament regnant, en lo any mil sinch-cents sexanta-quatre, fonch elegit y nomenat en scrivà del present bras militar la persona de mossèn Jaume de Encontra, notari de Barcelona, per les dites Corts y actes que en aquelles se havien fer. E aprés, dites Corts passades, consecutivament havent-se de convocar per algunes cosses, afés y negocis lo dit stament militar fora Corts en la ciutat de Barcelona, se serviren y se són servits de dit mossèn Jaume de Encontra, notari públich de Barcelona; e com en lo any mil sinch-cents vuytanta-dos se offerís haver-se de convocar y congregar per cosses concernents al dit stament militar, y no sols concernents, però necessàries, en lo Capítol de la Seu de Barcelona, hahont semblant stament se convoque y sol convocar, volent servar lo sòlit, se entengué que lo dit mossèn Jaume de Encontra no sols no volgué, però ni podia entrevenir a dita convocació, però encara feya las parts contràries y prengué càrrech de la deffenció de aquella. E com no fos interès seu particular, sinó volent-se asumir //132v// càrrech, com se havia asumit lo càrrech de scrivà del present stament devia veura que era voluntari, per lo que tàcitament fonch vist renunciar a la elecció de scrivà del present stament; mes aquell càrrech que dit stament ere voluntari que lo per lo present stament comès y per gràcia concedit, de tal manera que, vehent lo fet per dit mossèn Jaume de Encontra, fonch lo dit stament forsat sercar persona qui ab ell concorreguessen las qualitats qui per a semblant càrrech havien y devien concórrer; y axí

dit stament acordà se elegís allí la persona de Joan Sala, notari públich de Barcelona, confiats que se emplearia en lo càrrech ab fidelitat y postposaria tot altre càrrech que directament contrariàs al predit, per lo que, tenint-lo secret al present bras, seria y és mal aplicar-se a cosa directament contrària a dit stament, per utilosa que fos. Y així se elegí en scrivà de dit stament per los actes y affés de aquell y se li acomanà la caxa y sagell del dit bras y stament, ab pensament que també en los actes de Corts convocadores leshores, com //133r// hara se són convocades, dit Sala entrevingués y que lo present bras y stament tindria per bé elegir-lo, com de comun concentiment se elegí y està elegit. E com aprés novament sia pervingut a notícia del dit bras y stament que no sol dit mossèn Jaume de Encontra ere estat elegit en scrivà de dit stament per aquellas Corts, però encara se li ere perpetuat dit càrrech de scrivà tot lo temps de sa vida natural, volent proveir al que se poria per part de dit Encontra al·legar o per altre algú y obviar a tot gènero de calúmnia y pretenció de nul·litat del fet per dit Sala, llohant primerament, approbant, ratifficant y confirmant primer la creació y nominació de dit Sala en scrivà de dit stament y confirmants tot los actes y tractes en lo present bras fets per dit Sala continuats, y attesa la renunciació per dit Encontra tàcitament feta, per los sobre dits y altres respectes y causes los ànimos dels entrevenints en lo present bras movents, sens nota de[104] infàmia alguna, revoquen lo dit Jaume de Encontra de dit càrrech de scrivà de dit stament, majorment que no ha comparegut en la //133v// present vila de Monsó ni donat orde en què dit stament fos de escrivà servit, ni fetes diligències algunes, ni demostració de voler usar de dita elecció y nominació de ell feta, ans bé ha demostrat que se tenia per lo per ell fet per revocat; y així, si y en quant[105] menester és, llohant, approvant, rattifficant y confirmant primerament tot ço y quant per dit Joan Sala fins avuy és estat fet y exercit acerca de son offici, de nou, si y en quant menester és, crean, nomenen y deputen a dit Joan Sala en scrivà del present stament y de tots los actes y affés que en las presents Corts se faran, ab la potestat convenint.

Mossèn Joan de Setantí diu que, per quant mossèn Miquel Bastida és porcioner en les bolles que a dit Setantí han executat y està dit Bastida obligat al General per la porció que y té, y consta per confecció sua firmada de sa mà que té diners de dites bolles, y per consegüent no és persona llegítima per a instar contra dit Setantí en cosa alguna, així per lo sobre dit com perquè no és estat citat, ni cridat, ni admès en la causa que dit Setantí aporta contra lo procurador //134r// del General, y que, no essent persona llegíttima, ve de cada die a inquietar lo bras volent impedir la justícia de dit Setantí, sols ha effecte de no pagar may lo que deu al General, perquè quant algunes voltes li diuen que pach lo que deu respon que quant la causa de dit Setantí serà acabada se veurà a cada hu lo que li toca, y per altra part procura de impedir que la justícia no·s fassa, per so Joan de Setantí possa dissentiment a què, per via directa ni indirecta, no·s puga tractar ninguna cosa de les preteses per dit Bastida ni que per avant podrie preténdrer en dit negoci fins a tant que per los diputats de Cathalunya sia declarat si dit Bastida té interès en la present causa, de tal manera que sie declarat ser persona llegíttima per a instar contra dit Setantí en dita causa y que sia admès dit Bastida en dita causa.

104. *Al marge esquerre* Revocació de la persona de mossèn Jaume de Encontra, notari de Barcelona.
105. *A continuació, ratllat,* si.

Dissentiment de mossèn Joan Burguès y de Sso per dit effecte.

Mossèn Joan Burguès y de Sso posà semblant dissentiment per lo effecte sobre dit.

Deliberació se enviàs al bras ecclesiàstich per a dir-los fos servit surrogar altre habilitador en lloc del abbat de Poblet, absent.

Fonch determinat que lo promotor del present bras anàs al bras ecclesiàstich per a que digués com aquest bras se entenie se'n és anat de la present Cort //134v// lo abbat de Poblet, habilitador, y per sa absència serà necessari anomenar altre habilitador; y per so los supplicaven fossen servits anomenar y subrogar altre en son lloch, perquè la habilitació passàs avant ab compliment de bras.

Fonch determinat en lo present bras que lo promotor anàs als altres brassos per a dir-los fossen servits assenyalar hora als advocats per a que juncts se convoquen, a effecte de vèurer y regonèxer los llibres tocants als negocis de la present Cort.

E poch aprés, vingué lo promotor del bras real y ha reportat com en aquell bras per lo promotor del present bras los ere estat refferit que los de aquell bras fossen servits assenyalar hora als advocats per a què mirassen los llibres dels negocis de la Cort; y axí los ha apparegut an aquell bras que en la matexa hora estan convocats los brassos seria bé que los dits advocats se ajunctassen y axí, sempre que·ls haurien menester, los dits advocats se trobarien.

Deliberació per via de pensament.

Fonch determinat que lo promotor del present bras anàs als altres brassos //135r// y·ls digués, per via de pensament, que seria bé que los llibres se són portats per los negocis de las Corts fossen posats en bona custòdia y los de "Ferrando paga"; y que per so fos anomenada una persona per dit effecte.

E poch aprés, és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit que en aquell bras han feta elecció de la persona del prior de Scala Dei per habilitador, en lloch y per absència del abbat de Poblet.

E axí matex, ha reportat com aquell bras ecclesiàstich ha deslliberat que los advocats se ajunctassen per a mirar los llibres dels negocis de la present Cort en las horas estan convocats los brassos, perquè en aquexa hora si·ls han menester se trobaran.

E axí matex, ha reportat com an aquell bras los ha apparegut que, per a què millor los llibres dels negocis que han apportats fossen millor custodits, seria bé que mossèn Joan Pau Ciurana los prengués en custòdia y los llibres de "Ferrando paga" fossen sagellats.

E apparexent bé an aquest bras lo que dit promotor ha reportat, fa deslliberació y conclusió que los advocats se ajunctassen per a mirar los llibres dels negocis //135v// de Corts a hora que estan convocats los brassos, y que aquells tingués en custòdia mossèn Ciurana y se sagellassen los llibres de "Ferrando paga".

Mossèn Joan Pau Ciurana ha aportades unes lletres responsives dels diputats de Cathalunya residents en Barcelona trameses als tres brassos de Cathalunya, les quals foren llegides en lo present stament; y en la direcció o sobrescrit de aquelles són del tenor següent:

Als reverendíssims y molt il·lustres senyors los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya convocada en la vila de Monsó.

Y en las ditas lletras són del tenor qui·s seguex:

Reverendíssims y molt il·lustres senyors.

Ab la de vint-y-sinch del passat, en resposta de la de vostres senyories de quinze del matex, offeriren enviar a tres del corrent lo Balans del General, lo llibre "Ferrando paga", la compilació original de les Constitucions y altres lleys feta per comissió de la última Cort, tres volums de Constitucions Generals y tres Capítols de Cort estampats sobre cosses del General y lo que trobaríem //136r// de les Constitucions y Capítols no decretats ni admesos en la última Cort, que tot vostres senyories nos demanaven, ensemps ab memorials de agravis y embaxades; dexant hara estos memorials, per ésser ja tramesos, com ab dita nostra scriguérem, tot lo més avant ab lo millor compliment que·ns és possible trametem a vostres senyories per Pau Genovès; e ultra la còpia del "Ferrando paga" de aquest nostre trienni, trameten còpia de semblants llibres dels dos triennis proppasats, perquè vejan vostres senyories de quant lluny venen los deutes que hara són y ab més rahó provehescan al dany que·n ha resultat; dels quals deutes, encara que sien de tant diffícil exacció com per ells apar, usant de la major diligència y rigor que per hara nos ha apparegut convenir, havem cobrat lo que·s veurà en lo "Ferrando paga" de aquest nostre temps; y no·n llevam la mà ni la·n llevarem, pus som serts ésser aquexa la voluntat y servey de tota la Cort. Advertim, emperò, a vostres senyories, quant als deutes de Miquel Joan Junyent y de Rovira, arrendador de la bolla de Girona, y Miquel Gomar, arrendador per los germans Arles de la de Perpinyà, trienni mil sinch-cents setanta-vuyt, y de Bernat Gomis, arrendador de la de Gerona, trienni //136v// mil sinch-cents vuytanta-hu, que per nostres immediats predecessors són acommodats dits deutes en la forma que vostres senyories entendran de les còpies que van ab ésta de les delliberations y actes que·s són fets, la qual commoditat no havem approvada ni revocada perquè, entenent-se al principi de nostre offici la convocació de la Cort, nos paragué dexar-ho, com ho dexam, a la disposició y manament de vostres senyories; y entretant que no sabrem sa voluntat farem executar y vendre en lo encant públich, a tota diligència y rigor de justícia, los béns dels principals y fermanses de dits deutes, los quals béns per aquest effecte tenim ja inventeriats y posats en lo encant y en punct de dita execució, y no la pararem sens orde de vostres senyories. Aquí també advertim que ab les despeses del General especifficades en diverses jornades del Balans són estades fetes tres compilacions de les Constitutions y altres lleys, y se encaminaven per a quatre, com se refferex en una carta de dos de maig mil sinch-cents vuytanta per los diputats qui llavors eren tramesa a sa magestat, en resposta del que·us demanave sobre dita original compilació; y axí matex //137r// se refferex en un capítol de les instruccions per nostres predecessors, a set de desembre mil sinch-cents vuytanta-dos, fetes a mossèn Joan Pau Ciurana sobre los negocis perquè fou tramès a sa magestat, les quals instruccions són en los memorials que ja aquí tenen dels agravis y ambaxadas; ab còpia de la qual carta, que també va ab esta, y ab dit capítol de instruccions, vostres senyories restaran informats de tot lo que ha passat en aquest

fet. Nostre Senyor guarde las reverendíssimes, molt il·lustres persones de vostres senyories ab lo augment y prosperitat que desitjam. De Barcelona, a tretze de agost mil sinch-cents vuytanta-sinch. Don Pedro Botaller y de Oliver.

Reverendíssims y molt il·lustres senyors. Besen les mans a vostres senyories sos més certs servidors, los deputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barcelona.

In registro comuni II°, foleo III.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

137v// Mossèn Sebastià Castelló, donzell, fill del senyor de las Puellas, de la vegaria de Agramunt, ha comparegut en la present Cort y ha jurat en la forma acostumada; y hafirma no haver haguda lletra.

Lo promotor del bras real ha reportat en lo present bras com en aquell bras real se ere entès que en lo bras ecclesiàstich per mossèn Ciurana se eren amostrats los llibres de "Farrando paga", y se pretén ne haurien vist y llegit algun tant de aquells; per ço també aquell bras real volie veurer dits llibres.

E axí matex, ha refferit com aquell bras se adherie al parer de aquest bras que los llibres se són aportats y los de "Ferrando paga" fossen posats en custòdia, y que los llibres de "Ferrando paga" sien sagellats y tots guardats y custodits per mossèn Ciurana, elegit per dit effecte.

E axí matex, ha reportat com en lo bras ecclesiàstich se ere feta elecció y subrogació en habilitador, en lloch del abbat de Poblet, lo prior de Scala Dei; y havian entès per part dels habilitadors del rey que no·s podia admetre dita subrogació sens donar supplicació a sa magestat.

Lo present stament y bras militar //138r// ha determinat que, sobre lo que per los dos brassos és estat reportat en lo present bras si lo habilitador que avuy s'és subrogat en lloch del abbat de Poblet se podian fer sens precehir supplicació a sa magestat, que sie comès als advocats per a que miren los exemples de las Corts del any mil sinch-cents vint-y-vuit ensà.

E poch aprés, és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit que en aquell bras, per via de pensament, haurien pensat que los dies de festa, en las capvesprades, en la hora acostumada, fossen habilitades per a ppassar avant en los negocis, sinó és los dies de les festes de Nostra Senyora de agost y setembre.

Per mossèn Joan Castelló, en nom y com ha procurador de mossèn Miquel Baltezar Dot, notari públich de Barcelona, és estada presentada una supplicació, lo qual requerí fos llegida en lo present stament; y és del tenor següent:

Molt il·lustres senyors.

Miquel Balthezar Dot, scrivà major del General de Cathalunya, té introduhidas en lo concistori de la casa de la Deputació, contra Lluís Ruffet, sobre dit offici, dues causes: la una de nul·litat y l'altra //138v// de supplicació, recors o appel·lació per dit Dot interposades de certa nul·la pretesa sentència profferida contra tot dret y rahó y per respectes particulars y contra lo vot y parer dels magnífichs doctors

del Real Concell qui hi foren leshores applicats, com és públich y notori. E aprés de ésser estades dites causes per los *tunch* senyors deputats, conforme Capítols de Cort, ús, stil y pràtica de la dita Deputació, a tres nous assessós y abtes de ser estades dites commissions approvades y declarades ab concell de quatre solempnes doctors, ser estades bé y llegíttimament fetes y haver de sortir son degut effecte, no obstant los contraris per dit Ruffet leshores fet, com consta en procés, dit Dot no ha pogut prosseguir dites causes devant los dits tres nous assessors a qui dites causes són estades comeses, tant perquè lo scrivà de dites causes, per inducció, subornació de dit Ruffet, may ha volgut donar y dit Dot com devie y ere obligat las supplications per dit Dot presentades en dites causas, ab las comissions y decretacions en aquellas fetas, encara que los dits *tunch* senyors deputats, tots conformes, li manaren en scrits, ab penes, lliurar //139r// encontinent a dit Dot dites supplicacions, ab les remissions y decretacions, com plenament conste en procés, cosa inaudita y may feta, quant perquè dit Ruffet, tenint la mà en los negocis de concistori, sempre ha procurat detenir algú o alguns propricis dels senyors de concistori perquè·s differissen dites causes y no ves la fi de aquelles ni·s entengués la justícia sobrada del dit Dot, cosa de mal exemple del que dit Dot ne ha patit y patex molts danys y desatents y reste frustrat de sa justícia, differint-li la despedició de ditas causas. Per ço y altrament, dit Dot, prosseguint y continuant la instància de ditas sas causas y representant a vostres senyories totas las supplications per ell fins vuy presentades en lo dit concistori de la Deputació y totas las cosas an aquellas contengudes, quant humilment pot supplica a vostres senyories sien servits manar que dit Dot sie desagraviat de tants agravis li són estats fets, y per so manar als senyors deputats qui vuy són que en las ditas causas ab tota brevetat ministren compliment de justícia y no donen lloch a tants diffugis, quants dit Ruffet procure y serca per impedir lo llíbero exercici de la justícia y de las generalitats; //139v// y que en tot y per tot li sie ministrat lo compliment de justícia. Lo offici de vostres senyories qual convé humilment implorant, que ultra que en assò faran vostres senyories lo que és de justícia y se és acostumat fer sempre en Corts Generals de desagraviar los agraviats, dit Dot ho reportarà ha special mercè. *Altissimus, etc.*

Die duodecima augusti, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, post meridiem, lecta in stamento ecclesiastico Cathalonie et fuit decretum: que·s fassen lletres als deputats, ab incerta de la supplicació, manant-los que en dita causa ab tota brevetat ministren a les parts justícia, servades les Constitutions. *Scriba Joannes Babtista Mullola, notari[u]s dicti stamenti ecclesiastici.*

Die duodecima augusti, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, post meridiem, lecta in stamento militari, fuit decretum ut in stamento ecclesiastico. Scriba Joannes Sala, notarius stamenti militaris.

Lo magnífich mossèn Francesch de Monrodon, per quant dix que per alguns negocis a ell molt necessaris se'n ha de anar //140r// de la present Cort, per ço fa procura al magnífich mossèn Joseph de Pons, present en Cort, per a entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y ab special poder per a concentir y dissentir al servey de sa magestat. Testimonis són Jaume Tristany y Joan Pau Bugatell, scrivents, residents en Barcelona y de present en la vila de Monsó.

Mossén Francesch Castelló, en nom y per part de mossèn Miquel Balthezar Dot, notari de Barcelona, presentà en lo present stament unes lletres ordenades per lo bras ecclesiàstich trameses per los tres brassos als diputats de Cathalunya, las quals foren llegides en lo present bras per mi, Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, las quals són del tenor següent:

> Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monsó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó desà la mar. Als reverents, nobles y magnífichs senyors los deputats del //140v// General del dit Principat residents en Barcelona. Salut y honor. Sapiau que per mossèn Francesch Castelló, en nom y com a procurador de mossèn Miquel Balthezar Dot, notari públich de Barcelona, nos és estada presentada una supplicació del tenor següent: Molt il·lustres senyors. Miquel, etc. Ala qual supplicació per nosaltres és estat provehit que sien despedides lletras, ab incerta de dita supplicació a vosaltres dirigides manant-vos que en dites causes ab tota brevedat ministreu a les parts justícia, servades les Constitucions de Cathalunya; per so, intimant y notifficant-vos la dita y per nós en dit negoci feta provisió, ab tenor de les presents vos diem, encarregam y manam que en las ditas y premencionadas causas ab tota brevedat a les dites parts justícia y compliment de aquella ministreu y ministrar fassau, servades les Constitucions de Cathalunya y altres coses que·s degan servar segons la calitat de las ditas causas, perquè en y sobre dites cosses vos cometem totes nostres veus y forces ab plena potestat. En testimoni de les quals cosses havem manat fer //141r// y expedir les presents sotaescrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. Datum en la vila de Monsó, quant als staments ecclesiàstich y militar a dotse de agost y quant al bras real a tretse del matex, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. Lo bescomte de Rochabertí. Jaume Vila, conceller.

Die martis, decima tertia mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich refferí en lo present stament lo llibre de la compilació de las Constitucions que los deputats havien enviat per a que en aquest bras lo miren y, mirat que·l hajen, lo envien al bras real.

Admodum illustris dompnus Franciscus de Rochabertí, vicecomes de Rochabertí, presidens in stamento militari, gratis etc, confessus fuit et recognovit magnifico Joanni //141v// Paulo Ciurana, domicello, regenti computa Generalis Cathalonie, quod dedit[106]*, tradidit et lliberavit sibi sequentia: primo,* un baül ab son pany y clau en lo qual és lo següent: primo, un dosser de brocadillo, un pàlit de domasquillo groch ab las armas del General al mig y los entorns de tela de plata. Ítem, una casulla de domasquillo groch ab una faxa al mig, devant y darre-

106. que, *corregit.*

ra de tela de plata. Ítem, stola y maniples del matex domasquillo. Ítem, amits y camits y sinyell. Ítem, un missal cubert de domasquillo groch. Ítem, una bursa de domasquillo groch. Ítem, una bursa de domasquillo groch ab los corporals. Ítem, un cuxinet per tenir lo missal, la una part de tela de hor y la altra de vellut. Ítem, un taffetà groch cobricàlser. Ítem, un càlser y patena de plata. Ítem, dos candeleros, canadelletas, un plat y una capsa per tenir las hòstias, tot de plata. Ítem, unes tovalles per lo altar. Ítem, dos tovalloletas per axugar les mans. *Que omnia sibi tradidit ad suam voluntatem ad deserviendum stamento militari pro celebranda missa que cotidie in dicto stamento celebrari solet. Et ideo, renunciando, etc. Apocham, etc. Testes sunt magnificus Joannes Cella de Taffurer, domicellus, utriusque iuris doctore, in civitate Gerunde domiciliatus, et Petrus Arles, miles Barchinone populatus.*

142r// Encontinent, deslliberà lo present stament que tots los ornaments de capella, dels quals lo senyor president lo die present ha fermada àpocha a mossèn Ciurana, estiguen recòndits dins lo matex stament, y que per la custòdia de aquells dormen en dit bras y stament lo jove del notari y lo porter, y que per llur comoditat los sien fets, a despeses del General, dos matalassos, llansols, y flassades y coxins, y en las finestras de dit stament sien fets a cada una un forrellat, y sota una arcada de dit stament sia fet un postisset per a posar los matalassos, llansols y flassades, de tal manera que no·s veja; y que en cas se succeís alguna desgràcia sie a peril y a rrisch del General y no de dit president, ni de dit jove del notari, ni porter, no obstant que lo dit senyor president no haja fermada àpocha donant facultat y poder a mossèn Ciurana que fassa fer lo sobredit, de diners del General ho pague.

Dictis die et anno, post meridiem ipsius diei, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

142v// Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras com en aquell bras, per via de pensament, se ere determinat que, attès que lo advocat de aquell bras ensemps ab los altres advocats havien mirat los exemplars de les Corts passades del any mil sinch-cents vint-y-vuytençà acerca de las subrrogacions se fan de habilitadors, y ha feta relació an aquell bras que tots los exemplars ha trobats són molt favorables als staments, y per so havien pensat seria bé que los promotors dels tres brassos anassen als habilitadors per part de sa magestat elegits y nomenats y·ls diguesen que en lo any mil sinch-cents sinquanta-tres ha un exemplar y hara últimament lo del senyor don Berenguer de Paguera, habilitador subrogat en lloch del baró de Eril, ab lo qual consta que no·y ha per a què sa magestat haja de enviar a la iglésia, ni donar-li supplicació acerca de la subrogació y nominació se és feta del prior de Scala Dei, en lloch y per la absència del abbat de Poblet, pus que tenen los exemplars tant nous.

Lo promotor del present bras és anat als altres brassos a effecte de dir-los com aparria molt bé an aquest bras se anàs a dir als dits //143r// senyors habilitadors donassen orde en que lo prior de Escala Dei, habilitador en lloch del abbat de

Poblet per lo bras ecclesiàstich subrrogat, li fos pres lo jurament del modo se havia fet ab don Berenguer de Paguera y en les Corts de mil cinch-cents sinquanta-tres o si los apparria que a sa magestat li fos servey venir a esta yglésia lo·y supplicassen y que en tal cas se donarie la supplicació per en assò necessària, mes que no eren de parer que assò se enviàs a dir de part de tots los tres brassos, sinó sols de part del bras ecclesiàstich.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras real y ha reportat com en aquell bras los ere estat refferit per lo promotor del present bras y ecclesiàstich dient-los que los advocats havien feta relació als brassos y havien mirat los exemplars del any mil sinch-cents vint-y-vuyt ensà acerca de las subrogacions de habilitadors, y que en aquell bras havien pensat que no vingués sa magestat en la yglésia per a donar-li supplicació, attès que tenien un exemplar del any mil sinch-cents sinquanta-tres y ara novament lo del senyor don Berenguer de Paguera, y que seria bé se passàs conforme han fet de dit don Berenguer de Paguera.

143v// E poch aprés és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit que los habilitadors estan prets y aparellats en pendre lo jurament al prior de Escala Dei, habilitador subrrogat per lo bras ecclesiàstich en lloch del abbat de Poblet.

E lo present bras, per negocis importants, habilita dos hores més de las habilitades de aquella[107] tarda, cometent al promotor del present bras ho fassa a saber als altres brassos y dir-los com aquest bras los supplicave volguessen habilitar dos hores més de aquesta tarda per a tractar negocis que importen.

Tornat lo promotor de dits brassos, ha refferit que aquells brassos volrien entendre la causa.

E encontinent, lo present bras determinà que·s fes embaxada als altres brassos per a dir-los causa se demana habiliten dos hores de esta tarda, y foren enviats per a fer dita embaxada don Berenguer de Paguera y mossèn Joan Andreu, àlies Blan Ribera.

Lo promotor del bras real ha reportat an aquest bras que aquell bras havia entès, per lo promotor de aquest bras, com aquest //144r// bras suplicave que se habilitassen dos hores més d'esta tarde y que aquell bras havia habilitada.

E tornats los ambaxadors dels brassos, refferiren havie respost que no sols habilitarien dos hores, però tantes quantes aquest bras volrie.

E poch aprés vingueren lo abbat de Gerri y ardiacha Comes de Vich, com embaxadors enviats per lo bras ecclesiàstich en lo present bras, refferint en aquest bras com, entesa la causa per aquell bras que ha mogut en aquest bras per habilitadors[108] hores de esta tarda, sen com és cosa de importància y de pes, que havie pensat aquell bras seria millor[109] se esperàs esta nit perquè demà se porie millor resoldre y també perquè entenia aquell bras que la hora habilitada era ja tocada y no·s podia[110] porrogar y també que en aquell bras havia dissentiment que no·s podia tractar en aquell bras aquexa nit altra cosa.

107. aquells, *corregit.*
108. *En lloc de* habilitar dos.
109. *A continuació, ratllat,* resoldre.
110. *A continuació, ratllat,* ja.

E poch aprés arribà lo promotor del bras real reportant an aquest bras com allí ere estat lo promotor del bras ecclesiàstich y·ls havia refferit com lo bras ecclesiàstich no havia volgut habilitar las dos hores per aquest bras eren estades habilitades perquè aquell bras, desitjant //144v// en tot conformar an aquest bras, ha pensat cometre als advocats de aquell bras que vehessen y mirassen aquest negoci y que·ls pessave molt com lo bras ecclesiàstich no havia adherit a la voluntat de aquest bras en aquest particular.

Die mercurii, decima quarta mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo present bras y stament militar deslliberà y féu conclusió que se enviàs als brassos ecclesiàstich y real per a dir-los y refferir-los lo que per part[111] dels habilitadors per sa magestat nomenats, y specialment per los doctors del Real Concell, axí de Cathalunya com de Aragó, se pretenia haver-los de habilitar per a entrevenir en lo present bras, lo que és cosa molt nova per aquest bras, perquè no·s troba exemplar algun que doctor del Real Concell sia estat habilitat per dit effecte, y axí lo present bras està determinat per via de pensament que, incistint los dits doctors //145r// en semblant pretenció, fer embaxada als tractadors de sa magestat sobre aquest particular, cometent assò al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del present bras és anat als altres brassos per dir-los com en aquest bras se ere entès que mossèn Joan Pau Ciurana havia donada una petició ho supplicació als tractadors de part dels diputats, deduhint no devien ésser habilitadas certas personas per entredits deputats en visitar aquelles, y que an aquest bras per via de pensament se havia tractat y apparexia an aquell convenia fer, de manera que de dita presentació de petició feta persona y llegíttima no restàs exemplars, ans bé aquella fos declarada nul·la, y que per dit effecte vehessen aquells brassos ab quina forma se havia de proceir an aquest particular.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit que an aquell bras havia apparegut que lo que per lo promotor de aquest bras los és estat reportat se cometés als advocats, y que dits advocats vehessen lo negoci dels senyors habilitadors si se[112] han de habilitar ho no, y que fassen la relació //145v// als brassos y, feta dita relació, aleshores determinarien lo fahedor.

E poch aprés lo present bras ha feta deslliberació y conclusió que aquest bras se adheria al parer del bras ecclesiàstich a que lo negoci de mossèn Ciurana fos comés als advocats y que dits advocats fessen relació del que havien vist en dit negoci, cometent al promotor del present bras ho fés saber als altres brassos.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras real y ha refferit que en aquell bras, axí lo negoci dels doctors del Real Concell si·s poden habilitar en lo present

111. parts, *corregit.*
112. se si, *corregit.*

bras, ho no, com lo negoci de mossèn Ciurana acerca de la supplicació ha donada als habilitadors, que tot assò sie comès als advocats y que·s convocassen esta matinada y després dinar fessen la relació als brassos del que havien vist de dits negocis.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich y responent al altre cap que per lo promotor del present bras an aquell bras ere estat reportat del negoci de mossèn Ciurana de la supplicació ha donada als habilitadors, ha refferit que en aquell bras havie apparegut serie bé se cometés als advocats; y axí matex //146r// an aquell bras per via de pensament havien pensat que en aquell bras havien entès que los habilitadors tenian differència si se haurien de habilitar alguns cavallers que entren en lo present bras, perquè los apparexia no tenian edat perfeta, y que per ço també an aquell bras havien pensat que fos comès als advocats y refferissen lo que·ls apparexia en dit negoci.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras real y ha reportat com aquell bras se adheria al parer del bras ecclesiàstich a que los advocats se ajuncten per a mirar lo negoci del dupte tenen los habilitadors de alguns de aquest bras si se han de habilitar per llur poca edat ho no; y axí matex ha reportat com an aquell bras per lo que mossèn Hierònym Ponses, habilitador de aquell bras real, està malalt àn anomenat y subrrogat a mossèn Joan Onoffre Ortodó, síndich de Puigcerdà, y que per ço se donàs orde a que se li prengués lo jurament, conforme han fet als altres subrrogats.

En lo present bras és estat determinat y feta conclusió que lo negoci dels habilitadors acerca del dupte tenen de alguns que //146v// se han de habilitar per ser de pocha edat, sie comès als advocats per a que vejen lo fahedor y fassen relació.

E axí continuant lo reportat per los promotors dels tres brassos, vingué en lo sòlio real hahont se habiliten les persones a qui poden y deuen entrevenir en los tres brassos de Cathalunya, sent allí los senyors habilitadors, axí per sa magestat, com per los tres brassos de Cathalunya elets y anomenats, vingueren lo reverent don Andreu Capilla, prior de Escala Dei de la orde de Cartuxos, habilitador surrogat per lo bras ecclesiàstich en lloch y durant la absència del reverent don[113] de Oliver y de Botaller, abbat del monastir de Nostra Senyora de Poblet, orde de Sant Bernat de Cistells, y mossèn Joan Onoffre Ortodó, síndich de Puigcerdà, habilitador surrogat per lo bras real per malaltia de mossèn Hierònym Ponces, notari de la vila de Tàrrega, y durant la absència de aquell, los quals en presència del magnífich mossèn Pere Franquesa, llochtinent de prothonotari de sa magestat, y de mi, Joan Sala, notari públich de Barcelona y scrivà del present bras, assistint allí per la habilitació //147r// que·s feya de les persones del present stament, juraren, ço és, lo dit reverent fra don Andreu Capilla en mà y poder del molt reverent canceller de Cathalunya, la mà dreta de aquell possada sobre los pits, segons que los prelats acostumen de jurar, y lo dit mossèn Joan Onoffre Ortodó sobre un missal ubert, lo qual lo dit senyor canceller tenia, y noresmenys prestà sagrament y homenatge de mans y de boca,

113. *A continuació, espai en blanc.*

en mà y poder del magnífich micer Miquel Cordelles, regent la Cancellaria en lo present Principat de Cathalunya, en virtut dels quals jurament y homenatge per ells respectivament prestats prometeren que en la habilitació predita se hauran felment, llealment y bé, segons Déu y ses bones y rectes conciències, tot amor, favor, odi, rancor, bona o mala voluntat y pregàries postpossades; y prestat los dits jurament y sagrament y homenatge fonch procehit en fer la dita habilitació, continuant aquella en lo modo y forma que en aquella se conté, segons que avant en lo present procés se pot veurer.

Dicta die mercurii, decima quarta predictorum mensis et anni, hora secunda post meridiem.

Don Ramon de Vilanova, en la vila de //147v// Perpinyà domiciliat, perquè diu que per negocis àrduos, y a ell molt necessaris, li convé anar-se'n de la present Cort, fa procura al magnífich mossèn Joan Andreu, àlies Blan Riber, present en Cort, per a què per ell y en nom seu puga entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la deguda conclusió de aquella y ab special poder de concentir al servey de sa magestat. Testimonis són lo molt il·lustre don Francesch de Rochabertí, bescomte de Rochabertí, y lo magnífich mossèn Joan Cella y de Taffurer, donzell, y mossèn Francesch de Vilasecha, donzell, en Barcelona domiciliat.

Lo promotor del present stament és anat als altres brassos per a dir-los com an aquest bras se ere determinat que las personas estan nomenades per los tres brassos per a veurer y effectuar lo negoci del General de Aragó acerca del que demanen se ajunctassen y veyan lo fahedor.

E poch aprés vingué lo promotor del bras ecclesiàstich y reportà com aquell bras se adheria al que lo promotor //148r// de aquest bras los havie refferit a què se ajunctassen las personas estan anomenadas per veurer y effecturar lo negoci del General de Aragó. E més, reportà que aquell bras per via de pensament los apparexia que las personas que havien pagat en lo General del que havien apportat assí no demanassen ninguna cosa del que han pagat, essent com és poquedat.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras real y ha reportat com aquell bras se adheria al parer de aquest acerca del negoci del General de Aragó, y és de parer se ajuncten las personas que per dit effecte són nomenadas y veyan y affectuan dit negoci.

Joan Pau Bugatell apportà en lo present bras y stament militar una supplicació, lo qual supplicà fos llegida en lo present bras, y per llegir y decretar aquella foren llevats los dissentiments en cosses de gràcia posats per los devall scrits, la qual supplicació és del tenor següent:

> Molt il·lustre y il·lustres senyors.
>
> Per vostres senyories y mercès fonch provehit Joan Cortey, llibrater, del offici de porter de aquest stament y bras militar, lo qual //148v// acceptà dit offici de porter y aquell cerví alguns dies y aprés, convenint-li a ell aver-se'n de anar de la present vila, demanà llicència an aquest bras per anar-se'n, dient que dins setze dies tornarie per a cervir en aquest stament; e durant la absència de aquell fonch provehit de dit offici Joan Pau Bugatell, lo qual vuy servex lo dit offici de porter en aquest

bras; e com no sia cosa justa que lo dit Bugatell servesca lo dit Cortey en dit offici, sinó al present bras, com may sia estat la intenció de dit Bugatell servir per lo dit Cortey, sinó ab sperança que vostres senyories y mercès, passat lo dit tems per lo dit Cortey pres, li farien mercè de dit offici, per so pus que no sols són passats setze dies, però encara cerca de un mes que pasarà a decet del present y corrent mes de agost que lo dit Cortey se'n és anat de la present vila, lo dit Joan Pau Bugatell humilment supplica a vostres senyories y mercès, revocada primer la creació feta de la persona de dit Cortey, per causa tan justa com és la absència de aquell, sens causa justa, ni necessària, y no estant vuy impedit per a venir, essent com és passat lo temps dins lo qual prometé de tornar, //149r// sien cervits manar-lo proveir de dit offici de porter ab tots los càrrechs y profits de aquell, sí y segons lo dit Joan Cortey fou proveït, que en tot lo dit supplicant ho rebrà a singular gràcia y mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc*. Joan Pau Bugatell, en causa pròpria.

Lecta in stamento militari die decima quarta mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, et fuit decretum quod fiat ut supplicatur. Et attenta absentia dicti Joannis Cortey, nuntii seu portarii supraelecti, revocata illius creatione[114] *et nominatione, dictum brachium militare creavit in nuntium seu portarium presentis stamenti seu brachii militaris dictum Joannem Paulum Bugatell, qui juravit in manu et posse pre et infrascripti notarii in forma solita et consueta, presentibus pro testibus magnifico Michaelle Llàssera, milite Barchinone populato, et Jacobo Tristany, scriptore Barchinone degente.*

Legida y decretada que fonch dita supplicació per lo present bras, don Garau de Alentorn, mossèn Francesch de Agulló, //149v// mossèn Hierònym de Argensola tornaren los dissentiments per ells posats a totes cosses de gràcia, no obstant que aquells hajan alsats per lo effecte de la preincertada supplicació.

Die sabbati, decima septima mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloc, modo y forma acostumats.

Lo magnífich mossèn Antoni Vila de Savosona, donzell, de la vegaria de Vich, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada y afferma no haver aguda lletra.

Lo present bras féu deslliberació y conclusió que·s vaya als brassos ecclesiàstich y real per a refferir-los com aquest bras per via de pensament haurie determinat que mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General de Cathalunya, per a remediar lo fet de la supplicació per ell donada, y assò fassa ab supplicatió, la qual en effecte continga que ell ho[115] ha fet com a privada persona y sens instrucció alguna, y que per so supplique //150 r// als senyors habilitadors la vullen restituir, y esta supplicació sia ordenada per los advocats dels brassos; y axí

114. criatione, *corregit.*
115. na, *corregit.*

bé que attessa la relació feta per micer Phederich Cornet, advocat del present bras, és estat resolt entre los advocats que quant en lo que los doctors del Real Concell pretenen haver de ésser habilitats, attès que no trobe exemplar algú en ningun procés de Cort familiar del any deu fins lo die de vuy que doctors del Real Concell sien estats habilitats, que per ço que en cas que los dits senyors doctors del Real Concell incistesquen en llur propòsit que los habilitadors dels brassos; y axí bé del dupte que los habilitadors per part de sa magestat nomenats an format acerca dels menors si poden ésser habilitats, que attès que sempre que majors de quatorse anys són estats habilitats, que també hara sien habilitats, y no volent-los habilitar se'n vajen del lloch y no concenten en ninguna manera que·s fassa novedat alguna, que attès que lo promotor del present bras anàs al bras real y ha trobat lo dit bras occuppat en hoir missa, que aquest bras lo supplique vullen acudir a la hora habilitada //150v// perquè se puga fer negoci, comettent assò al promotor del present bras.

En lo present bras és vingut lo promotor del bras real y ha refferit que aquell bras se adheria al que per lo promotor de aquest bras los és estat reportat acerca dels doctors volen ésser habilitats y dels de menor edat; y quant en lo negosi de mossèn Ciurana, los appar molt bé lo pensament de aquest bras, salvo que primer se deuria saber si les supplicacions que dit Ciurana ha donadas als habilitadors estan buydades en lo procés comú eo en lo familiar de la present Cort, y en tal cas procure dit Ciurana cobrar aquelles ab supplicació en scrits, dient que ha donat aquelles de si matex y com ha persona privada, y no gens ab orde dels deputats, ni manco dels brassos. E si dites supplicacions no seran buydades en dits processos ho en lo hu de aquells, las demane y cobre de paraula.

E poch aprés lo reverent pare fra Matheu de Salerno, del orde de Sanct Fracesch y commissari y procurador general dels sagrats y sancts llochs de Hierusalem y Terra Sancta, ha comparegut en lo present stament y apportà una //151r// supplicació en paper escrita, lo qual requerí fos llegida y és del tenor següent:

Illustrísimo senyor.

Fray Matheo de Salerno, frayle de Sanct Francisco y commissario y procurador general de los sacros y sanctos llugares de Hierusalem y su Tierra Sancta en toda la christiandad, digo que está a mi cargo y cuydado el solicitar y esforsar a los ánimos de los frayles y cathólicos para que quieran en sus limosnas aiudar a los reparos de los edifficios de los sacros y sanctos templos de Hierusalem y su Tierra Sancta, los quales consagró y santificó Hiesuchristo, nuestro Dios y Senyor con su sanctíssimo nacimiento, pación y muerte y con otros semejantes misterios, como es bien público y manifesto, y más para ell sustento y mantenimiento de los religiosos que allí assistimos de día y de noche para cervicio de lo susodicho, los quales somos solos los frayles de la regla de nuestro gloriosso y seráphico padre sanct Francisco, los quales tenemos[116] *a cargo por orden y mandado de la Sancta Sede apostólica de trescientos anyos a esta parte; por donde por todo lo susodicho supplico a vuestra señoría quiera ser servida dar orden y mandar senyalar alguna limosna de renta en esse reyno tan cathólico o darla al presente como la*

116. *A continuació, ratllat,* solos los frayles.

voluntad de vuestra señoría fuere y más se serviere dello, atten /151v/ to que hay hahora más necessidad que nunca ha havido, por respecto que un tirano ministro del turco nos ha destruhido gran parte del convento de Hierusalem, adonde está el Sancto Sepulcro y monte Calvario, y más que tenemos aora un nuevo convento en Constantinopla con concentimiento y voluntad del gran turco; no tengo más que encarecer este negocio, sinó que basta que estamos entre infieles y nós, los frayles de Sanct Francisco, aiudamos en aquellas tierras a sustentar una sentella de nuestra sancta fe cathólica, el premio de semejantes obras muy manifiesto y público está que es de la mano de Dios y más nuestra sagrada religión recibirá muy en particular de mano de vuestra señoría esta caridad y limosna, la qual queda por su perpetua oradora. Lecta in stamento militari et non fuit aliquid super eadem provisum. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Francesch de Vilasecha y de Pempador, donzell de la vegaria de Perpinyà, //152r// ha comparegut en la present Cort y ha jurat en la forma acostumada y afirma no haver aguda lletra.

Poch aprés és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit que en aquell bras ere estat reportat que en lo que toca a les supplicacions per mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General de Cathalunya, presentades als habilitadors, que aquell bras havia determinat que no·s mogués cosa alguna, sinó que dit mossèn Ciurana procuràs en cobrar dites supplicacions y advertir a dit mossèn Ciurana que altra volta no fassa semblant cosa sens concentiment dels brassos; y quant en lo que toca a la habilitació dels menós de edat, fetes les coses que·s tracten en la present Cort són cosas importants, y fan Constitucions y altres statuts per bé y útil de la terra, és de parer que serie bé no fossen admesos an aquest bras menors de vint anys, però que si per exempla constarà en las altres Corts ser estats admesos majors de catorse anys <de vint anys>, que·s seguesquen dits exemplars.

E axí bé, à refferit lo dit promotor en lo //152v// present bras com feya a saber an aquest bras, que aquell bras havia feta elecció de micer Ferrando Quintana en loch de micer Joan Puigvert per advocat de aquell bras.

E noresmenys, lo dit promotor reportà en lo present bras unes lletres dels diputats de Cathalunya residints en Barcelona trameses als tres staments de Cathalunya, las quals foren llegides en lo present stament y són del tenor següent, és a saber, en lo sobrescrit de aquelles:

Als reverendíssims y molt il·lustres senyors, los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya convocada en la vila de Monsó.

Y les dites lletres són del tenor següent:

Reverendíssims y molt il·lustres senyors.

Han-nos scrit mossèn Joan Pau Ciurana y Pere Arlés lo atreviment que Pau Riu, que ere collidor de la bolla de Barcelona, ha tingut de anar ha vostres senyories y estar aquí públicament en menyspreu del grave delicte que ha comès

en anar-se'n fugitiu y absentar-se per no pagar al General onse mília sis-centes noranta-sinch lliures //153r// vuyt sous, que·s restat deutor de sa recepció, y també·ns han scrit la prompta captura y detenció de sa persona, la qual és ab molta rahó, y com de la prudent determinació de vostres senyories se podie esperar per beneffici del General y setisfacció de aquest concistori, qui de la fuga de dit Riu és restat molt offès; y axí reste en càrrech per fer lo servey de vostres senyories advertir-los de la molta culpa del matex Riu, y del que en son fet ha passat, y és que entrant en nostre trienni lo trobàrem enderrera de dotse quinsenades, y als sobrecollidors de llevant y ponent, mossèn Onoffre Ciurana y Joan de Gualbes, de[117] més de dos anys sens saber lo que devien, per no ésser comptades les quinsenades de dit Riu, ni les terses dels sobrecollidors; y a vuyt de octubre prop passat, conciderant la importància del deute de Riu y la sua gran mora y culpa en no descarregar-lo en alguna cosa y la poca sufficiència de ses fermanses y que com a hereu de son pare, arrendador y fermansa, respectivament, de moltes bolles, y altrament és també deutor de més de vuyt mília lliures, perquè son deute //153v// de collidor no pujàs més, com estave encaminat de fer, remoguerem lo dit Riu del exercici de son offici y possarem-hi altri ab pensament que dels diners que tenia del General y de algunes proprietats que té en Panadès, encara que prou carregades de censals y altres mals, descarregarie son deute al manco fins al punt que per les fermanses de sa caució y alguns altres que de nou ne donàs y de dia en dia, ab diverses offertes que per part sua nos feyen de pagar molta part del deute y ben assegurar-lo més avant entrarem en la quaresma; y conciderada llavors la sua duríssia en què perseverave, lo ferem possar en lo càrcer de la Diputació, ahont estigué fins al dissapte de Rams y ab oferta de micer Monfar, son advocat, de pagar-nos dit Riu mil y sinch-centes lliures en la Semmana Sancta, y altres tantes aprés de Pàsqua, y de altres pagues en pochs dies que tot en aquell temps sanct se'ns offeria ab moltes supplicacions y submissions de paraula, lo soltarem de la presó ab presuppòsit de tornar-lo en servey del offici si hagués complit a les primeres pagues; y entretenint-nos el //154r// micer Monfar en bones paraules y sperança de cobrar, han faltat a tot y lo dit Riu se'n és anat, per lo que a quinze de juny propassat forem forsats, conforme Capítols de Cort y lo que en semblant cas és acostumat, ab sentència de nostre concistori, declarar ésser privat de dit offici y proveir-ne altri, tenim notícia de ésser-se'n anat ab molt diners del General, y axí serà molt bé assertat que si no·s pot portar assí, sia aquí detingut, y conforme Capítols de Cort castigat, majorment que axí·u suppliquen alguns fermanses de dit Riu, qui han sabut la sua captura, y entenent-se que tots los altres faran lo matex y castigant-se com marex, serà no donar ànimo als altres deutors de fer semblant; per qual effecte de castigar lo dit Riu donam orde a mossèn Arlés, qui és en actor del General, de fer tota la instància que convinga y li trametem còpia auctèntica de sa provisió y del que en aquex y altre cas de exacció la Cort General té determinat y entretant así passarem avant en lliurar y vendrer les proprietats de dit Riu, axí com ja li són venuts los pochs mobles que li

117. m, *corregit.*

són trobats y no·ns descuydarem de les fermanses, //154v// pus contra tots està avant la execució, com tampoch no·ns descuydam dels dits sobrecullidors Ciurana y Gualbes, a la falta dels quals provehírem los dies passats prohibint-los les anades y enviant dos officials d'esta casa per portar los llibres y diners que·ls faltaven. Y acabat de comptar, los havem detinguts en los càrcers de la Deputació ahont estan, pus en tot havem usat dels més benignes tèrmens que·ns és permès. Som serts que vostres senyories tindran per accepte aquest nostre cervei y lo que de nou fem en enviar a vostres senyories per aquest portador, Francesch Scola, lo procés dels agravis de la mort de March Antoni Forner, los memorials en fet y en dret y altres scriptures que en la Deputació són trobades per los agravis de la gràcia apostòlica del scusado, y pragmàtica dels cavalls, y totes les lletres de sa magestat en resposta dels dits y altres principals agravis de les últimes Corts fins hara, exceptat los memorials y altres papers dels inquisidors que posam a punt y aniran per lo primer; y perquè tots los que hara van són los matexos originals que tenim en la Deputació, per no posar llarch //155r// temps y molts gastos en copiar-los, donam orde a mossèn Ciurana de comunicar-ho tot ab cauthelas y tornar-ho axí ab los demés llibres y scriptures que per ell y en dues anades de Pau Genovès són trameses, supplicam a vostres senyories manen també servar aquex orde perquè no·s divirtescan les scriptures que tant importen, y despatxat lo dels inquisidors tindrem altres coses en què cervir a vostres senyories, cuyes reverendes y molt il·lustríssimes persones Nostre Senyor guarde ab lo augment y prosperitat que desitjan. De Barcelona, a tretze de agost, mil sinch-cents vuytanta-sinch.

Reverendíssimes y molt il·lustres senyors. Besen les mans a vostres senyories los més certs cervidors, los deputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barcelona.

In registro comuni IIº, foleo XVIº.

Fou tramés lo promotor del present bras als altres brassos per a dir-los que per via de pensament aquell bras havia determinat seria bé se fes inventari de tots los llibres y altres scriptures se són enviades //155v// per los Deputats de Cathalunya a la present Cort, perquè ab millor descàrrech dels brassos sien custodides, en la confecció del qual inventari acistesca lo promotor de quiscun bras.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit que, quant en lo que per part del promotor del present bras los és estat reportat acerca del que·s fes inventari dels llibres y escriptures se són trameses per a la present Cort, diu que lo notari de aquell stament ja té fet inventari de las que li són estades comanades, però que sempre que aquest bras ho volrà veurer se·ls amostraran.

E hoÿda la dita relació, lo present bras envià lo promotor de aquest stament al bras ecclesiàstich per a dir-li que aquest bras pendrà molt gran pler en vèurer dites escriptures.

E poch aprés, lo promotor del bras ecclesiàstich reportà an aquest bras com aquell bras per via de pensament haurie determinat que attès que les supplicacions de caritats carregaran molt y porien detenir lo curs //156r// de les presents Corts, que

per ço totes les supplicacions que se donaran per cosses de charitat les prenga un notari dels notaris dels tres staments y las posse en plica, y que·s dexen per a la conclusió de les Corts, perquè leshores, si als brassos apparexerà, fassen elecció de persones, les quals puguen distribuir la quantitat que per los brassos los serà taxada per dit effecte.

E lo dit bras y stament militar, apparexent-li bé dit pensament del bras eclesiàstich, adherí an aquell.

En virtut de la qual deslliberació per lo present bras feta ab asistència del promotor del present bras fonch procehit en la confecció del inventari en la forma que·s seguex:

Inventari dels llibres y scriptures y memorials que lo notari del bras ecclesiàstich ha aportades en lo present stament militar, las quals dix que havie lliurades a dit bras ecclesiàstich mossèn Joan Pau Ciurana per part dels diputats de Cathalunya, ab una lletra emanada de llur consistori, dada en Barcelona, a tretze del corrent mes de agost.

156v// *Primo*, una plica de lletres originals que sa magestat en diversos temps havie scrites y enviades als diputats, dins la qual plica havia deset lletres, ço és, una lletra de dos de maig mil sinch-cents setanta-quatre, rebuda a nou de juliol.

Ítem, altra lletra de denou de juliol mil sinch-cents setanta-cinch, rebuda a vint-y-set de dit.

Ítem, altra lletra de vint-y-sis de agost mil sinch-cents setanta-sinch, rebuda al primer de octubre.

Ítem, altra lletra de quatre de octubre mil sinch-cents setanta-sis, rebuda a nou de dit.

Ítem, altra lletra de vint-y-vuyt de octubre, rebuda a quatre de noembre.

Ítem, altra lletra de sis de dezembre mil sinch-cents setanta-sinch, rebuda a vint-y-sis de setembre mil sinch-cents setanta-sis.

Ítem, altra lletra de vint-y-hu de dezembre mil sinch-cents setanta-sis, rebuda a set de janer mil sinch-cents setanta-set.

Ítem, altra lletra de tretze de juny mil sinch-cents setanta-set, rebuda a set de agost.

Ítem, altra lletra de tretze de juny mil //157r// sinch-cents setanta-set, rebuda a set de agost de dit.

Ítem, altra lletra de tretze de juny mil sinch-cents[118] setanta-set, rebuda a tretze de juliol de dit.

Ítem, altra lletra de tres de desembre mil sinch-cent setanta-vuyt, rebuda a quinse de dit.

Ítem, altra lletra de vint-y-dos de novembre mil sinch-cents setanta-nou, rebuda a trenta de dit.

Ítem, altra lletra del darrer de maig mil sinch-cents setanta-nou, rebuda a vint-y-tres de juliol.

Ítem, altra lletra de vint-y-dos de juny mil sinch-cents setanta-nou, rebuda a vint-y-tres de juliol.

Ítem, altra lletra de catorse de agost mil sinch-cents vuytanta-hu, rebuda a vint-y-quatre de agost.

118. *A continuació repetit,* mil sinch-cents.

Ítem, altra lletra de quatre de maig mil sinch-cents vuytanta-tres, rebuda a vint de juny.

Ítem, un llibre relligat ab cubertes de pregamí, intitulat al principi de la scriptura *"Memoriale et annotationes super edicto seu preconio nuper per excellentissimo locumtenentem generalem edicto et publicari mandato, circa descriptionem seu manifes//157v//tacionem equorum et aliorum animalium de genere seu* rassa de cavalls, *etc.*" lo qual conté tres qüerns de scriptura, lo primer dels quals comensen ab lo títol demunt dit y finex ab las fermas de trenta-nou doctors; lo segon coern comense *"Presupposita resolutione, etc."* y finex ab la ferma de micer Francesch Serra; lo tercer comense "Memorial en dret sobre los agravis resultants de alguns caps de la lletra que sa magestat ha scrita als senyors diputats en resposta del que per part del General se li ere supplicat en la embaxada feta per los senyors micer Lluís de Copons, Jaume Salbà y Miquel d'Oms, en lo trienni del senyor cabiscol Oliver y sos condiputats" y finex ab las firmas de tretze advocats.

Ítem, un altre llibre de memorials ab cubertas de pregamí, intitulat al principi "Memorials y altres scriptures sobre lo negoci del scusado", en lo qual ha un cohern de memorials de chalendaris de diversos actes se són enviats part als ambaxadors de la Cort Romana de part dels ambazadors enviats a sa magestat e són dits memorials quatre en número.

Ítem, altre choern de diversos chalendaris //158r// de actes trets per Gabriel Olzina, archiver real de dit real archiu, contenint dotze actes.

Ítem, una còpia de un privilegi del rey en Pere dirigit al bisbe de Barcelona, datat en Monçó, a trenta de maig mil tres-cents vuytanta-tres.

Ítem, altra còpia o transumpto de un privilegi del rey Alfonso, datat en Barcelona, *idus novembris* mil tres-cents trenta-hu.

Ítem, altre transumpto de altre privilegi del rey en Pere, datat en Barcelona, a sis de abril mil tres-cents setanta-tres.

Ítem, una resolució de un dupte proposat en lo concistori de la Deputació, feta per mossèn Francesch Montaner, micer Quintana Puig, doctors de la Audiència, Sala y Oliver, assessors de la Deputació.

Ítem, una còpia de la lletra que sa magestat scriu al virrey, a dos de desembre mil sinch-cents setanta-dos.

Ítem, un transumpto de una lletra del rey en Pere dirigida a Pere Duran, doctor en lleys, dada a dotze de febrer mil tres-cents sexanta-sis.

Ítem, una lletra del rey en Pere, dada en Barcelona, a vuyt de las calendas //158v// de agost mil tres-cens trenta.

Ítem, altra lletra del rey en Pere, dada en Monsó, a vuyt de setembre mil tres-cents setanta-sis.

Ítem, altra lletra del rey en Pere, dada en[119] València, a vint-y-hu de janer mil tres-cents sinquanta-tres.

119. *A continuació, ratllat,* Monsó.

Ítem, altra lletra del rey en Pere, dada en Monsó, a vuyt de setembre mil tres-cents setanta-sis.

Ítem, altra lletra del rey en Pere, dada en València, a vint-y-hu de jener mil tres-cents sinquanta-tres.

Ítem, una deslliberació feta en lo concistori de la Deputació a quatre de maig mil quatre-cents setanta-vuyt.

Ítem, altra deslliberació feta en dit concistori a vint de nohembre mil sinch-cents quoranta-dos.

Ítem, una lletra del rey en Pere dirigida a Francesch Moretó, canonge de la seu de Barcelona, dada en Çaragoça, a decet de octubre mil tres-cents vuytanta-hu.

Ítem, una manament o provisió feta en Saragoça, a divuyt de octubre mil tres-cents vuytanta-hu.

Ítem, una suplicació presentada a sa magestat a tretze de nohembre //159r// mil sinch-cents setanta-dos.

Ítem, altra supplicació presentada a Sa Sanctedat a sis de març mil sinch-cents setanta-tres.

Ítem, altra supplicació presentada a Sa Sanctedat a sis de març mil sinch-cents setanta-tres.

Ítem, altra supplicació presentada a Sa Sanctedat al primer de maig mil sinch-cents setanta-tres.

Ítem, altra supplicació presentada a Sa Sanctedat a quatre de setembre mil sinch-cents setanta-tres.

Ítem, un memorial *in jure* fermat de Spilqüeta, doctor navarro.

Ítem, una supplicació presentada a Sa Sanctedat.

Ítem, un memorial *in iure* fermat de Fabricio Làtzaro.

Ítem, una dissenció de rota feta a vint-y-tres de janer mil sinch-cents sinquanta-nou.

Ítem, una còpia del acte original de la presentació de la lletra del cardenal de Coma al núncio de Sa Sanctedat.

Ítem, una lletra o privilegi de la reyna Maria, datat en Barcelona, a set de setembre mil quatre-cents sinquanta-hu.

159v// Ítem, altre llibre ab cubertes de pregamí intitulat "March Antoni Forner", lo qual conté en si tota la processura y discurs fet acerca la captura y mort del dit March Antoni Forner, lo qual comense *"Noverint universi quod anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo septuagesimo tertio, die vero decima quarta mensis augusti"* y finex ab una clausura que comense *"Copia huiusmodi in his precedentibus centum triginta novem papiri foleis forme maioris, etc."*

Die lune, decima octava augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del present bras és anat als altres brassos per a dir-los, que per via de pensament se ere deslliberat en lo present bras, que·s solicitassen per los pro-

motors dels brassos los senyors tractadors sobre la embaxada los és estada feta per a què se millorassen les possades per los qui estan mal apposentats, cometent-ho al promotor del present bras.

160r// Mossèn Antoni de Castellarnau, donzell, de la vegaria de Puigcerdà, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada; afferma no haver aguda lletra.

Mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, com ha procurador de mossèn Pere de Millars, donzell, en lo lloch de Millars, vegaria de Gerona, domiciliat, segons de sa procura consta ab acte públich fet en Barcelona, a vint-y-vuyt del mes de juny proppassat, rebut y clos per mossèn Pere Ferrer, notari públich de Barcelona, en dit nom compareguć en lo present stament y ha jurat en ànima de son principal ab la forma acostumada.

E lo dit Miquel Joan de Pons, com ha procurador de mossèn Gaspar de Pons de Monzonís, donsell, en Barcelona domiciliat, segons consta de son poder ab acte rebut en poder de Francesch Padralbers, notari de Barcelona, a denou de juny proppassat, en lo dit nom compareguć en lo present stament y à jurat en ànima de son principal en la forma acostumada.

E dit die, mossèn Hierònim de Argensola donà una scriptura contenint en sí dissentiment y és del //160v// tenor següent:

> Que attès que antigament en les Corts no.y entraven ni entrevenien en lo bras militar sinó cavallers de solar conegut y s'és concervat fins avuy y aquells en Cathalunya pròpriament són dits cavallers que tenen sa descendència de persones antigues y del marge militar[120] ; y per avuy y haje que essent estat, segons se diu, armats cavallers per los virreys contra les institucions[121] tenien de sa magestat, lo que han comprat ab diners y altres medis il·lícits, y per consegüent no són dignes de entrar en lo present bras, per ço dissent a que no·s fasse acte algú en la present Cort en lo qual entrevinga cavaller fet per virrey, ni per ell, ni per interpossades persones, volent que lo present dissentiment sie posat en lo procés de la present Cort; no entenent ab lo present dissentiment compèndrer los que són ja admesos y habilitats per sa magestat y la present Cort; requerint a vós, notari, etc.

Lo present stament y bras militar ha determinat per via de pensament que, attès que lo llibre de la recopilació de las Constitucions sotascrit de mà de les sis persones en las Corts //161r// passades elegides no s·és trobat en poder dels diputats de Cathalunya, segons se entén per relació per ells feta en las lletras han enviades, que per so seria bé se anomenassen persones del present y altres brassos per a que comprobassen la dita recopilació tramesa per los dits diputats als tres brassos de Cathalunya si correspon a la intenció de aquelles sis persones que foren elegides per recopilar las Constitucions y al que aquelles resolgueren, cometent asò al promotor del present bras ho fassa saber als altres brassos.

120. *En lloc de* de llinatge militar.
121. *En lloc de* instruccions.

E poch aprés, vingué lo promotor del bras real y ha reportat com aquell bras se adheria al parer de aquest bras y del ecclesiàstich acerca de les scriptures que últimament se són apportades, y que de aquelles fos fet inventari en presència del promotor de quiscun dels brassos y que dites scriptures fossen acomanades a mossèn Ciurana.

E més, reportà se adheria lo dit bras real al parer de aquest bras acerca del que se és deslliberat en lo bras ecclesiàstich y en lo present bras de las supplicacions se són donades y per avant se donaran an los brassos de cosas tocants ha caritat, que dites supplicacions sien enfilades //161v// y possades junctes en custòdia, y a la fi de las Corts sien elegides persones per a que aquellas veyen lo que an aquest particular se haurà de fer.

E axí bé ha reportat que an aquell bras se havia pensat que, attès mossèn Pau Riu està en la presó y vol deffensar-se, que li sie concedida llissència per a pendrer advocat y procurador.

E poch aprés, és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich y ha reportat que en aquell bras se ere determinat que·s torne resposta als diputats de la rebuda de les scriptures y que se'ls digue que se'ls agrahex la diligència fan en exhigir los deutes del General, que altre tal faran assí los brassos en lo que en aquest particular convindrà.

E més, reportà que aquell bras se adheria al parer de aquest bras que los promovedors dels brassos vayan a solicitar los senyors tractadors sobre los apposentos.

E més, reportà que en aquell bras ere estat reportat per lo promotor del bras real que·s done llissència a mossèn Pau Riu, qui de present està pres, per a que, attès se vol deffensar, que se li ha concedida lliscència per a pendra advocat y procurador, y aquell bras //162r// se adherex al parer de aquell bras real.

E més, reportà com aquell bras havie comès als advocats de aquell bras ecclesiàstich per a què regonaguessen y mirassen lo llibre de les Constitucions.

Mossèn Joan de Setantí, per quant diu per negocis a ell molt necessaris, se'n ha de anar de la present Cort, per so fa procura als magnífichs mossèn Joan Burguès y de Sso y a mossèn Enrich Terça, presents en Cort, y quiscun d'ells *in solidum* per a què en son nom puguen entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort y fins a deguda conclusió de aquella y ab special poder de concentir y dissentir al servey de sa magestat. Testimonis són lo magnífich mossèn Pere Arlés, donzell, y Jaume Tristany, scrivent.

E poch aprés, tornà en lo present stament lo promotor del bras ecclesiàstich y reportà com aquell bras per via de pensament havie deslliberat advertir an aquest bras que los notaris dels tres staments se vehessen quiscun vespre per a comprobar si lo que·s refferex en los brassos va conforme.

162v// E axí ha refferit que aquell bras per via de pensament havie determinat se supplique an aquest bras manen al notari del present stament que, llegides que fossen les lletres en lo present stament, se enviassen al bras real sens incertar-les en procés, per a que tornassen últimadament al bras ecclesiàstich.

En lo dit stament comparagueren los magnífichs mestre Hierònim Magarola, doctor en medicina, y lo magnífich micer Miquell Çarrovira, doctor en drets,

altres dels síndichs de la ciutat de Barcelona, reportant an aquest bras unes lletres dels magnífichs concellers de Barcelona trameses als tres brassos del present Principat de Cathalunya, demanant ser llegides, les quals foren llegides per mi, Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present stament, y són del tenor següent, ço és, en la direcció y sobrescrit de aquelles:

Als reverendíssims, il·lustríssims, nobles, magnífichs y de gran providència senyors, los tres staments de la Cort General de Cathalunya congregada en la vila de Monsó.

Reverendíssims, il·lustríssims nobles, magnífichs y de gran providència senyors.

Per part del magnífich mossèn Miquel //163r// Bastida, síndich de aquesta ciutat de Barcelona, nos és estat refferit que, apportant-se una causa entre lo procurador del General de Cathalunya y dit Bastida, de una part, y mossèn Joan Setantí, de part altra, per les causes y rahons en lo procés de dita causa contengudes, molts dies y anys fa, y havent estat cerca de un any que no se ha dit res en dita causa, lo die aprés inmediadament següent que partí dit mossèn Miquel Bastida, junctament ab los altres síndichs per aquesta ciutat constituïts per entrevenir en les Corts que al present són stades convocades y se celebren en la vila de Monsó, lo dit Setantí pensant, segons se creu, que ab la absència de dit Bastida no tindrà persona qui li fassa contrari, ni deduesca lo que en dit procés se ha de deduhir per la intel·ligència de la justícia y veritat del fet, instà devant dits senyors deputats la expedició y dicessió de la causa, lo que entenent nosaltres trameterem a dir a dits senyors diputats fossen cervits que en tant que duraven les dites Corts manassen sobreceurer y no passar avant en la causa per no agraviar a dit Bastida, qui no per sos negocis, //163v// sinó de la república d'esta ciutat, ere absent; y que després, trobant-se y essent anat an aquexa Cort, lo dit mossèn Joan Setantí ab supplicació per ell donada y presentada a vostres senyories y mercès, ab alguns motius o informacions en ella contenguts, ha obtingut que vostres senyories y mercès han determinat y prefigit termini de trenta dies als dits diputats, dins los quals haguessen de declarar en dita causa, y com en dit negoci se tracta de molt gran interès de dit Bastida y és rahó procure en dar son descàrrech y mostrar de sa justícia y bon dret, lo que és cert no·s farà persona alguna sinó és ell matex que sab millor lo que passa que home del món, no[s] és estat supplicat molt encaridament per sa part li donassem lliscència per tornar y venir-se'n de aquexa Cort per lo dit temps de un mes; attesa dita urgent necessitat, y la causa tant justa que en açò té, y desitjant nosaltres complaure a tant justa cosa al dit Bastida y provehir a sa indemnitat, ho havem proposat en Concell de la vint-i-quatrena ab deslliberació del qual fem la present, supplicant a vostres senyories y mercès //164r// se servescan de conciderar la gran rahó que dit Bastida té de quexar-se y donar quexa del que aquí se ha determinat, per ço que ell no està per sos negocis an aquexa Cort, sinó de la present ciutat , y que veya que havent estat sens dir res en la causa tant temps, hara que ell no pot respondre en ella, ni deduhir de son dret, se ere mogut son adversari y més de que sos consíndichs, qui here de rahó lo deffensassen y ajudassen en açò,

havien també adherit en la dita preficció de temps, per lo que ab justa rahó demane dita llissència de venir-se'n; y consideren també lo gran inconvenient serie, si per nosaltres se li consentie, per so que hauriem de trametre altre síndich y de fer sindicat nou y per molts altres inconvenients se porien seguir. Totes les quals cosses, y altres así conciderades y pensades, havem determinat supplicar a vostres senyories y mercès sien servits de que dita prefixió de temps de trenta dies comense[122] del die aprés de la conclusió de las presents Corts o si són cervits se despedesca la causa que ab tanta instància demana ho insta dit Setantí se fassa, pus aquí en Corts y ha productors a qui //164v// se porà cometre se assumescan aquí vostres senyories y mercès dita causa y se procehesca y declare en ella, pus són presents lo dit Bastida y mossèn Setantí, y quiscú porà deduhir y al·legar de sos drets, y no serà agraviar a ningú ni aleshores tindran quexa los uns ni los altres, ni raó de quexar-se, ni dit Bastida dexar los negocis per los quals és estat tramès, ni tampoch esta ciutat de què per indirecta li sie fet semblant agravi, essent majorment lo que demanen conforme a justícia y si bé miren lo poder dels síndichs d'esta ciutat, aprés mort de mossèn Valls, no ere bastant, ni ells podien fer cosa alguna per so que ere a tots quatre *in simul et non in solidum*, tot assò havem volgut dir y notifficar a vostres senyories y mercès, y supplicar-los, com ab esta los supplicam ho manen remediar de la una o de la altra manera, com confiam que vostres senyories y mercès ho entendran, y possaran lo remey que convé, pus nostra pretenció està fundada ab justícia. E Nostre Senyor les vides y stats de vostres senyories y mercès augmente, concerve y prospere.

De Barcelona, a catorse de agost, mil sinch-cents //165r// vuytanta-sinch. De vostres reverendíssimas, il·lustríssimas senyories y mercès molt affectats, los concellers de Barcelona.

Die decima nona augusti, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, fuit lecta in stamento ecclesiastico Cathalonie.

Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari Cathalonie.

Encontinent, mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera possà dos dissentiments en scrits donant una scèdula y scriptura, la qual demanà fos llegida, la qual és del tenor següent:

Per quant farà sinch semmanes o més que micer Bernat Alzina de Gerona sie estat anomenat per advocat del present bras per lo excel·lentíssim duch de Cardona, e o altres persones eletes per semblant effecte per dit bras, y de dit Alzina may haja donada rahó, hi hajam pogut saber an aquest bras si ha acceptat ho no, ni si ha de venir, usant dit Alzina de curtedat ab tant insigne bras com és aquest. E també per ser estat elegit micer[123] Junyent y ser caygut en malaltia //165v// y al present no·s tinga altre advocat més del senyor micer Cornet, y ser cosa tant necessària los advocats per descàrrech de nostres conciències, llum y carrera per a poder caminar per lo dret camí, com nos amostran los senyors del bras ecclesiàstich ab la experiència, que·n veuen que lo

122.comensa, *corregit.*
123. *A continuació, espai en blanc.*

micer Puigvert se'n anà lo divendres y lo dissabte següent anomenaren a micer Ferrando Quintana per advocat y en lloch del dit Puigvert, tenint dits senyors ecclesiàstichs manco necessitat de advocats que aquest bras per ser los demés de aquell bras doctors en drets, y també per tenir lo bras real gran còpia de advocats, y entre los síndichs haver-hi algun doctor ho doctors y per haver ja feta los dits elets nominació de micer Mir ho altre y no haver apparegut a tots per los respectes ho causes, que cada hu se sab, y també per moltes altres vives rahons que serian llargues de esplicar, per ço Miquel de Montagut y de Vallgornera dissent a tots y sengles actes que excogitar se puguen fahedors, salvo en lo acte y excercissi de la habilitació y lo deiús //166r// scrit fins a que per las personas que foren elegides, o al manco per las que de aquell número se trobaran presents, sia feta nominació de altres advocats o advocat, no havent acudit dit micer Alzina a micer Junyent, requerint a vós, notari, incerteu en lo procés aquest scrit de mà mia pròpria. Miquel de Montagut y de Vallgornera.

E també dissent dit Montagut a tots y sengles actes fets y fahedors ab la matexa salvetat y excepció en lo acte[124] de la habilitació que ab lo de la contrapàgina està scrit, fins que los senyors habilitadors hajen tornades las dos supplicacions que, indirectament per mossèn Pau Ciurana, regent lo comptes del General, los foren presentades o que dits senyors los tingan per no rebudes, ni acceptades, y de sa nul·litat fassa fe mossèn Sala en lo present bras, dóna lloch dit Montagut y suprimex son dissentiment per a què se puga, si menester serà, tractar y enviar embaxadas y axí a sa magestat, com als senyors de tractadors, ho als matexos habilitadors, a ffi y effecte que dit agravi sie reparat, requerint a vós, notari, incerteu en lo procés aquest //166v// scrit de mà mia pròpria vuy dilluns de matí, als denou de agost, mil sinch-cents vuytanta-sinch. Miquel de Montagut y de Vallgornera.

Mossèn Jaume Dusay comparegué en lo present bras y jurà en la forma acostumada y a ell llegida y affirmà no tenir lletra.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras que aquell bras per via de pensament haurie pensat que la casa ho apposentos presos per a ajunctar-se los advocats y altres persones per a tractar y consultar negocis de la present Cort és desacommodada per estar lluny del present stament y dels apposentos dels advocats dels brassos, y per ço haurie pensat se prengués un apposento de una casa qu˙està así junct a la iglésia y sobre los staments de Aragó, per ser casa més acommodada y cerca del present stament, perquè a qualsevol hora, de nit y //167r// en temps de pluja, los tres brassos poran més fàcilment comunicar y consultar ab dits advocats sens haver de exir de la present sglésia.

124. *A continuació, repetit,* acte.

Lo promotor del present bras és anat als altres brassos sols per fer-los a saber com no entenguessen en ninguns negocis per lo que lo die present se són posats dos dissentiments.

E poch aprés, los embaxadors del bras ecclesiàstich, qui són micer Cellers y micer Ferrando Quintana, vingueren en lo present stament y refferiren en effecte que de aquell bras los havien manat venir per a declarar que la intenció era tant solament en los tractaments de la present Cort no fossen habilitades las personas contra los quals se feya de present visita y estaven aquells capturats y arrestats, perquè en aquest cas, si fossen admesos, seria impedir la visita, y essent los visitats reos, fer-los jutges de sas causas; y també refferiren que en aquell bras apparexia que en las supplicacions que mossèn Ciurana havia donades y presentades als habilitadors havia fet son offici axí perquè los diputats podien //167v// ordenar semblant cosa fins que·ls fos llevat lo poder per la Cort, com també perquè aquesta era acció popular, y que per so qualsevol particular hauria pogut fer lo que dit Ciurana féu, y que per so los apparexia que no devia fer dit Ciurana ningunes diligències en cobrar dites supplicacions y que havent entès dites rahons aderirien en son pensament.

E poch aprés, llevats los dissentiments per aque[st] acte tant solament, per a respondre al bras ecclesiàstich foren elegits en embaxadors mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, y micer Joan Cella y de Taffurer, y junctament ab ells micer Phederich Cornet, advocat del present bras, perquè aquell explicàs la occasió que havie tingut y causas que refferia lo que havia possat lo dissentiment en lo present bras, que ere molt different del que entenien en lo bras ecclesiàstich; y tornant los dits embaxadors refferiren y micer Phederich Cornet digué havie explicat lo següent, ço és, que an aquest bras no se havie tractat encara si havien de ésser habilitats //168r// ho no los enquestats o capturats per la visita que·s fa en lo General, perquè encara de aquest article no se n'havia tingut notícia en aquest bras, y duptaven tan poch del poder dels diputats, sinó que havent entès alguns de dit bras que per mossèn Joan Pau Ciurana eren estades presentades, en nom dels diputats de Cathalunya, certes supplicacions devant dels habilitadors que contenien fer obstacle a algunes persones en dita habilitació, apparexent en aquells que dites supplicacions se eren presentades per dit Ciurana sense orde dels diputats ni dels brassos; y no essent ell síndich del General, havie apparegut possar dissentiment fins a tant que dites supplicacions fossen cobrades, perquè en ningun temps pogués constar que per part dels diputats, los qualls en cosas de la Generalitat tenen jurisdicció llarga, privativa a tots los altres officials reals, haguessen de demanar justícia a ningú y també perquè encara que dit mossèn Ciurana ho hagués pogut fer en son nom, com altre particular, apparexia molt mal que les hagués presentades en //168v// nom dels diputats, no tenint, com se ere vist que no tenie, poder de aquells; y que axí se entenie que en aquell bras se ere determinat per los advocats de tots los brassos, en lo qual també havien concorregut y concordat los advocats de aquell bras.

Mossèn Joan Pau Ciurana, com a procurador de mossèn Francesch Pellicer, donzell, en Barcelona domiciliat, com de sa procura consta en poder del discret mossèn Nadal Castelló, notari de Barcelona, a vuyt del corrent mes de agost, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Die martis, vigesima augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Hierònim de Argensola, declarant lo dissentiment aïr més proppassat posat, diu que estant en lo //169r// present bras les persones fetes cavallers per visreys, dissent a que no·s tracte ningun negoci fins a tant sie declarat, per los habilitadors posats per sa magestat y la terra, si són hàbils per a poder estar en lo present bras ses persones inhàbils com són.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera supprimí los dissentiments per ell posats lo die de aïr a tots actes fahedors de así a les dotze hores; los dits dissentiments resten en sa forsa y valor, la present suspenció en res no obstant.

Lo present bras féu determinació y deslliberatió que se enviàs al bras ecclesiàstich per a advertir an aquell bras que no convé que la lletra que està ordenada per enviar als deputats vaye del modo qu˙está ordenada per alguns appunctaments que en aquest bras sobre aquella se són appunctats.

E quant al que per aquell bras ecclesiàstich an aquest bras és estat reportat a que se ajunctassen los notaris dels tres staments quiscun vespre para que las relacions que·ls promotors que·s fan en los brassos vajen conformes, aquest bras se adherex al parer de aquell bras.

E axí bé se notifficàs an aquell bras com en lo cap és estat reportat per lo promotor de aquell bras an aquest bras que aquell //169v// bras haurie determinat per via de pensament que·s prengués altre appossento per los advocats, per les causes per lo promotor de aquell bras deduhides, que aquest bras no és de parer se mude de appossento, sinó que sie lo matex tenen.

Lo present bras y estament militar, attessa y ohida la proposició del president del present bras, féu deslliberació y conclusió per via de pensament que unes lletres ordenades en lo bras ecclesiàstich que se han de enviar y trametre als diputats de Cathalunya se habiliten hi·s done forma en la execució que en ellas se scriu als dits deputats que passen avant y continuen aquella, axí y de la manera que ab la forma se'ls donarà dita execució se puga fer més, conforma a rahó y justícia, del que fins assí per dits diputats en aquest particular és estat fet, cometent assò al promotor del present bras ho reportàs als altres brassos.

Inseguint lo dit bras y stament militar la propdita deslliberació, fou deslliberació y conclusió per via de pensament, hoïda la preposició del president del present bras, que se escriga als diputats de Cathalunya que continuen les execucions y fassen totes les diligències //170r// que convinga per executar les persones que són debitores de pecúnies del General de Cathalunya, servada emperò la forma següent, és a saber, que ab tot effecte fassen pagar primer als principals obligats y als porcioners, que són participans en los arrendaments y proffits de aquells, y aprés a les fermances, axí de uns com de altres, cometent açò al promotor del present bras ho fassa a saber als altres brassos.

E poch aprés, lo promotor del bras ecclesiàstich reportà en lo present bras com aquell bras se havia deslliberat que·s tornàs resposta al present bras, al que per lo

promotor del present bras an aquell és estat referit, dient que seria fer gran perjuy al General fer-se lo que an aquest bras se havie deslliberat, y llevar la acció que estava stipulada y elecció de poder executar las fermanses primer que als principals en los contractes en son favor fets, y per conseqüent privar-lo de la justícia, majorment havent-hi molts arrendaments, los principals dels quals no tenen béns alguns, y altres que la execució de ells és difficultosíssima, majorment essent deutes fischals, que de sa naturalesa tenen aquell privilegi.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras real y ha reportat que en aquell bras //170v// han comès als advocats que vejan lo libre de les recopilacions de las Constitucions.

E més, ha reportat que en lo que toca a la milloració de las posadas se adhereix aquell bras a la deslliberació del bras ecclesiàstich que vajen los tres promovedors dels brassos a solicitar la resposta ab los senyors tractadors de sa magestat.

E més, ha reportat quant al negoci de mossèn Pau Riu, qui de present està capturat, són de parer se li done llissència que·s puga parlar ab ell y puga fer advocat y procurador.

E més, reportà que en lo que toca a la resposta se ha de fer a les lletres dels senyors diputats que estos dies se són rebudes, aquell bras desitje veure la minuta se és feta de la resposta.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Miquell de Montagut y de Vallgornera supprimí los dos dissentiments per ell posats a tots actes fahedors per tota esta tarda y no més avant, restant emperò aquells ab sa forma y valor, la //171r// present suppreció en res no obstant. E poch aprés, són vinguts en lo present stament los embaxadors del bras ecclesiàstic, qui són micer Ferrando Quintana y lo reverent mossèn Onofre Masdemunt, los quals han refferit que aquell bras ecclesiàstic supplicave an aquest bras fos servit aderirse al parer de aquell bras a que se donàs manera y orde que, discorreguda y acabada que sie la mesada del apposento pres per a que se ajuncten los advocats, sien servits, pus que ab poch gasto se pot fer, que·s procuràs en haver una instàntia y, fahent en aquell un envà, se poden fer dos apposentos en molt poch gasto; y axí seria molt útil y convenient per tots los brassos per a que, sempre que se offerís haver de consultar ab dits abvocats, se fes ab més prestesa, considerant que allí hont hara se ajuncten és molt lluny y desacomodat y en temps de plujes y fanchs seria cosa molt fadigosa haver ells de venir assí.

E poch aprés, per part dels quatre brassos de Aragó foren enviats uns actes ho procehiments fets a instàntia de dits brassos contra los jurats y justícia //171v// de la vila de Monsó per la revocatió del desafuero publicat en la present vila de Monsó.

Lo present bras y stament militar féu deslliberatió y conclusió per via de pensament se fahés embaxada als quatre brassos de Aragó, agrahint-los la mercè que als tres brassos del present Principat de Cathalunya havien feta en enviar-los los actes han passat en la revocatió del desafuero que en dies passats ere estat publicat en la

present vila; cometent assò al promotor del present bras reporte aquest pensament als altres brassos, notifficant-los com per aquest effecte los dissentiments posats en aquest bras estaven suspesos y supprimits.

E poch aprés, lo promotor del bras ecclesiàstic vingué en lo present bras, refferint en aquest com, entesa per aquell bras la relatió del promotor de aquest acerca del pensament que aquest bras havie tingut de enviar embaxada als quatre brassos de Aragó agrahint-los la mercè aquells brassos havien feta als tres brassos de Cathalunya en haver-los enviats los actes que han passat cerca // 172r// la revocatió del desafuero publicat en la present vila de Monsó, aquell bras ecclesiàstic no sabia cosa alguna ni havie vits[125] actes alguns; y que, per tant, supplicave aquell bras an aquest fos servit manar que dits actes se comunicassen an aquell bras.

Encontinent, per manament del president del present stament foren lliurats dits actes al dit promotor del dit bras ecclesiàstic.

E poch aprés, és tornat dit promotor del dit bras ecclesiàstich y tornà los actes, dient que seria bé se comunicassen al bras real.

E executant los promotors dels brassos lo que per aquells és estat deslliberat, són anats als honorables tractadors de sa magestat per a solicitar aquells que fossen scrits manant millorar las possadas; y segons aprés, lo promotor del present bras, tornat que fonch dels tractadors, refferí en lo present bras lo que per los senyors tractadors se havie respost als promotors, so és, que ells en tindrien cuydado y si fins assí no havien millorat los appossentos era estada la causa estar lo senyor appossentador major //172v// de mala gana; y que se donàs memorial dels qui estan mal appossentats y leshores donaran orde en sercar hapossentos.

Die mercurii, vigesima prima mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, hora, modo y forma acostumats.

Comparegué en lo present stament y bras militar lo molt il·lustre don Pedro de Pinós, de Fonollet, bescompte de Canet y de Illa, e jurà en la forma acostumada y a ell llegida, y affirmà no tenir lletra.

Mossèn Onofre Comelles, donzell en la vila de Arles, en Rosselló, domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada y a ell llegida; y affirmà que no té lletra.

Mossèn Parot Còdol, donzell en la vila de Puigcerdà domiciliat, y jurà en la forma acostumada y a ell llegida.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera supprimí los dos dissentiments per a tots actes fahedors de assí a les dotze hores de migdia tocades, emperò las dotze hores los dits //173r// dissentiments resten en sa força y valor, la present suspenció en res no obstant.

Lo promotor del bras real reportà en lo present bras com ell, per part de dit bras real, here anat al lloch de la habilitació per a parlar ab los habilitadors per part de

125. *En lloc de* vist.

aquell bras nomenats, y fonch-li respost per Joan Riera, verguer del Reyal Concell de Cathalunya, que los habilitadors del bras real no·y podien anar ni moure's del lloch hont estaven ni se'ls podia parlar; y replicant ell dit promotor, li fonch respost per orgue del dit verguer lo matex.

Lo present bras y stament militar féu deslliberatió y conclusió per via de pensament que lo present bras no fes part ni mostràs an aquest particular, perquè bastava que lo bras real y fes part, a effecte que los dos brassos ecclesiàstich y militar estiguessen llíberos si res occorria en dit negoci.

E poch aprés, és vingut lo promovedor[126] del bras ecclesiàstich y ha reportat an aquest bras lo que per lo promotor del bras real és estat reportat, dient com lo promotor del dit bras real ere anat al lloc de la habilitació per a parlar ab los senyors habilitadors y que los dits //173v// senyors habilitadors no li havien volgut donar lloch a que se'ls pogués parlar, donant quexes de allò; per hont aquell bras ecclesiàstich hauria pensat seria bé que los promotors dels tres brassos anassen als dits senyors habilitadors per a parlar-los y saber la causa per la qual no han donat lloch que lo promotor del bras real los pogués parlar.

E poch aprés, tornat dit promotor del bras ecclesiàstich, y ha reportat que aquell bras té entesa la intentió de aquest, y axí los ha aparegut an aquell bras que no és agravi algú anar-hi los promotors dels tres brassos.

Lo present bras y stament militar ha deslliberat seria bé se anomenàs una persona per quiscun bras per ha vèurer y saber aquelles persones dels tres brassos de Cathalunya que estan mal appossentadas y fer memorial de aquelles.

E poch aprés, vingut lo promotor del bras real, y ha reportat en lo present bras que en aquell bras ha apparegut seria bé anassen los tres promotors dels brassos als habilitadors per a saber la causa per la qual no se ha donat //174r// lloch al promotor del bras real que pogués parlar ab ells.

E lo present bras y stament militar, enteses las cosas per los promotors dels brassos ecclesiàstich y real en lo present bras reportades, deslliberà y féu conclusió que se anassen los tres promotors dels tres brassos als habilitadors per a demanar-los la causa per la qual no han donat lloch al promotor del bras real, aderint en assò al parer dels brassos ecclesiàstich y real.

Lo present bras y stament militar ha feta electió y nominatió de la persona de mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera per ha vèurer y saber, ensemps ab les persones per los altres brassos elegides, las personas dels tres staments y brassos de Cathalunya qui estan mal appossentadas.

Lo promotor del present bras, tornat que fonch dels habilitadors, refferí an aquest bras la resposta fonch donada als pomotors dels tres brassos per los senyors habilitadors, ço és, que per quant ells estaven votant, perquè los vots no se interrompessen, no han donat lloch, com no se acostume donar lloch a ningú per entrar en lo lloch de la habilitació; y que en assò no pensen haver fet agravi a ningú.

126.promotor, *corregit.*

174v// *Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia.*

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera supprimí los dos dissentiments per ell posats a tots actes de Cort per lo die present; passat emperò lo present jorn, los dits dissentiments sien y romanguen en la forma y valor, la present suppreció en res no obstant.

Lo promotor del bras real ha reportat en lo present bras com aquell bras, per ço que vuy de matí los senyors habilitadors han denegada la audiència al promotor de aquell bras y que, per lo que aprés de haver dada audièntia als tres promotors dels tres brassos, per los habilitadors de sa magestat, per orgue del senyor canceller, los és estat respost dient en lo progrés de les paraules que aquell concistori dels habilitadors here suppremo y superior als brassos, sentint-se aquell bras de tals paraules[127], determinà posar dissentiment, com de fet l'à posat, a tots actes de habilitació; y axí ho feya a saber an aquest bras.

175r// Lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut en lo present bras y ha reportat com lo promotor del bras real ere estat an aquell bras ecclesiàstich refferint y notifficant an aquell com, sentint-se aquell bras offès més per la última resposta que per la primera que per los habilitadors per part de sa magestat anomenats ere estada donada als tres promotors dels brassos, havie aquell bras posat dissentiment a tots actes de la habilitació; y per ço apparexia an aquell bras ecclesiàstich, per via de pensament, se fassa embaxada al bras real per part dels brassos ecclesiàstich y militar, persuadint-los que·s tinguen per satisfets de haver posat y haver conegut los dits habilitadors haver excedit.

E lo present bras y stament militar, hoïda la relació del promotor del bras ecclesiàstich, ha feta deslliberatió y conclusió se fassa dita embaxada al bras real, persuadint en aquell vulle llevar dit dissentiment; y assò per lo que en lo present stament se ha entès per relació dels habilitadors del matex stament y altrament que dels habilitadors nomenats per sa magestat se ere //175v// enviat mossèn Pere Franquesa, lloctinent de prothonotari, al bras real a dir-los la causa perquè no havien donat lloch al promotor de aquell bras real pogués parlar ab los habilitadors de aquell bras, exprimint aquella y dient que·u feren perquè estaven votant un article, y asò havie precehit abans que per part dels tres staments fossen enviats los promovedors ha saber dita causa; la qual diligèntia no·s fóra feta si·s fos refferit an aquest bras, que ja la sabien al bras real per relació del dit mossèn Pere Franquesa; cometent assò al promotor del present bras ho reporte al bras ecclesiàstich.

E poch aprés, lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut al present bras per ha notifficar an aquest bras com en aquell bras havien anomenats lo abbat de Sant Feliu de Guíxols y lo ardiacha Terça per fer la dita enbaxada.

Lo magnífich mestra Hierònym Magarola, altre dels síndichs de Barcelona, y mossèn Andreu Vilaplana, notari //176r// y altre dels síndichs de Gerona, enbaxadors per part del bras real enviats en lo present bras, han refferit com aquell bras, attesa la satisfactió donada per los habilitadors conexent lo erro que havien fet, ha llevat lo dissentiment que aquell bras havie posat a tots actes de habilitatió.

127. *A continuació, ratllat,* posà.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit en lo present bras com haquell bras havia feta nominatió del abbat de Gerri per a solicitar als tractadors de sa magestat lo dels appossentos.

E poch aprés, és vingut lo promotor del bras real, reportant an aquest bras la nominatió que aquell bras havia feta de la persona de mossèn[128] Boldó, síndich de Perpinyà, per solicitar los tractadors de sa magestat lo dels appossentos.

E poch aprés, tornat lo dit promotor del bras real en lo present bras, reportant y refferint an aquest com aquell bras, per via de pensament, havie tractat seria bé ab la carta se ha de escríurer als deputats del present Principat de Cathalunya per los tres staments se'ls scrigués que fessen a saber y havisen los tres brassos de Cathalunya quins officis serien //176v// creats novament des de las derreras Corts fins lo die present y quins salaris se havien assignats en dits officis y les estrenes se havien donades.

E tornant en lo present stament, lo promotor del bras real, poch aprés, reportà an aquest bras com, attès que per altra vegada ells havien reportat an aquest bras y supplicat fos servit concedir a Pau Riu, que està pres en los càrcers de la present vila, llissèntia de pèndrer advocat y constituir procurador y relaxar-lo algun tant de la presó y stretura de càrcer del lloch hont està, per lo que està tant sert y seria possible, per la stratura y angústia del lloch, se poria morir y lo General perdria molt, y en assò per[129] lo present bras no fonch respost ni determinat cosa alguna, que per ço tornava a refferir y reportar lo matex que havie reportat, per a que aquest bras se servesque determinar sobre assò lo que més serà servit.

E poch aprés, és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich en lo present bras y ha refferit com, entesa per aquell bras la relatió en aquell bras feta per //177r// lo promotor del bras real sobre lo pensament que aquell bras havie tingut de scríurer als diputats de Cathalunya que fassen a saber y havisen los tres brassos quant y quins officis se són fets y applicats en la Deputació novament des de las Corts passades fins lo die de avuy y los salaris de aquells y quines remunerations havien donades, aquell bras ecclesiàstich ha abrrassat lo dit pensament del bras real y ha adherit an aquell, y assò que[130] a la lletra se ha de scríurer y enviar als deputats de Cathalunya per altre effecte.

Die jovis, vigesima secunda mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera alsà y supprimí los dissentiments per ell posats per tot lo present dia de vuy, y passat emperò aquell, los dits dissentiments resten en sa forsa y valor, la present suppressió en res no obstant.

177v// Lo promotor del present bras anà als brassos ecclesiàstich y real per ha solicitar a que lo acte de la comanda ha de fermar mossèn Joan Pau Ciurana de les scriptures han enviades en la present Cort los diputats de Cathalunya, les quals ha

128. *A continuació, espai en blanc.*
129. *A continuació, ratllat,* dria molt.
130. *A continuació, espai en blanc*

de tenir dit Ciurana en custòdia fins altra cosa li sia ordenada per los brassos, se firme ab effecte, ab interventió dels tres notaris. E tornat que fonch dels tres brassos, dix que lo bras ecclesiàstich havie respost que·s tractaria y del que·s determinarie ne tornarien resposta, y lo bras real dix que no tenia notari per estar de mala gana.

Lo present bras y stament militar ha feta conclusió y deslliberatió que la revista de la recopilatió de las Constitutions, la qual ere estada comesa als advocats dels brassos, attès que aquelles no poran ser al cap de molt gran temps per lo molt que tenen que entendre ab altres negocis occorrents importants als brassos, que fos comès a les persones que hi tingueren les mans en las Corts passades.

Don Galceran de Córdovapossà son dissentiment en tots actes de gràtia que primer no sien llevats los dissentiments sobre dits actes posats.

178r// Lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut en lo present bras, dient que, attès que les scriptures que los diputats de Cathalunya enviaren als tres brassos, en rebent que les rebé, sens mirar-les, sinó sols prenent designatió de aquelles per via de inventari, les enviaren al present bras; y perquè aquell bras desitje molt mirar aquelles, supplique an aquest bras sia servit comunicar-les al dit bras ecclesiàstich.

Mossèn Monserrat de Argensola y mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellvey, y don Galceran de Cardona alsaren los dissentiments per ells posats en coses de gràtia, per effecte de llegir-se unes supplications donades, ço és, la una per mossèn Francesch Algaró, altre dels síndichs de Lleyda y la altra per lo doctor Matià Sabata, doctor en medicina de dita ciutat de Lleyda, per lo lloch de oydor vaga per mort de mossèn Miquell Ferrer, en arts y en medicina doctor.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

178v// Mossèn Miquell Joan de Montagut y de Vallgornera, per quant lo die de dilluns proppassat dix haver posat son dissentiment a tots actes fahedors en lo present bras, salvo als actes de habilitatió, y assò fins a tant que fossen cobrades las suplications que per mossèn Joan Pau Ciurana indirectament, sens orde del present bras, ha donades als habilitadors, contra certas personas enquestades per los diputats de Cathalunya, y vehent que fins vuy dites supplications no·s són cobrades; y attès també que és vingut a sa notícia que los senyors habilitadors volen conèxer los enquestats si se àn de habilitar ho ni habilitar, per ser cosa que no toque an aquell tribunal sinó als brassos, per so y altrament, dissent a tots actes de la present Cort, axí de habilitatió com altres, fins a tant que les suplications originalment sien cobrades y lineades del procés comú, sí e com fossen incertades en aquell y fins a tant que sie possat scilenci en dit article de la conexensa de dits enquestat. Requerint a vós, notari.

179// E poch aprés, lo dit mossèn Montagut supprimí lo dit dissentiment e donà lloch que·s puga passar avant a tots y sengles actes de la habilitació, solament no·s tracte dels enquestats del General *eo pretextu* que són enquestats, ans en dit cas vol

tinga son dissentiment forsa y valor. E donà lloch se puga tractar en lo present bras de coses concernents al remey de las causas ab las qualls dit dissentiment va justificar.

Mossèn Joan Burguès y de Sso possà son dissentiment a tots actes de gràtia fahedors.

E poch aprés, lo dit senyor Montagut y Vallgornera supprimí lo dit dissentiment a effecte que an aquest bras se puguen elegir y decretar, si menester serà, unes lletres per la ciutat de Barcelona.

E poch aprés, vingueren en lo present bras micer Ferrando Quintana, doctor en drets, y lo senyor canonge Thomàs, síndich y ecònomo del Capítol de Gerona, refferint an aquest bras com an aquell bras, per via de pensament, haurie tractat que se fahés per tots los tres brassos de Cathalunya als quatre brassos de Aragó per a supplicar-los volguessen intercedir ab Justícia de Aragó volgués donar la persona de Pau Riu, detingut per la Justícia de Aragó en los càrcers de la present vila, per a que aquell //179v// puguen portar pres en los càrcers comuns de Barcelona, perque los diputats puguen conèxer de aquell; y encara que sia contra fuero de Aragó y en altre temps no·s permetrie, toda via per ésser temps de Corts Generals per ventura ho farien.

Die veneris, vigesima tertia mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera supprimí los tres dissentiments per ell possats a tots actes de Cort y habilitació sols per esta matinada, solament no·s tracte dels enquestats *eo pretextu* que són enquestats, ans en dit cas vol tinga son dissentiment forsa y valor. E donà lloch se puga tractar en lo present bras de coses concernents al remey de las causas ab les quals dit dissentiment va justiffi-cat. E més, se puguen llegir y decretar, si menester serà, unes lletres per la ciutat de Barcelona.

Mossèn Joan Pau Ciurana supprimí son dissentiment per ell possat en coses de gràtia a effecte de que·s passen y lligen dites supplicacions se són presentades en lo //180r// present bras militar; passades, emperò, aquelles, dit dissentiment reste en sa força y valor.

Magnificus dominus Franciscus Soritta et de Peramola, dominus de Peramola, comparuit in presenti Curia et juravit in forma solita; et asseruit non habere litteram.

Martinus Joannes de Orós, domicellus Barchinone domiciliatus, comparuit in dicto stamento militari et juravit in forma solita sibi lecta; et asseruit se non habere litteram.

Don Onoffre d'Alentorn, procurator de mossèn Hierònym Botella, donzell en Lleyda domiciliat, consta de sa procura ab acte públich fet en Lleyda, a setse del present y corrent mes de agost, clos y sots signat per mossèn Francesch Soldevila, notari de Lleyda, en lo dit nom comparegué en lo dit stament y jurà en l'ànima de son principal en la forma acostumada a ell llegida.

Dictis die et anno, pulsata jam ora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumat.

Mossèn Miquell de Montagut y de Vallgornera supprimí los tres dissentiments per //180v// ell posat a tots actes de Cort y habilitació sols per esta tarda tant solament, sols no·s tracte dels enquestats del General *eo pretextu* que són enquestats, ans en dit cas vol tinga son dissentiment sa força y valor. E donà lloch se puga tractar en lo present bras de cosses concernents al remey de las causas ab les quals dit dissentiment va justifficat. E més, perquè·s puguen llegir y decretar, si menester serà, unes lletres per la ciutat de Barcelona.

Lo il·lustre senyor don Pere Galceran de Pinós y de Fonollet, bescomte de Canet y de Illa, en Barcelona populat, procurador del molt il·lustre senyor don Lluís de Carròs y de Sentelles, comte de Quirra, en lo Regne de Serdenya, y senyor de la baronia de Sentelles, en lo Principat de Cathalunya, y en lo dit Regne de Serdenya populat, consta de sa procura ab acte públic fet en lo castell de Càller, a tres del mes de abril proppassat, y clos per Hierònym Orde, notari de Càller, en dit nom comparegué en lo present stament e jurà en ànima de son principal en la forma acostumada a ell llegida.

Lo dit il·lustre senyor don Pere Galceran de Pinós, de Fonollet, com a procurador de Onofre Bret y de Rius, donzell, senyor de castell //181r// de la Bastida, del bisbat de Gerona, consta de son poder ab acte públich fet en Barcelona, a onse de juliol proppassat, y clos per mossèn Balthesar Puiggener, notari de Barcelona, en lo dit nom comparegué en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada y a ell llegida.

Lo present bras y stament militar féu deslliberatió y conclusió que lo promotor del present bras anàs als altres brassos per a dir-los com en aquest bras, per via de pensament, haurie tractat que anassen los promotors dels tres brassos als senyors habilitadors per a dir-los que fossen servits tornar las supplications que mossèn Joan Pau Ciurana havie presentades devant dits senyors visitadors; y així bé per a notifficar-los y advertir-los com micer Francesch Gort y micer Pere Ubach són officials reals ab jurisdictió, per quant lo dit micer Francesch Gort és acessor del governador y lo dit micer Pere Ubach és jutge de reclams; y que, per ço, los brassos suppliquen als dits senyors habilitadors que en lo habilitar se haien an dits Gort y Ubach com ab officials reals.

Lo promotor del bras eclesiàstich ha reportat en aquest bras que aquell bras ecclesiàstich se adheria al pensament que aquest bras ha tingut que vajan los promo//181v//tors dels brassos als senyors habilitadors per a cobrar las supplicationes presentadas per mossèn Ciurana y per advertir aquells que en la habilitació que faran se haien ab dits micer Gort y Ubach com ha officials reals.

E així bé reportà en lo present bras com per part dels habilitadors se ere demanat fossen servits aquestos brassos habilitar les capvesprades del dia de demà, que és lo dia de sant Barthomeu, y la del diumenge inmediadament següent, per a que més prest se puga acabar la habilitació; y que aquell bras havie condecendit a llur petició.

E oyda dita relació, lo present bras se adherí al parer del bras eclesiàstich. E deslliberà lo promotor del present bras anàs als altres brassos a reportar-los lo pensament que ha tingut lo bras ecclesiàstich, lo qual al present bras és estat refferit y per aquest bras abrassat; y també, com aquest bras haurie pensat seria bé que aquestos dies de festa a las tardes se ajunctassen los brassos perquè, occorrent alguna cosa, se trobassen junctos los brassos.

E poch aprés, lo promotor del bras ecclesiàstich és tornat en lo present bras, reportant com aquell ha aderit al pensament del //182r// present bras. E que se junten los brassos estos dos dies de festa y se habilite los aprés dinar a les hores acostumades.

E més, reportà y digué que aquell bras, per via de pensament, havie tractat y deslliberat que en la lletra que se ha de escríurer y trametre als diputats de Cathalunya se'ls diga que envien lo llibre de les Vàlues, en lo qual està la nòmina dels deutors principals, partícips y fermances, per a que se veja qui són los qui deuen al General.

E lo present bras adherí al pensament ha tingut lo bras ecclesiàstich de escriure als diputats que envien lo dit llibre de Vàlues, sols se digue que no envien lo original, sinó la còpia.

Lo promotor del bras real ha reportat en lo present bras com aquell bras se adherex al parer dels brassos ecclesiàstich y militar, axí en lo cap de cobrar las supplications com en lo cap de advertir als habilitadors que en lo habilitar se hajen ab micer Francesc Gort y Francesch Ubach com se acostumen haver ab officials reals, attès que aquells són officials reals ab jurisdictió.

Lo present bras y stament militar ha deslliberat y feta conclusió, per via de pensament, se fassa una caxa ab tres tancadures //182v// y arrecondir en ella totes les scriptures que per los diputats de Cathalunya y altres se són enviades y se enviaran en la present Cort; y que lo president o lo advocat més antich de quiscun bras tingue una clau.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat an aquest bras com aquell bras haurie pensat serie cosa més convenient que se enviàs lo original de les Vàlues que no còpia de aquell, per quant si se havie de copiar passarien dos mesos abans no seria copiat; y que, pus se han aportats assí altres llibres originals tant importants com aquell, serie bé enviàs lo matex original y fos molt ben guardat, axí aquex com tots los altres. E quant al pensament que aquest bras ha tingut de fer-se una caxa ab tres claus, aquell bras se adherex al parer de aquest bras, ab que aquell bras ecclesiàstich ho tinga en custòdia.

Mossèn Joan Burguès y de Sso alsà son dissentiment per ell posat a totes coses de gràtia, donant loch tan solament a que se llige unas supplications.

Mossèn Miquel Joan de Pons alsà per lo matex effecte lo seu dissentiment.

E poch aprés, és vingut lo promotor del bras real y ha reportat que aquell bras se adheria al parer de aquest bras //183r// a què·s fassa una caxa ab tres claus per la custòdia de tots los llibres se són enviats y se enviaran en la present Cort.

E més, reportà que aquell bras se adheria al parer del bras ecclesiàstich y militar que se habiliten las dos hores de festa vinents en las vesprades, a la hora habilitada, y se havisen los tres brassos a las matexas horas acostumadas.

E més, ha reportat dient que, attès que per part dels brassos de Aragó an aquell bras real no se·els ha feta part de res, disent-ho de la comunicatió han feta als bras-

sos ecclesiàstich y militar dels actes de la revocatió del desafuero, que per so an aquell bras ha apparegut que aquest bras sol podia ratifficar-los las gràtias de la mercè nos han feta en comunicar dits actes.

En lo present stament y bras militar comparegué lo magnífich senyor Matià Sabata, doctor en medicina, ciutedà de la ciutat de Lleyda, reportant an aquest bras una suplicatió, demanant ser llegida; la qual fonch llegida per mi, Joan Sala, notari públich de Barcelona y scrivà del present stament, y és del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, il·lustres y molt reverent senyors.

Per mort del doctor Miquel Ferrer, doctor //183v// en medicina de la ciutat de Lleyda, vague un lloch de oydor de comptes en la casa de la Deputació del General de Cathalunya. Supplique a vostres senyories y mercès lo doctor Macià Sabata, també doctor en medicina y ciutedà de la matexa ciutad de Lleyda, li fassen mercè de dit lloch y manar-lo ensecular en lo lloch del dit Miquel Ferrer; que ho rebrà en molt singular gràcia y mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Die vigesima secunda augusti, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico, et etiam fuit lecta alia concimilis supplicatio per Franciscum Algueró, notarium et sindicum Ilerde, oblata, et fuit decretum quod, attento que lo doctor Sabata és doctor y cathedràtich de la Universitat de Lleyda y té la matexa calitat que lo defunct, per so, determinen se fassa lo suplicat per part de dit Sabata, alsats los dissentiments, declarant lo supplicat per mossèn Algaró *locum non habere. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Babtista Mullola, notarius.*

Die vigesima tertia predictorum mensis et anni lecta in stamento militari, fuit provisum quod fiat ut supplicatur per dictum Sabata, atten//184r//to maxime renuntiatione verbo facta per dictum Algaró, notarium et sindicum Ilerde. Scriba Joannes Sala, notarius stamenti militaris.

Die sabbati, vigesima quarta mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Don Bernat de Camporrilles, en Barcelona domiciliat, comparegué en lo present bras y jurà en la forma acostumada y a ell llegida; y asserex no tenir lletra.

Don Joan de Camporrilles comparegué en lo present bras y jurà en la forma acostumada; y asserí no tenir lletra.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera alsà y supprimí los tres dissentiments per ell posats, per esta tarda, de la hora habilitada, dits dissentiments resten en sa forsa y valor, la present suppressió en res no obstant.

Lo present bras y stament militar ha feta deslliberatió y conclusió vaya lo promotor del present bras als altres brassos ecclesiàstich y real, a effecte de dir-los que seria bé anassen los promotors dels tres //184v// brassos ha solicitar als habilitadors per a cobrar las supplications de mossèn Ciurana.

E poch aprés, és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich, ha reportat que aquell bras se adheria al parer de aquest bras per a que vajen los promotors dels tres brassos als habilitadors per ha cobrar las supplications de mossèn Ciurana.

E poch aprés, lo promotor del bras real és vingut en lo present bras, dient que aquell bras se adheria al parer de aquest bras y del ecclesiàstich per a que se vajan los promotors dels tres brassos als habilitadors per a cobrar las supplications de mossèn Ciurana.

Lo present bras y stament militar deslliberà y féu conclusió que·s fes a saber als altres brassos ecclesiàstich y real, ab ambaxada, la causa que mogué an aquest bras de deslliberar per via de pensament se escrigués als diputats del General de Cathalunya que se'ls digués continuassen las executions dels debitors al General, ab que primer executassen los principals y aprés les fermances dels uns y dels altres.

E en dita propositió y parer respongué don Galceran de Cardona, dient que per //185r// quant la major part del present bras havia determinat de fer certa forma en lo modo de las executions de la Deputació y son parer fou que no se innovàs lo stil que la Deputació tenia y té en las executions[131], conforme a Capítols de Cort y stil de la casa, perquè seria contra justícia y contra las obligacions fetes, y assò és estat determinat concorrent-y la major part dels debitors de General, lo que no·s devia fer de justícia, per ser ells part; y per so, posà son dissentiment a tots y sengles actes de la Cort, acceptat emperò en lo acte de la habilitació y en lo obrir lo llibre del Balans, perquè se determine abans de altres negosis què són las persones que no poden ni és cosa justa entrevinguen en estos negocis de la Deputació.

Mossèn Enrich Terça posà semblant dissentiment, conforme y de la matexa manera està causat y posat per don Galceran de Cardona, ab la matexa protestació se passe avant en la habilitació y se abre lo llibre del Balans.

Don Bernat de Guimerà dissent a tots y sengles actes de la present Cort, axí de la habilitació com altres qualsevol, fins a tant sie declarat lo dissentiment que lo senyor don Galceran de Cardona ha posat sobre que no sien admesos los qui deuen al General.

185v// E poch aprés, lo dit don Bernat de Guimerà alsà y supprimí son dissentiment a effecte sols se passe havant en la habilitatió y no altrament, la present suppressió en res no obstant.

E poch aprés, és vingut mossèn tal Montornès, síndich de Tortosa, promotor del bras real en absèntia de mossèn Bastida, promotor de dit bras real, y ha reportat que aquell bras se adheria al parer de aquest bras acerca del que aquest bras havia respost al bras ecclesiàstich al que aquell bras ecclesiàstich havie determinat, que en la llettra se havie de enviar als deputats se'ls digués enviassen lo matex original del llibre de les Vàlues, aquell bras real se aderex al parer y resposta del present bras a que no se envie lo original, sinó que sia feta còpia auctèntica y que envien aquella.

Lo promotor del bras ecclesiàstich refferí que seria bé que les hores que los habilitadors esta tarda y demà voldran entendre en la habilitació sien habilitades per al effecte de la habilitació tant solament.

E lo present bras militar deslliberà que no·y ha necessitat de fer habili//186r//tació de hores per lo bras ecclesiàstich reportada[132].

Lo promotor del bras real refferí al present bras que dit bras se ere adherit a la deslliberatió del bras ecclesiàstich en què sien habilitades las horas lo dia de vuy y

131. *A continuació, ratllat,* de la Deputació.
132.reportades, *corregit.*

demà, a effecte de la habilitació tant solament, tant quant los habilitadors volran entendre en la habilitació.

Die dominica, vigesima quinta mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut al present bras y ha reportat com aquell bras se adherex al parer de aquest bras que·s fassa còpia del llibre de les Vàlues y que se escriga als deputats que ab diligèntia envien dita còpia.

E poch aprés, deslliberà lo present stament que lo promotor del present bras vaja als altres brassos per a dir-los seria bé que los promotors dels tres brassos anassen als abilitadors a effecte de solicitar y advertir-los que sien servits que //186v// en la habilitatió a micer Gort y micer Ubach se hajen com ha officials reals, per lo que micer Gort és assessor del governador de Cathalunya y micer Ubach jutge dels reclams.

Die lune, vigesima sexta mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras que, attès que altra vegada ere vingut en lo present bras y al altre bras real per a solicitar aquest bras y lo bras real per a que prengués una instàntia qui està sobre los staments per ha ajunctar-se los advocats y no se havia feta resolutió an aquest bras, per ço, torna a solicitar al present bras y al bras real sien servits pendre dita instàntia, per lo que convé per major opportunitat y utilitat de la present Cort y staments.

E axí bé, ha reportat que aquell bras ecclesiàstich està prompte en enviar lo promotor de aquell ab los promotors //187r// dels altres brassos als habilitadors per ha advertir-los que en la habilitatió que·s farà de micer Gort y de micer Francesch Ubach se haien ab ells com ab officials reals.

E poch aprés, lo promotor del bras real és vingut en lo present bras per a notifficar an aquest bras com aquell bras adheria al vot y parer del bras ecclesiàstich y del present bras en lo article predit que los promotors dels tres brassos vajan als habilitadors per a advertir-los que en la habilitació que faran de micer Gort y de micer Ubach se hagen ab ells com a officials reals.

E tornat que fonch lo promotor del present bras dels habilitadors, refferí que dits habilitadors los respongueren que ells ho mirarien.

E poch aprés, don Balthezar d'Oms me ha donada a mi, Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present stament, una scriptura, requerint a mi, dit notari, la llija y, llegida, la continue en lo present bras; y és del tenor següent:

> Jo, Balthezar d'Oms, per lo jurament que tinch prestat, entenc que solament los que són nadius y naturals del present Principat ho tenen en aquest alguns vassalls

y senyories poden y deuen entrar en la celebratió y tractes de las Corts, perquè aquestos sols entenen en lo bé públich de la terra y servey de sa magestat; y los que no·u //187v// són, sols serquen interessos particulars y entreduir coses noves. Per ço y altrament, entenent que en lo present bras ha comparegut don Galceran de Cardona y presum, com a pretès cathalà, entrevenir en los tractes y actes de la present Cort, sent notori com és a tots qu·és natural del Regne de Valèntia y no té ninguns vassalls ni jurisdictió en lo present Principat, encara que·s digna y fill de cathalà; emperò, son pare may tingué domicili en lo present Principat conforme a la Constitució de la reyna Maria, capítol trenta, en les Corts de Barcelona, capítol "Que tots los officials sien cathalans", ni han tingut son domicili e cap major, realment, sens fictió ni frau, en lo present Principat, com està disposat en la Constitutió del rey Ferrando sagon, en la primera Cort de Barcelona, capítol denou, en lo matex títol; per so, dissent a tots y sengles actes fins a tant que per obcervansa de dites Constitucions y altrament sie tret dels tractes de la present Cort y sie intimat y notifficat als senyors habilitadors, a fi y effecte que no sie habilitat, ans sie repel·lit; y en assò fas instàntia y part formada.

Mossèn Bernat de Mallars, per quant diu que per alguns negocis a ell molt útils y necessaris se'n ha de anar de la present Cort, per ço fa //188r// procura als magnífichs mossèn Hierònym Joan y a mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera y a quiscú d'ells *in solidum*, per a entrevenir en tots actes, tractes y negocis de la present Cort y per a concentir al servey de sa magestat. Testimonis són lo discret mossèn Antich Sala, notari y síndich de Manresa, y Jaume Tristany, scrivent.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Galceran Ferrer de la Mora comparegué en lo present bras y stament militar y jurà en la forma acostumada; y affirmà no haver haguda lletra.

Mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellvehí, possà semblant dissentiment qual ha posat lo senyor don Galceran de Cardona, ab la matexa protestatió que·s passe avant en la habilitatió y se obre lo llibre del Balans; requerint que lo present dissentiment sie scrit en lo present procés.

Don Balthezar d'Oms, declarant lo dissentiment per ell posat lo die present, ha donat a mi, Joan Sala, notari y scrivà del present bras, una scriptura, requerint ser insertada en lo procés familiar del present bras, la qual és del tenor que seguex:

188v// Jo, don Balthexar d'Oms, no entench que per lo dissentiment avuy posat sobre que no pot ser admès en les presents Corts don Galceran de Cardona, per las rahons an aquell contengudes, que per ço haia de parà la habilitació, enperò dissent a la publicatió de aquella que no sia publicada fins a tant sia vist lo que en dit dissentiment està posat; y sie intimat als senyors habilitadors lo present dissentiment.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, dit dia, encontinent, requerí a mi, notari, lo següent:

Que, per quant les supplications que los dies passats per mossèn Ciurana presentades als habilitadors en nom dels diputats de Cathalunya, sens tenir orde ni comissió de aquells ni dels brassos de la present Cort ni ésser síndich del General, a petició dels tres brassos són estades restituïdes y tornades per dits habilitadors, com a temerària y nul·lament per dit Ciurana presentades; per ço y altrament perquè en tot cas aparegue de dita nul·litat de presentatió de dites supplications y no pugue constar que en nom de dits diputats se ha demanat justícia als habilitadors ni altres officials, tenint-la ell privative a tots los altres en los negocis del General, requeresch a vós, notari, continueu en lo procés de la present Cort las ditas supplications, ab expressa //189r// menció de la manera que són estades cobrades y restituïdes.

E legida dita requesta, lo present bras y stament militar deslliberà y féu conclusió que la dita suplicatió se incertàs en lo present procés y que, incertada, se narràs la forma que se ha tinguda en cobrar-las, y que aquella se continuàs al peu de dites supplications. E jo, dit Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, insertí las supplications, las quals són del tenor que·s seguex:

Molt il·lustre, il·lustríssimo, molt reverent, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per quant los qui estan en visita ho residèntia no és rahó sien admesos en tractes de la present Cort, per lo que, essent necessària la sua presèntia devant dels visitadors ho jutges de la dita residèntia ho visita, no deuen ésser empatxats de acudir devant de aquells tota hora que for mester *et alias*, car altrament serie per indirectió voler destorbar la visita que per Capítols y Actes de Cort està sanctament ordenada; per so *et alias*, per part dels deputats del present Principat de Cathalunya se notiffica a vostres senyories y mestès[133] com mossèn Simon de Marlès, lo trienni proppassat deputat del General de Cathalunya, mossèn Joseph Jover, oydor per lo stament militar en dit trienni, y micer Francesch Cerra, altre dels assessors //189v// y advocats ordinaris del dit General, estan en residèntia y visita; per la qual, com dit és y altrament, no poden ni deuen ésser habilitats per entrevenir en les presents Corts. Y axí matex les persones de micer Enrich Cerra, mossèn Andreu de Marlès y Benet de Marlès, per estar enquestats per dits deputats, no poden ni deuen ésser habilitats per entrevenir en les dites Corts; y axí, com a tals, deuen ésser repel·lits. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Provisa per dominos habilitatores tam per regiam magestatem quam per tria brachia nominatos, in ecclesia beate Marie ville Montissoni, die decima tertia mensis augusti, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto. Joannes Sala, notarius publicus Barchinone, pro nobili prothonotario regie magestatis.

La forma se ha tinguda en lo cobrar la supplicatió fonch que lo il·lustre y molt reverent micer Hierònym Manegat, canceller de sa magestat, constituït personalment en la yglésia de sancta Maria de la present vila de Montsó, en la instàntia a hont se feya la habilitació, en presèntia de tots los senyors habilitadors, axí per sa magestat com per los tres brassos nomenats, manà a mi, dit Joan Sala, notari y scrivà del present bras y stament militar, que apportàs la preincerta supplicatió //190// al bras militar y conservàs aquella originalment y jo dit notari prengués dita supplica-

133. *En lloc de* mercès.

tió y aquella llegí en lo present stament o lo original de aquella enllardí en lo present procés.

Lo magnífich mossèn Martí Joan de Orós, per quant dix per alguns negocis a ell molt utilossos y necessaris se'n havia de anar de la present Cort, per so fermà procura als magnífichs mossèn Hierònim Olivó y mossèn Miquel Llàssera y a quiscú d'ells *in solidum*, presents en Cort, per a entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort y ab special poder que puguen concentir en lo servey de sa magestat y per a presentar en la present Cort qualsevol actes y scriptures, axí públiques com privades. Testimonis són Joan Pau Bugatell y Jaume Tristany, scrivents.

Lo magnífich mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera presentà a mi, Joan Sala, una requesta ab un paper volant de mà sua scrita, la qual requerí fos llegida en lo present bras y stament militar; la qual jo dit notari llegí y és del tenor següent:

> Per quant los jurats de la present vila de Monsó y altres de aquell Concell contra justícia havien fet publicar los dies passats ab veu de[134] trompeta certs desafueros y edictes, en prejudici de la present Cort de Cathalunya y de tots los qui de present se troben //190v// en dita vila, de qualsevol grau ho condició que sien, y havent jo Miquel de Montagut y de Vallgornera possat mon dissentiment, lo qual fonch a fi y effecte de fer revocar dits edictes inconcideradament posats y aquells, com a cosa[135] sien estats revocats, per a què dit dissentiment tingués fi y dits actes estiguen vuy trets en sa deguda forma y perque en sdevenidor conste de la revocatió y iniquitat de aquell, requerex dit Miquell de Montagut a vós mossèn Joan Sala, notari, que dits actes y dissentiment incerteu en lo procés de la present Cort qui vuy està a càrrech vostre y al peu de dits actes de la present requesta, per a lluny exemplar del temps esdevenidor.

E legida dita requesta per mi dit Joan Sala, fonch deslliberat per tot lo present bras que sia incertada en lo present procés y los actes en aquella mencionats.

En virtut de la qual provisió jo, dit Joan Sala, notari, continuí y incertí en lo present procés los dits actes, los uns aprés altres, conforme estan cosits en un llibre ab cubertas de pregamí del tenor següent:

> *Quaderno de auctos y scrituras del poder que el Consejo General de la vila de Monçón dió a los jurados y concejeros de la dicha villa para otorgar ciertos statutos, los quales fueron hechos, otorgados y después publicados en la dicha villa en quinze de julio del anyo //191r// de mil y quinyentos ochenta y sinco. Los protestos y presentaciones de firma hechos por parte de los brassos de los illustrísimos y mui illustres senyores nobles y cavalleros y ydalgos del reyno de Aragón para que los dichos jurados y concejeros revocassen los dichos statutos.*
>
> *Los quales, después, por los dichos jurados y consejeros fueron revocados en quatro de agosto del dicho anyo mil y quinyentos ochenta y sinco, como consta de todo por los dichos instrumentos y actos acerca lo sobre dicho hechos, los quales fueron dados y librados en el brasso de los muy illustre y illustres senyores del brasso militar del Principado de Cathalunya, por ell muy illustre senyor don Bernardino Périz de Pomar y Mendoça, senyor de la baronía de Sigués, y pro-*

134. *A continuació, ratllat,* pública.
135. *A continuació, espai en blanc.*

movedor del dicho braço de nobles, y por el illustre senyor Lluis Sánchez, persona nombrada por ell dicho braço de los muy illustre senyores cavalleros y hijodalgos del presente reyno.

Instrumento público de poder otorgado por el Consejo General de la villa de Monsón.

In Dei nomine. Amen. Sea a todos manifiesto que, llamado y ajuntado el Consejo General de los muy magníficos senyores jurados, vezinos y habitantes de la villa de Monçón, por mandamiento de los dichos y abaxo nombrados jurados y por llamamiento de Joan //191v// de Ribera, corredor público y jurado de dicha villa, el qual hizo relación a mi, Pedro Ballabriga, notario público infrascrito, él, de mandamiento de dichos jurados y por libramiento de albaranes y en la forma acostumbrada, con pregón público, haver llamado el dicho Concejo General para la hora y lugar presentes e infrascritos, et assí junctado el dicho Concejo General en la sala mayor de la casa de dicha villa, en dónde otras vezes el dicho Consejo General, para semejantes auctos y cosas como las infrascritas ses acostumbrado y acostumbra llegar y ajunctar, et assí junctado, intervenimos y fuimos presentes los infrascritos y siguientes: et primo, Andrés Gallén, Phelippe Serra y Miquel Avisanda, jurados, Lorenço Bernad, Ramón Joan Germanal, Martín Solano, Gaspar Orcau, Joan Uguet, Hierónymo de Tuna, Andrés Adet, Hierónymo Trenda, Pasqual de Castro, Andrés Bernat, Francisco Çapater, Francisco Raymad, Balthezar Raymad, Pedro Centole, Joan de Jarra, Joan Aragües, Hierónymo Lastanosa, Gaspar Palacín, Philippe Pastor, Joannes de Cubial, Pedro Raymad, Domingo Raymad, Martín Delopico, Joan de Anabas, Miguel Just, Montserrat Pallón, Andrés Cinera, Antoni Joan Clarimón, Joan Agullana, Joan Ferrás, Joan Marçal, Pedro Porquet, todos los dichos vezinos y habitantes de la //192r// villa de Monçón et de sí todo el dicho Concejo General, los presentes por los absentes y advenideros concejantes, Concejo General de la dicha villa fazcientes y representantes, attendido y conciderado lo que por dichos senyores jurados ha sido proposado sería bien se diesse poder bastante a los personados que paresca al dicho Concejo General para todos los casos y cosas que se offresca tratar y hazer en tiempo de Cortes y durante el tiempo de las Cortes Generales que la magestad del rey nuestro senyor tiene llamadas en la presente villa de Monçón para el veinteno día del mes de mayo deste presente anyo de mil quinientos ochenta y sinco, por tanto, todo el dicho Consejo General, conforme, da poder a los dichos senyores jurados y a micer Joan Cubelles de Ribas, Gaspar Orcau, Martín Scolano, Jayme del Puyal, Hierónymo de Luna, Hierónymo Trenda, Francisco Raymad, Lorenço Bernad y Pedro Ballabriga, vezinos y consejeros de la presente villa, para que los sobre dichos o la mayor parte dellos durante el tiempo de dichas Cortes puedan tratar, concordar, ordenar, conceder y otorgar qualesquiere actos y cosas que el dicho Consejo General podría hazer y otorgar, y para ello con sus incidentes y deppendentes, dando y atribuiéndoles todo el poder que el dicho Concejo General tiene y puede, hiziéndolos en lo sobre dicho //192v// otro Consejo General; y si costas algunas se offressiere, mandando al clabario que pague. De las quales cosas y cada una dellas yo, dicho infrascrito notario, a requisitión de los sobredichos y a esoneración de mi officio y concervatión dre-

cho de aquel de quien es o ser puede interés en lo sdevenidero, hize y testifiqué el presente acto e instrumento público, uno y muchos, y tantos quantos menester serán. Fuecho fue aquesto en la villa de Monçón, a veynte un días del mes de abril del anyo contado del nacimiento de Nuestro Senyor Jesucristo de mil quinyentos ochenta y sinco. Et fueron a ello presentes por testigos Joan Calbor, Pierres Martí, habitantes en la villa de Monçón. Signo de mi, Pedro Ballabriga, habitante en la villa de Monçón, e por auctoridad real, por toda la tierra y senyoría del rey nuestro senyor, público notario, en y a lo sobredicho con dichos testigos presente fuy et, lo que fuero scrivir debía, scriví et cerré.

Instrumento público de statutos de la villa de Monçón.

In Dei nomine. Sea a todos manifiesto que nosotros, Andrés Gallén, Phelippe Serra y Miquel Avicanda, jurados de la villa de Monçón, Pedro Ballabriga, Gaspar Orcau, Hierónymo Trenda, Hierónymo de Luna y Francisco Raymad, vezinos de dicha villa, según //193r// que de dicho poder consta mediante instrumento público hecho en dicha villa a veynte días del mes de abril deste presente anyo mil quinyentos ochenta y sinco, y por Pedro Ballabriga, notario público infrascrito, recebido y testificado, con ell dicho poder y en nombre del dicho Consejo General y de los singulares de aquella fazemos, concedemos y otorgamos los presentes statutos, cotos y ordinationes criminales infrascritos et todas y cada unas cosas en ellos contenidas y expressadas, assí et según y de la forma y manera que debaxo se contiene. Et assí, attendientes quán grande y accepto sea el cervicio que se haze a Dios en la punición y castigo de los delitos y eccessos y quánto interesse y probecho seha de la república que los tales delictos no queden impunidos, y como muchas vezes acaesca que, con guardar el orden por fuero introducido en los processos que se han de actitar contra los delinqüentes y criminosos y guardar los privilegios y llibertades del presente reyno, los delitos y excessos dignos de mucha correctión y castigo quedan impunidos, de lo qual se sigue una pullación y augmento de malechores, como sea verdad que la facilidad de la venia y remición de los excessos sea verdadera madre de aquellos, lo qual bien conciderado, queriendo proveher en lo passado y prevenir en lo venidero, pro-//193v// cehemos a estatuir, ordenar y establecer los statutos infrascritos y siguientes:

Et primeramente, estatuimos y ordenamos que contra qualquiere persona de qualquiere ley, estado o condición sea que en la dicha villa de Monçón o en los términos de aquella o en otros qualesquier llugares o términos, assí sitiados dentro del presente reyno de Aragón como en hotros qualesquier reynos, principados, senyorías y principados y tierras, haurá perpetuado o cometido, perpetrará o cometerá los crímenes y delictos infrascritos o algunos dellos, a ssaber es, omicidio o omicidios voluntarios y caso acordados, urtos, robos y latrocinios, compositiones, ho haurán salteado caminos y serán allados llebar públicamente o secreta con scopetas, ballestas, arcabusces, pistoletes o otras semejantes armas paradas y armadas o por desarmar por la dicha villa de Monçón o al circuyto y derredor de aquella, a cient passos de los muros de la dicha villa, assí de día como de noche, et contra qualesquiere vandolero o vandoleros, delates e qualesquiere otras personas vagamundos, ociosos y mala vida y fama que trobados

serán y se hallarán en la dicha villa de Monçón o dentro los términos de aquella, e contra aquellos que acojerán en sus casas los dichos vandoleros o delates y les //194r// ampararán, favorescerán o darán consejo, favor y ayuda para que estén en la dicha villa o en sus términos y contra aquellos que cometerán incendios, raptos de persona llibre, hurtáranlos consigo, lebarán qualquiere muger por fuersa en qualquiere manera y si es para conocer ho hazer conocer carnalmente, aunque sea voluntariamente el llevarlas, contra alcahuetes, alcahuetas, receptadores y encubridores de hurtos o contra aquell o aquellos que darán feridas o cometerán otros qualesquiere delictos contra persona alguna prodicionalmente o a traición, et contra aquellos que darán o tomarán dineros para matar o ferir o injuriar persona alguna o damnificarle en sus bienes y en otros qualesquiere delictos y crimines de qualquiere specie que sean, que desir o scribir o immaginar se puedan.

Otrossí, y contra qualesquiere ley, stado ho condición que sea que en los sobredichos delictos o qualquier dellos dará o haurá dado consejo, favor ho ayuda o an aquellos concentirá en qualquiere manyana[136] *o los tales delinqüentes o algunos dellos encubrirá, receptará, favorescerá o en la comissión y perpetuación de aquellos y de qualquiere dellos haurá dado o dará consejo, favor o ayuda, o en aquellos o qualquier dellos haurá //194v// concentido o concentirá en qualquiere manera, contra los sobredichos y el hotro y qualquiere dellos pueda et haya de ser procehido e mandado proceher a captión de tal persona o personas en fragancia y pude ser probeído qualquiere appellido de captión a recomendación y qualquiera otro dado o dadero por los dichos excessos y delictos arriba dichos y nombrados, instante el procurador de la dicha villa de Monçón o la parte de quien es o será interés o de los dos conjuntamente o de partida; y esto sin administración de información, sin caution juratoria y sin hotra qualquiera solemnidad fora, e no obstante qualquiere firma de drecho quanto quiere privilegiada e inhibición de aquella evocación de qualquiere specie, aunque sea impetrada por vía de porrocientia o de otro qualquiere empatcho firal; a los quales beneficios, privilegios y solemnidades firales y hotros qualesquiere que a los presentes statutos pudiessen empatchar en dichos nombres expressamente reunciamos, provehyendo empero que las sententias interlocutorias y diffinitivas y otras qualesquiere se hayan de fazer, probeher, pronuntiar, declarar y executar de et con consejo, voto y parecer de las personas electas abaxo nombradas o de la mayor parte dellas.*

Otrosí, en los dichos nombres //195r// statuimos y ordenamos que todos y qualesquier officiales que, en virtud de los presentes statutos, prendieren a algunos, sean tenidos y obligados de hazer relatión al notario de la causa dentro de tres horas después de la tal capción, so pena de officiales delinqüentes en su officio fazcientes contra fuero.

Otrosí, y en dichos nombres statuimos y ordenamos que el dicho procurador de la dicha villa o la parte de quien es o será interés et qualquiere de ellos, junctamente o de partida, puedan dar la demanda criminal por qualquiere de los

136. *En lloc de* manera.

delictos comprehendidos en el presente statuto contra el delinqüente o delinqüentes que serán presos dentro tiempo de tres[137] *días contaderos del día de la captión a delante, aunque en dicha demanda no se haga mención del día, mes, anyo y lugar a donde y quando dichos delictos haurán sido perpetrados; et sobre la tal demanda pueda ser interrogado el tal presso o pressos, una y muchas veses, quantas serán menester; et assí mesmo sea procehido contra el tal preso acusado e inculpado de qualquiere de dichos delictos hasta sententia diffinitiva y execución de aquella, inclusive sumariamente, simple y de llano, sin strépito ni figura de juhizio, con scritura y sin ella, assí de día como de noche, assí en día feriado como no feriado, en público o en secreto, y assí //195v// en la Corte y lugar acostumbrado de tener aquella, como en otra qualquiere parte dentro la dicha villa de Monçón y sus términos; et puede ser dada sententia diffinitiva de mutilación de miembro, muerte natural y de otro qualquiere pena corporal, de[s]tierro y de otro qualquiere género o specie que sea contra qualquiere delinqüente y criminoso acusados e inculpados de los dichos delitos comprehendidos en los presentes statutos; a los quales dichos acusados e inculpados de dichos delitos y qualquiere dellos no les aproveche en manera alguna, ni quanto a la capción ni otros, qualesquier actos, firma de drecho, manifestación, evocatión, aunque sea de porrocentia, guiadge, remissión ni inhibición alguna, ni otro qualquiere empatxo foral, a los quales en dichos nombres renuntiamos, proveyendo y declarando que todas las sentencias, assí interlocutorias, como diffinitivas, y otra qualquiere cosa que en virtud de los presentes statutos se pronunciare y declarare haya de ser con consejo, voto y parecer de las dichas personas electas abaxo nombradas, de la mayor parte dellas; y lo que aquellas declararen no se pueda indifferir, retractar, ni deffender en manera alguna, por vía de apellación, firma de drecho, //196r// ni otro remedio alguno quanto quiérese privilegiado.*

Otrosí, en dichos nombres statuimos y ordenamos que, para acusar a los criminosos e inculpados de los dichos delictos comprehendidos en dichos statutos desuso expressados, sea parte llegítima el dicho procurador de la dicha villa de Monçón ensemble con la parte interessada o sin ella, e que el dicho acusado de qualquiere de dichos delitos puede ser sacado de qualquiere lugar quanto quiere privilegiado; e que contra los dichos acusados de los delictos comprehendidos en los presentes statutos y qualquiere dellos pueda ser procehido a promulgación y pronuntiatión de sententia definittiva, assí absolutoria como condemnatoria, imposición de qualquiere pena corporal, assí de mutilación de miembro o miembros o de açotes, de exilio perpétuo o temporal, o de muerte natural o de otra qualquiere pena quanto quiere que sea mayor o menor, de qualquiere género o specie que sea, y mandado proceher a execución de aquella con consejo, voto y parecer de las dichas personas electas abaxo nombradas o de la mayor parte dellas; y esto por sola forma, presumtiones o indicios o conjecturas o por un solo testimonio, en las quales presumptiones, //196v// indicios o conjecturas y probanças qualesquiere de los dichos comprehendidos en los presentes statutos ordenamos sean admitidas a fazer testimonios todos y qualesquiere vesinos y habili-

137. *A continuació, repetit,* de tres.

tadores de la dicha villa de Monçón y de otros qualesquiere lugares y parte de qualquiere ley, estado, grado o condición sean, assí hombres como mugeres; y que las tales probanças, indicios y presumptiones y conjecturas sean arbitrarias conforme al voto y parecer de las dichas personas electas abaxo nombradas o de la mayor parte dellas, las quales ayan de assignar y assignen a las partes littigantes los términos y digressiones de los processos, assí quanto al acusante como para el reo, y assí en la demanda o anyadir aquella como en la deffención, y hazer sus probansas ordinarias y necessarias como para qualquiere otra cosa occorriente en dichos processos; proveyendo que la demanda criminal pueda ser dada al preso y capcionado por virtud de los statutos comprehendidos en los presentes statutos dentro tres días contaderos del día de la captión adelante, y en el processo de abcentia del día que se reportará la citación y el acusado será reputado contumaz.

Otrosí, en dichos nombres estatuimos y ordenamos que, si fechos o //197r// cometidos algunos de los dichos delictos comprehendidos en los presentes statutos, los delinqüentes se fuirán o absentarán de la dicha villa y términos della, en tal modo y manera que no pueda ser procehido a capción de sus personas, que en tal caso, instante el procurador de la dicha villa o de la parte interessada, conjunctamente o de partida, con consejo, voto y pareser de las dichas personas eletas o de la mayor parte dellas, pueda ser mandado que dentro cierto tiempo comparescan; y no compareciendo, se les haya de hazer processo de absentia juxta serie y tenor de los presentes statutos, hasta sententia diffinitiva y execución de aquella, abreviando o allergando los términos juxta el arbitrio, voto y parecer de las dichas personas elettas o de la mayor parte dellas.

Otrosí, attendientes que por los presentes statutos se dan mucho orden y stilo en los processos que se han de hazer contra los delinqüentes y cometientes algunos de los delictos comprehendidos en los presentes //197v// statutos, y como la llarguesa y dilación por fuero stablecida en los tales processos sea mucho emparo y protección de los malechores; por tanto, para quitar toda duda y materia de alteración contra los presentes statutos en dichos nombres, renuntiamos a los fueros del presente reyno de Aragón editos y ordenados sobre lo criminal, los quales queremos haver y hemos por incertos y expressados assí en la forma de provehir y pronuntiar como en otra qualquiere cosa; reservando, enpero, facultat y poder a la dicha villa de Monçón y al procurador stricto de la universidad della de poder acusar y hazer parte finalmente como si los presentes statutos no fuessen fechos; e queremos que los presentes statutos puedan ser revocados y anullados y todo el effecto dellos suspendido y derogado, siempre, cada y quando a los dichos jurados y Consejo de la villa de Monçón parecerá, accepto, empero, que en el processo y causa incohada esta se prosigue a devida execución, no obstante la tal revocación para dicho ne //198r// gocio y otros tan solamente.

Otrosí, en dichos nombres statuimos y ordenamos y con tenor de los presentes statutos, cotos y ordinationes elegimos, nombramos y diputamos en consejeros y personas electas para en todas y cada unas sententias, assí interlocutorias como diffinitivas, que en virtut de los presentes statutos se hubieren o haurán de pro-

nuntiar, dicidir y determinar, a ssaber es, a los muy magníficos jurados de la villa de Monçón, nuebos y biejos, que oy son ho por tiempo serán, a saber es, los jurados nuebos que usan de officio de jurados y los jurados viejos que próxima y últimamente haurán dexado las leyes de concejo; de los quales o de la mayor parte dellos se haya de pronuntiar, proveher y executar dicha sentencia o sentencias, assí interlocutorias como deffinitivas, que en virtut de los dichos y presentes statutos se haurán de pronuntiar y promulgar; provehiendo, empero, que en caso que las dichas personas electas fuessen en votos y pareceres iguales de haver de concejar, en el dicho caso de pari//198v//da[d] tenga voto el que precediere en la Real Audiencia, estando en la presente villa o fuere juez ordinario della para pronuntiar en dichas causas de votos yguales a pariedad de la forma que le parecerá; et a la determinación de los más votos se haya de pronuntiar. De las quales cosas y cada una dellas yo, dicho e infrascrito notario, a requisitión de los sobre dichos y ha exoneración de mi officio y concervación del drecho de aquell de quien es o ser puede interés en lo sdevenidor, hize y testifiqué el present acto o instrumento público, uno y muchos y tantos quantos menester serán. Fecho fue aquesto en la villa de Monçón, a quinze días del mes de julio del anyo contado del nacimyento de Nuestro Senyor Hiesucristo de mil quinyentos ochenta y sinco. Et fueron a ello presentes por testigos Pasqual Garna y Joan Calbo, habitantes en la villa de Monçón.

Signo de mi Pedro Vallabriga, habitante en la villa de Monçón, e por auctoridad real por toda la tierra //199r// y senyoría del rey nuestro senyor público notario, que a lo sobredicho con dichos testigos presentes fuí et lo que de fuero scrivi[r] debía, scriví. Consta de sobre puestos, do se lee frascriptos y dellos y de rassos no[m]brados he cerré.

Instrumento público de revocatión de estatutos de la villa de Monsón.

In Dei nomine. Sea a todos manifiesto que nosotros, Andrés Galén, Phelipe Serra y Miguel Aniendo,[138] jurados de la villa de Monsón, Gaspar Orcau, Hierónymo de Luna, Hierónymo Tienda,Francisco Raymad y Pedro Ballabriga, vesinos de la dicha villa de Monçón, procuradores llegítimos del Concejo General de dicha villa, constituidos mediante instrumento público de poder hecho en dicha villa a venyte[139] y un días del mes de abril deste presente anyo mil quinyentos ochenta y sinco, y por Pedro Ballabriga, notario público infrascrito, recebido y testificado, havent en aquell [p]leno y bastante poder para lo infrascrito haser y otorgar, según que a mi ,dicho Pedro Ballabriga, notario, por tenor //199v// del dicho instrumento llegítimamente contra,[140] attendido que nosotros, en virtud del dicho poder a quinze dies del mes de julio próximo passado deste presente anyo, hizimos y otorgamos los statutos, cotos y ordinationes criminales contenidos y expressados en el instrumento público acerca desto fecho, que fue fecho en la dicha villa de Monçón, el dicho quinzeno día del mes de julio próxime passado deste presente anyo mil quinientos ochenta y sinco y por mi, dicho Pedro

138. *En lloc de* Avicanda.
139. *En lloc de* veynte.
140. *En lloc de* consta.

Ballabriga, notario público infrascripto, la presente rescibient testificado, et por quanto no consta dichos statutos, cotos y ordinationes haver sido decretados por el senyor regente la Real Cancellaría en el presente Reyno por la sacra, cathólica y real magestat del rey don Philippe, nuestro senyor; por tanto, en los dichos nombres y con el dicho poder, en aquella mejor vía, modo y forma que de fuero, drecho et alias hazer lo podemos y debemos, revocamos, cassamos y annullamos, y por revocados, cassados y anullados damos y havemos los dichos y suso mencionados statutos, cotos, //200r// y ordinationes criminales y todo el effecto dellos como si fechos concedidos no otorgados fuessen, de las quales cosas y cada una dellas yo, dicho infrascripto notario, a requisitión de los sobredichos y a exoneratión de mi officio y concervación del drecho de aquell, de quien es o ser puede interés en lo sdevenidor, hize y testifiqué el presente aucto et instrumento público, uno y muchos y tantos quantos menester serán. Fecho fue aquesto en la villa de Monçón, a quatro días del mes de agosto del anyo contado del nacimyento de Nuestro Senyor y Hiesuchristo de mil quinyentos ochenta y sinco, y fueron a ello presentes por testigos Joan Agullana, calsatero, y Pierres Martí, habitantes en la villa de Monçón.

Signo de mi, Pedro Vallabriga, habitante en la villa de Monçón, e por auctoridad real, por toda la tierra y senyoría del rey nuestro señor público notario, qui a lo sobre dicho con dichos testigos presentes. Et de lo que de fuero scrivir debía scriví, consta de sobre puesto, dásele el poder e cerré.

Instrumento público de poder a pleytos otorgado por los muy illustres y illustres señores don Miguel de Gurrea, senyor de la villa //200v// de Gurrea, don Francisco de Altariba, senyor del lugar de Güerto, cavalleros, Sebastián Moles, Jordán de los Benedetas y micer Gaspar Spinosa, infançones, en fabor de Pedro Germán Cebrián, notario y causídico.

In Dei nomine. Sea a todos manifiesto que nosotros: don Miguel de Gurrea, don Francisco de Altarriba, senyor del lugar de Güerto, cavalleros domiciliados en la ciudad de Çaragosa, Sebastián Moles, notario público y de los del número de la dicha ciudad, y de presente residentes en la villa de Monçón, Jordán Benedetas y Gaspar Spinosa, doctor en drechos, domicliados en la dicha villa de Monçón, todos tres infansones, y todos juntamente y cada uno de nós, de grado y de nuestras ciertas scienctias, no revocando los otros procuradores por nosotros antes de agora a estos constituídos, hazemos, constituímos, creamos y ordenamos ciertos y speciales y a las cosa infrascritas generales procuradores nuestros y de cada uno de nós, assí y en tal manera que la generalidad a la specialidad no derogue ni por el contrario, a saber es: //201r// el discreto Pedro Hierónymo Cibrián, notario causídico, habitante en la dicha ciudad y de presente residente en la dicha villa de Monçón, absente, bien assí como si fuesse presente, especialmente y expressa para que, por nosotros y en nombre nuestro y de cada uno de nós, el dicho nuestro procurador pueda intervenir e intervenga en todos y cada unos pleytos, negocios, qüestiones, differentias y demandas, ací civiles como criminales, los quales y las quales nosotros de presente tenemos y speramos de haber con qualesquiere persona o personas, cuerpos, collegios e universidades y singulares personas de aquellos de qualesquiere stado, grado, preheminencia o condición

sean, ante qualesquiere jueses ordinarios, delegados o subdelegados, ecclesiásticos ho seglares, dantes y otorgantes, el dicho nuestro procurador, pleno, líbero, franco y bastante poder de demandar, responder, deffender, opponer, proponer, excibir, convenir, reconvenir, replicar, triplicar lee o littes, contestar testimonios, cartas e otras scrituras en manera de prueba produzir y a lo produzido y produzidero por la parte adversa contradezer, empugnar //201v// posiciones y artículos, offrecer y dar, y aquellos o aquellas mediante juramento adverar y a la parte adversa mediante juramento hazer responder y a los que se offresseran por la parte adversa mediante juramento responder, juezes empetrar y aquello recusar, empara hazer y aquellas remuntar, allegar, renuntiar y concluir sententia o sententias, assí interlocutorias como diffinitivas, oir y acceptar y de aquellas y de qualquiere otro greuge appellar, appellación o appellaciones interposar y prosseguir, apóstolos demandar, recebir y recusar e jurar en ánima mía juramento de calumnia decissoria sobre incencias y otro qualquiere lícito y honesto juramento jurar y a la parte adversa defferir, refferir benefficio de absolución, simplemente de qualquiere sententia de excomunión y restitución in integrum, demandar y obtener cartas públicas, fer, fazer, requerir y protestar et uno o más procurador o procuradores a los dichos pleytos substituir y aquell o aquellos revocar y destituir et generalmente hazer desir y llíberamente exercer y procurar en et cerca las sobre dichas cosas todo aquello //202r// que bueno, legíttimo y bastante procurador a tales y semejantes actos y cosas de las sobredichas pueden y deven hazer et que nosotros haríamos y hazer prodíamos[141] *si nosotros mesmos presentes fuessemos prometientes haver por firme, agradable y seguro y valedero todo e que quiere que por el dicho nuestro procurador y por los substituídos de aquel será dicho, hecho y procurado, bien assí como si por nosostros y cada uno de nós fuesse hecho y procurado y aquello no revocar entrenyo alguno y estar a drecho y lo jusgado en contrario pagar con todas sus cláusulas universas deus obligación de nuestros bienes y rentas, mobles y sitios hunidos y por haver en donde quiere. Fecho fue aquesto en la villa de Monçón, a veynteuno días del mes de julio del anyo del nacimyento de nuestro señor Hiesuchristo mil quinyentos ochenta y sinco, siendo presentes por testigos a las sobre echas cosas llamadas y rogadas los honorables Hierónimo Capia, portero ordinario de la Deputación del presente Reyno de Aragón, y Joan Dalza, portero de la dicha Deputación extraordinario, habitantes en la ciudad de Çaragoça y residentes de presente en //202v// la dicha villa de Monçón.*

Signo de mi, Joan Martín Sanchez del Castellar, habitante en la ciudad de Çaragoça, y por auctoridad real, por todo el Reyno de Aragón, público notario, qui a las cosas sobredichas, junctamente con los testigos arriba nombrados, presente fuy y aquesto y aquello de mi propria mano scriví, consta de sobra puesto adonde se lee y dise del presente Reyno de Aragón et cerré.

Instrumento público de poder a pleytos otorgado por los muy illustre y illustres senyores don George Fernández de Heredia, Diego Copones, comendador de

141. *En lloc de* podríamos.

Orta y Tronchón, y Francisco de Contamina, infançón, en fabor de Domingo Ralla, notario causídico.

In Dei nomine. Sea manifiesto a todos que nosotros don George Fernandes de Heredia, Diego Copones, comendador de Orta y Tronchón de la orden y religión de Sant Joan de Hierusalem, y Francisco Contamina, infançón, domiciliados en la ciudad //203r// de Çaragoça y de presente residentes en la villa de Monçón, todos junctamente y cada uno de nós, de grado y de nuestras ciertas scientias, no revocando los otros procuradores por nosotros antes de agora hechos, constituídos, creados y ordenados, agora de nuebo hazemos, constituímos, creamos y ordenamos ciertos y speciales y a las cosas infrascriptas generales procuradores nuestros y de cada uno de nós, assí y en tal manera que la generalidad a la specialidad no derogue, ni por el contrario, a ssaber es al discreto Domingo Ralla, notario causídico, habitante en dicha ciudad de Çaragoça y de presente allado en la villa de Monçón, absente, bien assí como si fuesse presente, specialmente y expressa para que por nosotros y en nombre nuestro y de cada uno de nosotros y el dicho nuestro procurador pueda intervenir y intervenga a todos y cada unos pleytos, negocios y qüestiones, differentias y demandas, assí civiles como criminales, los quales y las quales nosotros de presente tenemos y speramos de haver con qualesquiere personas o personas, cuerpos, collegios, //203v// universidades y singulares personas de aquellos de qualesquiere estado, grado, orden, prehominencia o condición sean, ante qualesquiere juezes ordinarios, delegados o subdelegados, ecclesiásticos o seglares; dantes y otorgantes al dicho nuestro procurador pleno, llíbero y bastante poder de demandar, responder, deffender, opponer, proponer, excebir, convenir, reconvenir, replicar, triplicar lit o littes, contestar testimonios, cartas, hotras scripturas, en manera de prueba producir y a lo producido y producidero por la parte adversa contradezir, impugnar posiciones, partículas offerecer y dar y aquellas o aquellos mediante juramento adverar y a la parte adversa mediante juramento hazer, responder y a los que se offrecerá por la parte adversa mediante juramento responder, jueses impetrar y aquellos revocar, empara hazer y aquellas renuntiar, allegar, renuntiar y concluir sentencia o sentencias, assí interlocutorias, como diffinitivas, oyr y acceptar y de aquellas y de qualquiere otro greuge appellar, appellación o appellaciones interposar, proseguir, //204r// apóstolos demandar, recurrir y recusar e jurar en ánima mía juramento de calumpnias decisorio sobre inciencia y otro qualquiere lícito y honesto juramento jurar y a la parte adversa defferir, refferir benefficio de absolución simplemente qualquiere sententia de excomunión et restitución in integrum, demandar y obtener cartas públicas, fer, hazer, requerir y protestar et uno o más procurador o procuradores a los dichos pleytos substituir y aquell o aquellos revocar y destituir et generalmente haser, decir y llíberamente exercir y procurar en et cerca las sobre dichas cosas todo aquello que bueno, llegítimo y bastante procurador a tales y semejantes actos y cosas de las sobredichas puedan y deben hazer e que nosotros mismos haríamos y hazer podríamos si a todo ello presentes fuéssemos, prometientes haver por firme, válido, agradable y seguro todo e que quiere que por el dicho nuestro procurador y por los substituídos de aquel será dicho, fecho y procurado, bien assí como si por nosotros y cada uno de nós fuesse hecho y pro-

curado y //204v// aquello no revocar en tiempo alguno y estar a drecho y conuzgado en contrario pagar con todas sus cláusulas universas deus obligación de todos nuestros bienes y rentas muebles y sitios, havidos y por haver, en donde quiere. Fecho fue aquesto en la villa de Monçón, a venyte[142] *y siete días del mes de julio del anyo del nacimiento de nuestro señor Jesucristo mil quinyentos ochenta y sinco, siendo presentes por testigos, a las sobre dichas cosas llamados y rogados, el magnífico Joan Drest, infançón, habitante en la villa de Canfranc y Diego Martes, escudero, residentes en la dicha villa de Monçón.*

Signo de mi, Joan Martín Sánchez del Castellar, habitante en la ciudad de Çaragoça, y, por auctoridad real por todo el Reyno de Aragón, público notario, qui a las sobre dichas cosas, junctamente con los testigos arriba nombrados, presente fuy y aquello y esto de mi propria mano escriví et cerré.

205r// Instrumento público de protesto y requesto, hecho en veynte y sinco de julio del anyo mil quinyentos ochenta y sinco, a los jurados y quatro concejeros de la villa de Monçón por parte de los mui illustres y illustres senyores Don Miguel de Guerrea, señor de la villa y honor de Guerrea, don Francisco de Altarriba, señor del lugar de Güerto, cavallero, Sebastián Moles, notario público de Çaragoça, Jordán de los Benedetes y Gaspar Spinosa, don, derechos, infansones domiciliados en la dicha villa. Hay poder leg[í]timo.

In Dei nomine. Noverint universi cuntisque evidenter pateat et sit notum quod anno a nativitate Domini computato millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, die vero vicessimo quinto mensis julii predictis anni, apud villam Montissoni, predicti Aragonie Regni, ante la presentia de los magníficos Andrés Gallén, Phelippe Cerra y Miguel de Abicanda, jurados de la dicha villa de Monçón, Hierónimo de Luna, Francisco //205v// Raymat, Gaspar Orcando, doctor en medicina, y Pedro Vallabriga, concejeros de la dicha villa, fue personalmente constituído Pedro Hierónimo Cibrián, notario causídico, habitante en la ciudad de Çaragoça y de presente residente en la dicha villa de Monçón, assí como procurador llegítimo que es de los muy illustres senyores don Miguel de Gurrea, cavallero, senyor de la villa y honor de Gurrea, don Francisco de Altarriba, senyor del lugar de Guerto y los illustres Sebastián Moles, notario público y de los del número de dicha ciudad, Jordán de los Benedetes y Gaspar Spinosa, doctor en drechos, infançones, domiciliados en la dicha villa de Monçón, y de cada uno y de qualquiere dellos según que de la dicha su procura más llargamente consta y parece por instrumento público hecho en la dicha y presente villa de Monsón poco antes de la confectión del presente y por mi, dicho e infrascrito notario, recebido y testificado, habrem poder en aquel según a mi, dicho notario, aquel y el presente testificante, largamente consta por tenor del dicho instrumento de procura a los quales como jurados y consejeros susodichos presentes, jo, Joan Martín Sanchez del Castellar, notario, //206r// y testigos abaxo nombrados en aquel, los mayores, vía, modo y forma que del fuero del presente Reyno de Aragón o en otra qualquiera manera hazer lo podrà y debrá, dixo que a noticia de los dichos sus principales, arriba nombrados, havía llegado haver, los jurados y con-

142. *En lloc de* veynte.

sejo de la dicha villa de Monçón, hecho, ordenado y statuído ciertos statutos, desafueros, cotos y desordenados ordinaciones contra los fueros y libertades contra el presente Reyno de Aragón en ciertos días de los presentes mes de julio y anyo de mil quinyentos ochenta y sinco, según se dise publicados mediante pregón público en la villa de Monçón, por tanto, en aquellos no concintiendo, antes haviendo a su noticia venido, dizen que disienten los dichos sus principales, y cada uno dellos, en aquellos, por sí y por todos los que querrán adherecer a esto protesto, requierendo y protestando se annullen y se revoquen, como si hechos, otorgados y publicados no fuessen, attentis contentis. Et con esto jo, dicho emfrascrito notario, di a los dichos jurados et consejeros, arriba nombrados, una copia del tenor y sustantia del dicho protesto; //206v// lo qual, en su poder, los dichos jurados y consejeros otorgaron haver recebido y respondieron que, visto el dicho protesto y havido de su concejo, harían lo que fuessen obligados. Y con esto me requirieron no librase yo, dicho notario, el presente acto, ni insertión de su respuesta, la qual dixeron que me derían dentro del tiempo del fuero, de las quales cosas y cada una dellas yo, dicho y infrascripto notario, assí a·rrequisitión de los dichos Pedro Hierónimo Cibrián, protonotario, como de los jurados,[143] *y concejeros arriba nombrados, y a conservación del drecho de quien es o ser puede en lo venidero, hize y testifiqué el presente acto público de requesta y protesto, uno y más, y tantos quantos fueren necessarios y haver quisiessen, siendo a las sobre dichas cosas presentes, por testigos llamados y rogados, Bartholomé Malo, scribiente, y Joan Miguel de Palomar, habitantes en la dicha ciudad de Çaragoça, y de presente residientes en la dicha villa de Monçón.*

Signo de mi, Joan Martín Sánches del Castellar, habitante en la ciudad de Çaragoça y, por auctoridad real //207r// por todo el Reyno de Aragón, público notario, qui las sus dichas cosas, junctamente con los testigos arriba nombrados, presente fuy, y aquello y esto de mi propria mano scriví, rogado y requerido et cerré.

Instrumento público de protesto y requesto, hecho en veynte y siete del mes de julio del anyo mil quinyentos ochenta y sinco, a los jurados de la villa de Monçón, por parte de los muy illustre y illustres senyores don George Fernández de Heredia, el comendador Diego Copones y Francisco de Contamina, infançón. Hay poder llegítimo.

In Dei nomine. Noverint universi cuntisque evidenter pateat et sit notum quod anno a nativitate Domini computato millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, die vero vicessimo septimo mensis julii predicti anni, apud villam Montissoni, predicti Aragonum Regni, ante la presentia de los magníficos Andrés Gallén, Phelippe Serra y Miguel Abicanda, jurados de la dicha villa //207v// de Monçón, presentes, yo, Joan Martín Sánchez del Castellar, notario y testigos avaxo nombrados, compareció y fue personalmente constituído Domingo Ralla, notario causídico, assí como procurador llegítimo que es del muy illustre senyor don George Fernández de Heredia y de los illustres senyores Diego Copones, comendador de Orta y Tronchón, y de Francisco de Contamina, infançón, domiciliados en la ciu-

143. *A continuació, repetit,* jurados.

dad de Çaragosa, y de cada uno y de qualquiere dellos, según que del dicho su poder más llargamente consta y parece, por instrumento público hecho en la dicha y presente villa de Monçón, poco antes de la confección del presente, y por mi, dicho infrascripto notario, aquel y el presente testificante recibido y testificado, habent poder en aquel, según a mi dicho e infrascripto notario, por el tenor del dicho instrumento largamente consta en el dicho nombre, dixo que presenta, según que de hecho presentó y requirió, a los dichos tres jurados lo contenido en una sédula de protesto y requesta, dándoles con effecto una copia signada y fefaciente del //208r// tenor siguiente:

Ante la presencia de vuestras mercedes, los magníficos senyores Andrés Galén, Phelippe Serra y Miguel Abicanda, jurados de la villa de Monçón el anyo presente, comparece, personalmente constituído, Domingo Ralla, notario causídico, en nombre y como procurador de los illustres don George de Heredia, Diego Copones, cavallero, Francisco de Contamina, infançón, domiciliado en la ciudad de Çaragoça, residentes de presente en la presente villa de Monçón, el qual, en el dicho nombre procuratorio, en aquellas mayor vía, modo, forma y manera que de fuero, justicia y razón hazer lo puede y debe, dize que a noticia de los dichos principales de dicho procurador ha pervenido que vuestras mercedes, dichos senyores jurados, con intervención de los magníficos Pedro Vallabriga, Gaspar Orcau, Hierónymo Tienda, Hierónymo de Luna y Francisco Raymat, vesinos de dicha villa de Monçón, con poder, según se dize, del concejo general de la dicha villa, han hecho y ordenado ciertos //208v// assertos, estatutos y desafueros en quinse días del presente mes de julio del presente anyo mil quinyentos ochenta y sinco, y por dicho Pedro Vallabriga, notario público de la dicha villa, recibidos y testificados, los quales dichos assertos o statutos si quiere desafuero fueron, eran y son nullos y hechos contra fuero, justicia y toda razón, y infractión de los fueros, privilegios y llibertades, usos y costumbres del presente Reyno de Aragón. Y esto por muchas cosas y rasones, en fuero, justicia y razón consistientes y por parte de los dichos principales del dicho procurador en su tiempo y lugar en caso que vuestras mercedes dichos senyores jurados no hisieron la revocación siquiere anullación del dicho aserto statuto, que avaxo se les pide demostraderas, por tanto el dicho procurador, en el dicho nombre, pide, suplica y requiere a vuestras mercedes, dichos senyores jurados, que, incontinenti y sin dilación alguna, junten y manden juntar el consejo general y particular de la presente vila para pedir y requerirles la revocatión y anullación de dichos asertos statutos, //209r// siquiere desafuero, arriba recitado y chalendados. Y en el entretanto que no se juncta dicho consejo, y en caso que lo mandaren junctar, el dicho procurador pide y requiere a vuestras mercedes, dichos senyores jurados, o intimen y hagan a ssaber a dichos sus principales siquiere el dicho Domingo Ralla, su llegítimo procurador, el día, hora y lugar donde el dicho consejo se hubiere de junctar; y, en el entretanto que no lo mandaren aiunctar y en caso que no fuera su voluntad se junte, el dicho procurador, en el dicho nombre, requiere a vuestras mercedes, dichos senyores jurados, como representantes la dicha universidad de dicha villa de Monçón, revoquen, siquiere anullen, dicho asserto statuto, siquiera desafuero, arriba recitado y chalendado, con todo lo en virtud del subseguido attentis con-

tentis; en hotra manera, lo contrario hiziendo, el dicho procurador, en dicho nombre, protesta contra vuestras mercedes, dichos senyores jurados, de todo lo a dichos sus principales necessario, conveniente y útil de protestar, requiriendo a vós, notario, de todo lo sobre dicho hagays carta pública hordenada por mi Domingo Ralla, notario, como procurador sobre //209v// dicho. La qual sédula de requesta y protesto, assí dada y librada a los dichos jurados por el dicho Domingo Ralla, procurador sobredicho, el dicho procurador las requirió hiziessen, y con effecto compliessen, lo contenido en dicha scédula de requesta, a lo que protestaba y protestó contra ellos lo contenido en dicha scédula et aliis, la que puede y debe protestar en nombre de los dichos sus principales.

Y con esto, los dichos jurados otorgaron en su poder haver recibido la dicha copia y respondieron que, aquella vista, harían lo que fuere de justicia, y con esto me requirieron los dichos jurados los librasse el presente acto sin incerción de su respuesta, la qual me darían a mi, dicho notario, dentro del tiempo de fuero, de las quales cosas y cada una dellas yo, dicho e infrascripto notario, assí a requisición del dicho Domingo Ralla, procurador, como de los dichos jurados arriba nombrados, y a conservación del drecho de quien es y ser puede, interesse en lo venidero, hize y testifiqué el presente acto público de protesto y requesta, uno y más, y tantos quantos fueren neccesarios y haver quisiessen, //210r// siendo a las sobredichas cosas presentes, por testigos llamados y rogados, Joan Drest, infançón, habitante en la villa de Canfranc, y [144] *martes, de presente allados en la villa de Monçón.*

Signo de mi, Joan Martín Sánchez del Castellar, habitante en la ciudad de Çaragoça, y, por auctoridad real y por todo el Reyno de Aragón, público notario, qui a las susodichas cosas, junctamente con los testigos arriba nombrados presente, firmo y aquello y esto de mi propria mano scriví, rogado y requerido et cerré.

Instrumento público de requesta y protesto hecho por parte de los muy illustre y illustres senyores don George Fernández de Heredia, el comendador Diego Copones, y Francisco de Contamina, infançón, domiciliados en la ciudad de Çaragoça, del Reyno de Aragón, en veynte y siete de julio del anyo mil quinyentos ochenta y sinco, a los sinco consejeros de la villa de Monçón, para que revoque un estatuto hecho por los jurados y consejeros de dicha villa, hecho en quinze de julio de dicho anyo.

210v// In Dei nomine. Noverint universi cuntisque evidenter pateat et sit notum quod anno a nativitate Domini computato millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, die vero vicesimo septimo mensis julii predicti anni, apud villam Montissoni, Regni Aragonie, ante la presencia de los magníficos Pedro Ballabriga, notario, Gaspar Orcau, doctor en medicina, Hierónimo Tiendas, Hierónymo de Berna, notario, y Francisco Raymad, vezinos de la villa de Monçón, como consejeros que son del Consejo de dicha villa de Monçón, en el dicho y arriba calendado anyo fue personalmente constituído Domingo Ralla, notario causídico, assí como procurador llegítimo que es de los illustres senyores

144. *A continuació espai en blanc.*

don George Fernández de Heredia, Diego Copones, cavallero del hábito de Sanct Joan de Hierusalem, comendador de Orta y de Tronchón, y Francisco de Contamina, infançón, domiciliados en la ciudad de Çaragoça, residentes de presente en la villa de Monçón, y de cada uno y qualquiere dellos, según que de la dicha su procura más llargamente consta y parece por instrumento público hecho en la dicha y presente //211r// villa de Monçón, poco antes de la confectión del presente y por mi dicho e infrascrito notario, recibido y testificado, habent poder en aquel según a mi dicho notario, aquel y el presente testificante, largamente consta por tenor del dicho instrumento de procura, el qual en las mayores vía, modo y forma que de fuero, justicia y razón hazer lo puede y debe dicho que les presentaba y presentó una scédula de requesta y protesta, de las quales les dió y presentó sendas copias signadas y fehazientes del tenor siguiente:

Ante la presentia de vuestras mercedes, Pedro Ballabriga, notario, Gaspar Orcano, Hierónymo Tienda, Hierónymo de Luna, notario, Francisco Raymad, vezinos de la villa de Monçón en el anyo presente, comparece, personalmente constituído, Domingo Ralla, notario causídico, assí como procurador de los illustres don George de Heredia, fray Diego de Copones, cavallero del hábito de Sanct Joan de Hierusalem, Francisco de Contamina, infançón, domiciliados en la ciudad de Çaragoça, residentes de presente en la villa de Monçón, el qual, en el dicho nombre proprio procuratorio en aquellas mayores vía, modo y forma y manyana[145] *que de fuero, justicia y razón //211v// hazer lo puede y debe, dize que a noticia de dichos sus principales ha llegado que vuestras merc[ed]es los de arriba nombrados, como consejeros de dicha villa de Monçón y habientes poder, según se dize, que el concejo general de dicha villa el quinzeno día del presente mes de julio del presencte anyo mil quinyentos ochenta y sinco, han echo y ordenado unos assertos statutos, sinquiere desafueros, sin approbaciones de aquellos, hablando; los quales dichos asertos statutos, siquiere desafueros, fueran, eran y son nullos, y de ellos no pueden usar con nullidad notoria, que se demuestra del tenor de los dichos acertos satutos y por otras muchas causas y rasones, en fuero y justicia y razón estantes, y en su tiempo y llugar, por parte de dichos principales de dicho procurador, sin la revocatión infrascripta demostraderas.*

Por tanto, el dicho procurador, en dicho nombre requirió a vosotros Pedro Ballabriga, Gaspar Orcau, Hierónymo Tienda, Hierónymo de Luna, Francisco Raymad, consejeros sobredichos, que como consejeros sobredichos y en el mismo nombre que se hizieron y otorgaron //212r// dichos assertos statutos, incontinenti y sin dilación alguna, los revoquen y annullen con todo lo en virtud dello subseguido, en otra manera, lo contrario hiziendo, dicho procurador en dicho nombre protesta contra vuestras mercedes y cada uno dellos de todas y cada unas cosas lícitas y honestas de protestar; requirens etc.

Ordonada por mi Domingo Ralla, notario, como procurador sobre dicho, la qual scédula de requesta y protesta assí dada y llibrada a los dichos consejeros por el dicho Domingo Ralla, procurador, el dicho procurador les requirió, respectivamente, hisiessen y cumpliessen con effecto lo contenido en dicha scédula

145. *En lloc de* manera

de requesta y protesto, lo contrario hiziendo dixo que protestaba y protestó de todo lo lícito y honesto a los dichos sus principales protestar contra ellos y qualquiere dellos, requiriendo a mi dicho infrascripto notario hisiesse y testificasse de todo lo susodicho acto público. Et los dichos Pedro Ballabriga, Gaspar Orcau, Hierónymo Tienda, Hierónymo de Luna y Francisco Raymad, consejeros, en su poder y de cada uno dellos otorgaron haver recibido sendas copias de la //212v// dicha scédula de requesta y protesto signadas por mi dicho notario y fefazientes. Y respondieron que, havido de su consejo, harían lo que fuere de justicia y que lo dicho notario no librasse el presente acto sin respuesta de los dichos sinco consejeros, la qual me darían dentro del tiempo del fuero, de las quales cosas y cada una dellas yo dicho e infrascripto notario assí a.rrequisitión de dicho Domingo Ralla y procurador como de los dichos sinco consejeros arriba nombrados y a concervatión del derecho de quien es o ser puede interessar en lo venidero, hize y testiffiqué el presente acto público de requesta y protesto, uno y más, y tantos quantos fueren necessarios y haver quisiessen, siendo a las sobredichas cosas presentes por testigos, llamados y rogados, Hierónymo Lapata, portero de la Deputación, y Marco Manuria, obrero de villa, habitantes en la dicha ciudad de Çaragoça, de presente residientes en la villa de Monçón.

Signo de mi, Joan Martín Sánchez del Castellar, habitante en la ciudad de Çaragoça, y, por auctoridad real por todo el Reyno de Aragón, público //213r// notario, qui a las sobredichas cosas, juntamente con los testigos arriba nombrados, presente fue y en parte, de mi propria mano, scriví y junctado y requerido, cerré.

Instrumentum publicum presentacionis juris firme facte juratis ville Montissoni et Francisco Raymad, alteri ex conciliariis predicte ville, pro parte admodum illustris et illustrium don Georgii Fernández de Heredia, comendatoris, Didaci Coponis et Francisci de Contamina, infansionis, cuius et seu alterius.

In Dei nomine. Noverint universi cuntisque evidenter pateat et sit notum quod anno a nativitate Domini computato millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, die vero vicessimo octavo mensis julii predicti anni, apud villam Montissoni, Regni Aragonie, ego Joannes Martinus Sánchez del Castellar, notarius infrascriptus, instatus et requisitus pro parte admodum illustris et illustrium dominorum don Georgii Fernández //213v// de Heredia, Didaci Copones, comendatores sive preceptores comande seu preceptorie de Orta et Tronchón, religionis Sancti Joannis Hierosolomitanensis, et Francisci de Contamina, infancionis, in civitate Cesarauguste domiciliatorum et in predicta villa Montissoni residentium, cuiuslibet seu alterius eorum comparui, presentibus testibus infrascriptis, ante presentiam magnificorum Andree Gallén, Philippi Serra et Michaellis Evicanda, juratorum in anno presenti et superius calendati millesimi quingentesimi octuagesimi quinti predicte ville Montissoni, et Francisci Raymad, alterius ex conciliariis predicte ville in presenti anno, quibus et eorum cuilibet presentavi, intimavi et notifficavi quasdam litteras juris firme inhibitorias per illustrem dominum don Joannem de Lanuça et Perellós, militem, dicte sacre, catholice et regie magestatis conciliarium ac Justiciam Aragonum, provisas et per suam dominacionem firmatas ac alias debite ac iuxta stillum curie dicte sue dominacionis //214r// expe-

ditas, de quibus tradidi et liberavi copiam signatam, correctam et fidem facientem, cuius tenor talis est ut sequitur:

Illustri justicie et judici ordinario ville Montissoni eiusque locumtenenti, juratis, conciliariis seu aliis officialibus predicte ville Montissoni et eorum cuilibet. Nos, don Joannes de Lanuça et Perellós, miles, sacre, catholice et regie magestatis domini nostri regis conciliarius ac Justicia Aragonum. Salutem et regiam delectionem. Per discretum Jacobum Brull,[146] *notarium, ut procuratorem et eo nomine illustrium nobilis don Georgii de Heredia, Didaci Copones, militis, et Francisci de Contamina, infancionis, in civitate Cesarauguste domiciliatorum et in presenti villa Montissoni residentium, in Curiis Generalibus per suam magestatem convocatis, expositum extitit coram nobis quod dicti eorum principales fuerunt, erant et sunt regnicole presentis Regni Aragonum, qui gavisi fuerunt, gaudent gaudereque consueverunt, volunt, possunt et valent omnibus et singulis foris, privilegiis, libertatibus et immunitatibus ceteris regnicolis presentis Regni Aragonum concessis //214v// pariter et indultis.*

Item, dixit dictus procurator nomine dicti don Georgii de Heredia, eius principalis, quod a tempore eius nativitatis usque nunc et de presente continue fuit, erat et est nobilis in Aragonia et de genere nobilium per rectam lineam decendente(m), qui gavisus fuit, gaudet gaudereque consuevit, potest et valet omnibus et singulis foris, privilegiis, libertatibus et immunitatibus ceteris nobilibus presentis Regni Aragonum concessis et indultis ab uno, II, III, IIII, V, X annis continuis et ultra; et a tempore eius nativitatis usque nunc et de presenti continue fuit, erat et est in jure, usu et possessione seu quasi dicte nobilitatis publice et palam, pacifice et quiete, sine vi, violentia neque contradictione cuiusvim, scientibus et videntibus sua magestate et officialibus regiis presentis Regni Aragonum et nonnullis aliis et ceteris quibusvis; et talis de predictis fuit, erat et est vox comunis et fama publica in presenti villa Montissoni et in toto presenti Aragonum Regno et alibi.

Item, dixit dictus procurator nomine dicti don Georgii de Heredia, eius principalis, //215r// quod de foro et observantia presentis Regni Aragonum fuit, erat et est processum[147] *statutum quod nobilium et aliorum dominorum vassallorum tam directorum quam utilium et universitarum, dominus rex et eius filius primogenitus major catuordecim annorum existens intra Regnum Aragonum, miles regens officium gubernacionis Regni Aragonum et Justicia Aragonum sunt judices competentes nec possunt dicti nobiles et alii submittere se, expresse vel tacite, jurisdictioni aliorum judicum inferiorum secularium de consuetudine Regni, prout latius in obcervantia presentis Regni Aragonum continetur.*

Item, dixit dictus procurator nomine dicti Didaci Copones quod dictus Didacus Copones, principalis dicti procuratoris, a viginti annis proxime preteritis usque nunc et de presenti continue fuit, erat et est miles et militari dignitate promotus et ordinatus per habentem potestatem, servatis servandis; et sic et alias fuit, erat et est miles Aragonum, qui gavisus fuit, gaudet gaudereque consuevit, vult, potest et valet omnibus et singulis foris, privilegibus,[148] *libertatibus et inmu-*

146. *En lloc de* Buil.
147. *En lloc de* provisum et.
148. *En lloc de* privilegiis.

nitatibus ceteris militibus //215v// presentis Regni Aragonum concessis et indultis; et talis de predictis fuit, erat et est vox comunis et fama publica in presenti Regno Aragonum et alibi.

Item, dixit dictus procurator nomine dicti Francisci de Contamina quod dictus Franciscus de Contamina, eius principalis, toto tempore eius vitte usque nunch et de presenti continue fuit, erat et est infancio et de genere milituum et infancionum per rectam lineam masculinam decendentem, et est in possessione nichil dare pro aliqua villania; qui gavisus fuit, gaudet gaudereque consuevit, vult, potest et valet omnibus et singulis foris, privilegiis, millitatibus[149] *et inmunitatibus ceteris militibus et infancionibus concessis et indultis, et in tali jure, usu et possessione seu quasi dicte sue infancionie dicti principalis dicti procuratoris fuit, erat et est ab uno, II, III, IIII, V, X annos usque nunc et de presenti continue et ultra, publice et palam, pacifice et quiete, sine vi, violencia nec contradictione cuiusque, scientibus et videntibus, tollerantibus et approbantibus regiis officialibus //216r// et advocatis fiscali sue magestatis et nonnullis aliis et ceteris quibusvis; et aliis*[150] *de predictis fuit, erat et est vox comunis et fama publica in civitate Cesarauguste et in presenti villa Montissoni et alibi.*

Item, dixit dictus procurator quod vos jurati, Concilium et universitas predicte ville Montissoni, sub die decimo quinto presentis mensis julii, fecistis et ordinastis nonnulla acerta statuta et desaforamenta, que acerta statuta fuerunt, erant et sunt nulla ex causis notoriis in dictis vocatis statutis contentis et tanquam nulla vos, dicti jurati et officiales ac omnes dicte ville Montissoni, non potuistis nec potestis assequi[151]*dicta asserta statuta contra dictos principales dicti procuratoris, ne aliis causis et rationibus in dictis vocatis statutis contentis ex eisdem resultantibus et multis aliis in foro, justicia et ratione consistentibus, et licet premissa sic se habeant et dicti principales dicti procuratoris non possint in vim et vigore dicti voccati statuti et desaforamenti desuper resitati et calendati nec aliorum acertorum statutorum dicte ville Montissoni in quibus principales dicti procuratoris //216v// non concenserunt comprehendere; attamen, predictis minime inspectis neque consideratis, ad noticiam dictorum principalium dicti procuratoris pervenit seu eisdem datum fuit intelligi quod vos, dicti desuper nominati quilibet seu alter ex vobis, ex vestris pretensis meriis officiis seu ad acertam instantiam procuratoris dicte ville alterius seu aliquarum aliarum personarum, vultis, conamini et intemditis, pro nonnullis pretensis criminibus predictos*[152] *principales dicti procuratoris ut asseritur commissis, procedere procedique facere seu mandare ad captionem personarum dictorum principalium dicti procuratoris seu alterius illorum, et captos detinendum et in carcere mancipandum et carcerario recomendandum ad*[153] *faciendum adversos illos seu alterum illorum processum seu processos civiles seu criminales, presentia seu absentia, sententiam seu sententias civiles seu criminales, interlocutorias seu diffinitivas, profferre et illam seu illas execu-*

149. *En lloc de* libertatibus.
150. *En lloc de* et talis.
151. *En lloc de* exequi.
152. *En lloc de* per dictos.
153. *En lloc de* ac.

tione mandare contra forum, justiciam et omnimodam rationem, in grave dampnum et evidens prejudicium dictorum //217r// principalium dicti procuratoris et in lessione fororum et libertatum presentis Regni; causis et rationibus predictis et multis aliis in foro, justicia et ratione concistentibus, tum quia juris firma de foro in omni casu locum habet quibusdam exceptis de quorum numero in presenti non occurrit, verum, cum ad nos et ad nostrum officium pertineat, competat et spectat justitiam petentibus eam eis ministrare et regnicolas dicti Regni contraforum deffenderem eos qui verosimiliter agravari timent, a suis gravaminibus et oppressionibus relevare et illesos preservare et non permittere per quempiam contraforum agravari, idcirco, per dictum procuratorem, nomine procuratorio quo supra, firmatum extitit de directo coram nobis in et super dictis gravaminibus, oppressionibus et desaforamentis desuper[154] *aliis omnibus et singulis antedictis de estando et parendo juri et de faciendo coram nobis seu curie nostre, de dictis principalibus dicti procuratoris, ratione predicta querelam habentibus, justicia complementum, vobis predictis superius nominatis et ceteris quibusvis ob quod per //217v// eundem procuratorem, nomine procuratorio quo supra, fuimus requisiti quatenus vobis et cuilibet vestrum super hoc scribere et inhiberi facere deberemus; quocirca, ex parte prefate magestatis domini nostri regis vobis, predictis superius nominatis et vestrum cuilibet, dicimus ac presentium serie vos et vestrum quemlibet inhibemus quatenus ne ex vestris pretensis meriis officiis nec ad assertam instantiam asserti procuratoris vestrorum juratorum, Concilii et universitatis ac singularium personarum vicinorum et habitatorum predicte ville Montissoni alterius seu aliquarum aliarum personarum, pro nonnullis pretensis criminibus per dictos principales dicti procuratoris respective ut asseritur commissis, nec ni vim et vigore vocatis statuti et desaforamenti predicte ville Montissoni nec aliorum assertorum statutorum eiusdem ville, in quibus dicti principales dicti procuratoris non concenserunt, nec procedatis nec procedi faciatis, jubeatis neque mandetis civiliter nec criminaliter ad captionem personarum dictarum principalium dicti procuratoris nec alicuius //218r// eorum nec captos detinendum nec in carcerari*[155] *mancipandum nec carcerario comendandum, nec ad faciendum adversus illos nec aliquem illorum processum nec processus civiles nec criminales, presentie nec absentie, immo invocatis processibus occassione premissa inceptis supercedeatis et aliquos de novo ne incipietis, nec inceptis nec incipiendis, sententiam nec sententias, civiles nec criminales, interlocutorias nec diffinitivas proferatis, nec illam nec illas executioni tradattis contra dictos principales dicti procuratoris respective, et ne ratione dictorum voccatorum processuum civilium seu criminalium desaforatorum procedatis ad bona dictorum principalium executandum, pignorandum, conscribendum, inventariandum, vendendum, distrahendum nec alienandum et nec aliquos alios voccatos proccessus nec enantamenta, desaforatos nec desaforata, prejudiciales nec prejudicialia faciatis, fieri faciatis, jubeatis neque mandetis; et si in aliquo contra premissa aut aliquod premissorum processistis, decrevistis, provisistis seu mandastis, totum illud in conti-*

154. *El lloc de* et super.
155. *El lloc de* carcere.

nenti //218v// revocetis et annulletis, revocari et anullari faciatis, jubeatis sive mandetis; et sique pignora, premissorum occassione, facta fuerint vel fieri contingat, illa in continenti dictis principalibus dicti procuratoris restituatis seu saltim ea eisdem caplevandum detis, vel siquas justas causas habetis quibus ad predicta faciendum minime teneamini, illas coram nobis seu in concistorio curie nostre Cesaraguste, decima die post huiusmodi presentationem seu intimationem vobis et unicuique vestrum inde facienda continue numeranda et inmediate sequentes, per vos seu vestrum legittimum procuratorem intra dictum tempus offerre curetis, quem terminum vobis ad id precisse et peremptorie assignamus; alioquin, eo lapso nisi ut prefertur comparueritis, vestri seu alicuius vestrum absentia contumatia in nichilo obstante procedetur contra vos, parte instante, prout fuerit fori, justicie et rationis; et quod interim tamen, premissorum cognitione pendente nil prejudiciale in premissis et circa ea innovetis nec innovari faciatis, jubeatis sive mandetis. Dattum //219r// Montissoni, die vigessimo septimo mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto. Joannes de Lanuça, Justicia Aragonum, mandato dicti illustrissimi domini Justicie Aragonum pro Joanne de Mendive, nottario, Hieronymus de la Era et Español, notarius. Registrata.

Et dictis litteris juris firme inhibitoris sic presentatis dictis superius nominatis, eosdem respective requisivi quantas contenta in dictis litteris juris firme facerent, alias protestatus fui de licitis protestari dictis firmantibus et honestis. Dicti vero jurati et concistorius superius nominati respective dixerunt quod habuerunt et habebant dictas litteras juris firme inhibitorias pro presentatis et quod in eorum posse confitebantur et confessi fuerunt habuisse et recepisse predictam copiam dictarum litterarum, et eis visis habitoque de suo concilio facerent quod juris fuerit, fori et rationis, quod quem nullatenus liberarem huiusmodi instrumentum presentationis dictarum litterarum in publicam formam extractum absque eorum responcione quam intra tempus fori lliberare michi, //219v// notario predicto, et se daturos promiserunt, et me obtuli presto et paratum id facere; de et super quibus omnibus et singulis ante dictis ego, dictus et infrascriptus notarius, ad exoneracionem mei officii et concervationem juris illius seu illorum cuius vel quorum interest vel intererit in futurum, unum, duo et plura publicum seu publica feci et confeci instrumentum et instrumenta et tot quot fuerint necessaria et haberi requisita; presentibus ibidem ad premissa omnia et singula pro testibus vocatis, rogatis pariterque assumptis, Bartholomeo Malo, scribente, et Marco Manerario, operario ville, in civitate Cesarauguste habitatoribus, et de presenti Montissoni residentibus.

Signo de mi, Joan Martín Sánchez del Castellar, habitatoris civitatis Cesarauguste, auctoritate regia per universum Regnum Aragonie publici notarii, qui premissis omnibus et singuli ante dictis una cum prenominatis testibus interfui et partim, mea propria manu, instatus et requisitus, scripsi et clausi.

220r// Instrumento público de presentación de firma hecha a los consejeros de la villa de Monçón en el anyo de mil quinyentos ochenta y sinco por parte de los mui illustres y illustres senyores Don George Fernandes de Heredia, el comendador Diego Copones y Francisco de Contamina, infansón. Veynte y nueve de Julio de dicho anyo.

In Dei nomine. Noverint universi quntisque pateat evidenter et sit notum quod anno a nativitate Domini computato millessimo quingentesimo octuagesimo quinto, die vero vicessimo nono, mensis julii predicti anni, apud villam Montissoni, Regni Aragonie, jo Joan Martín Sánchez del Castellar, notario público infrascripto, presentes los testigos abaxo nombrados, instado y requerido por parte de los muy illustre y illustres senyores don George Fernándes de Heredia, Diego Copones, cavallero professo de la religión de Sanct Joan, comendador de la encomienda de Orta y Tronchón, y Francisco de Contamina, infançón, //220v// domiciliados en la ciudad de Çaragoça, residentes de presente en la villa de Monçón, y cada uno y qualquiera dellos comparece ante la presentia de Pedro Ballabriga, Gaspar Orcau, doctor en medicina, Hierónymo de Luna y Hierónymo Tienda, consejeros, vesinos de la susodicha villa de Monçón, y como consejeros de los jurados de dicha villa en el presente anyo y qualquiere y cada uno dellos a los quales y qualquiere dellos presente, intimé y notiffiqué unas letras de firma inhibitorias concedidas por el illustrísimo senyor don Joan de Lanuça y Perellós, cavallero del Concejo de su magestad y Justicia de Aragón, y por su senyoría firmadas y despatchadas y son del tenor siguiente:

Illustri justicie et judici ordinario ville Montissoni eiusque locumtenenti, juratis, conciliariis seu aliis officialibus predicte ville Montissoni et vestrum cuilibet. Nos, don Joannes de Lanuça et Perellós, miles, sacre, catholice et regie magestatis domini nostri regis conciliarius et Justicia Aragonum. Salutem et regiam dilecccionem. Per discretum Jacobum //221r// Buil, notarium, ut procuratorem et eo nomine illustrium nobilis don Georgii de Heredia, Didaci Copones, milittis, et Francisci de Contamina, infancionis, in civitate Çesarauguste domiciliatorum et in presenti villa Montissoni residentium, in Curiis Generalibus per suam magestatem convocatis, expositum extitit coram nobis quod dicti eorum principales fuerunt, erant et sunt regnicole presentis Regni Aragonum, qui gavisi fuerunt, gaudent gaudereque consueverunt, volunt, possunt et valent omnibus et singulis foriis, privilegiis, llibertatibus et immunitatibus ceteris regnicolis presentis Regni Aragonum concessis pariter et indultis.

Item, dixit dictus procurator nomine dicti don Georgii de Heredia, eius principalis, quod a tempore eius nativitatis usque nunch et de presenti continue fuit, erat et est nobilis in Aragonia et de genere nobilium per rectam lineam decendentem, qui gavisus fuit, gaudet gaudereque consuevit, potest et valet omnibus et singulis foris, privilegibus[156]*, libertatibus ceterisque nobilibus presentis Regni Aragonum //221v// concessis et indultis et ab uno, II, III, IIII, V, X annos continuos et ultra; et a tempore eius nativitatis usque nunch et de presenti continue fuit, erat et est in jure, usu et possessione seu quasi dicte nobilitatis publice et palam, paciffice et quiete, sine violentia neque contradictione cuiusquem, scientibus et videntibus sue magestatis et officialibus regiis presentis Regni Aragonum et nonnullis aliis et ceteris quibusvis; et talis de predictis fuit, erat et est vox comunis et fama publica in presenti villa Montissoni et in toto presenti Regno Aragonum et alibi.*

156. *En lloc de* privilegiis.

Item, dixit dictus procurator nomine dicti don Georgii de Heredia, eius principalis, quod de foro et observantia presentis Regni Aragonum fuit, erat et est provisum et statutum quod nobilium et aliorum dominorum vassallorum tam directorum quam utilium et universitatum, dominus rex et eius filius primogenitus major quatuordecim annis existens intra Regnum Aragonum, miles regens officium gubernationis Regni Aragonum et Justicie //222r// Aragonum sunt judices competentes nech possunt dicti nobiles et alii submittere, et expresse vel tacite, jurisdictioni aliorum judicum inferiorum secularium de consuetudine Regni, prout latius in observantia presentis Regni Aragonum continetur.

Item, dixit dictus procurator nomine dicti Didaci Copones quod dictus[157] *Didacus Copones, principalis dicti procuratoris, a viginti anni proxime preteriti usque nunch et de presenti continue fuit, erat et est miles et in militare dignitate promotus et ordinatus per habentem potestantem, servatis servandis; et seu et alias fuit, erat et est miles Aragonum, qui gavisus fuit, gaudet gaudereque consuevit, vult, potest et valet omnibus et singulis foriis, privilegiis, libertatibus et immunitatibus ceteris militibus presentis Regni Aragonum concessis et indultis; et talis de predictis fuit, erat et est vox comunis et fama publica in presenti Regno Aragonum et alibi.*

Item, dixit dictus procurator nomine dicti Francisci de Contamina quod dictus Franciscus de Contamina, eius principalis, toto tempore eius vitte usque nunch et de presenti continue fuit, erat et est infancio et de genere milituum et //222v// infancionum per rectam lineam masculinam decendentem, et est in possessione nichil dare pro aliqua vilania; qui gavisus fuit, gaudet gaudereque consuevit, vult, potest et valet omnibus et singulis foris, privilegiis, llibertatibus et immunitatibus ceteris militibus et infancionibus concessis et indultis, et in tale jure, usu et possessione seu quasi dicte sue infancionie dictis principalis dicti procuratoris fuit, erat et est ab uno, II, III, IIII, V, X annos usque nunch et de presenti continue et ultra, publice et palam, pacifficie et quiete, sine violentia nec contradictione cum cuiusque, scientibus et videntibus, tolerantibus et approbantibus regiis officialibus et advocato fiscali seu[158] *magestatis et nonnullis aliis et ceteris quibusvis; et aliis*[159] *de predictis fuit, erat et est vox comunis et fama publica in civitate Çesarauguste et in presenti villa Montissoni et alibi.*

Item, dixit dictus procurator quod vos jurati, Concilium et universitates predicte ville //223r// Montissoni, sub die decimo quinto presentis mensis julii, fecistis et ordinastis nonnulla certa statuta et desaforamenta, que asserta statuta et desaforamenta fuerunt et erant et sunt nulla ex causis notoriis in dictis voccatis statutis contentis et tamquam nulla vos, dicti jurati et officiales ac omnes dicte ville Montissoni, [non] potuistis nec potestis exequi dicta asserta statuta contra dictos principales nec aliis causis et racionibus in dictis voccatis statutis contentis ex eisdem resultantibus et multis aliis in foro, justicia et ratione concistentibus, et licet premissa sich se habeant et dicti principales dicti procuratoris non

157. *A continuació, interlineat,* dictus.
158. *En lloc de* sue.
159. *En lloc de* et talis.

possint, vim et vigore dicti voccati statuti et desaforamenti desuper recitati et chalendati nech aliorum acertorum statutorum dicte ville Montissoni in quibus principales dicti procuratoris non concenserunt comprehendere; attamen, predictus minime inspectus neque consideratis, ad noticiam dictorum principalium dicti procuratoris pervenit seu eisdem datum fuit intelligi quod vos, dicti desuper nominati quilibet //223v// seu alter ex vobis et vestris, pretensis meriis officiis seu ad assertam instantiam procuratoris dicte ville alterius seu aliquarum aliarum personarum, vultis, conamini et intenditis, pro nullis pretensis criminibus predictos[160] *principales dicti procuratoris ut asseritur commissis, procedere procedique facere seu mandare ad captionem personarum dictorum principalium dicti procuratoris seu alterius illorum, et captos detinendum et in carcere mancipandum et carcerario recomandandum ac faciendum adversus illos seu alterum illorum processum seu processos civiles seu criminales, presentie seu absentie, sententiam seu sententias civiles seu criminales, interlocutorias seu diffinitivas, profferre et illam seu illas executioni mandare contra forum, justitiam et omnimodam rationem, in grave dampnum et evidens prejudicium dictorum principalium dicti procuratoris et in lesione fororum et libertatum presentis Regni; causis et rationibus predictis et multis aliis //224r// in foro, justitita et ratione concistentibus, tum quia juris firma de foro in omni casu locum habet quibusdam exceptis de quorum numero in presenti non occurrit, verum, cum ad nos et ad nostrum officium pertineat, competat et spectat justitiam petentibus eam eis ministrare et regnicolas dicti Regni contraforum deffendere eos qui verisimiliter agravari timent, a suis gravaminibus et oppressionibus relevare et illessos preservare et non permittere per quempiam contraforum agravari, idcirco, per dictum procuratorem, nomine procuratorio quo supra, firmatum extitit de directo coram nobis in et super dictis gravaminibus, oppressionibus et desaforamentis et super aliis omnibus et singulis antedictis de stando et parendo juri et de faciendo coram nobis seu curie nostre, de dictis principalibus dicti procuratoris, actione*[161] *predicta querelam habentibus, justicie complementum, vobis predictis superius nominatis et ceteris quibusvis ob quod per eundem procuratorem, nomine procuratorio quo supra, fuimus //224v// requisiti quatenus vobis et cuilibet vestrum super hoc scribere ac inhiberi facere deberemus; quocirca, ex parte prefate magestatis domini regii vobis, predictis superius nominatis et vestrum cuilibet, dicimus ac presentium seriem vos et vestrum quemlibet inhibemus quatenus nech vestris pretensis meris officiis ne ad asertam instantiam asserti procuratoris vestrorum juratorum, Concilii et universitatis ac singularium personarum vicinorum et habitatorum predicte ville Montissoni alterius seu aliquarum aliarum personarum, pro nonnullis pretensis criminibus per dictos principales dicti procuratoris respective ut asseritur commissis, nec in vim et vigore voccatis statutis et desaforamenti predicte ville Montissoni nec aliorum assertorum statutorum eiusdem ville, in quibus dicti principales dicti procuratoris non consenserunt, ne procedatis nec procedi faciatis, jubeatis neque mandetis civiliter nec criminaliter ad*

160. *En lloc de* per dictos.
161. *En lloc de* ratione.

capcionem personarum dictorum principalis dicti procuratoris nec alicuius //225r// eorum nec captis detinendum nec in carcere mancipandum nec carcerari comendandum, nec ad faciendum adversus illos nec aliquem illorum provisum nec provisus[162] *civiles nec criminalis, presentie nec absentie, immo invocatis processibus occasione premissa inceptis supercedatis et aliquos de novo ne incipietis, nec inceptis nec incipiendis, sententiam nec sententias, civiles nec criminales, interlocutorias nec diffinitivas profferatis, nec illam nec illas executioni tradatis contra dictos principales dicti procuratoris respective, et ne ratione dictorum voccatorum processuum civilium seu criminalium desaforatorum procedatis ad bona dictorum principalium dicti procuratoris executandum, pignorandum, conscribendum, inventariandum, vendendum, distrahendum, alienandum et ne aliquos alios voccatos processus nec enantamenta, desaforatos nec desaforata, prejudiciales nec prejudicialia faciatis, fieri faciatis, jubeatis neque mandetis; et sine*[163] *aliquo contra premissa aut aliquod premissorum processistis, decrevistis, projusistis*[164] *et //225v// jusistis sive mandastis, totum illum in continenti revocetis et annulletis, revocari et anullari faciatis, iubeatis sive mandetis; et sique pignora, premissorum occasione, facta fuerint vel fieri contingat, illam continenti*[165] *dictis principalibus dicti procuratoris restituatis seu saltim ea eisdem ad caplebandum detis, vel siquas justas causas habetis quibus ad predicta faciendum minime teneamini, illas coram nobis seu in concistorio curie nostre Çesarauguste, decima die post huiusmodi presentacionem seu intimationem vobis et unicuique vestrum inde facienda continue numeranda et inmediate sequentes, per vos seu vestrum legittimum procuratorem intra dictum tempus offerre curetis, quem terminum vobis ad id precisse et peremptorie assignamus; alioquin, elapso*[166] *nisi ut prefferur comparueritis, vestri seu alicuius vestri absentia seu contumatia in nichilo obstante prout fuerit fori, justicie et rationis; et quod interim tamen, premissorum cognitione pendente, nil in preiudicia //226r// in premissis et circa ea innovetis nec innovari faciatis, jubeatis sive mandetis. Dattum Montissoni, die vigesimo septimo mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto. Joannes de Lanusa, Justicia Aragonum, mandato dicti illustrissimi domini Justicie Aragonum pro Joanne de Mendive, notario, Hieronymus de la Loa et Spanyol, notarius.*

Las quales dichas letras assí presentadas a los dichos quatro consejeros de la parte de arriba nombrados, yo, dicho notario, les dixe que ya el día de ayer havía dado y librado una copia, signada y faefaciente, a los jurados de dicha villa, los quales havíen scido y son del mesmo tenor que las de parte de arriba recitadas, requiriéndoles hubiessen dichas letras por presentadas y hiziessen, y con effecto cumpliessen, lo contenido en aquellas, en otra manera que protestaban y protesta contra ellos y cada uno dellos de todas y cada una cosas lícitas y honestas a los dichos requirientes y firmantes protestar et los dichos Pedro Ballabriga,

162. *En lloc de* procesum nec procesus.
163. *En lloc de* si in.
164. *En lloc de* provisistis.
165. *En lloc de* illa in continenti.
166. *En lloc de* eo lapso.

Gaspar Orcau y Hierónymo Tienda, consejeros sobredichos, dixeron y cada uno dellos dixo que //226v// tubieron y tenían sobredichas letras inhibitorias de firma por presentadas y que havido del su consejo harían lo que fuessen tenidos y obligados conforme a los fueros, usos y costumbres del presente Reyno de Aragón y lo que fuere de justicia. Y el dicho Hierónymo de Luna respondió y dicho que pues no le dava y con effecto librava copia de las dichas letras inhibitorias, de forma que no las tenía ni tiene por presentadas, de las quales cosas y cada una dellas yo, dicho e infrascripto notario, a exoneración de mi officio y concervación del derecho de aquel de quien es o ser puede interesse en lo esdevenidero, hize y testiffiqué el presente acto de presentación de firma, uno y muchos y tantos quantos fueren necessarios y haver querrán, siendo presentes por testigos llamados y rogados a ssaber es: quanto a la presentación hecha al dicho Gaspar Orcau, Joan de Layeto, notario real, y Matheo Fierro, habitantes en Çaragoça y residientes en la dicha villa de Monsón, y quánto a la presentación hecha al dicho Pedro Ballabriga, el dicho Joan de Layeto //227r// y micer Joan Cubells y de Rebás, jurista, habitante en la dicha villa de Monsón, y quánto a la presentación hecha al dicho Hierónymo de Luna, el dicho Joan de Layeto y Diego Villareal, residente en Monçón, y quánto a la presentación hecha al dicho Hierónymo Tienda, el dicho Joan de Layeto y Marco Manarca, obrero de villa, habitante en dicha ciudad de Çaragoça y de presente residente en la dicha villa de Monçón.

Signo de mi Joan Martín Sánchez del Castellar, habitante en la ciudad de Çaragoça, y por auctoridad real por todo el Reyno de Aragón público notario, que a las sobredichas cosas, junctamente con los testigos arriba nombrados, presente fuy y en parte de mi propria mano firmí y junctado y requirido cerca consta de duplicado a donde se lee y dize Joan Martín Sánchez del Castellar, notario público infrascripto, consta también de sobrepuesto a dónde se lee Hierónymo Tienda, notario real.

227v// Instrumento público de presentación de forma hecha al discreto Hierónymo de Luna, notario, como uno de los sinco consejeros de la villa de Monçón, para revocar los statutos hechos en quinze de julio del anyo mil quinyentos ochenta y sinco, por parte de los mui illustres y illustres senyores don George Fernández de Heredia y el comendador Diego Copones y Francisco de Contamina, infançón.

In Dei nomine. Noverint universi cuntisque pateat evidenter et sit notum quod anno a nativitate Domini computato millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, die vero tricessimo mensis julii predicti anni, apud villam Montissoni Aragonie, jo, Joan Martín Sánchez del Casteller, notario público infrascripto, presentes los testigos abaxo nombrados, junctados y requerido por parte de los muy illustre y illustres senyores don George de Heredia, Diego Copones, cavallero religioso professo de la orden y religión de Sanct Joan de Herusalem, comendador de la comenda de Orta y Tronxón, y Francisco de Contamina, infançón, domi //228r//ciliados en la ciudad de Çaragoça, residentes de presente en la villa de Monçón, y de cada uno y qualquiere dellos comparen ante la presentia del discreto Hierónymo de Luna, notario, concejero que ha sido de los jurados de la dicha villa en el presente anyo de mil quinyentos ochenta y sinco, al qual intimé,

presenté y notiffiqué unas letras de firma inhibitorias concedidas por el illustrís-simo senyor don Joan de Lanuça y Perellós, cavallero del consejo de su magestad y Justicia de Aragón, y por su senyoría y de su propria mano firmadas y despatxadas conforme al estilo de su corte, cuyo tenor es el infrascripto y siguyente:

Illustri justicie et judici ordinario ville Montissoni eiusque locumtenenti, juratis, conciliariis seu aliis officialiabus predicte ville Montissoni et eorum cuilibet. Nos, don Joannes de Lanuca et Perellós, miles, sacre, catholice et regie magestatis domini nostri regis conciliarius ac Justicia Aragonum Regni. Salutem et regiam dilectionem. Per discretum Jacobum Buil, notarium, ut procuratorem et eo nomine illustrium nobilis don Georgii //228v// de Heredia, Didaci Copones, militis, et Francisci de Contamina, infancionis, in civitate Çesarauguste domiciliatorum et in presenti villa Montissoni residentium, in Curiis Generalibus per suam magestatem convocatis, expositum extitit coram nobis quod dicti eorum principales fuerunt, erant et sunt regnicole presentis Regni Aragonum, qui gavisi fuerunt, gaudent gaudereque consueverunt, volunt, possent et valent omnibus et singulis foris, privilegibus, libertatibus ceteris regnicolis presentis Regni Aragonum concessis pariter et indultis .

Item, dixit dictus procurator nomine dicti don Georgii de Heredia, eius principalis, quod a tempore eius nativitatis usque nunch et de presenti fuit, erat et est nobilis in Aragonia et de genere nobilium per rectam lineam decendentem, qui gavisus fuit, gaudet gaudereque consuevit, potest et valet omnibus et singulis foris, privilegiis, llibertatibus, immunitatibus ceterisque nobilibus presentis Regni Aragonum concessis et indultis et ab uno, II, III, V, X //229r// annos continuos et ultra; et a tempore eius nativitatis usque nunch et de presenti continue fuit, erat et est in jure, usu et possessione seu quasi dicte nobilitatis publice et palam, pacifice et quiete, sine violentia neque contradictione cuisquem, scientibus et videntibus sua magestate et officialibus regiis presentis Regni Aragonum et nonnullis aliis et ceteris quibusvis; et aliis[167] *de predictis fuit, erat et est vox comunis et fama publica in presenti villa Montissoni et in toto presenti Regni Aragonum et alibi.*

Item, dixit dictis procurator nomine dicti don Georgii de Heredia, eius principalis, quod de foro et obcervantia presentis Regni Aragonum fuit, erat et est provisum et statutum quod nobilium et aliorum dominorum vassallorum tam di[re]ctorum quam utilium et universitatuum, dominus rex et eius filius primogenitus major quatuordecim annis existens intra Regnum Aragonum, miles regens officium gubernationis Regni Aragonum et Justicia Aragonum sunt judices competentes nec possunt dicti nobiles et alii submittere se, expresse vel tacite, jurisdictioni aliorum judicum //229v// inferiorum secularium et consuetudine Regni, prout latius in obcervancia presentis Regni Aragonum continetur.

Item, dixit dictus procurator nomine dicti Didaci Copones quod dictus Didacus Copones, principalis dicti procuratoris, a viginti annis proxime preteritis usque nunch et a presenti continue fuit, erat et est miles et in militare dignitate promotus et ordinatus per habentem potestatem, servatis servandis; et sich et alias fuit, erat et est miles Aragonum, qui gavisus fuit, gaudet gaudereque consuevit, vult, potest

167. *En lloc de* et talis.

et valet omnibus et singulis foris, privilegiis, libertatibus et immunitatibus ceteris militibus presentis Regni Aragonum concessis et indultis; et aliis[168] *de predictis fuit, erat et est vox comunis et fama publica in presenti Regno Aragonum et alibi.*

Item, dixit dictus procurator nomine dicti Francisci de Contamina quod dictus Franciscus de Contamina, eius principalis, toto tempore eius vitte usque nunch et de presenti fuit, erat et est infancio et de genere militum et infancionum per rectam lineam masculinam decendentem, //230r// et est in possessione nichil dare pro aliqua villania; qui gavisus fuit, gaudet gaudereque consuevit, vult, potest et valet omnibus et singulis foris, privilegiis, libertatibus et immunitatibus ceteris militibus et infancionibus concessis et indultis, et in tali jure, usu et possessione seu quasi dicte sue infancionie dictus principalis dicti procuratoris fuit, erat et est ab uno, II, III, IIII, V, X annos usque nunch et de presenti continue et ultra, publice et palam, paciffice et quiete, sine vi, violentia nec contradictione cuiusque, scientibus et videntibus, tollerantibus et approbantibus regiis officialibus et advocato fiscali sue magestatis et nonnullis aliis et ceteris quibusvis; et alis[169] *de predictis fuit, erat et est vox comunis et fama publica in civitate Çesarauguste et in presenti villa Montissoni et alibi.*

Item, dixit dictus procurator quod vos jurati, Concilium et universitatis predicte ville Montissoni, sub die decimo quinto presentis mensis julii, fecistis et ordinastis nonnulla acerta statuta et desaforamenta, que asserta statuta fuerunt, erant et sunt nulla ex causis notoriis in dictis vocatis statutis contentis et tamquam nulla vos, dicti jurati et officiales ac omnes dicte ville Montissoni, non potuistis nec potestis //230v// exequi dicta asserta statuta contra dictos principales dicti procuratoris, nec aliis causis et rationibus in dictis voccatis statutis contentis ex eisdem resultantibus et multis aliis in foro, justicia et ratione concistentibus, et licet premissa sic se habeant et dicti principales dicti procuratoris non possint, in vim et vigore dicti voccati statuti et desaforamenti desuper recitati et calendati nec aliorum acertorum statutorum dicte ville Montissoni in quibus principales dicti procuratoris non consensendi[170] *comprehendere; attamen, predictis minime inspectis neque concideratis, ad noticiam dictorum principalium dicti procuratoris pervenit seu eisdem datum intelligi per*[170] *vos, dicti desuper nominati quilibet seu alter ex vobis et vestris, pretensis meris officiis seu ad assertam instantiam procuratoris dicte ville alterius seu aliquarum aliarum personarum, vultis, conamini et intenditis, pro nulis pretensis criminibus per dictos principales dicti procuratoris ut asseritur commissis, procedere procedique facere seu mandare ad captionem personarum dictorum principalium dicti procuratoris seu alterius illorum, et //231r// captos detinendum et in carcere mancipandum et carcerario recomendandum et faciendum adversos illos seu alterum illorum processum seu processus civiles seu criminales, presentie seu absentie, sententiam seu sententias civiles seu criminales, interlocutorias seu diffinitivas, proferre et illam seu illas executioni mandare contra forum, justiciam et omnimodam rationem, in grave damnum et evidens preiu-*

168. *En lloc de* et talis.
169. *En lloc de* et talis.
170. *En lloc de* consenserunt.
171. *En lloc de* quod.

dicium dictorum principalium dicti procuratoris et in lesione fororum et libertatuum presentis Regni; causis et rationibus predictis et multis aliis in foro, justicia et ratione concistentibus, tum quia juris firma de foro in omni casu locum habeat quibusdam exceptis de quorum numero in presenti non occorrit, verum, cum ad nos et ad nostrum officium pertineat, competat justiciam petentibus eam eis ministrare et regnicolas dicti Regni contraforum deffendere eos qui verisimiles agravari timent a suis gravaminibus et oppressionibus relevare et illesos preservare et non permittere per quempiam contraforum agravari, idcirco, per dictum procuratorem, nomine procuratorio quo supra, firmatum //231v// extitit de directo coram nobis in et super dictis gravaminibus, oppressionibus et desaforamentis et super aliis omnibus et singulis antedictis de stando et parendo juri et de faciendo coram nobis seu curie nostre, de dictis principalibus dicti procuratoris, ratione predicta querelam habentibus, justicie complementum, vobis predictis superius nominatis et ceteris quibusvis ob quod per eundem procuratorem, nomine procuratorio quo supra, fuimus requisiti quatenus vobis et cuilibet vestrum super hoc scribere ac inhiberi facere deberemus; quocirca, ex parte prefate majestatis domini nostri regis vobis, predictis superius nominatis et vestrum cuilibet, dicimus ac presentium serie vos et vestrum quemlibet inhibemus quatenus ne ex vestris pretensis meriis officiis nec ad asertam instantiam asserti procuratoris vestrorum juratorum, Concilii et universitatis ac singularium personarum vicinorum et habitatorum predicte ville Montissoni alterius seu aliquarum aliarum personarum[172]*, //232r// pro nonnullis pretensis criminibus predictos*[173] *principales dicti procuratoris respective ut asseritur commissis, nec in vim et vigore voccatis statutis et desaforamenti predicte ville Montissoni nec aliorum assertorum statutorum eiusdem ville, in quibus dicti principales dicti procuratoris non consenserunt, nec procedatis nec procedi faciatis, jubeatis neque mandetis civiliter nec criminaliter ad capcionem personarum dictorum principalium dicti procuratoris nec alicuius eorum nec captos detinendum nec in carcere mancipandum nec carcerario comendandum, nec ad faciendum adversos illos nec aliquem illorum processum nec processus civiles nec criminales, presentie nec absentie, immo invocatis processibus occassione premissa inceptis supercedeatis et aliquos de novo non incipietis nec incipiendis, sententiam nec sententias, civiles nec criminales, interlocutorias nec diffinitivas proferatis, nec illam nec illas executioni tradatis contra dictos principales dicti procuratoris respective, et ne ratione dictorum voccatorum processuum civilium seu criminalium desaforatum procedatis ad bona dictorum principalium dicti //232v// procuratoris executandum, pignorandum, conscribendum, inventariandum, vendendum, distrahendum nec alienandum et ne aliquos alios vocatos processus ne enantamenta, desaforatos nec desaforata, preiudiciales nec prejudicialia faciatis, fieri faciatis, inhibeatis neque mandetis; et si in aliquo contra premissa aut aliquod premissorum processistis, decrevistis, provisistis et jussistis sive mandastis, totum illud in continenti revocetis et annulletis, revocari et anullari faciatis, jubeatis sive mandetis; et*

172. *A continuació, repetit,* vicinorum et habitatorum ville Montissoni alterius seu aliquarum aliarum personarum.

173. *En lloc de* per dictos.

sique pignora, premissorum occassione, facta fuerint vel fieri contingat, illa in continenti dictis principalibus dicti procuratoris restituatis seu saltim ea eisdem ad caplebandum detis, vel siquas justas causas habetis quibus ad predicta faciendum minime teneamini, illas coram nobis seu in consistorio curie nostre Cesaraguste, decima die post huiusmodi presentacionem seu intimationem vobis et unicuique vestrum inde facienda continue numerandas et immediate sequentes, quod vos seu vestrum legittimum procuratorem intra dictum tempus offerre curetis, quem terminum vobis ad id precisse et peremptorie //233r// assignamus; alioquin, elapso nisi ut prefertur comparueritis, vestri seu alicuius vestrum absentia seu contumatia in nichilo obstante procedetur contra vos, parte instante, prout fuerit fori, justicie et rationis; et quod interim tamen, premissorum cognitione pendente, nichil prejudiciali in premissis et circa ea innovetis nec innovari faciatis, jubeatis sive mandetis. Dattum Montissoni, die vigessimo septimo mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto. Joannis de Lanuça, Justicia Aragonum, mandato dicti domini illustrissimo Justitie Aragonum pro Joanne de Mendibe, notario, Gieronymus et Spanyol, notarius.

Las quales dichas letras assí al dicho Hieróymo de Luna, consejero sobredicho, presentadas, yo, dicho notario, le requerí hiziesse, in con effecto cumpliesse, lo contenido en dichas letras inhibitorias de firma, alias lo contrario hiziendo dicho que protestaba y protesté de lo lícito y honesto a los dichos requirientes y firmantes protestar. Et el dicho Hierónymo de Luna, consejero sobredicho, dixo y respondió que tenía y tubo por recebida en su poder la dicha copia de las dichas letras de firma y que, habido de su consejo, haría y con effecto cumpliría lo que de fuero, justicia y razón //233v// fuese tenido y obligado, de las quales cosas y cada una dellas yo, dicho emfrascripto notario a exoneratión de mi officio y concervatión de dicho de quién es o ser puede interesse en lo sdevenidero, hize y testifiqué el presente acto público de presentación de firma, uno y muchos y tantos quántos fueren necessarios y haver querrán. Siendo presentes por testigos, llamados y rogados, el magnífico Joan Montaynés, scribano de la scribanía de la General Gobernatión del presente Reyno con exercicio de scribano de mandato de su majestad y Francisco Ruyz, habitantes en la ciudad de Çaragoça y de presente residentes y hallados en la dicha villa de Monçón.

Signo de mi Joan Martín Sánchez del Castellar, habitante en la ciudad de Çaragoça y por auctoridad real, por todo el Reyno de Aragón, público notario, qui a las sobredichas cosas, juntamente con los testigos arriba nombrados, presente fuy y en parte de mi propria mano junctado y requerido fermí et cerré.

234r// *Die martis, vigesima septima mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto*.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en lo lloch, hora, modo y forma acostumat.

Actes de nou actitats fahents per lo senyor ardiacha d'Oms.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut en lo present bras y ha reportat tretze actes lligats ab fil de empalomar, los quals, segons dix, eren nous actitats contra

lo ardiacha d'Oms, ha effecte que aquest bras aquells miràs y, mirats que·ls agués, los enviàs al bras real per lo matex effecte.

Requeriment de mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera.

Mossèn Miquel Montagut y de Vallgornera dix e requerí a mi Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, que continuàs, com ell volia, que lo dissentiment últim de la jornada de vint-y-dos del corrent posà en lo present bras contenint en effecte que no·s tracte dels enquesta[t]s del General per los habilitadors eo pretextu que són enquestats, se notifficàs als senyors habilitadors per lo promotor del present bras.

Los senyors tractadors de sa magestat enviaren a demanar lo promotor del present bras, lo qual, ab voluntat y //234v// parer de tot lo bras, ensemps ab tots los altres protonotaris dels altres brassos, anaren als dits senyors tractadors ha saber què volien, e tornat que fonch lo dit promotor del present bras de dits tractadors de sa magestat refferí com los dits tractadors los havien dit que entenien que an aquest bras havie alguns dissentiments y que pendrien molt gran pler saber quins dissentiments eren perque poguessen donar orde que se alsassen a effecte que la Cort passàs avant y no estigués parada.

Embaxada del bras ecclesiàstich ab la qual se offerexen en procurar los remeys possibles en que·s lleven llos dissentiments.

E poch aprés vingueren en lo present bras lo molt reverent abbat de Gerri y lo comanador Copons, embaxadors per lo bras eclesiàstich, y lo magnífich mícer Frexanet, síndich de Lleyda y[174], embaxadors per lo bras real, los quals refferiren en lo present bras com aquells brassos havien entès que en lo present bras havie alguns dissentiments, que perquè la present Cort no estigués parada, aquells brassos se offerien promptes de fer tot lo que possible sia persuadir a les persones qui los tals dissentiments havien posats, los alsassen y llevassen del tot, y per aquest effecte pendrien molt gran pler de entendrer y saber quins y quals //235r// dissentiments són los que estan posats.

Lo present bras y stament militar, entesas las relacions axí del promotor del present bras, com dels embaxadors dels brassos ecclesiàstich y real, ha feta deslliberatió y nominatió dels senyors don Garau d'Alentorn y mossèn Gaspar de Pons per embaxadors para que vajen als brassos ecclesiàstich y real para dir-los que aquest bras los feya moltes gràties de la offerta havien feta aquells brassos en fer las diligèntias possibles en persuadir a les persones qui han possats los dissentiments en aquest bras lo alsassen y llevassen del tot, y per a què aquells brassos entenguessen millor quins dissentiments eren los qui són posats en lo present stament, se ha determinat que lo notari del present stament anàs junctament ab dits ambaxadors a llegir dits dissentiments.

Dissentiment de mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, per a cosas de gràtia.

Mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, possa dissentiment en totes cosses de gràtia.

174. *A continuació, espai en blanc*.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumat.

Habilitació de dos hores per acabar la habilitació.

Lo promotor del bras real és vingut en lo present bras dient que los habilitadors de aquell bras eren anats en aquell //235v// bras real, per part de tots los habilitadors demanaven que aquell bras real y los altres, ecclesiàstich y militar, fossen servits per a què més prest poguessen donar fi a la habilitació se habilitassen dos hores de la capvesprada més de la hora solita, so és, de les sis a les vuyt hores, fins a tant que dita habilitació sia acabada y axí aquell bras real haurie determinat de habilitar dites dos hores.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit que aquell bras se adheria al parer del bras real acerca del que an aquell bras ecclesiàstich los here estat reportat a què se habiliten dos hores de la tarda des de las sis fins a les vuyt per a què més prest se despedesque la dita habilitació.

E aparexent bé an aquest bras lo pensament y determinació del bras real y ecclesiàstich se és adherit an aquells, ab tal emperò que, en las ditas dos hores habilitadas los brassos, estiguen convocats en los staments.

Lo stament y bras militar convocat y congregat en la hora desús habilitada per manament del senyor president, fonch llegida y publicada la habilitació //236r// per los senyors habilitadors feta y per mi Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, en scrits redigida, la qual és del tenor següent:

Noverint universi quod cum admodum illustres et admodum reverendi et magnifici domini Hieronymus Managat, utriusque juris doctor et cancellarius regius, Michael Terça, civis honoratus Barchinone, Michael Joannes Quintana, domicellus, regentes Regiam Cancellariam in Sacro, Supremo, Regio Concilio Aragonum, Michael Cordelles, regens Regiam Cancellariam in presenti Principatu Cathalonie et civis honoratus Barchinone, Hieronymus Gaçol, regius conciliarius et secretarius ordinarius, domicellus, Martinus Joannes Franquesa etiam domicellus, fisci regii advocatus de Concilio Criminalis, Franciscus Puig, domicellus, patrimonii regii advocatus de Concilio Civili, nobilis Ludovicus de Pagaria, de Concilio Criminali Cathalonie, et Michael Gort, etiam domicellus et conciliarius regius et secretarius extraordinarius, habilitatores pro parte regie magestatis; //236v// reverendus Joannes Terès, episcopus Elenensis, frater don Franciscus Oliver de Botaller, abbas monasterii beate Marie de Populeto, Ordinis Cesterciensis, Baltazar de Reyadell, canonicus et sindicus Illerdensis, nobilis Philippus de Eril de Orcau et de Anglasola, baró de Eril, Joannes Andreu Blan alias Ribera, dominus qui dicitur locorum de Tiurana et de Vilaplana, Franciscus Agulló, domicellus, dominus qui dicitur de Belvey, Raphael Vivet, civis et sindicus civitatis Minorisse, Jacobus Hieronymus Ponces, notarius et sindicus ville Tarrege, habilitatores pro parte trium stamentorum seu brachiorum dicti Principatus Catahalonie in presenti Curia congregatorum, que per dictam sacram, catholicam et regiam magestatem in presenti villa Montissoni de presenti celebratur, electi et nominati, prestito prius per eos, videlicet per personas ecclesiasticas corporali juramento in posse dicti

admodum illustris et reverendi cancellarii, per laycos vero homagio in posse eiusdem illustris domini Regiam Cancellariam regentis in Principatu Cathalonie, //237r// juxta seriem et tenorem cuiusdam provisionis seu declaracionis per suam magestatem super his facte, pro exequendo onus habilitandi per suam magestatem eis iniunctum pluries convenissent et congregati fuissent intus ecclesiam beate Marie dicte ville Montissoni, in solio videlicet regio ibidem facto et parato, et diversa colloquia et tractatus fraquentes habuissent super personis habilitandis que possunt et debent Curiis interesse; cumque dictus reverendissimus dominus don Franciscus Oliver et de Botaller, abbas dicti monasterii beate Marie de Populeto, et nobilis Philippus, baro de Eril, propter aliqua sibi occurrentia negocia a presenti Curia recessissent, et Jacobus Hieronymus Ponces infirmasset, et propter eius infirmitatem predicte habilitacioni non posset vaccare, in quorum quidem absentium locum fuissent surrogati, videlicet in locum dicti reverendissimi abbatis de Populeto, frater don Andreas Capilla, prior monesterii Scala Dei, Ordinis Cartusiensis, et in locum dicti nobilis Philippi, baronie de Eril, nobilis Berengarius de Pagarie, et in locum dicti Jacobi //237v// Hieronymi Ponces, Onophrius de Ortodó, sindicus ville Podii Seritani, predicta tria brachia respective surrogati fuissent juramentumque et homagium modo et forma superius expressis ipsi surrogati prestitissent et in eodem loco cum aliis habilitatoribus existerent, et omnes dicti[175] *habilitatores tam primo nominati quam surrogati in locum absentium, habilitatorum eorum absentia durante, super dictis personis que possunt et debent predictis Curiis interesse habilitandis vel repellendis sepissime ac diversis vicibus convenissent et frequentes tractatus diversaque colloquia inter eos hinch inde habuisset tandem die vigesima septima mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, presente magnifico Petro Franquesa, domicello, locumtenente nobilis prothonotarii regie magestatis, et presente me, Joanne Sala, notario, auctoritate regia notario publico Barchinone et stamenti militaris scriba, et presentibus etiam discreto Joanne Babtista Mullola, //238r// notarii et scriba brachii ecclesiastici, et Joanne Riera, virgario Regie Audientie, cive Barchinone, pro testibus ad ista vocatis specialiter et asumptis, dicti domini habilitatores mandarunt michi, dicto Joanni Sala, notario predicto, quatenus legerem et publicarem habilitacionem per eos factam et per me, dictum notarium, de eorum jussu et mandato in scriptis redactam, quam quidem habilitacionem ego, dictus notarius, de dictorum dominorum habilitatorum jussu et mandato legi et publicavi, que est tenoris sequentis:*

Primo namque, quo ad personam exellentissimi ducis Cardone fuit declaratum quod admittatur ut dux.

Item, quo ad personam nobilis Philippi, baronis de Eril, fuit declaratum quod admittatur.

Item, quo ad personam Joannis Andreu Blan, alias Ribera, domicelli, domini qui dicitur locorum de Tiurana et de Vilaplana, admittatur.

Item, quo ad personam Francisci de Agulló, domini qui dicitur de Bellvehí, domicelli, admittatur.

175. dicti, *interlineat*.

Item, quo ad personam expectabilis Francisci Dalmaci de Rocabertí, vice//238v//comittis de Rochabertí, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Jacobi de Cardona et de Rochabertí admittatur.

Item, quo ad personam Guillermi Joannis de Yvorra de la Guàrdia, domicelli, admittatur.

Item, quo ad personam Onoffrii de Argensola, domini qui dicitur de les Pallargues, domicelli, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Petri de Clariana, Barchinone populati, admittatur ut nobilis.

Item, quo ad personam Hieronymi Casador, domicelli Barchinone domiciliati, admittatur.

Item, quo ad personam Joannis Pauli Malendrich, militis Barchinone populati, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Guillermi de Sinisterra et de Sancta Eugènia, eius procuratorio nomine comparuit Joannes Paulus Malendrich, quia est officialis regius et absens et sine licentia interessendi, repellatur.

Item, quo ad personam Michaellis de Montagut y de Vallgornera, domi//239r//celli in vicaria Penitensis domiciliati, admittatur.

Item, quo ad mandatum nobilis Bernardi de Pinós, Barchinone populati, cuius procuratorio nomine comparuit Hieronymus Cassador, quia principalis et procurator sunt absentes, cum redierint providebitur.

Item, quo ad personam nobilis Raymundi de Torrelles, cuius procuratorio nomine comparuit Hieronymus Cassador, quia est officialis regius et absens et sine licentia interessendi, ideo repellatur.

Item, quo ad mandatum Petri Cassador, militis, et Gabriellis Cassador ac Joannis Cassador, domicellorum Barchinone domiciliatorum, quorum procuratorio nomine comparuit dictus Hieronymus Cassador, quia Petrus et Joannes Cassador, principales, jam comparuerunt, admitantur principales et ideo repellavit eorum procurator; quo vero ad personam Gabriellis Cassador, quia principales et procurator sunt absentes, cum redierint providebitur.

Item, quo ad personam Hieronymi de Argensola, domicelli Barchinone domiciliati, admittatur.

Item, quo ad personam Michaellis de Llàssera, //239v// militis Barchinone populati, quia constitit de eius milicia, ideo admittatur.

Item, quo ad personam Henrici Terça, domicelli, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Francisci de Ortofà, quia constitit de eius nobilitate, admittatur ut nobilis.

Item, quo ad personam Gasparis de Perves olim de Vilanova, domini qui dicitur baroniam et honoris de Perves, domicelli in vicaria Dertuze et subvicarie Pallariensis domiciliati, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Gisperti de Guimerà, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Antonii Giginta, ville Perpiniani, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Berengarii de Pagarie, admittatur.

Item, quo ad personam Laurentii de Fluvià, doceat de milicia et interim non admittatur.

Item, quo ad personam Josephi Pons, domicelli in vicaria Vici domiciliati, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Francisci Despès, Ilerde domiciliati, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Petri Despez, admittatur.

Item, quo ad personam Guillermi de Ivorra, caslani de Corbins, domicelli, admittatur.

240r// Item, quo ad personam Gasparis Olivó, domicelli ville Tarrege, admittatur.

Item, quo ad personam Andree Botella, domicelli in civitate Illerde domiciliati, domini qui dicitur de Benavent, admittatur.

Item, quo ad personam Jacobi Mahull, domicelli in civitate Illerde domiciliati, admittatur.

Item, quo ad personam Francisci Joannis de Tamarit, domicelli, domini qui dicitur de Rodonyà, admittatur.

Item, quo ad personam Bernardi de Abella y de Guimerà, domini qui dicitur de Ciutadilla, super nobilitate majorem sibi reservarunt deslliberationem et interim admittatur ut domicellus.

Item, quo ad personam nobilis Ferdinandi de Vega, civitatis Balagarii, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Alfonsi Mecha, domini de Monfalcó, admittatur.

Item, quo ad personam Michaellis Joannis de Pons, domicelli, domini qui dicitur de Monclar, admittatur.

Item, quo ad personam Francisci Gilabert y de Pou, domicelli in civitate Ilerde et in villa de Temarit de Llitera domiciliati, admittatur.

240v// Item, quo ad personam Hieronymi Joan, domicelli in civitate Barchinone domiciliati, admittatur.

Item, quo ad personam Bernardi Mallars, domicelli in vicaria Bisulduni domiciliati, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Galcerandi de Cardona, Barchinone domiciliati, non obstantibus deductis et allegatis per nobilem Baltezarem d'Oms, admittatur.

Item, quo ad personam Jossephi de Comelles, admittatur.

Item, quo ad personam Antonii Çacosta, domicelli, in villa Pulcri Podii domiciliati, admittatur.

Item, quo ad personam Hieronimi Olivó, domicelli ville Tarrege domiciliati, admittatur.

Item, quo ad personam Joannis Xammar, domicelli Barchinone domiciliati, quia docuit de milicia, admittatur.

Item, quo ad personam Joannis Burguès y de Sso, domini qui dicitur de Talavera, domicelli, Barchinone domiciliati, admittatur.

Item, quo ad mandatum Onofrii Ciurana, militis, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, //241r// qui docuit de sui principalis milicia, ideo admittatur.

Item, quo ad personam Gasparis de Pons, domicelli in vicaria Urgelli domiciliati, admittatur.

Item, quo ad personam Barlabé de Gleu, domicelli in villa Perpiniani domiciliati, admittatur.

Item, quo ad personam Michaellis Joannis de Olsinelles, domicelli in civitate Illerde domiciliati, domini qui dicitur de Torracerona, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Clementis de Cardona, filii dicti nobilis Jacobi de Cardona et de Rochabertí, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Joannis de Torrelles, domini de Albesa, doceat de dominio vassallorum et interim non admittatur.

Item, quo ad mandatum Clementis de Fuster, caslani loci Manci de Bondia, cuius procuratorio nomine comparuit Hieronimus de Olivó, admittatur.

Item, quo ad personam Hieronymi de Vilanova de Mayà, filii Ludovici Hieronymi de Vilanova, caslani Villenove de Mayà, admittatur.

Item, quo ad mandatum spectabilis Philippi Galcerandi de Pinós, de Castro et de Sono, vicecomittis de Èvol et Alquer Foradat ac domini baroniarum de Guimerà, cuius //241v// nomine comparuit Bernardus Simon de Sancto Clemente, dominus loci de Alcarràs, quia principalis et procurator sunt absentes, cum redierint providebitur.

Item, quo ad mandatum Geraldi de Guardiola, domicelli, cuius procuratorio nomine comparuit nobilis Petrus de Clariana, quia principalis et procurator sunt absentes, cum redierint providebitur.

Item, quo ad mandatum Michaellis Baptiste Falcó, domicelli Barchinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, quia principalis comparuit, admittatur principalis et repellatur eius procurator.

Item, quo ad mandatum Petri de Bellver et Monrós, in villa Tarrege domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit nobilis Jacobus de Cardona et de Rochabertí, admittatur.

Item, quo ad mandatum nobilis Antonii Meca, Francisci de Calders et Galcerandi de Oluya, quorum procuratorio nomine comparuit Onoffrius de Argensola, quia mandatum non venit in forma Constitutionis, repellatur eorum procurator.

Item, quo ad mandatum nobilis Jacobi de Cardona et de Segurioles, cuius procuratorio nomine comparuit dictus //242r// nobilis Jacobus de Cardona et de Rochabertí, admittatur.

Item, quo ad personam Leandri de Margarit, domini qui dicitur Castri Ampuridiani infra vicariam Gerunde, cuius nomine comparuit dictus nobilis Jacobus de Cardona et de Rochabertí, doceat de nobilitate et interim admittatur ut domicellus.

Item, quo ad personam nobilis Petri de Queralt, cuius nomine comparuit dictus nobilis Jacobus de Cardona et de Rochabertí, admittatur.

Item, quo ad personam Martini Averó, domicelli in villa Tarrege domiciliati, cuius nomine comparuit dictus nobilis Jacobus de Cardona, admittatur.

Item, quo ad personam Joannis Castells, cuius nomine comparuit Michael Joannes de Pons, dominus qui dicitur de Monclar, doceat de milicia et interim non admittatur.

Item, quo ad personam Hieronymi Michaellis Mir, cuius nomine comparuit Raymundus de Blanes, doceat de militia et interim non admitttatur.

Item, quo ad personam Michaellis Castelló et de Guardiola, domicelli, cuius nomine comparuit Joannes Xammar, admittatur.

242v// Item, quo ad personam Bernardi Armengol, domicelli, cuius nomine comparuit nobilis Franciscus d'Espés, admittatur.

Item, quo ad mandatum firmatum per nobilem Alfonsum de Castellbisbal, cuius nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana ut procurator substitutus a Michaelle d'Oms, cive Barchinone, procuratore cum potestate substituendi legittime constituto et ordinato a dicto nobili Alfonço de Castellbisbal, quia procuratore<n>s substituti non admittatur, repellatur.

Item, quo ad personam Francisci Joannis de Monrodon, domicelli in civitate Vici domiciliati, cuius nomine comparuit Michael Joannes de Pons, admittatur.

Item, quo ad personam Joannis de Agullana, domicelli in civitate Gerunde domiciliati, cuius nomine comparuit spectabilis Franciscus Dalmatius de Rochabertí, vicecomes de Rochabertí, admittatur.

Item, quo ad mandatum firmatum per Raymundum Joannem de Calders, domicellum in loco de Segur, viccarie Servarie, domiciliatum, cuius nomine comparuit Franciscus de Gilabert y Pou, //243r// quia mandatum non venit in forma Constitucionis, repellatur.

Item, quo ad personam nobilis Francisci de Guimerà, cuius nomine comparuit nobilis Gisbertus de Guimerà, admittatur.

Item, quo ad personam Joannis de Barutell y de Uxió, in subvicaria Bisulduni domiciliati, cuius nomine comparuit Michael de Monteacuto et de Vallgornera, admittatur.

Item, quo ad personam Joannis Jossephi de Montagut et de Vallgornera, in subvicaria Bisulduni domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Michael de Montagut et Vallgornera, admittatur.

Item, quo ad personam Francisci de Ávalos, cuius nomine comparuit Hieronymus de Castra, quia mandatum non venit in forma Constitucionis, repellatur.

Item, quo ad mandatum per illustrissimum Antonium Folch de Cardona, Còrdova y de Anglesola, ducem de Cessa, de Soma, comittem de Olivito et Palamosii, cuius nomine comparuit Antonius de Çacosta, quia mandatum non venit in forma Constitucionis, repellatur.

Item, quo ad personam Michaellis de Granell, domicelli Balagarii domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes de Soldevila, admittatur.

243v// Item, quo ad personam Hieronymi Dezvalls, domicelli Illerde domiciliati, cuius nomine comparuit nobilis Franciscus Despez, quia mandatum non venit in forma Constitucionis, repellatur.

Item, quo ad personam Luissi Solà, domicelli, cuius procuratorio nomine comparuit Franciscus de Agulló, dominus de Bellvehí, admittatur.

Item, quo ad personam Michaellis Agulló, domini qui dicitur de les Sitjes, cuius nomine comparuit dictus Franciscus Agulló, domini qui dicitur de Bellvehí, admittatur.

Item, quo ad personam Michaellis de Olzinelles, Illerde domiciliati, admittatur.

Item, quo ad personam Onoffrii de Serveró, militis Illerde domiciliati, cuius nomine comparuit Andreas Botella, admittatur.

Item, quo ad personam Severi Salbà, domicelli Barchinone domiciliati, filii Petri Salbà, Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit Franciscus Joannes de Tamarit, admittatur.

Item, quo ad personam Geraldi Dezmiquel, domicelli, domini castri et loci de Palacio Caturti, diocesis Gerundensis, //244r// cuius nomine comparuit Joannes Burguez y de Sso, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Dalmasi de Rochabertí, cuius nomine comparuit don Joannes Icart, admittatur.

Item, quo ad personas Nicholay de Melgar, domicelli in villa de Algerri abbatiatus de Àger domiciliati, Petri de Granada, Hieronymi Cardona, in civitate Barchinone domiciliatorum, corum[176] *nomine comparuit Joannes Benedictus Simon de Sanct Climent, domini de Alcarràs, fuit decretum, videlicet, quo ad personam dicti Nicholay de Malgar, quod doceat de milicia et interim non admittatur; quo vero ad mandatum riliquorum Petri de Granada y Hieronymi de Cardona, admitttatur.*

Item, quo ad personam Ludovici de Boxadors, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes Andreu Blan alias Ribera, admittatur.

Item, quo ad personam Ludovici Terré, domicelli, domini de Morell, cuius nomine comparuit Joannes Andreu alias Blan Ribera, admittatur.

Item, quo ad personam Seraffini del Viver, domicelli in villa Perpiniani domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes Andreu Blan Ribera alias Blan, admittatur.

244v// Item, quo ad personam Sipionis de Vallgornera, domicelli in villa Perpiniani domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Joannes Andreu alias Blan Ribera, admittatur.

Item, quo ad personam Galcerandi Pol, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Joannes Andreu alias Blan Ribera, admittatur.

Item, quo ad personam Francisci Carbonell, cuius nomine comparuit dictus Blan Ribera, admittatur.

Item, quo ad personam Joannis Francisci Pagès, cuius nomine comparuit dictus Blan Ribera, admittatur.

Item, quo ad personam Joannis Antonii Arnau, domicelli in villa de Clariano, Elnensis diocesis, domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes Andreu alias Blan Ribera, doceat de milicia et interim non admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Philippi Albert, cuius nomine comparuit dictus Joannes Andreu alias Blan Ribera, admittatur.

Item, quo ad mandatum Bonaventure Bolet et Vilar, domicelli, filii magnifici Petri Pauli Bonaventure Bolet, cuius nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

245r// Item, quo ad personam Josephi Ferrer, domicelli, domini del Raurell, in vicaria Tarracone, domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Joannes Andreu alias Blan Ribera, admittatur.

Item, quo ad mandatum Jacobi Bolet, cuius nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, quia non constat de persona nec de potestate, ideo repellatur.

Item, quo ad mandatum Francisci Martí, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, doceat de milicia et interim non admittatur.

176. Procuratorio, *corregit.*

Item, quo ad mandatum Petri Albertí et Joannis Albertí, eius filii, domicellorum in vicaria Gerunde domiciliatorum, corum[177] *nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.*

Item, quo ad mandatum Petri Michaellis Puigvert, domicelli in parrochia beate Marie Palacii Torderie, Gerundensis diocesis, domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, doceat de milicia et interim non admittatur.

Item, quo ad mandatum Petri Còdol, domicelli in villa Podiiceritani domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Gabriellis Despuyol, cuius nomine comparuit dictus Ciurana, admittatur.

245v// Item, quo ad mandatum Francisci Calça, militis Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Ludovici Toralla, cuius nomine comparuit dictus Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Michaellis Ciurana et Petri Michaellis Ciurana, quorum nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Petri Cassador, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, quia principalis jam comparuit, admittatur principalis et repellatur eius procurator.

Item, quo ad personam Jossephi de Bellafilla, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum nobilis Phederici Desbosch y de Sanct Vicens, cuius nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Antonii Morgadella, domicelli in parrochia de la Sparra, infra vicariam Gerunde, domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur ut domicellus.

Item, quo ad mandatum Jacobi Mates, //246r// domicelli in parrochia Sancti Cipriani de Vallalta, Gerundensis diocesis, cuius nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, doceat quod sit decendents per rectam lineam masculinam a Petro Mates, milite creato, et interim non admittatur.

Item, quo ad mandatum Benedicti Fluvià y de Torrelles, domicelli, domini qui dicitur domus castri seu quadre de Campins, in Vallensis domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Adriani Marcer et de Jorba, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Raymundi de Vilanova, in villa Perpiniani populati, admittatur.

Item, quo ad mandatum nobilis Bernardi de Pagaria et nobilis Galcerandi de Pagaria, quorum nomine comparuit nobilis Berengariis de Pagaria, admittantur.

Item, quo ad mandatum Hieronymi Planes, utriusque juris doctor, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

177. *En lloc de* quorum.

Item, quo ad mandatum Phederici Pol, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

246v// Item, quo ad mandatum Michaellis Ribes, utriusque juris doctor, ville Podiiceritani, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Michaellis Ferrer, domicelli, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur ut domicellus.

Item, quo ad mandatum Pauli Relló, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, doceat de milicia et interim non admittatur.

Item, quo ad mandatum Michaellis Pol, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Josephi Sescases, utriusque juris doctor, cuius nomine comparuit nobilis Gispertus Guimerà, admittatur.

Item, quo ad mandatum Joannis Blanes et Santelles et Henrici et Ludovici de Blanes et Centelles, quorum nomine comparuit Raymundus Blanes et de Sentelles, doceant de nobilitate et interim admittantur ut domicelli.

Item, quo ad mandatum Michaellis Dezllor, in villa Tarrogie domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes Burguès y de Sso, admittatur.

Item, quo ad mandatum Sancti Clementis //247r// de Prunera, domini de Carrocha et de Llardacans, cuius nomine comparuit nobilis Berengarius de Pagaria, admittatur.

Item, quo ad mandatum Petri Desbosch et Francisci de Vilarix y de Biure, domicellorum infra vicarie Gerundensis domiciliatorum, quorum nomine comparuit nobilis Berengarius de Pagaria ut procurator eorum substitutus a Sancto Clemente de Prunera, procuratore cum potestate substituendi constituto a dicto Petro Desbosch et Francisco de Vilarix, quia substituti non admittantur, ide[o] repellatur eorum procurator.

Item, quo ad mandatum Francisci Riera et de Olzinelles, utriusque juris doctor, Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, doceat de milicia et interim[178] *non admittatur.*

Item, quo ad mandatum Hieronymi Dezllor, domicelli in villa Tarrogie domiciliati, cuius nomine Joannes Burguès y de Sso, admittatur.

Item, quo ad mandatum Mathie de Sorribes, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit nobilis Berengarius de Pagaria, admittatur.

Item, quo ad mandatum Michaellis Salbà et de Vallsecha, utriusque juris doctor, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit //247v// nobilis Gispertus de Guimerà, admittatur.

Item, quo ad mandatum Gasparis Duzay olim de Aguilar, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit nobilis Gispertus de Guimerà, admittatur.

Item, quo ad mandatum Francisci Copons de la Manressana, cuius nomine comparuit Franciscus Gilabert y Pou, admittatur.

Item, quo ad mandatum nobilis Francisci de Erill, cuius nomine comparuit nobilis Philippus, baró de Eril, admittatur.

Item, quo ad mandatum nobilis Dime de Boxadors, cuius procuratorio nomine comparuit Guillermus Joannes de Yvorra, admittatur.

178. *A continuació, ratllat,* admitat.

Item, quo ad mandatum Galcerandi de Sarró, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit nobilis Gispertus de Guimerà, admittatur.

Item, quo ad mandatum nobilis Geraldi de Marimon, cuius nomine comparuit nobilis Gispertus de Guimerà, admittatur.

Item, quo ad mandatum Gabriellis de Montcorp olim Despujol, cuius nomine comparuit Guillermus Joannes de Yvorra, admittatur.

Item, quo ad mandatum Christophori Fivaller, utriusque juris doctor, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes Burguès y de Sso, admittatur.

248r// Item, quo ad mandatum nobilium Michaellis et Aleixii Alberts, quorum nomine comparuit nobilis Gispertus de Guimerano, admittantur.

Item, quo ad mandatum Petri Pauli Loselles, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit nobilis Gispertus de Guimarano, admittatur.

Item, quo ad mandatum Francisci Pons, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes Burguès y de Sso, admittatur.

Item, quo ad mandatum Joannis de Vilallonga, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit nobilis Gispertus de Guimerà, admittatur.

Item, quo ad mandatum Ludovici Turell, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Burguès y de Sso, doceat de nobilitate et interim admittatur ut domicellus.

Item, quo ad mandatum Jacobi Rossell et Michaellis Joannis Ferrer de Luna et Michaellis Joannis de Llorach, quorum nomine comparuit Michael Joannes de Pons, fuit declaratum, videlicet quo ad personas dicti Jacobi Rossell et Michaellis Ferrer de Luna, quod doceant de milicia et interim non admittantur; quo vero ad personam dicti Joannis de Llorach, admittatur.

248v// Item, quo ad mandatum Andree Ferrer, cuius procuratorio nomine comparuit Michael Joannes de Pons, doceat de milicia et interim non admittatur.

Item, quo ad mandatum Ponsii de Peramola, domicelli in Villafranca Penitensis ut in villa Acrimontis domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Michael Joannes de Pons, admittatur.

Item, quo ad mandatum Galcerandi de Armengol et Hortensi de Armengol, quorum nomine comparuit Hieronymus de Argensola, admittantur.

Item, quo ad mandatum nobilis Raymundi d'Oms, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Hieronymus de Argensola, admittatur.

Item, quo ad mandatum Joanni Francisci Destorrent, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Hieronymus de Argensola, admittatur.

Item, quo ad mandatum Francisci Salbà, domicelli, filii magnifici Onophrii Salbà, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Hieronymus de Argensola, dubitatur de etate.

Item, quo ad mandatum Jacobi Camps, domicelli Barchinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Argensola, admittatur.

249r// Item, quo ad mandatum Michaellis Ramírez, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Hieronymus de Argensola, admittatur.

Item, quo ad mandatum Michaellis de Sanctominato, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Hieronymus de Argensola, admittatur.

Item, quo ad mandatum Bernardi de Aymerich, domicelli in civitate Minorisse domiciliati, cuius nomine comparuit Federichus Belver, admittatur.

Item, quo ad mandatum Antonii Daví, cuius nomine comparuit nobilis Antonius Giginta, admittatur.

Item, quo ad mandatum Joannis de Rayadell, domicelli in villa Petretalliate domiciliati, cuius nomine comparuit die sexta mensis julii Emanuel de Reyadell, quia non habuit llitteras, admittatur.

Item, quo ad mandatum Bonaventure Bolet et Villar et Jochim Bolet, quorum nomine comparuit die sexta mensis julii dictus Emanuel de Reyadell, quia non habuerunt lliteras, admittantur.

Item, quo ad mandatum Petri Pauli Bonaventure Bolet, cuius nomine comparuit Emanuel de Reyadell, admittatur.

249v// Item, quo ad mandatum nobilis Antonii Mecha et Francisci de Calders et Galcerandi de Uluja, quorum nomine comparuit Onofrius de Argensola, quia mandatum non venit in forma Constitutionis, repellatur eorum procurator.

Item, quo ad mandatum Francisci de Altariba, domicelli, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Paulus Malendrich, quia mandatum non venit in forma Constitutionis, repellatur eius procurator.

Item, quo ad mandatum nobilis Joannis de Josa, cuius procuratorio nomine comparuit Hieronymus de Argensola, admittatur.

Item, quo ad mandatum nobilis Petri de Eril et de Cardona, cuius procuratorio nomine comparuit nobilis Gispertus de Guimerà, admittatur.

Item, quo ad mandatum Raphaellis Rochafort et de Orís, domicelli, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Hieronymus de Argensola, admittatur.

Item, quo ad mandatum Francisci Argensola, domicelli, cuius procuratorio nomine comparuit Hieronymus de Argensola, admittatur.

Item, quo ad mandatum Michaellis Riambaldi de Corbaria et de Sancta Coloma, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine //250r// comparuit Berengarius de Pagaria, admittatur.

Item, quo ad mandatum Jacobi et Galcerandi Dusays, domicellorum, Barchinonensis domiciliatorum, quorum nomine comparuit nobilis don Gispertus de Guimerà, admittatur Jacobus Dusay; sed quia de etate Galcerandi Dusay dubitatur, pro nunch dictus Galcerandis non admittatur.

Item, quo ad mandatum Jacobi Despuny, domicelli Barchinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit don Petrus de Clariana, admittatur.

Item, quo ad personam Jacobi Alamany, cuius procuratorio nomine comparuit nobilis Petrus de Clariana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Ferdinandi Oliver, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit nobilis Gispertus de Guimerà, admittatur.

Item, quo ad mandatum Joannis Antonii Ferran, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit nobilis Gispertus de Guimerà, admittatur.

Item, quo ad mandatum Geraldi de Sayol, cuius procuratorio nomine comparuit nobilis Gispertus de Guimerà, admittatur.

Item, quo ad mandatum Petri Salbà, domicelli Barchinone domiciliati, cuius //250v// procuratorio nomine comparuit dictus nobilis Gispertis de Guimerà, admittatur.

Item, quo ad mandatum Jacobi de Aguilar, Peralta y de Camporrellas, cuius procuratorio nomine comparuit nobilis Gispertus de Guimerà, admittatur.

Item, quo ad mandatum Gismundi Ortís, cuius procuratorio nomine comparuit nobilis Onofrius de Alentorn, admittatur.

Item, quo ad mandatum Onofrii de Vergós, domicelli in loci de la Parra, cuius procuratorio nomine comparuit nobilis Berengarius de Pagaria, admittatur.

Item, quo ad mandatum Joannis Francisci de Calders, cuius procuratorio nomine comparuit Gaspar Olivó, domicellus, ville Tarrage, admittatur.

Item, quo ad mandatum Francisci de Corbera y Gualbes, domicelli Barchinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Antici Ribot de Palmerola, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Joannis de Gualbes, domicelli Barchinone domiciliati, cuius //251r// procuratorio nomine comparuit dictus Joannes Paulus Siurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Ludovici de Gualbes, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum nobilis Antonii Dezpalau, Barchinone populati, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad personam Jacobi Salbà, domini qui dicitur de la Bisbal in Penitensis, domicelli, Barchinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, quia principales comparuit, admittatur principalis et repellatur procurator.

Item, quo ad mandatum nobilis Bernardi[179] *de Boxadors, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, admittatur.*

Item, quo ad mandatum nobilis Phedericis de Cabrera, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Gasparis Pons et de Ribelles, domicelli Barchinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, admitatur.

251v// Item, quo ad mandatum Balthazaris Pardina, domini qui dicitur de Vernet, militis, Barchinone populati, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad personam Hieronymi Galcerandi Serapionis de Sorribes, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, quia principalis jam comparuit, admittatur principalis et repellatur eius procurator.

Item, quo ad mandatum Joannis Lull, domicelli, Barchinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad personam Antonii Viladamor, militis Barchinone populati, et Antonii Joannis Viladamor, domicelli, eius filii, admittatur Antonius Viladamor; sed quia de etate Antonii Joannis Viladamor dubitatur, non admittatur pro nunch dictus Antonius Joannes Viladamor.

179. *A continuació, repetit, Bernardi.*

Item, quo ad mandatum Francisci Gou, utriusque juris doctoris, domicelli Barchinone domiciliatus, cuius nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, quia //252r// non constat de mandato, repellatur.

Item, quo ad mandatum Joanni Palau,[180] *militis Barchinone populati, cuius nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, admittatur.*

Item, quo ad mandatum nobilis Phederici Dezpalau cuius procuratorio nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Jacobi de Vallgornera et de Foxà, domini de Albor[n]is, in vicaria Gerunde, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Andreu alias Blan Ribera, admittatur.

Item, quo ad mandatum Galcerandi Cahors et de Soler, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Joannes Andreu alias Blan Ribera, admittatur.

Item, quo ad mandatum spectabilis Petri Galcerandi de Pinós et de Fenollet, vicecomittis de Insula et de Caneto, cuius nomine comparuit nobilis Petrus de Clariana, attento legittimo impedimento admittatur; sed quia principalis jam comparuit, repellatur procurator.

Item, quo ad mandatum Francisci Burguès, cuius nomine comparuit Joannes Burguès y de Sso, quia mandatum non venit in forma Constitutionis, repellatur eius procurator.

252v// Item, quo ad mandatum Joannis de Ayguaviva y de Tamarit, domicelli in vicarie Villefranche Penitensis domiciliati, cuius nomine comparuit Franciscus Joannes de Tamarit, admittatur.

Item, quo ad mandatum Petri de Tamarit, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit Franciscus Joannes de Tamarit, admittatur.

Item, quo ad mandatum Francisci Alemany Descallar, in villa Rivipulli domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit nobilis Petrus de Clariana, quia constat de legittimo et notorio impedimento, admittatur.

Item, quo ad mandatum Joannis de Altarriba, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit Franciscus de Agulló, quia mandatum non venit in forma Constitutionis, repellatur eius procurator.

Item, quo ad mandatum Pauli Fluvià, militis Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit Hieronymus Joannes, admittatur.

Item, quo ad mandatum nobilis Plega//253r//manis de Marimon, domini qui dicitur de Sanct Marçal, cuius nomine comparuit nobilis Gispertus de Guimerà, quia comparuit jam principalis, admittatur principalis et repellatur procurator.

Item, quo ad mandatum nobilis Joannis de Eril, cuius nomine comparuit nobilis Philippus de Eril, de Orcau et de Anglasola, admittatur.

Item, quo ad mandatum Joannis de Sarriera et de Gurb, domicelli in civitate Gerunde domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit spectabilis Franciscus Dalmacius de Rochabertí, admittatur.

Item, quo ad mandatum Joannis de Setantí, cuius procuratorio nomine comparuit Guillermus Joannes de Yvorra, quia comparuit jam principalis, admittatur principalis et repellatur procurator.

180.Paulus, *corregit.*

Item, quo ad mandatum Joannis Rosset, cuius procuratorio nomine comparuit Guillermus Joannes de Yvorra, quia non constat de mandato, repellatur eius procurator.

Item, quo ad mandatum nobilis Philippi //253v// de Castro et de Servelló, cuius procuratorio nomine comparuit Guillermus Joannes de Yvorra, quia non constat de mandato, ideo repellatur eius procurator.

Item, quo ad mandatum Hieronymi Bosch et de Vilagayà, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Guillermus Joannes de Yvorra, quia non constat de mandato, repellatur procurator.

Item, quo ad mandatum Guillermi Raymundi de Pons, infra vicaria Acrimontis domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Josephus de Pons, admittatur.

Item, quo ad mandatum Jacobi Paulus Franquesa, domicelli in vila Equalate domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Michael Joannes de Pons, admittatur.

Item, quo ad mandatum Hieronymi et Francisci de Mascarells de Sanct Climent, quorum nomine comparuit Simon Joannes Benedictus de Sanct Climent, doceant de milicia et interim non admittatur.

Item, quo ad mandatum don Galcerandi de Vilanova, in villa Perpiniani domiciliati, //254r// cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Andreu alias Blan Ribera, quia mandatum non venit in forma Constitutionis, ideo non admittatur eius procurator.

Item, quo ad personam Sebastiani Ros, ville Perpiniani, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Andreu alias Blan Ribera, quia mandatum non venit in forma Constitucionis nec constat de milicia, ideo repellatur.

Item, quo ad personam Galderici Martí, militis in vicaria Campirotundo domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Andreu Blan alias Ribera, attento quod fuit creatus miles cum clausula ne possit interesse Curiis, repellatur.

Item, quo ad mandatum Bernardi Vives y Paulet, Francisci de Gleu et Joannoti de Gleu, quorum procuratorio nomine comparuit Joannes Andreu alias Blan Ribera, quia mandatum non venit in forma Constitucionis, ideo repellatur procurator.

Item, quo ad mandatum Jacobi de Guimerà, caslani majoris de Tamarit, Tarracone domiciliati, cuius nomine //254v// comparuit Joannes Andreu alias Blan Ribera, admittatur.

Item, quo ad mandatum nobilis Joannis de Cinisterra, Joannis Taqui, Antonii Bolet et Gasparis Vilanova, quorum nomine comparuit dictus Joannes Andreu alias Blan Ribera, quia mandatum non venit in forma Constitucionis, ideo repellatur eorum procurator.

Item, quo ad mandatum Alexandri de Cartiliano, domicelli, domini qui dicitur castrorum de Granullariis et de Folgonibus, cuius nomine comparuit nobilis Petrus de Clariana, admittatur.

Item, quo ad mandatum nobilis Joachimi Carròs y de Sentelles, Barchinone populati, cuius procuratorio nomine comparuit Raymundus de Blanes, admittatur.

Item, quo ad mandatum Bernardi Alsina, militis Gerunde domiciliti, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, doceat de milicia et interim non admittatur.

Item, quo ad mandatum Philippi Roger, domicelli in villa de Calella domiciliati, cuius nomine comparuit nobilis //255r// Jacobus de Cardona et de Rochabertí, admittatur.

Item, quo ad mandatum Balthezaris de Claramunt, domicelli Illerde domiciliati, cuius nomine comparuit Simon Joannes Benedictus de Sanct Climent, quia mandatum non venit in forma Constitucionis, ideo repellatur procurator.

Item, quo ad mandatum Michaellis Joannes Amat, militis Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Joannis Babtista Corbera, domicelli, filii Riambaldi de Corbera, Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit Hieronymus de Argensola, admittatur.

Item, quo ad mandatum Petri Çacosta, domicelli Barchinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Pauli Belloch, domicelli Barchinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, admittatur.

Item, quo ad mandatum Francisci //255v// Agullana et de Calders, cuius procuratorio nomine comparuit Hieronymus Olivó, in villa Tarrege domiciliatus, admittatur.

Item, quo ad personam Hieronymi Gaçol, domicelli, regii conciliarii et secretarii ordinarii, declararunt eum esse admittendum, obtenta per eum licentia in forma debita a sua magestate.

Item, quo ad personam Michaellis Gort, domicelli, regii conciliarii et secretarii extraordinarii, declararunt eum esse admittendum, obtenta per eum licentia in forma debita a sua magestate.

Item, quo ad personas nobilis Ludovici de Ortofà et nobilis Bernardi de Josa et Gasparis Rovira, Onofrii Cardona, Onofrii de Boxadors, Thome de Boxadors, Francisci de Monrodon, Melchioris Guinard, Gabriellis de Sanct Martí et Galcerandi de Luppià, domicellorum, quia dubitatur de eorum etate, ideo reservarunt sibi majorem delliberationem.

Item, quo ad personam nobilis Martini Pomar, admittatur tanquam dominus habens vassallos loci de Milà.

Item, quo ad personam Christophori de //256r// Prado et de Thovar, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Andreu alias Blan Ribera, admittatur ut domicellus et doceat de nobilitate.

Item, quo ad personam don Ludovici de Aragall, qui comparuit in stamento militari die octava mensis julii quia non habuit litteras, admittatur.

Item, quo ad personam Michaellis Joannes de Olzinellas, domicelli in villa de Tamarit de Littera domiciliati, qui comparuit in dicto stamento militari dia octava mensis julii quia non habuit litteras, admittatur.

Item, quo ad personam Bernardi Vilana, Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit Hieronymus de Argensola die decima octava mensis julii, doceat de milicia et interim non admittatur.

Item, quo ad personam Joannis de Agulló, quia recessit illicenciatus, cum redierit providebitur super eius admissione vel repulsione.

Item, quo ad personam Hieronymi Castro, quia recessit illicenciatus, cum redierit providebitur super eius admissione vel repulsione;[181] *quo vero ad personas nobilis Gasparis d'Oms et Philippi de Copons et Francisci Tord, domicellorum, admittantur.*

256v// Item, quo ad personam Joannis de Soldevila, civitatis Balagarii, admittatur.

Item, quo ad personam Joannis Sabater de Castellfollit, quia reccessit illicenciatus, ideo cum redierit providebitur super eius admissione vel repulsione.

Item, quo ad personam Raymundi de Blanes y de Centelles, doceat de nobilitate et interim admittatur ut domicellus.

Item, quo ad personam Francisci Puig, dubitatur de persona et non reperitur in brachio.

Item, quo ad personam Petri Franquesa, locumtenentis nobilis prothonotarii, declararunt eum esse admittendum, obtenta per eum licentia in forma debita a sua magestate.

Item, quo ad personam Laurentii Junyent, domicellus, quia dubitatur an sit beneficiatus, audiatur et interim non admittatur.

Item, quo ad personam Joannis Cella y Tafurer, domicelli in civitate Gerunde domiciliati, admittatur.

Item, quo ad personam Antonii Gallíndez de Terreros, in villa de Codolet, viccarie Conflentis, Elnensis diocessis, domiciliati, repellatur ut nobilis et admittatur ut domicellus.

Item, quo ad personam Francisci Pujol de Marçà, quia non constat de mandato, repellatur.

257r// Item, quo ad personam Michaellis Càller, cuius nomine comparuit Guillermus Joannes de Yvorra, doceat de militia et interim non admittatur.

Item, quo ad personam Emanuelis de Rayadell, domicelli Barchinone domiciliati, quia recessit illicentiatus, ideo cum redierit providebitur super eius admissione vel repulsione.

Item, quo ad mandatum Joannis Ugonis Fivaller, March y de Palou, cuius nomine comparuit nobilis Jacobus de Cardona et de Rochabertí, doceat de nobilitate et interim admittatur ut domicellus.

Item, quo ad personam Joannis de Lanuça et de Perellós, Justicie Aragonum, vicecomittis vicecomittatuum de Perellós et de Roda, in Principatu Cathalonie, qui comparuit coram nobili prothonotarii die vigesima quinta julii, attento quod non habuit litteram, admittatur ut baro et domicellus.

Item, quo ad personam Joannis de Lanussa et de Perellós tamquam ortus et naturalis presenti Principatus Cathalonie, qui comparuit proxime die et anno coram dicto nobili prothonotario, doceat de nobilitate et interim non admittatur.

Item, quo ad mandatum Pauli Marles, //257v// cuius nomine comparuit Joannes Burguès y de Sso, die vigesima septima mensis julii, doceat de mandato.

Item, quo ad mandatum Joannis Gabriellis Babot, cuius procuratorio nomine

181. *A continuació, repetit*, Item, quo ad personam Hieronymi Castro, quia recessit illicenciatus, cum redierit providebitur super eius admissiones vel repulsiones,

comparuit Simon Joannes Benedictus de Sanct Climent, die undecima mensis julii, quia mandatum non venit in forma Constitucionem, repellatur eius procurator.

Item, quo ad personam Antonii Vila et de Savassona, domicelli in civitate Vici domiciliati, qui comparuit in stamento militari die decima septima mensis augusti quia non habuit litteras, admittatur.

Item, quo ad personam Hieronymi de Sanct Martí, in villa Perpiniani populati, qui comparuit in dicto stamento militari die octava mensis julii, doceat de nobilitate et, quia non habuit litteras, interim admittatur ut domicellus.

Item, quo ad personam Francisci de Vilasecha et de Pompador, domicelli in villa Perpiniani domiciliati, qui comparuit in dicto stamento militari die decima septima mensis augusti, quia non constat sufficienter nec eo modo quo constare debet de milicia, ideo pro nunch non admittatur.

258r// Item, quo ad mandatum Petri de Millars, domicelli in loco de Millars, vicarie Gerunde, domiciliati, cuius nomine comparuit in stamento militari Michael Joannes de Pons, dominus qui dicitur loci de Monclar, die decima nona mensis augusti, attento quod non habuit litteras, admittatur.

Item, quo ad mandatum Gasparis de Pons de Monçonís, domicelli Barchinone domiciliati, cuius nomine comparuit in dicto stamento dictus Michael Joannes de Pons, die decima nona mensis augusti, attento quod non habuit litteras, admittatur.

Item, quo ad mandatum Stephani Curt, domicelli in civitate Dartuze domiciliati, cuius nomine comparuit Enricus Terça, domicellus, die vigesima mensis augusti, doceat de militia et interim non admittatur.

Et super habilitatione vel inhabilitacione Michaellis Balthazaris Dot, Barchinone domiciliati, militis creati per don Franciscum de Montecateno, comittem Aytone, locumtenentem generalem sacre, catholice et regie magestatis in presenti Principatu Cathalonie et Comittatibus Rossilionis //258v// et Ceritanie, Petri Arles, Francisci Reguer et Montserrati Cassamitjana, Barchinone populatorum, milituum creatorum per ducem Terranova, locumtenentem generalem in eisdem Principatu et Comittatu pro eadem sacra, catholica et regia magestate, qui per se et procuratores suos respective comparuerunt, fuit per dictos dominos habilitatores conclusum et declaratum, videlicet quo ad dictum Michaellem Balthazarem Dot, militem creatum per dictum comittem Aytone, quod admittatur; quo vero ad reliquos, videlicet Petrum Arles, Franciscum Reguer et Monserratum Cassamitjana, milites creatos per dictum ducem de Terranova, reservarunt sibi super eorum admissione vel repulsione majorem delliberationem, concedendo tam fisco quam dictis Arles, Reguer et Cassamitjana terminum triginta dierum infra quos dicant, deducant et allegent quicquid dicere, deducere et allegare voluerint, et interim non admittantur.

Item, quo ad personam Antonii de Castellarnau, domicelli in vicaria Podiiceritani domiciliati, qui comparuit in dicto stamento militari die decima //259r// nona mensis augusti, admittatur.

Item, quo ad mandatum Simonis Benedicti de Merlès, domini de Sancti Gumí de la Rabassa, et Andrea de Marlès, eius filii, et Benedicti de Merlès, quorum nomine comparuit Simon Joannes Benedictus de Sancto Clemente, dominus de Alcarràs, quia tam principales quam procurator sunt absentes a presenti Curia, cum venerint providebitur.

Item, quo ad mandatum Josephi Jover, cuius nomine comparuit Michael Joannes de Pons, quia non constat de mandato, repellatur procurator.

Item, quo ad personas nobilis[182] *Onofrii d'Alentorn, domini de Seró, et nobilis Geraldi d'Alentorn, eius fratris, quia constitit dictis dominis habilitatoribus de voluntate expressa domini regis quod tractentur ut nobiles, ideo fuit declaratum quod dicti don Onofrii d'Alentorn et don Geraldus d'Alentorn admittantur ut nobiles.*

Item, quo ad mandatum Francisci Cerra, utriusque juris doctor, Enrici Serra, etiam utriusque juris doctor, et Bernabé Serra, domicellorum, quorum nomine comparuit Michael Joannes Pons, quia non constat de mandato, repellatur eorum procurator.

Item, quo ad personam Hieronymi Botella, //259v// civitatis Illerde, cuius procuratorio nomine comparuit don Onofrius d'Alentorn die vigesima tertia mensis augusti, attento quod non habuit litteram, quia reperitur alias admissus, pro nunch admittatur, hoc proviso quod prefigitur ei terminus triginta dierum ad docendum de milicia, quibus elapsis providebitur et intimetur eius procuratori.

Item, quo ad personam Francisci Sorita et de Peramola, qui comparuit in stamento militari die vigesima tertia mensis augusti, attento quod non habuit litteram, admittatur ut baro.

Item, quo ad mandatum admodum illustri don Ludovici de Carròs et de Centelles, comittis de Quirra et domini baronie de Centelles, cuius procuratorio nomine comparuit spectabilis don Petrus de Pinós et de Fonollet, vicecomes de Canet et de Insula, quia mandatum non venit in forma Constitutionis, ideo repellatur eius procurator.

Item, quo ad mandatum Onophrii Bret y de Deruyns, domicelli, domini castri de la Bastida, cuius procuratorio nomine comparuit dictus spectabilis vicecomes de Caneto et Insula, quia mandatum non venit in forma Constitucionis, repellatur procurator.

260r// Item, quo ad personam Onofrii Comelles, domicelli in villa Odularum, comittatus Rossilionis, domiciliati, quia comparuit in stamento militari vigesima prima die[183] *mensis augusti, attento quod non habuit litteram, admittatur.*

Item, quo ad personam spectabilis don Petri de Pinós y de Fonollet, vicecomittis de Caneto et de Insula, admittatur, et illius procurator repellatur.

Item, quo ad mandatum Francisci Pellisser, domicelli Barchinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit in brachio militari die decima nona mensis augusti Joannes Paulus Ciurana, attento quod non habuit litteram, admittatur ut domicellus.

Item, quo ad personam don Bernardi de Camporriells, cuius procuratorio nomine comparuit Franciscus Agulló, quia comparuit principalis, admittatur principalis et repellatur eius procurator.

Item, quo ad personam don Joannis de Camporiells, qui comparuit in stamento militari die vigesima tertia mensis augusti, attento quia non habuit litteram, admittatur.

182. *A continuació, ratllat,* don.
183. die *interlineat.*

Item, quo ad personam Antonii Bou, domicelli, quia constat de milicia, admittatur ut domicellus.

Item, quo ad personam Francisci Ubach, //260v// utriusque juris doctoris, militis Barchinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Burguès y de Sso, quia non constat de eius mandato, repellatur procurator.

Que fuerunt acta in villa Montissoni, sub anno, die, mense et loco predictis, presente et in his voccato dicto magnifico Petro Franquesa, locumtenente nobilis prothonotarii regie magestatis, et presente me, dicto Joanne Sala, auctoritate regia notario publico Barchinone et brachii seu stamenti militaris scriba assumpto pre et infrascripto, et presentibus etiam testibus predictis ad premissa respective voccatis spesialiter et assumptis, prout superius continetur.

Die mercurii, vigesima octava mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Dissentiment de Mossèn Joseph de Pons.

Jo Joseph de Pons posse dissentiment a tots actes de la present Cort que primer no sie donat orde per los tres staments //261r// als diputats de Cathalunya del modo han de fer la execució als debitors del General, perque donat y obrint-se lo llibre de balans no se haja tenir respecte als qui·s trobaran deutors al General y per so sie donat orde com té dit y també perque no digan, com alguns diuen, que los debitors del General volen allergar les Corts per no pagar y dant orde en la executió, com dal és dit, serà fora aquex pensament de qui tant mal lo té, més podrà dir ni posar uns dissentiments tant voluntaris com han posats don Galceran de Cardona y Mossèn Enric Terça de no voler que·s comunicàs aquest stament ab los altres staments de donar rahó què havie mogut en aquest stament que diguessen que fossen exequtats primer los principals y conpartícipas y aprés les fermanses dels uns y dels altres, que per tractar assò no se entene se dexàs de fer la executió conforme a la voluntat dels tres staments, lo qual se ha de vèurer que serà més asertada que la de dos particulars y feta la determinació de la executió com dalt és dit ni Don Galceran de Cardona, ni dit mossèn Enrich Terça, ni altres podran calumpniar ni dir //261v// que hisquen del stament los debitors del General que dada la dita forma no·y haurà per a què tractar-ne més.

Comparició.

Mossèn Martí Joan d'Espuny, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada y hafirma no haver aguda lletra.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut en lo present stament y ha reportat com aquell bras desitje passar avant y axí à manat vingués a dar occassió al present bras e axí bé, per via de pensament, haurie deslliberat, si aquell bras aparexia, se enviàs a demanar als diputats memorials de les fermanses de tots los arrendaments de bolles deguts fins al corrent trienni, possant lo arrendament de cada bolla y lo que reste a dèurer y consequtivament a les fermanses del tal arrendament, més que envien lo memorial de tots los dèbits dels officials pecuniaris servant la matexa

forma, ço és, possant en cada hu d'ells la quantitat que deuen les fermanses que tenen donades, axí en lo introhit de sos officis, com aprés en milloraments de fermanses que hauran fet y també que envien memorial dels porcioners, dèbits, arrendaments de bollas de les que ells tindran notícia.

262r//**Desliberatió del present bras que·s reveja la habilitació per a apunctar alguns agravis.**

Lo present bras féu deslliberatió que·s fassa a saber als altres brassos com aquest bras, per via de pensament, haurie apuntats algunes difficultats en la habilitació publicada y que per ventura an aquells brassos havien apuntades algunes altres difficultats, les quals, si les hi ha, seria bé se ajunctassen los advocats dels brassos per a vèurer si ha algunes cosses prejudicials als brassos, comettent assò al promotor del present bras.

Supressió del dissentiment de mossèn Joseph de Pons.

Mossèn Joseph de Pons, donzell, en la vegueria de Vic domiciliat, alsa y suprimeix lo seu dissentiment, per ell posat lo die present, y donà lloch que·s pugués tractar de les cosses concernents a la habilitació publicada, y en tots los altres actes lo dit dissentiment reste en sa forsa y valor, la present supressió en res no obstant.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras una resposta, feta per aquell bras, acerca del que per lo promotor del present bras en aquell bras és estat reportat, la qual resposta porta en scrits y és del tenor següent:

> Que attès que lo Capítol de Cort denovè del any mil sinch-cents sinquanta-tres dispon que, habilitada la cort, la primera cosa en què se ha de entendre és que vingut //262v// lo balans, com ja de present és vingut, se obre, sens poder fer en contrari, y attès que ja la Cort és habilitada y la habilitació publicada, per sò són de parer que, lo que lo promotor del bras militar ha refferit an aquest bras que alguns se senten agraviats de la habilitació, se defferesquen fins lo balans sie ubert, perquè lo que·s pot pretendre sobre la dita habilitació se pot vèurer o per los brassos, ho per comissió fahedora als advocats, o altrament aprés que se haja complit ab lo dit Capítol de Cort y leshores podrà haver deguda rahó.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras real és vingut en lo present bras, y ha reportat com aquell bras se adarex al parer de aquest bras, ço és, que los advocats dels[184] brassos mirassen las difficultats principals que se offerexen en la habilitació publicada y hatès que han entès en aquell bras que lo bras ecclesiàstich no ha haderit al parer de aquest bras, que aquell bras real ab aquell //263r// y sent aquell està prest de fer tota cosa que convingue per aquest bras.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut en lo present bras reportant com aquell bras havie deslliberat que attès que micer Oliba té orde de sa magestat que

184. *A continuació, ratllat,* aquests.

vingue en la present vila per a cosas de son real servey, al qual ja micer Pla estava comesa la causa vertent devant los deputats de Cathalunya entre mossèn Joan Setantí y mossèn Miquel Bastida, que se escriga als dits deputats per part dels dits tres staments de Cathalunya que en dita causa no·s passe avant fins dit micer Oliba sia tornat en Barcelona.

Lo present bras y stament militar desllibera que, per via de pensament, se notifficàs al bras real seria bé que per aquest bras y aquell se fes embaxada al bras eccle-siàstich per persuadir an aquell vulla derir al parer de aquest bras y del bras real que·s veja per los advocats dels brassos los agravis, axí generals com particulars, que resulten o resultar poden, en aquest bras y a tota la cort, la publicació de la habilitació conforme los appunctaments que en aquest bras se són fets.

Mossèn Hierònym de Olivó, en la vila de Tàrrega domiciliat, com a procurador de Galceran de Barceló, donzell, en la vila //263v// de Cervera domiciliat, com apar de sa procura, ab acte públich fet en Cervera a dotze de juliol proppassat, rebut y testificat, clos y subsignat per Mossèn Phelip Camps, notari de Cervera, en dit nom comparegué en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada y asserí lo dit principal seu no haver aguda lletra.

Aderex lo bras real al parer del present bras se fassa embaxada

Lo promotor del bras real ha reportat en aquest bras se aderex al vot y parer de aquest bras que fassa embaxada al bras ecclesiàstich.

Electió de persones del bras militar per a la dita embaxada.

Lo present bras y stament militar, hoyda la relació del dit promotor del bras real, féu electió y nominatió de la persona de mossèn Jaume Salbà y de mossèn Hierònym de Argensola per a fer dita embaxada ensemps ab los embaxadors per lo bras real nomenadors.

Notificatió que fa lo bras real al present bras com en aquel y ha un dissentiment.

Lo promotor del bras real és vingut en lo present bras y ha refferit com an aquell bras se here possat un dissentiment.

Lo present bras se offerexen valer al real.

Lo present bras ha deslliberat que, per via de pensament, aquest bras se offerís ab lo bras ecclesiàstich en persuadir al bras real volguessen llevar lo dissentiment que en aquell bras se és posat, commettent assò al promotor del present bras, notifficant al bras ecclesiàstich.

Lo bras ecclesiàstich adherex a que·s fassa la embaxada.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich en aquest bras y ha refferit //264r// que en aquell bras adheria al parer de aquest bras y que havien feta electió de l'ardiacha de Vich y del canonge Thomàs, capitular de Gerona, per a fer dita embaxada.

E lo present bras féu nominatió y electió de la persona de mossèn Jaume Salbà y de mossèn Hierònym de Argensola per a fer dita embaxada al bras real a effecte de persuadir-los fossen servit de llevar dit dissentiment.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich y ha reportada una lletra dels concellers de Barcelona dirigida als tres brassos, la qual ja és estada llegida en lo present stament y ja és incertada en lo present procés.

Lo present bras y stament militar féu electió y nominatió de mossèn Jaume Salbà y de mossèn Hierònym de Argensola perquè, ensemps ab micer Federich Cornet, doctor en drets y advocat del present bras, anassen al bras ecclesiàstich per a explicar e declarar en aquell bras las difficultats se són trobades en la habilitació publicada.

E poch aprés vingueren en lo present bras micer Pere Reig y lo ardiaca Terça, embaxadors per lo bras ecclesiàstich enviats, los quals refferiren que en los duptes que per mossèn Joan Salbà y mossèn Hierònym //264v// de Argensola, ab assistència de misser Federich Cornet, són declarats se troben en la habilitació publicada que són gravatoris alguns particulars y tota la cort, que pus ere negoci que·s podia ab facilitat remediar, apparexia an aquell bras se differís, per quant lo balans sie publicat, que attès que per lo Capítol de Cort que disposen que aprés de la habilitació la primera cosa se obri lo llibre del balans y aprés se porà entendre los agravis apunctats en la habilitació.

Die jovis, vigesima nona mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich, per a supplicar an aquest bras que fos servit donar orde en que se llevassen los dissentiments, a effecte que la Cort pugués passar avant y se procehís en nominatió de persones per a obrir lo balans.

Lo present bras y stament militar desllibera que·s fassa a saber al bras real que aquest bras, per via de pensament, //265r// haurie deslliberat que attès que aquest bras havie determinat se cometès la revista de la habilitació publicada perquè vejen si ha en ella cosa important que requeresca adhuir[185] remey, al qual pensament adherí lo bras real, que hara de nou aquest bras havie deslliberat, per via de pensament, fer electió de una persona per quiscun bras, los quals assistissen als advocats per a solicitar-los a que·s juncten y vejen lo negoci y refferisquen als brassos.

E axí bé lo present bras desllibera se enviàs al bras ecclesiàstich que, desitjant aquest bras passar avant en los negocis de la present cort, per via de pensament, haurie deslliberat se cometès als advocats dels tres brassos lo dels apunctaments fets en la habilitació, ab que se anomene una persona per cada bras que assistesca als dits advocats, y que se encamine lo remey de dits appunctaments sens llevar-ne la mà y que feta dicta commisssió y nominatió se passàs devant en la nominatió de personas per obrir lo balans, commetent assò al promotor del present bras.

Dicta die, post meridiem ipsius diei, pulsata jam tertia hora.

265v// Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera y don Bernat de Abella y de Guimerà alsaren los dissentiments per ells posats per tot lo die present.

185. *Podria ser que el copista hagués escrit* adhu-huir, *i hagués repetit la partícula hu.*

Compareguè en lo present bras lo spectable senyor Joan de Lanuça y de Perellós, Justícia de Aragon, vescomte dels vescomtats de Perellós y de Roda, en lo Principat de Cathalunya, qui jurà en lo modo y forma acostumats y a sa senyoria llegida, y asserí y afirmà no tenir lletra.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut en lo present bras per a refferir com aquell bras adherie al pensament que aquest bras havie tingut que la revista de la habilitació publicada se remetés als advocats sols se fassa nominatió de persones per a obrir lo balans abans o aprés, com més aquest bras serà servit, sols advertex una cosa aquell bras, que no és de parer que se fassa nominatió de persones per a assistir y solicitar los advocats, perquè los apar que los advocats són persones de confiansa que se'ls //266r// pot acomanar a ells sols tota cosa.

Suspenció del dissentiment.

Mossèn Josep de Pons alsa lo seu dissentiment per ell posat y dóna lloch a que·s fassa nominatió de persones per lo obrir del balans y publicar la segona habilitació tant solament, y per tots los altres actes dit dissentiment vol que reste en sa forsa y valor, la present suppressió en res no obstant.

Lo promotor del bras real ha reportat en lo present bras, aquell bras adherex al bras ecclesiàstich en lo que aquell bras ha adherit en la nominatió de advocats per la revista de la habilitació sens nominatió de persones y en lo que també aquell bras ecclesiàstich ha determinat de què se anomenen persones per obrir lo balans ab que sabés primer aquell bras real la voluntat de aquest bras perquè totes les coses vayen conformitat.

Lo present bras y stament militar ha deslliberat que·s comete als advocats dels tres brassos que vejen y apuncten lo que·ls aparexerà en la habilitació publicada que tinga necessitat de advertiment y que per so asistesque als dits advocats una persona del present bras, y que feta dita nominatió se fassa a saber als altres brassos com adherexen //266v// ab ells en què se procehesca en la nominatió de persones per obrir lo llibre del balans.

E encontinent fonch feta nominatió de la persona de mossèn Hierònym Joan per a què asistesca als advocats en lo mirar los advertiments que s'han de fer en la habilitació publicada.

E poch aprés lo present bras féu deslliberatió que lo promotor del present bras reportàs dita nominatió y determinatió als altres brassos.

E poch aprés vingué en lo present bras y stament militar lo promotor del bras real y refferí en aquest bras com aquell bras se adherí al parer del bras ecclesiàstich y militar en lo que toca se scriga als diputats del General de Cathalunya que envien lo memorial dels principals partícips de les fermances dels arrendaments de cada bolla, segons que per lo promotor de aquell bras ecclesiàstich fonch reportat en lo bras real, sols no se enviàs ab llibres, sinó per via de memorial.

E poch aprés vingué en lo present bras lo promotor del bras ecclesiàstich y refferí com aquell bras havie feta nominatió de la persona del molt il·lustre i il·lustrísim senyor bisbe de Vich, del molt reverent //267r// abbat de la Real y del reverent síndich d'Elna, a effecte de assistir a obrir lo llibre del balans.

Lo present bras y stament militar, procehint a la nominatió de les persones per a asistir al obrir del balans, elegí y nomenà las persones següents, és a saber:

Lo il·lustre don Pedro de Pinós y de Fonollet, bescomte de Canet.

Don Onofre Alentorn, senyor de Seró.

Mossèn Pere Cassador.

Comettent al promotor del present bras, reporte y notiffique als altres brassos la nominatió y electió de les persones sobre ditas, las quals tinguen plen poder de vèurer, regonèxer y examinar lo dit balans y fer tots los apunctaments seran necessaris y, del que hauran vist, relació façen al present bras.

Lo present bras y stament militar adherex al parer dels brassos ecclesiàstich y real en lo que per lo promotor del bras ecclesiàstich lo die de ayr fonch reportat en lo present bras, ço és, que se envie ha demanar als diputats de Cathalunya lo memorial dels principals partícips y fermanses y de tots los actes dels arrendaments y altrement de la manera y forma que per lo promotor //267v// de aquell bras ecclesiàstich és estat reportat y si e segons que lo die present per lo promotor del bras real se ha refferit an aquest bras. Y en lo que toca a la caxa, que en aquest bras, per via de pensament, s'és determinat se fahés per custòdia de les scriptures apportades y que se aportaran per lo negoci de la present cort, ab tres claus y tancadures, a la qual determinatió los brassos ecclesiàstich y real aderexen ab que la custòdia d'ella tingués lo bras ecclesiàstich. Lo present bras adherex al parer dels dits brassos que·s fassa dita caxa ab tres claus com ja desús està per aquest bras determinat.

E poch aprés lo promotor del bras real ha refferit an aquest bras com lo bras real havie feta nominatió de mossèn Joan Ponsich, síndich de Vich, y de mossèn Miquel Terrena, síndich de Perpinyà, y de mossèn Navarro, síndich de Camprodon, per a asistir al obrir del balans.

Mossèn Philip Çacosta, donzell, en lo lloch d'Elantorn[186], vegaria de Agramunt domiciliat, comparagué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida, y affirma no tenir lletra.

2ª habilitació.

Deinde autem, die mercurii, vigesima octava mensis augusti intitulata, //268r// anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, presente et in his vocato me, Joanne Sala, auctoritate notario publico Barchinone infrascripto et brachii militaris scriba infrascripto, et presentibus etiam Marcho Macharies, ligni fabro, cive civitatis Cesarauguste, et Joanne Riera, virgario Regie Audientie Cathalonie civeque Barchinone, pro testibus ad ista voccatis spesialiter et assumptis, admodum illustris et reverendus dominus Hieronymus Managat, utriusque juris doctor, cancellarius regius, illustris dominus Michael Terça, utriusque juris doctor, civis honoratus Barchinone, Michael Joannes Quintana, domicellus ac utriusque juris doctor, regentes Regiam Cancellariam in Sacro, Supremo, Regio Concilio Aragonum, Michael Cordelles, utriusque juris doctor et civis honoratus Barchinone, regens Regiam Cancellariam in presenti Principatu Cathalonie et Comittatibus Rossilionis et Ceritanie, Martinus Joannes Franquesa, domicellus, utriusque juris doctor et fi[s]ci regii advocatus de Concilio Criminali Cathalonie, Franciscus Puig, etiam domicellus, fisci regii advocatus patrimonialis et de Concilio Civili Cathalonie, nobilis Ludovicus a

186. *En lloc de* Alentorn.

Pagaria, utriusque juris doctor et de Concilio Criminalis Cathalonie, habili//268v//tatores pro parte regie magestatis, una cum illustribus Hieronymo Gaçol, domicello, regio conciliario et secretario ordinario, et Michaelle Gort, etiam domicello, ac regio conciliario et secretario extraordinario nominati; reverendus dominus Balthazar de Rajadell, canonicus ecclesie Ilerde, nobilis Berengarius de Pagaria, surrogatus in locum et propter absentiam nobilis Philippi, baronis de Eril, habilitatoris, una cum infrascriptis habilitatoribus militaribus per brachium militare nominati, magnifici Joannes Andreu alias Blan Ribera, Franciscus Agulló, domicelli, Raphael Vivet, civis et sindicus civitatis Gerunde, et Anticus Sala, notarius et sindicus civitatis Minorisse, habilitatores pro parte trium stamentorum seu brachiorum presentis Cathalonie Principatus in presentis Curia congregatorum que per dictam sacram, catolicam et regiam magestatem in presenti villa Montissoni celebratur, una cum multum illustri et reverendissimo domino Joanne Terès, episcopo Elenensis, reverendissimo don Francisco de Oliver et de Boteller, abbate monesterii beate Marie de Populeto, et cum Jacobo Hieronymo Ponces, sindico ville Tarrege, a loco habilitationis absentibus, electi et nominati personaliter, que constituti intus //269r// ecclesiam beate Marie presentis ville Montissonis, in solio regio ibidem facto et parato, exequendo onus habilitandi per suam magestatem eis injunctum, processerunt ad habilitandum personas infrascriptas, quarum alique comparuerunt infra terminum per suam magestatem absentibus assignatum et nonnulle ex eis post dictum terminum, que in habilitacione die herine publicata per oblivionem fuerunt ommisse; mandantes michi, dicto notario, quatenus dictam habilitationem per eos sich ut prehabetur factam et per me pre et infrasciptum notarium de eorum jussu et mandato in scriptus redactam, legerem et publicarem; ego vero, dictus notarius, de dictorum habilitatorum jussu et mandato, dictam habilitationem legi et publicavi, huismodi sub tenore.

Videlicet, quo ad personam Francisci Puig de Cortiano, qui comparuit in stamento militari, quia recessit illicensiatus, cum redierit providebitur.

Quo ad mandatum don Joannis de Santmanat, filii don Jacobi de Santmanat, Barchinone populati, cuius nomine comparuit Franciscus Gilabert y Pou, admittatur.

Quo ad personam don Philippi Dezpés, oriundi civitatis Illerde, recessit illicenciatus, //269v// cum redierit providebitur.

Quo ad personam Gasparis Çacosta, loco de Alentorn, viccarie Urgellensis, domiciliati, admittaur.

Quo ad personam nobilis Joannis Ycart, Barchinone populati, admittatur.

Quo ad personam Joannis de Ressende, domicelli, admittatur.

Quo ad personam Joannis Baptiste de Pons, domini qui dicitur de Monsonís, cuius procuratorio nomine comparuit Jossephus de Pons, admittatur.

Quo ad personam nobilis Francisci de Rochabertí et de Pou, qui comparuit in dicto stamento militari die tertia mensis julii, admittatur.

Quo ad personam Jacobi de Vilanova, subvicarie Bisulduni, doceat de milicia.

Quo ad personam Martini Joannis Despuny, domicelli Barchinone domiciliati, qui comparuit in dicto stamento die presenti, attento quod non habuit litteram, admittatur.

Quo ad mandatum Galcerandi de Barceló, cuius procuratorio nomine comparuit Hieronymus de Olivó, die vigesima octava currentis mensis augusti, quia non habuit litteram, admittatur ut domicellus.

Quo ad mandatum Hieronymi de Pons, domicellus, filii Michaellis Joannis de Pons, //270r// domini qui dicitur de Monclar, cuius nomine comparuit Josephus de Pons, admittatur.

Quo ad personam Joannis Baptiste Ferrer de la Móra, domicelli in villa Tarrege domiciliati, doceat de milicia.

Que fuerunt acta in dicta villa Montissoni, die, mense, anno et loco predictis, presente me dicto Joanne Sala, notario pre et infrascripto, et presentibus etiam testibus supradictis ad predicta respective voccatis spesialiter et asumptis, prout superius continetur.

Fonch publicada la preinserta habilitació en lo stament militar per mi Joan Sala, notari públich de Barcelona y scrivà del present stament y bras militar, a vint-y-nou del corrent mes de agost.

Die veneris, trigesima mensis augusti, anno predicto millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Hierònym Sorribes, donsell, possa dissentiment en totes cosses de gràtia.

Mossèn Martí Joan d'Ezpuny, donzell, possa semblant dissentiment en totes cosses de gràtia.

Mossèn Joan Burguès y de Só, senyor de Tala//270v//vera, lloant y approbant tots los actes de Cort pus fins assí se són fets en la present cort, suprimex y alsa lo dissentiment per ell possat a vint-y-sis de juliol proppassat y dóna lloch que·s puga tractar tots actes fins a tant que per ell sie tornat a posar semblant o altre dissentiment.

En lo present bras vingué lo promotor del bras ecclesiàstich y reportà an aquest bras, com en aquell bras estava la plica del balans y lo llibre de “Ferrando paga” y axí supplicà an aquest bras sie servit enviar a allí, an aquell bras, las personas elegides per aquest bras per a asistir al obrir lo llibre del balans com està determinat.

Lo present bras determina se enviàs al bras ecclesiàstich y real com en aquell bras ha dissentiment per a tots actes y per so no·s pot fer an aquest bras determinatió alguna, ni respondrer, però que les nou persones eletes se poden junctar quant volran per dit effecte en lo lloch que·ls apparexerà.

Lo promotor del bras real és vingut en lo present stament y ha refferit an aquest que, entesa la relació del promotor de aquest bras, havie pensat que las nou personas elegides per obrir lo balans se ajunctassen e que //271r// entre ells concordassen del lloch ahont se poran ajuntar. Aquell bras adheria al parer de aquell.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich y ha reportat en lo present bras com aquell bras ha entès lo que per lo promotor de aquest an aquell bras és estat reportat, ço és, que se ajunctassen les nou persones eletes en lo lloch los aparria. Aquell bras li apar se faria novedat en dexar de seguir lo stil en lo obrir

lo balans del que se ha tingut fins assí en lo obrir de les demés scriptures closes que se envien en la present cort, las quals és de pràtica que en aquell bras se desclouen y les comuniquen als altres brassos y que se supplique aquell bras an aquest que·s servesquen en enviar allí les persones eletes, altrament notiffique an aquest bras que aquell bras passarà avant en lo obrir lo balans com en las demés scriptures han acostumat fer.

Per lo present bras y stament militar fonch tramès lo promotor del present bras al bras real per a notifficar-los lo que, per lo promotor del bras ecclesiàstich en lo present bras, és estat reportat y que aquest bras, per via de pensament, haurie determinat que per aquest bras //271v// y aquell bras real se fahés embaxada al bras ecclesiàstich per a persuadir-los que no vullen fer la novedat que se ha refferida per lo promotor de aquell bras. Lo promotor del bras real és estat en lo present bras, ha reportat com aquell bras, hoyt lo que per lo promotor del present bras an aquell és estat reportat, àn elegit per fer dita embaxada an aquell bras a micer Nicholau Frexanet, doctor en drets, síndich de Lleyda y a mossèn Rafel Vivet, síndich de Gerona.

E, hoyda la relació del promotor del bras real, lo present bras y stament militar elegí per fer dita embaxada al senyor Miquel Joan de Pons y micer Joan Cella y de Tafurer.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut en lo present bras y ha refferit com aquell bras, per via de pensament, havie habilitada la hora de la present Cort de las deu fins a les onze, y que axí bé tots los altres dies havie habilitades les hores de la matinada de les vuyt fins a les onze.

E axí bé reporta en aquest bras unes lletres enviades per los diputats de Cathalunya als tres staments, les quals jo, Joan Sala, notari y scrivà del present stament, he llegides en lo present bras y són del tenor //272r// següent, ço és, en la directió de aquelles: als reverens y molt il·lustres senyors los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya convocada en la vila de Monsó.

Reverens y molt il·lustres senyors.

La visita contra nostres predecessors y los officials del General, de que ja tenim scrit a vostres senyories, comensàrem y havem sempre continuat conforme la obligació de nostre càrrech y segons la necessitat de remey de abusos y excessos en què havem trobat la administració del General, lo zel de la qual nos ha encaminat per a que millor se puga provehir als mals y danys que de molt temps ensà patex aquesta casa de la Deputació y perquè lo die present en nostre concistori és determinat sien publicats nous actitats a tots los enculpats en dita visita sobre los quals han de ser interrogats, y per aquex effecte és de molta necessitat la persona y presèntia del reverent ardiaca d'Oms, qui lo trienni proppassat hera deputat ecclesiàstich y hara és en aquesta vila de Monsó, supplicam a vostres senyories lo manen venir assí, personalment, lo més prest que sia possible, que ultra lo servey de vostres senyories que de sa vinguda resultarà, lo General ne rebrà gran benefici y la visita restarà en punct de poder //272v// tenir lo fi que sia de justícia. La resposta de vostres senyories speram. Sobre alguns caps de nostres lletres que han rebut nos té en part suspesos, instarem fins a saber la voluntat de vostres senyories, cuyas reverendíssimas y molt il·lustres persones Nostre Senyor guarde ab tot augment y prosperitat. De Barcelona, a vint-y-sis de agost mil sinchcents vuytanta-sinch.

Reverens y molt il·lustres senyors. Besam les mans a vostres senyories sos més certs servidors, los deputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barcelona.

E tornats de la embaxada, dits embaxadors refferiren en aquest bras que, per part del present stament y del real, se here deduhit que feyan maravella que en aquell stament volguessen pervertir lo orde y costum antich que se ha acostumat de tenir en la ubertura del balans, cometent aquella a certes persones de quiscun bras y que no obstave per axò lo que per part de aquell bras ecclesiàstich se ere allegat sobre consuetut, que pretén ésser llur favor en totes les ubertures que·s fan de totes les scriptures venen remeses a la present Cort perquè en estos dos staments entenien que aquexa consuetut ere //273r// de les coses que no requerien nominatió de persones, però com en la ubertura del balans se hajen sempre anomenades persones de interès, necessàriament aquella regla general no tenia lloch en lo de la ubertura del dit balans, que se troba per aquell particular altra forma que és la nominatió de persones, la qual nominació fóra supèrflua si·s pogués seguir en lo de la ubertura del balans, lo que se acostume de fer en altres scriptures en què fa nominatió de persones. Respongueren que·u tractarien y tindrien nou acort sobre la fallèntia per part dels dos staments se és allegada.

E poch aprés, lo promotor del bras real ha reportat en lo present bras com aquell bras havie adherit al pensament del bras ecclesiàstich en què lo die present se habilitàs la hora de la present Cort de les deu fins a les onze y los altres dies de les vuyt fins a les onze de matinada.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras que aquell bras havie entès com aquest bras no havie pogut habilitar la hora per haver·i en aquest bras posats alguns dissentiments y que aquell bras havie fetes algunes diligènties en sercar les persones qui han aquells posats y han entès que algunes persones qui aquells dissentiments //273v// havien posats eren anades a Barbastre y que aquest bras volgués remediar aquest abús, perque altra vegada en semblant conjunctura, si no remedian, aquell bras ne darà rahó a qui ̇u porà remediar. Lo present bras y stament militar attès y considerat que don Bernat Abella y de Guimerà ha possat un dissentiment a tots Actes de Cort y sens alsar-lo se'n ̇és anat fora la present vila y convingués molt tractar-se negocis importants, per lo qual dissentiment no se han pogut tractar, y és cosa molt danyosa a la present Cort que aprés de posat un dissentiment lo qui l'à posat, se'n vaja de la present vila y por la absèntia de aquell estiga parada la cort, desllibera lo present bras se continuàs la hora que lo dit don Bernat de Abella y de Guimerà se és sercat per a què vingués en lo present stament a effecte se li pogués persuadir volgués alsar lo dissentiment per a tractar-se negocis que concernen haver-se de tractar en lo present bras, e per a sercar aquell fou tramès lo notari del present stament a la possada de dit don Bernat Abella y de Guimerà a les set hores de la matinada abans migdia y fonch respost se here anat a Barbastre.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y //274r// bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Lo present bras per a què millor conste y constar pugue de la absèntia de don Bernat Abella y de Guimerà y de la hora que falta de la present vila, lo present bras se envia lo porter del present stament en la possada de dit don Bernat Abella y de Guimerà y segons lo porter ha refferit, que en la possada de dit don Bernat Abella y de Guimerà li han dit, se'n here anat en la matinada a la fira de Barbastre.

Declaratio facta super dissentimento posito per don Bernardum Abella y de Guimerà, quod fuit per brachium oblatum, attento quod dictus don Bernardus Abella dicessit extra villam.

E per ço, per la relació feta per lo porter del present bras, consta lo dit don Bernat de Guimerà ésser fora de la present vila, ço és, que és anat a Barbastre, per sò lo dit stament és de parer y fa deslliberatió que lo dit dissentiment, com és dit per dit[187] don Bernat Abella y de Guimerà posat, és nul·la y de ninguna forsa y valor, y, no obstant dit dissentiment, se pugue procehir en qualsevol deslliberatió y actes fahedors en dit stament.

Los reverents abbat de Àger y lo ardiacha Terça, embaxadors del bras ecclesiàstich tramesos al present bras, refferiren an aquest bras que per lo que per aquest bras y per lo bras real se ere pretès que les persones //274v// eletes se podien ajunctar en lo lloch volrien, aquell bras ha trobats exemplars com lo balans se acostuma de obrir en lo stament ecclesiàstich y axí bé per quant han entès en aquell bras que don Bernat de Abella y de Guimerà, lo qual ha posat son dissentiment, se'n here anat fora la present vila, per lo dissentiment del qual està parada la cort, lo bras ecclesiàstich, desitjant passar avant, ha fet diligèntia en sercar exemplars ab los quals conste que, constant que lo qui ha posat lo dissentiment sie fora de la present vila, ho *saltim* del terme de aquella, lo dissentiment ésser per no posat. Los quals exemplars foren per lo notari de aquell bras ecclesiàstich llegits en lo present bras. Lo present bras, attès que lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat an aquest militar que estaven prestes les persones elegides per aquell bras y en aquell per vèurer obrir lo balans, per ço féu deslliberatió y conclusió que vajen les persones eletes per aquest bras, ensemps ab les persones elegides per lo bras real y ab los notaris del present bras y del bras real, al bras ecclesiàstich per ha vèurer obrir lo balans y vèurer les coses //275r// se haurien de vèurer en ell y los notaris que intrevindran prenguen còpia de l'acte que llevaran de l'obrir dit balans, perquè lo puguen continuar en los processos dels dits staments, comettent assò al promotor del present bras ho fassa a saber al bras real.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras com aquell bras supplicave an aquest bras fos servit cometre a mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General, que sercàs appossento convenient per a ajuntar-se los advocats y altres persones que se elegirien per a tractar negocis del present bras o que se fahés electió de persones per dit effecte.

Lo promotor del bras real ha reportat an aquest bras com aquell bras ha entès, per lo promotor de aquest bras, com aquest bras havie adherit en lo parer del bras ecclesiàstich en què las persones eletes anassen an aquell bras ecclesiàstich per vèurer

187. *A continuació, repetit,* per dit.

obrir lo balans ab asistèntia dels notaris de tots los brassos. Aquell bras real també adheria al parer de aquest.

Lo promotor del bras real és vingut en lo present bras que ha reportat en aquest bras com aquell bras, entesa la relació //275v// que han feta les persones eletes, han determinat, per via de pensament, que se habilitàs una hora de aquesta tarda. Lo reverendíssim abat de Poblet y lo reverent ardiaca de Vich, ambaxadors del bras ecclesiàstich, tramesos al present bras, han refferit com en aquell bras, discutides las difficultats que sobre lo obrir del balans se són offertes, ha determinat, per via de pensament, que se comete lo dit balans a les nou persones eletes y que, perquè aquest negoci se puga effectuar, fos servit aquest bras habilitar una hora més de aquesta tarda.

E poch aprés fonch enviat lo promotor del present bras al bras ecclesiàstich y real per a dir-los com aquest bras adherex al que en ell per lo bras ecclesiàstich per via de ambaixada és estat refferit, a què las personas eletes vajan en aquell bras ecclesiàstich a vèurer obrir lo balans y que reste aquell en mà de les nou persones eletes.

Havent deslliberat lo present bras que les persones eletes per aquest bras per a vèurer obrir lo balans tramès per los diputats de Cathalunya als tres brassos de aquella convocats en la present Cort anassen, ensemps ab les persones per lo bras real per dit effecte nomenades, al stament //276r// ecclesiàstich per ha vèurer obrir lo balans, que en aquell stament lo bras ecclesiàstich allí congregat tenie, y estant en aquell bras les tres persones per aquell bras per dit effecte nomenades és, a saber, lo molt il·lustre reverendíssimo senyor bisbe de Vich, lo molt reverent abat de la Real y lo reverent capitular de Elna, lo molt il·lustre don Pedro Galceran de Pinós y de Fonollet, bescomte de Canet y de Illa, don Onofre d'Alentorn, senyor de Seró, y mossèn Pere Cassador, elets y nomenats per lo present bras y stament militar, ensemps ab mossèn Joan Ponsich, síndich de la ciutat de Vich, mossèn Miquel Terrena, síndich de Perpinyà, y mossèn Joan Navarro, síndich de Camprodon, per lo bras real elegits y nomenats per a vèurer obrir lo dit balans y mirar y regonèxer aquell y fer relatió del que en dit balans trobaran, anaren al dit stament ecclesiàstich y allí, estant convocat y congregat lo bras ecclesiàstich, y havent tractat dites nou persones ab lo dit bras ecclesiàstich, abans de obrir dit balans, si dit balans se havia de publicar en presèntia de tot lo bras y aprés de ubert en poder de qui hauria de restar, finalment, seguits entre aquells diversos tractats, resolgueren que lo dit balans no fos publicat, ni·s devia publicar en presèntia //276v// de dit bras, sinó que, ans de totes coses, fos lliurat en mà y poder de totes les dites nou persones eletes que en aquell bras estaven congregades y que aquelles cometessen al notari de dit stament ecclesiàstich la ubertura de aquell y que aprés aquell, ensemps, ab tres altres llibres que ab dit balans venien lligats, que vulgarment estan intitulats “Ferrando paga”, fossen dexats en mà y poder de una de dites nou persones elegiren. Y axí, procehint al que estave tractat entre dites nou persones y dit bras ecclesiàstich, en presèntia de mi, Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras militar, y de mossèn Andreu Vilaplana, notari, y altre dels síndichs de Gerona, regint la scrivania del bras real per mossèn Miquel Joan Cellers, notari de Barcelona y scrivà de aquell bras, lo molt il·lustre y reverendíssim senyor bisbe de Barcelona, president en aquell bras, prengué a ses mans lo dit balans ab los dits tres llibres, y aquells lliurà a les dites nou persones allí congregades, las quals lliuraren aquells al dit notari de aquell sta-

ment, cometent en aquell que deslligàs lo dit balans y aquell ubrís, e lo dit notari, volent executar lo càrrech a ell comès, deslligà lo dit balans, lo qual estave plegat ab un //277r// paper blanch ab dos sagells en cada part de aquell sagellat y en la directió de aquell estaven scrites les paraules que·s seguexen, las quals per lo dit notari de aquell stament foren llegides, del tenor següent:

Als reverendíssims y molt il·lustres senyors los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya convocada en la vila de Monsó, balans. E legides dites paraules desclogué aquell y desclós, fonch trobat dins lo paper un llibre de paper de forma de full ab cubertes de pregamí ab baga y botó ab las armas del General de Catahalunya intitulat "Balans de les Generalitats de Cathalunya per les Corts del any mil sinch cents vuytanta-sinch", lo qual títol fonch llegit per dit notari, y aprés ubert que fonch lo dit llibre, en la primera pàgina de la primera fulla de dit llibre staven scrites les paraules següents, les quals per dit notari foren llegides y publicades, del tenor qui·s seguex: "Balans fet per los molt il·lustres y reverendíssims y magnífichs senyors diputats y oydós de comptes en lo trienni que comensà lo primer de agost de mil sinch cents vuytanta quatre, essent extret lo reverent mossèn Jaume Beuló, canonge de Vich, //277v// y per mort de aquell fonch extret lo reverent don Pedro Botaller y de Oliver, cabiscol y canonge de Tortosa, y diputat militar don Joan de Queralt, en Barcelona populat, y diputat militar[188], micer Magí Pelegrí, ciutedà de Barcelona y doctor en drets, y oydós de comptes: lo reverent senyor mossèn Matheu Miró, canonge de Tortosa, y oydor militar, mossèn Galceran Ferrer, donzell, en Barcelona domiciliat, y per mort de mossèn Joan Gorchs, burgès de Perpinyà, oydor real, fonch extret mossèn Matià Torres, ciutedà de Lleyda". Y la primera pàgina del darrer full scrit acabe ab un capítol lo qual també per dit notari fonch llegit y és del tenor següent: "Lo sobredit balans és estat clos per nosaltres don Pedro Oliver, cabiscol y canonge de la Seu de Tortosa, don Joan de Queralt, en Barcelona populat, y micer Magí Pelegrí, ciutedà de Barcelona, diputat[s]; Matheu Miró, canonge de la Seu de Tortosa, Galceran Ferrer, donzell en Barcelona domiciliat, y Mathià Torres, ciutedà de Lleyda, oydors de comptes del General del Principat de Cathalunya, y sota scrit y firmat de mà pròpria de cada hu de nosaltres, vuy a tres de agost any mil-sinch cents vuytanta//278r//sinch, don Pedro Botaller y de Oliver, don Joan de Queralt, Magí de Pelegrí, Matheu Miró, Galceran Ferrer, Mathià Torres" y a la fi de dita scriptura està lo sagell de la casa de la Diputació.

Die sabbati, trigesima prima mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, hora, modo y forma acostumats.

Avís donat per lo bras militar als altres brassos com aquest bras estave impedit per dissentiment.

Fonch tramès lo promotor del present bras als altres brassos, ecclesiàstich y real, per a fer-los a saber com aquest bras estave impedit per alguns dissenti-

188. *En lloc de* diputat real.

ments que fins a tant sie declarat quinas persones poden entrevenir en lo bras quant se tractarà de la forma de la exactió dels dèbits del General y personas, no·s maravellen, si no·s torne resposta an aquella del que aquest bras se ha reportat.

Pensament del bras ecclesiàstich sobre la casa se ha de llogar per a ajustar-se las personas eletes.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras com aquell bras supplicave an aquest bras que volgués resoldre lo de la casa per a què las persones eletes per a vèurer lo balans tramès per los diputats se puguen justar y·ls feia a saber que lo bras real estava adherit al parer del dit bras ecclesiàstich.

278v// Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera dissent a tots y sengles actes fahedors en la present cort, que dir y excogitar se puguen, fins a que los deutors del General e ses familis donen lloch ab que, ab repós y quietut, se puguen anomenar en aquest bras personas ydòneas y sufficients per a lo que tocarà al redrès del General y a la exactió dels deutes de aquell.

Los reverents ardiaca de Vich y lo cabiscol de Elna, mossèn Rafel Vivet, síndich de Gerona, y mossèn Miquel Terrena, síndich de Perpinyà, embaxadors per los brassos ecclesiàstich y real enviats al present bras, refferiren com aquells brassos entès que lo present bras està parat per alguns dissentiments que en aquell ha, aquells brassos suppliquen an aquest sie servit procurar en què dits dissentiments se alsen perquè aquell matex fi que ha mogut als dissentints posar dissentiment, ço és, que·s done forma a la nominatió de persones per la exactió dels deutes del General, aquell matex fi los ha de mourer en alsar-los, perquè[189] estant los dos dissentiments no·s pot donar orde en scríurer //279r// als diputats, ni cobrar memorial de fermanses, ni principals debitors, lo que no·s porà vèurer si no alsen. Los sobre dits embaxadors dels brassos ecclesiàstich y real, tornant en lo present bras, han refferit que en aquells brassos, per via de pensament, se havia pensat que per a tallar la difficultat que an aquest bras se té de alsar los dissentiments en ell posats, que si apparexia an aquest bras posar-ho en mà de persones dels brassos ecclesiàstich y real perque vejan y sercan medis ab los quals dits dissentiments se puguen llevar, altrament serà forsat haver-se e fer judici sobre d'ells.

Mossèn Hierònym de Argensola, donsell, dóna una scriptura contenint en effecte dissentiment, requerint a mi, Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, que la continuàs en lo procés y és del tenor següent:

> Pus que per cada hu dels tres brassos de la present Cort se ha fet nominatió de tres persones per a ubrir y regonèxer lo balans del General, conforme al Capítol de Cort, y aquell se obrí ja lo die de ayr, y de la qualitat, intel·ligèntia y rectitut de les persones a qui està comès dit negoci del General no·s pot sperar //279v// sinó molt bona y breu directió, só de parer que, conforme és estat proposat per lo senyor bescomte de Rochabertí, se passe avant en la nominatió de persones per a tractar y apunctar los agravis generals y particulars de Cathalunya, les Constitutions, capítols y Actes de Cort que convindrà fer per al bon regiment y govern del present Principat y Comtats de Rosselló y Serdanya, pus que per tractar del redrès de

189. *A continuació, repetit,* perquè.

tota la terra més principalment sa magestat és estat servit de convocar-nos y assistir a les presents corts, que no per cosses particulars. Y pus per a prosseguir aquest bon intent, lo senyor don Galceran de Cardona, lo senyor Enrich Terça y altres que ab ells han, són estats pregats, per lo dit senyor bescomte y moltes persones de respecte y bon zel del present bras, que alsassen ho supprimissen per dit effecte los dissentiments, y no ho han volgut fer, hans estan perseverant en aquells dels quals apar molt voluntària cosa voler per a retractar, essent com és cosa notòria y molt sabuda que, de temps inmemorial, les fermanses dels debitors del General //280r// han estat y entrevingut sempre en los actes y tractes de las Corts y no sols en aquelles, però encara estan admesos per Capítols de Cort en lo govern y administratió del General y poden ésser y són estats diputats y oydors del General, los quals representen los tres brassos de les presents corts, per ço, altrament y per no haverhi vuy ningun principal arrendador ho debitor del General en lo present bras, en cas que dit senyor don Galceran y los altres que ab ell han aderit vullen perseverar en llur dissentiment y no donar lloch se passe avant en la nominatió de dites persones y altres actes de la cort, jo, també, perquè la Cort no sie més impedida ab voluntàries pretencions, posse dissentiment a tots y sengles actes y que no·s pugue conèxer, ni tractar, de la pretenció y dissentiment de dit senyor don Galceran y dels que ab ells han adherit, fins a tant sie declarat, si és rahó y justícia, que no obstant dits dissentiments se passe avant en los altres actes de la present Cort que no són de negocis ni affers del General, essent majorment aquells tant més necessaris com són al servey de Déu, de sa magestat //280v// y benefici de la terra que los que dit senyor don Galceran, y requeresch a vós, senyor notari, lleveu acte de aquest meu dissentiment.

Lo senyor Joseph de Pons, entès lo bon zel lo senyor Argensola ha tingut en lo seu dissentiment, y per a que passen avant los actes de la cort, per dit effecte alsà y supprimí lo seu dissentiment per tot lo die present.

Aquest bras militar féu deslliberatió y conclusió que don Berenguer de Paguera y mossèn Joan Blan Andreu àlies Ribera anassen a fer a saber als brassos ecclesiàstich y real com aquest bras regraciava a aquells brassos lo bon zel han tingut en pensar lo remey per a que los dissentiments de aquest bras fossen llevats y vehent aquest bras[190] la difficultat que se atravessa en persuadir als dissentints que vullen aquells llevar y perquè entenguen las causas dels dissentiments, vaje ab ells lo notari del present bras per a que llige aquells en aquells brassos, se'ls done rahó com no té lloch lo remey que per aquells brassos és estat asenyalat. E tornat que foren de la ambaxada, refferiren que lo bras //281r// ecclesiàstich havie respost que entenien quant justes causes havie en los dissentiments y que aquell bras ab tota la cordura possible procurarà sercar remey, qual convindrà per remediar dit negoci y que allí se tractava y del que sobre assò determinaran, ne doneran rahó al present bras, y lo real respongué ab més breu paraules.

Mossèn Anton Gallindes de Terreros per quant dix se'n havie de anar de la present Cort per alguns negocis importants a ell occorrents, féu procura al senyor Joan Andreu Blan àlies Ribera, present en cort, perque puga entrevenir en tots los actes

190. *A continuació, ratllat,* fossen llevats.

de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y per a concentir al servey de sa magestat. Testimonis són los senyors Hierònym de Argensola, donzell, y Jaume Tristany, scrivent.

Don Ferrando de Vega, perque dix que per negocis importants necessàriament se'n havia de anar de la present cort, ferma procura a mossèn Antoni Vila de Çavassona, domiciliat en la ciutat de Vich, present en cort, per a entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort //281v// fins a la deguda conclusió de aquella y per a concentir al servey de sa magestat. Testimonis són mossèn Hieronym de Argensola y Jaume Tristany, scrivent.

Dicta die, pulsata jam tertia hora post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en la qual convocatió y congregatió foren presents las personas següents:

Lo molt il·lustre senyor don Francesch Dalmau de Rochabertí, bescomte de Rochabertí, lo molt il·lustre don Pedro Galceran de Pinós y de Fonollet, bescomte de Canet y de Illa, don Galceran de Cardona, don Jayme de Cardona y de Rocabertí, don Onofre d'Alentorn, don Lluís de Aragall, mossèn Miquel Joan de Pons, mossèn Joan Cella y deTaffurer, mossèn Joan Andreu àlies Blan Ribera, don Ferrando de Vega, mossèn Hierònym de Argensola, don Joan Ycart, mossèn Antoni Vila y de Çavassona, mossèn Francesch Agulló, senyor de Bellvehí, //282r// mossèn Enrich Terça, don Garau d'Alentorn, mossèn Pere Cassador, mossèn Joan de Ressende, mossèn Hierònym Joan, mossèn Jaume Salbà, don Clement de Cardona, mossèn Gaspar de Pons, mossèn Joseph de Pons, mossèn Anton Gallindes de Terreros, mossèn Miquel de Montagaut y de Vallgornera, mossèn Martí Joan Dezpuny, don Joan de Camporrells, don Balthezar d'Oms.

Los quals axí convocats y congregats, lo dit bescomte de Rochabertí donà una scriptura a mi Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras y stament militar, requerint aquella ésser llegida al present bras y que jo dit notari aquella continuàs en lo present procés. E jo dit notari aquella llegí e publiquí y aquella incertí en lo present procés y és del tenor següent:

Escriptura donada per lo senyor bescomte de Rocabertí contenint advertiment y protesta.

> Conciderant lo bescomte de Rochabertí los grans danys que porien succehir al present bras militar contravenint al Usatge de Barcelona que comense «*Judicium in curia datum*» per so proposa //282v// y és de parer y en quant menester sia poteste que, attès los dissentiments en dit bras posats per algunes persones de dit stament que contravenen directament als dos judicis de habilitació se són publicats en las presents corts, entenent que totes les persones habilitades per los senyors habilitadors nomenats per sa magestat y per los tres brassos deuen y poden entrevenir en tots Actes de Cort sense exceptió alguna y que axí no·s pot prohibir ni llimitar que no y entrevinguen algunes d'elles, com per la contextura de dits dissentiments és vist llimitar y contravenir, sent ja com són estades habilitades en los dits judicis de habilitació per a dit effecte totes las que estan en lo present bras, y

sens fer distructió alguna en quins negocis puguen entrevenir y en quins no, y sinó proteste contra los contrafahents y violadors de dit Usatge com li és lícit y permès protestar.

La qual escriptura llegida, adheriren ab lo dit senyor bescomte de Rochabertí les persones següents: e primo, lo dit senyor bescomte de Canet, don Jaume de Cardona y de Rochabertí, don Onofre d'Alentorn, don Berenguer de Paguera, //283r// mossèn Joan Cella y de Tafurer, mossèn Miquel Joan de Pons, don Lluís de Aragall, mossèn Joan Andreu Blan àlies Ribera, mossèn Hierònym de Argensola, don Joan Icard, mossèn Hierònym Joan, don Climent de Cardona, mossèn Joan de Ressende, mossèn Joseph de Pons, don Garau d'Alentorn, mossèn Antoni Gallíndez de Tarreros, mossèn Jaume Salvà, mossèn Martí Joan d'Espuny.

E Mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellvehí, y mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, responent a dita scriptura, digueren que se aturaven lo temps de la constitució per a respondre, requerint a mi, dit notari, continuàs dita resposta y se donàs còpia de dita scriptura.

Mossèn Joseph de Pons, attès per lo que està deduhit per lo senyor bescomte de Rochabertí, entén los dissentiments en la present Cort càurer en lo Usatge comensant «*Judicium in curia datum*», com ell may haje tingut intentió de impedir lo progrés de la present Cort ab contraventió de judicis en la present Cort donats, //283v// per tant alsa son dissentiment y aquell totalment lleve perque la Cort no se impedesca, sinó que passe avant.

Mossèn Enrich Terça diu que, desitjant que lo progrés de la present Cort passe avant, y per altres causes y rahons a ell ben vistes, alsa y supprimex son dissentiment per temps de vuyt dies, se escriga als diputats de Cathalunya que envien còpia dels principals y fermanses dels dèbits del General perque·s veje quines són les persones qui poden entrevenir en lo bras, sempre que·s tractarà dels deutes del General, ab que dins dels sobredits vuyt dies no·s puguen nomenar persones per al redrès del General, ni·s pugue conclourer res tocant al dit redrès.

Don Galceran de Cardona, volent respondre a la scriptura donada en lo bras militar per lo senyor bescomte de Rochabertí, dix que se aturave lo temps de la constitució per a respondre, y que se li fos donada còpia de dita scriptura, la qual se li donà a ell y als desús dit mossèn Francesch Agulló y mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera.

Die lune, II[a] mensis septembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras //284r// militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats. Lo promotor del present bras ha refferit an aquest bras com per los senyors tractadors de sa magestat lo disapte, aprés de ser fora dels staments los brassos, foren cridats los promovedors de tots tres brassos y en aquella fou dit, de part de tots, per lo senyor comte de Miranda que havien entès com en aquest bras havie alguns dissentiments per los quals la Cort estava parada y que, a bé que sa magestat fos tant benigne en tenir paciència ab totes estes dilations no donar pressa a les corts, no deurian los brassos abusar de solemnitat y que·ls pregaven

desembarasar-se del que tenien impedida la Cort y passar avant en ella y que si per an aquest effecte ells podien alguna cosa per via de mon tracte se interposarien de molt bona gana, altrament los seria forsat donar-hi remey per via de justícia.

La qual relació oyda, proposà lo senyor bescomte de Canet que vehessen si·s podia tractar de tornar resposta a dits senyors tractadors y en cas que els aparagués, determinassen lo que més convindria fer y respondre.

284v// Y oyda dita prepositió, don Nofre d'Alentorn, senyor de Seró, digué que no li aparie y hagués inconvenient perquè no·s tractàs de la resposta fahedora als tractadors y de totes altres cosses que tenen respecte a llevar los dits dissentiments y donar orde com se passe avant en los tractes de la present cort, que per ço li aparearia que, per via de pensament, se fes a ssaber als altres brassos que an aquest aparexia que se tornàs resposta als tractadors, agrahint-los cuydado y offerta que·ls havie fet per remey y concòrdia dels dissentiments y que, junctament, se'ls portàs còpia de aquells y de la protestació del senyor bescomte, supplicant-li fossen servits de vèurer aquells y entendrer la intenció de les parts y procurar, per via de tracte, conforme tenien offert, se donàs orde com se llevassen dits dissentiments y se pogués passar avant en les corts, que sols assò ere lo que en aquest bras se desitjava com a cosa convenient del servey de Déu, de sa magestat y beneffici de la terra. Del qual parer féu determinació y conclusió //285r// lo present bras, cometent al promotor dels altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut en lo present bras y ha refferit com aquell bras regraciave molt lo bon cuydado que aquest bras ha tingut y té en haver tingut lo pensament, que lo promotor de aquest bras ha refferit en aquell, y que, per so, aquell bras, adherint al pensament de aquest bras, haurie pensat que se tractàs ab les persones que sobre assò se havia de tractar per a adhuir lo remey necessari, supplicant-ho de paraula a sas senyorias, perquè si de altra manera se havia de tractar, aquell bras volie romàndrer ab sa lliberalitat.

Lo promotor del bras real és vingut en lo present bras y ha adherit al parer del bras ecclesiàstich y de aquest bras que·s fassa la embaxada y ab aquella se supplique, de paraula, als tractadors de sa magestat que, per via de tracte, vullen remediar los dissentiments que en aquest bras se són posats.

E poch aprés, lo senyor Francesch Agulló, volent respondre a la scriptura donada //285v// per lo senyor bescomte de Rochabertí en lo present bras, llegida lo die proppassat, donà a mi, dit Joan Sala, una scriptura en paper volant, la qual requerí fos incertada en lo present procés y aquella fos llegida en lo present stament, la qual per mi, dit notari, fou llegida y és del tenor que·s seguex:

> Responent Francesch de Agulló, senyor de Bellvehí, a una scriptura o pretesa requesta donada per lo senyor bescomte de Rochabertí y sos adherents, la qual comense "Conciderant", que acabe "per més protestar", declarant son dissentiment, diu que ell no·s contradiu a la habilitació feta, ans la té per molt bona, mas que per dita habilitació no se done a ningú facultat que puga ser jutge en causa pròpria, com sie cosa contra dret y justícia, y com en lo present bras se trobe interassades moltas persones que deuen al dit General, cert és que no poden ser jutges y reos en llur fet propri, ni en anomenar personas en lo redrès del General y per consegüent, com per avuy, se tinga de respondre a lletres dels diputats sobre matè-

rias tocants a exactions y redrès del General dels deutors, dissent a tots y qualsevol actes en los quals entrevindran los dits deutors, hara sia ser principals, //286r// arrendadós, partícips o obligats per rahó de officis o fermanses dels demunt dits, per qualsevol causa que sia, y per consegüent no consent en lo protestat y penes en ell mensionades, ans bé contra dels dits protesta de totes aquelles coses que és permès y lícit de protestar; requerint a vós notari.

E Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera adherex al dissentiment y resposta donada per mossèn Francesc de Agulló y alsa lo dissentiment que disapte proppassat possà en lo present bras lo present, y altre que lo die present ha posat y que bax està insertat, y altre que sobre los advocats ha posat, en llur forsa y valor romanents, requerint a vós notari, etcètera.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera donà una scriptura requerint a mi, dit Joan Sala, notari y scrivà del present bras, que la llegís en lo present bras y és del tenor següent:

Dissentiment de mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera.

Miquel de Montagut y de Vallgornera dissent a tots y sengles actes fahedors de qualsevol grau o condició que sien y que de qualsevol manera excogitari se puguen fins a tant que las personas que·s trobaran en lo present bras que seran estats exactors, ho receptors, //286v// arrendadors, partícips, fermanses dels demont dits o deutors en qualsevol altra manera, hajan pagat, ho sian fora del present bras sempre y quant se tractarà de exactió, recuperatió, cobransa o redrès dels deutes y deutors del dit General a˙ffi y effecte que, estant ab aquest repós y quietut, se puguen anomenar personas ydòneas, sufficients y no interessades, las quals puguen entrevenir y tractar dita exactió, cobrança y redrès que convinga, conforme dret y justícia; requerint a vós notari.

Dissentiment de don Jayme de Cardona a tots actes de gràtia.

Don Jaume de Cardona y de Rochabertí dissent a tots actes de gràcia.

Elecció de ambaxador feta per lo bras ecclesiàstich a effecte de supplicar als tractadors vullan remediar lo agravi que se és fet al stament militar.

E poch aprés és tornat lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit que aquell bras ecclesiàstich ha sentit molt lo que se ha succehit en aquest bras, per so pus que gràtias al senyor no se ha succehit algun mal, sinó que se ha procurat en remediar-o de la millor manera se ha pogut, ab aquex presupòsit aquell bras ha determinat se fassa embaxada als tractadors de sa magestat, nottificant-los lo agravi que als privilegis dels cavallers de Catahalunya se fa en haver presos del present bras la justícia d'esta vila y lo governador de //287r// Aragó, dos cavallers, com segons Constitucions de Cathalunya ningun cavaller pot ser pres sens instàntia de part, y que per so se·ls supplique vullen manar donar orde que aquest agravi sie reparat, y que sien tractats assí los cathalans, no conforme los fueros de Aragó, sinó conforme són tractats en Cathalunya, com entenguen aquells estar en ella; y per quant esta qüestió ha resultat de alguns dissentiments que en aquest bras estan posats, que·s supplique als dits senyors tractadors sien servits sercar medi algú, ab lo qual estos dissentiments se lleven, conforme estava determinat, y que per aquest effecte aquell bras havie elegits per embaxadors lo bisbe de Elna, lo abbat de Poblet y lo capitular de Vich.

Nominatió de ambaxadors feta per lo bras militar per al matex effecte.

E lo present bras adherí al parer de dit bras ecclesiàstich y elegí y anomenà per embaxadors lo il·lustre senyor don Francesch Galceran de Pinós y de Fonollet, bescomte de Canet, don Jayme de Cardona y de Rochabertí, y mossèn Jaume Salbà, comettent al promotor de aquest bras ho reporte als altres brassos. E poch aprés vingueren en lo present bras mestre Hierònym Magarola, doctor en medicina, altre dels síndichs de Barcelona, y mossèn //287v// Rafel Vivet, síndich de Gerona, ambaxadors del bras real enviats al present bras, y han refferit com aquell bras, desitjant la observança de les Constitutions de Cathalunya, adherirà al parer de aquest bras.

Nominatió de embaxadors per lo bras real feta sobre lo matex effecte.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras real y reportat an aquest com aquell bras havie anomenats per fer la embaxada desús determinada: micer Nicholau Frexanet, síndich de Lleyda, mossèn Joan Ponsich, síndich de Vich y mossén Antoni Joli, síndich de Perpinyà.

Dictis die et anno, post meridiem ipsius diei.

Lo senyor don Galceran de Cardona, volent respondre a la protesta per lo senyor bescomte de Rochabertí feta a trenta-hu de agost proppassat, refferí unes paraules, requerí a mi dit notari las continuàs en lo present procés, y són del tenor que·s seguex:

Don Galceran de Cardona diu, si y en quant li convinga respondre al protest precedent fet per lo senyor bescomte de Rochabertí, que ell no pensa, ni creu haver fet alguna cosa contra las habilitacions en quant ha incistit y incistex en lo dissentiment abans de ésser publicades les habilitacions y per so no concent a les cosses protestades.

Don Garau d'Alentorn, perque dix estave ab febra y entenia perquè la infirmitat sua no vingués a pijorar, entén anar-se'n de la //288r// present vila, ferma procura a mossèn Gilabert y Pou, present en cort, para entrebenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la deguda conclusió de aquella y per a concentir y dissentir, si menester serà, al servey de sa magestat. Testimonis són mossèn Jaume Salbà, donzell, en Barcelona domiciliat, y Jaume Tristany, scrivents.

Die martis, tertia mensis septembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, no obstant los dissentiments que en lo present bras estan posats, com la subsegüent deslliberació del present bras se fassa per sercar lo remey convenient per a què dits dissentiments se vinguen alsar, attès que per los senyors tractadors de sa magestat fou dit als ambaxadors, donant-los resposta a la ambaxada los here estada feta per los tres brassos, que, sobre los dissentiments estaven posats en lo present bras, seria bé posassen persones per a averiguar las differènties y pretencions dels dissentints que per ço aquest bras, per via de pensament, havie desslliberat se fes nominatió de persones per a tractar de compondre las differènties de dits dissentints //288v// y la forma de llevar aquells y per dar assiento a què dits dissen-

timents se lleven perquè·s puga passar avant en les altres cosses que importen per la bona directió dels negocis de la present cort, ho que vejen lo modo y forma que se ha de tenir en què aquest negoci puga pendre algun apunctament.

Lo promotor del bras real és estat en lo present bras y ha reportat com aquell bras se adherex a la determinatió per lo present bras feta en què se anomenen persones per a compondre las differènties y dissentiments que estan en aquest bras.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut en lo present bras y ha reportat com aquell bras adheria a la determinatió de aquest bras que per lo promotor d'ell an aquell bras ecclesiàstich fonch reportada, ço és, que·s fasa electió de persones per tractar de compondre com se han de llevar los dissentiments són en lo present bras y tractar lo remey necessari per que aquestos dissentiments se alsen, sols se advertex, per aquell bras an aquest, que las persones anomenadores sien dos y no tres, perque no aparegue fursar al *judicium in curia datum*.

Lo present bras y stament militar adherí al parer del bras ecclesiàstich cometent//289r//ho al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

E poch aprés, tornat en lo present bras lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit que aquell bras havia feta nominatió per lo effecte sobre dit de les persones del reverendísim abbat de Poblet y del reverent Baltezar de Rayadell, capitular de Lleyda. E entesa la relatió del promotor del bras ecclesiàstich per aquest bras, volent procehir a la nominatió de persones y prenent-se-los vot de les persones que en lo bras estaven congregades, mossèn Joan Burguès y de So dix que possave son dissentiment a tots y sengles actes de la present cort, que primer no sie deslliberat si se pot votar sobre la nominatió de dites persones, attès que en lo present bras y ha dissentiment a tots y sengles actes; y no obstant dit dissentiment fou procehit a pendre los vots, attès que lo que·s tractave és per lo remey que dits dissentiments sien llevats y fou resolt en aquest bras que se anomenassen, com se anomenen, lo spectable senyor Joan de la Nuça, bescomte dels bescomtats de Perellós y de Roda, y lo noble don Jaume de Cardona y de Rochabertí, cometent al promotor del present bras reportàs als altres brassos la determinatió y nominatió és estada feta //289v// ab lo dissentiment del dit mossèn Joan Burguès y de So.

Lo promotor del bras real ha reportat en lo present bras com aquell bras havie feta nominatió de mossèn[191] Algaró, altre dels síndichs de Lleyda, y de micer Andreu Vilaplana, altre dels síndichs de[192] Gerona, y que no entenie aquell bras anomenar altres persones fins a tant se veja lo effecte que las sis persones per los tres brassos per dit effecte elegides hauran fet.

Lo present bras adherí al parer de dit bras real y cometté al promotor del present bras fes asaber als altres brassos la nominatió de les persones que aquest bras havia nomenades.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras com aquell bras desitjava saber si, en la nominatió de persones que aquest bras ha feta, entén aquest bras seguie la forma donada per los senyors tractadors y per los ambaxadors refferida, ho lo que per lo promotor de aquell bras ecclesiàstich, per via de pensament, refferí an aquest bras.

191. *A continuació, espai en blanc.*
192. *A continuació, ratllat,* Lleyda.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras com aquell bras ha determinat se torne resposta als tractadors //290r// de sa magestat de la nominatió de les persones per los brassos feta, dient-los com, per lo que per los promotors dels brassos estava reportat en los brassos, havien feta nominatió de dos persones y quant los promotors dels brassos refferiren an aquestos brassos la resulució del concepte dels senyors tractadors que se elegissen tres persones, ja estava feta la nominatió de las dos y que los brassos no entenen anomenar tres persones per a fer lo judici que no·s veja primer lo effecte que farà la nominatió de las persones que los brassos han anomenades.

E lo present bras adherí al parer del bras real, que vuy en lo present bras és estat refferit per lo promotor de aquell, al qual també lo bras ecclesiàstich ha adherit, conforme la relació ha feta an aquest bras lo promotor de aquell bras ecclesiàstich, comettent al promotor de aquest bras ho notiffique als altres brassos la nominatió y parer del present bras.

Lletres de la inseculatió del metge Sabata.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts generals que la sacra cathòlica real magestat de present celebre en la vila de Monsó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó desà la mar, als reverent //290v// nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat y als hoydors de comptes del dit General y a totes altres persones a qui·s pertanga y lo present negoci toca y tocar pugue, salut y honor. Sapiau que per part de Matià Sabata, en medicina doctor, ciutedà de Lleyda, nos és estada presentada una supplicatió del tenor següent: Molts il·lustres, reverendíssims, il·lustres y molt reverents senyors, per mort, etc., *Inseratur, etc.*, a la qual supplicatió, com ha justa y rahonable, per nosaltras és estada feta provisió que fos fet axí com here supplicat y axí de fet ensecularem, segons que ab la present enseculam y enseculat ésser volem, provehim, manam lo dit Matià Sabata en lo dit lloch de hoydors de comptes de predit General, vaccant per mort del sobredit Miquel Ferrer, també doctor en medicina, per ço deduhint a vostra notícia les cosses preditas ab tenor de les presents vos diem y manam que obcervant dita insiculació y provisió per nós com és dita feta, encontinent, aprés que los presents vos seran presentades, sens dilació y exceptió alguna, scrigau y continueu, y continuar y scríurer fassau, en lo llibre y altres llochs ahont les inseculations de hoydors se scriuen y se continuen dit Matià //291r// Sabata, ciutedà de Lleyda, axí com dit és per nós insaculat per hoydor en lloch del dit Miquel Ferrer a fi y effecte que, havent-se de fer extractió de semblants hoydors, concorregue de fet en dita extractió, axí y en la forma que los altres en semblant lloch posats y enseculats concorrent, tots duptes y difficultats cessants, en est nom y fae de les quals cosses ha manat fer la sota scrita de mà dels tres presidents y sagellades del major sagell de dita cort. *Data* en la vila de Monsó, quant al bras ecclesiàstich a vint-y-dos del mes de agost entre las vuyt y nou hores ans de mitjorn, y quant als brassos militar y real a vint-y-tres del matex mes, any de la nativitat de nostre senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. Lo vescomte de Rochabertí.

Dicta die, pulsata jam tertia hora post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Joan Burguès y de So alsa lo dissentiment que lo die present ha posat en lo votar de la electió de personas.

E poch aprés, lo senyor ardiacha de Vich y lo senyor ardiacha Terça, mossèn Raphel Vivet, altre dels síndichs de Gerona y mossèn Antich Sala, notari y síndich de Manressa, embaxadors, per part dels brassos ecclesiàstich y real enviats al present bras, refferint com attès que aïr los embaxadors enviats als senyors tractadors per la resposta a la embaxada los ere estada feta no entenent exactament la intentió dels senyors tractadors la refferida molt de altra manera que aprés se és entesa, los tres brassos procehiren a la electió de persones per a comprendre los dissentiments que estan en lo present bras y sercar forma com se lleven aquells, y venint aprés los promotors dels brassos y refferint an aquells com la intenció dels senyors tractadors ere que los dissentints elegissen dos persones, ço és, los qui són de un parer elegesquen una persona y los que són de altre parer una altra persona, no com a bras, sinó com a particulars, las quals dos persones, ensemps ab las dos persones que los brassos ecclesiàstich y real elegides, tracten de compondre los dits dissentiments, y que per ço aquells brassos ecclesiàstich y real, per via de pensament, havien deslliberat se fahés esta electió de persones de la manera que los dits promotors han refferit y declarat la intenció de dits senyors tractadors en la //292r// firma desús dita, las quals dos persones, ab les persones per los brassos ecclesiàstich y real han elegides, puguen tractar y compondrer y donar firma com aquells se lleven.

E refferida que fonch per los dits embaxadors la embaxada en lo present bras, estan en ell las parts dissentints, lo senyor Hierònym de Argensola, fent una part dels dissentints, volent condecendre a la voluntat dels senyors tractadors de sa magestat, anomenà y digué *ad aurem* a mi, Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, que ell elegia y anomenave per sa part, requerint-me que jo aquella no publicàs al present bras fins a tant que don Galceran de Cardona y los altres que ab ell àn adherit no haien anomenada altra persona per llur part, a effecte de compondre los dissentiments per ells respectivament posats en aquest bras y donen forma, com aquells sien llevats.

E poch aprés mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, adherint al dissentiment de dit don Galceran, dix que estave prest y aparellat de anomenar persona per dit effecte per a condecendre a la voluntat que los senyors tractadors de boca li havien explicada.

292v// E en continent, fonch enviat lo promotor del present bras als altres brassos per a refferir-los com la una part dels dissentints havien anomenada persona, encar que secreta y no publicada, y que l'altra part no la havie volguda anomenar, sinó que tot lo bras concentís an aquella nominatió y lo bras, attès que no ere interès de aquell sinó particular, no havie volgut concentir y no apparèxer fer-hi part alguna.

Don Bernat de Abella y de Guimerà dix que, attès que lo dissentiment per ell posat ere estat posat a tots actes de la present Cort fins a tant fos declarat si tenia lloch lo dissentiment posat per don Galceran de Cardona y sabent hara que à tingut

lloch, y per a tractar de compondre y llevar aquell y tots los altres que estan en lo present stament lo dit dissentiment, no obstant que lo die de aïr lo agués alsat ab motiu de què lo dissentiment de dit don Galceran no tenie lloch y, per ser estat posat ab motiu altre del que passave, lo notari no·l havie volgut continuar, per so que ere vist lo dissentiment confirmat ab los actes que vuy se són subseguits, los quals han donada evident notícia haver tingut effecte dit dissentiment del dit don Galceran.

293r// Don Galceran de Cardona, desitjant condecendre a la voluntat dels senyors tractadors, anomenà y elegí a mossèn Antoni Vila y de Çavassona, lo qual, ensemps ab la elegida per dit mossèn Argensola y ab les quatre per los brassos y real elegides per dit effecte, puguen tractar de compondre los dits dissentiments y sercar forma de com dits dissentiments sien alsats, a la qual nominatió adheriren mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, mossèn Enrich Terça y mossèn Francesh de Agulló, senyor de Bellvehí.

Lo dit don Galceran de Cardona alsa lo dissentiment per ell posat a tots actes fahedors en la present Cort y dóna lloch que la persona que ell y los altres sos adherents han nomenada y la persona que mossèn Hierònym de Argensola també ha anomenada, ensemps ab les persones per los dos brassos ecclesiàstich y real anomenades, tracten ab los senyors tractadors de compondre los dissentiments posats en aquest bras y donar forma com aquells se pugen llevar, restant quant a tots los altres actes de la present Cort lo dit dissentiment en sa forsa.

Mossèn Francesc Agulló, senyor de Bellvehí, //293v// llevà ho supprimí lo seu dissentiment de la manera y forma que lo senyor don Galceran de Cardona lo ha alsat, adherint en tot y per tot al dit senyor don Galceran.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera lleva y alsa los seus dissentiments que té posats de la manera y forma que lo senyor don Galceran de Cardona lo ha alsat, adherint en tot y per tot al dit senyor don Galceran.

Die mercurii, quarta mensis septembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, attès que mossèn Hierònym Argensola lo die de aïr, com a particular y fent part en los dissentints de aquest bras, per obtemperar a la voluntat dels tractadors de sa magestat, anomenà una persona per sa part, la qual digué y anomenà a mi, dit notari, en secret, requerint-me que aquella jo no publicàs fora del bras ni en ell fins a tant que don Galceran de Cardona y los ab ell adherits hajen anomenada persona per llur part, e com lo dit senyor don Galceran de Cardona y tots los ab ell adherits //294r// haien anomenada la persona de mossèn Antoni Vila de Çavassona, reste hara a publicar la persona anomenada per lo dit mossèn Argençola, per on jo, dit Joan Sala, scrivà del present bras, inseguint la comissió a mi donada per lo dit mossèn Hierònym de Argensola de publicar lo nom de la persona per lo dit mossèn Argensola llegida, refferesch com la persona per dit mossèn Argençola anomenada és don Jaume de Cardona, lo qual ensemps ab lo dit mossèn Antoni Vila y de Çavassona y ab les quatre personas per los dos brassos ecclesiàstich y real nomenades puguen tractar de compondre los dissentiments per ell, per lo dit

Galceran de Cardona y per los altres ab ells adherints en lo present bras posats y donar forma com aquells sien llevats.

Lo senyor don Galceran de Cardona diu que la causa per la qual ell havie llevat lo seu dissentiment era per a que se pugués tractar, ab los senyors tractadors y los anomenats per los braços, los medis que se havien de tenir conforme en son dissentiment està contengut y abans té posat y axí la nominatió que ell havie fet fou ab intent que se havie fer ab voluntat dels brassos, com axí ho en //294v// tengué la voluntat dels senyors executadors era axí y son intent, y axí tornà a posar son dissentiment del modo y manera lo tenie posat, al qual se refferex y revoque la nominació per ell lo die de aïr feta, perque ell no entén haver posat son dissentiment ab ningun particular, sinó ab lo bras, com consta ab la prepositió que·s féu lo mateix die que ell posà son dissentiment, ab que, emperò, sempre que dita nominatió se fassa ab voluntat del bras, aleshores ell llevarà lo seu dissentiment, conforme lo haurà llevat per acercar los medis per a que dits dissentiments se puguen llevar, requerint etcetèra.

Lo promotor del present bras fou enviat als brassos ecclesiàstich y real per a refferir-los com los dissentiments en aquest bras han feta electió de persones, ço és, de don Jaume de Cardona y de mossèn Antoni Vila y de Çevassona, los quals, ab les quatre persones per los dos brassos ecclesiàstich y real nomenades, tracten de compondre los dissentiments y donar forma com aquells se puguen llevar y axí ha determinat per via de pensament que los promotors dels tres brassos fassen a saber //295r// als senyors tractadós la dita nominació.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en aquest bras que aquell bras adherex al parer de aquest, ço és, que vajen los promotors dels brassos als senyors tractadós per a notifficar-los la nominatió.

Lo promotor del bras real ha reportat en aquest bras com aquell bras adherex al parer de aquest que vajan los promotors dels brassos als senyors tractadors per a dirlos la nominació de persones que los dissentints en aquest bras havien feta.

Lo present bras y stament militar féu conclusió y delliberatió que, per via de pensament, se notiffique als altres brassos com aquest bras havie determinat que, per via de ambaxada, se enviàs als senyors tractadós per a fer-los a saber, aprés de haver feta la nominació de les persones que·ls han aparegut als dissentints de aquest bras lo die de aïr, lo que aprés se ha succehit acerca del dit effecte lo die de vuy y que aprés també, per via de pensament, ha aparegut an aquest bras se fahés a saber, ab embaxada a sa magestat, demanant hora a dits senyors tractadors, com se acostuma, commettent açó al promotor del present bras. //295v// E tornat que fou lo promotor del present bras dels senyors tractadors, ensemps ab los altres promotors dels altres brassos, refferí en aquest bras com los senyors tractadors havien respost al que per los promotors dels tres brassos los here estat reportat com ho tenien entès y com prenien pler en lo que·ls here estat dit.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en aquest bras com aquell bras adherie al parer de aquest bras.

Lo promotor del present bras tornà al bras ecclesiàstich a dir-los com aquest bras havie determinat que, ultra la embaxada se ha fet als senyors tractadors per lo effecte de fer-los a saber lo que passà an aquest bras lo die de aïr y aprés lo die de vuy, y

axí bé ha determinat y és estat de parer se fassa consemblant ambaxada a sa magestat per lo matex effecte y perque lo promotor de aquell bras ecclesiàstich ha refferit en aquest bras que aquell bras adheria al parer de aquest, ço és, que·s fassa embaxada als senyors tractadors, y ha callat la de sa magestat, per ço desitja aquest bras entendre si la intenció de aquest bras és adherit al vot de aquest //296r// bras, que·s fassa la una y l'altra embaxada y, sent de aquest parer, rebria aquest bras mercè que aquell nomenàs persones per fer dita embaxada.

He aprés sent vingut en los brassos ecclesiàstich y militar los il·lustres, y molt reverents y magnífichs senyors Hierònym Manegat, canceller, micer Miquel Cordelles, regent la Cancellaria de sa magestat en lo present Principat de Cathalunya, lo noble don Miquel Climent, prothonotari, micer Martí Joan Franquesa, advocat fiscal del Concell Criminal de Cathalunya, micer Francesch Puig, advocat fiscal patrimonial de sa magestat y del Concell Civil de Cathalunya, lo noble don Lluís de Paguera, del Concell Criminal de Cathalunya, en lo present bras per part de sa magestat y lo senyor Pere Franquesa, lloctinent de prothonotari, y havent refferit en aquell bras com entès per sa magestat que havent en aquest bras alguns dissentiments y havent-los donada forma los senyors tractadors de aquella de fer electió de persones per a compondre y llevar los dissentiments y entendre la forma que se havie de donar a la executió dels deutes del General y aquest bras no·s sien curats de seguir l'orde que per los senyors tractadors se'ls ere donat, ni·s eren curats los dissentints de //296v// llevar los dissentiments llurs, que per sa magestat o ells, per part de aquella, amonestaven y requerien an aquest bras anomenassen persones per a fer judici sobre los pretesos dels dissentints de aquell bras y que les persones que elegiren no fossen personalment interessades en los deutes del General. És vingut lo promotor del bras ecclesiàstich en lo present bras y ha reportat com aquell bras ha diffugit tot lo que ha pogut en venir al judici, però hara, entesa per aquell bras que la voluntat de sa magestat és se anomenen per aquell bras y per las altres persones per a fer lo dit judici, que aquell bras ha feta nominació del reverendíssim bisbe de Barcelona, del molt reverent abbat de Gerri y del reverent capitular de Lleyda.

Lo present bras y stament militar, entesa la relació per los senyors del Real Concell de Cathalunya y del promotor del bras ecclesiàstich feta en lo present bras, féu determinatió y deslliberatió se fes ha entendre als altres brassos que, attès que per la relatió feta per lo senyor canceller se ha entès que sa magestat està informat de altra manera del que ha passat en aquest particular entre los brassos, aquest bras seria de parer, per via de pensament, se fassa la dita embaxada als senyors tractadós //297r// y a sa magestat y se'ls diga com aquest bras y los altres, seguint la relació dels embaxadós enviats als senyors tractadors, feren electió de sis persones, ço és, quiscun bras de dos persones, perque aquelles, ab los senyors tractadós, tractassen del compondre los dissentiments estan posats en lo present bras, y que, aprés de haver feta los brassos dita nominació, entenent aprés per relació dels promotors fer la voluntat dels senyors tractadós que las parts interessades elegissen dos persones, las quals ab las eletes per los brassos ecclesiàstich y real entenguessen en compondre dits dissentiments. Aquest bras féu que los dissentints elegissen y anomenassen dos persones, com de fet don Galceran de Cardona elegí y anomenà y tots los altres que ab ell adheriren anomenaren per llur part

mossèn Antoni Vila y de Çavassona, y mossèn Hierònym de Argensola, qui ere altra part dels dissentints, anomenà don Jayme de Cardona, y que havent aquest bras seguit en tot l'orde dels senyors tractadós anomenar persones per a compondre assò, inseguint en assò lo que per los embaxadors dels altres brassos los fou refferit, no entenia aquest bras ésser estat negligent en sercar lo remey necessari per a remediar aquest particular dels dissentiments y si les persones per //297v// los dissentints anomenades no tenen lo concentiment del bras volran dexar, poran pendre las dos ja eletes per aquest bras, que no·y ha, per a què se fasse judici, que no·s veja primer aquestes persones eletes quin effecte faran, car lo judici no té lloch sinó en cas que las parts dissentints no estiguessen en camí de concòrdia, ni se esperàs aquella, lo que no·s pot dir en aquest particular, precehint los discursos ya dits, majorment que los qui·s pretenen ser debitors del General de aquest bras no entenen, ni han entès, ni incistit més, en donar forma a la exactió, ans ja contents se done la forma per los brassos ecclesiàstich y real per totes les lletres y decrets que parexerà cerca dita exactió ordenar, lo present bras los fermarà, sens pretendre tenir vot algú, y per fer dita embaxada elegí y anomenà lo senyor don Onofre d'Alentorn y mossèn Miquel Joan de Pons y mossèn Joan Burguès y de So.

Supplicació de micer Monserrat.

Molt il·lustres, reverendíssims, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Per mort de micer Falguera de la ciutat de Balaguer vague en la Deputació un lloch de hoydor de comptes per la dita ciutat de la vegaria de Balaguer, supplica, a vosses senyories y mercès, micer Gaspar Monserrat, doctor en drets, y altre dels síndichs de la dita ciutat en les //298r// presents corts, li fasen mercè de dit lloch de hoydor de comptes y manen scriurer als diputats que l'enseculen y possen en lloch de dit micer Falguera, com en semblants casos és lo stil y pràtica dels tres brassos, que lo dit micer Monserrat ho rebrà en molt particular marcè. *Que licet , etc. Altissimus, etc.*

Dicta die mercurii, quarta mensis[193] *septembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, post meridiem ipsius diei.*

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellvehí, com ell adheria al dissentiment posat lo die present per don Galceran de Cardona y adheria ab ell en tot y per tot.

Mossèn Hierònym Argençola, volent obtemperar als prechs de alguns cavallers del bras militar, alsà lo seu dissentiment per lo que toca a son interès particular y en lo que toca a la exactió del General és content que·u vejan los dos brassos, ecclesiàstich y real, y tot lo que aquells ne faran ho té per fet per lo que //298v// toca a son interès particular.

Embaxada als brassos ecclesiàstich y real y comissió del present bras als brassos ecclesiàstich y real y lo que toca a la exactió.

Lo present bras y stament militar és de parer, per via de pensament, que·s fassa a saber, per via de ambaxada, als brassos ecclesiàstich y real com mossèn Hierònym

193.Ha de ser: dijous, cinc de setembre.

de Argensola havie alsat lo seu dissentiment a pregàries de molts cavallers del present bras y que, lo dissentiment alsat, se havie feta nova determinació, per via de pensament, lo que ja vuy los havia fet a saber per don Onophre d'Alentorn, mossèn Miquel Joan de Pons y mossèn Joan Burguès y de So, ço és, que los qui·s pretenen ser debitors del General en aquest bras no entenen, ni han entès, ni incistit més en donar forma a la exactió, ans són contents se done la forma per los brassos ecclesiàstich y real, car totes les lletres y decrets que·ls aparexerà acerca de dita exactió ordenar, lo present bras las fermarà sens pretendre tenir vot algun, y per fer dita embaxada anomena don Plegamans de Marimon y mossèn Joan de Ressende.

Mossèn Joan de Montagut y de Vallgornera torna a posar los seus dissentiments, que lo die de air havie supprimits.

Mossèn Enrich Terça diu que, desitjant que lo progrés de la present Cort passa avant y per altres causes y rahons a ell ben vistes, alsa y supprimex son dissentiment per tot //299r// lo die de dilluns primer vinent, que conptarem nou del present mes de setembre, advertint que seria bé se scrigués als deputats de Cathalunya que envien còpia dels principals y fermances dels deutors del General perque veja quines són les persones que poden entrevenir en lo present bras sempre que·s tractarà dels deutes del General[194], acceptat, emperò, que no·s puguen anomenar persones per al redrès del General, ni concloure res tocant als deutes fins a tant sie declarat si los deutors del General hi podran entrevenir en lo bras sempre que·s tractarà de son propri negoci, requerint-vos a vós notari.

Embaxada dels dos brassos al present.

Lo reverendíssim abbat de Poblet, lo reverent capitular de Lleyda, mossèn Algaró, notari, altre dels síndichs de Lleyda y mossèn Andreu Vilaplana, altre dels síndichs de Gerona, embaxadors, per los brassos ecclesiàstich y real enviats al present bras, refferirien an aquest bras com, attesa la justificació tan calificada que aquest bras havie feta, obliga aquells brassos en correspondre a tant sancta justificació com aquella ab aquella correspondèntia se deu, sent, com és, tant conforme al servey de Déu y de sa magestat y bé de la pròpria pàtria, però commirades y attesas moltes vegades les paraules de dita embaxada, //299v// aquells brassos havien duptat si aquest bras entén cometre a aquells dos brassos tots los caps que contenen los dissentiments de don Galceran de Cardona y dels altres ab ell adherints, ho si tant solament entenen posar en mà de aquells brassos la forma de la exactió. Hoyda la relació per dits embaxadors feta, lo present bras respongué per orgue del senyor bescomte de Rochabertí, president del present bras, que sols se entén cometre la forma de la exactió dels deutes y no altra cosa.

Die jovis, quinta mensis[195] *septembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto*.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar, la hora, lloch, modo y forma acostumats, don Jaume de Cardona y de Rochabertí diu que possave dissentiment a tots actes de gràtia fahedors en la present cort.

194. *A continuació, dues paraules il·legibles ratllades.*
195. Ha de ser: divendres, sis de setembre.

Mossèn Hierònym Joan possa lo matex dissentiment o consemblant a tots actes de gràcia.

Don Joan Ycart possa consemblant dissentiment a tots actes de gràcia.

E, aprés, don Joan Ycart, mossèn Hierònym Joan, mossèn Hierònym de Argensola, //300r// mossèn Joan Martí d'Espuny y don Jaume de Cardona alsaren lo dissentiment a effecte, tantsolament, de poder-se llegir una supplicació per part de don Plegamans de Marimon presentada, la qual és del tenor següent:

Molt il·lustres senyors.

Per mort de l'ardiacha Serveró, canonge de la seu de Tortosa, se entén que vaga un lloch de diputat ecclesiàstich, en lo qual supplica, a vosses senyories y mercès, don Plegamans de Marimon, sien servits insecular y posar lo ardiaca Pere Amich, canonge de dita iglésia y doctor en drets, que, ultra serà electió asertada per ser persona en qui concorren totes les qualitats requisides per Capítols de Cort, ho tindrà a particular mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Oblata in stamento militari et lecta per me, Joannem Sala, auctoritate regia notarium publicum Barchinone et presentis stamenti et brachii militari scribam assumptum, die quinta mensis septembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, et fuit decretum quod sublatis dissentimentis fiat ut supplicatur; et pro his expediantur littere opportune.

300v// Lo senyor Pere Cassador possa son dissentiment a tots actes de gràcia fahedors en la present cort.

Mossèn Enrich Terça possa son dissentiment a totes cosses de gràcia.

Mossèn Joan Cella y de Taffurer possa son dissentiment a tots actes de gràcia.

Dictis die et anno, post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Lo senyor mossèn Francesch de Agulló, mossèn Hierònym de Argensola, mossèn Joan Pau Ciurana, don Galceran de Cardona, mossèn Joan Burguès y de So, mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, mossèn Martí Joan d'Espuny, mossèn Hierònym Sorribes, don Jaume de Cardona, don Joan Ycart, mossèn Hierònym Joan, mossèn Pere Cassador, mossèn Enrich Terça y mossèn Joan Cella alsaren llurs dissentiments per ells posats a totes cosses de gràcia, donant lloch a què se llige una supplicatió presentada per part del senyor ardiacha Terça y se fassa lo decret que en ella al present bras apparexerà. Per tots los altres actes de gràcia los dits dissentiments estiguen en sa forsa, la qual supplicatió fonch llegida y és del tenor següent:

301r// Molt il·lustres senyors.

Per mort del ardiacha Cerveró, canonge de Tortosa, vague un lloch de diputat ecclesiàstich, per ço supplique, a vosses senyories y mercès, Hierònym Terça, ardiacha, canonge y síndich de aquella yglésia en les presents corts, li fassen insecular-lo en dit lloch que, ultra que faran vosses senyories lo que és de costum, lo supplicat ne rebrà singular mercè. *Que licet, etc.*

Lecta in stamento ecclesiastico die quinta septembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, hora decima, et fuit provisum quod attento lo suplicat residex en

la Cort com a síndich del capítol de Tortosa y ayuda a portar lo *pondus diei et estus,* per so determinen se fassa lo per ell supplicat, *ceteris exclusis. Mullola notarius.*

Lecta in stamento militari per me, Joannem Sala, auctoritate regia notarium publicum Barchinone et presentis stamenti militaris scribam assumptum, dictis die et anno, et fuit decretum quod sublatis dissentimentis, attento quod jam per huiusmodi brachium fuit super supplicatis in favorem alterius persone provisum, supplicata per dictum archidiaconum Terça non procedere .

301v// **Lletres expedides en virtut de dita supplicació**.

Lecta in stamento regali dicta die quinta septembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, hora decima, et fuit provisum quod attento lo supplicant residex en la Cort com ha síndich del capítol de Tortosa y ajuden a˙pportar lo pondus *dici et estus,* per ço determinen se fassa lo per ell supplicat, *ceteris exclusis. Pro Cellers, Salvator Mir, notarius.*

Lecta in stamento militari per me, Joannem Sala, auctoritate regia notarium publicum Barchinone et presentis stamenti militaris scribam assumptus, dictis die et anno, hora quarta post meridiem ipsius diei, et revocata prius provisione jam alias facta in preinserta supplicatione in presenti brachio presentata pro parte reverendi archidiaconi Petri Amich, nunc de novo decretum quod sublatis dissentimentis fiat ut supplicatur per dictum archidiaconum Terça et quod fiat littere opportune. Et omnia dissentimenta ad hunc effectum fuerunt sublata.

Littere.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts generals que la sacra cathòlica real magestat de present celebre en la vila de Monsó als //302r// íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar, als reverent nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat y als hoydors de comptes del dit General y a totes altres persones a qui·s pertanya y lo present negoci toque y tocar puga. Salut y honor. Sapiau que per lo reverent Hierònym Terça, ardiaca y canonge de la seu de Tortosa, nos és estada presentada una supplicatió del tenor següent *inseratur*, a la qual supplicatió, com ha justa y rahonable, per nosaltres és estada feta provisió que fos fet axí com ere supplicat, majorment que dit ardiaca Terça residex en esta Cort com ha síndich del capítol de la yglésia de Tortosa y ajude a portar lo treball de aquella y axí de fet ensecularen, segons que ab la present enseculam, y enseculat ésser volem, provehim y manam lo dit reverent Hierònym Terça en lo dit lloch de deputat del General, vagant per mort del sobre dit ardiaca Cerveró de Tortoça, però, deduhint a vostra notícia les cosses predites ab tenor de les presents, vos diem y manam que, obcervant dita insiculació o provisió per nós com és dit feta, encontinent, aprés que les presents vos seran presentades, sens dilació y exepció alguna, scrigau y continueu y continuar //302v// y scríurer fassau en lo llibre y altres llochs ahont les enseculacions de diputats se serven y·s continuen lo dit reverent Hierònym Terça, ardiacha y canonge de la seu de Tortosa, axí com dit és per nós enseculat en diputat en lloch de dit ardiaca Cerveró a˙ffi y effecte que, havent-se de fer extractió de semblants diputats, concorregue de fet en dita extractió, axí en la forma que los altres en semblants llochs posats y enseculats concorren, tots duptes y difficultats cessants, en fe y testimoni de les quals cosses havem manat fer y expedir les presents

sota scrites de mà dels tres presidents y segellades ab lo sagell major de dita Cort. *Datum* en la vila de Monçó, a sinch dies del mes de setembre, any de la nativitat de nostre senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. Lo bescomte de Rochabertí. Hierònym Magarola, president.

Die veneris, septima mensis septembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Declaratió del dissentiment de don Galceran.

Don Galceran de Cardona, avistant al seu dissentiment y perquè ab millor manera aquell sia declarat y entès, diu que en lo //303r// redrès de la casa de la Deputació no poden entrevenir les persones debitores a la Diputació, perquè los qui han de dar assiento en lo que toca a cobrar, assegurar los deutes del que hara se deu y·s deurà, ni en negocis de la Deputació, y axí no és de justícia que los deutors y obligats en dits deutes haian de entrevenir en causa pròpria, sinó las personas que són debitores y obligades a la Deputació, y per ço possa dissentiment a tots actes, conforme en lo primer dissentiment està contengut, requerint que sie insertat en procés y publicat.

Dissentiment de don Onofre d'Alentorn.

Don Onofre d'Alentorn, senyor de Seró, posa son dissentiment en tots y sengles actes de gràcia y a la expedició de aquells.

Comparició.

Mossèn Lluís Box, donzell, fill de mossèn Francesch Box, y nét de mossèn Antoni Box, en la vila de Tremp domiciliat, comparagué en lo present stament y jurà en la forma acostumada y asserí no tenir lletra.

Suppressio et sublacio dissentiment.

Mossèn Enrich Terça diu que, attès que la Cort ha tants dies que està habilitada y desitjant que lo progrés de la Cort passe avant, y també entesa la satisfactió ha feta aquest bras en dexar en poder dels dos brassos ecclesiàstich y real lo tocant //303v// a la actió dels deutes y redrès de aquells y que essent axí, alsa y suprimex lo dissentiment per ell posat. Don Galceran de Cardona, mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellvehí, mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera alsaren llurs dissentiments per ells y quiscú d'ells respectivament posats, donant lloch, tant solament, en què se fassa embaxada a sa magestat per los tres brassos para anar a bessar les mans a sa magestat y donar lo parabien del bon succés de la reductió de la ciutat de Envers y del contentament que aquest Principat ha rebut del contento de sa magestat. E lo present bras per a fer dita embaxada ha feta electió del spectable don Francesch Dalmau de Rochabertí, de don Jaume de Cardona y de mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, en anar en dits embaxadors, ab los dels brassos ecclesiàstich y real, a cavall a palàcio per a fer dita embaxada.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit an aquest bras com aquell bras per part del bras real ere estat aportat, com aquell bras havie molts dies pensave com se

pogués donar asiento y havie treballat tot lo que havie pogut //304r// en sercar remeys y medis que los dissentiments de aquest bras se llevassen y, sercats tots los remeys y medis[197] possibles, no han pogut acabar cosa alguna y que per ço aquell bras havie determinat de notifficiar als dits senyors tractadors de sa magestat la nominació de persones que aquell bras real havie feta per al judici; que lo bras ecclesiàstich vehent que deu o dotze dies ha que·s va tractant aquest negoci y no se·s pogut pendre algun apunctament, ha adherit al parer de aquell bras real y per ço lo bras ecclesiàstich, haurie deslliberat que se fahés a saber al present bras lo pensament dels braços ecclesiàstich y supplique a aquest bras volgués anomenar las persones per al dit judici.

Mossèn Miquel Llàssera posa dissentiment a tots actes de gràtia fahedors.

Dicta die veneris, post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumat.

Mossèn Andreu Vilaplana, altre dels síndichs de Gerona, mossèn Antich Sala, notari y síndich de Manresa, embaxadors, //304v// tramesos per lo bras real al present bras, y han refferit an aquest com aquell acceptave lo que, per aquest an aquell bras y al bras ecclesiàstich, los here estat comès y que no recusava aquell bras pendre los treballs se offerian en ajudar en lo que convindrà an aquest bras, pus emperò que impedescan lo progrés del dit negoci.

Lo promotor de aquest bras fonch tramès al bras ecclesiàstich per a nottificar-li com lo bras real havie acceptada la comissió, que per aquest bras an aquell y al bras ecclesiàstich ere estada feta, y per quant aquell bras real tenie dupte si los dissentiments que en aquest bras estaven impedien dita comissió y lo progrés de aquella, que si al dit bras ecclesiàstich aparexia per a llevar dita difficultat fer ajustar los advocats, que fossen servits fer-ho.

E poch aprés, mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General de Cathalunya, aportà en lo present bras unes lletres ordenades y scrites en forma de parent, scrites per part dels tres staments als diputats de Cathalunya per a que aquelles se llegissen en lo present bras //305r// y jo, dit Joan Sala, per manament del senyor president de aquest bras, los llegí y són del tenor següent:

> Reverents nobles y magnífichs senyors.
>
> Per mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General, resident en esta Cort, tenint rebudes dos lletres vostres, la una a onze del passat de dos del matex y l'altra a decet de tretze de dit mes y, junctament ab la primera, reberem lo llibre que diuen és original de la recopilació de les Constitucions de Cathalunya feta per decret de la Cort del any mil sinch-cents sexanta-quatre, lo balans del General, clos y sagellat, tres llibres de deutes de totes les bolles de entrades y exides del General dels triennis de mil sinch-cents setanta-vuyt, vuytanta-hu y vuytanta-quatre, vullgarment dits “Ferrando paga”, capítols no decretats ni admesos en la última cort, concentiment de les fermances de Joan Gomis, deslliberatió de diputats y obligació de la viuda Gomis y altres, a qui per diputats és estada comesa la administratió

197. *A continuació, paraules il·legibles ratllades.*

dels béns de Bernat y Francesch Gomis, també ab la última lletra havem rebut les scriptures y llibres que ab ella nos enviaveu, agrahin-vos la bona diligèntia //305v// que en trametre-us dites scriptures haveu tingut com de vosaltres respective, y perque, per la bona directió de les presents Corts y per entendre en lo redrès de aquexa casa de la Diputació, tenim necessitat de saber los noms dels principals, fermances y partícips dels arrendaments de totes les bolles y las qualitats degudes fins al corrent trienni y los dèbits dels officials pecuniaris, per so vos diem y encarregam que, ab tota la diligèntia possible, nos envieu memorial dels noms de dits principals de dits arrendaments de bolles, continuant lo preu del arrendament de cada bolla, lo que·s reste a dèurer y consequutivament los noms de les fermances del tal arrendament y més, enviareu memorial de tots los dèbits dels officials pecuniaris servant la matexa forma, ço és, continuant en cada hu d'ells la quantitat que deuen las fermances que tenen donades, axí en lo introhit de sos officis, com aprés en milloraments que hauran fet, y memorial dels porcioners de dits arrendaments de bolles, segons que allí millor ne tindreu notícia, y noresmenys nos enviareu llarga informatió de tots los officis que se són instituhits, //306r// salaris, remuneracions, satisfactions de treballs y estrenes que se han augmentades en aquexa casa del General y fora d'ella per los diputats de les últimes Corts fins al die present perquè, enteses dites cosses, pugam ordenar lo que més convinga al servey de nostre senyor Déu y de sa magestat y beneffici de la terra, havem pres en compte lo bon cuydado y solicitut que haveu tingut y teniu en la exactió de les moltes summes de diners que a la Generalitat se duen, encarregam y pregam-vos continueu las executions ab tota diligència y solicitut, sens exceptió de persones, y nos haviseu de las quantitats que seran entrades en lo General del dia que cloguereu lo balans fins al dia que fareu resposta a la present, la qual vos encarregam sia ab tota promptitut, que de assò y de remetrer-nos ab la matexa diligència las sobre dites scriptures ne rebrem molta contentació. De Monçó, y septembre, als sis de mil sinch-cents vuytanta-sinch.

Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en les Corts Generals que la real magestat de present celebre en la vila de Monsó a la vostra honor aparellats. El bisbe de Barcelona. Lo bescomte de Rochabertí.

306v// E feta que fou la lectura de dites lletres y fermades per lo president de aquest bras, don Galceran de Cardona dix las paraules següents, las quals requerí a mi dit notari las continuàs, y són del tenor següent:

Dissentiment de don Galceran de Cardona.

Don Galceran de Cardona dix que no done a què se fassa cosa ninguna, ni se scriga carta als diputats, que primer no sie declarat lo seu dissentiment: qui són les persones que poden entrevenir en los negocis de la Deputació com ell pretén ab son dissentiment, y proteste y requerex que sie publicat al bras y que ho entenguen los altres brassos.

Les quals paraules foren per mi dit notari continuades als brassos ecclesiàstich y real.

Lo present bras y stament militar ha feta delliberació y conclusió que ab embaxada se anàs als senyors tractadors y als altres brassos per a donar-los rahó com las lletras se scriuen als diputats, les quals an aquest bras ha firmades com a president lo senyor bescomte de Rochabertí, y com don Galceran de Cardona ha contradit y dissentit a la expidició d'elles dient que no donave lloch a que·s fahés cosa alguna ni

se scrigués a diputats, y per fer dita embaxada elegí lo dit bras a mossèn Joan Andreu Blan, àlies //307r// Ribera, y a mossèn Joan Cella y de Tafurer.

Relació de la embaxada feta a sa magestat.

Tornats que foren los embaxadors de fer la embaxada a sa magestat, refferiren en lo present bras com ells, ensemps ab los embaxadors dels brassos ecclesiàstich y real, han executada la embaxada que per los brassos y staments de Cathalunya los here estada comesa y han dit a sa magestat, per orgue del reverendíssim bisbe de Barcelona, president del bras ecclesiàstich, com ells, en nom y per part de tots los tres staments de Cathalunya, bessaven les mans a sa magestat y donaven lo parabé del pròsper succés de la reductió de Envers y de la occasió que de aquell se offeria par a reduir lo demés del estat de Flandes de sa real casa. A la qual embaxada, sa magestat, de pens ab un semblant alegre, mostrant gran voluntat y contento que entenia los tres staments de Cathalunya detenien de aquest succés, conexent en assò, com en totes altres coses ha conegut sempre la fidelitat del dit Principat, y que sempre se offerís occassió, se offeria fer-los tota mercè.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, per evitar judici de tot gènero de calúmnia, posa en mà y poder del molt il·lustre vescomte de Canet y de Illa //307v// y de mossèn Hierònym Olivó y als brassos ecclesiàstich y real los dissentiments té posats en lo present bras, subjectant aquells a tot lo apunctment e iguala que aquells ne faran, per quant alsat aquells los dits dissentiments, tots o part d'ells, ell los té per alsats, donant an aquells sobre assò plenníssima facultat y potestat, lo promotor del present bras refferí als brassos ecclesiàstich y real.

Die sabbati, septima mensis septembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Comparegué en lo present bras mossèn Enrich Serra, donzell, en Barcelona domiciliat, comparagué en lo present bras y jurà en la forma acostumada a ell llegida y asserí no tenir lletra.

Torna incistir lo bras militar per a fer embaxada a sa magestat per a dir lo que passa.

Lo present bras y stament militar féu deslliberació que anàs lo promotor del present bras al bras ecclesiàstich per a nottificar-lo com aquest bras, incistint a la determinació en dies passats feta en aquest bras per via de pensament, se fahés la embaxada a sa magestat //308r// per donar-li rahó del que passa en aquest bras.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit an aquest bras com aquell bras havia entès lo que per part de aquest bras ere estat refferit en aquell, ço és, que lo present bras incistint al pensament que aquest bras havie tingut en dies passats de fer la embaxada a sa magestat, aquell bras adherex al pensament de aquest per ço, attès que en aquell bras tractant-se aquest particular se ha possat un dissentiment an aquell bras que no·s fassa dita embaxada que no se aporten a sa magestat còpia dels dissentiments són en aquest bras, ha pensat seria cosa convenient se aporten còpies de dits dissentiments a sa magestat.

Electió de persones per lo bras militar per lo judici.

Lo present bras y stament militar, vist que, sobre los dissentiments són en aquest bras se han procurats per molts dies sercar medis per a llevar aquells, no se ha pogut donar remey a què aquells sien llevats perquè la Cort no sie detinguda, anomenaren y elegiren al molt il·lustre don Francesch Dalmau de Rochabertí, vescomte de Rochabertí, mossèn Joan Andreu, àlies Blan Ribera, y mossèn Gaspar de Pons //308v// per a fer judici sobre los dissentiments estan posats en la present cort.

Lo promotor del bras real ha refferit an aquest bras com aquell bras real ha determinat que la embaxada, que per lo promotor del present bras se here en aquell refferida se fahés a sa magestat, no·s fahés perque seria per ventura enfadar a sa magestat, per ço aquell bras és de parer que los promotors dels brassos ho refferissen als senyors tractadors.

Don Garau d'Alentorn constituït en la vila de Tamarit de Llitera, impedit per malaltia, a sis dies del present y corrent mes de setembre, ferma procura a don Onofre d'Alentorn, germà seu, absent, per a entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la deguda conclusió de aquella, y per a concentir y dissentir a tots actes de gràcia y de justícia, y llevar y alsar aquells si li apparexerà y ab special poder de consentir al servey de sa magestat. Testimonis són mossèn Francesc Gilabert y Pou, donzell, en la vila de Tamarit de Llitera domiciliat, y Balthezar Loçano, scrivent, residint en la vila //309r// de Tamarit y mossèn Monserrat Boguet, notari per tota la terra y senyoria de sa magestat, qui entrevingué en la firma de dita procura en nom meu.

Lo senyor don Onofre d'Alentorn, en nom seu propri y com a procurador del dit don Garau d'Alentorn, alsà los dissentiments per ell y per lo dit germà y principal seu posats a totes coses de gràtias y a la expedició de aquelles y a effecte, tant solament, que se expedesca la gràtia del lloch de deputat en favor del senyor ardiaca Terça, quant emperò a les altres coses de gràtia, resten los dits dissentiment en sa forsa y valor.

Dissentiment a coses de gràcia de don Berenguer de Paguera.

Don Berenguer de Paguera possa son dissentiment a totes coses de gràtia y a la expedició d'elles y specialment a la expedició de les lletres scrites als diputats de Cathalunya per la gràcia del lloch de diputat en favor del senyor ardiaca Terça, fins a tant la Cort sia despatxada de tants impediments que la detenen.

Dissentiment de mossèn Pere Còdol a cosas de gràtia.

Mossèn Pere Còdol possa son dissentiment a totes coses de gràtia y a la expedició de aquelles.

Suspensió del dissentiment a coses de gràtia posat per don Berenguer de Paguera.

E poch aprés lo dit don Berenguer de Paguera supprimí y alsà lo seu dissentiment, donant lloch a què las lletras scrites als diputats de Catahalunya per la gràcia //309v// del lloch de diputat en favor del ardiaca Terça, restant emperò en sa força quant a les altres coses de gràtia fahedores y a la expedició de aquelles.

Suspensió del dissentiment de mossèn Pere Còdol per cosa de gràcia.

Mossèn Pere Còdol alsà y supprimí lo seu dissentiment que lo die present havie posat a totes cosses de gràtia y a la expedició de aquelles y donà lloch se puguessen despedir les lletres per lo senyor ardiaca Terça.

Pensament del bras ecclesiàstich sobre la embaxada.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut en lo present bras y ha reportat an aquest com aquell bras havie determinat que abans se fassa la embaxada, que en aquest bras fonch determinada per a sa magestat, se vejen los papers y memorials se han de donar a sa magestat y més seria de parer que, abans de fer la dita embaxada, se'n donàs raó als senyors tractadors de sa magestat.

Supplicació perla provisió de tauler de la taula del General de la vila d'Escó. Mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, aportava una supplicatió en lo present bras demanant y supplicant sie llegida y és del tenor següent:

> Il·lustrísisms, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.
>
> Dimecres, a quatre del present, és mort Barthomeu Salvador de la vila de Ascó, lo qual en dita vila tenie càrrech de la taula del General, lo qual offici val quiscun any vuyt o deu lliures, supplique, a v[osse]s senyories y mercès, Joan Abennones, natural de dita vila, sien servits //310r// fer-li la gràtia de dit offici que·u rebrà a singular gràtia y mercè de v[osse]s senyories y mercès. *Que licet, etc.*
>
> *Die septima septembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis dissentimentis; et in continenti fuerunt sublata pro huiusmodi effectu tantum. Mullola notarius.*
>
> *Dictis die et anno, lecto in stamento militari per me, Joannem Sala, auctoritate regia notarium publicum Barchinone et presenti stamenti scribam, et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis dissentimentis, et fiant littere opportune.*

Mossèn Joan Burguès y de So, mossèn Martí Joan Dezpuny, mossèn Hierònym Joan, don Jayme de Cardona y de Rochabertí, mossèn Joan Cella, mossèn Enrich Terça, don Joan Icard, mossèn Miquel de Llàssera, mossèn Pere Còdol, mossèn Pere Cassador, don Berenguer de Paguera, mossèn Hierònym de Sorribes, mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, mossèn Hierònym de Argensola supprimiren los dissentiments que ells y quiscun d'ells tenien posats a les coses de gràtia y a la expeditió de aquelles y donen //310v// lloch que tant solament se despedesca la gràcia en la preincerta supplicatió tant solament, restant llurs dissentiments, quant a les altres coses de gràcia, en sa forsa y valor la present suppressió en res no obstant.

Suspensió dels dissentiments de don Onofre d'Alentorn y de don Garau de Alentorn a coses de gràcia per un acte de gràcia tan solament.

Don Onophre d'Alentorn, tant en nom seu propri, com encara com a procurador de don Garau d'Alentorn, germà seu, com consta de sa procura ab acte rebut en la vila de Tamarit de Llitera en los actes del present procés continuat a sis del present y corrent mes de setembre, en dits noms alsà los dissentiments que ell y lo dit germà y principal seu, ell y quiscú d'ells tenen posats a tots actes de gràtia y a la expedició de aquells, y dóna lloch tant solament se despedesca la gràcia en la preinserta supplicatió tant solament, restant los dits dissentiments quant a les altres cosses de gràtia en sa forsa.

Comparició de don Francesc d'Espès.

Don Pedro d'Espés, en la ciutat de Lleyda domiciliat, comparegué en lo present bras y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és tornat al present bras y ha refferit com aquell bras desitje vèurer los memorials que se han de fer per a donar a sa magestat

y supplique aquell bras en aquest //311r// se servesque en enviar-los an aquell bras, perque aquell bras se puga determinar en lo que haurà de fer.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia.

Suspensió dels dissentiments de don Galceran de Cardona.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Don Galceran de Cardona diu que alsa los dissentiments per ell posats a tots actes de la present Cort perquè la carta que se escriu als diputats de Cathalunya se despatxa del modo que stà ordenada y tant solament per aquest effecte sols lleve los dits dissentiments, sens prejudici de les pretentions que té en los dits dissentiments y essent dita carta despatxada, los dits dissentiments estigan ab la matexa forsa que estaven abans y se remet a ells per a què abans que se puga tractar altre negoci algú se haia de declarar si las personas que estan obligades al General de Cathalunya poden entrevenir en ningun redrès de la dita casa y exactió o cobrança dels deutes, com ja ho té declarat abans ab sos dissentiments, y requerex que sie notifficat y publicat y incertat en lo present procés.

Mossèn Francesch Agulló donà a mi, Joan //311v// Sala, notari y scrivà del present bras, una scriptura demanant fos continuada en lo procés de la present cort, la qual per mi, dit notari, fou llegida y continuada del tenor següent:

Suspensió del dissentiment de mossèn Francesch de Agulló de Bellvehí.

Francesch de Agulló, senyor de Bellvehí, alse lo dissentiment per ell posat a ffi y effecte que la lletra scrita als diputats veje y no per altra cosa, ans expressament proteste que per ella no li sie fet ningun perjudici en sa pretesa ni dissentiment posat, ans reste en sa forsa y valor, corroborant aquell y posant de nou, com menester fos, perque li apar no és just que los deutors del General puguen entrevenir en matèries de exactions, ni redrès de la casa del General, sinó persones llibres y desapacionades.

Lo senyor Francesch de Agulló alsa lo seu dissentiment, donant lloch a què se puga fer la relació del balans ubert per les persones electes per aquell effecte, quant emperò als altres Actes de Cort lo dit dissentiment estiga en sa forsa y valor, la present suppressió en res no obstant.

Suspensió del dissentiment de don Galceran de Cardona per a certs actes.

Don Galceran de Cardona alsa los seus dissentiments donant lloch a què se fassa la relació del dit balans tant solament, quant emperò als altres actes de la present Cort los dits dissentiment resten en sa forsa //312r// y valor, la present suppressió en res no obstant y sens perjudici dels dits dissentiments y de les pretencions sues.

Mandatum.

Mossèn Phelip de la Costa, donzell, en lo lloch d'Alentorn domiciliat, per quant per alguns negocis a ell occurrents se'n ha de anar de la present cort, ferma procura a mossèn Gaspar Costa, donzell, present en Cort per a entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la deguda conclusió de aquella y ab special poder de concentir al servey de sa magestat. Testimonis són don Climent de Cardona, bachiller en dret, canònich, y Jaume Tristany, scrivent.

Suspensió dels dissentiments de mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera alsà y supprimí sos dissentiments per ell posats, donant lloch que se puguen despedir les lletres se han de enviar als diputats de Cathalunya y també perque se puga fer la relació del balans que és estat ubert, quant emperò en tots los altres actes resten en sa forsa y valor y assò fa sens prejudici de la commissió ha donada al il·lustre senyor bescomte de Canet y a mossèn Hierònym Olivó y als brassos ecclesiàstich y real.

Lo present bras y stament militar féu determinatió que lo promotor del present bras anàs als altres brassos per a fer-los a saber //312v// la causa perque aquest bras no ha tornada resposta y com los dissentiments, que en aquest bras estan posats, són supprimits y alsats ha effecte tant solament de despedir-se les lletres scrites per los tres brassos als diputats de Cathalunya y per fer la relació de balans.

Die dominica, octava mensis septembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Mandatum.

Mossèn Martí Joan d'Ezpuny, donzell, en Barcelona domiciliat, per quant diu que ha entès certament que son pare estave molt mal y li convé y és molt necessari anar-se'n de la present cort, ab llissèntia per ell demanada y obtinguda de paraula lo die present del il·lustre senyor bescomte de Rochabertí, president del present bras, per ço ferma procura a mossèn Hierònym Galceran Seràpio de Sorribes, donzell, en Barcelona domiciliat, present en cort, per a què en nom seu puga entrevenir en tots los Actes de Cort y negocis de la present Cort fins a la deguda conclu[sió] de aquexa y ab poder alsar y supprimir qualsevol dissentiments que dit mossèn Spuny ha posats, axí tots actes de gràcia y ab special poder de concentir al servey de sa magestat. Testimoni Joan Miquel de Pons, senyor de Monclar, y mossèn Joseph de Pons, donzell, en la ciutat de Vich domiciliat.

313r// ***Mandatum.***

Mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, per quant diu per alguns negocis a ell molt convenients y necessaris se'n ha de anar de la present cort, per ço firma procura a mossèn Gaspar de Pons, fill seu, donsell, present en Cort, per a què en nom seu puga entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y per a concentir al servey de sa magestat. Testimonis són mossèn Martí, Joan d'Espuny, donzell, y mossèn Gaspar de Pons, donzell, en la ciutat de Vich domiciliat.

Die lune, mensis septembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, essent llevats per la relació baix mencionada tots los dissentiments, lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat, en lo present bras, com aquell bras ha determinat se fes relació, en aquell bras, del balans per les persones en aquell bras

eletes y que supplique en aquest bras se servesca manar publicar en aquest bras aquell per les //313v// persones en aquest bras per dit effecte elegides, aparent bé, lo dit pensament aportant en aquest bras, darian aquells.

Lo pensament del bras militar y embaxada als brassos.

Lo present bras y stament militar, per via de pensament, ha determinat, que per a donar remey a què los dissentiments sien llevats, que sie nottificat, per via de enbaxada, als brassos ecclesiàstich y real com és pervingut a notícia de aquest bras un privilegi del rey don Martí per lo qual se entén en aquest bras no poder-se fer judicis sobre les causes per les quals los dissentiments són estats posats per don Galceran de Cardona y los altres ab ell adherents, ans bé la conexensa de dites causes toca a la Cort sola, cometent aquesta embaxada a mossèn Andreu, àlies Blan Ribera, y a mossèn Hierònym Joan, los quals, ensemps ab micer Phederich Cornet, advocat del present bras, vaien als dits brassos per a fer-los capassos del que en aquest se ha entès.

Dissentiment de mossèn Antoni Vila i de Çevassona.

Mossèn Antoni Vila y de Çavassona, donzell, possa dissentiment a totes coses de gràcia, acceptat que no entén dissentir al servey de sa magestat.

Lo bras real adharex al pensament del bras ecclesiàstich.

Lo promotor del bras real és estat al present bras refferint an aquest bras adarex al parer de aquest, so és, que les persones eletes //314r// per ubrir balans fessen en los brassos la relatió de aquell.

Balans del General.

En lo present stament per lo molt il·lustre bescomte de Canet y Illa, don Garau de Alentorn y mossèn Pere Cassador, elegits per lo present bras per ubrir, ensemps ab altres persones dels altros brassos, lo balans del General, fonch reportat dit balans, lo qual continuat en un paper volant és del tenor següent:

[Jesús, Maria].

Relació feta per lo il·lustríssim y reverendíssim senyor bisbe de Vic, lo senyor micer Steve Puig, abat de la Real, y lo senyor Honoffre Masdemunt, canonge de la seu de Elna, lo molt il·lustre senyor don Pedro Galceran de Pinós y de Fonollet, vescomte de Illa y de Canet, y lo senyor don Onoffre de Alentorn, senyor de Seró y lo senyor Pere Cassador, cavaller, Lluís Terrena, burguès y síndich de Perpinyà, Joan Ponsich, mercader y síndich de Vich, y Joan Navarro, notari y síndich de Camprodon, elegits per los altres staments de les Corts per a ubrir lo balans de la Generalitat de Cathalunya, clos a III de agost del present any MDLXXXV per los deputats del General de Cathalunya y enviats als dits staments.

Valua del General de Cathalunya.

314v// Axí de entrades y exides, com de bolles arrendades y no arrendades, fraus, avarias de la règia Cort y fogatges de les últimes Corts del any MDLXIIII en XXI anys, segons apar llargament en lo llibre del balans foleo XII, tres qüentos, dos-centes sinquanta-tres mília vuyt-centes vuytanta lliures, onse sous. III qüentos CCLIII mil DCCCLXXX III lliures, 11 sous.

Repartint-ho, vindria per any cent sinquanta-quatre mília nou-centes quorantasis lliures, tretse sous y deu diners y malla. Per ço se ha de advertir que y entre los fogatges imposats en les últimes Corts del any MDLXIIII com dites en la prece-

dent partida quatre mília nou-centes quoranta-sis lliures, tretse sous, deu diners y malla.

Ha pagat lo General en vint-y-dos anys apar llargament en la carta 81: dos qüentos vuyt-centes noranta mil sinch-centes vuitanta-nou lliures, quinse sous y deu diners: II qüentos DCCCLXXXX mil DLXXXIX lliures, 15 sous, 10.

És la resta y és lo residuum del General per dits vint-y-dos anys apar en cartes 13, tres-centes sexanta-tres mil dos-centes noranta lliures, setse sous CCCLXIII mil CCLXXXX lliures, XIII sous.

315r// Repartint-los per any serie lo residuum cada·ny apar en cartes 13, setse milia sinch-centes tretse lliures, quatre sous y quatre y un quart XVI mil DXIII lliures, IIII sous, IIII

Despeses extraordinàries en los dits vint-y-dos anys apar en cartes 81 set-centes trenta-set mília cent y trenta lliures, onse sous y tres diners DCCXXXVII mil CXXX lliures, XI sous, II

Les dites despeses estan continuades en cartes 15, 18, 21, 24, 23, 30, 33, 36, 39, 42, 45, 48, 51, 54, 57, 60, 63, 66, 72, 75, 78 y se ha de advertir en dites cartes que las partidas que tenen una virgoleta sobre les lliures no són compreses en la quantitat sobre dita perquè són pensions dels censals, salaris, missions y greuges, com apar en las lletras següents, aprés de les demunt dites.

Fent nota que en lo balans de les Corts de 1547 foren les despeses extraordinàrias de onse anys y dos mesos compresas obras del Palau del Lloctinent General y despeses de les Corts de 1542 quaranta vuyt mília vuyt-centes quoranta-nou lliures, vuyt sous y tres diners, dich XXXXVIII mil DCCCXXXXVIIII lliures, VIII sous III.

315v// Salari de quiscun diputat, apar en cartes 84, mil noranta-sinch lliures: mil LXXXXV lliures.

Salari de quiscun oydor de comptes, en cartes 84, vuyt-centes setanta-vuyt lliures, dos sous: DCCCLXXVIII lliures, II sous.

Fent nota que en lo balans de les Corts de 1547 tenia de salari quiscun diputat tres-centes y una lliura, dos sous y sis diners: CCCI lliures, II sous, VI.

Y lo salari de quiscun hoydor de comptes, cent sexanta-sinch lliures: CLXV.

Munten los salaris dels diputats y hoydors de comptes y officials de la casa de la Diputació y de les cases de la bolla y del General de Barcelona y dos sobreculli-dors y portalés, apar en cartes 84, 85, 86, quinse mília set-centes quoranta-sis lliures y un sous: XV mil DCCXXXXVI lliures, I sous.

Més, per atxes, candeles, guans y strenes, apar en cartes 97, tres mil nou-centes sexanta-dues lliures, quatorse sous y vuyt diners dich: III mil DCCCCLXII lliures, XIIII sous, VIII.

És la summa quiscun any desanou mília set-centes y vuyt lliures, quinse sous y un diner: XVIIII mil DCCVIII lliures, XV sous, I.

316r// Fent nota que en lo balans de les Corts de 1547 muntaren tots los dits salaris y strenes quatre mil nou-centes noranta-dues lliures, vuyt sous: IIII mil DCCCCLXXXXII lliures, VIII sous.

Axí que esta differèntia quatorse mília set-sentes setse lliures, set sous y vuyt diners quiscun any: XIIII mil DCCXVI lliures, VII sous, VIII.

Salari dels cullidors de Llevant y Ponent, deputats locals, assessors y advocats fiscals y notaris de diputats locals de tota Cathalunya, apar en cartes 98, quatre mil tres-centes sinquanta-una lliura, quatre sous y vuyt: IIII mil CCCLI lliures, III sous, VIII.

Salaris al governador y concell civil y criminal y altres officials de la règia cort, nou mília sis-centes.

Pencions de censal fa cada·ny lo General, apar en cartes 83, trenta-dos mília vuyt-centes sexanta-dos lliures, vuyt sous y un quart de diner: XXXII mil DCCCLXII lliures, VIII sous, I quart.

És lo preu y proprietat de dits censals set-centes setanta-vuyt mília set-centes noranta-sis lliures, quatorse sous y quatre diners y un quart, apar en dites cartes, DCCLCCI mil DCCLXXXXVI lliures, XIIII sous, III, I quart.

316v// Taula de la ciutat de Acordi tirat a 5 de agost de 1585, dos-centes quoranta-sinch mília nou-centes trenta-set lliures, un sou, onse diners, apar en cartes 108: CCXXXXV mil DCCCCXXXVII lliures, I sous, XI.

Deutes del General, apar llargament en cartes 107, sinch-centes quoranta-set mília cent y denou lliures, vuyt sous y vuyt diners, dich: DXXXXVII mil LXVIIII lliures, VIII sous, VIII.

En lo balans de les Corts 1547 muntaven los deutes setanta-un mília sis-centes lliures, set diners y malla, dich: LXXI mil DC lliures, VII.

Fent nota que en lo dit balans, en cartes 212, és la valua de las Generalitats del primer any del present trienni, ço és, del primer de juliol 1584 fins a la fi de juny del present any 1585, la qual valua no està insinuada en dit balans, per quant los arrendadors de dites bolles se retenen tres terses y aquelles no les paguen fins a la fi del trienni y fins al die de tres de agost, que se clogué dit balans, y no here cayguda sinó una terça y axí se possa la matexa nota contenguda en lo dit balans, la qual valua munta cent vint-y-vuyt mília nou-centes noranta-dues lliures vuyt sous y dos diners, dich: LXXVIII mil DCCCLXXXXII lliures, VIII sous, 2.

Lo reverent micer Joan Pau Cellers, doctor en drets y síndich del capítol de Barcelona, y lo reverent capitular de Girona, embaxadors promessos per lo bras ecclesiàstich al present bras, refferiren com, entesa per aquell bras la embaxada que per part de aquell en aquell és estada refferida, aquell bras desitje vèurer aquex privilegi y que per a d'assò se ajunctassen los advocats y mirassen dit privilegi y remirassen aquell, y de tots los apunctaments y advertiments que sobre aquell veuran, fassen relació als brassos.

Adherí lo present bras al pensament del bras ecclesiàstich.

El present bras aderí al pensament que lo present bras ecclesiàstich ha refferit an aquest, per via de embaxada, cometent al promotor del present bras que vaja als brassos ecclesiàstich y real per a mostrar-li la determinatió de aquest bras y specialment que diga al bras ecclesiàstich com lo advocat del present bras portarà lo privilegi en aquell bras.

Mandatum.

Don Bernat de Abella y de Guimerà, senyor de Ciutadilla, perquè dix per altres negocis a ell occurrents y necessaris se'n ha de anar de la present Cort, ferma procura a mossèn Jaume Salbà, donzell, en Barcelona domiciliat, present en cort, per

a entrevenir en tots los actes, tractats y negocis de la present Cort fins a deguda //317v// conclusió de aquella y per a concentir al servey de sa magestat. Testimonis són don Joan de Camporrelles, en Barcelona domiciliat, y Jaume Tristany, escrivent.

Requisitió verbal feta per lo canceller contenint en effecte, que attès que los dissentiments no·s són poguts llevar, que sa magestat és servit que anomenen persones per al judici.

En lo present bras vingueren lo molt il·lustre y reverent y molt magnífich senyors micer Hierònym Manegat, doctor en drets, canceller de Cathalunya, don Miquel Climent, prothonotari de sa magestat, micer Martí Joan Franquesa, donsell, advocat fiscal y del Concell Real Criminal del present Principat de Cathalunya, micer Francesch Puig, donzell y advocat patrimonial de sa magestat y del Concell Civil de Cathalunya, micer don Lluís de Paguera, doctor del dit Concell Criminal de Cathalunya, y mossèn Pere Franquesa, lloctinent de protonotari de sa magestat, vingueren al present bras tramesos per sa magestat, los quals, per orgue del dit senyor canceller, refferiren en lo present bras com sa magestat desitjant sempre la quietut y concòrdia dels brassos de Cathalunya, esparant que los dissentiments que estan posats en aquest bras fossen llevats per concòrdia entre los brassos y que no haguessen de venir a judici, havent sa magestat esperat, com dit és, tant de temps y vent que fins avuy no se havia affectuada cosa alguna, vent la dilació quant és danyosa a sa magestat y a la present cort, los ha manat tornassen en aquest bras per a instar, e portar y requerir als brassos que vullen //318r// anomenar persones perque entrevinguen en lo judici fahedor, altrament que sa magestat prossehirà, ab ells y sense ells, perque aquest negoci prengue algun fi.

E poc aprés vingué lo promotor del bras ecclesiàstich al present bras y refferí com havent refferit an aquell bras la determinatió de aquest, ço és, que se ajustasen los advocats per a mirar lo privilegi, y que ha axit, y han posat un dissentiment en aquell bras dient que en lo que toca a cosa del General no·y pot entrevenir micer Federich Cornet, advocat de aquest bras militar.

Lo promotor del bras real refferí, an aquest bras, com aquell bras se adhereix al parer de aquest que se comete la inspecció del privilegi del rey don Martí als advocats.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem.

Pensament del present bras que·s fassa embaxada al bras ecclesiàstich per part de aquest bras y del bras real.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del present bras fonch inviat al bras real per a dir-los com lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit an aquest que en aquell bras havia un dissentiment posat a tots actes fins a tant sie declarat si micer Cornet, advocat[198] del present bras, pot entrevenir en coses que·s tracten del General e que en aquest bras, per via de pensament, havia //318v// aparegut que se anàs a dir a dit bras ecclesiàs-

198. *A continuació, repetit,* advocat.

tich per via de embaxada per a persuadir-li que no vullen llimitar en aquest bras la facultat de pendrer advocat, perquè aquest bras, sabent que en micer Federich Cornet concorren totes les qualitats necessàries, ha feta electió de aquell per son advocat y en tots los negocis que fins avuy han concorregut se·s mostrat aconcellar y respondre lo que convé al beneffici de la terra y servey de Déu y de sa magestat y encaminar los negocis que vuy concorren, dels quals ha donat notícia y ho té en la memòria que un altre, y que per sò alsassen lo dissentiment y passàs avant en lo que convenia y que se enviassen los advocats.

Adherex lo bras real.

Lo promotor del bras real és estat en lo present bras y ha refferit com aquell bras adheria al parer y pensament de aquest bras que·s fassa la embaxada al bras ecclesiàstich per persuadir-li vulla alsar lo dissentiment y donar lloch que los advocats dels brassos se ajusten per a vèurer lo dit privilegi del rey don Martí y fer relació al present bras.

Nominació de embaxador feta en lo bras real.

E poch aprés és tornat dit promotor del bras real y ha refferit com aquell bras ha anomenat per embaxadors lo síndich de Balaguer y lo síndich de Perpinyà.

E lo present bras féu electió y nominació de don Plegamans de Marimon y mossèn Joan Burguès y de So.

319r// **Adherí lo ecclesiàstich al pensament del present bras que se ajunctassen los advocats dels brassos per a mirar lo privilegi del rey Martí**.

Los reverents ardiacha de Vich y lo ardiacha de Tortosa, embaxadors per lo bras ecclesiàstich enviats en lo present bras, han refferit com attès que per part de aquest bras y del bras real se ha refferit en aquell bras que sobre lo que aquest bras havie pensat que se ajunctassen los advocats per a mirar lo privilegi del rey don Martí y com aquell bras agués dissentiment prohibint que dits advocats se ajunctassen, aquell bras, volent condecendrer a la voluntat de aquest bras y del bras real, ha procurat que dit dissentiment se alsàs y per ço volrie, aquell bras, que los advocats hara matex se ajunctassen y mirassen dit privilegi y vessen si obstave a què sobre los dissentiments de aquest bras se fassa judici.

Dissentiment en lo bras ecclesiàstich.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras ecclesiàstich y ha nottificat en aquest bras com lo procurador del archabisbe y ecònomo capitular de Tarragona han posats dissentiment en aquell bras a tots actes.

Lo promotor del pressent bras fou tramès al bras ecclesiàstich per a offerir an aquest bras prompte en posar la diligèntia possible valer y ajudar an aquell bras en tot lo que puga, a effecte que los dissentiments de aquell bras sien llevats.

Comparició.

Mossèn Galceran de Çacosta, donzell, fill de mossèn //319v// Anton de Çacosta, donzell, en Bellpuig domiciliat, comparegué en lo present bras militar y jurà en la forma acostumada, y affirmà no haver aguda lletra.

Die martis, X mensis septembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat, etc.

Mossèn Onofre Comelles possa dissentiment a totes les coses de gràcia.

Embaxada dels brassos ecclesiàstich y real al present bras.

Lo molt reverent abbat de Àger y lo capitular de Barcelona, micer Nicholau Frexanet, doctor en drets, y lo síndich de Besalú, embaxadors dels brassos ecclesiàstich y real enviats al present bras, y han refferit com los brassos ecclesiàstich y real, desitjant que los dissentiments de aquest bras sien llevats perquè la Cort passe avant y no·s detingue, han procurat ab tots los medis possibles que los dissentiments fossen alsats y finalment no han pogut effectuar cosa alguna y per ço aquells brassos los han enviats en aquest bras per a supplicar-lo vulla procurar algun medi perquè aquells sien alsats y que la Cort no·s detinga.

Pensament del present bras que·s fassa embaxada a sa magestat per donar-li rahó del que passave en lo present bras.

Lo present bras determinà, per via de pensament, fer a saber als brassos ecclesiàstich y real, per via de embaxada, com aquest bras à cercats tots los medis possibles perque los dissentiments fossen alsats, sols faltave //320r// en què no se here posat sobre què here lo de la embaxada a sa magestat y per ço supplicave aquest bras an aquells que aquest remey se effectuàs cometent-ho al promotor.

Dissent lo bras real al pensament del bras militar.

Mossèn Boldó, altre dels síndichs de Perpinyà, y[199] síndich[200], embaxadors an aquest bras tramesos per lo bras real y han refferit an aquest que no·s fassa dita embaxada a sa megstat.

Recusa anar a la embaxada lo bras ecclesiàstich.

Lo molt reverent prior d'Escala Dei y lo capitular de Elna, embaxadors del bras ecclesiàstich enviats al present bras, y han refferit que per aquell bras ha conciderat, lo que per aquest bras en aquell és estat refferit e instat se fes embaxada a sa magestat, ha pensat que per lo que convé en aquest bras y perquè lo negoci que concorre sie remediat, ha apparegut an aquell bras que serie inconvenient que aquell bras acompanye an aquest a la tal embaxada.

Dicta die martis, post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Conclusió del present bras se fassa embaxada als altres brassos.

Lo present bras y stament militar féu deslliberació y conclusió que, per via de embaxada, se fassa a saber als brassos ecclesiàstich y real la gran novedat que aquells brassos //320v// han feta y mala correspondèntia han tinguda ab aquest bras en no haver demanat aquest bras en la embaxada que vuy los brassos ecclesiàstich y real han feta als tractadors sens donar rahó en aquest bras, havent-los majorment notifficat aquest bras la nominació que aquest ha de les persones per al judici, y per a fer dita embaxada elegí y anomenà don Plegamans de Marimon y mossèn Antoni Vila de Çavassona.

199. *A continuació, espai en blanc.*
200. *A continuació, espai en blanc.*

Lo reverent prior d'Escala Dei, lo procurador del archabisbe de Tarragona y mossèn Boldó, síndich de Perpinyà, y lo síndich de[201], embaxadors del bras eclesiàstich y real tramesos al present bras, y han refferit que aquells brassos estaven sentits de la embaxada que en aquells brassos és estada feta per aquest bras per les paraules que per los embaxadors són estades refferides, les quals no entenen aquells brassos que sien estades comeses per aquest bras que·s referissen, com se són refferides, sent com és aquest bras tant oculat y comedit en tot lo que fa y tracte y aquells brassos no se havien de tractar tant indecentment com són estats tractats, reputant aquells brassos, per mi advertits y descuydats, per ser anats als tractadors de sa magestat sens donar rahó al present bras, no tenint aquell bras obligació, ni ere cosa convenient donar-se //321r// rahó al present bras, perquè ja aquest bras havia comès an aquells lo que tocava en la executió y lo llevar los dissentiments, que estaven an aquest bras posats, convenia an aquells brassos anar als tractadors per a donar-los rahó, com aquells brassos havien fet tot lo possible en què los dissentiments de don Galceran y dels altres ab ell adherints fossen alsats, y no podent acabar cosa alguna, sols restave un remey, posar per obra, que és dar rahó a ses senyories per a què manassen donar algun remey, y axí no·y havia per a què dar rahó an aquest bras, pus se tractave per lo remey de impediment que en ell havia per ho, ab tot aquells brassos supplicaven an aquest los acceptàs la bona voluntat que tenen de ajudar en lo que podian an aquest particular y en tot lo demés que convinga per beneffici de aquest bras. E fou respost per lo senyor bescomte de Rochabertí, president del present bras, que la embaxada és estada feta ab les paraules comedides y decents, quals convenia, y entén aquest bras ser estades proferides de la manera que en aquest bras són estades ordenades y que aquest bras sempre que aquells brassos volran tenir correspondèntia deguda la tindran

321v// *Die mercurii, XI mensis septembris, anno a nativite Domini MDLXXXV.*

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats en lo qual heren presents:

Lo molt il·lustre senyor don Francesch Dalmau de Rochabertí, bescomte de Rochabertí; lo molt il·lustre don Pedro Galceran de Pinós y de Fonollet, vescomte de Canet y de Illa; lo molt il·lustre senyor Joan de Lanuça, vescomte de Perellós y de Roda, y Justícia de Aragó; don Galceran de Cardona y de Rochabertí, don Galceran de Cardona, don Berenguer de Paguera, don Francesch de Ortofà, don Plegamans de Marimon, don Onofre de Alentorn, don Joan Icart, don Francisco de Rochabertí y Pau, don Joan de Camporrells, don Balthezar d'Oms, mossèn Joan Burguès y de So, mossèn Joan de Ressende, mossèn Jaume Salbà, mossèn Hierònym Galceran Ceràpio de Sorribes, mossèn Bernat de Guimerà, mossèn Joan Cella y de Taffurer, //322r// Mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, mossèn Hierònym Joan, mossèn Enrich Terça, mossèn Pere Cassador, mossèn Hierònym de Argensola, mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellvehí; mossèn Anton Vila y de Savassona, micer Enrich Serra, mossèn

201. *A continuació, espai en blanc.*

Hierònym de Vilanova de Maià, mossèn Hierònym de Olivó, mossèn Andreu Blan, àlies Ribera; mossèn Miquel de Llàssera, mossèn Josseph de Pons, mossèn Honoffre Comelles.

Per lo notari del bras ecclesiàstich fonch aportada en lo present bras y stament militar una supplicació, la qual fou llegida, e perquè en lo present bras hauria molts dissentiments, axí en coses de justícia com en coses de gràcia, les persones devall scrites llevaren los dissentiments que ells y sos principals havian aposats, axí a tots actes de gràtia com de justícia, a effecte tant solament se puga llegir, decretar y provehir y expedir-se la cautela y altres recaptes per a què lo supplicat sortesca a son effecte, les quals persones són les següents: *primo,* Don Galceran de Cardona, Mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellvehí, //322v// mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera alsaren los dissentiments, que ells y quiscun d'ells, tenien posats en lo present bras a tots actes de gràcia com de justícia, donant lloch, tant solament, a que·s puga llegir la supplicatió predita y decretar y expedir-se las cauthelas y altres recaptes que, per expedició del que supplique, convé, restant, quant en los altres actes, lo llur dissentiment en sa forsa y valor.

Don Honofre d'Alentorn, tant en seu nom propri com encara com a procurador de don Garau de Alentorn, mossèn Francesch de Agulló, mossèn Hierònym de Argensola, mossèn Joan Pau Ciurana, don Galceran de Cardona, mossèn Joan Burguès y de So, mossèn Gaspar de Perves òlim de Vilanova, mossèn Martí Joan, mossèn Hierònym Sorribes, don Jayme de Cardona, don Joan Icart, mossèn Hierònym Joan, mossèn Pere Cassador, mossèn Enrich Terça, mossèn Joan Cella y de Taffurer, don Berenguer de Paguera, mossèn Pere Còdol, mossèn Miquel de Llàssera, mossèn Antoni Vila y de Savassona, 323r// mossèn Honofre Comelles, llevaren los dissentiments tenen posats en actes de gràcia.

La qual supplicatió és del tenor següent:

> Molt il·lustres, reverents, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.
>
> Són grans y excessius los gastos que assí en la present Cort los notaris y porters dels tres staments de la present Cort del Principat de Cathalunya han patit y patexen, axí en lo que toca a les cosses necessàries per al víurer, com en lo que toca en pagar aposientos per ells y per llurs criats y escrivents, que necessàriament han de entrevenir y sustentar per a què la scriptura dels actes de la present Cort vaje regulada com és rahó, los quals gastos, que tant necessaris són, no·ls poden pagar del salari que fins vuy se·ls ha acostumat de donar, com sols tenen de salari: tretse lliures y sous los notaris, y los porters set lliures y sous los més, e jat sia que altre temps ab aquex salari se sien passats, però la concorrèntia del temps aparex creximoni de salaris, car de altra manera haurien gastat llurs propri patrimoni en servey dels brassos, lo que no par conforme a rahó que los officials que de tant bona gana y voluntat venen a servir los brassos, //323v// dexant ses cases y scrivanies y negocis particular y privant-se dels contrahents y utilitats que aquells en llurs scrivanies reporten, paguen los treballs que ells, per la pública utilitat, patexen, per hont, per part dels dits notaris y porters, se supplica a vosses senyories y magnífics se servescan manar crèxer lo salari que fins así se·s acostumat donar a˙ffi y effecte que ells puguen víurer ha onra de la present Cort y sua, que en tot, los dits supplicants, ho rebran a singular gràcia y mercè. *Et licet, etc. Altisimus, etc.*

A X setembre MDLXXXV fonch llegida en lo present stament ecclesiàstich y per les causes en dita supplicatió contengudes dit stament deslliberà que a cada hu dels dits notaris se donen per son salari de pecúnies del General a rahó de catorse reals per cada dia y a cada hu dels dits porters dels tres brassos a rahó de sis reals per cada dia, pagadors dits salaris y terces segons lo stil de la cort, comensant de córrer dits salaris del dia de la propositió de les presents corts, alsats primer los dissentiments són en lo present bras, segons que, encontinent a effecte de la present deslliberatió, foren alsats. *De his fidem facio ego Petrus Thomàs, canonicus et sindicus Gerundensis in dictis Curiis manu propria.*

324r// Lecta in stamento militari per Jacobum Tristany, scriptorem, die XI mensis septembris, anno predicto, et fuit decretum idem quod in brachio ecclesiastico, sublatis dissentimentis, que in continenti ad effectum predictum fuerunt sublata. De premissis fidem facio ego, Franciscus Dalmatius, vicecomes de Rochabertino.

Mossèn Miquel de Montagut de Vallgornera, per evitar judici e tot gènero de calúmnia, possà en mà y poder del molt il·lustre vescomte de Canet y de Illa y de mossèn Hierònym de Olivó los dissentiments té posats en lo present bras, subjectant aquells a tot lo apunctament e iguala que aquells ne faran, per quant alsant aquells los dits dissentiments, tot o part de ells, ell los té per alsats, donant an aquells sobre assò pleníssima facultat y potestat.

Comparició.

Mossèn Hugo de Guimerà, donzell, en lloch de Nalech, vegaria de Monblanch, domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada y affirmà no haver aguda lletra.

Suspensió dels dissentiments feta per don Galceran de Cardona.

Don Galceran de Cardona diu que per a què se puga procehir an aquest bras a la nominatió //324v// de persones per a fer memorials de lleys y Constitucions, agravis generals y per a refferir y no per a més, suspèn de present, per quinse dies tant solament, los dissentiments, los que fins así ha posats en lo present bras, ab tal emperò reservatió que en estos quinse dies no·s pugue anomenar persones per lo redrès del General y tractar alguna cosa de exactió en lo present bras, que passats los dits quinse dies *ipso facto* cesse la dita supenció y los dits dissentiments resten en lo matex punct y stament y effecte que fins hara han stat, sols que passats los dits quinze dies no·s puga procehir en la present Cort a ninguns actes, anssí alguna cosa se fes en contrari sie hagut per null y per no fet, fins a tant que conforme dits dissentiments abans posats sie declarat per justícia si les persones qui estan obligades al General de Cathalunya poden o no poden entrevenir en ningun redrès de la casa del General ni exactió, com ho té declarat en sos dissentiments, requerint a vós notari continueu en lo present procés la dita scriptura y la publiqueu al present bras.

Supensió de dissentiment fet per mossèn Francesc de Agulló.

Mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellvehí, alsà lo seu dissentiment de la //325r// manera y forma que per los actes y per los temps que lo dit don Galceran de Cardona lo ha alsat, conformant-se en tot y per tot ab aquella, ab la matexa reincidèntia y ab las matexas paraules que lo predit don Galceran deduhie està concebut.

Reporta lo promotor del present bras com los tractadors de sa magestat.

Lo promotor del present bras ha refferit que los tractadors de sa magestat lo havien enviat a demanar a ell y als promotors dels altros brassos per a fer-los a saber que sa magestat volie vuy venir así en la iglésia per a tractar ab los brassos de Cathalunya coses que convenen per aquells y a son real servey y que per ço aquest bras fes nominació de persones per a tractar ab sa magestat. Y lo present bras cometé al dit promotor que reportàs lo que ha refferit al bras ecclesiàstich i·ls supplicàs per dit effecte comensen a fer nominatió de persones, que aprés aquest bras anomenarà, y que aprés vaje al bras real.

Electió de persones del bras ecclesiàstich per anar a tractar ab sa magestat.

E poch aprés vingué lo promotor del bras ecclesiàstich y ha reportat com aquell bras per dit effecte havien elegits lo bisbe de Barcelona, lo abbat de Poblet y lo ardiacha Coma de Vich.

Electió de persones del present bras per dit effecte.

E lo present bras elegí y nomenà per lo matex effecte lo molt il·lustre bescomte de Rochabertí, //325v// don Honofre de Alentorn y mossèn Jaume Salbà.

Suspensió dels dissentiments de mossèn Vallgornera, feta per lo senyor vescomte de Canet y per mossèn Hierònim de Olivó.

Lo molt il·lustre don Pedro Galceran de Pinós y de Fonollet, vescomte de Canet y de Illa, y mossèn Hierònym Olivó, donzell, en la vila de Tàrrega domiciliat, en virtut de la facultat y potestat, a ells lo die present per mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera a ells donada, de suspèndrer y llevar los dissentimenst per ell posats, suspenen tots los dissentiments per dit Montagut posats, per temps de quinse dies, passats los quals los dits dissentiments resten en sa forsa y valor.

Electió de persones per a fer les Constitutions, Capítols de Cort, per lo bras ecclesiàstich.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat com en aquell per fer los memorials de les lleys y Constitucions del present Principat de Cathalunya haurien elegit y anomenat lo reverent bisbe de Elna, los molt reverents abbat Pla y abbat de Gerri, lo reverent canonge Reig, procurador del il·lustríssim y reverendíssim archabisbe de Tarragona, lo ardiacha Coma de Vich y lo canonge Thomàs, síndich y capitular de Girona.

Habilitació de les hores per lo bras ecclesiàstich feta.

E poch aprés tornà lo matex promotor en lo present bras y referí com aquell bras, per via de pensament, havien habilitades les hores de la matinada de quiscun dia de les vuyt fins a les honse y aprés dinar//326r// las matexas que estaven habilitades, so és, de les tres fins a les sis de la tarda y que ja altra vegada here estat reportat an aquest bras y, per los impediments que aquest bras tenia, no·s pogué conclourer aquest pensament.

Lo promotor del bras real ha reportat com en aquell bras havian anomenats per anar a tractar ab sa magestat y entèndrer la voluntat de aquell mossèn Rafel Vivet, altre dels síndichs de Gerona, president en aquella hora del bras real, mossèn[202] Boldó, altre dels síndichs de Perpinyà, y mossèn Joan Ponsich, síndich de Vich.

202. *A continuació, espai en blanc.*

Per lo effecte sobredit vingué sa magestat en la present iglésia aprés dinar, serca les quatre hores, y se'n entrà en la sagrestia, des de hon féu avisar encontinent los brassos dels aragonesos que anassen, los quals, ço és, dos de cada bras ab ses masses davant, anaren a la sagrastia ahont era sa magestat y encontinent entraren en lo present bras micer Martí Joan Franquesa y micer Francesch Puig, advocats fiscals de sa magestat, y de sa part digueren que ja sa magestat estave en la segrastia y que era la hora que per ço les persones elegides en lo present bras y en los altres per a hoyr a sa magestat anassen y encontinent les dites persones eletes se alsaren //326v// y junctament ab las elegides en los altres brassos, ab ses masses altes, anaren a sa magestat, anant en tres fileres, ço és, en la primera lo bisbe de Barcelona, en mitg a la mà dreta lo bescomte de Rochabertí y en la esquerra mossèn Raphel Vivet, vuy president en lo dit bras real, y en la segona filera en mig lo abbat de Poblet, a la mà dreta don Honofre de Alentorn y a la mà esquerra mossèn Miquel Terrena, síndich de Perpinyà, en la tercera filera, en mig lo ardiacha Coma de Vich, a la mà dreta mossèn Jaume Salbà y a la esquerra mossèn Joan Ponsich, síndich de Vich, y anaren en esta forma a la sagrestia ahont estave sa magestat y entraren inmediatament que foren exits dits aragonesos y haprés de haver hoyt a sa magestat, tornaren ab la matexa forma cada hu en sos brassos, y los del present bras refferiren que entraren en la segrastia ab les masses altes y allí les feren abaxar y trobaren allí a sa magestat, assentat ab una cadira sota un docer de vellut negre, al qual feren lo acato y reverèntia deguda, y que sa magestat los digué se acercassen y axí tots, com venien en filera, se asercaren al strado real, sobre //327r// lo qual la real cadira estave asentada, y estant aquí los embaxadors, sa magestat los die semblants paraules: *el conde de Miranda y los otros tractadores irán a vuestros brassos y hos dirán de mi parte cosas tocantes a mi cervitio sobre lo qual se hos leherá una scriptura, ruego y encargo hos hagays lo que se hos dixere, con la brevedat possible y como de vosotros se espera*. E dites les dites paraules, lo senyor bisbe de Barcelona, en nom de tots los embaxadors que allí heren presents, respongué en la forma següent: los que así som presents refferirem quiscú en son stament lo qui vosa magestat nos mana y bessam les reals mans de vosa magestat per la mercè nos ha feta en manar-nos cridar perque millor sabessem la sua real voluntat.

E tornats que foren los dits embaxadors de fer dita embaxada, vingué en lo present bras lo promotor del bras ecclesiàstich y refferí com aquell bras havia desslliberat, per via de pensament, que fossen habilitades las hores d'esta tarda fins que los senyors tractadors fossen vinguts a tractar ab los brassos de Cathalunya tant solament.

Suspensió dels dissentiments de don Galceran de Cardona.

Don Galceran de Cardona alsà los seus dissentiments //327v// ha effecte tant solament de què fossen habilitades les hores d'esta tarda per a què los senyors tractadors puguen venir a tractar en los brassos, ab la qual suspensió fa sens perjudici de la suspensió ha feta lo die present y de les reservations en aquella contenguda, a les quals no entén per la present derogar.

E lo present bras adherí al parer del bras ecclesiàstich a què fossen habilitades las hores d'esta tarda tant solament, cometent al promotor.

L'orde que tingueren los senyors tractadors quant entraren en lo present bras.

E poch aprés vingueren los tractadors de sa magestat, acompanyats del regent Suppremo Concell de Aragó y del protonotari de sa magestat y altres officials preheminents de sa magestat, entraren en los brassos de Aragó y encontinent entraren en lo bras ecclesiàstich de Cathalunya y aprés vingueren en lo present bras, ahont foren les persones següents, ço és, los il·lustríssims don Joan de Súnyiga, comte de Miranda, lo comte de Ximxón[203], lo molt il·lustre don Simon Frigola, vicecanceller de sa magestat, micer Hierònym Manegat, canceller de Cathalunya, micer Miquel Terça, micer Miquel Joan Quintana, micer [204]Campi, micer[205] Mersilla, micer [206]Sepena, regents del dit suppremo concell de Aragó, don Miquel Climent, protonotari, lo senyor //328v// Hierònym Gassol, secretari de sa magestat, micer Martí Joan Franquesa, micer Francesch Puig, advocats fiscals de sa magestat y de son concell en Cathalunya, y don Lluís de Paguera, del Concell Criminal de Cathalunya, per a rèbrer los quals exiren fora del present stament en la porta lo senyor bescomte de Rochabertí, president, y sis o set cavallers ab ell, los quals dexaren entrar primer tots los dits acompanyants que venien ab los senyors tractadors y quant foren passats aquells, se posaren ells inmediatament devant dels dits tractadors, de manera que los qui entraren últimament foren dits senyors tractadors, assentaren-se tots en allà a la mà dreta del dit senyor president, ço és, primer lo senyor [207] comte de Miranda, aprés lo vicecanceller y aprés lo comte de Xinxon y consecutivament los altres, y assentats que foren, lo senyor comte de Miranda digué en effecte les paraules següents: *que su magestat quedaría servido que con la voluntad que del presente stamento tenía siempre confiado le atendiesse a complir lo que con scriptura que leería el protonotario se advertiría*.

Aprés de les quals, lo dit protonotari de sa magestat, estant ab lo cap descubert, assentat, llegí la escriptura que portave que·s del tenor següent:

Escriptura de sa magestat reportada al present bras per los senyors tractadors.

Viendo su magestad lo que la que se comensaron estas cortes que hasta hora no se ha puesto mano en las cosas graves, no porque sienta estar aquí, pues antes está de muy //328v// buena voluntad, sinó porque el tiempo se aprovetxe en negocios importantes y hútiles, hos ruega y encarga mucho, que pues lo que más importa y principalmente ha trahido a su magestad a estas cortes es tractar de lo que conviene al bien público destos reynos y a su buena governación y administración de la justicia, de que depende mucha parte de vuestra quietut y reposo, penseys y trateys de lo que para esto podía ser más a propósito, desmudándohos de toda patión y aflición particular y attendiendo sólo al bien público con mucho zelo y cuydado y que assí se lo acordeys para mandarlo proveher, pues con ninguna otra cosa puede recebir mejor servitio que el que en esto le hareys y siendo

203. Per Xinxón.
204. *A continuació, espai en blanc.*
205. *A continuació, espai en blanc.*
206. *A continuació, espai en blanc.*
207. *A continuació, paraula il·legible ratllada.*

de los más principales el juramento del príncipe, que Dios guarde, holgaría su magestad que le digays (pues no menos hos toca también a vosotros) quando hos paresce que será mejor jurarle, si agora o en otro tiempo, y en todo espera que hos haureys de vuestra parte como es rasón y se deve y hos encarga que trateys de todo esto con mucha brevedad y con ella lo respondays a ello que no duda que será correspondiendo al mucho amor que tiene su magestat a estos sus reynos.

Y hoyda aquella, y lo que dit comte de Miranda havia dit, respongué lo bescomte de //329r// Rochabertí, president del dit bras, que sent cosa tant justa lo que sa magestat mane, desitjant aquest bras a servir a sa magestat y inseguir, an aquest particular y en tot lo demés, la innata fidelitat y amor a sa magestat y als sereníssims reys de Aragó, de inmortal memòria, que los antipassats cathalans han tinguda, aquest bras desitje en tot complàurer ab la voluntat de sa magestat y sobre assò tractar a lo present bras y spere.

Die jovis, XII mensis septembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en lo qual foren presents:

Lo molt il·lustre don Francesch Dalmau de Rochabertí, vescomte de Rochabertí; lo molt il·lustre don Pedro Galceran de Pinós y de Fonollet, vescomte de Canet y de Illa; lo molt il·lustre senyor Joan de Lanusa, vescomte de Perellós y de Roda, Justícia de Aragó; don Jaume de Cardona y de Rochabertí, don Galceran de Cardona, don Honofre d'Alentorn, senyor de Seró; don Joan Icart, don Berenguer de Paguera, mossèn Jaume Salbà, mossèn Hierònym de Argensola, mossèn Joan Andreu Blan àlies Ribera, mossèn Joan Cella y de Taffurer, don Bernat de Guimerà, //329v// mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, mossèn Hugo de Guimerà, mossèn Joan de Ressende, mossèn Joan Cassador, mossèn Joseph de Pons, mossèn Joan Burguès y de Sso, mossèn Francesch de Ortofà, don Plegamans de Marimon, mossèn Balthezar d'Oms, mossèn Hierònym Joan, mossèn Enrich Terça, mossèn Miquel de Llàssera, mossèn Hierònym de Sant Martí, don Joan de Canporrells, don Bernat de Canporrells, mossèn Gaspar de Perves òlim de Vilanova, mossèn Hierònym Seràpio de Sorribes, mossèn Francesch de Agulló, mossèn Antoni Vila y de Çavassona, micer Enrich Serra, mossèn Hierònym de Vilanova de Mayà, mossèn Hierònim de Olivó, mossèn Miquel de Llàssera, mossèn Joseph de Pons.

Suspenció del dissentiment de don Galceran.

Don Galceran de Cardona diu que los dissentiments que ha llevats és ha effecte que puguen tractar qualsevol negocis, sinó en lo que toca a la executió y redrès del General y nominatió de persones per a la dita casa, y que passats los quinse dies, que dóna en la suspenció de sos dissentiments, estiguen los dissentiments en sa //330r// forsa y valor, com ho té ja dit a honze del corrent en altre acte.

Suspensió del dissentiment de mossèn Agulló.

Mossèn Francesch de Agulló alsà lo dissentiment de la matexa manera que don Galceran, adherint en tot y per tot an aquell.

Ambaxada del bras real acerca de la resposta se ha de fer a la scriptura de sa magestat llegida en los brassos.

Mossèn Algaró, síndich de Lleyda, y mossèn Antoni Gil, síndich de Tortosa, embaxadors del bras real, refferiren en lo present bras com an aquell bras vuy se és llegida la scriptura, que ahir fonch llegida a tots los de Cathalunya per lo protonotari de sa magestat, y apunctant aquell cap de jurar lo príncep nostre senyor, per quant en aquell bras las persones qui són no tenen exprés poder per a dit effecte, perquè són síndichs ab llimitada potestat y per so han de consultar ab sos principals sobre aquex particular. Aquell bras, per via de pensament, havia determinat de respondre a sa magestat com, per falta de poder, no poden per al present resòlrer cosa alguna, però que consultarien ab brevedat a ses universitats y que no entenen fer la dita embaxada sens primer consultar ab aquest bras lo que sobre aquest particular los apar se degue fer.

E poch aprés vingueren lo molt reverent abat de Gerri y los reverents ardiacha de Tarragona y ardiacha de Tortosa, embaxadors del bras ecclesiàstich enviats al present bras, y refferiren com en aquell se ere vuy llegida la scriptura de sa magestat, la qual lo die de ayr fonch llegida //330v// als brassos de Cathalunya per lo protonotari de sa magestat, ab la qual se entén ser cosa molt justa y convenient, no sols al servey de sa magestat, però encara al bé, utilitat y contento de sos vassalls, fer-se lo que sa magestat demane. Aquell bras, per via de pensament, ha deslliberat que·s deu fer sa real voluntat en dita scriptura notificada acerca del jurament del serenís-sim príncep, però perquè los procuradors y síndichs de capítols, encara que tenen molt bona voluntat de adherir-se a·d'assò, volen consultar ab sos principals, segons que cada hu d'ells s'és offert fer-ho ab molta diligèntia y, cobrada la resposta, la qual tenen per sert serà ab tota voluntat de sa magestat, se farà lo que a son real servey estan obligats.

Desliberació del bras real acerca de la electió de persones.

Lo promotor del bras real ha refferit que en aquell bras és estat reportat per lo promotor del bras ecclesiàstich com en aquell bras havien feta electió de sis persones per fer les Constitucions y Capítols de Cort y que aquell bras real, attesos los exemplars se són vist en aquell bras, que primer se elegiren les persones per a fer los memorials dels agravis que de les Constitucions, per ço és de parer, per via de pensament, se fassa primer electió de persones per dits agravis.

E lo present bras militar adherí al parer del bras real que primer se fassa nominatió //331r// de persones per a fer los memorials dels agravis, attès que per exemplars trobats en aquell bras real se és feta dita nominació abans de altra cosa y és lo que més importa per a tot lo present Principat.

Lo present bras y stament militar deslliberà que se anàs ab enbaxada a respondre a sa magestat que ab molt desitg y gana han procurat tots temps los tres staments de Cathalunya de tractar y prosseguir en ells les coses graves y concernents al servey de Déu y de sa magestad, bé y quietut de aquest Principat, però que per impediments han tingut, cada qual d'estos staments en si particularment, los quals hajen de explicar cada qual del que·ls tocarà per a què d'esta manera resten descarregats del que se'ls porie inputar a mal y per lo que se és molt differida la habilitació no se ha pogut tractar de aquells, però que en lo sdevenidor faran tota cosa concernent en aquest

effecte al servey de Déu y de sa magestad, bé y utilitat de tota la terra, que encara que estos brassos desijen servir a sa magestat, en lo particular de la jura del serenís-sim príncep, com a totes altres coses concernents a son real servey, però que per los impediments que·y ha en los brassos ecclesiàstich //331v// y real, en los quals los síndichs de aquells han de consultar ab sos principals, però no·s pot resòldre ninguna cosa acerca de aquest particular, que procuraran ab brevedat haver la resolutió per a donar-la, qual desitjen al servey de sa magestad.

Desliberació del bras real sobre lo matex particular de la embaxada.

Los matexos embaxadors del bras real tornaren en lo present bras y han refferit que aquell adherex al parer de aquest, en lo que toca al segon cap del memorial de sa magestad, que tracte de la jura del sereníssim príncep, que·s fassa embaxada a sa magestad dient que per quant los síndichs de aquell bras han de consultar ab sos principals y no tenen poder per aquest particular, que per al present no·s pot resòl-rer ninguna cosa sobre aquest particular, y quant al primer cap és de parer que no·s diga ninguna cosa de disculpa dels brassos en la embaxada.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit en lo present bras que aquell adhe-rex al parer de aquest que se anomenen persones per a fer los memorials dels agra-vis.

Nominació de persones per a sercar aposientos.

Lo present bras ha anomenat a mossèn Miquel de Montagut y a mossèn Joan Cassador per a regonèxer y sercar aposientos //332r// abtes y convenients per ajunc-tar-se los advocats y altres per a tractar negocis de la present Cort y que pugue llo-gar aquell aposento o aposentos que·ls aparexerà, consertar-se del preu y totes altres coses fer que per dit negoci seran necessàries ensemps ab les persones nomenades per lo matex effecte en los altros brassos.

Dictis die et anno, post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, modo, lloch y forma acostumats.

Electió de persones per a fer lo memorial dels agravis feta per lo bras real.

Lo promotor del bras real ha refferit que aquell bras havia feta electió y nomina-ció per fer los memorials dels agravis de mossèn Andreu Vilaplana, altre dels sín-dichs de Girona, mossèn [208] Bordó y síndich de Balaguer y mossèn Rabollet, síndich de Vilafranca de Conflent.

Electió feta per lo present bras de persones per a fer los memorials dels agravis.

E lo present bras y stament militar, hoyda y entesa la electió y nominatió feta per lo bras real, anomenà per fer los dits memorials dels agravis a don Jayme de Cardona, don Berenguer de Paguera, mossèn Pere Cassador, cometent al promotor del present bras ho reporte als altros brassos.

Electió de persones per lo memorial dels agravis feta en lo bras ecclesiàstich.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras per a fer los memo-

208. *A continuació, espai en blanc*

rials dels agravis ha anomenades les persones següents, ço és, lo il·lustríssimo senyor bisbe de Vich, //332v// lo reverendíssim abat de Poblet y lo capitular de Barcelona.

Nominatió de persones en lo bras militar per a fer Constitucions i Capítols de Cort.

Lo present bras encontinent féu electió y nominació de persones per a fer les Constitucions y Capítols de cort, que són los següents: lo molt il·lustre don Pedro Galceran de Pinós de Fonollet, bescomte de Canet y de Illa, don Honofre de Alentorn, senyor de Seró, don Plegamans de Marimon, mossèn Jaume Salbà, mossèn Joan Andreu, àlies Blan Ribera, y mossèn Joan Cella y Taffurer.

Nominatió de persones del bras real per a fer Constitucions y Capítols de Cort.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras real y ha refferit que aquell bras havia també feta electió y nominatió per a fer les Constitucions y Capítols de Cort de les persones següents, ço és, de micer Miquel Çarrovira, altre dels síndichs de Barcelona, mossèn Algaró, síndich de Lleyda, mossèn Montornès, síndich de Tortosa, mossèn Hierònym Boldó, síndich de Perpinyà, micer Mascaró, síndich de Vilafrancha de Panadès, y de micer Montserrat, síndich de Balaguer.

Pensament del present bras que se fassa embaxada als tractadors per notificar-los las clarícies que en estos brassos se troben acerca de la pretensió que tenen los valentians de la precedèntia.

Lo promotor del present bras fou tramès als altres brassos per a notifficar-los com per la pretensió que aïr tingueren los valentians pretenent la precedèntia de Cathalunya en aquest bras, se han trobat clarícies ab les quals clarament consta la precedèntia de Cathalunya al Regne //333r// de Valèntia, y per ço, per via de pensament, aparexeria en aquest bras se fes embaxada als senyors tractadors per a fer-los entèndrer la clarícia de dit negoci.

E poch aprés lo promotor del bras real refferí an aquest bras com aquell bras adheria al parer de aquest, ço és, que fassa la enbaxada.

Desliberatió del bras ecclesiàstich se fassa la resposta als tractadors de sa magestat a la scriptura per via de ambaxada.

Lo molt reverent senyor abat de Gerri, los reverents ardiacha de Tarregona y lo ardiacha de Tortosa, embaxadors del bras ecclesiàstich tramesos al present bras, han refferit com aquell bras no és de parer que·s fassa la enbaxada a sa magestat, sinó als senyors tractadors de sa magestad de part dels tres brassos, notifficant-los la bona voluntat dels brassos en lo cap particular del jurament del sereníssim príncep y en lo cap que conté de la detentió de la cort, que se'ls torne resposta ab paraules generals, dient-los lo que los brassos han fet y fan perquè lo progrés de la Cort vage avant, lo que se pot entèndrer per haver-se ja nomenat persones per a fer los memorials y que no·s fassa embaxada a sa magestat com ha deslliberat lo bras militar y que asò sie notifficat ab enbaxada als altres brassos.

Desliberatió se fassa enbaxada als brassos de Aragó.

Lo present bras y stament militar féu deslliberatió y determinació se fassa enbaxada als brassos de Aragó fent las gràtias de la mercè han feta de donar an aquest bras los //333v// actes y requestes y altres scriptures se són fetes a effecte de la revocatió que se ha feta del desafuero publicat per la present vila de Monçó;

per fer dita enbaxada foren anomenats don Joan Icart y don Francisco de Rochabertí y de Pau.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit an aquest bras que aquell bras se adherex al parer de aquest bras que·s fassa la enbaxada als senyors tractadors sobre la pretensió de la precedèntia del Regne de Valèntia, per ço, abans que fassa la dita enbaxada, seria bé se junctassen los advocats per a fer memorial del que trobaran sobre aquest particular, perque les persones qui han de anar vagen instruïdes.

E poch aprés vingué en lo present bras lo promotor del bras real y ha refferit que aquell bras adheria al parer de aquest que·s fassa dita enbaxada als senyors tractadors conforme ab aquell bras és estat reportat.

Die veneris, XIII mensis septembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora y lloch, modo y forma acostumats.

Pensament del bras ecclesiàstich que se ajuncten los notaris dels tres staments per a minutar una procura que los capítols y universitats han de fermar per a jurar lo sereníssim príncep, senyor nostre.

Lo promotor del bras ecclesiàstich reporta an aquest bras com aquell bras, per via de pensament, haurie determinat que //334r// se ajunctassen los notaris dels tres brassos y que minutassen una procura que se ha de fermar per los capítols y universitats als ecònomos y síndichs de aquells[209] per a jurar al sereníssim príncep nostre senyor y aquella se comunique als brassos perque aquells la puguen enviar al protonotari, que veja aquella si estarà bastant per a dit effecte.

Lo present bras y stament militar adherí al parer del bras ecclesiàstich.

E poch aprés és vingut lo promotor del bras real y ha reportat al present bras com aquell bras adhereix al parer de aquest y del bras ecclesiàstich.

E poch aprés, etc.

Desliberatió del bras real acerca de la embaxada als senyors tractadors per a respondre als caps de la scriptura que de part de sa magestat fou llegida als brassos per lo protonotari.

Lo promotor del bras real és vingut en lo present bras, com an aquell bras se havia refferit ab enbaxada de part del bras ecclesiàstich, com an aquell bras ecclesiàstich se havia determinat, per via de pensament, se fassa enbaxada als senyors tractadors de sa magestad, de part dels tres brassos, notificant-los la bona voluntat dels brassos en lo cap particular del jurament del sereníssim príncep, que aquell bras ecclesiàstich, entenent ser cosa molt justa y convenient, no sols al servey de sa magestat, però encara al bé y utilitat de tots los vassalls, //334v// fer lo que sa magestat demana acerca del jurament de dit sereníssim príncep, y quant al cap que convé de la detentió de la cort, que se torne resposta ab paraules generals, dient-los que los brassos han fet y fan perquè lo progrés de la Cort vaje avant; aquell bras real per via de pensament ha deslliberat que se fassa dita enbaxada als dits senyors tractadors y que se'ls diga com los síndichs de aquell stament no tenen poder de fer lo que sa

209. *A continuació, repetit,* y aquells.

magestat demane en promte acerca del jurament del sereníssim príncep y que ab tota brevedat se consulterà ab llurs principals y, rebuda la consulta, se tornarà resposta a sa magestad.

Deslliberació del bras ecclesiàstich sobre la forma de la dita enbaxada als senyors tractadors.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit, an aquell bras, com en aquell bras per lo promotor del bras real se ha refferit que aquell bras seria de parer, per via de pensament, se fahés la susdita embaxada als senyors tractadors, però que embaxadors de quiscun bras donen las rahons que en quiscun bras occorrarian haver de donar als senyors tractadors sobre aquelles coses que se havien de respondre acerca dels caps de la scriptura de sa magestat. Aquell bras ecclesiàstich ha deslliberat, //335r// per via de pensament, que no·s fassa en la forma que ha refferida lo bras real, sinó que·s fassa ab una resposta, refferint ab aquella les causes que occorren a tots los brassos per a resposta de dits caps.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo present bras y stament militar, hoyda la relació féu en aquest bras per mossèn Miquel de Montagut y mossèn Joan Cassador que ells havien trobats dos aposentos en lo monestir de la Trinitat per a junctar-se los advocats y altres persones per a tractar negocis de la present cort, los quals, en lo entretant que la casa que se espresa de voluntat de tots los brassos se buydarà o avacuarà, poran servir per dit effecte, féu deslliberatió y conclusió que en lo entretant se prenguen dits aposentos del dit monestir per dit effecte, cometent al promotor del present bras que ho reporte als brassos.

E poch aprés lo promotor del bras real ha reportat en aquest bras com aquell bras adhereix al parer de aquest que·s prenguen dits dos aposentos de la Trinitat, en lo entretant que la casa que és llogada per dit effecte se avaziarà.

335v// **Deslliberatió del present bras se scriga als diputats envien tots los memorials fets del succés dels inquisidors ab los diputats y tots los altres que tenen que no han inviat**.

Lo present bras y stament militar, per via de pensament, ha deslliberat que se escrigués als diputats de Cathalunya que invien a la present Cort tots los memorials fahents per lo negoci de la Inquisitió sobre la qüestió que fou entre los diputats de Cathalunya y los inquisidors y de la presa dels diputats de Cathalunya y, generalment, de totes les altres coses que són succehides des de les últimes Corts fins lo die de vuy.

Desliberatió del bras ecclesiàstich sobre lo pensament que lo militar ha tingut de scríurer als diputats y, encara que adheresca, és divers del militar.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras adhereix al vot y parer de aquest que se escrigue als diputats de Cathalunya envien tots los memorials que tinguen en la Diputació ab paraules generals, sens spesifficar cosa particular, y axí bé aquell bras, per via de pensament, havie deslliberat se escrigués ab la matexa

lletra que invien llista de les inseculations de diputats ecclesiàstich, militar y real, y dels hoydós y còpia dels capítols se acostumen de llegir quant se insecula a diputats y hoydors.

Desliberació del bras real sobre lo que se ha de scríurer y pensament nou sobre las inseculations y previsions de officis.

Lo promotor del bras real ha refferit en lo present bras com aquell bras adheria al parer de aquest bras que se scriga als diputats envien tots los memorials //336r// que tenen dels agravis, sens spesificar cosa particular, llista de les inseculations de diputats y hoydors, y còpia dels capítols que·s lligen en las inseculacions de diputats y oydors. Y també aquell bras, per via de pensament, ha deslliberat que ab la dita lletra se scriga als dits deputats que, quant vagaran llochs de diputats y hoydors y officis de la casa de la Diputació del General de Cathalunya, preferescan, en lo insecular dels llochs y provehir de officis que vagaran, les persones qui residiran en les presents Corts a totes altres persones.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit en lo present bras que aquell bras ecclesiàstich se adhareix al pensament del bras real que se escriga als diputats que en lo insecular en los llochs de diputats y hoydors tinguen comte en ensecular las persones que residexen en les presents corts.

Lo present bras y stament militar adherí al parer del bras real que se escriga als diputats de Cathalunya que en la inseculatió dels llochs de diputats y hoydors y en la provisió dels officis que vagaren tingue per bé de insecular en ells y quiscú dels officis que se havien de provehir als qui residen en la present //336v// cort, sens estrènyer-los a que hajen de preferir com són ab lo real.

Mossèn Joan de Ressende dissent a tots y sengles actes de la present cort.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras com, entès ha aquell bras, lo pensament del bras real que aquell bras ha tingut que se escriga a diputats preferescan en les inseculations y officis als qui residexen en la present cort, ha aquell bras apar que no sols se'ls ha de dir que preferescan per ço que ho hajen de fer en lo que toca en las enseculations, però en lo que toca[210] dels officis que an aquell bras ha aparegut no deslliberar cosa alguna y que era bé aquell bras havie ordenada la resposta se ha de donar als senyors tractadors als caps de la scriptura que per part de sa magestat fou llegida per lo protonotari en los brassos de Cathalunya.

Die sabbati, XIIII mensis septembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Joan de Ressende alsa del tot lo seu dissentiment que lo die de aïr posà //337r// de tal manera que·s puga passar avant en tots actes y negocis de la present cort.

Mossèn Honoffre de Comelles dissent a tots y sengles actes de la present cort, attès que en lo present bras y ha alguna persona que per los habilitadors se té donat orde de què la tal persona no estigués en lo present bras, al qual per lo notari del pre-

210. *A continuació, ratllat,* en las enseculations.

sent stament se li és estat dit y, no obstant assò, asistex en dit bras, y lo dit notari dirà qui és, com ja dit notari ho ha dit al senyor president del present bras.

Mossèn Honofre Comelles alsa son dissentiment, per ell lo die present posat, per tot lo die present, passat emperò lo present die, lo dit dissentiment resta en sa forsa.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras una scriptura ordena an aquell bras ecclesiàstich contenint en effecte resposta als caps de la scriptura que per los senyors tractadors fou reportada, y per lo protonotari de sa magestat fonch llegida en los tres brassos de Cathalunya, la qual scriptura, per manament del senyor president del present bras, fou llegida per mi, Joan Sala, notari de Barcelona, scrivà del present bras y és del tenor següent:

> Los tres brassos de Cathalunya havent entès, per vosses senyories, la voluntat de sa magestat, així en lo que toca al bon progrés de les corts, com en lo jurament del sereníssim príncep, responen //337v// que besen humilment les mans a sa magestat per la bona memòria té del bé de aquest son Principat. Y quant al primer cap, que per part sua han posat y possan tots los medis a ells possibles per a llevar tots los destorbs que se offerexen, com són serts ho ha entès sa magestad, per via de vostres senyories, y en lo prevenir ab tota diligèntia procuraran lo progrés de les Corts no sie destorbat, desitjant súmmament tinguen bo y breu succés; quant al jurament del sereníssim príncep, tots los brassos per la innata fidelitat y amor que sempre sos passats han tingut als predecessors reys, de gloriosa memòria, y vuy los presents tenen a la magestat del rey nostre senyor, desitjarien en gran manera poder donar precissa resposta conforme al ànimo de cada hu dels qui vuy se troben en dits brassos, però com en lo bras ecclesiàstich y haje alguns ab poders dels prelats absents y dels capítols de les iglésies, cathedrals y tots los del bras real entrevinguen ab poders de les ciutats y universitats reals als quals, per ser la cosa de tanta importàntia y contento, tenen obligació de donar rahó, no poden tornar la resposta al present fins la tinguen de sos principals, esperen, emperò, la tindran tal que serà al servey de nostre senyor y de sa magestat, bé y utilitat de son Principat.

338r// Lo promotor del bras real ha refferit an aquest bras com lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportada an aquell bras una scriptura[211] que conté en si resposta fahedora als senyors tractadors als caps de la scriptura de sa magestat en lo present procés insertada y ha aparegut bé, an aquell bras, se fassa dita resposta, segons la dita scriptura conté, y que per dit effecte se fassa electió de persones.

Mossèn Gaspar Boix, donzell, en la vila de Trem, vegaria de Urgell, domiciliat, ha comparegut en la present Cort y ha jurat en la forma acostumada a ell llegida y affirmà no haver aguda lletra.

Mossèn Jaume Salbà, donzell, com ha procurador de Pau Salbà, fill seu, donzell, en Barcelona domiciliat, com consta de la procura en poder del discret Jaume de Encontra, notari de Barcelona, a XXVI de agost proppassat, en dit nom comparagué en lo present stament y bras militar y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada a ell llegida y affirmà lo dit son principal no haver haguda lletra.

Mossèn Jaume Salbà, donzell, com a procurador del magnífich mossèn Miquel Santa Fe, natural de la vila de Falset, del Principat de Cathalunya y en la ciutat de

211. *A continuació, paraules il·legibles ratllades.*

Valèntia domiciliat, senyor de la baronia de Forna y Castellonet //338v// de la Conquista en lo Regne de Valèntia, com de sa procura consta en poder del discret Cristòfol Climent, per auctoritat real notari públich de Valèntia, a XXVII de juny proppassat, en dit nom comparagué en lo present estament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada a ell llegida y hafirmà no haver rebuda lletra.

Lo present bras féu deslliberatió se fes a saber als altres brassos ecclesiàstich y real com aquest bras, per via de pensament, ha feta una deslliberatió qui segueix:

Perquè no és rahó que una obra tant necessària per al present Principat de Cathalunya en dos corts, ço és del any 1553 y 1564, ab tanta sancta intentió determinaren de ser imprimida la recopilació de les Constitucions de Cathalunya que és lo effecte per lo qual se·s manada fer, com és sert se dexaria de fer si per los tres staments no·s feyen majors diligènties de las que de vint anys a esta part que fonch acabada dita obra se són fetes, encara que se han fetes algunes ab prou gastos de las Generalitats, segons que de tot, particularment per los llibres dels dietaris de la casa de la Diputació, se pot clarament veure, per tant lo present bras y stament militar ha feta deslliberatió //339r// y conclusió que, per via de embaxada y supplications o altrament de la millor manera y forma que a tots los tres staments aparrà, se supplique a sa magestat, o per medis dels senyors tractadors se procur, per a què sa magestat sie servit donar lloch y orde que dit llibre de recopilació de Constitucions se puga trobar, lo que·s vingut a ses reals mans, fermat de totes les sis persones electas per sa magestat y per tots los tres brassos, o verament comprobar lo últim, que vuy resta dos en poder dels diputats, y feta dita comprobatió se'n fassen dos volums, lo hu perquè reste en son real archiu y lo altre en lo archiu de la Diputació, y axí aprés se imprimesca dita nova recopilació, segons sèrie y tenor de dits dos exemplars entre si comprovats y en dits dos archius recondidors, posant en quiscú de aquells son decret y real auctoritat, com convé en una obra de tanta importàntia que concerneix totas las lleys de dit Principat de Cathalunya, y també per fi y effecte que, si per ventura, per algun sinestre succés no podie fer dita comprovatió de volums, per no trobar-se lo dit que fonch enviat a sa magestat, fermat de totes les persones eletes, supplicar a sa magestat fos servit manar, com dit és, fer nova comissió de tres persones, les quals ab altres tres nomenades per los tres staments //339v// revejen clarament la present Cort la dita recopilació, que vuy resta en poder dels tres staments, ab les altres recopilacions de les Constitucions fahedores ab sos cóngruos y convenients títols com convé, y feta dita revista se seguesca l'orde de dalt donat.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en la qual foren presents:

Alo molt il·lustre don Francesch Dalmau de Rochabertí, vescomte de Rochabertí; lo molt il·lustre don Pedro Galceran de Pinós y de Fonollet, vescomte de Canet y de Illa; don Honofre Alentorn, senyor de Seró, don Galceran de Cardona, don Berenguer de Paguera, don Francisco de Ortafà, mossèn Hierònym de Argensola, mossèn Hierònym Joan, don Gabriel de Lupià, don Joan Icart, mossèn Enrich Serra, mossèn Enrich Terça, mossèn Hierònym Olivó, don Bernat de Guimerà, mossèn Joan

Cassador, mossèn Joan Andreu Blan, àlies Ribera; //340r// mossèn Joan Burguès y de So, mossèn Gaspar de Pons, mossèn Pere Cassador, mossèn Joan Cella y de Taffurer, mossèn Antoni Vila y de Çavassona, don Joan de Camporrelles, mossèn Francesch Olivó, mossèn Hierònym Sanctmartí, don Plegamans de Marimon, mossèn Miquel de Llàssera, mossèn Jaume Salbà, mossèn Honofre Comelles, mossèn Hugo de Guimerà, don Bernat de Camporrelles, mossèn Pere Còdol, mossèn Joan Babtista Ferrer de la Mora, don Francisco de Rochabertí y Pau.

El present bras y stament militar adherí al parer y vot del bras ecclesiàstich y ab la resposta per aquell feta desús inserta. E lo present bras y stament militar féu deslliberatió y conclusió que llevats los dissentiments que estan posats en lo present bras en coses de gràtia que, pus lo que sa magestat manà llegir per son protonotari en lo present bras y envià a dir per los senyors tractadors del jurament del serenís-sim príncep, és cosa que tant importa al servey de sa magestat //340v// y benefici de tot aquest Principat que tingue effecte y attès que aquest bras no té ab qui consultar, ni té impediment per lo qual no puga amostrar la promta voluntat que tots tenen, ha determinat y feta deslliberatió lo present bras que·s fassa dit jurament, sempre y quant sie sa magestat servit y per los brassos ecclesiàstich, militar y real se haje determinat lo temps y forma de fer dit jurament y per dit effecte, tant solament, foren llevats tots los dissentiments de gràtia, exceptat lo de don Jayme de Cardona y de Rochabertí, la qual conclusió fonch feta per lo present bras, no obstant que les persones devall scrites votassen en la forma que·s segueix:

Primo, mossèn Joan Burguès y de So votà y dix que per quant los del present bras són persones llíberes en sos vots y, més en particular, deuen amostrar la molta voluntat tenen de fer servey a sa magestad y donar contento ab la jura del sereníssim príncep, per ço, és de vot y parer de que·s jure sempre y quant sa magestat serà servit se fassa, ab que sa magestat nos fassa mercè de fer las facultats que, per la menor edat de sa altesa se deuen fer //341r// en semblants cassos, han feta los reys de inmortal memòria, requerint que lo present vot sie incertat en lo procés de la present cort.

Mossèn Pere Cassador votà y és de parer que attès que tots los negocis de la Cort se resolen concordament los tres brassos ecclesiàstich, militar y real, essent aquest de tanta importàntia se seguesca la matexa orde, stil y praticha y que quant los brassos ecclesiàstich y real esteran llíberos per a poder tractar del jurament del serenís-sim príncep, llavors se porà tractar y comunicar ab los altres dos brassos y fer la determinació conforme majorment que vuy se·s determinat en aquest bras la resposta en scrits donada als tractadós ab conformitat dels tres brassos y és de parer que·s serve en assò, lo que se·s servat en tots los juraments dels prínceps, que no·s trobarà que ningun bras se sie adelentat, ni serveix a res adelentar-se, sinó allergar y differir més lo jurament.

Don Bernat de Guimerà que attès que nosaltres estam ajunctats assí en la present Cort per a tractar y resolre'ns en les Corts que concernesquen al servey de Déu y de sa magestad, bé y utilitat de aquest Principat, //341v// y la més principal e important de totes és la jura del sereníssim príncep, senyor nostre, de la qual dependeix lo servir a Déu y a sa magestat y tota la quietut, sosiego y contento de aquest Principat, y que los vots y determinatió dels qui assistim en aquest present bras militar són molt llibres y en res no dependents de la voluntat de altri, és de perer que, ab la matexa

llibertat que tenim sens fer mentió dels impediments y excusas dels altres brassos, nos offeriam a sa magestat promptes de jurar, sempre que sie servit al sereníssim príncep, senyor nostre, de manera que los nostros antepassats han acostumat jurar los prínceps y reys antecesors seus de gloriosa memòria.

Altre vot.

Mossèn Joan Cassador és de parer del senyor Pere Cassador que no·s tracte de aquest negoci que los altres dos brassos no tinguen lo poder y resolutió de sos principals para tractar-ne y requereix que lo present vot sie insertat en procés.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit en aquest bras han mirada la scriptura que per lo promotor del present bras se és aportada en aquell bras y és de parer que la probació de la recopilació de les Constitucions que estan sotascrites, //342r// demanades persones, se comete a sis persones, ço és, a dos persones de quiscun dels tres brassos, ecclesiàstich, militar y real; y per aquest effecte aquell bras à anomenat lo abat Pla y a micer Honofre Pau Cellers, y axí bé serie de parer se inviàs a Madrid, per a la còpia de la recopilació de Constitucions que estan sotascrites de mà de sis persones, la qual fou donada a sa magestad y perque si s'esperave la resposta si aquella còpia se trobarà o no, seria cosa llarga y per ventura se perdria la ocasió y se defferiria la comprobació de dita recopilació per a les altres corts, aquell bras, per via de pensament, havie determinat se fahés dita comprobació en lo entre tant que·s farà diligèntia en sercar aquella altra còpia.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras com han trobat exemplars ab que les matexas persones qui anaren a parlar ab sa magestat a vèurer y hoyr lo que sa magestat manave, anassen a tornar resposta als senyors tractadors de la scriptura de sa magestad. Y axí aquell bras, inseguint los dits exemplars, ha anomenats lo reverendíssim bisbe de Barcelona, lo molt reverent abat de Poblet //342v// y lo ardiacha Coma de Vich.

E poch aprés vingué lo promotor del bras real y ha refferit com aquell bras adheria al parer del bras ecclesiàstich que se tornàs resposta als senyors tractadors per las matexas persones anaren a tractar ab sa magestad.

E poch aprés lo present bras deslliberà que las matexas personas foren elegides per anar a tractar ab sa magestat vajen als senyors tractadors, conforme han reportat los promotors dels altres brassos ecclesiàstich y real.

Lo present bras féu electió y nominació del senyor don Bernat de Guimerà y de mossèn Joan Cella y de Taffurer per a comprovar la còpia de la recopilació de les Constitucions que les Corts passades foren fetes, cometent assò al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha refferit que aquell bras havie feta electió y nominació de micer Frexanet, síndich de Lleyda, y de micer Mascaró, síndich de Vilafrancha de Panadès, per comprobar la còpia de la recopilació de les Constitucions.

343r// Mossèn Guillem de Guillemota, donzell, en la ciutat de Balaguer domiciliat, comparagué en lo present stament y jurà en ànima sua en la forma acostumada y ha ell llegida y affirmà no haver aguda lletra.

Mossèn Honofre de Comelles diu que attès que lo negoci de micer Francesch Serra se tracte com convé per los diputats y és impediment per algun negoci de la

Cort tractar de aquell, per tant dissent que·s puga tractar en lo present bras de aquest particular.

Mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, dissent que·s puga tractar lo negoci de micer Francesch Serra, com aquell sie impediment per lo progrés de la present Cort y de la visita dels diputats de Cathalunya, com se entenga los dits diputats procehir jurídicament en dita visita.

Deliberatió del bras real que se scriga als diputats perque envien [còpia] de les pragmàtiques.

Lo promotor del bras real ha refferit com aquell bras havia deslliberat, per via de pensament, se scrigués als diputats de Cathalunya que envien còpia de les pragmàtiques perquè assí se puguen recopilar algunes d'elles que apparexeran convenients y necessàries.

343v// Micer Enrich Serra, en nom y per part del magnífich micer Francesch Serra, doctor en drets, ciutedà de Barcelona, presentà una supplicatió al senyor president, supplicant aquella fos llegida y ésser-li administrada justícia com en dita supplicatió se conté, la qual supplicatió fonch llegida per mi, Joan Sala, notari del present bras, y perquè sobre dit negoci se havien posats dos dissentiments no fonch decretada.

E encontinent dit micer Enrich Serra dissentí a tots y sengles actes de la present Cort y progrés de aquella fins a tant que sia micer Francesch Serra desagraviat, conforme en dita supplicatió, per ell presentada y per lo bras ecclesiàstich decretada, més llargament se conté y que tractant-se de dits agravis, primerament se vote si mossèn Joan Burguès y de So pot estar en lo present bras com pretengue dit micer Serra que no·y pot estar, ni per ninguna via directa ni indirecta pugue entrevenir en les coses tocants a dits agravis, com és ell estat lo principal de dit pretès procés y haje una y moltes voltes testificat en offensa y contra dit micer Francesch Serra.

344r// *Die lune, decima sexta mensis septembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV*.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumada

Don Bernat de Guimerà possa son dissentiment en totes les coses de gràcia.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras que en aquell bras, per via de pensament, se havia determinat se fes electió de persones per entrevenir en lo redrès del General, la qual no se és puguda fer per haver-se posat en aquell bras un dissentiment.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Joan Burguès y de So me ha donada una scriptura contenint en si dissentiment, la qual requerí a mi, Joan Sala, notari, la llegís y la continuàs en lo present procés y és del tenor següent:

344v// **Dissentiment de mossèn Joan Burguès y de So al negoci de micer Serra**.

Per quant micer Enrich Serra, disapte proppassat, possà dissentiment a tots actes fins a tant fos declarat no poder entrevenir jo, Joan Burguès y de So, en lo que se ha de tractar de la pretesa admissió de recors de son germà micer Francesch Serra, no obstant que en lo progrés del pretès contradit Serra per los senyors diputats en la visita feta y en lo tocant en ella a dit Francesch Serra sie molt notori lo que diffugí per no haver de testificar contra dit micer Serra y per ço se·s vist clarament haver patit yo, per no haver de dir lo que verament sabia contra dit micer Francesch Serra, y per ço se veu clarament lo poch so estat part, ni causa en lo principi, ni progrés, ni haver instat res contra dit micer Francesch Serra en lo progrés de dita visita, ans bé haver ajudat, procurat y desitjat poder-u levar y valer a dit micer Francesch Serra en lo tocant al dit de dita visita, lo qual ésser com tinch dit és molt públich y notori, y attès que micer Enrich Serra en lo present bras ha dit y assenyalat ésser jo suspecte per haver jo deposat contra de son jermà, és just que en lo progrés del fahedor en lo pretès per dit micer Enrich Serra se fassa ab igualtat, intervenint //345r// persones líberas y fora de tota suspectió, y per lo tocant al fet per los senyors diputats y per ser cosa de generalitat y de comú, se deu tenir comte per lo que és cert se té més en lo particular que en lo comú, y com la visita sie feta tant justa per los senyors diputats y forsosa per la forsa dels Capítols de Cort y en particular per la obcervansa del capítol XV de las Corts del any MDXXXXII, per lo qual clarament se veu no tenir lloch lo pretès per part de dit micer Francesch Serra de que no poden los diputats visitar, lo que és sert vist y usat, que no obstant que los veguers tenen visita passat son trienni, no per ço si en lo discurs de son trienni fan cosas indegudas no dexan per ço de castigar-los y suspendre dins lo trienni de son offici, y en la pretesa nul·litat oppose dit micer Francesch Serra en lo pretès contra micer Francesch Ubach, és vist no tenir lloch per quant y ha declaració de consemblants impediments contra de micer[212] Albanell, lo qual tingué los matexos officis que té havuy dit micer Ubach, y en lo deduhit per dit Francesch Serra de la violèntia feta als testimonis, com fou //345v// a Llunell, Càrcer y Paxau, fou cosa jus feta, per quant los dits interrogats ab juramment foren convensuts ab testimonis com a perjurs per no haver dit lo que sabien y per ço foren los tals capturats, com per llurs depositions de dits Llunell, Càrcer y Pexau fou declarat, lo qual sé jo ésser lo dit com a persona que tractave ab los dits Llunell, Càrcer y Pexau perquè ajudassen a dit micer Francesch Serra en tot lo possible, li fessen tot lo menys danys poguessen. Y en lo tocant a la quexa de la interventió dels il·lustres doctors del Real Concell applicada en dita visita per los senyors diputats, és cosa ja en semblant cas feta per altres diputats y per dit micer Francesch Serra, intervenint com a assessor en lo progrés de la visita se féu en los anys atràs en lo trienni fou diputat don Enrich Agullana, en la qual visita dit Serra fonc hassessor, y per lo dit y per los aplicats del Real Concell foren condemnats en dita visita los visitats, lo qual és molt notori y sabut y conforme a Capítols de Cort los doctors del Real Concell són obligats en asistir y aconcellar

212. *A continuació, espai en blanc.*

als diputats en totes les cosses que per dits diputats són cridats y requerits asistesquen. Y en la quexa dóna dit Francesch Serra de la larga detentió de son arrest //346r// y conclusió de causa, esta se entén en ser per sa culpa, per haver sempre allargada sa deffensa, com ab la multitut dels articles donats per sa part consta, y interval·los posats en la producta de articles, y veu-se asò clar per lo que últimament ha fet lo dia li foren publicades les deffenses que donà cent articles. Per les quals cosas clarament se veu diffugir a la tal declaratió per sentir-se culpable perque an asantir-se tal per sa justificació instarà ell lo revés del que fa com fora procurar que per la present Cort fos prefigit temps breu, per a què dins d'ell declarassen los senyors diputats dita visita y feta la tal declaratió, si agravi tenia, recorre a la Cort, y aleshores conexerien del mal condemnat y per lo diffugi del dit micer Francesch Serra clarament consta la molta confiansa té dit micer Francesch Serra de moltes persones que y ha en los presents brassos l'àn de affavorir y ajudar en què portant-se así dita visita se allargue y se affosque y no·s puguen conèxer de dita visita per lo que y ha molts en los presents brassos són advocats, dits Francesch Serra y Enrich Serra, y assò tant de militars com advocats de universitats y capitulars y no resmenys los obligats al General, tant com a principals coma fermanças, //346v// tement que sent assessor dit micer Francesch Serra en lo discurs de las executions porà danyar-los, no daran los vots llíberos en la pretesa admissió de recors y com de las cosas ditas consta plenament mon bon zel per lo tocar a la bona directió de la visita y d'ella nàxer útil y beneffici al General, cosa tant de servey de Déu, de sa magestat y beneffici públich. Per ço disient a la provisió fahedora a la pretesa de recors opposada per dit micer Enrich Serra, com a procurador de son germà micer Francesch Serra, fins a tant sie declarat poder-y entrevenir y votar les persones de les quals dits Serras són advocats y los síndichs de capítols y universitats dits Serras són advocats, y los obligats al General, tant principals com fermances, si hy poden entrevenir y votar las famílies de les persones que a sos senyors tenen per advocats dits Serras y los qui han testificat, tan en offensa com deffensa, contra dit micer Francesch Serra, lo qual dissentiment requeresch a vós notari publiqueu y sia incertat en lo procés y, fins a tant sie declarat lo pretès en mon dissentiment, no lleveu acte de cosa tocant a la admisió del pretès recors supplicat per part de dit micer Francesch Serra.

347r// Mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General de Cathalunya, aportà en lo present bras aportà[213] unes lletres dels noble, reverents y magnífichs diputats de Catalunya, closas y ab lo sagell major de la casa de la Diputació sagellades, les quals foren per mi dit notari llegides y publicades y són del tenor qui·s segueixen:

Als reverendíssims y molt il·lustres senyors los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya convocada en la vila de Monçó.

Reverendíssims y molt il·lustres senyors.

Com nosaltres haiam tingut y tingam grandíssima gana de complir ab la obligació més principal de nostre offici y satisfer a la voluntat que sabem tenen vostres senyories de passar avant la executió contra los deutors del General, de

213. *A continuació, repetit,* aportà.

manera que en tot lo que sie possible reste satisfet, haviem procurat de continuar aquella, algunes vegades mostrant rigor y altres molta dulsura, sols per vèurer si de aquesta manera porem arribar al intent que desitjavem de modo que tots se donassen pressa en descarregar-se y per so no haiam volgut usar e exequutió rigurosa de captura de persones si no és //347v// estat en les persones y casos que·ns ha apparegut no poder fer altra cosa ab descàrrech de nostra conciència, havem emperò trobat que havie resultat de aquella manera de tractar dos inconvenients molt grans: lo primer, que fent-se la executió en los béns dels debitors, alguns procuren que ningú diga a les proprietats que se encanten y quant assò no˙o fa són los debitors de tal qualitat que, per dèurer-se'ls respecte, ningú vol comprar coses sues, no offerir preu a l'encant públich; lo segon, que decernida la executió venen molts opposats com són les millors y obten los béns y ha's de sobresèurer la executió y altres com són germans se opposen per vincles y també creadors diversos y axí van differint-se les executions y fan-se litigiosos los béns y ab molta difficultat se pot passar avant y consemblants negocis prenem, com havem vist y havem trobat resten tan atràs, que seguint-se aprés la mort dels principals, lo General o per descuyt o per difficultat de prosseguir-se les causes pateixen molt y encara que en lo primer cap se pogués donar remey, que serie fer dir al procurador del General a les proprietats que se encanten y per lo just preu fer-se-les judicar, todavia per ser cosa que se és poch praticada y que carrega major administració en haver-les aprés de vèurer y cobrar los preus en que·s //348r// pèrden molts lluïsmes, hi·n resulten altres inconvenients, no ha apparegut assí per hara pèendrer aqueix medi fins a saber sia a vosses senyories aparrà asò o altra cosa. Lo dit segon inconvenient té pochs remeys, si no és arribar a la executió personal dels debitors y capturar-los, perque en aqueix cas ells matexos procuren que resten totes les oppositions y fan comte de sos patrimoni com millor poden y axí per aquest respecte nos ha apparegut, y també per donar calor a la dita executió, usar assí de aquest últim remey contra de algunes persones, encara que per ventura puguessen pagar fàcilment, perquè los qui poden tenir alguna difficultat se desenganyen y no fent-ho ell se ha de seguir la matexa forma, però perquè en aqueixa vila vuy resideixen molts cavallers, persones principals, los quals resten debitors al dit General en les fermanses que vosses senyories veuran y fent-se executió en sos béns no·s troba qui·ls vulla comprar y en altres han sobrevingut moltes oppositions, no havem pogut fer resolució particular del que se havie de fer, pues, no estan en part haont encara que nosaltres volguessem, poguessem procehir per més facilitat la exequtió e captura de ses persones y axí ha apparegut representar estes Corts, a totes a vosses senyories per nostre descàrrech, certifficant-los que en lo que //348v// porem fer a respecte dels béns, no pararem ni dexarem de continuar contra tots la exequtió, y en lo demés se farà lo que vosses senyories ordenaran, perque axò entenen que serà lo més acertat, y tant més quant mejor serà la clarícia dels deutors y de les quantitats que·s deuen y del temps que ha passat y per so enviam a vostres senyories un memorial llarch de tots los principals partícips y fermances de arrendaments de bolles y officials pecuniaris, ja ab altra termini avisat a vostres senyories la falta feia lo ardiacha Homs per a passar havant les coses de la visita,

hara advertim a vosses senyories com los processos de la dita visita se van llegint y no poden passar havant a la conclusió de ninguna de les causes que vosses senyories no manen al ardiacha Homs que vinga y avui tornam a supplicar Nostre Senyor les molt il·lustres persones de vostres senyories guarde ab lo augment y prosperitat que desitjam. De Barcelona, a X de setmbre MDLXXXV. Don Pedro de Botaller y de Oliver.

Reverendíssims y molt il·lustres senyors. Besa les mans a vostres senyories sos més certs servidors, los deputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barcelona.

349r// Aprés de firmada aquesta, rebérem lo matex dia la de vostres senyories de sis del corrent ab que·ns manen enviar los dits y altres memorials y scriptures y que passem havant les exequtions dels deutes rebran vosses senyories, lo que per hara va ab aquest portador, y lo més avant se farà ab diligèntia per enviar en ésser acabat y esperant entretant la resposta d'esta, no·ns descuydarem de la exactió, pus entenem són aquí ben vistes nostres diligènties y satisfem a la obligació de nostre càrrech y voluntat de vostres senyories. Don Pedro de Botaller y de Oliver.

In registro comuni IIº, foleo LVIII.

Mossèn Honofre Comelles alsa y suspén del tot lo seu dissentiment per ell posat dissapte més proppassat y se adhereix en tot y per tot al dissentiment posat lo die present per mossèn Joan Burguès y de So.

Die martis, decima septima mensis septembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch y forma acostumats.

Mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, //349v// alsà del tot lo seu dissentiment per ell posat.

Comparició.

Mossèn Balthezar Pardina, senyor de Vernet, cavaller, en Barcelona domiciliat, comparagué en lo present stament y jurà en la forma acostumada, per lo qual comparagué lo dia de la propositió mossèn Joan Pau Ciurana, y ha jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Comparició.

Mossèn Miquel de Guillemota, donzell, en la vegaria de Balaguer domiciliat, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada y hafirmà no haver aguda lletra.

Comparició.

Mossèn Joan Loscos, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada a ell llegida y affirmà no haver aguda lletra.

Comissió de anomenar portés a la instàntia de les persones eletes.

Lo present bras y stament militar, attesa la pretesa dels porters dels brassos qui haurà de servir a les persones eletes per los brassos en la casa ahont se ajunctaran lo present bras, dóna a mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera plen poder per a poder ensemps ab les persones eletes per lo present bras, per elegir los officials //350r// del present bras y pugue compondre dita pretenció y anomenar porter per dit

effecte, llevants los dissentiments que estan en lo present bras. Encontinent per dit effecte tots foren llevats.

Pensament del bras ecclesiàstich que sia creat un porter o criat per a las instàncias ahont se ajuncten les persones eletes.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras, per via de pensament, havie deslliberat que fos creat un porter o criat per a que servesque en tot lo necessari a les persones eletes per los brassos en la casa ahont se ajunctaran.

Desliberatió del bras ecclesiàstich de passar havant en negoci algun que no·s fassa electió y nominatió de persones per lo que toca al redrès del General.

E poch aprés és tornat lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit com aquell bras havie determinat se scrigués als diputats dels dos caps, lo hu de la exequtió y lo altro de la inseculació dels officis, y que aquell bras, per los dissentiments que té, no pot entendre en negoci que no·s fassa nominació de persones per lo que toca al redrès del General y que per aquest effecte aquell bras ha anomenats lo reverendíssim bisbe de Barcelona, lo abat de la Real y lo capitular de Elna.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Galceran Ferrer, donzell, senyor //350v// de la Mora, vegaria de Cervera, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada a ell llegida y affirma no haver haguda lletra.

Die mercurii, decima octava mensis septembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

***Mandatum Hugonis de Guimerà*.**

Mossèn Hugo de Guimerà, donzell, en lo lloch de Nalec, vegaria de Monblanch domiciliat, perque dix que per negocis a ell occorrents y necessaris se n'ha de anar de la present Cort, ferma procura al noble don Bernat de Guimerà, present en Cort, per a entrevenir en tots los actes y negocis de la present Cort fins a la deguda conclusió de aquella y special poder de concentir o dissentir al servey de sa magestad. Testimoni són los magnífichs mossèn Gaspar de Çacosta, donzell, en lo lloch de Alentorn domiciliat, y mossèn Anton Vila de Çavassona.

Comparició.

Mossèn Lluís Dezvalls, donzell, en la ciutat de Lleyda domiciliat, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada a ell llegida.

351r// Lo promotor del present bras fou enviat als altres brassos per a notifficarlos com aquest bras té molts dissentiments y entre aquells són los dissentiments de don Galceran de Cardona y de mossèn Agulló de Bellvehí y altres a ells adherints y

que, cerca de llevar aquells, per aquest bras se són fetes algunes diligènties y finalment no han pogut acabar cosa alguna y que rebrà mercè, aquest bras, que aquells possen la mà en valer en aquest bras com se són offerts en fer-ho.

Offerta dels brassos ecclesiàstich y real en valer el present bras per llevar los dissentiments de aquest.

Los promotors dels brassos ecclesiàstich y real són vinguts en lo present bras reportant com aquells brassos, entenent que en aquest bras estan alguns dissentiments, lo suppliquen vullen donar orde a que dits dissentiments sien llevats perque se pugue fer electió de persones per lo que toca al redrès del General y si en alguna cosa aquells brassos poran fer en ajudar an aquest bras ho faran de molt bona voluntat.

Mossèn Honofre de Comelles alsa tots los dissentiments per ell a cosa de justícia posats.

Dissentiment a coses de gràcia.

Don Plegamans de Marimon posse dissentiment en totes coses de gràcia.

Dicta die, post meridiem ipsius diei, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo present bras //351v// y stament militar en lo lloch, hora, modo y forma acostumats.

Pensament del bras real que·s fassa embaxada als senyors tractadós sobre los apunctaments de la recopilació de las Constitucions.

Lo promotor del bras real és vingut en lo present bras y ha reportat en ell que aquell bras, per via de pensament, ha deslliberat se fassa enbaxada als senyors tractadors de sa magestat sobre los apunctaments han fet les persones electes per la comprobació de la recopilació de les Constitucions.

Adhereix per dit pensament lo bras ecclesiàstich.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras adheria al pensament que ha tingut lo bras real de fer dita embaxada als senyors tractadors.

Suspensió del dissentiment de micer Enrich Serra.

Micer Enrich Serra alsa lo dissentiment per ell posat, donant lloch tant solament a que se fassa nominació de persones per a fer la embaxada als senyors tractadors sobre los apunctaments fets per les persones eletes per a la comprobació de la recopilació de les Constitutions y per a fer dita embaxada, quant emperò a tots los altres Actes de Cort fahedors dit dissentiment resta en sa forsa y valor.

Embaxada als senyors tractadors.

Lo present bras y stament militar féu conclusió y deslliberació que, adherint al parer dels altres brassos, se fassa dita embaxada als senyors tractadors y se'ls diga de part dels tres brassos que sien //352r// servits tractar ab sa magestat que la recopilació de les Constitucions se féu per lo Capítol de Cort de MDLXIIII fermada per les persones nomenades per sa magestat, lo qual està en poder de la cort, sia de son real servey que, revista per tres persones nomenadores per los tres brassos, se imprimesca ajustant a las Constitucions fetas las fahedores en la present cort.

Nominatió de persones del bras eclesiàstich per fer dita embaxada.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit en lo present bras com aquell bras ha feta electió dels senyors ardiacha de Homs y ardiacha Terça per fer dita embaxada.

Electió de persones del present bras a fer dita embaxada.

Lo present bras y stament militar féu electió y nominatió de don Joan Icart y de mossèn Honofre de Comelles per a fer dita embaxada.

Electió de persones del bras real per a la dita embaxada.

Lo promotor del bras real ha reportat en aquest com aquell bras havie anomenats mossèn Miquel Terrena, altre dels síndichs de Perpinyà, y mossèn Joan Navarro, síndich de Camprodon.

***Mandatum Francisci de Agulló*.**

Mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellvehí, dix que, per alguns negocis //352v// a ell occorrents y necessaris se n'ha de anar de la present cort, ferma procura a mossèn Antoni Vilar[204] y de Çavassona, present en cort, per a poder entrevenir en tots los actes y negocis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y special poder de alsar dissentiments per ell posats y de nou posar, axí a coses de gràcia, com de justícia, y per a concentir y dissentir al servey de sa magestad. Testimonis són mossèn Leandro de Margarit y [215].

Die jovis, decima nona mensis septembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Mandatum Michaellis de Guillemota.

Lo magnífich mossèn Miquel de Guillemota, donzell, en la ciutat de Balaguer domiciliat, perque per negocis a ell molt occorrents se n'ha de anar de la present Cort, per ço fa procura al molt il·lustre don Francesch Dalmau de Rochabertí, vescomte de Rochabertí, y al senyor don Ferrando de Vega, presents en corts, y a quiscú d'ells *in solidum*, per a que en nom seu pugan entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y ab special poder per a consentir al servey de sa magestat. Testimonis són mossèn Hierònym Olivó y mossèn Pere Còdol, donzell.

Suspensió del dissentiment de micer Enrich Serra.

Lo magnífich micer Enrich Serra alsà lo //353r// seu dissentiment per ell posat, donant lloch tant solament a que se puga licentiar lo promotor del present bras mossèn Hierònym Olivó per al temps que el present bras li apparega, en lloch de aquell, durant sa absèntia, elegir y anomenar altra persona del present bras en promotor, quant emperò en tots los altres actes de la present Cort fahedors lo dit dissentiment reste en sa forsa y valor.

Llicència concedida per lo present bras a Hierònym Olivó, promotor del present bras, per a poder-se'n anar de la present Cort per temps de vuyt dies.

Lo present bras y stament militar, convocat y congregat en lo lloch, modo, hora y forma acostumats, a petició de mossèn Hierònym Olivó, promotor del present bras, llevats los dissentiments que en lo present bras estaven a coses de gràcia, donà y concedí lliscèntia al dit mossèn Hierònym Olivó per a poder-se'n anar de la present Cort y estar fora ella per temps de vuyt dies. Testimonis són Jaume Tristany, scrivent, y Joan Pau Bugatell, porter del present stament.

214. *Per* Vila.
215. *A continuació, espai en blanc.*

Electió de promotor en lo lloch y durant la absèntia de mossèn Hierònym Olivó.

Lo present bras y stament militar, llevats los dissentiments que són en lo present bras a coses de gràcia, elegí en promotor del present stament mossèn Hierònym Galceran Seràpio de Sorribes, donzell, en Barcelona domiciliat, lo qual servesca lo dit offici en lloch y durant la absèntia del dit mossèn Hierònym //353v// Olivó e per dit effecte tots los dissentiments del present bras foren llevats.

En lo present stament foren llegides unes lletres escrites per los tres brassos de Cathalunya als diputats del Principat de Cathalunya residents en Barcelona, les quals són del tenor que·s segueix:

Lletres dels tres brassos per als diputats perquè envien sertes scriptures.

Reverents nobles y magnífichs senyors.

Ab la del darrer del passat tenim scrit lo que fins a·d'aquella hora se offeria y entre altres coses enviarem a demanar se'ns enviassen certes scriptures que per al bon progrés de les Corts heren necessàries, hara se offeresca havisar que a més de les scriptures convenen y són de molta importàntia per a nostra intel·ligèntia y bona directió de les Corts los memorials, axí en fet com en dret, se són fets en los negocis que a la generalitat se són offerts de les últimes Corts fins havuy, axí sobre la captura dels deputats per lo negoci dels reverents inquisidors, com per altres negocis sobre los quals se són fetes embaxades a sa magestat, també un memorial dels noms de les persones de tots staments que estan inseculades a diputats y hoydors an aquexa casa de la Diputació y còpia dels capítols que·s acostumen de llegir quant se fa inseculació de algun lloch vagant y hu dels llibres vulgarment dit dels //354r// quatre senyals que tenen los diputats; per ço vos diem y encarregam que ab tota diligència y prestesa (com teniu de bon costum) nos envieu totes les dites scriptures y altres que us apparexerà concernesquen y fassen per a coses de la Cort, per a que en son cars y lloch nos pugam valer de aquelles en lo que convinga al bé, utilitat y redrès de la tera y de aquexa casa, que de assò y de advertir-nos lo que se us offerirà de importància se dega tractar y remediar en les present Corts ne rebrem particular contento. En Monsó, y settembre, als tretse de MDLXXXV.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la real magestat de present celebre en la vila de Monsó a la vostra honor apparellats.

El bisbe de Barcelona. Lo vescomte de Canet y Illa. Nicholau Frexanet, síndich de Lleyda, president.

Dissentiment de don Joan de Camporrelles a coses de gràcia.

Don Joan de Camporrelles possa dissentiment en totes coses de gràcia.

Dissentiment de don Bernat de Camporrelles a coses de gràcia.

Don Bernat de Camporrelles possa dissentiment en totes coses de gràtia.

Dissentiment de mossèn Joan Cassador a coses de gràcia.

Mossèn Joan Cassador posa dissentiment a totes coses de gràcia.

354v// *Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.*

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Don Bernat de Abella y de Guimerà me ha donada a mi, Joan Sala, notari del present stament, una scriptura contenint en si dissentiment, la qual requerí fos inserta-da en lo present procés y és del tenor següent:

Dissentiment en scrits possat per don Bernat de Abella.

Don Bernat de Guimerà diu que en las Corts de MDLIII, en la present vila de Monçó per sa magestat celebrades, comparagué don Gispert de Guimerà, son pare, com a noble, y com a tal fonch habilitat y entrevingué aprés en tots los actes y asistí en lo present stament militar, com de tot lo discurs del procés de dites Corts de MDLIII consta, y aprés en les Corts següents MDLXIIII proppassades, les quals foren porrogades per a Barcelona, asistí a ellas y entrevingué en dit stament militar, també com a noble, com també en lo discurs de dit procés de MDLXIIII consta y per nobles són stats, tinguts, reputats y tractats los dits don Gispert y don Bernat sempre, com és cosa notòria, totes les quals coses són stades deduhides als habilitadors //355r// y també que sa magestat, ab moltes cartes y actes passats per la cancellaria, dels quals se ha fet hostentió, los ha tractats com a nobles y també que lo privilegi de noblia per lo qual dit don Gispert y don Bernat són nobles fou concedit per lo cathò-lich emperador don Carlos, de gloriosa memòria, en lo any MDXXXXII en las Corts en la present vila de Monçó per ell convocades a don Barthomeu de Guimerà y prole de aquell, lo qual hera pare del dit don Gisper y havi del dit don Bernat y com per excursar tota difficultat y per a que se entengués la veritat, dit Bernat haja procurat per moltas y diversas vices se donàs orde en què lo dit privilegi de noblia concedit a don Barthomeu de Guimerà, son avi, se tragués del archiu real de Barcelona ahont està recondit, lo que fins hara no ha pogut alcansar per haver-se de donar lo dit orde per los que así per sa magestat ne tenen càrrech, y en deffecte de assò haia agut dit don Bernat una carta de mossèn Miquel Amat, notari, de manament y del registre per al prothonotari de sa magestat, com dit Amat certifficant-lo, en ella havie vist dit pri-vilegi de noblia despedit en persona y nom del dit don Berthomeu de Guimerà, avi de dit don Bernat, //355v// tot lo qual encara no ha bastat per a què dits habilitadors se sien resolts en tornar dit don Bernat en sa possessió de noble, de la qual, sens cone-guda de dret, contra moltes Constitucions és estat expoliat, declarant que entre tant fóra admès com a donzell, en gran prejudici de sa existimació y dany universal de tots, per haver ubert ab assò camí de què altres de la matexa calitat sia fet lo matex agravi, per lo que mogut més per son propri interès per lo jurament que té prestat de mirar per lo bé comú del present Principat de Cathalunya, dissent a tots y sengles actes en la present Cort fahedors fins a tant sie declarat sobre la major deslliberació en sa habilitació reservada per dit effecte o orde que sie tret lo privilegi del dit archiu, satisfet lo archiver en son salari condecent, lo qual offereix y se offert pagar per a poder fer hostentió de aquell als habilitadors; requerint a vós notari.

Electió de una persona feta per lo bras real per revèurer la recopilació de les Constitucions.

Lo promotor del bras real és vingut en lo present bras y ha refferit com aquell bras havie feta electió de la persona de micer Nicholau Frexenet, altre dels síndichs de Lleyda, per a comprobar la recopilació de les Constitucions en les Corts passa-des fetes y ajustar las fahedores en las presents Corts, revocada la nominatió per aquell bras feta de dos persones per dit effecte.

356r// *Die veneris, vigesima mensis septembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.*

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en la qual convocatió e congregació entrevingueren y foren presents les persones següents:

Primo, lo excel·lentíssim don Jaume Ferrando Ramon Folch, òlim de Cardona, duch de Cardona; lo molt il·lustre don Francesch Dalmau de Rochabertí, bescomte de Rochabertí; mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar; don Galceran de Cardona, mossèn Gaspar de Pons, mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova; mossèn Hierònym Galceran Seràpio Sorribes, mossèn Hierònym de Argençola, mossèn Enrich Terça, don Joan de Icart, mossèn Enrich Serra, mossèn Francesch Joan de Tamarit, mossèn Jordi Joan de Copons, en Vilafranca de Panadès domiciliat; mossèn Pere Còdol, mossèn Miquel de Llàssera, mossèn Antoni Vila y de Çavassona, mossèn Philip de Copons, donzell, en Vilafranca domiciliat; don Joan de Camporrells, don Philip de Spés, //356v// mossèn Joan Cassador, mossèn Gaspar de Sacosta, mossèn Balthezar Perdina, don Francesch d'Espés, don Ferrando de Vega, don Francisco de Rochabertí y de Pau, mossèn Hierònym Vilanova de Mayà, mossèn Honofre de Comelles, mossèn Gaspar Rovira, don Balthezar d'Homs.

Comparició.

Mossèn Jordi Joan de Copons, donzell, en Vilafrancha de Panadès domiciliat, comparagué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida y affirmà no haver aguda lletra.

Comparició.

Mossèn Hierònym de Sant Dionís, donzell, fill de mossèn Galceran de Sant Dionís, donzell, en Girona domiciliat, qui jurà en la forma acostumada y a ell llegida y affirmà no haver rebuda lletra.

Electió de persones pera tractar ab los dissentiments del present bras y procurar que vullen alsar los dissentiments.

Lo present bras y stament militar, attès que los dissentints en aquest bras a tots actes de la present Cort estan constants en no voler llevar aquells y per esta causa lo curs de la present Cort està reprimit, féu deslliberació y conclusió que se anomenen per lo present bras dos persones, les quals tinguen poder de tractar ab los dissentints y procurar, per via de tracte, ab los medis possibles, se alsen aquells e per dit effecte anomenaren los molt il·lustres don Francesch Dalmau de Rochabertí y lo senyor Joan de Lanusa //357r// y de Perellós, vescomte de Perellós y de Roda, y Justícia de Aragó.

Lo bras militar pensa lo remey per llevar lo dissentiment de micer Enrich Serra y altres.

Lo present bras y stament militar, attès que per micer Henrich Serra és estat posat dissentiment a tots Actes de Cort, per ço en lo present stament no han volgut admetre lo recors que ell, com ha procurador de micer Francesch Serra, ha interposat als brassos de Cathalunya dels agravis per dit micer Francesch Serra pretesos contra los diputats de Cathalunya y perque se puga saber si lo que demane dit micer Serra és just, que lo bras ho cometa als advocats, com ho ha comès lo bras ecclesiàstich, per

so desllibrar, féu conclusió, per via de pensament, que los advocats dels brassos miren si trobaran exemplars alguns que, penjant la visita de diputats, haien admès recors algú en consemblant cas y, del que trobat aurà, fassan relació en los brassos y no trobant exemplars, donen an aquest bras llur vot consultiu al present bras perque lo present pugue determinar lo que serà de justícia, cometent assò al promotor del present bras ho nottifique als altres brassos.

Die martis, vigesima quarta predictorum mensis et anni.

Convocat y congregat lo present bras //357v// y stament militar en lo lloch, modo y forma y manera acostumats.

Lo promotor del bras real ha reportat al present bras com en aquell bras se havie possat un dissentiment per a effecte se nomenassen persones per al redrès del General y que havien fetes moltes diligènties a que lo qui'l havie posat lo volgués alsar per a condesendre al que, per lo promotor del bras ecclesiàstich e de aquest present bras, és estat reportat, y axí no poden determinar ninguna cosa que primer no se haje feta dita nominatió.

Comparició.

Don Jayme de Perapertuza, baró de Joch, comparagué en lo present bras y jurà en la forma acostumada y a ell llegida y affirmà no haver haguda lletra.

Als reverendíssims y molt il·lustres senyors los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya convocada en la vila de Monsó.

Reverendíssims y molt il·lustres senyors.

Aprés de haver publicades les deffenses dos vegades a micer Francesch Serra, assessor del General, so és, a vint-y-quatre de juliol proppassat, a 6 del corrent mes de setembre y assignat a relació per a fer y despedir sa causa, ha ajustat a la deffensa //358r// ab diverses articulates repective demanant ab aquelles ésser-li prorrogat lo terme de deffensa y últimadament, ab diverses supplications, ha deduhit que tenie molts testimonis per a ministrar en sa deffensa, los quals residen en exa vila de Monçó occupats en cosa per la qual no podien ser compel·lits de exir de dita vila per a venir per al dit effecte a la present ciutat, sobre la qual pretenció havem junctats en vostre concistori los magnífichs doctors del Real Concell, qui són assí dels applicats en dita visita, los quals, junctament ab los assessors qui vuy són del General, han tractat diverses vegades sobre dit article y al últim han resolt, hi·ns han aconcellat, per la qualitat y gravosa del negoci, convenir y ser necessari que micer Francesch Ubach, altre dels dits assessors y particularment creat per als negocis de la visita, per ser en ella plenament instruhit, se conferís promptament a exa vila a effecte de examinar los testimonis per part de dit micer Serra en dites supplications designats y designadors, perque dit Serra no pogués quexar-se de no ser estat plenament hoït y deffensat y perque, sens intermedis ni diffugis, se pugue donar, ab brevedat, //358v// fi y conclusió en dit negoci y per altres causes devant nosaltres per dits magnífichs doctors deduhides, les quals, y tot lo demés que se ha feta en dita visita, apparexent a vosses senyories, refferirà dit micer Hubach a qui manaran vosses senyories donar fe y crehensa. Nostre Senyor les reverendíssimes y molt il·lustres persones de vostres senyories guarde ab lo augment y prosperitat que desitjan. De Barcelona, a devuyt de settembre MDLXXXV.

Reverendíssims y molt il·lustres senyors. Besen les mans a vostres senyories sos més certs servidors. Los deputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barcelona.

In registro comuni IIIº, foleo LVIIIIº.

Tenor vero alterius epistole talis est.

Als reverendíssims y molt il·lustres senyors los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya convocada en la vila de Monsó.

Reverendíssims y molt il·lustres senyors.

Per part dels concellers de la present ciutat nos han dit com, per horde de sa magestat, se porta lo procés de la visita dels monjos del monestir de nostra senyora de Montserrat fet per lo quòndam bisbe de Lleyda en aqueixa vila de Monçó, lo qual //359r// apar gran inconvenient que, venint hara lo bisbe de Lleyda, visitador elegit en lloch del deffunct, y havent-se de instruhir de dita visita ab dit procés, lo s'enporten aquí ab peril de desviar-se, lo que serie no sols gran dany de dita visita, però haventhi fet part en ella los concellers y los diputats passats y nosaltres havent-ho continuat per los grans abusos se feien en aquella sancta casa y per los grans fraus se cometien en dany del General, serie molt gran inconvenient se perdés dit procés, representam estes coses a vosses senyories, apar fer-ho a saber a sa magestat, puguen fer lo que en dit negoci convinga. Lo magnífich micer Francesch Ubach, altre dels assessors de aquesta casa, informarà a vosses senyories més llargament, al qual manaran donar fe y crèdit. Nostre Senyor les reverendíssimes y molt il·lustres persones de vosses senyories guarde ab lo augment y prosperitat que desijan. De Barcelona, a denou de setembre mil sinch-cents vuytanta-sinch. Don Pedro de Botaller y de Oliver.

Reverendíssims y molt il·lustres senyors. Besen les mans a vosses senyories sos més serts servidors, los deputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barcelona.

In registro comuni II, foleo LXV.

359v// *Die mercurii, vigesima quinta mensis septembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.*

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, llevats primerament los dissentiments del present bras a cosa de gràcia, féu deslliberatió que·s llegís una supplicatió presentada per mossèn Hierònym de Argensola y mossèn Francesch, donzell, la qual demanà y supplicà fos llegida, la qual per mi, Joan Sala, notari de Barcelona, y scrivà del present bras y stament militar, fonch llegida y és del tenor següent:

Reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyor.

Supplicació de mossèn Hierònym d'Argensola, de mossèn Francesch Joan de Tamarit a provisió de un lloch de diputat que vaga per mort de mossèn Joan Antoni Vilademor en favor de dit Argensola y de un lloch de hoydor vaga.

Per mort de Antoni Vilademor vaga un lloch de diputat per la vegaria de Barcelona, supplican per ço Hierònym de Argensola a vostra excel·lència, senyors y micers sien servits manar-lo ensecular en dit lloch, attès que resideix y ha resi-

dit de principi en la present cort; y en lo lloch de hoydor, que vagaria inseculant al dit Argensola, supplica Francesch Joan de Tamarit, son fill, y los dits supplicants o reputaran a singular mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

360r// *Die vero quinta septembris MDLXXXV fuit lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum* que sie fet lo que mossèn Argensola demane de ésser enseculat a deputat en lloch de mossèn Antoni Vilademor, alsats los dissentiments. Quant al lloch de hoydor que ocupe dit Argensola reserven major deslliberatió. *Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Babtista Mullola, notarius.*

Dictis die et anno, lecta in stamento militari, fuit provisum quod fieret ut fuit supplicatum tam pro parte dicti Argensola quam dicti Tamarit, sublatis dissentimentis scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius.

Die trigesima mensis septembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento regali et fuit provisum idem quod in stamento militari, sublatis tamen dissentimentis. Dicta die fuerunt sublata dissentimenta. Cellers, notarius Barchinone et dicti stamenti scriba.

360v// Atrenta de settembra MDLXXXV, lo stament ecclesiàstich, attès no·y ha persona present en la Cort qui demane lo lloch de hoydor qui ha de vagar o vagarà per la gràcia feta al senyor Argensola, que per so sie fet lo supplicat per mossèn Tamarit, alsats emperò los dissentiments.

Lo reverent micer Jaume Reig, procurador y actor del il·lustríssim y reverendíssim archabisbe de Tarragona, y lo reverent canongie Masdemunt, capitular d'Elna, micer Gaspar Montserrat, síndich de Balaguer, mossèn Pere Inveni Rocha, síndich de Tuhir, embaxadors dels brassos ecclesiàstich y real tramesos al present bras, refferiren en aquest com aquells brassos vehent que, ab quinse dies que don Galceran de Cardona havie alsat los dissentiments, aquest bras no ha fet ni procurats medis per a què los dissentiments, que en ells són, fossen llevats, considerant aquells brassos los grans inconvenients resulten de la detentió de les presents Corts, aquells brassos han deslliberat, per via de pensament, nottificar en aquest bras que per tot lo die de vuy procure aquest bras que dits dissentiments se alsen perque se puga fer electió de persones per al redrès del General, sent com és cosa que importa //361r// tant an aquest Principat; hont no, aquells brassos determinen fer embaxada als tractadors de sa magestat per supplicar-los sien servits donar orde en que se fassa lo judici *in curia*.

Diligèntia fa lo present bras pera què los dissentiments del present bras sien llevats.

Lo present bras y stament militar féu deslliberatió y conclusió que se fahés a saber als senyors tractadors de sa magestat com, per los dissentiments que en ell estan, aquest bras està impedit, que no pot fer electió de persones per lo que toca al redrès del General de Cathalunya y havent sercat los remeys necessaris ne sa ha pogut acabar, que sien llevats y lo que pijor és que las persones dissentints fan grans absènties en lo bras, cometent assò al promotor del present bras ho refferesca als dits senyors tractadors.

Comparitió.

Don Jayme de Pinós, fill del molt il·lustre don Pedro de Pinós y de Fonollet, bescomte de Canet y de Illa, comparegué en lo present bras y jurà en la forma acostumada y a ell llegida y haffirmà no haver tinguda lletra.

Die jovis, vigesima sexta mensis septembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

361v// Lo present bras féu deslliberatió y conclusió que lo promotor del present bras vaja als senyors tractadors per a dir-los sien servits manar enviar a sercar las personas qui tenen posats dissentiments per a que ells sabessen la voluntat y ànimo.

Relatió del promotor del present bras del que per los senyors tractadors li fonch dit.

Lo promotor del present bras refferí en aquest bras com lo die de ahir enviant-lo a demanar los senyors tractadors anà a˙ells, los quals li digueren que lo senyor canceller y lo senyor regent Quintana, per part dels síndichs tractadors, pendrien càrrech de procurar ab los medis a ells possibles que los dissentints en lo present bras llevassen los dissentiments tenen posats ab què, emperò, lo present bras anomenàs dos altres persones, las quals, ensemps ab los dits senyors canceller y regent Quintana, procurassen com dites que los dissentiments fossen llevats.

Deslliberatió del present bras se respongués al que per los senyors tractadors fonch dit al promotor.

E lo present bras y stament militar, oyda la relació del dit promotor, considerant que per molts dies lo present bras ha procurat ab los medis possibles persuadir als dissentints y no han pogut effectuar lo que aquest bras demanava y ha sempre desitjat, per ço féu deslliberatió y conclusió que lo promotor //362r// del present bras tornàs al senyor canceller y regent Quintana y, de part de aquest bras, los digués que aquest bras no tenia perquè nomenar persones més de las que ja ha anomenades y entén aquest bras que no·y ha persona en ell que fos, accepta als dits dissentints, per a persuadir-los que lleven llurs dissentiments, y axí aquest bras supplique als senyors tractadors sien servits manar als dits senyors canceller y regent Quintana que vullen ells, a soles, pendre lo dit càrrech, perque aquest bras no té medi algun per dit effecte més del que té ja applicats en dit negoci.

Comparitió.

Mossèn Jaume Ferrer, donzell, en lo lloch de Torroella de Fluvià, bisbat y vegaria de Besalú domiciliat, comparagué en lo present bras y jurà en la forma acostumada y a ell llegida y affirmà no haver haguda lletra.

Mossèn Joan Burguès y de So alsà lo dissentiment seu tant qual ell astarà en lo present bras, y no en més, anant-se'n y exint-se lo dit dissentint del present stament lo dit dissentiment reste en forsa y valor.

Enbaxada dels brassos ecclesiàstich y real al present bras ab la qual se notiffique com aquells brassos han determinat, per via de embaxada, supplicar als senyors tractadors de sa magestat fassen judici sobre los impediments que detenen la present Cort.

Lo reverent micer Jaume Reig, canonge y procurador del il·lustríssim y reverendíssim archabisbe de la santa iglésia de Tarragona, lo senyor canonge //362v// Masdemunt, capitular d'Elna, micer Gaspar Montserrat, síndich de Balaguer, y mossèn Pere Inveni Rocha, síndich de Tuhir, embaxadors dels brassos ecclesiàstich

y real enviats al present bras, han refferit que aquells brassos, desitjant lo progrés y conclusió de la present cort, la qual està detinguda per los dissentiments que estan en aquest bras, han deslliberat fer embaxada als senyors tractadors de sa magestat y supplicar-los manen remediar los impediments que detenen la present Cort per via de justícia, fent judici sobre aquells y que, pertint aquells brassos, supplicavan an aquest vullen anomenar persones de aquest bras per acompanyar-los a fer dita embaxada.

Deslliberatió y conclusió del present bras sobre lo contengut en la propdita embaxada.

E lo present bras y stament militar féu deslliberatió y conclusió que, per via de embaxada, se done quexa als brassos ecclesiàstich y real del modo que han tingut aquells dos brassos en fer la dita embaxada, no servant la forma y stil que entre los brassos de la present Cort se acostumen servar, per quant entre los brassos se acostume que los promotors, per via de pensament, reporten als altres brassos lo pensament y tracte que lo bras ha tingut sobre un particular y aprés los altres //363r// brassos[216], per llurs promotors, enviam lo llur parer als altres brassos adherint al pensament los és estat reportat o ajustant alguna cosa, y per aquesta via venen los brassos en conformitat de parer y, quant estan conformes, se fa lo que entre aquells se ha determinat, lo qual stil y forma no·s són conservats en aquesta particular embaxada, per quant són vinguts los embaxadors de aquells brassos y han refferida la voluntat determinada de aquells dos brassos de fer dita embaxada dels dits senyors tractadors, sens ànimo de esperar saber la voluntat de aquest bras, per ço que aquest bras és content que·s fassa dita embaxada als senyors tractadors, per ço que en aquella no se'lls demane lo *judicium in curia dandum,* sinó que ab paraules generals se'ls diga que vullen ses senyories posar la mà y lo remey que més convinga per que los impediments que detenen lo progrés de la present Cort sien llevats, lo qual aquest bras sempre instarà, y nottificar-los com aquest bras, no estant impedit, ha fet lo que ha convingut en tractar negocis importants per al servey de Déu y de sa magestat y bé y utilitat del present Principat, e per fer la dita embaxada als brassos //363v// ecclesiàstich y real anomenaren a don Plegamans de Marimon y mossèn Hierònym de Argençola.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Adhereix lo bras ecclesiàstich al parer de aquest bras que·s fassa embaxada ab certa modifficatió.

Los reverents micer Jaume Reig, procurador del senyor archabisbe de Tarragona, mossèn Onoffe Masdemunt, canonge y síndich de Elna, fra Blasi Torrents, monge y procurador del abbat de Sanctes Creus, micer Montserrat, síndich de Balaguer, mossèn[217] Rochafort, síndich de Berga, y mossèn Jaume Puig, síndich de la vila de

216. *A continuació, ratllat,* adherint al pensament.
217. *A continuació, espai en blanc.*

Granollés, embaxadors enviats en lo present bras, los quals han refferit com aquells brassos desitjant la conformitat que·s deu tenir y axí havien determinat condecendre a la voluntat de aquest que·s fassa dita embaxada, ab modificatió que no se assenyalen persones algunes, perque lo assenyalar persones en[218] cosa odiosa, y axí sempre que aquest bras voldrà se fassa dita embaxada, aquells brassos estan prets.

Deslliberatió del present bras.

E lo present bras féu deslliberatió y conclusió //364r// que la dita embaxada se determinàs en lo present bras per los que estaven presents en lo present bras, sens consultar-ne les persones que fora lo present stament estaven occupades en fer les Constitucions y memorials dels agravis.

Deliberatió del present bras sobre la embaxada fahedora als senyors tractadors.

Encontinent desllibera lo present bras que·s fassa a saber als altres brassos com, attès que los brassos estaven conformes en què dita embaxada se fasse als senyors tractadors, aquest bras desitjaria molt que las paraules de dita embaxada se possassen en scrits perque aquest bras los pogués llegir y entendre, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Relatió del promotor del present bras.

E tornat que fonch lo promotor del present bras refferit en aquest bras, com los brassos ecclesiàstich y real respongueren que ells ho tractarien y del que se haurà en aquells determinat se tornarà resposta.

Anomena persones lo bras ecclesiàstich per fer dita embaxada.

E poch aprés és vingut en lo present bras lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit com aquell bras, per fer la susdita embaxada als senyors tractadors, ha anomenats los reverents micer Jaume Reig, procurador del il·lustríssim y reverendíssim archabisbe de Tarragona, mossèn Onoffre Masdemunt, //364v// capitular de Elna, y fra Blasi Torrents, monje y procurador del reverent abat de Sanctes Creus; y volent condecendre aquell bras a la voluntat de aquest, aportà en lo present bras dit promotor un paper scrit contenint lo effecte de dita embaxada ordenat en aquell bras ecclesiàstich, lo qual llegit per lo dir promotor en lo present bras per a que aquest bras corregís o affegís y llevàs de aquella lo que en aquest bras apparexerà.

Nomena lo present bras embaxadors.

E apparexent les paraules del dit paper són curtes en alguna part de aquelles, lo present bras ordenà una altra scriptura, la qual fonch aportada per lo promotor del present bras als brassos ecclesiàstich y real perque lo anviassen, e axí bé lo present bras féu nominatió de don Joan Icart, de mossèn Hierònym de Argensola, y mossèn Antoni Vila y de Çavassona, cometent al promotor del present bras ho nottifich als altres brassos.

Relació del promotor del bras ecclesiàstich sobre dita embaxada.

E poch aprés lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit an aquell com aquell bras y lo bras real havien determinat que la embaxada se fasse conforme en aquell //365r// bras ecclesiàstich és estada ordenada y no de altra manera, perque aquells brassos no volen carregar a ninguna persona y que si lo present bras volria adherir

218. *En lloc de* és.

ab aquells que·s fassa dita embaxada, hont no, que aquells dos brassos faran la dita embaxada, y que sie esta nit.

La scriptura de dita embaxada ordenada per lo bras ecclesiàstich és del tenor següent:

Los tres brassos de Catahalunya fan a saber a vosses senyories com per sa part se són fetes totes les diligènties se han pogut[219] a efecte que los dissentiments són en los dits brassos, que impedeixen lo progrés de les Corts, se alsassen y que ja no saben ni tenen més que fer, y per ço suppliquen a vosses senyories sien servits en vèurer y procurar remey convenient perque dits dissentiments sien alsats y·s pugue passar havant en lo progrés de les corts, com convé al servey de Déu, de sa magestat y beneffici de la terra.

Embaxada del bras real al present bras sobre la forma de la embaxada fahedora als senyors tractadors.

Mossèn Hierònym Boldó, síndich de Perpinyà, y mossèn[220] Ponsich, //365v// síndich de Vich, embaxadors del bras real enviats al present bras, refferiren an aquest bras com en aquell bras se havien aportades dues scriptures contenint lo effecta de la embaxada se és determinada fer als senyors tractadors, la una d'elles ordenada en lo bras ecclesiàstich y l'altra ordenada en lo present bras, y que aquell bras no se és encara determinat adherir a una ni altra per ésser ya vespre y que demà se determinarà aquell bras y quant en la lectura de la scriptura, que en aquest bras se és ordenada, instada per los senyors embaxadors que per lo present bras an aquell bras real enviats que·s fahés, aquell bras damà la manarà llegir y si algun dubte en aquella li occorrerà, aquell bras lo comunicarà ab aquest.

Die veneris, vigesima septima mensis septembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, hora, modo y forma acostumats.

Adherí lo bras real que·s fassa embaxada conforme la scriptura del bras ecclesiàstich.

Lo promotor del bras real és vingut en lo present bras y han refferit com //366r// en aquell bras se són llegides las dos scriptures ordenades per effecte de la embaxada fahedora als senyors tractadors y, oydes aquelles, aquell bras ha determinat que se fahés la embaxada conforme la scriptura ordenada per lo bras ecclesiàstich.

Lo present bras determina no anar a la embaxada.

Lo present bras y stament militar féu delliberatió y conclusió que, per via de embaxada, se diga als brassos ecclesiàstich y real com lo present bras y stament militar, en conformitat de tots los brassos, havie resolt se fahés la embaxada als senyors tractadors y per ço ordenà aquest bras una scriptura, la qual baix està insertada, conforme la qual apparexeria haver de fer aquella; y perque los dos brassos ecclesiàstich y real han conformat se fasse conforme la scriptura ordenada en lo bras ecclesiàstich, la qual

219. *A continuació, ratllat,* fer.
220. *A continuació, espai en blanc.*

scriptura, encara que ab paraules expresses no demani lo judici, emperò lo sentiment d'ella, tàcitament, lo demane, pus diu que no té més que fer y que per ço aquest bras ha determinat no anar a la dita embaxada y per lo dit effecte elegí y nomenà per fer dita embaxada a dits brassos a don Joan Icard y a mossèn Miquel Joan de Montagut.

366v// La scriptura per lo present bras ordenada és del tenor que·s segueix:

Scriptura contenint en effecte la embaxada.

> Los brassos de Cathalunya fan a saber a vosses senyories com, per sa part, se són fetes totes les diligènties que han pogut y fan a effecte que los dissentiments, que són en los dits brassos que impedeixen lo progrés de les corts, se alsassen y se és vist per experiència que lo temps que no han estat impedits per dits dissentiments han fet tot lo que convé per la bona despedició de la present cort, conforme los exemplars dignes de obcervança de totes les altres Corts passades han acostumades de fer, de tal manera que ben conciderat sinó són coses particulars de negocis que no poden donar gran torb al progrés de dites corts, no estan impedits per altres en aquest endemig que les persones eletes per a les cosses necessàries per a la fi y effecte que las presents Corts són estades convocades hajen acabat de fer lo offici que se'ls estat comès, del qual ésser a tot lo que convé per a la bona despedició de les presents corts, a ffi y effecte que los agravis generals y particulars que·s //367r// són fets als poblats de Cathalunya sien remediats, y lo dit Principat mantengut en pau y quietut per medi de les Constitucions y Capítols de Cort y observança de aquelles y que així suppliquen a vosses senyories sien servits de entendre les sobredites coses y donar-nos camí per a què los impediments posats per alguns particulars persones en lo que trobar puguen, sien alsats y remoguts.

Lo molt reverent mossèn Steve Puig, abat de la Real, lo ardiacha Gomis, micer Monserrat, síndich de Balaguer, mossèn Inveni Rocha, síndich de Tuhir, embaxadors dels brassos ecclesiàstich y real enviats al present bras, han refferit que aquells brassos han determinat que vaja la embaxada conforme la scriptura que se ha ordenada en lo bras ecclesiàstich, sens mudar cosa alguna, y funden-se per esta rahó perque per a demanar judici se han de interpel·lar tres vegades los brassos y com no sien estats interpel·lats sinó dos vegades, encara falte una interpel·lació y així en aquells brassos no apar que ab aquella scriptura se demane lo judici, sinó supplicar als senyors tractadors vullen donar lo remey que més convinga per alsar los dissentiments.

Lo present bras y stament militar sentint molt haver-se de apartar de la conformitat que entre los brassos se ha de tenir, serà content de anar ab ells a la dita embaxada, pus emperò los embaxadors del present bras refferesquen //367v// las paraules ordenades en lo present bras en la dita embaxada als dits senyors tractadors, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Dicta die veneris, vigesima septima predictorum mensis et anni, pulsata jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Determinatió del bras real conformant ab los brassos ecclesiàstich y militar en lo de la embaxada.

Lo promotor del bras real ha reportat en lo present bras com aquell bras à determinat se fassa la embaxada, segons la scriptura se és ordenada al bras ecclesiàstich, y que no diga altra cosa sinó lo que conté aquella scriptura.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut en lo present bras y ha refferit, com en aquell bras se ha determinat, que per no fer novedat se llige sols la scriptura ordenada en aquell bras y no parlen los altres embaxadors dels altres brassos, sinó los del bras ecclesiàstich.

Lo present bras ha determinat que·s fassa a entendre als brassos ecclesiàstich y real lo gran sentiment que té aquest bras en no poder conformar-se ab los dos brassos, per ser molt perjudicial a est bras, que no se exprimesca per los que aniran a la embaxada lo que està contengut en la scriptura ordenada per aquest bras, la qual no lleve ninguna cosa de les exprimides en la scriptura //368r// del bras ecclesiàstich, sinó que, com a més les per ser estat los majors dissentiments en ell, exprimeix més lo que ha passat y que la cortesia y criansa que aquest bras ha tinguda en conformant-se ab los altres brassos ab que lo ecclesiàstich diga sa scriptura y lo militar la sua, no és rahó danye an aquest bras, ans és sert que, si no hagués usada esta cortesia, aprés de haver parlat lo ecclesiàstich, porà lo militar dir lo que volgués y lo real també. Y que aquí se pot vèurer la llenura que lo bras militar ab los altres apporta, pus tot los ho comunique y que aquesta llanura a ningú ha de danyar , ni·n danya, y que quant aparega que no se haja de fer d'esta manera, que aquest bras no pot dexar de anar per si y per sa diligèntia necessària.

Lo promotor del bras real ha refferit com aquell bras ha desitjat sempre la conformitat de aquest bras y, si aquell bras ha adherit a la scriptura del bras ecclesiàstich, que la intentió de aquell bras may és estada demanar lo judici, y axí aquell supplique an aquest fassa nominació de persones per a fer dita embaxada.

Lo present bras y stament militar, vehent que lo present bras no ha pogut persuadir als brassos ecclesiàstich y real en què la embaxada se fahés conforme la scriptura ordenada en lo present bras, féu deslliberació //368v// que aquest bras, a soles, fassa la dita embaxada als dits senyors tractadors llegint-los la scriptura que per aquest bras està ordenada, y per fer la dita embaxada anomenaren don Onoffre de Alentorn, mossèn Blan Andreu, àlies Ribera, y mossèn Hierònym de Argensola.

Die sabbati, vigesima octava mensis septembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, loch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras real és vingut en lo present bras y ha refferit com aquell bras, volent condecendre a la voluntat de aquest bras, ha determinat que se fassa la embaxada parlant primer lo embaxador del bras ecclesiàstich, refferint las paraules de la scriptura ordenada en aquell bras ecclesiàstich, y aprés lo embaxador del present bras refferesca la scriptura en lo present bras ordenada.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit an aquest bras com aquell bras ecclesiàstich ha determinat que·s fassa embaxada als senyors tractadors de part dels tres brassos, legint lo embaxador del bras ecclesiàstich la scriptura en aquell bras ordenada, en les últimes paraules dirà lo embaxador del bras militar lo més havant.

Lo promotor del bras y stament militar //369r// féu deslliberació que·s fassa la dita embaxada de la manera que per los altres brassos està determinat, portant los papers scrits, y per a fer dita embaxada anomena lo present bras lo senyor Hierònym Galceran Seràpio de Sorribes, mossèn Antoni Vila y de Çavasona y mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que, segon que per lo promotor del present bras està refferit an aquell bras, pareix molt different lo que és estat refferit per lo promotor de aquest bras per lo que an aquell bras se ha refferit, perque en aquell bras se ha determinat que los embaxadors del bras ecclesiàstich, de part dels tres brassos, se fassa la embaxada conforme és estada ordenada en aquell bras ecclesiàstich y, dita la embaxada, dirà lo embaxador de aquell bras ecclesiàstich als senyors tractadors: los embaxadors del bras militar vol informar a vosses senyories, hoian, que ell dirà lo demés.

Lo promotor del bras real ha reportat com aquell bras havie anomenats per embaxadors als síndichs de Balaguer, micer Montserrat, micer Mascaró, síndich de Vilafranca de Panadès y mossèn Inveni Rocha, síndich de Tuhir.

369v// Lo present bras y stament militar ha determinat se fassa a entendre al bras real que, quant lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut en lo present bras, conformant-se ab aquest bras en que·s fassa la embaxada, ha refferit que aquell bras havie determinat que se fahés la embaxada fent la llengua lo embaxador del bras ecclesiàstich, refferint les paraules ordenades per lo bras ecclesiàstich, y aprés, per si de rahons darà als tractadors, lo més avant dirà la embaxada en primer lloch nomenat per lo bras militar y aprés, havent aquest bras adherit al parer dels dos brassos y havent feta nominatió de persones, las quals lo dit promotor anomenà en aquell bras, lo promotor del bras ecclesiàstich és tornat y ha dit que molt de altra manera se ha refferit en aquell bras lo modo de la embaxada del que en aquell bras se havie determinat perque aquell bras entén que la embaxada se fasse que lo embaxador del bras ecclesiàstich de part dels tres brassos, conforme la scriptura ordenada al bras ecclesiàstich, y aprés, feta dita embaxada, dirà lo embaxador del bras ecclesiàstich als senyors tractadors que los embaxadors del bras militar //370r// volen informar a vosses senyories lo oyen, que ell dirà lo demés, lo que appar molt different, y per ço aquell bras veja si voldrà adherir en aquell bras dient ells la scriptura de l'ecclesiàstich y lo present la sua.

Lo promotor del bras real ha refferit com aquell bras, hoyda la relació del promotor del bras ecclesiàstich, han entès que la embaxada fahedora als senyors tractadors se fassa per lo embaxador del bras ecclesiàstich, conforme la scriptura ordenada al bras ecclesiàstich, y feta aquella, a la fi de les paraules, dirà: lo embaxador del bras militar vol informar a vosses senyories.

En lo present bras y stament militar fonch presentada per mossèn Hierònym Olivó una supplicatió, la qual fonch llegida y és del tenor següent:

Il·lustríssims, reverendíssims, molt il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Supplicatió per part de mossèn Guillem de Ivorra presentada per lo lloch de diputat per mort del senyor Sarocha.

Per mort de mossèn Sanctcliment de Prunera, senyor de Sarocha, vaga un lloch de diputat en la vegaria de Balaguer, supplique, per mossèn Hierònym Olivó, a vostres senyories y mercès, sien servits ensecular la persona de mossèn Guillem //370v// de Ivorra, carlà de Corbins, y per quant lo dit mossèn Guillem de Ivorra està inseculat en lo lloch de hoydor per la vegaria de Lleyda y promovent-se lo dit mossèn Guillem Ivorra a diputat vagarà aquell, se supplique, a vosses senyories y mercès, ensecular en lo dit lloch de hoydor la persona de mossèn Francesch de Gilabert y Pou que, ultra que serà electió asertada, per ser persones en les quals concorren totes les qualitats requisides per Capítols de Cort, ho tindrà a particular mercè. *Et licet, etc. Altissimus etc.*

Die sabbati, vigesima octava septembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis dissentimentis. Scriva stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, notarius.

Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari et fuit provisum quod fieret ut supplicatur, sublatis dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius.

Lletres en virtut de dites provisions en la preincerta supplicatió despedides.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre //371r// en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes [de la] Corona de Aragó deçà la mar. Als reverents nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat y als hoydors de comptas del dit General y a totes altres persones a qui·s pertanga y lo present negoci toque y tocar pugue. Salut y honor. Sapiau que per part de mossèn Guillem de Ivorra, carlà de Corbins, y de mossèn Francesch Gilabert y Pou no[s] és estada presentada una supplicatió del tenor següent. *Inseratur,* etc. Ala qual supplicatió, com ha justa y rahonable, per nosaltres és estada feta provisió y fos fet axí com era supplicat y axí de fet ensecularem, segons que ab la present enseculam y enseculats ésser volem, provehim y manam, ço és, lo dit mossèn Guillem de Ivorra, en lo dit lloch de diputat militar del General per la vegaria de Balaguer, per mort del dit mossèn Sanctcliment de Prunera, vagant, y lo dit mossèn Francesch de Gilabert y Pou en lo lloch de hoydor militar per la vegaria de Lleyda que occupave lo dit mossèn Guillem de Ivorra, novament enseculat en deputat, per ço deduhint a vostra notícia les coses predites, ab tenor de les presents vos //371v// diem y manam que, observant dita enseculatió y provisió per nós com és dit feta, encontinent, aprés que les presents vos seran presentades, sens dilació y exceptió alguna scrigau y continueu y continuar y scríurer fassau en lo llibre y altres llochs ahont les inseculations de diputats se escriuen y continueu com és: los dit mossèn Guillem de Ivorra en lo dit lloch de diputat militar del General per la vegaria de Balaguer, vagant per mort del dit mossèn Sanct Climent de Prunera, y lo dit mossèn Francesch de Gilabert y Pou en lloch de hoydor militar en la vegaria de Lleyda, que ocupave lo dit mossèn Guillem de Ivorra, novament enseculat en deputat, a ffi y effecte que havent-se de fer extractions de semblants diputats y hoydors concorreguen de fet en dites extractions, respectivament, en y ab la forma que los altres en

semblants llochs posats y enseculats concorren, tots dubtes y difficultats cessants. En fe y testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotaescrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita cort. *Data* en la vila de Monçó, a vint-y-vuyt del mes de setembre de MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres, president.

372r// *Die lune, trigesima et ultima mensis septembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto*.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Dissentiment de mossèn de Olivó a totes coses de gràcia.

Mossèn Hierònym de Olivó possa dissentiment a totes coses de gràtia.

Comparició.

Don Hierònym de Josa, donzell, en la vegaria de Sagarra domiciliat, comparagué en lo present bras y stament militar y jurà en la forma acostumada y affirmà no haver aguda lletra.

Comparició.

Mossèn Jaume Ferrer, donzell, en lo lloch de Torroella de Fluvià domiciliat, com a procurador de mossèn Pere Joan Rocha, donzell, en la vila de Figueres, vegaria de Besalú del bisbat de Gerona, domiciliat, consta de sa procura ab acte fet en la vila de Figueres del bisbat de Gerona a deu del present y corrent mes de settembre, rebut y testifficat y clos y sotssignat per mossèn Joan Pujades, de la vila de Figueres, del bisbat de Girona, notari públich de dita vila de Figueres, en dit nom comparegué en lo present bras y jurà, en ànima de son principal, en la forma acostumada y a ell llegida, y asserí no tenir lletra de son principal.

372v// **Dissentiment del senyor de Monclar**.

Mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, dissent en tots actes de gràcia.

Lo present bras determina se fassa entendre als senyors tractadors com aquest bras està detingut per dos dissentiments que estan en lo present bras posats per micer Enrich Serra, lo hu, y l'altre per mossèn Joan Burguès y de So, y que, per tant, supplicave aquell bras a ses senyories sien servits posar la mà y voler donar lo remey que convinga per a que aquestos dissentiments sien alsats. Cometent assò al promotor del present bras.

Comparició.

Mossèn Galceran de Cartellà, donzell, senyor de Vilarnadal, en la vegaria de Gerona domiciliat, comparagué en lo present bras y jurà en la forma acostumada a ell llegida y affirmà no tenir lletra.

Deslliberatió del bras real sobre la nominació de persones fahedora per la revista de la recopilació de les Constitucions.

Lo promotor del bras real ha refferit que aquell bras, per via de pensament, havie deslliberat que los promotors dels tres brassos anassen als senyors tractadors per a supplicar-los sien servits anomenar persones per a la revista de la recopilació de las Constitucions.

373r// E lo present bras, sens prejudici dels dissentiments que en aquest bras estan, perque se done causa a què aquells sien alsats, dellibera se fassa a saber al bras

real com aquest bras, detingut per los dissentiments, no pot respondre al que per lo promotor de aquell bras és estat reportat.

Dicta die lune, trigesima mensis septembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV, post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat, com aquell bras ha apparegut bé lo que per lo promotor del bras real an aquell bras és estat reportat, que per los promotors dels brassos se supplicàs als senyors tractadors fossen servits anomenar persones per a revèurer la recopilació de les Constitucions.

Lletres a instàntia de mossèn Hierònym de Argençola despedides perlo lloch de diputat, vagant per mort de mossèn Antoni Vilada.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals //373v// que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverents nobles y magnífichs senyors, los diputats del General del Principat y als hoydors de comptes del dit General y a totes altres persones a qui·s pertanga y lo present negoci toque y tocar pugue. Salut y onor. Sapiau que per part de mossèn Hierònym de Argensola y de mossèn Francesch Joan de Tamarit, donzells, nos és estada presentada una supplicatió del tenor següent: Reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors. *Inseratur,* etc. A la qual supplicatió, com a justa y raonable, per nosaltres és estada feta provisió que fos fet axí com era supplicat y axí de fet ensecularem, segons que ab la present enseculam y enseculat ésser volem, provehim y manam los dits mossèn Hierònym de Argençola lo dit lloch de diputat, vagant per mort del dit mossèn Antoni Viladamor, en la vegaria de Barcelona y lo dit mossèn Hugo de Tamarit en lo dit lloch de hoydor //374r// del predit General, vagant per promoció del dit Hierònym de Argensola al dit lloch de diputat novament feta, per ço deduhint a vostra notícia les coses predites, ab tenor de les presents, vos diem y manam que obcervant dites insiculacions y provisions per nós, com dit és fetes, encontinent y aprés que les presents vos seran presentades, sens dilació y exceptió alguna scrigau y continueu, y continuar y scríurer fassau en los llibres y altres llochs ahont les inseculacions de diputats y hoydors se scriuen y se continuen, dit mossèn Hierònym de Argensola y mossèn Hugo de Tamarit, axí com dit és per nós inseculats per diputat y hoydor, en lloch dels dits Antoni Viladamor y mossèn Hierònym de Argençola, respectivament, a ffi y effecte que, havent-se de fer extractió de semblants diputats y hoydors, concorreguen de fet en dita extractió, axí y en la forma que los altres en semblants llochs posats y enseculats concorren, tots duptes y difficultats cessants, en testimoni y fe de les quals coses havem manat fer las presents sota-scritas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita cort. *Data* en la vila de Monçó, quant a la provisió en los brassos ecclesiàstich y militar feta de dit lloch //374v// de diputat, a vint-y-sinch dies del mes de settembre y quant al decret y provisió feta en lo bras real, a trenta dies del dit mes, quant

emperò a la provisió del dit lloch de hoïdor dels dits brassos militar y real dits dies respective, en lo bras ecclesiàstich, a trenta de settembra de l'any de la nativitat de Nostre Senyor Déu Jesuchrist mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués*. Pere Ferreras, president.

Die martis, prima mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV, mane, pulsata jam octava.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Don Ferrando de Vega, en la ciutat de Barcelona y en la vegaria de Balaguer domiciliat, perque dix que necessàriament se'n ha de anar de la present cort, ferma procura al molt il·lustre don Pedro Galceran de Pinós y de Fonollet, bescomte de Canet y de Illa, y mossèn Antoni Vila y de Çavassona, donzell, presents en cort, y a quiscú d'ells *in solidum*, per a entrevenir en tots y sengles actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la //375r// deguda conclusió de aquella y ab special poder de concentir al servey de sa magestat. Testimonis són lo magnífich mossèn Philip de Capons, donzell, y Jaume Tristany, scrivent.

Mossèn Hierònym de Argençola, donzell, alsa lo dissentiment que ell en dies passats possà sobre la sera que los ecclesiàstichs y síndichs demanaven, donant lloch a que·s puga donar la sera als síndichs del bras real, conforme en aquell bras està deslliberat, quant emperò a la sera que per determinació del bras ecclesiàstich se havie de donar als ecclesiàstichs, lo dit dissentiment sie y romangue en sa forsa y valor.

Lo present bras y stament militar, attès que en aquest bras se féu nominació de persones per a mirar y regonèixer apossentos abtes per a junctar-se las personas electes per fer los memorials dels agravis y Constitutions y no se és determinat en aquest bras se llogassen, com vuy se ajuncten dites persones en una casa y devant la iglésia, se demane lloguer de aquella y concertat a raó de trenta dos lliures lo mes, obstant los dissentiments, no·s pot fer determinació alguna, per ço instant lo dit mossèn Joan Pau Ciurana //375v// diu que se li demanen per Monserrat Parre sinquanta lliures per lo lloguer de un mes, com entre ells estave concertat, y de altra part los amos de las dos cases devant la present iglésia li demanen trenta-dues lliures setze sous per una mesada, conforme lo concert fos entre ells y les persones eletes per los tres staments, per ço, sens prejudici dels dissentiments que en aquest bras estan, com asò sie cosa que·s dega necessàriament pagar, lo present bras y stament militar desllibera y féu conclusió que se paguen dites quantitats degudes als dits Parra y als altres desusdits, manant al dit mossèn Joan Pau Ciurana que, de pecúnies del General de Cathalunya, done y pague las dites quantitats degudes y totes les que se deuran per lo lloguer de dita casa situada davant la present iglésia y sien pagades les obres en dita casa fetes per dit mossèn Joan Pau Ciurana.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma //376r// acostumats, en la qual convocatió foren presents lo excel·lentíssim duch de

Cardona, lo senyor bescomte de Rochabertí, mossèn Miquel Joan de Pons, mossèn Hierònym de Argensola, mossèn Jaume de Cardona, mossèn Jordi Joan de Copons, mossèn Phelip de Copons y mossèn Hierònym de Olivó .

Fonch llegida en lo present stament una supplicatió del tenor següent:

Molt il·lustres y reverendíssim, il·lustres y molt reverent, exel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Supplicatió de l'ardiacha Terça.

Per mort de l'ardiacha Nicholau Cerveró, canonge de la sancta iglésia de Tortosa, vaga un lloch de diputat ecclesiàstich en lo General de Cathalunya, per tant supplica, a vosses senyories, excel·lència y micers, lo ardiacha Hierònym Terça, canonge de dita iglésia, per lo que serveix en las presents Corts de síndich de aquella, los plàcia fer-li la mercè, com pochs dies fa se li féu, de provehir-li dita vagant, pus que en aquella conjunctura no tingué lloch la dita provisió per no ser mort aleshores dit Cerveró, que ultra que lo dit supplicant o rebrà a singular gràcia y mercè, vosses senyories, excel·lència y micers faran lo que tenen bé acostumat //376v// de afavorir y preferir als que exercexen y serveixen a la present Cort que altres, etc. *Altissimus, etc.*

Die trigesima septembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis dissentimentis; fuerunt subblata dissentimenta. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Babtista Mullola, notarius.

Fuit lecta in stamento militari die prima mensis octobris, anno predicto, et fuit decretum idem quod in brachio ecclesiasticho, sublatis tamen dissentimentis.[221] *Fuerunt sublata dissentimenta.*

Lo present bras y stament militar, sens prejudici dels dissentiments, axí en coses de gràcia, com de justícia, posats en lo present bras, y aquells llevats, y no altrament, elegí y anomenà en advocat del present bras a micer Joseph Ferrer, doctor en drets, ciutedà de Barcelona, per la absèntia de micer Bernat Alsina, doctor en drets, ciutedà de Gerona.

377r// **Comparició**.

Mossèn Gismundo Ortis de Concavella, donzell, en Barcelona domiciliat, comparagué en lo present stament militar y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Comparició.

Mossèn Joan Pau Ciurana, com a procurador de mossèn Francesch Hierònym Babau, donzell, en Vilafranca de Panadès domiciliat, com consta de sa procura ab acte públich fet y testifficat en dita vila en poder del discret mossèn Pau Xammar, per auctoritat real notari públich de Vilafranca de Panadès, clos y subsignat per dit notari, asinch de settembre proppassat, en dit nom comparagué en lo present stament y jurà en ànimo de son principal en la forma acostumada y affirmà lo dit son principal no haver rebuda lletra.

Comparició.

Lo dit mossèn Joan Pau Ciurana, com a procurador de mossèn Joan de Vilallonga, donzell, senyor del castell de Starràs, en la vegaria de Cervera, com de sa procura consta en acte rebut en Barcelona en poder de mi Joan Sala, notari

221. *A continuació, espai en blanc.*

públich de Barcelona y scrivà del present bras, a vint-y-sis de settembre proppassat, en dit nom comparagué en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma //377v// acostumada y affirmà lo dit son principal no haver rebuda lletra.

Don Plegamans de Marimon dix que alsava lo dissentiment per ell posat a coses de gràcia, donant lloch a que·s decreten dos supplications: la una presentada per part de Guillem de Ivorra, carlà de Corbins, y de mossèn Francesch Gilabert y Pou, y una altra per part del ardiacha Terça, y se despedesquen les lletres necessàries, quant emperò a tots los altres actes de gràcia, lo dit dissentiment romanga en sa forsa.

Lo dit don Plegamans, com a procurador de mossèn Hierònym Joan, com consta de sa procura en los actes de la present cort, en dit nom alsa lo dit dissentiment per son principal posat a coses de gràcia y donen lloch a que·s puguen decretar las supplications ya dites.

Cautela pro logerio domus locata pro congregandis personis pro conficiendis Constitucionibus.

Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en les Corts Generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. A mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General del dit Principat, residint de present //378r// en la vila de Monçó. Salut y honor. Com nosaltres hajam delliberat que de les pecúnies del dit General o per vós, en nom de aquell, sien donades y pagades a mossèn Monserat Parra, causídich, ciutedà de Barcelona, residint en la present vila de Monçó, per lo lloguer de una mesada de certs aposentos que en la casa que ell de present posseheix en la present vila se li llogaren per a estar les persones eletes per a ordenar y compondre los memorials y també per a junctar-se los advocats, sinquanta lliures, moneda barcelonesa, y també a mossèn Miquel Gràcia, rector de *per missam*, y a Guillem de Comteceller, senyors de les cases qui per avuy les persones eletas per als memorials de les Constitucions y agravis se juncten, los són estades llogades a rahó de trenta-dos lliures y setze sous per mesada, que comensa a setze del mes de settembre proppassat, per ço ab la present vos diem y manam y encarregam que, de pecúnies del dit General, doneu y pagueu al sobredit Monserrat Parra les dites sinquanta lliures y als dits mossèn Miquel Gràcia y Guillem de Comte, entre los dos, cada mes, trenta-dos lliures setze sous, tot lo temps que dita casa estarà per orde dels brassos llogada y noresmenys fareu fer las obras que són necessàries en dita casa per poder-se junctar //378v// en ellas dites persones, portant compte particular de tot lo que gastareu y cobrareu, àpoches de rebudes, dient y manant als reverents nobles y magnífichs diputats y oydors de comptes del dit General que pagant-vos les sobredites quantitats les vos atmeten en compte de llegítima data. En testimoni y fe de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sota-scrites de mà dels tres presidents de dita cort, sagellades ab lo sagell menor de aquella. *Data* en la vila de Monçó, al primer de octubre de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque [y] marqués.* Pere Ferreres.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó desà la mar. Als reve-

rent nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat residents en Barcelona y als hoydors de comptes del dit General y a totes altres persones a qui·s pertanga y lo present negoci toque y tocar pugue. Salut y honor, sapiau que per lo reverent mossèn Hierònym Terça, ardiacha y canonge de la seu de Tortosa, nos és estada presentada una supplicatió del tenor següent. *Inseratur, etc*. A la qual supplicatió, com ha justa y rahonable, per nosaltres és estada feta provisió //379r// que fos fet axí com era supplicat, y axí de fet enseculatem, segons que ab la present enseculam, y enseculat ésser volem, provehim y manam lo dit reverent Hierònym Terça en lo dit lloch de diputat del General, vagant per mort del sobre dit ardiacha Cervera de Tortosa, per ço deduhint a vostra notícia les cosses predites, ab tenor de les presents vos diem y manam que, observant dita inseculació y provisió per nós com és dit feta, encontinent, aprés que les presents vos seran presentades, sens dilació y exepció alguna, scrigau y continueu y continuar y scríurer fassau en lo llibre y altres llochs ahont les inseculations de diputats se serven hi·s continuen, lo dit reverent mossèn Hierònym Terça, ardiacha y canonge de la seu de Tortosa, axí com és dit per nós inseculat en diputat en lloch del dit ardiacha Cerveró, a fi y effecte que, havent-se de fer extractió de semblants diputats, concorregue de fet en dita extractió, axí y en la forma que los altres en semblants llochs posats y enseculats concorren, tots duptes y difficultats cessants. En fe y testimoni de les quals coses havem manat fer expedir les presents sotaescrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de //379v// dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstich y real a trenta del mes de settembre entre les vuyt y nou hores ans del migdia, y quant al bras militar al primer de octubre de mil sinch cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque marqués.* Nicholau Frexanet, síndich de Lleyda, president.

Cauthela notariorum.

Los tres staments del Principat de Cathalunya de la Cort General que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat de Cathalunya residents en Barcelona. Salut y honor. Com nosaltres haiam deslliberat que de pecúnies del dit General sien donades y pagades a Joan Babtista Mullola, resident en Tarragona, del bras ecclesiàstich escrivà y notari públich, a Joan Sala del bras militar y a Miquel Joan Cellers del bras real, de la dita Cort scrivans y notaris públichs de Barcelona és, a saber, a quiscú d'ells dos-centes sinquanta-sis lliures y quatre sous, moneda barcelonesa, per salari de dos terços de llur offici de scrivans de dits tres brassos, la primera de les quals terços ha //380r// comensat a vint-y-vuyt del mes de juny y ha finit a vint-y-set del mes de setembre propassat y la segona ha comensat a vint-y-vuyt del dit mes de settembre y finirà a vint-y-set del mes de dezembre propvenidor, a rahó de quatorze reals per cada dia, conforme a la delliberació per los dits brassos a deu dies del mes de settembre feta. Per ço, ab la present, vos diem y manam que, de les pecúnies del dit General, doneu y pague realment y de fet a quiscú dels dits tres scrivans la dita quantitat de dos centes sinquanta-sis lliu[res] y quatre sous y cobreu de ells

àpocha de rebuda. E noresmenys diem y manam als oydors de vostres comptes que posant vosaltres en compte les dites quantitats, ensemps ab àpoches de rebuda, aquelles vos admeten en compte de llegíttimes dates, tots duptes y difficultats cessants, en testimoni de les quals coses manam per vostra cautela ésser feta la present, sotascrita de mà dels tres presidents en dita Cort y sagellada del major sagell de aquella. *Data* en la vila de Monçó, al primer del mes de octubre any de la nativitat del Senyor mil sinch cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.*

380v// ***Cauthela porteriorum*.**

Los tres staments del Principat de Cathalunya de la Cort General que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverents nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat de Cathalunya residents en Barcelona. Salut y honor. Com nosaltres haiam deslliberat que de pecúnies del dit General sien donades y pagades a Lluís Martí, del bras ecclesiàstich, y Joan Pau Bugatell, del bras militar, y a Jaume Rondó y Joan Sanctgenís, del bras real, de dita Cort porters y als dits brassos deservints, és a saber, als dits Lluís Martí y Joan Pau Bugatell, a cada hu d'ells, cent-y-nou lliures setze sous moneda barcelonesa y als dits Jaume Rondó y Joan Santgenís, entre ells dos consemblants, cent-y-nou lliures setze sous de la mateixa moneda, per salari de llur offici de porters de dits tres brassos, la primera de les quals terces ha comensat a vint-y-vuyt del mes de juny y ha finit a vint-y-set del mes de settembre proppassats y la segona ha comensat a vint-y-vuyt del dit mes de settembre y finirà a vint-y-set del mes de dezembre //381r// primer vinent, a rahó de sis reals per cada dia, conforme a la deslliberació per los dits brassos a deu dies del dit mes de settembre feta. Per ço, ab la present vos diem y manam que, de les pecúnies del dit General, doneu y pagueu realment y de fet a quiscú dels dits Luís Martí y Joan Pau Bugatell, porters, la dita quantitat de cent y nou lliures y setse sous y als dits Jaume Rondó y Joan Santjenís, entre los dos concemblants, cent y nou lliures y setse sous, y cobrau d'ells àpocha de rebut e noresmenys diem y manam als hoydors, etc. *Fiat ut in proxima usque ad finem.*

Don Plegamans de Marimon aportà en lo present stament una supplicatió, la qual requerí fos llegida y és del tenor següent:

Molt il·lustres senyors,

Supplicatió de don Plegamans de Marimon.

Don Plegamans de Marimon, com ha persona que asisteix y ajude als negocis de les presents Corts, supplica a vosses senyories y mercès que, apparexent que en sa persona concorren les qualitats requisides per ésser inseculat a deputat del General de Cathalunya, sien servits manar als diputats en Barcelona residents que, //381v// en lo primer lloch de noble que vagarà, inseculen y posen al dit don Plegamans, que ultra que és cosa se és fet algunes vegades en les Corts passades, o reputarà a molt gran mercè. *Et licet etc. Altissimus etc.*

Lecta in stamento ecclesiastico die decima tertia septembris MDLXXXV et die decima sexta dictorum mensis et anni fuit decretum que·s fasse gràcia a dit don Plegamans del primer lloch de noble de diputat que vagarà durant les presents Corts y per ço sien fetes lletres llevats los dissentiments.

Fuit lecta in stamento militari die prima mensis octobris MDLXXXV et fuit decretum quod, sublatis dissentimentis, fiat ut supplicatur. Scriba Joannis Sala, notarius et dicti stamenti militaris.

Lletres per als diputats de General de Cathalunya per don Plegamans de Marimon.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat y als hoydors de comptes del dit General que vuy //382r// són y per temps seran y a totes altres persones a qui·s pertanga y lo present negoci toque y tocar pugue, salut y honor. Sapiau que per lo noble don Plegamans de Marimon nos és estada presentada una supplicatió del tenor següent, etc *Inseratur*. A la qual supplicatió, com ha justa y rahonable, per nosaltres és estada feta provisió que fos fet axí com era supplicat, majorment essent cosa justa fer-se semblants prerrogatives e gràcies als entrevenints en dites Corts y treballants en aquelles. Per ço, inseguint la dita deslliberació y decretació per los dits tres brassos feta, ab tenor de les presents vos diem y manam que en lo primer lloch de diputat noble del dit Principat de Cathalunya que vaccarà durant les presents Corts al dit noble don Plegamans de Marimon realment y de fet, sens dilació y exceptió alguna, inseculen y en matrícula de semblants inseculats scrigau y continueu y scríurer y continuar fassau, axí per la forma que en semblants enseculacions se acostume, affi y effecte que havent-se de fer extractió de semblants diputats concorrega de fet en dita extractió, axí y en la forma que los altres en semblants llochs posats y enseculats concorren, tots duptes, dilacions, //382v// exceptions, excusations y consultes cessants, no obstant qualsevol capítols o altres ordinacions de dit General lo contrari disposants, a les quals, per aquest effecte tant solament, derogam. En fe y testimoni de les quals coses manam ésser fetes les presents, sotaescrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en Monçó, quant al bras eccle-siàstich a setze del mes de setembre, quant al bras militar lo primer de octubre y quant al bras real lo segon del dit mes de octubre any de la nativitat del Senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.*

Mossèn Hierònym Galceran Seràpio de Sorribes, en nom seu propri y com ha procurador de mossèn Martí Joan d'Espuny, alsa los dissentiments seu y del dit son principal a coses de gràcia per lo die present.

Don Onofre de Alentorn, en nom seu propri y com ha procurador de don Garau d'Alentorn, germà seu, alsa los dissentiments seu y de dit germà y principal seu, a coses de gràcia, donant lloch se puguen decretar las tres supplications donades: la una per part del carlà de Corbins, //383r// de mossèn Francesch Gilabert y Pou, l'altra per lo ardiacha Terça y l'altra per part de mossèn Hierònym de Argensola y de mossèn Hugo de Tamarit y del síndich de Camprodon, emperò als altres actes resta en sa forsa.

Mossèn Antoni Vila y de Çavassona, en nom seu propri y com ha procurador de mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellvehí, alsa los dissentiments en coses de gràcia, donant lloch se pu[gu]en decretar las supplications: la una donada per part de Guillem de Ivorra, carlà de Corbins, y per mossèn Francesch Gilabert y Pou y

l'altra part de mossèn Hierònym de Argensola y de mossèn Hugo de Tamarit y l'altra per part del ardiacha Terça y per don Plegamans de Marimon y per lo síndich de Camprodó, quant emperò als restant dits dissentiments resten en sa forsa y valor.

Mossèn Hierònym de Argensola y don Joan Icard lleven los dissentiments que tenen posats a coses de gràcia de tot en tot.

Don Plegamans de Marimon, en nom seu propri y com ha procurador de mossèn Hierònym Joan, mossèn Joan Pau Ciurana, don Galceran de Cardona, mossèn //383v// Joan Burguès y de So, mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, don Jaume de Cardona, mossèn Pere Cassador, mossèn Enrich Terça, Mossèn Joan Cella y de Taffurer, mossèn Miquel Llàssera, mossèn Jaume Salbà, mossèn Honofre Comelles, don Bernat de Camporrells, mossèn Joan Cassador, mossèn Hierònym Olivó, mossèn Miquel Joan de Copons, micer Enrich Serra, Pere Còdol, don Joan de Camporrells, don Berenguer de Paguera alsaren llurs dissentiments a totes coses de gràcia posats, donant lloch que se lligen hy·s decreten les supplications desús mencionades y de despedesquen las lletras necessàries.

Dissentiment de mossèn Joan Burguès y de So posat a la nominació de la persona de micer Joseph Ferrer feta per advocat d'aquest bras.

Mossèn Joan Burguès y de So dix que dissent a la nominatió de advocat lo die present feta per lo present bras de la persona de micer Josseph Ferrer per so que la nominació de advocats estave comesa a deu persones y axí pretén que lo bras, en prejudici de la dita commissió, no ha pogut anomenar, per quant les persones eletes han anomenat a micer Mir, que no tenie los impediments que té micer Josseph Ferrer, sent com és advocat dels pobres y advocat fiscal del governador, y per so dissent a dita nominació, requerint a vós, notari.

384r// *Die mercurii, secunda mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.*

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Comparició.

Mossèn Jaume Salbà, donsell, en Barcelona domiciliat, com ha procurador de mossèn Pasqual Valls, cavaller, en Barcelona domiciliat, per avuy resident en Valèntia, consta de sa procura ab acte públich fet en lo real palau fora los murs de la ciutat de Valèntia, a vint-y-dos de settembre MDLXXXV, rebut y testifficat y clos y subsignat per mossèn Francesch Hierònym Metaller, notari pùblich de la ciutat y Regne de Valèntia, en dit nom compareguć en lo present bras y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada y a ell llegida y affirmà que lo dit principal seu no ha tinguda lletra.

Comparició.

Mossèn Jaume Salbà, com ha procurador de mossèn Jaume Salbà, donzell, en Barcelona domiciliat, per avuy en la ciutat de Valèntia resident, fill seu, consta de sa procura ab acte públich fet en lo real palàcio fora los murs de la ciutat de Valèntia a vint-y-dos del //384v// del mes de settembre del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, rebuda y testificada y closa e sotssignada per mossèn Francesch Hierònym Mataller,

notari públich de la ciutat y Regne de Valèntia, en dit nom compareguè y jurà en ànima de son principal, en la forma acostumada y a ell llegida y affirmà que lo dit son principal no havia aguda lletra.

Comparició.

Mossèn Pere Cassador, cavaller, en Barcelona domiciliat, com ha procurador de mossèn Serafí Cassador, donzell, en Barcelona domiciliat, consta de sa procura ab acte públich fet en Barcelona al primer de settembre del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, rebut y testifficat, y clos e subsignat per mossèn Salvador Coll, notari de Barcelona, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de son principal, en la forma acostumada y a ell llegida y affirmà que lo dit principal no ha haguda lletra.

Comparició.

Lo dit, com a procurador del senyor Babtista Cassador, fill seu, consta de sa //385r// procura ab acte rebut en poder de dit mossèn Salvador Coll, notari de Barcelona, dit die del primer de dit mes de settembre, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma[222].

Comparició.

Don Onofre d'Alentorn, com a procurador de mossèn Baltezar de Prat y Joan de Prat, menor de dies, donzell, en la ciutat de Vich domiciliats, consta de sa procura ab acte públich fet en la dita ciutat de Vich a trenta-hu del mes de juny MDLXXXV, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada y a ell llegida y affirmà que lo dit son principal no ha aguda lletra.

Dictis die et anno.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Enrich Terça, donzell, com ha procurador de mossèn Vicenç Corrader, donzell, en la ciutat de Tortosa domiciliat, consta de sa procura ab //385v// acte públich fet en Tortosa a vint-y-sinch de agost MDLXXXV, rebut, testifficat y clos y sotssignat per mossèn Antoni Bosch, ciutedà y notari públich de Tortosa, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada y a ell llegida y affirmà no tenir lletra lo dit son principal.

Comparició.

Mossèn Joan Blan Andreu, àlies Ribera, com a procurador de mossèn Francesch Ballaró y Grau Ballaró, donzell, en la vila de Perpinyà domiciliat, consta de sa procura ab acte públich fet en Perpinyà sots diversos calendaris, lo primer dels quals fonch a deset del mes de settembre proppassat, rebut y testifficat, y clos y sots signat per mossèn Guillem Domènech, notari públich de la vila de Perpinyà, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de sos principals en la forma acostumada y a ell llegida y affirmà los dits principals no haver rebuda lletra.

Comparició.

Lo dit, com a procurador de mossèn Matheu de Orís, senyor del castell y lloch //386r// de Orís en la vegaria y bisbat de Vich, mossèn Garau Alenyà y de Cadell,

222. *L'escrivà oblida la part final del formulari.*

mossèn Francesch de Llupià, senyor del castell y lloch de Corbera, en la vegaria de Rosselló domiciliats, y de mossèn Sebastià Ros, cavaller, tots de la vila de Perpinyà, consta de sa procura ab acte públich fet en la dita vila de Perpinyà a deset de settembre proppassat, rebut y testificat, y clos y sotsignat per lo dit mossèn Guillem Domènech, notari, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànimas de sos principals en la forma acostumada y affirmà los dits sos principals no haver rebuda lletra.

Comparició.

Lo dit, com a procurador de mossèn Galceran de Vallgornera, Bernat Vives y Paulet, donzells, y mossèn Antoni Joan Balet, cavaller, tots en la vila de Perpinyà domiciliats, consta de sa procura ab acte públich fet en dita vila de Perpinyà a deset dies del mes de settembre proppassat, rebut y testificat, y clos y sots signat per lo dit mossèn Guillem Domènech, notari públich de dita vila de Perpinyà, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de sos //386v// principals en la forma acostumada a ell llegida y affirmà los dits principals seus no haver haguda lletra.

Comparició.

Lo dit, com a procurador de don Joan de Sinisterra y de Sancta Eugènia, don Luís de Sinisterra y de Sancta Eugènia, germans, mossèn Galderich de Martí y mossèn Oso Giginta, donzell, en la vila de Perpinyà domiciliats, consta de sa procura ab acte públich fet en Perpinyà sots diversos calendaris, lo primer dels quals fonch de vuyt dies del mes de settembre proppassat, rebut y clos per los dit mossèn Guillem Domènech, notari públich de la dita vila de Perpinyà, en lo dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de sos principals en la forma a ell llegida y acostumada y affirmà los dits principals seus no haver aguda lletra.

Comparició.

Lo dit, com a procurador de don Joan de Lupià, fil[l] del noble don Lluís de Lupià, procurador real en los comtats de Rosselló y Cerdanya, y mossèn Francesch //387r// de Orís, fill de mossèn Matià de Orís, senyor del castell y lloch de Orís en la vegaria de Vich, y de mossèn Miquel Ros, fill de mossèn Sebastià Ros, cavaller de Perpinyà, tots donzells, en la vila de Perpinyà domiciliats, consta de sa procura ab acte rebut en poder de dit Guillem Domènech, notari de Perpinyà, a divuyt de settembre proppassat, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida y affirmà los dits sos principals no haver aguda lletra.

Comparició.

Lo dit, com a procurador de mossèn Miquel Andreu Blan, donzell, en la vila de Perpinyà domiciliat, consta de sa procura ab acte fet en Perpinyà a denou del mes de settembre proppassat, clos per lo dit mossèn Guillem Domènech, notari públich de la vila de Perpinyà, en dit nom comparagué en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada y a ell llegida y affirmà lo dit principal seu no haver rebuda lletra.

Comparició.

Lo dit, com a procurador de don Galceran de Vilanova, Pere Cauta y Alexandre Cahors, donzells, en la vila de Perpinyà populats, consta de sa procura ab acte //387v// públich fet en la dita vila de Perpinyà sots diversos calendaris, lo primer

dels quals fonch a vint dies del mes de settembre proppassat, y clos y sotssignat per lo dit mossèn Guillem Domènech, notari públich de la dita vila de Perpinyà, en dit nom comparagué en lo present stament y jurà en ànima de sos principals en la forma acostumada y a ell llegida y affirmà los dits principals seus no tenir lletra.

Die jovis, tertia mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Mossèn Galceran de Cartellà, donzell, senyor de Vilarnadal, en la vegaria de Gerona domiciliat, perquè dix que per la indisposició de mossèn Miquel Bastida, sogre seu, lo qual se'n anà de la present vila a la ciutat de Lleyda per a reconvalidar de la malaltia que ha patit, se'n ha de anar de la present cort, féu procura a mossèn Miquel Joan de Montagut y de Vallgornera, donzell, present en cort, per a entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la deguda conclusió de aquella y ab special poder de concentir al servey de sa magestat. Testimonis són Miquel Bastida, //388r// ciutedà de Barcelona, y Pau Pasqual, criat de dit senyor Bastida.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Joan Burguès, mossèn Hierònym Sorribes, en nom seu propri y com ha procurador de mossèn Martí Joan d'Espuny, donzell, en Barcelona domiciliat; mossèn Pere Cassador, mossèn Miquel de Llàssera, mossèn Joan Pau Ciurana, don Jaume de Cardona, mossèn Hierònym de Olivó, mossèn Miquel Joan de Pons, mossèn Enrich Terça, mossèn Pere Còdol, don Bernat de Camporrells, mossèn Joan Cassador, don Galceran de Cardona, mossèn Antoni Vila de Çavassona, en nom seu propri y com a procurador de mossèn Francesch de Agullana; mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova; mossèn Francesch de Comelles, don Plegamans de Marimon, en nom propri y com ha procurador de mossèn Hierònym y mossèn Joan; mossèn Cella y Taffurer, don Onoffre d'Alentorn, en nom propri y com ha procurador de[223] //388v// don Garau d'Alentorn, micer Enrich Serra, Jaume Salbà; lleven los dissentiments per ells posats a coses de gràcia, donant lloch a que se puga fer delliberatió sobre lo propri ús que lo comte de Bondia demane se li done.

Lo present bras y stament militar, encontinent, féu delliberatió que se donassen al senyor comte de Bondia los dits mil y tres-cents ducats per propri ús, manat que sien despedides les lletres opportunes.

Dicta die jovis, tertia mensis octobris, post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats. Mossèn Sigismundo Ortís de Concavella, donzell, en Barcelona domiciliat, perque dix que per negocis importants se'n ha de anar de la present cort,

223. *A continuació, ratllat,* de mossèn Hierònym Joan, mossèn Cella.

havent obtinguda lliscèntia del senyor president del present bras a ell de paraula concedida, ferma procura als senyors don Onoffre d'Alentorn, senyor de Seró, y a mossèn Jaume Salbà, senyor de La Bisbal, donzell, en Barcelona domiciliat, presents en Cort y ha quiscú //389r// *in solidum* per a entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la deguda conclusió de aquella y per a concentir y dissentir al servey de sa magestad. Testimonis són mossèn Jordi de Copons y Jaume Tristany, scrivent.

Lletres per lo ús propri del comte de Bondia.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó desà la mar. A tots y qualsevol officials del General, en Barcelona, Lleyda, Tarragona y altres qualsevol parts y llochs del dit Principat y comtats de Rosselló y Cerdanya, de qualsevol nom sien, residents, y ha quiscú de vosaltres, ab tenor de la present vos diem y manam que dexeu passar y tràurer dels dits Principat y comtats al il·lustríssim comte de Bondia y a qui son poder tindrà, aquesta vegada tant solament, mil y tres-cents ducats, los quals envie a Gènova ab los diners de sa magestat perque per los presents //389v// brassos al dit conde de Bondia, a petició per sa part feta, li són estat donats per propri ús dits mil y tres-cents ducats y no fassau lo contrari, tota dilació y excepció cessants. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents de dita cort, y sagellades ab lo sagell de aquella. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich a dos de octubre, y quant als brassos militar y real a tres del dit mes, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Fonch llegida en lo stament una supplicatió y és del tenor següent:

Supplicatió del comanador Copons.

Reverendíssim y molt il·lustres senyor.

A totes vostres senyories y micers, són notoris y contínuos perills, treballs y gastos que la religió dels cavallers del hàbit de Sanct Joan patex per la concervació de nostra sancta fe cathòlica y debellatió dels turchs y moros enemichs de aquella y de nosaltres y que per sustentació de dita religió, offerint-se cada hora ultra·ls ordinaris gastos, tants de extraordinaris, //390r// y essent aquella tant pobre, té necessitat valer-se de diverses parts y províncies per sa sustentació, entre les quals, particularment, acostume remediar-se y subvenir-se de certes rendes del regne de Castella y Lleó, les quals acostumen ser uns anys ab altres de vint-y-sinch a trenta mília lliures, poch més o manco, y algunes joyes de or y plata, les quals per a portar en la isla de Malta tenen lo més segur y acomodat pas per lo present Principat de Cathalunya, axí perque se escusen los grans perills que las galeras y altres vaxells patexen anant a la costa de Castella, en la qual no·y ha ports acomodats per a deffensar-se de las borrasques de la mar y conflictes dels moros enemichs que acostumen sovinejar aquelles, quant també perque des de la ciutat de Barcelona, estant los dits diners y joyes segurs en la taula de la ciutat, se procure fàcilment, sens peril[l], enviar aquells per cambis y remesas de mercaders cathalans, los quals tenen negocis y commercis en Palerm, en lo que també lo pre-

sent Principat //390v// reb gran commoditat, perque molt [a tart] sinó en la forma sobredita ixen los dits diners de Cathalunya. Per ço, y altrament tenint experimentat la dita religió quanta mercè li acostuma sempre en semblants y majors coses fer aquest Principat per part de aquella y del gran mestre y convent de dita religió, humilment supplica a vosses senyories y micers, fra Hugo de Copons, sien servits manar-los concedir y otorgar que puguen, llíberament, aportar en lo present Principat, y specialment en la ciutat de Barcelona, tots los diners que trauran de Castella o altra part fora del present Principat y que aquells, aprés, puguen tràurer y enviar fora de dit Principat sens pagar dret al General, ab les condicions y pactes a vosses senyories y micers ben vists per a llevar tot gènero de presuntió de frau, lo que ultra serà gran beneffici y adjutori per a dita religió y en gran deffensa de la christiandat, dit gran mestre y convent y lo dit fra Hugo de Copons ho reputarà ha molt singular gràcia y mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

391r// *Die decima nona septembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et die tertia octobris, habito per convocatos in dicto stamento maturo tractatu, fuit decretum* que·s fassa la matexa provisió que·s féu en les Corts passades, ço és, que lo supplicat per part de dita religió sie fet ab tal emperò que, quiscuna vegada que portaran diners de Castella y plata de la religió de Sanct Joan en la ciutat de Barcelona, haian de manifestar als dits diputats la moneda y plata que portaran y al temps que la voldran tràurer també la hajen de manifestar als dits deputats y, tant al entrar com al tràurer de dita moneda y plata, haian de jurar y hoyr sentència de excomunicatió lo recibidor o altres si haurà que tinguen càrrech per lo gran mestre y convent, que tota la dita moneda y plata és del convent y tresor de la dita religió portada de Castella o altra part fora del Principat de Cathalunya, y que no·n porten ni trauen més de la que hauran denunciada y que de dita moneda y plata no n'i à //391v// de altra persona, sinó solament del tresor de dita religió, tot dol y frau cessants y per ço sien fetes lletres opportunes, alsats emperò los dissentiments. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barchinone.

E per dit effecte foren alsats los dissentiments a coses de gràcia posats.

Lletres per la religió de Sanct Joan.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat de Cathalunya residents en Barcelona. Salut y honor. Sapiau que per fra Hugo de Copons, comenador de Sanct Joan, nos és estada presentada una supplicatió del //392r// tenor següent: Reverendíssims y molt il·lustres senyors, a totes vosses senyorias y mercès són notoris, etc. *Inseratur supra inserta supplicatio.* A la qual supplicatió, y coses en aquella contengudes, com ha justes y molt rahonables, per nosaltres és estada feta la provisió següent, ço és, que·s fassa com és supplicat, ab tal emperò condició que quiscuna vegada que portaran diners y plata de Castella per a la religió de Sanct Joan en la ciutat de Barcelona, hajan a manifestar a vosaltres, dits diputats, la

moneda y plata que aportaran y al tems que la volran tràurer també la hajen de denuntiar a vosaltres y tant al entrar com al tràurer de dita moneda y plata hajen e jurar y hoir sentència de excomunicatió lo recebidor de dita religió, o altres si haurà qui tinguen càrrech per lo dit gran mestre y convent, que tota la dita moneda y plata és del comú y tesor[224] de dita religió portada de Castella ha altra part fora del dit //392v// Principat de Cathalunya, que no·n porten ni·n trauhen més de la que hauran denuntiada y que de dita moneda y plata no n˙i ha de altra persona, sinó tant solament del thesor de dita religió, tot dol y frau cessants y que tot lo predit sien durador fins a les primeres Corts tant solament. Per tant, deduhint-vos a vostra notícia totes les coses predites, ab tenor de la present vos diem, encarregam y manam que fassau y compliau totes les coses sobredites, axí y per la forma que desús és contengut, fins a les primeres Corts tant solament, tota exceptió y escusa cessants y no obstant qualsevol Capítols de Corts lo contrari disposants, als quals, per lo effecte predit tant solament, derogam y derogat ésser volem y provehim. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y de dita Cort y sagellades ab lo sagell major de aquella. Dadas en la vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstich //393r// y militar, als tres de octubre y quant al bras real, a set de nohembre, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-y-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.*

Die veneris, quarta mensis octobris, anno predicto, pulsata jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Joan Cella y de Taffurer, en nom y per part de Jaume Gual, mercader de la ciutat de Gerona, han presentat una supplicatió, la qual és del tenor següent:

Reverendíssimo y excel·lentíssimo, molt il·lustres, molt reverents, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Supplicatió de Jaume Gual.

Per mort de Antich Arquer vaga en la ciutat de Gerona lo offici de credenser del dret de la bolla de plom y sera de dita ciutat, lo qual no té //393v// ninguna cervitut ni salari, sinó en temps que no apparagués als staments de les Corts Generals que se aguessen de dexar de arrendar las bollas, supplica per ço, a vossa excel·lència, senyories y mestres, Jaume Gual, mercader de dita ciutat, sien servits manarlo provehir de dit offici que lo dit supplicant ho rebrà a singular mercè. *Que licet, etc. Altisimus etc.*

Die quarta mensis octobris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, nottarius.

Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari, fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis dissentimentis. Scriba stamentis militaris, Joannes Sala, nottarius publicus Barchinone.

224. Per tresor.

En virtut de les predites deslliberactions foren despedides les lletres del tenor següent:

> 394r// Los tres staments del Principat de Cathalunya, congregats en les Corts Generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al honrat Jaume Gual, mercader de la ciutat de Gerona. Salut y honor. Com a nostra notícia sia pervingut que lo offici de credenser del dret de la bolla de plom y sera de dita ciutat de present vaga per mort de Antich Arquer, de la dita ciutat, òlim possessor del dit offici, sian stats supplicats per mossèn Joan Cella y Taffurer, en nom y per part vostra, que de dit offici, axí com és dit vagant, vos provehissem, per ço y altrament admesa dita supplicatió, e confiant de vostra llegalitat, indústria y probitat, lo dit offici de credenser del dret de la bolla de plom y sera de la dita ciutat de Gerona en lo modo sobredit vagant, a vós, dit Jaume Gual, conferim, provehim, donam y de aquell ab tots //394v// sos drets, pertinènties, prerrogatives, càrrechs, guanys, salaris y altres qualsevol emoluments, axí y per la forma que lo quòndam Antich Arquer, predecessor vostre, tenia, rebia y possehia, y semblant offici se acostumen y poden donar y provehir, volem emperò y manam, abans que prengau possessió del dit offici y aquell regiau y administreu, presteu lo jurament sòlit, en mans y poder dels reverent nobles y magnífichs deputats del General de Cathalunya, en Barcelona residents, y cautió ydònea a llur coneguda, y totes les altres coses que sobre assò són necessàries fer-se, axí y segons que per vostres predecessors en dit offici és acostumat fer, y per Capítol de Cort és diposat, e ab la present nostra provisió diem y manam als dits reverents nobles y magnífichs deputats y encara al diputat local de la col·lecta y vegaria de la ciutat de Gerona y a totes y qualsevol altres persones a que·s pertany y als que lo present negoci toque y tocar pugue, que encontinent la present nostra provisió //395r// los serà presentada, y per vós dit jurament y cautió seran prestats, vos poseu y meteu, y posar y mètrer fasseu, en real, corporal y actual possessió del dit offici y de tots los drets, pertinènties y prerrogatives de aquell y del salari y emoluments del dit offici vos paguen y responguen o pagar y respóndrer fassen axí y segons han acostumat fer ab dit vostre predecessor y per Capítols de Cort tenen obligació. En testimoni de les quals coses foren fetes les presents sotaescrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita cort. *Data* en Monçó, a quatre del mes de octubre, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Joan Pau Bugatell, porter del present bras, fonch tramès en la posada de mossèn Francesch de Agulló, senyor de Bellvehí, per a saber si lo dit mossèn Agulló era en la present vila. E, tornat que fonch, lo dit porter refferí en lo present //395v// stament com ell era estat ab la posada del dit mossèn Francesch de Agulló, que està cerca lo portal de Lleyda, y demanant ell del dit mossèn Francesch de Agulló, li respongué un patje de aquell que havie quinse o setse dies que lo dit mossèn Francesch de Agulló era absent de la present vila.

Die sabbati, quinta predictis mensis octobris, anno predicto a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch y forma acostumats.

Comparagué en lo present stament mossèn Francesch Fullà, donzell, fill de mossèn Joan Fullà, donzell, en la vegaria de Lleyda y sots vegaria de Pallars domiciliat, lo qual jurà en la forma acostumada y a ell llegida, y affirmà no haver aguda lletra.

Lo promotor del bras real ha refferit en lo present bras que aquell bras, per via de pensament, haurie //396r// determinat que, per lo redrès del General, se elegissen tres persones que toca a la exequtió, les quals persones tinguen poder de col·legir y refferir.

E lo present bras féu delliberatió y conclusió que vaje lo promotor del present bras al bras real per a tornar resposta, dient-los com lo present bras ha entesa la determinatió de aquell bras y en quant en lo que toca a la exactió de aquest bras, no té que dir-hi, ni fer ninguna cosa, consta ho hage comès al dit bras real y al bras ecclesiàstich, quant emperò al altre cap del redrès, que aquest bras no pot respondre per ésser impedit per los dissentiments que en aquest bras estan posats.

Mossèn Joan Burguès y de So, com a procurador de don Miquel Mecha, en Barcelona populat, consta de sa procura ab acte públich fet en Barcelona a nou del mes de setembra proppassat, rebut y clos per mossèn Salvador Coll, notari de Barcelona, en dit nom comparegué en lo present stament, y jurà en ànima de aquell en la forma a costumada y a ell llegida y affirmà lo dit principal seu no havie rebuda lletra.

396v// **Suspensió del dissentiment de don Galceran.**

Don Galceran de Cardona alsa los seus dissentiments per ell posats, donant lloch a que se puga surrogar en habilitador una persona del present bras, en lloch y durant la abcèntia de mossèn Francesch Agulló, senyor de Bellvehí, habilitador elegit, en lloch y per renuntiatió de mossèn Joan Burguès y de So, quant emperò a tots los altres actes de dita cort, los dits dissentiments sien y resten en sa forsa y valor.

Suspenció del dit dissentiment.

Mossèn Enrich Terça, doctor en quiscun dret, alsa lo dissentiment per ell posat, donant lloch tant solament que se puga surrogar en habilitador alguna persona del present bras en lloch y durant la absèntia del dit mossèn Francesch Agulló, senyor de Bellvehí, y quant a tots los altres actes de la present cort, lo dit dissentiment sia y romanga en sa forsa y valor.

Dissentiment a actes de gràcia.

Mossèn Joan de Setantí, donzell, en Barcelona domiciliat, possa dissentiment a totes coses de gràcia.

E lo dit alsa aquell, donant lloch se puguen llegir les supplicatòries del carlà de Corbins, de Francesch Gilabert, de mossèn Argençola y Tamarit, del ardiacha Terça, de don Plegamans de Marimon y del síndich de Camprodon //397r// y despedescan las lletras necessàries, quant emperò als altres actes, lo dissentiment resta en sa forsa.

Die lune, septima mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Fou decretada una supplicatió presentada per lo síndich de la vila de Camprodon y és del tenor següent:

Supplicatió del síndich de Camprodon.

Reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Axí per dispositió de dret comú com municipal està disposat que pare y fill no puguen entrevenir tots plegats y ésser jutge y nottari en una matexa causa e com en la vila de Camprodon sie per avuy, y molts anys ha, notari y scrivà del diputat local de dita vila mossèn Joan Francolí, notari de dita vila, e semblantment sie assessor de dit diputat mossèn Bernat Francolí, notari de la matexa vila, son fill, lo qual ha sinch o sis anys que fou provehit de dit offici, del que se han seguit molts invonvenients y en lo sdevenidor se porien seguir, per ço lo síndich de dita vila de Camprodon supplica //397v// a vossa excel·lència, senyories y mestres, sien servits manar remourer del dit offici a l'hu o al altre dels dits pare y fill, y si apparexerà al fill per haver manco que posseheix dit offici. *Que licet etc. Altissimus etc.*

Die trigesima septembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et die prima octobris fuit decretum quod videant advocati et refferant. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Babtista Mullola.

Die prima octobris, anno predicto, lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in brachio ecclesiastico, subblatis disentimentis. Scriva Joannes Sala, notarius et scriba stamenti militaris.

Die quinta octobris, MDLXXXV, in stamento ecclesiastico, audita relacione advocati dicti stamenti super contentis in preinserta supplicatione, provident quod cittetur dictus Bernardus Francolí, notarius ville de Camprodoni, regens officium assessoris deputati localis dicte ville, quattenus intra decem, per se vel eius procuratorem, compareant ad contradicendum cur supplicata fieri non debeant; et pro his fiant //398r// llittere, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, nottarius.

Die septima predictorum mensis et anni, audita per brachium militare relacione magnifici advocati presentis brachii, fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastic,o sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamentis militaris Joannes Sala, nottarius publicus Barchinone.

Lletres citatòries dels tres brassos de Cathalunya a la supplicatió ha presentada lo síndich de Camprodon dirigida a mossèn Bernat Francolí, notari de Camprodon.

Los tres staments de la Cort General que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al'honorable mossèn Bernat Francolí, notari de la vila de Camprodon, regent lo offici de assessor del diputat local del General en la dita vila y col·lecta. Salut y honor. Sabreu que per mossèn Joan Navarro, síndich de la universitat de dita vila, en les presents Corts nos és estada presentada una supplicatió del tenor següent: Reverendísisms, excel·lentísim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors, axí per

dispositió de dret comú com municipal està diposat que pare y fill, etc. *Inseratur*. A la qual //398v// supplicatió per nós fonch feta provisió que fos comès, segons que cometerem, als advocats de dits tres staments que vehessen y hoissen la dita supplicatió y refferissen lo que fos de justícia, y hoyda per nós la relació dels dits advocats, y volent en dit negoci, bé y degudament provehir y a les parts, com som obligats, justícia ministrar, havem provehit y manat que vós, dit Bernat Francolí, fosseu citat a contradir perque les coses supplicades no·s diguessen per nós fer y que per ço fossen fetes lletres citatòrias en la forma acostumada. Per tant, inseguint lo tenor de dita nostra delliberatió, ab tenor de les presents vos diem, citam y manam que, dins deu dies aprés de la presentació de les presents a vós fahedora en avant comtadors, comparegau devant nós en los staments de les presents corts, personalment o per vostre llegíttim procurador, a contradir, perque lo supplicat per part del dit síndich no dega ésser fet per nosaltres, y altrament a dir, al·legar y provar tot lo que dir, al·legar y provar voldreu, y lo present negoci prosseguir fins a sentència y declaració y total exequtió de aquella. Altrament passat dit termini, lo qual //399r// a vós per adassò precissa y peremptòriament vos assignam, procehirem y manarem procehir en dit negoci, segons serà de dret y justícia, vostra absèntia, en ús no obstant, més contumàtia exigint. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich, a sinch dies del mes de octubre, quant al bras militar, a set y quant al bras real, a vuyt del dit mes, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués* Pere Ferreres.

Dictis die et anno, pulsatam jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Llicèntia.

A instàntia de mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, lo excel·lentíssim president concedí llicèntia y facultat al dit mossèn Montagut y de Vallgornera per a poder-se'n anar de la present Cort dins vuyt dies, del dia present comptadors. Testimonis don Pedro de Clariana y mossèn Hierònim de Sanctmartí.

Lo dit mossèn Miquel Montagut y de //399v// Vallgornera, perque diu que per alguns negocis a ell molt convenients se'n ha de anar de la present cort, per ço fa procura a mossèn Hierònym de Olivó, present en cort, perque pugue entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y ab special poder de concentir al servey de sa magestat.*Testes sunt* los propdits.

Los promotors dels brassos eclesiàstich y real són vinguts en lo present bras y ha refferit com aquells dos brassos en conformitat, desitjant lo progrés de la present cort, fou determinat que los promotors dels tres brassos anassen als senyors tractadors per a recordar-los lo impediment que deté les presents Corts y supplicar-los vullen donar remey en què los dissentiments, que en lo present bras són, sien llevats, y per a acompanyar los promotors de aquells dos brassos per fer dita embaxada, aquells brassos supplicaven en aquest sien servits manar al promotor de aquest los acompanye.

Lo promotor del present bras fou tramès //400r// als brassos ecclesiàstich y real per a dir-los com, encara que en aquest bras aparega que los brassos no estan privats per

cossas importants, perque estant fent-se los memorials dels agravis y las Constitucions, però per a condecendra a la voluntat de aquells dos brassos, és content lo present bras que lo promotor del present bras vaja ab los dos promotors per a supplicar los senyors tractadors sien servits enviar a sercar las personas dissentints dels brassos y persuadirlas vullen alsar los dissentiments perque la Cort estigue més llíbera del que està.

Don Raimon de Vilanova, com a procurador de don Joan de Vilanova, donzell, en lo lloch de Sanct Feliu de la terra superior de Rosselló, bisbat de Elna, domiciliat, com de sa procura consta ab acte públich fet en la ciutat de Urgell a trenta-hu de agost proppassat, rebut, testifficat y clos, y subsignat per lo discret mossèn Jaume Boguet, notari públich de dita ciutat de Urgell, en dit nom comparagué en lo present stament militar y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada a ell llegida y affirmà lo dit son principal no haver aguda lletra.

400v// Mossèn Hierònym de Argensola, donzell, com a procurador de mossèn Jaume Calzer, donzell, en la vila de Perpinyà domiciliat, consta de sa procura ab acte públich fet en dita vila de Perpinyà a vint-y-tres de agost proppassat, rebut y testifficat, clos, y subsignat per lo discret mossèn Guillem Domènech, notari públich de dita vila, en dit nom comparegué en lo present bras y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada y affirmà no haver aguda lletra lo dit son principal.

Die martis, octava mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Comparició.

Don Francesch de Eril, en Barcelona domiciliat, comparegué en lo present bras y ha jurat, en la forma acostumada y a ell llegida, y affirma que don Phelip de Eril, com ha procurador seu, comparagué lo dia de la propositió.

Dissentiment ha actes de gràtia.

Mossèn Onofre Cardona possa dissentiment en totes coses de gràcia.

401r// Mossèn Hierònym de Olivó, en nom y per part de mosèn Guillem de Ivorra, carlà de Corbins, presentà una supplicatió, la qual fonch llegida y és del tenor següent:

Supplicatió de mossèn Guillem de Ivorra presentada per lo lloch de diputat per mort de mossèn Sanctcliment de Sarrocha.

> Molt il·lustres, reverents, excel·lentíssim, molt il·lustres y magnífichs senyors.
>
> Estos dies proppassats vossa excel·lència, senyories y micers feren mercè de provehir lo lloch de diputat que, segons se digué, vaga per mort del senyor de Sarrocha, a Guillem de Ivorra y lo lloch de hoydor que obtenie dit Ivorra a Francesch de Gilabert y aprés se ha novament entès que dit senyor de Sarrocha no és mort fins ha dijous proppassat, supplica per ço y altrament Hierònym de Olivó, per part de dits Ivorra y Gilabert, a vostra excel·lència, senyories y micers, sien servits confirmar les dites inseculations y en quant menester sie de nou fer la dita inseculació perque tingue effecte la mercè que vossa excel·lència, senyories y micers feren als sobredits en los matexos llochs perque hara se supplica. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Die octava octobris, MDLXXXV, lecta in stamenti ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tam dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola notarius.

401v// Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod fiat ut supplicatur, sublatis dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, nottarius Barchinone et dicti stamenti.

Lletras per als diputats de Cathalunya per la inseculació del lloc de diputat, vagant per mort de mossèn Sanctcliment de Prunera, senyor de Sarrocha y de Llardacans.

Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en les Corts Generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat y als hoydors de comptes del dit General y a totes altres persones a qui·s pertanga y lo present negoci toque y tocar pugue. Salut y honor. Sapiau que per part de mossèn Guillem de Ivorra, carlà de Corbins, y de mosèn Francesch Gilabert y Pou nos és estada presentada una supplicatió del tenor següent: Molt il·lustres, reverendíssims, molt il·lustres, magnífichs senyors, estos dies etc. *Inserantur*. A la qual supplicatió, com ha justa y rahonable per nosaltres, és estada feta provisió que fos fet axí com era supplicat y axí de fet ensecularem, segons que ab la present enseculam, y enseculats ésser volem, provehim y manam, ço és, lo dit mossèn Guillem de Ivorra //402r// en lo dit lloch de diputat militar del General per la vegaria de Lleyda que occupave lo dit mossèn Guillem de Ivorra, novament inseculat en diputat. Per ço, deduhint a vostra notícia les coses predites, ab tenor de les presents, vos diem y manam que, observant dita inseculació y provisió per nós com és dit feta, encontinent, aprés que les presents vos seran presentades, sens dilació y exceptió alguna, scrigau y continueu, y continuar y scríurer fassau en lo llibre y altres llochs haont les inseculacions de diputats y hoydors se serven hi·s continuen, ço és, lo dit mossèn Guillem de Ivorra en lo dit lloch de diputat militar del General per la vegaria de Balaguer, vagant per mort del dit mossèn Sanctcliment de Prunera, y lo dit Francesch Gilabert y Pou en lo lloch de hoydor militar per la vegaria de Lleyda, que occupave lo dt mossèn Guillem de Ivorra, novament inseculat en diputat, a ffi y effecte que, havent-se de fer extractions de semblants diputats y hoydors, concorreguen de fet en dites extractions respectivament, axí y en la forma que los altres en semblants llochs posats y enseculats concorren, tots duptes y difficultats cessants, en fe y testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir //402v// les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, a vuyt dies del mes de octubre any de la nativitat del Senyor mil sinch- cents vuytanta-y-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreras.

Die mercurii, nona mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumada.

Lo present bras ha feta determinatió, per via de pensament, que·s fassa a saber als brassos ecclesiàstich y real com aquest bras havie feta nominació del senyor bescomte de Rochabertí per a persuadir als dissentiments en aquest bras que vullen llevar los dissentiments y com lo dit senyor bescomte, executant lo càrrech y commissió a ell concedida, parlà ab don Galceran de Cardona, lo qual li dix que ell volie anar a sa magestat per a dir-li que lo dissentiment que ell ha posat és molt gran beneffici de la terra, que si sa magestat serà servit que ell lo lleve, que ell lo alsarà y que per ço aquest bras havie determinat que açò se fahés //403r// a·saber als senyors tractadors, cometent açò al promotor del present bras.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit en lo present bras com aquell bras adherie al parer de aquest y per ço ha feta nominatió de la persona del abat de Poblet per a persuadir als dissentints de aquell bras vullen alsar los dissentiments.

Lo promotor del bras real ha refferit que en aquell bras no tenen ninguns dissentiments, però que si serà menester, aquell bras farà electió també de una persona a effecte de persuadir als dissentints vullen alsar los dissentiments.

Mossèn Hierònym Galceran Seràpio de Sorribes, en nom seu propri y com ha procurador de mossèn Martí Joan d'Espuny, alsa los dissentiments seu y de dit son principal, donant lloch que·s puguen llegir les supplications del carlà de Corbins y de mossèn Francesch Gilabert y Pou, de mossèn Hierònym de Argensola y de mossèn Hugo de Tamarit, de don Plegamans de Marimon y del síndich de Camprodon, hi·s despedesquen les lletres opportunes.

Die jovis, decima mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo present bras //403v// en lo lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és estat al present bras y ha refferit com lo stament ecclesiàstich, tenint entès per lo pare don prior de Scala Dei, nomenat per aquest effecte, que la indispositió de sa magestat persevere, no sens molt gran sentiment de aquell bras, considerant lo molt que importe para tota la christandat, y en especial a tots los regnes, tenir sa magestat salut, per ço ha deslliberat, per via de pensament, que de part dels brassos del present Principat se fassa a saber a sa real magestat, per medi dels senyors tractadors o anant una o més persones a sa magestat, com estos brassos estan prests y apparellats de fer tot lo que sie de son real servey, sols sa magestat tinga salut, que és de major importàntia que quantes coses se poden tractar en les presents corts.

Lletres dels diputats de Cathalunya per los tres staments.

Foren llegides en lo present stament militar unes lletres dels diputats del General de Cathalunya trameses als tres brassos, les quals són del tenor següent, ço és, en la derectió de aquelles: als reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya convocada en la vila de Monçó.

404r// Reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Ales moltes scriptures, que vosses senyories, ab ses cartes de XYXIII del passat, nos manen enviar per orde dels comissaris dels agravis, són demanades,

ferem posar mà encontinent y les que d'elles fins hara són fetes enviam per aquest portador Pau Genovès que són: un plech, onze crides reyals generals y particulars de diverses prohibitions y assenyaladament dels cavallers, una de les quals és ab inserta de pragmàtica de sa magestat, dues pragmàtiques y una conclusió de la Règia Audiència sobre que no·s poden fer crides generals; en altre plech: còpia de la butlla de papa Leó dotzè y de la butlla de papa Climent VIIè, de juramento del inquisidor Loazes, devuyt còpies de requestes de una pretenció de breu y altra de supplicatió, memorials, lletres de sa magestat y vot de diversos doctors sobre fets resultants de la contentió dels inquisidors; en altre plech: trenta requestes presentades a officials reals sobre agravis del General y contrafactió de Constitucions, compreses dites supplications presentades //404v// al lloctinent General; en altre plech: tres còpies de lletres, provisions y actes, y un memorial sobre la convocatió dels Usatge «*Princeps namque*» y de una crida per observança del privilegi militar y en altre plech: còpia dels enseculats en diputats y hoydors de tots staments y dels capítols que·s lligen al temps de la enseculatió y memorial de las creacions de officis vells y nous, salaris y augment de aquells y còpia de las ordinacions de la casa de la Deputació fetes per comissió de la Cort General l'any 1520 y junctament ab axò un llibre de Capítols de Cort que·s diu de quatre senyals. Del que·s trobarà més per emviar nos llavarà la mà y procurarem vaja ab tota diligèntia, emperò les strenes, atxes, candeles, gramalles y altres vaccaries són ja llargament designades en lo balans y també los salaris de officis fora Barcelona que no són en lo capbreu d'esta casa, e lo que toca a la exactió del que·s deu al General y a la exequtió contra los debitors, se fa la diligència qual convé y seria molt major, y més certa, si vosses senyories se fassen servint de tornar resposta y pendre apunctament a les difficultats //405r// que ab altra llargament deduhirem y com aquells vagen sempre augmentant, estant-la aguardant per a poder ab major seguretat y prestesa continuar la dita executió y axò per nostre descàrrech, ho recordam y supplicam a vossas senyorias, cuyas reverendíssimas, excel·lència y molt il·lustres persones Nostre Senyor guarde ab tot augment y prosperitat. De Barcelona, a sinch de octubre MDLXXXV. Don Pedro Botaller y d'Oliver.

Reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors. Besa les mans de vosses senyories sos més certs servidors, los deputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barcelona.

*In registro comunii II, in foleo LXV*º.

Lo notari del bras ecclesiàstich ha reportat en aquest bras les scriptures següents:

Primo, un llibre scrit en pergamí de lletra de mà ab cubertes de cartró, cubertas de cuyro vermell y ab dos tancadors gaffets, intitulat «Capítols del poder dels diputats de Cathalunya».

405v// Ítem, dos plechs de diversos papers, en lo hu dels quals se troben les scriptures següents:

Primo, requestes presentades a doctors del Real Concell Criminal sobre la contentió del veguer y altres de Lleyda en febrer de mil sinch-cents setanta-nou.

Ítem, requesta a mossèn Fogassat Servià de manament sobre coses de son offici per obcervança de constitució.

Ítem, còpia de requesta sobre la gràcia del scusado.

Ítem, requesta a mossèn Pedrol, scrivà de manament, sobre coses de son offici.

Ítem, requesta a mossèn Vilademor, scrivà de manament, sobre coses de son offici fetes contra Constitucions.

Ítem, requestes als doctors del Real Concell sobre cosas del governador.

Ítem, requestes dels doctors del Real Concell Criminal per a que no dexen la audièntia del governador.

Ítem, supplicatió al lloctinent general y requestes als doctors del Real Concell Criminal a mossèn Fogassot, scrivà de manament sobre coses de mossèn Settantí, //406r// ço és per haver-lo tret la règia Cort dels càrcers de la Deputació.

Ítem, supplicatió al lloctinent general y requesta als doctors de la règia Cort sobre los càrcers de la Deputació.

Ítem, còpia de la bulla del papa Leó dotzè.

Ítem, còpia de la bulla del papa Climent setè.

Ítem, jurament del inquisidor Lohazes.

Ítem, presentació de un breu apostòlich sobre cosses de la contentió dels inquisidors presentats per lo procurador de la règia cort.

Ítem, requesta presentada a mossèn Salavardenya, algutzir real ordinari, sobre cosas de son offici fetes en prejudici del General en la captura dels diputats.

Ítem, requesta presentada en lo any mil sinch-cents sexanta-hu als pares inquisidors perque jurassen los capítols dels anys MDXII y MDXX.

Ítem, requesta presentada en lo any MDLVIII als pares inquisidors per a que jurassen los capítols dels anys MDXII y MDXX.

Ítem, supplicatió presentada al bisbe de Barcelona per a que, en virtut de la bulla *in sena Domini*, publicats per excomunicats los doctors de la règia Cort qui han aconcellat la captura dels diputats y hoydors //406v// ecclesiàstichs sobre las contentions dels inquisidors.

Ítem, requesta del diputat militar a Augustí Malo, secretari de la Inquisició y appel·lació de dit diputat sobre la contentió dels inquisidors.

Ítem, memorial donat al excel·lentíssim llochtinent general de sa magestat en lo present Principat sobre los agravis fets per los reverents pares inquisidors.

Ítem, lletra de sa magestat en crehensa del lloctinent general.

Ítem, carta de sa magestat en crehensa del lloctinent general.

Ítem, carta de sa magestat de setze de maig MDLXVIIII.

Ítem, còpia del vot de micer Francesch Serra sobre lo negoci dels inquisidors.

Ítem, còpia de vot dels assessor y advocat fiscal del General sobre lo negoci dels inquisidors.

Ítem, vot de micer Miquel Sabater.

Ítem, vot de micer Andreu Ferrer.

Ítem, vot de assessor y advocat fiscal de la Deputació y altres doctors sobre los dubtes resultants de la lletra de sa magestat dada en Arang[u]ez a setze de maig MDLXVIIII.

Ítem, memorial donat a sa magestat sobre la contentió dels inquisidors.

407r// Ítem, requestes per part dels diputats presentades y rebudes sobre la captura de diputats a denou de juliol mil sinch-cents sexanta-nou y són ab incerta de bulles y Capítols de Cort y altres coses.

Ítem, *instrumenta requisitionum et protestationum et aliorum actorum factorum per dominos deputatos die decima nona julii MDLXVIIII contra regios algutzirios, super capturis dictorum dominorum deputatorum, auditorum computorum;* són ab incerta de bulles, Capítols de Cort y altres coses.

Ítem, sobre la convocatió del Usatge «*Princeps namque*».

Ítem, còpia de una crida per obcervança del privilegi militar.

Ítem, sobre la convocatió del Usatge «*Princeps namque*».

Ítem, memorial sobre la convocatió del Usatge «*Princeps namque*».

Ítem, en lo segon plech se troban les scriptures següents:

Primo, còpia de tots los inseculats en diputats y hoydors y dels capítols que·s lligen en lo temps de la inseculatió.

407v// Ítem, ordinations fetes per commissió de la Cort General del any MDXX per los officis de la casa de la Deputació.

Ítem, creations de officis vells y nous, salaris y augments de aquells.

Ítem, un llibre codernat, sens cubertes, estampat, intitulat «Edictes y crides fetes y ordenades per lo molt il·lustre senyor don Garcia de Toledo, conceller, lloctinent y capità general de la cathòlica y real magestat en lo Principat de Cathalunya y comtats de Rosselló y Cerdanya ab deslliberació y conclusió del Real concell en lo introhit de la sua lloctinèntia aprés de la mort de la sacra magestat de indelible[225] memòria en lo any MDLVIII».

Ítem, un altre llibre forma de quart, stampat, ab cubertes de pregamí intitulat «Edictes y crides fetes y publicades per manament de l'excel·lentíssimo senyor don Carlos de Aragó, duch de Terranova, príncep de Castell Vetrano, marquès de Avola, comte de Burgeto, gran condestable y gran admirant e del concell de la sacra, cathòlica y real magestat del regne de Cicília, canceller, lloctinent y capità general de la dita real magestat en lo Principat //408r// de Cathalunya y comtats de Rosselló y Serdanya».

Ítem, crida sobre la prohibició dels cavalls.

Ítem, crida de prohibició dels cavalls ab inserta de pragmàtica de sa magestat.

Ítem, crida del morbo.

Ítem, conclusió de la Règia Audièntia sobre que no·s poden fer fer crides generals.

Ítem, pragmàtica de la persecutió dels bandolers en l'any MDXXXXII.

Ítem, pragmàtica feta en l'any mil sinc-cents sinquanta-sinch sobre que no·s traguen cavalls y altres coses.

Ítem crida general feta per lo senyor comte de Aytona.

Ítem, crida de joch MDLXXX.

Ítem, crida dels pedrenyals MDLXXX.

Ítem, crida del dret de les marques.

Ítem, crida feta per part del senyor governador.

225. *En lloc de* indeleble.

Ítem, un altre llibre de paper stampat y ab cubertes de pregamí intitulat «Edictes y crides fetes y publicades per manament de l'excel·lentíssim senyor, el senyor don Ferrando de Toledo, prior de Castella, del orde de sanct Joan de Hierusalem, conceller, lloctinent y capità general de la sacra, cathòlica y real magestat del rey nostre senyor en lo Principat de Cathalunya y comtats de Rosselló y Cerdanya».

408v// Los quals llibre y scriptures foren tramesos als tres brassos de Cathalunya per los diputats de aquella ab unes lletres patents, desús insertas, les quals scriptures foren aportades aprés al bras real per a que aquelles designassen, segons que assí estan designades.

Die veneris, undecima mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Comparició.

Don Alvarus de Córdova, oriundus presentis ville Montissoni, comparuit in dicto stamento et juravit modo solito et assueto et asseruit se non habere litteras.

Don Galceran de Cardona alsa los seus dissentiments de tot en tot.

Micer Enrich Serra alsa de tot en tot los seus dissentiments.

Reportà lo promotor del bras ecclesiàstich en lo present bras que aquell bras supplicave en aquest bras fos servit anomenar persones per lo Redrès del General y si aquest bras, per algun impediment estave detingut que no pogués fer la tal nominació, que, //409r// almenys si algunes persones tenen alguns memorials convenients per al dit redrès, fossen servits donar-los a las personas anomenadas an aquell bras per dit effecte.

Lo excel·lentíssim senyor don Jaume Ferrando Ramon Folch, òlim de Còrdova, duch de Cardona; lo il·lustre don Francesch Dalmau de Rochabertí, vescomte de Rochabertí; lo il·lustre don Pedro Galceran de Pinós y de Fonollet, vescomte de Canet y de Illa; don Jaume de Cardona y de Rochabertí, don Onofre d'Alentorn, don Berenguer de Paguera, don Plegamans de Marimon, don Francisco de Eril y de Orcau, mossèn Joan Burguès y de So, don Joan Icard, mossèn Antoni Vila de Çavassona, mossèn Francesch Joan de Tamarit, mossèn Jaume Salbà, mossèn Pere Còdol, mossèn Simó Joan Benet de Sanctcliment, don Ramon de Vilanova, mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova; don Jaume de Pinós, mossèn Enrich Terça, mossèn Jaume Ferrer, micer Enrich Terça[226], mossèn Onofre de Comelles, mossèn Miquel Joan Pons, mossèn Balthezar Pardina, //409v// mossèn Joan Andreu Blan, àlies Ribera; mossèn Joan Cella y de Taffurer, mossèn Andreu Botella, senyor de Benavent; mossèn Gaspar de Pons, mossèn Hierònym Seràpio de Sorribes, mossèn Pere Cassador, mossèn Joan de Settantí, mossèn Joan Pau Ciurana, mossèn Hierònym de Argensola, don Hierònym de Jossa, mossèn Hierònym de Sanctmartí, don Miquel de Aragall, mossèn Miquel de Llàssera, don

226. *Nom repetit.*

Francesch de Ortoffà, mossèn Jordi Joan de Copons, mossèn Philip de Copons, don Philip d'Espés, mossèn Francesch Sort, mossèn Melchior Guinard, don Balthezar d'Oms.

Tots del present bras y stament militar, convocats y congregats en la instància y stament hont lo dit bras se acostume de convocar y congregar, fent y representant lo bras militar de Cathalunya, pus per gràcia de Nostre Senyor los dissentiments que en ell estaven y impedien lo progrés de las presents Corts estan llevats, volent procehir a tractar //410r// negocis concernents al servey de Déu, de sa magestat, bé y utilitat del present Principat de Cathalunya, feren la deslliberació y conclusió següent:

Lloació y approbatió [de la] commissió donada per lo present bras als brassos ecclesiàstich y real sobre la exactió dels deutes del General.

Lo present bras y stament militar llohe, approve, rattiffique y confirme la commissió que per aquest bras és estada donada als brassos ecclesiàstich y real sobre la exactió dels deutes del General e noresmenys, per quant se porie dubtar si dita commissió seria deffectuosa, per ço lo present bras, sens prejudici de dita commissió, dóna y concedeix als dits dos brassos ecclesiàstich y real sobre dita exactió y commoditat de dits deutes tant llarch y bastant poder, quant llarch y bastant hordenarà lo senyor comte de Miranda ab scriptura o altrament, per quant tota aquella facultat que dit senyor comte de Miranda, en nom del present bras, voldrà donar als dits dos brassos, lo present bras hara per les hores ho llohe y approve, com si de mot a mot estigués insertada en la present deslliberatió.

Dicta die veneris, undecima predictorum mensis et anni, pulsatam jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

410v// Mossèn Hierònym de Argençola alsa dit dissentiment.

En lo present stament fonch llegida una supplicació presentada per Joan Pau Bugatell, porter del present bras, lo qual és del tenor següent:

> Excel·lentíssimo y molt il·lustres senyors.
>
> Joan Pau Bugatell supplica a vostra excel·lència, senyories i mercès que, attès que ell ha pagat per fer escombrar lo stament cada·l dia una vegada y en temps de estiu fer-lo regar y escombrar dos vegadas cada·l dia, lo qual ha pagats molts diners, los sie servey manar a mossèn Joan Pau Ciurana que aquells li pague, que ell de so del seu los ha pagats per servey de vostra excel·lència, senyors y mercès y ell se acontentarà de que vostra excel·lència, senyors y mercès, seran servits. *Que licet, etc.* Joan Pau Bugatell, *in causa propria.*
>
> *Die undecima mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV, lecta in stamento militari et fuit decretum ducentum regalia, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius.*

E per dit effecte foren alsats tots los dissentiments.

Die sabbati, XII predictorum mensis et anni, mane, pulsata iam octava.

Convocat y congregat lo present bras //411r// y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en la qual convocatió y congregació foren presents las personas del dit bras que·s segueixen: *Primo*, don Jayme de Cardona y de Rochabertí, don Francesch de Ortafà, mossèn Joan Burguès y de So, mossèn Pere Cassador, don Joan Icart, mossèn Enrich Terça, mossèn Joan de Setantí, don Jaume de Pinós, mossèn Joan Blan Andreu, àlies Ribera, mossèn Balthezar Pardina, don Francisco de Eril, mossèn Pere Còdol, mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, don Ramon de Vilanova, mossèn Simon Joan Benet de Sanctcliment, mossèn Antoni Vila de Çavassona, mossèn Hierònym de Argençola, mossèn Joan Pau Ciurana, don Berenguer de Peguera, mossèn Honofre de Comelles, mossèn Miquel Joan de Pons, mossèn Miquel de Llàssera, mossèn Jaume Ferrer, mossèn Philip de Copons, //411v// mossèn Hierònym de Sanctmartí, mossèn Francesch Tord, mossèn Balthezar d'Oms, mossèn Francesch Joan de Tamarit, mossèn Gaspar de Pons, mossèn Joan Andreu Ferrer, senyor de Botarell, don Philip de d'Espés.

Los quals, axí convocats y congregats, attès que convé fer nominació de persones per fer y trassar lo redrès del General de Cathalunya, per ço elegiren y nomenaren:

Electió de persones per lo Redrès del General.

Lo molt il·lustre bescomte de Canet y Illa, don Onofre d'Alentorn, mossèn Pere Cassador.

Los qual puguen fer ordenar y dictar tots los apunctaments y capítols que·ls apparexerà convenir per lo bon redrès y administratió de la casa de la Diputació y del General de Cathalunya, lo que, apunctat, capitulat y ordenat hauran, ho hagen de refferir al present bras, sens poder-ho conclourer ells cosa alguna y açò attès que per lo present bras los desús dits foren anomenats per obrir lo balans, com los brassos ecclesiàstich y real hajen anomenats per lo dit //412r// redrès las matexas persones que per lo obrir del balans foren eletes.

Nominatió de una persona per a recopilar las Constitucions.

E axí bé féu nominació de mossèn Joan Cella y de Taffurer per a fer la recopilació de les Constitucions velles y noves y posar-les ab lo orde degut, ensems ab les persones eletes per los dits brassos per dit effecte.

Mossèn Rafel Vivet, altre dels síndichs de Gerona, micer[227] Monserrat, doctor en drets, síndich de Balaguer, embaxadors del bras real enviats al present bras, refferiren com aquell bras adheria al parer del bras ecclesiàstich y del present bras a què se enviàs la lletra que en los brassos és estada llegida, acerca de les pregàries se han de fer per la indispositió de sa magestat, per ço, per quant se ha vist los diputats en lo despendre han excedit, que per ço aquell bras seria de parer, per via de pensament, per fugir excessos, se'ls tatxàs o limitàs lo poder que no poguessen despendre sinó fins a certa quantitat.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit en aquest bras com aquell bras, hoïda la relació del promotor del bras real, ha determinat, per via de pensament, //412v// que no·s tatxe alguna cosa als diputats, sinó que dexe a llur discretió.

E apparexent bé lo parer del bras ecclesiàstich, en aquest bras són de parer que

227. *A continuació, espai en blanc.*

no se tatxàs cosa alguna als diputats, cometent açò al promotor del present bras ho fassa a saber al bras real.

Mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, lliura a mi, Joan Sala, nottari y scrivà del present bras, una scriptura requerint fos llegida al present bras, la qual és del tenor següent:

Dissentiment de mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova.

Per quant des del principi de la Cort en lo present bras, encara que no fossen nomenats quatre advocats, ha assistit tant solament un advocat, ço és, micer Federich Cornet, per ço que micer Junyent als primers dies caygué malalt y per ço és estat absent fins en lo mes de settembre proppassat y micer Montaner y micer Alzina, que foren nomenats, no són may vinguts fins vuy y se és vist per experiència que dit micer Cornet, sol, en tot lo temps passats ha servit també al present bras que no·y ha hagut cosa de importàntia que fer ni aconcellar que no la haia feta ab molta gran diligència y satisfactió de tot lo bras y vehent hara que ell està //413r// instruhit en los negocis que occorren y que en companya del dit micer Junyent y dels advocats dels altres brassos entenen ab gran diligència en les coses que se offerexen, per los quals treballs no és just que se'ls lleve de son salari, sinó encara que se'ls augmente aquell, y per ço, y per que és cosa supèrflua fer molts advocats, havent-hi ja los necessaris, y que ordinàriament hi han acostumat estar en lo present bras, y si se'n fan més, no sols no aprofitaran, però destorbaran lo progrés de la cort, per ser ordinari que uns y altres dexaran de fer lo que hara fan, y tenim necessitat que fassa, no cometent, ans expressament dissent que·s fassa nominatió de altre ningun advocat, ajustant les sobredites coses al dissentiment de mossèn Joan Burguès posat y adherint també en aquell requeriment a vós, notari, que de la present lleveu acte y lo nottiffiqueu al bras.

Dictis die et anno, pulsatam jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo present stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Deslliberatió que·s paguen 13 lliures, per obras fetas en la casa ahont se juncten les persones eletes.

Lo present bras féu deslliberació y determinació que·s paguen tretze lliures per a obras fetes en una casa, la qual, les persones eletes per llogar aposentos per orde //413v// y commissió dels tres brassos, llogaren a effecte de poder-se congregar en ella las personas elegides y fer les Constitucions y memorials dels agravis, manant a mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General, que de diners de dit General pach dites tretse lliures per rahó de dites hobres.

Lo promotor del bras real ha refferit en lo present bras com aquell bras adhereix al parer del bras ecclesiàstich y militar ab una abdició que se scriga als senyors diputats que despenguen lo que ben vist los serà entre los monestirs y hospitals de las universitats que tenen síndichs en la present cort.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit en lo present bras com aquell bras no era de parer que·s scriga als deputats lo que per lo bras real és apunctat, perque, venint a notícia dels senyors tractadors, apparexeria ser més cosa de interès de zel pio y axí bé, perque en aquest bras se ha feta electió de persones per al redrès del

General, que sie servit manar en aquelles se ajuncten ab les anomenades per los brassos ecclesiàstich y real per a fer lo dit redrès y si algunes persones tindran alguns memorials que los donen.

414r// Lo present bras, per via de pensament, féu determinació que se fasse embaxada al bras real per persuadir-los vullen adherir al parer de aquest y del bras ecclesiàstich sens alguna addició, cometent assò al promotor del present bras ho reporte al bras ecclesiàstich.

E poch aprés vingué lo promotor del bras ecclesiàstich y ha refferit que aquell bras havie anomenat per embaxadors al abat de la Real y al ardiacha Terça. E lo present bras féu nominació per embaxadors de don Francisco de Ortoffà y de mossèn Pere Cassador.

E poch aprés vingué lo promotor del bras real y ha reportat com aquell bras, per via de pensament, havie determinat que los promotors dels tres brassos anassen als senyors tractadors per a solicitar-los y cobrar lo llibre de la recopilació de las Constitucions que·ls fonch comunicat.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras adhareix al parer del bras real que los promotors vajen als senyors tractadors per a cobrar lo llibre de la recopilació de las Constitucions los és estat comunicat y supplicar los vullen donar orde en què la recopilació //414v// de las Constitucions se fassen hi·s passe havant perque no reste, com restaren en les Corts pasades.

Lo reverent senyor Hierònym Terça, ardiacha y canonge de Tortosa, ha presentada en lo present bras una supplicatió requerint fos llegida y és del tenor següent:

> Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt reverents il·lustres y molt magnífichs senyors.
>
> Essent-se dit y publicat per la present vila que lo reverent mossèn Nicholau Cerveró, ardiacha y canonge de la sancta yglésia de Tortosa, era mort y per consegüent vagava un lloch de diputat ecclesiàstich, fou feta gràcia de aquell per vosses senyories, excel·lència y mercès al reverent mossèn Hierònym Terça, ardiacha y canonge de la matexa yglésia, y foren despedides lletres en la forma deguda per als diputats del present Principat de Cathalunya, nottifficant-los dita gràcia y manant-los posassen y scriguessen a dit ardiacha Terça en lo llibre y lloch haont dit ardiacha Serveró estava scrit y enseculat, y aprés se tingué nova certa com dit Serveró no era mort encara, y a cap de pochs dies morí, y seguida dita mort fonch confirmada la mateixa gràcia al dit ardiacha Terça y foren despedides altres lletres per al mateix //415r// effecte dirigida als dits diputats, als quals no han volgut obeir, ni de aquelles han fet més cas que si no fossen fetes, ans bé, havent entès lo ànimo de la Cort ab les primeres lletres y tement no vinguessen en les segones en confirmació de la primera gràcia, com era justa cosa, y tenint-la ells per tal y ferma, precipitaren la dita inseculació, inseculant en dit lloch al reverent mossèn Jaume Miró, vuy hoydor ecclesiàstich, y en lo lloch de aquell lo canonge Civil, de la matexa seu, die feriat y no jurídich, com se veurà en lo acte de la matexa inseculació, en lo qual no·s pot fer semblant acte per los requisits necessaris que ab ella porta, com són la prolació de sentèntia de excomunicació, lo jurament y prestació de homenatges, los quals actes de necessitats per la validitat de aquelles se han de fer en dia jurídich no feriat y axí bé se féu dita inseculació, ans de la decla-

ració dels duptes posats per lo scrivà major de dit consistori, ans bé, per advertirlos de la voluntat de la Cort a ells nottòria, ab dites lletres los volgueren encarcerar, y també que·s féu en absència del diputat militar y dins los tres dies aprés de sa absència, dins los quals lo hoydor militar, conforme al Capítol de Cort, no té las vices del diputat, sinó en cars //415v// molt necessari, y no en ningun acte voluntari, los quals deffectes y nul·litats són estats y estades representades a dits diputats ab una supplicatió consistorial, la qual no han volguda provehir ni acceptar en dit concistori *ut ecce*, ni volgut ni promès se llevàs acte de dita presentació perque no pugués constar en promte de llur renitència y denegació de justícia y desobediència y desacato, supplica, per tant, lo dit ardiacha Terça, a vosses senyories, excel·lència y mercès, sien servits, per justificatió de les coses deduhides en la present supplicatió, se mane a dits diputats que, encontinent trametran los procehiments fets en dita enseculació ab los calendaris de aquelles ab penes opportunes y necessàries, prefinit termini per a traure y trametrer aquelles, y constant, com constaria de dites nul·litats, manar borrar lo nom posat en lo lloch de dit ardiacha Cerveró y en lo matex, posar al dit ardiacha Terça, com axí sia de rahó y justícia y concervació de la auctoritat de la cort, la qual pot y sol fer semblants gràcies, no sols de llochs que vaguen, però que dels que vagaran durant la Cort y axí ho supplica dit ardiacha Terça. *Que licet, etc. Hieronimus Terça, in causa propria.*

416r// Die[228] *duodecima octobris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod scribatur deputatis, cum insertione presentis supplicationis, quod intra sex tradant parti clausa et sigillata acta et procedimenta per ipsos facta ut petitur, quibus visis providebitur prout juris fuerit. Scriba stamenti ecclesiatici, Mullola, notarius.*

Dicta die fuit lecta in stamento militari et fuit decretum et provisum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barchinone.

En virtut de les quals provisions foren despedides les lletres del tenor següent:

Lletres despedides per lo ardiacha Terça de la incerta supplicació.

Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en la Cort General que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los diputats del General de Cathalunya residents en //416v// Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per part de mossèn Hierònym Terça, ardiacha y canonge de la seu de Tortoça, lo die present y devall scrit, nos és estada presentada una supplicatió del tenor següent. *Inseratur, que proxime superius est incerta.* La qual supplicatió per nós vista, volent sobre aquella de justícia provehir, havem manat fer y expedir les presents, de y ab les quals vos diem, encarregam y manam que, dins sis dies aprés de la presentació y notifficiacció de les presents a vosaltres fahedors, doneu y lliureu, eo lliurar y donar fassau, en pública y auctèntica forma, al dit ardiacha Terça o a son procurador, tots y sengles actes y procehiments per vosaltres en aqueix concistori fets sobre la provisió eo inseculació del dit lloch de diputat ecclesiàstich vagant per mort del dit ardiacha Cerveró, junctament ab los calendaris y dies

228. *A continuació, repetit,* die.

se són fets dits procehiments per a què, vists aquells, pugam en dit negoci provehir lo que sie de justícia y no fassau lo contrari, tota dilació, excepció, diffugis y consultes cessants. En testimoni de les quals coses havem manat fer //417r// y expedir les presents sota scrites de mà dels tres presidents, sagellades del sagell major de dita cort. *Data* en Monçó, a dotze de octubre mil sinch-cents vuytanta-sinc. El bisbe de Barcelona. Don Jayme de Cardona y Rochabertí. Pere Ferreres.

Die lune, decima quarta mensis octobris anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras real reporta an aquest, que attès que per tots los brassos estaven eletes les persones per lo redrès del General deputades, que aquell bras supplicave an aquest fos servit donar forma a que les dites persones se ajuncten.

Dissentiment de mossèn Enrich Terça a la provisió de advocats fahedora.

Mossèn Enrich Terça, donzell, dóna y presenta a mi, Joan Sala, notari públich de Barcelona y scrivà del present bras, una scriptura, requerint sie insertada en lo present procés, y és del tenor següent:

Mossèn Enrich Terça diu que, attès que lo present bras ha donada commissió y poder a certes persones del present bras //417v// per a què nominassen personas per als officis necessaris per al present bras, ço és, advocats y habilitadors y altres, y les dites persones haien feta electió y nominació, entre altres, de la persona del magnífichs micer Guillem Joseph Mur, en lo qual concorren les parts y qualitats que per a semblant càrrech se requereixen, y per algunes persones del present bras se li haje fet obstacle y contrari dient que no ho podie ésser advocat per ser official real, ço és, assessor de la Ballia General, y com dit contrari y obstacle sie de ninguna efficàcia y valor per lo exemplar termini de les Corts en les quals fou creat y nominat per a advocat del present bras lo magnífich micer Barnabé Serra, lo qual tenie també lo offici de assessor que per avuy té dit micer Mir y, no obstant los contraris que les hores feren al dit micer Serra, restà per advocat del present bras, per tant, jo, Enrich Terça, dissent a la provisió fahedora de advocat fins a tant sie approvada y llohada la nominació feta de la persona del dit micer Mir; requerint a vós notari, etc.

Lo molt reverent abat de Gerri, mossèn Joan Cella y de Taffurer, y mossèn Antich //418r// Sala, embaxadors de las personas eletes per fer les Constitucions, tramesos al present bras y reportaren una supplicatió per sa magestat, la qual per mi, Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, llegida en lo present bras, la qual és del tenor següent:

Supplicatió per lo fet dels pedrenyals.

Sacra, cathòlica, real magestat.

Los tres staments del Principat de Cathalunya, considerant los grans danys que axí en lo present Principat com en los comtats de Rosselló y Cerdanya han causat los arcabussos pedrenyals y specialment los petits, vullgarment anomenats pistolets, y que ja per vossa magestat són estats reprovats y en altres regnes com a arma proditòria, falsa y no utilosa para la guerra, maligna e indigna de nom de arma, foragi-

tada y reprovada ab molt graves penes, com la qualitat d'ella mereix, imposades contra los qui·ls porten, de dia ni de nit, a cavall ni peu, per llochs poblats o despoblats, per camins o fora d'ells, anant o estant o en qualsevol altra manera, en qualsevol ciutat, vila o lloch y contra los qui·ls tenen en sa casa y públicament o de amagat, //418v// y també contra los menestrals que los tals archabussos pedrenyals fabricaran o adobaran en públich o en secret, han delliberat supplicar a vossa magestat que també en lo present Principat de Cathalunya, comtats de Rosselló y Cerdanya sien de tot prohibits y extirpats ab gravíssimes penes, com en son cars y llochs a vostra magestat entenen supplicar, y són certs que vostra magestat los farà mercè statuhir eo per via de constitució, però per quant lo dit Principat y Comtats, de una part, per terra, tenen enemichs eretges y de altra part, que és de la marina, han de estar contínuament armats contra los turchs y moros enemichs de nostra sancta fe cathòlica y de vossa magestat, perque llevant des de ara, sens més, los arcabussos pedrenyals, porie restar la terra desarmada, y de manera que en un cas de necessitat no porien resistir als enemichs, suppliquen, humilment, a vossa magestat, los fassa mercè de manar, vèurer y conciderar lo modo que en açò se degue tenir y guardar com convé al servey de Déu y de sa magestat y al bé y deffenció del dit Principat y Comtats y perquè, //419r// manant vossa magestat advertir als altres brassos del que en açò li serà servey, se pugue ordenar, inseguint la voluntat de vossa magestat, lo capítol com convé y aquell se presente a vossa magestat y se provehesque per via de constitució o Capítol de Cort a tants mals com vists los passats se speren si per vossa magestat, ab lloació y approvació dels dits tres brassos, no·y és provehit.

Considerada la supplicatió a sa magestat presentada per part dels tres staments del Principat de Cathalunya, appar convenient la reprobació dels archabussos pedrenyals[229] y que la dels curts, ço és, lo canó dels quals no tindrà tres palms cumplits de llargaria, se fasse y execute encontinent, ab imposició de pena de mort natural als contrafahents y als mestres que de nou fabricaran canó, caxa o pany per a dit arcabús, pedrenyal curt, y de galera per a sis anys per al qui adobarà dits canons, caxas o pans per a dit arcabussos pedrenyals curts.

E que la reprobació, dels arcabussos pedrenyals de tres pams cumplits e ho més llarchs, comense de tenir exequtió dos anys aprés del dia de la conclusió de les presents corts, ab la matexa pena de mort natural per als contrafahents, y per als mestres que passats //419v// dits dos anys fabricaren de nou pany, canó o caxa per a qualsevol arcabús pedrenyal de qualsevol vegaria, e de galera per a sis anys per al mestre que adobarà pany, canó, caxa per a dits arcabussos pedrenyals.

E que si algun mestre veurà o sabrà que li aporten adobar arcabús pedrenyals reprobat eo lo canó, caxa o pany de aquell en son poder y portar y manifestar-lo a la justícia, sots pena de galera per sinch anys. E que al qui denuntiarà y pendrà algun arcabús pedrenyal al reprovat, en temps y de manera que se'n puga fer càstich, per premi se li done de diners del General de Cathalunya la quantitat que a la Cort apparrà senyalar.

E que los officials, axí reals com de barons, negligents en la exequtió de la reprobació dels arcabussos pedrenyals, insidesquen en pena de desterro per tres

229. *A continuació, espai en blanc.*

anys y de ser privats de tots officis, axí del rey, com del General y altres universitats y viles de Principat de Cathalunya y comtats de Rosselló y Cerdanya.

E per a que terra de tantes fronteres no reste desarmada, ans en los dos anys que·s differirà la exequtió de la reprobació dels //420r// archabussos pedrenyals de tres palms cumplits o més llarchs, se provehesca, per a la guerra y deffensa de aquest Principat y Comtats, se ha de ordenar que·s fassen y posen en dits Principat y Comtats vint mília archabussos de metxa, lo canó dels quals tingue de llargària quatre palms y mitg y que tire bala y pilota de quarts de onsa y que dit canó, aprés de polit, pesse de sis fins en set lliures.

E sa magestat manarà donar orde que de Biscaya se fassen y lliuren per en aquest effecte los millors arcabussos de metxa y flascos adaptats y al preu més cómmodo que serà possible.

E axí bé manarà que de Biscaya vingue algun número de mestres molt pràtichs de fer arcabusssos en lo Principat de Cathalunya y comtats de Rosselló y Cerdanya per a que ells ne fassen y amostren als cathalans de fer-ne, puix és cert que lo ferro de Cathalunya és tant bo com lo de Biscaya, y axí havent-hi la destresa del art y seria la matexa bondat y finor de arcabussos.

Los diners per a la compra de dits arcabussos de metxa, ab ninguna altra forma manco danyosa, se poden haver //420v// que prestant-los la Cort del General de Cathalunya, pus dels matexos arcabussos los cobrarà.

Y per més facilitar lo posar de dits arcabussos, a més de statuhir y ordenar que en cada ciutat, vila y lloch de dits Principat y Comtats, de cent en cent cases comptadores per la orde dels fogatges, se hagen de posar vint-y-sinch archabussos, e que lo cumú de cada ciutat, vila y lloch, respectivament, los hage de pendre de mà dels diputats y pagar-los dintre un any.

E que cada ciutat, vila o lloch, respectivament, haie de vendre dits arcabussos als particulars que volran comprar-ne, pagant-los, e los que los sobraran, que no fossen venuts a particulars dins dit any, resten per a provisió y deffenció comuna de la ciutat, vila o lloch a qui sobraran.

E per a que las personas de dit Principat y Comtats estiguen més destres en lo exercici de las armes per a servir-se d'elles per a la deffensa de dits Principat y Comtats y també per a què dites persones, tenint algun exercici virtuós, se divertesquen de cosas perniciosses, se haurie de statuhir y ordenar //421r// que en cada ciutat, vila y lloch de dits Principat y Comtats, o al manco en las que sien principals, se fasse y tingue una armeria pública, és a saber, una casa o sala de armes sols de arcabussos de metxa per a valer-se d'ells sens dita deffensa de dit Principat y Comtats e que cada diumenje y en les altres festes que apparegue y hage un exercici públich de tirar al archabús a senyal a un terrer ab algun premi o joya per al que millor se emplearà en dit exercici de tirar ab arcabús de metxa.

Lo promotor del present bras fonch tramès als dos brassos ecclesiàstich y real per a dir-los que aquest bras adheria a les paraules que per lo bras ecclesiàstich heren addicionades y ajustades en la supplicatió que se havie de donar a sa magestat, y axí bé los communicàs lo que concorria en aquest bras acerca dels dissentiments eren en aquest bras, supplicave en aquells volguessen dir son parer que·ls aparexca lo present bras hagués de fer.

Dissentiment de mossèn Jaume de Pinós.

Don Jayme de Pinós dissent a tots y //421v// sengles actes de la present Cort fins a tant sie feta la habilitació se ha de fer.

Alsa dit don Jaume aquell.

E poch aprés don Jaume de Pinós alsa del tot lo dissentiment.

Dissentiment a tots actes.

Don Berenguer de Paguera dissent a tots y sengles actes, axí de habilitació com altres, fins a tant tots los dissentiments que estan posats en lo present bras sien alsats.

Lo magnífich micer Nicholau Frexenet, doctor en drets, síndich y ciutedà de Lleyda, presentà en lo present bras una supplicatió demanant y supplicant fos llegida y és del tenor següent:

Supplicatió de micer Frexenet, síndich de Lleyda, per lo lloch de diputat vagant.

Reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres, molt magnífichs senyors.

Mestre Guillem Nogués, doctor en medicina, és mort, lo qual estave enseculat a deputat real per la vegaria de Lleyda, supplica per ço, quant encaridament pot a vosses senyories, excel·lència y micers, micer Nicholau Frexenet, en drets doctor de dita ciutat en la present Cort resident, vullen atorgar-li la mercè en sa persona, lo que tindrà a particular gràcia y mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

422r// A catorse de octubre MDLXXXV fonch llegida en lo stament ecclesiàstich y fonch fet lo supplicat y en lo lloch de hoydor de[230] occuppe dit micer Frexenet provehexen sie enseculat mossèn Miquel Oliver, ciutedà de dita ciutat, llevats emperò los dissentiments. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, nottarius.*

Dit die fonch llegida en lo present stament militar y fonch provehit lo matex que fonch provehit per lo bras ecclesiàstich, llevats los dissentiments, y tots los dissentiments foren alsats per aquest effecte, exceptat mossèn Hierònym Olivó lo qual no·l volgué alsar. *Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, nottarius Barchinone.*

E legida dita supplicatió, mossèn Joan Burguès y de So, mossèn Gaspar de Perves y de Vilanova, mossèn Hierònym Sorribes, en nom seu propri y com ha procurador de mossèn Martí Joan d'Espuny, don Jayme de Cardona, don Plegamans de Marimon, en nom propri y com ha procurador de mossèn Hierònym Joan y de mossèn Ivorra y //422v// Gilabert, mossèn Pere Cassador, mossèn Enrich Terça, don Berenguer de Paguera, mossèn Pere Còdol, mossèn Miquel Llàsera, mossèn Honofre Comelles, don Joan de Camporrells, mossèn Joan Cassador, mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, mossèn Joan de Setantí alsaren llurs dissentiments tenen posats en coses de gràcia, donant lloch a què la preinserta suplicatió se pugue decretar.

Dissentiment de don Jayme de Pinós a coses de gràcia

Don Jayme de Pinós posa dissentiment a totes coses de gràcia.

Don Joan Bernat de Camporrells, per lo que és caygut malalt y desitje cobrar salut y per ço se'n ha de anar de la present Cort precehint licèntia del senyor bes-

230. *En lloc de* que.

comte de Rochabertí, leshores president del present bras, a ell de paraula concedida, fa procura a mossèn Pere Cassador, present en Cort, perquè puga en son nom entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y ab special poder que puga consentir al servey de sa magestat y també que puga alsar qualsevol dissentiment de gràcia. Testimonis són lo honorable mestre Barthomeu Brufal, mestre de cases, ciutedà de Barcelona, y Jaume Tristany, scrivent.

423r// Don Joan de Camporrells per lo que és caygut y desitje cobrar salut y per so se n'ha de anar de la present cort, precehint licència del senyor bescomte de Rochabertí, leshores president del present bras, a ell de paraula concedida, fa procura a mossèn Pere Cassador, present en cort, perque puga en son nom en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y ab special poder que puga consentir al servey de sa magestat y també alsar qualsevol dissentiment de gràcia. Testimonis són mossèn Francesch Joan de Tamarit, donzell, y Jaume Tristany, scrivent.

Die martis, decima quinta mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Per Francesch Antich, negociant, ciutedà de Barcelona, fonch presentada y decretada una supplicatió, la qual és del tenor següent:

> Il·lustríssims, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.
>
> En lo mes de juliol MDLXXXIIII per los que aleshores eren diputats, lo ardiacha Serveró //423v// y sos condeputats, fonch promulgada una sentència en favor del procurador del General y contra Francesch Antich, ab la qual sentència se prengué motiu y attendència de un pretès càlcul fet per Dalmau Ros y Lluís Bectro, mercaders, elegits per dits diputats, en lo qual càlcul y discurs de aquell se prengué en fer, y per consegüent en dret, determinat bescomte y error salva part, lo que donà precissa occasió al dit Francesch Antich, condamnat, com evidentment agravat, appel·lar y a supplicar als dits senyors diputats conforme a Capítols de Cort, ús y stil de la casa de la Diputació y concistori, com de fet appel·là dins lo temps degut y per dret statuhit y, per lo que recusaven pendre semblants actes de appel·lació, fonch forçat al dit Francesch Antich emprar-se de mossèn[231] Boffill, nottari públich de Barcelona, que, request per dit Antich, llevàs y testifficàs dit acte de appel·lació a vint-y-sis del mes de juliol de dit any mil sinch-cents setanta quatre, *quo facto dicti* diputats pretenent que de dita sentència no podia appel·lar ni supplicar, al·legant que ere cars criminal y al que conforme a la qualitat de aquell no podia dit Antich appel·lar //424r// ni supplicar, ni altrament recórrer encara que, contra expressa dispositió del capítol quart de les Corts del any MDXXXXVII, prengueren al dit Boffill, notari, la aprisió y la matexa scriptura de la dita appel·lació, lo que ha dat causa que fins vuy dit Francesch Antich no ha pogut y per altros impedi-

231. *A continuació, espai en blanc.*

ments seus nottoris deduhir ni prosseguir la present causa de supplicatió eo appel·lació, aguardant sempre esta occasió de Corts per a poder recórrer de cosses semblants li són estat fetes y patir dit Antich en presó molt temps, no sent debitor al General de ninguna cosa, sots color que era deutor del deutor del General, ne donarà molt bon descàrrech y confiant que vostres senyories y mercès, com ha persones zeloses de la justícia y que no és de llur ànimo que los que són estats desagraviats resten sens la deguda satisfactió, supplica per ço, a vosses senyories y mercès, quant humilment pot dit Francesch Antich, que manen scríurer als diputats del General de Cathalunya una carta ab incerta de la present supplicatió, encarregant los restituescan al dit Francesch Antich //424v// lo dit acte de appel·lació perque, cobrant dit Antich sos actes, puga proseguir y passar havant la pretenció devant de vosses senyories y mercès y admetre-li de nou la present appel·lació y recors perque entenguen los agravis són estats fets al dit Antich ab dita sentència y, per en assò, supplica y demana a vosses senyories y mercès los sia servey guiar y assegurar dit Francesch Antich perque puga anar en Barcelona a cobrar sos actes y scriptures y tornar assí en Monçó ha deduhir clarament a vosses senyories y mercès de sa justícia per a què millor puguen manar en tot que li sie administrat compliment de aquella lo offici etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Gallego.

Die decima quinta octobris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, oblata in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod comittatur advocatis qui supplicata recognoscant, audiant, videant et refferant. Scriba stamenti, Mullola, nottarius.

Dicta die fuit lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in brachio //425r// ecclesiastico, sublatis prius dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, nottarius publicus Barchinone.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Don Berenguer de Paguera lleva lo dissentiment per un negoci.

Don Berenguer de Paguera alsa lo seu dissentiment, donant lloch tant solament se despedescan las lletras per als diputats de Cathalunya per fer las pregàries per la salut de sa magestat.

En lo present stament foren llegides dites lletres y són del tenor següent:

Lletres per als diputats fassen pregàries per salut de sa magestat.

Reverent, nobles y magnífichs senyors.

La magestat del rey nostre senyor és estat estos dies ab alguna indisposició de quatre o sinch tercianes senzilles que ha tingut, per les quals lo sagnaven una vegada y esta nit passada, essent dia extraordinari de la cessió, se·s trobat més fatigat que los altres dies y ab una poca de febra, per la qual vuy de matí lo han tornat a sagnar y nosaltres, sentint, //425v// com és rahó, la sua indisposició y desitjant procurar per tots los medis possibles la sua salut, inseguint lo bon costum de aquest Principat, recorrent al principal remediador que és nostre senyor Déu, havem pensat que per aquest effecte se fassen pregàries y

altres obres pies y devocions per a alcansar del senyor misericòrdia y clemèntia envers nosaltres. Per ço, nottificant-vos dites coses, vos diem, encarregam y manam que, encontinent rebuda la present, procureu de fer fer y donar orde se fassen per les iglésies y monestirs de religiosos y de monges de aqueixa ciutat y circumvehins d'ella pregàries y oracions particulars y devocions acostumades per a què sa divina magestat sie, per sa infinita misericòrdia, servit restituhir al rey nostre senyor la salut y donar-li molts y llarchs anys de vida a glòria sua, com tota la christiandat, y en particular aquestos regnes han menester, y del que fareu, nos donareu havís ab dilligència, que la matexa tindrem de havisar-vos del que en aquest particular se offerirà. En Monçó y octubre, als quinse any MDLXXXV.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que sa real magestat de present celebre en la present vila de Monçó, al vostre honor apparellats. El bisbe de Barcelona. Lo bescomte de Rochabertí. Pere Ferreres.

426r// **Comparició**.

Lo molt il·lustre don Philip Galceran de Pinós de Castro y de So, vescomte de Èvol y del Quer Foradat, y senyor de las baronias de Guimerà, comparagué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Don Berenguer de Paguera alsa lo dissentiment.

Don Berenguer de Paguera alsa lo dissentiment, donant lloch que se pugue tractar del agravi que·s fa als tres brassos de Cathalunya en lo que pretén lo Concell Supremo de Aragó en impedir al canceller y regent la cancelleria en fermar y fer las provisions a las emparas que·s fan per cathalans al sagell de la Real Cancellaria per impedir la expedició de coses de gràcia.

Lo present bras féu delliberació y conclusió que·s fassa a saber als altres brassos, per via de pensament, que apparexia an aquest bras cometre lo negoci de las amparas al sagell de la Real Cancellaria a dos persones de cada bras per a què aquellas vejen en què recau aquest negoci, cometent assò al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Die mercurii, decima sexta mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo present bras y //426v// stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en aquest bras com aquell bras ha determinat que lo negoci de las emparas, que per lo promotor de aquest bras és estat reportat en aquell bras, se comete als advocats dels brassos perque vejen lo que sobre assò se haurà de fer. E lo present bras y stament militar, apparexent-los bé lo parer del bras ecclesiàstich, adherí ab ell, cometent assò al promotor del present bras o reporte als brassos ecclesiàstich y real.

Don Berenguer de Peguera alsa lo seu dissentiment, donant lloch a què se fassen tots actes per a donar remey a què tots los dissentiments que són en lo present bras sien alsats.

Mossèn Antoni Joli, altre dels síndichs de Perpinyà, y lo síndich de Cervera, embaxadors del bras real tramesos al present bras, han refferit an aquest bras com aquell bras, entesa la embaxada que per aquest bras és estada feta en aquell bras, que lo agravi de las emparas del sagell de la Real Cancellaria se cometés als advocats dels brassos, aquell bras ha adherit al parer y pensament del bras ecclesiàstich y militar que aquest negoci vejan los advocats dels brassos y resolt que haien aquells los advocats, se fassa embaxada als senyors tractadors.

427r// **Lo senyor Gaspar de Perves, òlim de Vilanova.**

Lo senyor Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, alsa los seus dissentiments, donant lloch que·s puga cometre als advocats que vejen si los magnífichs micer Mir[232] y micer Joseph Ferrer són officials reals o no, sens prejudici de tot lo demés contengut en lo seu dissentiment que no se puguen anomenar advocats.

Comet lo present bras als advocats que vejen si micer Mur y micer Mir[233] són officials locals.

Lo present bras y stament militar, attès que la present deslliberació és per dar remey a què los dissentiments que són en aquest bras sien alsats, deslliberaren se cometés als advocats dels tres brassos que vejen si micer Mur y micer Josep Ferrer són officials reals, cometent açò al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo present stament y bras militar determina que·s fassa a saber als brassos ecclesiàstich y real, per via de pensament, que aquest bras havie pensat seria bé fer ha entendre, per via dels promotors, als senyors tractadors de sa magestat, com los tres brassos de Cathalunya havien fetes les diligènties que convenien perque se fessen pregàries a nostre senyor Déu per la salut del rey nostre senyor, lo qual està ab la indisposició, se entén que aquestos brassos, desitjant molt la millora de sa magestat, se offerexen promtes per altres devotions, si //427v// a ses senyorias apparexerà, y las que sas senyorias volran se fassan, comettent açò al promotor del present bras o reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real és estat en lo present bras y ha refferit com aquell bras adheria al pensament de aquest bras, ço és, que fos comès als advocats que miren si micer Mur y micer Joseph Ferrer són officials reals o no.

Don Berenguer de Paguera alsa lo seu dissentiment.

Dictus die et anno, hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Antoni Vila y de Çavassona dóna una scriptura a mi, Joan Sala, notari públich de Barcelona y scrivà del present bras, demanant y requirint a mi, dit notari, sie insertada en lo present procés, la qual és del tenor següent:

Dissentiment de mossèn Antoni Vila y de Çavassona.

> Per quant no appar, ni és justa cosa, que ningú que haie testifficat en offensa ni en deffensa de una persona, ni produhís en testimoni per la tal persona, per la confiansa que clarament se veu, que //428r// dits testimonis ha de tenir la part

232. *En lloc de* Mur.
233. *En lloc de* micer Ferrer.

que·ls ha ministrats y produhits, y per la affectió que ja lo hu té en deffensar lo que ha testificat y per consegüent que prevalga sa oppinió, y per altres moltes causes y rahons que en assò militen, per les quals y altrament los tals testimonis no poden no sols ésser jutges de semblant causa, ni deppendents, ni emergents de aquella, però encara no y poden entrevenir de ninguna manera, sinó sols com a mers testimonis, y com lo magnífich micer Francesch Serra hage ministrat molts testimonis en sa deffensa, los quals resideixen y assisteixen en la present Cort y actes de aquella y també se·s offert ministrar-ne de altres, també assistents en los actes de dita cort, y noresmenys n'i ha molts dels quals, ultra dels sobre dits, és advocat, conceller o consultor, donant-los concell com ha jurista en llurs negocis y fent-los memorials, a bé que no·ls aporte llurs processos y causes, ab sèdules y altres diligènties que solen fer los advocats en los plets per les parts, mossèn Antoni Vila y de Çavassona dissent a la admissió de la supplicatió donada per micer Enrich Serra, com ha pretès procurador de dit micer Francesch Serra, son germà, y decretació de aquella //428v// instada per dit micer Enrich en dit nom, com sia dita pretentió contra tal rahó y justícia.

Y també justa a dit dissentiment que no·s pot, ni·s deu tractar de dita supplicatió per ser de causa de visita, per quant en semblants occasions de corts, en temps que·s feya visita en la casa de la Deputació, may se són abrassades en la Cort semblants causes, ni escoltar les parts, sinó remetre aquelles als diputats qui feien dita visita, entenent-se majorment, com se entén públicament, que los diputats qui vuy són, fan justícia y prosseheixen ab lo orde degut, y també que no és de rahó gastar lo temps en semblants causes de interessos particulars, com sia més justa cosa que·s tinga, com té ab lo que convé al bé públich, que no a dites causes de particulars, en les quals tenen ja jutge qui administre justícia y tantbé perque la visita, conforme lo capítol quinsè de les Corts de MDLII, està, a instància de la cort, comesa als diputats, ab decretació y concentiment de sa magestat, y axí apar que havent-hi diputats, com hi són, toque a ells la dita visita y no a altre.

Mossèn Joan Burguès y de So alsa de tot lo dissentiment.

Mossèn Joan Burguès alsa lo seu dissentiment.

Tornats que foren los promotors dels //429r// brassos dels senyors tractadors de la embaxada determinada sobre donar rahó als senyors tractadors del orde que los brassos han donat acerca de les pregàries que se han de fer per la indispositió de sa magestat, offerint-se aquestos brassos fer altres devotions si als senyors tractadors apparrà, y los senyors tractadors responent, per orgue del senyor comte de Miranda, digueren que sa magestat està molt content del que los dits brassos han fet y que quant la indispositió de sa magestat se allergàs y convingués fer altres devotions, que esperen la resposta dels senyors tractadors.

Lo present bras féu determinatió y delliberatió que·s fassa ha entendre als dos brassos, ecclesiàstich y real, com en aquest bras y ha un dissentiment posat a la decretació de supplicatió donada per micer Enrich Serra, com ha procurador de micer Francesch Serra, y que vejan lo dit dissentiment si és prejudicial als brassos per haver en aquell algunes paraules que parex en aquest bras prejudicials a la potestat dels brassos de la present Cort.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit que en aquell bras havie pensat //429v// que los advocats dels brassos se ajunctassen y mirassen lo que sobre lo dissentiment se hagués de fer, perque en aquell bras no se havia passat tant llarch, sinó sols cometre als advocats vehessen si les coses supplicades se haguessen de fer y que supplicave an aquest bras fessen diligènties ab lo qui havie posat lo dissentiment per a que lo alsàs y no posàs la Cort en confusió.

Mossèn Antoni Vila alsa lo seu dissentiment.

Lo dit mossèn Antoni Vila y de Çavassona, attès que en lo dissentiment y ha algunes paraules prejudicials a la potestat dels brassos y com el[234] may haja entès llevar ni limitar la potestat an aquells, per ço y altrament, alsa lo seu dissentiment.

Lo present bras féu delliberatió que se fassa a saber als altres brassos com lo dit dissentiment per mossèn Antoni Vila posat ere alsat en la forma desúsdita.

En lo present stament foren llegides unes lletres dels tres brassos als diputats de Cathalunya, les quals són del tenor següent:

Lletra per als diputats, resposta de les que porta micer Ubach.

Reverent nobles y magnífichs senyors. Per micer Francesch Ubach rebérem dos //430r// lletres vostres, la una per lo negoci del procés de la visita del monestir de nostra senyora de Montserrat y l'altra de crehensa per al dit micer Ubach en lo negoci de micer Francesch Serra, la qual la explica en aquestos brassos y és estat hoyt en lo que ha volgut dir acerca del qual, en son lloch y temps, se provehirà lo que apparexerà y se'n donarà havís, també rebérem aprés altra lletra vostra de sinch del present per mossèn Joan Pau Ciurana, regint los comptes del General, junctament ab lo llibre vullgarment dit dels «Quatre senyals» y dos plechs de altres scriptures en dita vostra lletra mencionades, les quals són arribades a molt bon punct, per lo que se entén hara molt de veres en los negocis per a la bona directió de les quals se us emviaren a demanar, agrahint-vos la bona solicitut havieu tingut en dit negoci, confiam que la matexa tindreu en totes les cosses que de assí se¨us ordenaran si en particular nos podieu advertir algunes coses de importàntia, axí en lo que toca al bé comú de tot lo Principat en matèria de fer Constitucions y Capítols de Cort per la bona administració //430v// de la justícia y concervatió de la pau, com del redrès de aqueixa casa y del General, ne rebrem particular contento o fassau. En Monçó, y octubre a setze de mil sinch-cents vuytanta-sinch.

Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en les Corts Generals que la real magestat de present celebre en la vila de Monsó, a la vostra honor apparellats. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Electió de habilitador de la persona de mossèn Joan Cella y de Taffurer.

Lo present bras, attès que per acabar de habilitar la present Cort falta un habilitador per mort de mossèn Francesch Agulló, senyor de Bellvehí, per ço anomenà y elegí en habilitador a mossèn Joan Cella y de Taffurer, per ço que és doctor y, sent doctor, sabrà reparar en lo cap de la asistèntia del advocat fiscal y altres coses concernents a la habilitació de la present cort. E quant a la supplicació presentada per micer Enrich Serra, y llegida en lo present bras a tretze de settembre proppassat, lo present bras y stament militar féu delliberació y contribució se comete als advocats

234. *Per* ell.

que //431r// veien y reconeguen les coses supplicades y refferescan, llur vot consultiu donen si e segons que per lo bras ecclesiàstich és estat provehit, y per quant en dit negoci micer Federich Cornet, advocat del present bras, no·y pot entrevenir, en lloch de aquell anomena mossèn Joan Cella y de Taffurer, lo qual, ensemps ab los altres advocats dels altres brassos, veja y regonega les coses supplicades y refferesca y son vot consultiu done.

E encontinent fou decretada dita supplicatió presentada per micer Enrich Serra y per mi Joan Sala, notari del present stament, en lo present procés insertada, la qual és del tenor següent:

Propositió presentada per Enrich Serra, procurador de micer Francesch Serra, son germà.

Molt il·lustres, reverendíssims, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Nottòria cosa és que lo tribunal dels diputats de Cathalunya és estat principalment ordenat per los antichs cathalans per concervatió, protectió y deffença dels usatges, Constitucions, privilegis, llibertats, usos y costums y altres lleys de la pàtria y perque los poblats en dit Principat per medi de dit tribunal sien emparats y deffensats de totes oppressions, vexations y agravis, per al qual //431v// effecte no·y ha medi ningú més fàcil, ni que sia més convenient y necessari per al beneffici públich, com és seguir los vestigis de nostros antipassats y no concentir, ni permetrer ningunes introductions ni usanças noves, lo que no conciderant los senyors diputats del corrent trienni ab lo pretès procés y altres procehiments que han fet y continuen contra micer Joan Exerrat y micer Francesch Serra, assessors y advocats ordinaris de dit General, han introduhit en la casa y concistori de la Deputació tantes novedats tant contràries a les dites lleys de la terra y a tots los usos y costums antichs y moderns y tant prejudicials y danyoses al matex General que no ha pogut, dit micer Serra, per lo zel que sempre ha tingut y té del bé comú de sa pàtria, dexar de representar lo següent a vosses senyories y mercès perque, vist lo dany públich y les particulars nul·litats y agravis que de dites novedats resulten, sien servits vosses senyories y mercès manar en tot procehir, com s'espera, de convenient remey per los deguts terminis de justícia.

Y primerament, axí per Capítols de Corts com per lo ús y costum nottori //432r// fins así obcervant en la dita casa de la Deputació, és indubitat que en la inquisitió y visita que fan quiscun trienni los diputats contra llurs immediats predecessors y altres officials de la casa de la Deputació, conforme al capítol 15 de les Corts de 1542, no són compresos los assessors y advocats ordinaris del General durant los sis anys de sos officis, axí com no·y són compresos los matexos deputats que fan la visita, ni los oydors de comtes que y entrevenen durant son trienni, perque havent de procehir los diputats, segons Capítols de Corts, en tots los negocis de justícia, com és dita visita ab concell y parer de dits assessors ordinaris, y fent tots un mateix concistori, són en tots ells los inconvenients y les rahons matexas, ço és: la primera, perque no és possible que sien uns matexos visitadors y visitats; la segona, perque ningun official temporal per Constitucions de Cathalunya és obligat ha visitar ni ha tenir taula, sinó aprés de finit lo temps de son offici; la tercera, perque, si hagués entès dit capítol XV, compendrie en dita

inquisició y visita als assessors ordinaris durant //432v// son offici alguna forma haurie donat com haurien de prossehir en ella los deputats y ab quin concell, y la quarta, perque serie altrament inconvenient y absurd gran que quiscun trienni estigués en mà dels diputats, ab occasió de visitar los assesors ordinaris, impedir-los lo exercici de llurs officis y crear altres dos nous assessors, de manera que nunca en la casa de la Deputació faltarien almenys quatre assessors ab quatre salaris, cosa inaudita y en la casa de la Deputació de son principi ensà may vista, ni pensada, y molt prejudicial y danyosa al General, de la qual no podrien sinó resultar contínues inquietuts y confusions, com la experiència de aquest trienni clarament ha mostrat.

Secundo, començant los senyors deputats a trenta de agost del any proppassat MDLXXXIIII dita inquisició y visita contra sos predecessors y altros officials, en virtut del dit Capítol de Cort XV, a supplicatió del procurador del General la remeteren, com tenen obligació per observança de dits Capítols de Corts, //433r// a dits micer Exerrat y micer Serra, assessors ordinaris, a concell dels quals se feren y publicaren les crides acostumades signades per ells y axí, possant dits assessors la mà en dita visita y començant de ordir lo procés d'ella, examinaren molts testimonis per dit procurador del General ministrats y continuaren de fer en açò son offici fins a vint-y-dos de settembre següent, lo qual die introduhint los senyors deputats altra novedat y agravi, voltaren tota la visita contra los matexos assessors, y de visitadors que eren, los feren visitats; no havent-hi memòria de hòmens, ni de scriptura que en la casa de la Deputació, ni en altra alguna part, se sia may husada, ni practicada cosa semblant.

Tertio, tot lo pretès fonament y motiu que prengueren los senyors diputats per visitar dits assessors ordinaris foren certs pretesos memorials secrets, los quals tingueren dits senyors diputats clara notícia que eren tots trassats, ordenats y donats per alguns que, per sos propris interessos, tenien contra dits assessors //433v// manifesta passió, enemistat y odi, per causa que havien dits assessors fet justícia y aconcellat contra ells lo trienni passat en certs negocis importants y assenyaladament en los negocis de la scrivania major y de la advocatió fiscal y dels pretesos privilegis militars de mossèn Pere Arles y de alguns altres, per la qual rahó, no deurien semblants pretesos memorials ser admesos, ni en virtut d'ells se podia fer, ni formar enquesta, com sie de dret prohibit, attès majorment que en tot lo pretès procés a dits assessors publicat no·s trobe que·y hage querela, ni demanda de ningú que de dits assessors, ni de cosa alguna per ells feta, ni aconcellada, aja donat quexa, que és prova evident de ser tot passions, falçadats y malícies, a les quals los qui administren justícia solen comunament estar tant subjectes.

Quarto, lo matex die de 22 de settembre, per dit pretès effecte de visitar los assessors ordinaris, crearen y provehiren dits senyors diputats en tercer pretès assessor a micer Francesch Ubach, la qual pretesa provisió y per consegüent tot lo pretès procés en dit //434r// nom per ell fet contra dits assessors per dos rahons és nul·la y de ninguna valor. La primera, perque dit micer Ubach ere leshores, com vuy és nottòriament, official reial, com és jutge ordinari dels reclams y advocat fiscal de les Corts ordinàries del veguer y batlle de Barcelona y també jutge ordinari dels reclaments de dita Cort del veguer, dels quals tres officials reals està pro-

vehit ab privilegi real de sa magestat, y per consegüent, conforme a Capítols de Cort y al ús y costum de la casa de la Deputació, essent official real de jurisdictió, no podia, ni pot ser, assessor del General, per ser dos officis incompatibles y si tal cosa se admetie, seria realment la ruhina del General, en lo qual, no sens gran concideració y causa, per dits Capítols de Corts estan prohibits de obtenir ninguns officis los officials reals de jurisdictió. Y axí lo trienni passat, *causa cognita*, ab savi y madur concell, delliberaren los deputats, en cas de manco difficultat, que micer Joan Exerrat no podie ser assessor del General sinó que renuntiàs primer lo offici que tenia leshores de assessor de la Ballia General, com ab effecte //434v// lo agué de renuntiar, ab particular condició que, si per havant tornave a cobrar dit offici, vagàs *ipso iure* la assessoria del General y qualsevol pretès ús contrari serie abús intolerable. La segona rahó perque dita pretesa provisió y nova creatió de tercer assessor feren dits senyors deputats ab la matexa solemnitat y forma que·s solen fer las provisions dels dos assessors y advocats ordinaris y axí contra lo stil, ús y costum de la casa de la Deputació, haont may se ha vist, ni usat, que, essent presents y servint-los dos assessors ordinaris, encara que sien impedits de entrevenir en alguna causa o negoci particular, se puguen crear, per dit particular negoci, altre o altres nous assessors en la predita forma, ans bé, en tal cas la forma sempre usada y praticada és fer los deputats simpla nominació de algun altre doctor o doctors ab nom de associats y no de assessors, com per expressa dispositió de Capítols de Cort no·y puga haver en la casa de la Deputació sinó dos assessors creats y provehits en cert tems y en certa forma en dits capítols donada y ab dita novedat y nul·litat, //435r// que en açò dits senyors diputats han donat occasió, si no·s remedie, que fàcilment podran fer per havant tants assessors com voldran perque, en cada negoci que seran suspectes o altrament impedits, los dos assesors ordinaris podran crear y provehir altres nous assessors de hont, ultra de ser nou abús y contra dits Capítols de Corts, se seguirie dany y detriment notable al General.

Quinto, nomenaren també y convocaren, dits senyors deputats, en la casa de la Deputació, lo matex die de 22 de settembre, quatre magnífichs doctors de la Real Audièntia per assessors de dita pretesa visita contra dits assessors ordinaris, no obstant que ere també y és exemplar nou y de gran inconvenient y prejudici per al General que los magnífichs doctors del real concell sien visitadors dels assessors del dit General, perque lo principal càrrech y offici que per Capítols de Corts tenen dits assessors és aconcellar als diputats, lo que convé per lo llíbero exercici de la jurisdictió de aquell concistori y per la líbera exactió dels drets de les Generalitats //435v// y per deffenció de les llibertats y lleys de la pàtria, y com sobre estes coses se offerés y no·n servint en la casa de la Diputació diverses contentacions y conflictes ab los presidents y concells reals, és per ço molt convenient y necessari, per lo beneffici y concervació del General, que tinguen dits assessors lo valor, llibertat y ànimo que semblants negocis requerexen, lo qual és ben cert no tindran, ni poran tenir, ans bé per lo contrari gran occasió de fluxesa, si entenen que han de ser visitats per los matexos magnífichs doctors de dits reals concells ab qui són dits conflictes, lo que ab dit micer Serra era més de conciderar, com sia molt nottori, ab quanta integritat y valor y ab quans treballs, studi y vigílies de molts anys

ensà ha servit al General y ha sa pàtria en les moltes antentions y conflictes que en lo discurs de dit temps ha tingut dit General ab dits presidents y concells reals, senyaladament per la pretesa regalia, presó y captura dels diputats feta en lo any 1569, y per los negocis de la Capitania General del scusado de March Antoni //436r// Forner, y per les exactions de nous vectigals, y per les pragmàtiques dels cavalls predictes de vituallas, y per molts altres semblants negocis en los quals se ha moltes vegades offert haver de fer y aconcellar dit micer Serra per son offici de assessor, y altrament diversos procehiments contra dits magnífichs doctors dels reals concells per concervar y mantenir dita jurisdictió y drets del General y las llibertats y lleys de la terra.

Sexto, constant als senyors diputats, y essent molt notòria la passió, enemistat y oydi capital que contra dit micer Serra tenian y tenen lo magnífich micer Joan Pons Sescases, doctor de la Real Audiència, y mossèn Miquel Blathezar Dot, son consogre, axí per respecte de dit negoci de la scrivania major, com per altres passions, que de molt temps ensà entre ells haien concorregut, y havent vist y hoyt dits senyors diputats en son concistori que dit mossèn Dot, en scrits y de paraula, havia recusat per suspecte en sos negocis a dit micer Serra y havia presentat un[a] molt llarga supplicatió contra los diputats y hoydors del trienni //436v// y contra dits assessors, micer Exerrat y micer Serra, y no podent axí bé ignorar que, per ser casada la filla y hereva de dit mossèn Dot ab lo fill major de dit magnífich micer Cescasses, eren y són tota una matexa cosa y los interessos y negocis de dit mossèn Dot són propris de dit magnífich micer Sescases y per ell com a tals són tinguts y reputats, noresmenys lo primer de dits magnífichs doctors de la Real Audiència que anomenaren y [promocaren?] dits senyors diputats per entrevenir y aconcellar en la pretesa visita contra dit micer Serra, fonch lo dit magnífich micer Sescases, son contrari y enenmich, format ab interventió, consell y assistèntia del qual se és fet tot lo pretès procés de offensa fins que a tres de dezembre havem comensat de exhigir la depositió a dit micer Serra, lo recusa per suspecte y axí fou per dites causes romogut.

Septimo, encara que ab temps passat en alguns altres negocis del General aprés de fet lo procés, y axí sols per a //437r// votar y concellar en la decisió y declaració de la causa, sien estats applicats com ha consultors voluntaris alguns dels magnífichs doctors de dits reals concells, però no és estat may vist, usat, ni pratigat en lo concistori de la casa de la Deputació que dits magnífichs doctors sien estats admesos, ni demanats, en fer los processos, sinó aquest trienni en la pretesa visita de dits assessors ordinaris, en la qual ab nova introductió han fets dits magnífichs doctors casi tot lo pretès procés, interrogant y examinant los processos, testimonis y exhigint les spositions dels reos, com si foren provehits assessors del General contra la expressa dispositió y clara intentió y mente de dits Capítols de Cort que precissament, com dit és, prohibeixen que dits magnífichs doctors, ni altres officials reals no puguen ésser assessors, ni tenir altres officis del General, les quals lleys no són posades al nom, ni a les paraules, sinó al effecte, so és, que no fassen ni fer puguen dits officials reals los actes y exercissis tocants als assessors, ni als altres officials del dit General.

437v// *Octavo,* tenint los diputats per Capítols de Corts y ordinations de la casa de la Diputació sos dies feriats, en los quals no van a concistori, ni se occupen en negocis, y tenint també en los dies jurídichs, de matí y aprés dinar, ses hores certes de concistori, noresmenys en començar a 22 de settembre, que era disapte, la pretesa visita contra dits assessors, estigueren aquell dia dits senyors diputats y magnífichs doctors de la Real Audiència en dita casa de la Diputació fins a cerca de la mitja nit y lo mateix feren lo dia següent, encara que diumenge, y tots los altres dies aprés, axí jurídichs com feriats, com si foren dits assessors alguns grans delats y hòmens molt facinorosos, contra los quals dispensen les lleys que sia procehit en dies feriats y ha semblants horas insòlites, de les quals extravagants diligències ere lo fi y effecte, entre altres, voler infamar y desacreditar a dits assessors y donar més ànima a sos enemichs y èmulos per inventar contra ells noves falcedats y calùmnies.

Nono, encara que són moltes novedats //438r// y grans los agravis que públicament són estas fets ab los pretesos testimonis de la offença y no deuen ser menys, ni menors, los que són passats, de manera que[235] no se'n pot tenir tanta notícia, però, entre las altres, ha causat admiració gran y públich escàndol la novedat, may vista, ni usada, majorment en la casa de la Deputació y en negocis de semblant qualitat, ço és, de haver capturat y encarcerat a molts de dits pretesos testimonis, cavallers y mercaders, hòmens de ses cases y no fugitius, y haver-los tinguts molts dies tancats y molt estrets en les presons de dita casa, ab contínues guardes, de nit y de dia, com solen estar los presos per crim de lesa majestat *in primo capite*, sens concentir, ni permetre que·ls vés, ni parlàs ningú, sinó sols los qui secretament y entraven per instruhir-los y, ab suborns y menasses, induhir-los perque deposassen falsament contra dit micer Serra y, finalment, en haver deposat falç per dits medis y extorcions, no·y havie més presons, sinó traure'ls en la matexa //438v// hora llíberament y encara fer-los moltes favors, pregà-los perque no diguen, ni descobren lo que passe, de manera que, si en la règia Cort o en altre tribunal, inseguint aquest nou exemplar, se fan per havant en algunes causes semblants oppressions als testimonis y són capturats y carcerats los cavallers per coses lleujeres y sense instància de part contra los privilegis militars y lleys de la terra, mal podran los senyors diputats fer son offici y opposar-se a dites oppressions y aggravis y fer la deguda instància per la obsevança de dits privilegis y lleys de la pàtria, pus la matexa casa y tribunal de la Deputació, de hont ha de exir lo remy y que ha de llevar semblants negocis de la disputa, ha volgut ser lo primer introductor de dits procehiments, tant prejudicials y de tant perniciós exemple, y axí mostrar lo camí als altres.

Decimo, no és versemblant que ignorassen los senyors deputats lo offici y diligència gran que feien alguns dins la matexa casa de la Deputació y fora d'ella y dins lo matex concistori en persuadir, subornar //439r// y amenessar a molts pretesos testimonis perquè, falsament, testificassen contra dit micer Serra y les moltes vexations per esta occasió fetes, particularment ab los officials y deutors del General, les quals coses, encara que a molts de vosses senyories y mercès són

235. *A continuació, repetit,* de manera que.

nottòries, se provaran, noresmenys sempre y quant vosses senyories y mercès seran servits y donaran la forma.

Undecimo, a 29 de nohembre, exigiren los senyors deputats la depositió a micer Joan Exerrat, interrogant-lo dits magnífichs doctors de la Real Audiència, y lo matex dia, ab provisió en scrits, lo arrestaren en sa casa, y com lo dia següent se hagués de fer la nova extractió dels magnífichs concellers de Barcelona en la qual concorrie dit micer Exerrat, nottifficaren y feren saber dits senyors diputats, ab molta diligència, als magnífichs concellers, com tenien pres y arestat a dit micer Exerrat y que per ço, si per cas exie conceller, lo inhabilitassen, la qual diligència y la forma d'ella sentiren molt y ab rahó en la casa de la ciutat y no serví sinó per més averiguar la molta passió de los negocis y per lo sem //439v// blant, quatre dies aprés, ço és, a tres de dezembre, començaren dits senyors deputats de exigir la depositió a dit micer Francesch Serra, interrogant-lo, també ab novedat nunca vista, dits magnífichs doctors dels reals concells, y axí fent en effecte lo offici de assessors del General, en frau de dits Capítols de Corts, y lo matex dia, ab provisió feta en scrits, lo arrestaren axí matex en sa casa a pena de mil lliures y d'esta manera han tingut, y vuy tenen, arrestats a dits dos assessors ordinaris del General cerca de nou mesos a contra tota rahó y justícia y contra les Constitucions, Capítols de Corts, lllibertats, usos y costums y altres lleys del Principat de Cathalunya y de la casa y concistori de la Deputació y ab manifest agravi de dits assessors, per moltes rahons, y entre altres perque és cosa molt clara que en son pretès procés no·s tracte ni·s pot tractar de ses persones, sinó tant solament de interessos pecuniaris y de officis, y per ço no concenten les dites lleys en negocis semblants, ni may en ningun procés de dita visita se és vist, //440r// usat, ni praticat de capturar, ni arrestar als visitats.

Duodecimo, alguns dies aprés que dits senyors diputats aguesen arrestat en ses cases a dits assessors ordinaris, ço és, a dotze de dit mes de dezembre, estant molt mals y per a morir lo deputat ecclesiàstich y lo hoydor real, que lashores eren, anaren los altres senyors deputats y oydors de comtes a casa del deputat ecclesiàstich, que estave ja *in extremis,* y de manera que lo matex dia, y dins poques hores, acabà de morir, y allí en dita casa provehiren y crearen altres dos pretesos assessors ordinaris, ço és, lo matex micer Francesch Ubach y micer Pere Calvó, durant lo pretès arrest de dits assesors, micer Exerrat y micer Serra, o altre impediment que contra ells resultàs de dita pretesa visita, perquè a esta pretesa provisió se adherís dit diputat ecclesiàstich, com està dit al pas de la mort, li prometeren alguns, contra expressa dispositió de Capítols de Corts, que, aprés que ell seria mort, enseculariren en son lloch de deputat ecclesiàstich al canonge mosèn Pere Beuló, germà seu, com ab effecte ho feren, la qual pretesa provisió de dits nous assessors és nottòriament //440v// nul·la y de ningun valor, per ser contra Capítols de Corts y contra lo stil, ús y costum immemorial de la casa de la Deputació, y és també molt prejudicial y danyosa al General, y molt gravatòria a dits assessors ordinaris, micer Exerrat y micer Serra, per les causes y rahons següents. La primera, y molt evident, és per ser dit micer Ubach official real, com dalt se ha dit en lo quatre capítol. La segona, perque segons las lleys de la terra, dit micer Exerrat y micer Serra, per occasió de dita pretesa visita, ni durant aquella y majorment abans de

ser hoyts ni deffensats, no podien, de justícia, ser impedits del exercici ordinari de llurs officis, com no són impedits los altres officials de la casa de la Diputació quant són cada trienni visitats. La tercera, és perque en lo pretès procés publicat a dits assessors ordinaris no·y ha provisió ninguna de suspenció, ni tal los és estat may nottificat, ni intimat y per ço lo impediment, que·ls han fet y fan los senyors diputats en dit exercici de sos officis, és impediment de fet y no de dret, y lo haver anomenat y posat altres nous assessors e per lo semblant acte de fet y contrari directament a totes les lleys divines y humanes y en particular a les Constitucions //441r// vulgars de Cathalunya e que los antichs nos han dexades, les quals prohibexen en què ningú sie despullat, ni privat de sa possessió o quasi, sinó procehint conexença de causa, que vol dir oyda primer la part, admeses y vistes ses deffenses y feta sobre ellas deguda provisió de justícia, les quals Constitucions y lleys són les més necessàries y les que més importen, y convé, per al beneffici públich de tot lo Principat, que sien inviolablement servades, mantengudes y guardades, y si los senyors deputats en son concistori no les guarden, mal podran opposar-se als altres tribunals per la obcervança d'elles. La quarta, és perque des que lo General de Cathalunya està fundat, may se ha fet cosa semblant en la casa de la Deputació y axí solament en ser novedat és molt prejudicial y contrari a les lleys de la terra, a les quals tota novedat és molt odiosa en tant que conforme a les matexes lleys, los usos y costums en lo Principat de Cathalunya tenen valor y força de Constitucions y com ha tals se han de servar y guardar y molt més en dita casa de la Deputació, a lo qual, specialment, toque no sols la obcervança, //441v// però encara la protectió y deffença de dits usos y costums. La quinta, és per los inconvenients y notables danys que podrie causar al General dita introductió nova, com sie sert que, si per vosas senyorias y mercès no se posse orde, quiscun trienni voldran los deputats compendre en la visita ordinària o altrament visitar als asessors ordinaris y ab esta occasió fer nominació de altres dos nous assessors, com han fet hara, perque may falten, ni faltaran per havant passions, ni malícies, ni dexeran de tenir los diputats sos advocats y altres doctors amichs a qui voldran benefficiar, del que ultra lo dany notable del General de pagar tants salaris, se seguiria també per la multitut de assessors y altrament confusió gran en tots los negocis. La sexta y última, és perque del temps y forma en que dits pretesos nous assessors, micer Ubach y micer Calvó, són estats provehits y, altrament, clarament se és vist y entès que lo intent y fi principal, haont los senyors diputats han tirat de la primera hora, és estat despullar y tràurer del exercici de sos officis a dits assessors ordinaris y posar-n'i altres a son gust, lo que vehent que //442r// per camí directe de justícia no podien fer, procehiren que fossen arrestats en ses cases, no perque per la qualitat del negoci, ni altrament poguessen, ni fos menester arrestar-los, sinó per arribar comsevulla ab aquest nou indirecta a dit pretès fi y d'esta manera, per sola rahó de dit pretès arrest fet y provehit habans de publicar lo pretès procés, ni donar deffenses y axí, sens conexensa de causa, ha nou mesos que dits senyors diputats y dit micer Ubach y micer Calvó, contra totes les lleys dalt refferides, tenen de fet despullat a dits assessors ordinaris del exercici de sos officis.

Decimo tertio, és encara major agravi y nul·litat més inexcusable que als matexos micer Ubach y micer Calvó hajen fet y constituhit los senyors diputats jutges

de sa pròpria causa, ço és, de dita pretesa visita contra dits assessors ordinaris y que, ab sa interventió y concell, hajen fet y continuen, encara que nul·lament, lo pretès procés de offensa y deffensa, axí per ser cosa *de directo* contrària a tota lley y bona rahó y tant nova que en lo món, si no és en aquest sol negoci, no deu ser estada may vista, ni practicada, ço és, que los visitadors o jutges, que han de entrevenir y aconcellar //442v// en alguna visita, sien posats y estiguen en los llochs y officis dels officials visitats, ni encara tinguen confiansa alguna de aprés entrar-hi, com també perque és molt clar y nottori lo interès que, contra dits assessors en dit pretès procés y en tots sos incidents, han tengut y tenen dits micer Ubach y micer Calvó perque, segons sa matexa pretesa provisió, los officis, que tenir pretenen y los emoluments y salaris que del General han rebut y reben, no podien, ni poden durar, sinó tan com han estat y estaran dits assessors ordinaris arrestats o altrament impedits, per hont no és de marevellar que havent dits assessors diverses vegades supplicat en scrits als senyors deputats que no·ls impedissen lo exercici de sos officis y que fossen servits alsar-los dit pretès arrest, senyaladament en les festes de la nativitat de Nostre Senyor y de la Semmana Santa y Pasqua de Resurrectió, no·u han pogut may obtenir per causa que totes les dites supplications han remès y comès dits senyors diputats a dit micer Ubach y micer Calvó, que en assò han deffensat y deffensen la causa y son interès propri, y axí és ben cert que no han de fer, ni aconcellar que·s fassa provisió, per la qual se alaben sos pretesos officis y dexen de rebre dits emoluments y salaris. //443r// Y per quant de les dites nul·litats, novedats y agravis y de altres semblants, que per havant en son degut temps se ajustaran, entre altres effectes, claríssimament se mostre la passió formada y delliberada de tots los pretesos procehiments en lo concistori de la Deputació ab color de dita pretesa visita fins assí fets y que·s continuen contra micer Francesch Serra, altre de dits assessors ordinaris, la qual passió és tant pública y nottòria com molts de vosses senyories y mercès poden fer bon testimoni, per ço y altrament, recordant-se dit micer Serra del que diu Ciceró en la *"Oratio pro Aulo Cluentio", nichil esse homini tam timendum quam invidiam et nichi[l] innocenti, suscepta invidia, tam esse obtandum quam equm judicium, quia in hoc uno tandem false infamie finis aliquis atque exitus reperiatur*; supplique molt humilment, a vostres senyories y mercès, que, com ha llegítims superiors y vertaders protectors y deffensors que són de dites Constitucions y Capítols de Cort, llibertats, usos y costums y altres lleys de la pàtria, sien servits assumirse la conexença y declaració de dites nul·litats y agravis y, //443v// junctament de dit pretès procés per los senyors deputats contra dit micer Serra fet, manant que per aquest fi vingue assí dit procés perque, vist aquell y lo que més avant serà menester vèurer, puguen, vosses senyories y mercès, provehir, per los deguts tèrmens de justícia, de remey convenient, axí en lo tocant a les dites nul·litats, novedats y habusos, que tant importe al benefici públich de tot lo Principat y de la casa de la Deputació, sien remediats, y resten y ab lo degut orde per evitar lo dany y perjudici gran que altrament causarien a la casa pública, com també en lo tocant en los particulars desagravis de dit micer Serra, dels quals lo principal és que sien servits, vosses senyories y mercès, no permetre, ni donar lloch que sie judicat, ni declarat son pretès procés per ningú dels que en ell fins assí han entrevingut, ni

aconcellat, sinó per persones que no y tinguen interès, ni passió, ni sien altrament suspectes, com és de dret y molt conforme a tota rahó, equitat y justícia. Per lo qual effecte, //444r// y altrament recorrent y posant-se dit micer Francesch Serra baix de la protectió y seguríssim emparo de vosses senyories y mercès, de la millor manera, via y forma que de justícia y per dites lleys de la terra li és lícit y permès, humilment suppliquen sien servits manar desagraviar-lo y fer-li justícia y perque d'ella, y de altres cosses que molt importen al benefici públich, puguen millor y més llargament, a vosses senyories y mercès, informar los sie servey concedir-li llisèntia per a venir personalment a la present cort, scrivint y manant als senyors deputats que no l'impedescan, ni entretant lo molesten, ni en son negoci procehesquen lo offici de vosses senyories y mercès, benignament implorant. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Die decima tertia septembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et die decima quarta predictorum mensis et anni fuit decretum quod advocati videant et recognoscant suplicata et refferant votumque consultivum prebeant.

Lecta in stamento militari dicta decima tertia mensis septembris proximi dimissi et die decima sexta //444v// mensis octobris, anni predicti MDLXXXV, fuit provisum et decretum quod advocati videant et recognoscant supplicata et refferant votumque consultivum prebeant; et in locum magnifici Federici Cornet, advocati presenti brachii, nominarunt in advocatum ad hunc efectum dum taxat magnificum Joannem Cella et de Taffurer, qui cum aliis advocatis predicta videat et recognoscat et votum suum consultivum prebeat. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, nottarius publicus Barchinone.

Die iovis, decima septima mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo magnífich mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, presentà en lo present bras una supplicatió, la qual fonch llegida per mi, Joan Sala, notari del present stament, la qual és del tenor següent:

Joan Babtista Moliner, senyor de la Granadella, és mort, lo qual estave inseculat en diputat per la vegaria de Lleyda, supplica per tant Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, a vosses senyories y mercès, sien servits de insecular-lo en son lloch per rahó de la baronia té en Pallars, que és de aquella sots-vegaria, attento que //445r// està assí servint y asistint des del principi de les Corts, que·n rebrà molta mercè.

Lecta in stamento ecclesiastico die decima septima mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV, et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis.

Fonch llegida la dita supplicatió en lo stament militar lo dit die y no fonch provehit ninguna cosa. *Scriba stamenti militaris, Joannes Sala.*

Cauthela de mossèn Bernabés de Guevara.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als

íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. A mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General del dit Principat, residints de present en la vila de Monçó. Salut y honor. Com nosaltres haiam deslliberat que de les pecúnies del dit General, o per vós en nom de aquell, sien donades y pagades a Bernabé de Guevara, residint en la present vila, tretse lliures moneda barcelonesa per certes obres havie fetes en //445v// una de les cases que estan llogades per a dos de les persones que estan junctades per als memorials de les Constitucions y agravis y redrès del General, per ço, ab tenor de les presents, vos diem, manam y encarregam que, de pecúnies del General, doneu y pagueu al sobradit Bernabé de Guevara les dites tretze lliures, dient y manant als reverent nobles y magnífichs deputats y oydors de comptes del dit General que, pagant vós la sobre dita quantitat, la˙us admeten en compte de llegíttima data. En testimoni y fe de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita cort. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich a deu, quant al bras militar a dotze, quant al bras real a deset del mes de octubre any de la nativitat del Senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. El bescomte de Rochabertí. Pere Ferreres.

Mossèn Hierònym Olivó me donà a mi, Joan Sala, notari del present stament, una scriptura de mà sua scrita requerint fos llegida y insertada en lo present procés, la qual és del tenor següent:

Dissentiment de mossèn Olivó a tots actes.

Mossèn Hierònym Olivó diu que essent ell //446r// anat per causes necessàries a donar vista a sa casa als 20 de settembre proppassat, ab llicència demanada y obtinguda del present bras per a vuyt dies, y sent tornat dins aquells ab roba per a adressar son appossento per a passar lo ivern, trobà aquell occupat de un religiós del orde de Sant Bernat per manament de don Diego de Pinosa, aposentador major de sa magestat, ab lo qual religiós dit Olivó no pogué, ni pot, lícitament, procehir de fer mantenir sa possessió y per més que se sia quexat al dit don Diego diversas vegades, may li ha fet restituhir dit son aposento, per ço y altrament dissent a tots y sengles actes de la present Cort fins li sie tornat son apposento que és part de la casa de don Joan Costa prop Sanct Miquel, ho donat altra millor, requerint al scrivà del present bras continue etcètera.

Dissentiment de don Ramon de Vilanova a actes de gràcia.

Don Ramon de Vilanova possa dissentiment en tots actes de gràcia.

Lo noble don Francisco de Eril, com ha procurador de don Alfonso de Luna, major de dies, y de don Alfonso de Luna, menor de dies, en la vila de Figuerola de Orcau del bisbat de Urgell poblats, consta de sa procura ab acte rebut en poder de mossèn //446v// Gaspar Castells, natural de la vila de Tremp del bisbat de Urgell, per auctoritats apostòlica y real notari públich de dita vila, en la vila de Orcau del bisbat de Urgell, a vint-y-quatre de juny proppassat, en dit nom comparagué en lo present bras y jurà en la ànima de sos principals, en la forma acostumada y a ell llegida, y affirmà los dits principals seus no tenir lletra.

Comparició.

Lo dit don Francesch de Eril, procurador de mossèn Francesch de Areny, donzell, en la vila de Talarn domiciliat, Miquel Vedrenya, donzell, en la matexa vila domici-

liat, mossèn Joan Artús de Mir, tantbé donzell, en la matexa vila domiciliat, consta de sa procura ab acte públich fet en dita vila de Talarn del bisbat de Urgell, a vint-y-sinch de juny proppassat, rebut y testificat y clos y sots-signat per lo dit mossèn Gaspar Castells, nottari de dita vila de Tremp, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de sos principals en la forma acostumada y a ell llegida y affirmà los dits principals seus no haver rebuda lletra.

Mossèn Hierònym Olivó alsa lo seu dissentiment, donant lloch a que se puga //447r// fer nominació de persona per solicitar los apposentos per las personas qui no estan ben apposentades, en lloch y per absèntia de mossèn Miquel Joan de Montagut, quant emperò a tots altres actes de dita cort, lo dit dissentiment estiga en sa forma y valor.

Nominació de Francesch Joan de Tamarit, senyor de Rodonyà, per a solicitar los apposentos.

Lo present bras féu nominació de la persona de mossèn Francesch Joan de Tamarit, senyor de Rodonyà, en lloch y per abcèntia de mossèn Miquel Joan de Montagut y de Vallgornera, per a solicitar los apposentos per a les persones dels tres brassos de Cathalunya que estan mal appossentades.

Mossèn Balthezar Pardina, cavaller, en Barcelona domiciliat, senyor de Vernet, perque dix que per negocis importants se'n ha de anar de la present cort, precehint lliscèntia del senyor president del present bras, a ell de paraula concedida, ferma procura a mossèn Joan Pau Ciurana, donzell, en Barcelona domiciliat, present en Cort per a poder entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la deguda conclusió de aquella y en special poder de concentir a la offerta y servey de sa magestat. Testimonis són lo magnífich mossèn Antoni de Castellarnau, donzell, y Jaume Tristany, scrivent.

447v// Don Jaume de Cardona y de Rocabertí adherí al dissentiment posat per mossèn Hierònym Olivó .

Los dits mossèn Hierònym de Olivó y don Jaume de Cardona alsaren llurs dissentiments, donant lloch tant solament que·s puga llegir una supplicatió presentada per mossèn Hierònym Galceran Seràpio de Sorribes, com a procurador de mossèn tal[236] Sescases y a la expedició de les lletres que de aquella resultaran, quant emperò als altres dissentiments, reste en sa forsa.

Lo magnífich mossèn Hierònym Galceran Seràpio de Sorribes presenta una supplicatió, demanant y requerint fos llegida en lo present bras, la qual fou llegida y és del tenor següent:

Supplicació per lo negoci de micer Sescases.

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per micer Joan Pons Sescases, essent en la vila de Monçó, al primer dia del mes de dezembre del any MDLXIII, fonch presentada una supplicatió del tenor següent: Molt il·lustres, etc. Mossèn Joan Cases, cavaller, tingué y serví, per //448r// temps de vint-y-sinch anys cumplits, lo offici de sobrecullidor de les entrades y exides del General de la part de Llevant, y aquell regí y administrà ab tota la llegalitat y bondat

236 *A continuació, espai en blanc.*

que altra persona alguna lo hagués pogut regir, de tal manera que, ni en vida sua, ni aprés sa mort, se ha proposada una mínima quexa contra d'ell, succehís que, en lo mes de agost 1554, anant servint dit offici y recullint los diners del General, essent a la vila de Puigserdà se enmalaltí de quartanes y, baixat que fou, ab molt grandíssim treball y excessius gastos, en la ciutat de Barcelona, en la qual feia sa residència, malavejà, cahent y llevant, fins al primer dia del mes de abril del any 1555, lo qual dia passà de la present vida en la perdurable. En lo mig del temps de sa malaltia anà en persona dos voltes en concistori y també féu presentar diverses supplications als senyors diputats, qui leshores heren, supplicant-los que, tenint esguart al temps que ell servie dit offici, y //448v// a la legalitat ab que li havie servit y a ses poques facultats, fossen servits de admetre-li la renuntiatió de dit son offici, la qual entenie fer en mà y poder dels dits diputats para que d'ell provehissen a son fill Joan Pons Sescases e, per millor poder-ho effectuar, hi féu interposar algunes nottables persones, les quals, ab molta instàntia, solve[n]taren dit negoci. E no obstant que procehí de justícia lo que dit Sescases los supplicave, no pogué obtenir, ans bé, com dit és, morint dit Sescases lo dit offici vaga per sa mort y com sie axí que los senyors diputats, per Capítols de Cort, sien obligats de admetre les renuntiations dels officis que los officials entenen fer y provehir la persona que lo tal offici al renuntiant nomenarà, ab tal emperò que sie hàbil lo nomenat y no sie dins lo mateix trienni que fos estat provehit, lo renuntiant fou molt prejudicat, lo dit Joan Sescases quòndam y dit Joan Pons Sescases, son fill, en no voler-li admetre dita renuntiatió. Per tant, tenint molta confiança que, essent jurídica la pretenció, serà per vosses senyories y mercès manat ministrar complidament de justícia, //449r// quant humilment pot supplica a vostres senyories y mercès sien servits citar primer lo procurador fiscal de la Generalitat, vuy present en cort, a tots y sengles actes de la present causa fins a sentèntia diffinitiva y exequtió de aquella inclusive, condemnar aquell en haver de donar y pagar al dit supplicant, de pecúnies del dit General, la vera y justa valor del dit offici, ensemps ab lo salari de aquell comptador *a die vaccationis usque ad diem realis et actualis solutionis*, ensemps ab totes les despeses, e per dit effecte manar a vosses senyories y mercès cometre la present causa als reverents y magnífichs advocats dels brassos o stament qui, ab tota promtitut a les parts cumpliment de justícia administren, e en quant apparegués a vosses senyories y mercès que, per les moltes occupacions de la present Cort o altrament la present causa no·s degués ho pogués prossehir y terminar en cort, sien vostres senyories y mercès servits manar, per sos stil·lades lletres, scríurer als diputats de Cathalunya que, hoydes y ben enteses les pretentions de dites //449v// parts y applicats alguns magnífichs doctors del real concell per la divisió del negoci, ab tota promtitut, administren al dit supplicant tot complint de justícia. *Et licet, etc. Altissimus, etc. Cescases in causa propria.* E com fos axí que, ab tots que fos y sia cosa de justícia, lo que per dit Sescases se supplicava, no pugue obtenir en lo bras o stament real, que se decretàs del modo y forma que se hera decretat en los brassos ecclesiàstich y militar, so és, que fos remesa als deputats generals de Cathalunya per a que administrassen justícia al dit Sescases, si e segons ab dita supplicatió y decretacions poran vosses senyories y mercès manar veurer, de la qual originalment se fa promta fe prout ecce, y com dit Sescases, per la malaltia gran li sobrevingué en lo temps se continuaren dites corts, no pugue en elles continuar de instar se reparàs la

decretació en lo dit stament real feta a dita supplicatió y sia estat sa magestat servit de fer esta convocatió de corts, dit micer Sescases, o son llegítim procurador, comparent altra volta davant vosses senyories y mercès, quant humilment pot, los supplica los sia de //450r// mercè, pus ab los actes de informatió rebuda de manament dels diputats de Cathalunya ab provisió de llur assessor y a 11 del mes de octubre del dit any 1563 y de la dita supplicatió per ell presentada al primer de dezembre del dit any, los quals exhibeix *pro ut ecce*, puis la pretenció sols concisteix en vèurer si és de justícia lo supplicat per ell manar-lo desagraviar de dit agravi li feren los tunch deputats y manar-lo satisfer, axí en lo preu de dit offici y emoluments de aquell, manant-li ministrar tot compliment de justícia. *Et licet, etc. Altissimus, etc. Franciscus Sescases.*

Mossèn Miquel Joan de Pons, com a procurador de mossèn Gaspar de Pons y de mossèn Soms, donzell, en Barcelona domiciliat, consta de sa procura ab acte públich fet en Barcelona a denou del mes de juny proppassat, rebut y clos per mossèn Francesch Pedralbes, nottari de Barcelona, en dit nom dissent a tots y sengles actes de gràcia fahedors en la present cort.

Comparició.

Mossèn Antoni Vila y de Çavassona, donzell, en la ciutat de Vich domiciliat, com a procurador de mossèn Pere de Solavell, donzell, en la vila de Ribes domiciliat, consta de sa procura, ab acte públich fet en la vila de Ribes, del bisbat de Urgell, a quatre dies del mes de agost proppassat, rebut y clos per mossèn Joan Piquer, nottari de la vila de Ribes, en dit nom comparagué en lo present estament y jurà en ànima de son principal, en la forma acostumada y a ell llegida, y affirmà lo dit principal no tenir lletra.

Comparició.

Mossèn Joan Andreu Ferrer, donzell, senyor del lloch de Botarell, en Tarragona domiciliat, com a procurador de mossèn Jaume Rossell, donzell, en Tarragona domiciliat, consta de sa procura ab acte rebut en la ciutat de Tarragona a vint-y-vuyt de juliol passat, rebut y testifficat, y clos y sotssignat per mossèn March Rull, nottari de Tarragona, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada, y affirmà lo dit principal seu no haver haguda lletra.

451r//[237] Lo dit mossèn Joan Andreu Ferrer, com ha procurador de mossèn Aparici de Homedes, donzell, en Tarragona domiciliat, consta de sa procura en poder de dit mossèn March Rull, notari de Tarragona, a XXVIII de juliol proppassat, en dit nom comparagué en lo present stament y jurà en ànima de son principal, en la forma acostumada y a ell llegida, y afirmà lo dit son principal no haver haguda lletra.

Lo dit mossèn Joan Andreu Ferrer, com ha procurador de mossèn Francesch de Soldevila, senyor del lloch de Vilafortuny, en la vegaria y Camp de Tarragona, y de Giminelles, en la vegueria de Vilafrancha de Panadès, domiciliat en Tarragona, consta de sa procura ab acte rebut en Tarragona en poder de dit mossèn March Rull, notari de Tarragona, a XXVIII de juliol proppassat, en dit nom comparagué en lo present stament y jurà en ànima de son principal, en la forma acostumada y a ell llegida y afirmà lo dit principal seu no haver rebuda lletra.

Mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, llevà lo dissentiment per ell posat a la nominació dels advocats.

237. *Aquí comença la segona part del procés del braç militar.*

Die sabati, decima nona mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Hierònim Vilanova posà dissentiment a tots actes de gracia y despedició de lletres de aquelles.

Mossèn Joseph de Bellafilla, donzell, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada, en nom del qual comparegué mossèn Joan Pau Ciurana lo die de la proposició.

451v// Micer Honofre Pere Cellers y micer Nicholau Frexenet, altres dels advocats dels brassos, presentaren una suplicació, la qual és del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

En el discurs del llarch temps que, des de les últimes Corts a les presents ha passat, està discurrent lo gasto en la present vila que vostres senyories y mercès veuhen per experiència, entenen que les tretse lliures y sous de salari que se acostumaven donar en altre Cort a cada hu dels advocats dels brassos a cada mes com ha salari competent, no sols no u és en aquestes, sinó que apenes basta per a pagar lo lloguer de casa y puis la voluntat y diligència ab que los dits advocats dels tres brassos de la present Cort se són empleats y desigen ocupar-se en servey de vossa excel·lència, senyors y micers y ben fer de la terra és tan coneguda, supliquen a vostres senyories y micers sien servits augmentar y crèixer llur salari en alguna quantitat moderada, la qual, quant no sie en digna satisfactió de sos treballs, almenys abaste per a l'ordinari gasto de sa casa y poder-se tractar com convé a honra de la present Cort y sie pretès cosa justa que dexant ab tanta voluntat lo regalo de ses cases y ganàncies de sos studis hagen també de consumir sas haziendas en servey de vostres senyories y mercès, a qui stimaran la sobredita smena en singular benefici. *Et licet. Altissimus.*

Die decima septima octobris, MDLXXXV, in stamento ecclesiastico audita huiusmodi suplicatione, fuit decretum que considerats los treballs que los advocats dels tres brassos de la present Cort tenen y suporten en ella, deslliberen que ha //452r// a cada hu dels dos advocats que cada bras vol y acostuma tenir se donen y paguen de pecúnies del General per son salari a rahó de vint reals per cada die, pagadors per terses anticipades, segons los salaris de dits officials se acostumen pagar, comensant de córrer del die de la proposició de les presents Corts; y si en algun bras y haurà més de dos advocats, los que sien no puguen haver de salari sinó de dos, repartint-los entre ells segons és de costum y per assò sien fetes les cautelas necessàries, alsats emperò los dissentiments. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Die XVIIII dicti mensis octobris, MDLXXXV, lecta in stamento militari et audita huiusmodi suplicacione, fuit decretum idem quod fuit provisum in stamento ecclesiasticho, sublato dissentimento et non alias. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Dictis die et anno, post meridiem, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloc, modo y forma acostumat.

Mossèn Joan Pau Ciurana ha presentada en lo present bras una supplicació, la qual és del tenor següent:

Reverendíssims, molt il·lustres, il·lustres y magnífichs senyors.

Entre los capítols fets sobre la enseculació faedora en los oficis de la casa de la Deputació del Principat de Catalunya se trobe un capítol lo qual dispose que los officials de dita casa qui tenen la stació en aquella no puguen concórrer a diputats ho oydors; e com Joan //452v// Pau Ciurana, donzell, haia obtingut de la Cort General de Catalunya celebrada en la present vila de Monçó en lo any MDXXXXII ésser adjunt en lo ofici del regent los comptes del General del dit Principat de Catalunya, mossèn Miquel Ciurana, pare seu, regent los dits comptes, en virtut de la qual adjuntió lo dit Joan Pau Ciurana, molts anys fa y vuy en die regeix y aporte lo exercici de dit offici molt bé, junctament ab lo dit pare seu, per ço lo dit Joan Pau Ciurana, per la molta confiansa que té de vostres senyories y mercès que hauran sguart als treballs, bé, indústria que ha sustengut per lo dit temps exercint lo dit ofici, suplique humilment a vostres senyories y mercès los plàcia otorgar-li de gràcia special, no obstant Capítol de Cort, pugue concórrer en dits oficis de diputats ho oydors en lo lloch que·s trobarà ansiculat en les extractions per avant fahedores de dits diputats y oydors. E ultra que vostres senyories y mercès faran lo que bé tenen acostumat, encara lo dit suplicant ho reputarà a singular gràcia y mercè, etc.

Die decima septima, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico, fuit decretum quod fiat ut suplicatur, sublatis dissentimentis, que in continenti fuerunt sublata pro huismodi effectu.

Die decima nona mensis octobris, MDLXXXV, lecta in stamento militari, fuit decretum idem quod in stamento eclesiastico, sublatis dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Mossèn Joseph de Bellafilla posa dissentiment a totes coses de gràcia y dispedició de les lletres de aquell.

453r// *Die lune, vigesima prima mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.*

Convocat y congregat lo stament y bras militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Simó Joan Benet de Sancliment, senyor de Alcarràs, perquè dix que per negocis a ell ocorrents y necessaris se'n ha de anar de la present Cort, ferma procura a mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, present en Cort, per a tots los actes, tractes y negocis de la present Cort a fins a la deguda conclusió de aquella y per special poder de consentir y dissentir al servey de sa magestat. Testimonis són mossèn Jaume Ferrer, donzell, y Jaume Tristany, scrivent.

Mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, presenta una suplicació y és del tenor següent:

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt reverents y magnífichs senyors.

Per mort de mossèn Pere Cardona de Batea vague un lloch de diputat militar de Catalunya per la vegueria de Tortosa; suplica per tant Gaspar de Perves y de Vilanova a vossa excel·lència, senyors y mercès sien servits insecular-lo en dit lloch, atento que està servint en esta Cort y que en lo dit lloch són stats tostemps enseculats sos passats y ho rebrà a molta mercè, etc. *Altissimus, etc.*

Die vigesima prima octobris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

453v// Dictis die et anno lecta in stamento militari, fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Lo promotor del bras real ha reportat en aquest com aquell, per los impediments que tenia, no havia pogut resòlrer la resposta sobre la scriptura feta sobre la expulsió dels pedrenyals que se ha de donar als senyors tractadors, però are los dits impediments són llevats y adhereix aquell bras en la determinació dels brassos eclesiàstich y militar y axí han fet electió de la persona de mossèn Boldó, síndich de Perpinyà, per a què, junctament ab lo abat de Gerri y don Plegamans de Marimon, vage a presentar als senyors tractadors aquella.

Dictis die et anno, hora tertia post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora y lloch, modo y forma acostumats, mossèn Galceran Cohors y de Soler, donzell, en la vila de Perpinyà, en Barcelona domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada y a ell llegida, he asserí no haver rebuda lletra.

Mossèn Pere Cassador dissent a tots actes de la present Cort, no donant lloch que·s fasse algu que no sie cridat en lo present bras.

Lo porter del present stament ha referit al present bras com ell és estat en la posada del senyor de Benavent y ha demanat si era en la present vila y que se'n haurie aportats tots los mobles de què·s servia.

454r// E hoyda per lo present bras la relació, ha determinat y féu delliberació que lo dissentiment, per lo dit senyor de Benavent posat a coses de gràcia, sie alsat, atès que és absent de la present vila, per no estar impedit lo bras per coses de gràcia.

Lo promotor del bras real ha referit en lo present bras que aquell bras, per via de pensament, haurie determinat se fahés embaxada ab promtitut als senyors tractadors y suplicar-los fossen servits donar orde en remediar lo fet de les empares del sagell de la Real Cancellaria, atès que, per los advocats de aquell bras, és estat referit en aquell com ere agravi evident de Catalunya que las empares que·s fan sien provehides per los regents del Consell Supremo de Aragó.

Mossèn Joan de Setantí presentà en lo present stament una suplicació, la qual fonch decretada y és del tenor següent:

Reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres senyors.

Los dies passats, per orde dels tres brassos de la present Cort, se manà als dipu-

tats de Catalunya que dins trenta dies declarassen la causa de Joan Setantí, lo qual en aquella ocasió no se pogué exequtar per estar fora de Barcelona micer Claris, altre dels assessors, aquella dita causa estave comesa, y com pochs dies aprés de ser tornat en Barcelona sie mort dit Claris y los dos altres assessors de dita causa, que són micer Antoni Oliba y micer Jaume Mir, estiguen tant instruïts en la causa, que dins molts pochs dies la poden haver declarada, y sien persones de tanta rectitut y doctrina que se'ls pot als dos encomanar coses de més importància, com més que se té entès que de //454v// atràs ja tenen scrits apunctaments fets per los dits tres docto[r]s dels caps més importants del procés y, havent-se de anomenar nou jutge en lloch de dit Claris, serie may acabar per a que, ab dos anys que tardarie ha estar del cap del negoci lo nou jutge, serie molt fàcil morir-se hu dels tres y de aquesta manera serie progrés *ad infinitum* y com axí se fasse en la Real Audiència, que quant hun senior ho és suspitós, los qui resten fan la causa per u y per tot lo sobredit, y perque dit Setantí puga alcansar justícia abans que les presents Corts se acapien, perquè passada esta ocasió no·n tenen speransa, y perquè de la resolució de dita causa redundarà gran utilitat per al bon redrès de la bona administració de la justícia del General, per so suplique a vostres senyories, excel·lència y mercès, que, atès les dites coses y lo exequtat de aquelles, li fassen mercè de manar als diputats de Catalunya que la dita causa s'enteneren y declaren ab los dits micer Oliba y micer Mir ab la forma donada ab altre, per quant, a més de ser axí de gran equitat y sie fer gran servey a nostre senyor demanar despatxar la justícia a qui tant ha que pateix, lo dit Setantí rebrà a molt particular mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Joan de Setantí, *in causa propria.*

Die decima nona octobris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico, die vigesima prima dictorum mensis et anno fuit decretum que sie scrit als diputats, ab inserta de la suplicació, manant-los que fassen continuar y proseguir la dita causa ab los dos assessors ho doctors que resten, totes dilacions, excepcions y escuses cessants y per so sien fetes les lletres acostumades. *Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, notarius.*

455r// Lecta in stamento militari die vigesima prima mensis octobris, anno predicto, fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Los tres staments del Principat de Catalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó desà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat residints en Barcelona. Salut y honor. Sapiau que per mossèn Joan de Setantí nos és estada donada una suplicació del tenor següent. *Inseratur*. A la qual suplicació per nosaltres és estada feta provisió que se`us manàs fesseu continuar y proseguir la dita causa en la preinserta suplicació mencionada ab los dos assessors ho doctors que resten y que per so foren despedides lletres necesàries, per tant, notificant-vos dita nostra provisió, ab tenor de les presents, vos diem, encarregam y manam que, sempre y quant per part del dit Joan de Setantí, en virtut de les presents seran requests la dita premencionada causa entre ell y altres en aqueix concistori per avant, continueu, proseguiscau y termineu, y continuar, proseguir y terminar fassau ab los dos assessors doctors que resten tan solament, totes dilacions exepcions

y escuses cessants. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotaescrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó a XXIII de octubre MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. Lo viscompte de Rochabertí. Pere Ferreres.

455v// Lo magnífich Hierònim de Argensola, per part del magnífich micer Francesch Puig, doctor del Real Concell, ha presentada una suplicació, la qual fonch decretada y és del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

A XV de dezembre MDLXXXII[238] fonch per sa magestat provehit micer Francesch Puig per lo càrrech de assesor ordinari del portantveus de general governador en lo present Principat de Catalunya y dit offici regí fins a 7 de mars de 1579, que fonch provehit per hu dels doctors de la Real Audiència civil y vuy està servint dit ofici, axí que té servit lo càrrech de assessor ordinari del dit portantveus del general governador per temps de sis anys y tres mesos, en lo qual temps estave dit Principat oprès de moltes quadrilles de bandolers y facinerosos hòmens y per ço ere forsat al dit governador anar contínuament per la terra, en la companya del qual és anat sempre dit assessor, com és notori a vostres senyories, excel·lència y micers, y ab son consell y asistència se són preterides les quadrilles que les hores regnaven: com és la quadrilla Camadall, Cascavell, Rabassa, Vessiana y pubill Vamanyas y altres, y en tots los dits sis anys y tres mesos no ha residit en sa casa ab diverses voltes quatre mesos, per les quals causes y anades, ultra dels treballs y perills de sa persona, que són estats fets molts, y assenyaladament quant lo dit governador en lo lloch dit de Tragó tingué encontre ab lo ballet de Comolls y sa quadrilla, té perdut en dit temps en son studi, sent com ere advocat de les més principals persones y universitats //456r// de Catalunya, molta quantitat de moneda, la qual si no fossen estades dites absències, que per rahó de dit offici feya, tant llargues haurie guanyada, com també és notori a vostres senyories, excel·lència y mercès, y ultra de dita pérdua, son studi restava desparrochiat per quant las clientelas, que tenia y los altres que haurien assò dit en son studi si, en aquell hagués feta personal residència, prenien altre advocat y dexarien de servir-se d'ell y com acostumen vostres senyories, excel·lència y micers no deixar sens deguda satisfactió als qui per lo bé públich y per la bona administració de la justícia treballen y emplean sos serveys, com en semblant cars ja altre volta vostres senyories, excel·lència y mercès ho tenen fet, y assenyaladament en les Corts del any 1564, en la persona del quòndam micer Sorts, lo qual tingué per temps de tres anys lo mateix càrrech y offici de assessor, per tant confiant dit micer Puig de vostres senyories, excel·lència y micers faran ab ell lo que ab dit micer Sorts se ha fet per en sa persona precehiren los serveys dalt mencionats, los quals li han donat ànimo de suplicar a vostres senyories, excel·lència y micers sien servits fer-li deguda satisfactió de dits treballs, absènties y perills, puix tenen notícia plena, axí de dits serveys com que lo dit offici de assessor no reb salari algú,

238. *En lloc de* MDLXXII.

ans en servey de aquell té gastat de son patrimoni que, ademés que vostres senyories, excel·lència y mercès faran lo que solen y bé tenen acostumat, dit micer Puig ho tindrà a molt senyalada mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc. Puig, in causa propria.*

A vint-y-hu de octubre MDLXXXV fonch llegida en lo stament ecclesiàstich y fonch provehit que //456v// considerant los molts treballs que dit micer Puig ha presos en dit ofici de assessor del governador y lo molt efecte que féu en les exides que feren en son temps, provehiren que sien donades de pecúnies del General a dit micer Puig, per lo salari de sis anys que ha servit dit ofici, tres-centes lliures moneda barcelonesa, a raó sinquanta lliures per any, y per tot lo dit temps que com dit és ha servit dit offici per gràcia particular que se li fa, no obstant que lo Capítol de Cort agués spirat y ab que en sdevenidor no sie fet prejudici als Capítols de Cort y Constitucions lo contrari disposants y per so sien fetes lletres necessàries, alsats los dissentiments. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Dictis die et anno lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

E per efecte de la preinserta suplicació y per la despedició de las cautelas necesàries foren alsats tots los dissentiments, exceptuat lo de micer Henrrich Serra. Lo dit micer Serra alsà lo seu dissentiment a XXVI del mes de octubre.

Die martis, vigesima secunda mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Guillem Ivorra, carlà de Corbins, pose dissentiment en coses de gràcia.

Mossèn Gaspar de Pons posa dissentiment en coses de gràcia.

457r// Mossèn Gaspar de Perves y de Vilanova presenta en lo present stament una suplicació, la qual és del tenor següent:

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt reverents y molt magnífichs senyors.

Per mort de mossèn Juan Baptista Moliner, senyor de la Granadella, ha vacat un lloch de deputat militar de Catalunya, suplica per tant Gaspar de Perves y Vilanova a vosses excel·lències, senyors y mercès, li fassen mercè de insecular-lo en dit lloch, que és per la vegueria de Leyda, en la qual ell té les baronies, que˙u rebrà a molta mercè, etc. *Altissimus, etc.*

Lecta in stamento ecclesiastico Principatu Catalonie die vigessima secunda octobris, MDLXXXV, et fuit decretum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola notarius.

Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari et fuit provisum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis et intellecto quod non sit inseculatus in alio loco. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Mossèn Ramon Joan de Calders de Segur, donzell, en la vegaria de Cervera domiciliat, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada,

en nom del qual comparagué lo die de la proposició mossèn Francesch de Gilabert y Pou.

Lo magnífich mossèn Francesch de Gilabert, donzell, com ha procurador de mossèn Joseph de Ager, donzell, en la ciutat de Leyda domiciliat, com de sa procura consta ab acte rebut en la ciutat de Lleyda a VII de setembre proppassat, clos y subsignat //457v// per lo discret mossèn Francesh Soldevila, notari públich de Lleyda, en dit nom ha comparegut en lo present stament y ha jurat en ànima de son principal en la forma acostumada y afirmà lo dit son principal no haver haguda lletra.

Dictus die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Pere Cassador per quant està ocupat per lo que toca en fer los memorials dels agravis y lo redrès del General y per esta causa no pot personalment assistir en lo present bras, he aja posat dissentiment a tots actes de la present Cort ha efecte que en lo present bras no·s pogués conclourer cosa alguna que ell no entengués perquè, estant ell per les dites coses tant importants a tota la present Cort detengut y ocupat per a alsar lo dissentiment, quant convinga en aquest bras tractar ho conclourer alguna cosa, no·s age de desocupar de la ocupació tant necesària y útil a tota la república, per ço firma procura a mossèn Joan Cassador, donzell, nebot seu, per a què puga alsar y suprimir y del tot llevar, si li aparexerà, lo dit dissentiment, y una y moltas voltas tornar-lo posar, he instar que·n sie llevat acte en lo procés familiar del present stament. Testimonis són Jaume Rondó y Joan Santgenís, porters del stament real.

E lo dit mossèn Pere Cassador alsa los seus dissentiments, axí de gràcia com de justícia, donant lloch que puga tractar lo negoci de la inseculació de dos llochs de deputats reals, lo hu de la vegueria de Lleyda y lo altre de la vegueria de Tortosa.

458r// Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras com aquell bras entenent que vaguen dos llochs de diputat militar, lo hu en la vegueria de Lleyda y lo altre en la vegueria de Tortosa, ha determinat, per via de pensament, que se scriga als diputats de Catalunya que no inseculen en dits llochs perque la present Cort entén provehir en aquells; lo present bras, aparexent-li bé lo pensament del bras ecclesiàstich, apparexia aquell y lo mete al promotor de aquest bras ho reporte als altres brassos. E poch aprés vingué en lo present bras lo promotor del bras real y reportà com aquell bras, entès lo que per lo promotor del bras ecclesiàstich és estat referit en aquell, ha aderit al pensament de aquell ab aquesta modificació que se'ls scriga que los llochs que vagaran a diputats y oïdors durant la Cort enseculen a persones qui residexen allà.

Die mercurii, vigesima tertia mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, foren expedides les lletres del tenor següent:

Los tres staments del Principat de Catalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó desà la mar. Als reverents nobles y magnífichs senyors los deputats del General del dit Principat residints en Barcelona. Salut y honor. Sapiau que per mossèn Joan de Setantí nos és estada donada una suplicació del tenor següent: los dies passats. *Inseratur*. A la qual suplicació, //458v// per nosaltres és estada feta provisió que sens manàs que fessem continuar y prosseguir la dita causa en la preinserta suplicació mencionada ab los dos assessors, ho doctors, que resten y per so fossen expedides lletres necessàries. Per tant, notificant-vos dita provisió, ab tenor de les presents, vos diem, encarregam y manam que, sempre y quant per part del dit Joan de Setantí en virtut de les presents seran requests la dita y premencionada causa entre ell y altres en aquex concistori, pensau, continueu, prosseguiscau y termineu, y continuar y prosseguir y terminar fassau ab los dos assessors, ho doctors, que resten tansolament; totes dilacions, exepcions y escuses cessants. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir las presents sotaescrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó a vint-y-tres de octubre any de la nativitat de nostre Senyor mil sinch cents vuytanta-y-sinch. El bisbe de Barcelona. Lo bescompte de Rocabertí. Pere Ferreres.

Mossèn Francesch Joan de Tamarit, senyor de Rodenyà, dissent a tots y sengles actes de gràcia.

Mossèn Francesch Gilabert y Pou, procurador de don Luís de Alentorn, com de sa procura consta ab acte públich fet en lo castell del lloch de Puigvert, vagaria de Agramunt, a vuyt de setembre proppassat, rebut y testificat, y clos y subsignat per mossèn Francesch Thomàs, notari de la vila de Agramunt, del bisbat de Urgell, en dit nom comparagué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Juan Baptista Mullola, notari y scrivà del stament ecclesiàstic, reportà en lo present bras una supplicació, la //459r// qual fonch llegida y decretada, y és del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, y molt magnífichs senyors.

Joan Baptista Mullola, notari, residint en Tarregona, scrivà del bras ecclesiàstich, ha entès que mossèn Damià Gili, notari de la ciutat de Tarregona, lo qual obté lo offici de scrivà del diputat local de la dita ciutat, està molt mal y en gran perill de sa vida, y perque dit Mullola té conegut la mercè que vostres senyories, excel·lència y mercès li han feta a ell, y la que acostumen fer a tots los que de tant bona gana com ell se empleen en servey de la present Cort, encara que no sap que dit Gili sie mort, ha pres ànimo de suplicar, com ab la present suplica, a vostres senyories, excel·lència y micers sien servits, en cars de vacació del dit offici, per mort del dit Gili, y are per les hores, provehir y conferir aquell en sa persona, que demés de les obligacions que fins vuy té, restarà contínuament obligat per estar a vostres senyories, excel·lència y mercès. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Lecta in stamento ecclesiastico die vigesima secunda octobris, MDLXXXV, provident quod habeantur pro lecta.

Lecta in stamento ecclesiastico die vigesima secunda octobris, MDLXXXV, fuit decretum que se scriga als diputats que no provehesquen lo offici de scrivà de la casa de la diputació local de Tarregona per causes ben vistes. *Archidiaconus Terça.*

Lecta in stamento militari dictis die et anno et fuit decretum idem quod fuit provisum in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamentis militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

459v// En virtut de les predites deliberacions foren despedides les lletres següents:

Reverent nobles y magnífichs senyors. Nosaltres havem entès que mossèn Damià Gili, notari y scrivà del deputat local de la ciutat y col·lecta de Tarregona, està mal, ho és mort, per so, per certes coses y rahons a nós ben vistes, havem deslliberat fer-vos les presents, de y ab les quals vos diem, encarregam y manam que seguint-se vacació del dit ofici, aquell no doneu, ni procehiu a persona alguna perquè nosaltres, oferint-se vacació, lo entenem provehir decernint irrito y nul·le, lo que en contrari de assò serà fet, totes dilacions, exepcions y consultes cessants. En la vila de Monçó a vint-y-tres de octubre MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. Lo bescompte de Rochabertí. Pere Ferreres.

Mossèn Joan Cassador, com ha procurador de mossèn Pere Cassador, segons consta de sa procura en los actes de la present Cort, en lo dit nom alsà lo dissentiment per son principal posat a totes actes, donant lloch que se puguen despedir les lletres que de la sobredita suplicació resultan, quant emperò en los altres actes dit dissentiment resta en sa forsa y valor.

Mossèn Joseph Castellbell, donzell, en la vegueria de Lleyda domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell ben llegida y afirmà no haver aguda lletra.

Dictis die et anno, post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Jaume Camps, com consta de sa procura en los actes de la //460r// present Cort, en dit nom posà dissentiment a tots actes de gràcia .

Lo promotor del bras real ha referit com aquell bras, hoïts los quatre caps que per lo promotor del present bras són estats reportats en aquell bras: lo hu de scríurer als diputats, he l'altre que de aquests bras se ha aportada en aquell, lo segon de solicitar la habilitació, lo tercer de solicitar les persones eletes per fer les Constitucions, lo quart per a dir al bras ecclesiàstich que sien servits apunctar en los memorials, que en aquell bras se llegiran, tots los apunctaments los aparexerà, perquè, legits que sien, no se haien de llegir altre volta.

Mossèn Hierònim de Sorribes, en nom seu propri y com ha procurador de mossèn Martí Joan de Spuny, donzell, en Barcelona domiciliat, com consta de sa procura en los actes de la present Cort, mossèn Hierònim Olivó, mossèn Joan Pau

Ciurana, mossèn Joan de Setantí, don Galceran de Cardona, don Plegamans de Marimon, tant en nom seu propri y com ha procurador de mossèn Hieròmim Joan, com consta de sa procura en los actes de la present Cort, don Berenguer de Paguera, mossèn Onofre Comelles, mossèn Miquel de Llàsera, mossèn Gaspar de Pons, mossèn Joan de Pons, tant en nom seu propri y com ha procurador de mossèn Gaspar de Pons y de Monsonís, com consta de sa procura en los actes de la present Cort, mossèn Joan Cassador, donzell, en nom seu propri y com ha procurador de mossèn Pere Cassador, oncle seu, consta de sa procura en los actes de la present Cort, mossèn Antoni Vila y de Savassona, mossèn Henrich Terça, mossèn Francesch Joan de Tamarit, don Jaume de Cardona, mossèn Joseph de Bellafilla, mossèn Joan Burgès y de So, mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, mossèn Hieròmim de Vilanova de Mayà, mossèn Pere Cassador, com ha procurador //460v// de don Joan de Camporrells y de don Bernat de Camporrells, com consta de sa procura en los actes de la present Cort, mossèn Jaume Salbà, don Onofre d'Alentorn, en nom propri y com ha procurador de don Garau d'Alentorn, com consta de sa procura en los actes de la present Cort, y micer Henrich Serra, alsaren llurs dissentiments, donant lloch a què se puga llegir y decretar una suplicació que se ha reportada per mestre Vicens Castelló, doctor en medicina, y sien despedides les lletres oportunes.

Mestre Vicens Castelló, doctor en medicina, ciutedà de Barcelona, presentà en lo present stament una suplicació, la qual fonch decretada y és del tenor següent:

> Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.
>
> Jaume Castelló, chirurgià, natural que fonch y habitant de la ciutat de Barcelona, y fonch casat en la dita ciutat, per rahó de son ofici de chirurugià se transferí en la isla de Malta ab sa muller, filles y família, y allí, en dita isla, casà una filla anomenada Llucrècia, llegítima y de llegítim matrimoni procreada, la qual, en la matexa isla de Malta, casà ab Francesch Caccialespre, scrivà del tresor de la religió de Sanct Joan en dita isla de Malta, del qual matrimoni entre altres fills és estat procreat mestre Vicens Castelló, vuy doctor en medicina, y habitant en la dita ciutat de Barcelona ab sa muller y família, la qual és natural de la dita ciutat de Barcelona, filla de mestre Hieròmim Masnovell, quòndam chirurgià y natural de Barcelona, lo qual mestre Vicens Castelló, per sos pares y avi, fou tramès en la dita ciutat de Barcelona de edat de sis ho set anys, poch més ho manco, y axí //461r// per no haver conegut altre pare, ni mare, sinó los Castellons, ço és lo germà de son avi, mestre Miquel Castelló, boter, y sos fills, so és mossèn Miquel Castelló, prevere y beneficiat de la seu de Barcelona, y mossèn Macià Castelló, quòndam notari real y síndich que fou de la dita ciutat, y a son oncle, germà de sa mare, mestre Francesch Castelló, quòndam doctor en medicina, qui·l ha criat, no ha pres lo nom de son pare, sinó de Castellons, per sa mare, y axí des de minyó en la dita ciutat y per los studis lo han sempre anomenat Vicens Castelló, perquè tostemps ha estat entre ells, y no és tornat may, ni ha habitat en la dita isla de Malta, ans ha habitat en la dita ciutat de Barcelona, y en ella s'és fet doctor, y ha setse anys cumplits y prop de desset que, com ha doctor en dita ciutat de Barcelona, pratica y visita, y per nou anys y set mesos contínuos ha servit ha visitar lo Spital General de aquella y llegint medecina públicament en lo Studi

General de dita ciutat de Barcelona per spay de sinch anys, y és agregat en lo col·legi dels doctors en medecina de dita universitat de Barcelona, y per quant dit mestre Vicens Castelló, com ha persona que sos avis y antecessors són estats naturals y habitants de la dita ciutat desitjaria que, no obstant que sie nat en dita isla de Malta, fos per los brassos de la present Cort General, vuy convocada en la present vila de Monçó, habilitat, tingut y reputat per verdader català y descendent de catalans, y admès en las honras y beneficis del present Principat, y com de dites causes ha constat als magnífichs concellers y vint-y-quatrena de la dita ciutat de Barcelona, de la qual és més particular interès, per ser habitant en aquella, y per dita rahó haien donat son consentiment, y scrit als síndichs de aquella, per so y altrament dit mestre Vicens //461v// Castelló suplique a vosses il·lustríssimes y reverendíssimes senyories y excel·lències y mercès sien servits de prestar son consentiment y voluntat en què dit mestre Vicens Castelló sie habilitat per català y natural del present Principat, y voler afavorir les persones que tornen a sa naturalesa y habitació de sos passats, com ho ha fet y fa dit mestre Vicens Castelló, y per ço manaran despedir y fer los actes en semblants negocis fer acostumats, que ell ho tindrà a molt particular mercè rebuda de la de vostres il·lustríssimes y reverendíssimes senyories, excel·lència y mercès. Lo ofici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die vigesima tertia octobris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis; fuerunt sublatis dissentimenta. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola notarius

Dictis die et anno lecta in stamento militari et fuit decretum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis, que ad hunc efectum fuerunt sublata. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Reverents nobles y magnífichs senyors. Assí se ha considerat los molts y grans treballs que les persones que residexen en les presents Corts suporten en defensió, bé y utilitat de tota la terra, y ha aparegut cosa justa que, per la mateixa rahó, gozen també de les honres y profits del General y sien preferits a les altres qui semblants no tenen, per so vos diem y encarregam que succehint-se vacació de alguns lloch, ho //462r// llochs, axí de deputats com de ohidors y officis qualsevols de aqueixa casa de la Deputació y de foras d'ella, en cas que la present Cort no·ls provehís, tingan consideració ab les dites persones que residexen en esta Cort y assisteixen en ella, tenint compte de provehir dits llochs y officis en persones de les mateixes iglésies, ciutats y viles de hont vagaran com està, ho e perquè tingan notícia de les persones que assí residexen se us envie ab la present memorial de aquelles. Firmat de mà dels tres presidents y sagellat ab lo sagell menor de la present Cort en la vila de Monçó als vint-y-tres del mes de octubre any de la nativitat del senyor MDLXXXV.

Los tres staments del Principat de Catalunya congregats en las Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó a la vostre honor apparellats. El bisbe de Barcelona. Lo vescompte de Rochabertí.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és estat al present bras y ha referit que aquell bras adhereix al parer de aquest en lo que toca als quatre caps que per part de aquest bras són estats reportats, ço és, de scriure als diputats y lo altre de solicitar als habi-

litadors, lo tercer de solicitar les persones eletes per les Constitucions y quant al quart, respon aquell, pus que ell fa lo que pot, però com són pochs en aquell bras per estar ocupats en negocis importants de la present Cort, no·s poden resòlrer los negocis que se reporten en aquell tam bé com si totes les persones y fossen de aquell bras.

E poch aprés micer Nicolau Frexenet, altre dels síndichs de Lleyda y [239], embaxadós tramesos per lo bras real, y han referit com atès que se //462v// ha entès an aquell bras com per les persones eletes per fer les Constitucions y lleys de Catalunya serie apunctat un capítol de guarda per Catalunya e com de aquella resulten molts grans danys al present Principat y Comptats y als poblats de aquells, suplica, aquell bras en aquest, vulla advertir a les persones eletes per lo present bras que lo tal capítol no posen ni scriguen y si acàs, fet ho scrit fos, lo borren del memorial a efecte que lo capítol no se represente als brassos.

Die jovis, vigesima quarta mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, foren despedides unes lletres del tenor següent:

> Los tres staments del Principat de Catalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó desà la mar. Als reverents nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat de Catalunya residint en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per lo molt magnífich micer Francesch Puig, doctor en drets de la Real Audiència Civil del present Principat, nos és estada presentada una suplicació del tenor següent: Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors, a quinse de setembre, etc. *Inseratur*. A la qual suplicació, com ha justa y rahonable, per nós és estada feta provisió que, considerats los molts treballs que lo dit micer Puig ha presos en dit offici de assessor del governador y lo molt efecte que féu en les exides que feren en son temps, provehirem que sien donades, de pecúnies del General a dit micer Puig per lo salari de sis anys que ha //463r// servit dit ofici, tres-centes lliures moneda barcelones, a rahó sinquanta lliures per any y per tot lo dit temps, que com és dit ha servit dit ofici, per gràcia particular que se li fa, no obstant que lo Capítol de Cort hagués expirat y ab què en sdevenidor no sie fet prejudici als Capítols de Cort y Constitucions lo contrari disposants, y per so sien fetes les lletres acostumades. Per tant, deduhint a vostra notícia totes les coses predites, ab tenor de les presents vos diem, encarregam y manam que de les pecúnies del General deu y pagueu realment y de fet al dit micer Francesch Puig, per les causes predites, les sobredites tres-centes lliures moneda barcelonesa, tota dilació y exepció cessants, dient y manant als hoidós de vostres comptes que, possant vosaltres en compte la dita quantitat y restituhint la present ab àpoca de rebut, aquella vos admetan en compte de legítima data, tota dilació cessant. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents, sotascrites de mà dels tres pre-

239 *A continuació, espai en blanc.*

sidents, y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstich y militar a vint-y-hu y quant al bras real a vint-y-quatre de octubre mil sinch-cents vuytanta-y-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Mossèn Joan Baptista Mullola, notari y scrivà del stament ecclesiàstich, ha presentada una suplicació, la qual fonch llegida y és del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per mort de mossèn Damià Gili, notari de Tarregona, vague lo ofici de scrivà del diputat local de la ciutat //463v// y col·lecta de Tarragona, suplique per so humilment a vostres senyories, excel·lència y mercès Joan Baptista Mullola, notari y scrivà del stament ecclesiàstich de la present Cort, sien servits fer-li provisió del dit offici en la forma acostumada y puis ja dimars proppassat donà altre supplicació y fonch presentada sols en lo stament ecclesiàstich per a què li fessen gràcia del dit offici y perque no se sabie de cert la mort del dit Gili, foren servits vostres senyories, excel·lència y micers havui dimecres manar scríurer als diputats que no provehissen dit offici en cas de vacació, perque vostres senyories, excel·lència y mercès lo volien provehir y lo intent fonch voler fer gràcia de aquell al dit Mullola en cars que vagàs. Per so suplique, que aguda consideració que és oficial y ministre de la Cort y scrivà, ab voluntat aquella li sie feta gràcia special, que dita provisió y gràcia li sie haguda per feta y li correga del die de la mort del dit Gili, puix la voluntat de vostres senyories, excel·lència y mercès fonch fer-li dita mercè si la mort de dit Gili se agués de cert sabut, que de assò lo dit suplicant ne rebrà particular mercè de vostres senyories y mercès. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Lecta in stamento ecclesiastico die vigesima quarta octobris, MDLXXXV, provident quod fiat ut suplicatur, sublatis dissentimentis, et curret gracia a die obitus; fuerunt suspensa omnia dissentimenta. Archidiaconus Terça.

Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

464r// En virtut de les quals provisions foren expedides les lletres del tenor següent. E per dit efecte foren alsats tots los dissentiments a coses de gràcia.

Los tres staments del Principat de Catalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó desà la mar. AJoan Baptista Mullola, notari, resident en Tarragona, de present scrivà del stament ecclesiàstich de la present Cort. Salut y honor. Per quant ab altre nostra de vint-y-tres del present scriguérem als diputats del General de Catalunya residints en Barcelona que seguint-se vacació del offici que mossèn Damià Gili, notari de Tarragona, tenie de scrivà del diputat local de dita ciutat y col·lecta, lo qual entengueren estave molt mal, ho era mort, no donassen ni provehissen aquell ha persona alguna que nosaltres, oferint-se vacació del dit ofici, enteniem provehir-lo, decernint irrito y nu·le, lo que en contrari serie fet, essent com fonch nostra intenció, en cars de vacació del dit offici, donar y provehir-lo a vós dit Joan Baptista Mullola, segons

que leshores lo us aguerem ja provehit y donat si, de cert la mort de dit Gili se fos sabuda, y com de present siam certificats que dit offici vague per mort del dit mossèn Damià Gili, y siam stats suplicats per vós que dit ofici axí vacant vos fos per nosaltres conferit y provehit, per tant, considerant los molts y bons serveys que de vós té rebut la present Cort en lo dit ofici de scrivà del dit bras ecclesiàstich, y que aquells continuau, y confiant de vostre legalitat, probitat he indústria, conferim //464v// y provehim lo dit ofici de scrivà del dit deputat local de la ciutat y col·lecta de Tarregona a vós dit Joan Baptista Mullola, notari, y volem de gràcia special vostres serveys atesos, que dita provisió del dit ofici vos sie haguda per feta y us sie valedora del die de la mort del dit Gili, com si realment dit die vos fos stada feta, ab tots sos drets y pertinènties, prerrogatives, guanys, salaris y altres qualsevol emoluments, axí y per la forma que dit Damià Gili, predecessor vostre, tenia, rebia y possehia; volem emperò y manam que abans que prengau possessió del dit offici per vós, ho vostre legítim procurador, hajau ha prestar jurament sòlit en mans y poder dels reverents nobles y magnífichs deputats del General de Catalunya, en Barcelona residints, y fer totes altres coses que sobre assò sien necessàries fer-se, axí y segons que per vostres predecessors és acostumat fer y per capítols de Cort és disposat, y ab la present nostra provisió diem y manam a dits reverent, nobles y magnífichs deputats y encara al diputat local de la col·lecta de Tarregona y ha totes y altres qualsevol persones a qui·s pertanga, e que lo present negoci toque y tocar pugue, que, encontinent la present nostra provisió los serà presentada y per vós, ho vostre legítim procurador, dit jurament serà prestat, vos posen y meten, y posar y metre fassen, en real, corporal y actual possessió del dit offici, y de tots los drets y preminències de aquell, y del salari y emoluments de dit offici vos paguen y responguen, y pagar y repondre fassen, axí y segons han acostumat de fer a vostres predecessors, tota delació y exepció cessants, irritant, revocant y anul·lant qualsevol altres provisions haguessen fetes de dit ofici y altres qualsevol procehiments ho impediments //465r// de la present nostra provisió. En testimoni y fe de les quals coses havem manades fer y expedir les presents, sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades del sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó a XXIIII del mes de octubre any de la nativitat del Senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. Lo bescompte de Rochabertí. Pere Ferreres

En lo present bras foren llegides unes lletres del tenor següent:

Los tres staments del Principat de Catalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó desà la mar. Al magnífich mestre Vicens Castelló, doctor en medicina, habitant en la ciutat de Barcelona. Salut y honor. Atenent y considerant que per part vostra nos és estada presentada una suplicació del tenor següent. *Inseratur*. Per ço, inclinats a vostra suplicació per los respectes en aquella contengudes y altrament, a vós dit mestre Vicens Castelló, ab tenor de la present habilitam per català, en tal manera que us alegreu, y alegrar y gozar pugau, de totes coses que, catalans naturals se alegren, y gozeu, com si fosseu natural català, y que tots officis, honors, prerrogatives y altres coses pugau concórrer, com los altres catalans naturals. En testimoni de les quals coses manam

ésser feta la present, sotascrita de mà dels tres presidents y sagellada del sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstic y militar a vint-y-tres y quant al bras real al vint-y-quatre del mes de octubre del any de la nativitat del Senyor 1585. El bisbe de Barcelona. Lo bescompte de Rocabertí. Pere Ferreres

465v// Lo present bras y stament militar féu delliberació y conclusió que se respongue al bras real que aquest bras ha fet entendre a les sis persones que tenen càrrech per aquest bras de apunctar los memorials de les Constitucions, la embaxada que de aquell bras fonch referida en aquest bras, tenint aquest bras tanta confiansa de les dites sis persones, que tenen per cert que no apunctaran cosa que no·s puga molt ben apunctar als brassos, y que a les sis persones se fasse a saber la embaxada del bras real, y la resposta que se li ha feta, y per a fer dita embaxada al bras real foren nomenats mossèn Hierònim de Argençola y mossèn Ramon Joan de Calders, y per referir a les sis persones la embaxada feta al bras real cometeren al promotor de aquest bras ho reportàs a les sis persones eletes.

Don Jaume de Cardona y de Rochabertí, com a procurador de mossèn Joan de la Sala, donzell, de la vila de Cubells del marquesat de Camarasa del bisbat de Urgell, y de mossèn Francesch de Averó, també donsell, de la mateixa vila, fill de mossèn Pere de Averó, quòndam, donsell, en la vila predita domiciliat, consta de sa procura ab acte públich fet en dita vila de Cubells a denou de agost proppassat, rebut, testificat y clos y sotsignat per mossèn Salvador Mir de la vila de Tàrraga, en dit nom comparegué en lo present stament y jurà en ànima de sos principals en la forma acostumada y a ells llegida y afirmà los dits principals seus no haver aguda lletra.

Mossèn Francesch de Ivorra, fill de mossèn Galceran de Ivorra, carlà de Corbins, comparegué en lo present bras y jurà en la forma acostumada.

466r// *Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem ipsius diei.*

Convocat y congregat lo present bras en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del present bras fonch tramès als brassos ecclesiàstich y real per dirlos com aquest bras, per via de pensament, havie determinat se fahés a saber, per via de embaxada, als senyors tractadors lo agravi gran que reb tot lo present Principat de Catalunya en voler lo Consell Supremo de Aragó provehir les empares al sagell de la Real Cancellaria, com les provisions de les tals empares se sien acostumades fer per lo canceller y regent la cancellaria de Catalunya, y axí bé se'ls suplique, vullen donar orde en què la tercera habilitació se fassa, cometent assò al promotor del present bras ho reporte als brassos ecclesiàstich y real.

Lo promotor del bras real ha reportat en lo present bras com aquell bras adhereix al pensament que ha tingut aquest bras.

E poch aprés lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras com aquell bras adhereix ab lo parer de aquest bras y del real, per aquest effecte havien nomenat al capitular de Lleyda y al ardiacha Terça.

Lo promotor del bras real és tornat al present bras y ha referit com aquell bras havie elegit per embaxadors, per fer la embaxada als senyors tractadors per lo agra-

vi de les empares y per saber en la habilitació, mossèn Andreu Vilaplana, altre dels síndichs de Gerona, y lo síndich de Cervera.

E lo present bras féu electió de don Ramon de Vilanova y de mossèn Joan de Ramon de Calders per a fer dita embaxada.

466v// Mossèn Hierònim de Sorribes alsà del tot lo dissentiment té posat en totes coses de gràcia.

En lo present bras y stament militar foren llegides unes lletres del tenor següent:

> Reverents nobles y magnífichs senyors.
>
> Així tenim entès que per la vegueria de Tortosa vague un lloch de diputat militar per mort de mossèn Pere Cardona de Batea y altre per la vegueria de Lleyda per mort de mossèn Baptista Moliner, senyor de la Granadella, y perquè nosaltres entenem y és nostra voluntat provehir y fer gràcia de dits llochs a persones residints en les presents Corts, per so vos diem, encarregam y manam que dits llochs de diputats, així com és dit vagants, no·ls provehiscau, ni ensaculeu, ni provehir, ni insacular fassau, perquè nosaltres des de are volem dits llochs sien aguts y provehits, decernint irrito y nul·le, lo que en contrari de assò serà. Fet en Monçó, quant als brassos ecclesiàstich y militar a vint-y-dos del present mes de octubre, y quant al bras real a vint-y-tres de dit mes de octubre any de la nativitat del Senyor MDLXXXV.
>
> Los tres staments del Principat de Catalunya convocats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó. El bisbe de Barcelona y lo bescompte de Rochabertí.

Mossèn Phelip de Copons posa dissentiment en totes coses de gràcia.

Per part dels porters dels tres staments del present Principat de Catalunya fonch presentada y decretada una suplicació del tenor següent:

> 467r// Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.
>
> Los tres porters dels presents staments supliquen humilment a vostres senyories, excel·lència y mercès sien servits, per honra dels presents staments, manar-los fer gramalles de drap, com és acostumat, perquè com fa ja fret, ab les de tafetà patexen y par ja cosa de burla portar en aquest temps dites gramalles de tafetà y los suplicants ho rebran ha singular gràcia y mercè de mà de vostres senyories, excel·lència y mercès. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*
>
> *Et lecta in stamento ecclesiastico, fuit ibidem decretum* que sien fetes gramalles de drap als porters, conforme és de costum, alsats los dissentiments.
>
> *Fuit lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba Joannes Sala, notarius publicus Barcinone et brachii militaris.*

Per manament del senyor bescompte de Rochabertí, president, fonch tramès lo porter en casa del il·lustre senyor bescompte de Canet y allí demanà a mossèn Pere Còdol y fonch-li respost que havie molts dies que se'n ere anat malalt de la present vila de Monçó en la Almúnia y, així per lo present, atesa dita relació, fonch declarat que lo dissentiment que dit mossèn Pere Còdol tenie posat en cosas de gràcia sie agut per llevat del tot, atès consta per la relació del porter ésser fora de la present vila.

Die veneris, vigessima quinta mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch y modo acostumats, mossèn Lluís Saportella, //467v// donsell, castellà de la Vall de Aran, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada y a ell llegida y asserí no tenir lletra.

Don Francesch Despés, en la ciutat de Lleyda domiciliat, procurador de mossèn Onofre Jordà y Cessala òlim en la ciutat de Tortosa, ara en dita ciutat de Lleyda domiciliat, senyor del lloch y terme de Fondorrella del bisbat de Vich, consta de sa procura ab acte públich fet en la ciutat de Lleyda a VIIII del mes de setembre proppassat, rebut y testificat y clos y sotsignat per mossèn Damià Gassol, notari de la ciutat de Lleyda, en dit nom comparegué en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada.

Mossèn Miquel Joan de Pons, procurador de mossèn Nicolau de Malgar, donzell, en la vila de Algerri, abadiat de Ager, domiciliat, com consta de sa procura ab acte públich fet en la vila de Binèfar a vint-y-hun die del present mes de octubre, rebut y testificat y clos y sotsignat per mossèn Pere Joan Micauet, scrivà peticioner de la sacra, catòlica, real magestat, per tota la terra del senyor rey notari, en dit nom comparegué en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada y a ell llegida.

Lo senyor Joan Cassador, procurador de mossèn Pere Cassador, consta de sa procura en los actes de la present Cort, alsà lo dissentiment per dit son principal posat, donant lloch que·s tracten los negocis de pesos y mesures y lo habilitar de hores y dies.

Don Luís de Aragall posa dissentiment a totes coses de gràcia.

468r// Fonch llegida en lo present stament una lletra dels diputats de Catalunya, la qual és del tenor següent, so és, la directió de aquella "Als reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors los tres staments de la Cort General del Principat de Catalunya convocada en la vila de Monçó". En la part de dintre és del tenor següent:

> Reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.
>
> La lletra de vostres senyories feta a sinch de setembre proppassat nos fonch presentada particularment a quiscú de nosaltres, deputats fora del concistori, en nostres cases als XXVIII de dit a les deu hores de nit y ab ella veherem com per mort de mossèn Jaume Cerveró, ardiacha y canonge de Tortosa, havem enseculat aquí en son lloch de diputat ecclesiàstich lo reverent mossèn Hierònim Terça, ardiaca y canonge de dita iglésia, a la presentació de la qual lletra responguerem los deputats ecclesiàstich y real que no estavem en concistori a ont se acostumen presentar semblants lletres y que quant se presentarien en concistori respondriem segons lo concistori determinaria y seria de justícia, perquè entenien que lo dit ardiaca Cerveró no ere mort lo die de la data de dita lletra y lo diputat militar respongué que estave prest y aparellat de obeir, conforme havie fet en altres semblants actes, y perque teniem nosaltres notícia que dit Cerveró a la dita jornada de sinch de setembre y molts dies aprés ere viu, com no sie mort fins a XXVI de dit

mes de setembre, no pogué tenir efecte la dita enseculació per vostres senyories feta y per so a XXVIIII del mateix mes, certificats de dita mort, absent de la present ciutat lo diputat militar, ensecularem así concordament en lo lloch de dit Cerveró lo reverent mossèn Matheu Miró, canonge de Tortosa, que per avuy en lloch de oydor de //468v// comptes ecclesiàstich nos ajude a suportar los tants treballs que en aquest càrrech sustenim. Aprés, a set del present mes de octubre, mossèn Federich Pol, procurador de dit mossèn Hierònim Terça, nos ha presentada altre lletra de vostres senyories feta, quant als brassos ecclesiàstich y real a trenta de dit mes de setembre, y quant al bras militar lo primer del corrent, notificant en efecte com lo mateix dia de la data de dita lletra, per mort de dit ardiacha Cerveró, havien aquí enseculat lo dit Hierònim Terça, hans pesat molt que en assò no hajam pogut efectuar lo que vostres senyories manen perque com la enseculació per nosaltres feta en aquest consistori de dit mossèn Mateu Miró, oïdor de comptes, sia primera, de dos dies, conforme a costum, ús y pratiga sempre inconcusament en casos semblants observada en aquesta casa de la Deputació, avem de estar a la primera inseculació y, per lo interès que y ha de tercer, no podem tocar per lo acte assí fet, per so nos ha aparegut ab la present avisar a vostres senyories del que passa y suplicar-los que per aquest particular no·s tinguen per excusats. Totes les altres inseculacions, aquí fetes per vostres senyories nos han manat exequtar, se són continuades en sos registres y llochs, com nos han ordenat y la inseculació assí feta del senyor de Sarrocha havem manat borrar per haver vist a qui ésser-se fet primer. En tot lo que manaran estam promptes ha obehir, com tenim obligació y acostumat, y guarde Nostre Senyor los reverendíssims, excel·lentíssims y molt il·lustres persones de vostres senyories a lo augment y prosperitat que desitjan. De Barcelona, a XII de octubre MDLXXXV. Don Pedro Boteller y de Oliver.

Reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors. Besam las mans a vostres senyories sos més certs servidors, los deputats del General del Principat de Catalunya, residents en Barcelona.

In registro comuni II, foleo LXIIII.

469r// *Dicta die, post meridiem ipsius diei.*

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Gaspar de Perves y de Vilanova, procurador de mossèn Joseph de Torme et de Liori, donzell, en la vila de Mora domiciliat, consta de sa procura ab acte rebut en poder de mossèn Lluís Cabanilles, de la dita vila de Mora del bisbat de Tortosa habitador, notari per tota la terra e dició de sa magestat, a sinch del present mes de octubre, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada a ell llegida y afirmà son principal no haver haguda lletra.

Los tres staments del Principat de Catalunya congregats en las Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverents nobles y

magnífichs senyors los deputats del General del dit Principat de Catalunya residents en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per lo molt magnífich micer Francesch Puig, doctor en drets de la Real Audiència civil del dit Principat, nos és estada presentada una suplicació del tenor següent: Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors, a quinse de setembre. *Inseratur*. A la qual suplicació, com ha justa y rahonable, per nós és estada feta provisió que considerats los molts treballs que dit micer Puig ha presos en dit ofici de assessor y governador y lo molt efecte que féu en les exides que·s feyen en son temps, procehirem que sien donades, de pecúnies del General a dit micer Puig, per lo salari de sis anys que ha servit dit ofici tres-centes //469v// lliures moneda barcelonesa, a rahó sinquanta lliures per any y per tot lo dit temps que com dit està servint dit ofici per gràtia particular que se li fa, no obstant que lo Capítol de Cort agués expirat y ab que, en esdevenidor no sie fet prejudici als Capítols de Cort y Constitucions lo contrari desposant, y per ço sien fetes les lletres acostumades, per tant deduhint a vostra notícia totes les coses predites ab tenor de les presents vos diem, encarregam y manam que de les pecúnies del General doneu y pagueu realment y de fet al dit micer Francesch Puig per les causes predites les sobredites tres-centes lliures moneda barcelonesa, tota dilació y exepció cessants, dient y manant als hoïdors de vostres comptes que posant vosaltres en compte la dita quantitat y restituhint la present ab la àpocha de rebut, aquella vos admetan en comta de llegítima data, tota dilació cessant. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstich y militar a vint-y-hu y quant al bras real a vint-y-quatre de octubre any de la nativitat del Senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Die sabati, vigesima sexta mensis octobris, anno predicto MDLXXXV.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Per part del ardiacha Terça fonch presentada una suplicació del thenor següent:

470r// Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Ja ab altre suplicació presentada a vostres senyories, excel·lència y mercès se han deduhit per lo ardiacha Terça los agravis y nul·litats fets y fetes per los diputats del General de Catalunya sobre la inseculació de la persona del dit ardiacha en lo lloch del diputat ecclesiàstich que vagaria per mort del ardiaca Cerveró, del qual vostres senyories, excel·lència y micers li havien feta mercè y perque conste clarament de les predites nul·litats, agravis y desacato que dits deputats han usat a les provisions de vostres senyories, excel·lència y micers, les quals, aprés de haver tinguda explícita notícia d'elles, no han volgut obehir ab modos exquisitos no usats y repugnants a capítols de Cort, usos y observacions de aquells, han tentat y, de fet, han posat en exequció de insecular-lo en lo dit lloch al canonge Mateu Miró, hoïdor ecclesiàstich, y en son lloch de oydor altre canonge de la seu de

Tortosa. Lo dit ardiacha Terça fa fe y real presentació a vostres senyories, excel·lència y mercès dels actes següents:

Primo, del Capítol de Cort per lo qual està disposat que, en absència de ningun deputat, lo oydor del mateix bras no succehesca en lloch del deputat absent fins passats tres dies y que, dins los dits tres dies, no·s pugue per lo oydor del dit bras despachar cosa alguna en la Diputació, lo qual capítol de Cort està en viril observança y així declarat ab vot y parer dels assessors de la dita casa y de molts altres solempnes doctors per los dits deputats convocats, de les quals declaracions també se fa fe y real exibició.

Ítem, dels procehiments fets per los dits deputats acerca de dita inseculació aprés de ésser-los //470v// estada notificada la provisió y mercè que vostres senyories, excel·lència y mercès feren al dit ardiacha Terça, manant als dits deputats lo inseculassen en lo dit lloch y tenint explícita y certa notícia de la absència del diputat militar y que era feta ab ànimo de tornar dins tres dies en Barcelona y havent-los proposat lo scrivà major de la Deputació, ans que procehissen ha fer la dita inseculació de la persona del dit canonge Miró, lo dubte ab afirmar-los que essent absent dit deputat militar no podien procehir a fer inseculació fins que fossen passats tres dies y havent-los dit en lo concistori lo hoïdor militar quant volien fer dita inseculació que ell no estarie allí com ha diputat militar, sinó com a oïdor, per ésser absent lo dit deputat y no ésser leshores encara passats tres dies de sa absència y més que, per ésser aquell die diumenge y lo dilluns següent feriat y no jurídich, tanpoch podien, ni devien fer dita inseculació, com aquella no·s pogués fer sens precehir jurament y sentència de excomunicació, los quals actes no·s poden fer ni exercir en dies feriats, sinó en certs casos specialment disposats per Capítols de Cort, dels quals no era lo concorrent y és tal la pràtica y observança de aquells y, no obstant tot lo susdit, no haver entesa la mente y voluntat de vostres senyories, excel·lència y mercès que era fer mercè al dit ardiacha Terça del dit lloch, en dit cas de vacació de aquell, per les causes y rahons expressades en la dita provisió per vostres senyories, excel·lència y micers manada despachar, no duptaren dits diputats fer inseculació contrària de directo a la de vostres senyories, excel·lència y mercès, tant nul·lament y contra disposicions de Capítol de Cort com està referit y perque essent axí que és estada feta dita inseculació en die feriat y no sperats //471r// los tres dies de la absència del diputat militar y contra lo ordre y disposició de Capítol de Cort, dita inseculació per dits deputats feta de la persona del dit Miró és nul·la y de ninguna eficàcia, ni valor per esta que la inseculació y provisió per vostres senyories, excel·lència y mercès feta de la persona del dit ardiacha és primera en temps y en dret y devia, com ha tal, ésser exequtada y obeïda per los dits deputats, per so y altrament suplica a vostres senyories, excel·lència y mercès, lo dit ardiacha Terça, los sia de mercè manar declarar tots los procehiments fets per dits deputats acerca dita inseculació y la mateixa inseculació per ells feta de la persona del dit Mateu Miró ésser nul·les y nul·lament fets y contra disposició de molts y diversos capítols de Cort y contra la expressa disposició mente he intenció de vostres senyories, excel·lència y mercès que fonch de voler fer mercè al dit ardiacha Terça del dit lloch de diputat, en tot cars de vacació, y manant als dits deputats que no obstant lo deduhit per ells en la lletra que a vos-

tres senyories, excel·lència y mercès ha feta en resposta del que últimament los ere estat manat, posen en exequció la provisió de vostres senyories, excel·lència y micers feta en favor del dit ardiacha Terça, com axí procehesca de justícia, la qual suplica ésser-li administrada ab tot compliment com de vostres senyories, excel·lència y mercès se confie y spere. *Que licet, etc. Altissimus, etc. Terça, in causa propria.*

Lecta in stamento ecclesiastico die vigesima quinta mensis octobris, MDLXXXV, et fuit decretum quod remitatur advocatis, qui videant et referant. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

471v// Dictis die et anno lecta in stamento militaris et fuit decretum quod remitatur advocatis, qui videant et referant. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

En virtut de les quals provisions foren despedides les lletres següents:

Los tres staments del Principat de Catalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al reverent mossèn Mateu Miró, canonge de la seu de Tortosa, y de present oydor ecclesiàstich del General de Catalunya, residint en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per lo reverent mossèn Hierònim Terça, ardiacha y canonge de la dita seu de Tortosa nos és estada presentada una suplicació del tenor següent. *Inseratur*. A la qual suplicació per nós fonch feta provisió que fos comès als advocats dels dits tres staments, los quals vessen la dita suplicació y los actes per dit ardiacha Terça exhibits y referissen lo que fos de justícia, y hoïda per nós la relació dels dits advocats y volent en dit negoci bé y degudament provehir y a les parts, com som obligats, justícia ministrar, havem provehit y manat que vós dit mossèn Mateu Miró fosseu cridat a contradir, perquè les coses suplicades per part del dit ardiacha Terça per nós fer, no·s deguen y que per so fossen fetes les lletres citatòries en la forma acostumada, per tant, inseguint lo tenor de la dita nostra provisió ab tenor de les presents, vos diem, citam y manam que dins deu dies, aprés de la presentació de les presents a vós fahedora, en avant comptadors, per vós ho vostre llegítim procurador comparegau devant nós en los staments de les presents Corts a contradir, perquè lo //472r// suplicat per part del dit ardiacha Terça per nós no dega éser fet y, altrament, a proseguir y véurer proseguir lo dit negoci fins a sentència ho declaració definitiva y total exequció de aquella, altrament pasat dit termini, lo qual a vós per adassò, precisa y peremptòriament, vos assignam, procehirem y manarem procehir en dit negoci fins a deguda declaració y total exequció de aquell e si, y segons serà de dret y de justícia, vostra absència e res no obstant, més contumàcia exigint. *Data* en Monçó, quant als brassos ecclesiàstich y militar a vint-y-sis y quant al bras real a vint-y-set de octubre any de la nativitat del Senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Lo promotor del bras real ha reportat en aquest bras que aquell bras, per via de pensament, ha determinat se fassa embaxada als senyors tractadors per solicitar-los lo negoci de les empares del sagell y per a representar-los lo gran agravi que pateix lo present Principat.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en aquest bras com aquell bras ha adherit al pensament del bras real

Lo promotor del present bras fou tramès als brassos ecclesiàstich y real per a dir-los com ha notícia de aquest bras ere vingut que lo memorial de les Constitucions apuntades per las persones eletes per los brassos de Catalunya se serien llegades en lo bras ecclesiàstich de València y que sent assò cosa tant exorbitant, cosa y fora de la confiança que los brassos han tinguda a les persones eletes, és cosa justa se'n fasse sentiment y que lo present bras adheria al parer del bras real en lo cap de les empares.

E poch aprés lo promotor del bras ecclesiàstich reportà //472v// en aquell bras com aquell bras adheria al parer de aquest en lo cap que toca al memorial que s'és llegit en lo bras ecclesiàstich de València, que se'n fasse lo sentiment degut.

Lo promotor del bras real ha reportat en lo present bras com Déu Nostre Senyor és estat servit de portar-se'n a la sua sancta glòria la ànima del síndich de Berga y com en aquell bras entre ells se havie feta delliberació que fossen elegides, com de fet elegiren, per a visitar los síndichs malalts, persones que, are continuant aquella correspondència, aquell bras determinà acompanyar lo cos de aquell a la sepultura, si aquest bras donarà licència y que la resposta dels caps que en aquell bras se són reportats si aparà.

Lo magnífich mossèn Phelip de Ribes y de Salazar, donzell, natural de la vila de Palamós y en la parròchia de Madramanya, vegueria de Gerona domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida y afirmà no haver rebuda lletra.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en la qual convocació foren presents los següents:

Primo, lo excel·lentíssim don Diego Ferrando Ramon Folch òlim de Córdova, duch de Cardona, don Jaume de Cardona, don Plegamans de Marimon, mossèn Joan Andreu Blan àlies Ribera, don Francesch de Eril, don Francesch de Ortafà, //473r// don Gispert de Guimerà, mossèn Joan de Setantí, mossèn Hieròmim de Argençola, mossèn Joan de Ressende, mossèn Hieròmim de Sanct Martí, don Gabriel de Llupià, mossèn Miquel Joan de Pons, mossèn Henrrich Terça, don Henrrich de Vilanova, mossèn Joan de Cassador, mossèn Jaume Ferrer, don Jaume de Pinós, mossèn Gaspar de Pons, mossèn Joseph de Bellafilla, mossèn Hieròmim de Vilanova, mossèn Francesch de Gilabert y Pou, don Joan Icart, don Hieròmim de Jossa, mossèn Joan Burguès y de Sso, mossèn Pere Cassador, mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, mossèn Juan Pau Malendrich, mossèn Galceran Seràpio de Sorribes, mossèn Francesch Joan de Tamarit, mossèn Hieròmim de Olivó, mossèn Miquel Llàsera, don Lluís de Aragall, don Phelip Despés, don Francesch Despés, mossèn Antoni Vila de Savassona, //473v// mossèn Phelip de Ribes y de Salazar, mossèn Joseph de Castellbell, mossèn Phelip de Copons, mossèn Galceran Sacosta, mossèn Onofre Argençola, senyor de les Palargues.

Los quals axí convocats, vingué lo il·lustríssim, reverendíssim senyor comte de Miranda, altre dels tractadors de sa magestat, acompanyat de officials preminents de

sa magestat, en lo present stament y referí en aquest bras com sa magestat, desijant la pau y quietut de aquest Principat de Catalunya y de tots sos regnes, havent convocades Corts Generals y celebrant aquelles en la present vila, ha stat sperant que ab tota quietut y repòs los brassos de Catalunya tractassen los negocis concernents a la comuna y pública utilitat y, com estant ab aquest propòsit, sia estat servit Déu Nostre Senyor de donar-li la malaltia que tots sabem, la qual ha causat ha tots gran cuydado y pena fins que Nostre Senyor nos ha feta mercè de restituhir-li la complida salut, que tots desijavem, y ha Déu nostre senyor havem suplicat, y cobrada que ha haguda sa magestat la salut, tenint relació dels metges que per la conservació de aquella convenia que sa magestat mudàs del lloch promptament, ho a que al més llarch fos per a quinse del qui ve, no ha volgut sa magestat condecendre al consell dels metges, sinó olvidat de sa salut pròpria, per lo bé comú, ha determinat no mudar de lloch per al present, sinó donar en ell la conclusió y fi a les presents Corts, lo que sempre sa magestat ha desijat, y així ha pensat de proposar lo seu desig en aquestos brassos, exortant, encarregant y pregant an aquestos brassos vullen tractar de coses de substància y momento ab tota prestesa, sol[v]ència y diligència que convé, perque desija sa magestat per al primer de dezembre //474r// haver concluït ab les presents Corts, perquè fent-ho d'esta manera, ultra que aquest medi se alcansarà ab celeritat lo fi que tots desijan, correspondran a l'amor y voluntat que sa magestat en aquest particular los ha demostrat.

E lo excel·lentíssim duch de Cardona, president del present bras, responent a la embaxada de part de tot lo present bras, dix que aquest bras havie molt sentit la indisposició y malaltia de sa magestat y ha fet lo sentiment qual convenie y entenen la mercè que sa magestat fa a tot aquest Principat de voler en aquest lloch concloure les presents Corts y no voler mudar de lloch, preferint la comuna y pública utilitat a sa pròpria salut, aquest bras besa las reals mans de sa magestat per aquella, y desijant en tot correspondre a la voluntat y amor que sa magestat en aquest particular y en tot lo demés ha amostrada en aquest Principat, aquest bras se offereix ab tota la diligència y prestesa posible procurar a alcansar lo fi que tots desijam per que sa magestat sie servit.

Poch aprés vingué en lo present bras lo promotor del bras ecclesiàstich y reportà com aquell bras, per via de pensament, ha aparegut que se habilitassen les hores de esta nit de les sis hores fins a les vuyt de la tarda y lo die de demà y després demà, aprés dinar, a la mateixa hora y així bé haurie pensat aquell bras que se fahés a saber a les divuyt persones eletes per a fer los memorials la vinguda del senyor compte de Miranda per a fer a saber als brassos que la voluntat de sa magestat ere anar-se'n per al primer de dezembre primer vinent y per a dir-los que·s donassen pressa en fer los memorials perque las presents Corts obtinguessen conclusió per al die que sa magestat ha asignat.

474v// Lo present bras adherí al parer del bras ecclesiàstich en tot lo que per lo promotor de aquell és estat reportat al promotor de aquest bras ho reporte als altres brassos.

Micer Junyent, altre dels advocats del present bras, féu relació del que li ere estat comès per aquest bras, ço és, del que Francesch Antich suplicave als brassos fossen servits manar que·l guiassen per a poder cobrar una aprísia de apel·lació que inter-

posà devant los diputats, en poder de mossèn Bartomeu Bofill, lo qual dits diputats prengueren a ses mans, que, vist lo deduhit en aquella suplicació, dient son vot consultiu diu y refereix que lo que demane dit Antich que sie guiat, no·s deu concedir, sinó que sie scrit als diputats de Catalunya, manant-los envien dita aprísia de dit acte de apel·lació, prengueren dits deputats de mà y poder de dit mossèn Bofill, a efecte que la causa pugue passar avant.

Die lune, XXVIII mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Joseph de Àger, donzell, en la ciutat de Lleyda domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Lo promotor del bras real ha referit en aquest bras, atès que los senyors tractadors no han donat oïdes, en què se assese lo negoci de les empares del sagell, per quant molts síndich de aquell bras volen cobrar molts privilegis y no poden per estar los negocis de les empares del sagell indecís, que aquell bras havie determinat, per via de pensament, que se tornassen a solicitar los senyors tractadors dels brassos.

475r// E lo present bras envià lo promotor de aquest bras al bras ecclesiàstich per a dir-li què aparexia an aquell bras se agués de fer en lo reportar per lo promotor del bras real, si se havie de fer a saber als senyors tractadós per via de embaxada, ho per los promotors e, tornat que fonch, lo promotor referí que lo bras ecclesiàstich havie respost que ere de parer que se enviàs embaxada, que avui havie reportat lo promotor de aquell bras al bras real.

Lo present bras envià lo promotor als altres brassos per a dir-los quina forma se havie de servar en presentar lo memorial dels agravis a sa magestat.

Lo promotor del bras ecclesiàstich vingué en lo present bras y reportà com aquell bras estave pensant en lo mateix y que ells havien mirat si trobarien exemplars en los processos familiars y fins a les hores no n'havien trobats y que suplicave aquell bras en aquest se servís manar mirar-lo y lo qui abans ho haurà trobat avís al altre.

Lo promotor del bras real ha referit que aquell bras, entès lo parer de aquest bras y del bras ecclesiàstich que se anàs ab embaxada; aquell bras, atès que ja per dit efecte se'ls ha feta embaxada, ha determinat que los promotors dels brassos ho soliciten.

Lo present bras, per via de pensament, habilita la hora d'esta tarde fins a les set hores, cometent al promotor ho comente als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha adherit al parer del present bras que sie habilitada la hora fins a las set de la tarde per a tenir temps de sercar exemplars.

Lo molt reverent mossèn Joan Pau Cellés, síndich del reverent capítol de Barcelona, presentà en lo present bras dos suplicacions, les quals foren llegides y són del tenor següent:

> 475v// Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y magnífichs senyors.
>
> En lo any 1578, essent diputats lo reverent don Benito de Tocco, bisbe de Gerona, lo bescompte de Èvol, Tomàs Bolet de Perpinyà y oydors de comptes mes-

tre Joan Vila, canonge de la seu de Barcelona, micer Onofre Cerveró de Lleyda, y micer Monserrat Monfar, ciutedà de Barcelona, havent obtinguda lo reverent capítol de Barcelona reformació de una gràcia concedida per la bona memòria del Papa Gregori XIII als diputats y oïdor ecclesiàstich, de poder rebre's les distribucions diürnes y nocturnes de llurs sglésies, per lo que dita gràcia, quant al que tocava a la sglésia de Barcelona ere surreptícia, declarà sa sanctedat que sa mente no ere compendre los capitulars de la seu de Barcelona, sinó los de les altres esglésies, com consta ab dita reformació, per hont volent lo capítol posar en exequció la dita reforma, assertant-se com dit és aquell temps lo susdit canonge Vila ésser hoïdor de comptes, pretengué, en virtut de la predita primera y surreptícia gràcia, y féu forses de haver totes les dites distribucions y, estant en esta controvèrsia, los dits deputats y oïdors, aprés de molts debats, feren *laudamentum curie* a alguns canonges particulars qui, per orde de dit capítol solicitarien dit negoci, y no contents de assò, la vigília de la translació de santa Eulària, patrona de la ciutat de Barcelona, a les onse hores de la nit luirien a la dita sglésia de Barcelona y a diverses administracions de aquella més de dotse mília lliures, no havent lluït en aquell die, ni altres següents, com se acostumave, sinó tantsolament a dita pobre sglésia permès agravar-la com fos estat equitat //476r// y rahó fer dita luyció general, com se acostuma, y axí no fou ella tan agraviada, pus de dita luyció li'n aguera cobrada manco part, majorment avent-hi altres censals més antichs y de particulars per los quals se havie de començar, ans de tocar als de las iglésias si per la emolació predita no aguessen volguda fer venjança, y lo die de santa Eulària, fent-se lo ofici major solempnament en dita iglésia, com se acostuma, stant allí grandíssim concurs del poble, enviaren dits deputats y oïdós los porters y ministres en dita iglésia a intimar dites lluycions als canonges qui tenien dites administracions, per lo qual agueren dits canonges de dexar los oficis divinals, del que se causà allí gran admiració y alteració del poble, de la qual lluyció ne ha resultat y fins vuy resulta molt notable dany a dita iglésia, que passa de dos mília ducats, axí per haver tinguts morts dits dinés passats de dos anys, com també que ara, havent-los smerçats, se són aguts ha smerçar a vint-y-sinch mília per mil, stant abans smerçats a vint mília per mil y aquella se és aguda smerçar en part molt manco segura del que era, y de altre part ne ha resultat molt gran dany al General, perquè no obstant la justícia del dit capítol ere molt clara, enviaren a Roma, ab molt gran gasto del General, prenent scusa de aquesta controvèrsia a micer Joan Ferrer, senyor de Claravalls, lo que podien fer ab molt manco despeses ab un simple procurador dels qui residexen en Roma, de manera que per dita anada del dit Ferrer se gastaren més de sis mília lliures per discurs de tres anys que en Roma entretingueren al dit Ferrer, qui allí ab dita scusa ere anat per negociar sos negocis propis. Suplica per ço lo //476v// síndich del dir reverent capítol sien vostres senyories, excel·lència y micers servits manar pagar, satisfer y reintegrar los predits danys y desatents a la dita sglésia del comte del dit General, ho almenys, quant axí no aparega, dels béns dels dits diputats y hoïdors que leshores eren que aquells contra tota rahó y equitat causaran a la dita pobre sglésia y en tot ésser-li ministrat compliment de justícia. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

A XXVIII de octubre de MDLXXXV fonch llegida en lo stament ecclesiàstich y fonch deslliberat que, en quant en dita suplicació se pretén interès contra lo

General, se provehí que no proceheix lo suplicat, en quant emperò se tracte contra persones nomenades en dita suplicació, particularment per rahó de agravis pretesos fets per ells sots noms de officis, proveheixan que sien fetes lletres ab incerta de la suplicació, cometent als diputats que ells fassen justícia sobre dites coses suplicades, cridats y citats los que se han de citar, si la conexensa de dit negoci a ells toque. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Lo mateix die fonch llegida en lo present stament militar y fonch provehit lo mateix que per lo bras ecclesiàstich és estat provehit. *Scriba stamenti militaris, Joan Sala, notari de Barcelona.*

Sequitur alia suplicatio per dictum sindicum oblata.

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssims, molt il·lustres, il·lustres y magnífichs senyors.

En lo trienni passat, los diputats y oïdors qui ales //477r// hores eren del General de Catalunya, de sa pròpria auctoritat y sens coneguda de dret, pretengueren de una casa que és del capítol de Barcelona, una androna y carreró que tenie exida des de la dita casa que està al costat de la Deputació al carrer corrible de la Font de sant Honorat de la ciutat de Barcelona y, fabricant sobre dita androna. clogueren y tancaren aquella, del que ha resultat y resulta molt gran dany a la dita casa y, per consegüent, al dit capítol, per lo que ab dita obra és estada llevada la llum y claror de moltes instàncies de dita casa, la qual prenia per dit carreró, com també tapant dit carreró se priva la entrada y exida de dita casa per la qual se rebia molt gran utilitat y comoditat en aquella, com encara perque quant plou entre molta aygua en dita casa, la qual li causa molt gran dany.

E més, per quant los diputats y oïdors han començada dita obra y per continuar aquella han enderrocades totes les cases que estan a les spalles de dues altres cases capitulars, que estan allí junctes an aquelles, estan en molt gran perill de enderrocar-se y entre molta aigua en temps de pluja en dites cases particulars, per les quals coses la una de aquelles està desabilitada y en la altre ningú y goza estar, per les quals coses lo dit capítol reste agraviat y dampnificat en passats de mil ducats, dels quals, per molt que·n sien stats solicitats los diputats del trienni passat y present, nunca ne ha pogut dit capítol haver smena ni satsifactió alguna, per ço *et alias* suplica lo síndich de dit capítol de Barcelona sien vostres senyories, excel·lència i mercès servits manar pagar, satisfer y reintegrar los predits danys y carreró a la dita sglésia //477v// y capítol de Barcelona, donats y causats per dits diputats y oïdors per rahó de la dita obra y en tot ésser-li administrat compliment de justícia. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

A XXVIII de octubre MDLXXXV fonch llegida en lo stament ecclesiàstich y fonch deslliberat que·s fassen lletres als diputats, ab incerta de la suplicació per a què sobre les coses suplicades dins sis mesos, citant los qui se hauran de citar, fassen justícia. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Dit die fonch llegida en lo present bras y stament militar y fonch provehit lo mateix que per lo bras ecclesiàstich és estat provehit. *Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

Los tres staments del Principat de Catalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als

íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los deputats del General de Catalunya residents en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per lo reverent micer Honofre Pau Cellers, canonge y síndich del capítol de Barcelona, en les presents nos és estada presentada una suplicació del tenor següent. *Inseratur*. Ab la qual suplicació és estada per nós feta provisió que, citant los que se hauran de citar, fassen, dins sis mesos, a les parts justícia y per ço sien fetes les lletres necessàries, per tant, notificant-vos la dita provisió, ab tenor de les presents vos diem, cometem y manam que //478r// dins sis mesos aprés de la presentació de les presents a vosaltres fahedora sobre les coses suplicades, citant los que se hauran de citar a cumpliment de justícia fassan, com de vosaltres se confie, y no fassan lo contrari, tota dilació y exepció cessants. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstich y militar a vint-y-vuyt de octubre y quant al bras real a dos de nohembre any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.*

Lo present bras féu deslliberació que sien donades candeles necessàries als del Conçell Real, enceses, per quiscun vespre que·ls convindrà estar en la iglésia congregats, axí habilitant com no habilitant, y axí bé que·s donen a sa magestat los tres memorials de agravis fets per los inquisidors y per la Capitania General y per los officials reals del General del Principat de Cathalunya y axí bé que vajen los promotors dels brassos als senyors tractadors per a demanar hora per a donar los memorials dels agravis a sa magestat, cometent al promotor del present bras ho referesca als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha reportat, an aquest, com aquell bras havie adherit al parer de aquest bras en tot lo que per lo promotor del present bras és estat reportat, sols advertia aquell bras una cosa, que, atesa la indisposició de sa magestat los memorials se han de reportar a palau, se fasse una protesta que no se fasse prejudici a dits brassos en lo aportar de dits memorials fora la present iglésia, com per altres exemplars se //478v// tròpia en los processos familiars se són donats a sa magestat en la sacristia de la present iglésia, sent per dit efecte en ella vinguts y, axí bé, adhereix al parer bras real en què se suplique per les nou persones eligidores per a presentar a sa magestat los dits memorials se suplique a sa magestat sie servit que, en lo mirar los agravis, no·y entrevinguen los del Consell Real.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en aquest bras com aquell bras adhereix al pensament de aquest bras y del bras real, sols trobe una dificultat que li aparexia que no·s deuria demanar hora estant als senyors tractadors, per ço dubte aquell bras si los memorials estan apunct y axí bé, attès que per lo bras real se ha reportat que serie bé se protestàs sobre lo donar dels memorials a sa magestat fora de la present iglésia, seria de parer aquell bras la protesta fos ordenada per los advocats dels braços y axí adheria al que lo bras real ha apunctat se suplique a sa magestat, per les nou persones eligidores per a donar los memorials dels agravis, que sie se servit sa magestat que en los memorials dels agravis no·y entrevinguen doctors del Real Consell de Catalunya.

E lo present bras, ateses les coses per los promotors dels dos brassos reportades, aherí al parer de aquelles, comtent al promotor del present bras ho repòrtia als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en aquest bras que en lo que toca a la llum dels senyors del consell que ha demanada Joan Riera, de part del compte de Miranda, aquell bras ha determinat que no se·ls done llum, perque serie crèixer a despeses supèrflues, majorment que si la voluntat del compte de Miranda fos aqueixa, no·s fora explicada per dir Riera.

479r// Reverent, nobles y magnífichs senyors.

Així se ha considerat los molt y grans treballs que las persones que residexen en las presents Corts suporten en defensió, bé y utilitat de tota la terra, y ha aparegut cosa justa que per la mateixa rahó gozen també de les honres y profits del General y sien preferides a les altres que per semblants treballs no tenien, per ço vos diem y encarregam que succehint-se vaccació de alguns lloch ho llochs, així de diputats com de hoïdós y oficis qualsevol de aqueixa casa de la Deputació y de fora d'ella, en cas que la present Cort no·ls provehís, tíngan consideració ab les dites persones que residexen en esta Cort y assistexan en ella, tenint compte de provehir dits llochs y oficis en persones de les mateixes iglésies, ciutats ho viles de hont vagaran, com és rahó. En la vila de Monçó als XXVIII del mes de octubre, any de la nativitat del Senyor MDLXXXV.

Los tres staments del Principat de Catalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó, a la vostre honor aparellats. El bisbe de Barcelona. Lo bescompte de Rochabertí. Pere Ferreres.

Als reverents, nobles y magnífichs senyors los diputats del General de Catalunya residents en Barcelona.

Die martis, vigesima nona mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Miquel Bertomeu, senyor de Florejats, vegaria de Urgell, cavaller en Barcelona i en Vilafrancha de //479v// Panadès domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada y afirmà no haver haguda lletra.

Lo present bras envià al bras ecclesiàstich lo promotor del present bras per a dir-los com aquest bras havie entès que en aquell bras volien començar a llegir les Constitucions y que aquest bras serie de parer, per via de pensament, advertir-los que a més de llegir-se les Constitucions, se lligen los agravis y se donen a sa magestat per no prevertir l'orde servar[240] acostumat en la present Cort.

Lo promotor del present bras fonch enviat als altres brassos ecclesiàstich y real per a dir-los que aquells brassos donassen orde que los advocats ordenen la protesta que se ha de fer en lo donar los memorials a sa magestat fora la present iglésia per a què se puguen donar aquells.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat que aquell bras adhereix al parer de aquest, ço és, que·s fassa la protesta que per aquest bras y per lo bras real

240. p*er* servat.

és estada apunctada, y axí bé adhereix al parer de aquest bras que los tres memorials dels agravis generals que estan a punt se donen a sa magestat per via de embaxada, per la qual han nomenad las mateixas personas anomenadas per apunctar los agravis, ço és, lo reverendíssim bisbe de Vich, lo abat de Poblet y lo capitular de Barcelona.

E més, reporta que aquell bras, per via de pensament, haurie deliberat que per ser lo temps tant curt com és que convé que lo memorial de les Constitucions se lligen en los brassos, perque, abans que·s fassa conclusió per los brassos sobre aquelles, seran ja donats tots los agravis, axí generals, com particulars //480r// y axí bé han pensat que les persones eletes se ajunctassen per lo que los estaria comès.

E lo present bras adherí a tot lo demunt dit reportat per lo promotor del bras ecclesiàstich, advertint que serie bé tots los memorials de les Constitucions se legissen plegats a tots los brassos, que ab una mateixa hora se entenguàs en la lectura; y que los promotors dels brassos anassen als senyors tractadors per a demanar-los hora per a oferir a sa magestat los dits agravis y axí per dit efecte anomenaren las mateixes persones elegides per fer dits memorials de agravis, ço és, don Jaume de Cardona, don Berenguer de Peguera y mossèn Pere Cassador, cometent assò al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Mossèn Antoni de Castellarnau, donsell, en Barcelona domiciliat, com ha procurador de mossèn F[rancesch] de Castellarnau, donzell, en Balaguer domiciliat, consta de sa procura ab acte públich fet en Balaguer a XXVII de juny proppassat, rebut y clos per mossèn Hièronim Jolí, notari públich, ciutedà de Balaguer, en dit nom comparegué en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada ha ell llegida.

Lo promotor del bras real ha reportat com aquell bras adheria ab tots los sinch caps que per los promotors dels brassos ecclesiàstic y militar estaven reportats, sols aquell bras adverteix que serie de parer que lo demanar la hora als senyors tractadors no fos vuy sinó demà, atento que los memorials no estaven encara a punt.

Don Gispert de Guimerà, en Barcelona poblat, procurador de mossèn Antoni Vilaplana y de Copons, donzell, en la vila de Perpinyà domiciliat, consta de sa procura ab acte //480v// fet en Barcelona a quatorse de octubre proppassat, rebut y clos per mossèn Pere Fitor, notari de Barcelona, en dit nom comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat que atès que per fer pregàries per la salut del rey nostre senyor quant estave ab indisposició se anà als senyors tractadors per a consultar ab aquells quines pregàries aparexeria a ses senyories que se aguessen de fer per a què Déu nostre senyor se servís tornar-li complida salut a sa magestat y per quant are sa divina magestat és estat servit tornar-li a sa magestat la prístina salut, aquell bras haurie pensat serie bé tornar als senyors tractadors per dir-

los si són servits que·s fassen gràcies a nostre senyor Déu Jesuchrist per la mercè nos ha feta en restituir a sa magestat la salut complida, com ho havien suplicat y tots desijaven.

E lo present bras adherí al parer del bras ecclesiàstich, segons per lo promotor de aquell és estat reportat, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Mossèn Lluís Pedró, donzell, en Ulldecona domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada.

Mossèn Pere Puigvert y Gravalosa, donzell, en la ciutat de Balaguer domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada.

Mestre Francesch Antich presentà en lo present bras una suplicació, la qual és del tenor següent:

> 481r// Il·lustríssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y magnífichs senyors.
>
> Francesch Antich suplicà los dies passats a vostres senyories, excel·lència i mercès los fes a servey demanar-li concedir guiatge per sa persona per a poder anar en Barcelona a tràurer unes lletres de appel·lació de sa causa, conforme ab aquella suplicació està deduhit llargament, y com haurie entès que los advocats dels brassos haurien feta relació que fos scrit a diputats que trametessen dits actes, assí, perque vistos aquells li poguessen administrar justícia, com lo dit Francesch Antich és pobre y sa absència causarà que ningú fàsia, ni farà lo degut en cobrar dits actes, ni tampoch estan al cap del que conté de sa justícia y lo discurs dels temps serà llarch, per poder-se fer tot lo que convé per a sa justícia y lo progrés de les coses se van abreviant, de manera que serie fer no res. Per so lo dit Francesch Antich desijant exir de tots treballs y si redresarà debitor sercar forma de poder pagar y estar quiet en sa casa, suplica humilment a vostres senyories, excel·lència y mercès los sie servey guiar lo dit Francesch Antich per lo temps que ben vist serà a vostres senyories, excel·lència y micers y que se scriga una carta als diputats, ab inserta de les dues suplicacions, dient-los que fassen donar a dit Francesch Antich los actes de dita apel·lació que prengueren de mossèn Bofill, notari de Barcelona, y sent al contrari que no constàs de dita appel·lació que dit guiatge fos spirat y que dits diputats procehisen ab dit Antich de justícia, cometent-li la causa a nous assessors, conforme a Capítols de Cort, entenent dit Antich suplicar de totes estes coses a //481v// vostres senyories, excel·lència y mercès a efecte de fer lo que deu y en cars que en res sie debitor al General pagar. Lo offici, etc. *Que licet,etc. Altissimus, etc. Francesch Antich, in causa propria.*
>
> *Die vigesima nona octobris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico etc., fuit decretum quod fiant litere guidatici dicto Antich per tempus quindecim dierum pro efectu in suplicatione contento. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, notarius.*
>
> *Dictis die et anno lecta in stamento militari etc., fuit provisum quod fiant litere guidatici dicto Antich per tempus quindecim dierum per efectum quo suplicatur. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

Foren llegides en lo present bras unes lletres per als diputats de Catalunya per la gràcia del ofici del notari de la col·lecta del diputat local de Tarregona s˙a feta a

mossèn Baptista Mullola, notari y scrivà del stament ecclesiàstich, las quals foren del tenor següent:

> Los tres staments del Principat de Catalunya congregats en las Corts Generals que la sacra, catòlica y real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. A Joan Baptista Mullola, notari residint en Tarregona, de //482r//[241] present scrivà del stament ecclesiàstich de la present Cort. Salut y honor. Per quant ab altre nostra de vint-y-tres del present scriguerem als diputats del General de Catalunya residents en Barcelona que seguint-se vacació del offici que mossèn Damià Gili, notari de Tarragona, tenie de scrivà del diputat local de dita ciutat y col·lecta, lo qual entenguerem estava molt mal, ho era mort, no donassen ni provehissen aquell a persona alguna que nosaltres, oferint-se vacació de dit ofici, enteniem provehir-lo decernint *irrito* y nul·le lo que en contrari serie fet, essent com fonch nostra intenció en cars de vacació del dit ofici donar y provehir-lo a vós dit Joan Baptista Mullola, segons que leshores lo·us aguérem ja provehit y donat si decent la mort del dit Gili se fos sabuda y, com de present, siam certificats que dit ofici vague per mort del dit mossèn Damià Gili y siam stats suplicats per vós que dit ofici, axí vagant, vos fos per nosaltres conferit y provehit, per tant, considerant los molts y bons serveys que de vós té rebut la present Cort en lo dit ofici de scrivà del dit bras ecclesiàstic y que aquells continuau y confiant de vostra legalitat, probitat he indústria, conferim y provehim lo dit ofici de scrivà del dit diputat local de la ciutat y col·lecta de Tarregona a vós dit Joan Baptista Mullola, notari, y volem de gràcia special vostres serveys, atesos que dita provisió del dit ofici vos sie haguda per feta hi·us sie valedora del die de la mort del dit Gili, com si realment dit die vos fos estada feta ab tots sos drets, pertinències, prerrogatives, guanys, salaris y altres qualsevol emoluments, axí y per la forma que dit Damià Gili, predecessor vostre //482v// tenia, rebia y possehia. Volem, emperò, y manam que abans que prengau possessió del dit offici per vós, ho vostre llegítim procurador, hajau a prestar jurament sòlit en mà y poder dels reverent, nobles, magnífichs diputats de Catalunya, en Barcelona residents, y fer totes altres coses que sobre assò sien necessàries fer-se, axí y segons que per vostres predecessors és acostumat fer y per Capítols de Cort és disposat y ab la present nostra provisió diem y manam que dits reverents nobles y magnífichs diputats, y encara al diputat local de la col·lecta de Tarregona y a totes y qualsevol persones a qui·s pertanga e lo present negoci toque y tocar pugue, que en continent la present nostra provisió los serà presentada y per vós, ho vostre llegítim procurador, dit jurament serà presentat, vos poseu y meteu, y posar y metre fassen, en real, corporal y actual possessió del dit offici, y de tots los drets y pertinències de aquell, y del salari y emoluments del dit ofici vos paguen y responguen, y pagar y respóndrer fassen, axí y segons han acostumat fer a vostres predecessors, tota dilació y exepció cessant, irritant, revocant y anul·lant qualsevol altres provisions haguessen fetes de dit offici y altres qualsevol procehiments ho impediments de la present nostra provisió. En fe y testimoni de les quals coses havem manades fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres

241. *A continuació, repetit,* de.

presidents y sagellades del sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, a vint-y-quatre del mes de octubre any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. Lo vescompte de Rochabertí. Pere Ferreres.

Los tres staments del Principat de Catalunya //483r// congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent, nobles y magnífichs senyors los deputats del General de Catalunya, residint en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per Francesch Antich, ciutedà de Barcelona, nos és estada presentada una suplicació del tenor següent. *Inseratur*. A la qual suplicació per nosaltres és estada feta provisió que fos guiat lo dit Antich per temps de quinse dies per lo efecte en la suplicació contengut, per ço, notificantvos la dita nostra provisió, ab tenor de les presents vos diem y manam que, observant y fent observar lo dit guiatge, fassau donar y lliurar al dit Francesch Antich lo acte de la appel·lació en la preinserta suplicació contengut a fi y efecte que aquell puga mostrar, sempre y quant[242] sie menester y no fassan lo contrari, tota dilació y exepció cessants. En fe y testimoni de les quals coses havem manat fer y despedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en Monçó als XXVIIII de octubre any de la nativitat del Senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. Lo bescompte de Rochabertí. Pere Ferreres.

Lo promotor del present bras fonch tramès als altres brassos per a fer-los entendre com aquest bras haurie pensat serie bé que los promotors dels brassos anassen a cobrar los tres memorials dels agravis.

Lo promotor del bras ecclesiàstich reporta que aquell bras adheria al pensament de aquest.

Lo promotor del bras real ha reportat com adhereix al //483v// parer de aquest bras, ço és, que vajen los promotors del brassos ahont estan junctats los magnífichs advocats per a apunctar los memorials dels agravis y que cobren los tres memorials dels agravis que estan apunt y aprés vagen als senyós tractadós per a demanar hora, per a què aquells se puguen donar a sa magestat.

Lo present bras, per via de pensament, habilita la hora de la tarde de cada die fins a les set, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat com aquell bras adhereix al parer de aquest que vajen los promotors als senyors tractadors per a demanar hora per a presentar los memorials dels agravis, sols adverteix una dificultat, que en aquell bras real ha un dissentiment que no li sien presentats los tres memorials dels agravis que estan apunctats sens que no·s donen ab ells los altres agravis que, estan aquell bras impedit, no y ha per a què demanar hora.

Lo magnífich mossèn Gaspar Monserrat, doctor en drets y síndich de la ciutat de Balaguer, ha presentada una suplicació, la qual fonch llegida y decretada y és del tenor següent:

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

242. *A continuació, repetit* sempre y quant es.

Per mort de mossèn Joan Maluquer, en drets doctor, ciutedà de la ciutat de Balaguer, fonch provehit micer Gaspar Monserrat, de la[243] mateixa ciutat, en assessor ordinari del diputat local de la col·lecta y ciutat de Balaguer, y dit ofici ha servit y serveix sens haver rebut salari algú, y com los demés assessors tenen y reban salari del General, per so a vostres senyories, excel·lència y mercès //484r// suplique sien servits constituir-li salari si y segons los assessors de les altres ciutats y col·lectes reben y noresmenys suplica sien servits del temps que ha servit, que són tres anys, sens salari, li fessen gràcia y mercè manar-li donar aquell ab alguna remuneració, vista sos treballs, los quals són estats molts, y en assò ne rebrà singular gràcia y mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Legida en lo stament ecclesiàstich del Principat de Catalunya a XXVIIII del present mes de octubre mil sinch-cents vuytanta-y-sinch fonch determinat que sien donades de pecúnies del General al dit micer Monserrat per lo que ha servit fins assí trenta lliures, en lo demés de la assignació del salari, aprés se deslliberarà lo que convindrà, alsats los dissentiments; *fuerunt suspensa omnia dissentimenta. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Fonch llegida en lo stament militar, dia y any susdit, fonch provehit, si he segons que per lo bras ecclesiàstich és estat provehit, llevats los dissentiments; e per dit efecte foren llevats tots los dissentiments. *Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

Die mercurii, XXX mensis octobris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, foren despedides les lletres del tenor següent:

484v// Los tres staments del Principat de Catalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los deputats del General del Principat de Catalunya residints en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per micer Gaspar Monserrat de la ciutat de Balaguer nos és estada presentada una suplicació del tenor següent: Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors, per mort de micer Joan, etc. *Inseratur*. A la qual suplicació per nós és estada feta provisió que sien donades al dit micer Monserrat, de pecúnies del General, per lo que ha servit fins assí lo dit ofici de assessor del diputat local de la ciutat y col·lecta de Balaguer, trenta lliures moneda barcelonesa y que en lo demés de assignació de salari al dit assessor, aprés se deslliberarà lo que convindrà, per tant, deduhint a vostra notícia les coses predites, ab tenor de les presents vos diem, encarregam y manam que de les pecúnias del General doneu y pagueu realment y de fet al dit micer Gaspar Monserrat dites trenta lliures per les causes y rahons sobredites, tota dilació y exepció cessants. Dient y manant als oydors de vostres comptes que posant vosaltres en compte la dita quantitat y restituhint la present ab àpocha de rebut, aquella vos admetan en compte de llegíti-

243. *A continuació, ratllat,* ciutat de Vich.

ma data, tota dilació cessant. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir las presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstich //485r// y militar a vint-y-nou, y quant al bras real ha trenta del mes de octubre any de la nativitat del Senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. Lo vescompte de Rochabertí.

Mossèn Miquel Joan de Montagut y de Vallgornera posa dissentiment en totes coses de gràcia.

Mossèn Pere Puigvert de Gravalosa, donsell en la ciutat de Balaguer domiciliat, procurador de mossèn Pere Fluvià, mossèn Pere Joan de Fluvià, Monserrat de Fluvià y Tomàs de Fluvià, donzells, en la vila de Castelló de Farfanya domiciliats, consta de sa procura ab acte públich fet en la vila de Castelló de Farfanya[244] a vint-y-dos del present mes de octubre, rebut y clos per mossèn Joan Puot, notari públich de Castelló de Farfanya habitant, en dit nom comparegué en lo present bras y jurà en ànima de sos principals en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Miquel de Guillemota, com ha procurador de mossèn Francesch de Guillemota, donzell en la vila de Àger domiciliat, consta de sa procura ab acte rebut en la ciutat de Balaguer en poder de[245], en dit nom comparegué en lo present stament y ha jurat en ànima de son principal en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Hierònim de Olivó, com ha procurador de mossèn Gaspar Joseph de Ivorra, donzell, en la vila de Tàrrega, bisbat de Vich domiciliat, consta de sa procura ab acte públich fet en dita vila de Tàrrega al primer del //485v// corrent mes de octubre, clos y signat per lo discret mossèn Hierònim Ponçes, notari públich de dita vila, en dit nom comparegué en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada.

Los reverents fra don Joan Espilla, prior de Scala Dei, y lo ardiaca d'Oms, micer Monserrat, síndich de Balaguer, y mossèn Galdrich Robollet, síndich de Vilafrancha de Conflent, embaxadors per los brassos ecclesiàstich y real tramesos al present bras, los quals han referit com aparexia bé an aquells brassos se fahés una demonstració de contento y alegria per lo jurament del sereníssim príncep.

E encontinent lo present bras féu electió de les persones de don Plegamans de Marimon y de mossèn Onofre Argençola, senyor de Pallargues, los quals vajan per via de embaxada als altres brassos per a dir-los que fossen servits declarar la embaxada que havian reportada y explicar quines demonstracions se han de fer per la jura del sereníssim príncep.

Lo present bras, per via de pensament, ha determinat que lo promotor del present bras vaje als altres brassos per a dir-los com aparexia bé an aquest bras que, quant los notaris habilitadors estaran junctats, se vajen an aquells, per via de embaxada, per a dir-los los agravis que se són apunctats per los advocats dels brassos acerca de la habilitació primera feta en les presents Corts.

244. *A continuació, repetit,* ab acte públic fet en la vila de Castelló de Farfanya.
245. *A continuació, repetit, espai en blanc.*

Mossèn Miquel de Guillemota, com ha procurador d'en Nicolau Brescó, en la Pobla del Corp domiciliat, consta de procura ab acte rebut[246], //486r// en dit nom comparegué en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada.

Mossèn Pere Puigverd de Gravalosa, com ha procurador de mossèn Pere de Fluvià, Pere Joan de Fluvià, Monserrat de Fluvià y Thomàs de Fluvià, donzells, en la vila de Castelló de Farfanya domiciliats, vegaria de Balaguer, consta de sa procura ab acte rebut[247], en dit nom ha comparegut en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada[248].

Per don Lluís de Peguera fonch presentada una suplicació del tenor següent:

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Don Lluís de Peguera, doctor del Real Consell, diu y representa a vostres senyories, excel·lència y mercès com ab sos treballs y vigílies ha compost dos llibres: lo hu sobre lo capítol 3 del rey en Pere 3 en la Cort de Cervera, ab lo qual ha donat gran clarícia en les matèries feudals y emphiteoticàries, segons los drets de la pàtria catalana y en los drets dominicals pertanyedós a senyors directes y alodials, com són lluïsmes, fadigues, gratificacions y de les causes per les causes per les quals se pot y deu procehir a emparar los feus realment ab las formas que en dita matèria se han de practicar y donar, com més llargament ab dit volum se veu y amostra, y l'altre de decisions criminals sobre conclusions fetes en lo Real Consell y com dit don Lluís //486v// haje fet imprimir los dits llibres a sos propris gastos y treballs, que prenen suma de més de sinch-centes lliures, y aquells hagen redundat y redunden en bé y utilitat pública de la pàtria catalana, suplica a vostres senyories, excel·lència, y micers sien servits demanar-li fer, per via de gràcia y mercè, alguna renunciació de dits gastos y treballs, com bé vostres senyories, excel·lència y micers tenen acostumat de fer ab altres qui en coses tocants al bé públich se emplean, y encara que se pogués dir que lo privilegi insertat en lo principi dels dits llibres li podrien ser satisfactió de sos gastos y treballs, com en utilitat sua se prohibesca a qualsevol persona de qualsevol grau ho condició sie que per temps de deu anys no puga imprimir los dits llibres dins lo present Principat, sinó ell tantsolament, entenent dit don Lluís que assò no li és profit ni utilitat, sinó que és estat fet per inseguir lo orde y principis que molts altres llibres aporten. Dende ara dit don Lluís renuncia al dit privilegi quant a la dita prohibició y se acontenta que, no obstant aquell, puguen qualsevol persones de qualsevol grau, condició y stat sien imprimir y vendre los dits llibres dins dit Principat y per en axò se ofereix fer qualsevol actes y cauteles que a vostres senyories millor aparexeran.

A XXX de octubre MDLXXXV fonch llegida en lo stament ecclesiàstich y fonch determinat que de pecúnies del General sien donats al dit don Lluís de Peguera per los respectas en la suplicació contenguts //487r// dos-cents ducats moneda barcelonesa, alsats emperò los dissentiments. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola notarius.*

246. *A continuació, espai en blanc.*
247. *A continuació, espai en blanc.*
248. *Aquesta comparició està repetida, vid. 485r.*

Dit dia y any fonch llegida en lo stament militar y fonch provehit lo mateix que en lo bras ecclesiàstich, llevats primerament los dissentiments. *Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

En virtut de les quals delliberacions foren despedides les lletres del tenor següent:

Los tres staments del Principat de Catalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat de Catalunya residints en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per lo molt magnífich micer don Lluís de Peguera, doctor en drets en la Real Audiència Criminal del dit Principat, nos és estada presentada una suplicació del tenor següent. *Inseratur*. A la qual suplicació, com ha justa y rahonable, per nós és estada feta provisió que de pecúnies del General sien donats y pagats al dit don Lluís de Peguera, per les causes y rahons contengudes en dita suplicació, dos-cents ducats moneda barcelonesa y per so sien fetes les lletres acostumades, per tant, deduhint a vostra notícia totes les coses predites, ab tenor de les presents vos diem, encarregam y manam que de les pecúnies del //487v// General doneu y pagueu realment y de fet al dit don Lluís de Peguera per les causes predites los sobredits dos-cents ducats moneda barcelonesa, tota dilació y exepció cessants, dient y manant als hoïdors de vostres comptes que, posant vosaltres en compte la dita quantitat y restituhint la present ab àpocha de rebut y aquellas vos admetan en compte de llegítima data, tota dilació cessant. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades de sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstich y militar a trenta de octubre, y quant al bras real al primer de desembre[249] any de la nativitat del Senyor mil sinch cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Francesch Çaragoça.

Dicta die mercurii, trigesima predictorum mensis et anni, post meridiem.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Christòfol de Homedes, donzell, en la vila de Ulldecona domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada y a ell llegida y afirmà no tenir lletra.

Mestre Jaume Rondó, fuster, ciutedà de Barcelona, ha presentat en lo present bras un memorial de las obres de fusta y manobra y de altres coses ha fetes per orde del present bras en lo present stament, lo qual fonch llegit, en lo qual, en suma, demanave per dites obres y per lo //488r// contengut en dit memorial cent onze lliures onze sous. E lo present bras, vist y reconegut dit memorial, havent-se cotejat lo que se li havie de donar al dit Jaume Rondó per dites obres, ha deslliberat y feta conclusió que de diners del General li sien donades en pagas y satisfactió del contengut en dit memorial vuytanta lliures, manant al magnífich mossèn Joan Pau Ciurana,

249 *En lloc de* novembre.

regint los comptes del General, que de dinés del dit General, pague a dit Jaume Rondó, fuster, dites vuytanta lliures, cobrant de ell cautela.

Lo promotor del bras real ha referit que aquell bras [ha] adherit al parer de aquest que comete als advocats que apuncten los agravis particulars fets en la primera habilitació.

Proposa y és de parer lo vescompte de Rochabertí que vist lo quant esforçan los dos brassos ecclesiàstich y real que se fassen alguns gastos de les pecúnies del General empleant aquelles a voluntat de cada bras per si, segons li aparega, per demostració de la alegria per a quant sie la jornada de la jura del sereníssim príncep, nostre senyor, que·s lliure a cada hu dels dos brassos ecclesiàstich y real la quantitat que·ls aparegue se hage de distribuir per dit efecte.

E feta dita proposició, don Jaume de Pinós dix que atès que lo dissentiment de mossèn Pere Cassador obstave tractar-se cosa alguna, per ço y altrament dissentia que·s tracte de fer ninguns gastos en la jornada del sereníssim príncep.

Mossèn Onofre Comelles, *idem* ab dit don Jaume de Pinós.

Mossèn Joan Cassador, com ha procurador de mossèn Pere Cassador, com consta de sa procura en los actes de la present, //488v// en dit nom alsa lo dissentiment del dit mossèn Pere Cassador donant lloch que per tot lo die present se puga tractar de qualsevols negocis.

Los advocats del present bras referiren que los altres agravis que als altres brassos de Catalunya resultan de las declaracions que sa magestat féu en les Corts passades sobre certs dissentiments y debats que entre los brassos havie, seria bé se portassen a sa magestat y que també se digués als habilitadors los agravis que aquest bras ha rebuts en la primera habilitació. E lo present bras, oïda la relació dels dits advocats, determina que se exequte la relació de aquells, ço és, que·s presenten dits tres memorials de agravis y que·s deduesquen als habilitadors de paraula los prejudicis y agravis que lo present bras ha rebuts en la primera habilitació, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha reportat en lo present bras com aquell bras adherie al pensament de aquest en què vagen y·s presenten los memorials dels tres agravis a sa magestat, hi·s diga als habilitadors los prejudicis que al present bras se eren fets en la primera habilitació.

Die jovis, trigesima prima et ultima mensis octobris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo noble protonotari de sa magestat vingué en lo present bras y de part de sa magestat[250] //489r// digué y proposà com havent sa magestat feta electió de la persona del vicecanceller que vuy és, se ha de crèurer que concorren en ell les parts y lletres necessàries per semblant càrrech y havent-li sa magestat feta la mercè del dit càrrech se ha de pensar, y és cosa averiguada, que sa magestat se serviria goze de aquell ab tot lo cumpliment que los predecessors vicecancellers han acostumat

250 *A continuació, anul·lat,* feta electió de las personas de.

gosar y axí sa magestat se servirà que molt que la persona del dit vicecanceller que vuy és sia habilitada per aquestos Principat de Catalunya y comptats de Rosselló y Cerdanya per natural de aquell y quant més prest assò se efectuarà, major contentament y servey ne rebrà sa magestat.

Lo promotor del bras real vingué en lo present bras y referí que aquell bras, per via de pensament, haurie delliberat que las devuyt persones electes per apunctar los agravis mirassen aquells tres memorials de agravis resultats als brassos de Catalunya de aquelles declaracions que sa magestat en las Corts passades féu sobre alguns dissentiments y debats que entre los brassos vertien y vessen si convenia presentar-los a sa magestat ho no.

Lo present bras adherí al pensament que ha tingut lo bras real, que las persones eletes per los agravis vejen si los tres agravis ja dits se han de presentar a sa magestat, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras com aquell bras adheria al parer de aquest bras y del bras real.

Mossèn Pere Cassador alsà y llevà lo dissentiment que ell havie posat a tots actes.

489v// Mossèn Joan Cassador posà dissentiment a tots actes, e poch aprés suprimí aquell, donant lloch que·s pugués tractar qualsevol negocis, tant quant ell estarà en el present stament los actes que·s tractaran sien vàlidos y tractant-se en lo present stament los actes que ·s tractaran en sa absència sien nul·los y de ninguna força.

Lo promotor del bras ecclesiàstic ha referit que aquell bras adhereix al pensament dels brassos militar y real que per les persones eletes per a apunctar los agravis se mire si convé presentar a sa magestat los tres agravis desús mencionats y que se deduesca als habilitadors los prejudicis que de la primera habilitació se són fets en aquest bras militar, si he segons que per los promotors dels brassos militar y real se és reportat en aquell bras, y axí bé, atès que per lo síndich de la ciutat de Manresa és estada presentada en aquell bras una suplicació deduhint ab aquella quant gran dany sie del present Principat estar las abadias sens provehir-les de abats, aquell bras ha determinat, per via de pensament, se fassa embaxada a sa magestat, y per fer dita embaxada aquell bras ha anomenat lo reverendíssim bisbe de Elna, los reverents abat de Gerri y lo ardiacha Terça. E lo present bras militar, hoït lo per lo promotor del bras ecclesiàstich reportat, són de parer que primer se vage ha demanar hora als senyors tractadors per a presentar los agravis a sa magestat abans de fer-se dita embaxada, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Mossèn Miquel Joan Amat, cavaller y scrivà de manament, en Barcelona domiciliat, comparegué en //490r// lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Miquel Gay, donzell, en Àger, vegaria de Balaguer domiciliat, y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Francesch de Marimon, en la vila de Caldes de Monbuy domiciliat, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada.

Dicta die, hora tertia post meridiem ipsius diei pulsata.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, hoïda la relació del protonotari de sa magestat y entès que en la

persona de don Simon Frigola, vicicanceller, lo mouen les parts y qualitats necessàries per a obtenir semblant càrrech y per so sa magestat se servesca que la persona de aquell sie habilitada naturalitzada per català en los Principats de Catalunya y comptats de Rosselló y Cerdanya, per ço lo bras y stament militar conclogué y deslliberà que la persona del dit vicecanceller tantsolament sie primerament habilitada, y que aprés se tracte de fer embaxada a sa magestat y suplicar en aquella se servesca reduhir a la Corona de Aragó los regnes que antigament estaven units a ella.

E votant-se en lo dit bras si se havie de habilitar la persona de dit vicicanceller, mossèn Joseph de Bellafilla dix que ell estave[251] lo dissentiment que té posat a coses de gràcia a efecte que la persona del dit vicicanceller sie habilitada, però si per haver habilitada la //490v// persona del vicicanceller los fills de aquell eren habilitats, leshores y en dit cars, y ara per leshores, dissent a la habilitació del vicicanceller.

Don Jaume de Pinós diu que és del parer que se habilite la persona del vicicanceller, quant emperò als fills de aquell no consent que aquells sien habilitats.

Don Joan de Icart posà son dissentiment a tots y sengles actes de la present Cort fins a tant que tots los agravis ho memorials de aquells que estan ab ell y concordats ab los brassos se presenten a sa magestat.

Don Joan de Icart alsà lo seu dissentiment donant lloch a que se pugue tractar de habilitar lo die de demà.

Y lo present bras y stament habilità lo die de demà per aprés migdia des de las quatre fins a las set de la tarda, estant emperò habilitant los senyors habilitadors, no altrament, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha referit que los dissentiments que an aquell bras estaven alsats per tot vuy, y quant als memorials dels agravis eren de parer que tots los memorials que estaven apunct fossen presentats a sa mgestat ensems ab la suplicació dels agravis de les[252] Corts passades, per so, per lo que demà és festa tant solempne com e aquell bras havie deslliberat, salvat lo parer de aquest bras, que no se habilite lo die de demà, ni de després demà fins al mig die.

E lo promotor del present bras fonch tramès al bras //491r// real per a persuadirlos que fossen servits que·s fes embaxada al bras ecclesiàstic per a persuadir en aquell bras que vulla adherir al parer de aquest bras y del bras real en aquells memorials dels tres agravis de les Corts passades se presenten a sa magestat.

Lo promotor del bras real ha referit en aquest bras com aquell bras adherie al parer de aquest que se fasse la dita embaxada al bras ecclesiàstic, persuadint-los que vulla adherir al pensament de aquestos brassos que·s donen dits memorials y que per aquest efecte ha anomenat aquell bras per embaxadors a micer Çarrovira, altre dels síndichs de Barcelona, y a mossèn Pere Rocha de Tuhir.

E lo present bras féu admiració de la persona del senyor vescompte de Rochabertí y de mossèn Joan Burguès y de Só, cometent al promotor del present bras la dita nominació notifique al bras real.

Don Joan de Icart alsà lo seu dissentiment per tot lo die present.

Lo senyor don Garcia de Mendoça vingué en lo present stament y digué, de part

251 *En lloc de* llevave.
252 *A continuació, ratllat,* persones.

dels senyors tractadors, com aquells senyors agrahian molt an aquest bras la diligència que fins vuy se'ls ha tinguda en fer negocis concernents a la pública utilitat y per ser los dies comptats y tant cerca al plasso per sa magestat assignat, los supliquen, y de part de sa magestat los encarregan, se servescan ab major calor continuar aquella per a què se obtinga lo fi y èxit de la present Cort, com se desitge, fent-los ha saber com aquells senyors estaven sens fer negoci y que se folgarien que per aquestos brassos //491v// se'ls donàs en què entendre, que en assò entenen apar senyors, se servirà molt sa magestat.

Lo reverent senyor Onofre Pau Cellers, advocat del bras ecclesiàstic, ha referit en lo present bras com [en] aquell bras se és llegit un memorial dels agravis de l'*excusado* y ha aparegut bé en aquell bras, sols ha trobada una dificultat, que lo prohemi del dit memorial, apar en aquell bras, que no convé, per hont ha ordenat aquell bras un altre prohemi que, en efecte, és tot una cosa y en substància no difereix del primer, sinó en lo diversificar las paraulas, las qual diversificació de paraules no dóna milloria de la justícia de aquest bras cosa alguna y com sie de regla de dret que lo que a mi més aprofita y a altre no és dany de urbanitat, se deu fer, suplique per so aquell bras an aquest se servesca que lo dit memorial se done ab lo prohemi ordenat en aquell bras, borrant aquell primer que estave ordenat.

Lo reverendíssim bisbe de Vich y lo molt reverent ardiacha major de Tarregona, embaxadors per lo bras ecclesiàstich enviats al present bras, referiren que a bé que an aquell bras, per la major part de aquell, se hage determinat que la suplicació ordenada sobre los tres agravis que als tres brassos de Catalunya se feren per sa magestat en les Corts passades no·s presentàs a sa magestat, però ara aquell bras, considerada la angústia del temps, a bé que ab rahons y arguments palpables, se pogués defensar aquella opinió que aquell bras ha tinguda sobre aquest //492r// particular, però venint aquell bras ab lo compte que·s diu la confiança, que en aquest bras és rahó que·s tinga, aquell bras se és volgut sotsmetre al parer de aquest y axí adereix ab la opinió de aquest bras que vegen los memorials dels agravis que estan en bell ab los quals procurar la dita suplicació.

Lo present bras habilita la hora de aquesta tarde fins a les vuyt hores y lo die de demà habilitave les hores després mig die des de las quatre pasat mig die fins a les set hores de la tarde, cometent al promotor de aquest bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat, an aquest bras, com aquell bras adheria al parer de aquest, ço és, que fos habilitada la hora de aquesta tarde fins a las vuyt de la nit y lo die de demà de les quatre hores de la tarde fins a les set del vespre y tots los altres dies de diumenges y festes des de las tres deprés mig die fins a las set de la tarde.

Lo promotor del bras real ha referit que aquell bras adheria al parer de aquest bras, ço és, que habilitaren las horas d'esta nit fins a las vuyt y, encara que aquell bras no en té més, habilitar lo die de demà, però, hoïda la relació de don Gràcia de Mendoça feta en aquell bras de part dels senyors tractadors, ha mudat lo pensament y ha acordat adherir al parer del bras ecclesiàstic y militar que sie habilitat lo die de demà de les quatre hores deprés mig die fins a las set de la tarde y axí bé tots los diumenges y festes aprés mig die, habilitant les hores des de las tres fins a las set de la tarde.

492v// Lo present bras determinà que los promotors dels brassos anassen als tractadors per a dir-los com los brassos, desijant la fi de la present Cort per lo plaso per sa magestat assignat, han habilitades les hores d'esta tarde fins a les vuyt de la nit y lo die de demà aprés mig die han habilitades les hores des de las quatre passat mig die fins a las set de la tarde y tots los dies de diumenges y festius aprés migdie han habilitades les hores de les tres fins a les sis de la tarde y que los brassos suplicacen a ses senyories fossen servits manar ajunctar las persones eletes per la habilitació de la Cort perquè se pogués habilitar.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present stament una scriptura ordenada sobre los pedrenyals y apar bé en aquell bras, sols aparexia advertir una cosa, que la pena que possa al qui aporte lo pedrenyal y al qui se pose al qui lo fa y l'adobe.

Mossèn Hierònim de Castro, donzell, en la ciutat de Lleyda domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada.

Lo promotor del bras ecclesiàstich, poch aprés, tornà en lo present stament y ha referit com de aquell bras, recordant-se del que en dies passats se tractà sobre la concòrdia feta entre aragonesos y catalans sobre los drets del General, aparexia en aquell bras que las personas eletes per lo present bras se vehessen ab los del bras ecclesiàstic y que vehessen lo que sobre aquest particular convindrà fer.

Lo promotor del bras real és tornat en lo present bras y ha referit com, entesa per aquell bras la relació que ha //493r// feta lo promotor del bras ecclesiàstich sobre la concòrdia dels aragonesos ab los catalans, per quant mossèn Montornés, altre dels elets per aquell bras per dit efecte està malalt, aquell bras ha anomenat mossèn Algaró, síndich de Lleyda.

Lo present bras desllibera que aporten lo memorial de l'*excusado* que en aquest bras per lo bras ecclesiàstich fou reportat per a què llegís, com de fet se és llegit en lo present bras, al bras real y per fer-los entendre la dificultat que lo bras ecclesiàstich ha moguda sobre la mutació del prohemi pretendent lo bras ecclesiàstic se haurie de mudar lo que en aquell estave fet y en lloch de aquell posar-ne un altre ordenat en aquell bras ab mutació de certes paraules que advertien se haurien de mudar y llevar de la contextura de dit memorial y que aparexent en aquest bras fer aquell prohemi primer més convenient que l'altre y aparexent lo derrer prejudicial, és de parer que dit memorial se done ab lo prohemi primer ordenat com a més convenient y que, adherint-se aquell bras al parer de aquest, pensà aquest bras serie bé que per aquest bras y per aquell se persuadís, per via de embaxada, al bras ecclesiàstich que volgués assentir al parer dels dos brassos e que·s donàs dit memorial ab lo primer prohemi.

En lo present bras fonch llegida una scriptura ordenanda sobre la prohibició dels pedrenyals del present Principat de Catalunya y comtats de Rosselló y Cerdanya.

Lo present bras y stament militar determinà que aquest memorial dels pedrenyals sie donat a les persones eletes //493v// per a fer les Constitucions per a què aquelles apuncten sobre aquell lo que·ls parexen y lo que per advertiment particolars los advertiran, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha reportat en aquest, aquell bras adheria al parer de aquest, ço és, que·s presente a sa magestat lo memorial del *excusado* ab lo prohemi que per los magnífichs advocats és ordenat y per assò se fassa embaxada per part del

present bras y del bras real al ecclesiàstic per persuadir-li vulla adherir al pensament dels dos brassos.

Lo present bras féu nominatió per fer dita embaxada a don Plegamans de Marimon y mossèn Joan Cella y de Tafurer, cometent al promotor del present bras ho reporte al bras real.

Lo present bras habilità esta tarde fins a les nou hores de la present nit, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo senyor bescompte de Rochabertí proposa y és de parer que per a mostrar lo contentament deu y és de rahó per lo die de la jura del sereníssim príncep senyor nostre que de pecúnies del General se done a quiscun bras mil lliures per que aquellas se distribuescan en lo que a quiscun bras aparexerà.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera dissent que no·s puga donar ninguna cosa de béns del General per ajuda de costa ni al bras ecclesiàstich, militar ni real.

Mossèn Pere Puigvert de Gravalosa, ídem ab dit Montagut, don Jaume Pinós alsà lo dissentiment per ell posat, //494r// que se done la quantitat que als tres brassos aparexerà donar-se e cada hu d'ells, ab tal que dita quantitat dits brassos gasten lo que ben vist los serà. Francesch Andreu , síndich de Salses, ha presentada una suplicació de la qual és estada llegida en lo present bras y és del tenor següent:

> Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents, il·lustres y molt magnífichs senyors.
>
> Per mort de Joan Cabeça vaca al present lo offici de cullidor de la taula del General de la vila de Salses y com al present stiga assí en la present Cort Francesch Andreu, com ha síndich de aquella vila y entrevinga en los tractes de la present Cort, com altre que és dels síndichs reals, suplica per tant lo dit Francesh Andreu a vostres senyories, excel·lència y mercès sian servits fer-li mercè de la dita col·lectoria de General de aquella vila, que ab assò la rebrà de vostres senyories, excel·lència y micers, en particular benefici y mercè, etc. *Altissimus, etc. Amat.*
>
> *Die trigesima prima et ultima octobris, MDLXXXV, post meridiem, lecta in stamento ecclesiastico, fuit decretum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, notarius.*
>
> *Dictis die et anno lecta in stamento militari, fuit decretum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

494v// *Die veneris, prima mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.*

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Hieròmim Sanctirst y Castra, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present bras y ha jurat en la forma acostumada a ell legida.

Mossèn Blay Berga, donzell, en la ciutat de Tortosa domicilat, ha presentada en lo present stament una supplicació, la qual fonch llegida y és del tenor següent:

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors,

Blay Berga, donzell, natural de la vila de Morella, regne de València, per ser com és fill de catalana, domiciliat en la vila de Tortosa vint anys ha, poch més ho manco, casat ab dona catalana, y tenir béns y hazienda en lo present Principat, de la qual pot viure honradament qualsevol cavaller, per a les quals coses se té promès cathalà que no per valencià, y per tenir molt particular afectió, com sempre ha tingut a la nació catalana, lo que ha mostrat molt bé, perquè tenint en lo regne de València molt principal hazienda y molt millor y de més vàlua que no la que té en Catalunya, ha feta electió per sa habitació, domicili y residència de dita ciutat de Tortosa, olvidant-se de sa pròpria naturalesa, per les quals coses desitjaria molt dit Blay de Berga ésser habilitat per català, suplica per tant a vostres senyories, excel·lència y micers sien servits habilitar-lo per català y donar-li naturaleza de cathalà per a què puga gozar de tots los privilegis y beneficis que gozen los catalans, //495r// y ultra que en assò faran vostres senyories, excel·lència y micers lo que bé tenen acostumat ab les persones que tenen la afectió que ell té a la nació cathalana, dit Berga los ho reputarà a particular gràcia y mercè y de dita mercè tindrà la memòria convé y per ella servirà a vostres senyories, excel·lència y micers en lo que lo manaran emplear. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Lecta in stamento ecclesiastico Principatus Cathalonie die trigesima mensis octobris, MDLXXXV, et fuit decretum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, notarius.

Die prima mensis novembris lecta in stamento militari et fuit decretum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al magnífich mossèn Blay Berga, donzell, natural de la vila de Morella, regne de València, y domiciliat en la ciutat de Tortosa. Salut y honor. Atenent y considerant que per part vostre nos és presentada una suplicació del tenor següent. *Inseratur prout in dorso est inserta*. Per ço, inclinats a vostra suplicació per los respectes en aquella contenguts y altrament a vós dit mossèn Blay Berga, ab tenor de la present, habilitam per català, de tal manera que us alegreu y alegrar y gozar pugau de totes coses que catalans naturals se alegren y gozen, com si fosseu //495v// natural cathalà y que en tots officis, honors, prerrogatives y altres coses pugau concórrer com los altres catalans naturals. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la dita vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich a trenta de octubre, quant al bras militar al primer y quant al bras real a denou de nohembre any de la nativitat del Senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Y per dit efecte foren llevats los dissentiments de gràcia.

Mossèn Phelip Ribes de Tarrades, com ha procurador de mossèn Andreu Ribes, donzell, en la ciutat de Barcelona y en la vila de Palamós domiciliat, consta de sa

procura ab acte rebut en[253] Barcelona en poder del discret mossèn Lluís Jorba, notari de Barcelona, a quinze de octubre proppassat, clos y subsignat per dit notari, en dit nom ha comparegut en lo present bras y ha jurat en ànima de son principal en la forma acostumada.

Mossèn Hierònim de Olivó, com a procurador de mossèn Gaspar de Olivó, donzell, en la vila de Tàrrega domiciliat, consta de la procura ab acte rebut en dita vila de Tàrrega al primer de octubre proppassat, clos y subsignat per lo discret mossèn Hierònim Ponces, notari públich de dita vila, en dit nom ha comparegut en lo present stament y ha jurat en ànima de son principal en la forma acostumada.

Don Joan Icart alsa lo dissentiment seu que té posat, atès sols se tracte tot género de agravis y que no·s pugue //496r// tractar ni llegir cosa de Constitucions, ni redrès del General.

Lo present bras, feta delliberació que les prou persones eletes per fer los memorials dels agravis vajen de part de tots los brassos a presentar a sa magestat tots los memorials de agravis llegits en los brassos, ensemps ab lo memorial de l'*excusado*, lo qual se done aprés, encontinent de haver presentat los altres memorials dels agravis a sa magestat, de part dels brassos militar y real, per no gastar temps ni allargar dita presentació y suplicar a sa magestat vulla remediar los dits agravis.

Lo present bras ha delliberat que los promotors dels tres brassos, per via de embaxada, vayan ara al lloch de la habilitació per a dir als habilitadors vullen remediar los agravis fets en la primera habilitació a molts particulars y a tota la Cort en haver·y immiscuït lo advocat fiscal.

Lo promotor del bras ecclesiàstic ha referit que aquell bras és de parer que un advocat a soles de cada bras vayan als habilitadors per a dir-los vullen remediar agravis fets en la primera habilitació, perquè si se offerexen haver de informar los dits habilitadors y si se oferexen algunes rèpliques, se pugue respondre an aquelles.

E lo present bras adherí al parer del bras ecclesiàstic y ellegí al magnífich mossèn Federich Cornet, advocat del present bras.

Lo present bras ha habilitada la present tarda fins a les vuyt hores de la nit, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstic ha referit que aquell bras adhereix a què sie habilitada esta tarde fins //496v// a les vuyt hores de la nit.

Lo promotor del bras real ha referit que aquell bras adhereix que sie habilitada esta tarde fins a les vuyt hores de la nit.

Lo promotor del present bras és anat al bras ecclesiàstic per a dir-los sien servits donar son parer com se han de donar a sa magestat los memorials dels agravis.

Lo promotor del bras real ha referit com aquell bras adhereix al parer de aquest, ço és, que presenten tots los memorials dels agravis a sa magestat per les nou persones eletes, però adverteix aquell bras serie bé que lo memorial de l'*excusado* a soles donen los dels brassos militar y real encontinent que seran donats los altres, y axí mateix havien pensat se fes embaxada per aquest bras y real al bras ecclesiàstich y dir-los que aquests dos brassos desitjen tota conformitat y que·s vullen conformar en lo donar los memorials a sa magestat conforme los sie estat reportat.

253. *A continuació, ratllat,* en dita vila de Tàrrega.

Lo present bras encontinent per fer dita embaxada féu electió de don Joan Icart y de mossèn Hierònim Seràpio de Sorribes.

Lo promotor del bras real ha referit que aquell bras havie feta electió per fer dita embaxada de mossèn Andreu Vilaplana, síndich de Gerona, y[254] Vallbona, síndich de Cervera.

Don Jaume de Pinós posà dissentiment a tots actes de la present Cort.

E poch aprés lo dit don Jaume de Pinós alsà lo seu //497r// dissentiment, donant lloch que·s puguen fer y tractar tots negocis, sols no consent que·s donen los memorials dels agravis a sa magestat y quant en donar aquells reste en sa forsa y valor.

Lo prior de Scala Dei y micer Reig, embaxadors del bras ecclesiàstich tramesos al present bras, referiren com aquell bras per los respectes que ja té dits y per los prejudicis que en aquell bras resultarien si aquell bras consentia que lo memorial de l'*excusado* anàs sens lo prohemi per aquell bras ordenat y axí aquell bras en ninguna manera pot adherir al parer de aquest en aquest particular, lo que li pese súmmament no poder ab conformitat en aquest particular correspondrer a la confederació que los brassos han de tenir en los tractes de la present Cort.

E poch aprés don Jaume de Pinós llevà del tot lo seu dissentiment.

Die sabati, secunda mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV, post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Pere Cassador, com ha procurador de mossèn Francesch de Aguilar, en Barcelona domiciliat, segons consta de sa procura ab acte rebut en Barcelona a vint-y-nou de octubre proppasat, clos y subsignat per lo discret mossèn Pere Fitor, notari de Barcelona, en dit nom ha comparegut en lo present stament y ha jurat en ànima de son principal en la forma acostumada.

Lo dit mossèn Pere Cassador, com ha procurador de mossèn Alexandre de Aguilar, donzell, en Barceloa domiciliat, consta //497v// de la procura ab acte rebut en Barcelona a XXX de octubre proppassat, clos y subsignat per lo discret mossèn Pere Fitor, notari de Barcelona, en dit nom compareguè en lo present stament y ha jurat en ànima de son principal en la forma acostumada.

Don Jaume de Cardona y de Rochabertí alsà lo dissentiment de gràcia per la jura del sereníssim príncep senyor nostre.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera alsa y suprimeix lo seu dissentiment per a què se torne resposta als brassos ecclesiàstic y real per a què assenyalen la quantitat y del modo se ha de repartir la quantitat que donan de dinés del General per a fer-se les alegries volen fer en la jornada de la jura del sereníssim príncep.

Mossèn Joan Cassador alsa del tot lo seu dissentiment té posat a tots actes.

Mossèn Miquel Joan Amat, com ha procurador de mossèn Jaume Joan Ferrer, donzell, en la vegaria de Cervera domiciliat, com consta de sa procura ab acte rebut

254. *A continuació, espai en blanc.*

en Madrid a dos de agost proppassat, clos y subsignat per lo discret mossèn Gabriel López de César, per auctoritat apostòlica y real notari públich de Madrid, en dit nom compareguè en lo present stament y ha jurat en ànima de son principal en la forma acostumada.

Lo promotor del bras real ha referit com en aquell bras se ha posat un dissentiment a tots actes per lo qual aquell bras està parat y per ço suplique aquell bras //498r// an aquest sien servits ajudar an aquell en què lo dissentiment sie llevat.

E lo present bras desllibera que vaja lo promotor de aquest bras al bras ecclesiàstic per a dir-li que lo promotor del bras real havie reportat, y que aquest bras havie pensat serie bo que s'anàs ab embaxada de part dels brassos ecclesiàstich y militar.

Lo promotor del bras real ha referit que lo dissentiment que estave posat en aquell bras és vingut a notícia del comte de Miranda y així, ab persuasió sua, se és alsat fins ha dilluns.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit com en aquell bras per lo senyor vescomte de Rochabertí se entengué la resposta de una embaxada feta per aquell bras que·s tornàs ha mirar lo memorial de l'*excusado* y que aquell bras està prompte en tornar-lo ha mirar.

Lo present bras féu delliberació que se fassa ha saber als altres brassos com aquest bras ha pensat serie bé se anàs als senyors tractadors a demanar hora per a presentar a sa magestat los memorials dels agravis ensemps ab lo de l'*excusado*, així com està ordenat per los advocats dels brassos. Lo present bras habilite las horas de aquesta tarde fins a les vuyt hores, cometent al promotor reporte als altres brassos.

Los promotors dels brassos ecclesiàstich y real han referit que aquells brassos aderien al parer de aquest que se habiliten las horas de aquesta tarde fins a deu hores de la nit.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit com aquell //498v// bras ha remirada aquella scriptura y està y persevera en lo remendo y adop que havie fet aquell y que aquell bras adhereix a que·s demane hora per a presentar a sa magestat los altres memorials y que aquesta scriptura no·s done.

Lo present bras ha pensat se fasse ha saber al bras real com lo promotor del bras ecclesiàstich és estat en aquest y ha tornada la scriptura de l'*excusado* y ha referit com aquell bras està y persevera que la dita scriptura no·s presentàs sens lo adop que aquell bras havie fet, y que aquest bras havia pensat serie cosa convenient anassen los promotors dels brassos als senyors tractadors ab conformitat per a demanar hora per a presentar los memorials dels agravis, exeptat lo de l'*excusado*, que les hores y en dit cars lo promotor del present bras, ho del bras real, digués que per part de aquest y del real se entenia presentar aquell a sa magestat y que en presentar los memorials dels agravis presenten, de part de aquest bras y del real, a sa magestat lo dit memorial dels agravis que resultaran de aquell.

Lo present bras desllibera que·s fassen ambaxades a sa magestat, ço és, la una per part de tots los tres brassos ab conformitat per a presentar los memorials dels agravis, exeptat lo de l'*excusado*, y aprés se fassa altre embaxada a effecte de donar lo memorial dels agravis de l'*excusado*.

Lo promotor del bras real ha referit com aquell bras adheria al parer de aquest que fassen las dos embaxadas de conforme los és estat reportat.

499r// Lo present bras, atès que per la indisposició de sa magestat[255] no pot venir a la sacristia de la present iglésia, y per ço los memorials dels agravis que se entenen presentar se hauríen de presentar a sa magestat en lo palàcio real, perque la tal presència fahedora fora la present iglésia no pare y sie prejudici als brassos, deslliberа que per los brassos, en lo acte de la presentació, se fasse una protestació ordenadora per los advocats dels brassos, y com assò sie cosa nova als brassos, en aquest bras li resta una dificultat entendre si esta protesta se farà devant sa magestat ho devant los tractadors y axí aquest bras ha pensat ser cosa convenient consultar-la ab los altres brassos perque sobre aquella diguen son parer perquè.[256]

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit com aquell bras adherie al parer de aquest que vajen los promotors dels brassos y demanar hora als senyors tractadors de sa magestat per a presentar a sa magestat los memorials dels agravis y que en lo que toque en la protesta fahedora, que aquell bras haurie pensat serie bé se fahés en lo prohemi dels memorials, deduhint en aquell la malaltia he indisposició de sa magestat, y que tots los memorials dels agravis se continuassen en los processos familiars ha efecte que las Corts sdevenidores no·s troben ab la confusió, que són trobats en aquestes, en no trobar continuats en aquells ninguns memorials de agravis.

Lo promotor del bras real ha referit com aquell bras adheria al parer de aquest que·s vaja als senyors de //499v// tractadors per a demanar hora per a presentar a sa magestat los memorials.

Lo promotor del bras ecclesiàstic ha referit com aquell bras vol vèurer primer la protesta fahedora abans de demanar la hora als senyors tractadors.

Lo present bras, desitjant la celeritat y despedició dels negocis de la present Cort, habilita las horas de la present tarde fins a les nou hores, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Die dominica, mensis novembris, anno a nativitate Domini MLXXXV, post meridiem, pulsata hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en la qual convocació y congregació foren presents los següents:

Primo, lo excel·lentíssim don Jaume Ramon Folch òlim de Cardona, duch de Cardona, lo il·lustre senyor bescompte de Rochabertí, lo il·lustre don Joan de Lamessa[257], justícia de Aragó, vescomte de Rochabertí, don Jaume de Cardona, don Galceran de Cardona, don Joan Icart, don Onofre d'Alentorn, mossèn Gaspar de Pons, don Plegamans de Marimon, mossèn Joan Burgués y de Sso,//500r// mossèn Francesch Joan de Tamarit, mossèn Hierònim Galceran Seràpio de Sorribes, don Jaume de Pinós, don Francesch de Erill, mossèn Guillem de Ivorra, carlà de Corbins, mossèn Hierònim Vilanova de Mayà, mossèn Joseph de Bellafilla, mossèn Jaume de Perapertussa, mossèn Hierònim de Argençola, mossèn Joan Pere Malendrich, mossèn Galceran de Cahors y de Soler, mossèn Miquel de Montagut y de

255. *A continuació, repetit,* da magestat.
256. *Queda tallat sobtadament.*
257. *En lloc de* Lanussa.

Vallgornera, mossèn Enrrich Terça, don Lluís de Aragall, mossèn Miquel Joan Amat, mossèn Joan Pau Ciurana, mossèn Joan Cella y de Tafurer, mossèn Hieròn im Santirst y de Castro, mossèn Miquel Gay, mossèn Miquel de Llàssera, mossèn Joan Jordi de Copons, mossèn Phelip de Copons, don Phelip de Spés, mossèn Gabriel Pedró, mossèn Onofre Cardona, mossèn Pere Puigvert de Gravalosa, don Gispert de Guimerà, mossèn Hieròn im Sanctmartí, don Balthezar d'Homs, mossèn Joan Antoni Ferrer, //500v// don Ramon de Vilanova, mossèn Jaume Ferrer, mossèn Phelip de Ribes y Salazar, mossèn Onofre Boxadors, mossèn Gaspar de Ratera y Ivorra, mossèn Francesch Torras, mossèn Joan Baptista Ferrer, mossèn Hieròn im Sanct Dionís, mossèn Miquel de Guillemota, mossèn Joan Ramon de Calders de Segur, mossèn Onofre Comelles, mossèn Onofre de Argençola, mossèn Antoni de Montarnau, mossèn Pere Cassador, mossèn Joan Cassador.

Lo promotor del bras real ha reportat que adhereix al parer de aquest que lo agravi fet al il·lustríssim comte de Ivorra, lo qual en aquell bras és estat reportat, se pose y sie insertat en lo memorial dels agravis .

Don Garcia de Mendoça, solicitador de sa magestat per los negocis de la present Cort, vingué al present stament, referí com sa magestat assigne hora per a rebre la embaxada per presentar los memorials dels agravis per a les sinch hores d'esta tarde y adverteix que seria bé que ha quatre hores y mitja anassen perque no aguessen de entrar en la mateixa hora que arribarà.

Lo promotor del bras real ha referit com en aquell és estat don Garcia de Mendoça y ha dit en aquell com sa magestat havie assignada hora per a rebre la //501r// embaxada se li ha de fer per donar-li los memorials dels agravis, ço és, per a les sinch ores de aquesta tarde y axí bé ha referit com lo dit don Garcia de Mendoça ha dit que, per quant en aquell memorial que se ha de presentar a sa magestat per part dels dos brassos militar y real, sa magestat donarà hora per a demà.

Lo present bras desllibera que los embaxadors que han de fer la dita embaxada vayan a cavall, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha referit que aquell bras adereix an aquest que los embaxadors vajan a cavall, per quant és pratiga antiga y de immemorial temps observada que quant embaxadors dels brassos de Catalunya van ha donar alguna embaxada a sa magestat porten masses alsades y aquelles se porten altas fins a la vista de la persona real, la qual sent ha vista las mases entren y abaxen les masses y se les posen devall la axella, fan son acatament y se posen devant, y quant són en la anticàmara tornen alsar les masses y van devant esse seguit, que ara últimadament, fent-se una embaxada a sa magestat per part dels tres brassos, feren estar los verguers a la anticàmara y no·ls dexaren entrar, per ont aquest bras ha pensat serie bé que vajan los promotors dels brassos al compte de Xinxon per a suplicar-lo que done orde que no fassen novedat alguna en aquest particular, sinó que se seguesca en assò lo que fins assí se ha praticat, cometent al promotor del bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha referit com aquell bras adhereix al pensament de aquest que vajen los //501v// promotors als dels brassos al compte de Xinxon per dit efecte.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit com aquell bras adheria al pensament de aquest que vajen los promotors dels brassos al compte de Xinxon.

Mossèn Joan Andreu Ferrer, donsell, de Botarell, procurador de mossèn Onofre Rossell y de Omedes, donzell, en Tarragona domiciliat, procurador real en lo Camp y vegueria de Tarregona, a vint y quatre de agost proppassat, rebut y testificat, y clos y subsignat per lo discret mossèn March Dull, notari de Tarregona, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada ha ell llegida.

És vinguda la hora assignada per sa magestat. Lo reverendíssimo senyor bisbe de Vich, lo molt reverent abat de Poblet y lo reverent capitular de Barcelona, don Jaume de Cardona y de Rochabertí, don Berenguer de Peguera y mossèn Pere Cassador, mossèn Andreu Vilaplana, altre dels síndichs de Gerona, mossèn Bordoy, síndich de Balaguer, y mossèn Robollet, síndich de Vilafrancha de Conflent, embaxadors elegits per a presentar a sa magestat los agravis, partiren de la present iglésia a cavall, anant a la primera filera en lo mig lo dit reverent senyor bisbe de Vich y a la mà dreta don Jaume de Cardona y a la mà esquerra dit mossèn Villaplana, en la segona filera en lo mig anave lo molt reverent abat de Poblet y a la mà dreta de aquell don Berenguer de Paguera y a la mà squerra mossèn Bordoy, síndich de Balaguer, y a la tercera filera anaren en lo mig lo reverent capitular de Barcelona, a la mà dreta mossèn Pere Cassador y a la mà squerra lo síndich //502r// de Vilafrancha de Conflent, y ab aqueix orde arribaren a palàcio y presentaren a sa magestat los agravis, ço és, se llegiren en los brassos, exeptat lo del *excusado*, lo qual se presentà ab altra embaxada per los brassos militar y real, com lo bras eclesiàstich no·y volgué votar, los quals agravis estan continuats a la fi del present procés.

Mossèn Jaume Altarriba, donzell, en Barcelona domiciliat, compareguè en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Tornats que foren los embaxadors de la embaxada feta a sa magestat per efecte de presentar a sa magestat los memorials dels agravis referiren en lo present bras com essent anats ells, ensemps ab los altres dels brassos, a presentar los memorials dels agravis a sa magestat ab massas altas entrant en lo aposento on la real persona estave, los verguers entrant y vehent que veheren la real persona de sa magestat abaixaren les masses y se posaren en una part de la pessa y los embaxadors, aprés del degut acato de la persona real fet per dits embaxadors, estant lo reverendíssim bisbe de Vich agenollat devant de sa magestat, manà sa magestat que se alsàs y alsat que fonch, estant tots los embaxadors ab lo cap descubert, lo dit reverendíssim bisbe de Vich, en nom y per part de tots los tres brassos, dix en efecte a sa magestat que los reys y prínceps en tant regeixen y conserven los regnes en pau, en quant exercitan entre los súbdits y vassalls, serà justícia desagraviant los agravis y donant a cada qual lo que és seu, y axí bé, no regint aquells ab equitat y justícia, los súbdits no·s poden mantenir ab pau y tranquil·litat, per hont los brassos de Cathalunya //502v// entenent estar agraviats los habitants en aquella per los officials de vostra magestat y altres, com ha fidelíssims vassalls, han suportat lo pesat jugo de aquells ab speransa que en semblant ocasió la real presència de vostra magestat desagraviarà los ànims dels agraviats y manarà per sa benignitat y clemència reparar aquells y axí ab aquella confiança aquests brassos presentaran a sa magestat alguns memorials de agravis generals y altres, suplicant-lo que sia de son real servey mirar-los, perquè

estan molt certs aquells brassos que, mirant-los sa magestat, no porà deixar sa magestat per la sua benignitat y clemència manar reparar aquells y donar orde que altre vegada no·s fassen semblants agravis. Y sa magestat, responent a la embaxada, dix que estave bé y que ell manarà mirar dits memorials y si altres alguns ne tenen que·ls donassen y que·s donassen pressa en concluir los negocis perque ell entenia per lo plasso asignat anar-se'n.

Per lo magnífich mossèn Guillem de Ivorra fonch presentada una suplicació, la qual per mi Joan Sala, notari scrivà del present bras, fonch llegida y és del tenor següent:

> Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.
>
> Per mort de mossèn Joan Baptista Moliner y de mossèn Pere Cardona de Bethea vagaren dos llochs de deputats, lo hu de la vegueria de Lleyda, y lo altre de la vegueria de Tortosa, y per dit lloch fonch manat per vostres senyories, excel·lència y mercès a XXII de octubre proppassat se scrigués a diputats manant-los no inseculassen dits llochs, entenent la present Cort //503r// insiculàs aquells. Mossèn Gaspar de Perves y de Villanova obtingué per vostres senyories, excel·lència y mercès la una d'estas dos inseculacions, la qual per nova certa ha tengut lloch y reste inseculat per la vegueria de Tortosa, reste ha insicular la de la vegueria de Lleyda de mossèn Guillem Ivorra, suplique a vostres senyories, excel·lència y micers sien servits dit lloch donar a mossèn Andreu Botella, senyor de Benavent, y, per ser dit Andreu Botella insiculat ha hoïdor per la mateixa vegaria, son lloch fer mercè d'ell a mossèn Jeroni de Vilanova, que és de la mateixa vegaria de Lleyda, que en tot lo dits suplicant ne rebran de vostres senyories, excel·lència y mercès molt particular mercè. *Altissimus, etc.*
>
> A tres del mes de nohembre, MDLXXXV, fonch llegida en lo stament eccle-siàstich y fonch deslliberat que essent axí que lo dit mossèn Gaspar de Perves sia inseculat en lo lloch de Tortosa, que sie fet lo suplicat, alsats emperò los dissenti-ments. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*
>
> *Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

En virtut de les quals delliberacions foren despedides les lletres del tenor següent:

> Los tres staments del Principat de Catalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre //503v// en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat y als hoï-dors de comptes del dit General y a totes altres persones a qui·s pertany y lo pre-sent negoci toque y tocar pugue. Salut y honor. Sàpian que per part dels magní-fichs mossèn Andreu Botella, donzell, senyor de Benavent, de la vegueria de Lleyda, y de mossèn Hierònim de Vilanova, també donzell de Vilanova de Meyà de la sotsvegueria de Pallars, nos és estada presentada una suplicació del thenor següent. *Inseratur.* Ab la qual suplicació, com ha justa y rahonable, per nosaltres és estada feta provisió que essent axí que mossèn Gaspar de Perves, òlim de

Vilanova, en dita suplicació nomenat, sie estat per vosaltres inseculat en lo lloch de diputat militar que vaga per mort de mossèn Pere Cardona de Betea, de la vegueria de Tortosa, en tal cars en què lo dit lloch de diputat militar de la vegueria de Lleyda, vagant per mort del dit mossèn Baptista Moliner, senyor de la Granadella, fos enseculat lo dit mossèn Andreu Botella, senyor de Benavent, y en lo lloch de hoïdor militar, que dit mossèn Andreu Botella ocupe, fos inseculat lo dit mossèn Gerònim de Vilanova y axí de fet ab la condició sobredita enseculare m, segons que ab la present enseculam y enseculat ésser volem, provehim y manam, ço és, lo dit mossèn Andreu Botella en lo dit lloch de diputat militar en la vegueria de Lleyda, vagant per mort del dit mossèn Baptista Moliner, y lo dit mossèn Hierònim Vilanova en lo lloch de oydor militar que obtenie lo dit mossèn Andreu Botella, novament enseculat en diputat, per ço deduhint a vostra //504r// notícia les coses predites, ab tenor de les presents, vos diem y manam que observant dita inseculació y provisió per nós, com és dit feta, encontinent aprés que les presents vos seran presentades, sens dilació y exepció alguna, scrigau y continueu, y continuar y scríurer fassau en lo llibre y altres llochs haont les inseculacions de diputats y hoïdors de[258] scriuen y continuen, ço és, lo dit mossèn Andreu Botella en lo dit lloch de diputat militar per la vegueria de Lleyda, vagant per mort del dit mossèn Baptista Moliner, y lo dit mossèn Hierònim de Vilanova en lo lloch de ohidor militar que ocupave lo dit mossèn Andreu Botella, novament enseculat en lo lloch de diputat, a fi y efecte que havent-se de fer extractions de semblants diputats y oïdors encorreguen[259] de fet en dites extractions respectuosament, axí y en la forma que los altres en semblants llochs posats y enseculats concorreguen de fet en dites extractions respectuosament, tots dubtes y dificultats cessants. En fe y testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstich y militar a tres, quant al bras real a sinch del mes de nohembre any de la nativitat del Senyor MDLXXXV.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit com lo capitular de Tortosa se havie demanat que per obs de la iglésia de Tortosa poguessen tràurer del regne de Aragó sinch-centes càrregues de forment quiscun any, que per ço aquell //504v// bras havie pensat se anàs ab embaxada als brassos de Aragó per a suplicar-los vullan fer la mercè a dita iglésia y per fer dita embaxada han anomenat lo abat de Gerri y lo capitular de Gerona.

Lo present bras adheria al pensament del bras ecclesiàstich y per fer dita embaxada anomenaren don Francesch de Erill y mossèn Joan Ramon de Calders de Segur.

Lo promotor del bras real ha reportat com aquell bras adhereix al pensament del bras ecclesiàstich y per fer dita embaxada han anomenat mossèn Algaró, altre dels sindichs de Lleyda, y mossèn Joan Navarro, síndich de Camprodon.

Mossèn Joan de Olzinelles, donzell, en la vila de Santa Linya, vegaria de Lleyda, domiciliat, compareguè en lo present stament y jurà en ànima sua en la forma acostumada.

258. *En lloc de* se.
259. axí y en la forma que los altres en semblants llochs posats y enseculats concorren.

Die lune, quarta mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo present bras, atès que per lo promotor del bras ecclesiàstich és estat reportat en lo present bras, diem que, per lo contentament que se ha demostrat en lo die de la jornada del sereníssim príncep, se distribuissen de dinés del General alguna quantitat de dinés, per ço aquest bras determinà adherir al pensament de aquell bras ecclesiàstich y resolgué que·s distribuissen per quiscun bras mil ducats entre les persones que han servit an aquell y assò llevats los dissentiments de gràcia.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és estat en lo present bras y ha referit que aquell bras adhereix al parer //505r// de aquest en què·s fassa lo compartiment per quiscun bras.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, com ha procurador, segons assereix, de mossèn Joan Josep de Vallgornera, senyor de Vilanova de la Muga, en dit nom dissent que no·s donen ni presenten a sa magestat ninguns memorials, axí del *excusado* com altres, que també vage junt ab dits memorials lo memorial de agravi fet al dit son principal.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit que en aquell bras se ere presentat y legit un memorial donat per part del monestir de nostra senyora de Monserrat y se és suplicat an aquell bras que sien servits los tres brassos fer embaxada a sa magestat. E per quant lo memorial que·s porta no està de la manera que convé, ans bé se ha de anyadir alguna cosa y per fer aquell han anomenat lo abat de Gerri y més, han resolt que per portar-los a sa magestat: lo reverendíssim bisbe de Elna y lo abat de Lavaix y lo ardiacha Terça.

E encontinent fonch llegida una suplicació per part del monestir de nostra senyora de Monserrat presentada, la qual és del tenor següent:

> Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.
>
> Són tants los agravis, danys, tiranies y mals tractes que han causat y fet los frares de la província de Castella en aquella sancta casa y sanctuari de nostra senyora de Montserrat, tant celebrat per tota la Europa, y posat per la misericòrdia de Déu enmig de Catalunya y sustentat de les almonyes y charitats de aquest Principat //505v// y Corona de Aragó, aont per la misericòrdia de Déu, per mèrits de nostra senyora gloriosíssima, nostre senyor féu en ella tants miracles y misericòrdies que, perque no·s perdés la devoció de dit sanctuari y no se arruynés dita casa hi·s posàs remey convenient a dits agravis y danys, foren forsats los consellers de Barcelona y Consell de Cent, junctament ab los diputats, de representar los danys a sa magestat per a què·s posàs lo degut remey perpetu, reparo convenient y segur, y axí com hu dels majors danys y que té major necessitat de remey y assiento convenient se representa lo sobradit a vostres senyories, excel·lència y micers, que és tanta honra y servey de Déu la conservació de dit monestir per a que se representent a sa magestat y si apparrà als aragonesos y valencians, pus a tots toca y escusar que no se seguesquen en ell major escàndols y procure un remey per medi de sa magestat ab sa sanctedat, per via de constitució ho acte de

cort, que és separar aquest monastir de la congregació de Valladolid y fer-la província per si separada, puix ningun altre remey seria sinó per major dany, tornant al mateix que estava y perque vostres senyories, excel·lència y micers sàpien lo que passe, adverteix lo següent:

Primo, que aquesta sancta casa may fou subjecta a Castella, sinó al monestir de Ripoll y encare vuy regoneix aquesta superioritat ab alguna cosa cada any a dit monestir de Ripoll.

En temps del rey don Fernando y de la reyna dona Isabel, sent tant cristians y desijant la reformació de totes les religions, reformaren dit monestir, de claustrals que //506r// era a frares reformats, y per no haver frares reformats en Catalunya ni a la Corona de Aragó, los feren venir de la congregació de Valladolid y si aguessen advertit los nostres lo que los frares benets en Portugal, que no admeten ningun castellà, no·s foren seguits los inconvenients y danys se són seguits y no podrian dir per ells, hostes vingueren, senyors se feren.

Los sereníssims reys de Aragó, de gloriosa memòria y nostros antichs catalans, tingueren sempre molt gran mirament que strangers no governassen los monastirs de aquest Principat de Catalunya perquè com stranys, com no tenen amor y affectió a les coses que governen, y axí les arruhinaven y arruhinen, no tenint compte sinó en gosar y aprofitar-se de las rendas de dit monestir, com se pot veure en la constitució féu lo rey don Alonço quart, que és la última sots títol de bisbes, prelats y clergues, que la lectura d'ella és de notar en aquest propòsit, la qual per no ser-se observada ha causat en dit monestir molts grans inconvenients y danys.

Perque apoderant-se los frares de la província de Castella, ha vuytanta anys ho més, de dit monestir, tenint tiranizada aquella casa, no volent may servar igualtat ab nostros naturals, ha causat, com està, dit molts grans danys y molt gran ruyna y fent molts agravis a dits nostres naturals, posant en condició de pendre la charitat y almonyes y devoció de dita casa, vent, los que donen dites almonyes, mal administrada dita casa y sos fills maltractats per stranys y vent que en vuytanta anys may y ha hagut sinó un abat català y altre valencià, y lo mateix dels majordoms.

506v//Y pensant posar aquest Principat en les Corts de 1547 algun remey en fer constitució, que ningú pogués ser abat de dit monestir que no agués pres lo àbit en dita casa, feta la lley pensaren la malícia, de llavors ensà han presos molt pochs de aquesta corona, no volent admetre fills de cavallers, ni de persones honrades, ni homes doctes, ni que sien per govern y no prenen sinó molts pochs y aquells que·ls parega ha ells que no són per a res y, si·ls reïxen hòmens de enteniment y de pit, los desterren a Castella, y són dos voltes més que nostros naturals; y per tenir frares molts de llur nació, los fan venir de Castella a costa y despesa del monestir, y altres que venen y van ha Itàlia los persuadexen prengan lo àbit y, com molts ho fan de imperatiu y no per devoció, reïxen inquiets y ambiciosos.

Si prenen alguns nostros naturals per dar a la terra alguna rahó, en lo noviciat los fan tants maltractes que forçadament han de dexar lo àbit, fent lo contrari ab sos naturals, y axí alguns generals han advertit als abats que no prenguessen cathalans ni de aquesta corona, sinó pochs y hòmens baixos y per a poch, y permet Déu que als mateixos que prenen dels nostres ab quin intent fer-los Déu grans religiosos y per a molt y per qualsevol càrrech en dita religió.

Y tot assò fan y procuren per no perdre lo ceptre y mando de dita casa ho, com ells diuhen, per no perdre las Índias, per ser sempre abats y majordoms, entre los quals, y poch de altres que han tingut dits càrrechs y saber com se poden valer del diner, se parteixen entre ells; y axí, com tenen molts dinés, los és fàcil tenir de sa //507r// via los visitadors que venen, las quals visites són sols les més voltes per privar de vot actiu y passiu als que són benemèrits y temien no·ls anomenassen en abats y no posen en llista per a concórrer en dit càrrec, sinó als que ells volen, com se és vist han fet are ab aquesta visita darrera ab fra Francisco Torrelles y altres y dissimulen les culpes de sos naturals castigant asprament a nostres naturals de coses certes y sens culpa.

En lo dipòsit dels diners no y ha horde y als donats, que porten los dinés de les plegues, no·ls assenten tot lo que porten, y si·s quexen, com molts se són quexats als abats, los diuhen: què us va a vosaltres?, y axí se aturen lo que volen, donant exemple als donats que fassen lo mateix.

Ab una informació se prengué, alguns anys ha per los diputats, consta haver tret de dit monestir y portats en Castella més de sexanta mília ducats; are de nou los diputats que vuy són han presa informació de haver-ne tret algunes càrregas y axís diu que alguns abats y majordoms han fet maiorasgos en Castella de les almoines de dita casa.

De les almoynes y acaptes de Castella que són alguns milanars cada any, ne ve casi no res a Monserrat.

Dos ho tres-cents ducats de Monserrat de renda que algú dexà en Castella la han donada y aplicada a un monestir de Castella, manant que no·s puga demanar ni repertir sots pena de excomunicació.

Fra Sebestià de Elzinas, sent majordom, tingué, sens llicència ni saber-ho son abat, en un forat dotze mil lliures molt temps y lo mateix tingué altre majordom //507v// sis ho set mília lliures, en la montanya y en altres parts se són trobats molts dinés; que tot senyala mala administració.

Y ara, poch ha, se·s trobat un forat que passe de la cambra del àbat al depòsit del diner fet ab molt gran malícia y cautela, ab dos portes ab dit forat, que no·s podran conèixer, ni vèurer, per ont entraven en dit depòsit sempre que volien, tenint dit depòsit una porta principal ab tres claus per cerimònia, lo que és estat posar lo sagell a tot lo que se·s dit què pot pensar tenint la casa sexanta mília ducats de renda, los pelegrins són cruhament hospedats y ab pocha charitat tractats, y los frares y monjos poch regalats, y los que van allà per sa devoció, cavallers y altres de aquesta corona, són mal provehits, y si són de llur província se fan molt diferentment; y està vuy dita casa empenyada en més de trenta ho quaranta mília lliures, que tot és senyal del frau fan y de la mala administració tenen.

Los monjos del consell de dita casa sempre són la major part castellans y axí fan tot lo que volen, adherint ab lo abat y majordoms, y los nostros naturals no tenen sinó offici de treballs y obediències, y aixís proveheixen llarch a dits frares sent malalts y anant camí y en llurs seldas, fent-ho molt stretament, y molt diferenment ab los nostros.

Ultra lo que frauden en los dinés, trahuen de Cathalunya, donen y gasten moltes coses, ab scàndol y descrèdit de dita casa y religió.

Dites coses posades en aquest memorial y altres estan provades en lo procés y se provaran més particularment //508r// ab la visita que·s va fahent, tenint speransa que estes coses se remedieran ab la visita del senyor bisbe de Lleyda, fra Benito de Toco, la qual no fou com se sperave, per no haver feta justícia en dita visita de privar al abat y majordoms durant dita visita per tenir, segons ell deie, les mans lligades per a poder-la fer, de què se és seguit lo dany y inconvenient y scàndols se són seguits des de sa mort ençà, y encara que ab la visita del senyor bisbe de Lleyda se té sperança, la visita se farà bé y com convé al servey de Déu, y d'ella resultarà, hi·s veurà lo dany y ha en aquella casa, y particularrment se podran castigar los culpables.

Tota via per posar en dita casa un remey perpètuo y segur y eficàs y durable se ha de procurar y suplicar a sa magestat intercedesca ab sa sanctedat que fasse promesa per ser separada de la congregació de Castella y que de dita separació se fasse constitució incommutable he inviolable y concedir als diputats de Catalunya facultat de poder gastar de les pecúnies del General fins en una summa convenient ha effecte de impetrar de sa sanctedat la resposta resolutòria de què acerca del sobredit li serà estat per aquest Principat suplicat y per sa magestat intercedit, perquè tot altre remey, segons està dit, és de ningun efecte y los ànimos dels uns y dels altres irritats, serie venir en pijor, y ab aquest cessaran totes les queixas de la ciutat y Diputació y de tota la terra y ab aquest medi se llevaran totes les ocasions y motius que podrien portar aquesta casa a semblant, ho pijor estat, del que are està, y ab aquest se exclouen les llargues //508v// dissencions y pretencions que y ha hagudes en dita casa després, puix los castellans entraren en ella, y puix los de aquest Principat y Corona de Aragó [no] van a Castella a molestar, ni inquietar les cases, ni pendrer lo pa de la mà; rahó que gozen nostros naturals en pau que·s en sa terra, puix és cosa pròpria sua y ells vajen a gozar las que tenen en Castella, que no faltaran religiosos d'esta corona que la regiran, axí en lo spiritual com en lo temporal, tan bé com a qualsevol d'ells, com se és vist en los pochs prelats d'esta corona que àn governada y aguera aguts molts si·ls aqueren volgut elegir en abat y majordoms.

Y pus en lo Concili de Trento se ordenà que en la terra ho província ha ont havie sinch monestirs ho més se puga fer província separada y distincta, en aquesta Corona de Aragó se troben vuy sinch monestirs ho més, y dins pochs dies se'n faran més feta dita separació, hi·s augmentaran y tots se asossegaran, com se féu en la separació que feren Jacob y Laban, y entre tant se porie regir esta casa y las que ab ella estan unides per un prelat bisbe, que sa sanctedat y magestat anomenassen, y tot altre remey és dèbil y flach y per a majors danys.

Han de suplicar a sa magestat mane fer venir a fra Torrelles y ha fra Sánchez, portuguès, que estan vuy desterrats en Castella injustament, perquè sien desagraviats y perque puguen ser presos de testimonis en la visita.

Y se ha de tenir molt particular agravi lo que scrigueren fra Sebastià de Alzinas y fray Gusman y fray Feria de que nos donarien ha heretges y francesos y que sa magestat nos haurie de conquistar.

509r// És de confiar, que sent sa magestat príncep y rey tant christià y tan arrimat a rahó y justícia, y pare y senyor de tots, que en cosa tant justa serà més servit

de complaure y fer mercè a tota esta terra y Corona de Aragó que complaure a tants pochs frares castellans y ambiciosos, superbos y mal administradós de dita sancta casa y ultra que serà posar aquella sancta casa en quietut y servey de Déu y de sa magestat, serà escusar que no·s perda la devoció de un tant gran sanctuari y que no·s seguescan altres majors inconvenients com se'n són seguits, per ser més cert lo remey se'n fassa constitució en aquestas Corts de dita separació com està dit.

Les causes y motius que y ha més particulars perquè convé dita separació y los danys que cause y pot causar de no fer-se, ab altre memorial apart se darà, per no posar-los assí per no enfadar ab tanta scriptura y rahons.

Die tertia mensis novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit deliberatum que se speren sinch o sis dies y aprés deslliberarà lo que convindrà.

Die lune, quarta mensis novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico, fuit facta deliberatio continens inter alia sequentia in efectu: que oïda la scriptura lo die de aïr presentada en lo negoci del monestir de Monserrat, vent quanta necessitat té dit negoci de remey, deslliberen que puix se ha de fer embaxada a sa magestat per lo negoci de les abadies vacants, que també se li fasse embaxada per lo dit //509v// negoci particular del dit monestir de nostra senyora de Monserrat, cometent al molt reverent abat de Gerri que pose lo que se haurà de representar a sa magestat y ordenen un memorial, y aprés se scriga en lo present stament y vist aquell se deslliberarà lo que convindrà. *Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, notarium.*

Lo present bras deslliberà que·s fasse un memorial y per fer aquell anomenà mossèn Galceran Cohors y de Soler, y per fer dita embaxada anomenaren al senyor bescompte de Rochabertí, don Joan de Icart y mossèn Joan Burgués y de Só, cometent al promotor del present bras ho represente als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha referit que aquell bras havie feta nominació per fer dita embaxada de la persona de micer Frexenet, altre dels síndichs de Lleyda, mossèn Andreu Vilaplana, altre dels síndichs de Gerona, y micer Garau Mascaró, altre dels síndichs de Vilafrancha de Panadès, fer y ordenar lo memorial que se ha de representar a sa magestat anomenaren lo dit micer Nicolau Frexenet.

Mossèn Rafel Lluís de Tarrades, donzell, en la ciutat de Gerona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Frexenet, síndich de Lleyda, y[260] Ortodó, síndich de Puigcerdà, embaxadors del bras real, han referit que aquell bras agrahien la determinació feta per aquest bras, però adverteixen que sie servit lo present //510r// bras haver consideració al número dels síndichs són en aquell bras, perquè considerat que los dels brassos ecclesiàstich són tan pochs y ells molts, no tindran prou del que los és estat tatxat, y per so suplique aquell bras sien servits acrescentar la quantitat assenyalada.

Dictis die et anno, pulsata iam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

260. *A continuació, espai en blanc.*

Mossèn Joseph de Bellafilla, havent entès per relació de les persones eletes per fer los memorials dels agravis han feta en lo present bras, com en la casa aont estan junctats per fer los memorials dels agravis se ha perdut un memorial de agravis donat per los síndichs de Barcelona, per so dissent a tots y sengles actes, acceptat lo de la habilitació, fins a tant dit memorial ho còpia d'ell torn en poder de les persones elegides per dits agravis per a què lo posen en la forma que los altres memorials dels agravis solen estar, perque se puga llegir en los brassos y presentar entre los altres a sa magestat, requerint sie publicat y insertat en lo present procés.

Lo magnífich mossèn Galceran de Cahors y de Soler, en nom y per part dels molt magnífichs consellers de la ciutat de Barcelona, presentà en lo present bras una suplicació, la qual per mi Joan Sala, notari de Barcelona, fonch llegida.

Don Jaume de Pinós ídem ab dit mossèn Bellafilla dient que també se fassen les mateixes diligències per lo de la Conca de Barberà.

Don Joan Icart dissent a totes coses de gràcia.

Mossèn Bernat Malars dissent a totes coses de gràcia //510v// y en special en lo compartiment dels dinés se són tatxats en lo present bras per la jornada del sereníssim príncep.

Don Ramon d'Homs, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Joan Cassador dissent que no·s porten a sa magestat que no y vagen dos memorials de agravis que són perduts.

Lo present bras ha deslliberat que vaje lo promotor als altres brassos per fer-los ha saber, per via de pensament, com aquest bras té entès, per les tres persones eletes per fer-los memorials dels agravis, se serie perdut un memorial donat per los síndichs de la ciutat de Barcelona en poder de algú entre ells, que se fasse a saber als senyors tractadors y també a sa magestat.

Mossèn Joan de Setantí me ha donat a mi Joan Sala, notari y scrivà del present bras, una scriptura contenint en si dissentiment, demanant y requerint sie llegit y insertat en lo present procés y és del tenor següent:

> Com sie cosa justa que los que demanen justícia la fassen primer dels mateixos y axí puix los brassos de la present Cort demanen justícia a sa magestat perquè aquells desagrave dels agravis que sos ministres àn fets, axí per consegüent és vist que los brassos desagravien dels agravis que sos ministres han fets y com sien tants los agravis que en los triennis passats són estats fets a Joan de Setantí, dels quals ne són jutges los diputats qui vuy són, per ser dels triennis ab que del proppassat,ultra dels que estan //511r// per aquest efecte en lo procés que contra lo procurador del General aporta, y sie just de aquell sie desagraviat, per ço dit Setantí dissent a tots y sengles actes, y que no se puga tractar de ningun agravi particular, ni de altre cosa alguna, exceptat lo servey de sa magestat y de les Constitucions generals y dels agravis generals y del redrès general y de la habilitació, fins a tant que sie donada forma per los tres brassos com dit Setantí puga ser desagraviat del memorial de agravi que ab lo present dissentiment presenta, puix ab les sinch coses en lo present dissentiment exceptades se pot acabar la Cort, fent fer lo servey de nostre senyor y de sa magestat y bé comú de la terra, requerint a vós, notari, que lo present dissentiment notifiqueu y ligiau en lo present stament y als altres brassos, junctament amb lo sobredit memorial que ab lo present dissentiment us presenta.

E encontinent foren llegits en lo present stament lo dit memorial de agravis donats per dit Setantí compresos ab lo sobredit dissentiment, lo qual és del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres he il·lustres senyors.

Com aquesta sie la ocasió en la qual los agraviats han de sperar lo remey de sos agravis y de la mateixa manera que és just que sa magestat desagravie a sos vassalls y an aquells refasse los danys he injúries que sos oficials los han fets, així per consegüent ab la mateixa rahó és just que vostres senyories, excel·lència y micers desagravien los danys, he injúries, he treballs que sos ministres //511v// y oficials injustament hauran causats a Joan de Setantí per excessos hagen comesos contra privilegis, Constitucions, Capítols de Cort y contra justícia, y com sien tals y tant grans los agravis, danys he injúries causats a dit Setantí per los diputats, assessors y alguns officials del General dels triennis dels quals los diputats que vuy són no tenen poder per a posar-li les mans, sens exprés orde dels brassos, per ser coses fetes abans del trienni proppassat del qual ells són jutges y no·n són dels altres més atràs, los quals agravis són ultra dels acusats en la iniqua y mala exequció contra ell feta y així deduhirà dit Setantí dits agravis sens prejudici de les causes civils principals y de suplicació, las quals aporta contra lo procurador del General devant los diputats del General de Catalunya en Barcelona residents. E com de la major part dels agravis, danys, he injúries que assí se deduhiran ne donà quexa en la visita que feren los diputats del trienni que comensà en lo any MDLXXXV y en justificació de aquells donà diversos testimonis, he instà súmmament se li fes justícia fent-li satisfactió de dits danys y agravis, lo que may pogué obtenir, ni tampoch que en dit negoci se fes declaració alguna, puix los assessors de qui se quexave feyen la visita, per so dit Setantí deduheix assí de nou part de dits agravis y altres que aprés li són estats fets que seran los que así se segueixen, que en los demés, per excusació de prolixitat, se'n referix als capítols que en dita visita estan posats y deduhits per alguns dels quals agravis, vist que no podie alcançar justícia de aquella dit Setantí ha //512r// interposades diverses appel·lacions *coram auctenticis personis* esperant Corts Generals, en les quals és la ocasió que los agraviats de so fan per a tenir remey y reparació de aquell.

Primerament, los diputats y assessors del trienni que començà en lo any mil DLXXXII agraviaren, damnificaren he injuriaren a Joan de Setantí contra Constitucions y tota justícia, puix sens prova ni judici algú urgent ni considerable y sens instància de part, que, en contra lo privilegi militar que dits diputats tenen obligació de fer guardar y defensar, feren prendrer y encarcerar dit Setantí y per dita ocasió, encara que immune de tota culpa, estigué detingut per presons prop de un any, patint grans danys, injúries, interessos he incommoditats en sa persona y béns.

Y per més danyar y damnificar a dit Setantí y perquè no se descubrís qui tenie la culpa del que a ell lo inculpaven, havent demanat lo procurador del General als diputats ab suplicació que manassen fer cridas oferint dinés a qui descubriria lo delicte per lo qual tenen pres a dit Setantí, no·u volgueren dits

diputats provehir, sent axí de costum, perquè no se descubrís qui haurie fet dit delicte y per consegüent fossen forsats delliberar a dit Setantí contra del qual si constarà de alguna cosa no tenie perquè fer tal demanda lo procurador del General.

Y continuant lo ànimo de injuriar y danyar a dit Setantí, lo encarceraren en una mala presó a ont posan los malsfactors y axí com ha tal li posaren //512v// injustament ab ell una guarda que no·l perdés de vista y en la nit li posaren una copa de foch tan mal encesa dintre de dita presó que la dita guarda y dit Setantí, per ocasió de dita copa de foch, vingueren a punt de morir y obrint-lo, l'endemà de matí, a la posta de dia, la dita presó, Melchior Rovira, escarsaller y porter dels diputats, dit Setantí li digué que de sa part digués als senyors diputats que·s trobave molt mal, que li manassen venir un metge, lo que a ells los apregués, per a què li donàs algun remey y havent-ho dit Rovira, porter, dit als diputats, no se'n curaren, ni manaren obrir dita presó fins tocades dotse hores de passat migdie que, si nostre Senyor per sa misericòrdia no se apiadara de dit Setantí, permetent que dita malícia de mal se expellàs, per altre part fóra mort sens remey, ni confessió, com en molts semblants casos se ha sdevingut.

Procurant dits diputats en dits agravis que lo mateix dia que prengueren a dit Setantí li enviaren a demanar la clau de ont tenie las scripturas y actes, la qual encontinent donà, y ab ella anaren los officials del General, per manament de dits diputats, a sa casa y li prengueren y s'enportaren totes les scriptures, actes, tresllats y memòries als en dret y fet de la causa que, contra lo procurador del General, aportave y vuy aporte dit Setantí, sens prendre inventari de aquelles, lo qual és contra tot dret y justícia, y més estant en presó, y tenint-li dits actes, ab los quals concistia la defensa de sa causa que contra ells aportave; passaren avant en fer provisions y procehiments en dita causa //513r// tenint-li detinguts dits actes, que eren ses armes ab les quals se havie de defensar, y vehent dit Setantí aquest tant notable agravi y oppressió que se li feya, envià dos cavallers a dits cavallers ab procura per a firmar àpocha dels actes y scriptures que·ls restituiren, los quals cavallers suplicaren a dits diputats tornassen dits actes dient que ells aportarien procura per a fermar àpocha dels actes y scriptures que·lls restituhirien, y dits diputats no volgueren fer-lo que no firmassen àpocha a carga cerrada que rebian tots los papers y actes que eran estats trets de casa de dit Setantí per colocar lo agravi li haurien fet en aportar-se'n dits actes sens inventari y axí, vist assò per dit Setantí, y que per aquesta ocasió, y més estant ell en presó, per falta dels actes se li perdia la causa, fou forsat de firmar àpocha ho carga cerrada que rebia tots los actes y scriptures que li havien tretes de sa casa, y hagué de pendre las que li volgueren donar y assò féu per exir de tal opresió y que sa causa no se li acabàs del tot de perdre.

Y consta molt clar lo ànimo delliberat de dits diputats y assessors tenien de danyar y llevar a dit Setantí la defensa de sa causa ab lo sobredit capítol y lo que are se segueix, puix procehiren criminalment contra Steve Vergés y Thomàs Bohera, procuradors de dit Setantí, y encarceraren al dit Vergés y·l tingueren ab grillons, detingueren en la Deputació al dit Bohera per haver, respectivament, fetes diligències de dret permeses en la causa de dit Setantí com foren presentar

als diputats suplicacions molt decents ab les quals suplicaven dels agravis que li feyen perque no passasen en[261] //513v// cosa indicada, y tantbé per haver presentades algunes requestes a persones que no eren officials de la casa de la Diputació, com axí convingués a sa justícia, y a mossèn Boera, notari de Barcelona, y ha un criat seu, perque prengueren los actes de dites requestes com axí estigueren obligats per rahó de son offici, los arrestaren en sa casa, hi·ls prengueren los originals dels actes de dites requestes, y·ls exigiren la deposició, com ha reos, per haver fet lo que tenien obligació de presentar dits actes essent-ne estats request per los procuradors de dit Setantí y de las sobredites suplicacions, les quals ne volgueren dits diputats decretar ni provehir; dels originals dels actes de dites requestes, que llevaren al sobredit notari, ne feren enquesta criminal a dit Setantí, y també exigiren la deposició com ha reo al magnífich mossèn Gordilla, advocat que ere aleshores de dit Setantí, per haver fetes y fermades les dites suplicacions y, finalment, feren tantes molèsties als procuradors, advocat y notari que feyen los actes de dit Setantí y negocis que·l privaren de sa defensa, pus, per tants maltractes, ni trobave que li fos procurador, ni monitori que volgués stipular sos actes en negocis tocants a la Deputació com axí ce'n aguessen desanganat los sobredits procurador y notari y altres de dites professions y, passant lo sobredit, stant lo dit Setantí en presó com estave, poden considerar, vostres senyories, excel·lència y micers, los danys, molèsties y gastos que li resultarien, y vingué ha tal extremo que, no tenint a qui enviar per a pendre còpia de les provisions que contra ell feyan los diputats, sinó tantsolament un patge que tenia, li feyan pagar de las còpies de trellat encontinent sis //514r// voltes més del que valien, fent-lo entretenir molt, perquè les provisions pasassen en cosa judicada, y finalment li donaven totes les molèsties y danys que li fonch possible y més dels que assí poria dir ni encarir.

Y com en lo termini que començà en lo any de 1575 los diputats feren crida per la visita, com és de costum, dit Setantí donà queixa en dita visita contra los diputats y assessors y alguns officials del trienni precedent per los sobredits y molts altres agravis que, per excusar probitat, no·s refereix assí, cometent als capítols que devant dits diputats donà y havent justificat aquells ab testimonis y per molt que dit Setantí instà en dits diputats, no volgueren declarar en dit negoci, y ab gran treball de les parts se féu la offensa, puix se feya ab los mateixos assessors de qui se sonave la queixa y per so no se passà avant contra dits diputats y assessors del precedent trienni, denegant fer justícia a dit Setantí de dits agravis, declarant-se que en dit trienni, que comensà en lo any 1575, no entén donar queixa del deputat ecclesiàstich.

Y a més dels sobredits agravis que dit Setantí deduhí en dita visita se li són fets los següents, so és, que en lo trienni que comensà en lo dit any de 1575 perseverant dit Setantí ajustar lo mateix que havie instat en lo precedent trienni y en dita visita ho haurie deduhit per agravi, so és, que li fossen donats nous assessors per observança del capítol quart de les Corts 1547 interposant de nou suplicació de les provisions gravatòries que en lo precedent trienni eren estades fetes, les quals no li havien volgut cometre, y demanant que aquelles //514v// fossen comeses per

261. *A continuació, repetit,* en

observança de dit Capítol de Cort, algunes persones interessades y que fins en aquelles horas haurien estorvat que nos vés la justícia de dit Setantí, procuraren se fermàs dubte si se haurien de entendre o no les dites suplicacions sens fer cosa dubtable, y los dits diputats per dit efecte junctaren una volta tres doctors del Real Consell y aprés sis, los quals tots resolgueren que, en les causes de suplicació per dit Setantí interposades, tenien obligació de cometre aquelles a nous assessors per observança del dit Capítol de Cort y, no obstant assò, y que tostemps dits diputats digueren a dit Setantí que no·s farie sinó lo que dits doctors dirien y determinarien, no volgueren cometre dites causas de suplicació a nous assessors, com estave determinat per dits tres doctors, fent-li còrrer la riera vana ab treball y gastos, del qual li resultaren grans danys y interessos, axí en allargar-li tant la causa, com per los que en dit negoci va patir.

I axí tantbé en dit trienni de 1575 fonch molt agraviat dit Setantí per quant estave tant immune del cars per lo qual los diputats lo tenien capturat que, havent-li fet la cort real enquesta, no trobaren sobre dit negoci mèrits per a publicar-la y no tansolament no las publicaren, però li escancellaren la manlleuta que en la cort real tenie prestada y per consegüent fonch absolt y los dits diputats y assessors del trienni 1572, per la afectió que en dit negoci tenien, difamaren a dit Setantí dient públicament que en lo procés que ells havien fet en la Diputació estave provat lo delicte y se té entès que lo mateix scrigueren a sa magestat y per ço dit Setantí no volgué axir //515r// a manlleuta, sinó que li fessen la causa en la Diputació perque en tots los tribunals constàs la veritat y axí los dits diputats del trienni que començà en lo any 1572 lo darrer die que isqueren li publicaren la enquesta, y los diputats que entraren lo any 1575 per a fer la causa de dit Setantí cridaren tres doctors del Real Consell criminal, los quals, junctament ab los assessors de la casa que eren sos enemichs, votassen sa causa y axí la votaren y axí la major part dels sinch doctors que entrevingueren en dita causa foren de parer que absolguessen y lliberassen dit Setantí; y dits diputats, perquè no constàs clarament de la justícia de dit Setantí, y per consegüent de la afectió que los diputats sos predecessors havien tinguda en dit negoci, y que no constàs quant injustament havien disfamat a dit Setantí, no volgueren seguir lo vot dels més, sinó que, ab lo parer dels manco, tragueren de la presó al dit Setantí a manlleuta contra lo parer dels més, los quals li donaren sentència absolutòria, del qual tant notori agravi y mal exemplar, a més del dany que dit Setantí ne rebé, li fou gran prejudici, injúria y desauctoritat que no constàs de la veritat tant clara com ella aguera aparegut ab sentència absolutòria.

Ytambé en lo dit trienni que començà en lo any 1575 agraviaren dits diputats a dit Setantí per quant ab diverses supplicacions deduhí y allegàs causes de suspites molt justes contra lo canceller Montaner, micer Sala y micer Çabater, qui per son negoci eren estats cridats en la Diputació, y dits diputats no volgueren admetre aquelles, ni cometre la conexença de dites sospites a doctors no suspectes, //515v// ans bé las cometeren als assessors qui eren, de ont prenien fonament dites suspites.

Y, com en la Diputació restaren lo assessor que li havie fet los dits agravis, tanbé continuaren aquells en lo trienni que començà en lo any 1578, per quant dit Setantí també ha presentat suplicacions, demanant que las causes de suplicacions per ell interposades, les quals no li haurien volgudes cometre en los triennis pre-

cedents, los cometessen a nous assessors per observança del capítol quart de la Cort del any 1547; y, continuant a destorbar aquesta justícia, las persones interessades perque no se vés las coses que havien malfetes las entretingueren fins als VIIII de abril MDLXXVIIII, que dits diputats cometeren dites causes de suplicació a nous assessors per observança del dit Capítol de Cort, la qual suplicació y commissió en ella feta per dits diputats en lo trellat de dit Setantí lo detingué tot lo dit scrivà major y no˙u volguren donar a dit Setantí, no obstant que li fonch dit moltes voltes per los diputats, y assò féu per respecte que dit notari major tenie una causa consemblant, y axí, per la fluxedat y respostes dels cinch diputats, com per defensar al dit Rufet, lo assessor, qui havie fetes les provisions de que dit Setantí suplicave y no·s vessen les faltes que en ellas y havie per les dites coses, li fonch detinguda la causa de suplicació des de nou de octubre de 1574, que dit Setantí començà de suplicar, fins a XVI de novembre 1580, que·s començà a passar havant en la causa de supplicació de una pretesa sentèntia, que·s donà a sinch de dit mes y any, que són sis anys, y en tot aquest temps may parà dit Setantí de solicitar la dita causa y commissió de dita //516r// causa de suplicació, fent moltes diligències ab los diputats, los quals, no obstant que manaren a dit scrivà major que tornàs a dit Setantí son trallat ab sa suplicació y commissió en aquella feta, no y posaven ses forses; per la qual commissió, dilació y detenció dit Setantí ha rebuts grans danys he injúries y patits grans treballs.

Y entre altres molt notables danys, que són estats causats a dit Setantí en allargar-li tant la commissió de sa causa y contra la disposició de Capítol de Cort dalt mencionat, són estats molt notables haver-li estorbat ab aquesta detenció lo no poder passar avant lo servey de sa magestat en aquest temps, com ho tenia acostumat, y del qual sperave gran utilitat, y també que en aquell temps que li fes enpendre contra tota rahó y justícia poguera fer altres negocis y coses que importaven molt, tot lo qual no pogué fer per dites rahons.

Tots los sobredits agravis, danys, he injúries que, contra justícia, privilegis, Constitucions y Capítols de Cort a dit Setantí sian stats causats per los dits diputats y altres officials de sobre mencionats, y alguns d'ells fets a instància del procurador del General, los quals tots són ministres y officials de vostres senyories, excel·lència y micers, los estima dit Setantí en sis mília ducats.

Los quals agravis, danys, he injúries y treballs dedueix dit Setantí, en lo millor modo que pot y deu, suplicant a vostres senyories, excel·lència y micers sien servits advertir-los y considerar-los y los molts he notables que per dites ocasions ha patits, he suportats, que són tants que no·s poden explicar, com ha vostres senyories, excel·lència y micers los és notori, y per ço sien servits provehir y manar que los //516v//[262] dits danys, injúries, despeses y treballs sien refets, pagats y satisfets a dit Joan de Setantí, puix aquells se són seguits per excessos de sos officials, com axí ho fasse sa magestat per sa clemència, gran chiristiandat; y per més justificació de dites coses, exibeix y produeix dit Setantí lo procés de la visita que·s féu en lo principi del trienni que començà en lo any 1575, ab los testimonis per dit Setantí en aquella donats, y lo procés criminal fet en la casa de la Deputació contra dit

262. *A continuació, repetit,* que los.

Setantí, y los actes que per dit Setantí seran designats, y los testimonis que sobre dits capítols seran donats per més justificació y clarícia de dits agravis, suplicant dit Setantí quant pot, vostres senyories, excel·lència y micers, sien servits cometrer y donen son poder als diputats de Catalunya, ho a les persones que a vostres senyories, excel·lència y micers ben vist lo serà, manant-los que, dins un termini competent, desagravien dit Setantí dels danys, injúries y treballs que ha patits y que en tot li sie ministrat compliment de justícia, *non se stringens, etc. Que licet, etc. Altissimus, etc. Juan de Setantí, in causa propria.*

Qua suplicatione gravaminum per me, notarium et dicti stamenti ecclesiastici, scribam, lecta et habito tractatu, fuit decretum que se scrigue als diputats que fassen justícia sobre les coses suplicades, citat los que se hajen citar y sens prejudici de les causes pendents, les quals se agen de passar havant, servades les Constitucions y segons serà de dret.

Et lecta dicta suplicacione per dictum brachium seu //517r// stamentum militari, fuit decretum pro nunch.

E poch aprés, lo dit mossèn Joan de Setantí alsà y suprimí lo seu dissentiment sobremencionat fins a demà a mig die inclusive.

Lo present bras ha feta delliberació que sie habilitada la persona del noble don mossèn Climent, protonotari de la Corona de Aragó, per tots los actes fets y fahedós per aquestes y altres qualsevols corts, dependents y emergents de aquell és *tantum et non alias nech alio modo,* cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit que aquell bras ha habilitada la hora d'esta nit a les vuyt hores.

E lo present bras, encontinent, adherí al bras ecclesiàstich que sie habilitada la hora d'esta nit fins a les vuyt hores.

Lo promotor del bras real ha referit que adhereix al parer del bras ecclesiàstich y de aquest que sie habilitada la hora fins a les vuyt hores d'esta nit.

Don Jaume de Pinós alsà del tot lo dissentiment que té posat esta tarde, atès que té entès se és trobat lo memorial del agravi de la Conca de Barberà y lo del síndich de Barcelona.

Lo present bras, atès que mossèn Joan Ramon de Caldes, altre dels embaxadors per lo present bras elegit per fer embaxada als altres brassos de Aragó, ere absent del present bras y la embaxada necessàriament se havie de fer de prompte, per ço, en lloch y per absència de aquell, anomenà a mossèn Joseph de Bellafilla, lo qual, ensemps ab don Francisco de Erill, //517v// vage per part de aquest bras a la dita embaxada, cometent al promotor del present bras la dita nominatió reporte als altres brassos.

Mossèn Joseph de Bellafilla, atès que ja se és trobat lo original del agravi donat per sa magestat [a] los síndichs de la ciutat de Barcelona, per so alsà del tot lo seu dissentiment tenie posat per lo que dit memorial se ere perdut.

Los nobles don Jaume de Cardona y de Rochabertí, don Berenguer de Peguera y mossèn Pere Cassador, per lo present bras, mossèn Andreu Vilaplana, síndich de Gerona, mossèn Joan Ponsich, síndich de Vich, y mossèn Joan Navarro, síndich de Camprodon, per part del bras real embaxadors elegits per a presentar lo memorial dels agravis resultant del *excusado,* anaren a fer la dita embaxada, partint a cavall de la present iglésia en la forma següent, ço és, en la primera filera don

Jayme de Cardona y mossèn Vilaplana, síndich de Gerona, en la segona filera don Berenguer de Peguera y mossèn Joan Ponsich y, en la última y tercera filera, mossèn Pere Cassador y mossèn Joan Navarro, síndich de Camprodon, y ab aquest orde, ab los porters dels brassos militar y real, anaren ha cavall al palàcio real, ab masses altes, y tornats que foren de dita embaxada lo dit don Jaume de Cardona y de Rochabertí referí en lo present bras que, entrats en la pessa aont la real persona estave, los porters abaixaren les masses y se posaren a una part de dita pessa y, estant en peus ab lo cap descubert, entraren los dits embaxadors, y fet per aquells lo degut acato a la persona real, lo dit don Jaume de Cardona y de Rochabertí digué a sa magestat que ell y tots los //518r// restants embaxadors, en nom y per part de aquest bras y del real, presentaven a sa magestat un memorial de agravis fets a algunes persones resultants del *excusado*, los quals suplicaren a sa magestat fos de son real servey manar-los mirar y manar desagraviar y satisfer als agraviats, y donar orde, per sa benignitat y clemència, que de aquí al devant semblants agravis no·s fahessen, he, besant lo paper del memorial, lo lliurà en las reals mans de sa magestat, lo qual sa magestat prengué y responent a la embaxada que los manaria mirar y haria justícia.

Tornats que foren don Francisco de Eril y mossèn Joseph de Bellafilla de la embaxada feren al bras de Aragó, referiren com aquells brassos han dit que ells desitjaven fer tot servey en aquestos brassos y tenir tota bona correspondència, que ells ho tractarien y de llur determinació tornarien resposta.

Don Phelip d'Espés dissent a tots y sengles actes fins a tant sie declarat en què han de emplear los dinés tatxats per los tres brassos.

Mossèn Onofre Cardona ídem ab don Phelip d'Espès.

E poch aprés, lo dit don Phelip alsà lo seu dissentiment del tot.

Die martis, quinta mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Onofre Cardona alsà del tot lo seu dissentiment per ell lo die de haïr posat.

Mossèn Miquel Gay dissent a tots y sengles actes, exeptat //518v// la habilitació, fins a tant sie tornat resposta al bras real sobre la embaxada feren al present bras, ab la qual demanaven los fos aumentada la quantitat tatxada per los brassos per la jornada de la jura del serenísism príncep.

Dictis die et anno, audita jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Joan Cassador alsà lo seu dissentiment per ell posat a la presentació dels agravis.

Mossèn Miquel Gay ha alsat lo seu dissentiment per ell posat lo die present a tots actes.

Mossèn Joan de Setantí alsa lo seu dissentiment té posat a tots actes per tota la present tarda, la present suppressió en res no obstant.

Per mossèn Miquel Joan Amat, en nom y per part de micer Miquel Ferrer, doctor del Real Consell, presentà en lo present stament una suplicació demanant fos llegida, la qual fonch llegida y decretada y és del thenor següent.

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssims, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Micer Miquel Ferrer, doctor del Real Consell de Cathalunya, diu que en les Corts Generals en Monçó celebrades l'any de la nativitat de nostre senyor Déu Jesuchrist 1553, capítol 12, ajustant al capítol XIII de la Cort del any MDXXXX-VII, fonch per la magestat real statuhit y ordenat que se fes tatxació general dels salaris de totes les scriptures judicials y dietes de notaris, y se agués ha ordenar per lo canceller y regent la cancellaria y doctors del Real //519r// Consell, y que fos estampada, y estigués de aquella una taula en la sala del canceller y altre en la sala del vicicanceller y en son cas del regent la cancellaria, y en lo CX de la mateixa Cort del any MDLIII fonch statuït que la taula que antigament se solia tenir privada en la sala de la presó, en la qual eren continuades las tatxes del que los presos als carcellers han de pagar per quiscun die, axí de mesa, morabatins y altres drets, axí a dit carceller pertanyents, ans encara als alguzils, veguers, notaris del criminal he altres officials, fos reparada y tornada en dita sala, de la qual taula, ja abans en les Corts del any MDXXXII, capítol VI, ere statuït y ordenat que lo peticioner agués de tenir una taula ho post en la sala de la presó, en la qual sien notades y scrites las tatxes dels salaris, y axí és que per ordinacions són tatxades als scribans y altres officials de la Cort, perquè los negociants per ignorància no sien extorquits en sobrats salaris y encara que, poch aprés dites Corts del any MDLIII per los reverents canceller y magnífichs regent la cancellaria y doctors qui les hores eren del Real Conçell, foren fetes y fermades de ses mans algunes tatxes de les scriptures y dietes dels notaris del civil y dels salaris del dret del sagell, emperò no sols aquelles tatxes no se stamparen, ni de aquelles se feren taules, però tampoch no·s tatxaren les scriptures y dietes dels notaris del criminal, ni del dret del registre, ni del procurador fiscal, dels agutzils, dels veguers de la Règia Audiència, dels porters reals, del carceller, dels corredors qui fan les vendes per exequció dels stimadors y //519v// calculadors, y per so, en la llochtinència y presidència del excel·lent duch de Terranova, fonch manat a micer Miquel Ferrer, altre dels doctors del Real Concell civil, que prengués special càrrech de collegir y referir en los reals concells, civil y criminal, e lo que trobaria tocant a dites tatxes y compliment de dites Constitucions, y axí dit Ferrer, ab tota la diligència y solicitud, la qual saben y poden referir dits senyor bisbe, llavors canceller, y los magnífichs regent micer Cordelles y altres doctors de dits consells, presents en Cort, conferint de assò també ab los magnífichs doctors del criminal y prenent los memorials que alguns de dits doctors havien fet del que havien practicat y los ocorria, col·legí tot lo que trobà se ere observat fins en aquell temps y ho referí en scrits, en los dos concells, estant juncts, y vist y examinat per aquells, ajustant y llevant, y posant lo que·ls paregué, dit micer Ferrer, no sols ab treballs de sa persona, més encara a despeses y diners propis seus, féu bona part dites tatxes y féu

fer y posar dites dues taules dels salaris, l'una en la sala del regent canceller, la altre en la sala del magnífich regent la cancellaria, y també aprés dels salaris del criminal, altre taula de la presó, y axí mateix féu estampar un manament fet per lo llochtinent general de sa magestat, precehint deslliberació ab lo real consell a instància del procurador fiscal, sobre lo vendre del vi, pa y altres coses que·s venen en la presó als presos y sobre altres coses, y totes estampà y se feriades peses com és dit de dit micer Ferrer, fins a pagar les posts de dites taules y lo treball del fuster que obrà dites taules y de les dites tatxes se'n donà particularment a quiscú dels dits doctors del Real Conçell, civil y criminal, y del //520r// manament a quiscú dels doctors del criminal.

Ítem, dix dit micer Ferrer que en les Corts del any MDLIII fonch statuhit que de les conclusions eren estades fetes en la Règia Audièntia se'n fessen decisions, segons lo orde que donaria lo llochtinent general ab lo Real Conçell, y que se estampassen a despeses del General, y de les conclusions per havant fahedores se fessen per lo semblant decissions de tres en tres anys, y may se és fet, ni es té recort que per deputats ho altrament se'n haje parlat per persuadint y manant primer micer Adrià Vilana, regent les hores, a dit micer Ferrer y aprés lo reverendíssim canceller y alguns altres doctors de la Real Audièntia, que de les memòries que dit Ferrer tenia en sos llibres de conclusions y determinacions fetes en la Real Audiència, dit Ferrer posàs en bell y per orde tot lo que poria a fi que, ab lo que dit Ferrer tenie continuat en sos llibres y ab lo que dit regent y altres doctors retenian en ses memòries, se fes alguna bona obra en descans dels advocats y dels judicants y bé de la república de Cathalunya, y axí se ordenaren y precehint deguda regonexensa se publicaren las observançes, que són ja estampades, y aquelles en efecte són lo que manave dita constitució del any MDLIII, ço és, que de les conclusions se fessen decisions, a bé que per no ésser fet en la forma donada per dita constitució, per ço no són intitulades decisions, sinó observances de la Règia Audiència, e ja abans dit Ferrer havie fet la recol·lecta dels casos de la governació de Cathalunya dels quals primer havie fet un compendi en lo any MDLVIIII, ab lo qual des de dit any se regí //520v// la Governació y aprés, reconegut aquell per los magnífichs micer Cordellés, vuy regent la cancellaria, y mossèn Miquel Quintana, lo més antich, de manament del senyor canceller, se estamparen com estan vuy y alguna cosa ne sap lo magnífich micer Francesch Puig, vuy present en Monçó, ultra los altres que són de Monçó absents.

E perquè dit micer Ferrer creu que de dits sos treballs y diners per ell pagats als que copiaven de bona y neta lletra lo que se havie de estampar y de pagat al estamper ha resultat y resulte descars als advocats y judicants y utilitat a la república de Cathalunya y perquè ell dit Ferrer, les hores que no eren de Audiència y podie mirar per utilitat a casa, entengué en dits extraordinaris de ordenar, fer escriure y estampar tot lo predit, estampat devant los utills propis y peculiars d'esta casa, suplique per ço, a vosses il·lustríssimes y reverendíssimes senyories y micers, sien servits provehir y manar que de les pecúnies del General se li fasse alguna remuneració ho mercè, com en veritat la tindrà per mercè, més que per remuneració, y vostres senyories y micers espararan la retribució y premi de nostre senyor Déu. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

A quatre de noembre, MDLXXX, fonch llegida en lo stament ecclesiàstich y fonch deslliberat que de pecúnies del General sien donats y pagats al dit micer Ferrer per les causes en dita suplicació contengudes sinch-cents ducats moneda barcelonesa, alsats emperò los dissentiments y per ço se fassen lletres necessàries. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

521r// E legida dita suplicació, lo senyor vescompte de Rochabertí votà y fonch de parer que se fasse la provisió conforme lo del bras ecclesiàstich, ço és, que se li destine al dit micer Ferrer sinch-cents ducats.

En lo qual vot y parer adheriren los següents: don Joan Icart, don Jaume de Pinós, don Galceran de Cardona, don Francesch de Eril, mossèn Miquel Joan de Olzinelles, mossèn Francesch Joan de Tamarite, mossèn Hieròmim Sorribes, mossèn Miquel Joan Amat, mossèn Joan Pau Malendrich, mossèn Pere Puigvert de Gravalosa, don Lluís de Aragall, mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, don Phelip d'Espés, mossèn Joan Baptista Ferrer de la Mora, mossèn Joan de Olzinelles, mossèn Joan Pau Ciurana, mossèn Lluís Pedró, mossèn Miquel Llàssera, mossèn Miquel de Guillemota, mossèn Antoni de Castellarnau, mossèn Miquel Gay, mossèn Hieròmim Sanctjust, mossèn Phelip Rires y de Salazar, don Jaume de Perapertussa, mossèn Onofre de Cardona, //521v// don Francesch d'Espès, mossèn Enrrich Terça.

Don Jaume de Cardona fonch de parer que no se li don cosa alguna, ans ell vol que lo seu dissentiment té en coses de gràcia obste en assò, ab lo qual adheriren los següents: don Berenguer de Paguera, mossèn Joan Burguès y de Só, mossèn Hieròmim de Olivó, mossèn Joan Cassador, mossèn Joseph de Bellafilla, mossèn Antoni Vila de Savassona, don Gispert de Guimerà, don Ramon de Vilanova.

Mossèn Hieròmim de Argençola és del parer del senyor don Jaume de Cardona, a més que no·y ha exemplars alguns en las Corts passades se donassen dinés del General sinó a las personas que serveixen en Cort, y axí és de parer que no·s done cosa alguna a persones algunes, sinó a las qui és acostumat donar d'estil de la Cort.

Lo senyor Onofre de Argençola diu que no vol votar per ço que y ha dissentiment a coses de gràcia.

E rebuts dits vots, prevalent lo vot del senyor vescompte de Rochabertí, president, fonch feta resolució y deslliberació se fasse la provissió y delectació següent:

Dits die y any fonch llegida la sobredita suplicació en lo present bras y fonch provehit lo mateix que en lo bras ecclesiàstich, ço és, que li sien donats al dit micer Ferrer de dinés del General sinch-cents ducats, alsats emperò tots los dissentiments de gràcia. *Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone*.

522r// Mossèn Baptista Mullola, notari del bras ecclesiàstich, ha presentada una suplicació, la qual fonch llegida en lo present stament y decretada, y és del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Lo ofici de scrivà del diputat local de la ciutat y col·lecta de Tarragona vagà a XXII de octubre proppassat per mort de mossèn Damià Gili, notari de dita ciutat, y a XXIII del mateix, a suplicació de Joan Baptista Mullola, notari y scrivà del stament ecclesiàstich de les presents Corts, per no saber assí de cert la mort del dit Gili, se serviren vostres senyories, excel·lència y micers manar scriure als

diputats no provehissen dit offici en avant que vacuàs perque la Cort lo entenie procehir, reservant-se así dita provisió, y decernint *irrito* y nul·le, lo que en contrari serie fet aprés a XXIII del mateix, sabent-se de cert la mort del dit Gili, de fer mercè del dit offici al dit Mullola, y atesos los serveys feye a tota la Cort, li feren special gràcia que dita provisió li fos haguda per feta del die de la mort del dit Gili, y a XXV del mateix los senyors diputats del General de Cathalunya, no tenint notícia de la dita provisió, segons se pot crèurer, provehint dit offici en persona de mossèn Augustí Ribas, notari de la mateixa ciutat, y li anaren a donar possessió de aquell y encara que los dits senyors diputats en rebre la primera lletra de la Cort vent que dit offici estave reservat, volent obehir al manament de vostres senyories, excel·lència y micers, scrigueren y manaren, segons se diu, al diputat local de la dita ciutat y col·lecta de Tarragona prengués a sa mà les lletres de la provisió de dit offici ells haurien //522v// feta al dit Riber y no li dexàs pendre possessió de aquell, ans bé, en cas la agués presa no li dexàs usar de dit offici estave reservat, volent obehir el manament de vostres senyories, excel·lència y micers scrigueren y manaren, segons se diu, al diputat local de la dita ciutat y col·lecta de Tarregona prengués a sa mà les lletres de la provisió de dit offici ells havien feta al dit Riber y no li dexàs pendre's possessió de aquell, ans bé, en cas la agués presa, no li dexàs usar dit offici, y se tingué per cosa certa que, rebuda aprés la lletra y provisió del dit offici al dit Mullola feta, hauran en tot obtemperat al manament de vostres senyories, excel·lència y micers y li havien fet donar real y actual possessió de lo offici, com és rahó, y sie cosa en dret ben despedida, que la provisió per dits diputats feta és nul·la y de ningun valor, así per ésser-se feta un die aprés que la present Cort provés dit offici en persona del dit Mullola, com per altres causes y rahons desobre deduhides, però perquè se entén que dit Riber, no obstant les coses sobredites, pretén ésser estat legítimament provehit y altrament fer-se intemptar alguns procehiments prejudicials y contraris a la provisió per vostres senyories, excel·lència y micers al dit Mullola feta, per ço, desijant dit Mullola llevar-se de qualsevol molestacions, inquietacions y vexacions que a cerca de assò dit Riber li podrie fer y causar, suplique humilment a vostres senyories, excel·lència y micers manen declarar dit Augustí Riber, en virtut de dita pretesa nul·la he indebita provisió a ell feta, no tenir, ni haver may tingut, ni competre-li dret algú ab lo dit offici y per consegüent dita sa pretesa possessió, en cas que alguna ne tinga ho hage tingut, ésser nul·la, he de ninguna forsa //523r// y valor, imposant-li perpètuo silenci al dit offici y, así bé, manar declarar la provisió per vostres senyories, excel·lència y micers al dit Mullola feta ésser indebita y jurídicament feta y, en virtut de aquella, haver-li de donar real y actual possessió del dit offici, y en cars que li sie ja estada donada, haver de ésser conservat y mantingut pacíficament en aquella e, perquè en dites coses bé y degudament se percebesca, sie citat lo dit Augustí Riber per a què dins un breu termini a ells presigidor comparega a dir, al·legar y provar tot lo que vulle, y altrament a contradir, perque les coses suplicades per nós deguda ab comminació que·s passarà avant en dit negoci en absència sua y per so ésser fetes lletres ab inserta de la present suplicació y así fer y declarar se suplique lo dit Juan Baptista Mullola y en tot ésser-li ministrat compliment de justícia lo

noble offici de vostres senyories, excel·lència y mercès en quant menester sie, humilment implorant. Joan Baptista Mullola, *in causa propria*.

Die quinta mensis novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiant litere citatoria petite, cum insercione suplicacionis, quatenus intra sex a die presentacionis compareat ad contradicendum cur suplicata fieri non debeant et ad dicendum et allegandum quicquid, etc. Onofrius Masdemont, sindicus Elnensis.

Dictis die et anno lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

523v// Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al honorable mossèn Augustí Riber, notari de la ciutat de Tarregona. Salut y honor. Sabreu que per Joan Baptista Mullola, notari, habitant en dita ciutat de Tarregona y scrivà del stament ecclesiàstich en les presents Corts, nos és estada presentada una suplicació del tenor següent. *Inseratur que de super est inserta.* Ab la qual suplicació per nós fonch feta provisió que vós dit mossèn Augustí Riber fosseu citat per a dir, al·legar y provar lo que voldreu en y sobre las dites coses y contradir perquè lo suplicat per dit Joan Baptista Mullola no dega ésser per nós fet, y per so fossen fetes lletres citatòries en la forma acostumada; per tant, inseguint lo tenor de la dita nostra provisió o ab tenor de les presents, vos diem y citam que dins sis dies, aprés de la presentació de les presents a vosaltres fahedora en avant contadors, per vós, ho vostre llegítim procurador ab ple poder, comparegau devant nós en la present vila de Monçó y en los dits tres staments a contradir perquè lo suplicat per dit Joan Baptista Mullola per nós fer no·s dega y altrament per a dir, al·legar y provar tot lo que voldreu en y sobre les dites coses y a proseguir y vèurer proseguir la dita causa y negoci fins a sentència definitiva y tota exequció de aquella. Altrament, passat dit termini, lo qual a vós precisa y peremptòriament vos assignam, procehirem contra vós en y sobre les dites coses y en dit negoci, segons serà de dret y de justícia, vostra absència en res no obstant, més contumàcia exigint. *Data* en la vila de Monçó //524r// a sinch dies del mes de novembre any de la nativitat del Senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. Lo vescompte de Rochabertí. Pere Ferreres.

Les quals lletres despedides y ab lo sagell major de la casa de la Deputació encara vermellas, en lo dors de aquellas imprimit, sagellades, foren presentades y notificades al dit mossèn Augustí Riber en dita vila de Monçó, personalment trobat per Jaume Tristany, scrivent, jurat de mi Joan Sala, notari del present bras, a instància de mossèn Joan Baptista Mullola, en dites lletres principalment nomenat, a nou del dit mes de noembre, en virtut de les quals lo dit Jaume Tristany cità al dit mossèn Augustí Riber, en lo modo y forma y per al die y lloch en dites lletres assignats, y en senyal de la exequció de dites lletres lliurà al dit mossèn Augustí Riber còpia de aquelles, la qual dit Riber a mans sues prengué y responent a dites coses dix que·s tenie per citat. Presents y testimonis: Philip de Gues de la vila de Monçó y Nicolau Mensa, scrivent.

Mossèn Francesch Areny, donzell, en la vila de Talarn domiciliat, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada.

Lo promotor del bras real ha referit com aquell bras desijave la resposta des que la embaxada per part de aquell bras fonch reportat en aquest.

Lo excel·lentíssim duch de Cardona proposà que li apar que diga lo present bras què se ha de fer[263] //524v// sobre la resposta que lo promotor del bras real demane.

Lo senyor vescompte de Rochabertí és de parer que·s cometa dos persones de cada bras perque aquestes resolguen lo que·ls aparegue fahedor.

Mossèn Hierònim de Argençola dissent que no·s puga votar sobre la resposta fahedora a la embaxada del bras real, sinó que·s fasse la matexa resposta que la primera, ço és, la resolució.

Don Gispert de Guimerà dissent que·s done quantitat alguna an al bras ecclesiàstich, militar, ni real.

Lo present bras determinà que·s tornàs resposta al bras real de la embaxada de part de aquell feta en aquell bras y se'ls diga que no pot respòndrer a aquells per haver-hi dissentiment.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat com aquell bras ha habilitada la hora d'esta tarde fins a las vuyt de la nit.

Lo promotor del bras real ha referit que aquell bras adherex ab lo bras ecclesiàstich que sie habilitada esta tarde fins a les vuyt de la nit.

Don Miquel Albert y don Aleix de Albert compareglueren en lo present stament y juraren en la forma acostumada a ells llegida.

Don Miquel Albert dissent el llegir les Constitucions que primer sie presentat a sa magestat un agravi particular a ell fet.

E poch aprés, dit don Miquel Albert alsà per esta nit lo dit seu dissentiment.

525r// *Die mercurii, sexta mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV*.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Joseph Tormo, donzell, en la vegueria de Tortosa domiciliat, per lo qual comparegué mossèn Gaspar de Pinós y de Vilanova, com a procurador seu, ha comparegut en lo present stament y jurat en la forma acostumada y a ell llegida.

Don Jaume de Pinós posà dissentiment a tots y sengles actes fins a tant per lo dissentiment posat per mossèn Joan de Setantí.

Don Miquel Albert posà dissentiment a tots y sengles actes fins a tant que ell sie desagraviat per sa magestat.

Mossèn Joan de Setantí alsà lo seu dissentiment.

Don Jaume de Pinós alsà lo seu dissentiment.

Mossèn Gaspar de Pons posà dissentiment en totes coses de gràcia.

Lo promotor del present bras fonch tramès als altres brassos per a fer-los a saber com en aquest bras havie un dissentiment posat per don Miquel Albert a tots y sen-

263. *A continuació, repetit,* què se ha de fer.

gles actes fins a tant per a ell sie desagraviat per sa magestat, y pensaria serie bé se fahés a saber als senyors tractadors.

Lo promotor del bras real és estat en lo present bras y ha referit com aquell bras adhereix que·s vaja ab los tractadors a donar-los rahó dels dissentiments que en aquest bras són a tots actes y, axí bé, per quant en aquell bras y ha un dissentiment a tots actes posat per lo síndich de Cervera, //525v// aquell bras ha pensat notificar-ho an aquest bras y suplicar-lo que sie servit manar se fasse a saber aquell també als senyors tractadors, he lo present bras aderí al parer del bras real.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit com aquell bras adhereix al parer de aquest bras, y per quant lo pronotari del bras real és estat en aquell, referint com en aquell bras real havie un dissentiment posat a tots actes per lo síndich de Cervera y que se notificàs aquell a dits senyors tractadors, aquell bras ecclesiàstich adherie també a aquell parer que aquell dissentiment, ensemps ab los altres, se notificassen als senyors tractadors.

Micer Hierònim Martí, donzell, fill de mossèn Francesch Martí, donzell, en Barcelona domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada.

Mossèn Miquel Pol, donzell, en Barcelona domiciliat, jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Pere Cassador, cavaller, en Barcelona domiciliat, donà he lliurà a mi Joan Sala, notari de Barcelona, y scrivà del present bras, un dissentiment en scrits, lo qual stave continuat en un llibre, lo qual conté 430 fulles scrites de diverses mans, ab cubertes de pergamí blanch, ab son botó y baga, intitulat en las cubertas y en la primera fulla en la forma següent: «Llibre presentat per Pere Cassador al stament y bras militar a VI de nohembre MDLXXXV en la vila de Monçó sobre los agravis fets a Pere y Francesch Cassadors per lo prior don Hernando de Toledo, llochtinent general y doctors del Real Consell Criminal y canceller de Cathalunya y per lo Supremo Concell de Aragó».

526r// Lo qual agravi ensemps ab altres agravis, que en lo present bras se són llegits, són continuats a la fi del present procés.

Dicta die mercurii, VI mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV, hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo present stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Joan Olzinelles, donzell, en la vila de Tamarit domiciliat, perquè dix que per negocis a ell occorrents necessàriament se'n ha de anar de la present Cort, ferma procura a mossèn Miquel de Olzinelles, mossèn Joan Pau Malendrich y don Onofre d'Alentorn, senyor de Ceró, y quiscú *in solidum,* per a entrevenir en los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la deguda conclusió de aquella y per a consentir y dissentir al servey de sa magestat. Testimonis són Miquel Joan de Montagut y de Vallgornera, domiciliat en Barcelona, y Jaume Tristany, scrivent.

Mossèn Pere Cassador ha suprimit lo seu dissentiment que lo die present ha posat, donant lloch que puguen llegir qualsevol capítols de Constitucions y memorials de agravis y presentar a sa magestat, y quant als altres actes lo dissentiment seu vol reste en sa forsa y valor.

Don Joan Albert alsà los seus dissentiments per ell posats.

Mossèn Pere Cassador alsà lo seu dissentiment per tot lo die present.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera lliurà a mi, notari, una scriptura del tenor següent:

> 526v// Per quant Miquel de Montagut y de Vallgornera té entès per un síndich del bras real que dos cavallers de aquest bras són anats a dit bras real a offerir los mil ducats de diners del General a pesar de que se'ls done y dels dissentiments que en tal cosa té posats, dit Montagut dissent a tots actes fins que los dits cavallers se sian declarats y assò, perque no reste inàbil, com lo han fet incapàs de poder intrevenir en lo acte de la coactió del General, requerint a vós notari, etc.

Lo dit mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera alsà lo dissentiment per ell posat lo die present, restant lo dissentiment altre per ell posat a què no·s done de diners del General per ajuda de costa, ni altrament reste en sa força ni valor.

Lo abat de Gerri y lo sagristà de Urgell, embaxadors per lo bras ecclesiàstich, referiren en lo present bras com aquell bras desijant correspondre a la voluntat de sa magestat com ab rahó, atenent que lo plazo de la jura del sereníssim príncep és estat assignat als valencians y aragonesos perque aquell bras ha fetes algunes diligències en què las procuras dels prelats que falten y dels capítols, y entenen que en lo bras real faltan alguns poders, que ab major calor aquest negoci se apressuràs y se donàs contento a sa magestat, aquell bras havie pensat serie bé que se solicitàs lo bras real perque procurés que los poders que falten vinguen.

E lo present bras aderí al parer del bras ecclesiàstich y per tornar resposta al dit bras ecclesiàstich lo present bras féu electió de don Francesch de Eril y de mossèn Pau Malendrich.

527r// Lo promotor del bras real ha referit com en aquell bras se és llegida la súplica per a sa magestat sobre lo desunir lo monestir de nostra senyora de Monserrat de la congregació de Valladolid y apar en aquell bras que està bé y aquell bras haurie pensat serie bé que se cometés aquella suplicació a les persones eletes per fer les Constitucions per a què se fahés sobre aquella una constitució, ho las qui aparrà convenir per dit effecte, y que tots los gastos que se offeriran per deshunir lo dit monestir de dita congregació de Valladolid se pague de diners del General, però que assò no·s fassa que primer no sie decretada la dita suplicació y dites Constitucions.

En lo present bras foren llegides la suplicació y scriptures per les persones eletes ordenades per a presentar a sa magestat, les quals són del tenor següent:

> Sacra, catòlica, real magestat,
>
> Són tants los agravis, danys, tiranies y mals tractes que han causat y fet los frares de la província de Castella en aquella casa sancta y sanctuari de nostra senyora de Monserrat, tant celebrat per tota la Europa, y posat per la misericòrdia de Déu en mig de Cathalunya, y sustentat de les almoynes y caritats de aquest Principat y Corona de Aragó; aont per la misericòrdia de Déu, per mèrits de nos-

tra senyora gloriosíssima, nostre Senyor fa en ella tans miracles y misericòrdies que, perque no·s perdés la devoció de dit sanctuari y no se arrohinàs dita casa, hi·s posàs remey convenient a dits agravis y danys, foren forçats los consellers de Barcelona y Consell de Cent junctament ab los deputats de representar dits danys a vostra magestat per a què posàs lo degut remey perpètuo y reparo //527v// convenient y segur, y axí com hu dels majors danys y que tenen necessitat major de remey y assiento convenient, se representa lo sobradit a vostra magestat, que és tanta honra y servey de Déu la conservació de dit monestir, y si aparrà als aragonesos y valencians puix a tots toca y escusar que no·s seguescan en ell majors escàndols hi·s procure un remey per medi de vostra magestat ab Sa Santedad, per via de constitució, en acte de cort, que és separar aquest monestir de la congregació de Valladolid y fer-la província per si, separada, pus ningun altro remey seria sinó per a major dany tornant al mateix que estava y perque vostra magestat sàpia lo que passa se adverteix lo següent:

Primo, que aquesta sancta casa may fou subjecta a Castella, sinó al monestir de Ripoll y encara vuy regoneix aquesta superioritat ab alguna cosa dóna cada any a dit monestir de Ripoll.

En temps del rey don Fernando y de la reyna dona Isabel, sent tant christians y desijant la reformació de totes les religions, reformaren dit monestir de claustrals que era a frares reformats, y per no haver frares reformats en Catalunya, ni en la Corona de Aragó, los feren venir de la congregació de Valladolid y si ̇u aguessen advertit los nostres lo que los frares benets en Portugal, que no admeten ningun castellà, no·s foren seguits los danys y inconvenients se són seguits.

Lo sereníssim rey de Aragó, de gloriosa memòria, y nostros antichs catalans tingueren sempre molt gran mirament que strangers no governassen los monestirs de aquest Principat de Cathalunya perquè, com ha stranys, //528r// los falta lo amor y afectió y notícia que·s requereix per al bon govern de dits monestirs, y axí los arruhinaven y arruhinen, com se pot veure ab la constitució féu don Alonço quart, que és la última sots títol "Dels bisbes, prelats y clergues", que la lectura d'ella és de notar en aquest propòsit, la qual, per no ser observada, ha causat en dit monestir molt grans inconvenients y danys.

Perque apoderant-se los frares de la província de Castella ha vuitanta anys ho més de dit monestir, tenint tiranitzada aquella casa, no volent may servar igualtat ab nostres naturals, ha causat, com està dit, molt grans danys y molta gran ruhina, y fent molts agravis a dits nostres naturals, posant en condició de perdre's las caritats y almoynas, y vent los que donen dites almoines mal administrada dita casa, y sos fills maltractats per estranys, y vent que en vuytanta anys may y ha agut sinó un abat català y altre valencià y lo mateix dels majordoms.

Y pensant posar aquest Principat en les Corts algun remey en fer constitució que ningú pogués ser abat de dit monestir que no agués pres lo àbit en dita casa, feta la lley pensaren la malícia, de llavors ençà han presos molt pocs de aquesta corona, no volent admetre fills de cavallers, ni de persones honrades, ni hòmens doctes, ni que sien per a govern no·n prenen sinó molt pocs y aquells que los parega a ells, que no són per a res, si·ls reïxen hòmens de enteniment y de pit los desterren a Castella, y sempre són dos voltes més que nostres naturals,

y per tenir frares molts de llur província los fan venir de Castella a //528v// costa y despesa del monestir, y altres que venen y van ha Itàlia los persuadexen prenguen lo àbit, y com molts ho fan de importunitats y no per devoció, reïxen inquiets y ambiciosos.

Si prenent alguns nostres naturals per dar a la terra alguna rahó en lo noviciat, los fan tants maltractes que forçadament han de dexar lo àbit, fent lo contrari ab sos naturals, y així alguns generals àn advertit als abats que no prenguessen catalans, ni de aquesta corona, sinó pochs hòmens, baxos y per a poc, y permet Déu que als matexos que prenen dels nostros ab aqueix intens fer-los Déu molt grans religiosos y per a molts y per a qualsevol càrrech en dita religió.

Y tot assò fan y procuren per no perdre lo ceptre y mando de dita casa, o com ells diuen per no perdre les Índies, per ser sempre abats y majordoms, entre los quals, y pocs de altres que han tinguts dits càrrechs, y saben com se poden valer del diner, se repartexen entre ells y així, com tenen molts diners, los és fàcil tenir de sa mà los visitadors que venen, les quals visites són, so és, les més voltes, per privar de vot actiu y passiu als que són benemèrits y temien no·ls anomensassen en abats, y no posen en llista per concórrer en dit càrrech sinó als que ells volen, com se·s vists han fet ara ab aquesta visita darrera al fra Francisco Torrelles y altres, y dissimulen les culpes de sos naturals castigan asprament a nostres naturals de coses tènues y sens culpa.

En lo depòsit dels diners no·y ha orde, y als donats que porten los diners de les plegues no·ls assenten tot lo que porten y si·s queixen, com molts se són queixats al[s] //529r// abats, los diuhen: què us va a vosaltres?, y així se aturen lo que volan, donant exemple als donats que fassen lo mateix.

Ab una informació se prengué, alguns anys ha per los diputats, consta haver tret de dit monestir y portats en Castella més de sexanta mília ducats, ara de nou los diputats que vuy són han presa informació de haver-ne tret algunes càrregues y així diu que alguns abats y majordoms han fet maiorazgos en Castella de les almoynes de dita casa.

De les almoynes y acaptes de Castella, que són alguns milanars cada any, ne ve casi no res a Monserrat.

Dos o tres-cents ducats de Monserrat de renda que algú los dexà en Castella la han donada y aplicada a un monestir de Castella, manant que no·s puga demanar, ni repetir, sots pena de excomunicació.

Fra Sebestià de Elzinas, sent majordom, tingué sens licència, ni saber-ho son abat, dotze ho tretze mília liures molt temps y lo mateix tingué altre majordom sis ho set mília lliures en la montanya, y en altres parts se són trobats amagats molt diners, que tot senyala mala administració.

Y ara, poch ha, se·s trobat un forat que passa de la cambra del abat al depòsit del diner, fet ab molt gran malícia y cautela, ab dos portas ab dit forat que no·s podian conèxer, ni advertir, per ont entraven en dit depòsit[264] sempre que volien, tenint dit depòsit una porta principal altres claus per serimònia, lo que és estat posant lo sagell a tot lo que se·s dit y·s pot pensar.

264. *A continuació, ratllat,* una porta principal.

529v// Tenint la casa sexanta mília ducats de renda y almoynas cada any, los palegrin són rohinament hospedats, y ab poca caritat tractats, y los frares y monjos poch regalats, y los que van allà per sa devoció, cavallers y altres de aquesta corona, són mal proveïts y si són de llur província se fa molt diferentment; y està vuy dita casa empenyada en més de trenta ho quaranta mília lliures, que tot és senyal del frau fan y de la mala administració tenen.

Los monjos del consell de dita casa sempre són la major part castellans y així fan lo que volen, aderint ab lo abat y majordoms, y los nostres naturals no tenen sinó officis de treballs y obediències, y així proveheixen llarch a dits frares castellans sent malalts, y anant camí en llurs seldas, fent-ho molt stretament y molt diferentment ab los nostres.

Ultra lo que frauden en los dinés trauen de Cathalunya, donen y gasten moltes coses ab scàndol y descrèdit de dita casa y religió.

Dites coses posades en aquest memorial y altres estan provades en lo procés y se provaran molt particularment ab la visita que·s fasent, tenint speransa que estas cosas y altres se remediarien ab la visita del bisbe de Lleyda don Benito de Toco, la qual no fou com se sperava, per no haver feta justícia en dita visita de privar al abat y majordoms durant dita visita, y altrament per tenir, segons ell deya, les mans lligades per a poder-la fer, de què se és seguit lo dany y inconvenients y scàndols que·s són seguits des de sa mort ençà, y encara que ab la visita del bisbe elet de Lleyda se té esperansa la visita se farà bé, y //530r// convé al servey de Déu y d'ella, resultarà hi·s veurà lo dany y ha en [aqu]ella casa y particularment se podran castigar los culpables.

Y atès lo susdit, supliquen a vostra magestat sie de son real ànimo, per sa benignitat y clemència, los tres brassos de aquest Principat, de intercedir ab sa sanctedat que fassa província aquesta casa de nostra senyora de Monserrat ab la que a ella estan junctes y unides, pus en lo Concili de Trento se ordenà que, en la terra ho província aont y haurie sinc monestirs ho més, se puga fer província separada y distincta, y feta dita separació se té speransa se augmentarà dit número, y era posar en dita casa un remey perpètuo, segur, eficàs y durable; y tot altre remey serie de ningun effecte, y causa de tornar en los mateixos inconvenients, segons los ànimos dels uns y dels altres estan quitats, y la terra llastimada, y ab aquest medi se llevaran totes les occasions y motius que porian portar aquesta casa en semblant ho pijor estat del que ha estat, y ab aquest se exclourà las llargas dissentions y pretencions que·y ha hagut en dita casa després los castellans entraren en ella, y pus los de aquest Principat y Corona de Aragó no van en Castella a molestar, ni inquietar llurs cases, par vist y rahonable que gozen nostres naturals esta casa en pau, com a casa pròpria sua, y en sa pròpria terra, y sustentada com està dit de pròpries almoynes de sos naturals, que no faltaran religiosos d'esta corona que la regiran, així en lo spiritual com en lo temporal, tan bé com qualsevol d'ells, com se's vist ab los pochs prelats d'esta corda que la han governada, y aguera aguts molts si'ls agueren volguts elegir en abats y majordoms //530v// y serà una sancta separació, com fou la de Jacob y Laban. Y supliquen també a vostra magestat mane fer venir a fra Torrelles y a fra Sànchez, portuguès, que estan vuy desterrats en Castella injustament, perque sien desagraviats, y perque púgan

ésser presos en testimoni en la visita; y tenen dits brassos en molt particular agravi lo que scrigueren fra Sebastià Alzinas y fray Gusmán y fray Ferias de quen·s donarian ha heretges y francesos, y que vostra magestat nos hauria de conquistar, confien que sent vostra magestat príncep y rey tant christià, y arrimat a rahó y justícia, y pare y senyor de tots los de aquest Principat y corona, en cosa tan justa nos farà vostra magestat esta mercè, que, ultra que serà posar aquella sancta casa en quietut y servey de Déu y de vostra magestat, serà excusar en què no·s perda la devoció de un tan gran sanctuari y escusar en què no·s perda la devoció, seguescan altres majors inconvenients dels que·s són seguits, hu rebran en particular gràcia y mercè.

Las causas y motius que y ha haguts més particulars parex convé dita separació y los danys que·s causarien y se poden causar de no fer-se ab altre memorial apart se presenten a vostra magestat.

Danys que·s seguexen a la casa de nostra senyora de Monserrat per estar subjecta a la congregació de Castella.

Danys temporals.

Primerament, lo molt que·s gaste en anades y vingudes dels religiosos de ací a Castella y de Castella assí, y axí anant y venint a folgar-se, com ha viure, que segons diuen ells venen a les Índies per a carregar-se //531r// de libres, estoigs y vidres y altres coses.

Los grans gastos de general visitadors y assistents quant venen a visitar, ho fer electió, perque los porten per les granjes ab molt gran gasto, y·s fan presents molt costosos, per éser ab sos intents y pretencions, y encara los visten de drap fi molt bé d'ells y a sos mossos, y s'enporten algunes voltes cavalcadures per a may tornar-les.

Los gastos del abat y procurador en haver de anar cada trienni al capítol general a Valldolid ab una azèmila carregada de cera, estores y vidres, y altres coses per a donar al general y altras persones, y acompaniant al abat un monje procurador y un donat a cavall y mossos de peu, que tot és molt gasto.

Reb aquesta casa gran dany en fondre's en Castella tantes almoynes com per allà se fan a nostra senyora de Montserrat, que és molt poch lo que porten assí, havent-hi 40000 pilas, segons apar en los llibres dels comptes, y com són de Castella los que ho administren, la major part se deu restar per allà entre parents y amichs y algunes persones de la orde, lo qual fóra millor vingués tot a esta casa per a sustentar tants religiosos de la corona de Castella que són la major part del convent.

Per ser estats de noranta sinc anys a esta part sempre abats de la corona de Castella, si no foren dos, un valencià y altre català, y també los majordoms de la mateixa manera, may han volgut admetre que tota l'almoyna y dinés entràs de principi en quatre depositaris, y de mà de aquells als majordoms, per a gastar ab comte molt stret quan aguessen de donar a dits depositaris y perque no·s //531v// fa ab aquest orde poder rebre y dur los majordoms desplegadors y seglars lo que se·ls antoja, axí de diners com de a llurs presentalles incertes, que en casa venen.

Lo molt que·s gasta en sustentar los col·legials d'esta casa en Salamanca, que són vuytanta lliures cada any a cada hu y aprés de haver studiat, los més que són

de Castella, hi resten per allà predicadors, y a la velleza tornen a Montserrat a que los servesquan, y fen-se agravi a esta casa en llevar-li certa renda de un préstamo de villequera, que vuy goze d'ell fra Vicent de Salamanca, lo qual podria servir per a sustento de un col·legial y no pagaria tant per lo sustento de dos ho tres col·legials.

Lo que gasta en traure dispensas de Castella per a novicis d'esta casa a costa de la mateixa casa, podent en ella triar entre any molt hàbils persones que de diversas nacions per ella passan y demanan lo àbit y no·l donen.

Dany és per als vassalls no ser governats per los de la Corona de Aragó, perquè no serien defensats los que mereixen càstich, ni causarien morts y bàndols, com los y ha vuy dia, per haver-hi exepció de persones y falta de justícia.

Puix tota la renda de Monserrat y almoynes són vots, suor y sanch de pobres, se hauria de mirar molt com se gasta en servey de Déu y almoyna dels mateixos pobres, y en lo vestir y menjar del convent que fos ab igualdat, y no que a uns los sobre y a altres los falte, ni que als passatgers, parents ni amichs dels feligresos castallans que passen a Roma, ho Itàlia, se·ls dóna quantitat de reals.

També és dany per a la casa que, com envien a viure monjos //532r// predicadors a Castella, hi·s moren allí, no y ha remey de poder cobrar la llibreria que s'enportaren de valor.

Y a Roma envien coses costoses per a presentar a cardenals los pares predicadors de la orde, no fent per aquesta casa sinó negocis molt pocs y al cap de mil anys, y aquest treball és molt repagat.

Tots estos mals, y altres molts se lleven, apartan a Monserrat de Castella y fent sa sanctedat congregació de observants en aquesta Corona de Aragó y seria grandíssim bé, axí spiritual com temporal, per a les coses claustrals de nostre pare sanct Benet que·s fossen reformades algunes, perque estan vuy en dia molt arruhinades per estar subjectas a comanadós, la qual reformació desigen alguns claustrals, y ho digueren al bisbe de Lleyda, que estigue en lo cel, y serà assò edificació de tot lo regne, y pesar dels lluterans, bé y augment de la christiandat, y ab aquest medi cessaran los scàndols y revolucions d'esta casa y de aquesta distinctió de congregació de sanct Benet, tenim exemple en Portugal, que és congregació per si; y esta divisió de congregació se lleven molts inconvenients de dissentions, y poca pau y unió que y ha entre diverses nations, com se veu al ull en esta casa, pus és arribada en tan mísero y llamantable estat, y per haver governat ab sobergueries los de la corona de Castella, sens poder ser ohits los naturals, demanant justítia y remey en assò a sos generals y visitadors de la congregació de Valladolid, lo qual tot és estat causa demanar la ciutat de Barcelona a vostra magestat remey per via de visitador apostòlich, vent que està empenyada en més de tres mil ducats, y que axí en lo spiritual, com en lo temporal, se assolaria, y en Itàlia hay //532v// també tres hàbits diferents, que cada hu és congregació de per se.

Són los danys spirituals.

Primo, les inquietuts y desassosiegos dels religiosos de la Corona de Aragó molt grans causats per los molts agravis y notables injustícies que·ls fan los que són de Castella, axí en les visites com fora d'elles, segons darà testimoni de assò lo procés.

La por y reçel contínuo en què viuhen los naturals d'esta corona vent ab quanta facilitat se atravexen los que són de Castella ha deshonrar-los y afrentar-los y desterrar-los de casa, de sa professió y pàtria natural, enviant-los a viure a terres molt apartades y remotes, a ont també viuen ab ància y cuydado de tornar a sa casa y mare, y no troben remey per fer-ho.

Que no·s guarde lo text de la regla que diu que lo més obedient y humil sie més amat y honrat de son superior, y aquell que és més negociant y manco recoleu, perque temen los abats que no done quexa d'ell al general ho visitador del que li aparexerà aquell, és més volgut y és un segon abat.

La ambició gran que molts d'ells tenen en voler dominar als de la Corona de Aragó no·s pot scriure, pus havent-hi persones de la dita corona, que són per a qualsevol causa, procuren en desterrar-los, ho privar-los per coses que·ls imposen per a ser privats y posen los noms de heretjas, de ambiciosos y alguns d'ells ho són de noms y de fets.

Lo dany de les ànimes dels que són de Castella en avorrir y perseguir als d'esta terra y llibertat y llicència que tenen de pecar y ofendre a Déu y al pròxim spanta y scandaliza al poble que ho sab y veu y atrevexen-//533r//se an açó per tenir-lo per a alcalde y que ningú no·ls castigarà, de ont venen a multiplicar tant les maldats y scàndols en Monserrat ab perill de les ànimes.

Espante lo orgull y imperi ab que dominen sens guardar constitució que·ls contradiga a sa voluntat y, com si los naturals no tinguessen enteniment, no·ls donen part de moltes coses, que fóra millor per la casa no fer-les y així, de tres parts dels monjos del consell, la una solament és de naturals.

La pena interior que tenen los naturals d'esta corona, vent que no són poderosos per a posar remey en tantes offenses de Déu, y algunes públicas y escandalosas, y, si cas públiques, los castigan y presiguen com ha bàndols exemplars, y si algun castellà offèn a la vida monàstica dels pecats mortals, los fan venials, y dels nostros venials, los fan mortals. Aquesta exepció de persones és molt danyosa per a prelats y súbdits, y més crehuen la mentida que·ls diuen los castellans que la veritat dels de la corona, y axí ningú se atreveix per las coses que importen a la vida monàstica.

La alteració y scàndol de tota la terra, que sab y entén la mala vida d'alguns religiosos que són de Castella, los quals se atreveixen a pecar contra Déu, ab confiansa que no·y haje de haver càstich per a ells, és cosa que spanta, posant la llengua en los concellers y cavallers de Barcelona ab poch acato, dient que merexen ser conquistats, y que abans nos donariem ha luterans que a castellans, sent aquest regne christianíssim y fidelíssim a vostra magestat, de la qual cosa és vingut lo poble a alterar-se y murmurar contra //533v// los tals, y per ventura de assò és vinguda la revolta y escàndol, y foragitar a·d'alguns inquiets y destruhidors dels béns de Monserrat, lo qual han sentit molt los religiosos naturals, més, com diu Jesuchrist, convé algunes voltes que·s seguisquen escàndols per no haver servada justícia, però trist de aquell perquè ve.

Fas gran injustícia en donar lo àbit, perque y ha en lo convent les dos parts de la corona de Castella, havent de ser més los naturals de bona rahó, pus la major part de la almoyna se trau de la corona, y venen molt bones habilitats, y de bon llinatge, ha pendre l'àbit, y no·l volen donar.

La pèrdua de la devoció dels faels, que vent la poca religió de alguns y lo maltractament que·ls fan als naturals y als matexos seglars en ospederia, dexen de fer les almoynas acostumades, y axí diuen los passatgers que, si·s mudàs lo govern, que·l tinguessen los catalans, restaria doblada almoyna y axí se desempenyarie la casa dels molts censals que deu.

Lo dany que reben les ànimes dels monjos que van y venen de Castella, ara sia per a viure allà, ho folgar-se, perque com los més d'ells sien gent jova, corren molt perill anant tant llarch, com per molts hostals, ahont se offerexen mil occasions, y no és possible dexar de perdre molt la religió fet y criat en la clausura, com lo peix fora de la aigua, ni tampoch se edifiquen de assò los seglars particularment han fet vot de clausura.

Lo prejuhí y frau que·s fa als benfactors, axí vius com morts, perque mentres los religiosos se'n van per son passatemps per molts mesos fora del monestir, són //534r// privats de las missas, oracions y altres penitències que en sa casa farien.

Ay també perill espiritual en los confessors que són castellans, y fer-los confessar cathalans y francesos que no·ls entenen bé, y axí se haurie de procurar que parlàs en cathalà en Monserrat, y no en castellà, pus és més necessària la llengua cathalana y estan en Cathalunya y d'esta manera no·ns farien vergonya dient que parlam christià quant parlam nostra llengua natural.

Lo present bras féu delliberació que se anàs als altres brassos per dir-los com aquest bras, per lo plasso de la jura del sereníssim príncep, se aderia; y aquest bras desitjaria saber la forma que·s ha de servar en la jura del serenísism príncep per ser menor de edat, per so, ha pensat lo present bras, serie bé cometre a persones dels brassos per a vera exemplars, si alguns n'i haurà, que donen llum en semblant cas se ha de fer; y axí bé que aquest bras ha aderit al parer del bras real en lo [que] toque a la separació del monestir de Monserrat, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit com aquell bras adhereix al parer de aquest y del bras real, y que per efecte de veure los exemplars sobre aquest cas, ha feta nominació del abat de Gerri y del sagristà de Urgell y de micer Onofre Pau Cellers, com a advocat de aquell bras.

E encontinent, lo present bras féu nominació per dit efecte de don Plegamans de Marimon, mosèn Onofre de Argençola y de micer Cornet, altre dels advocats del present bras.

534v// Micer Nicolau Frexenet, altre dels síndichs de Lleyda, y lo síndich del Arbós, embaxadors del bras real, han referit com aquell bras, entès que per lo bras ecclesiàstich y lo militar se ha feta electió de persones per a mirar los exemplars del que se és servat en la jura del sereníssim cap don Phelip, senyor nostre, aquell bras ha determinat fer nominació de persones que primer no se efectuàs, que per aquest bras és estat primer, per ser jornada de alegria, que se ha de fer demonstració exterior de alegria.

Lo present bras habilita esta tarda fins a les vuyt hores de la nit[265], comet al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

265. *A continuació, ratllat,* y així mateix aquell bras ha habilitades totes les tardes per tot lo corrent mes fins a les vuyt hores de la nit.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit com aquell bras adereix que sia habilitada esta tarde fins a les vuyt hores de la nit y, axí mateix, aquell bras ha habilitades totes les tardes per tot lo corrent mes fins a les vuyt hores de la nit.

E lo present bras adherí al parer del bras ecclesiàstich que sien habilitades totes les tardes per tot lo corrent mes fins a les vuyt hores de la nit, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha referit que aquell bras adereix al parer del bras ecclesiàstich y de aquest, que sien habilitades les tardes, axí d'esta nit com per tot lo corrent mes, fins a les vuyt hores de la nit.

Die jovis, septima mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo present stament //535r// y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats,

Dissentiment.

Miquel Joan Amat, cavaller, posà dissentiment a tots actes de gràcia fahedors.

Dissentiment.

Don Gispert de Guimerà y Despapiol dissent a tots actes de gràcia.

Mossèn Francesch Salbà y Despalau, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Comparició.

Mossèn Bonaventura Bolet, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Lo promotor del present bras fonch tramès als altres brassos per a notificar-los com en aquest bras havie un dissentiment a tots y sengles actes posat per mossèn Pere Cassador, per rahó del qual no·s pot passar avant en ningun negoci.

Dissentiment.

Mossèn Jaume Ferrer dissent a tots actes de gràcia.

Mossèn Pere Cassador alsà lo seu dissentiment per tot lo die present tansolament.

Dicta die, post meridiem.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch y forma acostumats.

Lo present bras y stament militar, atès que ab la suplicació en aquest bras presentada per part de mossèn Joan de Setantí està deduhit que sie desagraviat, y com sia cosa assò que serà bé se apliquen en assò los advocats, per so ha pensat[266] se fasse a saber als altres brassos com aquest bras ha resolt, per via de pensament, que se apliquen en assò los advocats perque aquells vegen la forma //535v// que se ha de donar per a què dit mossèn Setantí sie desagraviat, cometent assò al promotor de aquest bras que ho reporte als altres brassos.

Mossèn Gaspar Llàssera y de Ivorra possa dissentiment a tots actes de gràcia.

Per part de Parot Cabassés de la vila de Flix fonch presentada en lo present stament una suplicació del tenor següent:

266. *A continuació, repetit,* serà bé s'apliquen en assò.

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt reverents y molt magnífichs senyors.

En la vila de Flix vaga lo offici de la taula del General per mort de mossèn Bernat Oriol, és offici de poca valor, suplica a vostres senyories, excel·lència y micers, Perot Cabessés, de la mateixa vila de Flix, sien servits fer-li la mercè de dit offici, que ultra que en assò vostres senyories, excel·lència y micers faran lo que bé tenen acostumat, dit suplicant ho reputarà a singular gràcia y mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die septimo novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, notarius.

Lecta in stamento militari die octava mensis novembris, anno predicto, et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Die veneris, VIII mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, //536r// lloch, modo y forma acostumats.

Comparició.

Mossèn Alamany Toralla, donzell, en la vila de Trem domiciliat, compareguè en lo present stament y jurà en la forma acostumada y a ell llegida.

Comparició.

Mossèn Francesch de Agullana y de Calders compareguè en lo present bras y jurà en la forma acostumada y a ell llegida.

Mossèn Pere Cassador alsà lo seu dissentiment per tot lo die present.

Fonch llegida en lo present stament una suplicació presentada per part del molt il·lustre y reverendíssim bisbe de Elna y és del tenor següent:

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors,

Suplicació de Roch Vilar y Martí Lopiz.

Roch Vilar, criat del molt il·lustre y reverendíssim senyor don Joan Terés, bisbe de Elna, y Martí Llópiz, constituït en lo sagrat orde de subardiaconat, habitant en Gerona, són naturals del regne de Aragó, y de minyons se són criats y han viscut en lo present regne y Principat de Cathalunya, y dessigen passar los dies que·ls resten de vida, y servir al senyor ab stament sacerdotal, y continuar sa residència y habitació en dit Principat, y per quant conforme Constitucions del dit Principat no poden obtenir beneficis en ell sinó los naturals, suplica, a vostres senyories, excel·lència y micers, lo dit molt il·lustre y reverendíssim senyor bisbe de Elna sien servits, usant ab la benignitat y clemència acostumada de habilitar los dits Roch Vilar y Martí Lópiz, a fi y effecte puguen obtenir beneficis en lo present Principat y comtat de Rosselló y Cerdanya, excepta les prelatures y dignitats, que en assò rebrà dit senyor bisbe de //536v// Elna molt particular mercè, etc. *Altissimus, etc.*

Die quinta mensis novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Die VIII predictorum mensis et anni fuit lecta in stamento militari et fuit provisum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Per part de mossèn Agustí Riber, notari de Tarragona, fonch presentada una suplicació y decretada, la qual és del tenor següent:

Molt il·lustres y reverendíssim, excel·lentíssim, il·lustres y molt, magnífichs senyors.

Agustí Riber, notari de la ciutat de Tarragona, en la forma deguda y acostumada, és estat provehit per los diputats del General de Cathalunya, y posat en possessió del offici de scrivà de la Diputació local de Tarragona, y aprés de fetes les coses predites té entès que per part de vostres senyories, excel·lència y micers se seria scrit als diputats que no provehissen dit offici, per reservació ne tenien feta en cas que Damià Gili, últim possessor de aquell, morís, en favor de Joan Baptista Mullola, scrivà del stament ecclesiàstich, e com al temps que dits deputats han rebuda dita lletra y ha dit Riber estigués, com està dit, en possessió de dit offici, y en via de dret y de justícia, *etiam* en matèria de concessions, gràties y privilegis concedits //537r// per persones regonexents superior, tinga lloch la regla que aquell és preferit que primer té possessió, en cars que lo adversari sie primer en data, majorment no essent la concessió pura, sinó condicional, com és en lo occorrent cas, ço és, que dit Gili morís. Per ço dit Agustí Riber, fent fe a vostres senyories, excel·lència y mercès de dita provisió y acte de possessió, suplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sien servits manar provehir que dit Riber no sie més molestat en la dita possessió, majorment concorrent en ell les qualitats de tenir molts anys de pratiga de son art, y ésser natural de dita ciutat, y haver servit en diverses occasions al General, que ademés que en assò faran justícia, lo dit Riber ne rebrà singular benefici, gràcia y mercè. Lo offici, etc. *Altissimus, etc*.

Die sexta novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico, fuit decretum suplicata non procedere quia attendi debet tempus date in Curia et maxime pro presenti in ea. Fra Blasi Torrents, monge y procurador del senyor abat de Santas Creus.

Die octava mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV, lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod fuit decretum in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Foren llegides unes lletres despedides en favor de mestre Vicens Castelló, doctor en medicina, les quals són del tenor següent:

Lletres de mestre Castelló.

Los tres staments del Principat de Cathalunya, congregats en les Corts generals que la sacra, catòlica, real magestat //537v// de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al magnífich mestre Vicens Castelló, doctor en medicina, habitant en la ciutat de Barcelona, salut y honor. Atenent y considerant que per part vostra nos és stada presentada una suplicació del tenor següent. *Inseratur qua incerta dices.* Per ço, inclinats a vostra suplicació per los respectes en aquella Cort tenguts, y altrament a vós dit mestre Vicens Castelló, ab tenor de la present habilitam per cathalà, en tal mane-

ra que us alegreu, y alegrar y gozar pugau de totes les coses, que catalans naturals se alegren y gozen, com si fosseu natural cathalà y que en tots officis, honors, prerrogatives y altres coses pugau concórrer com los altres cathalans naturals. En testimoni de les quals coses manam ésser feta la present sotascrita de mà dels tres presidents y sagellada del major sagell de dita Cort. *Data* en la dita vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstich y militar a XXIII y quant al bras real als XXII del mes de octubre any de la nativitat del Senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. Lo vescompte de Rocabertí. Pere Ferreres.

Los reverents ardiaca de Vich y lo capitular de Barcelona, embaxadors del bras ecclesiàstich, han referit com lo reverendíssim bisbe de Vich ha referit an aquell bras com tantes persones acuden an aquell lloch, aont se ordenen los memorials dels agravis, que realment és impossible poder-los expedir, per ço aquell bras ha pensat consultar ab est bras lo remey que en aquest particular se puga donar, se assignarà algun termini als agraviats precís y peremptori dins lo qual hajen de donar los agravis, passat lo qual no se acceptaran, y assò ha fi y //538r// efecte que lo progrés de les Corts no sie impedit, sent com és lo plazo assignat per sa magestat tant cerca.

Lo present bras determinà que se anàs als brassos ecclesiàstich y real y que se'ls digués com aquest bras haurie pensat que per a dilluns primer vinent se donassen los memorials dels agravis a sa magestat y que per ço quiscun bras exortàs las persones agraviadas perque dins dit temps donen dits memorials, cometent assò a mossèn Joan Andreu Blan, àlies Ribera, y a mossèn Ramon Joan de Calders, los quals foren anomenats per lo present bras en embaxadors de dit pensament.

E poch aprés mossèn Andreu Vilaplana, síndich de Gerona, y[267] síndich de[268], embaxadors del bras real, han referit que se adereixen al pensament de aquest, ab tot que ja havien donada resposta al bras ecclesiàstich sobre la embaxada los sie estada feta sobre aquest particular.

Lo promotor del bras ecclesiàstich han referit com aquell bras adereix al que ab la embaxada per part de aquest bras és estada feta, ab tot que lo bras real és estat de parer que, de aquí ha dilluns primer vinent, se aguessen de donar los memorials dels agravis, passat lo qual termini no puguen ésser admesos los agravis que·s donaran al bras ecclesiàstich; ha aparegut que, estan congregada la present Cort, no se ha de tancar la porta a ninguna persona, sinó que tots los qui volen donar agravis los donen de aquí a dilluns, los quals, ensemps ab los que vuy són donats, se agen de presentar a sa magestat, y que los memorials que de dilluns en avant se donaran, venint que vindran en mans de les nou persones elegides, los quals los //538v// hagen de presentar als brassos per a què aquells determinen quals se hauran de presentar a sa magestat ho dexar de presentar.

E lo present bras adherí al parer del bras ecclesiàstich, cometent al promotor de aquest bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del present bras, tornat que fonch dels brassos, referí com lo bras real aderia al parer dels brassos ecclesiàstich y militar.

267. A continuació, *espai en blanc*.
268. A continuació, *espai en blanc*.

Micer Gaspar Montserrat, doctor en drets, síndich de la ciutat de Balaguer, y mossèn Porxas, notari, síndich de Tàrrega, embaxadors del bras real enviats al present bras, digueren com aquell bras real besave las mans an aquest bras per la mercè los ha feta en donar-los mil ducats a quiscun bras per a fer gales y altres demostracions de alegria per lo die de la jura del sereníssim príncep senyor nostre, y que aquell bras hauria feta nominació de tres persones, so és, del president y de altres dos síndichs, perque aquelles distribuesquen los mil ducats en lo que·ls aparexerà convenir per a dit effecte.

Mossèn Hierònim de Argençola, perquè dix que per negocis molt importants a ell necessaris se'n ha de anar de la present Cort, ferma procura al senyor Jaume Salbà, donzell, present en Cort, per tots los actes, tractes y negocis de la present Cort, fins a la deguda conclusió de aquella, y per a consentir y dissentir al servey de sa magestat, y llevar y posar dissentiment. Testimonis són mossèn Antich Sala, síndich de Manresa, y Joan Pau Bugatell, scrivent.

Dictis die et anno, post meridiem, hora tertia ipsius diei.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

539r// Mossèn Bernat Joan Castellés, donzell, en lo lloch de Tartareu del bisbat de Urgell domiciliat, comparegué en lo present bras y jurà en la forma acostumada y a ell llegida.

Mossèn Gaspar de Olzinelles, donzell, en la vila de Sancta Lúcia, vegaria de Lleyda, domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en ànima sua en la forma acostumada y a ell llegida.

Lo promotor del bras real és estat al present bras dient que aquell bras entenie que en aquest bras se havian llegits los qüerns de les Constitucions y que aquell bras desitjave veure'ls per a poder aquells llegir y veure si ocorria cosa alguna que se agués de apuntar. Lo promotor del present bras fou tramés al bras real per a refferirlos com assí havien llegides les Constitucions fins en número 124 y que no tenien més, y que si aquell bras vol lo qüern, que assí és, per a veure si ha més Constitucions scritas en aquest més que en aquell, que serà bé se comproven, però sí per llegir aquelles que encara en aquest bras no se són votades.

Mossèn Bernat Joan Castellés, donzell, en lo lloch de Tartaneu domiciliat, procurador de mossèn Phelip Joan Castells, donsell, en dita vila domiciliat, consta de sa procura ab acte públich fet en Balaguer a nou del mes de setembre proppassat, rebut he clos per mossèn Hierònim Joli, notari públich de Balaguer, en dit nom comparegué en lo present bras.

Lo promotor del bras real ha reportat com en aquell bras se han llegides les Constitucions, y sent lo temps tant curt, volrien, si aparexia en aquest bras, se apunctassen y se presentasen a sa magestat, y axí bé per lo que per part de //539v// aquest bras és estat reportat en aquell bras, que se fahessen unes coses de drap als porters dels staments, que vehent aquell bras que lo temps de les Corts és tant breu, li ha apparegut que las robes de domàs se aforren de vayeta morada.

E lo present bras y stament militar determina que las Constitucions no·s voten que primer los memorials dels agravis, que són ja passats per los brassos y los

que de aquí ha dilluns se doneran, no sien presentats a sa magestat, y, quant al de forrar las robes dels porters, ha aderit al parer del bras real, manant a mossèn Joan Pau Ciurana que de diners del General pague lo que costaran los uniforros y lo faxiar de les robes, cometent al promotor del present bras ho reporte als altras brassos.

Lo present bras ha pensat que se habilite lo die de demà, que és lo die de la edificació de la present sglésia, fins a mig die, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real és estat al present bras y ha referit com aquell bras adhereix al pensament de aquest, so és, que sie habilitat lo die de demà fins a migdie, no obstant que sie lo dia de la edificació de la present iglésia.

Per mossèn Antich Sala, notari y síndich de la ciutat de Manresa, fonch presentada, llegida y decretada una suplicació, la qual és del tenor següent:

> Il·lustríssims, reverendísisms, molt reverent, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.
>
> Ha vint-y-sinch anys que Antich Sala, notari, ciutedà de Manresa, fonch connotari y scrivà del General //540r// en la col·lecta de Manresa, y tot aquest temps ha estat sens salari algú fins sinch anys ha que assignaren, ha ell y a moltos altres notaris y scribans de diverses col·lectes, deu lliures de salari ordinari, e com en lo dit temps dit Sala no té rebut ningun diner de dit General, ni per salari, ni per via de remuneració, e com haje subits molts treballs en lo dit temps que servia sens salari, perque li donaren dos llibres, en lo hu dels quals tenia y de continuar les sentències, y en lo altre les denunciacions dels fraus, y axí en aquell mig temps merexia tantbé lo salari com ara, pus lo mateix treball que are pren després de la assignació de dit salari, axí demana y supplica dit Sala los plàcia a vostres senyories, excel·lència y micers manar-li donar consemblants salari, qual entenen consignar per lo dit temps, a bé se servesquen per via de remuneració, ho altrament satisfer-lo, pus és molt cert no ha faltat en fer lo que convé y ha convingut al bé y profit del General, ni faltarà, y ademés que serà cosa molt rahonable, dit Sala ho reputarà a singular gràcia y mercè, etc.
>
> A set de noembre MDLXXXV, fonch llegida en lo stament ecclesiàstich y fonch delliberat que de pecúnies del General sien donats al dit mossèn Sala, per los respectes en dita supplicació continguts, sinquanta ducats, alsats emperò los dissentiments. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*
>
> *Die octava mensis novembris, anno predicto, fuit lecta in stamento militari et fuit decretum quod de pecuniis dicti Generalis dentur dicto Anticho Sala, //540v// causis et rationibus in preinserta supplicatione contentis, quinquaginta ducatis, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

Per la expedició de dita suplicació foren llevats tots los dissentiments.

En virtut de les quals delliberacions foren despedides les lletres del tenor següent:

> Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y

magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat de Cathalunya residents en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per mossèn Antich Sala, notari y síndich de Manresa en les presents Corts, nos és estada presentada una suplicació del tenor següent. *Inseratur*. A la qual suplicació, com ha justa y rahonable, per nós és estada presentada una suplicació, feta provisió, que de pecúnies del General sien donats y pagats al dit mossèn Antich Sala, per les causes y rahons en dita supplicació contengudes, sinquanta ducats moneda barcelonesa, y per so sien fetes les lletres acostumades, per tant deduhint a vostra notícia totes les coses predites, ab tenor de les presents vos diem, encarregam y manam que de les pecúnies del General doneu y pagueu, realment y de fet, al dit mossèn Antich Sala, per les causes predites, los sobredits sinquanta ducats moneda barcelonesa, tota dilació y exepció cessants, dient y manant als hoïdors de vostres comptes que, posant vosaltres en compte la dita quantitat y restituhint la //541r// present ab àpocha de rebuts, aquella vos admetan en compte de llegítima data, tota dilació cessant. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades del sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich a set, quant al bras militar a vuyt y quant al bras real a onse de nohembre any de la nativitat del Senyor MDLXXXV.

Don Alexandre de Alentorn, fill de don Onofre de Alentorn, senyor de Serós, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Lo reverent abat de Gerri y lo ardiaca major de Tarregona, embaxadors del bras ecclesiàstich, han referit com aquell bras, llansant ull a las demostracions que los aragonesos fan per la jornada los és assignada per la jura del sereníssim príncep senyor nostre, atès que no és menor la obligació nostra per a correspondre a la honra nostra y de nostres predecessors, haurie pensat aquell bras farie bé que se donassen al bras militar tres mília lliures, y al bras ecclesiàstich dos mília lliures, y al bras real dos mil, per a què aquells se distribuissen per quiscun bras.

E volent lo present bras respondre a la embaxada feta per part del bras ecclesiàstich y votant-se sobre la resposta que se havie de donar, prenent Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, los vots de les persones del present bras, y havent ja comensat de votar alguns, don Gabriel de Lupià posà dissentiment a tots y sengles actes de la present Cort, sempre y quant en lo present bras se tractarà del negoci que per embaxada del dit bras ecclesiàstich en lo present bras és estat referit, per lo que li apar no //541v// ésser comprovat, restan-se semblants coses importants fahents per la expedició de la present Cort. Ab lo qual don Gabriel de Lupià aderexen las persones següents: primo, mossèn Hierònim de Argençola, don Francisco de Eril, don Ramon de Vilanova, mossèn Ramon de Calders, mossèn Guillem Ivorra, mossèn Joan Burgués y de So, mossèn Joan Cella y de Taffurer.

Mossèn Phelip de Copons, donzell, dissent a tots y sengles actes de la present Cort y a la lectura de qualsevol scriptures fins a tant que, sobre lo que se·s començat a votar, sien acabats de pendre tots los vots de les persones qui estan en lo dit present bras.

Mossèn Onofre de Cardona, ídem ab lo dit mossèn Phelip de Copons.

Mossèn Pere Cassador alsà lo seu dissentiment per ell posat a tots y sengles actes de la present Cort per tot lo die de demà.

Lo reverent abat de Gerri, lo ardiaca major de Tarregona, per lo bras ecclesiàstich, mossèn Andreu Vilaplana, altre dels síndichs de Girona, y mossèn Joan Navarro, síndich de Camprodon, de part del bras real embaxadors tramesos al present bras, referiren com aquells brassos, desijant la unió y conformitat de aquest bras en totes coses, y axí mateix entenent aquell bras que sobre lo que per part del bras ecclesiàstich se és referit en aquest bras se són posats.

542r// Per mossèn Christòfol Gil de Villoro, síndich de Tortosa, fonch presentada en lo present stament una suplicació demanant y suplicant fos llegida en lo present stament, lo qual per mi dit notari fonch llegida y és del tenor següent:

Il·lustríssims y reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres y molt reverents, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Lo invictíssim comte de Barcelona Ramon Berenguer en la carta de població que concedí a la ciutat y ciutadans de Tortosa, any 1149 *pridie kalendas decembris*, aprés de haver conquistada aquella ciutat, essent seus los boschs, llenyes y llenyams, tingué per bé dar y concedir aquells als dits ciutadans y ciutat, tant per a poder bastir cases, com encara per a poder fer vaixells marítims e altres coses a sos usos ben vistes, com més llargament se conté en la dita carta de població, de la qual presentació ne fa, y de aquesta facultat usaren, com vuy use a son arbitre los dits ciutedans, molts anys fins en temps del sereníssim rey Don Jaume, primer de aquest nom, lo qual vehent que dit ús de llenyes usaven maldestrohint y cremant lo dit bosch, llenyes y llenyams, y considerant de quant profit ere la conservació de aquell, ab son real privilegi lo dit sereníssim rey, ab expressa voluntat dels pròmens de la dita ciutat de Tortosa, statuhí y ordenà que ninguna persona, ni tampoch lo dit sereníssim rey, ni sos susccessors, poguessen tallar, ni fer tallar, llenyas, ni llenyam en lo dit port, sinó ab aquell orde y forma que lo balle y pròmens de la ciutatd e Tortosa y posarien per stabliments y ordinacions per ells fahedores, //542v// com més llargament en dit privilegi real se conté, la data del qual és en la ciutat de Barcelona a XIII del mes de nohembre any MXXXVI, los quals stabliments y ordinacions se són al effecte guardades, y com estos anys passats los diputats de Cathalunya, qui les hores eren, aguessen donat orde a mossèn Jaume Fortuny de Xerta per a què fes tallar certa suma de llenya en dit port, com en dita preparació de llenya se fes molt gran tala y excés, sens tenir compte a les dites ordinacions y stabliments, en prejuhí dels privilegis concedits a aquella ciutat, y sie obligada la present Cort y los diputats del present Principat a procurar la conservació dels privilegis concedits a les universitats y singulars particulars del present Principat, per consegüent no és de rahó que prejudiquen los dits deputats, ni tampoch a vostres senyories, excel·lència y mercès a las dites concessions y privilegis reals, ni que donen lloch que ab appellido de la Diputació ne traguen persones particulars llenyes per fer-ne mercaderia y per consegüent defraudar los drets de aquella ciutat, supliquen per tant a vostres senyories, excel·lència y micers, Christòfol Gil de Villoro, síndich de dita ciutat de Tortosa, sien servits donar carta, ho provisió de manament, a pena de privació de sos officis, ho altre pena arbitral aplicadora, la mitat al official que farà la exequció y l'altre meitat aplicadora a la dita ciutat, contra dels diputats vuy són, e per temps seran, ho altrament fent-ne Capítol de Cort per a què en lo pervenir ninguna persona, ni official

del General del present Principat, ni encara los mateixos diputats bosquen, tallen, ni fassen //543r// en nom seu boscar, ni tallar llenya de aquell port, si no és guardada la forma de les dites ordinacions y stabliments de la dita ciutat, que a més que és cosa que tant importa al benefici públich, la rebrà aquella ciutat de vostres senyories, excel·lència y mercès en particular gràcia y mercè, etc. *Altissimus, etc.*

Die septima novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod comitatur advocatis, qui videant et referant. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, notarius.

Die octava mensis novembris, anno predicto, lecta in stamento militari et fuit decretum quod comitatur advocatis, qui videant et referant. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Die sabati, VIIII[a] mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Guillem Castelló, donzell, senyor de les Puelles y d'Espolle, en la vegaria de Agramunt, domiciliat, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Per part del canonge Mateu Miró fonch presentada una suplicació la qual fonch llegida y és del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Essent per vostres senyories, excel·lència y mercès manant citar lo canonge //543v// Matheu Miró, oydor de comptes de Cathalunya, per a què dins deu dies comparegués assí, ho per son legítim procurador, devant vostres senyories, excel·lència y mercès per repondre a les pretencions deduhides per aquesta part del reverent ardiaca Terça, y com les lletres citatòries sien stades personalment a dit canonge Miró presentades, com del dors de aquelles, les quals exhibeix *prout ecce*, consta lo termini a dit canonge Miró prefigit sie passat, per so y altrament reportant dites lletres suplica dit ardiaca Terça a vostres senyories, excel·lència y mercès, attès les Corts se van cloent, sien servits en manar promptament se declare en dita causa, acusant a dit canonge Miró la contumàcia, suplicant sobre totes y sengles coses de aquesta part deduhides y per avant deduhidores, compliment de justícia ésser-li administrat. Lo offici, etc. *Que licet , etc. Altissimus, etc.* Gallego, etc.

Die nona mensis novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod comitatur advocatis, qui videant et refferant. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militari, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Mossèn Miquel Montagut y de Vallgornera me ha donat a mi Joan Sala, notari y scrivà del present bras, una scriptura contenint en si dissentiment, lo qual és del tenor següent:

544r// Per quant se ha de tractar del servey que se ha de fer a sa magestat y de alguns designes que sien útils al bé del Principat de Cathalunya, de Rosselló y Cerdanya, com són galeras, ho torres y no·s puga tractar, ni fer resolució alguna, que primer no se entenga la quantitat de las pecúnias que vuy són al General, per so Miquel de Montagut y Vallgornera dissent a tots y sengles actes fahedors de qualsevol grau y spècie que sien, ni excogitar se puguen, fins a què aquest bras se veja lo effecte que han fet en lo bras ecclesiàstich y real, ab la commissió que per aquest bras se'ls és donada per a la extractió de dit General, y si han donat orde a què se cobrassen los decrets, y lo que mal se ha gastat, requerint a vós, notari, que lo present dissentiment inserteu en lo procés familiar.

Mossèn Hierònim de Sanct Dionís posà dissentiment a tots y sengles actes de la present Cort fins a tant se done orde a que se habilite y pase avant la habilitació.

Mossén Miquel de Montagut y de Vallgornera alsà lo seu dissentiment, donant lloch que·s puga fer delliberació de mudar la porta del stament, quant emperò a tots los altres actes, lo dit dissentiment estiga en sa forsa.

Mossèn Phelip de Copons alsà lo seu dissentiment donant lloch a que se puga delliberar de fer una altre porta.

Mossèn Miquel de Montagut y Vallgornera alsà lo seu dissentiment per temps de sis dies primer vinents, comprès lo die present, restants los demés dissentiments per ell abans del de vuy posats en sa pròpria forsa.

Foren llegides unes lletres dirigidas als diputats del General de Cathalunya en favor de mossèn Andreu Botella, senyor de Benavent, y de mossèn Hierònim de Vilanova.

544v// Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat y als hoïdors de comptes del General, y a totes altres persones a qui·s pertanga, y lo present negoci toque y tocar pugue. Salut y honor. Sapiau que per part dels magnífichs mossèn Andreu Botella, donzell, senyor de Benavent de la vegaria de Lleyda, y de mossèn Hierònim de Vilanova, també donzell de Vilanova de Mayà, de la sotsvegueria de Pallars, nos és estada presentada una suplicació del tenor següent. *Inseratur.* A la qual suplicació, com ha justa y rahonable, per nosaltres és estada feta provisió que essent axí que mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, en dita suplicació nomenat, sie estat per vosaltres inseculat en lo lloch de diputat militar, que vaga, per mort de mossèn Pere Cardona de Betea, de la vegaria de Tortosa, que en tal cars en lo dit lloch de diputat militar de la vegaria de Lleyda, vagant per mort del dit mossèn Batista Moliner, senyor de la Granadella, fos enseculat lo dit mossèn Hierònim de Vilanova y, axí de fet, ab la condició sobre dita ensecularem, segons que ab la present enseculam, y enseculats ésser volem, provehim y manam, so és, lo dit mossèn Andreu Botella en lo dit lloch de diputat militar per la vegaria de Lleyda, vagant per mort del dit mossèn Baptista Moliner, y lo dit mossèn Hierònim Vilanova en lo lloch de ohidor militar, que obtenie lo dit mossèn Andreu Botella, novament enseculam //545r// a diputat. Per so, deduhint a vostra notícia les coses predites, ab tenor de les pre-

sents, vos diem y manam que, observant dita inseculació y provisió per nós, com és dit feta, encontinent aprés que les presents vos seran presentades, sens dilació y exepció alguna, scrigau y continueu, y continuar y scríurer fassau, en lo llibre y altres llochs a ont les enseculacions de diputats y ohidors se scriuen y continuen, ço és, lo dit mossèn Andreu Botella en lo lloch de diputat militar per la vegaria de Lleyda, vagant per mort del dit mossèn Baptista Moliner, y lo dit mossèn Hierònim de Vilanova en lo lloch de ohidor militar que ocupave lo dit mossèn Andreu Botella, novament enseculat en diputat, a fi y effecte que havent-se de fer extractió de semblants diputats y ohidors, concorreguen de fet en dites extractions respectivament, axí y en la forma que los altres en semblants llochs posats y enseculats concorren, tots dubtes y dificultats cessants. En fe y testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents, sotascrites de mà dels tres presidents, y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstich y militar a tres, quant al bras real a sinch, del mes de noembre any de la nativitat del senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. Lo vescompte de Rochabertí.

Mossèn Joan Cella y de Tafurer y mossèn Ramon de Calders alsaren lo dissentiment per ells posat aderint al dissentiment de don Gabriel de Lupià.

Dictis die et anno, post meridiem, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch y forma acostumats.

545v// Mossèn Andreu de Marimon, donzell, com ha procurador de mossèn Francesch de Marimon, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Phelip de Copons alsà los seus dissentiments del tot que ell té posats, axí los de tots, com los actes de gràcia.

Don Gabriel de Llupià y mossèn Hierònim de Argençola, don Francisco de Eril, don Ramon de Vilanova, mossèn Ramon de Calders, mossèn Guillem Ivorra, mossèn Joan Burgués y de So y mossèn Joan Cella y de Tafurer, aderints ab dit don Gabriel de Lupià, alsaren los dissentiments per ells posats.

Mossèn Onofre de Cardona alsà del tot lo dissentiment té posat a tots actes.

Don Jaume de Perapertusa dissent a tots y sengles actes, sempre y quant se llegiran los memorials de les Constitucions, què ell no y sia present.

Lo promotor del present bras fonch tramès als altres brassos per dir-los fossen servits mirar los exemplars per a la jura del sereníssim príncep que se ha de fer.

Lo promotor del bras real ha referit com aquell bras ha adherit al parer de aquest y per dit effecte han anomenats a micer Nicolau Frexenet, altre dels síndichs de Lleyda, y mossèn Andreu Vilaplana y n. Rabollet, síndich de Vilafrancha de Conflent, los quals, ab los de aquest bras, fessen los memorials y apunctaments necessaris per dit effecte.

Mossèn Hierònim de Sanct Dionís alsà del tot lo seu dissentiment y de nou lo posà per a què no·s puguen llegir, ni votar les Constitucions fetas per las ayguas y síquias y dels pedrenyals.

Lo promotor del present bras és anat als altres brassos //546r// per a dir-los que aquest bras ha pensat que serie bé que las mateixas personas eletas per a fer les Constitucions se ajunctassen ha effecte de mirar y regonèxer quines Constitucions seran més convenients per a què se voten, y separar de las altres manco convenients, y se puguen presentar y decretar per sa magestat.

Lo promotor del bras real ha referit que serie gran inconvenient lo que per aquest en aquell és estat reportat perque se haurien de mudar tots los nombres, y també per lo que may se és fet tal cosa.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat los apunctaments fets per aquell bras sobre algunes Constitucions que en aquell bras se són llegides y votades y així bé ha referit que aquell bras haurie pensat serie bé se demanàs hora a sa magestat per donar y presentar-li la súplica acerca del negoci del monestir de Monserrat y per las abadias vagants.

Lo promotor del bras real ha referit que adereix que·s demane hora a sa magestat per a presentar-li la súplica sobre lo negoci de Monserrat y per las abadias vagants.

Lo present bras aderí al parer de dits dos brassos ecclesiàstich y real que·s demane hora a sa magestat per dit effecte, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Die dominica, decima mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV, post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en la qual convocació y congregació foren presents los següents:

Primo, lo excel·lentíssim don Jaume Ramon Folch, òlim de Cardona, duch de Cardona, //546v// lo il·lustre don Francesch Dalmau de Rochabertí, vescompte de Rochabertí, don Jaume de Cardona y de Rocabertí, don Honofre d'Alentorn, senyor de Seró, mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, don Joan Icart, don Alexos Albert, don Miquel Albert, don Galceran de Cardona, mossèn Ramon Joan de Calders y de Segur, mossèn Joseph de Bellafilla, don Berenguer de Paguera, mossèn[269] de Altarriba, mossèn Bonaventura Bolet, mossèn Gaspar de Pons, don Francesch de Eril, don Francisco de Ortafà, don Jaume de Pinós, don Gabriel de Lupià, mossèn Andreu Blan, àlies Ribera, mossèn Pere Puigvert de Gravalosa, mossèn Miquel Pol, mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, mossèn Hierònim Sanjust, mossèn Henrich Terça, mossèn Hierònim de Olivó, don Alexandre de Alentorn, mossèn Joan Burguès y de So, mossèn Francesch Joan de Tamarís, don Bernat de Guimerà, don Gispert de Guimerà, //547r// don Ramon de Vilanova, don Galceran de Cardona y de Rocabertí, mossèn Miquel Joan Amat, don Luís de Aragall, mossèn Hierònim Joan, mossèn Francesch Areny, mossèn Joan de Tormé, mossèn Francesch Salbà, mossèn Alemany Toralla, mossèn Francesch de Agullana y de Calders, mossèn Bernat Joan Castells, mossèn Guillem Castell, mossèn Joan Pau Malendrich, mossèn Miquel Llàssera, don Francesch d'Espés,

269. *A continuació, espai en blanc*.

mossèn Joan Pau Ciurana, mossèn Hierònim Martí, don Pedro de Clariana, mossèn Lluís Saportella, mossèn Bernat de Malars, don Luis de Ortafà, mossèn Hierònim de Sanct Martí, mossèn Miquel de Olzinelles, mossèn Galceran Cohors y de Soler, don Phelip d'Espés, don Baltesar d'Oms, mossèn Hierònim de Sanct Dionís, mossèn Onofre Cardona, mossèn Joan Cella y de Tafurer, mossèn Hierònim Seràpio de Sorribes, //547v// mossèn Jaume Salbà, mossèn Antoni Daví, don Jaume Mitjavila.

Don Jaume Mitjavila, donzell, fill de don Jaume Mitjavila, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Don Galceran de Cardona y de Rocabertí, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Don Baltezar d'Oms, com a procurador de mossèn Rafel Antoni Davi, donzell, en la vila de Perpinyà domiciliat, consta de la procura ab acte públich fet en Perpinyà a set de setembre proppassat, rebut, y clos, y subsignat per lo discret micer Pere Just, notari de dita vila, en dit nom ha comparegut en lo present stament y ha jurat en ànima de son principal en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Pere Casador alsà lo seu dissentiment per tot lo die present.

Lo magnífich mossèn Pere Puigvert de Gravalosa presentà en lo present bras una suplicació, la qual fonch llegida y és del tenor següent:

> Molt il·lustres, molt reverents, excel·lentíssim, il·lustres y molt magnífichs senyors.
>
> Per mort de mossèn Anton Çacosta, donzell, en la vegaria de Agramunt domiciliat, vaga un lloch de diputat ho oïdor militar, suplica per tant Pere Puigvert de Gravalosa, lo qual és nat dins de dita vegaria y té proprietats y domicili //548r// en aquella, sien vostres senyories, excel·lència y mercès, atès que és present en Cort y segueix aquella, servits insecular-lo en lo dit lloch que vaga. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*
>
> *Die decima novembris, MDLXXXV, hora sexta post meridiem, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod, verificatis prius qualitatibus per capitula Curie requisitis, ex nunch censeatur inseculatus dictus Gravalosa, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola notarius.*
>
> *Dictis die et anno lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris. Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit que serie bé que les mateixes persones eletes per a fer la embaxada a sa magestat acerca las abadias vagants y de la separació del monestir de Monserrat demanassen jornada a sa magestat per a la jura del sereníssim príncep.

Lo promotor del bras real ha referit que en aquell bras encare falten alguns sindicats ha alguns síndichs, per ço és de parer que no·s demane dia encara fins sien vinguts dits sindicats, y fins que las personas eletes per mirar los exemplars sobre dita jura havien referit en los brassos lo que sobre dita jura havien trobat, del qual se puga pendre exemplar.

548v// Lo present bras, ohida la relació del senyor don Plegamans de Marimon, acerca del càrrech li és estat comès de mirar los exemplars y apunctar los apuncta-

ments necessaris acerca del jurament del sereníssim príncep, ha delliberat vaja lo promotor als altres brassos per a dir-los que ja les persones eletes per apunctar las cosas necessàrias acerca de la jura del sereníssim príncep han apuntat los caps necessaris, y axí seria bé se anàs a demanar al prothonotari sie servit amostrar los exemplars que en las juras del sereníssims prínceps se són servats.

En lo present bras fonch llegida una suplicació presentada per mossèn Pere Puigvert de Gravalosa, la qual és del tenor següent:

> Molt il·lustres, molt reverents, excel·lentíssim, il·lustres y molt magnífichs senyors.
>
> Per mort de mossèn Anton Çacosta, donzell, en la vegaria de Agramunt domiciliat, vaga un lloch de diputat ho ohidor militar, suplica per so Pere Puigvert de Gravalosa, lo qual és natural de dita vegaria, y té proprietats y domicili en aquella, sien vostres senyories, excel·lència y micers, atès que és present en Cort y segueix aquella, servits insecular-lo en dit lloch que vaga, etc. *Altissimus, etc.*
>
> *Die decima novembris, MDLXXXV, hora sexta post meridiem, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod, verificatis prius qualibus per Capitula Curie requisitis, ex nunch censeatur inseculatus dictus Gravalosa, sublatis //549r// tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*
>
> *Dictis die et anno lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

Per mossèn Hieròmim Joan fonch presentada, legida y decretada una supplicació, la qual és del tenor següent:

> Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres y molt magnífichs senyors.
>
> En la vegaria de Gerona vaga un lloch de diputat militar per mort de mossèn Joseph Miró, quòndam, donzell, en la ciutat de Gerona domiciliat, per ço Hieròmim Joan, donzell, domiciliat en la dita vegaria de Gerona, suplica a vostres senyories, excel·lència y micers, li fassen mercè de insecular-lo en lloch de aquell, atès que ha residit en la present Cort del Principatençà, y lo dit suplicant ne rebrà particular mercè. *Et licet, etc.*
>
> *Die decima novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*
>
> *Die undecima predictorum mensis et anni fuit lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

549v// Mossèn Hieròmim Galceran Seràpio de Sorribes dissent a totes y sengles provisions fahedores en cosas de gràcia en la present Cort, y en particular a la inseculació del lloch de diputat militar, que vaga per mort de mossèn Joseph Miró, de la vegaria de Gerona, y, en cas que en sa absència se volgués fer alguna provisió, dissent a tots y sengles actes de la present Cort.

Mossèn Guillem de Ivorra, carlà de Corbins, posà dissentiment a tots actes de gràcia.

Mossèn Francesch de Agullana y de Calders dissent a tots actes de gràcia.

Per mossèn Gaspar de Pons fonch presentada una suplicació del tenor següent:

Molt il·lustres y molt reverents, excel·lentíssim, reverents, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per mort de mossèn March Antoni Vergós, donzell, en la vegaria de Vich domiciliat, vaga un lloch en la Diputació de diputat militar, per so Gaspar de Pons y de Monclar, donzell, en dita vegaria domiciliat, suplica a vostres senyories, excel·lència y mercès li fassen mercè de manar-lo insecular en lloch de aquell, attès que ell y los seus han sempre residit en la present Cort en servey de aquella, que lo dit suplicant ne rebrà particular mercè. *Que licet, etc.*

Die decima novembris, MDLXXXV, hora sexta post meridiem, lecta in stamento ecclesiastico, fuit decretum quod ex nunch censeatur insaculatus dictus Gaspar de Pons et fiat ut suplicatur per ipsum quia presens est in Curia, sublatis //550r// tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Dictis die lecta in stamento militari et fuit decretum ut in stamenti ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Die lune, XI mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo magnífich mossèn Pere Cassador alsà lo seu dissentiment, per tot lo die present tantsolament.

Per part dels tres scrivents fonch presentada una suplicació, y decretada, y és del tenor següent:

Il·lustríssims y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres nobles, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Molt bé hant vist vostres senyories, excel·lència y mercè, la contínua diligència y gran cuydado ab què han servit y servexen an aquesta Cort, e ha tots los tres brassos, los tres ajudants dels notaris y scribans dels dits staments, axí de dia com de nit, y axí en general com ha cada hu en particular, en lo que als sobredits los és estat manat, y més agueren fet si·ls fos estat posible, y com los dits no tinguen salari algú, y se sien mantenguts en servey de la Cort ab molts gastos, y en special los que són estats malalts, com ho ha estat algú d'ells, y molt en perill de la vida, y age acostumat sempre la Cort als sobredits remunerar los semblants treballs, supliquen per so los dits tres ajudants a vostres senyories, excel·lència y mercès sien servits, //550v// inseguint los vestigis dels passats, que aguda consideració dels treballs y gastos han sostengut, los quals són estats molts, y les liberalíssimes mans de vostres senyories, excel·lència y micers sien servits manar-los donar alguna remuneració, que a més de que·s fassa lo que és de costum, los suplicants ne rebran singular benefici, gràcia y mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

A VIIIIº de nohembre MDLXXXV fonch llegit en lo present stament eclesiàstich y fonch delliberat que sien donats y pagats a cada hu dels dits tres scrivents vint-y-sinch ducats moneda barcelonesa, segons les últimes Corts los fos-

sen assignats, alsats emperò los dissentiments, y per so sien fetes lletres necessàries, alsats emperò los dissentiments. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola notarius.*

Die undecima predictorum mensis et anni fuit lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis, et ad efectum predictum fuerunt sublata omnia dissentimenta.

En virtut de les quals delliberacions foren despedides les lletres del tenor següent:

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat de Cathalunya //551r// residents en Barcelona. Salut y honor. Com nosaltres hajam delliberat que de pecúnies del dit General sien donades y pagades als tres scrivents ajudants als notaris de quiscun bras, ço és, ha Nicolau Mensa, scrivent, ajudant del bras ecclesiàstich, Jaume Tristany, scrivent, ajudant del bras militar, y a mossèn Salvador Mir, notari, ajudant del bras real, y ha quiscú dels dits tres scrivents, vint-y-sinch ducats moneda, conforme a la delliberació per nosaltres feta, per so ab la present vos diem y manam que de les pecúnies del dit General doneu y pagueu, realment y de fet, a quiscú dels dits tres ajudants la dita quantitat de vint-y-sinch ducats moneda barcelonesa y cobrau de ell àpoca de rebuda, e noresmenys diem y manam als ohidors de vostres comtes que, posant vosaltres en compte les dites quantitats ensemps ab àpocas de rebuda, aquelles vos admetan en comte de llegítimes dates, tots dubtes y dificultats cessants. En testimoni de les quals coses manam per vostra cautela ésser feta la present sostascrita de mà dels tres presidents en dita Cort y sagellades del major sagell de aquella. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich a nou, quant als brassos militar y real a onse de nohembre any de la nativitat del Senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Don Galceran de Cardona, com ha procurador de mossèn Jaume Ros, donzell, en la vila de Perpinyà, bisbat de Elna, domiciliat, consta de la procura //551v// ab acte públich fet en Perpinyà a XXIIII de setembre proppassat, rebut, clos y subsignat per lo discret mossèn Guillem Domènech, notari públich de dita vila de Perpinyà, en dit nom ha comparegut en lo present stament y ha jurat en ànima de son principal en la forma acostumada a ell llegida.

Per mossèn Andreu Vilaplana, notari públich, ciutedà de Gerona, fonch presentada, legida y decretada en lo present bras una suplicació, la qual és del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, molt reverents, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

En lo any 1571 fonch provehit Andreu Vilaplana, notari públich de Gerona, del offici de scrivà del diputat local de la dita ciutat y col·lecta, sens salari algú y aprés en lo any 1574 li foren assignades per son salari ordinari vint lliures, considerats los treballs y càrrechs de dit offici, e com dit Vilaplana haje sustentats molts tre-

balls en los dits tres anys que ha servat lo dit offici sens salari algú y merexia se li assignàs dit salari en dit temps, com aprés se li és assignat, per so suplique dit Vilaplana plàcia a vostra excel·lència, senyors y micers manar-li donar y pagar consemblant salari de dites vint lliures per any, per los dits tres anys ha servit dit offici sens salari algú, y assò per via de remuneració y satisfactió de treballs, ho altrament com millor a vostres senyories, excel·lència y micers serà ben vist, pus és molt cert no ha faltat en fer //552r// lo que convé y ha convingut al benefici y profit del General, y ademés que serà cosa justa y rahonable, dit Vilaplana ho reputarà a singular gràcia y mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die undecima novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod ex pecuniis Generalis dentur dicto Vilaplana, ex causis in dicta suplicatione contentis, viginti libre, sublatis tamen dissentimentis; et in continenti fuerunt sublata omnia dissentimenta, excepto dissentimento sindici capituli Illerdensis. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, notarius.

Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari et fuit decretum et provisum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

E tots los dissentiments per dit effecte foren llevats.

Mossèn Hieròmim Dezllor, donzell, en la vegaria de Tarroja domiciliat, comparegué en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Guillem Ivorra, carlà de Corbins, procurador de Joseph de Castro, donzell, en Lleyda domiciliat, consta de sa procura a set del present mes de nohembre en poder de Joan Domènech, notari de Lleyda, comparegué en dit nom en lo dit stament, y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada.

Don Bernat de Guimerà dissent a tots actes de gràcia.

552v// Don Alonço Mecha, senyor de Montfalcó, vegaria de Agramunt, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada y ha ell llegida.

Dictis die et anno, post meridiem, pulsata hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Per lo magnífich don Luís de Peguera fonch presentada una suplicació, la qual és del tenor següent:

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Don Luís de Peguera, doctor del Real Consell criminal, diu y representa a vostres senyories, excel·lència y mercès que per promotió feta de la persona del magnífich micer Francesch Puig, leshores assessor del portant veus del general governador de Cathalunya en lo lloch de hu dels doctors del Real Consell civil, que fou en lo mes de mars de MDLXXVIII^{o}, fonch provehit en dit càrrech de assessor de dit portant veus de general governador, y serví don Lluís lo dit càrrech, des de dit mes de març de 1579, fins, a la vigília del Corpus del any 1582, que prengué possessió del càrrech que vuy té de hu dels doctors del Real Consell, en lo qual fou promogut lo primer de maig 1581, en manera que serví en dit càrrech de assessor per temps de

dos anys y poch més de dos mesos, dins lo qual temps patí molts treballs y gastos de sa casa, particularment quant li manaren anar y estar en la vila de Camprodon, estant totes les montanyes de aquelles //553r// partidas plenas y cubertas de neu, patint-hi molt fret, y altres necessitats y treballs, y també seguint moltes terres del present Principat en persecució de mala gent ab lo dit portant veus de general governador, lo qual també lo féu residir en la ciutat de Gerona per temps de sis mesos contínuos, y axí bé absent de sa casa, ab molt gran dany y detriment de sa casa, y desctructió de son studi y litigants, y en la ciutat de Barcelona tingué passats tres mesos la ordinària per ésser-se'n anat lo lloctinent general en la vila de Puigcerdà, dins los quals féu fer moltes prohomenies, y axí bé moltes justícies y molts altres serveys en lo dit càrrech, que serien llarchs de comtar, y com de semblants serveys vostres senyories, excel·lència y micers tinguen acostumat de fer-ne remuneració, suplica don Luís de Peguera a vostres senyories, excel·lència y mercès sien servits, per via de gràcia y mercè, remunerar-li dits serveys, com tots hajen redundat en benefici públich, la qual remuneració sie en satisfactió de sos gastos y treballs, y als altres done ànimo de empliar-se de bona gana en semblants serveys.

Die undecima mensis novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod de pecúnies del General sien pagades al dit don Luís de Paguera, per les causes en la suplicació contengudes, cent lliures, alçats emperò los dissentiments, los quals foren alsats, excepto lo dissentiment del síndich del capítol de Lleyda; fonch també alsat. *Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, etc.*

553v// *Dictis die et anno lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamentis militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

Per part del molt reverent senyor Hierònim Terça, ardiaca y canonge de la seu de Tortosa, fou en lo present stament presentada una suplicació, la qual fonch llegida y és del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustre, molt reverent y magnífichs senyors.

A notícia del reverent ardiaca Terça és pervingut que per part del canonge Mateu Miró se al·legaria suspitas contra la persona del senyor abat Puig, per no poder entrevenir en la causa que entre dits ardiaca Terça y canonge Miró devant vosses senyories, excel·lència y micers se verteix, y com se tracte de la revocació de la enseculació feta per los senyors deputats de Cathalunya, y lo senyor abat de Poblet sia germà del senyor deputat ecclesiàstich, el qual haja consentit en dita enseculació, per consegüent dit senyor abat de Poblet, com ha persona suspecte per dites causes y rahons, y per altres deduhidores, ha de ésser remogut en entrevenir en dita causa, y axí suplica dit ardiaca Terça, ans de totes coses, ésser manat per vosses senyories, excel·lència y mercès ab la brevedat possible ésser manat y provehit offici. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die decima novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod comitatur //554r// advocatis, qui per totam diem crastinam super suspentionibus allegatis audiant, videant et referant domino abati Populeti. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Dictus die et anno fuit lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba dicti stamenti, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

En lo present stament fonch presentada y llegida una suplicació per part dels pubills Terrens y de mossèn Baltezar Dot, la qual és del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Per voler fer uns deposadors, junct y contiguos als càrcers reals comuns de la dita ciutat de Barcelona, los tunch senyors diputats, en lo trienni del ardiaca Cerveró y mossèn Henrrich Agullana y sos condeputats, compraren y pagaren bé algunes cases scituades en la plassa del Rey de la dita ciutat de Barcelona, contiguas a la Cort del senyor veguer de Barcelona y als archius de aquella, y aprés aquells tots feren enderrocar y, enderrocant, los enderrocaren també los dits archius de la dita cort real del senyor veguer de Barcelona tenia sobre la entrada de dita Cort ab dos finestres que exien al carrer que passa devant dita cort, vulgarment dit de la devallada de la cort, en los quals archius estaven recòndits los llibres, actes y scriptures públiques de dita cort, en los quals estan compresos molta part dels //554v// patrimonis dels poblats, axí en la dita ciutat de Barcelona com en tot lo Principat de Cathalunya, per ser la dita cort ordinari de la dita ciutat de Barcelona y ser dita ciutat pàtria comuna per tots los poblats en dit Principat, los quals llibres y scriptures fonch forsat traure de dits archius, y aquells posar y col·locar per leshores en un racó de dita mateixa cort, a ont estan molt dolentament y ab gran occasió de robar-ne, com de fet ne han robat alguns a part recòndits en unes instàncies de una casa particular que està prop la dita cort, per no tenir dita Cort lloch altre algú per recondir y tenir dits llibres y scriptures, sinó dits archius ab confiança certa que·s tenia, com dits tunch diputats offeriren y prometeren que, acabada la dita obra, dits depositadors tornarien a posar los dits archius ab los parastatges y ab lo portal per lo qual de dita Cort se entrave en dits archius en la forma y manera que abans estaven dits archius, per poder tornar-hi y col·locar-hi dits llibres y scriptures en aquelles, com abans estaven recondides per conservació dels patrimonis de dits poblats en dita ciutat y Principat. E com haja ja alguns anys que dita obra de dits deposadors sia ja acabada, e per part axí del senyor útil de la scribania de dita cort, com del scrivà major de aquella se haje instat, sol·licitat y suplicat, moltes y diverses vegades, als senyors diputats del General de Cathalunya que tornassen dits archius ab los parestatjes //555r// y portal, y ab lo modo y forma que estave abans, per a poder-hi tornar col·locar y recondir dits llibres y scriptures, los quals vuy estan a molt mal recapte y perdició, y en risch de perdre-se molts, y fins vuy no·n haran pogut may obtenir, encara que moltes y diverses vegades han dit y ofert ho farien, del que ne ha redundat, y de cada·l die redunde, y per avant ne pot redundar, molt notables danys a la cosa pública y a tots los particulars de aquella, per no estar en son degut lloch dits llochs, actes y scriptures, per ço y altrament tant los tudors de don Joan Baptista Terré, pubill, vuy senyor útil de la scribania de dita cort, quant encara Miquel Baltezar Dot, scrivà major de aquella, quant humilment poden, supliquen a vostres senyories, excel·lència y micers sien servits manar als senyors diputats que vuy són que, de pecúnies del dit General, tornen ha posar los

dits archius de dita Cort ab sos parestages y ab lo dit portal que entre dita Cort a dits archius, y ab la forma y manera que abans estaven, y restituesquen les claus de dits archius que vuy tenen dits senyors deputats, ho per ells lo portaler de dits depositadors, conforme la offerta que dits tunch diputats feren, y com és rahó y justícia, perquè dits llibres y scriptures, que vuy estan a tota la ruyna y perdició, se pugue tornar recollir y recondir en aquells ab son degut orde, com abans estaven, que serà fet ab molt poch gasto, y serviran per lo fi que //555v// són estats fets y de molts centenars de anys ençà, ara no serveixen, sinó per coses inútils he infructuosas, com és fer-hi estar algunes vegades algunas personas que tenen libertat de anar per totas las presons, lo que no·s pot ni·s deu fer, ni en manera alguna sufrí, per bé de la cosa pública y dels poblats de aquella, que ultra del que en asò faran lo que és de tanta rahó y justícia, dits suplicants ho reputaran a special mercè. *Altissimus, etc.*

Die XI novembris, MDLXXXV, in stamento ecclesiastico fuit decretum quod comitatur deputatis Generalis Cathalonie, qui locum assignent custodiendis scripturis, ut juris et rationis fuerit; et fiant litere cum insertione suplicationis. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, notarius.

Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba dicti stamenti, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Per mossèn Jaume Hierònym Ponçes, notari de la vila de Tàrrega, fonch presentada una suplicació, la qual és del tenor següent:

Molt il·lustres y reverendísims, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents nobles, il·lustres y molt magnífichs senyors.

En lo any 1555, als 17 dies del mes de //556r// nohembre, fou anomenat y criat mossèn Hierònim Ponçes, notari públich, per los il·lustres y molt reverents senyors leshores deputats generals del present Principat de Cathalunya en scrivà de la deputació local de la vila y col·lecta de Tàrrega, lo qual càrrech de scrivà ab tota legalitat té regit y administrat, y al present regeix, e com de quatre a sinch anys a esta part li agen consistorialment los dits senyors diputats constituhit salari, sols de deu lliures per any, y age servit sens aquell la dita scribania lo restant del temps que són vint-y-sinch anys, sumint molts treballs y gastos, per so, confiat de la clemència y benignitat de vostres senyories, excel·lència y micers, humilment suplica los sie de gràcia y mercè manar-li donar, en remuneració de tants treballs que té sumits, ultra dels gastos que ha suportats, per descàrrech de son ofici, que de tot lo que serà per vostres senyories, excel·lència y micers constihuït y manat donar dit suplicant ho tindrà en gràcia y mercè special. *Que licet, etc. Altisimus, etc.*

A VIII de nohembre MDLXXXV fonch llegida en lo stament ecclesiàstich y a onse de dit fonch delliberat que sien donats al dit mossèn Ponçes, per les causes en la suplicació contengudes, sinquanta ducats moneda barcelonesa, alsats emperò los dissentiments, los quals foren alsats, excepto lo dissentiment del síndich de Lleyda. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

556v// *Die undecima predictorum mensis et anni fuit lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in brachio ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

En virtut de les delliberacions y decretacions per los tres brassos fetes, foren despedides les lletres del tenor següent:

Los tres staments del Principat de Cathalunya començats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los diputats del General del present Principat de Catalunya residents en Barcelona. Salut y honor. Sapiau que los dias passats y devall scrits per part de mossèn Hierònim Joan, donzell, en la vegaria de Gerona domiciliat, nos és estada presentada una suplicació del tenor següent. *Inseratur.* A la qual suplicació, com ha justa y rahonable, per nosaltres és estada feta provisió que lo dit mossèn Hierònim Joan, en dita suplicació nomenat, fos inseculat en lo dit lloch de diputat militar, vacant per mort del sobre dit mossèn Josep Miró, donzell, en dita vegaria domiciliat, per ço deduhint a vostra notícia les coses predites, ab tenor de les presents vos diem y manam que, observant dita inseculació y provisió per nós com és dit feta, encontinent que les presents vos //557r// seran presentadas, sens dilació y exepció alguna, scrigau y continueu, y continuar y scríurer fassau en lo llibre, y altres llochs aont les inseculacions de diputats se scriuen hi·s continuen, lo dit mossèn Hierònim Joan en lo lloch de diputat militar, vacant per mort del sobredit mossèn Joseph Miró, a fi y efecte que havent-se de fer extractió de semblants diputats militars concorregue de fet en dites extractions, axí y en la forma que los altres, en semblants llochs posats y enseculats concorren, tots dubtes y dificultats cessants. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich als deu, quant al bras militar als onse y quant al bras real a XVIIIIº de novembre, any de la nativitat del Senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Don Jaume de Perapertussa dissent a tots actes de gràcia.

Mossèn Lluís Gualbes de Bonaventura, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jura en la forma acostumada a ell llegida.

Per Joan Pau Bugatell, porter del present stament militar, fonch presentada una suplicació la qual és del tenor següent:

Excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Joan Pau Bugatell suplica a vosses senyories, excel·lència y //557v// mercès que, atès que ell ha pagat per fer scombrar lo stament cada dia una vegada y en temps d'estiu fer-lo regar y scombrar dos vegades cada dia, lo qual ha pagats molts dinés, los sie servey manar a mossèn Joan Pau Ciurana que aquells li pague, que aquell, de so del seu, los ha pagats per servey de vostra excel·lència, senyors y mercès, ell se acontentaria de que a vosses senyories, excel·lència y mercès seran servits. *Licet, etc*. Joan Pau Bugatell, en causa pròpria.

Die undecima mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV, lecta in stamento militari et fuit decretum quod dentur illi ducentum regalia, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Lo present bras féu delliberació que sie habilitada la hora d'esta tarda fins a les nou hores de nit, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Votant-se en lo present bras las Constitucions ordenades per les persones eletes per los brassos de Cathalunya, legida que fou la constitució LXIIII desposant sobre la constitució dels salaris dels advocats dels pobres, aparegué bé al bras dita constitució.

Mossèn Joan Burguès y de So dix que dissent, segons dissent, que no·s puga donar més //558r// salari als advocats dels pobres y procuradors dels pobres del que ja tenien de abans de ara, y que en cars se hage de créixer, se haje tanbé de créixer lo salari a tots los officials reals.

E arribant al vot y parer de don Jaume de Pinós, dix que li apar bé dita constitució, però que en lo que toca al salari de advocats y procuradors de pobres li apar desmasiat y que vol que si son dissentiment de gràcia pot obstar a la conclusió de dit salari en dita constitució posat, que y obste.

Mossèn Joseph de Bellafilla dix que no vol votar, antes dissent que no·s vot fins a tant sie declarat si lo dit creximoni de salari és acte de gràcia ho no.

Don Bernat de Guimerà dix que li apar bé la constitució en quant dispose lo que han de fer los advocats y procuradors de pobres, emperò quant al salari que·s constitueix an aquells, sent tan excessiu de quatre-centas y dos-centas lliures respective, atenent que menys salari serà competent per mirar per la indempnitat del General com a cosa de gràcia, expressament dissent y no consent *requirens &*

Mossèn Gaspar de Pons diu li apar molt bé que·s done lo salari predit per cosa molt justa, encara que entén que és de gràcia aquest vot, per lo que las leys, en quant se fassen, ho no són de justícia, més voler per cas ellas grans summas del General seria cosa molt injusta, //558v// y per aquest camí se poria gastar la azienda de la Generalitat y més de la que y ha.

Die martis, XII mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Fonch llegida per mi Joan Sala, notari y scrivà del present stament, la tercera habilitació de les persones del present stament militar en la forma, modo y manera següent:

Tertia habilitacio.

Deinde autem, die martis, duodecima mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV, presente in his vocato magnifico Petro Franquesa, domicello, locumtenente nobilis protonotarii sacre, catolice et regie majestatis, et presente me, Joanne Sala, auctoritate regia notario publico Barcinone infrascripto et brachii militaris scriba infrascripto, et presentibus etiam Joanne Riera, virgario Regie Audiencie Cathalonie, et discreto Michaelle Joanne Cellers, notario publico Barcinone, pro testibus ad ista vocatis specialiter et assumptis, admodum illustris et reverendus dominus Hieronymus Manegat, utriusque juris doctor, cancellarius regius, illustres domini Michael Cordelles, utriusque juris doctor et civis honoratus Barchinone, regens Regiam Cancellariam in presenti Principatu Cathalonie et

Comitatibus Rossilionis et Ceritanie, Martinus Joannes Franquesa, domicellus, utriusque juris doctor ach fisci regii advocatus de Concilio Criminali Cathalonie, Franciscus //549r// *Puig, etiam domicellus, fisci regii advocatus patrimonialis et de Concilio Civili Cathalonie, nobilis Ludovicus de Pagaria, utriusque juris doctor et de Concilio Criminali Cathalonie, habilitatores per regiam magestatem, una cum illustribus Micaelle Terça, utriusque juris doctore, cive honorato Barcinone, Micaelle Quintana, domicello, utriusque juris doctore, regentibus Regiam Cancellariam in Sacro Supremo Regio Concilio Aragonum, Hieronimo Gaçol, domicello, regio conciliario et secretario ordinario, et Micaelle Gort, etiam domicello, regio conciliario et secretario extraordinario sacre, catolice et regie magestatis, a loco habilitacionis absentibus, nominati, illustrissimus et reverendissimus don Joannes Terès, episcopus Elnensis, reverendissimus don Franciscus de Oliver y de Boteller, abas monasterii Beate Marie de Populeto, reverendus dominus Baltezar de Raiadell, canonicus ecclesie Illerdensis, nobilis Berengarius de Paguera, surrogatus in locum et propter absenciam nobilis Philipi, baronis de Eril, habilitatores una cum infrascriptis habilitatoribus militaribus per brachium militare nominati, una cum magnifico Francisco de Agulló, domicello, domino de Bellvehí, vita functo, Joannes Andreu alias Blan Ribera, dominus qui dicitur de Tiurana, domicellus, surrogatus in locum et per mortem dicti magnifichi Francisci de Agulló, domicelli, Raphael Vivet, civis et sindicus civitatis Gerunde, Anticus Sala, notarius et sindicus civitatis Minorisse, et Jacobus Hieronimus Ponçes, notarius et sindicus ville* //559v// *Tarrege, habilitatores pro parte trium stamentorum seu brachiorum presentis Principatus Catalonie in presenti Curia congregatorem que per dictam sacram, catolicam et regiam magestatem in presenti villa Montisoni celebratur, electi et nominati personaliterque constituti intus quandam cameram seu instanciam in quam memorialia seu capitula constitucionum ordinabantur, domus cuiusdam que scita est ante portam ecclesie Beate Marie dicte ville Montissoni, exequendo onus habilitandi per suam magestatem eis iniunctum, processerunt ad habilitandum personas infrascriptas; mandantes mihi, dicto notario, quatenus dictam habilitacionem per eos sic ut prehabetur factam et per me, pre et infrascriptum notarium, de eorum iusu et mandato in scriptis redactam legerem et publicarem; ego vero dictus notarius, de dictorum habilitatorum iussu et mandato, dictam habilitacionem legi et publicari, huiusmodi sub thenore:*

Primo, videlicet quo ad personam Simonis Joannis Benedicti de Sanctcliment, domini qui dicitur de Alcarràs, admitatur.

Item, quo ad personam nobilis Francisci de Lanussa et de Monbuy, in villa Perpiniani, Elnensis diocesis, populati, cuius nomine comparuit Joannes Paulus Malendrich, quia constat de nobilitate, admitatur ut nobilis.

Item, quo ad personam nobilis Bernardi de Abella et de Guimerà, domini qui dicitur de Ciutadilla, //560r// *qui comparuit in dicto stamento, atento quod in prima habilitacione super eius nobilitate fuit reservata maior deliberacio et quod interim admiteretur ut domicellus, et quia nunch constitit de eius nobilitate, admitatur ut nobilis.*

Item, quo ad personam Philipi Çacosta, domicelli in loco de Lantorn, vicarie Acrimontis, domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Ludovici Boix, domicelli, filii Francisci Boix et nepotis sive nét *prout dixit Antonii Boix, domicelli, avy sui, admitatur ut domicellus.*

Item, quo ad personam nobilis Petri d'Espès, in civitate Ilerde populati, admitatur.

Item, quo ad personam Gasparis Boix, domicelli in villa de Trem, vicarie Urgelli, domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Jacobi Salbà, domicelli Barcinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Iacobus Salbà, admitatur.

Item, quo ad personam Micaellis de Santafe, oriundi ville Falceti, pro nunch Valencie degentis, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Jacobus Salbà, quia dictus Micael de Santafe residit in civitate Valencie et non in Cathalonia, pro nunch repellatur eius mandatum.

Item, quo ad[270] *personam Micaellis de Guillemota, domicelli in civitate Balagarii domiciliati, admitatur.*

Item, quo ad personam Galcerandi Ferrer, domicelli, domini qui dicitur de la Móra in vicaria Cervarie, qui comparuit in dicto stamento, quia est officialis regius et absque licencia interessendi Curiis, ideo repellatur.

560v// *Item, quo ad personam Ludovisi Dezvalls, in civitate Illerde domiciliati, qui comparuit in dicto stamento, quia est absens, cum redierit providebitur.*

Item, quo ad personam Georgii Joannis de Copons, domicelli in Villafranca Penitensis domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Hieronimi Sandionís, filii Galcerandi de Santdionís, domicelli, in civitate Gerunde domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam nobilis Jacobi de Perapertusa, baronis de Jòch, admitatur ut nobilis.

Item, quo ad personam nobilis Jacobi de Pinosio, filii spectabilis Petri de Pinosii y Fonollet, vicecomitis de Canet y Illa, qui comparuit in dicto stamento, admitatur.

Item, quo ad personam Joannis Andree Ferrer, domicelli[271] *qui dicitur de Botarell, domicelli, Tarracone domiciliati, admitatur.*

Item, quo ad personam nobilis Hieronimi de Jossa, infra vicariam Sagarre domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Galcerandi de Cartellà, domicelli, domini qui dicitur de Vilarnadal, in vicaria Gerunde domiciliati, qui comparuit in dicto stamento, quia est absens, cum redierit providebitur.

Item, quo ad personam Hieronimi Babau, domicelli in Villafranca Penitensis domiciliati, cuius nomine comparuit in dicto stamento Joannes Paulus Ciurana, admitatur.

Item, quo ad personam Joannis de Vilallonga, //561r// *domini qui dicitur castri d'Estaràs in vicaria Cervarie domiciliati, cuius nomine comparuit in dicto stamento Joannes Paulus Ciurana, admitatur.*

Item, quo ad personam Seraphini Cassador, domicelli, filii Petri Cassador, militis Barcinone populati, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Petrus Cassador, admitatur.

270. *A continuació, ratllat,* mandatum.
271. *En lloc de* domini.

Item, quo ad personam Baptiste Cassador, domicelli, filii Petri Cassador, militis, Barcinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Petrus Cassador, admitatur.

Item, quo ad personam Baltezaris de Prat et Joannis de Prat, minoris dierum, domicellorum, Vici domiciliatorum, quorum nomine comparuit nobilis Onophrius de Alentorn, quia mandatum non venit in forma Constitucionis, repellatur eorum procurator.

Item, quo ad personam Vincentii Canader, domicelli Dertuse domiciliati, cuius nomine comparuit Enricus Terça, domicellus, admitatur ut domicellum.

Item, quo ad personam nobilis Joannis de Cinisterra et de Sancta Eugènia et nobilis Ludovici de Cinisterra et de Sancta Eugènia, fratrum, Galdirii de Martí et Noti Giginta, filii, Joannoti Giginta, domicellorum, in villa Perpiniani domiciliatorum, quorum nomine comparuit Joannes Andreas Blan Ribera, dominus qui dicitur de Tiurana et de Vilaplana, domicellus, in villa Perpiniani domiciliatus, fuit provisum quod dicti nobiles //561v// *Joannes de Cinisterra et de Sancta Eugènia et Ludovicus de Cinisterra et de Sancta Eugènia, fratres, admitantur ut nobiles, et dictus Notus Giginta admitatur ut domicellus.*

Item, quo ad personam nobilis Micaellis Mecha, Barcinone populati, cuius nomine comparuit Joannes Burguès y de Sso, domicellus, Barcinone domiciliatus, admitatur.

Item, quo ad personam Michaellis Andreu alias Blan, domicelli in villa Perpiniani domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes Andreu alias Blan Ribera, admitatur.

Item, quo ad personam Mathie de Orés,[272] *dominus qui dicitur castri et loci de Oriz, in vicaria et diocesis Vicensis, Geraldi Alenyà y de Cadell, Francisci de Lupiano, domini qui dicitur castri et loci de Corbaria, in vicaria Rossilionis domiciliati, et Sebestianus Ros, militis, Joannes Andreu alias Blan Ribera, fuit provisum videlicet quo ad Mathiam de Oriz, Geraldum Alenyà y de Cadell, Franciscum de Lupiano, admitantur ut domicelli; quo vero ad dictum Sebestianum Ros, quia constat de illius militia, admitatur ut miles.*

Item, quo ad personam Francisci Ballaró et Geraldi Ballaró, domicellorum in villa Perpiniani domiciliatorum, quorum nomine comparuit dictus Joannes Andreu alias Blan Ribera, fuit provisum videlicet quo ad personam Geraldi Ballaró, admitatur; quo vero ad personam Francisci Ballaró, doceat de militia et interim non admitatur.

561r// *Item, quo ad personam nobilis Galcerandi de Vilanova, Petri Carita et Alexandri Cahors, domicellorum, in villa Perpiniani domiciliatorum, quorum nomine comparuit dictus Joannes Andreu Blan Ribera, fuit provisum videlicet quo ad personam nobilis Galcerandi de Vilanova, admitatur ut nobilis, et quo ad personam Alexandri Cahors, admitatur ut domicellus.*

Item, quo ad personam Galcerandi de Vallgornera, Bernardi Vives y Parelet, domicellorum, et Antonii Joannis Bolet, militis, in dicta ville Perpiniani domiciliatorum, quorum nomine dictus Ioannes Andreu alias Blan Ribera, fuit provisum

272. *En lloc de* Orís.

videlicet quo ad personam Galcerandi de Vallgornera et Bernardi Parelet, admitantur ut domicelli, et quo ad personam Antonii Joanni Bolet, quia constat de eius militia, admitatur ut miles.

Item, quo ad personam Joannis de Biure et de Caramany, domiciliati in vicaria Sancti Petri Piscatoris, vicarie Gerundensis domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, admitatur.

Item, quo ad personam Hieronimi Botella, domicelli Illerde domiciliati, atento quod in prima habilitacione fuit sibi assignatus terminus infra quem doceret de militia, quia tamen nunch constitit ipsum esse de prossapia militari, admitatur ut domicellus.

Item, quo ad personam Geraldi Benedicti Llauder, mercatoris, domini qui dicitur castri et terminorum de Cànoves et de Samalús in Vallensis, Barcinone domiciliati, cuius nomine comparuit Petrus Cassador, repellatur.

562v// *Item, quo ad personam Petri Michaellis Puigvert, domicelli in parrochia Beate Marie Palatii Torderie, Gerundensis diocesis, domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Joannes Paulus Ciurana, fuit decretum quod doceat quod sit descendens per rectam lineam Petri Puigvert, parrochie Beate Marie de Palacio Torderie, termini de Monte Oliu, militis armati, et interim non admitatur.*

Item, quo ad personam nobilis Joannis de Vilanova, domicelli in loco Sancti Felicis superioris, terre Rossilionis, Elnensis diocesis, domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit nobilis Raymundus de Vilanova, admitatur.

Item, quo ad personam Jacovi Càlcer, domicelli in villa Perpiniani domiciliati, cuius nomine comparuit Hieronimus de Argensola, admitatur.

Item, quo ad personam Gasparis Josephi de Ivorra, in villa Tarrege, Vicensis diocesis, domiciliati, cuius nomine comparuit Hieronimus de Olivó, domicellus, in dicta villa Tarrege domiciliatus, admitatur.

Item, quo ad personam nobilis Alvarii de Córdova, oriundi ville Montissoni, qui comparuit in dicto stamento, doceat de naturalitate et interim non admitatur.

Item, quo ad personam spectabilis Philipi Galcerandi de Pinós, de Castro et de Sono, vicecomitis d'Èvol y de Alquer Foradat et domini baroniarum de Guimerà, qui comparuit in dicto stamento, //563r// *cuius nomine jam die proposicionis per suam magestatem facte comparuerat Symon Joannes Benedictus de Santo Clemente, dominus qui dicitur de Alcarràs, quia principalis comparuit, admitatur principalis et repellatur eius procurator.*

Item, quo ad personas nobilis Alfonsi de Luna, maioris natu, et nobilis Alfonsi de Luna, minoris natu, in villa de Figuerola, baronie de Orcau, diocesis Urgelensis domiciliatorum, quorum procuratorio nomine comparuit nobilis Franciscus de Eril, fuit decretum quod dictus nobilis Alfonsus de Luna, maior, doceat de naturalitate, et quo ad personam nobilis Alfonsii de Luna, minoris, admitatur.

Item, quo ad personam Francisci de Areny, Micaellis Vedrenya et Joannis Artús, domicellorum, in villa Talarni domiciliatorum, quorum procuratorio nomine comparuit nobilis Franciscus de Eril, fuit provisum videlicet quo ad personas Francisci de Areny et Micaellis Vedrenya, admitantur ut domicelli; et quo ad personam Joannis Artús, doceat de milicia et interim non admitatur.

Item, quo ad personam Petri de Solanell, domicelli in villa de Rippis, Urgelensis diocesis, domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Antonius Vila et de Savassona, admitatur.

Item, quo ad personam Jacobi Rossell, domicelli Tarracone domiciliati, pro quo comparuit Joannes Andreas Ferrer, dominus qui dicitur de Botarell, Tarracone domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Aparicii de Omedes, domicelli //563v// *Tarracone domiciliati, pro quo comparuit dictus Joannes Andreas Ferrer, admitatur.*

Item, quo ad personam Francisci de Soldevila, domini qui dicitur locorum de Vilafortuny, infra vicariam Villefranche Penitensis, Tarracone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Joannes Andreas Ferrer, admitatur.

Item, quo ad personam Antonii Ros, domicelli filii Antonii Ros, militis, in villa Perpiniani et Barcinone domiciliati, admitatur ut domicellus.

Item, quo ad personam Bernardi Vilana, domicelli, in civitate Barcinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Hieronimus de Argençola, doceat de milicia et interim non admitatur.

Item, quo ad personam Raymundi Joannis Calders, domicelli in loco de Segur domiciliati, qui comparuit in dicto stamento militari, cuius procuratorio nomine comparuit die proposicionis per suam magestatem facte Franciscus Gilabert y Pou, domicellus, admitatur.

Item, quo ad personam Josephi de Àger, domicelli in civitate Illerde domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit dictus Franciscus de Gilabert y Pou, domicellus, admitatur.

Item, quo ad personam Baptiste Ferrer, domicelli, filii Galcerandi Ferrer, domicelli, domini qui dicitur de la Móra, admitatur.

Item, quo ad personam Gasparis Malet, domicelli, filii Jacobi Malet, quondam domicelli, Barcinone domiciliati, admitatur.

564r// *Item, quo ad personam Petri Vilanova, domicelli, filii Antonii de Vilanova et de Campmany, infra vicariam Bisulduni domiciliati, admitatur.*

Item, quo ad personam Josephi Castellbell, domicelli in vicaria Illerde domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Ludovici Saportella, domicelli, castellani Vallis d'Aran, quia est officialis regius et sine licencia interveniendi, ideo repellatur.

Item, quo ad personam Onophri Jordà y Cassada, cuius nomine comparuit nobilis Franciscus Despès, atento quod est civis honoratus Dertuse et dominus vassallorum cum omnimoda jurisdictione, mero et mixto imperio, admitatur ut dominus vassallorum predictus.

Item, quo ad personam Nicolai de Malgar, domicelli in villa de Alfacari, abbatiatus Agerensis, domiciliati, cuius nomine comparuit Micael Joannes de Pons, admitatur ut domicellus.

Item, quo ad personam Josephi de Torme et de Liori, domicelli in villa de Móra domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Gaspar de Perves olim de Vilanova, admitatur.

Item, quo ad personam Joannis Anton y Viladamor, domicellus Barcinone domi-

ciliati, filii Antonii Viladamor, quondam, Barcinone domiciliati, qui comparuit in dicto stamento militari, quia constitit de eius etate, admitatur.

Item, quo ad personam nobilis Philipi d'Espès, filii nobilis Francisci Despès, Illerde domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Philipi Ribes de Salazar et de Tarrades, domicelli, oriundi ville Palamosii et in parrochia de Madramanyà, vicarie Gerunde, domiciliati, //564v// *admitatur ut domicellus.*

Item, quo ad personam Joannis de Biure y de Caramany, domicelli in villa Sancti Petri Piscatoris, vicarie Gerunde, domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, admitatur.

Item, quo ad personam Ludovici Terré, domicelli, domini del Morell, in Campo Tarragone domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes Andreas Blan alias Ribera, admitatur.

Item, quo ad personam Gasparis de Ratera y de Ivorra, domicelli, admitatur ut domicellum.

Item, quo ad mandatum Hieronimi Micaellis Mir, domicelli, villa Turricellis de Montegrino, cuius nomine comparuit Raymundus de Blanes, quia in prima habilitacione fuerat provisum quod doceret de milicia, atento quod nunch docuit de milicia Hieronimi Micaellis Mir, eius patris, admitatur ut domicellus.

Item, quo ad personam Antonii Vilaplana y de Copons, domicelli in villa Perpiniani domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit nobilis Gispertus de Guimerà, admitatur.

Item, quo ad personam Francisci de Castellarnau, domicelli Balagarii domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Antonius de Castellarnau, domicellus, Barcinone domiciliatus, admitatur.

Item, quo ad personam Ludovici Gabriellis Pedró, domicelli in villa de Ulldecona domiciliati, admitatur ut domicellus.

Item, quo ad personam Petri Puigvert de Gravalosa, //565r// *domicelli, in civitate Balagarii domiciliati, admitatur.*

Item, quo ad personam Francisci de Guillemota, domicelli in villa Ageris domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Michael de Guillemota, domicellus, Balagarii domiciliatus, admitatur ut domicellus.

Item, quo ad personam Nicolai Brescó, domicelli, in populacione del Corp domiciliati, cuius nomine comparuit Micael de Guillemota, domicellus, Balagarii domiciliatus, admitatur.

Item, quo ad personam Petri de Fluvià, Petri Joannis de Fluvià, Monserrati de Fluvià et Thome de Fluvià, domicellorum, in villa Castilionis Farfanie, vicarie Balagarii domiciliatorum, quorum nomine comparuit Petrus Puigvert de Gravalosa, domicellus, in civitate Balagarii domiciliatus, doceat de milicia et interim non admitatur.

Item, quo ad personam Cristophori de Omedes, domicelli in villa de Ulldecona domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Francisci de Marimon, ville Calidarum de Montebovino, domicelli, Barcinone domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Micaellis Gay, domicelli in villa Ageris, infra vicariam Balagarii, domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Francisci Areny, in villa Talarni, subvicaria Pallariensis, filii Antonii Areny, quia comparuit principalis, admitatur ut domicellus et repellatur procurator.

Item, quo ad personam Andree de Marimon, domicelli, filii Francisci de Marimon, domicelli, Barcinone //565v// *domiciliati, quia non constat de eius legitima etate, pro nunch non admitatur.*

Item, quo ad personam Clementis Castelló, domini qui dicitur de les Puelles, qui comparuit, quia vivit honorifice et sine aliqua arte et est dominus vassallorum cum omnimoda jurisdictione civili et criminali, mero et mixto imperio, admitatur ut dominus vassallorum.

Item, quo ad personam Jacobi Joannis Ferrer, domicelli in vicaria Cervarie domiciliati, pro quo comparuit Micael Joannes Amat, miles, Barcinone populatus, licet absens a provincia, quia est continuus domini regis et cum eius licencia absens, admitatur.

Item, quo ad personam Bernardi de Boxadors, domicelli, domini qui dicitur de Alfarràs, in vicaria Illerde domiciliati, pro quo comparuit Hieronimus de Castro, domicellus, Illerde domiciliatus, admitatur.

Item, quo ad personam Philipi Joan de Castells, domicelli in villa de Tartareu domiciliati, pro quo comparuit Bernardus Joannes Castells, domicellus, in eadem villa domiciliatus, admitatur.

Item, quo ad personam Joannis de Roset, domicelli in loco de Tresterres,[273] *vicarie Podii Ceritani domiciliati, pro quo comparuit Guillemus Joannes de Ivorra, domicellus, Barcinone et in loco de la Guardiallada, Vicensis diocesis, domiciliatus, admitatur.*

Item, quo ad personam nobilis Jacobi de Mijavila, Barcinone populati, filii nobilis Jacobi de Mijavila, admitatur.

566r// *Item, quo ad personam Raphaellis Antonii Daví, domicelli in villa Perpiniani domiciliati, pro quo comparuit nobilis Baltezar d'Oms, admitatur.*

Item, quo ad personam nobilis Galcerandi de Cardona, filii nobilis Jacobi de Cardona, admitatur.

Item, quo ad personam Jacobi Ros, domicelli in villa Perpiniani domiciliati, pro quo comparuit nobilis Galcerandus de Cardona, admitatur ut domicellus.

Item, quo ad personas illustrissimi Antonii de Beamont, conestabilis regni Navarre, filii illustrissime Briande de Beamone, comitisse de Larre, domine qui dicitur baroniarum de Pinós et Massaplana[274] *ach ville Castilionis Farfanie, pro quo comparuit Hieronimus Galcerandus Serapio de Sorribes, et nobilis Joannis de Torrelles, domini qui dicitur de Albesa, doceant de posessione dictorum locorum et vassallorum in Catalonia et interim non admitatur.*

Item, quo ad personam nobilis Joannis de Lanussa, vicecomitis de Roda et Perelionibus, admitatur ut vicecomes.

Item, quo ad personam Joannis Benedicti de Lanussa, filii vicecomitis de Perilionibus, admitatur ut domicellus.

273. *En lloc de* Tresserres.
274. *En lloc de* Mataplana.

Item, quo ad personam Bernardi Alzina, domicelli in civitate Gerunde domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Laurentii de Junyent, quia per confessionen ore proprio factam constat ipsum obtinere beneficium ecclesiasticum, ideo repellatur.

Item, quo ad personam Francisci Salbà, domicelli, //566v// *filii magnifichi Onophrii Salbà, cuius procuratorio nomine comparuit Hieronimus de Argençola, quia constitit de etate, admitatur.*

Item, quo ad personam Andree Ribes, domicelli in civitate Barcinone et in villa Palamosii domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Philipus de Ribes de Salazar y Terrades, domicellus, in loco de Madramanyà, vicarie Gerunde domiciliatus, admitatur.

Item, quo ad personam Gasparis de Oluja, domicelli, in villa Tarrage, Vicensis diocesis domiciliati, cuius nomine comparuit Hieronimus de Olivó, domicellus, in villa Tarrege domiciliatus, admitatur.

Item, quo ad personam Francisci de Aguilar, domicelli Barcinone domiciliati, cuius procuratorio nomine comparuit Petrus Cassador, domicellus, Barcinone domiciliatus, admitatur.

Item, quo ad personam Alexandri de Aguilar, domicelli Barcinone domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Petrus Cassador, admitatur.

Item, quo ad personam Francisci Martí, domicelli Barcinone domiciliati, cuius nomine comparuit Joannes Paulus Ciurana, admitatur.

Item, quo ad personam Jacobi Joannis Ferrer, domicelli in vicaria Cervarie domiciliati, regiam curiam sequentis, cuius procuratorio nomine comparuit Micael Joannes Amat, miles, in civitate Barcinone domiciliatus, admitatur ut domicellus.

Item, quo ad personam Onophrii Rosell y de Homedes, domicelli Tarracone domiciliati, procuratoris regii in Campo et vicaria Tarracone, pro quo //567r// *comparuit Joannes Andreas Ferrer, quia est procurator regius et absque licencia interveniendi Curiis, repellatur.*

Item, quo ad personam nobilis Raymundi d'Oms, Barcinone populati, pro quo comparuit die proposicionis sue magnifichis Hieronimus de Argençola, quia comparuit principalis, admitatur principalis et repellatur procurator.

Item, quo ad personam Francisci Burguès, domicelli Barcinone domiciliati, pro quo comparuit Joannes Burguès y de Sso, admitatur.

Item, quo ad personam Hieronimi Sanjust y Castro, domicelli Barcinone domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Joannes de Altarriba, domicelli in villa Cervarie domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam nobilis Petri de Margarit, domini qui dicitur Castri Empuridiani, Gerundensis diocesis, pro nunch in villa Episcopali, dicte diocesis, domiciliati, et nobilis Leandri de Margarit, pro quibus comparuit nobilis Jacobus de Cardona, admitantur ut nobiles.

Item, quo ad personam Alexandri de Toralla, domicelli in villa Trempi domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam illustrissimi Joannis a Çúnyega, admitatur.

Item, quo ad personam Joannis Castells, domicelli in villa de Tartareu, diocesis Urgellensis, domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personas nobilis Ludovici de Alentorn, pro quo comparuit Franciscus Gilabert y Pou, //567v// *et nobilis Alexandri d'Alentorn, nobilis Hieronimi de Alentorn et nobilis Onophrii d'Alentorn, filiorum nobilis Onophrii d'Alentorn, domini qui dicitur de Çeró, pro quibus comparuit in dicto stamento dictus nobilis Onophrius d'Alentorn, eius pater, quia constitit dictis dominis habilitatoribus de expressa voluntate domini regis quod dictus nobilis Onophrius de Alentorn et eius filii et descendentes nati et nascituri tractentur ut nobiles, ideo admitantur ut nobiles.*

Item, quo ad personam Josephi de Ferrera, civis honorati Barcinone, domini qui dicitur castri et termini Vallis Focosa, infra vicariam Cervarie, quia est civis honoratus Barcinone et dominus vassallorum cum jurisdictione ac mero et mixto imperio, ideo admitatur ut dominus predictus.

Que fuerunt acta in dicta villa Montissoni, sub anno, die, mense et loco presentis, presente et in his vocato magnifico Petro Franquesa, domicello, locumtenente nobilis protonotarius sue magestatis, et presente me dicto Joanne Sala, auctoritate regia notario publico Barcinone et dicti stamenti militaris scriba, et presentibus etiam testibus presentis ad premissa vocatis specialiter et assumptis.

Mossèn Berenguer Mahull, en la ciutat de Lleyda domiciliat, comparegué en lo present stament militar y jurà en la forma acostumada.

Mossèn Rafel Ruxent, donzell, en la vila de Agramunt domiciliat, comparegué en la forma acostumada a ell llegida.

568r// Mossèn Pere Cassador alsà lo seu dissentiment per tot lo die present.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és estat en lo present bras y ha referit com aquell bras havie pensat que quiscun bras nomenàs dos persones, las quals mirassen los llibres de Cort, y apuntassen los exemplars que en ells se trobaran de les persones a qui se és acostumat donar remuneració, y per est efecte anomenaren les persones de[275] y lo ardiaca Hierònim Terça.

Lo reverent abat de Poblet, lo ardiaca major de Tarregona y lo canònic Rajadell de Lleyda, embaxadors del bras ecclesiàstich enviats al present bras, han referit com aquell bras, llansant vel a las demostracions exteriors del amor y voluntat de Déu al sereníssimo senyor don Phelip, príncep y senyor nostre, que los altres regnes han fetes, considerant aquell bras la obbligació que cap als brassos de Cathalunya fer lo mateix, han presentat que serie bé que aquest y lo bras real fassen conclusió de fer la embaxada a sa magestat, oferint-se promptes de jurar lo sereníssim príncep y senyor nostre.

E lo present bras féu delliberació que se fassa a saber als altres brassos com aquest bras ha feta resolució de fer la dita embaxada a sa magestat, y quant al que és estat referit que·s anomenen persones per a vèurer y balensejar quines persones se agen de remunerar, y aquest bras ha deslliberat que no·s anomenen persones fins a la fi de les presents Corts, y foren per embaxadors lo senyor don Onofre d'Alentorn y //568v// mossèn Joan Miquel de Pons, senyor de Monclar, y mossèn Onofre Argençola, senyor de les Pallargues.

275. *A continuació, espai en blanc.*

Lo promotor del bras real ha referit com aquell, entès lo que per embaxada an aquell és estat referit, ço és, que en la jura del sereníssim príncep sa magestat agués de promèter y jurar que no separaria de la Corona de Aragó, Çicília y Nàpols, aquell bras dubta, que és estada la causa perque se són fets los apunctaments, del ajustar los dits advertiments de aquell bras volrie entendre per ont se funde aquest bras.

Lo present bras féu delliberació que·s tornàs resposta al bras real dient la ocasió ha donada en aquest de fer aquestos apunctaments en la jura del sereníssim príncep és estada que, tractant-se de unió de la corona, y se entén que sa magestat no se'n deservirà, y se'n obtindrà alguna cosa.

Lo molt il·lustre vescompte de Rochabertí, entenent los dissentiments que en lo present bras se són posats votant-se Constitucions, y assenyaladament la constitució LXIII, donant forma què se ha de donar als advocats de pobres, aprés de haver passat dita constitució y decretada que plahia, axí com en ella se continue, posaren dissentiment algunes persones, dient que dissentien ab lo que en dita constitució se assenyalave salari a dits advocats, y que axí ere cosa de gràcia, y com és cert y //569r// ver que, carregant y obligant als dits advocats y procuradors de pobres en les Constitucions precedents LXI, LXII, ha moltes coses, y assenyaladament que no puguen pendre altres advocacions, y per consegüent és de justícia que lo mercenari visque de sos treballs, y axí lo donar salari als advocats de pobres és de justícia, per tant dissent, a tots y sengles actes, fins sie vist si la assignació de dit salari és de justícia, ho de gràcia, ho que los dissentints alsen sos dissentiments, sens fer memòria si és de gràcia ho de justícia, majorment com dita constitució sie passada y votada per aquest bras, y ha plagut a la major part, encara que y fossen los dissentiments.

Mossèn Antoni Ros, donzell, fill de mossèn Antoni Ros, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jura en la forma acostumada a ell llegida.

Los magnífichs mossèn Pere Joan Fluvià y mossèn Pere Fluvià, donzells, en la vila de Castelló de Farfanya domiciliats, han comparegut en lo present stament y jurat en la forma acostumada a ells llegida.

Y en virtut de les del·liberacions per los tres brassos fetes foren despedides unes lletres del thenor següent:

> Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncolas de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverents nobles y magnífichs senyors los //569v// diputats del General del Principat de Cathalunya residints en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per mossèn Jaume Hieròn im Ponçes, notari públich, habitant en la vila de Tàrrega, nos és estada presentada una suplicació del tenor següent: Molt il·lustres. *Inseratur*. A la qual suplicació per nós és estada feta provisió que sien donats, al dit mossèn Jaume Hieròn im Ponçes de pecúnies del General, per les causes y rahons en dita suplicació contengudes, sinquanta ducats moneda barcelonesa, per tant, deduhint a vostra notícia les coses predites, ab tenor de les presents vos diem, encarregam y manam que de les pecúnies del General doneu y pagueu, realment y de fet, al dit mossèn Jaume Hieròn im Ponçes dits sinquanta ducats per les causes sobredites, tota dilació y exepció cessants, dient y manant als oïdors de vostres comptes que, posant vosaltres en comp-

te la dita quantitat y restituint la present ab àpoca de rebut, aquella vos admetan en compte de legítima data. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de màs dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant als altres brassos eclesiàstich y militar als XI y quant al bras real als dotse de nohembre MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.*

Quarta habilitacio.

Deinde autem, dictis diei et anno, presente me, Joannes Sala, notario publico Barchinone et brachii //570r// *militaris scriba, assumpto, presentibus etiam Emanuele Mongay, scriptore, et Joanne Riera, virgario Regie Audiencie Catalonie, civibus Barcinone, pro testibus ad ista vocatis specialiter et assumptis, dicti admodum illustris et reverendus Hieronimus Manegat, cancellarius regius, illustres Micael Cordelles, utriusque juris doctor et civis honoratus Barcinone, regens Regiam Cancellariam in presenti Cathalonie Principatu et Comitatibus Rossilionis et Ceritanie, Martinus Joannes Franquesa, Franciscus Puig et don Ludovicus de Paguera ach Micael Gort, habilitatores una cum aliis pro parte regie magestatis, et illustrissimus episcopus Elnensis et reverendus Baltezar de Rejadell, canonicus Illerdensis, nobilis Berengarius de Paguera, Joannes Andreu alias Blan Ribera et Joannes Cella y de Tafurer, domicellus, Raphael Vivet et Antichus Sala, habilitatores pro parte dictorum trium stamentorum, una cum aliis electi, nominati et deputati, in dicti loco personaliter constituti pro exequendo onus habilitandi eis iniunctum per suam magestatem, processerunt ad habilitandum personas infrascriptas; mandantes michi, dicto notario, quatenus dictam habilitacionem legerem et publicarem; ego vero, dictus notarius, dictam habilitacionem legi et publicavi, huiusmodi sub tenore.*

Primo, quo ad personam Henrici Serra, utriusque juris doctoris, admitatur ut domicellus.

Item, quo ad personam nobilis Bernardi de Torrelles, domini qui dicitur de Albesa, quia in prima habilitacione fuit declaratum quod doceret de possessione caslaniam et quia docuit de //570v// *possessione dicte ville de Albesa, ideo admitatur ut dominus dicte ville.*

Item, quo ad personam Michaellis Pelegrí, domicelli in civitate Illerde domiciliati, pro quo comparuit Guillermus de Ivorra, admitatur.

Item, quo ad personam Josephi de Castro, domicelli in civitate Illerde domiciliati, pro quo comparuit dictus Ivorra, admitatur.

Item, quo ad personam Joannis de Olzinelles, domicelli ville Sancte Linye, vicarie Illerde domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Martini Joannis de Orós, domicelli in villa de Mequinensa domiciliati, qui comparuit in dicto stamento militari, quia sui descendentes habuerunt et ipse habet suum principale domicilium extra Principatum Catalonie et Comitatibus Rossilionis et Ceritanie, nech ipse aliquod habet domicilium infra dictum Principatum et Comitatus, ideo repellatur.

Item, quo ad personam Francisci Joannis Balaguer, domicelli Barcinone domiciliati, pro quo comparuit Michael Llàssera, doceat de militia et interim non admitatur.

Item, quo ad presentem nobilis Alvari de Córdova, quia in ultima habilitacione fuit provisum quod doceret de naturalitate et quia docuit se natum fuisse infra Principatum Catalonie, admitatur.

Item, quo ad personam Jacobi Ferrer, in loco Turrisselle de Fluvià, diocesis Gerundensis, domiciliati, admitatur ut domicellus.

[*Item, quo ad personam Francisci Sulla, domicelli, domini qui dicitur de Sapeyra in Pallariensis, admitatur*.][276]

571r// *Item, quo ad personam Petri Joannis Rocha, domicelli in villa de Figueriis Bisulduni domiciliati, cuius nomine comparuit dictus Jacobus Ferrer, domicellus, in loco de Torroella de Fluvià domiciliatus, in stamento militari, admitatur ut domicellus.*

Item, quo ad mandatum Joannis Sala et Pauli et Francisci de Averro, filii Petri de Averro, quondam domicelli, domiciliatorum in villa Cubellorum, marchionatus de Camarasa, Urgelensis diocesis, quorum nomine comparuit nobilis Jacobus de Cardona, admitatur.

Item, quo ad personam Francisci Dezpujol et de Marçà, domicelli in vicaria Rossilionis Elnensis domiciliati, pro quo comparuit Guillermus Joannes de Ivorra, domicellus Barcinone et in loco de la Guardialada, Vicensis diocesis, admitatur.

Item, quo ad personam nobilis Joannis de Boxedors, Barcinone populati, cuius nomine comparuit dictus Guillermus Joannes de Ivorra, admitatur.

Item, quo ad personam Micaellis Catllar, domicelli in castro de Prullans, vicarie Podii Ceritani, domiciliati, pro quo comparuit dictus Guillermus Joannes de Ivorra, admitatur.

Item, quo ad personam nobilis Philipi de Castro et de Cervelló, domini de Lacuna, pro quo comparuit Guillermus Joannes de Ivorra die proposicionis sue magestatis, quia fuit in prima habilitacione provisum quod atento quod principalis et procurator sunt absentes.

Item, quo ad personam Hieronimi Dezbosch y Vilagayà, domicelli Barcinone domiciliati, pro quo //571v// *comparuit Guillermus de Ivorra, admitatur.*

Item, quo ad personam nobilis Joachimi Carròs y de Centelles, nobilis Bernardi de Boxadors, nobilis Federici Bosch y de Sanct Vicens, Ludovici de Claramunt, Federici Pol, domicellorum, Barcinone domiciliatorum, quia principales comparuerunt, admitantur et procuratores eorum repellantur.

Item, quo ad personam Francisci Puig de Corsà, domicelli in civitate Gerunde domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Bernardini de Aranxapi, domicelli Barcinone domiciliati, doceat de militia et interim non admitatur.

Item, quo ad personam Hieronimi Cahors y de Soler, domicelli, filii Galcerandi Cahors y de Soler, pro quo comparuit dictus Galcerandus Cahors y de Soler, admitatur.

Item, quo ad personam Michaellis de Olzinelles, domicelli in villa de Cubells domiciliati, pro quo comparuit Ludovicus de Claramunt, domicellus, Barcinone domiciliatus, admitatur.

276. *Afegit de mà diferent.*

Item, quo ad personam Francisci de Granada, domicelli Barcinone domiciliati, pro quo comparuit dictus Ludovicus de Claramunt, admitatur.

Item, quo ad personam Seraphini Sunyer, domicelli, filii Guillermi Sunyer, Gerunde domiciliati, pro quo comparuit Hieronimus Joan, domicellus, admitatur.

Que fuerunt acta ut supra.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

[Mossèn Miquel de Guillemota dissent a tots y sengles actes fins a tant sia feta y publicada la habilitació][277].

572r// Don Jaume de Perapertusa alsa del tot lo seu dissentiment.

Mossèn Francesch Salbà dissent a tots actes de gràcia.

Lo sobredit mossèn Miquel de Guillemota alsà del tot lo seu dissentiment.

Mossèn Joan Baptista Ferrer de la Mora dissent a tots actes de gràcia.

Lo senyor vescompte de Rocabertí alsà del tot lo seu dissentiment.

Micer Francesch, altre dels síndichs de Lleyda, mossèn Andreu Vilaplana y mossèn Hierònim Ponçes de Tàrrega, embaxadors del bras real, han referit que aquell bras adhereix que sie jurat lo sereníssim príncep per los tres brassos y que en la forma del jurament, allà hont sa magestat promet no separar los regnes de Mallorca y altres de la Corona de Aragó, sien posades les paraules de no alunyar ni separar de la Corona de Aragó lo realme de las dos Çicílias, ço és, Nàpols y Cicília.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és vingut, y ha referit com aquell bras ha feta nominació de la persona del reverendíssim bisbe de Barcelona, del abat de Gerri y del ardiaca major de Tarragona, per a fer la embaxada a sa magestat.

E lo present bras, encontinent, féu electió y nominació del excel·lentíssim duch de Cardona, don Plegamans de Marimon y mossèn Onofre de Argençola, senyor de les Pallargas.

Lo present bras dellibera que los capítols LXI, //572v// LXII, LXIII, LXIII, LXV de les Constitucions noves legides en aquest bras sien agudes per no votades, ni llegides, no obstant qualsevol decrets ho advertiments sobre ellas en aquest bras fets y fetes, vol emperò y ordena que se agen de tornar votar en lo present bras quant lo present bras volrà.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit que aquell bras ha habilitada la hora fins a les nou d'esta nit. E lo present bras, encontinent, adherí al bras ecclesiàstich que sie habilitada la hora fins a les nou d'esta nit, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Los nobles don Hierònim d'Alentorn y don Onofre d'Alentorn, fills de don Onofre d'Alentorn, donzells, en la vegaria de Agramunt domiciliats, fan procura a don Onofre d'Alentorn, son pare, present en Cort, perquè en nom llur pugue entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins ha deguda conclusió de aquella, y ab special poder que puga consentir y dissentir si serà menester al servei de sa magestat. *Testes sunt magnificus Andreas Thomàs, decretorum doctor dicte ville, et Jacobus Tristany, scriptor.*

277. *Afegit de mà diferent.*

Lo promotor del bras real ha referit que adheria a que sia habilitada la hora fins a les nou de la nit.

Votant-se la constitució LXXXVII, plahent al present bras, ab cert advertiment apunctat per lo bras ecclesiàstich, y ab cert apunctament per lo present bras feta.

573r// Mossèn Hierònim Olivó dix que no li plau dita constitució.

Mossèn Miquel Mongay ídem.

Mossèn Bernat Joan de Castells ídem.

E votant-se la constitució LXXXXVIIIº plagué al dit bras, ab la addició del bras ecclesiàstich, y també que se diga que quants los semblants condemnats seran tormentats no puguen ésser interrogats *in capite sociorum* sinó sobre aquells delictes per los quals seran estats condempnats.

E don Jaime de Pinós dix que no li apar se dega scorterar algú aprés de ésser condempnat a mort *in capite sociorum*, sinó los impetits y condemnats per falcificadors de moneda y proditors de sa pàtria y rey, y que qualsevol altres que acàs se torturassen, aprés de condempnats no se'ls done fe alguna a sa deposició.

Mossèn Bernat Joan de Castells, ídem.

Don Gispert de Guimerà, ídem.

Don Jaume de Perapertusa, ídem.

Mossèn Pere Puigvert de Gravalosa, ídem.

E votant-se la CXVIIIIº constitució, al present bras aplagué, *sublatis dissentimentis*.

Mossèn Pere Cassador alsà lo seu dissentiment per tot lo die de demà.

Per part de mossèn Pere Roure, procurador fiscal de la règia cort, fonch presentada una suplicació de tal tenor:

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Suplicació del procurador fiscal.

Lo exercici del procurador fiscal de la règia cort //573v// és tan necessari per a la persecució y expulsió dels bandolers, lladres, adelats y facinerosos hòmens, y per a la conservació dels pacífics y bons, que sens dit procurador fiscal no podrie sustentar-se la administració de la justícia. És veritat que dit offici sosté grandíssims treballs, y de aquells ne resulten grandíssimes enemistats y males voluntats, que les males persones tenen al qui·l serveix tota via. Pere Roure, notari, serví dit offici quaranta-un any ab molta legalitat y bondat, y pogué entretenir-se perque rebia avaries de totes les exequcions, composicions y altres emoluments que entraven en la Règia Cort, e com en les últimes Corts del any MDLXIIII dites avaries sien stades llevades a dit offici de procurador fiscal, y en recompensa de aquelles solament li sien estades donades setanta vuyt lliures per any, ha resultat de aquí que dit Pere Roure en lo temps que visqué y vuy Pere Roure, son fill, que serveix lo mateix offici de procurador fiscal, ha patit y pateix major treball y misèria, perquè les avaries que són entrades en lo General són de molt major quantitat y valor y, de altre part, les despeses en tota Cort són més cares en aquest temps, per so, y altrament per recompensa, y satisfactió dels danys que en lo passat han rebut dits Pere Roure, pare y fill, per a què en lo sdevenidor millor pugue servir dit offici y ajudar a la persecució y càstich dels bandolers, lladres y facinorosos

hòmens, y a la //574r// conservació dels bons y pacífichs, suplique humilment se li fasse mercè, per recompensa dels danys pasats, donar-li alguna quantitat, y per al sdevenidor, y tornar-li les avaries que acostumave de rebre dit offici de procurador fiscal o crèixer-li lo salari, de manera que ab ell puga viure y sustentar-se sa casa y família ab la honra que requereix la qualitat del ofici, ja que no entén, ni té temps de entrevenir, ni entendre en altres coses, sinó són a les coses tocants al servey de sa magestat. *Que licet, etc.*

A XII de nohembre MDLXXXV lo stament ecclesiàstich, hoïda la present suplicació, dellibere que sien donats de assí avant al procurador fiscal de la règia cort, de pecúnies del General, per son salari, a rahó de cent lliures cada un any, y per so sien fetes les lletres necessàries, alsats emperò los dissentiments. *Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, notarius.*

Lecta in stamento militari et fuit decretum quod super contentis in dicta suplicacione reservant sibi maiorem delliberacionem. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Die XIII, mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Per lo reverent síndich y procurador del abat, convent y monestir de Nostra Senyora de Benifaça, fonch presentada //574v// una suplicació, la qual fonch per mi dit notari, y és del tenor següent:

Il·lustríssims y reverendíssims, il·lustres y molt reverents senyors, excel·lentíssim senyor y molt il·lustres senyors, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Lo síndich del abat, convent y monestir de Nostra Senyora de Benifaça diu que molta part de les terres del dit monestir està dins lo Principat de Catalunya y axí per a sustentació de aquella casa los és forsat haver-se de provehir dels fruits que cullen en les dites terres, trahent aquells del dit Principat y portant-los al dit monastir que està dins lo regne de València, en lo qual cas la extractió, segons determinacions de justícia, los és lícita y permesa, y per la mateixa rahó lo reverendíssim bisbe de Tortosa, y altres dignitats que cullen fruits y tenen rendes temporals y ecclesiàstiques en lo regne de València, de temps immemorial ençà, han acostumat tràurer dits fruits y rendes líberament del regne de València a la ciutat de Tortosa, sens manifestar, ni pagar dret algú a la Generalitat del dit regne, com és notori, suplica per ço lo dit síndich de Benifaça a votres senyories, excel·lència y micers sien servits que sie feta ordinació que lo dit monestir puxa tràurer los fruits y rendes, que cull y té, en lo Principat de Cathalunya per al dit monestir que està en lo regne de València, líberament y sens pagar drets alguns al General de Cathalunya.

Ítem, per quant lo dit monestir se proveheix //575r// ordinàriament de peix y altres provisions y manteniments necessaris de la ciutat de Tortosa, que dista del dit monestir sis llegües llargues, y com los que fan los despaigs del General no vullen despachar fins que ja són les nou hores, segueix-se que, partint tart lo traginer del monestir, majorment en ivern, no pot arribar a temps, y algunes vegades se ha seguit, per lo mal camí y crescudes de les aigües, perdre's lo traginer y la

adzembla, per ço suplica a vostres senyories, excel·lència, il·lustríssimes sien servits se fassa ordinació que lo dit traginer puxa tràurer dites provisions de peix y altres manteniments del Principat de Cathalunya sens sperar que se haja de fer lo dit despaig per lo General, puix en lo mateix dia, dins una hora aprés que los del General començaran a despatxar, comparega devant de aquells alguna persona per part del dit monestir que manifeste y pague los drets del General.

Item, per quant lo dit monestir té pinars y boschs dins lo regne de València, en los quals se talla molta fusta grossa, y aquella se carrega a la mar per a embarcarlos dins lo mateix regne de València, y de cas algunes vegades de posar dins lo Principat de Cathalunya per ser millor camí, y continuant aquell se torna dins lo dit regne de València, suplica per so lo síndich sien vostres senyories il·lustríssimes servits se fassa ordinació que la dita fusta de dit monestir de pas puxa entrar y exir del Principat de Cathalunya al regne de València, en lo qual se talla, sens pagar dret algú al General de Cathalunya //575v// sens haver-la de manifestar. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

A XII de nohembre MDLXXXV, lo stament ecclesiàstich, hoïda la present suplicació, desllibere, quant al primer capítol que sie fet com se suplica, quant al segon que los taulers del General agen ha donar al traginer ordinari de Benifaça etiam de nits en llurs cases lo albarà del General, quant al tercer cap que·s concedesca com és demanat y que sia comès a les persones eletes per al redrès del General per a què se'n fasse Capítols de Cort. *Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, notarius.*

A XIII dels dits mes y any fonch llegida en lo present stament militar y fonch provehit sí he segons està en lo bras ecclesiàstich provehit. *Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

Lo promotor del bras real ha referit que adhereix que vajen los tres promotors als senyors tractadors per a demanar hora a sa magestat de la embaxada se li ha de fer per part dels tres brassos.

Hoïda la relació feta en lo present bras per los advocats que en les suspites donades per lo procurador del ardiaca Miró contra las personas del abat de la Real y Henrrich Terça, que atento lo ardiaca Terça, a qui toca lo interès, és content, no entrevinguen lo dit abat de la Real, y mossèn Henrrich Terça ha deslliberat que los dits no entrevinguen.

576r// Y també, hoïda per dits advocats la comunicació, demane lo procurador del canonge Miró, ha deslliberat lo present bras que sien comunicats los actes per tot un dia natural, en presèntia del notari del stament ecclesiàstich.

Per mestre Jaume Rondó, fuster, fonch presentada una suplicació del tenor següent:

Excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Per estar Joan Pau Bugatell, porter del present stament, malalt, fonch forsat que Jaume Rondó servís a vostres senyories, excel·lència y micers de porter en dit stament e com lo dit Jaume Rondó, durant la infirmitat del dit porter, haje servit deu dies y dotze contínuos, y fet lo que ha convingut en servey de vostra excel·lència, senyories y micers, per so suplica a vostres senyories, excel·lència y micers sien servits manar satisfer-li dits treballs, conforme los serà servey, que ademés

será cosa justa y de justícia, dit suplicant ne rebrà particular y singular mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Die XIII mensis novembris, MDLXXXV, lecta in stamento militari et fuit provisum quod dentur dicto suplicanti de pecuniis dicti Generalis per Joannem Paulum Ciurana quinquaginta regalia, sublatis dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Dictis die et anno, post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Diu micer Henrrich Serra que atès ha més de dos //576v// mesos és en la present Cort y en fins are no·l han habilitat, ni feta mentió d'ell, en mol gran prejudici seu, havent habilitats a molts altres que són venguts molt aprés, essent-se presentat devant los senyors habilitadors, y a·d'aquells suplicat lo habilitassen, ho desabilitassen, y havent-lo també llegit lo notari del present bras devant dits senyors habilitadors, que per so dissent a tots y sengles actes de la present Cort y progrés de aquella, y a llegir y votar de les Constitucions, y qualsevol altres scriptures, fins a tant lo hajen habilitat; requerint a vós, notari, lo present dissentiment continueu en lo procés familiar de la present Cort.

Mossèn Jaume Ferrer adhereix al dissentiment de micer Henric Serra.

Mossèn Martí Joan de Orós adhereix al dissentiment de micer Henric Serra.

Tornats que foren los excel·lentíssim duch de Cardona, don Plegamans de Marimon y mossèn Onofre de Argençola, embaxadors del present bras, ensemps ab los embaxadors dels altres brassos, de la embaxada feta a sa magestat per la oferta del jurament del sereníssim príncep senyor nostre, lo dit excel·lentíssim duch de Cardona referí en lo present bras com lo reverendíssimo bisbe de Barcelona, en nom de tots los tres brassos, offerí a sa magestat la jura de dit sereníssim príncep senyor nostre, sempre y quant sa magestat serà servit, de la qual cosa sa magestat mostrà tenir molt gran contento y dix que //577r// lo die y hora notificarian als brassos los tractadors, y que rebia molt gran conteno de saber la diligència que los brassos tenien en despedir negocis, y axí los encarregave que procurassen en donar diligència en concluir la Cort.

Mossèn Jaume Ferrer alsà lo seu dissentiment per a llegir en lo present bras la habilitació publicada y no altrament, quant emperò a tots los altres actes lo dit dissentiment reste en sa força.

Lo il·lustríssim compte de Chinchón, ensemps ab lo molt il·lustre y molt reverent senyor Hieròmim Manegat, canceller, lo il·lustre micer Miquel Cordellés, regent la cancellaria en lo present Principat de Cathalunya, y lo noble prothonotari de sa magestat, y ab altres preheminents officials de sa magestat, vingué en lo present bras y digué com sa magestat assignava para demà la jura del sereníssim príncep para ans de dos hores aprés migdia.

Lo promotor del bras real és estat en lo present bras, y ha referit com en aquell bras y ha alguns dissentiments, y especialment un dissentiment posat per lo president de aquell bras y los consíndichs seus de Barcelona, los quals foren llegits en lo

present bras, suplicant an aquest los vulla valer en tot lo que puga, car aquell bras se offereix prompte en valer y ajudar-li en aquest en lo que puga que los dissentiments,[278] que en aquest són, sien llevats.

Lo present bras desllibera que·s vaja al bras real per offerir-li tota bona correspondència en valer-li en lo que puga, cometent al promotor ho reporte al dit bras real.

Mossèn Martí Joan de Orós alsà lo seu dissentiment donant //577v// lloch a què se fasse lo acte del jurament del sereníssim príncep senyor nostre, restant quant en tots los altres actes de la present Cort en sa força.

Micer Henrrich Serra alsà lo dissentiment a efecte tansolament de poder celebrar lo acte del jurament del sereníssim príncep senyor nostre, restant en los demés actes en sa forsa.

Mossèn Jaume Ferrer alsà lo seu dissentiment per efecte tantsolament de celebrar lo jurament del sereníssim príncep.

E lo present bras dellibera se fasse a saber als altres brassos com lo present bras està desambarassat per a jurar lo sereníssim príncep senyor nostre y axí haurie pensat serie bé se fassa embaxada als senyors tractadors, notificant-los com los brassos estan promptes de jurar lo sereníssim príncep per a la hora que per part de sa magestat és estada notificada als brassos, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit com aquell bras ha elegit per a presentar a sa magestat la oferta de la jura del sereníssim príncep en lo sòlio lo reverendíssim bisbe de Barcelona, lo abat de Gerri, lo reverent ardiaca d'Oms.

E lo present bras anomena lo excel·lentíssim duch de Cardona, don Jaume de Cardona y de Rocabertí, y lo senyor de Monclar.

Die jovis, XIIII mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament //578r// y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Comparició.

Mossèn Joseph de Ferrera, ciutedà honrat de Barcelona y senyor de Vallseròs, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Comparició.

Don Joachim Carròs y Centelles, mossèn Lluís de Claramunt, don Bernat de Boxadors, mossèn Phederich Pol, don Phederich Bosch y de Sant Vicens han comparegut en lo present stament, y han jurat en la forma acostumada y a ells llegida.

Don Jaime de Pinós dissent a tots y sengles actes de la present Cort.

Mossèn Francesch Agullana y de Calders posà dissentiment a tots actes de la present Cort.

Mossèn Martí Joan de Orós y mossèn Jaume Ferrer alsaren los dissentiments per ells posats a tots y sengles actes.

Dit die de dijous, que comptavem ha quatorse del present y corrent mes de noembre, venguda la hora per sa magestat assignada per la jura del sereníssim príncep don

278. *A continuació, repetit,* que los dissentiments.

Phelip, fill llegítim y natural del sereníssimo y cathòlich don Philip, rey y senyor nostre, vuy benaventuradament regnant, los tres brassos del present Principat de Cathalunya, convenguts y congregats en la present iglésia, estant quiscun bras en son stament, és a saber: lo bras ecclesiàstich a la mà dreta y lo bras militar en la mà squerra, lo hu devant l'altro, y lo bras real més baix del bras ecclesiàstich, devant lo bras militar. Presidint en aquells, so és, en lo bras ecclesiàstich lo reverendíssim bisbe de Barcelona y en lo bras militar lo excel·lentíssim duch de Cardona y al real //578v// lo magnífich mossèn Pere Ferreres, ciutedà de Barcelona, altre dels síndichs de Barcelona, vingué la magestat del rey don Phelip, nostre senyor, y la altesa del sereníssim don Philip, príncep y senyor nostre, anant a la mà squerra de sa magestat, ab las insígnias reals que sa magestat en semblants actes acostuma portar, és a saber, ab los massers portant les quatre masses ab los quatre reys de armes y ab lo stoch desemveynat, lo qual portave lo il·lustríssimo senyor conde de Sàstago, camarlenc de sa magestat, y en tant que entrarent per la porta de la sacristia de dita iglésia se'n anaraen al sòlio que al cap de la iglésia parat estave, ab tapiçeria, doçer y altres ornaments per a las reals personas de sa magestat y del sereníssimo príncep, en la qual sa magestat se asentà, prenent la espasa misa en la mà debaix de la axella, y posant-se aquella entre les cames, y lo sereníssim príncep se assentà ab una cadira a la mà squerra de sa magestat y, encontinent fonch posada una veracreu sobre un doçer, fet que fonch assò, encontinent lo il·lustríssimo y reverendíssimo bisbe de Barcelona y lo excel·lentíssim duch de Cardona y mossèn Pere Ferreras, ab una filera, lo molt reverent abat de Gerri, don Jaume de Cardona y de Rochabertí y mossèn Rafel Vivet, síndich de Gerona, y lo reverent mossèn Rafel d'Oms, ardiaca major de Tarragona, mossèn Miquel Joan de Pons, y mossèn Joan Navarro, síndich de Camprodon, ab la tercera filera, los quals, axí per fileras, pujaren al soli, y sent al sòlio, fet lo //579r// acato degut a las personas reals que allí estaven, se posaren davant sa magestat en forma de mija lluna y, estant d'esta forma, lo dit reverendíssim de Barcelona donà en mans de sa magestat tres papers contenints en si lo hu d'ells la oferta que fan los brassos de Cathalunya a sa magestat de jurar lo sereníssimo don Philip, príncep y senyor nostre, la forma del jurament que presten los brassos, lo tercer conté en effecte lo jurament que prestà sa magestat, com a pare y llegítim administrador del sereníssim príncep don Philip, senyor nostre. E donats que agué lo dit reverendíssim bisbe de Barcelona a sa magestat los dits tres papers, les dites nou persones per dit effecte eletes feren lo acatament degut a sa magestat y al sereníssimo príncep senyor nostre y se'n tornaren quiscú en son stament y lloch, de a ont se eren alsats per dit effecte y, fet tot lo susdit, sa magestat donà al protonotari los dits papers, manant-li los llegís, lo qual, ab lo acato degut, los prengué de la real mà de sa magestat y ab lo cap descubert llegí un paper de aquells que contenie en si la scriptura que·s segueix:

Sacra, catòlica, real magestat.

La Cort General del Principat de Catalunya que per vostra magestat de present se celebra en la vila de Monçó y los tres brassos de aquella, vista la scriptura a elles presentada per lo compte de Miranda, en nom y per part de vostra magestat, y llegida per lo protonotari, contenint entre altres coses que lo dits tres brassos responguessen a vostra magestat //579v// quant aparexeria seria millor

jurar lo sereníssimo príncep don Phelip en primogènit y príncep nostre, les hores, ho en altre temps, aguda plena delliberació sobre lo predit, considerant la ocurrència del temps present y la indisposició de vostra magestat, y per lo molt amor que tenen al dit sereníssim príncep, havent ja respost de paraula a vostra magestat que aparexia als dits tres brassos millor y més convenient, al benefici del present Principat, jurar-lo ara de present que diferir-ho en altre temps, y entesa aprés la voluntat de vostra magestat, ab la qual, conforme la dels dits tres brassos, diuen que attès vostra magestat és estat jurat en rey y senyor nostre, y que prestar lo jurament al primogènit és acte voluntari y més graciós de dit principal, lo qual no ha acostumat prestar dit jurament en los cassos ocorrents, ni prestar lo jurament de fidelitat a sos prínceps, reys y senyors, sinó dins la ciutat de Barcelona, com axí sia disposat per privilegi del sereníssim rey en Pere, de immemorial recort, *dattum* en Barcelona a XIII de las calendas de noembre del any MCCCXXX, al qual per lo pressent jurament, no entenent en manera alguna derogar, emperò per aquesta volta tansolament, ab expressa protestació, y no sens ella, que lo present acte no puga ésser tret en conseqüència en manera alguna en lo sdevenidor, ans per aquest vostra magestat confirme, llohe, aprove y de nou atorgue lo dit privilegi, //580r// y per les dites rahons, y altres salvacondites coses, la fidelitat prestada a vostra magestat, y prestat que sia primer personalment lo jurament prestar acostumat per sa alteza, e ho per vostra magestat, com a pare y llegítim administrador de aquell, per ésser menor de catorze anys, major emperò de set, ço és, la franquesa del bovatge, terratge, herbatge y les unions dels regnes de la Corona de Aragó, usatges de Barcelona, Constitucions, actes y capítols de Cort del dit Principat, privilegis, llibertats, franqueses, gràcies y mercès, fetes y faedores, axí en comú, com en particular, pratigues, usos, costums y totes coses que vostra magestat y los altres predecessors seus en lo jurament prestat, en la benaventurada successió llur del dit principal han jurades, y per lo semblant hara jurat la constitució feta per lo catòlich rey don Ferrando, besavi de vostra magestat, en la tercera Cort de Barcelona, sobre la alienació de les dos-centes vint mília lliures de què fonch fet servey al dit cathòlich rey don Ferrando en la segona Cort de Barcelona, offerexien, de sa mera liberalitat y graciosament, prestar lo jurament de fidelitat dins la present vila de Monçó al dit sereníssim príncep don Phelip per príncep y primogènit en los comtats de Barcelona, Rosselló y Cerdanya y altres regnes y senyories de la Corona de Aragó, durant la llarga y benaventurada vida de vostra magestat, y, aprés dels beneventurats dies de vostra magestat, en compte de Barcelona, Rosselló y Cerdanya, rey y successor de tots los regnes, terres y senyories de vostra magestat, salves //580v// emperò a la dita Cort y als braços de aquella, y a tots los singulars del dit Principat y Comptats, y a quiscú d'ells, los usatges de Barcelona, Constitucions generals, actes y Capítols de Cort del dit Principat y comptats, privilegis, llibertats, gràcies y merçès, fetes y faedores, y franqueses, en comú, ho en particular, atorgats, usos, pratigues y costums, e qualsevol altres drets als quals no sie per la present derogat.

E protesta la dita Cort, e los tres brassos de aquella expressament, que lo dit acte de la prestació del dit jurament prestador per lo dit Principat y poblats en

aquell, en comú, ho en particular, atorgats, usos, pratigues, no puga ésser tret en alguna manera ho forma a conseqüència en lo sdevenidor, ans lo dit Principat romangue en tot cas ab tot son plen dret y libertat, segons era ans del dit acte.

E encara protestan eo salven que faran lo dit jurament, ab salvetat expressa que essent lo dit sereníssim príncep de edat de catorze anys, e ans de usar jurisdictió alguna, sie tingut prestar lo dit jurament personalment dins la ciutat de Barcelona.

E per lo semblant, per conservació del dit privilegi y altrament, protestan la dita Cort, els tres brassos de aquella, que lo dit sereníssim príncep don Phelip ans, ni aprés de ésser pervingut a la dita edat de catorze anys, per si, ni interposada persona, no puga exercir jurisdicció alguna en lo dit Principat de Cathalunya he comptats de Rosselló //581r// y Cerdanya y fins a tant haje personalment prestat, dins la ciutat de Barcelona, semblant jurament, del qual, en la present vila de Monçó vostra magestat, per ell y en son nom, y com a pare y llegítim administrador de aquell, presta y, segons forma scrita y tenor que és acostumat prestar-se dit jurament per los reys y comptes de Barcelona en lo introhit de son regiment y nova successió.

E promet en sa fe y paraula real vostra magestat fer anar lo dit sereníssimo príncep y primogènit seu lo més prest que còmmodament porà en la dita ciutat de Barcelona per prestar lo predit jurament per consolació dels poblats en Cathalunya.

E recusant lo dit sereníssimo príncep, venint a la dita edat, fer y prestar lo dit jurament, com a dit és, lo present jurament y actes de aquell sien aguts per no fets, e supplica la dita Cort, e los tres braços de aquella, a vostra magestat, li plàcia en dit nom, y altrament, acceptar y confirmar les ditas protestacions, he admetre y consentir aquelles per observança de les Constitucions de Cathalunya, privilegis y altres drets de la terra a salvetat de la dita Cort he Principat y poblats en aquell, y que la present offerta sie insertada en lo procés comú de la dita Cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

E legida la scriptura predita, encontinent llegí un altre paper contenint en efecte lo jurament que havie de prestar sa magestat, lo qual és del tenor següent.

581v// **Lo jurament prestat per sa magestat**.

La sacra, catòlica, real magestat de don Phelip, rey de Castella, de Aragó, de Leó, de Portugal, comte de Barcelona, de Rosselló y Cerdanya, etcètera, com a pare y llegítim administrador del sereníssim don Phelip, príncep y primogènit en los regnes de Aragó y Principat de Cathalunya y comptats de Rosselló y Cerdanya, jura per nostre senyor Déu y la creu de Jesuchrist, y los sancts quatre evangelis, ab les sues mans corporalment tocants, que darà obra ab acabament que lo dit sereníssim príncep, venint a edat de catorze anys, tindrà y observarà, y farà tenir y observar als prelats, religiosos, clergues, magnats, barons, richs hòmens, nobles, cavallers, hòmens de paratge y a les ciutats, viles y llochs del Principat de Cathalunya y comtats de Rosselló y Cerdanya, he als ciutadans, burgesos y habitadors de les ciutats, viles y llochs, he a les universitats de aquelles, he a tot lo dit Principat y Comtats, la carta de la venda del bovatge, herbatge, terratge, he tots los usatges de Barcelona, Constitucions, statuts, capítols, ordinacions e actes de les Corts generals de Cathalunya, e més totes libertats, privilegis, gràcies y mercès

fetes y faedores, usos y costums, axí general com specialment atorgades y atorgats, e més la unió dels regnes de Aragó y València y comptat de Barcelona, regne de Cerdenya, Mallorques, he isles ha aquells adjacents, y dels comtats de Rosselló y Cerdanya, del Conflent y Vallespir, y vescomptats de Orladesii y Carladesii y la //582r// unió dels regnes de Nàpols y Sicília ab los dits regnes y Corona de Aragó. E més, la constitució feta en la Cort celebrada per lo rey don Ferrando segon en lo monestir de frares menors de Barcelona en lo any 1503 sobre la luyció del censal de preu de dos-centas y vint mília lliures, y de pensió anual de onze mília lliures moneda barcelonesa, del qual fou fet servey al dit senyor rey don Ferrando per la Cort general per ell celebrada en lo any 1493. E més, la confirmació de totes les Constitucions de Catalunya, axí del rey en Jaume com de los altres reys. E més, que ans de exercir algun acte de jurisdictió, per si, ho per interposada persona, en lo Principat de Catalunya y comtats de Rosselló y Cerdanya, prestarà dins la ciutat de Barcelona consemblant jurament del que en la present vila de Monçó sa magestat, en dits noms per sa alteza, presta y totas las altres cosas que en semblant jurament se deu y és acostumat jurar. E més, darà obra al acabament que, venint lo dit sereníssim príncep ha edat de catorze anys, farà y prestarà en la dita ciutat lo dit y consemblant jurament, del qual jurament y confirmació mana sa magestat ésser-ne feta carta pública, una y moltas, pus llargament ordenadoras, segons és acostumat, y senyaladament en lo jurament y confirmació fets per lo sereníssim rey don Joan, liuradors a la present Cort y tres braços de aquella, y als deputats del General de Catalunya y als altres dels quals serà interés y les voldran.

582v// E legida dita scriptura, sa magestat se alsà de peus y, descubert lo cap, se abaxà del sòlio y, agenollat devant la veracreu, que en dit sòlio ab un docer posada estava, prestà lo dit jurament, lo qual rebé lo seu protonotari don Miquel Climent, agenollat.

E prestat lo dit jurament, sa magestat se alçà e se'n tornà en lo sòlio de ont era abaxat, posant-se de la mateixa manera que de primer estave, so és, ab la espasa mesa debaix la axella y entre las cames, y tant quant sa magestat estigué agenollat y prestà lo dit jurament, fins se'n fou tornat a assentar lo sereníssimo príncep don Philip, senyor nostre, estigué de precís descubert lo cap, y assentat que fou sa magestat aprés del jurament, lo dit protonotari de sa magestat, per manament de aquella, llegí lo tercer paper, lo qual contenia la forma del jurament que los tres brassos de Catalunya havien de prestar, lo qual és del tenor següent:

Aguda entre nosaltres deslliberació, per nós he nostres successors juram per Déu sobre la † de nostre senyor Jesuchrist y los sancts quatre evangelis, devant nosaltres posats, e per nosaltres he quiscú de nosaltres, manual y corporalment tocats, a vós lo sereníssim senyor don Phelip, primogènit de Castella, de Aragó, de Leó, etcètera, e per vostra alteza a la sacra, catòlica, real magestat, pare y llegítim administrador vostre, príncep y primogènit en lo comptat de Barcelona, he altros regnes, he senyories de la Corona de Aragó, durant //583r// la llarga y benaventurada vida de la dita sacra, catòlica, real magestat, he en compte de Barcelona, Rosselló y Cerdanya, rey y successor de tots los regnes, terres y senyorias de la catòlica y real magestat, aprés de sos llarchs y benaventurats dias y ague, nós haurem y tindrem, havem y tenim, en príncep y primogènit en lo comptat de Barcelona y altres

terres y senyories del realme y corona de Aragó, he en compte de Barcelona, rey y senyor natural nostre, ab tal, emperò, pacte y condició que lo present acte de jurament no puga ésser tret en alguna forma ho manera ha conseqüència en lo sdevenidor, ans lo dit Principat romangue en tot cas en lo sdevenidor ab tot son plen dret y libertat, segons ere ans del dit acte de jurament, e que per lo present jurament no sie fet prejudici, ni derogació, al privilegi del rey en Pere terç, contenint que semblant jurament se age de prestar dins la ciutat de Barcelona, lo qual privilegi fonch dat en Barcelona a XIIII de les calendas de noembre del any de MDXXXVIIIIº, y encara ab pacte que dit sereníssim senyor príncep, per si, ni per interposada persona, no puga exercir jurisdictió alguna en Catalunya fins age personalment prestat dins la ciutat de Barcelona semblant jurament, del que, de present, vostra magestat, en son nom ha prestat, e recusant lo prestar lo present jurament, sia hagut per no prestat, e encara ab totes les altres salvetats, pactes, protestacions y condicions contenguts y contengudes en la suplicació de la oferta del dit jurament a la predita catòlica y real magestat poch abans presentada, e en lo procés de la present //583v// Cort insertada, la qual, de mot a mot, volem sie aguda per repetida e per lo protonotari en lo present acte de jurament de la primera línea fins a la darrera insertada.

La qual scriptura llegida, procehixen los tres staments en prestar lo dit jurament en la forma que·s segueix, és a saber, començant lo stament ecclesiàstich, se alçà primerament lo dit il·lustríssim y reverendíssimo don Dimas Loris, bisbe de Barcelona, president en lo dit bras y ab lo cap descubert se'n muntà per las gradas del sòlio, aont sa magestat y lo sereníssimo príncep, senyor nostre, estaven, y pujat que fonch, essent en lo primer replà, se inclinà fent la reverència condecent ab lo genoll fins en terra y llevant-se, procehint anant, féu reverència consemblant a la veracreu de Jesuchrist, nostre Déu y senyor, que allí estave, y alsat altre volta se agenollà junct lo dosser, aont la dita veracreu estave posada, la mà dreta sobre aquella jurà tot lo que per lo protonotari fou llegit, segons que desús està continuat y scrit, lo qual jurament prengué al dit il·lustríssimo y reverendíssimo bisbe de Barcelona y a tots los demés que·s segueixen lo dit protonotari de sa magestat, y alsat que fou dit il·lustríssim y reverendíssim de Barcelona del jurament predit, tornant atràs, tornà fer una altre reverència a la veracreu, y procehint més avant a la volta de sa magestat, se inclinà fent una altre reverència a sa magestat, y alsat de aquella giràs al sereníssimo príncep y féu en aquell una //584r// inclinació y reverència, y anà a la volta de sa altesa y se agenollà devant aquella y li besà la mà, y alsàs y tornà atràs, y tornà fer a sa altesa altre inclinació ho reverència, y vas-se'n vers las gradas del sòlio de sa magestat y, abans de pujar aquelles, se inclinà y féu altre reverència, y pujàs-se'n per las gradas y, quant fou al últim grahó, se agenollà y besà la mà a sa magestat, y devallant-se, sens girar la cara a sa magestat, sent en lo primer replà que estave al peu de las gradas del sòlio, se inclinà y féu una altre reverència a sa magestat, y, tornant-se, se girà al sereníssimo príncep y se inclinà fent-li reverència y, quant fou devant la veracreu se inclinà y féu altra reverència, y, abans de devallar las gradas, se girà a sa magestat per despedida, se inclinà ab lo genoll fins en terra, del modo y en lo mateix lloch que havie feta la primera inclinació he reverència. E aprés, consequtivament, anaren lo reverendíssimo de Barcelona, de Girona, de Vich y de Elna,

y aprés los abats y capitulars, per orde, ha prestar lo dit jurament y a besar les mans a sa magestat, y al serenísimo príncep, y acabat que agueren de prestar lo dit jurament las personas del bras ecclesiàstich, anaren los militars y, primerament, se alçà lo excel·lentíssim don Jaume Ferrando Ramon Folch, òlim de Còrdova, duch de Cardona y marquès de Comares, que en lo dit bras presidie y prestà lo dit jurament, y quant lo dit excel·lentíssim duch y marquès besà la //584v// mà a sa magestat, li féu mercè de abrassar-lo y alçar-lo com ha grande, y aprés de ell las personas del present bras militar, que allí presents estaven, pujaren y prestaren lo dit jurament y besaren la mà a sa magestat y a sa alteza, e perquè en sdevenidors se sàpia las personas qui presents estaven del present bras se són assí assentades:

Lo excel·lentíssim don Jaume Ferrando Ramon Folch, òlim de Còrdova, duch de Cardona, lo excel·lentíssim don Joan de Çúnyega, comanador major de Castella, lo bescomte de Rocabertí, lo il·lustríssimo don Joan de Lanussa, vescompte de Paralló, don Jaume de Cardona, don Onofre d'Alentorn, don Galceran de Evinyó, de Pinós, bescompte d'Èvol, don Galceran de Cardona, don Berenguer de Paguera, don Bernat de Boxadós, lo senyor Joan Benet de Lanussa, don Ramon de Torrelles, don Jaume de Mijavila, don Francesch de Marimon, don Dalmau de Rocabertí, mossèn Henrrich Terça, mossèn Hieròmim de Olivó, mossèn Lluís de Claramunt, mossèn Hieròmim Joan, mossèn Miquel Joan de Montagut y de Vallgornera, //585r// don Bernat Abella y de Guimerà, mossèn Gaspar Ratera y de Ivorra, mossèn Gerònim Desllor, mossèn Onofre de Boxadors, mossèn Francesch Puig de Corsà, don Phelip d'Espès, don Lluís de Aragall, mossèn Francesch de Tord, mossèn Federich Bosch y de Sanct Vicens, mossèn Pere Cassador, mossèn Antich Ribot de Palmerola, mossèn Hieròmim de Sanct Dionís, mossèn Climent Castelló, don Jaume de Pinós, mossèn Onofre de Argençola, don Joan Icard, mossèn Francesch Gilabert y Pou, mossèn Joan de Setantí, mossèn Francesch de Agullana y de Calders, mossèn Joan Burguès y de Só, mossèn Hieròmim de Vilanova de Mayà, don Bernat de Pinós, don Plegamans de Marimon, mossèn Galceran Cahors y de Soler, don Francesch de Riba, mossèn Miquel Joan de Pons, mossèn Joan de Altarriba, mossèn Guillem Joan de Ivorra, mossèn Lluís Gabriel Podio, mossèn Joseph de Bellafilla, //585v// mossèn Pere Puigvert de Gravalosa, mossèn Onofre Boxadors, don Ferrando de Vega, mossèn Baltezar de la Pardina, mossèn Antoni Vila y de Çavassona, mossèn Federich Pol, mossèn Joan Pau Ciurana, mossèn Antoni de Castellarnau, mossèn Gaspar Rovira, mossèn Jaume Ferrer de Torroella de Fluvià, mossèn Miquel de Guillemota, mossèn Francesch Mahul, mossèn Ramon de Caldés, don Pedro de Clariana, mossèn Joseph de Castellbell, senyor de Mayals, mossèn Joseph de Torme.

Die veneris, XV mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Pere Cassador alsà lo seu dissentiment té posat a tots y sengles actes fins y per tot lo dia de vuy.

Don Jaume de Pinós y mossèn Francesch de Agullana y de Calders alsaren del tot los dissentiments per ells aïr més proppassat posats.

Mossèn Francesch de Argençola, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada a ell llegida.

586r// Micer Henrrich Serra alsà del tot lo seu dissentiment.

Per mossèn Lluís Pedró, donzell, en la vila de Ulldecona domiciliat, fonch presentada una suplicació del tenor següent:

> Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.
>
> Mossèn Gaspar de Pedró, cavaller, natural del regne de València, ha trenta anys que resideix en lo present Principat de Catalunya, y a vint anys que resideix y té son propri domicili en la vila de Ulldecona, ab muller y fills, y perque desitja gosar de las libertats y immunitats que los cavallers catalans gozen y gozar deuen y poden en lo present Principat, com ho fan sos fills, que són naturals de aquell, per so lo dit mossèn Gaspar de Pedró e lo mossèn Lluís Gabriel de Pedró, fill y procurador de aquell, comparent devant de vostres senyories, excel·lència y mercès, humilment suplica a vossa senyories, excel·lència y micers los sia servey naturalitzar-lo per català, que en tot lo dit suplicant ne rebrà de vostres senyories, excel·lència y micers molt particular mercè. *Et licet, etc. Altissimus.*
>
> A XII de nohembre MDLXXXV fonch llegida en lo stament ecclesiàstich y fonch delliberat que sie fet lo suplicat, alsats emperò los dissentiments. Foren alsats los dissentiments. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*
>
> 586v// *Die decima quinta predictorum mensis et anno fuit lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera alsà lo seu dissentiment, donant lloch se puga acabar de seguir y votar les Constitucions y llegir-se la habilitació, y per tots los altres actes reste en sa forsa y valor.

Micer Henrrich Serra me ha donada a mi Joan Sala, notari, una scriptura, la qual fonch llegida en lo present stament y és del tenor següent:

> Diu micer Henrrich Serra que per quant ha dos mesos y mig està en la present Cort per negoci que de bona rahó y justícia lo havien de haver despedit los braços dins breus dies, majorment anant-se les presents Corts despedint y abreviant, en molt gran prejudici seu y de tots los agraviats, lo qual seria major encara si se'n havien de tornar a ses cases sens ésser hoïts, y axí mateix per quant dels agravis que ell pretén li són estats fets en cert nom, no se'n pot haver rahó per la qualitat del negoci, si no és en semblant lloch, temps y conjuntura de Cort, com aquella principalment sie convocada per a desagraviar y scoltar los agraviats, com ha superiors y legítims protectors, de ont naix //587r// y resulte lo bé públich, que per ço dissent a tots y sengles actes de la present Cort y progrés de aquella, y expressament al llegir y votar de les Constitucions, redrès del General y altres qualsevol scripturas, axí públicas, com privadas, tant que pertànyer puguen a cosas de justícia, com de gràcia, fins a tant que per los tres brassos de la present Cort sia admès lo recors a micer Francesch Serra, son principal y germà (fent fe de la procura prout ecce) com axí sie estat per ell suplicat, conforme conste ab la suplicació del recors als presens brassos per ell presentada, per les causes y rahons en ella contengudes et altres, com sie axí de rahó y que de justícia, per observança de les Constitucions vulgars del present

Principat, Capítols de Cors, ús y costum de aquell, no se li pot negar, ho si assò no voldran fer los tres brassos y staments, per la brevedat del temps, ho altres ocupacions de la Cort, axí mateix dissent a tots actes en la forma demunt dita fins li sien donats a dit son principal per la present Cort jutges no suspectes per a que coneguen de dits agravis y del pretès procés de la visita contra ell fet per los senyors diputats del corrent trienni, y per a què en aquell sentencien y declaren dins breu termini per dita Cort a ells presigit, sens poder ninguna de les parts suplicar, ni appelar de la dita declaració ho sentència per ells feta, acontentant-se, com de fet se acontente, y humilment suplique dit micer //587v// Henrrich Serra en dit nom, perque millor sie vista la culpa, si acàs n'i haurà, ho innocència de dit son principal y germà, que aquells als quals dita causa serà comesa sien lo il·lustríssimo don Simon Frigola, del consell de sa magestat, y son vicecanceller en lo supremo dels regnes de la Corona de Aragó, junctament ab tots los molt il·lustres senyors reverents de dit supremo consell, y si assò no aparexerà, per no poder dit supremo consell assistir en part competent per les parts, axí mateix s'i acontente ab la forma damunt dita, que sia dita causa comesa als molt il·lustres senyors canceller y regent la cancellaria de Catalunya, y que aquells sentencien y declaren en aquella segons los aparexerà de justícia, ab los pactes, emperò, y condicions següents:

Primo, que dits senyor canceller y regent la Cancellaria agen de declarar en dita causa *et in totum per condempnacionem vel absolucionem* sentenciar dins dos mesos contínuos contadors des de que sien fora de la present Cort y immediatament arribats en Barcelona.

Secundo, que en cars de discòrdia entre dits senyors canceller y regent la cancellaria y sie aplicat lo molt il·lustre y reverendíssim bisbe de Barcelona, y tingue en dita causa lo mateix vot decisiu, donant-se'ls en tal cars un mes per a concordar ab dits senyors canceller ho regent.

Tercio, en cars que dit senyor canceller ho regent //588r// la cancellaria sien promoguts a major càrrech, per lo qual no puguen assistir en Barcelona, que lo que restarà pugue tot sol fer dita causa y si per cas tots dos faltaven, per aqueix cas, ho altres semblants, la puga fer lo reverendíssim de Barcelona dins lo mateix temps.

Quarto, si dit senyor canceller y regent la cancellaria no podia declarar en dita causa dins dits dos mesos per ses justes ocupacions ho altrament, que·s puguen pendrer un altre mes, que ab tot sien tres mesos, dins los quals hagen de sentenciar y declarar en dita causa.

Quinto, si per cas lo dit reverendíssim de Barcelona en dit temps faltave per alguna causa en la ciutat de Barcelona, ho no faltant, en dit cas de discòrdia entre dit senyor canceller y regent, no volgués entrevenir en dita causa per no ésser negocis tocants a son offici pastoral, que dits senyors canceller y regent la cancellaria puguen nomenar un tercer, lo que a ells los aparexerà, a les parts no suspecte, lo qual age ab ells de concordar ho discordar dins lo mateix temps que altrament entrevenir-hi lo reverendíssim de Barcelona se ha dit.

Sexto, ab que en la commissió se agen de donar quatre dies precisos y peremptoris a dit micer Serra ab los quals, arribats dits jutges en Barcelona, pugue exibir alguns actes per ell ja designats en sa deffensa ho alguns testimonis si tindrà, los quals, acabats y passats, puguen immediatament fer dita causa.

//588v// *Séptimo et último*, que en tot lo sobredit temps, ab lletres emanades per los tres braços que la present Cort, resten inibits los senyors diputats en dita causa y que no puguen declarar en ella, ni en alguna manera molestar a dit micer Francesch Serra.

Declare, emperò, y interprete dit micer Henrich Serra lo predit dissentiment que no tingue lloch y quant se hage de tractar del servey que·s diu y acostume quiscunes Corts de donar a sa magestat, ab tots emperò los altres casos resta ab sa forsa y valor, perque no és sa intenció que per ell ni coses sues se impidesque lo que sia al real servey de sa magestat, a la qual desitge sempre servir ab béns, vida, honra y persona, com ha son rey y senyor natural.

Axí bé, de la mateixa manera, dit micer Henrich Serra requereix a vós notari del present bras dit dissentiment des de son principi fins a la fi continueu en lo procés familiar de la present Cort y aquell llegiau, axí en lo present bras, com també encara en lo ecclesiàstich y real del regne y principat de Catalunya.

Comparició.

Mossèn Ramon de Siscar, donzell, en la vegaria de Balaguer domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada y a ell llegida.

Don Jaume de Pinós diu ha donada a mi Joan Sala, notari del present bras, una scriptura contenint un dissentiment lo qual és del tenor següent:

589r// Havent entès don Jaume de Pinós una súplica, dissentiment e capítols condicionals presentats en aquest bras y stament militar per lo magnífich Henrich Serra, tant en nom propri com de procurador, com en aquella se conté, en la qual, entre ells, se contenen coses molt prejudicials a les llibertats he immunitats de la Generalitat de Catalunya, y havent entès que ja dites coses en la súplica contengudes se li ha administrada per tots los braços justícia, apparexent y entenent que totas aquestas cosas se fan per a què lo que ab justícia ha aparegut fer no tinga lo loch, per ço dissent a tots actes fins a tant per justícia sia vist los tals dissentiments tenir lloch ho no.

Micer Henrich Serra y don Jaume de Pinós alsaren los sobredits dissentiments per tot lo dia present inclusive.

Per part dels trompetas, tabalés y pífanos de sa magestat és estada presentada una suplicació del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Per celebrar la festa ahir del jurament del sereníssim príncep senyor nostre los trompetes de sa magestat acudien en la iglésia aont, com vostres senyories, excel·lència y micers veren, regositiaren la felice jornada de la millor manera a ells possible y, com sia cosa justa de dia tant regositiat rebre alguna mercè de mans de vostres senyories, excel·lència y micers, per ço y altrament suplican sien servits manar ab aquells fer la mercè, que ab altres acostumen, perquè ademés faran vostres senyories, excel·lència y micers lo que deuen per regositiar tal //589v// jornada, dits suplicants ho tindran ha particular gràcia y mercè. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altisimus, etc.*

A XV de noembre MDLXXXV fonch delliberat que de pecúnies del General pague mossèn Ciurana, regent los comptes, a tots los trompetas, tambors y pifanos, entre tots, trenta lliures moneda barcelonesa, y per ço sie feta la cautela necessària. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus.

Dictis die et anno.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Galceran de Castelló de las Puellas, donzell, en la vegaria de Agramunt domiciliat, ha comparegut en lo present bras y ha jurat en la forma acostumada.

Mossèn Joan Burguès y de So tornà a portar lo mateix dissentiment que posà a setze de setembre proppassat, lo qual vol haver assí per exprimit.

Mossèn Joan de Setantí tornà a posar consemblant dissentiment que a quatre del present posà, volent que totes aquellas paraulas ab que dit dissentiment stà posat sien agudas en lo present stament per repetides.

Don Bernat de Pinós, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma //590r// acostumada a ell llegida.

Mossèn Lluís Pomar, donzell, en la ciutat de Lleyda domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Per Francesch Antich, negociant, fonch presentada una suplicació del tenor següent:

Il·lustríssims, excel·lentíssimo, molt il·lustres y il·lustres senyors.

Per vostra excel·lència y mercès fonch provehit a XXVIIIIº de octubre proppassat, guiat y assegurat la persona de Francesch Antich per a què dins quinze dies anàs en Barcelona a sercar los actes de appel·lació, que en lo trienni del ardiaca Cerveró y sos condiputats, interposada per rahó de una condempnació feta contra dit Francesch Antich indegudament y com lo termini que vostres senyories, excel·lència y micers és estat donat a dit Antich era tant breu temps, no és estat possible haver pogut acabar de provar sa intenció, se ha presa en Barcelona una informació devant los senyors diputats en Barcelona, de manera que lo ànimo de vostres senyories, excel·lència y mercès ne restaran afaneats, suplica per ço dit Francesch Antich que la dita informació per dits deputats presa sia vista y li sia feta mercè de que se scriga una carta a dits senyors diputats per a què, vist que dit Francesch Antich, al punt que fonch condempnat, apel·là de dita sentència, y ab aquella li fonch reservat dret, segons en dita sentència apar llargament, que sempre que provàs en contrari se li fes bo que sia vist de sa justícia y que li sien donats tres nous assessors, conforme al capítol 4 de les Corts del any 1547, y puga anar guiat y assegurat en Barcelona a prosseguir //590v// sa causa, offerint-se en pagar tot allò que serà vist ésser debitor a Joan Xanxó, y perquè la dilació li és molt danyosa, suplica a vostres senyories, excel·lència y mercès li fassen la mercè. Lo offici, etc. *Et licet, etc. Altissimus, etc.* Francesch Antich, en causa pròpria.

Die XV novembris, MDLXXXV, fuit oblata in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod comitatur advocatis, qui videant et refferant. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari et fuit decretum et provisum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba dicti stamenti, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Cui quidem supplicacioni fuerunt facte alie decretaciones respective in hunc qui sequitur modum:

Die XXIII novembris, MDLXXXV, convocati in stamento ecclesiastico decreverunt que sien fetas lletres als deputats, ab inserta de la suplicació, dient-los que sobre les coses suplicades fassen justícia. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Die XXIIII predictorum mensis et anni lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militari, Joannes Sala, notarius publicus.

E votant-se la constitució 159 aparegué al present bras dita constitució plahia ab que en fer no·s parle, ni·s fasse menció en ella, de seqüestre.

591r// Don Jaume de Pinós fonch de vot y parer que li plahia dita constitució, pus entén no contravenir ha alguna constitució de Catalunya.

Don Pedro de Clariana dix y fonch de parer que li plahia dita constitució, atès que no parle dita constitució sinó de la manera que se se ha de demanar lo secrest en los casos de dret permesos.

Mossèn Ramon Joan de Calders dix que és de parer que se admeta dita constitució ab tal que·s declare en quins casos en Catalunya de justícia se pot posar seqüestre.

Mossèn Joan Baptista Ferrer posà dissentiment a totes coses de gràcia.

Per part de l'ardiaca Jerònim Terça fonch presentada una suplicació ab articles del tenor següent:

Sien reintegrats los testimonis que deposan, ha instància de mossèn Mateu Miró, canonge de la iglésia de Tortosa, sobre los articles per ell donats, eo per son procurador, a quinze de noembre 1585, antes que no deposen sobre cada hu dels articles per ell donats sobre les coses següents, dels quals remite rogatòries, no sia donada còpia a la part, sinó publicitats que sien los testimonis.

1. *Primo,* sien interrogats, ans de posar sobre lo primer article, si han vist que los diputats del General de Catalunya celebrant-se Corts sien obligats en fer totas aquellas cosas que per los tres brassos los és manat y si, en alguna cosa que·ls sie manat, tenen alguna dificultat han acostumat y acostumen de consultar-ho ans de fer cosa alguna //591v// que fos contrària al que per los tres staments los fos estat manat; y si diran que·s recorden de aver vistas Corts, diguen quines; y si·s recorden, y tenen memòria, que los diputats agen fetas cosas en contrari del què per dits brassos los és estat manat y que diguen quines y en quin temps.

2. Ítem, ans de ésser interrogats sobre lo del segon article, sien reinterrogats si saben que los diputats y oïdors de comptes, aprés de tenir orde de alguna cosa que per los brassos los fos estada manada y fos dit manament acerca de que fessen alguna inseculació ho provisió de offici en favor de alguna persona, si han vist que

dits diputats y oïdors hajen fet al contrari del que·s estave manat; y si diran que sí, sien reinterrogats que diguen en quins casos ho tenen vist, y si ha tingut efecte la provisió ho provisions fetes per dits diputats en contrari del que per los tres brassos los era estat manat.

3. Ítem, sien reinterrogats sobre lo tercer article si saben que a XXVIII del mes de setembre més proppassat fonch notificada als tres diputats de Catalunya una provisió, eo lletras expedidas de manament y orde de la Cort, en favor del ardiaca Terça en y ab les quals se'ls manave que, per mort del ardiaca Cerveró y en lloch de aquell, enseculassen a diputat ecclesiàstich a dit ardiaca Terça, y si saben que, feta dita presentació de dites lletres al diputat militar, fonch respost per ell que estave prompte y aparellat //592r// de obeir lo contengut en ditas lletras, com altra volta en semblants casos havie fets, y si aprés, ho antes, les mateixas lletras foren presentadas al diputat ecclesiàstich y diputat real, y si per ells fonch respost que en consistori respondrien al contengut en dites cartes y si saben que, aprés a XXVIIIIº de setembre més proppassat, dits diputats ecclesiàstich y real, tenint notícia ja del que dit diputat militar havie respost a dites lletres, sens aguardar-lo a dit diputat militar y sens tenir compte del que ab dites lletres en favor del dit ardiacha Terça era estat provehit per los tres brassos, ensecularen en dit lloch de ardiaca Cerveró a la persona de mossèn Mateu Miró, canonge de Tortosa, contravenint al que ab dites lletres los ere estat manat; y si diran que saben dites coses, sien interrogats si han vist, ni·s recorden, que diputats alguns hajen fet altre semblant cas, ni acte conforme aquest, que és estat contra la voluntat dels dits tres brassos, y que diguen quines provisions y inseculacions consemblants han vistes fer, y en quin temps; y si han vist que, faltant algun diputat o hoïdor, no acostumen, ni han acostumat may de fer inseculacions algunes, sens tenir la voluntat y consentiment del tal diputat ho oïdor absent, y si diran que sí, diguen en quin cas, y en quin temps han vist, y en personas de qui, y si saben que la inseculació de diputats toque tantsolament als tres diputats, y no als oïdors, y si diran que no toque als diputats, diguen //592v// en quins capítols y en quin cas han vist en contrari, y si ho han vist en contradictori judici, hont, y aont y agués interès de part.

IIII. Ítem, sien reinterrogats, antes que deposen sobre lo quart, sinquè y sisè article, si saben ni han vist que en contradictori judici les inseculacions, ho provisions de officis fetes per los diputats y oïdors de comtes en dies feriats, y que conforme las Constitucions de Catalunya y capítols de Cort los era prohibit de no tenir concistori en dits dias feriats, hajen ditas inseculacions y provisions tingut effecte algú, y si diran que sí, diguen quines y en quins temps y quines provisions ho inseculacions de officis eren.

V. Ítem, sien reinterrogats sobre lo setè article si han vist los dits diputats, absent lo altre, y ans de passar los tres dies, que per Capítol de Cort està disposat, que lo ohidor no succeheix en lloch del diputat absent que dits dos diputats y hoïdors fassen ningun acte ni provisions de officis, ni inseculacions, sens que primer no sien passats dits tres dies, y si saben ni han vist que, havent lo diputat, que·s vol absentar del lloch aont se té lo consistori, declarada sa voluntat he intenció com té feta lo diputat militar antes de anar-se'n de la ciutat de Barcelona en lo present cas de inseculació de dit ardiacha Terça, hajen los altres diputats

que restaven, ensemps ab lo oïdor que pretén succehir en lo lloch del diputat absent, fent lo contrari que antes de partir lo diputat //593r// absent havia dit y si diran que sí, sien reinterrogats que diguen en quins casos o tenen vist y en quin temps.

VI. Ítem, sien reinterrogats sobre lo vuytè si saben que conforme a Capítols de Cort lo oydor no succeheix en lloch del diputat absent, sinó passats tres dias jurídichs y si saben que, havent-se fet lo contrari en contradictori judici, assenyaladament en la qüestió que tingué en lo consistori de la Deputació acerca de una decretació era estada feta en una supplicació donada per micer Baltezar Dot contra t. Malla, notari de Barcelona, la qual fonch decretada absent lo deputat real que era micer t. Ciurana, fonch declarat dita declaració ser estada malfeta per no ésser passats los tres dies que conforme a Capítol de Cort havien de guardar, y si saben que lo mateix se sie fet en altres consemblants casos, y si diran que dit capítol no·s serva, que diguen en quins casos se sia dexat de servar y quins exemplars en contrari se són fets y en quin temps.

VII. Ítem, sien reinterrogats sobre lo quinzè article si se són trobats presents los testimonis que deposaran sobre dit article quant se féu la inseculació de mossèn Mateu Miró, y si aquella se féu en dia de diumenge, y a hora insòlita y no acostumada, y contradient a dita inseculació lo procurador de dit ardiaca Terça, y si per part del scrivà major del General foren advertits com no podien fer dita inseculació per ser contra disposicions de capítols //593v// de cort, ús y estil de la casa de la Diputació, y fer-se en prejuhí de persona tercera, y si veren que, no obstant dits advertiments y contradictió feta per lo procurador del dit ardiaca Terça, feren dita inseculació, y sien reinterrogats si veren los testimonis de dita inseculació, y qui eren, y com se anomenen, y si tenen parentiu algú axí ab dit canonge Miró, com encara ab micer [...], nebot de dit canonge Miró, y si algú de dits testimonis ere official de la casa de la Diputació, y si veren que lo acte de dita nul·la inseculació prengués lo scrivà major de dita casa, y si diran que no, sien interrogats quin notari llevà dit acte, y si precehí delliberació alguna de dits deputats per a fer la nominació de dit notari, y si saben ni han vist que, estan sa y no impedit lo scrivà major de la casa de la Diputació, puguen fer dits diputats, ni ohidors de comtes, semblants actes ni enseculacions altre notari sinó lo scrivà major del General y si diuen que sí que·u han vist, specifiquen en quins casos y enseculacions ni provisions de officis.

Die sabati, decima sexta mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en la qual convocació y congregació foren presents los següents:

Primo, lo excel·lentíssim Ramon Folch, òlim de Còrdova, duch de Cardona, president, //594r// lo il·lustríssim don Francesch Dalmau de Rocabertí, vescompte de Rochabertí, don Jaume de Cardona y de Rochabertí, mossèn Galceran Cahors y de Soler, don Jaume de Mitjavila, don Francesch de Marimon, don Dalmau de Rochabertí, don Francisco de Eril, mossèn Enrich Terça, mossèn Miquel Joan de

Pons, mossèn Hieròmim de Olivó, mossèn Joan de Altarriba, mossèn Lluís de Claramunt, mossèn Guillem Joan de Ivorra, mossèn Hieròmim Joan, mossèn Lluís Gabriel Pedró, mossèn Miquel Joan de Montagut y de Vallgornera, mossèn Joseph de Bellafilla, don Bernat Abella y de Guimerà, mossèn Ramon de Vilanova, don Gispert de Guimerà, mossèn Pere Puigvert de Gravalosa, mossèn Gaspar Rattera y de Ivorra, mossèn Hieròmim Desllor, mossèn Onofre Boxadors, don Ferrando de Vega, mossèn Francesch Puig de Corsà, mossèn Baltezar Pardina, //594v// don Phelip d'Espés, mossèn Galceran Barceló, mossèn Lluís de Aragall, mossèn Antoni Vila y de Savassona, mossèn Francesch de Tord, don Federich Bosch de Sant Vicens, mossèn Federich Pol, mossèn Pere Cassador, mossèn Joan Pau Ciurana, mossèn Antich Ribas de Palmerola, mossèn Antoni de Castellarnau, mossèn Hieròmim de Sant Dionís, mossèn Gaspar Rovira, mossèn Climent de Castellà, don Jaume de Pinós, mossèn Jaume Ferrer, don Galceran de Cardona, don Bernat de Boxadors, mossèn Onofre de Argençola, don Joan Icard, mossèn Francesch Mahull, don Onofre de Alentorn, mossèn Francesch Gilabert y Pou, mossèn Ramon Joan de Calders, mossèn Joan de Setantí, don Berenguer de Peguera.

Per mossèn Baptista Mullola, notari y scrivà del stament ecclesiàstich, fonch presentada una suplicació del tenor següent:

595r// Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Joan Baptista Mullola, provehit per vostres senyories, excel·lència y mercès, del offici de scrivà del diputat local de Tarragona, reporte les lletres citatòrias per los tres brassos de la present Cort emanadas contra mossèn Agustí Riber, notari de dita ciutat, qui se assereix provehit del dit offici per los diputats del General de Cathalunya, fent fe de la exequció de aquelles ab acte en lo dors continuat y acuse la contumàcia al dit Riber legítimament citat y, no comparexent, supplicant en sa contumàcia ésser passat avant en lo present negoci y, attesa la calitat de la causa y la brevedat del temps per als negocis per a les presents Corts assigna, sie procehit en dit negoci sumàriament reproduhint la supplicació a sinch del present donada, y la sua provisió per vostres senyories, excel·lència y micers a ell feta en poder de qualsevol dels altres scribans dels staments, y perque conste la provisió per vostres senyories, excel·lència y micers al dit Mullola feta ésser anterior a la present provisió feta per los dits deputats al dit Riber y altrament de sa intenció, per so humilment suplica dit Mullolla sie declarat dita sa provisió ésser justa y jurídicament feta y, per consegüent, la asserta provisió feta per dits deputats al dit Riber ésser nul·la y de ningun effecte, y altrament, si he segons en la premencionada supplicació se conté y se servesquen provehir, que les intimes que //595v// en aquest negoci se hauran de fer les exequte qualsevol dels porters dels tres brassos de la present Cort y en tot ésser-li ministrada justícia, lo offici de vostres senyories, excel·lència y micers humilment implorant. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Obblata XVI novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico, fuit decretum quod admissa, etc, procedatur summarie atenta qualite causa, assignando alteri parti tres dies ad dicendum, allegandum et probandum quidquid, etc, quibus elapsis, comitatur advocatis qui videant et referant et intime fiende fiant

per quemcumque ex portariis stamentorum in valuis Curie Beate Marie Montisoni. De his fidem facio ego, Petrus Thomàs, canonicus et sindicus capituli Gerundensis.

Oblata dictis die et anno in stamento militari et fuit provisum idem quod in brachio ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius.

Mossèn Martí Joan de Clavarol, donzell, de la vegaria de Lleyda domiciliat, comparegué en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada.

Micer Enrich Serra comparegué en lo present bras y requerí a mi, dit notari, que legís una scriptura, la qual ell anyadí al dissentiment que ahir posà, requerint que aquella continuàs en lo present procés y llegís al present bras y als //596r// altres braços, la qual és del tenor següent:

Declare també dit dissentiment d'esta manera en què lo que dich de anomenar tals y tals jutges per sa justificació, y perquè se entenga ma intenció e ho vejan persones graves y dins breu termini, però ab tot los brassos faran lo que sie de justícia.

Lo dit micer Enrrich Serra alsà lo seu dissentiment per tot lo die present.

Don Jaume de Pinós alsà lo seu dissentiment per tot lo die present.

Mossèn Antich Ribot de Palmerola dissent a tots actes de gràcia.

Don Pere de Clariana y mossèn Guillem Ivorra, carlà de Corbins, foren anomenats per embaxadors per a què vajan, ab los altres embaxadors del bras ecclesiàstich, per a persuadir al síndich de Vilafranca de Conflent que no té rahó en voler tenir lo dissentiment té en lo bras real ab pretenció que·s fassa la electió de persones per presentar lo seu agravi a sa magestat.

Mossèn Galceran Barceló, donzell, en la vila de Cervera domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Francesch de Ivorra donà a mi Joan Sala, notari, una scriptura requerint fos llegida y publicada y és del tenor següent:

Havent molts dias que Francesch de Ivorra ha jurat //596v// en lo stament militar del Principat de Cathalunya y en aquestos dias se haje feta habilitació, la qual se pubblicà lo dia de ahir, a quinze del present mes, y en ella no·l han anomenat ni habilitat, per ço y altrament dit Francesch de Ivorra dissent a tots y sengles actes de la present Cort fins tant lo hajen habilitat, ho dades causes perquè habilitar no degue, requerint &.

E poch aprés lo dit mossèn Francesch de Ivorra alsà del tot lo dit dissentiment.

Votant-se lo capítol de les Constitucions dos-cents vint-y-tres, lo excel·lentíssim duch de Cardona, president, dix que no li plau la constitució, per so que precehint la dita constitució seria fer tribunal nou, lo que no·s pot fer en Cathalunya, y veu-se clarament los grans danys he inconvenients que del tribunal de la Capitania General se són seguits a tot lo present Principat y comtats de Rosselló y Cerdanya, en lo qual vot y parer adheriren los següents:

Don Jaume de Cardona y de Rocabertí, ídem ab lo duch de Cardona, president, mossèn Galceran Cahors y de Soler, don Jaume de Mijavila, don Francesch de Marimon, don Dalmau de Rochabertí, don Francesch de Eril, mossèn Enrich Terça, mossèn Miquel Joan de Pons, mossèn Hierònim de Olivó, //597r// Mossèn Joan de Altarriba, mossèn Lluís de Claramunt, mossèn Guillem Joan de Ivorra, mossèn Hierònim Joan, mossèn Lluís Gabriel Pedró, mossèn Miquel Joan de Montagut y de Vallgornera, mossèn Joseph de Bellafilla, don Bernat de Abella y de Guimerà, don

Ramon de Vilanova, don Gispert de Guimerà, mossèn Pere Puigvert de Gravalosa, mossèn Gaspar Rattera y de Ivorra, mossèn Hierònim Desllor, mossèn Onofre Boxadors, don Ferrando de Vega, mossèn Francesch Puig de Corsà, mossèn Baltezar de Pardina, don Philip d'Espés, mossèn Galceran Barceló, don Lluís de Aragall, mossèn Antoni Vila de Savassona, mossèn Francesch de Tord, don Federich Bosch de Sant Vicens, mossèn Federich Pol, mossèn Pere Cassador, mossèn Joan Pau Ciurana, mossèn Antich Ribot de Palmerola, //597v// mossèn Antoni de Castellarnau, mossèn Hierònim de Sant Dionís, mossèn Gaspar Rovira, mossèn Climent de Castelló.

Don Jaume de Pinós, ídem ab lo senyor duch de Cardona, anyadint an aquell diu que en Catalunya se sol judicar les causes per lo Real Consell en las Constitucions y lleys de la terra y dret comú, y que tenim molt poca necessitat de mesclar-hi las de bon govern, tant en dret com en fet, requerint que lo present vot sie insertat en procés.

Mossèn Jaume Ferrer dix que no li plau, per quant lo prior don Hernández, lloctinent de sa magestat, no fos aconsellat ab molt mals cavallers no haguera donat lo garrot ha March Fornés.

Lo molt il·lustre don Francesch Dalmau de Rochabertí, vescomte de Rochabertí, dix que sia admesa dita constitució pus ab ella no·s exigeix tribunal nou, puix no se li dóna ninguna jurisdictió, y és desembarassar als doctors de la Audiència, axí civil com criminal, per a què puguen millor y més desambarassadament entendre en dites causes civils y criminals.

Don Galceran de Cardona dix que sie admesa la constitució, puix ab ella no·s exigeix tribunal, com pus no se li done ninguna jurisdictió, y és desembarassar als doctors de la Audiència, axí civil com criminal, per a què puguen millor y més desembarassadament entendre en dites causes //598r// civils y criminals, al qual vot adheriren los següents: don Bernat de Boxadors, mossèn Onofre de Argençola, don Joan Icard, mossèn Francesch Mahul, mossèn Berenguer Mahul.

Don Onofre Alentorn diu que la intenció de les persones que han feta la dita constitució no és estada altra sinó que lo virrey no ocupàs los doctors del consell en negocis extraordinaris, sinó en la expedició de les causes, y axí diu que si la constitució los porte altre sentiment que la moderen al sobredit sentiment y, moderada que sie, la passen. En lo qual vot y parer adheriren los següents: mossèn Hierònim Sanctmartí, mossèn Francesch Gilabert y Pou, mossèn Ramon Joan de Calders, mossèn Joan de Setantí, don Berenguer de Peguera, mossèn Francesch de Agullana y de Calders, mossèn Onofre Cardona, mossèn Joseph de Ferrera, don Alexandre de Alentorn.

Mossèn Antoni Joan Davi diu que li plau la constitució, llevades les paraules "de bon govern" y altres paraules que impliquen, y que digan solament que no sien aplicats los de la Audiència, sinó en negocis concernents justícia de part a part.

Don Jaume de Pinós alsà del tot lo seu dissentiment y mossèn Hierònim de Olivó axí mateix.

Mossèn Phelip de Copons posà dissentiment a tots actes.

598v// *Dictis die et anno, post meridiem, pulsata jam hora tertia*.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Pere Cassador alsà lo seu dissentiment per tot lo die de demà.

Mossèn Hierònim Santjust y de Castro dissent a totes coses de gràcia *tantum*.

Mossèn Hierònim de Castro posà dissentiment en totes coses de gràcia y a la despedició de lletres y sagells.

Mossèn Lluís Gomar posà dissentiment en totes coses de gràcia y a la despedició de lletres y sagell.

Don Francesch de Marimon y don Dalmau de Rocabertí, donzells, en Barcelona domiciliats, han comparegut en lo present stament y han jurat en la forma acostumada a ell llegida.

E votant-se sobre la forma de la pena que se imposan als qui tindran pedrenyals curts.

Mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, posà dissentiment a tots y sengles actes de Cort, al qual adheriren los següents: don Jaume de Perapertusa, mossèn Pere Puigvert de Gravalosa, mossèn Gaspar de Rattera y de Ivorra, mossèn Antich Ribot de Palmarola, mossèn Antoni de Castellarnau, mossèn Onofre de Comelles, mossèn Joseph de Bellafilla, mossèn Onofre de Cardona, don Miquel Albert.

599r// E encontinent jo Joan Sala, notari y scrivà del present bras, publique los dits dissentiments, e don Berenguer de Paguera dix estas ho semblants paraules: "Jo requeresch que passen los vots que se havien comensat a pendre sobre lo capítol CLXXXXI de les Constitucions noves, no obstant los dissentiments".

Don Jaume de Pinós dix estas ho semblants paraules: "Jo us requer que, atès que hi ha dissentiments a tots actes, que no·s prengue vot algú de cosa alguna de què se haje de assentar acte".

Don Jaume de Perapertusa alsà lo seu dissentiment per ell posat, donant lloch que·s puguen llegir los agravis y presentar-se aquells, y per tots los altres actes dit dissentiment reste en sa forsa.

Mossèn Onofre de Comelles alsà lo seu dissentiment conforme lo dit don Jaume de Perapertusa.

Mossèn Joseph de Bellafilla alsà del tot lo seu dissentiment.

Mossèn Gaspar de Ratera y de Ivorra alsà lo seu dissentiment conforme lo ha alsat don Jaume de Perapertusa.

Mossèn Pere Puigvert de Gravalosa alsà lo seu dissentiment conforme don Jaume de Perapertusa.

Lo dit mossèn Onofre Comelles alsà del tot lo seu dissentiment.

Don Bernat Abella y de Guimerà alsà lo seu dissentiment per a legir-se y votar les Constitucions y per los agravis.

Mossèn Antoni de Castellarnau alsà lo seu dissentiment conforme lo té alsat don Jaume de Perapertusa.

Don Miquel Albert alsà del tot lo seu dissentiment.

Mossèn Onofre Cardona alsà del tot lo seu dissentiment.

599v//Mossèn Joan de Setantí alsà lo seu dissentiment per a què·s pugue fer embaxada als senyors tractadors per a demanar hora per donar y presentar los agravis a sa magestat.

Lo molt reverent mossèn Onofre Pau Cellers, capitular de Barcelona, lo canonge Tomàs, capitular de Gerona, micer Frexenet, altre dels síndichs de Lleyda, y lo sín-

dich de Tuhir, embaxadors dels brassos ecclesiàstich y real, han refferit que aquells brassos entenent los dissentiments se són posats en aquest sobre lo negoci dels pedrenyals, aquells brassos supliquen an aquest sien servits manar donar orde a què dits dissentiments se puguen llevar y se pugue passar avant en altres negocis.

Lo present bras desllibera que·s vaja ab embaxada als senyors tractadors per a demanar hora per a presentar los memorials dels agravis, y axí bé habilita la hora fins a les nou hores d'esta nit, cometent al promotor ho reporte als altres braços.

Lo promotor dels braços ecclesiàstich y real han referit que aquells braços adhereixen ab aquest que sia habilitada la hora fins a les nou d'esta nit y que·s demane hora per a presentar los memorials dels agravis.

Votant-se lo capítol 208 de las Constitucions, mossèn Joan Antoni Davi dix que li plau la constitució, pus que en la cana de Rosselló no haje disminució.

Don Ramon de Vilanova adherí a dit vot y parer del dit mossèn Davi.

600r// Don Dalmau de Rochabertí dix li plau la constitució ab que se elegesquen tres persones a cada cap de la vegueria, los quals fassen la medida y mesura que·s aparecerà y que no sia la mida de Barcelona.

Lo promotor del bras real ha refferit com aquell bras habilitave la hora fins a les deu d'esta nit.

Lo present bras adherí al pensament del bras real que sie habilitada la hora.

Die dominica, decima septima mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch y forma acostumats.

Mossèn Joan Francesch de Copons, donzell, en la vegueria de Cervera domiciliat, comparegué en lo present bras y jurà en la forma acostumada.

Mossèn Miquel de Pelegrí, donzell, senyor de Claravalls, en la vegaria de Lleyda domiciliat, mossèn Lluís Queralt, donzell, en la vegaria de Lleyda y sotsvegaria de Pallars domiciliat, mossèn March Antoni Llentes, donzell, en lo castell de Claret y en la ciutat de Manresa domiciliat, y lo noble don Hieroni de Paguera, donzell, en dit castell y ciutat de Manresa domiciliat, han comparegut en lo present bras y jurat en la forma acostumada a ells llegida.

Micer Enrich Serra alsà lo seu dissentiment fins a les tres hores passat migdia inclusive.

Don Jaume de Perapertusa alsà los seus dissentiments, //600v// per ell posats, del tot.

Don Jaume de Pinós alsà lo seu dissentiment fins demà a mig dia.

Mossèn Philip de Copons alsà lo seu dissentiment del tot.

Procura.

Mossèn Martí Joan de Clavarol, donzell, en la vegueria de Lleyda domiciliat, per quant diu, per alguns negocis a ell molt necessaris, se'n ha de anar de la present Cort, per so fa procura a mossèn Baltezar Pardina y a mossèn Enrich Terça, presents en

Cort, residents, perque en nom seu puguen entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y ab special poder de consentir al servey de sa magestat. Testimonis són mossèn Miquel Joan Amat, mossèn Joseph de Bellafilla, donzells, en Barcelona domiciliat.

Mossèn Miquel Joan Amat, donzell, procurador de mossèn Francesch de Meyà, donzell, en Barcelona y en la vila de Cervera domiciliat, conste de la procura ab acte públich en Barcelona a onze de octubre, rebut, clos y subsignat per lo discret mossèn Jaume de Encontra, notari públich de Barcelona, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Joan de Setantí alsà lo seu dissentiment a effecte sols de fer una relació, que los advocats han de fer del negoci de la suplicació de Tortosa, y de la articulata feta en la causa del senyor ardiaca Terça contra lo canonge Miró, y en tot lo restant reste en sa forsa y valor.

E los advocats del present bras feren relació en aquest en lo negoci de la suplicació donada per lo síndich //601r//acerca del contengut en aquella, referint llur vot consultiu, diuen y refereixen los apar que lo dit síndich de Tortosa demane confirmació de sa magestat de dit privilegi si·l compresen.

E axí bé feren relació sobre la supplicació ho articulata que se's presentada per part del canonge Miró de Tortosa, vertent en los presents brassos, entre lo dit canonge Miró y lo reverent ardiaca Terça, atès que, per causes justes, los advocats de tots los brassos se tenen per suspectes, axí supliquen an aquest sien servits cometre la dita causa a altres advocats.

Mossèn Joan de Setantí alsà lo seu dissentiment donant lloch se puguen habilitar les hores y festes y dies feriats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras havie habilitada a major cautela la festa de demà, que·s celebre la festa de la cadira de Sant Pere, lo qual dia és feriat en Barcelona.

Lo present bras adherí al parer del bras ecclesiàstich.

Lo molt reverent abat de Gerri y lo canonge Reig de Tarragona, embaxadors del bras ecclesiàstich, referiren com aquell bras havie entès que los advocats, als quals la causa ho negoci que és entre lo ardiaca Terça y lo canonge Miró és estada comesa per a què·s vehessen lo que era de justícia y lo referissen, han referit dits embaxadors que, atteses algunes causes justes per les quals se senten suspectes, fossen servits cometrer-ho a altres, aquell bras, //601v// entesa la satisfactió que ha donada lo senyor ardiaca Terça dient que ell té a tots exos senyors per tals persones que se'ls pot encomanar exos y majors negocis ab tota rectitut e justícia, apparrà bé an aquell bras done orde a què aquest negoci se veja per los dits advocats, sols que dit negoci se despedesca y referescan en los braços.

En lo present bras deslibera que pusque lo ardiaca Terça haver dada satisfactió qualque part de aquell bras que forents emesos en lo present bras y los que per lo present an aquell són estats enviats, y per dit efecte del negoci de l'ardiaca Terça y del canonge Miró vagen al bras real per a persuadir-los tanquen per lo que dit negoci vejan los advocats.

E poch aprés lo present bras habilità la hora d'esta tarda fins a les nou hores de nit, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras adhereix que sie habilitada la hora fins a les nou de la nit.

E axí bé lo present bras pensa se fassa a saber al bras ecclesiàstich que seria bé, per via de embaxada, persuadir al bras real volgués adherir al parer del bras ecclesiàstich y del present bras, cometent al promotor ho reporte als altres braços.

602r// Mossèn Francesch de Marimon posà son dissentiment a tots actes de gràcia.

Don Miquel Mecha comparegué en lo present bras y jurà en la forma acostumada.

Per part del síndich del col·legi dels apotecaris de la ciutat de Barcelona se ha presentada una suplicació del tenor següent:

> Molt il·lustres, reverents, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.
>
> A notícia del síndich del col·legi dels apotecaris de la ciutat de Barcelona és vingut que se intentaria votar una constitució en la qual, en effecte, és contengut que los concellers, pahers, jurats y procuradors de qualsevol ciutat, viles y llochs del present Principat puguen, quant voldran, ensemps ab dos metges y un apotecari, si·ls aparrà, pendre'l, visitar y regonèxer totes les botigues de apotecaries; y com dita constitució pretesa a més de ésser en notori prejudici del dit col·legi y al dret a ell *quesito* en virtut de privilegis reals a ells concedit per lo sereníssim rei Fernando, de *felice memoria* , y confirmat per la sacra, cristiana, cathòlica magestat del emperador, de *felice memoria* , ara novament confirmats per las catòlica, real magestat del rey nostre senyor, en los quals és concedit que la visita faedora per les botigues dels apotecaris se asguardàs als cònsols de aquells; com també y lealment, de temps immemorial, en virtut de dits privilegis reals, han sempre //602v// observat per ont dita pretesa constitució, com sia contra de privilegi y en prejudici de tercer, no pot tenir lloch, quant més que millor està provehit al bé públich de la manera que ab tants anys se guarda, que dits cònsols fassen dita visita, que no en dita pretesa constitució estava disposat, perquè com sie cosa molt vera que en la conexensa de les medecines simples los metges estiguen molt poch versats, en lo que toca als medicaments composts no y tenen ninguna conexensa ni destreça, per ésser cosa que requereix haver-la tractada tota la vida per a poder fer en aquella sensura, si ja com ha ciego no judicàs de les colors per ont estaben disposat que los cònsols dels apotecaris com ha peritos en la art, ab lo jurament formal y solempnitat en dit privilegi contenguda, fassen dita visita particularment en Barcelona, essent dits apotecaris tant experts, per ésser tant ben examinats ans que arriben a dit col·legi, precehint vuyt anys de pratiga entiga aprovada y rigurós examen, aprés de llur sciència y destresa, imatge, vida, fama y honra, per sò y altrament estant ben disposat com està la regonexensa de dites botigues en la ciutat de Barcelona y observança de vista també y lloablament, sens que de ell may se ha sonat cosa mala, en virtut de dits privilegis reals //603r// suplica dit síndich a vostres senyories, excel·lències y mercès ésser manat y provehit sobre dit cap no ésser innovat cosa alguna en prejudici de dit col·legi y del dret que sie aquell en

virtut de dits privilegis reals, podent-se fer la visita y regonexensa de les botigues sens que ésser innovat cosa alguna en dita constitució, no sols en Barcelona per la forma per los reys, de *felice memoria* , prefigida, més encara en les botigues y llochs hont botigues de apotecaris y haurà y no sie los tals per no ésser passats per lo tremendo examen de Barcelona, no ésser tant hàbils y idóneos com los de Barcelona per tocar al càrrech al protofísich de fer semblants regonexenses, als quals, si parexerà, se li podria prefigir lo modo y forma que per la visita en les viles y llochs de Cathalunya se hauria de servar, sens prejudici de privilegis de dit col·legi, los quals ésser mantenguts y observats suplica lo syndich de aquell. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die XVII novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit deslliberatum quod de contentis in suplicatione suis loco et tempore habebitur ea ratio qualis de jure habenda fuerit. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, notarius.

Dictis die et anno lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico. //603v// Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Ítem, Joan de Setantí alsà lo seu dissentiment, donant lloch que·s pugue fer y tractar lo negoci que·s demana per lo monestir de Monserrat.

Lo present bras féu delliberació y conclusió que, atès que lo monestir de Nostra Senyora de Monserrat tenie necessitat de blats, ordis y civades per la provisió de aquella casa, los convé tràurer del Regne de Aragó dos mil cafissos de blat y dos mil de civada per la provisió de aquella casa, ha pensat aquest bras seria bé se fes embaxada per part de tots los brassos als brassos de Aragó que vullen consentir que lo dit monestir pugue tràurer del Regne de Aragó los dits blats, ordis y civades que·ls faltaran per la provisió de aquella casa, franques de tots drets, axí de entrada com de exida, y axí bé protesta, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

E votant-se la constitució cent noranta-sis, plasqué al present bras ab tal que la pena de la constitució sie moderada en la forma següent, so és, quant als militars sie desterro per a las islas e ho per a Itàlia per temps de deu anys e si aquell tal romprà lo desterro sie duplicada la pena, y quant als pebeyos naturals de Catalunya sie la pena de galeras al rem per temps de deu anys, y quant als strangers, //604r// francesos y gascons, sie la pena de pèrdrer la vida, las quals penas en ninguna de dites persones se pugue cometre, complir, ni remetre per lo lloctinent general de sa magestat, portantveus de general governador, ni de altres officials reals, ni de barons, y que sie duradora fins a les primeres Corts .

Don Jaume de Pinós, donant son vot sobre la dita constitució cent noranta-sis, donà y lliurà a mi, Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, una scriptura requerint que aquella per son vot continuàs en lo present procés, la qual jo continuí y és del tenor següent:

Lo llevar dels pedrenyals en Cathalunya no és cosa que se haje ni·s dega, ni·s puga fer per constitució ho Constitucions, atenent que la dita privació dels dits pedrenyals pot fer-se per part de sa magestat tant solament, com aquella sie *ad libitum* y voluntària a la real magestat en tot y per tot, y axí en llevar aquelles se haje y dega procehir per via de pracmàtiga demanadora per los tres brassos conformes y promulgadora per

sa magestat, com se sol en altres coses fer, y axí entenent don Jaume de Pinós lo sobredit, que per part de aquest bras militar se li ha de demanar a sa magestat la dita pracmàtiga en Cathalunya dels dits pedrenyals, diu, vota y és de parer que la tal suplicació se fassa en tal forma que continga, en substància, lo següent:

Primo, se demane a sa magestat ab dita suplicació se servesca demanar ab dita pracmàtica que se //604v// lleven en Cathalunya los pedrenyals més curts de quatre palms dintre de quaranta dias precisos y peremptoris, a mitx dels quals sien obligats los possehidors dels tals pedrenyals a desexir-se de aquells, venent-los, ho altrement, ho entregant aquells en poder del regent la thezoreria en lo present Principat de Cathalunya, sots les penes de pedrenyals de: desterro en les isles de Cerdenya, Mallorca ho Menorca als cavallers militars, ho que se puguen alegrar de privilegi militar, y als altres naturals de Cathalunya de deu anys a galera, y als forasters de aquella, de la vida precisament exequtadors, sens remissió alguna, de qual cars ho contrafactió de pragmàtiga sa magestat se servesca statuhir y ordenar no·s pugue premèter a·d'algú dels dalt nomenats, per via de composició, ni altrament, sots les penes per lo jutge ho jutges contrafahents en lo capítol de observança de Constitucions posades, ni que en lo dit desterro ho galera no pugue lo lloctinent general, ni lo portantveus de governador en Cathalunya, indulgir ni llevar dia ni dias alguns, ans hajen dita pracmàtica de servar *ad unguem* comforme està dit. En lo que toca emperò als pedrenyals de mida de quatre palms, ho més, que aquells se puguen aportar per qualsevols persones en lo present Principat, com de aquell sien naturals y no strangers, ans bé, los tals strangers qui seran trobats, ho per testimonis convençuts de tenir en sa casa, ho aportar, ho haver portats dits pedrenyals de la mida de més de quatre palms, //605r// sien ipso facto condempnats en les penes de quatre anys a galera irremisiblement exigidors.

La forma emperò per portar los naturals dits pedrenyals haje de ser com se conté en les crides vulgarment dites del compte de Miranda.

La qual permissió de pedrenyals de quatre pams sie duradora per fins a primeres Corts, pus clarament se mostra ser lo dit pedrenyal de dita mida sufficient per a tots actes de guarda e sia ̇quest Principat y Comptat necessària.

Y perquè se entenga lo que ha mogut y mou al dit don Jaume de Pinós ésser del parer sobredit, nota y adverteix quatre inconvenients molt grans, e del contrari se seguiran, en lo modo següent:

Primo, lo poch que aprofitarà llevar del tot aquells en Cathalunya, si en Aragó y València aquells no·s lleven, de com se seguirà grandíssim descomodo als caminants y ocasió grandíssima de pèrdrer-se molta gent per dita rahó, dexant a part també lo que impedèxer la fàbrica de aquells que vuy és en França, frontera de Cathalunya, de hont ne entraran per als mals més que no ne hauran de menester y per als bons en Cathalunya no se'n trobaran.

Que, per estar tant circumvehins y contiguos los francesos luterans en Cathalunya, no convé que dits pedrenyals se lleven, perquè se pot molt ben crèurer que en havent desarmada la terra de dites armes de pedrenyals, de les quals tenen vuy la //605v// pratiga, no han de dexar dits francesos lluterans de fer correrias en aquest Principat y Comptats, ab grans danys dels poblats en aquelles, per ésser la terra tant àspera, com és per totes les fronteres, y aont no·s pot ajudar nin-

gun home ab arcabús de metxa per ser tot bosch, com clarament se veu dites armes de arcabús de metxa no ser bones, sinó en terra plana, y molt millor un mosquet, y millor una pessa de artilleria, la qual també aprofitaria en la montanya, si acàs se poguessen aprofitar ab ella.

Que, llevats aquella de tot y per tot, se armen los vellacos a causa que los tals no sols may dexaran de fer mal, però encara prenent ocasió d'estes coses; quant aquells voldran fer, se ajuntaran molta quadrilla d'ells y faran los danys més irreparables dels que fan vuy, no gosant estar descuydats com se'ls prohibís que ab penes tant rigoroses lo portar dits pedrenyals de la mida, al que no obstarà lo dir que no trobaran a ont adobar aquells en Cathalunya per les penes imposadores als mestres y officials de dita arma, per estar Aragó y València y França libres, y lo temps tindran necessitat de adobar dits pedrenyals se conferiran los tals per vias exquisitas y àsperas als dits regnes a fer fer sens scrúpol ningú la dita fahena.

Y *último,* que en Cathalunya, tenint, com se veu //606r// per la speriència, grandíssima plaga de bàndols y voluntats parcials, aquells per la major part en les dites terres àsperas, he de boscatges grandíssims, he de fronteras de França, com són Rosselló, Conflent, Puigcerdà, la Seu de Urgell, Pallars, la Vall de Aran y altres, aont casi és imposible anar gent en orde, com sol y deu, y de altre manera no pot anar la gent de arcabussos, per ésser la pessa pesada y que ab allò per dits llochs àsperos y boschs no se pot córrer, ni fer lo que en dit exercici de seguir mala gent, de manera que si abans los dits pedrenyals feyan iguals los mals als bons, vuy llevant-los del tot los sobrepujarien als bons, com aquells no tinguessen armes sufficients per a en tal cars y llochs resistir al mal, lo que és indubitadament ver.

Per tot lo que entén dit don Jaume de Pinós fer en assò grandíssim servey a sa magestat y a sa pàtria, pus tot son intent no és més de que aquella reste armada de armes convenints en lloch tant aspre com és lo siti del dit Principat y Comptats, sotsmetent-se a altre millor parer y forma, requerint, etc.

Die lune, decima octava mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXX quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Ramon Siscar, donzell, en la vegaria de //606v// Balaguer, del lloch de Ós domiciliat, per quant diu que per alguns negocis a ell molt necessaris se'n ha de anar de la present cort, per ço fa procura a mossèn Guillem de Ivorra, carlà de Corbins, present en cort, perquè en son nom pugue entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y ab special poder de consentir al servery de sa magestat. Testimonis són mossèn Thomàs Joachim Carròs, donzell, y Jaume Tristany, scrivent.

Mossèn Thomàs Joachim de Menargas, donzell, en la vegaria de Tàrrega domiciliat, ha comparegut en lo present stament a jurar en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Pere Cassador alsà lo seu dissentiment per tot lo die present.

Mossèn Joan Vall, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present bras y jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Galceran de Barceló, fill de mossèn Galceran de Barceló, donzell, en la vila de Cervera domiciliat, ha comparegut en lo present bras y jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Don Garau de Marimon, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present bras y jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Lo present bras ha deslliberat se vaja al bras //607r// ecclesiàstich per a dir-los manen donar lo Redrès del General ab los papers dels apuntaments han fet sobre aquell, y que en lo que toca a fer la embaxada als brasos de Aragó, que aquest bras haurie pensat seria bé se anomenassen persones per a fer aquella.

Dictis die et anno, post meridiem, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras havie mirat lo capítol de observansa, que de aquest bras en aquell és estat reportat, y aquell bras ne ha fet un altre molt different de aquell, y axí ha pensat aquell bras seria bé, si an aquest bras aparexia, que·s juntassen las devuyt persones eletas per fer les Constitucions, los quals sobradits capítols ho apuntaments assentassen lo dit capítol de la manera que convingués assentar-se.

Y aquest bras determinà que se anàs al bras ecclesiàstich abans que las personas se ajuntassen. Voldrie aquest bras entendre lo que en aquell bras se havie apunctat perquè millor puguen determinar lo que més convinga.

E poch aprés vingué lo promotor del bras ecclesiàstich ab lo notari y scrivà de aquell bras y llegí los apuntaments en aquell bras fets sobre lo //607v// capítol de la observança.

Fonch tramès lo promotor al bras ecclesiàstich per cobrar lo capítol del observança ordenat en lo present bras per a què, cobrat, lo aporte a comunicar al bras real.

Tornats que foren de la embaxada feta a sa magestat per a presentar a sa magestat una part de agravis, lo senyor don Jaume de Cardona y de Rocabertí, don Berenguer de Peguera y mossèn Pere Cassador referiren com ells, ensems ab los altres embaxadors dels altres brassos, foren a sa magestat y lo reverendíssim bisbe de Val presentà a sa magestat un qüern de paper de agravis fets a diversas personas, suplicant a sa magestat fos servit manar desagraviàs los agraviats, he sa magestat respongué que ell manaria veure aquells y farà justícia com bé mereixen [tals] y tant faels vassalls com són los cathalans.

Mossèn Onofre Comelles dissent a tots actes de gràcia, despedició de lletres y sagells.

Mossèn Hierònim de Vilanova de Mayà alsà del tot lo seu dissentiment de gràcia.

Mossèn Joan de Setantí alsà lo seu dissentiment donant lloch puga tractar del negoci de les galeras.

Lo present bras ha delliberat que en lo negoci que toca a les galeras fossen elegidas tres personas //608r// per quiscun bras y no dues, conforme ha reportat lo promotor del bras ecclesiàstich, cometent al promotor ho reporte als altres braços.

E poch aprés lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras havie feta nominació y electió del comanador Copons, lo reverent abat Pla y lo ardiaca major de Tarragona per lo effecte de les galeres.

E més, ha reportat que aquell bras havent enviat en aquell bras per a demanar las Constitucions llegidas ab los apunctaments que aquell bras havie fets sobre aquelles, perque aquell bras pogués concordar aquells y si li ha respost aquell bras que no·s praticave donar alguns apunctaments antes que las Constitucions no fossen llegides, perque, aprés de ser llegides y apunctades, los notaris mirarien y apunctarien tots los advertiments fets en los braços, y per ço hauria pensat aquell bras, atesa la brevedat del temps, que ab embaxadas per part dels dos brassos ecclesiàstich y militar, se vaja al bras real per a persuadir-li los vulla comunicar dits apunctaments.

E lo present bras, hoïda la dita aportació del dit promotor, determinà se vaja al bras real; he axí bé quant al negoci de las galeras féu electió y nominació de don Jaume de Cardona, mossèn Onofre de Argençola y mossèn Hierònim Vilanova de Mayà.

608v// Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras adhereix a dos caps del negoci que toca a la separació del monestir de Nostra senyora de Montserrat, és a saber, en què se vage ab embaxada als aragonesos per a demanar que poguen los monjos de aquella casa tràurer les provisions necessàries per aquella casa del Regne de Aragó, sien servits donar-los treta de dos mília cafiços de blat y dos mília de ordi quiscun any, franques y quíties de entrada y exida, y que per assò sie fet un Capítol de Cort, y axí bé vullen intercedir ab sa magestat se servesca separar lo dit monestir de la congregació de Valladolid y fer-ne província per si, y axí bé suplicar a sa magestat sie de son real servey intercedir ab sa sanctedat vulle consentir la dita gràcia, y per fer la dita embaxada han elegits los reverents abat de Gerri y lo canonge Thomàs de Gerona, y axí bé han reportat un paper de les coses del General, en aquell bras llegit, y adverteix en aquest que, quant se llegirà, y sien presents les persones que foren eletes per fer lo dit redrès.

E lo present bras féu nominació de don Berenguer de Paguera y mossèn Galceran de Cahors y de Soler per fer dita embaxada.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit que aquell bras ha feta nominació y electió del canonge Rajadell y del canonge Cellers, capitulars de Barcelona, per fer la embaxada al bras real.

609r// E lo present bras ha feta nominació de don Gispert de Guimerà y mossèn Antoni Vila y de Savassona de Vich per fer dita embaxada al bras real.

Don Jaume de Pinós diu que li convé molt anar-se'n del present bras, en tot cas que·s legia la constitució parlant de salaris dels magnífichs jutges de la Audiència y officials reals, atès que lo dit don Jaume de Pinós pretén ésser cosa de gràcia dits salaris, en cas que les decretassen simplement sens aquell terme, *sublatis dissentimentis*, en aquell cars, y ara per leshores, posa dissentiment a tots y sengles actes de la present cort, requerint a mi notari que la present scriptura continue en lo present procés.

Lo promotor del bras real ha referit com aquell bras adhereix al pensament de aquest que fassa dita embaxada als brassos de Aragó, y per ço ha feta nominació del síndich de Vich y del síndich de Vilafranca de Conflent.

E lo present bras féu delliberació y conclusió que tot lo que·s tractarà acerca del redrès del General sia secret, sots la pena del jurament prestat.

Lo promotor del bras real ha refferit que aquell bras ha feta nominació per al negoci de las galeras de mossèn Sarrovira, altre dels síndichs de Barcelona, Antoni Joli, altre dels síndichs de Perpinyà, y lo síndich de Torroella de Mongrí.

Mossèn Algaró, altre dels síndichs de Lleyda, y lo síndich //609v// de Santpedor, embaxadors del bras real, han referit com aquell bras adhereix en la provisió y decret que aquest bras ha fet en la suplicació de mossèn Joan de Setantí, so és, que sie comès als advocats; y per quant lo bras ecclesiàstich és estat de parer divers, seria bé fer embaxada an aquell per persuadir-los vullen adherir al parer de aquests braços, car aquell bras per fer dita embaxada haje anomenat als mateixos embaxadors que la present referexen.

E poch aprés, lo present bras y stament militar denuncià se fes la embaxada als brassos de Aragó per les persones elegides per lo present bras, junctament ab les dels brassos ecclesiàstich y real, en lo modo y forma següent.

Lo que en summa se suplica per los tres brassos y Principat de Catalunya als brassos y Regne de Aragó per lo que toca al monestir de Nostra Senyora de Monserrat.

Embaxada.

Que sent aquell monestir y sanctuari de Nostra Senyora de Monserrat de Cathalunya y en el Regne de Aragó, y sustento de caritats del dit Principat y Regne, y no haver estat antígament subjecte lo dit monestir a la congregació de Valladolid, sinó al monestir de Ripoll, y per haver-se apoderat los recollits de la província de Castella de dita casa y sanctuari, de manera que ab vuytanta anys no·y hagué d'esta corona sinó //610r// un abat valencià y altre català, y lo mateix ha succehit en los majordoms, los quals manen y governen dita casa, y tenint lo mando y sceptre de aquella, maltractant los monjos naturals d'esta corona y mal administrant la renda y demés de aquella santa casa, perque no se acabàs de perdre y arruhinàs dita casa, fonch forsat que los consellers y diputats del Principat de Cathalunya ho advertissen y suplicassen a sa magestat intercedís ab sa sanctedat manàs visitar dita casa ab visita extraordinària y apostòlica, com la provehí en persona del *illustríssimo y reverendíssimo* don Benito de Toco, bisbe de Lleyda, la qual visita per mort de dit *reverendíssimo* bisbe no fonch acabada, ni pogué fer justícia, ni posar lo remey convenient per a tant gran dany del que succehí per anar continuant-se los dits agravis després de la mort del dit *illustríssimo y reverendíssimo* don Benet de Toco, visitador, als naturals nostres; restant en lo mando los qui·l tenian y la mala administració en aquella casa, fonch forsat a nostres naturals per assegurar ses vides y consciències de exir de dita casa y posar-se debaix la protectió dels diputats y dels consellers de Barcelona, y aprés hagueren de exir de dit monestir part dels dits religiosos inquiets de la província de Castella y descubrir-se a la clara el odi, rancor y mala voluntat que per los mals tractaments y poca igualdat que se tenien y se tenen, que fos de manera que és imposible poder convíurer y estar junts los del present regne ab los de la congregació de Valldolid y província //610v// de Castella al servici de Déu sens venir a majors scàndols y inconvenients, de tants grans han seguits que serie pèrdrer-se la devoció de aquella santa casa, y les caritats y almoynes donant aquell los de aquest

Principat y Regne de Aragó, venen los fills maltractats y les almoynes mals administrades, y considerant los tres braços del Principat de Cathalunya lo estat en què vuy està aquella casa, y considerant que no·y ha ni pot haver remey perpètuo, firme y stable que no fos para major dany durable, si no és separant de la congregació de Valladolid y Castella lo dit monestir, fent-se de ell, y de lo que estan units ab ell, província per si, separada de la dita congregació de Valladolid, conforme al concili de Trento, y axí ho han suplicat los tres brassos de Cathalunya en nom de tot Principat, solicitant a sa magestat per a què fos servit de assò, y intercedit ab sa sanctedat la aprovàs y confirmàs ab sa auctoritat, y per assò se han donats a sa magestat memorials y suplicacions particulars, a la qual embaxada respongué sa majestat que veuria la suplicació y manaria vèurer los memorials y provehiria en lo que més servey fos de nostre senyor Déu y de sa magestat y bé de aquella casa. Y, atenent los braços del present Principat la correspondència han tingut sempre dits regnes de Aragó y Principat de Cathalunya, han determinat ab esta embaxada suplicar als dits brassos del dit Regne de Aragó que pus los naturals y regnícolas de dit regne de Aragó estar admesos en //611r// lo dit monestir, y a tots igualment toca la deffensa y protectió de remediar los danys de aquell y sustentar aquella santa casa que, ab embaxada solempne, sien servits suplicar a sa magestat lo mateix que los brassos del present Principat han suplicat ja a sa magestat, so és, que es fassa de aquella sancta casa província per si, separada y distincta de la obediència de la congregació de Valladolid, y per quant aquella casa està empenyada, pobre y arruhinada, y los blats y provisions que de aquella cull en les granjes pròpries de dita casa y las caritats, que per los aplegadors de aquella se aplegan, no abasten de molt gran part a sustentar lo convent dels monges donats, y altres servicials de aquella casa, y dels peregrins que·n aquella sancta casa de ordinari acuden per sa devoció, ans han de comprar quiscun any molt gran suma de blats y ordis, y per los molts anys que han passats stèrils en Cathalunya los han pagats molt més cars, al doble del que·s poden comprar en lo Regne de Aragó, se suplique per so an aquell bras los del dit regne de Aragó se servescan fer caritat y almoyna an aquella sancta casa que puga tràurer de aquell dos mil cafissos de blat y dos mil cafissos de ordi cada un any, sens impediment, ni dret algú, y que puga dita casa entrar ha posar la sera que posan y entren en dit Regne per a fer ciris y candelas per a donar als confrares de nostra senyora de Monserrat y lo demés que, per servici de dita casa, entraran ho trauran del dit //611v// Regne, franch de tot dret, axí de entrada com de exida, y que de aquesta mercè, almoyna y permís se suplica a dits brassos sien servits fer y fermar acte y Capítol de Cort.

Y axí bé se li suplique sien servits manar als colectors dels drets de las generalitats de Aragó que no fassen embarch als del present Principat de Cathalunya, qui són vinguts en las presents Corts, quant se'n vajen de aquelles, en ninguns vestits, ni altres coses que aguessen comprades per llur propri ús, ans bé tot sie franch, líbero y exempt de pagar dret algú, no entenent que en la present mercè que se suplique se entenguen exemptas de pagar lo dret ordinari les persones que comprat hauran algunes coses y mercaderies per revendre, car aquelles pagar hajen lo dret ordinari a la generalitat de dit Regne deguts y pagar acostumat.

E legint-se lo Redrès del General, tocant-se lo capítol primer, mossèn Martí Joan d'Espuny dix que no li plau.

E votant-se lo segon capítol, mossèn Enrich Terça dix que li aparexia lo que lo bras ha decretat, ab tal emperò que als diputats que seran extrets, tenint son domicili fora de la ciutat de Barcelona, los hajen de donar sinch-cents ducats per ajuda de costa.

Mossèn Martí Joan d'Espuny dix que no li apar dit capítol.

E, legint-se lo quint capítol del dit Redrès, lo dit mossèn Spuny dix que no li plau per so que és fer les viles grans tractar-les com ha llogarets, perquè limitant-los las col·lectas faltarà lo commerci dels naturals en aquells.

612r// E legint-se lo capítol sisè, mossèn Joan Pau Ciurana dix que no li plahia per so que no se li ha de llevar la auctoritat als diputats de Cathalunya.

Mossèn Miquel Joan Amat, scrivà de manament, ídem ab lo dit mossèn Joan Pau Ciurana.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit que aquell bras havie pensat se anomenen jutges de greuges y, anomenats, se notifiquen a los senyors tractadors; y així bé ha referit com aquell bras ha tatxat per salari al porter dels que estaven convocats per fer los memorials dels agravis y Constitucions y altres negocis de la Cort dotze sous per quiscun dia, comtadors del dia se comensaren ha juntar.

E lo present bras, poch aprés, adherí que fossen donats al die, per ser los dits dotze sous conforme ha referit lo promotor del bras ecclesiàstich, y axí fonch decretada la suplicació donada per lo dit porter per mi Joan Sala, notari y scrivà del present bras, la qual suplicació és del tenor següent.

Supplicació dels porters dels staments.[279]

612v// *Die martis, XVIIII mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.*

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Don Joan de Queralt, donzell, en Barcelona domiciliat, y lo trienni corrent diputat del General de Cathalunya, ha comparegut en lo present stament y jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Lo present bras féu electió y nominació de la persona de mossèn Miquel Joan Amat per a que veja, ab los anomenadors per los brassos ecclesiàstich y real, los apunctaments fets per tots los braços en lo vot de les Constitucions y, continuats aquells, los posen apunt.

Per part del il·lustre senyor vescompte de Canet fonch presentada y legida una scriptura la qual és del tenor següent:

> Lo vescompte de Canet y de Illa diu que haurà alguns dies fonch elegit per aquest bras militar, ensemps ab lo senyor don Nofre d'Alentorn y lo senyor Pere Cassador, per a recopilar los capítols y advertiments tocants al redrès del General de Cathalunya y que casi immediatament se li seguí una enfermetat de febra contínua que·l portà molt al cap de sa vida, per lo que li fonch forsat exir-se d'esta vila y anar-se'n en una aldea, una llegua distant de assí, y que tenint sempre ull al que per dit bras li ere estat encomenat //613r// y tenia com a cavaller y christià obli-

279. A continuació, espai en blanc sense la suplicació.

gació de fer, quinze dies, ho més, haurà que vingué altra vegada adaquesta vila de Monçó a fi y objecte de tractar y passar avant lo ròsec que a ell, junctament ab los sobredits senyors, eren estades encomanades, anant en la casa per a tal effecte nomenada, si possible seria donar-li lloch la dita dolència, ho per via de comunicació estant en sa casa y tant cerca d'esta iglésia y brassos, lo que no li és estat possible, ni tampoch tal mercè se li ha feta, y entenent la nit passada que en aquest bras se començaven a votar los dits capítols y advertiments, dels quals ell està sens sciència alguna, per so suplique que li sien aquells consultats ans de votar-ho, quant tal no tingue lloch sien servits demanar al notari lo borre de la dita electió y fassa fe com y de quina manera ell sia en aquest temps, que ells se presentan per qui aquells són estats presentats requerint, etc.

Entesas las cosas contengudas en dita scriptura, lo present bras féu determinació que se li comunique lo Redrès del General, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Mossèn Simon Joan Benet de Santcliment, senyor de Alcarràs, dissent a llegir y votar del Redrès del General fins a tant sien fora del present bras las persones interessades en lo General, com se sie vist que en lo que fins assí han votat han dit coses molt scusades, requerint, etc.

Don Jaume de Pinós ídem, ab què se declare quines //613v// persones són las interessades ab lo General y si entenen ab ellas los qui deuen al General y enquestats en aquell.

Mossèn Joan de Almenara, donzell, fill del senyor Joan de Almenara, donzell, de Sisquer, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Lo present bras ha delliberat que, per lo tres braços del present Principat de Cathalunya, se fasse embaxada als tres brassos de València per a persuadir-los vullen intercedir ab sa magestat perque sa magestat sie servit que lo monestir de Nostra Senyora de Monserrat sie separada de la congregació de Valladolit, y se fasse província separada y distincta de la dita congregació de Valladolid,[280] y de son real servey sie manat intercedir ab sa santedat que en aquella separació vulle interposar sa auctoritat y decret, cometent assò al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat com aquell bras adhereix al parer de aquest que·s fasse la dita embaxada y que, per aquest effecte, aquell bras ha elegides les mateixes persones qui anaren a la embaxada als brassos de Aragó per lo mateix effecte.

Lo promotor del bras real ha referit que aquell bras adhereix al parer de aquest, effecte ha nomenats los mateixos qui foren elegits //614r// per a la embaxada dels brassos de Aragó.

Lo present bras anomenà y elegí per la embaxada predita a don Berenguer de Paguera y mossèn Galceran Cahors y de Soler.

E axí bé anomenà y elegí don Pedro de Clariana y mossèn Martí Joan de Spuny perque miren y regoneguen los libres y exemplars que són servats a les Corts en comunicar los criats del rey, los officials dels brassos y altres persones que han ser-

280. A continuació, repetit, y se fasse província separada y distincta de la dita congregació de Valldolid.

vit en la present cort, axí los que tenen salari ordinari com extraordinari tanten aquelles, lo que·ls apparrà, ab que emperò ho hajen de referir als brassos, e que los brassos pugan retatxar ho affegir, com millor los aparega.

Lo promotor del bras real ha refferit que aquell bras ha adherit al parer de aquest, y per fer la combinació de les Constitucions votades y de las que se han de votar de micer[281] Algaró, altre dels síndichs de Lleyda, y axí bé per remunerar a les persones que han servit a la present cort, ha nomenat a micer Gaspar Monserrat, síndich de Balaguer, y de mossèn Jaume Hierònim Ponces, síndich de Tàrrega.

Lo present bras féu delliberació perquè ab més facilitat se puga fer la combinació de les Constitucions legides y apuntades per a concordar los apunctaments per los brassos fets, atenent que mossèn Miquel Joan Amat, a soles, //614v// no podie en dit negoci, ab pretesos, provehir se fassa nominació de altre persona del present bras, lo qual, ab dit Amat y altres persones anomenadores per los altres brassos, combinen, comproven y concorden los apunctaments per los brassos en la lectura de les Constitucions noves y que aquestes persones tinguen càrrech particular quant vejen discordància vajan als brassos, qui seran discordes, per a persuadir-los vullen concordar ab un parer, perquè més prestament puguen dites Constitucions portar-se y presentar-se a sa magestat per decretar-las.

Lo promotor del bras real ha referit que, entenent lo que per aquest bras los és estat reportat sobre les dos persones que se han de elegir per recombinar les Constitucions, ha aparegut en aquell que una d'estas personas fos doctor, perquè havent-hi discordància pogués millor persuadir a què vinguessen a concòrdia ab los brassos en la discòrdia.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit que aquell bras adhereix al parer de aquest y per aquest effecte han anomenat lo abat Pla y lo canonge Thomàs de Girona.

E lo present bras anomenà a micer Joan Cella y de Tafurer, lo qual, ab mossèn Miquel Joan Amat, entrevingué en la revista de la combinació de les Constitucions.

615r// Lo canonge Roig y lo canonge Thomàs de Gerona, embaxadors del bras ecclesiàstich, han referit que, a bé que aquell bras en tot lo que desitje servir en aquest en correspondre en lo que rahonable aparegue, tota via en lo que per embaxada de aquest bras y del bras real en aquell se ha referit, en lo negoci de micer Joan de Setantí en dita suplicació demana és contra disposició de Capítols de Cort, parlant de visita de diputat, cometre dit negoci als advocats, com per aquest y per los altres brassos és estat comès, seria obrir la porta a molts y un progrés infinit, y axí aquell bras, per evitar aquestos y altres inconvenients, sent la cosa com tant clara, e apar aquell bras no haver-ho de cometre dit negoci a advocats, sinó que no se'n parle més.

En lo present bras fonch llegida una scriptura per via de suplicació ab la qual se suplica a sa magestat manàs sobreseure las lluycions, la qual scriptura ho suplicació és del tenor següent:

> Sacra, catòlica, real magestat.
>
> Considerant los reys de Aragó, predecessors de vostra magestat, de gloriosa memòria, de quanta importància per conservació de aquell son Principat y Comtats

281. A continuació, repetit, tant.

resolgué y agués persones riques y poderoses, les quals en ocorrència de alguns sinistres su[ccessos], quals en terres de fronteres acostume de haver, tinguessen //615v// auctoritat y forçes per a poder resistir y obviar a aquells, procurareu ab molt delliberada voluntat y liberalitat concedida y atorgar als cavallers, nobles, barons, magnats y altres persones generoses del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, no sols particulars gràcies y privilegis, ab los quals tinguessen auctoritat y fossen differenciats y respectats per los altres, sinó també de son propri patrimoni concedir y donar lloch rendes y altres coses de importància als que les havien gastades en son real servey, perquè aquelles altra volta, quant se offerís ocasió, les hi tornassen a emplear y havent aprés per los antichs fetes y felices successors, vist y experimentat lo catòlich rey don Fernando, de gloriosa recordació, besavi de vostra magestat, que estant part del real patrimoni repartit entre los sobredits sos vassalls del present Principat y Comptats, en lo casos graves y de importància estaven tant promptes a son servey com los que estaven agregats y units a sa real corona, y entre tant eren millor governats y administrats los llochs, viles y tèrmens per los possessors de aquells que per altres officials, aguda també consideració a les inquietuts de sas desasosiegos y enemistat que los plets majorment en coses antigues y de importància acostumen de cansar, fonch servit per sa real liberalitat, clemència y benignitat, ab sa real prachmàtica //616r// dada en la ciutat de Tortosa, on leshores celebrave Corts generals a Catalunya a 9 del mes de març 1496, concedir, provehir y manar que les causes de luycions de rendes y jurisdictions, que en qualsevol manera pretenguessen ser de son real patrimoni, estiguessen y fossen sobreseguedes per temps y spay de trenta anys, comptadors des del dia de la expedició de aquella, lo qual temps y sobrecehiment, per dites y altres molt justes rahons y causes, fonch prorogat y allargat per lo emperador don Carlos, nostre senyor, de *felice memoria*, per temps de altres trenta anys, com consta per sa real pracmàtica dada en Molins de Rey a XXV del mes de noembre 1529, aprés de la qual, a XXVI de desembre 1553, havent vist vostra magestat que en lo poch temps havie discorregut aprés del sobrecehiment de dites prachmàtiques se havien moguts molts plets y suscitades moltes causes de luycions, les quals, per al servey de vostra magestat y benefici de aquest Principat, importave se sobreseguessen y aquietassen, fonch servit, ab sa real pracmàtica dada en la present vila de Monçó, concedir, provehir y manar que les dites lluycions y causes patrimonials se sobreseguessen per temps de sis anys, aprés dels quals, per lo ordinari desig que tenen los plebeyos de igualar-se ab los cavallers y persones generoses y fugir de la correctió temporal y impel·lits també per algunes persones qui, en cas de pretesa lluyció, los prometien, jatsie contra rahó, tot favor y amparo contra sos verdaders //616v// senyors, se han suscitat tants plets y inquietuts en lo present Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya y sots color de dites preteses lluycions, y han perdut de tal manera lo respecte los vassalls a sos senyors que attenten cada dia fer contra aquells procehiments de fet, de que se han seguit molts grans scàndols, y se speren molts majors, si per vostra magestat no és ab semblant remey provehit, suplica per so y altrament lo bras militar del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya sie de sa real grandesa y liberalitat de concedir y atorgar, per particular gràcia, favor y mercè, sobrecehiment en les lluycions y causes que·s pretenen ser dels béns, rendes y jurisdictions

del real patrimoni de vostra magestat per quant, estant fora de semblants inquietuts, puguen ab major sossiego emplear-se en servey de vostra magestat, com desijen y han acostumat ells y sos predecessors. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Per part dels síndichs de la ciutat de Tortosa, Tarregona y altres ciutats fonch presentada una suplicació del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

La ciutat de Barcelona, tant voluntàriament quant contra justícia, de alguns anys a esta part ha pretès que sos ciutedans són franchs y no tenen obligació de pagar ningunes imposicions //617r// que les ciutats y viles del present Principat per a llur sustentació se imposen, y axí quant en Perpinyà, Tarregona, Tortosa, Vich, Manresa, Balaguer, Granollés, Torroella de Mongrí, Figueres, Puigcerdà y altres ciutats y viles de Cathalunya han fet pagar a dits ciutadans de Barcelona les degudes per ells imposicions en dites ciutats, viles y llochs han declarat marca contra los poblats en ditas ciutats, viles y llochs, de hont se han seguit molts inconvenients y danys, y poden succehir ascàndols y cessar lo comerci, y com per dita causa y haje plets en la Audiència de Barcelona, y los doctors de dita Audiència, sent com són ciutedans de Barcelona, tracten en fer y com a pròpria per tractar de eximir a ells y a sos fills de pagar dites imposicions, y com sie reprovat de dret que algú sie jutge en causa pròpria, y per ço dits magnífichs doctors y Real Audiència de Barcelona per esta causa sien suspectes y no puguen, ni deguen, votar, ni sentenciar en dits plets y causes, per tant los síndichs de dites ciutats, viles y llochs se pleguen a vostra magestat, attesa dita rahó y causa, tinguen per bé y los plàcia statuhir y ordenar, per via de constitució, ho altrament, suplicar a sa magestat sie de son real servey de assumir-se a dita causa, recausas que entre dita ciutat de Barcelona, de una, y les dites ciutats, viles y llochs, de part altre, sobre las impositions se aporte //617v// en dita Audiència de Barcelona y aquelles determine ab lo sacro Consell Supremo, ho cometre-les a·d'algun prelat de Cathalunya, com seria lo archabisbe de Tarregona, atès que dits magnífichs doctors de la Audiència civil de Barcelona són suspectes en ser causes. *Que licet, etc. Altissimus,etc.*

Lecta in stamento ecclesiastico die martis, XVIIII novembris, MDLXXXV, et fuit decretum quod comitatur advocatis, qui videant et referant. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Obblata in stamento militaris et fuit decretum idem quod in brachio ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Lo promotor del bras real ha refferit que en aquell bras han feta nominació y electió de micer Miquel Sarrovira, altre dels síndichs de Barcelona, lo qual ensemps ab micer Algaró, síndich de Lleyda, combinen y apuncten, ensemps ab los altres anomenats, tots los apunctaments fets en lo votar de les Constitutions.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tercia post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, //618r// en la qual convocació y congregació entrevinguren y foren presents los següents: p*rimo*, lo excel·lentíssim don Jaume Ferrando Ramon Folch òlim

de Còrdova, duch de Cardona, president; lo molt il·lustre vescompte de Rocabertí, don Joan de Queralt, diputat del General de Cathalunya; don Álvaro de Cardona y de Aragó, mossèn Hieròmim de Olivó, promotor, mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, don Jacme de Cardona y de Rocabertí, don Onofre de Alentorn, senyor de Seró, mossèn Joan Burguès y de So, don Francesch de Marimon, mossèn Francesch Joan de Tamarit, mossèn Onofre de Argençola, don Ferrando de Vega, mossèn Jaume Salbà, mossèn Baltezar de la Pardina, don Bernat de Boxadors, mossèn Miquel de Pelegrí, don Plegamans de Marimon, don Berenguer de Paguera, mossèn Galceran de Cahors y de Soler, mossèn Joan de Altarriba, mossèn Guillem de Ivorra, mossèn Hieròmim de Castro, mossèn Miquel Pol, mossèn Guillem Joan de Ivorra, don Alexos Alberc, don Alonço Meca, //618v// mossèn Jaume Ferrer, mossèn Hieròmim Joan, mossèn Hieròmim Cassador, don Miquel Albert, don Federich Bosch y de Sant Vicens, mossèn Federich Pol, mossèn Antoni Vila de Savassona, mossèn Joan Lull, mossèn Enrich Terça, don Ramon de Vilanova, don Gispert de Guimerà, mossèn Jaume Mahul, mossèn Joan Pau Malendrich, don Bernat de Pinós, micer Hieròmim Martí, mossèn Ramon Joan de Calders, senyor de Segur, mossèn Bernat de Malars, mossèn Galceran de Barceló, don Hieròmim de Peguera, mossèn Francesch de Argençola, don Bernat Abella y de Guimerà, mossèn Phelip de Ribes Salazar y Pujades, mossèn Joseph de Bellafilla, mossèn Joan de Setantí, mossèn Francesch Gilabert y Pou, mossèn Antoni Ros, mossèn Antoni Joan Vidal, mossèn Climent de Castelló, mossèn Christòfol de Omedes, don Lluís de Aragall, //619r// mossèn Francesch Joan de Copons, don Ramon d'Oms, mossèn Francesch Puig, mossèn Lluís de Claramunt, mossèn Antich Ribot de Palmarola, mossèn Hieròmim Desllor, mossèn Rafel Lluís de Terrades, mossèn Francesch Salbà y Despalau, don Galceran de Cardona, mossèn Hieròmim de Sanmartí, mossèn Joseph de Ferrera, don Garau de Marimon, don Francisco de Eril, don Alexandre de Alentorn, mossèn Hieròmim de Vilanova, mossèn Miquel de Montagut y Vallgornera, mossèn Miquel de Llàçera.

Mossèn Antoni Joan Vidal, donzell, comparagué en lo present bras y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Don Ramon de Vilanova posà dissentiment a tots y sengles actes de la present cort.

E poch aprés lo dit don Ramon de Vilanova alsà lo seu dissentiment per tot lo dia present.

Lo promotor del bras real ha referit com aquell bras havie adherit al parer de aquest que·s comunique al il·lustre vescompte de Canet les scriptures del redrès del General, sols se procurés que fos ab brevedat, y axí bé refferí com aquell bras havie habilitada la persona //619v// del molt il·lustre don Simon Frigola, vicecanceller.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras ha adherit al parer de aquest que·s comuniquen les scriptures al il·lustre senyor vescompte de Canet, y que aquell bras ha habilitat lo senyor vicecanceller.

Don Bernat Abella y de Guimerà diu que considerant lo gran dany que en las presents Corts han resultats y resulten de molts, y alguns molt voluntaris, dissentiments y quisà per particulars respectes posat, los quals, parant he interrompent lo progrés de aquelles, han causat que fins ara no se ha donat assiento algú, ni presa resolució en lo que a la bona administració de la justícia en lo present Principat y Comptats, cosa que, concernent lo públich bé, quietut y tranquil·litat

de aquella, per al qual fi en sa proposisió sa magestat havie convocades las presents Corts, lo qual fins ara no se és effectuat, en gran offensa de Déu, deservey de sa magestat y dany de la cosa pública, y entenent com se entén que sa magestat està resolt de anar-se'n de la present vila de Monçó per a dos del qui ve, y axí que lo temps que de ací aleshores reste és brevíssim, e no tot aquell per a pendre solament resolució de las Constitucions generals ho statuts faedor en las presents Corts , concernents lo dit a bona administració de la justícia dels dits Principat y Comptats, lo que ha impedit y impedeix la interposició //620r// de molts negocis y causes particulars que han donat ocasió, y donen cada hora als dits dissentiments, ho impediments, per ço y altrament dissent a totes y qualsevol interposicions, tractes ho altres de dits negocis y causes particulars en las presents Corts faedores, a fi y efecte que les dites Constitucions generals ho estatuts, faents per la pública utilitat, bon govern y administració dels dits Principat y Comptats en la brevedat del temps per sa magestat prefigit, se pugue resolre y arribar a degut effecte, y axí mateix per dita rahó expressament dissent a tots y qualsevol impediments ho dissentiments que directament, ho indirectament, que contra lo sobradit, ho contra lo molt concernent a lo bé públich se posarà, com los tals en tal cars obstans no puguen, axí bé per disposició de dret e comú bé, lo qual vol que los negocis universals de algun regne se hajen de fer de consentiment, mirant de la major part de aquell, com se prova per lo Usatge "*Sin auttem"* de la lley segona, capítol *"De juramento calumpnie"*, y per lo que nota la glosa "*Innocens"* y Antonio de Bruno *in capite IIII "De jure jurando", in capitulo "De majoritate et obediencia*" y lo rest y lo notat en aquell per la glosa y bàntol en la lley *"Que maior pars ad municipales comentaria"* per Constitucions de Cathalunya, specialment contra c[u]rrente y tenor de la constitució del rey don //620v// Pere segon en la primera Cort de Barcelona, capítol XIIII, comensant "Ítem, volem, statuhim y ordenam", sots lo títol "De Lleys, usatges y Constitucions generals o statuts", se han de fer de aprobació y consentiment de la major part dels que entrevenen en les Corts de Cathalunya, requerint a vós notari que de la present scriptura ne lleveu acte y aquell inserteu en lo procés familiar de les presents Corts .

Mossèn Joan de Setantí alsà lo seu dissentiment per a tractar-se lo de la habilitació de dos fills del vicecanceller y per a llegir les súpliques dels scrivents.

Don Baltezar d'Oms posa dissentiment a tots y sengles actes de gràcia.

Don Bernat de Guimerà alsa del tot lo seu dissentiment.

Per los scrivents qui han scrit y traslladat los memorials dels agravis y Constitucions y altres negocis de la Cort fonch presentada una suplicació del tenor següent:

> Molt il·lustres y reverendísims, excel·lentíssims, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.
>
> Los scrivents que han scrit las Constitucions y agravis de la present Cort y lo redrès del General, ab tanta diligència, com ha tots és notori, supliquen a vostres senyories, excel·lència y mercès sie de son servey manar que la dita scriptura los sie pagada comforme aparexerà que és just en coses consemblants y ab la liberalitat que sempre acostumen usar los tres //621r// braços ab persones de sa qualitat, que en tot la reputaran a molt particular mercè. *Et licet,etc. Altissimus, etc.*

A XII de nohembre MDLXXXV lo stament ecclesiàstich deslibera y comet a mossèn Joan Pere Ciurana, regent los comptes del General, ho pague y satisfassa als scrivents que han scrit les Constitucions, agravis, redrès y altres coses en servey de la Cort lo que los advocats y notaris dels brassos tatxaran. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Die XVIIII mensis novembris, anno predicto, lecta in stamento militari et fuit decretum prout in stamento ecclesiastico. Scriba dicti stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Mossèn Galceran Cahors y de Soler posà dissentiment a tots actes de la present cort.

Mossèn Gaspar Ratera y de Ivorra ídem.

Mossèn Hieròmim Olivó ídem.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera ídem.

Mossèn Miquel Joan de Montagut y de Vallgornera alsà del tot los seus dissentiments per ell posats a tots y sengles actes de la present cort, llohant y aprovant tots los actes precedents si y en quant per los seus dissentiments poguessen patir nul·litat deguda.

Mossèn Simon Benet de Sancliment, senyor de Alcarràs, llevà lo seu dissentiment.

621v// Don Jaume de Pinós alsà lo seu dissentiment.

Don Ramon de Vilanova y mossèn Pere Cassador alsaren los seus dissentiments per tot lo die de demà.

Die mercuri, vigesima mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Antich Ribot de Palmerola dissent a tots actes de gràcia faedors y a la expedició de les lletres de aquells.

Mossèn Antoni Bou, donzell y scrivà de registre, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Galceran Cahors y de Soler alsà lo seu dissentiment té posat a tots actes per tot lo die present.

Mossèn Gaspar Ratera y de Ivorra ídem.

Mossèn Hieròmim de Oluja ídem.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera ídem.

Mossèn Andreu Vilaplana, altre dels síndichs de Girona, y mossèn Onofre Ortodó, notari y síndich de Puigcerdà, embaxadors del bras real, han referit com aquell bras per lo que per embaxada del bras ecclesiàstich y de aquest en aquell y han referit com aquell y aquest brassos serviran que aquest bras volgués persuadir als advocats de aquell bras que, ensemps ab los advocats dels braços ecclesiàstich y militar, vejan lo negoci del ardiaca //622r// Terça ab lo canonge Miró, que el bras, desijant en tot correspondre a estos brassos, ha manat a dits advocats vajan a dit negoci ab los altres advocats del bras ecclesiàstich.

Lo present bras féu deslliberació que se fassa a saber als altres brassos si·ls aparexeria cosa convenient que los advocats vegen en lo que obste los dissentiments que són en aquest bras.

Dictis die et anno, post meridiem, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Hierònim de Heredia, donzell, en la ciutat de Tortosa domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Antoni Bou dissent a tots actes de gràcia y despedició de lletres.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que, atès lo que per aquest en aquell és estat reportat, acerca de la poca confiança tenen en no haver pogut, axí per medi dels molts tractadors com altres, llevar lo dissentiment fan en lo present bras, aquell bras ha deslliberat de fer electió de persones per a fer-ne judici.

Mossèn Joan Burguès y de So alsà lo seu dissentiment a efecte que puga tornar resposta al bras ecclesiàstich acerca del que ha reportat lo promotor de aquell bras y per a què se fassa //622v// embaxada, per aquell bras ecclesiàstich y militar al real, per a persuadir-los vullen fer la mateixa decretació que és estada feta en lo ecclesiàstich y en aquest.

Lo molt il·lustre canceller, ensemps ab los molt il·lustres reverent Quintana, del Consell Supremo de Aragó, y lo reverent canceller de Cathalunya, lo il·lustre senyor don Miquel Climent, protonotari de sa magestat, micer Martí Joan Franquesa y micer don Luís de Paguera, del Consell Real de Cathalunya, són vinguts en lo present bras y han referit de part dels senyors tractadors de sa magestat que, atès que lo present bras està impedit per dissentiments que en ells estan, vehent que·ls temps per sa magestat publicat per la sua partida està tant cerca, que si los brassos estant impedits, com vuy estan, és cosa molt incerta e indubitada la conclusió de les presents Corts, y per veure sa magestat los grans inconvenients que de assò resulta a la present Cort dexar de vèurer tots los dissentiments procehexen de justícia pertoque en quant són de justícia se ha de fer judici sobre aquells, y per so sa magestat ha manat als senyors tractadors manassen als dits senyors embaxadors que vinguessen en aquest bras per a dir-li que dins de una hora elegesquen personas per a fer lo dit judici, y que dins aquesta porten los dissentiments en mà dels senyors tractadors per a què se puguen veure si procehexen de justícia ho no, advertint-los que de aquí a una hora tornaran donar volta per los brassos per fer l'altre monició, per quant //623r// encara que los terminis de les monicions per a venir a judici sien ab interposició de dies, tota via està en mà de la magestat abreviar aquelles, sent lo temps tant breu com és lo que resta y per so habilitan la hora d'esta tarda fins a les nou per a veure si·s porà dins aquest temps fer-se lo judici *in curia*.

Lo present bras, antes que tracte del remey per a llevar los dissentiments que restan en lo present bras, deslliberà se fahés embaxada, per lo bras ecclesiàstich per aquest bras al bras real, per a persuadir-los volguessen adherir ab la provisió feta per lo bras ecclesiàstich y per lo present en lo negoci de micer Francesch Serra, cometent assò a don Gispert de Guimerà y mossèn Miquel de Montagut y Vallgornera, los quals foren per dit effecte anomenats per embaxadors.

E feta dita delliberació, ha referida dita embaxada en lo present bras don Jaume de Pinós dix que atento que la dita deslliberació se era feta contra dissentiment, precehint advertències del bras antes que la dita embaxada anàs y no sent lo dit remey dels ordi-

naris y necessaris en aquesta cort, ans bé extraordinari y molt voluntari, per so per a què en lo sdevenidor aparega del poch respecte que·s té a dits dissentiments, requerí a mi dit notari continuàs la present scriptura en lo procés familiar de les presents Corts .

623v// Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit com en aquell bras entesa la voluntat de sa magestat ser que se anomenen persones per a fer judici sobre los dissentiments que estan en aquest, si y en quant proceheixen de justícia, aquell bras ha feta nominació del il·lustríssim i reverendíssim bisbe de Barcelona, del molt reverent abat de Gerri y del reverent capitular de Lleyda.

Lo present bras habilità las horas de la present tarda fins a les onse de la nit.

Lo promotor del bras real ha referit que aquell bras adhereix que sien habilitades las horas com és reputat en aquell.

Micer Enrich Serra donà a mi Joan Sala, notari y escrivà del present stament, una scriptura contenint en effecte en si dissentiment, requerint fos llegida y que no donàs còpias del dissentiment, ni dels altres, sinó la present scriptura y supplicació en aquesta scriptura mencionada, la qual scriptura jo dit notari legí y publiquí y és del tenor següent:

> Declarant y ajustant micer Enrrich Serra al dissentiment té posat a tots los actes de la present Cort y progrés de aquella diu que sa intenció, y lo que ell demane, és que per quant los demés dissentiments de la present Cort han resultat de pretender molts for de gràcia los negocis que són de justícia, per poder axí millor ab un dissentiment impedir los negocis que tractaven, y axí semblantment se és fet en lo recors per ell interposat, y en los demés per ell pretès y demanat que, sent //624r// merament tot de justícia, com apar ab la suplicació per ell presentada a tots los brassos de la present Cort, la qual exibeix y requereix sie insertada ab son dissentiment, han pretès que era de gràcia per poder-ho axí millor impedir, com de fet ho han ben impedit ab alguns dissentiments, per ço fa que més fàcilment se puga provehir, en lo que per ell pretès y instat demane, que antes de totes coses sie declarat si, lo per ell deduhit y pretès, és de justícia ho de gràcia, volent que lo entretant lo dissentiment té posat a tots actes estigue en sa forsa y rahó, requerint a vós dit notari inserteu la present scriptura al peu de dit son dissentiment y no doneu còpia de aquell, ni fasseu ocular ostenció sens la predita suplicació per ell exhibida y la present declaració y pretenció sua que us presente.

Mossèn Francesch Algaró, altre dels síndichs de Lleyda, y micer Onofre Ortodó, síndich de Puigcerdà, embaxadós del bras real, han referit com aquell bras desija en tot conformar ab aquest bras y ab lo ecclesiàstich, emperò aquell bras no pot sobre aquest particular tractar ni deslliberar, com aquell estiga impedit per un dissentiment posat per lo síndich de Torroella de Montgrí an aquesta provisió specialment faedora, y, després que la embaxada de part de los senyors tractadors sia estada feta //624v// en aquell bras, lo ha de nou revalidat, y també està impedit per dos dissentiments posats en aquell bras per lo síndich de Camprodó y per lo síndich de Vilafranca de Panadès, y axí aquell bras suplique an aquest vulle valer en aquell bras, eo persuadir als dissentints, vullan alsar los dissentiments a efecte que no haja de venir al dit judici.

Mossèn Joan Burguès y de So declarant lo dissentiment per ell posat acerca del pretès contra la admissió del [recors] de micer Serra, diu que no entén ab que puguen entrevenir los deudors del General, en tot lo demés llohe y aprove.

Los mateixos embaxadors desús anomenats de part dels senyors tractadors són vinguts al present bras referint com, per a guardar lo stil de la present cort, amonesten al present bras que procuren en nomenar persones per al judici, altrament tornaran, y ab la tercera y última menció publicaran las personas per sa magestat per a fer dit judici anomenades ab assignació de sentència.

Don Jaume de Pinós me ha donat a mi Joan Sala, notari, una scriptura contenint dissentiment, requerint fos llegida y insertada en lo present procés y és del tenor següent:

> Declarant don Jaume de Pinós sa intenció en lo que toca al dissentiment posat a tots actes, demanant //625r// ab ell judici en lo negoci de micer Enrrich Serra, diu y protesta que may sa intenció és estada de llevar que no·s fes justícia a les coses demanades per micer Enrrich Serra, ans bé per ell també, com per los senyors demés de aquest bras militar, li és ja estada aquella administrada, segons apar en la provisió feta en dita sa proposició, la qual requeresch a dit notari que aporteu y continue ab aquest paper y altres dissentiments a les persones eletes per al judici, y les altres dues decretacions del bras ecclesiàstich y real, per a què més clarament se entenga dit don Jaume de Pinós haver sols dissentit per aquelles coses que ja una vegada són estades provehidas per justícia, per via de violència intercedit algo, se tornen a provehir, no volent fer. Desllibera que és la justícia esclava a voluntàries opinions, requerint a vós notari que la present scriptura continueu en lo procés familiar del present stament.

Lo promotor del bras real ha reportat com aquell bras ha feta nominació de persones per a fer lo dit judici, so és, micer F[rancesch] Çaragoça, altre dels síndichs de Lleyda, y a micer Gaspar Monserrat, altre dels síndichs de Balaguer.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit com aquell bras, atès que lo bras real no ha //625v// anomenat lo president, ha anomenat en lloch del reverendíssim bisbe de Barcelona lo reverendíssim bisbe de Gerona.

Micer Enrich Serra alsà los seus dissentiments per ell posats, excepto lo de gràcia.

Don Jaume de Pinós alsà tots los dissentiments per ell posats fins vuy a tots actes, salvo lo de gràcia.

E lo present bras, vehent que lo present bras està líbero y sens dissentiment, féu electió y nominació del senyor don Federich Desbosch y de Sant Vicens, y micer Guillem Joan Ivorra, carlà de la Guàrdia, per a què vajen als altres brassos per a notificar-los lo predit.

Lo reverent fra Andreu Capella y lo capitular de Gerona, embaxadors del bras ecclesiàstich, han referit que aquell bras agraeix la diligència que aquest bras ha tinguda en procurar que tots los dissentiments se sien llevats.

Lo present bras ha deslliberat se fasse a saber als altres brassos que·s vaja ab embaxada als senyors tractadors, notificant-los com lo present bras està llíbero dels dissentiments, y per fer dita embaxada han feta nominació del senyor don Federich Bosch y de Sant Vicens y de micer Guillem Joan de Ivorra, carlà de la Guàrdia.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit que aquell bras adhereix al parer de aquest que·s fasse dita embaxada, y per fer dita nominació de l'ardiaca Terça de

Tortosa y de mossèn Reig, canonge y procurador del reverendíssim arcabisbe de Tarregona.

Mossèn Antich Ribot de Palmerola dissent a tots y sengles actes.

626r// Mossèn Pere Cassador alsà lo seu dissentiment per tot lo dia de demà.

Die jovis, XXI mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Antich Ribot de Palmarola alsà lo seu dissentiment a tots y sengles actes posat.

Mossèn Jaume Ferrer vehent lo que sa magestat ha enviat a dir, ab resolució als brassos de aquest Principat, que sa partida serà infal·liblament per als dos de dezembre, y vehent quant poch temps resta y que sa magestat fins ara no·ns ha feta mercè respondre'ns desagraviar-nos de ninguns agravis tant calificats com i ̇a en aquest Principat y particulars y que, partint sa magestat sens desagraviar la terra y dit Principat, axí en lo general com en lo particular, seria un dany irreparable, desijant dit Jaume Ferrer veure dita terra y Principat y los particulars de aquell desagraviats, com convé al servey de Déu y de sa magestat y benefici comú del dit Principat, y dissent a tots y sengles actes, fins a tant dit Principat y particulars d'ell sien desagraviats, requerint a vós notari la present scriptura continueu en lo procés del present bras.

E poch aprés, a pregàries de alguns cavallers del present bras, alsà lo seu dissentiment per tot lo die present.

626v// Mossèn Jaume de Setantí alsà lo seu dissentiment perque se pugan fer los actes aclaratoris en la causa vertent entre lo ardiaca Terça y lo canonge Miró, per tots emperò los altres actes resta en sa forsa y valor.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit que en lo que toca al capítol de la observança, atès que las personas eletas per a fer les Constitucions no·s són poguts concordar, seria de parer que·s comete dit negoci de fer lo dit capítol de la observança a tres persones eligidores per cada bras, les quals vegen com més convinga assentar dit capítol y que ̇u referescan, y axí bé ha referit, vehent que la embaxada que per part dels brassos se féu als senyors tractadors de sa magestat se digué que tots los dissentiments que estan en cada bras de justícia eren alsats y entenent que en aquest bras reste un dissentiment de justícia de mossèn Joan de Setantí, per lo qual impedeix molts negocis particulars, y no podent-se llegir en lo present bras ningunes scriptures, ni suplicacions, per so suplique aquell bras vulle procurar que dit mossèn Joan de Setantí alse lo seu dissentiment, conforme los han alsat los altres, altrament serà forsat demanar judici.

Lo present bras adherí al pensament del bras ecclesiàstich que lo capítol de la observança sia comès a tres persones elegidores per cada bras y stament.

Lo promotor del bras ecclesiàstich és tornat al present bras y ha referit com aquell bras havie feta //627r// nominació de les persones elegides: lo reverendíssim bisbe de Gerona y lo abat de la Real y lo canonge Masdemont, capitular de Elna.

Lo promotor del bras real ha referit com aquell bras ha feta nominació de micer Nicolau Frexenet, altre dels síndichs de Lleyda, y de mossèn Rafel Vives, síndich de Gerona, y de mossèn Arrencada, síndich de Torroella de Mongrí.

E lo present bras féu elector y nominació dels següents: lo il·lustre vescompte de Rocabertí, don Bernat de Boxadors y mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar.

Lo reverent prior Oluja presentà una suplicació, suplicant fos llegida en lo present stament, la qual és del tenor següent:

> Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt reverents y molt magnífichs senyors.
>
> En lo Redrès del General de Cathalunya, que a la present se tracte y se entén fer, està apunctat un capítol molt prejudicial y ab gran agravi dels religiosos de la orde de Sant Benet y altres ordes, ab lo qual disponen que no puguen ésser inseculats en los llochs de diputats, ni ohidors de comptes, sinó tant solament aquells que tindran lloch en les Corts y en les províncies, y com dit capítol sie en derogació del capítol de Corts tingudes en Barcelona, per la perpètua memòria de la magestat del rey catòlich don Fernando, segons en aquell està disposat, tant sancta y consideradament fet, y ab tant gran prejudici dels sobredits religiosos, lo qual tenint effecte resten exclusos de //627v// poder ésser inseculats en dits llochs, dels quals ne estan ab possessió antiquíssima, per quant en Corts y província no·y solen admetre fins cert número de regulars, y en los sobredits llochs de diputats y oïdors sien estats sempre admesos qualsevol regulars que tinguen dignitat ho títol, y estos sens tenir lloch en Corts ni províncies, per tant se suplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sien servits de no admetre, ni consentir se passe un capítol tant prejudicial com aquest, que estant en aquest lloch per a desagraviar als que estan agraviats no han de permetre se fasse agravi a ningú, com té per molt cert se tindrà compte en lo que sie de justícia. *Et licet, etc.*
>
> A XXI de nohembre MDLXXXV lo stament ecclesiàstic hoïda la present suplicació, deslliberà que se estigue a capítol ordenat per les persones del Redrès del General. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola notarius.*
>
> *Lecta in stamento militari et fuit decretum quod jam debite fuit provisum in capitulis Reformacione Generalis Cathalonie. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala.*

Dictis die et anno, post meridiem, pulsata jam hora tercia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Don Federich Despalau y don Anton Despalau, en Barcelona domiciliats, han comparegut en lo present stament y han //628r// jurat en la forma acostumada.

Lo present bras ha determinat se vaje, per via de pensament, als altres brassos dient-los seria bé se fes embaxada a los senyors tractadors per a què fossen servits solicitar a sa magestat vulle manar desagraviar las personas anomenadas.

Mossèn Joan Riambau, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y ha jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Lo present bras féu nominació y elector de don Bernat Abella de Guimerà y de mossèn Miquel Joan Amat per a què, ensemps ab les altres persones per los dits

brassos elegidoras, vejan los apunctaments y decretacions fetes, y las discòrdias y concòrdias, acerca de les Constitucions ordenades y legides.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit com aquell bras ha feta electió y nominació del reverendíssim bisbe de Vich per a vèurer y apunctar lo negoci de la causa vertent entre lo ardiaca Terça de Tortosa y lo canonge Miró, també deTortosa.

E lo present bras elegí, per lo dit effecte de l'ardiaca Terça y lo canonge Miró, lo senyor don Federich Desbosch y de Sant Vicenç, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha referit com aquell bras adhereix al pensament de aquest que·s fasse la embaxada als senyors tractadors per a dir-los sien servits intercedir y solicitar a sa magestat vulle desagraviar las personas agraviadas, y per fer dita embaxada aquell bras ha feta electió y nominació de mossèn Lluís Terrena, síndich de Perpinyà, y de //628v// mossèn Onofre Ortodó, síndich de Puigcerdà.

Lo promotor del bras real és tornat en lo present bras y ha referit que aquell bras ha feta nominació y electió de mossèn Rafel Vivet, síndich de Girona, per lo negoci de l'ardiaca Terça y canonge Miró.

Lo present bras habilità la hora fins a les deu de la nit, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

E per relació feta per lo promotor del present bras, los altres dos braços han adherit que sie habilitada la hora fins a les deu d'esta nit.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit que aquell bras ha elegit y nomenat los reverents abat de Gerri y lo ardiaca Terça de Tortosa per a què, juntament ab los altres embaxadós dels altres brassos, vajen a solicitar a los senyors tractadós vullen intercedir ab sa magestat vulle desagraviar los agravis generals y particulars.

E lo present bras, per lo efecte sobredit, féu electió y nominació del senyor don Joan de Queralt y don Jaume Mahul.

Don Berenguer de Paguera posà dissentiment a tots y sengles actes de la present cort.

Don Jaume de Pinós ídem ab lo dit don Berenguer de Paguera.

E poch aprés lo dit don Berenguer de Paguera alsà lo seu dissentiment, ab tal que no·s tracte del Redrès del General perque, quant en aquell, vol lo seu dissentiment reste en sa forsa y valor.

Don Jaume de Pinós alsà lo seu dissentiment de la matexa manera.

629r// Lo present bras ha deslliberat, per via de pensament, se vaje als altres brassos per a fer-los a saber que a les que per lo dissentiment de mossèn Joan de Setantí estan aquest bras impedit de no poder tractar de alguns agravis y altres coses particulars, que per so se anàs als senyors tractadors per donar-los rahó de assò, y suplicar a ses senyories fossen servits de donar orde que lo dit dissentiment sie llevat.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit que aquell bras adheria ab lo pensament de aquest, que se'n done rahó a los senyors tractadós y que·s demane judici.

E lo present bras fonch de parer que·s fasse dita embaxada per a què no·s fasse ni·s demane judici, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Mossèn Guillem Ivorra, carlà de Corbins, posà dissentiment a tots y sengles actes de la present cort.

Mossèn Antich Ribot de Palmerola posà dissentiment a tots y sengles actes de la present cort.

Lo promotor del bras real ha referit que aquell bras adheria se fassa embaxada als senyors tractadors per a què no·s demane judici, sinó que·s suplique a dits senyors tractadors sien servits intercedir que dit mossèn Setantí vulle alsar lo seu dissentiment.

Lo promotor del present bras referí com los tres promotors eren anats a los senyors tractadós, fent-los saber lo dissentiment de mossèn Joan de Setantí, y han respost que agrahien la diligència que los braços tenen en fer los medis y promptes remeys //629v// que los dissentiments fossen llevats, y que ells per sa part lo procurarien ab tota diligència se llevàs.

En lo present stament foren aportades unes lletres, las quals foren llegides y són del tenor següent:

> Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en les Corts generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó desà la mar. Als reverent nobles y magnífichs los diputats del General de Cathalunya residints en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que, per part dels tudors de don Joan Baptista Torres y de mossèn Miquel Baltezar Dot, nos és estat representada una suplicació del tenor següent:
>
> Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors, per voler fer, etc, ab la qual suplicació per nosaltres és estada feta provisió que sia comès a vosaltres que assigneu lloch competent, segons serà de dret y de justícia per a custodir les scriptures en dita suplicació mencionades, y per so sien fetes lletres oportunes, per tant, intimant y notificant-vos la dita nostra provisió, ab tenor de les presents vos diem, cometem y manam que assigneu, he assignau fassau, lloch competens per a tenir y reconduir los processos y scriptures en la suplicació mencionada, segons serà de rahó y justícia, y no fassau lo contrari, tota dilació cessant, en testimoni de les quals, com havem manat fer y expedir les presents, són exides de mà dels tres presidents y sagellades de //630r// mà y del segell de dita cort. *Data* en la vila de Monçó, quant en lo bras ecclesiàstich y militar a onze, y quant en lo bras real a XXI de nohembre any de la nativitat de Nostre Senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Die veneris, XXII mensis nohembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Galceran Oluja, senyor de las Olujas, vegueria de Cervera domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Guillem Ivorra, carlà de Corbins, alsà lo seu dissentiment.

Mossèn Antich Ribot de Palmerola ídem.

Don Jaume de Pinós ídem.

Don Berenguer de Peguera ídem.

Mossèn Jaume Ferrer ídem.

Mossèn Pere Cassador ídem.

Lo present bras pensà que per part dels brassos se elegissen sis persones, dos de cada bras, les quals, ab altres elegidores per sa magestat, assenten lo capítol de la observança del modo que se haurà de assentar.

Lo reverendíssim senyor don Joan Baptista Cardona, bisbe de Vich, per lo bras ecclesiàstich, don Federich Desbosch y de Sant Vicens, per lo bras militar, y mossèn Rafel Vivet, síndich de Gerona, per lo bras real, elets per a les coses devall scrites, havent ohit als sis advocats dels brassos en lo vot y parer d'ells sobre la //630v// admissió dels articles per part del canonge Miró en la causa del ardiaca Terça, los quals sos advocats són estats en paritat, so és, los tres que se li concedescan deu dias al dit canonge Miró per raprovar dits articles, y los tres que se li donen sinch dies; hoïdes les rahons per los dits advocats deduhides, resolgueren y foren de parer dites tres persones per los tres brassos nomenades, totes conformes *et nemine discrepante*, que atès que per part del dit canonge Miró se poden fer suficientment les proves en aquesta vila de Monçó y per aquest effecte basten prou sinch dies de temps, per so se adhereixen al vot y parer dels dits advocats que han determinat que fossen sols concedits sinch dies al canonge Miró per provar los articles. *Episcopus Vicensis*. Don Federich Desbosch. Rafel Vivet.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha referit que aquell bras adhereix al pensament de aquest que se elegescan sis persones, dos de cada bras, per a presentar lo capítol de la observança.

Lo promotor del bras real ha referit que aquell bras adhereix al pensament de aquest y del bras ecclesiàstich que se elegescan sis persones, dos per cada bras, per assentar lo capítol de la observança.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

631r// Mossèn Galceran Cahors y de Soler dissent a tots actes de gràcia.

Mossèn Blay Berga, donzell, en Tortosa domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Jaume Ferrer alsà lo seu dissentiment per tot lo die present.

Mossèn Hierònim Sanjust, com a procurador de mossèn Enrrich Sanjust, donzell, en Barcelona domiciliat, consta de la procura ab acte públich fet en Barcelona, a XXVIII del mes de nohembre proppassat, rebut, clos y subsignat per mossèn Pau Mallol, notari de Barcelona, en dit nom comparegué en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada.

Votant-se lo capítol 46 del redrès del General, digué don Joan de Queralt que no li plau.

Mossèn Joan Josep de Vallgornera de Montagut y Desbalbs, senyor de Vilanova de la Muga, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn[282] Sescases, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurat en la forma acostumada a ell llegida.

282. A continuació, espai en blanc.

E, votant-se lo capítol 49 del redrès, don Jaume de Pinós diu que no li puga ésser feta la satisfactió al home qui més se detindrà de més dels deu dies.

Mossèn Martí Joan d'Espuny, votant-se lo capítol del redrès sinquanta-vuyt, digué que li plau, ab lo advertiment del bras ecclesiàstich.

Mossèn Pere Puigvert de Gravalosa dissent a tots y sengles actes concernents lo interès de mossèn Joan de Setantí, axí que no·s puga tractar en lo present bras cosa //631v// alguna que sie interès seu, que primer no sien fets los altres actes, axí generals com particulars de la present cort, y assò atès que per lo seu dissentiment estan detinguts tots los negocis particulars de aquest, no entenent emperò dit Gravalosa de tenir los negocis y actes del present bras, axí generals com particulars.

Don Jaume de Pinós posà dissentiment a tots y sengles actes de la present cort.

Don Jaume de Perapertusa posà dissentiment a tots actes fins que les deu hores d'esta nit sien tocades.

Mossèn Hieròn im de Olivó posà dissentiment a tots actes.

Mossèn Gaspar de Rattera y de Ivorra posà dissentiment a tots actes.

Mossèn Pere Cassador alsà lo seu dissentiment té posat a tots actes per tot lo die de demà.

Die sabati, XXIII mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Convocat y congregat lo stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Joan Setantí alsà lo seu dissentiment a totes coses de gràcia té posats.

Mossèn Jaume Ferrer alsà lo seu dissentiment per ell posat a tots actes fins a mig dia.

Mossèn Hieròn im de Olivó ídem.

Mossèn Gaspar Ratera ídem.

Don Jaume de Pinós ídem.

Mossèn Pere Puigvert de Gravalosa posà dissentiment a totes coses de gràcia.

632r// Mossèn Miquel de Agulló, senyor de las Sitjas, ha comparegut en lo present stament y jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Don Ferrando de Vega posà dissentiment a totes coses de gràcia.

Mossèn Joan Baptista Mullola presentà en lo present stament una suplicació, demanant y suplicant fos provehida, la qual per mi Joan Sala, notari y scrivà del present stament, fonch llegida y és del tenor següent:

> Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, nobles, molt reverents y molt magnífichs senyors.
>
> Puix l'altra part de mossèn Agustí Ribers, dins lo temps a ell prefigit, no se ha curat de provar cosa alguna sobre la pretesa nul·la provisió a ell per los senyors deputats del General de Cathalunya feta del offici de scrivà del diputat local de la ciutat y col·lecta de Tarregona, y conste plenament la provisió per vostres senyories, excel·lència y micers a Joan Batista Mullola, notari y scrivà del stament ecclesiàstich de la present cort, ésser-se feta primer; y altrament de son bon dret y justícia, per so, dit Joan Batista Mullola, encara que la present causa se tracte summàrie, exibint la provisió a ell feta en poder de qualsevol dels altres scribans

dels brassos, y un acte de requesta ab lo qual estan insertades unes lletres dels senyors deputats, en exequció de altres per vostres senyories, excel·lència y micers a ells trameses sobre aquest negoci, suplique ab major cautela sie assignat ha deguda provisió y sie fet y provehit, segons en les altres suplicacions per ell contades se conté, y en tot ésser-li ministrat compliment de justícia; lo offici noble de vostres senyories, excel·lència y mercès en quant menester sia, humilment implorant. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

632v// *Oblata XX novembris, MDLXXXV, in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod assignant ad diem crastinam cum continuacione dierum et interim audiant advocati, videant et referant et consuantur ex libita et justa. Honofrius Masdemont, sindicius capituli Elnensis.*

Oblata et lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiatico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius.

En virtut de les decretacions y delliberacions per los tres braços fetes per mi, dit notari y scrivà del present bras, fonch continuada una scriptura donada per dit mossèn Baptista Mullola, la qual és del tenor següent:

Acte de presentació y requesta feta per lo deputat local de Tarregona a mossèn Agustí Riber de unes lletres dels senyors deputats.

In dei nomine. Noverint universi quod anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, die vero martis, duodecima mensis novembris intitulata, presente et in his vocato atque rogato me, Francisco Reverter, auctorite regia notario publico, cive Barcinone ach de collegio notariorum publicorum dicte civitatis, infrascripto, presentibus etiam magnifico Bartolomeo Busquets, in medicina doctore, Philipo Babot, agricultore, civibus Tarracone, pro testibus ad premissa vocatis, rogatis et specialiter assumptis, constitutus personaliter magnificus //633r// dominus Franciscus de Bas, domicellus, Tarracone populatus, deputatus localis presentis civitatis ac collecte Tarracone, coram et ante presentiam honorabilis et discreti Augustini Riber, notarii, civis Tarracone, in vico majori personaliter reperto ac invento, eidem obtulit et presentavit ach per me, dictum et infrascriptum notarium, presentari fecit et requisierit quasdam patentes papireas literas a tergo sigillatas ab illustribus dominis deputatis presentis Principatus Cathalonie Barcinone residentibus, quos premanibus habebat, non viciatas, non cancellatas nech in aliqua eorum parte suspectas, sed omni prorsus vicio et suspicione carentes, quarum quidem literarum tenor subtus sequitur his verbis; et primo in dorso dictarum literarum erat subscripsio sequens:

Al molt magnífich mossèn Francesch de Bas, deputat local de la ciutat y col·lecta de Tarragona.

Ab intus vero talis erat: Molt magnífich. A vint-y-sinch del corrent provehiren mossèn Agustí Riber, notari, del offici de scrivà de aqueixa deputació local, que vagave per mort de mossèn Damià Gili y, aprés de ésser-li expedida la provisió, havem rebut lletra de vint-y-tres del mateix dels tres staments de la Cort General convocadas en Monçó ab que·ns manen no provehiam dit offici en cas de vacació perque la Cort se l'ha reservat y·l vol provehir en dit cars, declarant per nul·lo tot lo que per nosaltres en contrari fos fet, per ço, y per la obligació que tenim de obehir los manaments de la cort, nostre principal y superior, vos diem y manam

que, encontinent, de part nostra prengau al dit Agustí Riber la provisió que té de dit offici y la·ns //633v// trametau per sagur portador, no entenent que sie home propri y si possessió no·l ni deveu donat, ho per altre és presa, ni la y doneu, ni la prenga, si, emperò, ja la tindrà, no la continue, sinó que pare y cesse lo exercici de dit offici y vós de ell, mes no us serve dit sens altre orde y manament de dits tres staments, als quals dit Riber pot recórrer, si de nostre manament se tindrà per agraviat. *Data* en Barcelona a XXVII de octubre XDLXXXV. Don Pedro Boteller y de Oliver, los diputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barcelona. *In registro comuni 2, foleo LXXII.*

Quibus quidem literis oblatis et presentatis et per eundem Riber lectis, illico dictus magnificus Franciscus de Bas, deputatus predictus, vigore dictarum literarum mandavit dicto Riber quatenus provisionem sibi dicto Riber factam per dictos admodum illustres deputatos Principatus Cathalonie de officio notarii et scrive deputationis presentis civitatis et collecte Tarracone sibi traderet et liberaret et dictum officium nullatenus exerceret nech de eodem se intromiteret, imo dictam provisionem sibi traderet et alias dictis literis pareret, obediret et obtemperaret. Qui quidem discretus Augustinus Riber, verbo respondendo et satisfaciendo predictis, dixit: que acceptades per ell dites lletres a ell presentades y per ell té rebudes, ab aquella honor y reverència que·s pertany de que ell haje comparegut en la vila de Monçó, y de com los braços dels tres staments convocats en les Corts Generals se celebre en dita vila de Monçó, ha ont és estat citat per part de mossèn Baptista Mullola, notari y scrivà del bras ecclesiàstich de Cathalunya, als nou del present mes, segons li apar //634r// y allí han introduhida causa sobre dit offici de notari y scrivà, y dita causa està penjant, y que tostems que dita causa serà finida y declarada, se offer a fer tot allò que serà de justícia y de dret declarat. *Et dictus magnifichus Franciscus de Bas, deputatus localis predictus, replicando eidem Riber dixit et mandavit eidem quattenus, sub pena centum ducatorum monete Barcinone a bonis ipsius irremisibiliter exigendorum in cassu contrafactionis, traderet sibi et liberaret dictam provisionem dicti officii notarii et scribe dicte collecte sibi factis. Qui quidem Riber, respondendo, dixit:* que ell dita provisió de dit offici a ell feta per dits molt il·lustres diputats de Cathalunya se ha dexada en Monçó per efecte de passar avant la dita Cort dalt mencionada, y que per ço no pot obtemperar a dit manament a ell fet y per quant en les lletres a ell de present presentades no diu que li pose pena alguna, per so no consent en dita pena a ell per dit magnífich deputat local imposada, ans, dissentint en aquella, entén continuar y passar avant dita sa possessió per ell presa de dit offici y scrivà, y exercir aquell fins a tant que tindrà manament en contrari dels tres estaments de les Corts Generals se celebren en Monçó aont dita causa penja. *De quibus omnibus et singulis sich actis, dictis, gestis et sequtis, illico dictus magnificus dominus deputatus localis predictus ach etiam dictus Riber petierunt fieri et confici ach sibi et aliis cui intersit dari, tradi et concedi unum et plura publicum instrumentum et instrumenta per me, dictum et infrascriptum nottarium. Que fuerunt acta Tarracone, sub anno, die menseque ach loco predictis, //634v// presente et in his vocato atque rogato me, dicto et infrascripto notario, et presentibus etiam testibus supradictis ad premissa vocatis, rogatis et specialiter assumptis, prout superius continetur.*

Sig+num Francisci Reverter, auctoritate regia notarii publici Tarracone ach de collegio notariorum publicorum dicte civitatis, qui premissis omnibus una cum prenominatis testibus presens interfuit, ideo sic se subscripsit, rogatus et requisitus, in fidem et testimonium premissorum.

Lo present bras determinà que·s fasse a saber als altres brassos, com aquest bras ha pensat serie bé se fes embaxada als senyors tractadós per a notificar-los an aquest bras està parat, no per dissentiments, sinó per lo que per part de aquest bras se ha donada rahó a ses senyories com mossèn Joan de Setantí tenia represades moltes coses particulars de justícia en aquest bras, les quals, per lo dissentiment de aquell, no·s poden tractar, ni efectuar, y vehent aquest bras que per ses senyories no s'i ha donat orde a què dit dissentiment se llevàs, per so lo present bras està parat fins a tant que ses senyories hajen donat orde que dit dissentiment sie llevat.

Mossèn Lluís Gomar, com ha procurador de mossèn Hieròmim Gomar, donzell, en la ciutat de Lleyda domiciliat, com consta de sa procura ab acte rebut en poder de Joan Domènech, notari públich de Lleyda, a XVIII del corrent mes de noembre, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada a ell llegida.

Francesch Andreu, síndich de Salses, presentà unes //635r// lletres en lo present bras, demanant y suplicant fossen llegides, y són del tenor següent:

> Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al honrat Francesch Andreu de la vila de Salses. Salut y honor. Com a nostra notícia sia pervingut que lo offici de cullidor de la taula del General de la dita vila de Salses de present vague, per mort de Joan Cabessa de dita vila, últim posassor del dit offici, he hem estats suplicats per vós que de dit ofici, axí com és dit vagant, vos provehissem, per ço, y altrament, admesa dita suplicació, confiant de vostra legalitat, indústria y probitat lo dit offici de cullidor de la taula del General de dita vila de Salses en lo modo sobredit vagant a vós dit Francesch Andreu provehim, conferim y donam y de aquell ab tots sos drets, pertinències, prerrogatives, càrrechs, guanys y salaris, y altres qualsevols emoluments, axí y en la forma que lo quòndam mossèn Joan Cabeça, predecessor vostre, tenia, rebia y possehia, y semblants officis se acostumen, y poden donar y provehir; volem, emperò, y manem que, abans que prengau possessió del dit offici y que aquell regiau y administreu, presteu lo jurament sòlit en mans y poder dels reverents nobles y magnífichs deputats del General de Cathalunya en Barcelona residents, y caució idònea a llur coneguda, y totes les altres coses que a sobre assò sien necessàries fassau, axò y segons que per //635v// vostres predecessors en dit offici és acostumat fer, y per Capítol de Cort és diposat, e ab la present nostra provisió diem y manam als dits reverents nobles y magnífichs senyors deputats, encara al diputat local de la vila y col·lecta de Perpinyà, y a totes y qualsevol actes[283] persones a qui·s pertanga y als que lo present negoci toque, he tocar pugue, que encontinent la present nostra provisió los serà presentada, y per vós dit jurament y caució seran prestats, vos posen y

283. Per altres.

meten, y posar y metre fassen en real, corporal y actual posessió de dit offici y de tots los altres, pertinències y prerrogatives de aquell, y del salari y emoluments de dit offici vos paguen y responguen, he pagar y respóndrer fassen, axí y segons han acostumat fer al dit vostre predecessor y per Capítol de Cort tenen ab obligació, en testimoni y fe de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita cort. *Data* en la vila de Monçó als XXII de octubre, any de la nativitat del Senyor MDLXXXV. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.*

Per mossèn Christòfol de Vallderama fonch presentada una suplicació, la qual per mi dit notari y scrivà fou llegida en dit stament y és del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, exel·lentíssims, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Christóval de Vallderama, fill de Joan de Vallderama y de dona Isabel de Polanco, natural de la ciutat de //636r// Frías, en los regnes de Castella y del bisbat de Burgos, hijodalgo, com consta per provinença, que de assò té rebuda ab la deguda solempnitat y auctèntica forma, diu que ha trenta quatre anys que residex en la vila de Perpinyà y que en consideració de tant contínua y llarga residència, haver comprat per la afectió y amor que té a aquella vila y terra algun suficient patrimoni, y procurat de casar-se en ella ab la senyora Isabel Gastó y de Serras, filla de Joachim Gastó y de Serras, donzell, y havent determinat per esta ocasió de perpetuar-se, viure y morir en dita vila, comforme la afectió y amor que y ha presa, y conexen la general voluntat que tots li tenen, desitjant ésser afillat y ésser tingut per natural de aquest Principat, suplica, quant humilment pot, a vostres il·lustrísismes y reverendíssimes senyories, excel·lència y micers sien servits de admetre'l en lo número dels afillats y a qui és dada naturalitat. Y conexent la vila y consell de Perpinyà, quant benemèrit y suficient és, se li faça dita mercè, ab ses instructions han ordenat als síndichs de Perpinyà supliquen de llur part als tres staments sien servits fer-li la mercè y axí˙u suplican en son nom a vostres senyories, il·lustre y reverendíssimas, excel·lència, senyors y micers sien servits de fer-li esta mercè, com se sol fer y és fet ab altres, la qual reputaran per pròpria, y dit Vallderama espectarà a singular gràcia y mercè sie admès en dita filiació y naturalitat, etc. *Altissimus, etc.*

Die XVI novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

636v// *Oblata et lecta in stamento militari die vigesimotertio novembris, anno predicto, et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militari, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

Per part de Francesch Gort fonch presentada, llegida y decretada una suplicació del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Micer Francesch Gorch ha que serveix lo càrrech y offici de regent la assessoria del portanveus del general governador sens salari ordinari algú des del 29 del mes de desembre 1583 fins a lo present, en lo qual temps, en totes les ocasions se han offer

ha anar ab dit governador per tot lo Principat, ara en una vegaria, ara en altres, y, segons per diverses Constitucions y Capítols de Cort està disposat y ordenat, en dit temps ha procurat tant quant li és estat possible de fer y ministrar compliment de justícia a les parts, despedint diverses causes civils, y fent castigar gran número de bandolers y lladres de pas y altres detinguts y facinorosos que tenien inquietada y infamada la terra, com és públich y notori, y deixat a part que en dites anades ha posat la persona en molts grans perills, anant com anave perseguint y castigant tants vellacos y mals hómens, ha de altre part patit molts notables danys en sa casa y studi, en tots los títulos ho la major part de aquells, saltim los //637r// més utilosos se li'n són anats de son studi y han feriat altres advocats, que és de molta consideració, y com acostumada per lloable consuetut, vostres senyories, excel·lència y micers no dexan sens deguda satisfactió, com és justa, als qui per lo bé públich y per la bona administració de la justícia treballen y empleen sos serveys, com en semblant cas ja vostres senyories, excel·lència y micers en les Corts de l'any 1564 en la persona del quòndam micer Lluís Sorts y ara en estes en la persona del magnífichs micer Puig, qui ha servit dit offici, ho hajen fet, per ço y altrament, com ditas remuneració y satisfactió acostumen vostres senyories, excel·lència y micers de fer per bo, servitut de dit offici, que és sens salari ordinari algú y per los danys que ha patit y patexen y per ell en què han posat ses persones per la bona expedició de la justícia y directió de aquella, les quals qualitats concorren en la persona de aquesta part de dit micer Gort, suplica, per so y altrament a vostres senyories, excel·lència y mercès, sien servits fer-li deguda satisfactió de dits treballs y danys ha patit en sa casa, ab los tres anys ha que serveix dit offici, com és notori que, ultra que acudiran vostres senyories, excel·lència y mercès y farà lo que tenen de lloable consuetut, lo dit micer Gort ho rebrà en particular gràcia y mercè y li donarà ànimo ab que ab la mateixa solicitut y diligència continuàs dits serveys y servesca dit offici. *Et licet, etc. Altissimus, etc. Gort, in causa propria.*

A XX del mes de nohembre MDLXXXV, legida en lo stament ecclesiàstich del Principat de Cathalunya, fonch determinat que li sie pagat al dit micer Gort, comforme al temps ha servit y al respecte se ha donat als magnífichs micer Puig y a don Lluís de Paguera, alsats emperò los dissentiments. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

637v// A XXIII de nohembre MDLXXXV fonch llegida en lo stament militar y fonch provehit lo mateix que per lo bras ecclesiàstich, llevat primerament los dissentiments. *Scriba stamenti militaris*, Joan Sala, notari de Barcelona.

Per Francesch Vidal, porter, fonch presentada una suplicació del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssims, nobles y molt magnífichs senyors.

Francesch Vidal, porter en la ciutat de Barcelona, ha servit quatre anys, y vuy també serveix a vostres senyories, excel·lència y micers en tenir tan custòdia y tancar y obrir y netejar la casa en què se ajuncten les persones per fer les Constitucions, memorials y redrès, anant y venint, y sercant les persones y altres coses que allí eren menester, matinejant molt y vellant fins a mitja nit, y finalment ha fet tot lo que allí li han manat, y ho ha fet ab molta diligència y treballs y legalitat, com de assò són molt bons testimonis, y ne poran fer relació les persones que allí se ajuntavan y ajuntan, y com lo qui bé serveix és molta rahó sie pagat de sos treballs, per ço y altra-

ment dit Vidal suplica a vostres senyories, excel·lència y micers sien servits manar-lo pagar lo que, servint a vostres senyories y micers, ha gastat y despès, y puga dar sustentació a sa muller y fills y família; la qual cosa, ultra del que vostres senyories, excel·lència y mercès faran lo que bé tenen acostumat, dit suplicant ho reputarà a special gràcia y mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

A XVIII de nohembre MDLXXXV, lo stament //638r// deslliberà que de pecúnies del General sie donat y pagat al dit Francesch Vidal, per lo que ha servit de porter a les devuyt persones de les Constitucions y a les persones del redrès del General y a les dels agravis, a raó de sis reals per cada dia, contador del dia que·s comensaran a junctar les persones eletes per a les Constitucions en la casa devant Sancta Maria, y per ço sie feta la cautela necessària. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Lecta in stamento militari die vigessima mensis novembris et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Per part de Miquel Despí, de la ciutat de Gerona, fonch presentada y llegida una suplicació del tenor següent:

Reverendíssims, excel·lentíssims, molt il·lustres, molt reverents, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per mort de Antich Arquer vaguen en la ciutat de Gerona, entre altres, los officis del manifest y albaraner del dret de la bolla de plom y cera de dita ciutat, los quals no tenen ninguna servitut ni salari algú, sinó en temps que no·u paregués als staments de les Corts Generals que se aguessen dexar de arrendar les bolles, suplique per ço a vostres senyories, excel·lència, senyors y mercès, Miquel Despí, de dita ciutat, sien servits manar-lo provehir de dits officis, que lo suplicant ho rebrà a singular gràcia y mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

638v// *Die XV novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico, fuit decretum quod fiat ut suplicatur, sublatis tamen dissentimentis; fuerunt omnia sublata. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola.*

Die XXIII predictorum mensis et anni in stamento militari, et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiasticio, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala.

Per part de mossèn Agustí Riber, notari de Tarregona, fonch presentada, legida y decretada una suplicació del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssims, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors,

A instància de mossèn Joan Baptista Mullola, notari de Tarregona, és estat citat Agustí Riber, notari en la mateixa ciutat, perquè comparegués dins sis dies devant vostres senyories, excel·lència y mercès per a respóndrer una petició per part de dit Mullola presentada, y com sia la veritat que lo offici de notari del diputat local de Tarregona sie provehit a dit Riber per los senyors deputats de Cathalunya, ans que ells per los senyors, excel·lència y micers tinguessen altre orde, y de dit offici li fonch conferida possessió, per rahó de la qual dit Riber té de ésser preferit a dit Mullola, ja sie en la data fos igual, lo que expressament se nega y com de les dites coses ne penja y à plet devant dits senyors deputats y, hont se comença lo

judici, allò se té de acabar, per so y altrament suplica dit Riber a vostres senyories, excel·lència y micers no ésser més molestat fins que la present causa sie remesa a dits senyors //639r// deputats, devant dels quals és intentada, aont les parts pugan deduhir de son dret y en tot asser lo administrat compliment de justícia. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Obblata XVIII novembris, MDLXXXV, lecta in stamento ecclesiastico, et fuit decretum quod qui comparet faciat fidem tam de suo mandato quam de provisione sui principalis per totam diem crastinam et interim dicat quicquid allegare voluerit et advocati videant et refferant in stamento. In locum notariis, Petrus Thomàs, canonicus et sindicus ecclesie Gerundensis.

Die XXVII mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV, et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

En virtut de la qual provisió foren per lo discret mossèn Gabriel Guàrdia, notari, procurador del dit mossèn Agustí Riber, produhit los actes següents, demanant y suplicant fossen insertats en lo present procés, los quals jo dit notari los he continuats en la forma que·s segueix:

Universis et singulis atestor et fidem facio ego, Martinus Joannes Carmona, auctoritate regia notarius publicus, civis Barcinone, infrascriptus, quod instrumento apud me in villa Montissoni, diocesis Illerdensis, recepto et testificato die nono mensis novembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, discretus Augustinus Riber, notarius civis Tarracone, citra revocationen, etc, constituit //639v// et ordinavit procuratorem suum certum, etc, ita quod, etc, discretum Gabriellem Guardia, notarium, civem Barcinone, presentem ad ulterium pro dicto constituente et eius nomine agendum, ducendum, tractandum, procurandum, prossequendum fineque debito terminandum omnes et quascumque caussas motas et movendas, activas et passivas, principalesque et apellatorias inter dictum constituentem agentem vel defendentem, ex una, et alias quascumque personas, partibus ex altera, quibusvis racionis sive causis. Et pro his coram quibusvis dominis, officialibus, judicibus et personis tam ecclesiasticis quam secularis et in eorum curiis, audientiis et consistoriis ach coram brachiis Curie Generalis Montissoni et alibi ut expediat comparendum. Et ad omnes lites largo modo cum solito earum cursu et potestatibus expressis jurandi, de calumpnia cauciones quascumque prestandi et substituendi et demum, etc; promitens judicio habere ratum, etc, prout predicta in dicto instrumento procurationis in quo fuerunt testes honorabilis Gaspar Massaguer, chirurgus, civis Barcinone, et Joannes Rajadell, parator pannorum lane ville Aqualate, latius sunt contenta. Ut igitur premissis propria manus scriptis in judicio et extra plena adhibeatur, ego, dictus notarius, hinc subscribo et meum solitum artis notarie apono sig+num.

Universis et singulis atestor et fidem facio ego, Ludovicus Rufet, auctoritate regia notarius publicus Barcinone et scriba major Generalis Cathalonie infrascriptus, quod in libro deliberacionum dominorum deputatorum dicti Generalis qui sunt in currenti triennio quod currere incipit prima die augusti, anno a nativitate Domini MDLXXXIIII, inter alia sunt continuata sequentia:

Divendres, a XXI de octubre MDLXXXV.

Los senyors deputats y los dits molt reverents y molt //640r// magnífichs ohidors de comptes, vagant de present lo offici de scrivà y notari del deputat y deputació local de la ciutat de Tarregona y col·lecta de aquella per mort de Damià Gili, últim possessor del dit offici, confiant de la legalitat, habilitat y diligència de mossèn Agustí Riber, notari de dita ciutat de Tarregona, absent, lo proveheren de dit offici ab lo salari, emoluments, prerogatives, gràcies y drets de aquell, lo qual Agustí Riber, abans de exercir haje, en poder del diputat local de Tarregona, acceptar lo dit offici, jurar y prestar sagrament y homenatge acostumat prestar, de bé y llealment haver-se en lo regiment y exercici de dit offici, y jatsia també comforme lo capítol IIII de les Corts de l'any MDXXXIII, manant ésser-li axí expedida la provisió que serà en registre.

Igitur, ego dictus Ludovicus Ruffet, notarius et scriba major, ut predictis manu aliena scriptis in judicio et extra ab omnibus fides adhibeatur, hic me subscripsi et quo utor in negociis dicti Generalis apposui die XVIIII, anno MDLXXXV, sig+num.

Hoc est translatum bene et fideliter Tarracone sumptum a quibusdam literis papireis provisionis officii notarii sive scribe deputacionis localis collecte Tarracone, cum signo de registrata et magno sigillo domus Deputationis Cathalonie et aliis debitis solempnitatibus expeditis, non viciatis, non cancellatis nech in aliqua ipsarum parte suspectis, sed omni prorsu vitio et suspicione carentibus, tenoris sequentis:

Y los altres don Pedro Botaller y de Oliver, canonge y cabiscol de la seu de Tortosa, don Joan de Queralt, en Barcelona populat, y Magí Pelegrí, ciutedà de Barcelona, doctor en drets, deputats del General del Principat de Cathalunya, residents en Barcelona, //640v// Matheu Miró, canonge de dita seu, Galceran Ferrer, donzell, en Barcelona domiciliat, y Macià Torner, ciutedà de Lleyda, oidós de comptes de dit General, confiant plenament de la legalitat, habilitat y justícia y diligència de vós micer Agustí Riber, notari de la ciutat de Tarregona, ab tenor de la present, ab beneplàcito nostre y dels deputats succesors nostres, vos provehim de l'offici de scrivà y notari dels diputats y deputació local de la ciutat de Tarregona y col·lecta de aquella, ab salari, emoluments, prerogatives, preheminències, gràcies, privilegis y drets a dit offici pertanyents, lo qual de present vaga per mort de Damià Gili, últim possessor de dit offici, volent que durant dit beneplàcit siau scrivà del diputat y deputació local de dita ciutat y col·lecta de Tarregona, y rebau los dits salaris y emoluments a la dita scribania pertanyents, y sostingau los treballs y càrrechs que sou obligat per servey del General, segons per los predecessors vostres en dit offici és acostumat, e vós, y no altre notari o scrivà, siau tingut y obligat fer tots los actes y scriptures a dit offici pertanyents, haxí mateix a vós, y a qui en vostra companya aniran per rahó de dit offici, sie lícit y permès aportar armes, he ús algún de la franquesa de portatges, barcatges he barres y, segons que per Capítols de Cort, privilegis y provisions reals, a tots y sengles officials y ministres del dit General és atorgat, lícit y permès, per quant nosaltres, en he sobre les dites coses totes y sengles, ab los incidents dependents

y emergents de aquelles, vos cometem y donam nostres forces, veus y poder bastants e requerim a tots y sengles officials, axí ecclesiàstichs, reals y de barons, com altres, en virtut //641r// de la obligació que·ns tenen prestada, e ho que prestar-nos són tinguts de exeguir nostres requestes, e a lo magnífich deputat local de la dita ciutat y col·lecta de Tarragona, qui ara és y per temps serà, y a tots y altres sengles officials y ministres de dit General diem y manam que, aprés que vós dit mossèn Agustí Riber haureu, en poder del deputat local de Tarragona, acceptat lo dit offici, jurat y prestat lo sagrament y homenatge acostumat, prestar de bé y lealment, haver-vos en lo regiment y exercici de aquell, y haureu també jurat, segons forma del capítol quart de les Corts de l'any MDLXXXIII, que per la provisió de aquest offici vós no haveu donat ho pagat cosa alguna, ho feta promesa de donar y pagar ha algú, ho a alguns de nosaltres, ho altri per nosaltres, com en dit capítol en Cort més llargament se conté, y no abans, vos hajen, tinguen y reputen en y per scrivà y notari de dit diputat y deputació local de Tarregona, e tots los actes, processos y altres scripturas en aquella pertanyents, façan y fassen fer en vostre poder y no de altres notaris, haxí mateix que us fassen lliurar totes les informacions, enquestes, processos y llibres y altres actes y scriptures de dita deputació local que seran en poder de dit Damià Gili y altres qualsevols notaris predecessors vostres, ho de qualsevol scribans de aquelles, e que us dexen alegrar y usar de les dites llicències de portar armes y franquesa de pontatges, barcatges he barres, com dalt és dit. En testimoni de les quals coses havem manat la present ésser-vos feta, sagellada en lo dors ab lo sagell major de nostre offici. *Data* en Barcelona a XXV de octubre any de la nativitat de nostre Senyor MDLXXXV. Don Pedro Boteller y de Oliver. *In registro comuni II, foleo LXXIII.*

Sig+num Antonii Joannis Ventallols, auctoritatibus //641v// apostolica atque regia notariii publici, civis Tarracone, ach de numero collegii notariorum dicte civitatis, testis.

Sig+num Monserrati Moriscot, auctoritatibus apostolica et regia notarius publicus, civis Tarracone, huic transumpto testis.

Sig+num mei, Francisci Ruffet, appostolica atque regia auctoritatibus notarii publici, civis Tarracone et de collegio notariorum publicorum dicte civitatis, qui hoc translatum a suo originali fideliter sumptum et cum eodem veridice comprobatum ach duabus notariis testificatum, ut supra, quod manu propria scripsi et requisitus clausi, die secunda mensis novembris, anno a nativitate Domini MDLXXXV.

Noverint universi quod anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, die vero sabati, vigesima sexta mensis octobris intitulata, presente et ad hec vocato atque rogato me, Franciscus Ruffet, apostolica regiaque auctoritatibus notario publico ach de collegio notariorum civitatis Tarracone infracripto, et presentibus etiam discreto Onofrio Ventallols, scriptore Tarracone, et Jacobo Rosselló, corderio cive Tarracone, pro testibus ad hec vocatis specialiter et assumptis, coram illustri domino Francisco de Bas, domicello, Tarracone domiciliato, deputato locali civitatis, Campi et collecte Tarracone, in domibus sue proprie habitacionis quas fovet in vico dicto de Santes Creus personaliter reper-

to existente, constitutus personaliter discretus Augustinus Riber, apostolica regiaque auctoritabus notario publico ach de numero collecte notariorum eiusdem civitatis Tarracone, noviter provisus per multum illustres dominos deputatos Catalonie de officio notarii sive scribe dicte collegie deputationis localis dicte civitatis Tarracone, //642r// prout in literis dicti provisionis inferius calendariatis et designatis latius continetur, tenens pro manibus dictas literas provisionis dicti officii in forma solita, cum signo de registrata et sigillo magno domus Deputationis Cathalonie in earum dorso sigillata et aliis debitis solempnitatibus expeditas ut in eisdem latius videre potest, atestando primitus dictum officium, easdem literas originales provisionis predicte obtulit et presentavit eidem illustri domino deputato locali seu per me, dictum et infrascriptum notarium, presentari fecit et requisivit, offerens se promptum dictum Riber jurare et sacramentum et homagium prestare in posse dicti domini deputati localis, sich et prout in predesignatis literis dicti officii traditur in mandatis. Et statim, dictus dominus deputatus localis, receptis per prius dictis literis provisionis dicti officii cum illis quibus decet reverencia et honore, et illis visis et lectis, obtulit se juramentum et homagium a dicto Riber, his presenti, accipere, nomine predictis. Et in continenti, ad alios casos non divertendo, in presencia mei, dicti notarii, et testis predictorum, dictus discretus Augustinus Riber prestitit sacramentum et homagium ore et manibus comendatum in posse dicti domini deputati localis et juravit in posse eiusdem per dominum Deum et eius sancta quator Evangelia, manibus suis corporaliter tacta, quod bene et legaliter se habebit in regimine et exercicio dicti officii et quod pro dictis literis provisionis dicti officii nichil dedit neque solvit, sich et prout in capitulo Curiarum anni MDXXXIII latius continetur et in dictis literis provisionis enarratur; quo juramento per dictum Riber superius prestito, dictus dominus deputatus localis mandavit heredibus //642v// Damiani Gili, quondam notarii, antea dictum officium obtinentis, quatenus traderent et realiter liberent dicto Riber omnes scripturas sive processus et alia ad dictum officium spectantia sich et prout in predesignatis literis provisionis latius continetur; de quibus omnibuss, et singulis supradictis publicum petierunt fieri et confici instrumentum per me, dictum et infrascriptum notarium, in signum possessionis dicti officii. Que fuerunt acta Tarracone, sub anno, die et loco predictis, presente, me dicto infrascripto notario, et presentibus etiam testibus supradictis ad premissa vocatis specialiter et assumptis, ut superius continetur.

Sig+num meum Francisci Ruffet, appostolica atque regia auctoritatibus notarii publici, civis Tarracone et de collegio notariorum publicorum dicte civitatis, qui predictis una cum prenominatis testibus presentis interfui eaque per aliam fideliter scribere fecit rogatus et requisitus clausit.

Per part del síndich de la confraria dels velluters de la ciutat de Barcelona és estada presentada una supplicació del tenor següent:

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Per la magestat real del nostre rey don Phelip, als XXII del mes de nohembre 1542, en la present vila de Monçó, tenint Corts Generals als cathalans, fonch concedit als velluters de la ciutat de Barcelona special privilegi de poder tenir confra-

ria y col·legi de dit offici y ordinacions, e per quant se trobaven molt sovint en Barcelona diverses pesses de seda texidas y trossos de ella que eren falçes y frauduloses y fora de marca, y encara per no tenir los cumpliments de la seda //643r// molt més stretes del degut, en gran frau dels poblats y deshonor de dita ciutat y dels velluters poblats en aquella, lo qual desorde y frau se seguia no haver horde y persones destinades qui per lo sobredit tinguessen per via y regoneguessen dites sedes y tinguessen plena potestat de condempnar les que fossin trobades falses, ho manades per extirpar totalment semblants abusos y fraus y per reputació de dita ciutat y velluters poblats en aquella, he per esquivar lo dany que·n rebia la república y altrament, ab dit real privilegi fonch concedit que qualsevol pesses de velluts, domasos, setins o tafetans, així senars com dobles, ho sajas de seda, així les que·s fessen dins Barcelona, com encara les estrangeres que de altres parts fossen portades a dita ciutat de Barcelona, ans que algun mercader o botiguer, ho qualsevol altre persona, les posàs y recollís en sa casa ho botiga, haver ésser vistes y regonegudes per los prómens de dita confraria dels velluters, donant-los facultat que si dites pesses ho trosos de seda, so és: velluts, setins, domasos, tafatans, dobles o senars, he sajas de seda, fossen trobades falses, ho fora de marca, ho no mercaderes, que poguessen los dits prómens la tal pessa, ho pessas, rompre y fer trossos de cascuna, aplicats lo hu al fisch real de sa magestat y los altres a coses pies, com en dit privilegi y ab la moderació feta per lo excel·lentíssim lloctinent general se conté, y que los dits trossos falsificats no·s poguessen vendrer, ni cambiar, ni altrament alienar a persona particular, sinó tansolament a iglésias per ornament de aquellas y no en altra manera, tot frau cessant, y qui lo contrari farà, ultra que perdrà los tals trossos de sedes, encorregués en pena de dos-cents sous moneda barcelonesa per quiscuna vegada, he si fossen trobades bones se hagués de posar a les tals, per dits majorals, un plom de fi he senyal de ja regonegudes, //643v// axí que ningú pogués ésser enganyat. Haprés dits velluters, ab loació y aprobació del lloctinent general del present Principat y Comptats, feren una ordinació del tenor següent:

Ítem, per quant mai és estada la intenció dels dits velluters voler fraudar en res ni per res lo dret del General de Cathalunya, los dits majorals, consellés y prómens dels velluters ordenaren que sempre que·s trobassen fraus alguns en pesses de velluts, setins, domasos, tafetans ni altres sorts de sedes, aquelles en ninguna manera se puguen pendrer ni tallar, sinó ab assistència de algú dels officials de la bolla, com se fa y acostuma fer en lo tallar de les pesses de les teles dels velluters, y en ninguna manera se fassa frau als drets del General, y qui lo contrari farà, ultra la pena, encorrega en altra de dos-cents sous barcelonesos, e perquè los predits prómens, majorals y concellers de la dita confraria de velluters, regonexent les pesses falses fian molt bé son offici y de manera que no·s poden posar, ni metrer pesses falses, ni fer aquelles dins Barcelona per molt que moltes persones y treballassen per la bona diligència de dits prómens, majorals y concellers de velluters, algunes persones, per llurs respectes y sinistres informacions contra dit privilegi y ordinacions confirmades ab sentència real y contra lo bé públich, feren que los diputats de Cathalunya a 5 de març de 1574 publicaren de fer una crida, donant facultat que poguessen aportar a la dita ciutat de Barcelona pesses de seda falses y falsificades, volent prohibir als dits velluters que no regone-

guessen aquelles, ni exequtassen llur poder y ordinacions tant justes y com notòriament sie dita crida contra lo bé públich y altrament de dita confraria dels velluters, supliquen a vostres senyories, excel·lència y mercès, a qui toque, la revocació de dita pretesa y tan injusta crida, que aquella revoquen y que de aquí avant los deputats de Cathalunya no impedescan als dits velluters que no exequten //644r// llurs ordinacions que són en favor del bé públich y no en dany ni prejudici del General, ans bé en llur favor, que a més que vostres senyories, excel·lència y mercès faran lo que és rahó y de justícia, dita confraria ho rebrà en singular gràcia y mercè, lo qual suplique sia ministrat compliment de justícia. Lo offici de vostres senyories, excel·lència y mercès, humilment implorant. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die VI novembris, MDLXXXV, lecta per me, notarium stamenti ecclesiastici scribam, et fuit decretum quod comitatur admodum abati de la Real, qui una cum aliis personis per alia brachia nominandis suplicata recognoscant et videant ach referant. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Die XXIII mensis novembris, MDLXXXV, et fuit provisum suplicata non providere. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius.

Dictis die et anno, post meridiem, pulsata jam hora tercia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Joan de Setantí alsà lo seu dissentiment.

Mossèn Jaume Ferrer alsà lo seu dissentiment per ell posat a tots y sengles actes.

Mandatum.

Mossèn Hieròmim de Herèdia, donzell, en la ciutat de Tortosa domiciliat, perquè dix que per alguns negocis a ell molts útils se'n ha de anar de la present cort, per ço fa procura al senyor don Bernat de Guimerà y a mossèn Enrrich //644v// Terça y ha quiscú d'ells *in solidum*, presents en Cort, que puguen en son nom entrevenir en tots los contractes y negocis de la present Cort fins a la deguda conclusió de aquella y ab special poder de consentir al servey de sa magestat, y també per a què puguen ministrar qualsevol testimoni a efecte que sie habilitat. Testimonis són mossèn Miquel Pol, donzell, en Barcelona domiciliat, y Nicolau Mensa, servent del bras ecclesiàstich.

Mossèn Phelip Queralt, donzell, en la pobla de Segur, subvegueria de Pallars domiciliat, y mossèn Thomàs Gay, donzell, en la vila de Àger, vegaria de Balaguer domiciliat, han comparegut en lo present bras y juraren en la forma acostumada a ells llegida.

Mossèn Hieròmim Desllor posà dissentiment en totes coses de gràcia.

Don Phelip d'Espés posà dissentiment en totes coses de gràcia y despedició de lletres.

Lo senyor canceller lo regent Terça, regent Quintana, regent Cordelles, micer Martí Joan Franquesa, micer don Lluís de Peguera, micer Antoni Oliba, doctors del real consell, y lo senyor Pere Franquesa, lloctinent y protonotari de sa magestat, són vinguts al present bras, y, de part dels senyors tractadors, han referit en aquest que

tinguessen per bé y per temps de una hora anomenar persones per al judici del dissentiment, ho dissentiments del bras real, ho altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras ha anomenant per lo judici faedor lo reverendíssim bisbe de Gerona, lo abat de Gerri y lo ardiaca de Vich.

Mossèn Joan Francesch Pagès, donzell, en la vila de Perpinyà domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurat en la forma acostumada a ell llegida.

645r// Lo present bras deslliberà que se anàs al bras ecclesiàstich per a dir-li com aquest bras havie pensat se anàs, ab embaxada per part del bras ecclesiàstich y militar, al bras real per a persuadir als síndichs de Gerona no vullen aguardar lo judici, ans vullen llevar lo dissentiment tenen posat per lo qual se vol fer judici y per no venir en aquell.

Los sobredits senyors canceller regent Terça, Quintana y Cordelles y los altres predits tornaren en lo present bras per a fer la segona monició y fessen nominació de persones per al dit judici y que a la tercera nominació assenyalaran lloch y a sentència, y entén fer judici de tots aquells dissentiments que en lo temps de la primera nominació estaven en lo present bras.

Mossèn Francesch de Marimon posà dissentiment a tots y sengles actes de la present cort, sempre y quant se tractarà en lo present bras del negoci del dret de les marques y no abans, ni en altra manera.

Lo present bras ha feta electió y nominació del senyor vescompte de Rocabertí, don Jaume de Cardona y de Rocabertí, y mossèn Andreu Blan, àlies Ribera, per fer lo judici.

Lo promotor del bras real ha refferit que aquell bras ha feta nominació per fer dit judici de micer Çaragoça, altre dels síndichs de Barcelona, micer Nicolau Frexenet, altre dels síndichs de Lleyda, y micer Francesch Montserrat, síndich de Balaguer.

Micer Nicolau Frexenet, altre dels síndichs de Lleyda, y mossèn Arrencada, síndich de Torroella de Mongrí, embaxadors del bras real enviats en lo present bras, han referit com aquell bras ha procurat ab totas las diligències possibles en persuadir als síndichs de Gerona que llevassen lo dissentiment per ésser lo temps //645v// tant breu, y aquells lo han alsat, ab que se senyala de part de sa magestat y dels braços als consellers y consell de Girona per a dir-los las diligències que han fetas los síndichs en seguir la instructió que se'ls és estada donada y que aquell bras, de voluntat aquest bras, procehirà se al·legue dita condició que aquell bras ha feta, que de altra manera no entén aquest bras an aquest particular exir de la censura y voler de aquest.

E lo present bras deslliberà que se vaja al bras ecclesiàstich per a persuadir-li seria bé se fes embaxada al bras real, agrahint-li lo bon obrar ha fet en procurar que dits dissentiments sien llevats.

Lo present bras ha feta electió y nominació per fer dita embaxada de don Federich Despalau y mossèn Hierònim Sorribes.

Per lo síndich de Vilafranca de Conflent fonch presentada una suplicació del tenor següent:

Reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

La vegaria de Conflent resta molt agraviada que contribuint y pagant tots los drets y impòsits que·s deuen pagar al General de aquest nostre Principat de Cathalunya y

Comptats de Rosselló y Cerdanya, tant per dret de la bolla y general, com altres qualsevols càrrechs, de la mateixa manera que·u paguen y contribuexen totes les altres vegaries de dits Principat y Comptats, los poblats de aquella, tant del stament militar com del real, no tinguen lloch, ni sien inseculats a diputats y oïdors del Principat y Comptats, devent participar de la honra y profit que participen del dany, per ço Galderich Robollet, síndich de Vilafranca de Conflent, //646r// cap de vegaria, en dit nom suplica a vostres senyories, excel·lència y micers fassen mercè als poblats de dita vila y vegaria, tant per lo stament militar, com per lo real, de donar-los lloch y ensecular aquells en les bosses de diputats y oïdors de dits Principat y Comptats, pus és cert que en dita vegaria y ha vuy persones benemèrites de semblants càrrechs de tots dos staments y, a més del que serà fer lo que és de justícia y serà desagraviar aquella vila, lo dit síndich, en dit nom, ho imputarà a vostres senyories, excel·lència i mercès a particular gràcia y mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

A XVII de nohembre MDLXXXV lo stament ecclesiàstich deslliberà que, per quant no convé per a fer novedat sobre estos negocis de augmentar lo número dels llochs dels diputats y oïdors reals, per ço desllibera se obtingue a l'orde antich y en fins assí acostumat. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Die XXIII predictorum mensis et anni fuit lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba dicti stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Per part de mossèn Carles Perpinyà, vuy canonge de Gerona, fonch presentada una suplicació del tenor següent:

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

En lo any MDLXXII per los diputats qui les hores eren fou conferit lo offici de ajudant de scrivà major de la Deputació de Barcelona a micer Carles de Perpinyà, leshores //646v// clerch y vuy canonge de Gerona, y aquell, per alguns y aprés los diputats del any MDLXXIII, pujaren dit Perpinyà de dit offici nul·lament *saltim* injustament per les causes y rahons del procés justes, de la causa resultants *et signanter* per no haver admesos los articles per dit Perpinyà per sa defensa y per ser estat dit offici conferit per persones tenen llegítim poder de conferir aquell de la sentència apel·là dit Perpinyà, dins lo temps concedit per apell·lar en les pròximes sdevenidores Corts, per so, ocorrent a vostres senyories, excel·lència y micers lo procurador de dit Perpinyà, fent fe de son mandat *ut ecce* exhibint los actes primitius *ut designentur seu consuantur*, introduhint la dita apel·lació de millor modo y manera pot y deu suplique ésser dit y declarat, bé apel·lat y mal sentenciat, y com en dita apel·lació és demanat, la present causa de apel·lació ésser comesa a tres doctors no suspectes *cum decisione et exequcione,* y bo y breu compliment de justícia ésser-li administrat. *Officium, etc. Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Lecta in stamento ecclesiastico die XVI mensis novembris, MDLXXXV, et fuit decretum quod comitatur advocatis, qui audiant et referant. Scriba stamenti ecclesiatici, Mullola, notarius.

Oblata et lecta in stamento militari die XXIII mensis novembris, anno predicto, et fuit provisum quod comitatur advocatis, qui videant et referant. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Don Jaume de Pinós dissent a tots y sengles actes de la present Cort.

E en virtut de les delliberacions per los brassos fetes foren despedides les lletres devall scrites y següents:

647r// Les lletres despedides en favor de Miquel Despí de Gerona són del tenor següent:

Lletres de Miquel Despí de Gerona.

Los tres estaments del Principat de Cathalunya convocats y congregats en les Corts Generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al honrrat Miquel Despí de Gerona. Salut y honor. Com a nostra notícia sia pervingut que los officis del manifest y albarener del dret de la bolla de plom y sera de dita ciutat vague per mort de Antich Arquer, de dita ciutat, últim possessor dels dits officis, siam estats supplicats per dit Miquel Despí que dits dos officis, així com és dit vagants, vos provehissen, per ço y altrament admesa dita supplicació, e confiant de vostra legalitat, indústria y probitat, los dits officis de manifest y albaraner de dits drets de plom y sera de dita ciutat de Gerona en lo modo sobredit vagant, a vós dit Miquel Despí conferim, provehim, donam y de aquell ab tots sos drets, pertinències, prerrogatives, càrrechs, guanys, salaris y altres qualsevol emoluments, així y per la forma que lo quòndam Antich Arquer, predecessor vostre, tenia, rebia y possehia, y semblants officis se acostumen y poden donar y provehir, volem, emperò, y manam, abans que prengau possessió de dits officis y aquells regiau y administreu, presteu lo jurament sòlit en mà y poder dels reverent nobles y magnífichs deputats del General de Cathalunya en Barcelona residents, y cautió idònea a llur coneguda, y totes les altres coses que sobre assò són necessàries fer-se, així y segons que per vostres predecessors en dits officis és acostumat fer y per Capítols de Cort és disposat, e ab la present nostra provisió diem y manam als dits reverents nobles y magnífichs deputats, y encara al deputat local de la col·lecta y vegaria de la ciutat de Gerona, y a totes y qual //647v// sevol altres persones a qui·s pertany, y als qui lo present negoci toque, y tocar pugue, que, encontinent la present nostra provisió los serà presentada y per vós dit jurament y caució seran prestats, vos posen y meten, y posar y metre fassen en real, actual y corporal possessió de dits officis y de tots los drets, pertinències y prerrogatives de aquells y del salari y emoluments de dits officis vos paguen y responguen, o pagar y respóndrer fassen, així y segons han acostumat fer ab dit vostre predecessor y per Capítols de Cort tenen obligació, en testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y segellats ab lo sagell major de dita cort. *Data* en Monçó, quant al bras ecclesiàstich a quinze, quant al bras militar a vint-y-tres, quant al bras real a trenta de nohembre any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués*. Francesc Çaragoça.

Cautela de Francesch Vidal.

Los staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als magnífichs mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comptes del General del Principat de Cathalunya. Salut y honor.

Com nosaltres hajam deliberat que de pecúnies del dit General sie donat y pagat a Francesch Vidal, peller de la ciutat de Barcelona, qui ha servit de porter en la casa hont són estades y estan juntades les persones per apunctar les Constitucions, y obrir los balans y redrès del General, y apuntar los memorials dels agravis y altres comissaris de la cort, per los molts treballs que en servey de la Cort y de dites persones ha pres, a rahó de sis reals per cada dia des del dia //648r// que dites persones se comensaren de juntar, que fonch setze de setembre proppassat fins al dia de la conclusió de les presents Corts, per ço vos diem y manam que pagueu y satisfassau al dit Francesch Vidal de pecúnies del General dit salari a ell assignat, a la dita rahó de sis reals per dia, contador del dit dia de setze de setembre proppassat, fins al dia de la conclusió de les presents Corts, dient y mana[n]t als reverents nobles y magnífichs diputats y hoydors de comptes del dit General que, pagant-vos la sobradita quantitat, la¨us admetan en comte de legítima data. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell menor de dita cort. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras eclesiàstich a devuyt, quant al militar a vint-y-tres y quant al real a vint-y-dos de nohembre, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Francesc Çaragoça.

Lletres de micer Gort.

Los tres estaments de la Cort General que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverents nobles y magnífichs senyors los deputats del General de Cathalunya residints en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per part de micer Francesch Gort nos és estada presentada una supplicació del tenor següent: Molt il·lustres y reverendíssims, molt il·lustres y molt magnífichs senyors: Micer Francesch Gort ha que serveix, etc. *Inseratur*. A la qual supplicació per nosaltres és estada feta provisió que fos pagat al dit micer Gort, conforme al temps ha servit y als respecte //648v// se ha donat als magnífichs micer Puig y a don Luís de Paguera, y per so fossen fetes les lletres opportunes, per tant, inseguint la dita provisió, ab tenor de la present vos diem y manam que, rebudes les presents, doneu y pagueu al dit micer Francesch Gort, per lo temps que ha servit dit offici de assessor del governador, conforme al temps que ha servit y al respecte se ha donat als dits magnífichs micer Puig y a don Luys de Paguera, com en altres lletres y cautheles a vós remeses y als dits micer Puig y don Luys de Peguera lliurades se conté, y cobrau àpocha de rebut, dient y manant als hoydors de vostres comtes que, ab la present, y ab àpocha del dit micer Gort, vos prenguen en comte d'ell llegítima data lo que pagareu, en testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita cort. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich a vint y quant al bras militar a vint-y-tres de nohembre y quant al bras real a tres de dezembre any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch.

Lletres y cauthela de Cristófol Vallderama.

Los tres estaments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al honrat Cristòfol Vallderama,

habitant en Perpinyà. Salut y honor. Attenent y considerant que per part vostra nos és estada presentada una supplicació del tenor següent: Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors, Cristòval de Vallderama, etc. *Inseratur*. Per ço, inclinats //649r// a vostra supplicació, per los respectes en aquella contenguts y altrament, a vós dit Cristòfol Vallderama ab tenor de la present habilitam per cathalà en tal manera que·us alegreu y alegrar y gosar pugau de totes coses que cathalans naturals se alegren y gozen, com si fosseu natural català, y que en tots officis, honors, prerogatives y altres coses pugau concórrer com los altes cathalans naturals. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita cort. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich a setze, quant al bras militar a vint-y-tres de nohembre, quant al bras real a tres de dezembre any de la nativitat del senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Die dominica, vigesima quarta mensis novembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Don Jaume de Pinós alsà lo seu dissentiment per ell posat a tots actes.

Comparició.

Don Bernat de Pinós, en Gironella y en la vegueria de Berga domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Comparició.

Mossèn Hierònim Descallar, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparagut en lo present stament y jurà en la //649v// forma acostumada a ell llegida.

Comparició.

Mossèn Guillem Ramon de Pons, donzell, fill de mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Comparició.

Mossèn Rafel de Santmartí, donzell, en la vegueria de Gerona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Comparició.

Mossèn Gaspar Duzay, òlim de Aguilar, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Lo abat de Gerri y lo sagristà de Urgell, enbaxadors del bras ecclesiàstich, han refferit que en aquell bras, attenent los grans y innumerables danys y atroces maldats se segueixen y se han seguit en moltes parts del present Principat de Cathalunya, per los mals hómens, bandolers y lladres de pas, robant iglésies, cases, y per los camins reals maltractant y matant a moltes persones ab gran scàndol de la terra, per ço, desijant extirpar dits mals hómens y apassiguar la terra y aquells posar en mans de la justícia perque sien castigats, supplique aquell bras an aquell vulle donar son consentiment, modo y manera per obviar a tants mals o danys.

Electió de jutges de greuges.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras à feta nominació de jutges de greuges dels reverents Rafel d'Oms, ardiacha major de Tarragona, lo reverent micer Onofre Pau Cellers, canonge y capitular de Barcelona //650r// y micer Fernando Quintana.

E lo present bras féu declaració, electió y nominació de jutges de greuges de: don Berenguer de Peguera, mossèn Jaume Salbà y mossèn Gismundo Ortís y de Cabrera.

Habilitació de hora.

Lo present bras ha habilitadas las horas de la tarda per tot aquest mes, de las tres de la tarda fins a les deu, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras adhereix que sia habilitada la hora fins a les deu de la nit per tot aquest mes.

Per part dels pescadors de Tortoza fonch presentada y legida una supplicació del tenor següent:

Suplicació dels pescadors de Tortosa.

> Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssims, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.
>
> Los pescadors de la ciutat de Tortosa y los demés poblats en lo present Principat de Cathalunya, líberament y sens contradictió alguna, han acostumat y acostumen de vendre lo peix que prenen en la ribera de la mar del present Principat, sens ésser obligats de anar a denuntiar dita venda, sinó aquell qui compra dit peix per a traure'l del regnat, lo qual, si no·l denuncia, encorre en les penes aposades en los Capítols de Cort, lo que de poch temps ensà, sens causa alguna, han oppresos los pescadors de dita ciutat de Tortosa que venent lo peix que prenen en la ribera de la mar han de anar a la taula //650v// més prop a denunciar la venda han feta, y dita taula per lo més prop és lluny de dita pesquera dos llegües, que entre anar y tornar són quatre, y reben notable dany per haver dexar les pesqueres. Suppliquen per ço a vostres senyories, excel·lència y mercès los plàcia manar no sien més molestats, e la dita gràcia reputaran los dits pescadors en molt singular mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*
>
> A vint-y-hu de nohembre mil sinch-cents vuytanta-sinch legida en lo stament ecclesiàstich, y fonch deliberat que, essent axí com se conté en la supplicació, sie fet lo supplicat. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*
>
> A vint-y-quatre de nohembre, legida en lo stament militar, y fonch provehit que sie comès als deputats de Cathalunya, los quals en nom de la present Cort provehescan en las cosas supplicades segons los apparrà ser de justícia. *Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

Don Phederich Despalau posà dissentiment en tots actes de gràcia y a la despedició de aquells.

E lo present bras féu deliberació y conclusió que respongue a la embaxada del bras ecclesiàstich sobre la expulsió dels bandolers de Cathalunya, dient-los com los apunctaments que sobre dita expulsió són estats fets en aquest bras ha aparegut no convenir, //651r// però han pensat que aquest negoci se cometés a persones que sobre assò trassassen la forma que·ls aparegués convenient, ab què o hagen de referir, cometent assò a don Berenguer de Peguera y al senyor Oluja, senyor de las Olujas.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat com aquell bras, entesa la embaxada per aquest en aquell feta, han feta nominació del abat de Poblet y lo canonge Rajadell, los quals, ab los anomenadors per los altres brassos, serquen modo y manera més convenient per a expel·lir los mals hómens, lladres y bandolers.

Los embaxadors del bras real mossèn Poncich, syndich de Vich, y mossèn Robolet, syndich de Vilafrancha de Conflent, han refferit com aquell bras, per embaxada del bras ecclesiàstich, ha entès lo parer de aquell ser fet electió de persones per a què donassen forma com los bandolers y lladres de la terra fossen expel·lits.

E lo present bras per dit effecte féu electió de don Berenguer de Peguera y de mossèn Galceran Oluja, senyor de las Olujas, per a què, ab les persones per lo bras ecclesiàstich llegidores, trassen la forma de la expulsió dels bandolers y lladres.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit en aquest bras, attès que lo bras ecclesiàstich[284] y real no vol adherir a la constitució que disposa lo delmar en garba, que aquell bras ha deslliberat no passar-ne ninguna que aquella no passe, lo que·ls mou és lo zel de la salvació de les ànimes del qui han de pagar dit delme.

Lo promovedor del bras real ha refferit que aquell bras ha feta nominació per sercar lo medi de la expulsió dels lladres y bandolers han feta electió de mossèn //651v// de Joan Ponsich, síndich de Vich, y de mossèn[285] Rabollet, syndich de Vilafranca de Conflent.

Votant-se lo capítol setanta-set, lo senyor vescomte de Rocabertí fonch de parer que los que vuy tenen los officis de la Deputació puguen, los sia lícit y permès, renunciar los officis en persones hàbils y sufficients a coneguda de deputats y que finidas las vidas dels tals, a qui dits officis seran transferits, al sdevenidor no·ls sie permès.

Don Jaume de Pinós profferint son vot diu que en lo de las administracions no·y ha que remediar, com ja aquelles no·s puguen fer sinó en Corts, emperò en lo de las renunciacions y vendes de dits officis se fassa ab expressa voluntat y parer dels deputats y hoydors, no podent-se tenir lloch ningun torn ni concòrdia d'ells entre diputats y hoydors.

Mossèn Gaspar de Pons diu que li plau lo capítol conforme lo bras ecclesiàstich.

Don Onofre d'Alentorn dissent que no·s puga crézer ni fer de nou salaris a ninguns officials de pecúnies del General.

Micer Gaspar Monserrat, syndich de Balaguer, y mossèn Jaume Puig, syndich de la vila de Granollers, embaxadors del bras real tramesos al present bras, han refferit com aquell bras, entesa la embaxada que, per part del bras ecclesiàstich y militar an aquell bras és estada refferida, sobre lo delmar en garba, que atesa la novedad que faria delmar de la manera que està ordenat ab lo capítol de las Constitucions noves, aquell bras a desliberat que //652r// se estiga com se és acostumat delmar.

Per part dels cònsols y consell de la lotja de la mar de Barcelona se és presentada y llegida una lletra del tenor següent:

En lo sobrescrit als molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, nobles y magnífichs senyors dels staments y brassos de les Corts que sa magestat de present celebra als poblats del Principat de Cathalunya en Monçó.

284. *De fet, qui no vol adherir-se al delmar en garba és el braç reial.*
285. *A continuació, espai en blanc.*

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, nobles y magnífichs senyors.

Essent lo principal sustento y augment de tots los poblats del Principat de Cathalunya, y en special d'esta ciutat de Barcelona, lo negoci ultramarí, tant per la summa de draps que en tot lo Principat se fabriquen hi·s naveguen per a Sicília y altres mercaderies, com encara demés de assò los molts vexells que en esta costa se fabricaven, ab los quals los poblats navegant per diversas parts se entretenien y enriquien y lo art marítim tant necessari y antiquíssim se conservava en dit Principat, que venint-se lo hu y l'altre anichilar, com al present ja casi o està, per les contínues preses de vexells ab les mercaderies que los moros corsaris de anys ensà de cada·l dia han fet y fan dels poblats de dit Principat y en special dels mercaders de dita ciutat de Barcelona, que ja casi se pot dir ser del tot acabats tant principals negocis y commersos com de immemorable temps en dita ciutat y Principat se feyen y commersaven, ab los quals se sustentava y augmentava lo dit Principat y ciutat de Barcelona ab evident utilitat, prosperitat //652v// y reputació per lo món, y a demés de açò se trobaven ab molta abundància naus y altres vexells cathalans en les més parts de les navegacions notòries, y està Cathalunya provehida de gent marítima, molt pràtichs y hàbils per a qualsevol navegacions y effectes, y en special per a galeres y per tot lo ministeris d'elles, que per als serveys y augment de la bona memòria dels reys predecessors de sa magestat y bé comú és estat tot de molta importància y grans effectes y ho seria axí mateix al present si, en assò, se donàs remey y redundaria en notori augment y prosperitat del dit Principat. Y la causa de haver ja aquest bé cessat és la poca deffensa y resistència que als moros corsaris se ha pogut fer, y si assò no té remey serà de cada dia empobriment de tots los poblats del dit Principat, pus cessant lo negoci universal, cessaran les fàbriques de la draperia y de fer vexells y navegacions, que és tot açò principal [motiu] ab que aquest Principat se's sustentat y sustenta, pus las pèrduas dels vexells y mercaderies han fet y fan retirar del tot a tots los tractants y gent marítima y discorrent sens remey en assò restarà Cathalunya província pobre, y en special los drets de les generalitats se reduhiran a gran menyscap, y molts altres danys que assí no·s posen, dels quals y de las utilitats si seran vostres senyories, reverendíssimas, excel·lència y micers servits, informarà lo donador d'esta que serà mossèn Joseph Rovirola, cònsol al present d'esta lotja, al qual seran servits de donar fer y crehensa, per tot lo qual supplicam a vosses reverendíssimes senyories, excel·lència, senyors y micers, los cònsols y consell de dita llotja, quant a nosaltres és possible nos fassen mercè supplicar y pro //653r// curar ab sa magestat del remey de tals danys y perdició de aquest bé universal per a què, entre los demés danys, los supplicants tinguen reparo, y ab ells passen havant los beneficis que de assò al servey de Déu y de sa magestat y bé comú de tot aquest Principat y ciutat ne recrexeran, que són molts y de molta consideració y gran importància, lo qual remey, y bon assiento, nostre senor Déu encamini per a major servey seu y guarde a vosses reverendíssimas, senyorias, excel·lència y micers. Los cònsols y consell de dita llotja, quant a nosaltres és possible, nos fassen mercè supplicar y procurar ab sa magestat del remey de tals danys y perdició de aquest bé universal per a què, entre los demés danys, los supplicats tinguen reparo y ab ells passen havant los beneficis que de assò al servey de Déu y de sa magestat y

bé comú de tot aquest Principat y ciutat ne recrexeran, que són molts y de molta consideració y gran importància, lo qual remey y bon assiento nostre senyor Déu encamini per a major servey seu y guarde a vostres reverents, senyories, excel·lència y micers per a son servey. De Barcelona, a quatre de nohembre mil sinch-cents vuytanta sinch.

De vostres reverendíssimes senyories, excel·lència, senyors y mercès, afectats servidors, los cònsols y consell de la lotja de la mar de Barcelona.

Lecta in stamento ecclesiastico vigesima quarta novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Lecta in stamento militari die vigesima quarta mensis novembris, anno predicto, fuit decretum quod audiatur dictus Josephus Rovirola in brachio. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

653v// Lo present bras desliberà que fos habilitada la festa de demà a la matinada, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich adherí que sie habilitada la festa de demà.

Lo promotor del bras real axí mateix adherí que sia habilitada la festa de demà.

E en virtut de les delliberacions per los brassos fetes foren despedides lletres del tenor següent:

Cauthela de mossèn Antich.

Los tres staments de la Cort general congregats en les Corts Generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverents nobles y molt magnífichs senyors los deputats del General de Cathalunya residints a Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per part de mestre Francesch Antich, ciutedà de Barcelona, nos és estada presentada una supplicatió del tenor següent: *inseratur*. A la qual supplicatió per nós és estada feta provisió que·us fossen fetes les presents, cometent-vos que, sobre les coses supplicades, fesseu a les parts justícia, per ço, notificant-vos les coses sobre dites, ab tenor de les presents, vos diem, cometem y manam que, rebudes les presents sobre les per dit Francesch Antich en la preinserta supplicació supplicades a les parts, fassau compliment de justícia, com de vosaltres se spera, en testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita cort. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich //654r// a vint-y-tres, al bras militar a vint-y-quatre y al bras real a vint-y-sinch de nohembre any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Die lune, vigesima quinta mensis novembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Comparició.

Mossèn Francesch Salbà de Rajadell, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Comparició.

Mossèn Joseph Montagut de Vallgornera y Desbals, donzell, en la vegueria de Besalú domiciliat, com a procurador de mossèn Pere de Billena y Horta, donzell, en Barcelona domiciliat y en la vegueria de Vallers, consta de sa procura ab acte rebut en poder de micer Jaume de Encontra, notari públich de Barcelona, a deset de juny proppassat, en dit nom comparegué en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada a ell legida.

Dissentiment.

Mossèn Miquel de Agulló, senyor de les Criges[286] y de Bellvehí, dissent que no·s puguen créxer ni fer de nou salaris a ninguns officials de pecúnies del General.

Lo present bras pensa que serie bé que, perque los ànimos dels cavallers cathalans se inciten en exercitar-se en exercència de milícia legint las prohesas dels antipassats cathalans, se fahés y scrigués una coròmica dels fets y asanyes dels cathalans, cometent //654v// al promotor del present bras ho reporte als altres brassos, e més que en absència de mossèn Hieròmim de Vilanova de Mayà, al qual estava comesa la consulta de las galeras, ara de consultas ab don Joan de Cardona.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras adhereix al parer de aquest que·s fasse la dita coròmica y en lo de las galeras.

Lo promotor del bras real ha refferit que aquell bras adhereix al parer de aquest que·s fassa la coròmica y en lo de las galeras.

Lo present bras, attès que los brassos estan conformes a que·s ordene la coròmica de Cathalunya, ha pensat per via de pensament cometre la ordinata y composició de aquella al molt reverent senyor doctor Sanctamaria, cometent assí al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha refferit com aquell bras se són posats dos dissentiments, ço és, lo hu per lo syndich de Tortosa per la precedèntia y lo altre del syndich de Manresa, sobre que no vol se done ninguna constitució a sa magestat que primer no vage lo capítol de la observança.

E lo present bras deslibera se vaje al bras ecclesiàstich per a persuadir-li que seria bé se anomenassen persones per fer una embaxada per part de aquell bras y de aquest al bras real per persuadir als dits syndichs vullen alsar los llurs dissentiments y no vullen impedir lo progrés de la cort, per ser lo temps tant breu.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que lo //655r// bras ecclesiàstich adhereix al parer de aquest per fer dita embaxada, han anomenat als reverents abat de la Real y al sacristà de Urgell.

E lo present bras ha feta nominació de don Bernat de Pinós y del senyor Francesch de Agullana y de Calders, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Mossèn Guillem Joan de Ivorra dissent a tots actes de gràcia. Per part de Francesch Arcis Mijà, syndich de Besalú, fonch legida una suplicació del tenor següent:

286. *El copista escriu* Criges. *Miquel d'Agulló i de Pinós era senyor de Gironella, Bellvehí, Lloberola, Vallcebre, Fumanyà, Fígols, Balnacafort, Vilocill, Merola, Miralles i Tàpies.*

Supplicació de Francesch Arcís Mijà.

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents, nobles, il·lustres y molt magnífichs senyors,

Francesch Arcís Mijà de la vila de Besalú dix que per mort de Antich Pallarès vaca un lloch de hoydor de comtes en la Deputació per dita vila y lo offici de las entradas y exidas, per tant dit Francesch Arcís humilment supplica a vostres senyories, excel·lència y micers que, atès que es persona hàbil y sufficient, y de molta confiança per a dit lloch y offici, sian servits fer-li mercè de provehir-lo de aquells, que ultra que poden estar descansats que darà bon compte y rahó de sí, ho rebrà per molt senyalada mercè.

Die vigesima quarta novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis.

Die vigesima quinta mensis novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento militari, fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba dicti stamenti militari, Joannes Sala, notarius.

655v// Les lletres despedides en favor de dit Arcís Mitjà són les següents:

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebra en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverents nobles y magnífichs senyors los deputats del General del dit Principat y als hoydors de comtes del dit General y a totes altres persones a qui·s pertanga y lo present negoci toque y tocar pugue. Salut y honor. Sapiau que lo dia y hora presents y devall scrits per part de Francesch Arcís Mijà de la vila de Besalú no és estada presentada una supplicació del tenor següent. *Inseratur*. A la qual supplicació, com ha justa y rahonable per nosaltres, és estada feta provisió que fos fet axí com era supplicat y axí de fet ensecularem, segons que ab la present enseculam y enseculat ésser, volem, provehim y manam lo dit mossèn Arcís Mijà en lo dit lloch de oydor de comptes del predit General, vacant per mort del sobredit Antich Pallarès, per ço deduhint de vostra notícia les coses predites ab tenor de les presents vos diem y manam que, observant dita inseculació y provisió per nós com és dita feta, encontinent, aprés que les presents vos seran presentades, sens dilació y excepció alguna, scrigau y continueu, y continuar fassau en lo llibre y altres llochs ahont les enseculacions de hoydors se scriuhen, hi·s continuen, lo dit Francesch Arcís Mijà, de la vila de Besalú, axí com dit és per nós inseculat per hoïdor en lloch de dit Antich Pallarès, a fi y effecte que, havent-se de fer extractió de semblants hoydors, concorregue de fet en dita extractió, axí y en la forma que los altres, en semblants llochs posats y inseculats concorren, tots dubtes y //656r// difficultats cessants, y noresmenys confiant de la legalitat, indústria y probitat del dit Francesch Arcís Mijà lo dit offici de receptor de las entradas y exidas del General de dita vila de Besalú en lo modo sobredit vagant. Al dit Francesch Arcís Mijà conferim, provehim y donam, ab tots sos drets, pertinències, prerrogatives, càrrechs, guanys, salaris y altres qualsevol elements, axí per la forma que lo quòndam Antich Pallarès, predecessor seu tenia, rebia y possehia, y semblants officis se acostumen

y poden donar y provehir, volem, emperò y manam que, abans que prengue possessió del dit offici y que aquell rija y administre, preste lo jurament sòlit en mans y poder dels reverent nobles y magnífichs deputats del General de Cathalunya en Barcelona residents, y caució ydònea a llur coneguda, y totes les altres coses que sobre assò sien necessàries fer, axí y segons que per sos predecessors en dit offici és acostumat fer y per Capítol de Cort és disposat, e ab la present nostra provisió diem y manam als dits reverents nobles y magnífichs deputats, y encara al deputat local de la ciutat y col·lecta de Tarragona, y a totes y qualsevol altres persones a qui·s pertanga, y als qui lo present negoci toque y tocar pugue, que encontinent la present nostra provisió los serà presentada, y per dit Arcís dit jurament y cautió seran presentats, lo posen y meten, y posar y metre fassen en real, corporal y actual possessió del dit offici y de tots los drets, pertinències y prerrogatives de aquell, y del salari y emoluments del dit offici li paguen y responguen, e pagar y respondre fassen, axí y segons han acostumat fer ab dit son predecessor y per Capítol de Cort tenen obligació. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels //656v// tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita cort. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich a viny-y-quatre y quant als brassos militar y real a vint-y-sinch de nohembre any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tercia post meridiem.

Convocat y congregat lo stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Comparició.

Mossèn Monserrat Sebil de Canyssar, senyor de Paülls, de la ciutat de Tortosa domiciliat, mossèn Benet de Fluvià y Torrelles, donzell, en Barcelona y en la vegueria de Vallers domiciliat, mossèn Alemany Queralt, senyor de Eroles, mossèn Luís de Toralla, vervessor, en la sotsvegueria de Pallars domiciliats, mossèn Bernat de Aymerich, donzell, en la ciutat de Manresa domiciliat, han comparegut en lo present bras y juraren en la forma acostumada a ells llegida.

Comparició.

Don[287] de Queralt, en Santa Coloma de Queralt domiciliat, ha comparegut en lo present bras y jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Lo promotor del bras real ha refferit que en aquell bras se volen posar per alguns syndichs alguns dissentiments, per ço que los senyors del Consell Supremo no se'ls done resposta als que·ls suppliquen, sa magestat se servesca concedir a lurs universitats per privilegi y per ço aquell bras supplica an aquest vulla intercedir ab los senyors tractadors que vullen donar orde que dites provisions los sien expedides.

657r// E lo present bras ha pensat de enviar al bras ecclesiàstich y real per a dirlos que seria bé fer embaxada als senyors tractadors sien servits donar orde que los senyors del Consell Supremo, als quals estan comesas las súpplicas dels syndichs de

287. *A continuació, espai en blanc.*

las universitats del present Principat, que vúllan fer las provisions en aquellas perque dites universitats sien en alguna cosa gratifficades com ho suppliquen, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat com aquell bras adhereix al pensament de aquest bras que·s fassa dita embaxada.

Mossèn Hierònym Sanctjust y de Castro, procurador del senyor Enrich Sanjust, son pare, dissent a totes les coses de gràcia, expedició de lletres y de sagell.

Comparició.

Don Fernando de Vega, procurador de mossèn Hierònym de Pons, donzell, en Balaguer domiciliat, consta de la procura ab acte rebut en Balaguer en poder de mossèn Francesch Lledó, notari públich de dita ciutat de Balaguer, a vint del corrent, à comparegut en dit nom y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada a ell llegida.

Per mossèn Luys Terrena, Hierònym Boldó y Antoni Joli, síndichs de Perpinyà, fonch presentada una supplicació del tenor següent:

Supplicació dels syndichs de Perpinyà.

Molt il·lustres, reverent, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per mort de micer Pere Aylla, quòndam doctor en drets, natural de la vila de Perpinyà, vaga un lloch de deputat en la vegueria de Perpinyà, y com segons la determinació feta en conformitat per los tres brassos de Cathalunya //657v// dit lloch spectaria als syndichs de Perpinyà, suppliquen per tant, a vostra senyoria, excel·lència y micers, Luys Terrena, Hierònym Boldó y Antoni Joli, syndichs de Perpinyà, residents en las presents Corts, sien servits de fer-los la mercè de provehir y manar ensecular en lloch de dit micer Pere Aylla, mossèn Joan Coronat, y en lloch de hoydor, en lo qual està vuy ensaculat lo dit Joan Coronat, ensacular lo dit Antoni Joli, en los quals concorren les qualitats requisides, y ultra del que serà fet lo que bé vostres senyories, excel·lència y micers tenen acostumat, los dits syndichs, qui han ajudat a suportar los càrrechs de la present cort, ho reputaran a singular gràcia y mercè. *Altissimus, etc.*

Die vigesima quinta novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico, et fuit decretum quod in locum deputati vacantem inseculetur dictus Anthonius Jolí, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Die vigesima quinta mensis novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento militari, et fuit decretum quod in locum deputati vaccantem inseculetur dictus Antonius Jolí, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Per part dels syndichs de la vall de Andorra fonch presentada, legida y decretada una supplicació, la qual és del tenor següent:

Supplicació dels andorrans.

Reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres senyors.

Les valls de Andorra són situades dins los àmbits del Comtat de Cerdanya, entre dit Comtat de Cerdanya y vescomtat de Castellbó, contigües a sol ixent ab dit comtat de Cerdanya, a ponent a dit vescomtat de Castellbó, ab tremontana ab

lo comtat de Foix y a migjorn ab lo territori de la ciutat de Urgell, e totes les aygües de dites valls de Andorra vessen en Espanya y entren en lo riu Segre. Los habitants en dites valls són tots pagesos que viuen de sos conreus y bestiars grossos y menuts que crien per la commoditat de les montanyes y moltes herbes que ha en dites valls, ivernen los ganados y cabanes de bestiars en los plans de Urgell y estiuen en dites montanyes de dites valls de Andorra. Són del bisbe de Urgell y en tot lo spiritual del bisbe de Urgell, del districte de la Santa Inquisició de Cathalunya. Poch temps ha, per auctoritat apostòlica, en la jurisdicció temporal són vassalls de dos cosenyors, ço és, de dit bisbe de Urgell y del comte de Foix, los quals, per concòrdia entre ells feta de molt temps ha concorden en un jutge y notari, la electió dels quals se fa *alterius vicibus* per dits senyors; té quiscú de dits senyors en dites valls un balle y un veguer, los quals poden usar de prevenció en captura, però en sentenciar y judicar han de seguir per indivisió lo vot y sentència de dit jutge, y aportar los presos a la presó y a la Cort comuna e única de dites valls; de las sentències de dit jutge, en los casos que de dret se pot apel·lar, se recorre al vicari general del bisbe de Urgell y de aquell a l'arquebisbe de Tarragona, dels emoluments de la jurisdicitió secular se donen tres parts al comte de Foix y una al bisbe de Urgell. //658v// Té més avant lo bisbe de Urgell quístia en dites valls lo un any, y l'altre any següent lo compte de Foix, e així *alternatim* dits cosenyors reben la quístia en dites valls, jatsia que la de dit bisbe està tatxada en doscentes trenta dos lliures cada any que li toca ni exhigir-la, e la de dit comte és de grans, per hont algun any exhigeix sinch-centes lliures o més, segons se pot concordar ab dits vassalls y vol usar ab ells de gràcia. Los delmes y primícies són de la iglésia de Urgell, car lo bisbe de Urgell, lo ardiacha de Andorra, dignitat molt principal en dita iglésia de Urgell, la mensa capitular, reben dits delmes e primícies los cures de ànimes que són vicaris perpètuos, com les parrochials sien annexes y unides a la mensa episcopal; tots los fruyts, així de bestiars com de altres coses que en dites valls se crien, se empleen y consumen en Cathalunya y en benefici dels poblats en aquella; té lo dit comte de Foix les dites valls *in feudum* per la iglésia y bisbe de Urgel. Estan los poblast en dites valls en neutralitat, de tal manera que ni poden pendre les armes en servey del bisbe de Urgell contra lo comte de Foix, ni en servey del comte de Foix contra lo bisbe de Urgell e per dita rahó sempre viuhen en pau, encara que entre la magestat del rey de Espanya y la magestat del rey de França y haja guerra, ni·s permet en dites valls castell algú ni fortaleses, ni casa de gentilhome, com tots sien pagesos, dividits en sis parròchies situades en dites valls: la una de les quals fereix a fra Miquel en vista de Pimorent y del Avet Coronat dins la vall de Querol y ralla de Spanya, l'altra al port de Siquer, per hont també se entra al comtat de Foix. Tenen los habitants en dites valls tota franquesa, //659r// exceptats los càrrechs demunt dits, car no paguen luysmes, ni foriscapis, ni altres drets dominicals, ni imposicions, ni bolla, ni general, e de las mercaderias e altres coses que trauen de França e meten en dita vall són franchs de gabella. Demanen per ço e suppliquen a la Cort General de Catalunya e tres brassos de aquella que, atteses les coses damunt dites e altres que deduhir se porian, los plàcia afranquir los poblats en ditas valls eo de entrada y exida de Cathalunya que vuy paguen per les coses tantsolament que trauran per llur obs e

ús e no per lo que trauran y metran per mercaderia, volent que tota vegada que algun poblat en dites valls serà trobat en frau, ço és, que en la denunciació haurà feta als taulers de Cathalunya no haurà denunciada la veritat, cayga en pena de perdre la roba e les dites valls se obligaran en pagar la dita pena. E la dita gràcia y franquitat reputaran los poblats en dita vall en molt particular mercè e serà obligar-los a continuar la bona correspondència que han tingut sempre ab la ciutat de Urgell e altres pobles de Cathalunya e la Cort General de Cathalunya farà en assò justícia, conservant o restituhint als poblats en dites valls en la franquesa e immunitat que tenien en temps del rey en Joan de Aragó, com apar ab una carta pública del any mil tres cents noranta, la qual se exhibeix per a què de aquella se hage rahó e dita franquitat han perduda dits andorrans o dexat de guardar, per ésser lo poder dels officials del General de Cathalunya molt gran y los poblats en dites valls de Andorra poques y de pocha residència y no acusats a plets y qüestions.

659v// A vint-y-quatre de nohembre mil sinch-cents vuytanta-sinch, legida en lo stament ecclesiàstich, fonch desliberat que per los respectes en dita supplicació continguts sie donat per propi ús als habitants en dita vall de Andorra lo que hauran de menester per a menjar y beure de ells trahent-ho de Cathalunya y portantho a la dita vall, ab que ho hagen de manifestar en la primera taula y sie assò durador fins a les primeres Corts y per ço sien fetes les lletres necessàries. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

A vint-y-sinch *mensis novembris* mil sinch-cents vuytanta-sinch, legida en lo stament del bras militar y ha provehit lo mateix que ha provehit lo bras ecclesiàstich. *Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.*

E votant-se una constitució que dispose que ningú puga traure cavalls del Principat de Cathalunya, comtats de Rosselló y Cerdanya sens expressa llicència de sa magestat y si fent contra la disposició de dit capítol de constitutió encorrega en pena de mort y altres penes en dit capítol mensionades, don Bernat de Guimerà, votant y explicant son vot, dix que attès que nostre senyor Déu Jesucrist no vol la mort del pecador, sinó que·s convertesa y visca y d'esta manera és Déu més servit que los statuts y lleys que·s fan no vinguen contra sa voluntat, per ço dissent a tots los statuts y Constitucions que·s fa hi·s faran sots pena de la vida y a tots actes fins sie declarat si las tals Constitucions se deuen fer o·ls pot obstar dit dissentiment.

660r// Mossèn Miquel Joan de Montagut y de Vallgornera revalidà y de nou tornà posar un dissentiment posat per ell a vuyt del corrent mes de nohembre.

E lo dit mossèn Montagut, a pregàries del senyor vescomte de Rocabertí, alsà del tot lo seu dissentiment.

Lo bras ecclesiàstich ha refferit que attès que per embaxada és estat per part de aquest refferit en aquell que se anomenàs lo reverent doctor Sanctamaria coronista de la corònica de Cathalunya que se ha de ordenar, aquell bras haurie pensat serie bé se elegissen tres persones de cada bras, los quals advertissen les persones que són aptes per aquex negoci.

Don Bernat de Guimerà alsà lo seu dissentiment.

Lo present bras ha feta deliberació que se anàs al bras real per a persuadir-li que volgue consentir a la constitució de delmar en garba y per fer dita embaxada ano-

menaren a don Jaume de Mitjavila y mossèn Batista Falcó, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com, attès que la brevedat del temps sa magestat ha determinat de venir a la sacristia de la present iglésia, aquell bras haurie pensat que se elegissen dos persones per quiscun bras perquè aquelles comprobassen les Constitucions y vehessen si estaven conforme han d'estar-i per poder-las presentar a sa magestat y per aquest effecte en aquell bras han anomenat al procurador del il·lustríssim y reverendíssim bisbe de Urgell y micer Farrando Quintana.

E lo present bras ha, atenent que per negoci semblant se requereix major número de perçones, per ço aquest bras haurie pensat que fossen més persones y així lo present bras //660v// à anomenat Joan Andreu Blan, àlies Ribera, y mossèn Francesch de Agullana y de Calders.

Micer Nicolau Frexana, altre dels syndichs de Lleyda, y mossèn Joan Navarro, syndich de Camprodon, embaxadors del bras real, han refferit com aquell bras havie lo que per embaxada los estat refferit sobre lo delmar en garba, aquell bras vista la brevedat del temps y que sent com és cosa tan prejudicial y nova, havent sobre assò consultat ab sos principals lo temps no suffre consulta, supplican an aquest que sia servit acceptar aquesta escusa.

Lo promotor del bras real han refferit com aquell bras, adherint a la opinió de aquest que fossen més persones ab les eletes per a combinar los apuntaments de les Constitucions per a presentar a sa magestat, ha anomenat a mossèn Antich Sala, syndich de Manresa, y micer Mascaró, syndich de Vilafranca de Panadès.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras, adherint al present bras y al bras real açerca de las personas que han de entrevenir a la comprobació de la scriptura de las Constitucions, ultra de la persona per aquell bras nomenada, ha anomenat lo canonge Reig de Tarragona y també, atès que per la embaxada del bras real se ha entès que aquell bras no ha volgut adherir a la constitució del delmar en garba, per ço aquell bras ha pensat serie bé se fes embaxada als senyors tractadors per a dir-los lo que passa y supplicar-los sien servits affavorir als brassos ecclesiàstich y militar y persuadir-li vulla aquell bras adherir a la constitució del delmar en garba, per ço per aquest effecte aquell bras ha anomenat lo reverent //661r// abat de Gerri y micer Reig y lo ardiacha Coma de Vich.

Don Gispert de Guimerà posà dissentiment a tots y sengles actes fins a tant que sia votada la constitució que prohibeix passar cavalls en França, attès que ja se és comensada a votar y és estat interromput lo acte de vot, pus no y ha destorp ni impediment.

Per lo syndich de la vila de Alcanar és estada presentada, y per mi dit notari en lo present stament legida, una supplicació del tenor següent:

Supplicació del syndich de Alcanar.

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim y molt magnífichs senyors.

Com per tot lo Principat de Cathalunya los poblats de aquell quant volen traure garrofes de dit regne per altro no paguen al General, sinó quatre dinés per lliura, ni de gran temps ensà, ni viles, ni universitats, ni particulars de aquell may han pagat major dret y als de la vila de Alcanar los deputats locals y sobrecollidors de Tortosa los han fet pagar mayor dret, del que resten agraviats, perquè és cert que

hans deuen ésser affranquits de dret y no pagar-ne tant perquè, estant junt a la marina estan agraviats de moros, per ço supplican a vostres senyories, excel·lència y micers sien servits de regular als de la vila de Alcanar en dit dret de les garrofes, conforme pagan tots los altres a quatre dinés per lliura y que no·ls sia agravi, sinó manar als exhigidors del dit dret que no·ls exhigescan de aquí al devant sinó los dits quatre diners per lliura que, tras serà fer molta justícia y desagraviar-los, ne rebrà particular mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

661v// *Die vicessima quarta novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod videant advocati, audiant et refferant. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Die vicesima quinta novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba dicti stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Lo present bras ha feta electió y nominació de mossèn Joan Burgués y de So y mossèn Phederich Pol per a què vagen ab los altres embaxadors del bras ecclesiàstich al bras real per a persuadir-los vullen adherir a la constitució del delmar en garba.

Dissentiment de mossèn Ribot.

Mossèn Antich Ribot de Palmerola dissent a tots y sengles actes de gràcia y a creximonis de salaris y a despidició de lletres.

E més, lo present bras ha feta electió y nominació per fer la embaxada als senyors tractadors del senyor don Bernat de Boxadors, mossèn Antoni Davi y de mossèn Luys Claramunt, a effecte de supplicar-los vullen donar orde que lo dit bras real vulle adherir y consentir a la constitució del delmar en garba, essent com és cosa molt sancta, axí en la consciència dels tots, com bé comú de tota la terra.

Don Bernat de Guimerà dissent a la nominació del coronista fahedora de concòrdia de tots los brassos fins sie insertat en lo present procés lo advertiment y apunctament que sobre de assò se ha fet e votant-se la constitució prohibint traurer cavalls del present Principat de Cathalunya.

662r// Lo present bras féu delliberació y conclusió que las penas de dita constitució són moderades, sols que los cavallers y persones que gosen de privilegi militar qui contra la disposició de dita constitució trauran cavalls del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya sien desterrats perpètuament en las islas de Mallorca o Menorca eo en Itàlia, y las personas plebeas incidesquen en pena de galera perpètua, y si serà estranger cayga en pena de mort natural, las quals penas no·s puguen composar, y que los cavalls qui pendran en frau sien de aquelles persones qui·ls pendran y que ab aquesta constitució sien revocades totes les pragmàtiques sobre assò fetes fins lo dia de vuy.

Lo senyor vescomte de Rocabertí proposà y fou de parer que en lo que la dita constitució diu "statuhim y ordenam" se limite hi·s diga "plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar ab lloació y approbació de la present cort", hi·s repetesca "en los llochs que en aquell aconvindrà" y en lo que diu de la forma de la pena se servesca lo stil servat fins vuy irrefagablement, sense poder-se commutar, ni composar, ab que sien revocades totes les pragmàtiques fins assí fetes sobre assò disposants, com és estat supplicat a sa magestat moltes voltes, restant en lo demés lo dit capítol en sa forsa.

Lo senyor de Monclar diu y és de parer que la pena sie del modo que diu lo senyor vescomte de Rocabertí, com estave statuhit y ordenat abans, emperò no vol que lo capítol se és legit reste en sa força.

Don Alexis Albert és de parer que per ser cosa tant perniciosa al servey de Déu y del rey passar cavalls en França, que lo cavaller o persona militar que serà trobada actualment //662v// en lo sobre dit cayga en pena de mort natural y los altres que no seran cavallers que, sols convengut de testimonis, cayguen en pena.

Mossèn Joan Blan Ribera és de vot y parer que la dita constitució sie acceptada *ut iacet* e que sie duradora fins a les primeres Corts, restant qualsevol pragmàticas fins sien fetes aserca de passar cavalls en França extinctes.

Mossèn Joan Burgés y de So vota y és de parer que lo qui·m trobarà crim fragant que incorrega de mort y lo qui serà convingut en testimoni, si és cavaller, caygue en pena de desterro per tota sa vida en alguna isla per sa magestat elegidora, y per altres qui no gosen de privilegi militar, pena de galera perpètua.

Mossèn Baptista Falcó és del parer del senyor vescomte, attès que los demés cavalls se venen a lluterans.

Don Jaume de Perapertuza és de parer que los cavallers qui seran trobats crim fragant encorreguen en pena de deu anys de desterro, y los plebeos a deu anys de galera, y qualsevol estranger, trahent cavalls de Cathalunya, encorrega en pena de mort natural, y ab aquesta constitució sien annul·lades las altras pracmàticas sobre assò disposants.

Don Bernat de Guimerà és de parer que lo qui serà trobat traure cavalls de aquest Principat a França sie condemnat, de a sos arrischs, tornar-ne altres tants de França assí, y tot lo temps que tardarà a tornar tants cavalls sie hagut per desterrat del present Principat y, trencant dit desterro, si són militars, sie condempnat en servir en hora per deu anys y lo plebeo, a galera per deu anys.

Don Jaume de Pinós diu que és de parer que la constitució //663r// tingue lloch en tot y per tot en la fragància del crim, declarant que la tal fragància sie quant se trobarà la tal persona ho persones tenir cavall o cavalls a sis llegües de qualsevol frontera de França sens haver pres albarà de guia, restant cassadas y anul·lades totes les pragmàtiques sobre assò fetes fins vuy, reste aquest capítol en sa forsa y valor, y no altrament, y ab la habilitació de les paraules apunctades per lo senyor vescomte.

Don Gispert de Guimerà diu que les penes sien moderades, e que los cavallers sien desterrats perpètuament en las islas de Mallorca o Menorca o en Itàlia, y los plebeos, galera perpètua, y los strangers, pena de mort natural, y que los cavalls que seran presos sien dels qui·ls pendran, ab cancel·lació de les pragmàtiques fins vuy fetes sobre assò disposants, y que la present constitució sie duradora fins a les primeres Corts.

Lo promotor del bras real ha refferit com aquell bras adhereix al pensament de aquest bras, ço és, que fassa nominació de tres persones, una per cada bras, per que veguen les persones qui seran sufficients y hàbils per a ordenar la corònica de Cathalunya, fent memorials de les persones que trobaran aptes per a tal càrrech, ab que, aprés que hauran fet memorial de les persones que·ls aparexerà convenir per a tal càrrech, ho hagen de refferir als brassos, ab tal que los brassos puguen fer la electió qual convé.

E lo present bras habilità la hora de la present nit fins a les onze, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell adhereix sia habilitada la present nit fins a les onze horas.

663v// Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras ha feta nominació del reverendíssim bisbe de Elna per a què veja, ensemps ab les pesones per los brassos elegidores, las personas aptes y hàbils per a ordenar la corònica.

Electió dels jutges de greuges per lo bras real.

Lo promotor del bras real ha refferit que aquell bras ha feta nominació de jutges de greuges del senyor Pere Ferreres, syndich de Barcelona, mossèn Antoni Joli, syndich de Perpinyà, y de mossèn Baptista Bordoy, syndich de Balaguer.

E lo present bras ha desliberat que los promotors de tots los tres brassos vajen als senyors tractadors fahent-los a saber la nominació dels jutges de greuges anomenats per los tres brassos, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Don Phelip Despès posà dissentiment a tots y sengles actes de la present cort.

Don Jaume de Pinós ídem.

Mossèn Antich Ribot ídem.

Don Ramon de Vilanova ídem.

En virtut de les decretacions y deliberacions per los tres brassos feta foren despedides unes lletres del tenor següent:

Lletres de mossèn Joli.

> Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los deputats del General de Cathalunya y als hoydors de comptes del dit General y a totes altres persones a qui pertanga y lo present negoci toque y tocar pugue. Salut y honor. Sabreu que lo dia present y devall scrit per mossèn Antoni Joli, notari y syndich de la vila de Perpinyà, //664r// nos és estada presentada una supplicació del tenor següent: Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents, il·lustres y molt magnífichs senyors. Per mort de micer, etc. *Inseratur*. A la qual supplicació com ha justa y rahonable per nosaltres és estada feta provisió que lo dit mossèn Antoni Joli fos ensaculat en lo dit lloch de deputat y axí de fet ensecularem, segons que ab la present ensaculam, y enseculat ésser volem, provehim y manam lo dit mossèn Antoni Joli en lo dit lloch de deputat real del predit General, vacant per mort del sobredit micer Pere Aylla, quòndam doctor en drets en la vila de Perpinyà, per ço, deduhint a vostra notícia les coses predites, del tenor de les presents vos diem y manam que, observant dita insaculatió y provisió per nós com és dit feta, encontinent aprés que les presents vos seran presentades, sens dilació y exceptió alguna, scrigau y continueu, y continuar y scríurer fassau en lo llibre y altres llochs ahont les inseculations de diputats reals se serven hi·s continuen lo dit mossèn Antoni Joli, com dit és per nós inseculat per diputat real per dita vila de Perpinyà, en lloch de dit micer Aylla, a ffi y effecte que, havent-se de fer extractió de semblants diputats reals, concorregue de fet en dita extractió, axí y per la forma que los altres, en semblants

llochs posats y insiculats concorren, tots dubtes y difficultats cessants, en testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita cort. *Data* en la vila de Monçó als vint-y-sinch de nohembre any de la nativitat del Senyor mil sinch cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona.

664v// *Die mercurii*[288]*, vicesima sexta mensis novembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.*

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en la qual convocatió y congregatió concorregueren y foren presents los següents:

Primo, lo excel·lentíssim don Jaume Ferrando Ramon Folch, òlim de Cardona, duch de Cardona, president; lo il·lustríssim don Joan de Cardona, don Galceran de Cardona, don Bernat de Boxadors, don Joachim Carrós y Centelles, don Joan de Queralt, don Plegamans de Marimon, don Jaume de Pinós, don Jaume de Cardona y de Rocabertí, don Berenguer de Peguera, don Alonso Meca, don Joan Burguès y de So, mossèn Hieròn ym Cassador, mossèn Francesch Gilabert y Pou, mossèn Miquel de Llàcera, mossèn Philip Ribes Salazar y de Tarrades, mossèn Ramon Joan de Calders y Segur, mossèn Balthezar Pardina, don Pedro de Clariana, don Francesh de Erill, //665r// mossèn Hieròn ym de Olivó, mossèn Miquel Joan de Pons, mossèn Joan Antoni Daví, mossèn Lluís de Claramunt, mossèn Onofre de Argensola, mossèn Hieròn ym Cardona, mossèn Guillem de Ivorra, mossèn Jaume Mahull, mossèn Guillem Ramon de Pons, mossèn Joan Baptista Falcó, mossèn Rafel Tuxent, mossèn Miquel de Agulló, mossèn Galceran Barceló, menor, mossèn Gaspar Ratera y de Ivorra, mossèn Hieròn ym Ivar, mossèn Francesch Joan de Copons, mossèn Phelip de Queralt, mossèn Joan Pau Malendrich, mossèn Alemany de Queralt, senyor de les Aroles, mossèn Pere Puigvert de Gravalosa, mossèn Enrrich Terça, mossèn Thomàs Gay, mossèn Luís Toralla, don Gispert de Guimerà, don Bernat de Guimerà, mossèn Jaume Salbà, mossèn Francesch Salbà y de Vallsecha, don Miquel de Meca y de Clasquerí, don Ramon d'Oms, mossèn Rafel Sanctmartí, //665v// mossèn Bernat Joan de Castells, mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, don Ramon de Vilanova, don Bernat de Pinós, mossèn Symon Joan Benet de Santcliment, senyor de Alcarràs, mossèn Benet Joan de Fluvià y Torrelles, senyor de Campins, mossèn Onofre de Cardona, mossèn Francesch de Monrodon, mossèn Onofre Boxadors, mossèn Gaspar Matís, mossèn Galceran de Barceló, mossèn Francesch Joan de Tamarit, mossèn Gaspar Dusay, òlim de Aguilar, mossèn Antich Ribot de Palmerola, mossèn Gaspar de Pons, don Gabriel de Lupià, mossèn Luys Gomar, mossèn Joseph de Ferrera, mossèn Jaume Ferrer, don Balthesar d'Oms, mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, mossèn Luys Dezvalls, mossèn Joan Josep de Montagut y Vallgornera y Desbals, don Galceran de Lupià, mossèn Hierony Joan, mossèn Pere Cassador, don Miquel Albert, don Alexos Albert.

288 *Ha de dir: "martis".*

Los quals, axí com és dit, congregats, don Jaume de Pinós, don Ramon de Vilanova, don Phelip d'Espès //666r// y mossèn Antich Ribot de Palmerola, alsaren los dissentiments per ells posats a tots actes.

Mossèn Joan Andreu Blan, àlias Ribera, posà dissentiment a tots actes de gràcia.

Don Joan de Pinós, donzell, en Gironella domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell legida.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras haurie pensat que serie bé que·s tornàs a solicitar als senyors tractadors perquè fossen servits procurar ab lo bras real vullen adherir a la Constitutió del "Delmar en garba". E lo present bras adherí al pensament del bras ecclesiàstich.

Lo il·lustríssim senyor don Joan de Cardona comparegué en lo present stament y jurà en ànima sua, la mà dreta sobre los pits posada, com és pràtica dels prelats y comanadors, en la forma acostumada a ell legida.

Lo promotor del bras ecclesiàtich ha refferit que aquell bras ha feta electió per a presentar lo memorial dels agravis a sa magestat, attès lo die present à de venir en la present iglésia per a lo sòlio dels valencians, del reverendíssim bisbe de Vich, lo reverendíssim abat de Poblet y lo canonge Cellers, capitular de Barcelona.

E més, à reportat que, per donar les Constitutions a sa magestat, aquell bras ha elegit y anomenats los matexos que entrevingueren y foren anomenats en aquell bras per fer las ditas Constitutions, que són: //666v// lo reverendíssim bisbe de Elna, lo molt reverent abat Pla, lo molt reverent abat de Gerri, lo reverent canonge Reig, procurador del il·lustríssim y reverendíssim archebisbe deTarragona, lo ardiacha Coma de Vich y lo canonge Thomàs, capitular de Gerona.

E més, ha reportat dit promotor del bras ecclesiàstich que aquell bras ha feta electió per a combinar los apunctaments fets al Redrès del General al reverent abat de la Real y lo canonge Masdamont.

E més, à reportat dit promotor que aquell bras per a presentar la scriptura de la nominació y electió dels jutges de greuges ha anomenat lo canonge Masdemont. E lo present bras en lloch y per absèntia del vescomte de Canet ha anomenats lo il·lustríssim don Joan de Cardona, lo qual, ensemps ab don Alexandre d'Alentorn, en absència de don Onofre d'Alentorn, son pare, don Plegamans de Marimon, mossèn Joan Andreu Blan, àlias Ribera, mossèn Joan Cella y de Taffurer y mossèn Jaume Salbà, los quals vaian ab los altres anomenats per lo bras ecclesiàstich a presentar ditas Constitutions a sa magestat.

E per comprobar y combinar la scriptura de las Constitutions lo present bras ha anomenat mossèn Joan Cella y de Taffurer y mossèn Miquel Joan Andreu.

E per presentar la súpplica a sa magestat per la nominació dels jutges de greuges lo present bras à anomenats lo il·lustre don Francesch Dalmau de Rocabertí, vescomte //667r// de Rocabertí, don Joan de Queralt y mossèn Jaume Joan Mahull.

E per presentar los agravis que resten ha anomenats los matexos qui foren elets per fer los memorials de dits agravis, ço és, don Jaume de Cardona y de Rocabertí, don Berenguer de Peguera y mossèn Pere Cassador, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha refferit que aquell bras ha feta electió per presentar la scriptura apunctada de la nominació de jutges de greuges de micer Nicholau

Frexanet, altre dels syndichs de Lleyda, mossèn Christòfol Gili, syndich de Tortosa, mossèn Joan de Ortodó, syndich de Puigcerdà.

E més, ha reportat com en lloch y per la absència de mossèn [Boldó][289], syndich de Perpinyà, ha anomenat a mossèn Miquel Terrena, també syndich de Perpinyà, a effecte de presentar las Constitutions a sa magestat.

***Provisio in facto* de Riber y Mullola.**

En lo fet y causa vertent entre lo discret mossèn Agustí Riber, notari de Tarragona, de una part, y mossèn Baptista Mullola, notari de Tarragona, de present scrivà del stament ecclesiàstich, de part altra, devant los tres brassos de Cathalunya sobre la provisió de notari de la col·lecta de la ciutat de Tarragona per los tres braços de Cathalunya, de consell dels advocats de aquells feren la deliberació següent:

> Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat //667v// de present celebre en la vila de Monçó. Lo stament ecclesiàstich, hoyda la relació dels advocats, attento que a vint-y-tres de octubre prop passat la present Cort, tenint notícia de la malaltia de Damià Gili, últim possessor del dit offici de scrivà del deputat local de la ciutat y col·lecta de Tarragona, se reservà la provisió fahedora de aquell, abdicant-la als deputats del General de Cathalunya en Barcelona residents; y aprés, a vint-y-quatre de dit mes, entenent que here ja mort dit Gili, féu la dita Cort provisió de dit offici a Baptista Mullola ab expressa provisió que la gràcia li corregue del dia de la mort de dit Gili; y attento que la provisió feta per los dits deputats a dit Agustí Riber fonch a vint-y-sinch de dit mes de octubre, y axí, un dia aprés de la dita gràcia y provisió feta per la Cort a dit Mullola, és valida y ha de tenir effecte y valor y que la dita provisió de dits deputats és nul·la e invàlida y no té ni ha pogut tenir effecte ni valor y que per consegüent lo dit Riber ha de ser tret y llevat de la possessió de dit offiçi, si alguna tenia ho havia pres, y lo dit Mullola ha de ésser posat en real y actual possessió de dit offici en cas que no la tingue y tenint-la ja presa y ha de ser conservat y mantengut en aquella, no obstant la llitis pendència al·legada per dit Riber devant dels deputats de la qual no conste, ans del contrari, per la lletra despedida per dits deputats a vint-y-set de octubre, la qual fonch dirigida y presentada al diputat local de Tarragona y en cas que de aquella constàs no se'n haurie ninguna consideraçió perquè dits deputats, essent inferiors a la Cort, no han pogut ni poden conèxer de les gràcies y provisions fetes per la Cort, y que per lo effecte sobre dit sien fetes //668r// y despedides lletres y altres provisions necessàries y oportunes. Miquel Çarrovira. Ferdinand Quintana. Frexenet. Cornet. Junyent. *Fidem facit de predictis Onophrius Paulus Cellers, canonicus et sindicus ecclesie Barchinone.*
>
> *Fuit lecta huiusmodi provisio in stamento militari dictis die et anno et fuit huiusmodi provisio laudata et approbata. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barchinone.*

En virtut de la qual deliberació y provisió foren fetes y despedides a instància de mossèn Baptista Mullola, notari, les lletres següents:

289 *Espai en blanc.*

Lletres despedides a instància de mossèn Mullola.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebra en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverents nobles y magnífichs senyors los deputats del General del dit Principat de Cathalunya residents en Barcelona y al deputat local de la ciutat y col·lecta de Tarragona y altres qualsevol officials del General a qui lo present negoci tocque y tocar pugue y a qualsevol de vosaltres. Salut y honor. Sabreu que en la causa y litte que devant nós s'és portada per y entre Joan Baptista Mullola, //668v// notari y scrivà del stament ecclesiàstich en les presents Corts, de part una, y Agustí Riber, notari de la ciutat de Tarragona, de part altra, de y sobre lo offici de escrivà del deputat local de la ciutat y col·lecta de Tarragona lo dia present y devall scrit, hoyda la relació dels advocats de dita Cort, havem pronunciat y declarat en la forma següent: Attento que a vint-y-tres de octubre proppassat *Inseratur prout desuper est inçerta.* A més de la qual deliberació forem per dit Joan Baptista Mullola supplicats que en exequció de aquella li manassen fer y expedir les presents. Y perquè aprofitaria poch si aquelles no tinguessen deguda exequció, per ço, deduhint a vostra notícia les coses sobredites, ab tenor de les presents vos diem, encarregam y manam que encontinent rebudes les presents y sempre y quant per dit Joan Baptista Mullola o per son procurador sereu requets, li doneu y lliureu, eo donar y lliurar fassau, real y actual possessió del dit offici de scrivà del deputat local de Tarragona, del qual, com està dit, per la present Cort, és estat llegíttimament provehit y com a tal lo tingau, tracteu y reputeu y tractar y reputar fassau, si e segons en les lletres de la gràcia a ell feta per la present Cort se conté. Y en cas que dita possessió li sie estada donada, o per ell presa, en aquella lo mantingau y conserveu y mantenir y conservar fassau, tota dilació cessant. Y no resmenys de nostra part amonesteu y maneu, segons que nós ab les presents amonestam y manam, al dit Agostí Riber que, sots pena de tres-cents ducats de sos béns exhigidors y als còffrens del General applicadors y de altres penes a vostre arbitre imposadores del exercisci de dit offici dependents y emergents de aquells, directa o indirectament, no se entremeta ni al //669r// dit Mullola, llegíttimament provehit de dit offici, impedesque, perturbe ni moleste, ans bé qualsevol llibres, processos ni altres scriptures y lo sagell de la dita deputatió local y altres coses al dit offici concernents y tocants, que en son poder tingue, restituesque, done y lliure al dit Mullola, legíttimament provehit de aquell, altrament fent lo contrari contra ell y sos béns a declaratió y exequtió de dites penes procehireu si y segons serà de justícia, tota dilació, exceptió y consulta cessants. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents, sotascrites de mà dels tres presidents, y sagellades ab lo sagell maior de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó a vint-y-sis del mes de nohembre, any de la nativitat del Senyor, mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Fuit intimata et notificata dicta deliberacio discreto Gabrieli Guardia, procuratori dicti Riber, dictis die et anno, per Ludovicum Martí, portarium stamenti ecclesiastici sic refferentem.

Lo excel·lentíssim don Joan de Súnyega, comanador major de Castella, comparegué en lo present bras y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en la qual convocatió y congregatió foren presents los devall scrits y següents:

Primo, lo excel·lentíssimo don Ferrando Ramon Folch, òlim de //669v// Cardona, president, lo excel·lentíssimo don Joan de Súnyega, comanador major de Castella, lo il·lustre don Francesch Dalmau de Rocabertí, vescomte de Rocabertí, lo il·lustre don Joan de Cardona, don Jaume de Cardona y de Rocabertí, don Galceran de Cardona y de Rocabertí, don Galceran de Cardona, don Joan de Queralt, don Bernat de Guimerà, don Alexandre d'Alentorn, don Dalmau de Rocabertí, don Miquel Mecha y de Clasquerí, don Alexos Albert, don Garau de Marimon, don Gispert de Guimerà, don Federich Despalau, don Gerònym de Paguera, don Phederich Desbosch y de Sanctvicents, don Pedro de Clariana, don Ramon d'Oms, don Gabriel de Lupià, don Ramon de Vilanova, don Alonço Mecha, don Balthezar d'Oms, don Francesch de Marimon de Jafir *(sic),* don Francesch de Erill, don Plegamans de Marimon, don Bernat de Boxadors, //670r// don Joachim Carrós y de Centelles, mossèn Joan Antoni Daví, mossèn Miquel Baptista Falcó, mossèn Jaume Salbà, mossèn Luys de Claramunt, mossèn Joan Lull, mossèn Hierònym Cassador, mossèn Gaspar de Perves òlim de Vilanova, mossèn Thomàs Güell, mossèn Hierònym Cardona, mossèn Hierònym Descallar, mossèn Bernat de Aymerich y Cruylles, mossèn Miquel de Agulló, mossèn Antoni Bou, mossèn Joan Burguès y de Sso, mossèn Miquel de Llàssera, mossèn Antich Ribot de Palmarola, mossèn Miquel Joan de Olzinelles, mossèn Joseph de Bellafilla, mossèn Phederich Pol, mossèn Gismundo Ortís, mossèn Miquel Pol, mossèn Luys Desvalls, mossèn Martí Joan d'Espuny, mossèn Gaspar de Rattera y de Ivorra, mossèn Onofre de Argensola, mossèn Ramon Joan de Calders y de Segur, mossèn Joan Francesch Copons, mossèn Raphel Luys de Terrades, mossèn Joan Batista Ferrer de la Mora, //670v// mossèn Jaume Ferrer, mossèn Balthezar Pardina, senyor de Vernet, mossèn Luys de Queralt, mossèn Luys de Toralla, mossèn Alemany de Queralt, mossèn Hierònym Sanctmartí, mossèn Pere Cassador, mossèn Raphel Sanctmartí, mossèn Francesch de Argensola, mossèn Guillem de Ivorra, carlà de Corbins, mossèn Guillem Joan de Ivorra, carlà de la Guàrdia, mossèn Phelip Ribes Salazar y Terrades, mossèn Galceran Cahors y de Soler, mossèn Galceran de Barceló, mossèn Luys Gomar, mossèn Bernat Joan Castells, mossèn Pere Puigvert de Gravalosa, mossèn Joan Francesch Pagès, mossèn Hierònym Castro, mossèn Hierònym Sanctjust, mossèn Francesch Gilabert y Pou, mossèn Francesch Joan de Tamarit, mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, mossèn Hierònym Joan, mossèn Benet Joan de Fluvià y Torrelles, senyor de Campins, mossèn Hierònym Galceran Seràpio de Sorribes, mossèn Joseph de Ferrera, mossèn Jaume Mahull, mossèn Hierònym de Olivó, micer Hierònym Martí, //671r// mossèn Galceran Oluya, mossèn Honofre Cardona, mossèn Joan Andreu Ferrer, mossèn Symon Joan Bonet de Santcliment, senyor de Alcarràs, mossèn Galceran de Barceló, menor.

Lo reverendíssimo de Elna, los molt reverent abat Pla, lo molt reverent abat de Gerri, lo il·lustríssim don Joan de Cardona, don Alexandre d'Alentorn, don Plegamans de Marimon, micer Joan Çella y de Taffurer, lo canonge Reig, procura-

dor del il·lustríssimo y reverendíssimo arquebisbe de Tarragona, lo ardiacha Coma de Vich y lo canonge Thomàs, capitular de Girona, miçer Miquel Sarrovira, altre dels syndichs de Barcelona, mossèn Algaró, altre dels syndichs de Leyda, mossèn Montornès, syndich de Tortosa, mossèn Miquel Terrena, syndich de Perpinyà, micer Mascaró, syndich de Vilafrancha de Panadès y micer Francesch Monserrat, syndich de Balaguer, anaren ab embaxada a la sacristia de la present iglésia, en la qual sa magestat here vingut, per a presentar a sa magestat alguns capítols de las Constitutions per los tres brassos ordenats y supplicar a sa magestat fos de son real servey manar decretar y loar aquells.

Lo noble don Jaume de Cardona, don Berenguer de Peguera y mossèn Pere Cassador, anaren a la dita sacristia per a presentar a sa magestat la part dels agravis que restaven a presentar y supplicaren a sa magestat[290] fos servit manar desagraviar las personas agraviadas.

Lo molt il·lustre don Francesch Dalmau de Rocabertí, vescomte de Rocabertí, don Joan de Queralt y mossèn Jaume Mahull, ensemps ab les altres persones elegides per los tres brassos, foren tramesos a sa magestat per a presentar-li una supplicació //671v// contenint en si la nominació dels jutges de greuges feta per los tres brassos, la qual supplicatió és del tenor següent:

> Sacra, catòlica, real magestat.
>
> Com la provisió dels greuges provenints axí per deutes deguts per vostra magestat, o predecessors de aquella, demandes, revocations de privilegis com altres, eo administració de sa justícia de aquelles, breument fahedora, torne en gran servey de Déu, mèrit y descàrrech de la ànima y consciéntia de vostra magestat, consolatió, repòs y benefici de sos vassalls y súbdits, per ço, senyor, los tres staments o brassos del present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya per vostra magestat en la Cort General de la present vila de Monçó, convocats y congregats, supplicquen a vostra magestat sie mercè sua de present deputar y nomenar per la part de aquella en reparadors, provehidors y determinadors de greuges donats y donadors en la present Cort, axí per deutes com per altres demandes, per revocations y privilegis et altres, algunes persones e la dita Cort anomenarà altres per quiscun bras de aquell de bona fama, sciéntia y consciéntia, temens Déu, cathalans als quals plàcia a vostra magestat donar y atorgar ab consentiment de la dita Cort ple bastant, absolut y irrevocable poder de conèxer e determinar, diffinir y exequtar simplament y de pla, la sola veritat del fet attesa, tots y sengles greuges fets per vostra magestat e per sos predecessors de gloriosa memòria e per los tinents generals, governadors generals e portantveus de aquells, capitans generals e llochtinents de aquells e per altres officials de vostra magestat e per llurs llochtinents en qualsevol nom creats al dit Principat de Cathalunya //672r// y Comptats de Rosselló y Cerdanya, deutes, demandes per revocations de privilegis o provisions com altres a qualsevol bras, estament o universitat e singulars del dit Principat en qualsevol manera, donats, donades e donadores en la present Cort o davant los dits provehidors de greuges, deutes, demandes o revocations de privilegis o provisions et altres, dins lo terme o termens qui a dar dits

290. *A continuació, ratllat,* la part dels agravis.

greuges o demanda o demandes seran assignats, e de tots los mèrits y dubtes devallants en qualsevol manera dels dits greuges, mèrits y dubtes de aquells dependents y emergents e deutes, demandes, revocations de privilegis e provisions et altres. Los quals provehidors fassen y hagen fer y administrar sobre los dits greuges, deutes, demandes e revocations de privilegis e provisions et alies mèrits y dubtes de aquells dependents y emergents, incidents annexos y connexos, ensemps o departidament, als proposant los dits greuges, deutes, demandes, revocations de privilegis o provisions, justícia spatxada servant los Usatges de Barcelona, Constitutions generals y Capítols de Cort de Cathalunya y altres lleys dels dits Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya; prometent vostra magestat per pacte special que la dita comissió y poder no revocarà, empatxarà, impugnarà y contravindrà, ni revocar, empatxar, dilatar ni contravenir permetrà per algun official de vostra magestat ni per altra qualsevol persona directament o indirecta, ni per altra qualsevol manera o via en algun acte o fet tocant lo dit poder, conexensa, decesió, determinació o exequtió dels dits greuges, deutes, demandes, revocations de privilegis o provisions, ans aquells sia tin//672v//gut donar o fer donar tot andrés y aviament per spatxament e decisió dels dits fets de la dita justícia. E que los provehidors e determinadors predits haien prestar, ço és, los laychs sagrament e homenatge, e tots hoyr sentència de excomunicatió de procehir y declarar en los dits affers ab tota diligència, segons dret, justícia y bona equitat y rahó, Usatges, Constitutions, actes y Capítols de Corts, usos y costums tinguts y servats en diffinir y determinar los dits greuges, deutes, demandes, revocations de privilegis o provisions en lo breu temps e spay que poran sumàriament y de pla durant la present Cort ans que aquella sie finida e closa e dins deu mesos comptadors del dia de la conclusió de la present Cort en havant, tot amor y temor, odi y ranchor, profit y sperança de aquell o de altre qualsevol, desordenada affectió y voluntat a part posats. Entès, emperò, que dits provehidors de greuges no puguen cometre ni delegar les sobredites causes a alguna persona, ans per ells matexos sien tinguts y obligats finir y determinar les dites causes. E los dits reparadors de greuges que se trobaran en Barcelona puguen fornir lo procés fent les provisions necessàries fins a la sentència diffinitiva exclusive. Y los qui seran absents sien tinguts y obligats de venir y residir a la dita ciutat de Barcelona o allà hont lo canceller volrà havent pesta en la dita ciutat de Barcelona, lo que Déu no vulle, dins set mesos comptadors del dia de la conclusió de les presents Corts, perquè dins lo temps restant residen y fassen residència en dita ciutat o lloch ahont lo canceller volrrà en lo dit cas de pesta en dita ciutat y entengan en la expedició de la justícia de ditas causas. E si a cars serà que //673r// dits reparadors de greuges o algú de aquells dins los dits set mesos no venie o venien y no residien en la dita ciutat de Barcelona, o los sobredits si aquell o aquells seran dels nomenats per vostra magestat, lo canceller, vicecanceller o regent la cancelleria sien tinguts de elegir, anomenar altre o altres en lloch de aquell o aquells absents; e si seran dels nomenats per los dits tres staments o brassos, los deputats del present Principat fassen y sien tinguts fer electió y nominació en lloch de aquell o aquells qui absents seran. E los dits reparadors de greuges sien tinguts y obligats en sentençiar, finir y determinar les sobredites coses dins los tres últims mesos, sots pena de perdre *ipso facto* lo salari, ultra que

sien tinguts y obligats de prestar sagrament y homenatge y hoyr sentència de excomunicatió segons dalt és dit. E lo canceller, vicecanceller o regent la Cancelleria haje assignar lloch ahont los dits provehidors de greuges serant tinguts de ajustarse cada dia, una vegada de matí y altra després dinar, per oyr les parts, sentenciar y diffinir dites causes. E per ço los provehidors de greuges ecclesiàstichs prestaran sagrament, los llaychs sagrament y homenatge. E més, plàcia a vostra magestat manar y ordenar a qualsevol qui serà llochtinent general y portantveus de general governador e als canceller, vicecanceller e regent la Cancelleria, per bon spaxament dels dits greuges, presten sagrament que, de continent que·ls seran trameses provisions, lletres e sentènties emanades e promulgades per los dits provehidors, aquells hajen encontinent exequtar sens dilació y exceptió alguna. E semblant jurament hajen fer y prestar los prothonotaris, llochtinents, regents, secretaris, //673v// si n'i haurà, scrivans de manament y altres, tant com ha quiscú per càrrech de son offici pertany lliurar totes y sengles provisions e actes mencionats, franchs de tot dret de registre y de sagell; manant axí mateix vostra magestat, ara per llavors, a tots los officials ordinaris e altres qualsevol presents y sdevenidors, als quals la exequtió de les sentències de dits greuges y demandes se pertany o serà comesa, que aquelles hajen de fer y fassen promptament, tota exceptió y scusa cessants, segons per los jutges o provehidors de greuges, deutes o demandes serà declarat, servant-ho a la ungla com acte de Cort y juy en Cort donat per los jutges elets per la Cort. E per lo semblant, que dits jutges e exequtors hajen y sien tinguts exequtar les sentènties donades per los provehidors de greuges de les Corts passades en tot lo que no seran executades. Y los que han obtingut dites sentències y no hauran rebut, ni seran estats satisfets que no sien tinguts ni obligats donar demandes, ni demanar, ni fer procés en lo que restaran cobrar devant los provehidors de greuges ara eligidors, ans ditas sentènçias ja donades sien portades a exequtió. E los qui han obtingut ditas sentències sien admesos en lo compartiment fahedor de aquella quantitat que als agraviats o donants demandes y altres en la present Cort serà reservada y consignada; sien satisfets y pagats, axí com si ara de nou obtenien sentències, sols al jutge exequtor o als qui faran dit compartiment fassa fe y exhibició de les sentències y del que resten a cobrar. E la dita Cort nomenà per sa part los següents, ço és, per lo stament ecclesiàstich los reverents micer Ferrando Quintana, doctor en drets, procurador del bisbe //674r// de Urgell, mossèn Rafel Oms, ardiacha major, canonge y síndich del capítol de Tarragona y micer Onofre Pau Cellers, en drets doctor, canonge y síndich del capítol de Barcelona, per lo bras militar don Berenguer de Peguera, mossèn Jaume Salbà y mossèn Gismundo Ortiz, donzells; e per lo bras real mossèn Pera Ferreres, syndich de la ciutat de Barcelona, mossèn Antoni Jolí, syndich de la vila de Perpinyà y mossèn Joan Baptista Bordoll, syndich de la ciutat de Balaguer. Y per quant la nominació de jutges y provehidors de greuges no és stada feta per part de la present Cort fins a la fi de aquella y està ja per a finir, supplican a vostra magestat los tres brassos de la present Cort sie vostra magestat servit que los que donaran greuges pugan dar y presentar aquells dins trenta dies no feriats aprés de la conclusió de les presents Corts, donant-se dins dits trenta dies valeguen tant com si fossen presentats durant la present Cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Plau a sa magestat. Y accepta la nominació feta per la Cort de provehidors de greuges y per sa part nomene lo canceller micer Hierònym Manegat, micer Miquel Terça y micer Miquel Joan Quintana, regents la Cancelleria en lo Consell Supremo, micer Miquel Cordelles, regent la Cancelleria en Cathalunya, don Enrich de Cardona, portanveus de general governador en Cathalunya, micer Martí Joan Franqueza, advocat fiscal, micer Francesch Puig, advocat fiscal patrimonial, micer don Luís de Peguera de Consell de sa magestat, Miquel Gort, secretari de sa magestat, als quals, junctament ab los que la Cort ha donats, dóna ple, bastant, absolut e irrevocable poder //674v// de conèxer, determinar, diffinir y exequtar simplement e de pla, la sola veritat del fet attesa y considerada, tots y sengles greuges de revocations de provisions y privilegis eo administració de la justícia e altres qualsevol greuges donats y donadors, y encara de deutes y demandes donadores y tots los mèrits y dubtes ab incidents dependents y emergents, dins lo temps de la present Cort, segons en les proppassades Corts per sa magestat celebrades en la vila de Monçó y acabades en Barcelona y altres fonch per sa magestat donat y és acostumat donar. Los quals greuges, revocations de provisions e privilegis eo administració de justítia e altres deutes y demandes donats y donades, donadors y donadores, los dits provehidors de greuges hagen y sien tinguts per si mateix, sens tenir facultat de cometre ni delegar a ningú, declarar, decidir y determinar ans que la present Cort sie finida y closa, o dins deu mesos aprés immediadament següents, comptadors del dia de la conclusió de la present Cort en havant. E que los dits provehidors de greuges hajen y sien tinguts jurar y hoyr sentència de excomunicatió en la forma acostumada. E que lo canceller o vicecanceller o regent la Cancelleria de sa magestat puga subrogar en lloch dels absents, impedits o suspitosos, dels nomenats per part de sa magestat; e los deputats del Principat de Cathalunya en lloch dels nomenats per part dels staments de dita Cort absents, impedits y suspitosos, e com dalt és dit, altres persones hàbils y sufficients, tenint las qualitats requerides, axí que tanta veu y potestat tinguen los nomenats y nomenadors per part dels dits staments e per lo contrari, encara que no fossen iguals en nombre per servar //675r// igualtat. E los qui seran absents sien tinguts y obligats venir dins set mesos comptadors de la conclusió de la present a la ciutat de Barcelona y en aquella residir lo restant temps dels dits deu mesos o allà ahont lo canceller, vicecanceller o regent la Cancelleria en son cars volran, havent just impediment en dita ciutat de Barcelona dins los quals set mesos dits provehidors de greuges qui·s trobaran en Barcelona, o en dit lloch elegidor en ca[r]s de impediment en Barcelona, puguen instruhir los processos; y encara passats los dits set mesos, si alguns ne restaran per instruhir, si les parts voldran pus emperò y reste temps per poder veure, regonèxer y sentenciar dits processos y en los dits tres mesos derrers los provehidors de greuges entenguen en la expedició de les dites causes, entès emperò que en cas de just impediment, com dit és, en Barcelona se haje de elegir y anomenar per a la residència, cognició y expedició de sus dites aquella ciutat, vila o lloch ahont serà o se celebrarà la Real Audièntia per lo lloch-tinent general o en absèntia de aquell ahont lo portantveus de general governador serà o tindrà audièntia. E lo que serà declarat per dits provehidors de greuges sie exequtat ab tot effecte e sens impediment algú, volents que las declarations per

ells fetas hajan tanta forsa y valor com les sentènties e declarations donades per los provehidors de greuges en les últimes Corts per nós celebrades en la vila de Monçó y acabades en la ciutat de Barcelona y en altres Corts elegits y assignats han tengut. E plau a sa magestat que totes les sentènties, provisions y exequtorials y qualsevol altres actes se han de expedir per la //675v// rahó desús dita se expedescan y sien expedides franques de sagell. Prometent sa magestat que la dita commissió o poder sa magestat no revocarà, empatxarà, ne revocar o empatxar, impugnar o contravenir permetrà, per algun official ne per altre qualsevol directament o indirecta, manant ab la present a tots e sengles officials de sa magestat que les declarations, provisions e exequtions de y per los dits provehidors de greuges donades e fahedores hagen e sien tinguts fer expressament, tota exceptió y escusa cessants, segons que per los dits provehidors de greuges serà declarat. E plau a sa magestat que los greuges se puguen presentar dins quinse dies no feriats aprés de la conclusió de les presents Corts, los quals valeguen com si fossen estats presentats durant la present Cort. *Scriba per sacram, catolicam, regiam magestatem, die vigesima sexta novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, in Curiis Montissoni. Franquesa, prothonotarius.*

De part dels brassos del Regne de València vingué embaxada al present bras donant resposta a la que per part de aquest Principat a aquell Regne era estada feta sobre la seperació de la casa de Nostra Senyora de Monserrat de la congregació de Valladolit y refferiren que per quant de part de aquest Principat en aquell Regne ere estat refferit que, per evitar los inconvenients grans que en aquella casa se són seguits per la mala administraçió que les persones estranyes han //676r// tinguda en aquella casa, convenia molt fos aquella casa separada de la congregació de Valladolid y pus té casas sufficients en aquella, unides dins lo present Principat y que, per so, se demanave volgués aquell Regne supplicar a sa magestat fos servit que aquella casa fos seperada de dita congregatió de Valladolid y fos feta província separada, de la qual cosa, aquell Regne rebé molt particular contento y alegria offerint-se occasió per haver de mostrar la gana y voluntat que té y sempre han tingut de servir an aquest Principat. Y axí se ha madurament tractat en aquells brassos lo que en aquest particular convenia e considerades moltes coses y vehent que la resposta de sa magestat està a la mà de dir que, estant aquella casa en vista com està que al present, no·s poria concedir lo que·s supplica, que quant la visita serà concluyda se veurà lo que més convinga. Y aquell Regne, per lo desig que té de que lo desig y gana de aquest Principat tingue y sortesca son effecte y vehent que ab aquesta conjectura no sucehiria com se desija, ha determinat que serie millor sperar altra conjectura, offerint-se aquell Regne al present y en tot temps que aquest Principat sie servit sa bona voluntat prompta per a la ocasió de fer en aquest particular tot lo que convindrà.

Per part del reverent rector de la iglésia parrochial de Sanct Jaume de Barcelona és estada presentada y en lo present stament legida una supplicació del tenor següent:

Supplicació del rector de sant Jaume.

Molt il·lustres y reverendíssims, molt il·lustres, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Los deputats predecessors de aquestos, regonexent a la //676v// iglésia parrochial de sanct Jaume de la ciutat de Barcelona que en la casa de la deputatió que és de aquella parròchia y és feta de diversas casas de la mateixa parròchia per lo General compradas y en aquella applicadas, assenyaladament de las casas que foren de mossèn Benet Ferran, del canonge Vilar, de la senyora Hierònyma Vilana y de Monrodon, de pochs anys ensà compradas las tres casas a la fi del trienni proppassat, comprades de la senyora dona Hierònyma Cabrera y regonexent també que totes aquexes cases heren de molta calitat y habitades de persones y parrochians que donaven molt útil al rector de dita sglésia, lo qual ha cessat molts anys fa, y que de justícia lo General tenia obligació de satisfer a dit rector la falta de dits drets de parrochiatge, delliberaren, a consell de sos assessors, que per aquells y per los de altres casas que resten a comprar a la part de Sanct Jaume, fossen donades quiscun any sinch lliures al dit rector en lo mes de juliol y fou aquella tatxa molt llimitada segons la calitat y importància de ditas casas y volgueren ab dita delliberació que li fossen assentades ab lo capbreu dels càrrechs del mes de juliol perquè quiscun any se reben del recional y no·s pugan pendre, ans se conserven millor y sempre se veja la dita regonexensa y satisfactió del General y quant dit rector ha volgut fer assentar lo dit càrrech y valer-se de la dita deliberació alguns officials de la Deputatió le·y han impedit pretenent que los senyors deputats no poden carregar censal prenent en assò gran error y equivocant los tèrmens dels negocis de la Deputatió, per quant aqueix càrrech no és censal ni té que fer en res en spècie //677r// y naturalesa de censal, sinó que és un càrrech en la Deputatió justament imposat per satisfer la obligació de dits drets de parrochiatge, axí com se imposen y se scriuen y continuen en los capbreus de la Deputació los censos que carregan de nou per las mortitzations de ditas casas y altres comprades per lo General en diversas parts de Cathalunya y las pagas dels salaris y altres càrrechs ordinaris del General y està molt bé al General que aqueix càrrech resta en la Deputatió per effecte tant just y sanct com és posat, exhibint per lo reverent rector de dita sglésia la dita deliberació *ut ecce*. Supplica a vostres senyories y mercès la manen executar y servar y en exequció d'ella manen assentar lo dit càrrech y pagar las sinch lliures que en dit mes de juliol se li havian de pagar y aprés quiscun any en dit terme y en tot ministrar-li compliment de justícia, lo offici de vostres senyories y mercès, implorant. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

A vint-y-sis de nohembre, mil sinch-cents vuytanta-sinch lo stament ecclesiàstich, attesa la pobresa de la dita rectoria de Sanct Jaume, per los respectes en la supplicació contenguts delliberen que, per los deputats del General de Cathalunya, sien deposades en la Taula de la ciutat de Barcelona dites y scrites al dit rector cent lliures, moneda barcelonesa, les quals no puguen ésser tretes sinó per smerç fahedor a for de censal mort a obs y utilitat del dit rector y de sos successors en dita rectoria y que aquesta quantitat se li assigne per almoyna y caritat, manant que en los llibres de la Deputatió la delliberació feta per los deputats a trenta de juliol, mil sinch-cents vuytanta-quatre en aquest negoçi de donar sinch lliures cada un any a dit //677v// rector sie cancel·lada y per assò sien fetes les lletres necesàries. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Dit die, vint-y-sis de dit mes de nohembre, fonch legida en lo stament militar y fonch provehit lo mateix que és estat provehit en lo bras ecclesiàstich. *Scriba stamenti militari, Joannes Sala, notarius.*

Don Jaume de Pinós, corroborant lo seu dissentiment de gràcia, declarà aquell tingue lloch en tots los actes de gràçia de qualsevol estat que sien, specialment en las gràcias se han de fer de pecúnies del General. Don Alonso de Mecha posà dissentiment a tots actes de gràcia. Don Alexandre d'Alentorn posà dissentiment a tots actes de gràcia. Mossèn Hieronym de Olivó posà dissentiment a tots actes. Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera ídem. Mossèn Baptista Falcó ídem. Don Jaume de Perapertuza ídem. Don Alexandre d'Alentorn ídem. Mossèn Gaspar Retera ídem. Don Jaume de Pinós ídem.

E en virtut de les deliberacions per los brassos fetes, foren despedides unes lletres del tenor següent:

Letres del rector de Sant Jaume de Barcelona.

Los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als ínçoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverents, nobles y magnífichs //678r// senyors los deputats del General de Cathalunya residents en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per part del reverent rector de la iglésia parrochial de sant Jaume de la ciutat de Barcelona nos és estada presentada una supplicatió del tenor següent. *Inseratur*. A la qual supplicació per nós fonch feta provisió que, atesa la pobresa de dita rectoria de Sanct Jaume per los respectes en la supplicació contenguts, per vosaltres dits deputats sien deposades en la Taula de la ciutat de Barcelona cent lliures moneda barcelonesa, dites y scrites al dit rector, les quals no puguen ésser tretes sinó per esmerç fahedor a for de censal mort a obs y utilitat del dit rector y de sos successors en dita rectoria y aquesta quantitat se li assigne per almonya y caritat, manant que en los llibres de la Deputatió sie cancel·lada la deliberació feta per los deputats a trenta de juliol, mil sinch-cents vuytanta-quatre en aquest negoçi de donar sinch lliures cada un any al dit rector y per ço fossen fetes les lletres necessàries. Per ço, intimant y notificant-vos la dita y per nós feta provisió, vos diem y manam que totes les coses sobredites, rebudes les presents, cumplau y executeu y cumplir y executar fassau, tota dilació, exceptió y escusa cessants. En testimoni de les quals coses havem manat fer expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstich y militar a vint-y-sis de nohembre y quant al bras real a quatre de dezembre, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch.

Per mossèn Joan Navarro, syndich de Camprodon, fonch presentada una supplicació del tenor següent:

//678v// Reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Supplicació de mossèn Joan Navarro de Camprodon.

Joan Navarro, syndich de la vila de Camprodon, reporte les lletres citatòries per los tres brassos de la present Cort emanades contra lo discret mossèn Bernat Francolí, notari de dita vila, regint lo offici de assessor del deputat local del

General de dita vila y col·lecta, fent fi del acte de la presentació de aquelles ab acte auctèntich y acuse la contumàcia al dit mossèn Bernat Francolí, ligítimament citat y no comparent, supplicant en sa contumàçia ésser passat havant en lo present negoci. Y attesa la qualitat de la causa y la brevedat del temps per als negocis de les presents Corts assignat, sie procehit en dit negoçi sumàriament, reproduhint la supplicació per ell a sinch del mes de octubre proppassat donada y la provisió a ella per vostres senyories, excel·lència y mercès feta humilment. Per ço, dit síndich supplique a vostres senyories, excel·lència y mercès sie declarat conforme a Constitutions de Cathalunya y altrament sie, segons en la calendada supplicació se conté y se servesquen provehir, que les intimes que en aquest negoçi se hauran de fer les exequten qualsevol dels porters dels tres brassos de la present Cort y en tot ser-li administrada justícia, lo noble offici de vostres senyories, excel·lència y mercès humilment implorant. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die vicesima sexta novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod comitatur advocatis, //679r// qui audiant, videant et refferant. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Oblata et lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico. Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Die tertia novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, convocati in stamento ecclesiastico assignant ad debitam provisionem ad horam tertiam post meridiem cum horarum et dierum continuatione. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Dictis die et anno lecta in stamento militari et fuit provisum quod assignant ad horam presentis diei cum horarum et dierum continuatione et in valuis intimetur. Scriba stamenti militari, Sala, notarius.

Fuit intimata dicto die in valuis per Ludovicum Martí, portarium stamenti ecclesiastici, inter quartam et quintam horas post meridiem.

Die mercurii, vicesima septima mensis novembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats. Mossèn Gaspar Ratera y de Ivorra y los devall scrits, alsaren llurs dissentiments tenen posats a tots actes: mossèn Hieronym de Olivo, //679v// mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, don Jaume de Pinós, don Ramon de Vilanova, don Alexandre d'Alentorn, don Jaume de Perapertuza.

Comparicions.

Mossèn Miquel Joan de Palau, donzell, en la vila de Trem domiciliat, vuy en Conques, bisbat de Urgell populat, y mossèn Hugo Palau, en dita vila de Trem domiciliat, han comparegut en lo present stament y jurat en la forma acostumada.

Mossèn Joseph de Ferrera posà dissentiment a tots actes de gràcia.

Mossèn Hierònym Botella, donzell, en la ciutat de Lleyda domiciliat, ha[n] comparegut en lo present bras y jurat en la forma acostumada a ell legida.

Dissentiment de mossèn Antich Ribot.

Mossèn Antich Ribot de Palmerola declarant y ajustant al dissentiment per ell posat diu que dissent a tots y sengles actes de gràcia y a qualsevol remuneracions, premis, creximonis de salaris y altres qualsevol despeses que·s vullen fer de pecúnies del General y que no·s puga tractar de aquelles y a la despidició de lletres, excepto al servey fahedor a sa magestat.

Lo present bras determinà que les quatre persones per a combinar los decrets de las Constitucions elegides en aquest bras se ajuncten ab les altres persones per a dit effecte elegides en los tres braços per a que vejen si poran concordar las Constitutions disposants de pedrenyals en las quals differexen en la pena, és a ssaber, que als militars és desterro y als plebeos és galera y lo bras real vol sie igual la pena, y que si no·s vol adherir //680r// lo bras real, aquest bras no és de parer passar-la. L'altra és de votar en les causes criminals, e que vol lo bras real que en les persones militar voten les tres sales y en los plebeos las dos y lo bras real vol que axí mateix en votar los plebeos entrevinguen totas las salas; en aquesta vol lo present bras concordar; y que si lo bras real no vol adherir al present bras, lo present done commissió a les persones eletes que adherescan al de aquell; y quant a l'altra constitutió que lo advocat fiscal no tingue lloch en consell.

Mossèn Gaspar Ratera y de Ivorra dissent que no·s pugan donar salaris, creximonis de aquells, ni altres remuneracions de pecúnies del General.

Dictis die et anno, post meridiem, pulsata jam hora tertia.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Don Gispert de Guimerà dissent a tots actes fins a tant sie trobada y votada la constitutió feta que ningun cavaller o altri gaudesca de privilegi militar puga ésser pres ni pres detingut per deutes civils.

Dissentiment al servey.

Mossèn Galceran Oluya dissent a totas las cosas de gràcia, expedició de lletres y en particular dissent a que no·s tracte del servey de sa magestat.

Mossèn Carles de Caldes, donzell, en Llanera, vegueria de Cervera, domiciliat, ha comparegut en lo present bras y jurat en la forma acostumada.

Don Gispert de Guimerà alsà lo seu dissentiment sols a effecte de llegir-se la súplica de mossèn Joan de Setantí y del //680v// negoci dels pedrenyals.

Per part del[291] canonge Miró fonch presentada una supplicació del tenor següent:

> Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres y molt reverents y molt magnífichs senyors. Esta part del canonge Matheu Miró renuncia al restant temps de la dilació concedida, demana y supplica sia assignat un breu termini a publicar los testimonis. *Que licet, etc. Altissimus, etc. Astor.*
>
> *Die vicesima septima novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et, presentibus testibus, de eorum consensu fuit decretum quod habitis testibus pro publicatis concedunt inspectionem eorundem*

291. *A continuació, ratllat,* negoci.

parti volenti, assignando ad debitam provisionem ad diem proximam cum dierum continuatione; et interim videant advocati, audiant et refferant. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Dictis die et anno lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius.

Per part dels mercaders de llana del regne de Aragó és estada presentada, legida y decretada una supplicatió del tenor següent:

Supplicació dels mercaders de llanes de regne de Aragó.

Muy noble y venerable corte. Los mercaderes de lanas del presente Renyo de Aragón dizen que, por quanto de cada día se les siguen //681r// grandíssimos inconvenientes, pérdidas y danyos en el embarcar las lanas en el Principado de Cathalunya por no ser los derechos iguales siendo un mesmo reyno y por las grandes pérdidas de los duenyos de los vaxeles que cada dia los pierden assí de fortuna en la plaia de la Ampolla como <como> por ser presos de turcos, por lo qual nadie quiere venir a envarcar dichas lanas y assí les es forsoso embarcar las lanas por otra parte a donde les piden tres bollas el dretcho del General. Y si vuestras señorías y mercedes no hazen merced a los supplicantes de hazer el dretcho igual como las que se embarcaran por el río como consta por acto de stablimento hecho en <en> el anyo de mil y quinientos treynta y siete, capítulo onze, les será fuerça yrlas embarcar por Valencia aunque les vendrá a remano. Y pues en este Renyo son todos los drechos yguales para los mercaderes desse Renyo, se supplica húmilmente lo sean en esse de la propria manera, que a más que a los supplicantes se les hará mucha merced, es cosa muy justa y en lo que en estas Cortes y en este Reyno por parte de los supplicantes se pudiere servir al dicho Principado y a vuestras señorías y mercedes lo harán como siempre han acostumbrado.

A veinyte y siete de nohembre mil y quinientos ochenta y sinco, legida en lo stament ecclesiàstich, fonch determinat que·s cometa als advocats que, informats de persones pràtiques del General, o tracten, hogen y refferesquen. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

A vint-y-set de nohembre mil sinch-cents vuytanta-y-sinch, legida en lo stament militar e fonch provehit com per lo ecclesiàstich. *Scriba stamenti militaris, Joannis Sala, notarius publicus Barchinone.*

681//v Per Francesch Antich fonch presentada una supplicació del tenor següent:

Supplicació de Francesch Antich.

Il·lustríssim, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Francesch Antich supplica humilment a vostra excel·lència, senyories y mercès, los sia de servey preffigir temps als deputats de Cathalunya per a què en breu li sia despedia sa casa y li sia administrat compliment de justícia y assò per tems de dos mesos y per dit effecte sien servits manar y assignar per a que puga prosseguir sa justítia per lo temps que durarà la expedició de sa casa dins Barcelona y per totes aquelles parts del Principat de Cathalunya, que, a més que serà fer-ne servey a Déu y apiadar-se de sos treballs, ne rebrà molt special gràcia y mercè. Lo offici, etc. *Altissimus, etc.* Francesch Antich, en causa pròpria.

Die vicesima quarta novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum[292] *quod comitatur advocatis, qui audiant, videant et refferant. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Die vicesima septima predictorum mensis et anni lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barchinone.

Dissentiment a tots actes.

Mossèn Raphel Tuxent, entenent que antes que no se acabàs de fer la abilitació y publicàs fou presentat y per //682r// importunació dels senyors habilitadors lo notari no tingué temps de poder treslladar los presents, per tant, entenent y sabent que en las Corts passades foren habilitats pare y dos oncles seus, ara dit Raphel Tuxent posa dissentiment a tots y sengles actes fins a tant sia habilitat y publicat de sa habilitació en lo present bras.

E poch aprés lo dit mossèn Rafel Tuxent, a pregàries del excel·lentíssim duch de Cardona, president, alsà lo dit dissentiment per tot lo die present tant solament.

Elegint-se unas provisions fetas per los brassos en una supplicació presentada a sinch del corrent en lo bras ecclesiàstich per mossèn Joan de Setantí, mossèn Francesch de Agullana y de Calders dix que no volia que·s legís dita supplicació, ni decretations de aquelles que primer no li sia dada còpia de dita supplicació; y fent-hi contradictió en dir que·s legís dita supplicatió poria fàcilment entendre lo que en aquella està contengut, y replicà y digué se li donàs còpia, altrament dissentia a tots actes sempre que se tracte en lo present bras negoçi del senyor Setantí.

Mandato.

Mossèn Monserrat Sebil de Canyssar, senyor de Paüls, en Tortosa domiciliat, attès que per negocis a ell molt necessaris se'n ha de anar de la present Cort, per ço, fa procura a mossèn Enrrich Terça present en Cort per a què en son nom puga entrevenir en tots los actes, tractes y negoçis de la present Cort fins a la deguda conclusió de aquella y ab special poder de consentir al servey de sa magestat. Testimonis són: don Phederich Desbosch y de Santvicents y mossèn Joseph de Bellafilla, donzells, en Barcelona domiciliats.

Don Gispert de Guimerà alsà lo seu dissentiment per ell //682v// posat a tots y sengles actes donant lloch se puga tractar y conclourer lo que mossèn Joan de Setantí demana y axí bé puga tractar dels pedrenyals.

Mossèn Joseph de Montagut y Desbals dissent a tots actes fins a tant sia habilitada la Cort altra vegada.

E lo present bras y stament militar féu delliberació y conclusió que·s vaja ab embaxada al bras ecclesiàstich per a persuadir-los se vullen adherir a que·s fassa hi·s porten la constitutió ordenada sobre que no·s puguen obligar en persona los cavallers y personas que gaudexen del privilegi militar, pus no és inconvenient algú per a les persones de aquel stament, majorment essent cosa que en altres parts se fa com novament en les present Corts ho han demanat y obtengut los cavallers valencians. Yper fer dita embaxada anomenà don Plegamans de Marimon y mossèn Gismundo Ortiz.

292. *A continuació, ratllat,* idem.

Lo dit mossèn Joseph de Montagut y de Vallgornera alsà lo seu dissentiment per tot vuy fins a les dotze hores de la nit.

Don Gispert de Guimerà alsà del tot lo seu dissentiment [que] tenia posat a tots actes.

Don Jaume de Pinós dissent a tots y sengles actes fins a tant sie declarat lo negoci de mossèn Joan de Setantí.

Los senyors don Joan de Queralt y mossèn Jaume Mahull, embaxadors del present bras enviats als senyors tractadors per a solicitar la resposta dels agravis, los senyors tractadors los respongueren com ells havien sercat exemplar y ne havien trobat algú y no restaven satisfets y que ells faran las degudas diligènçias //683r// en sercar exemplars perquè sa magestat desije en tot servar la forma acostumada y axí bé digueren que sa magestat estava molt content y agrahia la diligència que donaven en los negocis de la Cort y que los prega y encarrega que vullen donar diligència en que la present Cort sie acabada y closa, que altrament sa magestat los desenganyava, que no·s podia detenir més de la jornada per sa magestat assignada, axí que no essent feta per dita jornada la conclusió de la present Cort serà forsat sa magestat porrogar la Cort per a Tortosa.

Mossèn Francesch de Planella, senyor de Castellar, en la sotsvegueria de Moyà domiciliat, compareguè en la present Cort y jurà en la forma acostumada a ell legida.

Don Bernat de Pinós posà dissentiment a tots y sengles actes de gràcia.

Don Jaume de Pinós alsà lo seu dissentiment per tota la present nit, tant quant serà convocat lo bras.

Acte de Cort que disposa com fou legida la constitutió dels cavallers.

La constitutió que disposa que los cavallers no·s puguen obligar en persona en qualsevol acte de encomanda, obligació o altra scriptura privilegida, fou legida en lo present bras y lo decret del bras ecclesiàstich fet en aquella fou portat en lo present bras y és del tenor següent: "Apar bé al stament ecclesiàstich que los cavallers no·s puguen obligar en persona en actes voluntaris", y en lo que lo capítol parle del jurament, en lo present bras fou de parer que reste en sa forsa.

Lo il·lustre don Joachim Carròs y de Centelles dissent expressament que no·s pugue créxer ni donar salaris als officials del General, axí vells com nous, si no és aquell //683v// salari que per Capítols de Cort està disposat, salvo a deputats y hoydors de comtes.

Don Jaume de Perapertuza diu que, sempre que·s tractarà cosa nova dels pedrenyals més del que s'és tractat y votat en lo present bras, dissent a tots y sengles actes, y sempre que s'és fet y passat en lo present bras sobre los pedrenyals se hagués de tornar a tractar, que les hores y en dit cas dissent a tots y sengles actes.

Lo present bras habilità la hora fins a les onze hores de la present nit cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo present bras y stament militar deslliberà que se vaja als tractadors de sa magestat y se'ls diga que no se ha tingut temps de mirar exemplars, per lo que se entén assí que sa magestat acostume de respondre als agravis primer que las Constitutions y si acàs los senyors tractadors los donaven los agravis y Constitutions juncts que la prenguen, cometent assò al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha refferit que aquell bras adhereix al que per part de aquest an aquell és estat reportat, ço és, que vaian als senyors tractadors ab embaxada per a demanar fos la resposta dels agravis, pus que primer aquells se són donats y que si se'ls donave la resposta de les Constitucions primer que dels agravis, que la prenguen sens orde dels brassos de pròpria auctoritat.

Mossèn Joseph de Montagut de Vallgornera y Desbals posà dissentiment a tots y sengles actes fins a tant que los agravis li són estats fets y per ell en lo present bras //684r// portats y legits sien portats a sa magestat.

Lo dit mossèn Joseph de Montagut féu lo seu dissentiment per ell de present posat, attès que ja és estat presentat lo agravi als senyors tractadors.

Lo present bras ha habilitada la hora fins a les onze y mija d'esta nit, cometent assò al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

E los altres brassos, segons lo promotor del present bras ha refferit, adhereixen al pensament de aquest que sia habilitada la hora.

En lo present bras foren portades per part de sa magestat unes decretations que sa magestat és estat servit fer als capítols de las Constitutions a sa magestat presentats, les quals decretations són continuades aprés dels capítols a sa magestat presentats[293], en la fi del present procés.

Die jovis, vicesima octava mensis novembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Pere Cassador alsà lo seu dissentiment té posat a tots actes per tot lo die present. Don Ramon de Vilanova, ídem. Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, ídem. Mossèn Rafel Tuxent, ídem.

Mossèn Heròmym de Olivó[294] posà dissentiment a la expedició de qualsevol lletres, cauthelas de cosas de gràcias fetas //684v// y fahedoras per la present Cort per justas causas son ànimo movents y concernents lo bé y utilitat de la cosa pública del Principat y Comtats.

Comparitio.

Mossèn[295] Felip Ribes de Terrades, donzell, com a procurador de mossèn Joan de Llobregat y March, donzell, en la ciutat de Gerona domiciliat, consta de la procura ab acte públich rebut en Barcelona a set de nohembre proppassat clos y subsignat per lo discret mossèn Pere Ferrer, notari públich de Barcelona, en dit nom ha comparagut en lo present stament y jurat en la forma acostumada a ell legida.

Don Jaume de Cardona posà dissentiment a tots y sengles actes de la present Cort. E encontinent lo alsà del tot dit dissentiment.

Mossèn Bernat de Malars posà dissentiment que no·s tracte ni tractar puga del ser-

293. *A continuació, repetit,* les quals decretations són continuades aprés dels capítols a sa magestat presentats.

294. *A continuació, ratllat,* idem.

295. *A continuació, ratllat,* Ra.

vey de sa magestat sens que sa magestat hage desagraviada la terra y fins que lo capítol de la observança sie firmat de mà de sa magestat segons que en aquell se conté.

Lo present bras habilite la hora de la present matinada fins a les dotze hores de migdia.

Per relació del promotor del present bras se ha entès los altres braços habiliten la hora fins a les dotze de migdia.

Don Jaume de Pinós posà dissentiment qual ha posat mossèn Antich Ribot de Palmerola, ço és, a tots y sengles actes de gràçia y qualsevol remuneracions, premis, creximonis de salaris y altres qualsevol despeses que·s vullen fer de pecúnies del General y que no·s puga tractar de aquelles y a la despedició de lletres, excepto al servey fahedor a sa magestat.

//685r//Mossèn Cristòfol Fivaller, doctor en drets, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present bras y ha jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Dicta die jovis, vicesima octava mensis novembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, hora tertia post meridiem.

Mossèn Blay Berga, donzell, en la ciutat de Tortosa domiciliat, per quant dix que per negocis a ell occorrents se n'ha de anar de la present Cort, ferma procura a mossèn Plegamans de Marimon, a mossèn Joan Burgués y de Sso y mossèn Enrich Terça, donzells, en Barcelona domiciliats, y quiscú d'ells *in solidum*, absents com presents, per a entrevenir en tots los actes, tractes y negocis de la present Cort fins a la deguda conclusió de aquella y per a consentir y dissentir al servey de sa magestat. Testimonis són lo senyor Hierònym Terça, ardiacha de Culla, en Tortosa, y mossèn Hierònym Cardona, donzell.

Comparitio.

Joan Francesch de Castellarnau, donzell, fill de mossèn Joan de Castellarnau, donzell, senyor de Enveig, comparegué en lo present stament.

Mossèn Montserrat Joan Serra, donzell, de la vila de Ordell, abadiat de Àger, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Perot Ferrerós, en lo lloch de Rio[296] de la diòcesi d'Elna domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell legida.

685v// Mossèn Alemany de Queralt, donzell, senyor de Aroles, per quant dix que per alguns negocis al present occorrents se n'ha de anar de la present Cort, firmà procura a mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova y mossèn Luys de Queralt, son fill y quiscú *in solidum* per a entrevenir en tots los actes, tractes y negoçis de la present Cort fins a deguda conclusió de aquella y ab special poder de consentir y dissentir al servey de sa magestat. Testimonis són mossèn Hierònym Joan y mossèn Bernat de Malars, cavallers.

Don Antoni Despalau dissent a totes coses de gràcia.

Mossèn Francesch de Monserrat, donzell, en la vila de Tàrrega domiciliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell legida.

Per fray Pedro de Mena fonch presentada una supplicació del tenor següent:

296. *En lloc de* Rià.

Suplicació de fray Pedro de Mena.

Ilustrísimos, excelentísimo, muy il·lustres, il·lustres y muy magníficos senyores.

El prior fray Pedro de Mena habrá treze dias que partió de Barcelona y un día antes compró una mula para su servicio para venir a esta Corte. A ocho dias que está en ella y, offreciéndosele necessidad de dineros, determinó vender la sobre dicha mula sin haver tenido prepósito de venderla hasta dos días ha, librándola a vender un hombre, se la han tomado las guardas del General diziendo es perdida por no haver pedido licentia para venderle. Pide y supplica le sea hecha merced de modo que le sea restituhida su mula, pues el venderla ha //686r// sido preter intensionem del ánimo con que la metió en esta Corte y el acto della dize que no le deve derecho de las cosas usuales que no se metieren para vender.

Die vigesima octava novembris, millessimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum que per part dels brassos apar per via de pensament vajan los promovedors als brassos de Aragó per a supplicarlos vullen remediar lo contengut en la supplicatió. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Oblata dictis die et anno, lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in brachio ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius.

Per part del receptor y taula del dret del General de Leyda fonch presentada una supplicatió y per mi dit notari legida en lo present stament militar y és del tenor següent:

Supplicació del receptor y taules del General.

Molt il·lustres, reverendíssims, molt reverents, excel·lentíssim, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Los treballs que sostenen lo receptor, taulers y cullidors dels drets del General y guardes ordinàries de la ciutat de Tortosa ans bé majors per lo àmbit de dita col·lecta y lo freqüent pas y trànsit de dita ciutat de Lleyda. Per tant, Miquel Arnau, receptor y Pere Sanctandreu y March Pellicer, taulers y cullidors de dits drets en dita ciutat y col·lecta de Leyda, suppliquen a vostres senyories, excel·lència //686v// y mercès lis assignen salari per rahó de sos officis o supplan aquell si e segons los dits officials de la col·lecta de Tortosa tenen; y a més que en assò serà fer lo de justítia, dits supplicants o tindran a singular gràcia y merçè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die vicesima septima novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod remitatur personis electis per lo Redrès del General, qui audiant, videant et refferant. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Die jovis, vicesima octava predictorum mensis et anni, lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Sala, notarius.

Lo abat de Gerri, lo canonge Masdemont, micer Çarrovira y mossèn Jaume Hierònym Ponces, embaxadors dels brassos ecclesiàstich y real, han refferit com per part de aquest és estat refferit an aquell que en lo negoçi de mossèn Antich Ribot de Palmerola aquest bras no entenia se hagués de tropellar del que aquells brassos estan

sentits, havent majorment procehit aquells brassos en tots los negocis ab tota cordura y providència.

Lo present bras ha pensat que ab embaxada se vaja als senyors tractadors per a solicitar-los la resposta dels agravis, y si la deffereixen, dir-los que los brassos seran forsats fer embaxada a sa magestat.

Lo promotor del bras real ha refferit com aquell bras //687r// ha feta electió de micer Saragossa, altre dels syndichs de Barcelona, y micer Montserrat, syndich de Balaguer, per a combinar ensemps ab les altres persones elegidores per los altres brassos per a combinar los capítols del Redrès.

Lo present bras ha pensat se vaia als altres brassos per a notificar-los com aquest bras havie pensat que ab solemne embaxada de sis persones de cada bras vagen a sa magestat aportant set o vuyt Constitutions o las que·ls aparexerà als brassos que sien las més importants y se supplicque a sa magestat se servesca confirmar aquelles segons estan ordenades, per lo que convé molt al bon govern del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, al servey de Déu y de sa magestat y a evident y notòria utilitat de tota la terra y que així bé vagen ab embaxada als senyors tractadors per a solicitar-los la resposta dels agravis.

Lo promotor del bras ecclesiàstich à refferit que aquell bras adhereix se vaja solicitar los senyors tractadors tornen la resposta dels agravis.

Lo promotor del bras real ha reportat que aquell bras adhereix al pensament de aquest que vajen ab embaxada sis personas de cada bras per a supplicar a sa magestat sie servit commutar en millor las decretations fetes a las Constitutions presentades a sa magestat y, per a llevar los brassos de treball, aquell bras ha comès als advocats de aquell bras perquè ab les altres persones per los altres brassos elegides apunten les Constitutions que·ls aparexerà més importants per a presentar-las a sa magestat. Y així bé ha pensat //687v// serie bé, pus se va embaxada, supplicar a sa magestat que, attès lo temps que sa magestat ha prefigit per a la conclusió de les Corts és tant breu, fos servit sa magestat porrogar aquell per vuyt dies.

E lo present bras cometé dit negoçi als advocats y a mossèn Çella y de Taffurer, los quals vegen les Constitutions que convindrà presentar a sa magestat.

Per part de Roch Vilar y Martí Lopis fonch presentada una supplicació del tenor següent:

Suplicació de Roch Vilar y Martí Lopis.

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Roch Vilar, criat del molt il·lustre y reverendíssim senyor don Joan Terés, bisbe d'Elna, y Martí Lopis, constituït en lo sagrat orde de subdiaconat habitant en Gerona, són naturals del Regne de Aragó, y de minyons se són criats y han viscut en lo present Principat de Cathalunya y desijen passar los dies que·ls resten de vida y servir al senyor ab stament sacerdotal y continuar sa residència y habitació en dit Principat y per quant, conforme Constitutions del dit Principat, no poden obtenir beneficis en ell sinó los naturals, supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès lo dit molt il·lustre y reverendíssim senyor bisbe d'Elna sien servits, usant de la benignitat y clemència acostumen, de habilitar los dits Roch Villar y

Martí Lopis a fi y effecte puguen obtenir beneficis en lo present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, exceptades prelatures y dignitats, que en assò rebrà dit senyor bisbe de Elna molt particular merçè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

688r// Die quinta novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Joannes Baptista Mullola, notarius.

Die[297] *octava predictorum mensis et anni fuit lecta in stamento militari et fuit provisum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis, que omnia fuerunt sublata pro persona Martini Lopis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barchinone.*

Letres despedides en favor de Martí Lopis.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. A mossèn Martí Lopis, subdiaca, habitant en Gerona. Salut. Attenent y considerant que per part vostra y de Roch Vilar nos és estada presentada una supplicatió del tenor següent. *Inseratur*. Per ço, inclinats a vostra supplicatió per los respectes en aquella contenguts y altrament a dit mossèn Martí Lopis, subdiacha, habitant en Gerona, ab tenor de la present habilitam per cathalà per los effectes tant solament en la supplicació contenguts en tal manera que pugau obtenir beneficis en lo Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, exceptades prelatures y dignitats de la matexa manera com si fósseu cathalà. En testimoni de les quals coses, havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de //688v// dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich a sinch y quant al bras militar a vuyt y quant al bras real a vint-y-vuyt del mes de nohembre, any de la nativitat de Nostre Senyor, mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Francesch Çaragoça.

Die veneris, vicesima nona mensis novembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Per part de mossèn Antich Sala, syndich de la ciutat de Manresa, fonch presentada una supplicació, la qual fonch per mi Joan Sala, notari y scrivà del present bras en lo present stament militar legida, y és del tenor següent:

Suplicació de mossèn Antich Sala, syndich de Manresa.

Molt il·lustres, reverendíssims, il·lustres, reverents, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per mort de Bernat Roviralta de la ciutat de Manresa vaga un lloch de oydor de dita ciutat. Suplica Antich Sala, syndich de dita ciutat, resident en las presents

297. *A continuació, interlineat,* vicesima.

Corts que, inseguint lo delliberat per vostres senyories, excel·lència y mercès, sian servits manar-lo insecular en lo dit lloch y de lletres y provisions necessàries ésser provehit lo offici de vostres senyories, excel·lència y mercès humilment implorant. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die vigesima nona novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis //689r// tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Oblata in stamento militari et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis; et fuerunt sublata. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius.

En virtut de les quals provisions per los dits brassos a dita supplicació fetes, foren despedides les lletres del tenor següent:

Letres de inseculació de mossèn Antich Sala.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverents nobles y magnífichs senyors, los diputats del General del dit Principat de Cathalunya y als hoydors de comptes de dit General y a totes altres persones a qui·s pertanga y lo present negoci toque y tocar pugue. Salut y honor. Sabreu que lo die present y devall scrit per mossèn Antich Sala, notari, ciutedà de Manresa y syndich de la matexa ciutat en les presents Corts, nos és estada presentada una supplicació del tenor següent. *Inseratur*. A la qual supplicació, com ha justa y rahonable, per nosaltres és estada feta provisió que fos fet axí com era supplicat y axí de fet ensecularem, segons que ab la present ensaculam y enseculat ésser volem, provehim y manam lo dit mossèn Antich Sala en lo dit lloch de hoydor de comptes del predit General vaccant per mort del sobredit mossèn Joseph Roviralta, quòndam, per la dita ciutat de Manresa. Per ço, deduhint a vostra notícia les coses predites, ab tenor de les presents vos //689v// diem y manam que observant dita inseculatió y provisió per nós, com és dit, feta, encontinent aprés que les presents vos seran presentades sens dilació y exceptió alguna scrigau y continueu y continuar y scríurer fassau, en lo llibre y altres llochs ahont les inseculations de hoydors se scriuen hi·s continuen, lo dit mossèn Antich Sala, axí com dit és, per nós inseculat per hoydor real per dita ciutat de Manresa en lloch de dit mossèn Bernat Roviralta, a ffi y effecte que, havent-se de fer extractió de semblants hoydors reals, concorregue de fet en dita extractió, axí y en la forma que los altres en semblants llochs posats y inseculats concorren, tots dubtes y difficultats cessants. En testimoni de les quals coses havem manat fer despedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita cort. *Data* en la vila de Monçó, a vint-y-nou de nohembre, any de la nativitat del Senyor, mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Francesch Çaragoça.

Comparitio.

Mossèn Hierònym de Pons, donzell, en Monclar, vegaria de Agramunt, domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurat en la forma acostumada a ell llegida.

Don Onofre de Vega, donzell, en la ciutat de Balaguer domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurat en la forma acostumada a ell legida.

Mossèn Gaspar Rattera y de Ivorra alsà lo seu dissentiment per tot lo die present.

Mossèn Rafel Tuxent alsà lo seu dissentiment fins a mig die.

690r// Lo present bras féu nominació del senyor Francesch de Agullana y de Calders y de mossèn Joan Andreu, àlias Blan Ribera, per a què ab les altres persones per los altres brassos anomenadores combinen y comproven las Constitutions que resten per a presentar a sa magestat.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat com aquell bras adhereix al parer de aquest, ço és, que per la combinació de les Constitutions que resten se fassa electió de dos persones y així ha anomenat aquell bras al reverent don prior de Scala Dei y al senyor canonge Rajadell.

Lo promotor del bras real ha reportat com aquell bras adhereix al parer de aquest bras que se fassa nominatió de persones per a la combinatió dels capítols del redrès per a presentar a sa magestat y així aquell bras ha feta nominació de mossèn Andreu Vilaplana, altra dels syndichs de Gerona y de mossèn Antich Sala, syndich de Manresa.

Lo present bras determinà se fassa a ssaber que aquest bras havie pensat serie bé se elegissen dos persones de quiscun bras per a que vessen lo que passà entre los senyors inquisidors y la terra, ço és, la concòrdia se féu entre los inquisidors y lo regent de Cathalunya y vist lo que ab ella se dispose que u referescan y que, entesa la disposició de dita concòrdia, se entenga lo que sa magestat nos done ab lo decret que ha fet en las Constitutions disposants dels inquisidors que són ara estats presentats a sa magestat, cometent al promotor del present bras o reporte als altres brassos.

Lo present bras féu nominació y electió de mossèn Jaume Salbà y de mossèn Federich Pol per a combinar los capítols del Redrès del General fets per a que·s pugan presentar a sa magestat y concordar aquells.

690v// Lo abat Pla y lo capitular de Girona, embaxadors de bras ecclesiàstich tramesos al present bras, han refferit com aquell bras, entenent que una constitució novament ordenada disposant de la expulsió dels lladres de Cathalunya estava represada y detinguda en lo present bras ab appellido que obsta a passar havant dita constitució per un dissentiment particular que està posat en lo present bras ab pretenció ser cosa de gràcia y no de justícia, aquell bras, vist que és constituçió y tant conferent per la utilitat pública, entén no ser de gràcia sinó de justícia, y així aquell bras supplique en aquest que vulle donar orde que aquesta constitució passe si·ls apar y sinó aquell bras adherirà en assò al que aquest bras determinarà perquè la deffensa de la terra toca en aquest bras y així aquell en assò adherirà al que aquest bras sobre dita constitució ordenarà.

Lo senyor Antich Ribot de Palmerola y don Jaume de Pinós alsan lo dissentiment per ells posat que no·s donen diners del General per renunciacions, salaris, creximonis de salaris y premis, donant lloch que se puga tractar y passar la constitució disposant sobre la expulsió dels lladres fins a la conclusió de aquella, en tot lo restant estiga son dissentiment en sa forsa.

Mossèn Miquel de Agulló, senyor de les Çitges y de Bellvehí, llevà lo seu dissentiment per ell posat que no·s pugue donar de diners del General alguns diners per créxer o fer de nou salaris a ninguns officials de pecúnies del General.

Lo present bras féu nominació de don Berenguer de Peguera y de mossèn Gaspar

de Pons per a què vejan y //691r// regonégan lo que està capitulat entre los senyors inquisidors y lo regent de Cathalunya hi u refferescan perquè se entenga lo que ab lo decret de sa magestat se concedeix a la terra, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras com aquell bras ha habilitada la hora de la present matinada fins a las dotze del migdia.

E lo present bras adherí al pensament del bras ecclesiàstich.

Lo present bras, revocada la commissió donada al senyor Jaume Salbà per a combinar los capítols del redrès del General y concordar los brassos sobre aquells sens nota de infàmia, anomenà y elegí de nou en lloch de aquell a don Phederich Desbosch y de Sanctvicens, lo qual ab dit mossèn Federich Pol fassa lo que los és estat comès.

Lo senyor Joan de Resende posà dissentiment a totes y sengles coses de gràçia.

Lo promotor del bras real ha refferit com aquell bras ha feta nominació per advertir las Constitucions que importen a coses del Sant Offici de micer Francesch Çaragoça, altre dels syndichs de Barcelona, y micer Gaspar Montserrat, syndich de Balaguer, y per a combinar los capítols del Redrès del General y concordar los brassos sobre aquells a micer Miquel Çarrovira, altre dels syndichs de Barcelona y a mossèn Antich Sala, syndich de Manresa.

Lo present bras ha habilitada las dos matinadas de las dos festas vinents, demà, die de Sanct Andreu y diumenge, cometent al promotor ho reporte als altres brassos. //691v// E tornat que fonch lo promotor, refferí com lo bras real adheria al pensament de aquest, ço és, que sian habilitades las dos matinades.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras adhereix sian habilitadas las dos festas conforme és estat reportat an aquell.

Mossèn Francesch Tord dissent a tots actes de gràçia.

Dictis die et anno, pulsata jam hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Francesch Gilabert y Pou posà dissentiment a totes coses de gràçia.

Mossèn Antoni Joan Vidal posà dissentiment a totes coses de gràçia.

Mossèn Rafel Tuxent alsà del tot lo seu dissentiment tenia a tots actes.

Mossèn Ramon Joan de Calders posà dissentiment a totes coses de gràçia.

Per mossèn Balthesar Dot fonch presentada una supplicatió del tenor següent:

> Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.
>
> Miquel Balthesar Dot, cavaller y scrivà del General de Cathalunya en lo trienni del any mil sinch-cents setanta-dos, *coram auctenticis personis* per moltes y molt justes rahons y causes degut de nul·litat y se appel·là de una injusta sentència contra //692r// ell profferida als deputats novament sdevenidors, eo a las primeras Corts Generals celebradores en lo present Principat, eo en aquell o aquells al qual o als quals fos lícit y permès, y com per alguns respectes particulars jatsia que dit Dot haia contínuament instat la prosecutió de ditas causas, no haja pogut

obtenir ab effecte que aquellas fossen comesas a jutges competents fins a tant que per vostres senyories, excel·lència y mercès és estat manat als deputats de Cathalunya que en ditas causas administrassen justítia del que resta ab molt gran obligació y agrahiment. Per ço y altrament, desijant veure lo fi y èxit de aquellas represent, deduhint y produhint tots los actes y procehiments fins ara fets y en quant menester sia comparexent devant vostres senyories, excel·lència y mercès sens periudici ni derogatió de las ditas causas ja comesas per major y més prest expedició de aquellas, supplica sien servits provehir y manar als dits deputats que ditas causas manen determinar y despedir dins algun breu y competent termini conforme a justícia fins a sentència diffinitiva y exequtió de aquella, resecats qualsevol impediments ab compliment de justícia, que dit Dot o tindrà a particular benefficci y mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Die vicesima nona novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum que sie scrit als deputats que en la present causa fassen justícia lo més prest que puguen, servades les Constitucions. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

692v// Dictis die et anno, lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barchinone.

Per mossèn Melchior Ferrer, apothecari, y mossèn Gaspar Ferrer, germans, fonch presentada una suplicació del tenor següent:

Suplicació dels germans Ferrers.

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres, reverents, nobles y magnífichs senyors.

Melchior Ferrer, apothecari, y Gaspar Ferrer, doctor en medecina, germans, ciutedans de Barcelona, naturals de la vila de Benicarló, fills de mare cathalana y natural de la vila de Ulldecona, fa més de trenta anys que estan casats y tenen mullers cathalanes y fils y habiten en la ciutat de Barcelona, y com desijen gaudir dels privilegis y llibertats de Cathalunya y naturalitat de aquella, suppliquen per ço sien vostres senyories, excel·lència y mercès servits fer-los mercè de voler-los donar naturalesa de cathalans y admetra'ls com a tals, que ultra que serà tractar-los ab aquella magnanimitat que vostres senyories, excel·lència y mercès han acostumat de tractar als altres que assò han supplicat, dits Ferrers o reputaran a special gràçia y mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die vicesima nona novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari et //693r// fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba dicti stamenti militaris, Joannes notarius publicus Barchinone.

Per part de mossèn Onofre de Ortodó fonch presentada una suplicació del tenor següent:

Suplicació de mossèn Ortodó.

Il·lustríssims, excel·lentíssim, il·lustres, reverents y molt magnífichs senyors.

Joan Onofre de Ortodó, syndich de la vila de Puigcerdà, fonch elegit per habi-

litador per infirmitat y absència del habilitador mossèn Hierònym Ponçes, syndich de la vila de Tàrrega, a quatorze de agost y ha servit fins a vint-y-sis de octubre, que són dos mesos y mig o cerca, com consta en lo procés o regestre del bras real y com fins avuy no sia pagat ni satisfet, per ço, supplique a vostra excel·lència, senyories y mercès li manen pagar lo que li toque per dit temps de son salari de habilitador y lo dit supplicant o tindrà a singular mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Die vicesima nona novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lo stament ecclesiàstich dellibere que sie pagat al dit mossèn Ortodó del salari de mossèn Ponces *pro rata temporis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Die vicesima nona novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento militaris et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

693v// Don Jaume de Pinós y mossèn Antich Ribot de Palmerola alsa[ren] los seus dissentiments donant lloch se puga llegir y tractar del memorial de las remuneracions y caritats tatxades per las personas eletas per dit effecte als officials de la Cort y obras pias.

Per mestre Jaume Rondó, fuster, fonch presentada una supplicació del tenor següent:

Suplicació de mestre Rondó.

Excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Mestre Jaume Rondó, fuster, dias fa donà un comte a vostra excel·lència y mercès de tota la obra, axí de offici de fuster, com altres de manobra ha fet en lo present bras, en lo qual comté en summa demanave per ditas obras cent onze lliures y onze sous, y axí per vostra excel·lència y mercès li foren tatxat de dit compte vuytanta lliures tant solament. E com·s (sic) dit Jaume Rondó fes quexa en lo present bras del que li ha menllevat de son just comte per a què fossen servits fessen judicar dites obres y judicadas pagar-lo segons aquelles, com de cert aquell ere lo pur valor, per ço, ab la present, altra vegada supplica a vostra excel·lència y mercès sien servits recompensar y smenar-li dit comte, considerant que per la despidició de aquelles ha perdudas moltas nits y suffrits grans treballs y camatges en sercar tot lo necessari y procurar se fes ab diligència, com per dits camatges ere rahó fos millor pagat, considerant també que és pobre home ab fills y filles grans y ha de sustentar-se en sa casa de sas suades, vullen per ço satisfer-li alguna cosa de dit comte y, ultra del predit, ab la present demana sien servits manar-li fer pagar las devall scrites obres y treballs que de les hores ensà ha fetes y sostinguts en conservar //694r// los banchs y clavar moltas posts y banchs en la present iglésia en la jornada de la jura del sereníssim príncep, segons los serà de servey, que a demés que és molt just lo que demana y treballs grans, lo dit supplicant ne rebrà molt singular gràcia, mercè y caritat. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Primo, per fer mudar lo portal del present stament y folrar de fusta lo spay que estava dit portal, claus y mans. Ítem per assentar y acursar la taula està en lo present bras militar.

A vint-y-nou de nohembre mil sinch-cents vuytanta-sinch, lo stament militar remet lo present comte a mossèn Joan Pau Ciurana y a mossèn Antich Ribot, los

quals o miren y regoneguen. Lo que·ls aparexerà haver-li de pagar ho refferescan al present bras. *Scriba stamenti militaris, Joannis Sala, notarius publicus Barchinone.*

E legint-se lo memorial de las remuneracions fet per las personas eletas per a remunerar los officials que han treballat en la present Cort, mossèn Antoni Daví dissentí que no·s puga tractar de dar remuneració a ningú, si no és als alabarders.

Don Jaume de Pinós corrobore lo seu dissentiment de gràçia per lo effecte sobre dit que no·s donen remuneracions a ningú.

Mossèn Francesch Joan Girau, donzell, en la vila de Perpinyà domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurat en la forma acostumada a ell legida.

Don Alonso Mecha dissent que no·s puguen donar remu//694v//neracions als criats ni alabardés de sa magestat que no·n donen als altres.

Mossèn Climent de Castelló, senyor de las Puellas, dissent a tots y sengles actes.

E lo dit mossèn Climent de Castelló alsà lo seu dissentiment per tota la present nit.

Quinta habilitació.

DEINDE AUTEM DICTIS DIE ET ANNO, PRESENTE me Joanne Sala, notario publico Barcinone et brachii militaris scriba, assumpto, et presentibus etiam discretis Michaele Joanne Cellers, notario publico Barchinone et brachii regalis scriba, et Joanne Baptista Mullola, notario Terracone et brachii ecclesiastici scriba, pro testibus ad ista vocatis specialiter et assumptis, admodum illustris et reverendus Hieronymus Manegat, cancellarius regius, illustres Michael Cordelles, utriusque juris, doctor et civis honoratus Barchinone, regens Regiam Cancellariam in presenti Cathalonie Principatu et Comitatibus Rossilionis et Ceritanie, Martinus Joannes Franqueza, domicellus, utriusque juris doctor, fisci regii advocatus de Consilio Criminali Cathalonie, Franciscus Puig, etiam domicellus fisci regii advocatus patrimonialis et de Consilio Civili Cathalonie, nobilis Ludovicus a Pagaria, utriusque juris doctor et de Consilio Criminali Cathalonie, habilitatores per regiam magestatem una cum illustribus Michaele Terça, utriusque juris doctore, civi honorato Barchinone, Michaele Quintana, domicello, utriusque juris doctore, regentibus Regiam Cancellariam in Sacro Supremo Regio Consilio Aragonum, Hieronymo Gaçol, domicello, regio consiliario et secretario ordinario, et Michaele Gort, etiam domicello, regio consiliario et secretario extraordinario sacre, catolice et regie magestatis, //695r// et loco habilitationis absentibus, nominati; il·lustrissimus et reverendisimus don Joannes Terès, episcopus Elnensis, et reverendus dominus Balthezar de Rajadell, canonicus ecclesie Ilerdensis, una cum reverendissimo don Francisco Oliver et de Botaller, abbate monasterii beate Marie de Populeto, ordinis Cisterciensis, a loco habilitacionis absente; nobilis Berengarius de Peguera, subrogatus in locum et propter absentiam nobilis Philippi, baronis de Erill, habilitatoris una cum infrascriptis habilitatoribus militaribus per brachium militare nominati, una cum magnífico Francisco de Agulló, domicello, domino de Bellvehí, vita functo, Joannes Andreu Blanch alias Ribera, domicellus, dominus qui dicitur de Tiurana et Vilaplana, Joannes Çella y de Taffurer, domicellus, subrogatus in locum et per mortem dicti magnifici Francisci de Agulló, domicelli, Raphael Vivet, civis et syndicus civitatis Gerunde, Antichus Sala, notarius et syndicus civitatis Manresse,

et Jacobus Hieronymus Ponces, notarius et syndicus ville Tarege, habilitatores pro parte trium stamentorum seu brachiorum presentis Principatus Cathalonie in presenti Curia congregatorum que per dictam sacram, catolicam et regiam magestatem in presenti villa Montissoni celebratur, electi et nominati, personaliterque constituti intus quandam cameram seu instanciam in qua memorialia seu capitula Constitutionum ordinabantur, domus cuiusdam que sita est ante portam ecclesie beate Marie dicte ville Montissoni, exequendo onus habilitandi per suam magestatem eis invictum[298]*, processerunt ad habilitandum personas infrascriptas; madantes michi, dicto notario, quattenus dictam habilitationem*[299] *per eos //695v// sic ut premititur factam et per me, dictum et infrascriptum notarium, de eorum jussu et mandato in scriptis redacta, legerem et publicarem. Ego vero dictus notarius, de mandato dictorum dominorum habilitatorum dictam habilitationem legi et publicavi, huiusmodi sub tenore.*

Primo, quo ad personam illustris nobilis Joannis de Cardona, Barchinone domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam nobilis Joannis de Pinós, in villa Gerundella populati, admittatur.

Item, quo ad personam nobilis Joannis de Queralt, in villa Sancte Columbe de Queralto domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Monserrati Sebil de Canyisar, domini qui dicitur de Palells, in civitate Gerunde domiciliati, quia est civis honoratus civitatis Dertuze et habet vassallos cum omnimoda jurisdictione civili et criminali, mero et mixto imperio, ideo admitatur ut dominus vassallorum predictus.

Item, quo ad personam Francisci Çerdà de Raiadell, domicelli Barchinone domiciliati, doceat de militia et de domicello et naturalitate et interim non admitatur.

Item, quo ad personam nobilis Bernardi de Pinós, in villa de Gironella et in vicarie Berge domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Rafaelis de Sanctmartí, domicelli in vicaria Gerunde domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Hieronymi Descallar, domicelli Barchinone domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Philippi de Queralt, domicelli in Popula de Segur, subvicaria Pallariensis, domiciliato, //696r// et Thome Gay, domicelli in villa Agerensis domiciliati, admita[n]tur.

Item, quo ad personam Antonii Joannis Vidal, domicelli Barchinone domiciliati, admitatur ut domicellus.

Item, quo ad personam Joannis de Almanara, domicelli, filii Joannis de Almenara, domicelli ville de Cisquer domiciliati, doceat de militia et de domicilio et interim non admitatur.

Item, quo ad personam Paschasii Valls, militis, admitatur ut miles.

Item, quo ad personam nobilis Joannis de Queralt, Barchinone populati, admittatur.

298. *En lloc de* iniunctum.
299. *A continuació, ratllat,* legi et publicavi huiusmodi.

Item, quo ad personam nobilis Geraldi de Marimon, Barchinone populati, admitatur.

Item, quo ad personas Galcerandi de Barceló, majoris natu, et Galcerandi de Barceló, eius filii, domicellorum in villa Cervarie domiciliatorum, admitantur.

Item, quo ad personam Thome Joachim de Menargues, domicelli in villa Tarrege domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Francisci de Mayà, domicelli Barchinone et in villa Cervarie domiciliati, pro quo comparuit Michael Joannes Amat, doceat de milicia et interim non admitatur.

Item, quo ad personam Michaelis de Pelegrí, domicelli qui dicitur de Claravalls, Ilerde domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Joannis Francisci de Copons, domicelli infra vicariam Cervarie domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personas nobilis Francisci de Marimon //696v// y de Jafer, in civitate Gerunde domiciliati, et nobilis Dalmatii de Rocabertí, Barchinone domiciliati, admita[n]tur.

Item, quo ad personam Martini Joannis de Clavarol, domicelli in vicaria Ilerde domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Ludovici Gomar, domicelli Ilerde domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Raymundi de Ciscar, domicelli in viccaria Balegarii domiciliati, doceat de militia et interim non admitatur.

Item, quo ad personam Francisci de Argençola, domicelli Barchinone domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personas Petri Joannis Fluvià et Petri Fluvià, domicellorum in villa Castilionis Farfanie domiciliatorum, doceant de militia et interim non admitantur.

Item, quo ad personam Raphaelis Tuxent, domicelli in villa Acrimontis domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Berengarii Mahull, in civitate Ilerde domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Francisci Salbà Despalau, domicelli Barchinone domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Francisci Ivorra, domicelli, filii Guillermi Ivorra, de Corbins, admitatur.

Item, quo ad personam Alemandi Queralt, domicelli, domini qui dicitur de les Aroles, et Ludoviçi Alemany Queralt, dicti Alemandi Queralt filii, et Ludovici de Toralla, vervessoris, in subvicaria Pallariensis domiciliatorum, Bernardi de Aymerich, domicelli in civitate Minorisse domiciliati, admitantur ut domicelli.

Item, quo ad personam Hieronymi de Pons, domicelli //697r// Balagarii domiciliati, pro quo comparuit nobilis Ferdinandus de Vega, admitatur.

Item, quo ad personam Hieronymi de Heredia, domicelli in civitate Dertuze domiciliati, doceat de militia et interim non admitatur.

Item, quo ad personam Blasii Berga, domicelli in civitate Dertuse domiciliati[300]*, admittatur.*

300. *A continuació, ratllat,* doceat.

Item, quo ad personam Hieronymi Gomar, domicelli Illerde domiciliati, pro quo comparuit Ludovicus Gomar, admitatur.

Item, quo ad personam Petri de Billena y de Horta, domiçelli Barcinone et in Vallensis domiciliati, pro quo comparuit Josephus de Montagut, de Vallgornera y Desbals, fuit provisum quod, quamdiu exercebit officium causidici, non admitatur.

Item, quo ad personam Caroli de Calders, domicelli in loco de Llanera domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Joannis Raphaelis Cella, domicelli in villa Rivipulli, Vicensis diocesis, domiciliati, oriundi tamen et domini qui dicitur naturalis et legittimi possessoris domus et forice de la Massó, extra et prope muros ville Pratorum de Molione, Elnensis diocesis, constructe, pro quo comparuit Joannes Cella y de Taffurer, admittatur.

Item, quo ad personam Michaelis Joannis de Palau, domicelli in ville Trempi domiciliati, doceat de militia et interim non admitatur.

Item, quo ad personam Hugonis Palau, domicelli in villa Trempi domiciliati, doceat de militia et interim non admitatur.

697v// Item, quo ad personam Francisci de Planella, domicelli, domini qui dicitur de Castellar, in subvicaria Modiliani domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Joannis de Llobregat y Marco, domicelli in civitate Gerunde domiciliati, pro quo comparuit Philippus Ribes Salazar y de Terrades, admitatur.

Item, quo ad personam Joannis Christofori Fivaller, utriusque juris doctoris, in civitate Barcinone domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Francisci de Castellarnau, domicelli, filii Joannis de Castellarnau, domini qui dicitur de Enveig, admitatur.

Item, quo ad personam Monserrati Joannis Serra, domicelli in villa de Ós, abaciatus de Àger, domiciliati, doceat de militia et interim non admitatur.

Item, quo ad personam Petri Terreros, domicelli in loco de Rià, diocesis Elnensis, domiciliati, doceat de militia et interim non admitatur.

Item, quo ad personam Francisci de Monserrat, domicelli in villa Tarrege domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Hieronymi de Marimon, domicelli[301] *Barcinone domiciliati, pro quo comparuit Franciscus de Marimon, admitatur.*

Item, quo ad personam Hieronymi de Pons, domicelli in villa de Monclar domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam nobilis Onofrii de Vega, in civitate Balagarii domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Galceran de Oluya, domicelli, domini qui dicitur de las Oluyas, admitatur.

698r// Item, quo ad personam Joannis Baptiste Despuig, domicelli[302] *in civitate*[303] *Gerunde domiciliati, pro quo comparuit Franciscus Despuig, eius frater, admitatur.*

301. *A continuació, ratllat,* in villa.
302. *A continuació, repetit,* domicelli.
303. domini qui dicitur, *corregit*

Item, quo ad personam Joannoti Amat, civis honorati, domini qui dicitur termini et castri de Castellbell, infra vicariam Minorisse, quia est civis honoratus Barcinone et dominus vassallorum cum omnimoda jurisdictione civili et criminali, mero et mixto imperio, admitatur ut dominus predictus.

Item, quo ad personam Joannis de Vallbona, domicelli Tarracone domiciliati, pro quo comparuit Joannes Andreas de Ferrer, admitatur.

Item, quo ad personam Ludovici Pauli de Llorach, domicelli Barcinone domiciliati, pro quo comparuit dictus Joannes Andreas de Ferrer, admitatur.

Item, quo ad personam Enrrici Sanctjust, domicelli Barcinone domiciliati, pro quo comparuit Hieronymus Sanctjust et de Castro, eius filius, admitatur.

Item, quo ad personam nobilis Hieronymi de Paguera, admitatur.

Que fuerunt acta in dicto oppido Montissoni, Ilerdensis diocesis, die, loco et anno predictis, presente me dicto Joanne Sala, notario publico Barcinone et dicti stamenti militaris scriba, in his assumpto, et presentibus etiam testibus predictis ad premissa vocatis specialiter et assumptis.

Sexta habilitació.

DEINDE AUTEM DICTIS DIE ET ANNO ET paulo post predicta, presente et in his voccato me Joanne Sala, notario publico Barcinone et brachii //698v// militaris scriba, et presentibus etiam nobile Bernardo Abella et de Guimarà et Petro Puigvert de Gravalosa, domicello in civitate Balagarii domiciliato, pro testibus ad ista vocatis specialiter et assumptis, admodum illustris et reverendus dominus Hieronymus Manegat, utrisque juris doctor, cancellarius regius, illustres domini Michael Cordelles, utriusque juris doctor et civis honoratus Barcinone, regens Regiam Cancellariam in presenti Principatu Cathalonie et Comitatibus Rossilionis et Ceritanie, Martinus Joannes Franquesa, domicellus, utriusque juris doctor, fisci regii advocatus de Consilio Criminali Cathalonie, Franciscus Puig, etiam domicellus, utriusque juris doctor, fisci regii advocatus patrimonialis et de Consilio Civili Cathalonie, nobilis Ludovicus a Pagaria, utriusque juris doctor et de dicto Consilio Criminali Cathalonie, habilitatores per regiam magestatem una cum illustribus Michaele Terça, utriusque juris doctore, cive honorato Barcinone, Michaele Quintana, domicello, utriusque juris doctore, regentibus Regiam Cancellariam in Sacro Supremo Regio Consilio Aragonum, Hieronymo Gaçol, domicello, regio consiliario et secretario ordinario, et Michaele Gort, etiam domicello, regio consiliario et secretario extraordinario sacre, catolice et regie magestatis, a loco habilitationis absentibus, nominati; reverendissimus don Franciscus Oliver et de Boteller, abbas monesterii beate Marie de Populeto, reverendus dominus Balthezar de Rajadell, canonicus ecclesie Ilerdensis, una cum illustrisimo et reverendisimo don Joanne Terès, episcopo Elnensis, a loco habilitationis absente, nobilis Berengarius a Paguaria, surrogatus in locum et propter absentiam nobilis Philippi, Baronis //699r// de Erill, habilitatoris una cum infrascriptis habilitatoribus militaribus per brachium militare nominati, una cum magnifico Francisco de Agulló, domicello, domino de Bellvehí, vita functo, Joannes Andreu alias Blan Ribera, domicellus, dominus qui dicitur de Tiurana et Vilaplana, et Joannes Cella y de Taffurer, domicellus, surrogatus in locum et per mortem dicti magnifici Francisci de Agulló, domicelli, Antichus Sala, notarius et syndicus civitatis

Minorisse, habilitatores, una cum Raphaele Vivet, cive et syndico civitatis Gerunde, et Jacobo Hieronymo Ponces, notario et syndico ville Tarrege, a loco habilitationis absentibus, pro parte trium stamentorum seu brachiorum presentis Principatus Cathalonie in presenti Curia congregatorum que per dictam sacram, catolicam et regiam magestatem in presenti villa Montissoni celebrata, electi et nominati, personaliter constituti intus quandam cameram seu instanciam in qua memorialia seu capitula Constitutionum ordinabantur, domus cuiusdam que sita est ante portam ecclesie Beate Marie dicte ville Montissoni, exequendo onus habilitandi per suam magestatem eis iniunctum, processerunt ad habilitandum personas infrascriptas, mandantes michi, notario, quatenus dictam habilitationem per eos factam et per me, dictum et infrascriptum notarium, de eorum jussu et mandato in scriptis redactam, legerem et publicarem. Ego vero dictus notarius, de dictorum habilitatorum jussu et mandato, dictam habilitationem legi et publicavi, huuismodi sub tenore:

Primo, quo ad personam Ludovici de Calders, domicelli //699v// Barcinone domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Jacobi Pujades y de Santoclemente, Barcinone populati, pro quo comparuit Michael Baptista Falcó, doceat de nobilitate et interim admitatur ut domicellus.

Item, quo ad personam Pauli Hugonis de Guimerà, domicelli in loco de Nalech domiciliatus, admitatur.

Item, quo ad personam Hieronymi de Heredia, in civita (sic) domiciliati, doceat de milicia et interim non admitatur.

Item, quo ad personam Raymundi de Ciscar, domicelli, caslani ville de Ós, infra vicariam Balagarii domiciliati, attento quod in prima habilitacione fuit provisum quod doceret de militia, quia docuit de eius milicia, admitatur.

Item, quo ad personam Monserrati Joannis Serra, domicelli in villa de Ós, abbaciatus Agerensis, domiciliati, probet quod sit desçendens Joannis Michaelis Serra, militis armati per regem Petrum, et interim non admitatur.

Item, quo ad personam Michaelis Joannis de Palau, domicelli in villa Trempi domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Hugonis de Palau, domicelli ville Trempi domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Galcerandi Castelló, qui comparuit in dicto stamento, doceat de milicia et interim non admitatur.

Item, quo ad personam Leandri Samsó, domicelli in civitate Gerunde domiciliati, admitatur.

Item, quo ad personam Joannis Gassol, domicelli in opido de Tremp, Urgellensis diocesis domiciliati, filii admodum[304] *//700r// magnifici Galcerandi Gaçol, domicelli, pro quo comparuit magnificus Hieronymus Gaçol, domicellus, sacre, catolice et regie magestatis secretarius ordinarius, admitatur.*

Item, quo ad personam Francisci de Mayà, domicelli Barcinone et in villa Cervarie domiciliati, attento quod in precedenti habilitacione fuerat provisum

304. *A continuació, al foli següent, repetit,* filii admodum.

quod doceret de militia et quia constitit in presenti habilitacione de eius milicia, admitatur ut domicellus.

Que fuerunt acta in dicto oppido Montissoni, dictis die et anno, mense ac loco, presente me, dicto et infrascrito Joanne Sala, auctoritate regia notario publico Barcinone et dicti brachii militaris scriba, in his assumpto, et presentibus etiam testibus predictis ad premissa vocatis specialiter et assumptis.

Don Alonso Mecha y mossèn Antoni Claví alsaren de tot lo dissentiments.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras adhereix al parer de aquest y que here de parer se fahés la embaxada als senyors tractadors per a solicitar-los la resposta dels agravis apparria an aquell bras se'ls fahés la embaxada en la forma que·s segueix, que apar que·s supplica als senyors tractadors vullen respondre als agravis per ser lo temps tant breu com té senyalat sa magestat y quant a ses senyories los paregués que sie necessari acodir a sa magestat, los fassen merçè de intersedir en haver hora per a fer la embaxada per lo sobredit.

Lo abat de Gerri y lo ardiacha Terça, embaxadors del bras ecclesiàstich enviats al present bras, han refferit que per a tenir lo degut fi las presents Corts és //700v// necessari captar la benevolència dels senyors tractadors y axí aquell bras supplica an aquest se servesca adherir al que per lo promotor del bras ecclesiàstich en aquest és estat reportat.

Don Jaume de Pinós alsà lo seu dissentiment que havia posat sobre las remuneracions y creximonis de salaris, donant lloch que·s puguen remunerar las personas que al present bras determinarà.

Don Gispert de Guimerà dissent que no·s aporten les rèpliques de les Constitutions a sa magestat sens la supplicació que està determinat que·s fassa, demanant a sa magestat que ningun cavaller o persona que gose de privilegi militar puga estar pres per deutes, ni pres detingut.

Don Jaume de Perapertuza alsà lo seu dissentiment per ell posat a tots[305] negocis y tractes de pedrenyals, donant lloch que se'n puga tractar per tota esta nit.

Per part de mestre Macià Scrivà, passamaner, fonch presentada una supplicació del tenor següent:

Suplicació de mestre Macià, scrivà passamaner.

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres, molt reverents y magnífichs senyors.

Macià Scrivà, passamaner, natural de la ciutat de Valènçia, ha trenta-y-quatre anys que resideix en la ciutat de Barcelona ahont ha vint-y-sis anys que és casat ab filla natural de dita ciutat y té en ella casa pròpria y quatre fills, ha desijat y desija molt ésser habilitat per natural cathalà, per tant, supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sian servits prestar son consentiment que dit Macià Scrivà sia habilitat. De què rebrà molt singular merçè, puix ab altres se ha feta semblant merçè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

701r// Die vigesima septima novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

305. *A continuació, ratllat,* actes.

Die vigesima nona novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis; fuerunt omnia sublata ad huiusmodi effectum. Scriba dicti stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

En virtut de les quals deliberacions foren despedides les lletres següents:

Letres de Macià Scrivà.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als ínçoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al honrat en Macià Scrivà, passamaner, habitant en Barcelona. Salut y honor. Attenent y considerant que per part vostra una supplicació del tenor següent. *Inseratur.* Per ço, inclinats a vostra supplicació per los respectes en aquella contenguts y altrament a vós dit Maçià Scrivà ab tenor de la present habilitam per cathalà en tal manera que us alegreu y alegrar y gosar pugau de totes coses que cathalans naturals se alegren y gozen, com si fosseu natural cathalà y que en tots officis, honors, prerogatives y altres coses pugau concórrer com los altres cathalans naturals. //701v// En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents, sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich a vint-y-set, quant al bras militar a vint-y-nou, quant al bras real a trenta de nohembre, any de la nativitat del Senyor mil sinchcents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Per mossèn Antíogo Fillol, mercader, fonch presentada una supplicatió del tenor següent:

Suplicació de mossèn Antíogo Fillol.

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, reverents y magnífichs senyors.

Antíogo Fillol, mercader, natural de la ciutat de Càller del Regne de Cerdenya, ha setze anys que ab ànimo e intenció particular de víurer, habitar y repatriar-se en la ciutat de Barcelona, dexà sa terra natural, y no sols en ella ha tingut y té tot lo dit temps casa parada, però encara à nou anys que és casat ab filla de mossèn Jaume Ferrer de Busquets de dita ciutat de Barcelona y està affillat de quatre fills y sempre ha exercit y exerceix son art de mercader a tot benefici y utilitat comuna de la dita ciutat y perquè ha desijat sempre y desija ésser habilitat per natural cathalà, ajudant-hi las rahons sobredites y particularment lo ésser com ha dit natural de dita ciutat de Càller, los poblats de la qual són sanch y natural progènie de dit Principat de Cathalunya y per la *felice* conquista que del dit Regne feren y ahont los cathalans en ser y habitar en la dita ciutat de Càller són //702r// haguts per naturals de aquella y sens habilitació alguna los admeten a tots los officis y beneficis com és notori, supplica humilment dit Fillol a vostra senyories, excel·lència y mercès sian servits habilitar-lo per cathalà ab tot effecte que, a demés que ab ell se farà lo que ab altres, o rebrà a singular merçè y gràcia com esta Cort té acostumat. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die vigesima septima novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico, fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Die vigesima nona predictorum mensis et anni lecta in stamento militari et fuit decretum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius.

En virtut de les quals deliberacions foren despedides les lletres del tenor següent:

Letres de Antíogo Fillol.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la corona de Aragó deçà la mar. A mossèn Antiogo Fillol, mercader, habitant en Barcelona. Salut y honor. Attenent y considerant que per part vostra nos és estada presentada una supplicació del tenor següent. *Inseratur*. Per ço, inclinats a vostra supplicació //702v// per los respectes en aquesta contenguts y altrament a vós dit mossèn Antíogo Fillol ab tenor de la present habilitam per cathalà en tal manera que us alegreu y alegrar y gozar pugau de totes coses que cathalans naturals se alegren y gozen, com si fosseu natural cathalà y que en tots los officis, honors, prerogatives y altre coses pugau concórrer com los altres cathalans naturals. En testimoni de les quals coses, manam ésser feta la present sotascrita de mà dels tres presidents y sagellada ab lo major sagell de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstich a vint-y-set, quant al militar a vint-y-vuyt y quant al bras real a trenta de nohembre, mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.*

En lo present bras fonch llegida una supplicatió del tenor següent:

Suplicació de mestre Francesc Paloma.

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Mestre Francesch Paloma, natural del regne de Aragó, chirurgià, ciutedà de Barcelona, diu que ha més de trenta anys que té botiga parada en la ciutat predita de Barcelona, casat y ab fills y filles, sens may haver dexat de continuar de son art en dita ciutat, y tenint allí son domicili, desija ésser affillat y del número y cetru dels cathalans, supplica, per tant, humilment a vostres senyories, excel·lència y mercès sian servits, usant de la sòlita clemència y benignitat de vostres senyories, excel·lència y mercès tenir per bé de abraçar y afillar-lo per natural cathalà y col·locar-lo en lo número y cetru//703r// dels cathalans com ab altres s'és acostumat fer, que en assò rebrà de mans de vostres senyories, excel·lència y mercès molt particular gràcia y mercè. Lo offici de vostres senyories, excel·lència y mercès húmilment implorant. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die vicesima nona novembris, millesimo quigentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Die vicesima nona novembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento militari et fuit provisum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

En virtut de les quals deliberacions foren despedides lletres del tenor següent:

[Letres de mestre] Francesc Paloma.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al honrrat en Francesch Paloma, habitant en Barcelona. Salut y honor. Attenent y considerant que per part vostra no és estada presentada una supplicatió del tenor següent. *Inseratur*. Per ço, inclinats a vostra supplicatió per los respectes en aquella contenguts y altrament a vos dit Francesch Paloma ab tenor de la present //703v// habilitam per cathalà en tal manera que us alegreu y alegrar y gosar pugau de totes coses que cathalans naturals se alegren y gosen, com si fosseu natural cathalà y que en tots officis, honors y prerrogatives y altres coses pugau concórrer com los altres cathalans naturals. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell maior de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich y militar a vint-y-nou, y quant al bras real a trenta de nohembre, any de la Nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Francesc Çaragoça.

En virtut de les delliberacions per los brassos fetes foren despedides les lletres del tenor següent:

Letres de mossèn Dot.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent, nobles y magnífichs senyors los deputats del General de Cathalunya, residents en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per part de mossèn Miquel Balthesat Dot nos és estada presentada una supplicació del tenor següent. *Inseratur*. Ala qual supplicació per nosaltres és estada feta provisió que se us scrigués que fésseu y ministràsseu a les parts justícia lo més prest que pugau, servades les Constitutions, a les parts compliment de justícia fassau en la premençionada causa com de vosaltres se confia. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres //704r// presidents y sagellades ab lo sagell maior de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstich y militar a vint-y-nou de nohembre y quant al bras real a dos de dezembre, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.* Pere Ferreres.

Don Gispert de Guimerà, ajustant al seu dissentiment per ell posat aserca del portar las rèplicas de las Constitutions a sa magestat, diu que també dissent que sian portadas las ditas rèplicas sinó junctament ab la constitució o supplicatió demanant a sa magestat que·s puga delmar en garba per tot lo Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya, pus està determinat se fassa constitutió o se deman per supplicació.

Don Jaume de Perapertuza tornà posar lo seu dissentiment per ell posat y lo que per ell és estat llevat lo die present a ffi y effecte que no·s tracte de coses de pedrenyals més del que fins vuy se ha votat en lo present bras y si se vote o tracte d'ells més del que se és tractat y conclós dissent a tots y sengles actes de la present Cort.

Lo present bras pensà de habilitar las horas d'esta nit fins a les dotze.

Lo bras ecclesiàstich adhereix al pensament del present bras quant a la habilitació de les hores, segons lo promotor de aquell bras ho reportà al present bras militar.

Miçer Nicolau Frexanet, altre dels syndichs de Lleyda, y mossèn Antich Sala, notari y síndich de la ciutat de Manresa, embaxadors del bras real tramesos //704v// al present bras, refferiren com, desijant aquell bras sobre la constitució que disposa de la forma que se ha de tenir en lo delmar en garba en tot condecendre ab la voluntat del bras ecclesiàstich y militar, se han posat alguns dissentiments en aquell bras a tots actes y obstant aquells no·s pot per al present tornar resposta.

Mossèn Balthezar Pardina posà dissentiment a tots actes de gràçia.

Los promotors dels brassos ecclesiàstich y real han reportat com aquell brassos habiliten les hores de la nit fins a les dotze.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras ha habilitada la hora fins a la una d'esta nit. Lo present bras adhereix a la present habilitació.

Mossèn Miquel Joan de Pons posà dissentiment a tots y sengles actes de la present Cort. Don Ramon de Vilanova, ídem. Mossèn Francesch de Planella, ídem. Don Jaume de Pinós, ídem.

Don Bernat Abella y de Guimerà diu que, attès que la constitutió que dispose sobre lo delmar en garba és estada passada y aprovada per los dos brassos ecclesiàstich y militar y per aquells aprovada y per la maior part del bras real, com per la relació dels embaxadors de aquell ha constat, y per sols no adherir-se a ell alguns del bras real en gran càrrech de les consiènties se impedeix lo effecte d'ella hi·s dexà de presentar a sa magestat y que la decrete contra tot dret y Constitucions y ús de la present Cort en la //705r// qual quant al fer les Constitutions se ha de estar a la maior part dels brassos y per so dissent a tots actes fins sie determinat y resolt que no obstant dita contradictió aquesta constitutió sie presentada a sa magestat y acerca de assò de nou torne a posar los dissentiments atràs posats, declarant aquest y aquells voler solament tinguen lloch en tots aquells actes de la present Cort als quals és permés per Constitutions y drets de la pàtria[306] posar dits dissentiments y no altrament.

Don Gispert de Guimerà adhereix ab lo matex dissentiment en tot y per tot.

En lo present bras foren legides unes lletres dels senyors deputats de Cathalunya enviades als tres staments de la Cort General, la directió de les quals és del tenor següent:

Als reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya convocada en la vila de Monçó. Lo tenor d'ella de dins era en la manera que·s segueix:

Letres dels deputats enviades aserca del offici d'escrivà del diputat local de Tarragona.

Reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Per la notícia que tenim de la qüestió que·s tracta aquí sobre la provisió del offici de notari y scrivà del diputat local de Tarragona, que lo dies proppassats vagà per mort de Damià Gili, certificam a vostres senyories que quant reberem la de vostres senyories sobre la reservació de dit offici encara que haguessem provehit mossèn Agustí Riber, notari, per haver sabut la mort de dit Gili, scriguerem encontinent al deputat local per impedir-li la possessió, conforme nostra carta de que //705v// va còpia introclusa en la present. Aprés nos fou presentada la provisió per vostres senyories del mateix offici feta a mossèn Joan Baptista Mullola, notari, al peu de la qual

306. *Paraula il·legible, corregida.*

y en la scrivania major d'esta casa és continuada la acceptatió, jurament y sagrament y homenatge de son procurador. Per part, emperò, de dit Riber nos fou presentada estos dies passats una supplicació y hayr per ell mateix un altra sobre los agravis que pretén ésser-li fets en aquest negoçi y devant nosaltres de decretar-les y fer-hi provisió alguna. Li havem dit de paraula que acudís aquí ahont vostres senyories li manarien fer justítia y causa alguna no és introduhida ni altra cosa de dit negoci se ha fet en aquest concistori. Nostre Senyor les reverendíssimes, excel·lentíssima y molt il·lustres persones de vostres senyories guarde ab tot augment y prosperitat. De Barcelona a vint-y-tres de nohembre, any mil sinch-cents vuytanta-sinch. Don Pedro de Botaller y de Oliver.

Reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors. Besen la mà a vostres senyories sos més certs servidors, los deputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barcelona.

In registro comuni II, foleo nonagesimo tertio.

Dins la qual també y havia còpia de una lletra de dits deputats del tenor següent:

Al molt magnífich mossèn Francesch de Bas, deputat local de la ciutat y col·lecta de Tarragona. Molt magnífichs.

A vint-y-sinch del corrent provehirem mossèn Agustí Riber notari del offici de scrivà de aquexa //706r// de deputatió local qui vagava per mort de mossèn Damià Gili y aprés d'ésser-li expedida la provisió havem rebut lletra dels tres staments de la Cort General convocada en Monçó ab que·ns manen no provehiam dit offici en cas de vaccasió perquè la Cort se l'à reservat y·l vol provehir en dit cas, daclerant per nul·le tot lo que en contrari fos fet. Per ço, y per la obligació que tenim de obeir los manaments de la cort, nostre principal y superior, vos diem y manam que encontinent de part nostra prengau al dit Agustí Riber la provisió que té de dit offiçi y la·ns trametau per segur portador, no entenent que sie home propri, y si possessió no li'n haveu donat, ni per ell presa, ni le-y doneu ni la prenga, si emperò ja la tindrà, no la continue sinó que pare y cesse lo exercisci de dit offici y vós d'ell més no us serviau sens altre orde y manaments de dits tres stament, als quals dit Riber porà occórrer si de nostre manament se tindrà per agraviat. *Data* en Barcelona a vint-y-set de octubre mil sinch-cents vuytanta-sinch. Don Pedro Botaller y de Oliver.

Los deputats del general del Principat de Cathalunya residents en Barcelona. *Domini deputati mandarunt michi, Ludovico Ruffet, scrive majori Generalis Cathalonie.*

Die sabbati, tricesima mensis novembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo present bras y stament //706v// militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Climent de Castelló alsà lo seu dissentiment per lo present matí fins a migdie.

Comparitió.

Mossèn Joan Antoni Bolet, cavaller, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell llegida.

Mossèn Gaspar de Ratera y de Ivorra dissent que no·s puguen fer creximonis de salaris ni fer-los de nou a ningunes persones.

Don Jaume de Pinós alsà lo seu dissentiment per ell posat a tots actes.

Mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, alsà lo seu dissentiment per ell posat a tots y sengles actes.

Don Ramon de Vilanova alsà lo seu dissentiment per ell posat a tots actes.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera alsà lo seu dissentiment per ell posat a tots y sengles actes.

Comparitió.

Mossèn Nicolau de Brescó, donzell, en lo lloch del Corp, territori de Balaguer domiciliat, compareguè en lo present stament y jurà en sa ànima en la forma acostumada a ell legida.

Lo dit com ha procurador de mossèn Francesch del Orde y de Cellent, donzell, en la vila de Igualada del bisbat de Vich domiciliat, consta de sa procura ab acte públich fet en Igualada a vint-y-dos del mes de novembre present y corrent, rebuda y closa per mossèn Joan Valls de la vila de Igualada, notari públich, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada a ell legida. //707r// Lo dit posà dissentiment a tots y sengles actes de gràcia. Mossèn Francesch de Planella alsà lo seu dissentiment per tot lo present matí.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat que aquell bras ha pensat que habiliten totes les hores del dia des de la hora present fins a la hora del solio.

Don Bernat Abella y de Guimerà, declarant son dissentiment, diu que no vol ni entén que lo seu dissentiment obste a Constitucions, Capítol de Cort ni a la combinatió de aquells y si e com no obstàs alsa aquell per dit effecte y no per més.

Don Gispert de Guimerà alsà lo seu dissentiment per a comprovar y concordar los brassos sobre lo Redres del General y quant a les altres coses lo seu dissentiment reste en sa forsa y valor.

Lo present bras habilite les hores de la present matinada fins a las dotze de migdia.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en aquest bras com aquell bras havie pensat serie bé se enviàs embaxada per aquell bras y aquest al bras real per a persuadir an aquell vullen donar orde que se lleven los dissentiments an aquell bras posats sobre la disposició de la constitució que dóna forma com se ha de delmar. E per dit effecte aquell bras anomenà al senyor canonge Reig de Tarragona y lo senyor canonge Thomàs. Lo present bras adherí al pensament del bras ecclesiàstich y anomenà a don Gispert de Guimarà y mossèn Joseff de Montagut Vallgornera y Desbals.

Don Miquel de Mecha y de Clasquerí, procurador de mossèn Jaume Camps, donzell, en Barcelona domiciliat, //707v// consta de sa procura ab acte rebut en Barcelona a denou de nohembre mil sinch-cents vuytanta-sinch, en poder de mossèn Pere Mabla, notari de Barcelona, en dit nom compareguè en lo present stament y jurà en ànima de son principal en la forma acostumada.

Dictis die et anno, hora tertia post meridiem.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Comparitió.

Don Joan de Madrigal, donzell, en Perpinyà domiçiliat, comparegué en lo present stament y jurà en la forma acostumada a ell legida.

Don Gispert de Guimerà alsà lo seu dissentiment per ell posat a tots y sengles actes per tot lo die present fins a les dotze de la nit, restant lo dissentiment passat lo dit termini en sa forsa y axí bé lo dissentiment a actes de gràcia reste en sa forsa, la present supressió en res no obstant, y aquell dissentiment a coses de gràcia si y en quant menester és de nou lo torna a confirmar.

Mossèn Climent de Castelló, senyor de les Puelles, alsà del tot lo seu dissentiment a tots y sengles actes de la present Cort fins a tant se hagen enviades les rèpliques fetas en las decretations dels capítols de la present Cort a sa magestat y als senyors tractadors y haguda nova decretatió o resposta de la mercè que sa magestat nos desija fer. Mossèn Joseph de Bellafilla, ídem.

Mossèn Francesch de Planella alsà lo seu dissentiment per tot lo die present.

708r// Mossèn Climent de Castelló alsà lo seu dissentiment per tot lo die present.

Don Bernat de Guimerà alsà lo seu dissentiment.

En lo present stament fonch llegida una supplicatió de mossèn Genovard del tenor següent:

Suplicació de mossèn Genovard.

Reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres y magnífichs senyors.

Guillem Genovard de la ciutat de Mallorcha, aprés haver estat molts anys en Çivilla, ha més de vint-y-dos anys que se'n és vingut a residir en la ciutat de Barcelona, parant-hi casa y casant-se y prenent per muller una filla de mossèn Joan Pasqual de les Alres, mercader matriculat de Barcelona, y axí comprant-s'i casa, la qual ha molts anys que y habita, supplica a vostra excel·lència, senyories y mercès los sie de mercè habilitar-lo per cathalà, que desije per tal ésser tingut en gran manera, faent-li vostra excel·lència, senyories y mercès aquexa assenyalada gràcia y mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Die tricesima novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, stamentum ecclesiasticum decrevit quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Dictis die et anno lecta in stamento militari et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Mossèn Joan Llull dissent que·s pugan donar salaris ni crèxer aquells a ninguns officials ni altres persones y generalment a tots y sengles actes de gràcia.

Lo dit mossèn Miquel Baptista Falcó alsà lo seu dissentiment.

708v// Lo porter de aquest bras fonch tramès a la posada del senyor Gaspar Dusay per a demanar d'ell y tornat que fou dit porter refferí que ell here estat en casa del dit mossèn Gaspar Dusay, ha demanat d'ell y han li respost que ere anat fins a la present vila.

Don Alexos Albert dissent a tots y sengles actes.

Delliberació sobre lo privilegi entenie demanar lo present bras.

Lo present bras féu delliberació que se vaja ab embaxada per part del bras militar per a supplicar a sa magestat sie servit concedir al stament militar privilegi ab

exprés capítol que los militars no·s puguen obligar en persona y si acars o feyen que los tals actes y obligacions sien nul·les y de ninguna força.

Don Alonso de Mecha diu que no consent que·s fassa dita embaxada que primer no vagen les rèpliques de les Constitutions.

Don Alexos Albert alsà lo seu dissentiment.

Lo present bras determinà que se anàs ab embaxada al bras ecclesiàstich per a persuadir-los vullen adherir al parer de aquest bras en lo capítol noranta-hu que disposa sobre la separació del criminal del civil y per aquest effecte elegí a don Berenguer de Peguera, mossèn Francesch de Agullana y de Calders y a micer Phederich Cornet.

Lo molt reverent ardiacha Coma de Vich y lo molt reverent micer Onofre Pau Cellers, capitular de Barcelona, embaxadors de bras ecclesiàstich enviats al present bras, refferiren que aquell bras entén que la electió del criminal és perpètua, emperò lo immiscuyr-se lo votar dels del civil al criminal y per lo contrari que allò és durador fins a las primeras Corts, axí que aguda conclusió las presents Corts y no provehint-se altre cosa sobre allò, los del //709r// civil porien votar en lo çivil y criminal y per lo contrari. Y axí aquell bras pensave serie bé que·s llevassen aquelles paraules narratives que està en lo principi de la constitució noranta-una y si no las volian llavar, aquell bras per no trobar lo progrés de la present Cort, adhereixen ab lo parer de aquest bras.

En lo present bras fonch legida una supplicatió presentada per part dels scrivans de manament y registre del tenor següent:

Suplicació dels scrivans de manament.

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt reverents y molt magnífichs senyors.

Los scrivans de manament de sa magestat que residexen en la Lloctinència General de Cathalunya y també los scrivans de registre han suportats y suporten molt grans y excessius treballs des de las Corts del any mil sinch-cents sexanta-set ensà y axí per los llibres de conclusions y de facto verbo civil y criminal que en dites Corts per los brassos y staments ecclesiàstich militar y real de Cathalunya fonch delliberat y provehit se fessen, com de fet los han portats y porten ordinàriament, per lo qual han d'estar occupats tots los dies tant com se celebren los consellers, y axí civil com criminal, sens poder emplear-se en altres coses, lo que és semmaner lo que abans no·s feya sinó al principi del consell, y dits scrivans de manament estaven lliberts tot lo restant del dia y de tot lo sobredit no·n han agut salari ni remuneració alguna, ni tanpoch de tants somatents y altres despaigs y //709v// provisions molt conferens y utiloses per a la pacificatió y quietut de la terra que dits scrivans de manament y de resistre (sic) despatchen de cada·l dia. Per lo qual suppliquen als presents brassos sien servits tingan a bé dar-los per lo passat alguna remuneració per tants treballs prenen com sol de tant liberal mà y poderosa, y en lo pervenir manar-los constituhir y assignar algun salari o altra cosa certa per a poder suportar tan grans treballs y que no se hajen de destruhir estant encativats en los consells, majorment que ara ad aquest redrès que deduhihen fan del judiciari y limitar lo orde per hont dexaran de entrar moltíssimes causes a la Règia Audiència, del que redunda gran dany a dits scrivans de manament, y los treballs sòlits y acos-

tumats y encara molts maiors per haver de tenir notaris com diuen en les cases de cada doctor del consell resten sobre ses spalles y càrrech. E, per tant, haguda consideració al sobre dit, ultra del que serà fer los presents brassos lo que bé tenen acostumat per llur benignitat, los dits scrivans ho rebran en singular gràcia y merçè dels presents brassos y Cort y serà animar-los per a què ab més sfors y calor puguen fer lo que al bé y útil de la terra convindrà. *Lo offici, etc. Altissimus, etc.*

Die vicesima nona novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico, fuit decretum que quant se tractarà de augmentar lo salari als doctors del Real Consell se tractarà de remunerar dits scrivans de manament. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

710r// Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

En lo present bras fonch legida una supplicació donada per part del canonge Miró del tenor següent:

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres y molt reverents y molt magnífichs senyors.

Esta part del canonge Matheu Miró per a què clarament conste de lur justícia exhibeix si y en quant per si fan y no en més perquè sien[307] insertats alguns actes *ut ecce* demanant o supplicant que les dispositions dels testimonis que per sa part té rebuts per a poder informar de sos drets sien comunicats per temps congruo al advocat baix scrit y sie assignat a sentènçia y aquella donada en llur favor. *Que licet, etc. Altissimus, etc. Astor.*

Die tricesima mensis novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod consuantur exhibita et comunicentur testes et instrumenta partibus et intimetur dicto Terça. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico, scilicet quod consuantur exhibita et comunicentur testes et instrumenta partibus et intimetur dicto Terça. Scriba dicti stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

710v// En lo present bras fonch llegida una supplicatió presentada per part de Joseph Castro del tenor següent:

Suplicació de Joseph Castro, chirurgià.

Molt il·lustres, reverendíssims, molt reverents, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Joseph Castro, chirurgià, habitant en Barcelona, supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès que haguda consideració de que és natural de la Corona de Aragó y nat en València y sos passats són estats cathalans, que ell ha trenta-y-sis anys que resideix en Barcelona, ahont arribà minyó de edat de deu anys y aprengué lo offici de barber, del qual és examinat y té botiga setze anys fa, y és casat ab dona natural y filla de cathalà tant de pare com de mare, nada en la dita ciutat de Barcelona, de la qual té dos fills y una filla y que lo dit Joseph Castro té ja béns

307. *Paraula il·legible, corregida.*

immobles en la dita ciutat de Barcelona, sien servits de admetre lo dit Joseph Castro en natural cathalà y dar-li naturalitat de manera que en tot y per tot sia reputat per natural cathalà y gose dels privilegis y prerogatives que los demés cathalans nats en Cathalunya tenen y gozen y tenir y gozar han acostumat, tant com si lo dit Joseph Castro fos nat en Cathalunya, que ell o tindrà a singular gràcia y mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Die tricesima novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis dissentimentis. Scriba stamenti ecclesistici, Mullola, notarius.

Dictis die et anno fuit lecta in stamento militari //711r// et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis dissentimentis. Scriba dicti stamenti, Joannes Sala, notarius.

En lo present stament fonch legida una supplicatió donada per Joan de Mena del tenor següent:

Il·lustríssimos y reverendíssimos, excel·lentíssim molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Joan de Mena, natural del Borax del regne de Toledo, vassall de sa magestat, ha vuyt anys que està en lo present Principat de Cathalunya y set que se és casat ab una filla de un cavaller de Barcelona que·s nomena Sanctjust y de Guixar, y està vuy en la ciutat de Barcelona y té fills nats en dita ciutat y puix nostre Senyor és estat servit de portar-lo en esta terra, que per ell és estada gran merçè, desija continuar sa habitació en ella, supplica, per ço, a vostra excel·lència, senyories y mercès sien servits habilitar-lo a effecte que, no obstant que no sie nat en lo present Principat, puga en totas cosas ésser tractat com si fora natural, del que en assò rebrà, lo que confie de man[s] de vostres senyories, excel·lència y mercès. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die tricesima novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Dicta die lecta in stamento militari et fuit provisum quod fiat ut supplicatur, sublatis //711v// tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius.

En lo present bras fonch legida una supplicatió presentada per lo syndich de Camprodon del tenor següent:

Suplicació de mossèn Joan Navarro, syndich de Camprodó.

Reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per relació del senyor don Joan de Queralt, deputat del General de Cathalunya, present en Cort, se ha entès que lo discret mossèn Bernat Francolí de la vila de Camprodon, assessor del deputat local de dita vila y col·lecta de Camprodon, haurie renunciat en poder dels deputats lo dit offici de assessoria, axí que al present vagaria lo dit offici, supplica, per ço, Joan Navarro, notari y síndich de dita vila, quant humilment pot, a vostra senyories, excel·lència y mercès que, haguda consideració que des del principi de la present Cort ha residit y resideix y ha ajudat a portar los treballs de aquella y lo determinat per vostres senyories, excel·lència y mercès que sempre que vagàs algun offici en alguna universitat fos provehit en

persona del syndich present en Cort, sien servits fer-li merçè de provehir-lo de dit offici, la qual cosa dit Joan Navarro rebrà a special gràcia y mercè de vostres senyories, excel·lència y mercès. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die tricesima novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis, si ita est. Mullola, notarius et scriba stamenti ecclesiastici.

712r// Die trigesima novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento militari et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

En lo present bras fonch legida una supplicació donada per mossèn Ortolà del tenor següent:

Suplicació de mossèn Pere Ivan Ortolà.

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, reverents y magnífichs senyors.

Pere Joan Ortolà, notari, natural de la ciutat de Caldes, regne de Serdenya, nét de Andreu Ortolà, natural de la dita ciutat de Barcelona y fill de Beatriu Fogassot, natural de la dita ciutat de Barcelona, muller que fou de Hieronym Ortolà, natural de dita ciutat de Càller y fill de cathalà, lo qual Pere Joan Ortolà ha molt anys que resideix en dita ciutat de Barcelona y ha casat en aquella ab una filla de mossèn Bernat Pellicer, donzell, en Barcelona domiciliat, desijant tornar a sa pròpria naturalesa de sos avis y casta sua per ésser vingut en Cathalunya de molt poca edat, supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sian servits voler-lo habilitar per cathalà y ab tot effecte que, a demés que ab ell se farà lo que ab altres, ell ho reputarà a singular gràcia y merçè com esta Cort té acostumat. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die tricesima novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, //712v// sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Die tricesima novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento militari et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Per Joan Miquel fonch presentada una supplicatió del tenor següent:

Suplicació de Joan Miquel.

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres y molt reverents y molt magnífichs senyors.

Joan Miquel, ciutedà honrrat de la ciutat de Tortosa, no obstant sia fill de Vallència y haia alguna opinió que ell sia també nat en la vila de Sanct Matheu, regne de Vallència, emperò ab alguns testimonis rebuts *ad futuram rei memoriam* prova ésser ell nat en Tortosa y des de minyó se és criat en Tortosa, ahont vuy viu, casat de més de setze anys ab filla natural de dita ciutat y sa mare també és de Tortosa natural y pus ab ell y ha estes circunstànties, per llevar tot dubte y scrúpol supplica a vostres senyories sien servits concedir-li naturalitat que puga gozar de totes les preheminències, honors, prerogatives gosen los demés cathalans. *Que licet, etc. Altissimus, etc. Astor.*

Die tricesima novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiàstico //713r// et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Die tricesima novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento militari et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

En virtut de les delliberacions per los brassos de la present Cort fetes foren despedides les lletres del tenor següent:

Letres de mossèn Joseph Castro.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial, magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al honrat mestre Joseph Castro, chirurgià, habitant en Barcelona. Salut y honor. Attenent y considerant que per part vostra nos [és] estada presentada una supplicació del tenor següent. *Inseratur*. Per ço, inclinats a vostra supplicació per los respectes en aquella contenguts y altrament a vós dit Joseph Castro ab tenor de la present habilitam per cathalà en tal manera que us alegreu y alegrar y gosar pugau de totes coses que cathalans naturals se alegren y gosen, com si fósseu natural cathalà y que en tots officis, honors, prerogatives y altres coses pugau concórrer com los altres cathalans naturals. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich //713v// y militar a trenta de nohembre, quant al bras real al primer de dezembre, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch.

Lletres de naturaleza de mossèn Joan de Mena.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als ínçoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Amossèn Joan de Mena, resident en Barcelona. Salut y honor. Attenent y considerant que per part vostra nos és estada presentada una supplicació del tenor següent. *Inseratur*. Per ço, inclinats a vostra supplicació per los respectes en aquella contenguts y altrament a vós dit Joan de Mena ab tenor de la present vos habilitam per cathalà en tal manera que us alegreu y alegrar y gosar pugau de totes coses que cathalans naturals se alegren y gosen, com si fósseu natural cathalà y que en tots officis, honors, prerogatives y altres coses pugau concórrer com los altres cathalans naturals. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les present sotascrites del tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich y militar a trenta de nohembre y quant al bras real a dos de dezembre, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch.

Mossèn Martí Joan de Clavarol dissent que no·s puguen donar remuneracions a monastirs de monges, hospitals, que no·n donen també als monastirs //714r// y hospital de Leyda.

Inquisició.

Los embaxadors del bras real han reportat com aquell bras ha feta nominació y electió de micer Nicholau Frexanet, altre dels syndichs de Leyda, y mossèn Antich

Sala, notari y síndich de Manresa, per a que ensemps ab micer Saragoça vejan com se haja de assentar la constitutió que toca al Sanct Offici.

Inquisició.

Lo present bras féu nominació y electió del senyor don Berenguer de Peguera y de mossèn Joan Cella y de Taffurer, los quals ensemps ab micer Phederich Cornet, advocat del present bras, vejan com se haurà de ordenar la constitutió sobre lo negoci del Sanct Offici, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Comparició.

Don Anton Mecha, donzell, en Barcelona domiciliat, ha comparegut en lo present bras y ha jurat en la forma acostumada a ell legida.

Redrès.

Lo present bras determine se aportàs als altres brassos si·ls aparexia haver-se de presentar los capítols del Redrès del General a sa magestat o si ab la sola approbació dels brassos se assentaran y se imprimiran, cometent assò al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat com aquell bras ecclesiàstich, attès que en molts Capítols de Cort se trobe "plau a sa magestat", y axí és de parer aquell bras que·s presentassen a sa magestat.

E lo present bras, hoyda dita relació, delliberà se vaja al bras ecclesiàstich per a replicar-li com aquest bras trobave alguna difficultat en lo que per lo promotor de aquell és estat reportat sobre los Capítols de Cort que //714v// per ço aquest bras haurie pensat serie bé que aquest negoçi se cometés a persones que mirassen y vehessen què se haje de fer en aquest particular, cometent assò al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo present bras per via de pensament ha delliberat se vaje als altres brassos per a dir-los seria bé se ajuntassen les persones que tenen càrrech de tractar lo negoçi capitulat ab los aragonesos sobre lo dret del General.

Lo present bras ha deslliberat per via de pensament serie bé se anomenen persones per a fer embaxada als senyors tractadors y aportar-los la súpplica y memorial de las rèplicas de las Constitucions, cometent assò al promotor o reporte als altres brassos.

E lo present bras per lo effecte sobredit ha feta electió de don Onofre Alentorn mossèn Andreu àlias Blan Ribera y mossèn Joan Cella y de Taffurer.

Lo promotor del bras real ha reportat com aquell bras ha feta electió, per a portar las Constitutions que resten a presentar y les rèpliques fetes sobre los decrets fets per sa magestat al[s] senyors tractadors, de micer Miquel Çarrovira, altre dels syndichs de Barcelona, micer Mascaró, syndich de Vilafrancha de Panadès y mossèn Algueró, altre dels syndichs de Leyda.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras per lo effecte sobredit ha feta electió del reverendíssim bisbe d'Elna y del reverent abat de Gerri y del reverent ardiacha Tarça de Tortosa.

Mossèn Miquel Joan Amat me ha donat a mi Joan Sala, notari y scrivà del present bras, una scriptura contenint //715r// dissentiment, requerint fos legida y incertada en procés y és del tenor següent:

Dissentiment.

Per quant en lo present bras són estadas legidas diverses supplications ab les quals se demanen per diverses persones forasteres ser habilitades com a naturals del present Principat y sa magestat ha intersedit per lo spectable vicecanceller que fos habilitat en la forma y manera que fonch habilitat don Bernat de Bolea en les Corts passades, pus en sa spectable persona concorren les matexes parts y mèrits, acumulant al general dissentiment per ell posat a tots y sengles actes de gràcia, dissent a que en lo present bras no sien legides ningunes supplications per semblants habilitacions ni sien fetes fins a tant que se sia tornat a proposar lo de la habilitació de dit senyor vicecanceller Frigola per a què sia habilitat en la forma y manera que fonch habilitat dit don Bernat de Bolea en les Corts proppassades y no ab les retencions posades quant a la habilitació ja feta per dit bras de la persona de dit senyor vicecanceller Frigola.

Mossèn Hierònym Sanctjust y de Castro confirma lo dissentiment tenia posat en totas las cosas de gràcia.

Lo dit Hierònym Sanctjust y de Castro, com a procurador del senyor Enrich Sanjust, son pare, dissent a totes coses de gràcia, expedició de lletres y sagell y en particular dissent a que no·s puga tractar al servey de sa magestat.

Don Miquel de Mecha y de Clasquerí dissent a tots y sengles actes de gràcia.

715v// Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat com aquell bras adhereix que·s porten les Constitucions que resten y las rèplicas a les decretations fetes als senyors tractadors y que las aporten los promotors, però que per a fer la embaxada per a demà que no està resolt.

Lo present bras féu determinació que se torne al bras ecclesiàstich per a dir-los que aquell bras és de parer que·s porten per los promotors dels brassos las Constitucions que resten ensemps ab les rèpliques fetes als senyors tractadors y que demanen hora de sa magestat per a fer la dita embaxada.

Don Jaume de Pinós, hoyda la relació del promotor del present bras quant volia reportar als altres brassos de part del present bras, lo que per lo present bras se era resolt, dix que ell here de contrari parer que se demane hora sinó que·s porten les scriptures als senyors tractadors esta nit y obtingudes noves decretations de sa magestat, segons quines seran les hores, se porà demanar hora per a donar la embaxada a sa magestat, suplicant aquella vulle en millor commutar aquelles, requerint a mi dit Joan Sala, notari y scrivà del present bras que ho continuàs.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit al present bras com aquell bras adhereix al pensament de aquest que los promotors dels brassos porten als senyors tractadors les Constitucions que resten per a presentar y les rèpliques fetes en les decretations de sa magestat y que se'ls demane hora per a demà per a portar-les a sa magestad.

716r// Lo promotor del present bras ha refferit com són estats los promotors als senyors tractadors y han-los reportades les Constitucions que resten ensemps ab las rèplicas fetas y los senyors tractadors los han molt agrahit y és estada cosa molt acertada y no perdre la occació d'esta nit y que demà los havian hora per a sa magestat per a las vuyt horas de matí y que sia abans de missa, la qual supplicació o rèpliques estan insertades aprés dels capítols de las Constitutions a la fi del present procés.

Don Jaume de Cardona posà dissentiment a tots actes de gràçia. Don Jaume de Pinós, ídem. Don Alexos Albert, ídem fins a les vuyt hores. Mossèn Miquel Montagut y de Vallgornera, ídem. Mossèn Joan Burguès y de Sso, ídem.

Lo present bras pense serie bé advertir als altres brassos que las Constitucions que restan y las rèplicas que·s fan no se acostumen de donar sinó a sa magestat, estant en la present iglésia y que, per ço, serie bé se fes dita presentació ab protestació expressa que per aquesta presentació no·s fasse preiudici als brassos, com aquesta presesntació se fa per estar sa magestat de mala gana y que se demane hora per a sa magestat.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit al present bras com aquell bras adhereix al pensament que aquest bras ha tingut en aquest particular.

Lo present bras ha habilitadas las horas de la present nit fins a la una passada mitja nit.

Die dominica, prima mensis decembris, anno a nativitate Domini millesimo //716v// quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, en lo present bras fonch legida una supplicatió donada per part del Hospital General de Barçelona del tenor següent:

> Com una de la més insigna obra de charitat, que en la cristiana religió se fasse y assenyaladament en lo Principat de Cathalunya, sie aquella que·s obra y exerceix en lo General Hospital de Sancta Creu de la ciutat de Barcelona, com en aquell se subvingan *generaliter* totas las nacions del món y totes les misèries humanes y per esta causa sie rahonable que dels emoluments del General de Cathalunya sie obvingut y de contínuo y quiscun any ocorregan necessitats extremes, tant per la subvenció per socorro dels malalts y altres obres de pietat y caritat, com per las obras de la casa, supplican, per ço, a vostra reial magestat los dits tres staments, li plàsia statuhir y ordenar que sie subvingut dit hospital de quatre mil lliures dels emoluments de las generalitats de Cathalunya, a coneguda dels deputats de dit General, quiscun any, com sia molt cert que de aquesta charitat no·s pugue crèurer ni pensar que los emoluments del dit General no valgan ni pugan valer manco dispensant dites pecúnies ab tant sancta obra de pietat y caritat com han deslliberat y ab experiència trobat los diputats del General de Aragó y Valènçia, los quals tanta o maior summa han dispensat y dispensan //717r// quiscun any en subvenció dels hospitals de Çaragoça y València.
>
> Al primer de dezembre, mil sinch-cents vuytanta-sinch lo bras ecclesiàtich adherint a la delliberació en lo memorial de les almonyes feta, provehexen que sien donades de present de pecúnies del General al dit hospital quatre mília lliures y aprés quiscun any mil ducats y que, per ço, sie fet Capítol de Cort.
>
> *Oblata dictis die et anno, fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala.*

Don Gispert de Guimerà llevà lo dissentiment per ell posat a tots y sengles actes y confirmà tots los dissentiments per ell posats fins vuy a totes coses de gràcia y si y en quant menester sia los torna de nou a posar.

Mossèn Miquel de Montagut llevà lo seu dissentiment per ell posat a tots y sengles actes.

Don Jaume de Pinós, mossèn Joan Burguès y de Sso alsan los dissentiments per ells posats a tots actes.

Mossèn Bernat Joan de Castells posà dissentiment a tots y sengles actes de la present Cort.

Lo dit alsà lo seu dissentiment a effecte que·s puga anar a la embaxada dellibe-rada a sa magestat y refferir-se en lo present bras y estant quant a tots los altres actes en sa força.

Don Jaume de Cardona y Rocabertí alsà lo seu dissentiment.

Los senyors don Onofre d'Alentorn, senyor de Seró, mossèn //717v// Joan Andreu Blan, àlias Ribera, embaxadors del present bras, tramesos ensemps ab altres embaxadors dels altres brassos a sa magestat, refferiren com lo senyor bisbe de Elna à presentat a sa magestat les rèpliques fetes als decrets que sa magestat ha fets en les constituçions ja presentades y sa magestat ha respost que ho manarà mirar y manarà tornar la resposta per avuy.

Mossèn Joan de Castells alsà lo seu dissentiment fins mig die.

Mossèn Martí Joan de Clavarol alsà lo seu dissentiment a effecte se puga tractar de donar la almoyna al Hospital General de Barcelona.

Mossèn Galceran de Barceló posà dissentiment a totes coses de gràcia y que no·s puguen donar remuneracions a ningunes persones.

Mossèn Guillem de Ivorra de Corbins dissent que·s puga votar sobre las remu-neracions.

Don Jaume de Pinós corrobore lo seu dissentiment de gràçia y dissent no·s pugen donar diners del General a ningú, axí de remuneracions com caritats, ni se'n puga tractar.

Don Francesch de Marimon y de Jafer dissent a tots y sengles actes de gràcia.

Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera dissent de nou a tots y sengles actes de gràcia, ço és, de remuneracions y charitats de pecúnies del General y a la expedició de dits actes.

Mossèn Joan Burguès y de Sso posa dissentiment a tots y sengles actes de la pre-sent Cort.

Mossèn Joan Joseph de Montagut Vallgornera y Desbalps, ídem.

718r// E votant-se lo que per lo excel·lentíssim duch de Cardona, president del bras, an aquest fou proposat sobre la remuneració aparexia al bras se havia de donar als promotors dels brassos si·ls aparexia, se'ls done dos-centes lliures a cada hu, ultra de les dos terçes de llur salari ordinari, mossèn Miquel Joan de Pons de Monclar, donant son vot, dix que fins avuy als promovedors y altres càrrechs de la Cort no se'ls ha donat sinó un salari acostumat y la remuneració que conste en lo procés, y com en la electió de molts officis y hage sobre dels officis moltes divisions per voler cada hu posar sos amichs, y com fins vuy ningú hage servit sinó per auctoritat y no per lo salari, y com se cresqués per las altras Corts lo salari ab més voluntat voldrie cada hu posar-hi sos amichs y axí haurie més divisió en la Cort, per ço, és de parer que no se'ls done més del acostumat y requerí a mi Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, que lo present vot continuàs en lo present procés familiar.

Dictis die et anno, post meridiem.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats, mossèn[308] Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, ajustat al seu dissentiment, dix que lo dit dissentiment ha posat per descàrrech de sa consciéntia y en lo més no, per ço, destorbe que lo bras o la maior part de aquell fassa lo que vulle.

Mossèn Gaspar de Pons llevà del tot lo dissentiment a tots actes de gràcia.

718v//**Comparitió.**

Mossèn Joan de Cadell compareguć en lo present bras y jurà en ànima sua en la forma acostumada a ell llegida.

Lo present bras determinà que lo Redrès se fassa sens decret de sa magestat, pus que les coses de la Generalitat sa magestat y sos predecessors de gloriosa memòria són estats servits concedir tota la jurisdictió a la Cort *privative* y abdicar-las de ssi y conforme assò se han vists molts altres redressos y capítols, cometent assò al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Don Bernat Abella y de Guimerà donà a mi, dit Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, una scriptura contenint en si dissentiment, lo qual és del tenor següent:

> Don Bernat Abella y de Guimerà diu que considerant que lo sereníssim rey don Ferrando volent provehir a la gran clamor que a ell hera feta moltes vegades del manifest, notori e públich frau que molts fan contradiu (sic) y llurs consciénties en no pagar y dar dècimes y premícies verdaderament dels fruyts que Nostre Senyor Déu los done, una pragmàtica sancta aserca del modo de pagar y prestar dites dèçimes y primícies, dada en la present vila de Monçó als dos de dezembre mil sinch-cents y deu. E com la major frau que en la prestació de dites dècimes, primícies se fa y pot fer sie cosa manifesta que concistexen lo prestar dels dits drets en los blats, ordis, civades y altres grans per no pagar-se aquells en garba sinó en gra, y entenent que sa magestat //719r// del rey nostre senyor no és menys celós de la salvació de les ànimes dels que tal frau per dita rahó cometen y, per ço, se podrà tenir confiansa çerta que si per parts dels staments ecclesiàstich y militar se'ls supplique provehirà a dit manifest frau, manant que los dits blats, ordis, civades y altres grans se delmen en garba, per ço, y altrament dissent a tots y sengles actes fins a tant sie resolt per aquest bras y lo ecclesiàstich de part de aquells vaia dita supplicació a sa magestat.

Mossèn Joseph de Montagut de Vallgornera y Desbalps adhereix ab lo dissentiment de dit don Bernat Abella y de Guimarà.

Mossèn Bernat Aymerich, ídem.

Lo noble don Gispert de Guimerà me donà a mi, Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, una scriptura, la qual en si dissentiment, y és del tenor següent:

> Don Gispert de Guimerà dissent a tots actes fins se haje acabat de determinar si se ha de demanar a sa magestat per constitutió o per supplicatió se puga delmar en garba, donada per part del bras ecclesiàstich y militar y feta la constitució o

308. *A continuació, repetit,* mossèn.

supplicatió se haja de presentar a sa magestat, entenent emperò que si assò tindrà effecte o no reste en sa força y valor qualsevol dissentiment posat per dit don Gispert de Guimerà[309] en qualsevol actes de gràcia, los quals dissentiments de gràcia los reformà ara per les hores.

Mossèn Francesch Planella, ídem ab lo dit don Gispert de Guimerà.

Don Gispert de Guimerà alsà lo seu dissentiment per ell posat a tots y sengles actes restant los dissentiments de actes de gràcia per ell posats en sa força y valor, los //719v// quals dissentiments de gràcia confirmà y si menester és de nou los posà.

Mossèn Francesch de Planella alsà lo seu dissentiment.

Mossèn Bernat de Aymerich alsà lo seu dissentiment.

Mossèn Joseph de Vallgornera Montagut y Desbalps alsà lo seu dissentiment per ell posat a tots y sengles actes.

Lo senyor abat de Poblet y lo reverent mossèn Baltesar de Rajadell, canonge y capitular de Lleyda, embaxadors del bras ecclesiàstich tramesos al present bras, referiren com hoyda per lo bras ecclesiàstich la relació dels advocats ab resolució que los Capítols de Cort se porian ab la sola aprobació dels brassos passar sens decretació de sa magestat, aquell bras sent la cosa de tanta importància, per evitar tota manera de contradictió y nul·litat que en sdevenidor se poria pretendre ha pensat serie bé que dits capítols se decretassen per sa magestat, per lo que aquell bras se supplique en aquest vulle adherir al parer de aquest.

Lo promotor del bras real attès que en lo que toca al Redrès del General faltan quatre capítols, los quals per la brevedat del temps no·s poden votar ni concordar que, per ço, aquell bras ha determinat de cometrer-ho a dos personas ab vot deçisiu, los quals tinguen poder de aprobar aquels o repel·lir perquè tot lo que aquells faran, aquell bras los done y confereix pleníssim poder y per aquest effecte aquell bras ha feta nominació de micer Montserrat, síndich //720r// de Balaguer y mossèn Antich Sala, síndich de Manresa. Lo present bras adherí al parer de aquell bras y féu nominació de don Federich Desbosch y de Santvicens y de mossèn Federich Pol.

Micer Enrich Serra dix que no consentia a la dita delliberació que primer no age oïts los capítols.

Mossèn Antoni de Castellarnau posà dissentiment a tots actes de gràcia.

Mossèn Enrich Terça posà dissentiment a tots y sengles actes de gràtia y a la expedició de lletres y sagell.

Mossèn Joan Llull posà lo dissentiment a tots y sengles actes de gràtia y que no·s puguen créxer salaris a ninguns officials ni doctors del Criminal y specialment que no·s puga tractar ni votar de la naturaleza de mossèn Hortolà, dissentint a la despedició de les lletres y a tota altre cosa que en lo present dissentiment puga obstar.

En lo present bras fonch legida una suplicació del thenor següent:

Suplicació del ardiaca Terça.

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Lo ardiaca Terça diu que vist lo temps que sa magestat ha assenyalat per a partir-se de la present Cort y vila és tant breu com vostres senyories, excel·lència y

309. *A continuació, interlineat,* en qualsevol...Guimerà.

mercès veuen y que la causa que porta devant vostres excel·lència, senyories y mercès no·s pot acabar en les presents Corts per estar los magnífichs advocats ocupats en cosas y negocis de les presents Corts, per tant, suplica a vostres senyories excel·lència y mercès sien servits que dita causa sie comesa a dos doctors de la Real Audiència los qui a vostres senyories, excel·lència y mercès seran ben vists y que se'ls sie senyalat termini per a què acaben y //720v// concloguen dita causa que en assò rebrà de vostres senyories, excel·lència y mercès molt particular mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die prima decembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico, fuit decretum quod intra unam horam partes nominent suspectos doctores de Regio Consilio Catalonie si quos habent, quo termino lapso providebitur quod juris fuerit. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Lecta in stamento militari dictis die et anno et fuit provisum idem quod in ecclesiastico.

En lo present bras foren per part de sa magestat aportades les segones decretacions que sa magestat és estat servit fer als capítols de les Constitucions foren replicats a sa magestat per los tres brassos, las quals decretacions estan baix insertades en lo fi del present procés, aprés dels capítols de les Constitucions.

En lo present bras fonch llegida una supplicació donada per mossèn Francesch Arnau del tenor següent:

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Francesch Arnau, mercader, ciutedà de Barcelona, natural que fou de la isla de Menorca, aprés de haver estat molts anys repatriat en dita ciutat ab sa casa y família, ço és, del any mil sinch-cents sinquanta vuyt fins lo die que morí, dexà al temps de sa mort un fill, ço és, Francesch Arnau, vuy vivent, ciutedà de Barcelona, y estant y habitant en aquella y tenint-hi casa pròpria, lo qual és casat ab una filla de'n Francesch de Altarriba, donzell, de la qual té fills. //721r// Y com dit Francesch Arnau, menor, sia nat en la dita isla de Menorca, de edat de set anys fonch aportat per sos pares en la dita ciutat de Barcelona y sempre ha viscut en ella com és dit. Y per les sobre dites causes sia just y molt conforme a rahó que sia tingut per cathalà; en demés que les isles de Mallorca y Menorca són hagudes per part de Cathalunya y tenen los poblats en ella descendènçia de cathalans, *saltim* són de la Corona de Aragó, y com dit Francesch Arnau, desijant ésser habilitat per cathalà, haja deduhides dites coses en lo consell dels magnífichs consellers y vint-y-quatrena de la dita ciutat de Barcelona, de la qual serie tot lo interès, y tindria en cas que si hagués de fer contrari més ocasió de contradir-hi, los quals consellers y vint-y-quatrena informats de la veritat sobredita han tingut per bé que dit Francesch Arnau fos habilitat y tingut per cathalà. Y axí ha scrit als magnífichs syndichs de dita ciutat residents en la present Cort que tractant-se en ella de la habilitació de dit Francesch Arnau, y consentan hi·l tingan per natural de Catalunya. Per lo que y altrament supplica dit Francesch Arnau a vostres senyories, excel·lència y mercès sien servits manar habilitar-lo per natural cathalà y admetre'l y tenir-lo per hàbil per a totes les honrres, officis y càrrechs que en Cathalunya los naturals de aquella han de ésser admesos y, per ço, manar fer y despedir los actes necessaris y acostumats,

que, ha més que admetent cosa tant justa faran lo que han acostumat, dit Francesch Arnau ho rebrà a singular gràcia y mercè.

Die prima decembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit //721v// decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastisci, Mullola, notarius.

Die prima dezembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento militari et fuit provisum idem quod in stamento ecclesiastico, sublatis tamen dissentimentis. Scriba dicti stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

En lo present bras fonch legida una supplicació donada per micer Balthezar Fumes, la qual és del tenor següent:

Suplicació de micer Balthezar Fumas.

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres y magnífichs senyors

Micer Balthezar Fumas, en drets doctor, natural de Benavarri del Regne de Aragó, ha estat en Leyda hahont casà y allí ha servit de advocat molts anys. Aprés transferí sa casa y domicili ab muller y fills y família llur en la ciutat de Barcelona. Y és sa muller natural de Lleyda, de pares molt honrrats y dit Fumas, home molt vell, supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sien servits donar-li naturalesa en Cathalunya per ell y sos fills, pus en ella ha servit, com és dit, tants anys que en tot rebrà molt particular y assenyalada merçè.

Die prima decembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

722r// Oblata die prima decembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento militari et fuit provisum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

Mossèn Antoni Bou dissent a tots y sengles actes de gràcia y no consent que sien tractades les coses particulars de gràcia que no sien tractades primer les generals.

Lo present bras habilità les hores de la present nit fins a les dotze.

Lo present bras y stament militar determinà y féu conclusió que los Capítols de Cort se presenten a sa magestat y requerir ad aquella ab la decèntia deguda vulle interposar son decret en aquells, cometent assò al promotor del present bras o reporte als altres brassos.

Lo excel·lentíssim duch de Cardona, president del present bras, proposà y és de parer que, attès que per don Hierònym Corella de part dels senyors tractadors és estat refferit com la voluntat de sa magestat és que se cresca lo salari ordinari als doctors del Real Consell, proposà y és de parer que als doctors del Real Consell se'ls done per lo salari ordinari lo que se acostume de donar als doctors del Real Consell de Castella, que són vuyt-cents ducats a raó [de] onze reals per ducat.

Don Galceran de Cardona és de parer que se'ls done als doctors del Real Consell vuyt- cents ducats.

Mossèn Joan Burgués y de Sso és de parer que se'ls fassa compliment a sinch-centes lliures, compreses les tres-centes lliures que de present tenen.

722v// E votant-se assò mossèn Joseph de Bellafilla posà dissentiment a tots y sengles actes.

Mossèn Bernat de Malars, ídem.

Mossèn Joseph de Bellafilla alsà lo seu dissentiment per tots actes, exceptat lo tracte de donar remuneració, lo qual no·s pugue tractar.

Don Jaume de Cardona alsà lo seu dissentiment tenia posat a lo donar remuneracions y confirmar tot lo que s'és tatxat contingut en lo memorial.

Lo present bras habilite la hora de la present nit fins a la una, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo present bras concedí licèntia a mossèn Hierònym de Olivó, promotor del present bras, per a que se'n puga anar de la present vila attesa la sua malaltia.

Lo present bras habilità las horas fins a las tres de la matinada.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras adheria a la habilitació predita.

Lo senyor comte de Miranda és estat en lo present bras y ha refferit com vehent sa magestat lo estat de la present Cort té en molt gran compte la diligència que tots los brassos han tinguda en tractar los negocis per a què la conclusió de les presents Corts tingués effecte, però com sa magestat tinga proposat de anar-se'n damà fins a Binèfar y si aparexerà als brassos venir allà perquè sa magestat se aguardarà allí dos dies per a tenir sólio, que tornen resposta prestament.

723r// Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras entesa la relació del senyor compte de Miranda ha pensat serie bé fer embaxada als senyors tractadors per a què intercedissen ab sa magestat fos servit deternir-se en la present vila per dos dies que dimecres poria sa magestat tenir lo sólio.

Lo excel·lentíssim duch de Cardona, president del present bras, proposà al present bras que havie dos cosas de conciderar en lo que assí se ha referit per lo senyor compte de Miranda. Primerament, veure si per anar-se'n de la present vila expireran les Corts; l'altre, veure si convé fer la embaxada.

Lo present bras, hoyda la proposició, féu delliberació y conclusió que no·s fassa embaxada com diu lo bras ecclesiàstich y assò per no tenir obligació precisa lo bras de concloure dins cert termini, perquè tampoch sa magestat no·l concedirà prenent conclusió la present Cort per dit termini tindrà molt gran causa sa magestat de quexar-se dels brassos, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha reportat com aquell bras adheria al parer de aquest a que se habilitàs la hora fins a las tres de la matinada.

Micer Joan Christòfol Fivaller dissent a tots y sengles actes fins a tant que un agravi que ha portat al bras ecclesiàstich sie donat a sa magestat.

E lo dit micer Joan Christòfol Fivaller alsà lo seu dissentiment per tota la present nit.

Don Miquel Albert dissent a tots y sengles actes.

Mossèn Bernat Joan de Castells dissent a tots y sengles //723v// actes fins a tant los memorials y suplicacions que són anades a sa magestat sien reportades al Consell Supremo perquè allí se declare la justícia d'ella y també que se entenga de la captura de Alemany de Tragó y de la exequció que se li és feta de mil ducats ans y aprés de ésser pres.

Mossèn Martí Joan d'Espuny dissent a tots y sengles actes. Mossèn Francesch Agullana y de Calders, ídem. Don Jaume de Pinós, ídem. Don Jaume de Cardona, ídem. Don Miquel Albert, ídem.

En lo present bras militar fonc legida una suplicació donada per part del monestir de Monserrat del tenor següent:

Suplicació del monestir de Nostra Senyora de Monserrat.

Reverendíssims, excel·lentíssims, molt il·lustres y molt reverents senyors.

Per los tres brassos de aquest Principat ab conformitat fou determinat que havent sa magestat decretada la constitució que se és feta de la separació se és demanat a sa magestad intercedís ab sa Sanctedat fes província separada per si la casa y monestir de Nostre Senyora de Monserrat y que per instar aquell se determinàs lo que los diputats de Catalunya de pecúnies del General dispenguessen alguna quantitat certa, la que aparria a vostres senyories, excel·lència y mercès, per a que se solicitàs ab sa Sanctedat y sa magestat la confirmació y approbació que sa sanctedat ha de fer de dita separació. Y com sa magestat haie decretada dita constitució, dient ab ella que intercedesca ab sa sanctedat, se supplica an vostres senyories, excel·lència y mercès sien servits determinar //724r// que manaran se gaste hi·s puga gastar per procurar ab sa Sanctedat dita separació, fent de dit monestir ab los monastirs a ella adjacents província de per si separada de la congregació de Valladolid y que·s supplique a sa magestat sie servit demanar fer lletres per a sa Sanctedad per dita intercessió, les quals mane per sa benignitat dar als dits braços ab còpia d'elles, perquè aquelles puguen enviar a sa sanctedat supplicant-li de part de aquest Principat y Corona de Aragó dita província y separació y supplicar a sa magestat sie servit manar respòndrer al que ab embaxada per aquest Principat sobre assò és estat supplicat.

Die prima mensis decembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico Principatus Cathalonie et fuit responsum ex omnium in dicto brachio presentium concensu que ja està provehit lo que convenia en aquest negoçi. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

Oblata in stamento militari dictis die et anno et fuit provisum prout in stamento ecclesiastico. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

En lo present bras fonch legida una supplicatió donada per mossèn Antoni Masrós, la qual és del tenor següent:

Suplicació de mossèn Antoni Masrós.

Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Antoni Masrós, prevere, encara que sie natural del Regne de França tota via a més de quaranta anys //724v// està en Catalunya, ahont se és criat y educat y ha presos los òrdens sacres en dit Principat y ha tinguda cura de ànimes molts anys y specialment en lo bisbat de Gerona ahont resideix, supplica molt humilment a vostres senyories, excel·lència y mercès los sia de merçè manar-lo habilitar per a què pugue obtenir en lo bisbat de Gerona algun benefici, no obstant la constitució en contrari disposant y dit supplicant o reputarà a singularíssima gràcia y merçè, etc. *Altissimus, etc.*

Die tricesima novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico, fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici. Mullola, notarius.

Die prima mensis decembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento militari, fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

En lo present bras fonch legida una supplicatió presentada per part del senyor vicecanceller del tenor següent:

Suplicació del senyor vicecanceller.

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Lo doctor don Symon Frigola, vicecanceller en lo Supremo Consell de Aragó, supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sian servits habilitar-li per natural del Principat de Cathalunya a la persona de don Christòfol Frigola, //725r// son fill, que en assò rebrà de vostres senyories, excel·lència y mercès molt particular mercè. *Que licet, etc. Altissimus. etc.*

Die prima mensis decembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico Principatus Cathalonie, fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Dictis die et anno lecta in stamento militari et fuit provisum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Sala, notarius.

Die lune, secunda mensis decembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Joan de Setantí diu que, attès que en les Corts Generals és lo lloch ahont sa magestat y los brassos respectivament han de desagraviar dels agravis que sos ministres y officials hauran fets, com aqueix sia lo principal effecte per lo qual se ajunte la Cort General, per ço, dit Setantí ha presentat als brassos de la present Cort un memorial de diversos agravis que los ministres y officials dels dits brassos li han causats, lo qual memorial de agravis lo bras ecclesiàstich a comès als deputats perquè fessen justícia sobre les coses supplicades //725v// y lo bras militar y real provehiren en lo dit memorial que fos comès als advocats dels brassos per a què fessen relació de la forma ab que se havie de provehir dit memorial de agravis per a què dit Setantí fos desagraviat; per lo qual dits dos brassos feren embaxada al bras ecclesiàstich per a què se volgués adherir en la provisió feta per los dits dos brassos. E com dit bras ecclesiàstich no volgués adherir-se en dita provisió feta per los dits brassos, dit Setantí ha instat al present bras militar per a què manassen fer relació als advocats conforme estava provehit y hoyda aquella fessen en dit memorial de agravis la commissió, decretació o provisió que de justícia fos, y com per a dit effecte y en exequció de la provisió per los dits dos brassos feta, lo bras militar envià a cercar los advocats del bras per a què fessen relació de

la forma y manera que se havia de procehir en dit negoci y, estant fent los dits advocats la relació, sens ocasió que iusta fos, se dexà de passar havant en aquella ni en dit negoci al qual demant-li dit Setantí justícia de agravis ningun impediment era just que obstàs a que se dexàs de fer relació ni se dexàs de fer dit memorial de agravis. La decretació, quan de justícia fos, per a què se ves y entengués la justícia de dit Setantí, la qual no·s pot ni deu negar; y com aprés dit Setantí haja instat diversas voltas en lo dit bras y fins vuy no u haja pogut alcansar que·s veia sa justícia ni que·s fassa commissió o decretació en dit memorial de agravis, lo qual és notòria denegació de justícia; y perquè conste de las diligències fetas per dit Setantí y que per sa part, ni per negligènçia sua, //726r// no s'és perdut lo poder alcansar justícia; per ço, supplica de nou a vostres senyories, excel·lència y mercès y en quant pot requer que decreten dit memorial de agravis y aquell remetan a justícia perquè conforme aquella puga ésser dit Setantí desagraviat. Y requer dit Setantí al notari del present bras que assente en lo procés de la present Cort la present scriptura, y aquella llisga en lo present bras militar y real y assente en lo procés al peu de dita scriptura com la notificada y llegida en dits dos braços per a què en lo sdevenidor conste de las diligències per dit Setantí fetas y de aquellas puga haver rahó en Corts Generals o ahont més de dret y justícia li convinga per a reparació dels dits agravis tant notables. *Fuit lecta in stamento militari et regali*.

Don Miquel Albert alsà lo seu dissentiment per ell en la nit passada posat a tots actes. Mossèn Francesch de Agullana y de Calders, ídem. Mossèn Martí Joan d'Espuny, ídem. Don Jaume de Pinós, ídem. Don Jaume de Cardona, ídem.

Mossèn Joan Christòfol Fivaller dissent a tots y sengles actes. Lo dit alsà lo seu dissentiment fins a mig dia.

Mossèn Bernat Joan de Castells alsà lo seu dissentiment per tot lo die present.

Lo present bras ha feta nominació de don Honofre d'Alentorn y de mossèn Miquel Joan de Pons per a què ensemps ab les altres persones per los altres brassos nomenadores y ab los advocats resolguen la resposta se deu a la embaxada que per lo senyor comte de Miranda és estada feta al present bras.

726v// Lo promotor del bras real ha refferit com aquell bras ha feta nominació de mossèn Rafel Vivet y de mossèn Miquel Montornès per dit effecte.

Lo bras ecclesiàstich habilità la persona del sereníssim príncep.

Los senyors don Prior de Scala Dei y lo sacristà de Urgell, embaxadors del bras ecclesiàstich tramesos al present bras, y havie refferit com aquell bras pensant quant necessària cosa sie habilitar la persona del sereníssim príncep don Philip, príncep nostre, per a què no·s puga tenir y celebrar Corts, per tant, aquell bras haurie pensat se habilitàs la sereníssima persona de sa alteza.

Mossèn Hieronym de Clavarol posà dissentiment a tots actes. Lo dit lo alsà fins que mossèn Cahors fos tornat de hont ere anat. Mossèn Hierònym de Cardona posà dissentiment a tots y sengles actes de gràcia.

Lo present bras ha pensat serie bé que per aquest bras y lo bras real se fassa embaxada al bras ecclesiàstich per a persuadir-li vulla adherir al parer de aquestos dos brassos a fer embaxada als senyors tractadors per a què intersedissen ab sa magestat sie servit voler tornar de Binèfar a la present vila per a tenir lo sòlio, inseguint lo exemplar del any vint y que sa magestat sie servit porrogar la Cort ab con-

tinuació de dies per a la present vila, cometent assò al promotor ho reporte al bras real.

E aprés lo promotor del present bras ha refferit com anant[310] a reportar la delliberació del present bras al bras real, lo promotor de aquell li ha dit que lo bras ecclesiàstich adheria al parer //727r// dels dos brassos y que vagen los promotors dels brassos a fer dita embaxada.

Mossèn Pere Cassador dissent a tots actes de gràcia y specialment al servey de sa magestat y que no·s puga tractar de aquell y assò fa tant en nom seu propri com encara com ha procurador de mossèn Joan Cassador, nebot seu.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras ha habilitat al protonotari de sa magestat per los actes de la Cort, adherint al que per aquest bras és estat determinat.

E votant-se la constitució ab la qual se extingueix lo Consell del Criminal, lo present bras féu conclusió que se accepte la dita constitució conforme se és legida en lo present bras y ab la forma que sa magestat és estat servit de concedir-la.

Don Jaume de Cardona diu que atès que la dita constitució és cosa de gràcia, perço, no és de parer que la dita constitució se accepte si no que·s torne replicar a la decretació feta per sa magestat.

Don Jaume de Pinós és del mateix parer del senyor bescomte, ajustant en aquell que com lo dit capítol del criminal y erectió de tres salas sia de mera justícia y si alguna gràçia y ha en ellas de part de sa magestat y en lo que toca als salaris són los matexos que abans tenien sens innovar cosa alguna li apar bé dita decretació, requerint, etc.

Lo present bras, reportant al que per part del bras ecclesiàstich és estat reportat sobre la habilitació del sereníssim príncep, aquest bras ha deslliberat que, attès habilitant-lo simplament és contradir a la //727v// protesta feta per los tres brassos lo die de la jura de aquell, per ço, aquest bras és de parer que se habilita la persona de sa alteza tenint la edat de catorze anys y servant-se las condicions en dita scriptura contengudes, la qual habilitació ab les dites condiçions ara per les hores la fa. E per dit effecte foren elegits per embaxadors don Onofre d'Alentorn y mossèn Galceran Cahors.

Mossèn Joan Christòfol Fivaller alsà lo dissentiment per ell posat fins a les dos hores.

Lo senyor Comte de Miranda y los molt il·lustres cançeller regent Quintana, del Consell de Aragó, lo regent Cordelles, lo senyor prothonotari micer Martí Joan Franqueza y micer don Luís de Paguera del Consell Real de Cathalunya són vinguts al present bras y lo dit senyor prothonotari ha legida una scriptura, la qual és del tenor següent:

> Sa magestat, per convenir molt a la salut de sa real persona y a la del sereníssim príncep exir de aquesta vila de Monçó y per altres causes vigents que molt importen al bé públich y que·l obliguen a no poder-se detenir més y per a què les coses se són apunctades en aquestes Corts Generals per a benefici de aquest Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya y dels naturals de

310. *A continuació, repetit,* com anant.

aquelles y perquè està ja la Cort per a concloure's no resten sens lo assento que convé, és servit de continuar, porrogar y mudar la present Cort de Cathalunya de aquesta manera, ço és, que en aquesta vila y en la iglésia de Sancta Maria en lo lloch fins açí destinat //728r// se continue lo junctar, tractar y apunctar, demanar y respondre; totes les coses que apparrà haver-se de tractar, demanar y respondre e que per a la conclusió y tenir lo sòlio de aquestas Corts y llicentiar aquelles se porrogue y mude per al lloch de Binèfar, al qual sa magestat determinà partir, anar y estar per al dimecres primer vinent que comtarem quatre del present mes de dezembre del present any mil sinch-cents vuytanta sinch, si no serà feriat y si serà feriat per al die aprés immediadament següent no feriat. E si convindrà allí porrogar y continuarà la present Cort segons que *nunc pro tunc* la porroga per al mateix lloch de Binèffar en la matexa forma o per altre lloch de Cathalunya ab tal que tinga las calitats que conforme les Constitutions de Cathalunya ha de tenir y que tots los actes que·s faran estant sa magestat en Binèfar sian tant vàlidas com si sa magestat estiguera en la present vila. E la conclusió, sòlio e tots los altres actes que·s faran en Binèfar se intitulen, escriguen nom[311] d'ésser fets dins en aquesta vila de Monçó perquè Binèfar és aldea y territori y de la matexa jurisdictió de aquella y és servit sa magestat que no·s puga tràurer aquest acte a conseqüència per ninguns altres en lo sdevenidor y no·s fassa perjuhí als usatges de Barcelona, Constitutions de Cathalunya, capítols y Actes de Cort, privilegis generals y particulars, usos y costums y altres drets de dits Principat y Comtats, tenint per cert que los tres brassos del Principat de Cathalunya ho tindran per bé.

Lo present bras féu nominació de don Nofre d'Alentorn en lloch de don Joan de Cardona, de don Bernat //728v// de Boxadors y de mossèn Galceran Saràpio de Sorribes per acceptar la porrogació ha feta sa magestat.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en lo present bras com aquell adheria al parer de aquell que per don Onofre d'Alentorn y mossèn Galceran Cahors y de Soler és estat refferit açerca de la habilitació del sereníssim príncep senyor nostre, que és estat molt bon apuntament lo de aquest bras serca de aquest particular.

Don Jaume de Pinós posà dissentiment a tots actes. Mossèn Antich Ribot de Palmerola, ídem. Don Miquel Albert posà dissentiment a tots actes fins sia tornat. Don Jaume de Cardona posà dissentiment a tots y sengles actes fins sie present. Mossèn Antich Pi de Palmerola alsà lo seu dissentiment. Don Miquel Albert alsà lo seu dissentiment. Mossèn Bernat Joan de Castells alsà lo seu dissentiment. Mossèn Joan Christòfol Fivaller alsà lo seu dissentiment per ell posat a tots actes. Don Jaume de Cardona alsà lo seu dissentiment per ell posat a tots actes. Don Pedro de Clariana dissent a tots y sengles actes, no donant lloch que·s tracte ni·s concloga cosa alguna fins agen enviat a dir los brassos ab embaxada als senyors tractadors vullen donar la resposta als agravis són estats presentats a sa magestat, o sie donada resposta convenient a ell perquè dexen de fer-ho.

Lo dit alsà dit dissentiment a effecte que·s puga[312] //729r// votar una constitució sobre los advocats y procuradors dels pobres.

311. Per com.
312. *A continuació, repetit,* puga.

Mossèn Phelip de Copons posà dissentiment a tots y sengles actes de gràcia.

Don Pedro de Clariana llevà lo seu dissentiment a effecte de poder-se tractar sobre la concòrdia entre aragonesos y cathalans sobre los drets del General y també sobre lo de la constitució que dóna forma del delmar en garba y també per a llegir qualsevol supplications y scriptures.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat com aquell bras havie feta nominació del abat de Gerri y lo canonge Reig per a tractar ab los senyors tractadors. E aquest bras féu nominació de don Berenguer de Peguera y micer Federich Cornet per anar a tractar ab los dits senyors tractadors sobre los agravis.

Don Gispert de Guimerà reffermà tots los dissentiments per ell possats a tots actes de gràcia y de nou los tornà a posar.

Mossèn Antoni Joan Bolet dissent a que no·s present a sa magestat la constitució que parle del delmar en garba ni que per via de supplicació se li demane la lloche *(sic)* ni per via de pracmàtica confirme ni altrament reportant aquella per danyosa.

Don Pedro de Clariana dissent a tots y sengles actes fins sie presentada dita constitució del delmar en garba o per via de supplicació o pragmàtica o en altre qualsevol manera, attesa que ja s'ere votada judicant aquella per molt utilosa axí ab descàrrech //729v// de la ànima com al profit dels béns temporals.

Mossèn Joan Christòfol Fivaller alsà del tot lo seu dissentiment.

Don Jaume de Pinós dissent a tots actes.

Mossèn Bernat Joan de Fluvià y Torrelles dissent a tots y sengles actes de gràcia, specialment aquella constitució que tracte de agabelladors no·s puga donar ni votar.

Mossèn Francesch de Planella posà dissentiment a tots acte de gràcia.

Lo senyor mossèn Antoni Joan Bolet posà lo seu dissentiment.

Don Jaume de Pinós alsà lo seu dissentiment.

Don Pedro de Clariana alsà lo seu dissentiment.

Lo present bras y stament militar féu delliberació que, attès que aquest bras està desocupat, ha pensat se tractàs de las galeres y que, per aquet effecte, serie bé se elegissen sis persones de cada bras, les quals ensemps ab los deputats y oydors de Cathalunya y ab lo senyor don Joan de Cardona tinguen lo poder de la Cort per a tractar lo negoçi de les galeres com millor aparega en Barcelona.

Don Francesch de Erill alsà lo seu dissentiment posat a tots actes de gràcia.

Dissentiment sobre galeres.

Don Onofre d'Alentorn, declarant son dissentiment per ell posat, dix que dissentia a tot lo que en aquell ha dissentit y axí bé que no·s puga fer commissió a ningunes persones sobre lo negoci de les galeres.

Don Jaume de Pinós, declarant son dissentiment, diu que dissent que·s pugue fer nominació de persones //730r// per coses que concernesquen despeses del General de Cathalunya sinó per via de vots y que prevalega la major part.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit al present bras com aquell bras ha feta electió de persones per a tractar ab los deputats de Cathalunya y oydors lo negoci de les galeres y vèurer lo que aparega convenir.

Mossèn Bernat de Malars dissent a tots y sengles actes de gràcia y specialment al servey de sa magestat, volent y expressament declarant que no se'n puga tractar

de aquell que primer los agravis generals y particulars no sien smenats y lo capítol de la Observança no sie decretat, conforme és estat demanat y supplicat a sa magestat, lo qual no és estat servit concedir de la manera que·s demane.

Mossèn Martí Joan d'Espuny dissent que no puga fer-se de nou salaris, ni créxer aquells a ninguns officials, ni altres persones, ni fer-se commissions a persones algunes per cosa que concernesqua despeses pagadores de diners del General.

Mossèn Joseph de Ferrera dissent a tots y sengles actes de la present Cort fins a tant sie legida y votada la constitució tractant dels agabelladors.

En lo present bras fonch legida una supplicació donada per Joan Pau Bugatell, la qual és del tenor següent:

Suplicació de Joan Pau Bugatell.

Excel·lentíssim, molt il·lustres, y il·lustres senyors.

Joan Pau Bugatell, porter del present bras, ha servit a vostra excel·lència, senyories y mercès ab tota la diligència y cuydado possible, desija altra temps offerint-se ocasió fer altre tant, supplica a vostra excel·lència, senyories y mercès sien servits fer-li gràçia //730v// y mercè de nomenar y crear-lo porter del present bras y perpetuar-lo en aquell per tota sa vida, que lo dit supplicant o tindrà a molt particular mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Die secunda mensis decembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento militari et fuit provisum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba dicti stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

En lo present bras fonch per mi Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, <fonch> presentada una supplicatió del tenor següent:

Suplicació de Joan Sala, notari.

Excel·lentíssimo, molt il·lustres y il·lustres senyors.

Joan Sala, notari de Barcelona, ha servit en aquest bras ab la diligència deguda y que a ell és estat possible y desije en semblant ocasió servir en aquest bras, supplique a vostra excel·lència, senyories y mercès li vullen fer la mercè de perpetuar-lo en dit offici que, ultra que faran lo que bé tenen acostumat, lo dit supplicant o tindrà a singular gràcia y merçè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

La qual supplicatió fonch legida en lo present stament per Jaume Tristany, notari y scrivent, ajudant de dit Joan Sala, secretari del present bras a dos del dit mes de dezembre.

E hoyda per lo present bras determinà y féu delliberació y conclusió que sia fet com és supplicat.

Acceptació de la porrogació de la Cort feta per sa magestat per a la vila de Binèfar.

E los dits nobles don Onofre d'Alentorn, don Bernat de //731r// Boxadors y mossèn Galceran Saràpio de Sorribes, embaxadors per lo present bras, elegits y nomenats, ensemps ab los embaxadors dels altres brassos, anaren a la sacristia de la present iglésia ahont la magestat del rey don Phelip, senyor nostre, estava, als quals presentaren alguns capítols de Constitucions novament per los brassos concordats y los capítols sobre lo Redrès del General per los tres brassos, ordenats, supplicant a sa magestat que fos servit decretar dits capítols y axí bé presentaren a sa magestat que fos servit decretar dits capítols y axí bé presentaren a sa magestat una scriptura

sobre la porrogació de la Cort per sa magestat lo dia de vuy feta, la qual és del tenor següent:

Sacra, catòlica, reial magestat.

Los tres staments de les presents Corts que vostra magestat de present celebre als cathalans de la present vila de Monçó, vista la scèdula per part de vostra magestat lo dia present als tres staments legida en la qual vostra magestat, per causes urgents com en la dita scèdula dedueix, porroga les dites Corts per a Binèffar, terme y aldea de Monçó, per a quatre del present mes de dezembre, y tenint per cert que las causas per las quals vostra magestat fa dita porrogació en lo modo y forma en aquella contenguts són molt justes per les quals és justa cosa prestar son consentiment a la dita porrogació ab lo qual consentiment és servit vostra magestat fer dita porrogació, inseguint lo que los sereníssims reys de gloriosa memòria, predecessors de vostra magestat en semblants actes han acostumat, per ço, com a fidelíssims vassalls de //731v// vostra magestat consenten a la dita porrogació, ab expressa emperò protestació que tots los actes que·s faran en aquesta vila de Monçó, estant vostra magestat en Binèffar, sian tant vàlidos com si vostra magestat stiguera dins la present vila. E la conclusió, sòlio y tots los altres actes que·s faran en Binèffar se intitulen y tinguen nom d'ésser fets dins aquesta vila de Monçó, perquè Binèfar és aldea y territori y de la matexa jurisdictió de aquella y que no·s puga tràurer aquest acte en conseqüència per ninguns altres en esdevenidor y no·s fasse prejuhí als usatges de Barcelona, Constitutions de Cathalunya, capítols y Actes de Cort, privilegis generals y particulars, usos y costums y altres drets de dits Principat y Comtats, supplicant a vostra magestat sie servit manar a son protonotari que lo present consentiment y salvetats continue en lo procés de dites Corts.

Tornats que foren los dits embaxadors refferiren com lo noble prothonotari de sa magestat havie respost en nom de sa magestat que sa magestat acceptava dita protesta y mane fos incertada en lo procés.

Die martis, tertia mensis decembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Don Gispert de Guimerà dissent a tots y sengles actes de gràcia y en special al servey fahedor a sa magestat.

Don Jaume de Cardona y los davall scrits llevaren //732r// los dissentiments per ells posats a tots actes. Mossèn Joan Burguès y de Sso, mossèn Galceran de Oluja, mossèn Gaspar Rattera, don Alexandre d'Alentorn, mossèn Francesch Gilabert y Pou. Mossèn Joan de Altarriba dissent a tots y sengles actes sempre y quant se tractarà de algun negoci tocant a la ciutat de Gerona.

Mossèn Joseph de Ferrera alsà lo seu dissentiment fins a migdia.

Don Joachim Carròs y de Centelles posà dissentiment a tots y sengles actes de gràcia exceptat al servey de sa magestat.

Don Ramon d'Oms posà dissentiment a tots y sengles actes de gràçia exceptat el servey de sa magestat.

Comparitió.

Mossèn Joseph de Planissoles, donzell, en Pallars domiciliat, ha comparegut en lo present stament y jurat en la forma acostumada a ell legida.

En lo present bras fonch legida una supplicatió donada per mestre Joan Clos, sastre, del tenor següent:

Suplicació de Joan Clos, sastre.

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y magnífichs senyors.

Joan Clos, sastre, habitant en la ciutat de Barcelona, natural de la vila de Benavarre del Regne de Aragó, ha quoranta anys o més que habite en la ciutat de Barcelona, exercint en dita ciutat art de sastre ab molta bona opinió y fama, y és casat ab dona natural de dita ciutat de casa de gent honrrada y té fills //732v// legittims y casa pròpria en lo carrer dels Cambis de la dita ciutat, y tot lo temps que y ha habitat ha mantingut y és estat tingut y reputat per home honrat per hon és digne de ésser habilitat y aggregat entre lo nombre de cathalà, y axí supplicque a vostres senyories y mercès li fassen gràcia de habilitar-lo y admetre com a cathalà com ell se té y reputa per tal, lo que tindrà a molt singular gràcia y merçè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Die tertia decembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Dicta die lecta in stamento militari et fuit provisum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius.

Lo promotor del bras real ha refferit que aquell bras adhereix que se vaia als senyors tractadors ab embaxada per a supplicar sia servit sa magestat ampliar la decretació feta en lo capítol de la Observança, si y segons està ordenat. Y axí bé haurie pensat que, pus se va ab embaxada per dit effecte, se supplicàs tantbé an aquells senyors sien servits decretar lo capítol vuytè que dispose de extractions de officis de las universitats, lo qual importa molt a ellas.

E lo present bras féu delliberació y conclusió se fassa //733r// dita embaxada conforme ha reportat lo promotor del bras real, però adverteix y dellibere aquest bras se supplique lo negoci sobre les pragmàtiques dels cavalls y de las obras de Perpinyà.

E per aquest effecte fonch ordenada per los tres brassos una altra supplicació contenint en si rèplicas a las constituçions que per sa magestat en segon lloch fonch servit fer als capítols de les Constitutions, la qual està havant en lo fi del present procés insertada.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras adhereix al pensament y determinació feta per los brassos militar y real se fassa dita embaxada y per dit effecte ha fet electió y nominació del molt reverent senyor abat de Poblet, lo reverent canonge Raiadell y micer Onofre Pau Cellers com advocat de aquell bras.

E lo present bras per lo mateix effecte ha feta nominació y electió de don Onofre d'Alentorn, mossèn Federich Pol y micer Federich Cornet, advocat del present bras.

Y per aquest effecte foren per los tres brassos ordenada una segona supplicatió per a replicar a sa magestat mane millorar les decretations en segon lloch fetes, la qual supplicació ab les decretacions està baix en lo fi del present procés insertada.

Lo promotor del bras real ha refferit que aquell bras ha feta electió y nominaçió per fer dita embaxada de: mossèn Rafel Vivet, syndich de Gerona, mossèn Miquel Terrena, altre dels syndichs de Perpinyà, micer Nicolau Frexanet, advocat de aquell bras.

733v// E lo present bras habilite la hora fins a les dotze de mig die cometent al promotor ho reporte als altres braços.

E per relació feta per lo promotor de aquest bras tornant de dita reportació aquells dos brassos ecclesiàstich y real adhereixen sie habilitada la hora fins a les dotze del migdia.

Lo promotor del bras real és estat al present bras y ha aportat la còpia del Redrès del General per a què se presentassen als senyors tractadors.

E lo present bras adherí al dit pensament del bras real.

Tornats que foren los embaxadors dels senyors tractadors refferiren com los senyors tractadors havien assenyalat, com vist y entenent que los negocis de la Cort se allargan, entenen y creuhen que sa magestat porrogarà aquelles per a Tortoza.

Dicta die martis, tertia mensis decembris, anno predicto millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo present bras y estament militar en lo lloch, modo y forma acostumats.

Mossèn Climent de Castelló posà dissentiment a tots y sengles actes.

Mossèn Francesch Agullana y de Calders posà dissentiment a tots y sengles actes fins a tant sie votada y legida la constitució dels agabelladors. Mossèn Joseph Tormo, ídem ab lo dit mossèn Agullana. Mossèn Joseph Castells, ídem. Mossèn Climent de Castelló alsà lo seu dissentiment.

734r// Mossèn Francesch Agullana y de Calders y tots los desús dits ab ell adherent alsaren llurs dissentiments.

Mossèn Bernat de Aymerich posà dissentiment a tots y sengles actes de gràcia y a la expedició de lletres.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras havie anomenat lo molt reverent abat de Gerri, lo capitular de Leyda, lo abat Aymerich y a mossèn Onofre Pau Cellers com advocat de aquell bras per a çitar y tractar ab los senyors tractadors sobre las decretacions fetes per sa magestat a les Constitucions y en lo capítol de la Observança y del Redrès.

En lo present bras fonch llegida una supplicació donada per Joan Vargas, la qual és del tenor següent:

Suplicació de Joan de Vargas.

> Molt il·lustres, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.
>
> Joan de Vargas, natural del arquebisbat de Toledo, criat del reverendíssim bisbe de Vich, desijant tenir naturaleza per a poder obtenir en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya beneficis simples tant solament, suplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sien servits de concedir-le-y y admetrer-lo com ha natural per al dit effecte, que lo dit supplicant o tindrà a molt particular merçè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Die tertia decembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis tamen dissentimentis. Mullola, notarius.

Fuerunt omnia sublata.

Lo present bras ha feta nominació de don Onofre de //734v// Alentorn, don Barenguer de Paguera y micer Federich Cornet y lo promotor del present bras, los quals açistesquen y tracten ab lo senyors tractadors y ab aquells conferescan lo que per los brassos se supplica que les decretacions per sa magestat últimadament fetes en les constituçions y specialment en lo capítol de Observança y en los Capítols de Cort y sobre los agravis sien millorades y satisfets los agraviats y tractar tots los apunctaments que convingan per a què los brassos estigan satisfets y contents en lo que suppliquen ab potestat de oyr, col·legir y refferir y no de conclourer.

Lo promotor del bras real ha refferit com aquell bras ha anomenats a mossèn Rafel Vivet, altre dels syndichs de Gerona, a mossèn Antich Sala, notari y syndich de Manresa y a micer Nicholau Frexanet, advocat de aquell bras, per acistir y tractar ab lo senyors tractadors sobre la millora de les decretacions de sa magestat.

Mossèn Joan Burgués y de Sso posà dissentiment a tots actes de la present Cort fins a tant sie notifficat lo dissentiment de don Onofre d'Alentorn als senyors tractadors. Mossèn Joseph Castellbell, ídem. Mossèn Joseph Torme, ídem. Mossèn Joseph Vallgornera Montagut y Desbalps, ídem. Mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, ídem.

Lo present bras delliberà que·s fassa a ssaber als altres brassos com mossèn Joan Burgués y de Sso ha posat dissentiment a tots y sengles actes per rahó y causa de un dissentiment en aquest bras posat que impedeix //735r// no·s puga fer commissió ha persones algunes en cosa de galeres.

Mossèn Joan Burgués y de Sso y los ab ell adherints alsan los seus dissentiments a effecte tant solament que·s puguen refferir los apunctaments que·s són tractats y resolre aquells.

Lo promotor del present bras ha reportat dos caps que són apunctats entre los senyors tractador y las personas eletes per los brassos, lo qu·és estat de la pracmàtica per sa magestat feta sobre las obras de la fortificatió de la vila de Perpinyà y de la vila de Roses y l'altra sobre la pragmàtica dels cavalls. Y quant al primer cap de la pragmàtica de las obras, han dit aquells senyors tractadors que aquella pragmàtica pretenia sa magestat que hera de justícia y que per entendre sa magestat que per aquella penjan moltes *littes* en la Règia Audièntia del Principat de Cathalunya sa magestat se servirà que sobre assò se done hu de dos assientos, és a saber, o que per via de justícia se fassa commissió a persones que per via de consciència vejen si és justa o no, o bé que se designàs alguna summa més de la que entenen donar a sa magestat, la qual sa magestat se servirà pendrer-la en comte del servey y que aquella se consigne per las ditas obras y sa magestat revocarà dita pragmàtica de les obres. Y quant a la pragmàtica dels cavallers serà servit sa magestat que los brassos fassen constitució prohibitòria de tràurer cavalls del present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya ab pena condigna del delicte contra los qui trauran cavalls y sa magestat per sa benignitat y clemència //735v// revocarà la pragmàtica feta sobre los cavalls.

Lo present bras, hoyda dita relació, considerant en lo primer cap la pragmàtica de les obres quant danyosa sie a totes les universitats del present Principat y quant gran benefici resultarà a totas ellas de la revocació de aquella fent conclusió y deliberació que se accepte la mercè y offerta per los senyors tractadors en nom de sa magestat feta; axí bé quant al segon cap de la revocatió de la pragmàtica dels cavalls que se accepte axí mateix la merçè ab la condició que és estada refferida en aquest bras de fer dita constitució.

Lo promotor del bras real ha refferit com, hoyda per aquell bras la relació los és estada feta dels dos caps apunctats y tractats de la revocatió de las dos pragmàtigas, quant a la pragmàtica de las obras sobre la resolució de aquell apunctament se entén haurà molt gran difficultat a causa que las universitats de Cathalunya han pagat molts diners per la contribució de dites obres y entenen cobrar aquells y, cobrats aquells hagen de molt bona gana consentiran al que per sa magestat és estat offert; y quant al altre cap aquell bras és content de acceptar la mercè segons està apunctat.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras adhereix a que se acceptan los dos caps apunctats si e segons és estat refferit y axí bé havie aquell bras pensat se fahés embaxada per aquell bras y aquest al bras real per a persuadir aquell bras volgués condecendre en lo cap apunctat //736r// sobre la revocatió de la pragmàtica de les obres si e segons està per aquest bras y lo ecclesiàstich acceptat, attès que ja són estades condempnades les universitats per jutges de greuges.

Mossèn Joan Llull dissent a tots acte de gràcia y specialment al servey de sa magestat y no consent que·s puga tractar de aquell.

Mossèn Francesch de Planella, ídem. Don Gispert de Guimerà, ídem y no preiudicant al que ja té vuy posat y de nou lo torne posar a tots actes de gràcia. Don Jaume de Perapertuza, ídem. Don Miquel Mecha y de Clesquerí, ídem.

E poch aprés lo dit promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras ha anomenat lo prior de Scala Dei, lo qual té plen poder de aquell bras decisiu per a que ensemps ab les persones per los altres dos brassos anomenadores puga tatxar les remuneracions a les persones que han servit a la present Cort.

Mossèn Hieronym Santjust y Ca[s]tro tant en nom seu propri com encara com ha procurador de mossèn Enrrich Sanjust, son pare, alsà del tot los dissentiments per ell posats, axí de gràcia com de justícia.

Mossèn Galceran de Oluja alsà del tot los seus dissentiments.

Mossèn Francesch Salbà y Despalau dissent a tots actes de gràcia y specialment al servey a sa magestat fahedor.

Lo noble don Miquel Climent, protonotari, portà en lo present stament las decretations fetas per sa magestat als capítols del Redrès del General y són del tenor següent:

736v// Decretacions al Redrès del General.

A cada hu dels capítols del dit Redrès se ha decretat "plau a sa magestat".

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras habilite la hora fins a la mijanit.

E lo present bras adherí al bras ecclesiàstich que sia habilitada la hora fins a la mijanit.

Lo promotor del bras real ha reportat com aquell bras adhereix que sia habilitada la hora fins a mijanit.

Mossèn Joseph de Montagut y de Vallgornera y Desbals alsà del tot los dissentiments té posats axí de gràcia com de justícia.

Lo promotor del bras real ha reportat com aquell bras està fent discursos sobre lo que per embaxada del bras ecclesiàstich y aquest los és estat refferit y segons se scriu tindrà bon succés.

Lo present bras ha pensat serie bé que se vaja als brassos ecclesiàstich y real per a dir-los se fes una embaxada als senyors tractadors per a nottifficar-los lo dissentiment de mossèn Joan Burgués y de Sso.

Don Miquel Albert dissent que no·s decrete una supplicació presentada per part de Joan de Vargas, criat del reverendíssim de Vich.

Lo promotor del present bras ha refferit com ell ab los altres promotors eren estats y havien nottificat a ses senyories los dissentiments de don Onoffre d'Alentorn y de mossèn Joan Burgués y de Sso y que lo hu depeniave de l'altre y que los senyors tractadors han respost que //737r// aquell here bon dissentiment y que tots haurien de ser de la matexa manera.

Lo present bras ha delliberat que se vaia als brassos ecclesiàstich y real per a dirlos com aquest bras, responent a la embaxada que per part de aquells dos brassos és estada en aquest refferida, aquest bras se adhereix al parer de aquells, ço és, que anomenan una persona la qual ensemps ab las elegidas en aquells braços vejan las tatxas de las remuneracions legides en aquest bras y tinguen poder no decisiu, sinó consultiu y concordar la differència que entre aquells dos braços tenen lo tatxar aquelles ab que ho hage de refferir sens poder decidir cosa alguna, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras real ha refferit que aquell bras ha feta nominació de persones de mossèn Algueró de Leyda y de mossèn Cristòfol Gil de Tortosa, syndich, per a tractar ab los aragonesos sobre la concòrdia.

Mossèn Joan Antoni Daví dissent que no·s puga donar caritat a ningun hospital si no és al Hospital General de Rosselló y que no·s pugan donar remuneracions a ninguns officials si no és als porters y officials del rey y altres notaris, scrivents y porters y no a altres.

Mossèn Antich Ribot de Palmerola dissent que no·s puga donar lo poder decisiu. Don Miquel Albert, ídem.

Lo abat de Gerri y lo canonge Rajadell, embaxadors del bras ecclesiàstich refferiren com, attès que per los senyors tractadors y per les persones eletes són estats apunctats alguns caps, los quals són estats refferits en aquell //737v// bras, aquell bras ha determinat de acceptar aquells y attès que se entén que sa magestat se tindrà un die més en Binèffar per a concluhir ab los aragonesos, serie bé passar havant en tractar del servey de sa magestat y donar conclusió a les presents Corts, perquè sa magestat se'n és anat decebut de aquestos brassos conega ara la diligència que aquestos braços han donada ab la gana que tenen y sempre han tinguda de concluhir les presents Corts.

Lo cap de la capitania general apuntat ab los senyors tractadors aparegué bé en aquest bras, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo present bras ha delliberat que vajan los tres promotors per a demanar hora y lloch als braços dels aragonesos per a tractar lo que convindrà fer en la concòrdia se ha de fer entre los dits aragonesos y Cathalunya sobre los drets de la Generalitat.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras adhereix al pensament de aquest que vaian los promotors als brassos dels aragonesos per lo effecte sobredit.

Lo present bras habilite la present nit fins a les tres hores de la matinada, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

E lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras habilite las horas fins a les quatre de la present nit.

E lo present bras adherí al parer del bras ecclesiàstich.

Mossèn Jaume Ferrer dissent que no·s vage ninguna //738r// constitució als senyors tractadors que no s'i aporte la constitució ordenada sobre lo fet de la mort de March Antoni Forner. Mossèn Antoni Bolet, ídem.

Los embaxadors dels brassos ecclesiàstich y real han refferit com aquells braços suppliquen aquest que se servescan de voler donar commissió ab vot decisiu al senyor Miquel Agulló de poder fer las charitats als monastirs y hospitals de la present província, lo que li aparega.

Lo present bras responent als dits braços al que han reportat dits dos promotors delliberà que se diga als altres brassos que perquè lo hospital de Sancta Creu de Barcelona sosté grans gastos, axí ha allergada la mà an aquell fent com té se tancaria les portes a totes les altres charitats y que aquest bras volrie saber si té aquell bras alguns apunctaments fets sobre lo predit.

Don Miquel Albert alsà del tot lo seu dissentiment.

Lo abat de Gerri y lo canonge Masdemont, embaxadors del bras ecclesiàstich, han refferit que hadereix aquell bras que·s torne lo Capítol de la Observança als senyors tractadors per a veure si sa magestat lo volrà millorar.

Mossèn Joan Lull, mossèn Joan Cadell y mossèn Francesch Planella alsaren los dissentiments per ells posats axí del servey de sa magestat de justícia com de gràcia.

Lo present bras habilità les hores fins a les sinch de la matinada.

Mossèn Hierònym Joan posà disentiment a tots y sengles actes de gràcia y specialment al servey de sa magestat y que no·s tracte d'ell.

Lo present bras habilite la hora fins a les sis de la matinada //738v// cometent al promotor ho reporte als altres braços.

Mossèn Joan Pau Ciurana y mossèn Antich Ribot de Palmerola en virtut de la commissió a ells per lo present bras donada de tatxar un comte donat per Jaume Rondó, fuster, lo qual vist y examinat, los apar que, de las trenta una lliuras que ell pretenia se li havien de reffer a compliment de cent y onze lliures en paga y satisfactió de les obres ha fetes després ensà en lo present stament, se li paguen tant solament quinze lliures barceloneses.

E lo present bras, hoyda la dita relació, desliberà y féu conclusió que se li paguen al dit Jaume Rondó dites quinze lliures per mossèn Joan Pau Ciurana, regent los comtes del General, cobrant de ell cauthela.

Don Jaume de Perapertuza alsà del tot lo seu dissentiment posat al servey de sa magestat.

Don Miquel Mecha y de Clasquerí alsà lo seu dissentiment per ell posat al servey de sa magestat.

Mossèn Jaume Ferrer posà dissentiment al servey de sa magestat.

Mossèn Pere Cassador, tant en nom seu propri com encara de procurador de mossèn Joan Cassador, alsà los dissentiments té posats al servey de sa magestat.

Mossèn Nicolau de Brescó posà dissentiment al servey de sa magestat y que no se'n puga tractar de aquell.

Don Jaume de Pinós alsà los seus dissentiments per ell posats fins lo die present.

Dit don Jaume de Pinós dissent a tots y sengles actes de gràcia y a la expedició de lletres exceptat lo servey de sa magestat y de qualsevol cauthelas de cosas de gràcia fahedoras.

739r// Mossèn Nicholau de Brascó alsà lo dissentiment posat al servey de sa magestat.

Mossèn Jaume Ferrer alsà lo seu dissentiment té posat al servey de sa magestat.

Don Pedro de Clariana dissent a tots y sengles actes fins a tant sia enviada embaxada a sa magestat a effecte de supplicar a sa magestat nos vulle concedir lo Capítol de la Observança, attento que lo senyors tractadors han dit que no tenien facultat de decretar lo dit capítol.

Mossèn Joseph de Bellafilla, ídem. Mossèn Bernat de Malars, ídem.

Don Jaume de Pinós posà son dissentiment a tots y sengles actes.

Lo present bras habilità la hora del present dia y porrogà la present Cort par a las dotze de migdia cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Mossèn Miquel Baptista Falcó dissent a tots actes de gràçia fins que·s tracte del servey de sa magestat.

Mossèn Joan Francesch Pagès alsà lo seu dissentiment per ell posat al servey de sa magestat.

Lo present bras y stament militar adhereix al parer del bras ecclesiàstich, lo qual habilità de la set hores de la present matinada fins a las vuyt y de las vuyt totes les hores contínues fins a les dotze hores del migdia.

Los brassos ecclesiàstich y real han habilitades les hores que per aquest bras són estades habilitades.

Don Pedro de Clariana, attès que la Cort, estant en lo estat que vuy se veu y per no venir a major inconvenient com per moltes persones li és estat notificat, alsà lo seu dissentiment, //739v// no obstant que entenga here cosa molt justa lo que demanave y que de justícia havie de ser concedida.

Mossèn Joseph de Bellafilla alsà lo dissentiment havent fet tot lo sforç possible en que se obtingués lo que més convenia, que és lo decret del capítol de la Observança, y vehent que expira la Cort y per tota la sperança de poder-ho alcansar, havent fet tot lo esforç possible, per fugir a majors inconvenients y que no·s perde lo que se pretén haver alcansat en favor de la terra, lo ha mogut a condescendre per no perdrer lo que té guanyat.

Mossèn Bernat Joan Castells posà dissentiment a tots actes de gràçia y a la expediçió de lletres de gràcia fins a tant li hagen fet restituhir un privilegi y uns capítols de sos passats, los quals dexà en poder dels habilitadors.

Mossèn Hierònym Joan alsà tots los dissentiments per ell posats axí en cosas de gràcia com en coses de justícia y specialment al servey de sa magestat.

Mossèn Bernat de Malars suprimeix lo dissentiment per ell posat al servey de sa magestat, donant lloch que·s puga tractar y no resolrer del servey de sa magestat.

Don Miquel Albert dissent al servey de sa magestat y assò per certes causes que concernexen lo descàrrech de sa conscièntia y vol que no puguen concluyr ni dar conclusió al dit servey fins a tant sien ab effecte seguides y effectuades les coses que a descàrrech de sa conscièntia toquen.

Don Jaume de Perapertuza ab don Miquel Albert, ídem.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha reportat en aquest //740r// bras, aquell bras adhereix a que·s fassa la embaxada que està determinada als senyors tractadors per a fer-los gràcias y besar-los las mans de la mercè y offerta han feta de donar plena satisfatió als brassos aserca del scusado a tot llur consentiment, y que quant als altres caps que resten, haurie pensat aquell bras serie bé de dexar-ho en mans de sa magestat.

Mossèn Nicolau de Brescó alsà lo dissentiment per ell posat a tots actes.

Mossèn Pere Cassador alsà lo seu dissentiment per al servey de sa magestat.

E lo dit, com ha procurador de mossèn Joan Cassador, alsà lo seu dissentiment per al servey de sa magestat.

Mossèn Joan de Castells dissent a tots actes de gràcia fins li sien tornats uns capítols matrimonials dexà en mans dels habilitadors.

Don Gispert de Guimerà alsà lo seu dissentiment per ell posat al servey de sa magestat.

Don Jaume de Perapertuza alsà lo seu dissentiment.

E en virtut de les decretacions per los braços fetes foren despedides les lletres del tenor següent:

Lletres de naturaleza de Joan Clos, sastre.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als ínçoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al honrrat Joan Clos, sastre, habitant en Barcelona, natural de la vila de Benavarre. Attenent y considerant que per part vostra nos és estada presentada una supplicació del tenor següent. *Inseratur*. Per ço, inclinats a vostra supplicatió, //740v// per los respectes en aquella contenguts y altrament, a vós dit Joan Clos ab tenor de la present habilitam per cathalà en tal manera que us alegreu y alegrar y gosar pugau de totes coses que cathalans naturals se alegren y gozen, com si fòsseu natural cathalà y que en tots officis, honors, prerogatives y altres coses pugau concórrer com los altres cathalans naturals. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en lavila de Monçó, quant al bras ecclesiàstich y militar a tres y quant al bras real a quatre del mes de dezembre, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.*

Die mercurii, quinta[313] *mensis dezembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.*

Convocats y congregat lo stament y bras militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats en la qual convocatió y congregació entrevingueren y foren presents los devall scrits y següents:

313. Ha de dir *"quarta"*.

Primo, lo excel·lentíssim don Jaume Farrando Ramon Folch, òlim de Cardona, duch de Cardona, president, lo il·lustre don Pedro Galceran de Pinós y Fonollet, vescomte de Canet y de Illa; lo il·lustre don Joan de Cardona, don Galceran de Cardona, //741r// don Bernat de Boxadors, don Onofre d'Alentorn, don Miquel Albert, don Jaume de Cardona y de Rocabertí, mossèn Antoni Daví, mossèn Luís de Claramunt, mossèn Joan Andreu Blan, àlias Ribera, mossèn Ramon Joan de Calders, mossèn Federich Pol, don Alexandre d'Alentorn, don Francisco de Ortafà, mossèn Joseph de Castellbell, mossèn Joseph de Torme, mossèn Hierònym Botella, mossèn Baptista Falcó, mossèn Francesch Gilabert y Pou, mossèn Pere Cassador, don Joan de Queralt, mossèn Joan Francesch Copons de la Manresana, mossèn Guillem Ramon de Pons, don Ramon de Vilanova, mossèn Onofre de Argensola, don Phederich Desbosch, don Pedro de Clariana, mossèn Jaume Mahull, mossèn Guillem Ivorra, carlà de Corbins, don Jaume de Perapertuza, mossèn Joseph de Bellafilla, mossèn Phelip de Queralt, mossèn Joseph de Montagut Vallgornera y Desbalps, //741v// mossèn Francesch de Mayà, don Francisco de Erill, mossèn Carlos Calders, mossèn Francesch Joan de Tamarit, mossèn Bernat de Aymerich, mossèn Joseph de Ferrera, mossèn Joan Pau Malendrich, don Jaume de Pinós, don Michquel Mecha, mossèn Gaspar Dusay y Aguilar, mossèn Hierònym Joan, mossèn Joan Francesch Planella, mossèn Bernat de Malars, mossèn Bernat Joan de Castells, mossèn Antoni Joan Bolet, mossèn Joan Pau Ciurana, mossèn Miquel de Llàssera, mossèn Joan Cadell, mossèn Francesch Puig, mossèn Martí Joan d'Espuny, mossèn Francesch de Monrodon, mossèn Antich Ribot de Palmerola, mossèn Joan Sanctcliment, senyor de Alcarràs, mossèn Jaume Ferrer, don Balthezar d'Oms, mossèn Miquel Joan Amat, mossèn Phelip de Capons, mossèn Onofre Boxadors, don Berenguer de Peguera, don Bernat de Guimerà, //742r// mossèn Nicolau de Brescó, mossèn Luys Queralt, mossèn Francesch de Marimon, mossèn Gismundo Ortiz, mossèn Balthezar Pardina, mossèn Galceran Cohors y de Soler, mossèn Joan de Settantí, mossèn Antoni Vila de Savassona, mossèn Guillem Joan de Ivorra, don Bernat de Pinós, mossèn Miquel de Castelló, mossèn Joan Francesch Pagès, mossèn Joseph Sescases, mossèn Galceran de Lupià, don Ramon d'Oms, don Farrando de Vega, mossèn Climent de Castelló, mossèn Onofre de Comellas, mossèn Francesch de Tord, mossèn Francesch de Areny, don Phelip d'Espès, don Alexos Albert, mossèn Miquel Joan de Pons, mossèn Joan Burguès y de Sso, mossèn Hierònym Galceran Seràpio de Sorribes, mossèn Joseph de Pons, mossèn Phelip Ribes Salazar y Terrades, mossèn Francesch Salbà y Despalau, mossèn Joseph Hierònym Cardona, don Jaume de Mijavila, //742v// mossèn Joan Cella y de Taffurer, don Miquel de Mecha y de Clasquerí.

Delliberació del servey de sa magestat.

Lo present bras, hoyda la propositió feta per lo excel·lentíssim duch de Cardona, president del present bras, contenint en effecte que, attès que sa magestat ha estat tant de temps en venir a visitar aquestos sos Principat y Comtats, per la qual vinguda se li han offert molts grans gastos portant com ha portat en sa companyia lo sereníssim don Phelip, príncep y senyor nostre, y la sereníssima infanta dona Isabel, per las moltas merçès sa magestat en aquestos Principat y Comtats ha

fetes en concedir-nos algunes coses del que se ha supplicat a sa magestat per servey de Déu y de sa magestat y bé públich de tot lo present Principat y Comptats. Per tant, attesa la relació que per part del bras ecclesiàstich sobre lo servey de sa magestat està feta, deslliberà que de pecúnies del General de Cathalunya se donen a sa magestat sinch-centes mília lliures, és a ssaber tres-centes mília lliures per lo servey y donatiu pagadores de comtants y les restants dos-centes mília lliures per la offerta que sa magestat nos ha feta al present Principat y Comtats de revocar la pragmàtica de las obras y dels cavalls, pagadores per los plazos y tèrmens que·s poran concordar, convertidores, ço és, cent mília lliures en las obras de la fortificatió de Perpinyà, Rozes y de la costa marítima y altres, y les restants cent mília lliures, les quals sa magestat se servesca pendre-les en compte de servey, llevats los dissentiments, axí los que són posats expressament al servey, com los que són posats a coses de gràcia.

743r// E tots los presents alsaren los dissentiments per dit effecte.

Delliberació del creximoni dels salaris dels doctors del Real Consell.

Lo present bras y stament militar delliberà que se cresca lo salari ordinari dels doctors del Real Consell cent lliures quiscun any, axí que ab lo salari que vuy reben se'ls done de diners de les Generalitats quatre-centes lliures quiscun any y assò sie durador fins a les primeres Corts.

Mossèn Miquel Joan Falcó alsà lo seu dissentiment per lo creximoni predit del modo que està votat en lo present bras.

Mossèn Guillem Ramon de Pons dissent que cresquen salaris als doctors de la Audièntia ans bé diu és de parer se donen dos-cents mil ducats al rey que no cent ducats als del Real Consell.

Mossèn Bernat de Malars, ídem ab lo dit mossèn Guillem Ramon de Pons.

Mossèn Antoni de Castellarnau diu que dissent a tots y sengles actes de gràcia y specialment al servey de sa magestat.

Mossèn Francesch Joan de Tamarit diu que, attès que no volen créxer salaris als doctors del Real Consell, dissent que·s pugan créxer salaris a ninguns altres officials.

Don Miquel Albert alsà lo dissentiment té posat al servey de sa magestat.

Mossèn Joan de Ressende alsà tots los dissentiments tenia posats.

Mossèn Antich Ribot de Palmerola alsà lo dissentiment per ell posat a totes coses de gràcia y al creximoni de //743v// salaris a effecte que·s pugan créxer als doctors del Real Consell cent lliures al salari ordinari a pregàries del il·lustre don Joan de Cardona.

Dissentiment al creximoni de salaris.

Mossèn Nicolau de Brescó posà dissentiment no consentint que·s cresquen salaris als doctors del Real Consell.

Mossèn Guillem Ramon de Pons y mossèn Bernat de Malars lleven sos dissentiments y consenten que·s pugan créxer als doctors del real consell cent lliures al salari ordinari.

Delliberació sobre la charitat del hospital.

Lo present bras y stament militar féu delliberació y conclusió se done de pecúnies de les Generalitats al Hospital General de Sancta Creu de la ciutat de Barcelona

dos mília lliures barceloneses y mil lliures de renda quiscun any y se'n puguen repartir dels matexos diners de les Generalitats, ultra les quantitats predites, dos mília lliures entre iglésias y hospitals del present Principat y Comtats.

Lo present bras y estament militar pensà serie bé se elegissen personas las quals tinguessen càrrech de replegar y col·legir las Constitucions, Capítols de Cort y altres papers que fàcilment se poden perdre, attès que la present Cort està per a concluhir.

Mossèn Joseph de Bellafila alsà lo dissentiment que té posat al creximoni de salaris.

Don Jaume de Cardona, ídem ab mossèn Bellafilla.

Mossèn Miquel Joan de Pons dissent a tots y sengles actes de la present Cort. Mossèn Antich Ribot de Palmerola, ídem.

Mossèn Joseph Torme posà dissentiment a tots y sengles actes de gràcia.

744r// Mossèn Martí Joan d'Espuny posà dissentiment a tots y sengles actes.

Dicta die mercurii, quarta predictorum mensis et anni, post meridiem ipsius diei.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit com aquell bras havie feta elegtió de la persona del reverent abat de la Real par a concertar la forma y modo de la paga del servey de sa magestat.

Mossèn Francesch de Agullana y de Calders alsà lo seu dissentiment per ell posat en coses de gràcia, donant lloch que·s puga créxer salaris dels doctors del Real Consell fins en cent lliures, ultra de llur salari ordinari y que·s pugan donar remuneracions a tots los officials dels brassos.

Mossèn Bernat Joan de Castell posà dissentiment a tots y sengles actes.

Lo dit mossèn Bernat Joan de Castells alsà lo dit dissentiment.

Lo present bras ha feta nominació de la persona de don Jaume de Pinós per a concordar las pagas del servey de sa magestat.

Lo promotor del bras real ha reportat al present bras refferint en aquest que aquell bras havie feta nominació de la persona de mossèn Rafel Vivet, syndich de Gerona, per a concordar lo modo de la paga del servey de sa magestat.

Don Francesch de Marimon y de Jafer posà dissentiment a totes remuneracions fahedores.

744v// En lo present bras militar fou reportat per lo promotor del bras ecclesiàstich un memorial de remuneracions per lo qual per mi dit Joan Sala, notari de Barcelona y scrivà del present bras, fou legida y és del tenor devall scrit y següent:

Remuneracions per a los senyors tractadors del Consell Supremo y senyor canceller y regent Cordelles y los demés del Consell de Cathalunya.

Primo al senyor comte de Miranda, tres mília lliures: 3.000 lliures.

Al senyor comte de Chinchón: 3.000 lliures.

Al vicecanceller, dos mília lliures: 2.000 lliures.

Al regent Terça, mil lliures: 1.000 lliures.

Al regent Quintana, mil lliures: 1.000 lliures.

Al protonotari, mil lliures: 1.000 lliures.

Al secretari Gaçol, mil lliures: 1.000 lliures.

Al canceller, mil lliures: 1.000 lliures.

Al regent Cordelles, mil lliures: 1.000 lliures.

Entre los altres doctors del Real Consell que han residit en les presents Corts, ço és, micer Franqueza, micer Francesch Puig, micer don Luys de Peguera, micer Sabater y micer Oliba, entre tots per porrata, mil lliures: 1.000 lliures.

Y estos per porrata, *sublatis dissentimentis*, y a Luys Barahona, tres-centes lliures: 300 lliures.

A Pedro Franqueza tres-centes lliures: 300 lliures.

A Onofre Ferrer, alguzil real, dos-centes lliures: 200 lliures.

Mossèn Joseph Torme posà dissentiment a totes remuneracions //745r// fins a tant donen remuneració als regents del Consell Supremo y donant-los lo present dissentiment sie per no posat.

Mossèn Castellbell, ídem. Mossèn Pere Cassador[314], posà dissentiment a tots y sengles actes de la present Cort.

Mossèn Nicolau de Brescó, ídem.

Mossèn Nicolau alsà lo seu dissentiment.

Mossèn Gaspar Dusay dissent a totes remuneracions fahedores.

Mossèn Nicolau de Brescó dissent a que no·s puguen créxer salaris ni fer de nou ni·s puguen donar remuneracions.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit en lo present bras com aquell bras ecclesiàstich havie feta nominació del reverendíssim de Barcelona y del reverendíssim de Elna, lo abat de la Vaix, de la Real, lo ardiacha d'Oms y lo ardiacha Terça per a presentar a sa magestat la supplicació de la offerta del servey en lo sòlio que sa magestat ha de tenir en la vila de Binèffar.

Mossèn Francesch Joan de Tamarit dissent a tots y sengles actes de gràcia y en special a la gràcia demana Antoni Agostí, syndich de Salçes, de un offici de guarda de dita vila.

Mossèn Antich Ribot de Palmerola dissent a tots actes de gràcia, no obstant als altres té posats a actes de gràcia, y specialment dissent a la provisió de Joan Navarro, notari y syndich de Camprodon, del offici de assessor de deputat local de dita vila, que sempre y quant dit Joan Navarro tindrà las qualitats convenen com assessor y sie hàbil en dit offici y consent, y no altrament.

745v// Lo present bras féu delliberació y conclusió que per via de embaxada se anàs als senyors tractadors y dir-los de part dels tres brassos com los supplicaven fossen servits supplicar a sa magestat los mane assignar hora per a demà per la embaxada se li ha de fer a sa magestat per a presentar an aquella la supplicació de la offerta del servey, cometent al promotor ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit en lo present bras com aquell bras desijaria molt saber lo modo y forma se ha de tenir en fer dita embaxada.

Nominació de persones del stament militar per a presentar a sa magestat la offerta.

Lo present bras ha feta nominació de las personas del excel·lentíssim duch de Cardona, del il·lustre vescomte de Canet y de Illa, don Jaume de Cardona, don Bernat

314. *A continuació, ratllat,* idem.

de Boxadors, mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar y de mossèn Joan Burguès y de Sso, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres brassos.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit en lo present bras com aquell bras ha feta nominació de la persona del canonge Reig y del ardiaca Coma de Vich per a fer la dita embaxada als senyors tractadors per a supplicar-los sien servits haver hora de sa magestat per a fer la embaxada de la offerta.

E lo present bras féu electió y nominació per a fer la embaxada dels senyors tractadors de don Francisco de Erill y de mossèn Luys de Claramunt, cometent al promotor del present bras ho reporte als altres braços.

Lo promotor del bras ecclesiàstich ha refferit que aquell bras ha pensat serie bé que quant Déu vulle que las Constitucions sian estampadas se'n done un thomo, axí de les noves com de les velles que se han de recopilar, als //746r// qui estan presents en Cort.

Mosèn Gaspar Dusay y de Aguilar dissent a totes coses de gràcia.

Delliberació que sie donada còpia de les Constitucions recopilades.

E lo present bras adherí al pensament del bras ecclesiàstich que sie donada una còpia de les Constitucions axí noves com velles que se han de recopilar quant Déu vulle sien estampades a quiscuna persona qui·s trobarà present en Cort.

Lo promotor del bras real ha refferit en lo present bras com aquell bras ha feta nominació y electió per a fer la embaxada als senyors tractadors per a supplicar-los sien servits supplicar a sa magestat fasse mercè de assignar als braços hora per a tenir sòlio.

Delliberació que sie donada la estampa de la recopilació de les Constitucions a mossèn Joan Cella.

Lo present bras ha feta merçè a mossèn Joan Cella y de Taffurer de la estampa de les Constitucions, ço és, de la recopilació de aquelles. E per dit effecte tots los presents en lo present bras alsaren los dissentiments.

Electió de micer Phederich Cornet per advocat.

Lo present bras féu delliberació y conclusió que fos feta nominació y electió, segons que anomenà y elegí, al magnífich micer Federich Cornet en advocat perpètuo del present stament y bras militar en tota ocasió que·s convoquen Corts Generals.

Don Gispert de Guimerà dissent a la nominació y perpetuació de advocat del present bras feta de la persona de micer Federich Cornet.

Don Plegamans i de Marimon, ídem.

Don Francesch de Marimon, ídem.

Electió dels embaxadors contenint en effecte com sa magestat assignave lo plasso per al sòlio.

Tornats que foren los embaxadors dels senyors tractadors refferiren com ells, ensemps ab los dels altres braços, són anats als senyors tractadors per a supplicar-los fossen servits de suplicar a sa magestat sie servit assignar hora per al sòlio ha de //746v// celebrar sa magestat als cathalans. E los dits senyors tractadors los respongueren que sa magestat havie prefegit lo plaso per a demà a les dotze hores de migdia per a què tots los presents en la present Cort acudissen a la iglésia de la vila de Binèffar per a assistir a la celebració del sòlio real que sa magestat entén fer y celebrar als cathalans.

Don Gispert de Guimerà dissent a tots y sengles actes de gràcia de la present Cort fins a tant tinga despatchat un privilegi se li és estat concedit per sa magestat y fins a tant sie despedit per Cançelleria, no preiudicant al dissentiment té posat a la nominació y perpetuació de advocat feta de la persona de dit micer Federich Cornet.

Mossèn Enrrich Terça dissent a tots actes de gràcia. Don Miquel de Mecha y de Clasquerí, ídem ab mossèn Enrrich Terça. Don Jaume de Perapertuza, ídem ab lo dit mossèn Enrrich Terça.

Don Jaume de Pinós posà dissentiment a tots y sengles actes de la present Cort.

Mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar, ídem. Mossèn Pere Cassador, ídem. Mossèn Antich Ribot de Palmerola, ídem. Mossèn Galceran Oluja, ídem.

Mossèn Joseph de Torme, mossèn Joseph Castellbell y mossèn Jaume Ferrer alsaren llurs dissentiments per ells y quiscú d'ells posats, axí a coses de gràçia com a coses de justícia.

Don Gispert de Guimerà alsà los seus dissentiments a effectes que·s pugue tractar de cosa de galeres tant solament.

747r// Mossèn Galceran Oluja alsà los seus dissentiments. Don Jaume de Pinós, ídem. Mossèn Antich Ribot de Palmerola, ídem. Don Jaume de Perapertuza, ídem.

Mossèn Antoni Daví alsà lo seu dissentiment donant lloch que·s puga tractar y conclòurer en lo de les galeres y axí bé al que toca al memorial que és estat lo die present legit en lo present bras, lo qual desús està incertat, tractant de les remuneracions dels doctors del Consell Supremo y dels senyors tractadors y dels senyors canceller y regent y doctors del Real Consell de Cathalunya.

Don Gispert de Guimerà tornà a posar lo seu dissentiment.

Mossèn Joan Burguès dissent a tots actes de la present Cort. Mossèn Miquel de Montagut, ídem. Mossèn Galceran de Oluja, ídem. Mossèn Joseph Castellbell, ídem. Mossèn Joan de Pons, ídem. Mossèn Gaspar Ratera, ídem. Mossèn Nicolau Brescó, ídem. Mossèn Miquel Mecha y de Clasquerí, ídem. Mossèn Pere Cassador, ídem.

Mossèn Guillem Ramon de Pons dissent que·s puga tractar ni cometre lo negoçi de las galeras a ninguna persona, ni cosas concernents [a les] despeses del General de Cathalunya ja que·s pugan juntar y per dit effecte demanar licèntia del superior. Mossèn Gaspar Ratera y de Ivorra, ídem. Mossèn Gaspar Ratera y de Ivorra dissent a que·s puga tractar ni fer commissió alguna a persona del negoçi de les galeres.

Mossèn Luys Queralt dissent a que·s pugan créxer ni fer de nou salaris a ninguns officials del General ni altres //747v// y que·s puguen donar remuneracions.

Don Jaume de Pinós llevà del tot los seus dissentiments que ha posats en la present Cort.

Mossèn Jordi Joan de Copons dissent a que·s pugan créxer ni fer de nou salaris a alguns officials, ni donar commissió a ninguna persona per rahó de galeres.

Don Onofre d'Alentorn alsà lo seu dissentiment per ell posat a coses de gràçia y a creximoni de salaris.

Delliberació sobre las remuneracions continuades en lo preincert memorial.

Lo present bras, entès lo preincert memorial si e segons desús està ordenat, féu delliberació y conclusió que dites quantitats fossen repartides entre las personas desús nomenades en la manera y forma en lo dit memorial, inseguint en tot y per tot la sèrie y tenor de aquell si e segons en dit memorial se conté.

Provisió del offici de scrivà de la deputatió local de la col·lecta de Camprodon en favor de Joan Navarro.

Lo stament militar, hoyda la relació dels advocats en la causa que en la present Cort se és portada entre mossèn Joan Navarro, notari y síndich de Camprodon en las presents Corts, contra mossèn Bernat Francolí de la matexa vila, assessor del deputat local de la col·lecta de dita vila de Camprodon, pretenent dit Navarro que, attès que per constitutió de Cathalunya està disposat que ningun pare pot ésser jutge en causa que lo fill sie notari y scrivà de aquella y en tal cars hage de ésser remogut lo hu o l'altre; y conste per la informació rebuda Bernat Francolí ésser assessor del deputat local de dita col·lecta de Camprodon y ésser fill de Joan Francolí, notari y scrivà del dit deputat local, per ço, dellibere la dia Cort que dit Bernat Francolí sie remogut de dit offici de assessor de deputat local de dita col·lecta de Camprodon //748r// y en son lloch haver d'ésser posat altri y haguda consideraçió que lo dit Joan Navarro serveix de syndich en la present Cort per la vila de Camprodon y ha suportat diversos treballs per ella, per ço, li fan gràcia y provisió del dit offici al dit Joan Navarro ab les preheminències y prerogatives acostumades y, per ço, sien fetes les lletres opportunes. Joan Baptista Mullola, notari. Joan Sala, notari de Barcelona.

En virtut de la qual provisió foren despedides lletres per als senyors deputats de Cathalunya en la forma següent:

Lletres per la provisió de assessor del deputat local de Camprodon en favor de Joan Navarro.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los deputats del General de Cathalunya, residints en Barcelona y a tots y qualsevol officials del General a que·s pertanga. Salut y honor. Sabeu que en la *llitte* y causa que devant nós s'és portada entre mossèn Joan Navarro, syndich de la vila de Camprodon en les presents Corts de una y mossèn Bernat Francolí, notari de la dita vila de part altra, hoyda la relació dels advocats, havem delliberat en la forma següent[315]. *Inseratur*. La qual provisió per nós feta som estats de paraula requests per lo dit mossèn Joan Navarro que dita provisió li manassem executar, y attento que ell ha residit y resideix en les presents Corts des del principi d'elles li volguessem fer gràcia y merçè del dit offici de assessor del deputat local de la col·lecta de Camprodon en lo modo predit y per la privació per nós, com és dit feta vacant y //748v// nós, attenent les coses supplicades ésser justes y conforme a rahó, intimant y notificant-vos les dites coses ab tenor de les presents vos diem y manam que la dita nostra declaratió executeu y executar fassau en tant quant a vosaltres toque y s'esguarde. Y axí bé confiant de la legalitat del dit mossèn Joan Navarro, lo dit offici de assessor del deputat local de la vila y col·lecta de Camprodó, ab lo modo predit vacant, conferim, provehim y donam ab tots sos drets, pertinènties, prerogatives, càrrechs, guanys, salaris y altres qualsevol emoluments, axí y per la forma que lo dit Bernat Francolí ans de la dita y per no feta privació tenia, rebia y possehia y sem-

315. *A continuació, repetit,* hoyda la relació dels advocats.

blants officis se acostumen y poden donar y provehir; volem emperò y manam que, abans que lo dit Joan Navarro prengue possessió del dit offici y que aquell rija y administre, preste lo jurament sòlit en mans y poder vostre de bé y lealment haverse en dit offici y qualsevol altres coses fassa que sobre assò sien necessàries fer y per Capítols de Cort és disposat; dient y manant a vosaltres dits deputats y hoydors y altres persones a qui se esguarde y al deputat local de la vila y col·lecta de Campredon que, encontinent la present nostra provisió vos serà presentada y per dit Navarro dit jurament serà prestat, lo posen y metan y posar y metre fassen en corporal possessió del dit offici y de tots los drets, pertinències y prerogatives de aquell y del salari y emoluments del dit offici li pagueu y respongau e pagar y respondre fassau, axí y segons haveu acostumat fer ab vostre predecessor y per Capítols de Cort teniu obligació. En testimoni //749r// de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó, quant als brassos ecclesiàstich y militar a quatre y quant al bras real a sinch del mes de dezembre, any de la nativitat del Senyor, mil sinch-cents vuytanta-sinch.

En lo present bras, hora tarda del dia, vingué lo noble don Miquel Climent, protonotari de sa magestat, lo qual aportà una scriptura resposta als agravis a sa magestat presentats, la qual dit protonotari dexà en mà del senyor president y aquell la donà a mi dit Joan Sala, notari y secretari del present bras, la qual fonch per mi legida en dit bras militar y és del tenor següent:

Resposta als agravis.

Sa magestat, encara que no ha acostumat de respondre als agravis per scrits per fer mercè als brassos, respon als agravis per ells pretesos lo següent:

En lo de la Inquisitió ja està provehit ab les respostes als capítols de la Inquisitió.

En lo de la Capitania General està provehit en lo universal ab una constitució que està decretada y en lo particular provehirsca ab los jutges de greuges.

En lo de March Forner, lo interès de la part està concordat lo universal, pus no aparegué bé la constitució que se here ordenada, se remediarà per los jutges de greuges reservant dret al syndich del General de la ciutat de Barcelona y vila de Perpinyà.

En lo dels agravis del General y presa dels deputats se diu que sa magestat manarà revèurer lo procés en Barcelona //749v// dins tres mesos aprés que estigue assentada la Audiència y trobant que se ha fet algun agravi contra los drets, auctoritat y jurisdictió dels deputats o manarà provehir y remediar com convingue per conservació y augment del General, lo qual sa magestat molt desija. Y en lo dels propris usos, vista la obligació, complirà quant a la infàmia que·s pretén per la ciutat de Barcelona li resulta de la presa de Pere Cassador; en la exequció que·s féu en la persona de Miquel Utrolis resta purgada la infàmia perquè se entengué dit Cassador no tenia culpa alguna. Y en lo que se pretén contra altres, sa magestat manarà provehir segons contra ells se deu de justícia.

Quant a la pragmàtica dels cavalls pus està ja feta constitució que proveheix contra los qui·ls passen en França, sa magestat mane que no·s guarde ni execute y sie haguda per no feta.

Quant al scusado ja se'ls ha dit als promovedors que se'ls darà tal satisfactió de part de sa magestat que de aquella restaran satisfets en lo universal y quant als particulars ja·s procure donar contento a molts de ells y lo mateix se farà ab los demés.

Quant als greuges de les ciutats, viles y llochs y altres particulars, perquè los negocis tenen necessitat de proves y exhibitions de actes y processos, sa magestat mane que·s decidesquen per los jutges de greuges als quals encarregue que fassen justícia y miren per lo descàrrech de la consciéntia de sa magestat.

Y adverteix sa magestat que, si alguns excessos constarà haver comesos sos officials, manarà provehir //750r// en aquells conforme a justícia procurant donar tota satisfactió y contento en aquest Principat y Comtats, per quietut y sossiego dels poblats en aquells.

Quant en les pragmàtiques de la contribució de obres de Perpinyà y Roses, sa magestat, tenint consideració a la fidelitat dels poblats en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Çerdanya y per lo servey que ab tant prompta voluntat li tenen determinat de fer, sa magestat és content de revocar y revoque les dites pragmàtiques.

En lo present bras fonch legida una supplicatió del tenor següent:

Il·lustríssimos senyores.

El convento de Predicadores de Balaguer supplica a vuestra excelencia, señorías le hagan alguna merced y limosna como acostumbran para ajuda para rehedificar los claustros y reparar la iglesia que tiene extrema necessidad y los religiosos la passan muy grande, por lo qual recebirán gran bien y merced de vuestras señorías.

A tres de dezembre mil sinch-cents vuytanta-sinch lo stament ecclesiàstich delliberà sien pagades al dit monastir trenta lliures, alsats los dissentiments. *Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.*

A quatre de dezembre mil sinch-cents vuytanta-sinch lo stament militar ha provehit lo mateix que per lo bras ecclesiàstich, llevats los dissentiments. *Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius.*

En lo present bras fonch reportat un[316] memorial ordenat //750v// per les persones elegides per a les remuneracions, lo qual fonch per mi dit Joan Sala, notari y scrivà del present bras, llegit y és del tenor següent:

Memorial de remuneracions, salaris de officis y charitats donadores a les persones y iglésies devall scrites y següents:

Primo, a quiscú dels promovedors, ultra de son salari antich a ell pagador per dos terças encara que no sien cumplides, cent sinquanta lliures, CL lliures. Ítem, a quiscú dels notaris, ultra del ja tatxat per ses dietes per la present Cort a raó quatorze reals per quiscun dia, cent lliures, C lliures. Ítem, als jòvens ajudants de dits notaris, a quiscú vint lliures, XX lliures. Ítem als advocats, ultra del salari antich pagat per dues terces per mes a quiscú, se'ls done a quiscú no havent o no comtant sinó dos per bras, cent sinquanta lliures, CLlliures. Ítem, als porters dels brassos a quiscú, ultra del salari per la present Cort tatxat, vint lliures, XX lliures. Ítem, als habilitadors, ultra de son salari antich a quiscú sinquanta lliures, L lliu-

316. *A continuació, ratllat,* edicte.

res. Ítem, als capellans dels brassos, ultra la charitat de les misses a raó dos reals per misa a quiscú, vint lliures, XX lliures. Ítem, a la iglésia de Sancta Maria de Monçó, tot lo ornament de dir missa, vestiments y plata del bras real ab pacte que no u puguen //751r// vendre, fondre ni alienar ni aplicar a altres usos. Ítem, al vicari de la iglésia de Sancta Maria de Monçó, deu lliures, X lliures. Ítem, a quiscú dels syndichs del bras real que no han tinguts officis que tinguessen salari per ajuda de costa dels aposentos, excepto los de Barcelona, vint-y-sinch lliures, XXV lliures. Ítem, al abat Pla que ha entrevengut en apunctar les Constitucions, cent lliures, C lliures. Ítem, a quiscú dels altres de les Constitucions pus no hajen tingut altre offici ni rebut altre salari de la present Cort, a quiscú sinquanta lliures, L lliures. Ítem, als qui han fet lo redrès y hubert lo balans del General, no havent tingut altre offici tingués salari, trenta lliures, XXX lliures. Ítem, als qui han feta la exactió, no havent tingut altre offici, trenta lliures, XXX lliures. Ítem, als qui han entrevingut en los agravis pus no reben de altre offici salari, vint-y-sinch lliures, XXV lliures. Ítem, a mestre Vidal, porter de la casa de les Constitucions, ultra son salari, quinze lliures, XV lliures. Ítem, a Jaques de Tolosa per ensendre los brasers, deu lliures, X lliures. Ítem, a quiscú dels que porten les atxes dels promovedors, sinch lliures, V lliures. Ítem, als de la guarda spanyola de sa magestat, entre tots quatre-centes lliures, CCCC lliures. //751v// Ítem, a Joan Riera, porter del senyor canceller, deu lliures, X lliures. Ítem, als porters de la cadena del sereníssim príncep, entre tots sinquanta lliures, L lliures. Ítem, als porters de la cadena de sa magestat entre tots, sinquanta lliures, L lliures. Ítem, als oxers del sereníssim príncep, entre tots sinquanta lliures, L lliures. Ítem, als porters del Consell Supremo, a tots quatra-centes lliures, CCCC lliures. Ítem, als porters de la sala del príncep, entre tots sinquanta lliures, L lliures. Ítem, als quatre reys d'armes, entre tots, sinquanta lliures, Llliures. Ítem, als quatre massers de sa magestat, a tots sinquanta lliures, L lliures. Ítem, a mossèn Montagut de Vallgornera per lo que ha entrevingut en la taxació de les cases trenta lliures, XXX lliures. Ítem, a totes les trompetes de sa magestat, sinquanta lliures, L lliures. Ítem, als porters de la capella, entre tots vint-y-sinch lliures, XXV lliures. Ítem, als porters de la cambra de sa magestat, entre tots sexanta lliures, LX lliures. Ítem, als porters de la sala de sa magestat entre tots sinquanta lliures, L lliures. Ítem, als tatxadors de las casas, ço és, als officials del regent Marzilla, sinquanta lliures, L lliures; //752r// Ítem, als combinadors de les Constitucions pus no haien tingut altre salari, a quiscú vint-y-sinch lliures, XXV lliures. Ítem, a mossèn Joan Pau Ciurana per lo offici de serer, vint-y-sinch lliures, XXV lliures.

Obres pies.

Primo, a la iglésia de sant Esteve de Monçó, quinze lliures, XV lliures. Ítem, a la iglésia de Sanct Joan de la matexa vila, quinze lliures, XV lliures. Ítem, el Hospital General de Sancta Creu de Barcelona, dos mília lliures de present y mil y dos-centes lliures cada any y sie durador fins a les primeres Corts. Ítem, al hospital de misericòrdia de Barcelona, cent lliures, C lliures. Ítem, als pobres infants òrfens de Barcelona, cent lliures, C lliures. Ítem, a la obra y casa del Sanct Crucifici de Balaguer, sinquanta lliures, L lliures. Ítem, a les monjes de Sancta Elisabet de Barcelona, quaranta lliures, XXXX lliures. Ítem, a les monjes de

santa Clara de Tortoza, hospital y monastir de dita ciutat, a coneguda dels procuradors de dita ciutat de Tortoza, cent lliures, C lliures. Ítem, a les monjes dels Àngells de Barcelona, quoranta lliures, XXXX lliures. Ítem, a les monjes de les Magdalenes de Barcelona, quoranta lliures, XXXX lliures. Ítem, a les monjes y hospital de Sancta //752v// Clara y altres monestirs de la vila de Perpinyà, a coneguda dels cònsols de dita vila, dos-centes y deu lliures, CCX lliures. Ítem, als monestirs y hospitals, axí de monjes com altres de la ciutat de Gerona, a coneguda dels jurats, cent noranta lliures, CLXXXX lliures. Ítem, al hospital dels òrfens del sanct Sperit de Leyda, a coneguda dels pahers, cent setanta lliures, CLXX lliures. Ítem, a les monjes de Sant Francesch y Sant Hilari de Leyda, a quiscun monastir vint lliures, que als dos són quoranta lliures, XXXX lliures. Ítem, al hospital de Tarragona, quoranta lliures, XXXX lliures. Ítem, als parers de Betlem de Barcelona, sinquanta lliures, L lliures. Ítem, al monastir de Sanct Francesch de Barcelona, cent lliures, C lliures. Ítem, al hospital y monastir de Berga, a coneguda dels cònsols, vint lliures, XX lliures. Ítem, al hospital y monastirs de Sanct Francesch de Vilafranca de Panadès, a coneguda dels jurats, trenta lliures, XXX lliures. Ítem, al hospital y monastir de la vila de Cervera, a coneguda dels pahers, sexanta lliures, LX lliures. Ítem, al hospital y monastir de Jesús de Balaguer, a coneguda dels pahers vint lliures, XX lliures. //753r// Ítem, al hospital y altres iglésies de la vila de Coplliura, a coneguda dels cònsols, vint lliures, XX lliures. Ítem, al monastir de Jesús de Leyda, vint lliures, XX lliures. Ítem, al hospital y [es]glésias de la ciutat de Vich, a coneguda dels consellers, noranta lliures, LXXXX lliures. Ítem, al hospital y iglésias de Manrresa, a coneguda dels consellers, setanta-sinch lliures, LXXV lliures. Ítem, al hospital y monestir de Vilafrancha de Conflent, a coneguda dels cònsols, vint lliures, XX lliures. Ítem, al hospital y monastirs de Puigcerdà, a coneguda dels cònsols, trenta lliures, XXX lliures. Ítem, al [ho]spital y monestir de Granollers, a coneguda dels consellers, vint lliures, XX lliures. Ítem, al hospital y altres monestirs de la vila de Tàrrega, a coneguda dels pahers, trenta lliures, XXX lliures. Ítem, a tots los hospitals y monastirs, iglésies que tenen los syndichs en les presents Corts, los quals demunt no són specificats, a coneguda dels consellers, pahers, jurats y regidors de las universitats, a quiscuna de dites universitats deu lliures, que ab tots són desçet, que són cent setanta lliures, CLXX lliures. Ítem, al hospital de la present vila de Monçó y monastirs, a coneguda dels jurats, trenta lliures, XXX lliures. //753v// Ítem, a Antich Ambert y Joan Riera de Tiana y fra Miquel Llebres que són estats catius, ab tots vint lliures, XX lliures. Ítem, al monastir de les Hierònymes de Barcelona, vint lliures, XX lliures. Ítem, al monastir de Monte Syon de Barcelona, vint lliures, XX lliures. Ítem, al monastir del Sanct Sepulcre de Hierusalem, quoranta lliures, XXXX lliures. Ítem, al monastir de Sancta Madrona de Monjuich de Barcelona, vint lliures, XX lliures. Ítem, al hospital de Trem, quinze lliures, XV lliures. Ítem, a las repenedidas de Barcelona, deu lliures, X lliures. Ítem, al monestir de sant Francesch de Paula de Barcelona deu lliures, X lliures. Fra Andreu Capella, prior de Scala Dei, commissari per lo bras ecclesiàstich. Miquel de Agulló, comissari per lo bras militar. Luís Terrena, commissari per lo bras real.

En virtut de les delliberacions y decretacions per los brassos fetes, foren despedides unes lletres en favor del syndich de Salses del tenor següent:

Lletres del syndich de Salçes.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al honrrat en Antoni Agostí, pagès de la vila de Salses. //754r// Attenent y considerant que per part vostra nos és estada presentada una supplicació del tenor següent. *Inseratur*. Per ço, inclinats a vostra supplicació per los respectes en aquella contenguts, confiant de la legalitat, indústria y probitat de vós dit Antoni Agustí, pagès de la vila de Salses, lo dit offici de sobreguarda de la Taula del General de dita vila de Salses en lo modo sobredit vagant, a vós dit Antoni Agustí conferim, provehim y donam ab tots sos drets, pertinències, prerogatives, càrrechs, guanys, salaris y altres qualsevol emoluments axí y per la forma que lo quòndam en Jaume Guàrdia predecessor vostre tenia, rebia y possehia y semblants officis se acostumen y poden donar y provehir; volem emperò y manam que, abans que prengau possessió del dit offici y que aquell regiau y administreu, presteu lo jurament sòlit en mans y poder dels reverent, nobles y magnífichs diputats del General de Cathalunya, en Barcelona residents, y cautió idònea a llur coneguda y totes les altres coses que sobre assò sien necessàries fer-se, axí y segons que per vostres predecessors en dit offici és acostumat fer, y per Capítol de Cort és disposat. E ab la present nostra provisió diem y manam als dits reverent, nobles y magnífichs deputats, y encara al deputat local de la vila de Perpinyà y a totes y qualsevol altres persones a qui·s pertanga y lo present negoci toque y tocar pugue, que, encontinent la present nostra provisió los serà presentada y vós dit Antoni Agostí dit jurament y cautió haureu prestats, vos posen y meten y posar y metre fassen en real, corporal y actual possessió del dit ofici y de tots los drets, pertinències y prerogatives de aquell y del salari y emoluments de dit offici vos paguen y responguen e pagar y respondrer fassen, axí y segons han[317] //754v// acostumat fer ab dit vostre predecessor y per Capítols de Cort tenen obligació. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell maior de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó a quatre del mes de dezembre, mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona.

En virtut de les decretacions y delliberacions foren despedides y en lo present bras legides les lletres devall per orde scrites y següents:

Letres dels andorrans.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó al íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverent nobles y magnífichs senyors los deputats del General de Principat de Cathalunya, residents en Barcelona, y a qualsevol altres officials del General en lo Principat de Cathalunya y a qualsevol de vosaltres. Salut y honor. Sabreu que per part dels habitants en la Vall de Andorra nos és estada presentada una supplicatió del tenor

317. *A continuació, repetit,* axí y segons han.

següent. *Inseratur*. A la qual supplicació per nós fonch provisió que sie donat als dits habitants en dita vall de Andorra per propri ús lo que hauran menester per a meniar y beure per ha ells, trahent-ho de Cathalunya y portant-ho a la dita Vall, ab que ho hajen de manifestar en la primera taula e sie assò durador fins a les primeres Corts y portaran en dites valls de Andorra. Per ço, intimant, insinuant y notificant-vos la dita provisió, declaratió y delliberatió ab tenor de les presents vos diem, encarregam y manam que sempre y quant los dits habitants //755r// en las valls de Andorra voldran traure de aquest Principat alguna cosa per son manteniment de coses de menjar y beure per aportar en dites valls los dexeu portar sens pagar dret algú, donant-los albarà de guia perquè per lo camí no fossen impedits ni empatrats y vagen ab la matexa seguretat com si pagassen lo dit dret, totes dilacions, exceptions y consultes cessants. En testimoni, etc. *Fiat ut in proxima usque: Data* en la vila de Monçó als quatre del mes de dezembre del any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona.

Letres de Roch Villar.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes deçà la mar de la Corona de Aragó. A mossèn Roch Villar, secretari del reverendíssim bisbe de Elna. Salut. Attenent y considerant que per part vostra nos és estada presentada una supplicatió del tenor següent: Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors Roch Villar, criat etc. *Inseratur*. Per ço, inclinats a vostra supplicació per los respectes en aquella contenguts y altrament a vós dit mossèn Roch Villar, secretari del dit reverendíssim bisbe de Elna, ab tenor de la present habilitam per cathalà per los effectes tant solament en la supplicatió contenguts, que pugau obtenir beneficis en lo Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, exceptades prelatures y dignitats, de la matexa manera com si fòsseu cathalà. En testimoni, etc, *Fiat ut in proxima usque*: *Data* en la vila de Monçó quant al bras ecclesiàstich a sinch, quant al bras militar a vuyt //755v// y quant al bras real a vint-y-vuyt del mes de nohembre, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona.

Letres de micer Francesc Gort.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverents nobles y magnífichs senyors los deputats del General de Cathalunya, residints en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per part de miçer Francesch Gort nos és estada presentada una supplicació del tenor següent. *Inseratur*. Per tant, inseguint la dita provisió ab tenor de la present, vos diem y manam doneu y pagueu al dit miçer Francesch Gort per lo temps que ha servit dit offici de assessor del general governador conforme al temps que ha servit y al respecte se ha donat als dits magnífichs micer Puig y don Luís de Paguera, com en altres lletres y cautheles a vós remeses y als dits micer Puig y don Luís de Paguera lliurades se conté, y cobrau àpocha de rebut dient y manant als hoydors de vostres comtes que ab la present y àpocha del dit micer Gort vos prengueu en comte de llegíttima data lo que paga-

reu. En testimoni, etc. *Fiat ut in proxima usque: Data* en la vila de Monçó a quatre del mes de dezembre any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona.

Letres per los salaris dels promotors.

Los tres staments del Principat de Cathalunya //756r// congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Als reverents nobles y magnífichs senyors los deputats del General del dit Principat, residents en Barcelona. Salut y honor. Com nosaltres hajam delliberat que de pecúnies del dit General sien donades y pagades al reverent don Miquel Aymerich, abat de la Vaix, del stament ecclesiàstich, a mossèn Hierònym Olivó, donzell, de la vila de Tàrrega, del bras militar, a mossèn Miquel Bastida, ciutedà de Barcelona y a mossèn Joan Montornès, ciutedà de Tortoza y a mossèn Antoni Jolí, notari de la vila de Perpinyà, del bras real de la dita Cort, promovedors, tres-cents florins de or, a raó de setze sous y sis diners per quiscun florí, és a ssaber, a quiscú dels dits don Miquel Aymerich, mossèn Hierònym Olivó cent florins de or de la dita valor, valents quiscun centenar vuytanta-dues lliures deu sous; y als dits mossèn Miquel Bastida per trenta sinch dies, devuyt lliures dos sous; a mossèn Joan Montornès per sexanta dos dies, trenta-quatre lliurs y dos sous; a mossèn Antoni Jolí per sinquanta-tres dies, trenta lliures sis sous, per lo temps que cada hu d'ells ha servit per salari de dues terces de llur offici de promovedors, la una de les quals ha comensat a córrer a vint-y-vuyt del mes de juny més prop passat y ha finit a vint-y-set de setembre y l'altra ha comensat a vint-y-vuyt del mes de setembre y finirà a vint-y-set del present mes de dezembre. Per ço, ab la present vos diem y manam que de les dites pecúnies del dit General doneu y pagueu realment y de fet al dits promovedors les quantitats sobre dites y en lo modo predit y cobrau d'ells //756v// àpocha de rebut; no resmenys diem y manam als hoydors de vostres comptes que posant vosaltres en comte les dites quantitats ensemps ab àpoques de rebut aquella vos admetan en compte de llegíttima data, tots dubtes y difficultats cessants. En testimoni de les quals coses, havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó a quatre del mes de dezembre, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. *El duque y marqués.*

Letres per los salaris dels advocats.

Los tres staments, etc. Fasse's com en la pròxima dels promotors fins que sien donades y pagades als reverents micer Onofre Pau Cellers, micer Joan Puigvert y micer Ferrando Quintana del bras ecclesiàstich, micer Federich Cornet y micer Lorens Junyent del bras militar, micer Miquel Çarrovira de Barcelona, micer Hierònym Jorba de Çervera y micer Nicolau Fraxanet de Leyda del bras real, de la dita Cort advocats, sis-cents florins de or a rahó de setze sous y sis diners per quiscun florí, és a ssaber, al dit micer Onofre Pau Cellers, cent florins de or, valents vuytanta-dues lliures deu sous per salari de dos terces, y al dit micer Joan Puigvert y micer Ferrando Quintana, entre los dits semblants vuytanta dues lliures deu sous dividores entre ells d'esta manera, ço és, al dit micer Puigvert per la mitat de una terça ha servit dit offici de advocat,

vint-y-una lliura sinch sous y les restants sexanta-una lliura sinch sous al dit micer Quintana a compliment de les //757r// dites vuytanta dues lliures deu sous per lo restant temps de las dos terças que ha servit dit offici de advocats del dit bras eclesiàstich, y als dits micer Federich Cornet y micer Lorens Junyent a cada hu d'ells cent florins de or, a la dita valor valents o per la valor de aquelles vuytanta-dues lliures deu sous per lo mateix salari de dos terças, y als dits micer Miquel Çarrovira, micer Hierònym Jorba y micer Nicolau Frexanet entre tots tres dos-cents florins de or, o per la valor de aquells cent sexanta-sinch lliures entre ells divididores d'esta manera, ço és, al dit micer Jorba vint-y-set lliures deu sous per lo que li toque per lo que ha servit dit offici en la primera terça y als dits micer Çarrovira y micer Frexanet les restants cent trenta-set lliures nou sous per lo que·ls toque de les dos terces que han servit dit offici, la una de les quals començà a córrer a vint-y-vuyt de juny y finí a vint-y-set de setembre proppassat, la segona terça comensà a vint-y-vuyt del dit mes de setembre y finirà a vint-y-vuyt del present mes de dezembre. Per ço, ab la present vos diem que de les pecúnies del dit General, etc. *Fiat ut in proxima* mudat lo nom axí com allí diu "promotors" que digue "als advocats", fins a la fi ab la matexa *data* y firmes dels presidents.

Letres per los habilitadors.

Los tres staments, etc. *Fiat ut in litteris expeditis pro salariis promotorum usque:* com nosaltres haiam delliberat que a les persones devall scrites que són estades elegides en habilitadors dels dits staments y han treballat y encara al present traballen en habilitar aquells sien donades y pagades de pecúnies del dit General, //757v// ço és, a quiscú d'ells trenta florins corrents, valents setze lliures deu sous barcelonesas. *Primo,* al reverent micer Hierònym Managat, cançeller, a micer Miquel Terça, a micer Miquel Joan Quintana, regents la Cançelleria del Consell Supremo de sa magestat, miçer Miquel Cordelles, regent la Real Cancelleria en lo dit Principat de Cathalunya, a mossèn Hierònym Gaçol, conseller y secretari ordinari de sa magestat, a micer Martí Joan Franqueza, micer Francesch Puig y a micer don Luys de Paguera, doctors en quiscun dret, a mossèn Miquel Gort, secretari extraordinari de sa magestat per part de aquella habilitadors de dits staments elegits y nomenats. Ítem al reverendíssim don Joan Terés, bisbe de Elna, al reverent don Francesch de Oliver y de Botaller, abat de Poblet, al reverent mossèn Balthezar de Rajadell, canonge de Lleyda, habilitadors elets y nomenats per part del stament ecclesiàstich. Don Berenguer de Paguera, mossèn Joan Andreu, àlies Blan Ribera, y mossèn Joan Çella y de Taffurer, habilitadors elets y nomenats per lo bras militar. Amossèn Rafel Vivet, syndich de Girona, a mossèn Antich Sala, síndich de la ciutat de Manrresa y a mossèn Jaume Hierònym Ponçes, notari y syndich de Tàrrega, elets y anomenats habilitadors del bras real de la dita Cort o dels dits tres staments de aquella, ço és, a quiscú d'ells les dites setze lliures deu sous. Per ço, diem y manamvos que de les pecúnies de dit General doneu y pagueu a quiscú dels dits habilitadors la dita quantitat de setze lliures y deu sous y cobrau d'ells àpocha de rebuda, etc. *Fiat un in litteris expeditis pro salariis promotorum de verbo ad verbum usque ad finem.*

Letres per los promotors, advocats y notaris.

Los tres staments, etc. *Fiat ut in proxima usque:* com nosaltres //758r// havem delliberat que de pecúnies del dit General sien donades y pagades a les persones devall scrites, ço és, al reverent don Miquel Aymerich, abat de Lavaix, del stament ecclesiàstich, a mossèn Hierònim Olivó, donzell, de la vila de Tàrrega, del stament militar, a mossèn Miquel Bastida, ciutedà de Barcelona, a mossèn Joan Montornès, ciutedà de Tortosa, y a mossèn Antoni Jolí, notari de la vila de Perpinyà, del bras real, de la dita Cort promovedors, quatre-centes sinquanta lliures moneda barcelonesa, ço és, als dits mossèn Miquel Aymerich y mossèn Hierònym Olivó a cada hu d'ells cent sinquanta lliures, y als dits mossèn Bastida, Montornès y Jolí entre tots tres-centes semblants sinquanta[318] lliures de la matexa moneda. Y també haiam manat donar a micer Onofre Pau Cellers, advocat del stament ecclesiàstich, cent sinquanta lliures, a micer Joan Puigvert que ha servit un mes y mig de advocat al dit stament ecclesiàstich quoranta-sinch lliures, y micer Ferrando Quintana del mateix stament ecclesiàstich, advocat, que ha servit lo restant temps cent-y-sinch lliures de la matexa moneda, a micer Federich Cornet y a micer Llorens Junyent del stament militar y a miçer Miquel Çarrovira y a micer Nicolau Frexanet del stament real, a cada hu d'ells, cent-sinquanta lilures moneda de Barcelona. Y per lo semblant haiam manat donar a Joan Baptista Mullola, notari, habitant en Tarragona, scrivà del stament ecclesiàstich, a Joan Sala del stament militar y a Miquel Cellers del stament real, scrivans y notaris públichs de Barcelona, a cada hu dels dits tres notaris y scrivans cent lliures de la matexa moneda. Y axí bé haiam manat donar y pagar a Nicolau Mensa //758v// del stament ecclesiàstich, a Jaume Tristany del stament militar y a Salvador Mir del stament real, scrivents y ajudants dels notaris, a cada hu d'ells vint lliures de la dita moneda. Y no resmenys haiam manat donar y pagar a Luys Martí del stament ecclesiàstich, a Pau Bugatell del stament militar y a Jaume Rondó y Joan Sangenís del stament real de dita Cort, porters, ço és, a cada hu dels dits Luys Martí y Pau Bugatell vint lliures y als dits Jaume Rondó y a Joan Sengenís entre los dos consemblants vint lliures de la matexa moneda per remuneració y satisfactió de molts y diversos treballs que cada hu respectivament en son offici ha presos, patits y suportats y pren, pateix y suporte en servey de la present Cort, a més de sos salaris. Per ço, ab tenor de les presents vos diem y manam que les dites pecúnies del dit General doneu y pagueu realment y de fet als sobredits les quantitats sobre dites en lo modo predit respectivament y cobrau d'ells àpocha de rebut. *Fiat ut in aliis expeditis pro salariis promotorum cum eisdem data et firmis usque ad finem.*

De remuneracions de habilitadors de Constitucions, Redrès y agravis y altres.

Los tres staments, etc. *Fiat ut in litteris expeditis pro salariis promotorum usque:* que sien donades y pagades et dites que sien donades y pagades a les persones devall scrites per remuneració y satisfactió de molts treballs en la habilitació de les persones que en la present Cort han entrevingut, ço és, al molt reverent micer Hierònym Managat, canceller, a micer Miquel Terça, a miçer Miquel

318. *En lloc de entre tots tres, semblants cent cinquanta.*

Quintana, regents la Cancelleria del Consell Supremo de la Corona de Aragó, miçer //759r// Miquel Cordelles, regent la Cancelleria del present Principat de Cathalunya, a mossèn Hierònym Gaçol, secretari ordinari, a micer Martí Joan Franqueza, advocat fiscal del Consell Criminal, a micer Francesch Puig, advocat patrimonial del Consell Civil, al noble micer don Luys de Peguera del Consell Criminal, mossèn Miquel Gort, donzell, secretari extraordinari, habilitadors per part de sa magestat nomenats, a més del salari ordinari a cada hu d'ells sinquanta lliures moneda barcelonesa. Al reverendíssim don Joan Terés, bisbe de Elna, sinquanta lliures, a don Francesch Oliver y de Botaller, abat de Poblet, sinquanta lliures, y a mossèn Balthezar de Rajadell, canonge y síndich de la Seu de Lleyda per lo bras ecclesiàstich, sinquanta lliures. Al noble don Berenguer de Peguera, sinquanta lliures, a mossèn Joan Blan Ribera sinquanta lliures, a micer Joan Cella y Taffurer y a mossèn Francesch Agulló, senyor de Bellvehí o a sos hereus als dos juncts sinquanta lliures, per lo bras militar. A mossèn Rafel Vivet, ciutedà de Gerona, sinquanta lliures, a mossèn Antich Sala, ciutedà de Manresa, sinquanta lliures, a mossèn Jaume Hierònym Ponçes de la vila de Tàrrega, sinquanta lliures, habilitadors, per part dels tres staments. Y també haiam delliberat donar a les persones devall scrites en remuneració y satisfactió de molts y diversos treballs han presos y sostinguts en apunctar y ordenar los capítols de les Constitucions fetes per la bona administració de la justícia, ço és, al reverent Agustí Gallart, abat de Gerri, sinquanta lliures, a miçer Paulo Pla, abat de Gallicant, cent lliures, a miçer Jaume Reig, procurador del il·lustríssim y reverendíssim senyor arquebisbe de Tarragona, sinquanta lliures, //759v// a mossèn Jaume Coma, ardiacha y canonge de Vich, sinquanta lliures, a mossèn Pere Thomàs, canonge de Gerona, sinquanta lliures; al bescomte de Canet, a don Nofre d'Alentorn, a don Plegamans de Marimon, a mossèn Jaume Salbà, a miçer Joan Cella Taffurer, donzells, a cada hu d'ells sinquanta lliures; a micer Miquel Çarrovira de Barcelona, a mossèn Francesch Algueró de Leyda, a mossèn Hierònym Boldó de Perpinyà, a micer Garau Mascaró de Vilafranca de Panadès, per lo bras real, a cada hu d'ells sinquanta lliures, moneda barcelonesa. Y axí bé hajam delliberat donar a les persones devall scrites que han entrevingut en obrir lo balans, donar forma a la exactió y en lo ordenar y apunctar los capítols del Redrès del General per remuneració y satisfactió dels molts treballs que han suportat en dita sa commissió, ço és, al reverendíssim don Joan Baptista Cardona, bisbe de Vich, al reverent micer Steve Puig, abat de la Real, mossèn Onofre Masdemont, canonge de Elna, per lo bras ecclesiàstich; a mossèn Pere Cassador per lo bras militar; a miçer Francesch Çaragossa de Barcelona, a mossèn Luís Terrena de Perpinyà, a mossèn Joan Navarro de Camprodon, per lo bras real, a cada hu d'ells trenta lliures, moneda barcelonesa. Y axí bé havem delliberat que de pecúnies del dit General sien donades y pagades a les persones que han treballat en ordenar y apunctar los memorials dels agravis, axí generals com particulars, per remuneració y satisfactió de sos treballs, ço és, a don Jayme de Cardona per lo bras militar, a mossèn Andreu Vilaplana de Gerona y a mossèn Andreu Poncich de Vich y a mossèn Galdirich Rabollet, syndich //760r// de Vilafranca de Conflent, a cada hu d'ells vint-y-sinch lliures moneda barcelonesa. A mossèn Miquel Amat per entrevenir en la combinació y con-

cordància dels capítols de les Constitucions vint-y-sinch lliures. Al vicari de la iglésia de Sancta Maria de Monçó deu lliures. Amossèn Montagut de Vallgornera per los treballs ha presos en fer retatxar les cases trenta lliures. A mossèn Joan Pau Ciurana per lo offici de repartidor de la sera vint-y-sinch lliures. A mestre Francesch Vidal, porter de la casa ahont se ajuntaven les persones eletes per a les Constitutions, agravis y Redrès, quinse lliures. A Jaques de Toloza per los treballs ha presos en encendre los brasers deu lliures. A Joan Riera, porter del senyor canceller deu lliures. A Pere Carles Samarra, criat del promovedor ecclesiàstich, a Monserrat Riu, criat del promovedor militar, a Joan Antoni Blanquer, criat del promovedor real, per los treballs que han presos en portar les aches als dits promovedors y embaxadors, a cada hu d'ells sinch lliures. Per ço, ab tenor de les presents, vos diem y manam que de pecúnies del dit General, doneu y pagueu a les sobredites persones les quantitats sobrescrites, respectivament, en lo modo predit y cobrau àpocha de rebuda. Noresmenys diem y manam, etc. *Fiat ut in remisso usque ad finem cum eisdem data et firmis.*

Letres per la remuneració dels syndichs.

Los tres staments, etc. *Fiat ut in litteris expeditis pro salariis promotorum usque:* que sien donades y pagades *ubi dices* que sien donades y pagades als syndichs de les universitats devall scrites per ajuda de costa y remuneració del que han gastat per les posades que se han hagut de llogar en la present vila de Monçó assistint en les dites Corts //760v// que de present se celebren y no han tingut officis per rahó dels quals hagen rebut salari o remuneració, ço és, a mossèn Christòfol Gil de Viloro, syndich de Tortosa, vint-y-sinch lliures, a mossèn Gabriel Arrancadacaver (sic), syndich de Torroella de Mongrí, vint-y-sinch lliures, a Francesch Olives, syndich de Figueres, vint-y-sinch lliures, a mossèn Pere Juveni Rocha, syndich de Tuhir, vint-y-sinch lliures, a Jaume Rocha, syndich de Sanct Pedor, vint-y-sinch lliures, a mossèn Baptista Bordoll, syndich de Balaguer, vint-y-sinch lliures, a mossèn Gaspar Monserrat, vint-y-sinch lliures, a mossèn Jaume Rossí, syndich de Pals, vint-y-sinch lliures, a mossèn Hierònym Serra Arnau, síndich de Mataró, vint-y-sinch lliures, a mossèn Antoni Molinés, syndich de Cruylles, vint-y-sinch lliures, a Francesch Arcís, syndich de Besalú, vint-y-sinch lliures, a Jaume Pi, syndich de Coplliura, vint-y-sinch lliures, a Joan Cucurell, syndich del Voló, vint-y-sinch lliures, a Joan Peferrer, syndich de Argilers, vint-y-sinch lliures, a Jaume Puig, syndich de Granollés, vint-y-sinch lliures, a Francesch Andreu, syndich de Salses, vint-y-sinch lliures, a Martí Pallarès, syndich de Talarn, vint-y-sinch lliures, a Joan Ballaster, syndich de Vilanova de Cubelles, vint-y-sinch lliures, a Joan Amiguet, syndich del Arbós, vint-y-sinch lliures, a Antich Sabater, syndich de Caldes de Monbuy, vint-y-sinch lliures, a Pere Mas, syndich de Berga, vint-y-sinch lliures, a Joan Vallbona, syndich de Cervera, vint-y-sinch lliures, a Miquel Argullol, syndich de Prats del Rey, vint-y-sinch lliures, a Onofre Ortodó, syndich de Puigcerdà, vint-y-sinch lliures. Per ço, ab tenor de les presents, vos diem y manam que de pecúnies del dit General doneu y pagueu //761r// a les dites persones respectivament a cada hu d'ells per les rahons sobredites la dita quantitat de vint-y-sinch lliures y cobrau àpocha de rebut, dient y manant als hoydors de vostres comptes que, pagant vosaltres les dites can-

titats, aquelles vos prenguen en compte de legíttima data, cobrant les presents y àpocha de rebuda. En testimoni, etc. *Fiat ut in remisso cum eisdem data et firmis.*

Lletres per la remuneració de la guarda spanyola.

Los tres staments, etc. *Fiat ut in litteris expeditis pro salariis promotorum usque:* com nosaltres haiam *ubi dices* sapiau que nosaltres, considerant los treballs que la guarda spanyola de sa magestat ha sontinguts ab molta voluntat y diligència en custòdia dels dits staments y preservació de mols scàndols y danys que en aquells, o a les persones que en dits staments y a llurs familiars entrevenien en la present vila de Monçó, havem delliberat que per satisfactió de les coses predites de pecúnies del dit General sien donades y pagades a la dita guarda spanyola o per ella a Francisco Cortés de Velasco, sargento de la dita guarda spanyola, quatrecentes lliures moneda barcelonesa per ells y per dita guarda spanyola. Per ço, ab tenor de les presents, vos diem y manam que de les pecúnies del dit General doneu y pagueu realment y de fet a la dita guarda spanyola o per ella al dit Francisco Cortés de Velasco, sargento, les dites quatre-centes lliures, tots dubtes y difficultats cessants. Dient y manant als hoydors de vostres compte que posant vosaltres en compte dita quantitat aquella vos admetan en compte de legíttima data, mostrant o exhibint vosaltres àpocha de rebut. Volem emperò que la present paga //761v // y cauthela en algun temps no se puga traure en conseqüència de semblant paga. En testimoni, etc. *Fiat ut in remisso cum eisdem data et firmis.*

Cauthela dels porters del Consell Supremo y officials de casa del rey.

Los tres staments, etc. *Fiat ut in litteris expeditis pro salariis promotorum usque:* com nosaltres hajam delliberat *ubi dices* sapiau que nosaltres, considerant los treballs que los porters del Consell Supremo de sa magestat han sostinguts ab molta voluntat y diligència en servey de la Cort en la present vila de Monçó, havem delliberat que per satisfactió de les coses predites de pecúnies del dit General sien donades y pagades a Francisco Manuel, Damián de Bolea, Joan d'Espinosa y Miquel Lopes, porters del dit Consell Supremo, cent lliures moneda barcelonesa, ço és, a quiscú d'ells vint-y-sinch lliures; y als porters de la cadena del sereníssim príncep entre tots per remuneració sinquanta lliures; als porters de la cadena de sa magestat, a tots per remuneració consemblants sinquanta lliures; als oxers del príncep a tots sinquanta lliures; als quatre reys d'armes de sa magestat sinquanta lliures; als quatre macers de sa magestat, a tots sinquanta lliures; als officials del regent Marzilla retatxadors de les cases sinquanta lliures; a les trompetes de sa magestat, a tots sinquanta lliures; als porters de la capella de sa magestat, a tots vint-y-sinch lliures; als porters de la cambra de sa magestat, a tots sexanta lliures; als porters de la sala de sa magestat sinquanta lliures. Per ço, ab tenor de les presents vos diem y manam que de pecúnies del General doneu y pagueu realment y de fet als sobredits en la forma y manera //762r// damunt dita les sobredites quantitats respective, tots dubtes y difficultats cessants, dient y manant als oydors de vostres comtes que posant en comte dites quantitats aquelles vos admetan en comte de legíttima data, mostrant o exhibint vosaltres àpocha de rebut. Volem emperò que la present paga y cauthela en algun temps no se puga tràurer en conseqüència de semblant paga. En testimoni, etc. *Fiat ut in remisso usque ad finem cum eisdem data et firmis.*

Letres per la caritat de les misses als capellans.

Los tres staments, etc. *Fiat ut in litteris expeditis pro salariis promotorum usque:* com nosaltres *ubi dices* com nosaltres hajam delliberat que de pecúnies del General sien donades y pagades a fra Sebastià Ardilles de Sanctes Creus per la charitat de vint y dues misses que celebra per lo stament ecclesiàstich quatre lliures y vuyt sous, y a mossèn Rafel Mosset per cent trenta-y-vuyt misses que axí bé ha celebrat per dit stament ecclesiàstich vint-y-set lliures dotze sous, y a mossèn Pere Berga per la charitat de cent sexanta misses que ha celebrat per lo bras militar trenta-dos lliures de la matexa moneda, y a mossèn Joan Bellver per la caritat de cent sexanta misses que ha celebrat per lo bras real, trenta-dos lliures de la matexa moneda. Y no resmenys los haiam manat donar per remuneraçió, ço és, al dit fra Ardilles per lo temps que ha celebrat dites misses tres lliures y al dit mossèn Mosset lo restant fins a compliment de vint lliures y als dits mossèn Pere Berga y mossèn Joan Bellver a cada hu d'ells consemblants vint lliures. Per ço, ab tenor de les presents vos diem y manam que de les pecúnies del General doneu y pagueu realment y de fet les sobre dites cantitats a cada hu d'ells per les rahons sobredites, respectivament, //762v// manades donar y cobrareu àpocha de rebudes dient y manant als hoydors de vostres comptes que posant vosaltres en compte les dites quantitats ensemps ab àpocha de rebut, que aquellas vos admetan en compte de legítima data, tots dubtes y difficultats cessants. En testimoni de les quals coses, etc. *Fiat ut in remisso usque ad finem cum eisdem data et firmis.*

Cauthela dels llochs pios y almonynes.

Los tres staments, etc. *Fiat ut in proxima et dices* com nosaltres haiam delliberat que de pecúnies del General sien donades a les persones y llochs pios devall scrits les quantitats infrascrites, ço és, *primo* a la iglésia de Sanct Esteve de Monçó quinze lliures. Ítem a la iglésia de Sanct Joan de la matexa vila quinze lliures. Ítem al Hospital General de Sanct Creu de Barcelona dos mília lliures de present y mil y dos-centes lliures cada·ny y sie durador fins a les primeres Corts. Ítem al espital de misericòrdia de Barcelona cent lliures. Ítem als pobres infants òrfens de Barcelona cent lliures. Ítem a la obra y casa del Sanct Cruçifici de Balaguer sinquanta lliures. Ítem a les monjes de Sancta Elisabet de Barcelona quaranta lliures. Ítem a les monges de Sancta Clara de Tortosa, hospital y monestirs de dita ciutat, a coneguda dels procuradors de dita ciutat de Tortosa cent lliures. Ítem a les monjes dels Àngels de Barcelona quoranta lliures. Ítem a les monges de les magdalenes de Barcelona quoranta lliures. Ítem al hospital, monjas de santa Clara y altres monestirs de la vila de Perpinyà, a coneguda dels cònsols de dita vila dos-centes y deu lliures. Ítem als monastirs y hospitals, axí de monjes com altres de la ciutat de Gerona, a coneguda //763r// dels jurats, cent noranta lliures. Ítem al hospital dels òrfens del Sanct Sperit de Leyda, a coneguda dels pahers, cent setanta lliures. Ítem a les monjes de Sanct Francesch y sanct Hilari de Lleyda, a quiscun monastir, vint lilures que ab dos són quoranta lliures. Ítem al hospital de Tarragona, quoranta lliures. Ítem als pares de Betlem de Barcelona sinquanta lliures. Ítem al monastir de Sanct Francesch de Barcelona cent lliures. Ítem al hospital y monastir de Berga, a coneguda dels cònsols vint lliures. Ítem al hospital y monastirs de la vila de Cervera, a coneguda dels pahers, sexanta lliures. Ítem al hospital y monastir de

Sanct Francesch de Vilafrancha de Panadès, a coneguda dels jurats, trenta lliures. Ítem al hospital y monestir de Jesús de Balaguer, a coneguda dels pahers, vint lliures. Ítem al monestir de Jesús de Leyda vint lliures. Ítem al hospital y altres iglésies de la vila de Coplliure, a coneguda dels cònsols, vint liures. Ítem al hospital y iglésies de la ciutat de Vich, a coneguda dels consellers, noranta lliures. Ítem al hospital y iglésies de Manrresa, a coneguda dels consellers, setanta-sinch lliures. Ítem al hospital y monestir de Vilafrancha de Conflent, a coneguda dels cònsols, vint lliures. Ítem al spital y monestir de Puigcerdà, a coneguda dels cònsols, trenta lliures. Ítem al hospital y monestir de Granollers, a coneguda dels consellers, vint lliures. Ítem al hospital y altres monestirs de la vila de Tàrrega, a coneguda dels pahers, trenta lliures. Ítem a tots los hospitals y monestirs, iglésies qui tenen los syndichs en les presents Corts, los quals damunt no són specificats, a coneguda dels consellers, pahers, jurats y regidors de les universitats, a quiscuna de dites universitats deu lliures que ab tots //763v// són decet, que són cent setanta lliures. Ítem al hospital de la present vila de Monçó y monastirs, a coneguda dels jurats, trenta lliures. Ítem a Antich Ambert y Joan Riera de Tiana y fra Miquel Llebrés, qui són estats catius, ab tots vint lliures. Ítem al monastir de Montission de Barcelona, vint lliures. Ítem al monestir de les hierònymes de Barcelona, vint lliures. Ítem al monestir dels sanct Sepulcre de Hierusalem quoranta lliures. Ítem al monestir de Sancta Madrona de Monjuich de Barcelona vint lliures. Ítem al hospital de Trem, quinze lliures. Ítem a les repenedides de Barcelona deu liures. Ítem al monestir de Sanct Francesch de Paula de Barcelona deu lliures. Per ço, ab tenor de les presents vos diem y manam que de pecúnies del General doneu y pagueu a les dites persones y llochs pios predits les sobre dites quantitats, respectivament, y cobrau àpocha de rebut dient y manant, etc. *Fiat ut in proxima cum eodem remisso.*

Die jovis, quinta mensis decembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto.

Convocat y congregat lo present bras y stament militar en la hora, lloch, modo y forma acostumats en la qual convocatió y congregatió entrevingueren y foren presents las personas del dit stament devall scrites y següents: *Primo* lo excel·lentíssim don Jaume Ferrando Ramon Folch, òlim de Còrdovaa, duch de Cardona, lo il·lustre don Pedro Galceran de Pinós y Fonollet, vescomte de Canet y Illa; //764r// lo il·lustre don Joan de Cardona, don Galceran de Cardona, don Bernat de Boxadors, don Onofre d'Alentorn, don Miquel Albert, don Jaume de Cardona y de Rocabertí, mossèn Antoni Daví, mossèn Luys de Claramunt, mossèn Joan Andreu Blan, àlias Ribera, mossèn Ramon Joan de Calders, mossèn Phederich Pol, don Alexandre d'Alentorn, don Francisco de Ortafà, mossèn Joseph de Castellbell, mossèn Joseph de Tormo, mossèn Hierònym Botella, mossèn Miquel Baptista Falcó, mossèn Francesch Gilabert y Pou, mossèn Pere Cassador, mossèn Joan de Queralt, mossèn Joan Francesch de Copons de la Manrresana, mossèn Guillem Ramon de Pons, don Ramon de Vilanova, mossèn Onofre de Argensola, don Federich Desbosch y de Sanctvicens, don Pedro de Clariana, mossèn Jaume Mahull, mossèn Guillem Ivorra, carlà de Corbins, don Jaume de Perapertuza, mossèn Joseph de Bellafilla, //764v//

mossèn Phelip de Queralt, mossèn Joseph Montagut Vallgornera y Desbalps, mossèn Francesch de Mayà, don Francesch de Erill, mossèn Carlos Calders, mossèn Francesch Joan de Tamarit, mossèn Bernat de Aymerich, mossèn Joseph de Ferrera, mossèn Joan Pau Malendrich, don Jaume de Pinós, don Miquel Mecha, mossèn Gaspar Dusay y de Aguilar, mossèn Hierònym Joan, mossèn Joan Francesch Planella, mossèn Bernat de Planella, mossèn Bernat de Malars, mossèn Bernat Joan de Castells, mossèn Antoni Joan Bolet, mossèn Joan Pau Ciurana, mossèn Miquel de Llàcera, mossèn Joan Cadell, mossèn Francesch Puig, mossèn Martí Joan d'Espuny, mossèn Francesch de Monrrodon, mossèn Antich Ribot de Palmerola, mossèn Joan Sanctcliment, senyor de Alcarràs, mossèn Jaume Ferrer, mossèn Balthezar d'Oms, mossèn Miquel Joan Amat, mossèn Phelip de Copons, //765r// mossèn Onofre de Boxadors, don Berenguer de Peguera, don Bernat de Guimerà, mossèn Nicolau de Brescó, mossèn Luys Queralt, mossèn Francesch de Marimon, mossèn Gismundo Ortiz, mossèn Balthezar Pardina, mossèn Galceran Cahors y de Soler, mossèn Joan de Settantí, mossèn Antoni Vila y de Çavassona, mossèn Guillem Joan de Ivorra, don Bernat de Pinós, mossèn Miquel de Castelló, mossèn Joan Francesch Pagès, mossèn Joseph Çescases, mossèn Galceran de Lupià, don Ramon d'Oms, don Ferrando de Vega, mossèn Climent de Castelló, mossèn Onofre de Comelles, mossèn Francesch de Tord, mossèn Francesch de Areny, don Phelip d'Espés, don Alexos Albert, mossèn Miquel Joan de Pons, mossèn Joan Burguès y de Sso, mossèn Hierònym Galçeran Seràpio de Sorribes, mossèn Joseph de Pons, mossèn Phelip Ribes Salazar y Terrades, //765v// mossèn Francesch Salbà y Despalau, mossèn Joseph Hierònym Cardona, miçer Christòfol Fivaller, doctor en drets, donzell; don Jaume de Mijavila, mossèn Joan Çella y de Taffurer, don Miquel Mecha y de Clasquerí, mossèn Joan de Setantí.

Los quals, axí convocats y congregats, attenent y considerant que en la exactió dels drets de les generalitats del Regne de Aragó los arrendedors de aquelles excedien agraviant als cathalans, per lo que per part dels tres brassos dels presents Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya fonch supplicat per via de embaxada als quatre brassos de Aragó fossen servits manar remediar semblant excés y observarse la concòrdia entre los dits brassos del dit Regne de Aragó y los dels presents Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya feta y firmada en las Corts Generals proppassades que la magestat del rey nostre senyor celebrà en la present vila de Monçó en lo any mil sinch-cents sexanta-quatre, y axí bé per los dits quatre brassos de Aragó ab embaxada fonch respost que los quatre brassos de aquell Regne estaven prests y apparellats per a servir als cathalans encara que no sie de la renda del regne de la llur particular, supplicant estos brassos anomenen persones per a tractar dels agravis fets als cathalans per los arrendadors de les generalitats del dit regne de Aragó per entrar aquells vitualles y vestits per a son menjar y vestir, axí dels presents com dels par a venir, conforme a la concòrdia que ha haguda entre los dits aragonesos y cathalans y conforme //766r// als fors, usos y costums del dit Regne de Aragó per lo que fonch feta electió y nominació de persones per tots los brassos del dit regne de Aragó y del present Principat de Cathalunya, los quals sobre estes coses se són junctades y, haguts entre aquelles diversos col·loquis y tractats, resolgueren entre ells si als brassos apparexie haver-se de fermar semblant concòrdia de la que en dites passades

Corts fonch firmada, refferint las personas per lo present bras nomenades en lo present bras lo que entre ellas estave apunctat.

Lo present bras, oyda la relació de las ditas personas per lo present bras nomenadas per lo dit effecte, féu delliberació y conclusió que se fermàs per lo present bras ab conformitat dels altres brassos, ecclesiàstich y real, consemblant concòrdia qual fonch feta y firmada ab los senyors dels brassos de Aragó en les Corts predites de dit any mil sinch-cents sexanta-quatre segons que lo present bras aquella féu y fermà, seguint en tot y per tot la disposició de dita concòrdia sie e segons que està continuada en lo procés familiar de dites Corts Generals de dit any mil sinch-cents sexanta-quatre, la qual per manament del excel·lentíssim president del present bras jo dit Joan Sala, notari y secretari del present bras, he treta y copiada de dit procés y continuada en lo present y és del tenor que·s segueix:

Concòrdia entre los aragonesos y cathalans.

Concòrdia feta entre los quatre brassos del Regne de Aragó de una part y los tres staments del Principat de Cathalunya, Comtats de Rosselló y Cerdanya de altre, sobre les coses de propri ús y del orde y forma que ha de tenir y guardar per los ministres del General, axí de //766v// Aragó com de dits Principat y Comtats per a despachar los caminants y tractants, sobre la qual són estats tractats y concordats los capítols infrascrtis y següents:

Primerament, és condició que los vehins y habitadors del Regne de Aragó de qualsevol estat y condició que sien puguen entrar y tràurer en y del dit Principat de Cathalunya y qualsevol Comtats de Rosselló y Cerdanya cavalls, rossins, matxos, mules y altres qualsevol cavalcadures, jurant que sien sues y que se han servit d'elles y que les entren o trauhen per a son propri ús y servey sens, que <que> hagen de pagar ni paguen dret algú de General.

Ítem, axí mateix és condició que los vehins y habitadors del Regne de Aragó puguen entrar y traure en y del dit Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya qualsevol gossos, axí de mostra com de cassa, y qualsevol falcons y altres oçells de cassa, pus juren ser propris seus y que se han servit d'ells y que·l entren o trauhen per a son propri ús y servey, sens que hagen de pagar ni paguen dret algú de General.

Més, és condició que los dits vehins y habitadors de dit regne de Aragó puguen entrar y traure en y del dit Principat y Comtats sens pagar dret algú de General qualsevol vasos de or y plata, joyes, llibres, vestits, tapiceria, guadamacils, armes y altres qualsevol coses de ús y servey de sa casa, sens pagar dret algú de General, pus juren són sues pròpries y que se han servit d'elles y que les entren o trauhen per a //767r// son propri ús y servey y no per a vendre ni donar.

Ítem, és condició que los dits vehins y habitadors del dit Regne de Aragó puguen entrar y traure en y del dit Principat y Comtats sens pagar dret algú de General la moneda de or que hauran menester fins al lloch ahont van, aguda consideració a la qualitat de la persona que traurà dita moneda y la gent que porta a sa despesa y del temps que haurà menester fins al lloch ahont va, a conexensa dels ministres del General de la ciutat, vila o lloch ahont manifestaran la dita moneda; y del que se'ls donarà pretendrà agravi que puguen tenir recors si serà en Barcelona als deputats y si fora d'ella al deputat local de la ciutat, vila o lloch

ahont la tal moneda se manifestarà; y que de tota la altra moneda que trauran hagen de pagar y paguen a sis diners per lliura; y que de la moneda de plata que trauran de Cathalunya y Aragó no se'n pague dret algú del General, ans sien llibres de aquell com ha qualsevol altres nacions.

Ítem, és condició que los dits vehins y habitadors del dit Regne de Aragó puguen entrar y traure en y del dit Principat de Cathalunya y Comtats per son propri ús y provisió sens pagar dret algú de General qualsevol coses de manteniment que dins breus dies se puguen menjar y beure.

Ítem, que lo jurament demunt disposat aserca de les persones que entren o trauhen en y del dit Principat y Comtats les sobredites coses de propri ús se serve //767v// y guarde en sos criats, factors o traginers portants poder special dels senyors de les dites coses per a què puguen jurar lo que així entren o trauhen és propri ús de les tals persones de qui portaran special poder.

Ítem, que si algú o alguns dels vehins y habitadors del dit regne pretendran que se li fa agravi per los ministres del General, així en la tatxa com ab lo que·s pretendrà ésser frau[319] si serà en la ciutat de Barcelona als deputats y si serà fora en qualsevol altre ciutat, vila o lloch del regne al jutge ordinari de la ciutat, vila o lloch ahont lo tal agravi pretendrà se li fa, lo qual, per ley del regne és jutge local, determinarà no·s pugue tenir recors algú sinó per lo valor de la mercaderia que·stime y tatxe o que haurà caygue en frau excedesqua a valor de mil florins en lo qual cars té recors als deputats del Principat de Cathalunya tant solament, y del que los deputats pronuntiaran y declararan així en la primera instància com en grau de appel·lació no·s pugue tenir recors algú a ningun jutge ni official així ecclesiàstich com secular.

Los quals capítols y quiscú de aquells y les coses en ells y en quiscú d'ells contengudes lo dit bras y stament militar, així com dit és, convocat y congregat lloha, aprova, rattifica y confirma y firma, presents per testimonis lo reverent mossèn Pere de Mena, prior de Sanct Joan Çesfonts y mossèn Phelip Soler, notari, ciutedà de Barcelona.

Don Onofre d'Alentorn donà a mi dit Joan Sala, notari, //768r// scrivà del present bras una scriptura, la qual me requerí insertàs en lo present procés e jo dit notari la insertí y és del tenor següent:

Don Onofre d'Alentorn, considerant de quanta importància y qualitat és tractar y concertar lo assiento que convé a la fàbrica y conservaçió de les galeres que·s pretén fer en lo present Principat y lo molt gran gasto que en elles se haurà de fer de pecúnies del General, e aparexia que hera negoci que per a posar-lo en lo punct que convé se havie de tractar en los brassos de la present Cort, hahont són les persones més principals y de tots staments de Cathalunya, y així sempre y quant d'esta Cort se podrà donar convenient forma, com dit negoçi se pugue tractar convocades y congregades no sols les persones que residexen en la ciutat de Barcelona, sinó també les de tot lo present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya, per ser negoçi que toca a tots, és rahó que tots los entenguen y entrevinguen en ells, és content lo que per tal congregació sobre la fàbrica y conservació de dites gale-

319. *Espai en blanc.*

res serà determinat se pague de diners del General quant, emperò en dar commissió a certes persones per a què determinen y resolguen lo fahedor sobre dit negoci, attento que lo stil y costum antich de la Cort no estat may donàs semblant commissió en cosas tant graves, no consent se fassa tal commissió ans expressament i dissent y a tots los gastos de pecúnies del General que per aquells se determinaran fer, requerint a vós notari que la scriptura continueu en lo procés.

Mossèn Luys de Queralt dissent que no se puguen donar remuneracions a ningú sinó als senyors tractadors //768v// si ja no·n donaven també a Luys Barahona, teniente del conde de Chinchon, conforme dic han donades a altres officials de sa magestat.

Mossèn Joseph Torme llevà lo seu dissentiment.

Mossèn Joan Antoni Daví dix que sempre que igualaran lo canceller y regent de Cathalunya ab los del Consell Supremo és content se donen las remuneracions.

Don Gispert de Guimerà alsà lo seu dissentiment que té posat a cosas de gràcia, exceptat a la gràcia de la perpetuació és estada feta a micer Phederich Cornet per lo present bras de offici de advocat, a la qual expressament dissent.

Don Felip d'Espés alsà lo seu dissentiment. Don Francesch de Marimon y de Jafer alsà lo seu dissentiment. Mossèn Francesch y de[320] Marimon alsà lo seu dissentiment.

Micer Christòfol Fivaller, doctor en drets, donzell, posà dissentiment a coses de gràcia y specialment a creximonis de salaris, no consentint que·s dega tractar de tal cosa.

Mossèn Miquel de Llàssera alsà lo seu dissentiment. Mossèn Phelip de Copons alsà lo seu dissentiment. Mossèn Francesch de Marimon alsà sos dissentiments.

Mossèn Gaspar Dusay dissent a totes les remuneracions fins a tant se sia passada la supplicació de mossèn Roure.

Mossèn Luys Queralt alsà los seus dissentiments.

Mossèn Martí Joan d'Espuny alsà lo dissentiment ab tal que crexent a altres officials lo salari ordinari volgués cresquen al veguer de Vilafrancha tres-centes lliures. Mossèn Phelip de Copons, ídem.

769r// Mossèn Phelip de Copons dissent al creximoni del salari del senyor governador que primer no revoque la carta son fill.

Don Anton Mecha dissent que·s puguen donar remuneracions de diners del General sinó que cada hu que·s scote car ell donarà dos-centes lliures per lo que aquells senyors merexen.

Mossèn Phelip de Copons dissent a tots y sengles actes de la present Cort fins a tant sie decretada una supplicatió presentada per part de micer Hierònym Planes ab la qual demana remuneraçió del temps ha servit de assessor a la governació de Cathalunya attès que se'n és donada a altres.

Mossèn Jordi Joan de Copons, ídem ab lo dit Phelip de Copons.

Lo dit mossèn Phelip de Copons dissent que·s pugue remunerar al governador de Cathalunya o al portantveus de general governador de diners del General.

320. *A continuació, ratllat,* Jafer.

Mossèn Francesch de Agullana y de Calders dissent a la expedició de cauthelas per charitats exceptades les que·s despedexen per la caritat del Hospital General de santa Creu de Barcelona. Mossèn Martí Joan d'Espuny, ídem. Mossèn Joan Burguès y de Sso, ídem. Mossèn Ribot de Palmerola, ídem. Don Anton Mecha alsà lo dissentiment.

Mossèn Onofre de Argensola dissent a tots y sengles <sengles> actes de Cort fins a tant se sia donada conclusió en lo capítol de la visita.

Mossèn Phelip Copons alsà lo dissentiment que ell à posat a tots y sengles actes.

Mossèn Nicolau de Brescó alsà los dissentiments que té posats.

769v// Mossèn Onofre de Argensola alsà lo seu dissentiment.

Mossèn Guillem Ramon de Pons, senyor de Monclar, alsà lo seu dissentiment de gràcia, donant lloch que se puguen remunerar los del consell y altres.

Mossèn Pere Cassador alsà lo dissentiment que tenie posat, donant lloch que puguen remunerar al comte de Miranda, al compte de Chinchón, a vicecanceller, al canceller y al regent de Cathalunya, al secretari Gaçol, a Galceran Ferrer, algutzir extraordinari, a Pedro Franqueza, lloctinent de protonotari y a Luys Barahona y al protonotari.

Encontinent, lo excel·lentíssim duch de Cardona, president del present bras, attès que se asercava la hora per a sa magestat assignada als tres brassos del present Principat, se alsà del present bras y dix que se'n anave a Binèffar par a entrevenir y presidir en lo present bras en la celebratió del sòlio que sa magestat nos fa mercè fer y ha offert tenir y celebrar en aquest Principat y Comptats de Cathalunya, Rosselló y Cerdanya en la vila de Binèffar, notificant a tots los cavallers y personas de aquest bras lo susdit y exortant aquells acuden allí per dit effecte, manant a mi dit Joan Sala, notari y scrivà del present stament, que de aquesta hora en havant no continuàs actes alguns de Cort fins que se celebre lo sòlio per sa magestat y fet lo desúsdit tots los qui acistien en dit bras se alsaren y se posaren davant lo excel·lentíssim duch president y exiren fora del estament y se'n anaren.

En lo present bras, estant congregats los del stament, fonch legida una supplicació donada per part del secretari //770r// Matheo Vásquez y és del tenor devall scrit y següent:

Suplicació de Matheo Vásquez.

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Matheo Vásquez de la Ecca, natural de la isla de Còrsega de la Corona de Aragó, per la affectió gran que té a la nació cathalana supplica a vostra senyories, senyories, excel·lència y mercès sien servits fer-lo natural cathalà perquè sie admès y tingut en totes les coses com ho són los del Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, que u tindrà en molt particular mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Die quinta decembris, millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, lecta in stamento ecclesiastico et fuit decretum quod fiat ut supplicatur, sublatis dissentimentis. Scriba stamenti ecclesiastici, Mullola, notarius.

Dictis die et anno, lecta in stamento militari et fuit provisum quod fiat ut supplicatur. Scriba stamenti militaris, Joannes Sala, notarius publicus Barcinone.

En virtut de les quals delliberacions y decretaçions foren despedides y en lo present bras legides les lletres del tenor següent:

Lletres de naturalesa de Matheo Vásquez.

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en les Corts Generals que la sacra, catòlica, reial magestat de present celebre en la vila de Monçó als íncoles de sos regnes de la Corona de Aragó deçà la mar. Al molt reverent Matheo Vàsquez del Ecca, secretari de la cathòlica y reial magestat del rey nostre senyor. Salut y honor. //770v// Attenent y considerant que per sa part nos és estada presentada una supplicatió del tenor següent. *Inseratur*. Per ço, inclinats a la supplicació per los respectes en aquella contenguts y altrament al dit Matheo Vásquez ab tenor de la present habilitam per cathalà en tal manera que·s alegre y alegrar y gosar pugue de totes coses que cathalans naturals se alegren y gozen, com si fos natural cathalà y que en tots officis, honors, perrogatives y altres coses puga concórrer com los altres chathalans naturals. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir les presents sotascrites de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell major de dita Cort. *Data* en la vila de Monçó a sinch del mes de dezembre, any de la nativitat del Senyor, mil sinch-cents vuytanta-sinch. El bisbe de Barcelona. Lo bescomte de Rocabertí.

Dit die del dijous a sinch del mes de dezembre de dit any de la nativitat de nostre senyor Déu Jesucrist mil sinch-cents vuytanta-sinch, entre la una y les dos hores aprés migdia, convocada y congregada la Cort General en la iglésia de Sanct Pere de la vila de Binèffar de la diòcesi de Leyda, en los quals die y hora la dita Cort General en lo dit lloch fou porrogada, present Jaume Tristany, scrivent substitut jurat de mi Joan Sala per auctoritat real, notari de Barcelona y scrivà del present bras, en lloch y en mon nom en assò entrevenint, per no ésser pogut jo anar impedit per una cayguda que prenguí volent partir per a Binèffar, convocat lo dit stament o bras militar del //771r// present Principat de Cathalunya en lo dit lloch, en lo qual entrevingueren y foren presents les persones militars devall scrites y següents: lo excel·lentíssim duch de Cardona, president; lo il·lustre vescomte de Rocabertí, lo il·lustre vescomte de Canet, lo il·lustre vescompte d'Evol, don Joan de Cardona, don Galceran de Cardona, don Jaume de Cardona y de Rocabertí, don Bernat de Boxadors, don Joan de Queralt, don Onofre d'Alentorn, don Berenguer de Peguera, don Bernat de Pinós, don Jayme de Pinós, don Hierònym de Peguera, don Bernat de Abella y de Guimerà, don Miquel de Mecha y de Clesquerí, don Ramon d'Oms, don Joachim Carròs y Centelles, don Gispert de Guimerà, don Pedro de Clariana, don Anton de Mecha, don Ferrando de Vega, don Francisco de Ortofà, don Luys de Ortofà, don Jaume de Perapertuza, don Francesch de Pau y de Rocabertí, don Miquel Albert, //771v// don Alexos Albert, don Ramon de Vilanova, don Balthezar d'Oms, don Phelis d'Espés, don Francisco de Erill, don Plegamans de Marimon, don Phederich Desbosch y de Sanctvicents, don Federich Despalau, don Francesch de Marimon y de Jaffer, don Jaume de Mijavila, mossèn Joan Burguès y de Sso, mossèn Joan Antoni Daví, mossèn Joan Andreu Blan, àlies Ribera, mossèn Joseph de Bellafilla, mossèn Joseph de Comellas, mossèn Guillem Ivorra, carlà de Corbins, mossèn Guillem Joan Ivorra, carlà de la Guàrdia, mossèn Hierònim Sanctmartí, mossèn Joan Pau Ciurana, mossèn Miquel Baptista Falcó, mossèn Miquel Joan

Amat, mossèn Francesch de Marimon de Caldes, miçer Joan Christòfol Fivaller, mossèn Rafell de Tuxent, mossèn Jaume Ferrer de Torroella de Fluvià, mossèn Gaspar Ratera y Ivorra, mossèn Angel Tord, mossèn Joseph de Castells, mossèn Joseph de Tord, //772r// mossèn Francesch Joan, mossèn Jaume Salbà, mossèn Miquel Joan de Pons, mossèn Luys de Claramunt, mossèn Francesch Joan de Tamarit, mossèn Francesch Salbà y Despalau, mossèn Jaume Mahull, mossèn Joan Llull, mossèn Pere Cassador, mossèn Hierònym Cassador, mossèn Gaspar de Perves, òlim de Vilanova, mossèn Hierònym Cardona, mossèn Bernat de Aymerich, mossèn Miquel de Agulló, mossèn Miquel de Llàssera, mossèn Miquel Joan de Olzinelles, mossèn Federich Pol, mossèn Gismundo Ortiz, mossèn Miquel Pol, mossèn Martí Joan d'Espuny, mossèn Balthezar Pardina, mossèn Joan Antoni Vidal, mossèn Francesch de Gilabert y Pou, mossèn Onofre de Argensola, mossèn Francesch de Argensola, mossèn Joan Baptista Ferrer de la Mora, mossèn Phelip Ribes Salazar y Terrades, mossèn Galceran Cahors y de Soler, mossèn Galceran de Barceló, major, mossèn Pere Puigvert de Gravalosa, //772v// mossèn Miquel de Montagut y de Vallgornera, mossèn Joseph de Vallgornera y Desbalps, mossèn Benet Joan de Fluvià y Torrelles, mossèn Hierònym Galceran Saràpio de Sorribes, mossèn Joseph de Ferrera, mossèn Galceran Oluja, mossèn Joan Andreu Ferrer, mossèn Galceran Barceló, menor, mossèn Antich Ribot de Palmerola, mossèn Phelip de Copons, mossèn Hierònym Joan, mossèn Bernat Malars, mossèn Phelip Tord, mossèn[321] Malet, mossèn Luys de Gualbes, mossèn Antoni de Castellarnau, mossèn Joseph Sescases, mossèn Antoni Vila y de Çevassona, mossèn Luys de Queralt, mossèn Phelip de Queralt de la Pobla de Segur, mossèn Joan de Setantí, mossèn Joan Francesch Pagès, mossèn Francesch Agullana y de Calders, mossèn Enrrich Terça, mossèn Hieronym Sanctjus y de Castro, mossèn Joan de Ressende, mossèn Hierònym Gomar de Lleyda.

Y per quant los tres brassos de la present Cort estaven en conformitat que a sa real magestat se li done de servey sinch-centes mil lliures d'esta manera, ço és, doscentes //773r// mil lliures en comptants de present y cent mília lliures dins sis mesos comptadors del dia de la conclusió de les presents Corts en la Taula de la ciutat, en les quals tres-centes mília lliures sie comprés lo maridatge de la sereníssima infanta dona Catherina, filla de sa magestat, muller del sereníssim duch de Savoya y les cent mília lliures per los greuges pagadores dins un any y les restants cent mília lliures per la fortificatió y fàbrica de les fortalezes de les costes marítimes y altres del Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya dins dos anys comtadors del dia de la conclusió de les presents Corts y per aquest effecte se ere ordenada per los advocats dels brassos la supplicatió de la offerta del dit servey o donatiu del tenor següent:

Suplicació de la offerta ha sa magestat feta per los brassos.

Sacra, catòlica, reial, magestat.

La Cort general que el Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya la qual vostra magestat de present celebre y continue en la present vila de Monçó als poblats en dit Principat y Comtats, oyda y entesa la proposició per

321. *A continuació, espai en blanc.*

vostra magestat feta y considerada la molta amor y voluntat mostra tenir als dits Principat y Comtats e poblats en aquells provehint a la justícia en tal modo que los poblats puguen estar y viure en pau, repòs y tranquilitat; y més havant entenent ab molta affectió en totes les altres coses que a la utilitat, bé y augment de la república dels dits Principat y Comtats tenen respecte per el qual effecte per vostra magestat en aquestes Corts són estades fetes, ordenades y provehides moltes coses, axí per Constitucions com per capítols y Actes de Cort //773v// y altrament, per les quals mijensant lo auxili divinal se spere que los dits Principat y Comtats no solament se conservaran, més encara se augmentaran en població y tot altre bé de aquells; considerant axí mateix la dita Cort los grans intollerables gastos y despeses que vostra magestat ha sostinguts per los actes mencionats en la dita proposició per vostra magestat feta, los quals actes han redundat y speren redundar en augment y gran conservació y universal bé de tota la christiandat y per ço dignes de immortal memòria; per totes aquestes y moltes altres justes causes y consideracions la dita Cort o los tres brassos de aquella, seguint la pròpria naturaleza e innata fidelitat dels cathalans, imitant llurs predecessors qui may han faltat al serveys de llurs prínceps y senyors predecessors de vostra magestat de immortal memòria, no perquè en assò sien o puguen ésser obligats o strets en alguna manera ni per sguart, o respecte que altres regnes a vostra magestat sotsmesos li haien fetes offertes, serveys o donatius, com los habitants en dits Principat y Comtats sien poble franch y libert de tota exactió e imposició forçosa, ab expressa protestació que per lo present acte y coses en aquell contengudes en sdevenidor no puguen ésser tretes en conseqüència ni puguen ésser obligats en general ni en particular més del que voluntàriament se obliguen, la dita present Cort ho los dits tres brassos de aquella de llur pròpria y mera voluntat per les causes damunt dites ab les reservacions y salvetats en semblants actes acostumades, les quals volen haver assí per repetides e inçertes, e ab les condiçions, modificacions devall //774r// contengudes y no sens elles, per aquesta vegada tant solament, de llur mera liberalitat y spontànea voluntat, offerexen y fan donatiu graciós a vostra sacra, catòlica, reial magestat de sinch-centes mília lliures, moneda corrent, en la sua ciutat de Barcelona, pagadores per los deputats del General del dit Principat a vostra magestat o per ell a don Diego Ferrando de Bovadilla, comte de Chinchón, thesorer general de vostra magestat en la Corona de Aragó, lo qual de beneplàcit y consentiment de vostra magestat y dels dits tres brassos és fet y statuhit receptor del dit servey y en la forma següent, ço és, les dos-centes mília lliures en comtats de present y sis[322] mília lliures dins sis mesos comptadors del dia de la conclusió de les presents Corts en la Taula de la dita ciutat de Barcelona, en les quals tres-centes mil lliures sia comprès lo maridatge de la sereníssima infanta dona Catherina, filla de vostra magestat, muller del sereníssim duch de Savoya si algun serà degut, y les cent mília lliures per la fortificatió y fàbrica de les fortalezes de les costes marítimes y altres del Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya dins dos anys comtadors del dia de la conclusió de les presents Corts. E per quant a vostra magestat ha plagut que del sobredit donatiu de sinch-centes mília lliures

322. *En lloc de* cent.

que los dits tres brassos fan a vostra magestat resten cent mília lliures per satisfer als agraviats o crehadors, axí líquits com liquidadors, axí de justícia e revocations de privilegis, deutes y demandes contra vostra magestat, volen y ordenen que per effectuar dita promesa los sobredits deputats se retinguen vers si del dit donatiu fet a vostra magestat, és a ssaber de la tercera paga del dit donatiu cent mília lliures per pagament, com dit és, //774v// dels dits agraviats y creadors axí líquits com liquidadors, axí de justícia o revocacions de privilegis, deutes y demandes declaradores per los provehidors y commissaris de greuges, la qual cantitat de dites cent mília lliures, si no bastaria a satisfactió dels dits agraviats y creadors que hauran obtinguda sentència o sentències donadores en llur favor per dits provehidors de greuges y demandes, no perdan per ço llur dret y actió, ans vostra magestat promet en sa bona fe real que pagarà y satisfarà a aquells lo restant sots obligació dels béns de vostra magestat. E no resmenys los dits deputats haien y sien tinguts pagar als agraviats, ço és, a quiscú de aquells lo que per dits provehidors de greuges serà sentenciat y declarat vostra magestat ésser-los debitor y deure'ls pagar, compartint entre ells les dites cent mília lliures a sou y a lliura, segons a quiscú vindrà per dit compartiment fahedor per dits deputats y oydors de comtes del dit General, axí que, sens altra intervençió de vostra magestat o manament seu, los dits deputats o oydors de comtes pagan als dits agraviats o demanants les dites pagues, cobrant solament la sentència que obtenguda hauran si de major quantitat serà feta deductió en aquella y no més havant; y que en dites cent mília lliures no sien compreses ni se encloguen deutes de castells ni fortalezes ni soldats de aquells. E plàcia a vostra magestat consentir, atorgar y provehir que los provehidors o jutges de greuges o aquelles persones a qui tocarà sien tingudes y obligades executar les sentències donades per los provehidors de greuges de les Corts passades en tot lo que //775r// no seran exequtades o pagades les quantitats en dites sentències contengudes, y los qui han obtingut dites sentències y no seran estats íntegrament satisfets y no hauran rebut les quantitats en dites sentències contengudes no sien tinguts donar demandes devant los provehidors de greuges de les presents Corts, o almenys no sien obligats a fer procés ans dites sentències ja donades sien portades a exequció a sola exhibició y ostenció de aquelles, a fi que los que hauran obtingudes dites sentències sien admesos en los compartiments fahedors de les dites cent mília lliures que vostra magestat consigne hi·s reserva per los dits agraviats y sien pagats y satisfets axí com si ara de nou obtenien sentència. Y en cas que los provehidors de greuges sobredits sentenciassen o declarassen en causes ja sentenciades y declarades per altres provehidors de greuges que las ditas sentències donadores sien donades a les parts per lo protonotari eo loctinent o regent franques de salaris y de tots y qualsevol drets y que per rahó de aquelles no se hage de pagar sinó tant solament lo procés que per causa de les sentències ja donades se haurà fet.

Per ço, estant los dits tres staments del dit Principat de Cathalunya per la celebració del sòlio, convocats en la dita iglésia de Sanct Pere del lloch de Binèffar y en son degut orde assentats, ço és, las personas del bras ecclesiàstich a la mà dreta del soli real, lo qual estave parat ab draps de brocat y seda al entrant de la iglésia, y los nobles barons y altres persones del present bras y stament militar a la mà squerra, y

los del bras real de cara al soli a la part del altar //775v// major y d'espalles al dit altar, la sacra, catòlica, reial magestat del rey nostre senyor, vingué acompanyat de moltes persones de títol y officials de sa casa y Cort y portant a la mà squerra al sereníssim príncep don Phelip, fill y primogènit seu, pujà en lo real soli y feta oració al altar major se assentà en sa real cadira y a son costat a la mà squerra també se assentà lo dit sereníssim príncep y primogènit seu. Y estant així assentats pujaren dalt en lo lloch del soli los excel·lentíssim duch de Cardona, lo molt il·lustre vescomte de Canet y Illa, don Jaume de Cardona y de Rocabertí, don Bernat de Boxadors, mossèn Miquel Joan de Pons, senyor de Monclar y mossèn Joan Burguès y de Sso, junctament ab les altres persones per los altres brassos nomenades, los quals ab la deguda reverència y acato presentaren a sa real magestat la dita supplicació de la offerta del dit donatiu; y abaxats del lloch del soli y tornats en sos assientos, per lo noble don Miquel Climent, protonotari, fonch ab alta e intel·legible veu legida dita supplicació de offerta a sa real magestat presentada, y aquella legida sa magestat acceptà, llohà y aprovà aquella com apar ab altre scriptura per lo dit noble protonotari encontinent legida a la qual se han relació. Y fet assò sa real magestat ab consentim, lloació y approbació y a supplicació de la dita Cort concedí, féu, firmà y jurà sobre los quatre sancts evangelis davant sa real magestat posats y per sa magestat corporalment tocats les Constitucions y Capítols de Cort que baix se insertaran. Y no resmenys donà y concedí llicèntia a totes les persones presents e interessants en dites Corts de anar-se'n sempre que ben vist los fos hi·ls aparegués, segons que de totes coses plenament consta ab altra scriptura //776r// que per dit noble protonotari fonch allí públicament legida, a la qual així mateix se han relació de la publicatió de la qual y de tot lo demés devant sa magestat real, com de sobre és dit fet, y passat, lo dit noble protonotari ne llevà y continuà acte y en lo present procés se posà la present relació per tenir-ne memòria en lo sdevenidor.

Tenor autem Capitulorum sue regiae magestati die vigesima sexta mensis novembris, anni a nativitate Domini millesimi quingentesimi octuagesimi quinti, pro parte dictorum trium brachiorum presentatorum, prout in presenti stamento militari relatum fuit, ut supra in presenti processu constat, talis est.

Los capítols de les Constitucions que foren presentats a sa magestat per los tres brassos de la Cort són los següents:

I. Primerament, plàcia a vostra magestat ab lloació y aprobació de la present Cort statuhir y ordenar que la Constitutió feta per vostra magestat en les Corts del any mil sinch-cents sinquanta-tres, capítol vint-y-nou, comensant "Com lo ordinari collador", la qual fonch fins a la conclusió de les presents Corts porrogada en les proppassades del any mil sinch-cents sexanta-quatre, sia porrogada[323] y confirmada fins a la conclusió de les primeres Corts, y lo Capítol de Cort terçer de les últimes Corts que comense "Ítem, per quant molts lladres" sie porrogat fins a la conclusió de les primeres Corts, y la Constitució del any mil sinch-cents quoranta-set, capítol sinquanta //776v// vuyt, comensant "Ítem, com per la negligència", la qual havent expirat fonch innovada y porrogada fins a la conclu-

323. *A continuació, ratllat,* en les proppassades.

sió de les presents Corts, sie perpetuada y se hage de guardar per tostemps, y lo Capítol de Cort deu de les Corts proppassades que comensa "Ítem, com alguns", lo qual fonch concedit per a sis anys tant solament, sia innovat y perpetuat per lo molt bé que del contengut en lo dit capítol s'espera tant en servey de vostra magestat com en utilitat y deffensa de aquest Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya.

II. Declarant la Constitutió feta per vostra magestat en les Corts celebrades en lo any mil sinch-cents sinquanta-tres, capítol trenta, que comensa "Com sia ordenat", supplican los tres brassos a vostra magestat li plàcia ab llur consentiment y approbació statuhir y ordenar que tantost que sia demanada per lo fisch de la cort ecclesiàstica la inspectió del clergue coniugat pres y aleshores se entenga comensar lo procés de la repetició del tal clergue conjugat, de manera que de allí havant no·s pugue intentar-ne innovar cosa alguna per lo jutge secular, si procehirà tot lo procés sie nul·le. Y procehint a algun acte preiudicial contra dit pres sia dit jutge secular punit y castigat com a contrafahent a Constitució, y ultra de axò sie tingut als danys de la part. Y lo mateix se entén que en cars que lo encarcerat al·legue lo privilegi clerical o immunitat de la iglésia, com en tal cars se haje primer de conèxer si la exceptió per lo carcerat al·legada és verdadera o no.

III. Per quant la Constitució de la reyna dona Maria //777r// en la Cort de Barcelona, capítol denou, comensant "Molts inexperts", encara que molt justa, per abús no·s serva y molts sens saber ni entendre cosa de monedaria o secca se fan officials de la secca o de la Cort dels alcaldes sols per exemir-se de la jurisdictió ordinària o de barons y que de ells no puga haver justícia, supplica la present Cort a vostra magestat ab approbació y consentiment de aquella statuhir y ordenar que los dits officials de la secca, axí en lo Principat de Cathalunya com en los Comtats de Rosselló y Cerdanya, no se alegren de lurs privilegis si no en quant faran lo exercisci de son offici y en lo que a dit offici toque y no altrament, ans en tot lo restant sien de for y jurisdictió dels ordinaris y barons com si no fossen dels alcaldes y officials de la secca.

IIII. E perquè los qui exerceixen officis reals o de las ciutats y altres universitats reals en lo Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya deuen ésser aportats de tota suspita y màcula de llinatge, supplican los tres brassos humilment a vostra magestat li plàcia ab consentiment y approbació de la present Cort statuhir y ordenar que nengú devall de llinatge de jueus de part de pare o de part de mare pugue tenir offici real algú.

V. Ítem, per quant és necessari per la salut corporal provehir a les bones medecines, supplican los tres brassos a vostra magestat li plàcia concedir a tots los consellers, pahers, jurats, cònsols, procuradors y altres administradors de les ciutats, viles y altres universitats axí del Principat de Cathalunya com dels Comtats de Rosselló y Cerdanya que //777v// puguen elegir una vegada lo any dos metges experts y un apothecari que a ells apparrà, que regoneguen junctament ab dits administradors de les ciutats, viles y altres[324] universitats, si·ls apparrà assistir-hi, les botigues de tots los apothecaris y miren les drogues, aygues y altres coses de medicines y tinguen

324. *A continuació, ratllat,* llochs.

facultat de llançar les que·ls apparrà ésser dolentes, no obstant qualsevol privilegis a dits apothecaris y a llur col·legi concedits.

VI. Ítem, supplica la dita Cort a vostra magestat li plàcia confirmar lo Capítol de Cort que comensa "Ítem, excel·lentíssim senyor, com la religió", concedit als tres staments del present Principat per lo invictíssim emperador y rey nostre senyor de immortal memòria, pare de vostre magestat, en les primeres Corts de Barcelona celebrades en lo any mil sinch-cents y vint, y lo altre Capítol de Cort setè comensant "Si les lleys" ab tot effecte de les Corts per lo mateix emperador en lo any mil sinch-cents quoranta-dos en la present vila celebrades, sobre les comandes del orde de Sanct Joan que estan situades en lo present Principat de Cathalunya, y manar que dits Capítols de Cort sian guardats a la lletra com en aquells se conté, sots la pena imposada contra aquells qui contrafaran a Constitució, Capítol o Acte de Cort, y que qualsevol persona particular encara que no sia comanador pugue justar lo contengut en aquest Capítol axí ab los deputats com en altra qualsevol part que convinga.

VII. Declarant los Usatges de Barcelona y Constitucions de Cathalunya specialment la Constitució del rey en Pere Terç en la Cort de Cervera, capítol tercer, comensant "Ítem, per ço que", //778r// sobre lo luysme y altres lleys de la terra sobre assò disposants, se supplica a vostra magestat per los tres brassos de la present Cort li plàcia provehir y manar que empares reals no sien posades en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya per lo senyor directe del feu per ocasió de alguns foriscapis o altres drets deguts que primer no precehesqua requesta als vassalls demanant-los lo que per dit senyor del feu es pretès ésser-li degut, a effecte que complint ab lo deute lo vassall no se li pugue donar més molèstia.

VIII. Ítem, per llevar los danys que·s segueixen a les universitats de evocar a la Règia Audièntia les causes, la conexensa y administració de les quals toquen als consellers, pahers, jurats, cònsols, procuradors y altres administradors de les ciutats, viles o altres universitats reals; y com per Constitució feta per vostra magestat en les Corts celebrades en la present vila de Monçó en lo any mil sinch-cents quoranta-set, capítol segon, sie donat arbitre al lloctinent general y Real Consell de evocar les dites causes a la Règia Audièntia, y del dit arbitre resulta que totes les causes sobredites se evoquen y les ciutats, viles y altres universitats resten molt dampnificades y agravades en despeses, per hont moltes voltes dexen de entrendre en dites causes y no curen de les administracions com deurien fer segons llur offici. Per ço, supplican los tres brassos a vostra magestat li plàcia ab consentiment y approbació de la present Cort statuhir y ordenar que les causes sobre administracions de officis de les ciutats, viles o llochs reals com són botigues de forment y obres o causes de obreries, rehedors, sobreposats, clavaris, mostasaphs, cònsols de mar //778v// y administradors de les places y d'estractions y erections de altres officis per dites universitats reals comanats y de confraries y bans, axí dins les ciutats y viles, com de sèquies, brassals y horts, en ninguna manera puguen ésser evocades a la Real Audiència ni a la Cort dels portantveus de governador en los Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, ni deputats locals ni inquisidors o altres qualsevol per qualsevol privilegi o altra exceptió no se'n puguen entremetre en qualsevol instància; y si seran evocades per qualsevol qualitat, no obstant qualsevol inhibitions, puguen passar havant aquells a qui toque la conexensa de tals causes,

revocant lo dit capítol segon del any mil sinch-cents quoranta-set en quant sobre la evocatió de dites causes o dexave a àrbitre del lloctinent general.

VIIII. Perquè del arbitre reservat al lloctinent general en concedir que·s fassen llistes se ha seguit molt gran abús ab molt gran dany dels poblats en la ciutat de Barcelona, maiorment de menestrals y gent pobre que·s destroexen. Per ço, supplica la present Cort a vostra magestat li plàcia totalment llevar dites llistes de manera que en ningun modo de assí havant no sien concedides ni permeses en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, ni lloctinent general de vostra magestat pugue concedir aquelles sinó les per extractió de deputats.

X. Ítem, plàcia a vostra magestat ab lloació y approbació de la present Cort statuhir y ordenar que, si en causes que·s portaran davant jutges ordinaris del Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya se sdevindrà //779r// appel·lar de algun intermedi o interlocutòria abans de la sentència diffinitiva, se hagen les tals appel·lacions interposar el mateix jutge ordinari mudant lo assessor, lo qual en tal cars se hage de assignar no suspecte a les parts, y aquell deçidesque lo article de dit intermedi; y si és confirmada la interlocutòria no se'n pugue més appel·lar; y si se revocarà, en tal cars lo mateix ordinari nomene altre assessor qui confirme la una o l'altra sentència ab los matexos actes dins vint dies. Y del que declararà no·s pugue més per alguna de les parts appel·lar, ans lo jutge primitiu hage a passar havant en la spedició del negoci principal.

XI. Com sia molt gran inconvenient que los lloctinents generals de vostra magestat puguen votar causes civils ni criminals no havent paritat de vots entre los doctors del Real Consell, supplica la present Cort a vostra magestat li plàcia statuhir y ordenar ab llur approbació y consentiment que dits lloctinents generals no puguen votar en causa alguna civil ni criminal, sinó en cars que y hagués paritat de vots entre los doctors de dit Real Consell, revocant quant en assò qualsevol Constituçió que lo contrari disposàs.

XII. Ítem, plàcia a vostra magestat ab consentiment y approbació de la present Cort statuhir, ordenar y manar que, havent algun encarcerat al·legat exceptió de mala captura o de guiatge en lo procés, tal exceptió se hage de declarar per los doctors del Real Consell dins quinze dies contadors del die que la exceptió serà oposada; passat lo qual termini, lo qual sie precís y peremptori, si no serà declarat sobre dita exceptió se entengue la //779v// declaratió ésser feta en favor del reo. Y que assò haje també lloch en los officials ordinaris.

XIII. Ítem, no obstant los capítols concedits al stament ecclesiàstich per lo cathòlich rey don Ferrando segon en les Corts de Monçó en lo any mil sinch cents y deu confirmats per Constitució feta per la cesàrea magestat del emperador de immortal memòria en les Corts del any mil sinch-cents trenta-quatre, capítol primer y per lo Capítol de Cort onzè del any mil sinch-cents qu[o]ranta-dos, los ecclesiàstichs constituyts en sacres òrdens o beneficiats o religiosos són encarcerats per procés de regalia per los jutges reals sens precehir acistència o requesta del jutge ecclesiàstich y encara a les dites ecclesiàstiques persones porte a les presons comunes y no en alguna casa honesta, com dits capítols y constitució manen, y les voltes los detenen més de les vint-y-quatre hores passades en dits capítols. Per ço, supplican a vostra

magestat los dits tres braços li plàçia de consentiment y approbació de la present Cort statuhir y ordenar que de assí havant se lleven dits abusos y los dits ecclesiàstichs sian portats ab tota decènsia, com se convé a les sacres òrdens y stament ecclesiàstich, y que no puguen ésser portats a les presons comunes sinó en alguna casa particular honesta, com en dits capítols y constitució és contengut. Y per quant una de les exceptions posades en dits capítols del any mil sinch-cents y deu en la qual no és necessari que lo jutge real demane assistèntia al jutge ecclesiàstich, essent fugitiu lo processat, y la cort real fa fonament que tantost que és impetit de delicte y regaliat és sospitós de fuga, //780r// plàçia a vostra magestat ab dit consentiment y approbació statuhir y ordenar que tantost que un ecclesiàstich se posarà en mà y poder del jutge ecclesiàstich, offerint-se a totes les coses contengudes en dit capítol, no pugue aquell tal ésser capturat per lo jutge real, ans lo haje de pendre de poder del jutge ecclesiàstich per exhigir-li la depositió en alguna casa honesta, y no en presons comunes, y aprés lo haje de tornar a son jutge ecclesiàstich perquè·l tingue en la forma que fins assí és acostumat.

XIIII. Ítem, declarant lo Capítol de Cort devuyt que comensa "E perquè moltes voltes" de les Corts celebrades en lo any mil sinch-cents trenta-quatre, suplica la present Cort a vostra magestat que ab llur approbació y consentiment sie servit statuhir y ordenar que tostemps que per lo[325] Real Consell o en la visita de la presó serà provehit que sie tret algú de la presó, fos simplement o ab manlleuta o ab qualsevol altra manera de obligació o sie ja llegit lo procés o no y en qualsevol punct estigue la causa, la tal provisió immediadament se haja allí mateix de posar en scrits per lo scrivà de manament qui serà semmaner encara que no sie allí present lo lloctinent general, y en la hora matexa lo dit scrivà de manament haja de fer lo albarà y aquell haje de ésser spedit per lo dit lloctinent general tantost que li sie aportat y en son cars lo portantveus de governador. Y si lo dit lloctinent general o en son cars lo portantveus de general governador deferie la expedició de dit albarà, passats tres dies los dits doctors del Real Consell no puguen entendre en ningun acte ans tots plegats haien de parar llur exercisci fins a tant que lo //780v// pres sie lliurat de dita presó y la provisió sie passada a degut effecte, sots pena de perdre lo salari de un any quiscú de dits doctors, que lo contrari farà; y en tal cars los diputats se hagen de detenir dits salaris sots pena de perdre tots una terça de llur propri salari.

XV. Ítem, per declaració de la constitució del sereníssim y cathòlich rey don Ferrando segon en les Corts del any mil sinch-cents y tres, capítol onzè, comensant "Com instigant", la qual per altres Constitucions és modificada y senyaladament per la Constitutió de la reyna dona Germana en les Corts del any mil sinch-cents y dotze, capítol quinze, que comense "Com experiència haia mostrat", plàcia a vostra magestat ab lloació y approbació de la present Cort statuhir y ordenar que si algú haurà comès algun delicte per lo qual hagués lloch la dispositió de dita Constitució, si aquell tal serà pres ans que fos publicat, en virtut de dita Constitució pugue al·legar qualsevol exceptió de mala captura o altra, la qual altrament no se li admetrie.

325. A continuació, ratllat, jutge,

XVI. Perquè los qui cometen delictes atroces y perturben la república sien punits com és rahó y no tinguen sperança de facilitat de vènia ab confiança de composarse y com al die de vuy sie molt gran necessitat extirpar totalment los malfactors de Cathalunya y Comtats de Roselló y Cerdanya, suppliquen a vostra magestat los dits tres brassos que ab llur aprobació y consentiment se fasse Constitució que lladres, trencadors de camins, incendiaris així de cases com de pallers y altres proprietats, matadors de bestiar així gros com menut, assacins y los //781r// qui tallen y destroexen maliciosament vinyes y arbres en ninguna manera puguen ésser composats, an[s] hajen de ésser castigats conforme a lleys de la terra y en deffecte de elles del dret comú, y que la present Constitució sie duradora fins a les primeres Corts.

XVII. Ítem, com per Constitucions de Cathalunya sien prohibits edictes y crides generals e també sia cert que los barons, així ecclesiàstichs com seculars, tenints jurisdictió, poden en son districte fer crides e prohibicions ab penes tant corporals com pecuniàries, segons la qualitat dels delictes, per los excessos que·s cometen en llurs baronies, e de poch ençà per los lloctinents generals de vostra magestat e son Real Consell sien manades fer algunes crides generals ab les quals són stades imposades penes als poblats en los Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, així prohibint armes, composant preus en vitualles en los hostals y altrament y en cars de contrafactió formant regalies, evocant les causes al Real Consell y applicant les penes als còffrens reals, lo que és en gran prejudici de les jurisdictions, així dels ordinaris com dels barons, y en perjudici de les Constitucions disposants que les causes de les vegueries sien tractades dins les vegueries y de les ballies dins les ballies. Per ço, suppliquen a vostra magestat los tres braços de la present Cort li plàcia statuhir y ordenar ab llur aprovació y consentiment que dits edictes y crides generals y penals, ab los quals se fassen semblants regalies y se abdique la jurisdictió a dits barons y officials ordinaris, no sien fets; y en cars que aparegués a vostra magestat o a son llochtinent general y a son Real Consell fossen necessàries algunes prohibicions y crides en los //781v// casos per Constitucions y altres lleys de Cathalunya permesos haie de fer e publicar aquelles en lo capítol de "les vegar" per los veguers no essent allí present lo lloctinent general, y se haien de requerir los barons en ses <en ses> baronies que fassen semblants prohibicions y crides y que les penes dins cada vegueria haien de ser aplicades als dits veguers y de les baronies als barons. Y per respecte de dites prohibicions y crides no sien evocades les causes a la Real Audiència, sinó en renitència o fadiga de justícia de dits ordinaris e barons y en vegueries o baronies de les renitents tant solament revocades totes crides e prohibicions fetes en contrari e salvats los privilegis sobre a les ciutats, viles e altres universitats atorgats.

XVIII. Ítem, encara que lo Usatge "*Auctoritate et rogatu*", lo segon sie per los doctors pràtichs y per lo stil comú declarat, attenta la mente y entenció de dit Usatge, que a persona que és en poder de la Cort no·s pot fer *laudamentum curie*; però per a llevar tota matèria de difficultat y disputa, supplicar a vostra magestat los tres braços de la present Cort li plàcia declarar y posar per Constitució o Capítol de Cort que a persona presa no·s pugue fer *laudamentum curie.* Y si contra algú que no serà encarcerat serà fet, comparent aquell tal davant lo lloctinent general o devant lo jutge perquè pugue posar-lo en presó, no haje lloch lo *laudamentum curie* ni pugue en res ésser exequtat, tota altra interpretació llevada.

XVIIII. Per obviar als abusos que se fan de quiscun dia per //782r// lo capità general de vostra magestat o sos lloctinents, qui prenent alguns encara que no per coses tocants a jurisdictió de capità general, axí per ésser provincials com per ésser clergues, quant se fa repetició *(sic)* de las personas de aquells per la cort ecclesiàstica o se ha fermat de dret en lo Real Consell no pot haver-se exhibició dels presos ans estant ab aquestes contençions, los fan aportar ara per mar ara per terra en fortalezes y allà ahont los apar, de manera que no pot saber-se de ells, y passan havant contra dits presos *etiam* a procehiments causants irreparable dany com és a torturar-los y mort com s'és vist ab altres. Per ço, se supplica a vostra magestat per los tres brassos de la present Cort y ab lloació y approbació de aquells sia servit statuhir y ordenar que tota hora que per dit capità general o lloctinent seu serà pres algú qui per alguna de les dites causes pretendrà no ésser de jurisdictió sua, repetint-se per la cort ecclesiàtica perquè aquell tal pus fos clergue, simple tonsurat o clergue coniugat que pretengue gaudir de privilegi clerical, dins vint-y-quatre hores haia de posar aquell en lo càrcer comú de aquella ciutat o vila en la qual se dirà lo té pres, de manera que de aquell se pugue fer inspectió y se pugue ab ell tenir comunicatió; y si serà constituyt en sacres òrdens o beneficiat, encontinent lo haje de posar en mà y poder del jutge ecclesiàstich de la ciutat, vila o lloch ahont lo tindrà pres; y si essent llech se pretendrà que aquell és provincial o per altra causa no súbdit a dit capità general, fermant de dret al llochtinent general y Real Consell o al portantveus de general governador de Cathalunya o dels Comtats de Rosselló y Cerdanya o altre jutge ordinari, //782v// se li haje de admetre la ferma de dret y no pugue ésser impedida per lloctinent de vostra magestat, y dins tres dies aprés que serà intimat al dit capità general o a son llochtinent haie de posar aquell en càrcer comú de la manera demunt dita y en dit càrcer estigue fins a tant que lo official ecclesiàstich en son cars haje declarat si aquell tal pres ha de gaudir del privilegi clerical o no, fins a tant lo Real Consell o aquell en poder del qual serà fermat de dret haie declarat si lo cars és tocant a la Capitania General o no. Y entretant, en lo un cars, ni en lo altre, no pugue dit capità general o son llochtinent attentar ni innovar cosa alguna ni procehir a acte algú contra lo pres. Y si dins dites vint-y-quatre hores dit capità general no farà exhibició del dit pres com demunt és dit, que en tal cars hage de cessar-se en lo exercisci del Consell Real fins a tant lo pres sia posat en dites presons comunes; y que dita declaració se hage de fer dins quinze dies precisos y peremptoris per los dits doctors de Real Consell o portantveus de general governador o jutges ordinaris respectivament, sots pena als doctors de aquell qui contrafessen de privasió de sos salaris per temps de un any per cada hu que contrafarà; y en declarar-se en favor de dit official ecclesiàstich lo tal pres gaudir de privilegi clerical, haje de ésser lliurat a la cort ecclesiàstica y declarant-se que no és cas de capità general, aquell lloch lo qual serà pres reste en conexensa del lloctinent general y Real Consell o altre jutge ordinari com demunt és dit.

XX. Item, per quant vostra magestat ab lloació y aprovació dels tres //783r// braços en les Corts prop passades del any mil sinch-cents sexanta-quatre en lo Capítol de Cort segon, que comensa "E per quant e més justa rahó", statuhí y ordenà que si algú serà tret dels càrcers o de qualsevol altre detenció a manlleuta, ara sie a

requesta de dies, ara sie ab reincidència, o de qualsevol altra[326] manera, encara que en la provisió y sie la clàusula *"donec aliter sit provisum"* o qualsevol altre, la dita manlleuta y obligació tant del principal com de les fermances no dure ni se entengue durar sinó per dos anys tant solament, que aquell capítol fos durador fins a la conclusió de les primeres Corts. Per ço, supplica la present Cort a vostra magestat li plàcia perpetuar-lo per a què tostemps sie la dispositió de dit Capítol de Cort duradora axí emperò que les dites manlleutes no duren sinó per un any y un dia y passat lo dit any y dia sien extinctes y anul·lades. Y per quant conforme a dret y justícia si algun serà lliurat a manlleuta y donades fermances per algun cars si aprés de nou comet algun altre delicte la obligació y manlleuta per ell y ses fermances feta no·s deu extendre al cars y delicte aprés de la tal manlleuta comès, suppliquen per ço los tres braços a vostra magestat li plàçia statuhir y ordenar que en tal cars si lo qui haurà prestat la manlleuta o ses fermances seran requerits que lo delinqüent se represente o sie representat, juxta forma de la obligació per ell y ses fermances feta, no puguen caurer en la pena a la qual se són obligats sens que primer sia guiat per lo nou cars per ell comès, a fi y effecte que la presentació se haie de entendre ésser feta tant solament per lo cars per lo qual fonch la manlleuta prestada, la qual //783v// no pugue ésser renovada y representant-se no se pugue conéixer del nou delicte no obstant qualsevol ús o verdaderament abús sobre assò fins al present fet.

XXI. Més, suppliquen los tres brassos a vostra magestat que, attès los grans abusos que los qui tenen hostal fan en lo present Principat y Comtats, li plàcia ab llur lloació y approbació statuhir y manar que tots los officials ordinaris, axí de les terres reals com de barons o aquells a qui per privilegi o altrament toca, hajen de tatxar y tatxen la palla y civada, vitualles de qualsevol qualitat que sien, llits y serveys dels hostals. Y sie specialment prohibit que en los dits hostals no·s puga vendre carn, peix o altres coses per a menjar sens que sie com dit és tot tatxat y la tatxa que faran se pose en scrits ab una taula que estigue en la entrada de qualsevol hostal en lloch públich, de manera que qualsevol que vinga a posar en ell pugue llegir les dites tatxes y qualsevol hostaler que a ella contrafarà exhigint més del que en la taula serà contengut, caygue cada volta en pena de deu lliures, applicadores al ordinari que farà la exequció, sens poder dispensar en dita pena en tot ni en part, y la dita taula de les tatxes se haja de renovar y fer de tres en tres mesos segons la concurrència del temps, salvats los privilegis de les universitats, usos y costums de aquelles.

XXII. Conciderant lo grandíssimo y irreparable dany que ha vingut en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya per causa del joch que de //784r// alguns anys a esta part ab molt gran dissolutió no sens gran culpa y ab mal exemple de alguns a qui tocave prohibir semblants excessos se és usat y sie notori que moltes cases, axí de cavallers com de altres, ne resten destruhides y arruhinades; y encara que ja per lo rey don Ferrando primer en la Cort de Barcelona, capítol tercer, que comense "Per tal que mal y occasió de mal", sia prohibit generalment lo joch de daus de qualsevol manera, sots pena que qui a di[t] joch de daus jugarà encorregue en pena de sinch-cents sous per cascuna vegada, de la qual la tercera part sie applicada al senyor de la ciutat, vila o castell o lloch en que s'i jugarà

326. *A continuació, ratllat,* detenció a manlleuta, .

y l'altra part al acusador y l'altra tercera part a la obra dels murs o valls de la dita ciutat, vila, castell o lloch ahont se jugarà. Y en cars que lo qui haurà jugat no pugue pagar los sinch-cents sous, estigue pres per trenta dies contínuos en los càrcers comuns, en las quals penes per nengú no puga ésser dispensat. Però per la dita Constitució no és plenament provehit a tants mals com al present y de alguns anys a esta part lo joch, com dit és, ha causat en los dits Principat y Comtats y de la permissió de joch de daus y de cartes se segueixen blasphèmies, perjurs, bregues, qüestions y molts altres intollerables danys. Per ço, humilment suppliquen los tres brassos de la present Cort a vostra magestat li plàcia ab llur consentiment, lloació y approbació de la present Cort, innovant la dita Constitució y confirmant y també ajustant a ella de nou statuhir y ordenar que en tot temps del any encara que sia de la vigília de Nadal fins a la Epiphania no sie lícit a persona alguna de qualsevol grau, stament o condició que sien jugar en alguna manera ni en qualsevol joch //784v// que sie de daus, ans sie totalment lo dit joch de daus perpètuament prohibit y reprovat en los dits Principat y Comtats. Y qualsevol que se trobi jugant o se sàpie que haje jugat a daus públicament o secreta en qualsevol lloch, ultra les penes posades en la dita Constitució, les quals y les següents *ipso facto* incorreguen tots los que a dit joch jugaran, lo qui haurà guanyat perda tots los diners que guanyat haie y lo qui haurà perdut pague altres tants diners com perdut haurà, applicadors la tercera part al acusador y l'altra tercera part al hospital si en aquell lloch n'i haurà y si no y haurà hospital comú als cònsols, pahers, jurats o procuradors de la tal ciutat, vila o lloch, los quals la hajen de destribuhir entre pobres de la matexa ciutat, vila o lloch, y que la tercera part dels dits sinch-cents sous juxta forma de la dita Constitució ere applicada per les obres dels murs y valls se entengue també de assí al devant haver-se de applicar als dits hospitals y pobres, les quals penes sien totalment irremissibles, axí emperò que en la present prohibició no entengue ésser comprès lo joch de taules en ninguna manera. Y també suppliquen los dits tres brassos a vostra magestat que entre lo joch de cartes o nayps sie perpètuament prohibit lo joch de la cartilla o carta girada y lo de la gresca y de la dobledilla o quarentí sots les matexes penes axí irremissiblement exhigidores. Y que a ningun joch encara que no sie prohibit pugue persona alguna de qualsevol stament, grau o condició que sia jugar si no ab diners comtants y no a fiar y sie perpètuament prohibit tenir llibre de qualsevol joch encara que no sia dels prohibits ni jugar ab senyals de paper o tantos y //785r// altre de qualsevol manera y si algú jugarà a fiar tot lo que se haurà perdut en lo joch, sie applicat com damunt és dit en lo joch de daus y per lo qui haurà guanyat no puga ésser en manera alguna exhigit, encara que per lo qui haurà perdut se haie feta obligació de pagar o ab scriptura de terç y ab jurament y qualsevol altre spècie de obligació, ans lo acte de debitori fet per qualsevol notari sobre assò o albarà privat no fassa fe alguna en juhí ni fora juhí. Y en cars que lo qui haurà perdut de fet pague voluntàriament la tal quantitat sia obligat a pagar-ne altre tanta applicadora com demunt és dit y lo qui contra ell haurà guanyat se haje de fer per lo jutge ordinari prompta y rígida exequtió per la quantitat que guanyat haurà. Y per quant encara que per altra Constitució del mateix rey don Ferrando primer en la matexa Cort de Barcelona, capítol quatorze, que comense "Per obviar a tota manera" sia statuhit que si algun official real o de primogènit governador general o portantveus de aquell en Cathalunya o Comtats

de Rosselló y Cerdanya sostindrà o permetrà taffureria en la ciutat, vila o castell o lloch ahont tindrà regiment de son offici o exercirà qualsevol offici real sie privat del offici y no resmenys sia desterrat per tres anys de la tal ciutat, vila o lloch y pague per pena als còffrens reals applicadora sinquanta lliures barceloneses, però per quant se és vist per experiència que per alguns officials preheminents de vostra magestat en los dits Principat y Comtats és estat mantengut lo joch en grandíssim dany y perdició de moltes persones y molts dels officials ordinaris no sols donen licència //785v// de jugar y tenir taffureria, de tal manera que sostenen moltes cases que ja comunament se diuhen de vici en gran deservey y offensa de Déu omnipotent y scàndol, dany, ruhina y perdició dels poblats, axí de persones casades com solteres, y alguns dels dits officials ordinaris arrendan lo joch y prenen diners no sols dels qui juguen, però moltes voltes de aquells qui en ses cases tenen lo joch, supplican a vostra magestat los dits tres braços sie servit statuhir y ordenar que lo official que farà algunes coses de les sobredites caygue en les penes de dita Constitució y contra ell no pugue ésser en manera alguna per lo lloctinent de vostra magestat dispensat ni remesa la pena, ans sien rigurosament y sens ninguna remissió les dites penes contra d'ell exequtades restant en sa força y valor totes les altres penes axí per Constitucions com per Ordinacions de les ciutats, viles y llochs contra los jugadors y taffurers statuydes, ultra de les penes en lo present Capítol contengudes. Y feta la present Constitució dins un mes aprés de finides les presents Corts sie publicada en tots los caps de les vegaries del present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya perquè ningú del contengut en ella pugue ignorància al·legar.

XXIII. Ítem, com los hostals en Cathalunya sia sols per a receptar y acullir los passatgers y caminants y la experiència haja a mostrat que alguns hostalers abusant del fi per a què són instituhits y deputats fan aquells cases de vicis que recullen persones vicioses y goloses dades a tota glotoneria y vici que dexant //786r// ses mullers, fills y família estan en dits hostals dos y tres dias sens tornar a ses cases, menjant y bevent y gastant-se allí lo que tenen y no tenen, sens curar-se de dits sos fills y família y allí se exerciten en dites glotoneries, jugant, fent y concertant altres delictes, lo que pijor és que allí spien y tenen comte ab lo passatger y caminant per poder-lo robar y destroçar, axí dins dit hostal com encara en camins reals y finalment són caus de lladres, vellacos y viciosos y receptors de furts y altres maleficis. Per ço, supplica la present Cort a vostra magestat per evitar semblants maleficis y que de aquí al devant no·s fassen, li plàcia provehir y ordenar que dits hostalers no puguen acullir semblants persones vicioses ni donar-los a menjar ni beure per via directa ni indirecta ni a ninguna altra persona que habite ni estigue en la ciutat, vila o lloch ahont seran dits hostals ni a mija llegua a l'entorn de dit hostal, sots pena de vint-y-sinch lliures per quiscuna vegada al dit hostaler y al tal viciós de estar a la presó per trenta dies, la qual pena sie irremissiblement exequtada per lo ordinari jutge de aquell lloch.

XXIIII. Ítem, com sia cosa molt justa y per la bona administraçió de la justícia expedient que los officials ordinaris reals tinguen en la ciutat o vila ahont residiran lloch dedicat y còmmodo ahont les penyores que dit official pendrà o exequtarà per rahó de son offici puguen estar segurs y que aquelles se troben sempre que la exequció o venda d'elles se haurà de fer, com per experiència sie vist que per falta de

dites persones y lloch moltes de dites penyores se perden y encara que //786v// sien acomanades a algú que lo officia[l] dedique o a les voltes romanen en poder del missatgé per no haver-ne de donar comte o si lo han de dar no han donat seguretat per a restituhir les dites penyores y així se venen a perdre en gran dany del pobre exequtat y menyspreu de dit official. Per ço, supplique la present Cort a vostra magestat li plàcia statuhir y ordenar que en tots los caps de vegueria, ciutats y viles reals no y haje ja persona deputada per assò y haje una persona que tingue semblant càrrech de guardar les penyores y sie obligat a tenir un llibre ahont continue dites penyores, nomenant de qui seran y a instància de qui, y també qui serà lo official que exequte ab bona seguretat, nomenadora per los pahers, cònsols o jurats de les ciutats, viles o llochs, se li done lo salari acostumat de rebre la guarda de les penyores de la ciutat de Barcelona y en assò sien compresos los veguers de la Real Audiènçia y porters de altres tribunals y en lo vendre de dies penyores hage de entrevenir lo notari de la Cort que farà la exequtió y que los tals depositaris hagen de donar idòneas fermanças ab obligació de persona y béns.

XXV. Conciderant que per impedir tant solament y allargar les exequcions de les sentències dels jutges ordinaris la part condemnada procura de introduhir en la Real Audiència la causa de appel·lació per ell interposada encara que sia de poca valor lo interès y entengue que no té justícia alguna, confiat que ab la multitut dels negocis de que estan carregats los doctors de dita Real Audiència farà sa causa immortal y //787r// ab tot que per obviar a dita cavil·lació en los Capítols de Cort deset y devuyt de les Corts per vostra magestat últimament celebrades sie estat statuhit y ordenat que les sentències dels ordinaris en causas menors de deu lliures de capital en primera instància y de vint lliures en la segona puguen per dits ordinaris ésser executades, no obstant qualsevol appel·lació de dites sentències interposada y en dita Real Audiència introduhida, emperò com se sie vist per experiènçia que així lo appel·lant com lo appel·lat en causes menors de cent lliures que per appel·lació són introduhides en la Real Audiènçia sostenen majors despeses que no val lo interès de que·s littiga, les quals evitaven si per los ordinaris fossen executades llurs sentències fins en dita summa de cent lliures. Supplica, per ço, la present Cort a vostra magestat li plàcia ab lloació y aprobació sua statuhir y ordenar que les sentènties dels jutges ordinaris que seran estades donades per algun doctor graduat en dret civil o canònich o ab vot y parer en scrits de aquell sien executades, no obstant qualsevol appel·latió en dita Real Audiència introduhida, prestada emperò primer cautió per lo appel·lat ab la matexa forma y manera que se acostuma de prestar per obtenir les exequcions de les sentències que·s donen en la Real Audiència; y que la present Constitució sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

XXVI. Com en les causes menors de deu lliures se offeresquen majors despeses a les parts que no val lo interès principal que·s litiga si aquelles en grau de appel·lació eren en la Real Audièntia introduhides encara que no fes //787v// més de traure le[s] lletres citatòries e inhibitòries y reportar los actes primitius, supplica per ço la present Cort a vostra magestat que ab lloació y approbació sua li plàcia statuhir y ordenar que les causes de appel·lació interposada de les sentències dels ordinaris de menor valor de deu lliures no puguen en la Real Audiència ni de governació alguna ésser evocades, ans aquelles hajen y puguen tant solament ésser introduhides

davant lo jutge dels appells si n'i havia e si no n'i havia davant lo mateix ordinari mudant de assessor. Y essent la sentència del jutge dels appells confirmatòria de la primera, no se'n pugue més appel·lar, e si serà revocatòria en tot o en part de la primera lo mateix ordinari pugue anomenar un jutge qui·s conforme ab la una o ab l'altre, manant al canceller, vicecanceller y en son cars regent la cancelleria que de assí havant no admetan evocacions de causes de appel·lació que no·ls sia primer feta fe ab instrument públich de la interposició de la appel·lació y que la sentènçia de la qual s'és interposada és sobre interès major de dites deu lliures.

XXVII. Ajustant al Capítol de Cort denou comensant "Com en lo exercisci" de les últimes Corts per vostra magestat celebrades en la present vila de Monçó, parlant del grau que han de tenir los jutges y advocats de les corts dels ordinaris, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur approbació y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que lo grau de bachaler en dit Capítol mensionat haie de ésser de universitat approvada en la qual se llija de ordinari lo dret civil y canònich y sens dispensatió //788r// alguna, y que lo jutge que serà tant solament bachiller no pugue fer declaratió ni sentència alguna en causes criminals en las quals se puga procehir a tortura o altra pena corporal, que no sie ab vot y parer de dos doctors en drets o de un doctor y un bachiller aprovat que haje praticat almenys quatre anys complits.

XXVIII. Per reffrenar la demasiada copdícia que els scrivans, los quals no han dubt[e] en exhigir de les parts ignorants més salaris de lurs scriptures judiçials del que estan tatxades per Constitucions de Cathalunya, contra la expressa disposició de la Constitució feta per lo sereníssim rey don Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, capítol quoranta, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur approbació y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que en quiscuna scrivania de les corts ordinàries del present Principat y Comtats y en la casa de la ciutat o vila en lloch que públicament se pugue vèurer y llegir sie posada, a despeses del senyor de la scrivania, una taula de tots los salaris axí de lletres requisitòries, vulgarment dites de fadigues, com de altre scriptures judicials de causes majors y menors que conforme Constitucions de Cathalunya tenen obligació de pagar les parts llittigants, com ja per vostra magestat fonch provehit en les Corts del any mil sinch-cents sinquanta-tres, Capítol de Cort deset; y que los consellers, cònsols, pahers o procuradors de qualsevol ciutat, vila o lloch sien obligats dins un mes aprés de la conclusió de les presents Corts fer instància que les coses contengudes en lo present Capítol se cumplen; y que lo scrivà que rebrà de les //788v// parts més salari del que en dites taules estarà continuat caygue en pena de vint-y-sinch lliures per quiscuna vegada, applicadora la meytat al acusador y la altra meytat al veguer o balle a qui se haurà recors; y lo senyor de la scrivania qui instat per dits consells, jurats, pahers y cònsols recusarà fer dites taules caygue en pena de cent lliures, aplicadores la meytat al official exequtant y l'altra meytat al hospital de aquella ciutat o vila.

XXVIIII. Per llevar los poblats del present Principat de moltes despeses que fan per haver-se de continuar les obligacions de scriptura de terç en la cort del veguer de Barcelona, a la qual està concedit lo privilegi de la scriptura de terç, supplica la present Cort a vostra magestat li plàcia ab llur consentiment y approbació statuhir y ordenar que, axí com per vostra magestat fonch concedit lo dit privilegi d'escriptura de terç a la Cort de Rosselló y Vallespir, ab lo Capítol vint-y-sinch de les Corts

per vostra magestat celebrades últimament en la present vila de Monç, tingue també lloch aquell Capítol de Cort y se estengue en totes les vegueries del present Principat y Comtats y que la scriptura de terç que serà registrada en quiscuna de les vegueries del present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya tingue la matexa força y valor y per virtut de aquella se pugue fer per tots los veguers tant rigurosa y prompta exequció com se porie fer per lo veguer de Barcelona si estave continuada en dita Cort de Barcelona, entès emperò que en les vegueries o altres corts //789r// dels ordinaris hont se acostume de executar la pena de terç no·s pugue exequtar de aquí havant més de un real per lliura y ahont no se acostuma de exequtar o se execute mane sie servada la consuetut y que de la pena de terç la part no·n pugue haver res.

XXX. Declarant lo Capítol vint-y-vuyt de les Corts per vostra magestat celebrades an la present vila de Monçó, comensant "Per quant en lo present Principat de Cathalunya", ab lo qual se prohibeix la pesca de les truytes en lo temps de la fresca y en aquella ajustant, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar que lo dit temps dels frescos en dit capítol mencionat se entengue del primer dia de dezembre fins lo die de Carnestoltes, y que en ningun temps no·s pugue pescar ab tremall o filat cosser, y que pescant-se ab filat sie tal que no pugue de tenir truyta de menor pes de tres onçes y que la pena arbitrària en dit Capítol posada llevat dit arbitre sie deu lliures per quiscuna vegada que serà contrafet al dit y present Capítol y los arreus perduts, applicadora la meytat al official exequtant y l'altra meytat al acusador y si lo official procehirà de son mer offici sia tota a ell applicada.

XXXI. Com per no ésser-se deduhides en exequtió les dispositions de la Constitució del any mil sinch-cents quoranta-dos, capítol terç y del Capítol de Corts terç de les Corts per vostra magestat celebrades en la present vila de Monçó, l'any mil sinch-cents quoranta-set, disposants que de les conclusions fetes en la Real Audiència fossen //789v// fetes dicesions y aquelles quiscun trienni estampades a despeses del General, se ha donat occasió de cavil·lació als advocats innovant, per ço, la dita Constitució y Capítol, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y aprobació li plàcia statuhir y ordenar que per exequció de les coses en dita Constitució y Capítol contengudes dins un mes aprés de la conclusió de les presents Corts sie per vostra magestat nomenat un doctor de la Real Audiència de la experiència y perícia que convé per recopilar les conclusions dels negocis y dubtes més disputats en dret en dita Real Audiència que fins assí se són fetes, fent de aquelles decisions comprovades ab drets y doctrines, les quals dins tres anys hage de lliurar als deputats per a què puguen ésser imprimides com en dita Constitució y Capítol respective està disposat ab satisfactió condecent segons seran sos trebals.

XXXII. Com les commissions fetes en lo cap de la vegueria per examinar los qui volen ésser notaris sien estades de molt gran dany al present Principat y infàmia als notaris y art de notaria per ésser fetes dites commissions a persones eletes per la par y algunes vegades affectades, per ço, se supplica a vostra magestat sia de son real servey ab lloació y approbació de la present Cort statuhir y ordenar que los notaris que de assí havant se creharan hajen de ser examinats per lo col·legi dels notaris de la ciutat o vila ahont col·legi y haurà, hont lo qui volrà ésser notari serà domiciliat, lo qual col·legi fet lo dit examen haje de fer-ne fe a la Real Cancelleria perquè li

pugue ésser spedit lo privilegi. //790// E si no y haurà col·legi haje de ser examinat per lo canceller, vicecanceller o regent la Cancelleria ab intervenció de dos scrivans de manament y dos notaris de Barcelona si la Règia Audiència serà en Barcelona y si no de aquella ciutat, vila hont la Real Audiència se trobarà. Y que lo tal examinat haje de mostrar que haie praticat en casa de notari públich almeny quatre anys salvats los privilegis concedits a les ciutats, viles y universitats que requereixen major temps. Y los notaris que·s crearan de altra manera no tinguen auctoritat de vostra magestat ni als actes de aquells se done fee alguna. Y que ab la present no s'i comprenguen los notaris ja creats de deu anys atràs, los quals sian tinguts ja per examinats e que los que se voldran examinar sian obligats los col·legis de admetre'ls al examen y examinar-los dins quatre mesos aprés de haver demanat lo examen y fer la relació de aquell.

XXXIII. Ítem com los territoris ahont se fan los arrossos sien per ordinari malsans per rahó de les aygües represes y infectes ab les quals se crian y fan, causant grans y diverses malalties als circunvehins y a vegades la mort si de aquella aygua per desgràçia se beu, per lo qual en moltes parts del present Principat està prohibit, y com en lo rech y discurs de les dos sèquies de la ciutat de Leyda de poch temps ensà los tèrmens precedents per los quals la aygua discorre y ve a dita ciutat se hagen fets molts arrossos tornant la aygua en algunes parts en dita sèquia y brassals y en altres parts en lo riu de Segre, de hont beuen los poblats de dita //790v// ciutat per lo qual se ha causat diverses malalties, axí en la dita ciutat com en tots los llochs circunvehins. Per ço, se supplica a vostra magestat ab lloació y aprobació de la present Cort sie servit manar y prohibir lo fer dits arrossos en lo irrigo de dites sèquies a pena de ésser perduts dits arrossos y de sinquanta lliures, applicadores per lo hun terç al veguer o altres officials, axí reals com de barons, faran la exequció per la altre al acusador y la altra a la conservació de dites sèquies.

XXXIIII. Ajustant a la Constitució del rey don Ferrando segon que comensa "Per provehir", capítol sinquanta-set de les Corts de Monçó del any mil sinch-cents y deu, plàcia a vostra magestat ab lloació y aprobació de la present Cort statuhir y ordenar que de assí havant dita Constitució haie també lloch en fills qui tenen pare y estan sota potestat de aquell, encara que sien majors de vint-y-sinch anys y que ningunes scriptures públiques ni privades que·s fermassen per aquells tinguen valor ni effecte ni fassen fet en juhí ni fora juhí, sospenent en assò la auctoritat dels notaris com ab dita Constitució està provehit, no obstant que lo contracte sia fermat fora Cathalunya com la exequció se fassa dins Cathalunya.

XXXV. Ítem se supplica a vostra magestat que, attès per Constitució, capítol vint-y-quatre de les Corts del any mil sinch-cents sinquanta-tres està disposat que ningun balle o lloctinent de aquell, jutges y scrivents de alguna cort puguen ésser familiars del Sanct Offici ni officials de aquell y altres officials que tenen obligació de purgar taula y //791r// en aquella ajustant en aquella li plàcia statuhir y ordenar que los veguers, conçellers, pahers, jurats, cònsols de la llotja, jutges de appells, administradors, mostasaffs, credencers y receptors de pecúnies, procuradors y hòmens del consell y finalment aquells a qui tocarà la admissió del tal balle o official real ni tanpoch algun offici de administració de ciutats, viles y llochs no·l puguen admetre essent familiar o official y ministre del Sanct Offici, sots pena de

dos-cents ducats applicadors als còffrens reals de vostra magestat y que los tals officials no puguen admetre en assessor o jutge y scrivà semblant familiar o official del Sanct Offici sots pena de la Constitució de Observança, restant lo predit y mencionat Capítol en tot en sa força y valor.

XXXVI. Per quant se poden fer molts abusos y cometre falcedats en la receptió dels actes que·s prenen per substituts de algun notari, abonant dit notari ab la bona fe que tenen de son substitut tots los actes que dit substitut haurà pres en son nom encara que del negoci que s'és contractat no haien tinguda notícia alguna fins a tant aporta o envia lo substitut còpia del acte que en nom seu assereix haver rebut, supplica, per ço, la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar que ningú com ha substitut de notari pugue pendre en nom de aquell nengun acte si ja no estarà en la matexa casa del notari y tindrà tal sufficièntia y experiència que son amo li pugue cometre los negocis de sa notaria o no tindrà expressa y particular commissió del notari per qui pendrà lo acte, de manera que lo poder sia sols per a rebre les fermes dels //791v// absents y no per altre respecte, sots pena de nul·litat de tals actes dels quals no se'n pugue haver rahó en juy ni fora de aquell.

XXXVII. Per llevar lo abús gran que·s fa de convenir un llaych a altre llaych per deutes proffans devant lo jutge y official ecclesiàstich per exhigir son pretès deute sens calitat alguna que pugue trebuir jurisdictió a dit official ecclesiàstich, confiant que per coses e interessos majorment de pocha importància estimarà més lo reo convingut voluntàriament porrogar la dita jurisdictió ecclesiàstica que no fermar de dret devant son ordinari per la qual hagués de fer expedir lletres y firmar contenció ab electió de àrbitres y prosseguir aquella devant lo canceller y per dit effecte sostenir més despeses del que munta moltes voltes lo interès principal de que se li ha feta demanda, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y aprobació li plàcia statuhir y ordenar que, si ningun llaych citarà altre llaych davant lo jutge e official ecclesiàstich o altrament traurà monitoris *de solvendo* de dita cort ecclesiàstica per deute mer civil y profà sens clàusula de renunciatió de propri for y submissió de qualsevol altre encara que sia ecclesiàstich o per observança de juram ent en algun contracte posat o altre qualitat que li pugue tribuyr jurisdictió subcumbint aprés en la causa de contenció en cars lo reo haja fermat de dret davant son ordinari o que hagués opposada declinatòria de for davant lo mateix official o jutge ecclesiàstich, perda lo dit actor llaych lo deute o altres interès y dret que pretendrà //792r// y sie condemnat en totes les despeses que lo reo haurà sostingudes per ésser estat nul·lament convengut.

XXXVIII. Com sovint se esdevé que aprés de ésser feta extractió de alguna persona en algun offici públich de alguna ciutat, vila o lloch del present Principat de Cathalunya e Comtats de Rosselló y Cerdanya per ésser deutor de aquella universitat li fan punt y ne trauhen un altre, de hont se segueixen en tots los vehins y poblats en aquella universitat grans passions y ranchors de ànimo per pretendre lo extret que li han fet agravi en trauren altre, desijant per ço conservar entre les repúbliques de dit Principat y Comptats tota unió y pau y concòrdia y obviar a dites rancors y passions de ànimos que de dites segones extractions resulten, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment li plàcia statuhir y ordenar que ningun deu-

tor de alguna universitat de qualsevol summa o quantitat sie, eo al clavari en nom de dita universitat, pugue concórrer en los officis de aquella que vuyt dies abans de la extractió no haje pagat íntegrament lo deute realment y de fet. E si dins dit termini no haurà feta fee ab partida de taula, àpocha o albarà del clavari o altre receptor de dita universitat com ha cumplidament pagat son deute haia de ésser extret de la bossa perquè no pugue concórrer aquella vegada, salvats los privilegis de les ciutats, viles y llochs sobre assò disposants.

XXXVIIII. Com per Constitució feta en la present vila lo any mil sinch-cents sinquanta-tres, capítol vint-y-sis que //792v// comensa "Per llevar lo abús" fos prohibit ab molta justa causa lo matar y tallar anyells y anyelles en carniceries públiques que no tinguessen un any y, encara que aquella Constitució fos temporal, fonch porrogada en les últimes Corts per vostra magestat celebrades fins a estes, vist y considerat quant utilosa és als poblats de aquest Principat, suppliquen los tres braços a vostra magestat li plàcia perpetuar la dita Constitució y ajustant a ella que qualsevol qui farà lo contrari caygue *ipso facto* en pena de tres lliures cada vegada, la qual sie irremisible y executadora per lo ordinari de la ciutat, vila o lloch. Y que los consellers, pahers, cònsols, jurats o procuradors de la tal ciutat, vila o lloch hagen de instar al dit ordinari que la execute y lo mateix pugue instar qualsevol particular persona y en tal cas haie lo acusador lo terç de la pena y les altres parts sien applicades al dit ordinari y en cas que de son offici la execute sie tota a ell applicada.

XXXX. Ajustant a la Constitució feta per vostra magestat en les Corts últimes del any mil sinch-cents sexanta-quatre en la ciutat de Barcelona celebrades, capítol trenta-set, que comensa "E com per Constitució", plàcia a vostra magestat ab lloació y aprobació de la present Cort statuhir y ordenar que quant lo relador de una causa farà paraula en la Real Audiència lo scrivà de manament la haje de continuar dins la Real Audièntia encontinent que lo dit relador ne haja feta la paraula y posar en lo llibre que per la dita Constitució és obligat continuar-les y que la sobredita //793r// Constitució ab aquell additament sia perpetuada.

XXXXI. E per quant tenint algú de qualsevol grau, stat o condició que sie detingut en les presons comunes, o sia de la ciutat de Barcelona o altra ciutat, vila o lloch del Principat de Cathalunya, Comtats de Rosselló y Cerdanya ha de ésser custodit y guardat per lo carceller o per altres que serà estat ben vist al lloctinent general de vostra magestat o altres jutges de baix de la jurisdictió del qual lo tal pres està y a son càrrech y quant paregue que se li hajen de posar guardes és contra tota rahó y justícia que se li posen al encarcerat a despeses sues, com de algun temps a esta part és estat abusat ab molt gran agravi dels encarcerats. Per ço, humilment suppliquen los tres braços a vostra magestat li plàcia ab llur consentiment y aprobació statuhir y ordenar que de assí havant, si apparrà al lloctinent general y son Real Consell o al portantveus de governador o a qualsevol jutge ordinari o baró ademés del carceller o altres guardes ordinàries posar altres guardes al pres y detingut en los càrcers comuns de alguna ciutat, vila o lloch del present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya o en altre lloch al tal jutge ben vist, no pugue ésser forçat lo tal pres a pagar cosa alguna a les dites guardes ni sobre la guarda de sa persona haja de pagar sinó lo que al carceller per son dret li toque, revocats en assò tots abusos fins assí fets.

XXXXII. Com per Constitució del any mil sinch-cents trenta-set, capítol dotze, que comense "Per llevar los grans //793v// abusos" sie statuhit y ordenat que si los officials ordinaris sien barons o altres ans de ésser formada regalia hauran feta fer pau o treva de la qual conste per acte auctèntich als que hauran renyit o feta entre ells questió, ningun alguazil o comissari de la regalia no se entremeta de la dita pau o treva, puix per la que los officials hauran posada estiguen les parts en seguretat. Y no obstant la dita Constitució se sian vists molts majors abusos en lo present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya, y, lo que pijor és, que quant per lo lloctinent general o Real Consell o regent la thesoreria és enviat algun alguatzir o comissari real ab poder de pendre unes treves o pau per extorquir més diners per la forma de les tals treves y paus les fan fermar a tots los de un llinatge per molts que sien y a les voltes a altres persones, encara que ninguns de aquells hagen entrevingut en la rixa o questió, y per molt lluny que en grau de parentela o affinitat sien. Suppliquen a vostra magestat los tres braços que ab llur approbació y lloació sie statuhit y ordenat que no·s puguen compel·lir a fermar treves o pau los parents de aquells que han fet rixa o qüestió, sinó los que són en fins lo segon grau de consanguinitat, comtant lo dit grau segons disposició del dret canònich, y que les despeses que se hauran fet per lo fermar dites treves les hajen de pagar los principals que hauran feta la brega o seran causa que se hajen de firmar, y que la dita Constitució del any mil sinch-cents trenta-set a major cauthela sie confirmada y hage son degut effecte, revo//794r//cant los abusos sobre assò fets en lo Consell Criminal ab pretenció *quod ordinarii non sunt potentes*.

XXXXIII. E més, plàcia a vostra magestat ab lloació y approbació dels dits tres braços statuhir y ordenar que havent algun ordinari o sie real o de baró preses algunes treves, si algú dels qui hauran firmat aquelles las haurà trencades, la pena en dites treves posada y stipulada haje de ésser exequtada per lo ordinari en poder del qual seran estades fermades y no sie enviat alguazil o comissari per lo lloctinent general o Real Consell o regent la thesoreria per executar dites penes.

XXXXIIII. Com la Constitució feta per vostra magestat en les últimes Corts en Barcelona celebrades, capítol onzè, comensant "Encara que per Constitució", confirmatòria de altra feta per vostra magestat en les Corts celebrades en la present vila de Monçó en lo any mil sinch-cents quoranta-set, capítol deu, no sie estada guardada per los doctors del Consell Criminal, ans han molt abusat en statuhir en ella dexant examinar los testimonis en les causes criminals, axí en offensa com en la deffensa, per sols los notaris y no interrogant-los lo mateix relador com per dites Constitutions està disposat, menyspreant les penes en dita Constitució contengudes. Per ço, suppliquen los tres braços a vostra magestat ajustant a les penes en dita Constitutió posades en les quals *ipso facto* y sens altra declaratió tant lo jutge relador com lo notari qui se atrevirà a pendre semblants depositions als testimonis encorregue statuhir y ordenar que axí lo jutge o relador com lo notari //794v// y cada hu d'ells contrafahen a dites Constitucions encorregue en pena de sinquanta lliures barceloneses pagadores al Hospital General de Sancta Creu de la ciutat de Barcelona y que la executió de dita pena pugue ésser feta per qualsevol dels jutges ordinaris de la dita ciutat a instància y requesta del syndich de la matexa ciutat.

XXXXV. E per quant se és fet en fins avuy grandíssim abús y gran agravi dels presos inculpats de algun delicte que quant se aporte algun testimoni per testificar en offensa del tal pretès delinqüent axí en lo tracte com en lo modo del posar se li mostren moltes carícies y se li fan molt bons tractes y als que·l reo porte en testimonis per sa deffensa los atemoritzen y moltes voltes als dits testimonis de deffença los fan deposar en la presó y a les vegades los detenen en ella per temoritzar-los, de hont clarament se lleve la deffensa al reo contra tot dret divinal y natural y positiu. Per ço, suppliquen los tres braços a vostra magestat que ab lloació y approbació de la present Cort li plàcia statuhir y ordenar que semblants abusos y extorsions no·s fassen als testimonis de deffença, ans sien en tot y per tot tractats com los de offensa, llevada tota ocasió de temoritzar-los e maltractar-los e que ministrant-se algun testimoni en offença no pugue ésser interrogat per lo jutge que no hage primer prestat lo jurament e, lo que aprés de haver prestat lo jurament deposarà, se hage de continuar tot lo que lo testimoni dirà tant en deffensa com en offensa, e lo jutge que contrafarà sie suspès de son offici per un any e si és del Real Consell los deputats no li puguen pagar lo salari.

795r// XXXXVI. Com per Constitutió feta lo any mil sinch-cents y vint, capítol nou, comensant "Més havant statuhim y ordenam" sia disposat que si algú serà pres per deute civil y serà pobre lo creador o crehadors a instància del qual o dels quals serà en les presons detengut sian tinguts y obligats pagar-li los aliments, ço és, al gentilhome o militar per quiscun dia dotze diners y als altres vuyt diners, y se veia per experiència lo que de leshores ençà lo preu de les vitualles ha haugmentat de manera que no abaste ni pot bastar per als aliments del pres. Per ço, suppliquen los tres braços a vostra magestat li plàcia statuhir y ordenar ab llur aprobació y consentiment que en los casos continguts en la dita Constitució lo crehedor haie de donar per aliment al pobre pres per cada dia si serà militar un real y si no serà militar, ni se pot alegrar de privilegi militar, li haje de donar personalment quiscun dia devuyt diners. Y si cessarà de donar-los-hi per dos dies, lo tal pres sia relaxat de la presó y posat en sa libertat per lo jutge de manament del qual estarà pres o per absèntia de aquell lo ordinari de la ciutat, vila e o lloch ahont estarà lo pres recomanat, sens ésser admès lo creador a purgatió de mora y sens altra dilació alguna a sola relació del carceller mijensant jurament per lo jutge rebuda per mans del qual se hajan de donar los diners al tal pres per sos aliments. E que lo scarceller no pugue pretendre haver ni retenir-se res del que donat li serà per la despesa en nom de scarcellatge ni altrament, com lo scarcellatge no sia degut fins que lo pres hix de la presó.

XXXXVII. Encara que per dispositió del dret divinal sie permès //795v// als pobres que puguen entrar en los camps y proprietats agenes per aprofitar-se de les spigues dels splets que són caygudes en terra, però ha vinguda a créxer en tanta manera la cobdícia d'ells que ab appellido de spigolar roben lo ageno, prenent no sols les spigues caygudes en terra més encara de les garbes y mudulons o garberes ab molt gran dany dels poblats en lo present Principat y Comtats y perditió de llurs ànimes, desijant, per ço, a tant gran abús que sobre lo dit spigolar se fa majorment en lo Comtats de Rosselló y Cerdanya, provehir y a altres parts del present Principat que són prop de algunes poblations populoses, supplica, per ço, la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y aprobació li plàcia statuhir y ordenar que

ningú pugue spigolar ni posar bestiar de ninguna spècie en proprietat de altre fins que les garbes sien fora del camp encara que tinguen llicèntia del senyor, sots pena de tres lliures barceloneses per quiscuna vegada que serà contrafet, si no tindrà de què pagar hage de estar deu dies en la presó. Y en la matexa pena encorregan los qui posaran bestiar de qualsevol spècie que no sien passats tres dies comptadors del dia que hauran tret les garbes en olivars, vinyes y sembrats que los fruyts no sien fora, per seguretat de la qual pena puga lo senyor del camp de sa pròpria auctoritat pendre's sis caps de bestiar menut y dos del gros y aquells aquí mateix haja de posar en poder del ordinari fins li sie pagada dita pena, ultra de la qual haje també de pagar lo senyor del bestiar lo dany que haurà donat segons per los pròmens serà stimat, salvats los privilegis a les ciutats, //796r// viles y llochs concedits.

XXXXVIII. Per quant per la Constitució feta en lo any mil sinch-cents quoranta-dos, capítol tretze, comensant "Per ésser lo crim de fals molt detestable" és imposada pena contra los testimoni falsos que testificaran axí en causes civils com criminals y axí també en offensa com deffensa y contra los qui tals testimonis falsos scientment daran, supplica a vostra magestat la present Cort que ab lur aprobació y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que les penes posades en dita Constitutió se entenguen també als subornadors y mediadors dels testimonis falsos, encara que no sien alguna de les parts littigants ni produhins los dits falsos testimonis.

XXXXVIIII. Per quant per la Constitució del cathòlich rey don Ferrando segon de immortal memòria feta en la primera Cort de Barcelona per ell celebrada, capítol onzè, comensant "Revocant", posada en lo títol "Dels drets del fi[s]ch y de les tres regalies" fonch statuhit y ordenat que haguts per revocats qualsevol edictes reals generals per ell y per lo sereníssim rey don Joan pare seu fets, per al devant los tals edictes generals no fossen posats en Cathalunya si no havent-hi guerra que sie tal que hage lloch lo Usatge "*Princeps namque*" y que no pugue durar lo edicte sobredit si no tant quant durarà la guerra predita en lo dit Principat o en convocatió de Corts o durant les dites Corts e si aquelles seran porrogades per més de dos mesos, passats aquells cesse lo dit edicte. Y en violatió de la sobredita Constitució y de los altres per les quals és dada forma com se han de fer leys generals per la administració de la justícia de dits Principat y Comtats de Rosselló y Çerdanya //796v// y per lo bon govern de aquells, lo lloctinents generals qui són estats de vostra magestat, fora dels casos exceptats en dita Constitució, han fets y manats publicar diversos edictes generals per tot lo dit Principat y vegueries de aquell ab adjectió de penes corporals y pecuniàries per la observança de dits edictes generals y han fets diversos processos y exegides grans compositions y fetes altres condempnacions y llevades les causes als ordinaris axí reals com de barons en gran dany y ruhina dels vassalls de vostra magestat. Supplica per ço la Cort General a vostra magestat que, confirmant en quant sie necessari la dita Constitutió del cathòlich rey don Ferrando segon, mane cassar, revocar y cançellar los dits edictes generals fins açí publicats e[n] lo dit Principat per orde del Consell Real en violatió y derogatió de la dita Constitutió y que de açí al devant, per a què sien subllevats los vassalls de vostra magestat de inquietut y molèsties semblants, edictes generals no·s fassen.

L. Com la experiència haia mostrat que per no tenir les rieres, rechs, agulles, madrals, clamors y altres trahents los axauchs y motas que convé, se han causat

grandíssims danys en alguns poblats del present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, axí en la salut corporal per estar dites aygues represes, mortes e infectes, com encara per dexar-se de conrrear moltes terres y del que se conrreen negar-se les més anyades los fruyts de aquelles, de manera que axí ab unes com altres se dexen de collir los fruyts[327] que·s culliran si les dites rieres o rechs trahents estaven condrets y scurats com se pertany, //797r// no estarien les aygües infectes com estan y si allà ahont per ventura no y són fetes se fassen los necessaris, lo qual dany no sols és preiudicial als terratinents, més encara als senyors dels delmes y altres agressos e als curats y altres ecclesiàstichs qui reben les premícies, més encara a tots los poblats en dit Principat y Comtats los quals ab molta commoditat se porien provehir dels manteniments de lurs cases si los dits inconvenients no obstaven. Per ço, desijant provehir a tants notables danys que de dites negligències y altrament resulten, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar los següents capítols.

LI. Primerament, que dins un any immediadament comptador aprés de la conclusió de les presents Corts los cònsols, jurats, procuradors, pahers o prohòmens de quiscuna ciutat, vila o parròchia dels dits Principat y Comtats que tingue necessitat de semblants exauchs, instats per qualsevol particular tenint interès en la parròchia ahont seran instats, hajen y sien tinguts y obligats convocar lur consell y en aquell fer electió de sinch persones hàbils y expertes en coses de exauchs, concorrent en dita electió la major part de dit consell, per a què los dits elegits regoneguen y miren en llur parròchia totes les rieres, rechs madrals y altres trahents y camins públichs com y de quina manera estan y los deffectes que tenen y en quina part és més convenient que se'n fassen de nous, de manera que les aygües puguen millor córrer perquè les terres resten exaguades y lo commersi ab los bons camins més facilitat; les quals //797v// sinch persones per dits effectes elegides dins un mes aprés que seran elegides, com dit és, sien obligades de acabar ab tot effecte lur visura y refferir en scrits en poder del notari, per los cònsols de la dita ciutat, vila o parròchia elegidor, lo que entre ells concordament serà estat determinat acerca los sobredits exauchs y reparo de camins, precehint primerament jurament per ells prestador en mà y poder del ordinari o a qui se spectarà que allò que han refferit és lo que millor y més convenient los ha apparegut en descàrrech de llurs consciènties, servey de nostre senyor Déu y benefici públich dels poblats y tenint interès en les terres de dita parròchia. Y que en les baronies se fasse ab orde dels barons.

LII. Ítem, que, feta dita relació y continuada en scrits per lo notari elegit per dit effecte, sien obligats los jurats o pròmens de aquella parròchia, ensemps ab los sperts y ab intervenció de dit notari, posar en una taula o albarà o en moltes tot lo contingut en dita relació y encantar públicament per tres diumenges o dies de festa contínuos en la matexa vila y en la més vehina y propinqua de aquella parròchia que per manco volrrà empendrer de fer fer la fahena que serà necessària per fer dits exauchs y reparos de camins, conforme estarà declarat ab la taula o albarà devallant de la dita relació per dits sperts feta, dexant a la discratió y voluntat dels prohòmens

327. *A continuació, ratllat,* de aquelles.

si·n volran fer un preu fet a soles o una tabba o albarà o moltes y lliurar aquelles en aquell o aquells que·s trobaran que per manco o volrran empendre, tenins ull y con//798r//sideració en que primerament se fasse lo més necessari quant no·s pugue fer tot junct de una volta en aquell any, a coneguda de dits experts, y aprés lo any vinent lo que restarà que no serà fet, y que les pagues sien acommodades de manera que sempre valega més la fahena que serà estada feta que no les pagues que hauran rebudes fins sie acabada de tot conforme la tabba o albarà.

LIII. E per quant per fer dits exauchs y reparos de camins seran menester molts diners, los quals no·ls poran haver al principi ab major commoditat que a for de censal mort a raó de vint mília per mil, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur approbació y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que, feta en quiscuna parròchia la tabba o albarà y donats a preu fet los dits exauchs y reparos de camins públichs a qui per manco o voldrà fer eo fer fer, puguen los pròmens, jurats o cònsols de quiscuna parròchia manllevar a censal mort o censals hu o molts com millor los apparrà sobre llur universitat y singulars de aquella la quantitat que hauran promesa pagar per lo dit preu fet o preus fets, volent expressament que en la venda de dits censal o censals sien obligats tots los poblats y terrastinents en dita parròchia *in solidum,* encara que sols o hagen fermat la major part dels habitants del consell de aquella parròchia, los cònsols, jurats o prohòmens de la qual per dit effecte fan la venda sobredita del censal o censals com si expressament no haguessen tots fermat syndicat, lo qual preu del qual censal o censals haje de ser deposat en la taula de la ciutat més propinqua, y //798v// en deffecte de aquella en poder dels cònsols o jurats, y de allí no sien extrets si no per la paga de dits preus fet y no altrament, los syndicats emperò se hajen de fer ab decret del official ordinari, axí real com de baró.

LIIII. E com no sia rahó que les dites universitats les quals per fer dits exauchs y moltas de rieres y reparos de camins se hauran encarregat hu o molts censals estiguen perpètuament obligats en la proprietat y pencions de aquelles, per ço, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar que los cònsols, jurats o prohòmens de quiscuna parròchia ab la major part del consell per lluyció o luyçions del censal o censals, que per dit effecte se hauran encarregats y per la paga de llurs pensions, salaris de actes y altres despeses de dietes pagadors, puguen imposar sobre los fruyts de dita parròchia que·s culliran en totes les terres situades dins aquella parròchia, encara que sia de ecclesiàstichs, religiosos, militars y altres qualsevols gèneros de persones, tant vintens o quarentens com apparrà als dits cònsols, jurats, pròmens ab la major part de llur consell ésser necessàries per la luytió del preu y pencions dels censals hauran manllevats y pagades altres despeses que per dit effecte hauran sostingudes, en descàrrech dels quals vintens o quarentens quiscú de dits terratinents se pugue retenir en son poder la vintena part o quarentena respective ab voluntat de son senyor y jutge ordinari de la dècima, primícia, tascha e altres agressos que tindrà obligació de pagar a qualsevol gènero //799r// de persones ecclesiàstiques o seculars o plebeyos, com sie maior lo benefici e utilitat rebran en llurs rendes per causa dels dits exauchs que no lo vintè o quarentè que se'ls tindrà respectivament de llurs rendes y que contra los militars se fassa la exequció per sos ordinaris.

LV. Ítem, per quant y haurà en quiscuna parròchia algunes terres que per ventura lo senyor dexarà de conrrear aprés de ésser fets dits axauchs, axí per no contribuyr en los vintens o quarentens, que per la fàbrica dels exauchs o reparo dels camins seran estats imposats com altrament, és rahó que rebent-ne lo mateix benefici dexen de contribuyr en les despeses que per dit effecte seran fetes, per ço, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar que los jurats, cònsols y pròmens de quiscuna parròchia ahont seran fets dits exauchs y reparos de camins puguen e los sia lliçit y permès tatxar per vessana o jornal de terra lo que muntarà per jornal o vessana de les terres que durant los vintens o quarentens no·s conrrearan y estaran hermes en la dita parròchia, ço és, de les terres que pendran exauch de aquelles rieres o rechs o trahents a coneguda dels pròmens y experts, los quals puguen tatxar axí les terres de ecclesiàstichs, militars com la dels plebeos y que·ls puguen exequtar per llur jutge ordinari.

LVI. Ítem, plàcia a vostra magestat ab la matexa aprobació statuhir y ordenar, per maior fuytió e indempnitat dels obligats en los censals que manllevaran per fer los dits //799v// exauchs y reparos de camins, que los vintens o quarentens que·s imposaran sobre los fruyts de les terres que·s conrrearan dins la parròchia ahont seran fets dits exauchs y també la talla que·s farà a certa quantitat per jornal de les terres que no·s conrrearan sien arrendats quiscun any en públichs encant al mes donant lo segon diumenge aprés de Pàsqua de Resurrectió y que los preus de dits arrendaments hajen de ser deposats en la taula de la més propinqua ciutat o vila dits y scrits al syndich o clavari per la tal parròchi[a] elegidor, a solta del notari qui haurà rebut lo acte del censal, la qual solta hage y pugue tant solament fer lo dit notari per pagar les pensions dels censals que per rahó dels dits exauchs y reparos de camins seran manllevats y lluició de aquells y per satisfactió y smena de les dietes y altres gastos seran estats per dit effecte, a coneguda de dit notari y síndich o clavari.

LVII. Ítem, plàcia a vostra magestat ab la matexa aprobació statuhir y ordenar que sempre y quant per les persones expertes per dit effecte elegides serà feta relació en la forma demunt dita que qualsevol rech madral o trahent tindrà millor exauch per altra part del que té per allí hahont acostume de anar sie lícit y permès sens contradictió alguna fer de nou aquell per altra part y passar per qualsevol terres, axí de ecclesiàstichs com militars o plebeyos, o satisfets primer los danys que·n patiran, a coneguda de dos persones elegidores, una per los jurats o pròmens de la parròchia ahont se farà dit rech y la altra //800r// per lo possessor de dita terra, y en cars de discòrdia sia terçer entre ells lo jutge ordinari de la vila o parròchia de hont serà la tal persona en la possessió del qual se volrrà fer de no[u] dit rech madral o altre trahent.

LVIII. Ítem, com poc aprofitaria haver fets una volta los dits exauchs, motes de rieres y reparos de camins si aprés no havien de ser perpètuament conservats y mantenguts, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur aprobació y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que immediadament aprés que seran acabats de fer y rebuts per los cònsols eo pròmens los dits exauchs, motes de rieres y reparos de camins, se done la conservació de aquells a qui per manco o volrrà empendre de mantenir del modo que estaran en aquelles hores, encantant per tres diumenges o festes colents immediadament següents lo dit preu fet quiscun any, y lo preu que·s

prometrà se haja de pagar a sou y a lliura del que vindrà per jornal de totes les terres de dita parròchia y aquelles tallar així les conrreades com les hermes, y lo dit tall hajen de fer los cònsols y sperts per aquestos elegits y hagen de pagar tots los qui tindran terres en la dita parròchia, com està dit especificadament en altres capítols.

LVIIII. Ítem, seguint-se debat o questió en la visura o visures que los dits sperts faran en les rieres o rechs madrals per no haver senyal de tèrmens en aquelles parts ahont se faran dites visures, en tal cars los dits sperts sian tinguts en fer intimar //800v// als cònsols de aquella parròchia se hagen de trobar en lo lloch ahont voldran fer dita visura, y en cars no·s puguen avenir los cònsols de quiscuna parròchia de les quals serà lo interès hagen de elegir tres hòmens del consell de quiscuna parròchia, los quals puguen decidir lo terme fins ahont acaba o comensa, y en cas que no·s puguen concordar los dits sis hòmens lo jutge de quiscuna parròchia hagen de ésser jutges de llurs pretencions e que les parts sien obligades en llohar lo que per aquels serà estat declarat y si serà jutge de las parròchias hu sol aquell tal o pugue decedir.

LX. Ítem, los cònsols quiscun any sien obligats en fer visurar per los sperts de totes les rieres, rechs y camins hauran donats a conservar y fer relació si deffecte algú y trobaran e fer conservar aquelles així com estan obligats, conforme ab lo capítol de la conservació y assò sots pena de privació de sos officis.

LXI. Ítem, que per mort o impediment de algú o alguns dels dits sperts, los matexos cònsols ab la matexa forma foren elegits ne puguen elegir altres en lloch dels qui faltaran.

LXII. Com sien notoris los danys reben los poblats en lo present Principat per recusar los officials ordinaris, así reals com de barons, de exequir les lletres subsidiàries emanades de altres corts y dels jutges emphiteoticaris, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y aprobació //801r// li plàcia statuhir y ordenar que qualsevol official ordinari así de corts reals com de barons sien obligats a deduhir en exequció les provisions exequtives emanades y fetes per los dit jutges emphiteoticaris o de qualsevol altres ordinaris así reals com de barons.

LXIII. Ajustant y declarant lo Capítol de Cort vint-y-hu de les Corts per vostra magestat celebrades en la ciutat de Barcelona lo any mil sinch-cents sexanta-quatre sobre les lletres de fadigues dirigides de unes Corts a altres, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar que dites lletres de fadiga de una Cort a altre no·s puguen fer que no sie per deute devallant de algun contracte en lo qual y haie renunciatió de propri for y submissió de qualsevol altre, e si contra lo tenor del present capítol seran fetes no sien admeses.

LXIIII. Com sie fora de tota rahó y justícia que per ser los jutges ignorants les parts sien vexades en més despeses y salaris del que per Constitucions està disposat y se sia vist per experiència que moltes voltes alguns jutges así de corts reals com de barons sens ésser-ne requerits per alguna de les parts per descàrrech de llurs consciènties y per supplir a llur ignorància no volen provehir o sententiar en algunes causes sens vot y parer de algun jurista y fan pagar lo salari dels votants a les parts ultra del que a ell li competeix, desijant provehir a semblants abusos, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y aprobació li plàcia statuhir y orde-

nar que los jutges qui volrran fer votar los //801v// processos de les causes que devant d'ells se aporten, si de tal vot no seran requets per alguna de les parts, hagen de pagar los dits vots del salari que·ls pertany per la decisió de aquella causa sens poder-ne rebre ninguna cosa de les parts.

LXV. Ajustant a la Constitutió del sereníssim rey en Jaume segon de gloriosa memòria en la tercera Cort de Barcelona, capítol quatre, comensant "Ítem, ordenam de consell", parlant de la surrogatió de algun jutge de taula supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar que si algú serà surrogat en lloch de alguns dels jutges de taula hagen de servir lo offici ab lo mateix salari del jutge de taula en lloch del qual serà surrogat sens poder ésser exhigit nou salari ni altra qualsevol cosa se puga rebre per la tal surrogació de alguna de les parts encara que se diga que voluntàriament la y vulle donar.

LXVI. Ajustant a la Constitució del sereníssim rey Alfonso tercer en la Cort de Monblanch, capítol onze, comensant "Ítem, per tal", lo qual dispon que tots aquells qui en algun lloch de offici de assessoria han usat dels dits officis sots nom de conseller o en altra manera no sien rebuts en tot que hagen tinguda taula y aquella ampliant y declarant, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y aprobació li plàcia statuhir y ordenar que en lo dit capítol sien compresos los jutges ordinaris y que en les judicatures ordinàries ni assessories que sien de la governació no puguen ésser surrogats fins que hagen purgada taula //802r// y per sentència sien absolts sots les penes en la dita constitució contengudes.

LXVII. Ajustant al Capítol de Cort setse de les Corts per vostra magestat celebrades en la present vila de Monçó l'any mil sinch-cents quoranta-set comensant "Ítem, per quant", parlant del examen dels procuradors, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y aprobació li plàcia statuhir y ordenar que lo dit capítol sie extès en los procuradors qui voldran procurar en les corts dels ordinaris y que llur examen se haja de fer per lo jutge ordinari de aquella cort.

LXVIII. Jatsie que per la Constitutió del sereníssim rey don Ferrando segon de gloriosa memòria en la tercera Cort de Barcelona celebrada lo any mil sinch-cents y tres, capítol trenta-tres, estigue declarat que ningú pugue ésser admès en presó si no crim fregant o ab provisió de jutge, emperò com per alguns officials se sie la dita Constitució abusada, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y aprobació li plàcia statuhir y ordenar que lo official que posarà algú en presons, quant se haje pres en crim fregant o ab provisió en scrits de jutge com en dita Constitutió està disposat, caygue en pena de privació de son offici.

LXVIIII. Com en les botigues dels apothecaris y revenedors y altres arriben moltes voltes scriptures y processos en pública forma redigits y no tinguen compte en la falta que poden fer als qui tenen interès en aquells, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y aprobació li plàcia statuhir y ordenar que ninguna persona de qualsevol gènero de art mechànica gose //802v// ni presumesca rompre ninguns processos ni scriptures en pública forma redigits sens llicèntia dels officials ordinaris de la ciutat, vila o lloch habiten, sots pena de deu lliures per quiscuna vegada que contrafaran.

LXX. Y perquè sovint se esdevé que les parts littigants per impedir a algú dels doctors de la Real Audiència que no puguen votar en ses causes procuren que son fill, gendre o nebot fassa alguna *ordinata* en lo procés, supplica per ço la present Cort a vostra magestat per obviar a semblants cautheles que ab llur consentiment y aprobació li plàcia statuhir y ordenar que si algun fill, gendre, nabot, cunyat y altres que per Constitució impedien que algun doctor de la Real Audiènçia serà pres per advocat de ninguna causa ja introduhida en dita Real Audiènçia no pugue la part que haurà pres per advocat recusar lo pare, sogre y oncle o cunyat y altres que per Constitució poden ésser impedits ni donar aquell per suspecte si la part contra qui haurà ordenat lo advocat no y farà contrari.

LXXI. Desijant provehir a la commoditat dels litigants los quals, per fer soltar alguns diners los són estats deposats en la Taula de Barcelona o en alguna altra a solta del jutge o relador de alguna causa, mort lo dit jutge o relador, han de saber y provar qui són llurs hereus y citar y fer condempnar aquells perquè fassen dites soltes, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar que si alguns diners seran estats deposats en la dita Taula de Barcelona o en alguna altra taula o banch //803r// de qualsevol altra ciutat, vila o lloch del present Principat y Comtats a solta de algun jutge o relador de alguna causa o per lo jutge de reclams, no se entengue ésser comesa dita solta al dit relador o jutge per sa pròpria persona sinó per lo offiçi que exerceix, de manera que lo poder de fer dita solta rest aprés mort sua en lo jutge o relador a qui serà estada comesa la causa en lloch de aquell qui havie de fer la solta serà estat surrogat.

LXXII. Encara que per diverses Constitucions, assenyaladament per lo capítol vint-y-quatre de les Corts per vostra magestat celebrades en la present vila de Monçó lo any mil sinch-cents sinquanta-tres, se haje bastantment provehit sobre la expulsió dels bomians, abdicant també als officials la facultat de poder guiar aquells ni poder-los donar llicèntia de anar per lo present Principat y Comtats, no resmenys se ha vist per experiència que los dits bomians ab motiu que ja tenen casa parada en alguna ciutat, vila o lloch del present Principat obtenen llicènties dels officials reals per anar negociant per lo present Principat y Comtats y vèndrer y baratar llur bèsties y ab dites llicènties van divagant, com de abans, ab llurs mullers, ffills y família per tot lo dit Principat y Comtats, cometent molts robos y altres vicis y delictes enormes que ni se pot saber, ni se serven los preceptes de sancta mare iglésia axí en hoyr missa los diumenges y festes ni si confessen en la Pàsqua. Per tant, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y aprobació li plàcia statuhir y ordenar que ningú de dits bomians o altres que tenen noms de bomians, encara que tinguen son assiento //803v// en alguna ciutat, vila o lloch del present Principat, no puguen anar per ell y los Comptats ab companyia de llurs mullers, germanes, fills y família. Y si per llurs negocis voldran anar per algunes fires y applechs vajen sols los hòmens y hagen de dexar lurs família y mullers en las ciutats, vila o llochs ahont estaran repatriats, altrament sian incidits en les penes en dit capítol en contengudes y que lo llochtinent general de vostra magestat y portantveus de governador ni altres officials axí reals com de barons no puguen guiar ni dissimular aquells sots les penes contra los violadors de les Constitucions y altres lleys de la pàtria statuhides y ordenades.

LXXIII. Com per los molts laudaments de Cort de alguns anys ençà se sien destruhides moltes universitats del present Principat y Comtats y particulars de aquelles per ésser-se interpretats los Usatge[s] de Barcelona en virtut dels quals se pot procehir a tant rigurosa exequció més rigurosament del que abans se heren praticats y entesos, per a què de aquí havant no pugue ésser dubtat en quins casos té lloch lo dit lloament de cort y per quines resistències, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y aprobació li plàcia statuhir y ordenar que no·s pugue fer lloament de cort si no per resistències fetes contra algun official real preheminent, so és, portantveus de general governador, veguers, balles, sotsveguers, alguazils ordinaris y no altres de menor calitat. Y en cas que fos la resistència tant vàlida que hagués impedida la exequció //804r// que algú de dits officials entenie fer y offerint-se algú de dits casos se haje de ser feta primerament relació del delicte y conclusió en lo Real Consell.

LXXIIII. Com sempre sie estada odiosa y perniciosa a la república tota manera de agabellaments, no sols dels manteniments corporals, sinó també de tot gènero de mercaderies, y se sia vist que per experiència que venint alguna mercaderia forastera en lo present Principat no falta qui encontinent la compra tota per poder-la tornar a vendre per més preu, de manera que si algú ne vol comprar per provisió de sa casa no u pot fer, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y aprobació li plàcia statuhir y ordenar que si algú comprarà alguna sort de marcaderia forastera dins lo present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya que no fos ja vinguda per son compte sie tingut y obligat dins tres dies naturals del die y hora que la haurà comprada vendre·n per lo mateix preu al qui·n voldrà comprar per provisió de sa casa tant solament.

LXXV. Ítem, per quant se veu que quant vostra magestat fa mercè al Principat de Cathalunya, Comtats de Rosselló y Çerdanya de tenir-los Corts Generals en la present vila de Monçó per dexar de fer lo offici de aposentadors los de la Corona de Aragó y aposentant lo aposentador maior de Castella y los altres aposentadors de aquella Corona, qui no tenen notícia de la qualitat de les persones d'estos regnes los aposentan mal, y sobre assò té vostra magestat contínua importunació y són causa de molts dissentiments //804v// en los braços y altres inconvenients, supplica la present Cort a vostra magestat ab llur approbació y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que en totes convocations de Corts que per als aragonesos, cathalans y valencians vostra magestat y sos successors aprés dels llarchs y felices dies de vostra magestat se convocaran en la present vila o altres parts, los qui aposentaran y tindran càrrech de aposentar sien tres, és a saber, un cathalà y altra aragonès y altre valencià, residints en la dita Corona de Aragó, y aquestos tres o la maior part de ells hagen de fer y donar los aposentos a les persones cridades y convocades per a entrevenir en les tals Corts, y no·s fassen ni donen los apposentos per altres persones estrangeres dels dits regnes, y assò hage lloch tant en la present vila de Monçó com en altres parts.

LXXVI. Ítem, per quant per lo turmentar aprés que lo criminós és condempnat a mort per descubrir culpes de altres apar que sie posar en grandíssim perill la ànima del tal condempnat, per ço, supplican los tres brassos a vostra magestat que sols puguen ésser turmentats aprés de ésser condempnats a mort los saltejadors de

camins y altres lladres, incendiaris, falçificadors de moneda y assassinos. Y si alguns delinqüents aprés de ser condempnats a mort seran tormentats no puguen ésser interrogats *in capita sociorum* sinó per aquells delictes per los quals seran condempnats, ni a llur deposició no·s pugue donar fer alguna en juhí ni fora juhí, y lo jutge que·l farà turmentar caygue *ipso facto* en la pena imposada contra los qui contrafan a les Constituçions y altres lleys de la terra.

805r// LXXVII. Per quant en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya y ha moltes cases solitàries y altres llochs de molts pochs vehints, que los habitants allí estan subiectes a molts maltractes de molts lladres de pas y altres delats vulgarment nomenats bandolers, que si no fan lo que dits facinerosos hòmens volen no sols a les voltes los maltracten, però maten y roben quant tenen, com de molts se és vist, y no considerant lo perill en que estan y que no poden resistir als dits malfactors, ans són forçats suffrir que menjen so del seu, de algun temps a esta part se és inventat que contra aquells qui tenen llurs cases soles o habiten en llochs petits y de poca poblatió se proceheix com a fauctors de criminosos y regaliats publicats per foragitats de pau y treva y altra manera criminalment a instància del procurador fiscal, hi·ls porten presos a les presons comunes de la ciutat de Barcelona, i·ls composen ab diverses quantitats de manera que ab aquestos procehiments se han tret molts diners per a la thesoreria general, lo que és cert és contra la sancta intenció de vostra magestat y en gran dany de molta pobre gent. Per ço, suppliquen los tres braços a vostra magestat li plàcia ab llur consentiment y approbació statuhir y ordenar que no·s puga procehir contra alguna persona per procés de fauctoria o altrament per haver acullit en sa casa o donat a menjar a bandolers o saltejadors de camins y altres facinerosos hòmens, essent la tal casa sola y apartada de altres o en lloch de manco de vint cases, si ja no constàs plenament que en altres coses fossen estats fautors dels dits //805v// criminosos, revocant tots abusos per los officials de vostra magestat aserca de assò fets. Y si lo contrari se farà, no sols lo jutge caygue en les penes imposades contra los contrafahents a Constitucions de Cathalunya, però sie obligat a reffer tots los danys y despeses que patirà aquell contra qui serà procehit.

LXXVIII. Ítem per quant se veuhen los abusos grans se fan en formar regalies y specialment essent alguns presos per los ordinaris o barons procurant-ho a les voltes lo mateix encarcerat o parents de aquell se'ls forme regalia, aprés de ésser ja presos per lo ordinari o baró, a effecte que lo dit ordinari o baró no·l pugue castigar ans portar-lo a la règia cort se li allargue la expedició de son procés lo que no sols és en preiudici dels ordinaris y barons, però encara ne ve grandíssim dany a tota la terra, perquè de aquí resulta que los ordinaris o barons, vist los lleven los presos per la regalia no fan les diligències farien en pendre y punir als delinqüents, suppliquen los tres staments a vostra magestat li placi ab llur approbació y consentiment plàcia statuhir y ordenar que no·s puga fer regalia contra algú que primerament no conste del cars y cors del delicte per lo qual se ha de formar la regalia; y constant no se pugue provehir si no ab vot y parer del vicecanceller y en son cars regent la Cancelleria y que a persona presa per lo ordinari no se li puga fer regalia, ni tanpoch puguen ésser fetes evocacions de causes criminals en general, y d'esta manera //806r// seran llevats los molts abusos fins avuy fets sols per a extorquir diners, ni tanpoch se puga fer regalia contra persona presa per lo ordinari.

LXXVIIII. Jatsia per la Constitució del sereníssim rey don Jayme segon de gloriosa memòria en la tercera Cort de Barcelona, capítol quart, estigue disposat que per quiscun trienni en la festa de Carnestoltes fossen elegits per un jutge de taula, un militar, un ciutedà o burgès y un savi en dret, emperò com de molts anys ensà per les moltes ocupations de vostra magestat sien differides les nominacions de dits jutges de taula per molts mesos y algunes voltes per molts anys en molt gran dany y prejudici dels agraviats per los officials ordinaris qui són obligats a tenir taula, suplica per ço la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y aprobació li plàcia statuhir y ordenar que los jurats y consell de quiscun cap de vegaria ahont són acostumats de nomenar jutges de taula puguen quiscun[328] trienni un mes abans de Carnestoltes fer nominació de nou persones, ço és, de tres militars, tres ciutedans o burgesos y tres savis en dret, y fetes dites tres ternes hagen de presentar aquelles dins vuyt dies a vostra magestat y sos successors en lo present Principat y Comptats y en absèntia llur al lloctinent general o portantveus de general governador en dits Principat y Comtats, los quals dins vuyt altres dies aprés que·ls seran estades presentades dites tres ternes hagen de fer nominació de una persona de quiscuna d'elles per jutges de taula dels officials //806v// que hauran regit lo trienni passat per a què los dits jutges de taula puguen comensar de exercir llurs officis y fer les crides acostumades lo mateix dia de Carnestoltes, les quals crides no sols sien obligats de ferles en lo cap de les vegueries, sinó que també les hagen de fer en lo cap de les sotsvegueries, salvats los privilegis a les ciutats, viles y llochs atorgats.

LXXX. Com per lo sacre y general consili de Trento sie estatuhit y manat a tots los jutges ecclesiàstichs de qualsevol dignitat que se abstinguen de posar censures ecclesiàstiques en les causes civils pertanyents a son for, donant orde que en les dites causes quant los serà vist ésser convenient procehesquan contra qualsevol persones encara que sien layques, per via de mulctas pecuniàrias applicadores a llochs pios o per capció de penyores o per compulsió personal fahedora per lurs ministres o de altre jurisdictió o per altres remeys de dret, si emperò la tal exequció real o personal no·s podie fer contra los reos convenguts o contumaces, o lo jutge laych competent també serie contumàs, leshores y no abans, puguen procehir per censures. E com per lo dit decret se sia refformat lo stil de la cúria romana, de la qual tots los jutges ordinaris ecclesiàstichs com inferiors a ell deuen pendre exemplar, procehint contra los contumaçes o inobedients als manaments o provisions judicials primer per exequció de béns o de persona y en subsidi *tantum*, és a ssaber, quant no·s pot fer la exequçió de la pecuniària o de persona o pena de excomunicatió, de manera //807r// que no·s permet que algú sie excomunicat, que és pena grandíssima, fins que conste que per execusió real o personal no·s pot cumplir ab la obediència del superior ecclesiàstich. Y de altra part, lo consili provincial de Tarragona, celebrat immediadament aprés del de Trento, hage acceptat lo dit decret y llimitades les excomunications en molts casos posades per Constitucions provincials antigues, les quals coses no obstant se veu notòriament que per tota la província de Tarragona les citations y manaments y altres provisions judicials se despatxen de totes les Corts ecclesiàstiques contra les persones layques en les causes tocants a sa jurisdictió sots pena de excomunicatió y

328. *A continuació, ratllat,* any.

se proceheix en les causes en los principis, medis y fi de aquelles sen servar-se la forma per dit decret statuhida y manada y per dita cort romana rebuda y observada y per dita província acceptada, de hont resulta ésser miserablement moltes persones declerades per excomunicades y per consegüent restant privats y expel·lits de la comunió dels sacraments y dels faels cristians y participació de la iglésia y misses y sacrificis de aquella, y assò ab número tant excessiu que casi en quiscuna parròchia de quiscun bisbat no se hou altra cosa en les misses dels diumenges y festes solempnes sinó cathàlogos de excomunicats ab gran scàndol dels hoynts y perill de les ànymes, les quals se veu que estan per mesos y anys en dites escomunications, en lo qual, ultra de les moltes despeses que·s fan a molts deutors pobres ab les lletres gravatòries y reaggravatòries fins a invocatió del bras secular se segueixen altres inconvenients de procehir y scomunicar //807v// als officials temporals quant, havent-se invocat lo auxili del bras secular, se pretén que no fan exir als scomunicats de les scomunications no servada la dita forma y per consegüent nul·lament profferides. Per tant, suppliquen los tres braços a vostra magestat que, provehint a la necessària observança del dit decret y perquè de aquella los prelats no·s puguen escusar per deffecte o renitèntia dels officials temporals, que ab llur approbació y consentiment sie statuhit y ordenat que tots los officials seculars reals y de barons hagen, com són obligats essent requests, de fer exequció de les sentències en causes pecuniàries y altres civils que per los dits jutges ecclesiàstichs en causes de son for se diçerniran contra qualsevol persona seglar y de les provisions exequtives contra los béns y persones dels tals condempnats súbdits y districtuals del jutge secular request, servant lo orde de dret fins a tant que los manaments, provisions y sentències del dit jutge ecclesiàstich requerint sien obehides y les parts satisfetes, pus que quant se instarà la exequció de la sentència sia la part instant present per si o per son procurador y que pague les despeses; y, si la exequció sobredita no se porà fer, lo dit jutge seglar haje de fer al ecclesiàstich relació del impediment perquè no s'és poguda fer, y los dits jutges ecclesiàstichs resten en sa libertat de procehir per censures o altrament contra les parts contumaces o condempnades fins a invocar lo auxili del bras secular, los quals braços seculars dits officials temporals hagen de exequtar com és de justícia. Y perquè en dites coses les parts contumaces e inobedients no puguen al·legar ignorància ni scusa, //808r// sien advertits los prelats que les citations primeres de causes entre parts certes y nomenades no permetan se exequten conforme de edicte en les iglésies per les trones ni altrament, sinó citant personalment o quant lo reo no·s pugue trobar citant en la casa de sa habitació les persones citades o amonestades per sos nuncis o rectors o vicaris, conforme al stil del dret canònich.

LXXXI. Com sie prohibit per Constitucions que no·s pugue llevar lo commersi en Cathalunya y també se hajen vist los danys que en los Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya se han seguit per afforrar lo lloctinent general y Real Consell los forments, olis y altres provisions y se són fets molts agravis als poblats en los dits Principat y Comtats per moltes prohibicions fetes per lo lloctinent general y Consell Criminal, prohibint ab llurs edictes y crides lo comersi en Cathalunya en tant que si algun particular per a provisió de sa casa volie comprar forment era obligat pendre albarà o bollatí, havent de pagar certa cosa al notari que·l despachave, introduhint en assò nou vectigal, lo que per moltes Constitucions és en

lo dit Principat y Comtats prohibit. Per ço, per llevar dits abusos, supplica la present Cort a vostra magestat li plàçia ab llur approbació y consentiment statuhir y ordenar que lo commersi de comprar y vendrer forments, vins, olis y altres vitualles[329] en los dits Principat y Comtats no pugue ésser llevat ans axí dels dits comtats de Rosselló y Cerdanya a totes les parts de Cathalunya y per la matexa rahó del dit Principat a tots los Comtats sobre //808v// dits sie lícit traure forments, vins, olis y altres vitualles y lo dit comersi no pugue ésser levat si no en temps de charestia, y en tal cars, ni per lo lloctinent general y Real Consell ni per lo portantveus de general governador o altre official, no pugue ésser donada llicèntia de traure dites vitualles del dit Principat y Comtats ab qualsevol causa ni color. Y per llevar tot dubte, declare que carestia se entengue quant lo forment va a quoranta sous la cortera a la plaça de Barcelona comunament y lo oli a tres sous la cortó y lo vi vermell a sinquanta sous la càrrega; y ningú per comprar dites vitualles sie obligat pendre bolletí o albarà ni haver llicèntia alguna ni·s pugue procehir a captura contra lo qui·s proveheix de dites vitualles per a sa casa ni en res pugue ésser molestat; però per lo present capítol no se entenga ésser donada llicèntia de poder agabellar los forments o altra qualsevol gènero de vitualles, ans contra los tals agabelladors se puga procehir conforme a les Constitucions y Capítols y Actes de Cort y per totes les penes contra ell statuhides, les quals en tot y per tot resten en sa força y valor.

LXXXII. Per provehir als inconvenients y danys que han resultat y se són vists per rahó dels depòsits se han fets en poder dels notaris o cort de la Ballia General dels alcaldes de la cort del veguer y balle y jutge dels reclams de la ciutat de Barcelona perquè se'ls dilaten les causes als qui entenen cobrar dits depòsits y per offuscar aquelles se procuren y admeten moltes cavil·lacions, essent causes summàries per poder-se retenir dites pecúnies deposades, //809r// axí abans de fer les provisions com aprés d'ésser fetes, y per mudar-se los notaris, jutges y altres persones dels qui han pres dits depòsits y altrament succeheixen nous plets, supplica la present Cort a vostra magestat li plàcia ab llur consentiment y approbació statuhir y ordenar que de açí havant los dits depòsits de qualsevol qualitat de causes sien de quoranta sous en amunt se haien de fer en la Taula de dita ciutat de Barcelona, dita taula de depòsits, y que los que fins ací són altrament fets dins tres mesos primer vinents se hagen de deposar per les persones susdites o corts en poder dels quals estan en dita taula, sots pena de ésser exequtats per les quantitats deposades y altre tant applicadora la meytat al Hospital General de Barcelona y la altra meytat al official qui farà la exequció y fora la ciutat de Barcelona en los llochs que y haurà taula o lloch cert de servar depòsits sien allí fets dits depòsits, y si no y haurà taula o lloch de depòsits sie nomenat per los jurats persona que tingue dit càrrech prestant idònea cautió a coneguda de dits jurats.

LXXXIII. Per reprimir lo abús gran que·s fa per lo balle general de Cathalunya y procurador real dels Comptats de Rosselló y Cerdanya y llurs lloctinents en dits officis en crear més guardes de ports y lleudes y altres ministres dels que són menester per la bona administració de dits officis, entenent que los més se procuren semblants càrrechs sols per exemir-se de les jurisdictions dels ordinaris, confiats que per

329. *A continuació, ratllat,* y lo dit comersi no pugue ésser llevat.

aqueixa via restaran llurs delictes imprimits[330] y la exactió de llurs deutes civils més diffícil, supplica per ço la present //809v// Cort a vostra magestat que ab llur aprobació li plàcia statuhir y ordenar que tots los officials y altres ministres de dita Ballia General de Cathalunya y Procuratió Real de Rosselló y Cerdanya y de llurs lloctinènthies axí en civil com criminal sien de for y jurisdictió dels ordinaris, exceptats dels delictes comesos en llurs officis, no obstant qualsevol ús o costum fins açí observat y privilegis en contrari disposants.

LXXXIIII. Com los tèrmens fatals de les causes de appel·lació sien statuhits en favor del appel·lant per a què dins aquells puga deduhir de sa justícia y provar lo que en la primera instància no haurà pogut, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar que lo dit terme fatal no pugue ésser limitat ni restret, ni se pugue sentençiar en la causa si no ab voluntat de la part appel·lant, encara que fos instant per la part appel·lador, que no sien passades de tres parts les dos del dit terme fatal.

LXXXV. Com per commoditat dels littigants y hage en la vila de Perpinyà lloch destinat per a tenir lo consell de la governació dels Comtats de Rosselló y Cerdanya, lo qual se diu la Audiència del general governador, supplica la present Cort a vostra magestat li plàcia statuhir y ordenar que lo portantveus de general governador en dits comtats no pugue tenir lo consell de les causes y negocis que·s tracten en dita governació axí çivils com criminals, sinó en dit lloch nomenat Audiència ja per dit effecte destinat, ni los altres ordinaris sinó //810r// en llurs cors, salvat en cars de malaltia y no altrament, sots les penes contra los violadors de les Constitucions statuhides y ordenades.

LXXXVI. Per quant se veu notòriament los grandíssims abusos y excessos que cometen los comissaris que lo lloctinent general de vostra magestat cree per anar per lo present Principat y Comtats a inquirir y capturar y fer altres actes contra alguns pretesos delinqüents, que moltes voltes los matexos comissaris per ser inquiets, pobres y de baxa condició són causa de molts mals y fan sobrades extorcions, com és cosa notòria que en ninguna manera se pot dissimular, y tots los vassalls de vostra magestat entenguen la christianíssima y sanctíssima intenció de vostra magestat ésser que sien regits, tractats y governats ab tota justícia y sens que se'ls fassen sobres ni extorcions algunes, suppliquen quant humilment poden los tres braços a vostra magestat que ab llur approbació y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que los dits comissaris hagen de ser militars o del linatge militar verament y no per fictió, és a ssaber, que puguen entrar en lo bras militar en les Corts Generals que per vostra magestat se celebren y solen celebrar y no pugue ésser creat cavaller per lo lloctinent general de vostra magestat o altre, tenint per assò potestat sols per aquest effecte de poder-lo fer commissari, com açò sie en frau de les Constitucions sobre assò disposants y en vilipendi del offici que exerceixen, y que sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

LXXXVII. Ítem, que en tot lo Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya no puguen ésser creats o fets més de dotze comissaris, ultra dels dos aguazils ordinaris y altres dos //810v// extraordinaris, com lo excessiu número de ells sie

330. *Per* impunits.

causa de moltes extorcions y grandícims abusos, y que als dits dotze comissaris no·s pugue donar commissió general per a pendre qualsevols que trobaran culpables sinó que hage de ser particular, nomenat les persones contra les quals se done commissió al dit commissari pot procehir y capturar, y si lo contrari ere fet, la enquesta que pendrà y la captura sie nul·le y de ningun effecte, y que la present Constitució sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts sdevenidores tant solament.

LXXXVIII. Ítem, per quant se és vist que, sent alguns de dits comissaris ignorants y altres mal inclinats, se cometen per ells y per los notaris qui van ab llur companyia excessos molt grans y extorçions y falcedats en lo rebre dels testimonis contra los qui inquirexen y los reben, suppliquen los tres braços a vostra magestat sie de son real servey ab llur lloació y approbació statuhir y ordenar que los tals testimonis o enquesta no·s pugan rebre en alguna ciutat o vila ahont y hage assessor o jutge ordinari, sinó en presènçia del dit assessor o jutge ordinari, y que la present Constitució sie duradora fins a la conclusió de les presents Corts.

LXXXVIIII. Y per quant de poch temps a esta part se és inventat que los comissaris reals van per tota Cathalunya ab bastó llarch com acostumen portar los veguers y altres officials ordinaris y los algutzirs ordinaris y extraordinaris, supplican a vostra magestat los dits tres brassos li plàcia ab llur consentiment y approbació statuhir //811r// y ordenar que los dits commissaris no puguen portar semblant bastó llarch, com la multiplicatió de officials bastoners sia notòriament per Constitucions prohibida en Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, y que sia duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

LXXXX. Y també perquè se fa altres abús que los dits algutzirs ordinaris y extraordinaris se serveixen de son offici per substitut, suppliquen los tres braços a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació li plàçia statuhir y ordenar que de açí al devant llevats dits abusos ells matexos hagen de exercir son offici personalment y no per substitut, y sie la present Constitució duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

LXXXXI. Considerant que en la Audiència Real de Cathalunya y havie moltes causes civils y que per excusar-se los doctors d'ella que estaven impedits en les causes criminals y per ço no podien expedir tant prest com convenie les dites causes y per altres respectes leshores ben vistes, ab approbació y consentiment dels tres brassos per vostra magestat en les Corts proppassades en lo any mil sinch-cents sexanta-quatre, en Barcelona celebrades, fonch creat y eregit novament un Consell Real Criminal en la forma y manera contengudes en les Constitucions tercera y altres següents de les dites Corts, y per quant la experiència ha mostrat que la dita creatió y erectió de Consell Real Criminal no sols no ha fet fruyt algú per la expedició de les causes civils, més encara, és estada causa de molts inconvenients en los //811v// dits Principat y Comtats seguits com per molts agravis ab memorial a vostra magestat presentats se és vist. Per ço, supplica la present Cort a vostra magestat li plàcia ab llur approbació y consentiment llevar y extinguir de tot lo dit Real Consell Criminal y provehir axí a la expedició de les causes civils y a la infàmia que Cathalunya pateix de dir-se que en la Real Audiència són immortals, com també al bon orde y progrés de les causes criminals, estatuhir y ordenar ab llur aprobació y consentiment que se cree y erigesca, ultra de les dos sales que per avuy són insti-

tuhides per a la expedició de les causes civils que se tracten en la Real Audiència, una altra y tercera sala, en la qual y sien per vostra magestat posats sis dels vuyt doctors que vuy són del Consell Criminal y en ella haja de presidir lo més antich. Y los dos que restaran ab altre que vostra magestat nomenarà y desputarà, de manera que sien tres, resten per jutges de cort, com abans de la erectió del Consell Criminal eren dos jutges de cort y ab la matexa jurisdictió y exercisci que per les Constitucions, Capítols y Actes de cort y altrament los here concedida y exercitaven, los quals tres jutges entenguen en fer los processos criminals com e segons és ja dit abans acostumaven, que la present Constitució sie duradora fins a la conclusió de les presents[331] Corts.

LXXXXII. Ítem, per quant és justa cosa que a tots los susdits doctors los sie assignat salari competent, plàcia a vostra magestat ab lloació y approbació de la present Cort statuhir y ordenar que a cada hu dels sis doctors que vostra magestat serà servit nomenar y posar en la dita terçera sala, que //812r// de nou se eregirà, sien donats y pagats per ses terces acostumades per los deputats de pecúnies de les Generalitats tres-centes lliures per any, com solen rebre alguns dels doctors de les dos sales ja erigides, y també reben de les parts littigants los salaris per Constitucions ja tatxats, com acostumen de rebre tots los dotze doctors de les dos sales ja erigides, los quals salaris, junctament ab les dos altres sales, se hagen de dividir per terces entre tots los devuyt doctors de les tres sales y a cada hu d'ells tres jutges de cort sien assignades sinch-centes lliures de salari per any, com al present acostumen de rebre cada hu dels doctors del Consell Criminal, també rebedores per ses terces com és acostumat, e que sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

LXXXXIII. Per quant per Constitucions de Cathalunya y Capítols de Cort està ordenat que tots los officials axí ab jurisdictió com sens ella y axí de la cort de vostra magestat com de la província y los de las islas de Mallorca, Menorca y Iviça hagen de ser naturals de Cathalunya o Comtats de Rosselló y Cerdanya y prohibesca particularment que lo protonotari de Aragó y son lloctinent, secretaris y scrivans de manament que no seran naturals no puguen fer ninguns despaigs tocants a dits Principat y Comtats y Islas sobre ditas, hi·s veja ab la experiència que molts officials no essent naturals en violaçió de dites Constitucions y Capítols de Cort despatchan diversos negocis que per consegüent venen a ésser nul·los y de ninguna valor. Per ço, supplica a vostra magestat la present Cort que ab lur lloació y aprobació li plàcia statuhir y ordenar que, per llevar dits inconvenients que per rahó de dita nul·litat se podrien //812v// seguir y per la observància d'ellas, sie servit manar que dites Constitucions y Capítols de Cort se guarden inviolablement no obstant qualsevol abús, y que los officials reals qui vuy són y per temps seran sien obligats de prestar jurament de que no contravindran a dites Constitucions ni Capítols de Cort ni consentiran que sie contravingut a elles.

LXXXXIIII. Com en les provisions dels officis de cançeller, vicecanceller, regent la Cancelleria y altres doctors de la Real Audiència se hage per vostra magestat de alguns anys a esta part mudada la forma des de llur principi y erectió de offi-

331. *En lloc de,* primeres.

cis servar acostumada en molt notable dany dels poblats en lo present Principat y Comtats per haver-los volgut atemoritzar alguns lloctinents de vostra magestat, amenessant aquells de privar-los de llurs officis si no votaven les causes axí civils com criminals y altrament no·ls aconsellaven a son gust, supplica per ço la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar que dits officis hagen de ser provehits de aquí havant per vostra magestat y sos successors durant lo beneplàcit de vostra magestat y sos successors, com de primer se provehien y no ab la clàusula *durante mera et libera voluntate* com al present són provehits, y que ab la present Constitució sian compresos tots los doctors del Real Consell qui vuy són y los assessors dels governadors.

[LXXXXV.] Encara que per les Constitucions fetes per lo cathòlich rey don Ferrando segon en lo any mil quatre-cents noranta-tres, en las Corts del monastir de Sancta Anna //813r// de la ciutat de Barcelona, y per moltes altres fetes, sia donada forma per la evocació y expedició de les causes que·s porten en la Real Audiència, y últimament per vostra magestat en les Corts del any mil sinch-cents sexanta-quatre, en lo Capítol de Cort quatorze, que comensa "Com encara per moltes Constitucions" sia donat orde cert en lo evocar de dites causes, però per lo que la diversitat del temps ha mostrat ésser necessària y més clara provisió. Per ço, ajustat al dit Capítol de Cort y a totes altres Constitucions fins assí fetas, supplican los tres braços a vostra magestat li plàcia statuhir y ordenar que la supplicació que la part que instarà evocatió de causa a la Real Audiència haurà de presentar sie en scrits y tant clara y specificada que ab ella se narre lo fet y pretenció de dita part, per manera que lo cançaller, vicecanceller y en son cas regent la Cancelleria qui haurà de decretar la dita supplicació y la part contra qui se donarà puguen entendre clarament què és lo que se demane y per quina causa y rahó, y de la matexa supplicatió se pugue entendre de hont se pretén lo dret del evocant, a fi y effecte que lo dit canceller, viçecanceller y en son cas regent la Cancelleria, pugue millor delliberar què decretació haurà de fer a la tal supplicació, y que lo scrivà qui spedirà les lletres citatòries hage de insertar paraula per paraula la dita supplicació a fi y effecte que la part citada pugue delliberar si li cumple més pledejar o cedir.

LXXXXVI. Y considerant lo gran número de causes que vuy estan pendents en la Real Audiència perquè millor y més fàcilment se puguen com és rahó expedir, supplican a vostra magestat humilment los dits tres braços que ab llur approbació //813v// y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que causes menors de tres-centes lliures no puguen en la primera instància ab qualsevol qualitat de pobresa, religió o viduytat ésser evocadas a la Real Audiència, y que esta Constitució sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts sdevenidores.

LXXXXVII. Y per facilitar la intel·ligència dels negoçis civils que·s tracten en la Real Audiència y per a què la una part y a l'altra més punctualment pugue saber les pretencions de son adversari y deduhir lo que convindrà a llur justícia, y los jutges, no sols ab la inspectió dels processos, més encara ab la concòrdia del fet que moltes voltes resultarà de llurs memorials, puguen ab més certitut y puresa declarar lo que serà de justícia, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar que axí lo actor com lo reo en totes

les causes civils hagen de fer llur memorial en fet del contengut y provat en lo procés y lliurar aquell al relador de la causa dins quinze dies aprés que per dit relador *etiam* per son mer offici ne seran requests. Y aprés lo die y hora que per dit relador assignat hagen les dites parts acudit en casa de dit relador ab llurs advocats per fer combinatió de un memorial y altre per provar si ab la interveniència del relador poran en tot o en part concordar y del que ja dels dits memorials en fet, y aprés, en la intervenció del relador restarà entre les parts concordat sobre lo fet y provat en procés, sie per lo notari de la causa fet un memorial a part encontinent en presència del relador y de les //814r// parts y llurs advocats y fermat de mà de dits advocats, lo qual memorial axí originalment fermat per dits advocats sie cosa en lo original procés. Y dels articles que no seran poguts concordar se'n fasse un altre memorial per a què de aquells caps en que seran tant solament discordes se pugue proposar lo dubte en la Audiència y en ella llegir y apunctar les proves que seran en lo procés sobre aquell articles de que se haurà fet dubte y discordat entre les parts. Y feta en la Real Audiència resolució de dits dubtes en fet, hagen de notificar aquella a les parts per a què, certifficats de la veritat de tot lo fet resultant del procés, puguen los advocats de les parts fer los memorials en dret sobre los dubtes que resultaran de dit fet, per los quals sia donat a quiscuna de les parts vints dies precisos y peremptoris, passats los quals hage lo relador fer la decisió de aquella causa a soles en sa casa li serà comesa *ad decidendum* o ab conclusió en la Real Audiència si serà de les majors dins trenta dies aprés immediadament següents, sens poder porrogar dit termini si no en cas de absèntia o malaltia sots les penes en lo Capítol de la Observança contengudes.

LXXXXVIII. Ítem, suppliquen a vostra magestat los dits tres braços que ab lloació y approbació de la present Cort li plàcia statuhir y ordenar que le sentències dels jutges ordinaris en la primera instància tinguen exequció fins a la summa de cent lliures, prestada emperò, per lo qui en favor seu les haurà obtengudes primer, idònea cautió, en les causes emperò majors de cent //814v// lliures no tinguen exequçió fins a tant seran passades en cosa judicada.

LXXXXVIIII. Com sia prohibit que causes de capbrevació o emphiteoticàries no puguen ésser evocades a la Real Audiència y encara que quant són evocades les tornen al jutge de la capbrevació, emperò tardem en la Real Audiència remetre-les per llarch temps, supplica la present Cort a vostra magestat li plàcia statuhir y ordenar ab llur approbació y consentiment que dites causes no puguen ésser evocades ab qualsevol qualitat a la Real Audiència y essent per inadvertència o altrament evocada alguna causa a la Real Audiència y essent-se opposat aprés per exceptió impedint *littis ingressum* que és causa de capbrevació o altra emphiteoticària, haia lo relador dins quinze dies a declarar y provehir sobre dita exceptió ab condempnació de despeses contra la part que decaurà y si de la dita provisió se supplicarà, la part supplicant tingue altres quinze dies dins los quals lo jutge de la[332] causa de supplicatió haie aquella a despedir y si dins dit termini prefigit, axí al primer relador com al de la causa de supplicació, algú d'ells dexarà de declarar, se entengue ésser llevada la inhibició y la causa ésser remesa al jutge de la capbrevació y lo notari de la causa de capbrevació sie obli-

332. *A continuació, repetit,* de la.

gat de donar una certificatòria a la part com dins dit termini no se ha fet provisió en tal causa, sots pena de privació de son offici per temps de un any.

C. Més avant, los dits tres staments suppliquen a vostra magestat //815r// que, en lo modo de procehir en lo progrés y expedició de les causes des del principi d'elles y lletres citatòries y inhibitòries fins a la sentència diffinitiva y exequció d'ella inclusive, tots los jutges ordinaris de totes les corts reals del present Principat y Comptats hagen de guardar lo ritu y orde judiciari y stil de la Règia Audiència y com per consegüent hagen aprés de passar tots los tèrmens probatoris y instructoris del procés fet provisió que sie tingut per denunciat lo que importe ésser declarat que·s conclós en la causa y està en punt de poder-se en ella donar sentència diffinitiva y no sie just que estant la causa en tal punct se lleve la diffinitió al jutge ordinari qui és instruhit dels mèrits d'ella. Per ço, plàcia a vostra magestat ab lloació y aprobació dels tres brassos statuhir y ordenar que aprés de la provisió feta per lo tal jutge ordinari que lo procés sie tingut per denunciat no pugue aquella causa ésser evocada a la Real Audiència y si de fet se evocàs, y les lletres citatòries y inhibitòries se presentassen a la part y al jutge ordinari, en tal cars pugue lo dit ordinari procehir a donar y publicar la sentència diffinitiva no obstant la dita citació e inhibició y sens incórrer ell ni la part citada en vici algú de attentats o altres militars[333].

CI. Més avant, suppliquen a vostra magestat li plàcia ab llur consentiment y approbació statuhir y ordenar que en les causes de quatre-centes lliures o majors que·s tractaran en la Ballia General de Cathalunya o Procuració Real dels Comtats de Rosselló y Cerdanya, quant se haurà de donar en aquelles sentència //815v// diffinitiva, tant solament puguen ésser compel·lits dits balle general, procurador real y sos assessors a fer-ne paraula en la Real Audiència de Cathalunya y que, seguint la determinatió de aquella y no altrament, puguen donar dites sentènçies diffinitives, declarant que en les causes semblants que·s tractaran en la Procuració Real de Rosselló y Cerdanya pugue dita paraula fer-se enviant còpia auctèntica del procés al canceller e regent la Cancelleria de Cathalunya a despeses de les dos parts per a que lo integren al doctor de la Real Audiència que·ls apparrà, sens que hage de venir persona de dits Comptats de Rosselló y Cerdanya per a fer dita paraula, perquè no és just que les parts sien vexades ab tantes despeses com són estades fins assí, confirmant en quant menester sie declarant del modo sobredit la Constitució feta en lo any mil sinch-cents quoranta-set, capítol sinquanta-hu.

CII. Ítem, suppliquen los dits tres braços a vostra magestat que ab llur approbació y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que quant a instància de algun tercer opposant-se en causa que·s porte davant qualsevol jutge ordinari si·s vol lo tercer se oppose demanant assistent o excloent algú dels llittigants, no·s pugue aquella causa per qualitat alguna que concorregués en la persona del tal opposant evocar a la Real Audiència, revocant quant en dita evocació lo capítol trenta-quatre de l'any mil sinch-cents quoranta-set.

816r// CIII. Més havant, suppliquen los tres staments de la present Cort a vostra magestat que ab llur lloació y approbació li plàcia statuhir y ordenar que la demanda en les causes que·s portaran en la Real Audiència se hage de donar en scrits, és a

333. *En lloc de* nul·litats.

ssaber, ab supplicació o ab scèdula, sens emperò derogació del que està disposat en lo Capítol terçer de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-set.

CIIII. Ítem, plàcia a vostra magestat ab lloació y approbació de la present Cort que la reconvenció se degue fer en scrits ab supplicació o scèdula, la resposta emperò a dita reconvenció no·s pugue fer ab supplicació, sinó ab scèdula, sinó que lo actor ab los articles que donarà pugue respondre a dita reconvenció y que tots estos actes hagen de estar en lo mateix procés de la causa principal.

CV. Més havant, los dits tres staments supplican a vostra magestat que ab llur approbació y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que sien servades les sobredites Constitucions de Sancta Anna, specialment lo capítol deset, disposant que passats los terminis probatoris sien haguts los testimonis per publicats *ipso facto* sens demanar-ho la part ni provehir-o lo jutge.

CVI. Ítem, suppliquen a vostra magestat li plàcia ab llur aprobació y consentiment statuhir y ordenar que si durant lo plet moriran alguns dels llittigants o procurador de aquells hage ab supplicació en scrits demanar-se que sia citat la persona qui serà llegíttima per a continuar la causa o lo jutge hage de provehir-ho en scrits[334] //816v// e axí la supplicació o provisió, lletres citatòries y exequció de aquelles se inserten en lo procés principal com a par[t] substancial de aquell.

CVII. Ítem, plàcia a vostra magestat ab lloació y aprobació de la present Cort, plàcia statuhir y ordenar que ninguna producta general de actes e instruments o processos sie comesa, ans haje de ser special o individua molt clara y certa, y si serà produhit algun procés, lo qui·l produhirà sie obligat a designar la part del procés que voldrà produhir y lo effecte per lo qual lo exhibeix, perquè la part contra qui serà feta dita producta dels acte o part de procés y lo jutge que ha de mirar aquell sia cert de la intenció o causa y per quin effecte aquells ha produhit y no sie obligat lo jutge mirar sinó allò sols que dit procés serà designat. E si per ventura serà trobat que hajen designat alguna part de procés ab impertinència, lo advocat, que dita producta y designació en tot o en part impertinentment hauran feta o aconsellada, sie punit en pena de deu ducats applicadors a la part contra qui serà feta la tal productió e si no farà la dita special designació no sie admesa la producta.

CVIII. Més avant, los tres staments de la present Cort suppliquen a vostra magestat li plàcia ab llur lloació y approbació statuhir y ordenar que los processos originals axí de causes civils com criminals de assí havant sien fets conforma de ffull cumplit y no en quart de full y en quiscuna pàgina y haia de haver y sien scrites //817r// trenta líneas y en quiscuna línea vuyt dictions o paraules per quiscuna fulla, continent dues pàgines axí cumplidament scrites y tenint les línees y dictions sobredites sie donat al notari y scrivà per son salari un real y de la còpia devuyt diners per fulla, tenint també les matexes línees y dictions y si no y hera lo compliment perda lo notari lo salari de aquella fulla y assò hage lloch tant en los notaris del Real Consell com en los notaris de les Corts reals dels ordinaris.

CVIIII. Ítem, suppliquen a vostra magestat los dits tres brassos que ab lloació y approbació sie statuhit y ordenat que la denunciatió del procés se fassa ab la provisió y de la manera que fins assí se és acostumat de fers sens emperò concessió de

334. *A continuació, repetit,* en scrits.

algun temps, és a ssaber, de les causes fins en quatre-centes lliures com a menors y de les altres com a majors.

CX. Com per la poca observança del que aserca del orde com se han de despedir y declarar les causes en la Real Audiència està disposat per les Constitucions del rey don Ferrando segon en la segona Cort de Barcelona, capítol denou, y de vostra magestat en les Corts en la present vila de Monçó celebrades lo any mil sinch-cents quoranta-set, capítol sisè, se hajen causat molts danys e dispendis a les parts littigants maiorment a les que són pobres y destituhides de tota favor humana per ser ja vinguts a tèrmens que sens ella no·s pot alcansar la expedició de les causes per antigues que sien, supplica, per ço, la present Cort a vostra //817v// magestat que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar que si per les parts serà deposat lo salari, lo relador en la expedició de les causes li seran comeses hage de seguir lo orde que ab dites Constitucions està disposat sens altre instància y diligència y aquell no pugue dit relador interrompre per ninguna causa o rahó sots les penes contengudes en la Constitució vulgarment dita de la Observança y altres contra los violadors de les Constitucions statuhides y ordenades, entès emperò que si per falta de instància alguna de les parts la sentència se dexarà de publicar, se pugue dividir lo salari de aquella causa com si la sentènçia fos publicada, pus emperò sie scrita en lo procés y lliurada al canceller, vicecanceller o en son cars al regent la Cancelleria, feta fer per algú de dits presidents en lo mateix albarà del salari que no està per lo relador de ser publicada per a què ab dita certifficatòria del president los deputats puguen saber que lo salari de dita causa entra en divisió y compartiment y feta dita certificatió al peu de la pòliça del salari per algú dels presidents, sie tornat lo procés al relador per a què tingue custòdia de la sentència fins que a instància de alguna de les parts sie publicada.

CXI. E jatsie per la Constitució del sereníssim rey y emperador don Carlos de gloriosa memòria, pare de vostra magestat, en les Corts celebrades en la present vila de Monçó lo any mil sinch-cents quoranta-dos, capítol devuyt, comensant "Perquè los llitigants", estigue disposat que //818r// totes les causes denunciades ab lo orde y forma en dita Constitució exprimits fossen continuades en un llibre, lo qual estigue en casa del protonotari o son lloctinent y aquell sens salari algú fos comunicat a tots los qui·l voldrien vèurer perquè los littigants poguessen saber en quin orde y quant se han de fer lurs causes, emperò com ab la dita forma de llibre tant solament no resten les parts ab sufficientment notícia en quin lloch estan llurs causes y si encara tenen necessitat de informar de llur justícia y donar los memorials de llurs pretencions, y per causa de dita ignorància solicitan la despidició de llurs causes abans de hora consumint lur temps y patrimonis per hostals y altrament per llurs cases anant molts anys derrera los jutges. Per obviar a tant notables danys y dispendis de les parts, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar que encontinent aprés de la celebratió de les presents Corts totes les causes denunciades y que·s denunciaran per los doctors de la sala del conseller se hagen per lo orde de llur antiquitat de continuar en un llibre y les de la sala del vicecanceller, y en son cars del regent la Cancelleria, se hagen per lo mateix orde de llur antiquitat de continuar en altre llibre, y aquells hagen de ser posats en les matexes instàncies ahont los dits presidents tindran llurs audiències per a què sien manifestes a tots los llittigants, y en dits llibres de mà pròpria de dits

presidents o en presència sua de llur manament se hage encontinent de borrar lo nom de la causa que per son torn serà per sentència //818v// diffinitiva declarada o ab concòrdia de les parts o altrament per renunciatió de alguna d'elles renunciada, y en la tercera sala que vostra magestat a supplicació de la Cort serà servit eregir estiga també semblant llibre en poder del més antich doctor de dita sala.

CXII. Més havant, suppliquen los tres staments de la present Cort a vostra magestat que ab llur consentiment sia statuhit y ordenat que la assignació o sentència se demane en scrits una volta tant solament y aquella sie continuada en lo procés y se provehesca ab continuació de dies perquè no se hagen de demanar ni provehir altres assignacions.

CXIII. Ítem, plàcia a vostra magestat ab lloació y approbació de la present Cort statuhir y ordenar que en les causes de appel·lacions que se interposeran de sentències diffinitives lo appel·lant en la causa de primera appel·lació justifique aquella, així per testimonis com per instruments y actes y tot altre gènero de proves reporte lo procés y actes primittius, ço és, en les causes que seran fins en tres-centes lliures dins tres mesos y en les causes majors de tres-centes lliures dins sis mesos comtadors del die que serà estada interposada la dita appel·lació, los quals terminis passats no pugue lo appel·lant produhir ni provar alguna cosa. E si en dits terminis de tres y sis mesos, respectivament, comuns a totes parts e si aprés la part appel·lada voldrà deduhir o provar alguna cosa contra lo que serà estat deduhit y provat per lo appel·lant en les causes fins en tres-centes lliures tingue dos mesos y en les //819r// causes majors de tres-centes lliures tingue quatre mesos, e si dita part appel·lada haurà deduhit o provat alguna cosa, dits dos y quatre mesos respectivament sien també comuns y precisos al appel·lant, los quals terminis respectivament passats en les causes fins en tres-centes lliures[335] dins dos mesos immediadament següents, lo appel·lant sie obligat fer les degudes diligències per a què lo procés sia denunciat y la causa comesa si de sa qualitat serà tal que se hage de cometre y perquè la sentència se pugue donar altrament la appel·lació sie deserta e los dits temps sian contínuos, precisos y peremptoris, remoguts y revocats los fatals y altres terminis per altres Constitucions de Cathalunya fins assí disposats en dites causes.

CXIIII. E més, supplica la dita Cort a vostra magestat que ab llur approbació y consentiment sia statuhit y ordenat que los altercats que occorreran en les causes de appel·lacions sien decidits en lo modo y forma exprimits en los altercats de la primera instància, e semblantment no sien admesos supplications ni scèdules sinó de la matexa manera que en les causes de primera instància.

CXV. Ítem, se supplica a vostra magestat que ab lloació y approbació dels dits tres braços sie statuhit y ordenat que en la prossecutió y decisió de les causes de supplicació interposadores de sentències diffinitives sien servats los terminis prefigits en les causes de appel·lacions de sentènçies diffinitives.

819v// CXVI. Y per quant ab les Constitucions de les Corts del any mil sinch-cents trenta-quatre, capítol vuyt, y ab altre del any mil sinch-cents quoranta-set, capítol vuytanta-sis, està statuhit que lo orde vulgarment anomenat *de littibus abreviandis* fets en les Corts de Sancta Anna sie observat no sols en la Real Audiència

335. *A continuació, repetit,* dins de un mes y en les causes majors de tres-centes lliures.

civil y en les Corts dels portantveus de general governador en lo Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, més encara en les Corts dels altres ordinaris reals que tinguen jutges ordinaris, assessors o assidents presents en les ciutats y llochs reals. Per ço, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur lloació y approbació li plàcia statuhir y manar que sia ordenat ara lo mateix ab l'orde judiciari que per Constitucions serà en les presents Corts ordenat, revocant qualsevol Constitucions en quant contrariassen ni alguna cosa differissen ab lo que ab lo present orde judiciari serà statuhit.

CXVII. Y per evitar a les parts de despeses y que los doctors de la Real Audiència de vostra magestat no se ocupen en causes de poca importància, suppliquen los tres brassos a vostra magestat li plàcia statuhir y ordenar que les causes menors de sinquanta lliures no puguen ésser evocades a la Real Audiència en virtut de la clàusula de renunciació de propri for y submissió de qualsevol altre, y lo privilegi de scriptura de terç concedit a la ciutat y cort del veguer de Barcelona sie estès a totes les altres Corts de veguers del Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, axí com si specialment fos conçedit a quiscuna de les dites vegaries.

820r// CXVIII. Més havant, suppliquen los tres brassos a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació sie statuhit y ordenat que en les lletres citatòries que emanaran de la Real Audiència y dels jutges ordinaris del present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya sien posats los terminis y clàusules que per Constitucions de Cathalunya fins ací fetes està disposat se posen y que a proporçionadament segons se disposarà en estes Corts se haian de posar en les dites lletres citatòries clàusules sobre les causes de tres-centes lliures, com que no sien de administracions de ciutats y viles o de censals o de violaris.

CXVIIII. E per quant la experiència del passat ha mostrat que la multiplicatió de supplications y scèdules que los advocats fan en scrits en casos no necessaris y los altercats voluntaris fins assí són estats molt gran part de fer grans processos y axí differir la declaració de les causes, per ço, per abreviar los plets y facilitar la expedició de les causes y també per rellevar a les parts de les despeses voluntàries que·s fan vuy ab los notaris, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur lloació y approbació li plàcia statuhir y ordenar que les supplications y scèdules en scrits, sinó en los casos exceptats que aprés se diran, no se admetan de ací havant en les causes civils que se aportaran en la Real Audiència, ans tot lo que se offerirà en aquell judici ara sien altercats o altre qualsevol incident o emergent per les parts se hage de deduhir de paraula y no en scrits y també per lo jutge sien decidits verbalment. E si per error o altrament, //820v// supplications o scèdules o altres deductions de les parts seran rebudes en scrits o provehides, no·s pugue haver rahó de aquelles ni se puguen comptar entre les fulles del procés, ni per aquelles pagar alguna cosa al notari y assò procehesca y se hage de servar també en los processos y causes de segones y terceres instàncies.

CXX. E per quant la dita Cort confie que vostra magestat ressecarà lo número excessiu dels notaris que scriuen en la sala, assignant a cada hu dels doctors de la dita Real Audiència tres o quatre notaris qui scriguen los processos que respectivament davant cada hu d'ells se ventilaran y que los dits notaris, a les hores que los dits doctors de la Real Audiència tindran hubert son studi y daran a les parts audiència en ses cases, assistiran tots los dits notaris y cada hu d'ells ab lo doctors a qui serà

assignat per notari, lo que se entén serà de grandíssima utilitat per a la breu expedició de les causes, suppliquen los tres brassos a vostra magestat que ab llur aprobació y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que los dits notaris aleshores sobredites hagen de acistir personalment en les cases de dits doctors y cada hu de dits notaris haie de tenir y aportar un llibre eo registre o dietari en lo qual se hagen de continuar tots los incidents y provisions verbals que en dites causes se faran y la part que volrrà deduhir alguna cosa de paraula fasse citar primer a la part altra o a son procurador en scrits, ab prefixió de die y hora, la qual citació haie de expedir lo notari sens esperar de tenir specialment commissió, // 821r// ni manament del jutge o relador de la causa. E citada dita part contrària lo die y hora assignat, essent aquella present o ab contumàcia absent, la part que haurà obtinguda dita citació deduesca de paraula tot lo que voldrà e lo jutge o relador, hoydes les parts eo sos advocats verbalment provehesca lo que serà just, e, si hi tindrà dubte feta paraula a la Real Audiència o sens ella, aprés farà dita provisió verbalment; dita provisió per lo notari de la causa se haie de continuar en lo dit llibre o registre y dita provisió tant solament aprés hage de continuar en lo procés si alguna de les parts o demanarà, revocant la Constitució del any mil sinch-cents quoranta-set, capítol quart, en quant a la prossecutió y decisió dels altercats dóna altra forma de la coneguda en lo present capítol, entenent que en dit verbal no·s pugue tractar en aquest cars sinó del altercat o incident o emergent de aquell, y que sie la present Constitució duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

CXXI. Ítem, suppliquen los tres staments de la present Cort a vostra magestat que ab approbació y consentiment llur li plàcia statuhir y ordenar que les exceptions declinatòries per impedir lo ingrés o progrés de la causa se hagen a deduhir y oposar ab supplicació articulada si menester serà, e si lo fet no requerrà articles, deduesquen y opposen-se dites exceptions ab supplicatió o scèdula sola. Y per a provar correguen trenta dies precisos y peremptoris sens altra provisió, los quals sien comuns a la una part y a l'altra, dins dels quals trenta dies pugue lo reo respondre ab una sola supplicatió //821v// o scèdula y si menester serà articulada y lo notari sens altra commissió pugue rebre los testimonis y donar lletres compulsòries si menester seran, e sobre dites exceptions no se admetan altres supplications ni scèdules, e de la provisió que·s farà sobre dites exceptions no·s pugue supplicar sinó a la matexa sala, encara que dita provisió fos estada feta ab paraula en aquella matexa sala e de la declaració que·s farà en dita causa de supplicació o sie confirmatòria o revocatòria de la primera provisió no se'n pugue altra volta supplicar ni en virtut de restitució *in integrum* y la part que haurà opposades dites exceptions hagen també de deposar lo salari dins los dits trenta dies, altrament sien hagudes per no opposades, declarant y llimitant en tot lo sobredit lo capítol segon de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-set y totes les altres fins açí fetes disposants sobre lo orde de proposar, prosseguir y decidir dites exceptions dilatòries y a la part evocada y citada opposant dites exceptions si subcumbirà en elles haia corregut tots los temps donats per Constitucions, revocant quant en açò lo capítol tretze del any mil quatrecents noranta-tres.

CXXII. Y per quant los sobredits y altres altercats, que les parts per impedir lo progrés de la causa principal mouen, són lo major impediment que se offereix per a

què les causes en la Real Audiència duren per tant llarch temps perquè fins assí se és guardat que durant los dits altercats y fins que aquells sien expedits no corren los temps prefigits per a la expedició de la causa //822r// principal, supplican los tres braços a vostra magestat que per llavar tants grans abusos li plàcia ab llur approbació y consentiment statuhir y ordenar que conforme a dret y justícia los temps prefigits per les Constitucions, Capítols y Actes de Cort per lo progrés de les causes principals axí probatoris com instructoris y qualsevol altres sien fins a la sentència diffinitiva y exequció de aquella inclusive correguen contra la part que subcumbirà y contra aquella sobre los dits altercats serà provehit y declarat, axí en la primera provisió com en la causa de supplicació si de aquella serà supplicat, revocant en açò qualsevol Constitució o altre lley de la terra lo contrari disposant y que sobre les exceptions posades en lo prop precedent article y altres qualsevol altercats lo relador hage de declarar dins lo temps a ell prefigit per la Constitució per vostra magestat feta en lo any mil sinch-cents quoranta-set, capítol quart, que comensa "Ítem, statuhim y ordenam que, ab lloació y aprobació de la present Cort, que si causes algunes", y que sie duradora la present Constitució fins a la conclusió de les primeres Corts.

CXXIII. Més havant, plàcia a vostra magestat ab lloació y approbació dels tres braços statuhir y ordenar que los terminis precisos y peremptoris, conforme a les Constitucions fetes en les Corts de Sancta Anna y altres Constitucions de Cathalunya disposants sobre lo orde judiciari, donats axí al rector com al reo, axí per donar la demanda com per la reconvenció, articular y provar sobre los mèrits de la causa principal, com per objectar y corroborar los dits y persones dels testimonis //822v// y produhir actes y scriptures, axí públiques com privades, y per qualsevol altre gènero de proves e instruhir lo procés, correguen y resten en sa força les dites Constitucions, de tal manera que en res aquelles no sien derogades. E que los terminis per dites Constitucions prefigits en les causes plenàries correguen *ipso jure et facto* sens provisió ni ministeri de jutge, y que lo notari de la causa sie obligat a pendre qualsevol interrogatoris que per la part contra qui seran donats los articles li seran donats, los quals se hagen a donar en scrits dins lo temps que per Constitucions està disposat. Y passat lo termini per a dar los interrogatoris, sia obligat en spedir y donar a les parts lletres compulsòries y pliques ab la forma ordinària ab inclusió dels articles e interrogatoris sobre los quals han de ésser examinats los testimonis, seguint la forma que la part que ha donat los interrogatoris ha demanat en elles sobre lo interrogar los testimonis abans o aprés d'ésser interrogats sobre los articles y si request serà ab clàusula de rebre respostes personals y per a poder traure actes sens ministeri ni provisió de jutge com dalt és dit.

CXXIIII. E per maior declaració del pròxim precedent capítol li plàcia a vostra magestat ab lloació y approbatió de la present Cort statuhir y ordenar que la provisió que lo relador de la causa o jutge farà als articles que per cada una de les parts se donaran la impertinència de ells o ésser infamatoris o injuriosos o altrament no dever-se admetre, lo dit jutge o relador haia de fer //823r// provisió com vuy se fa *ad respondendum ad terciam* a fi que la part contrària de paraula y no en scrits lo pugue advertir si·s deuen admetre o no y lo relador y jutge haver-ne la consideració que li apparexerà y admetent-los fasse solament també de paraula provisió *currant tempora Constitucionum* sens donar una y moltes dilacions y

donant la part contrària interrogatoris, sien posats en la plica per lo notari sens poder-se comunicar a la part contra qui se donaran fins que sian haguts per publicats los testimonis.

CXXV. En les causes emperò summàries, com són de aliments, possessòries e comandes e de forasters e altres que de sa naturaleza requerexen summària cognició e per prompte probació són líquides e les causes executives en les quals per dites Constitucions de Sancta Anna, capítol vint-y-quatre, y altres, és estat ordenat que se haien preument[336] spedir, no observades les dilacions de les causes plenàries dexant assò a arbitre del consell o de aquell qui serà jutge de la causa. Per ço, supplique la present Cort a vostra magestat que ab lloació y aprobació llur sia statuhit y ordenat que llevat dit arbitre sien preffigits a les parts dos mesos per als temps probatoris ab testimonis e altres dos per instruhir ab actes y altres qualsevol gènero de proves y que sie llevat tot arbitre al relador, tant en lo abreviar com en allergar los terminis e sien los dits terminis axí precisos y peremptoris e correguen sens ministeri ni provisió de jutge si e segons està estatuhit y disposat en les causes plenàries havent per corregida dita Constitució //823v// y altres qualsevol Constitucions fins assí fetes quant a dit arbitre, y que la present Constitució sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

[CXXVI]. E per quant poch valrrie preffigir los tèrmens a les parts si passats aquells no·s preffigís al jutge o relador dins lo qual hage de sentenciar en les dites causes summàries, per ço y altrament suppliquen los dits tres braços a vostra magestat que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar que passats los dits terminis a les parts preffigits hage dins quinze dies precisos y peremptoris a declarar y sentenciar en les dites causes sots pena de perdre una terça de son salari ordinari, la qual sie acquirida y applicada al mateix general qui la haurà de pagar.

CXXVII. Ítem, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar ab la dita lloació y approbació que los articles tant del actor com del reo se hagen ha donar en scrits, lo notari emperò de la causa no pugue rebre dits articles, sinó que junctament se li donen tots los actes e instruments dels quals se farà menció en dits articles, ni se admetan articles en los quals se fes producta de actes en general, ans solament se admeten les productes de actes en que se specificaran certa, clara y specialment los actes e instruments que·s produexen y lo effecte per lo qual se produhirà cada acte e instrument, ni tampoch se admetan articles en los quals en general se digue que la cosa de que se tracte competeix al articulant o altri per sos justs y llegíttims títols, //824r// ans *in specie et in individuo* clarament haja de exprimir lo títol, causa y rahó particular y per quins actes, contractes eo successió pretén competir-li dita cosa; però per lo sobredit en lo present capítol no se entenga que en lo discurs de la causa no·s puguen produhir més actes, contractes, successions y altres qualsevol scriptures que les parts voldran produhir, los actes que voldran y hagen de ésser admesos per observància de les Constitucions y stil de la Règia Audiència que tot lo procés és hagut per demanda, y que la present Constitució sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

336. *Per* breument.

CXXVIII. E més havant, sie statuhit y ordenat que los articles per obiectar o corroborar les persones o deposicions dels testimonis respectivament se hagen de donar en scrits y hagen de ésser admesos per provisió del jutge també en scrits[337] com damunt és dit en los articles de la causa principal y per aprovar aquells correguen *ipso facto et jure* e sens provisió de jutge lo temps disposat per Constitucions llevat lo arbitre donat al jutge per la Constitució feta en Sancta Anna, capítol deset, per a donar major termini, salvo en les causes en les quals apparegués que ab la solemnitat de la Constitució alguna part tingués necessitat de dilació ultramarina, lo qual se entenga axí quant al probatori dels articles de la causa principal com sobre objectes y abonos per instruhir lo procés, y que la present Constitució sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

824v// CXXVIIII. Ítem, plàcia a vostra magestat ab lloació y approbació dels dits tres braços statuhir y ordenar que los altercats o articles incidens que·s mouran sobre pretencions de spolis, aliments, attentats eo falcedats se puguen proposar ab supplicació o scèdula en scrits y de aquelles se faça procés separat del principal en lo qual aserca de admetre supplications o scèdules se observe lo que dalt és dit en lo procés de la causa principal y durant los altercats sobre los aliments, attentats eo falcedat, no retarde ni impedesca lo procés de la causa principal, los temps de la qual correguen y se passe havant en cada procés, exceptat si lo altercat se movie sobre spoli com és moguda y a la *litte*, perquè leshores durant lo altercat sobre dit spoli no correguen los temps ni la part que haurà spoliat sie hoyda, sinó que primer se proveesquen sobre dit spoli y en los predits quatre altercats lo procés se hage de instruhir per tot gènero de proves dins dos mesos precisos y peremptoris, en los altres emperò qualsevol altercats correguen los temps probatoris e instructoris de la causa principal en prejuhí de aquella part que subcumbirà en dits altercats, no obstant qualsevol altercats correguen los temps probatoris e instructoris de la causa principal en prejuhí de aquella part que subcumbirà en dits altercats no obstant qualsevol Constitucions en contrari quant en açò disposants, y que la present Constitució sie duradora fin a la conclusió de les primeres Corts.

CXXX. Més havant, plàcia a vostra magestat ab lloació y approbació dels tres braços statuhir y ordenar que la restitució *in integrum* //825r// que, per les persones a qui competeix de dret inçidentment en lo progrés de alguna causa se deduhirà, se haje de demanar ab supplicació en scrits y per justificatió de aquella se puguen fer y donar també articles en scrits ab que correguen les dilacions en aquest cars com en los altres incidents sobredits, y que la present Constitució sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

CXXXI. Ítem, ab lloació y approbació dels tres braços se supplica a vostra magestat que se statuesque y ordene que quant en cars llícit se supplicarà de declaració feta sobre altercats verbalment deduhits e la provisió serà feta, no feta paraula en la Audiènçia, dita supplicació se haie de interposar per la matexa sala y si la provisió sobre dits altercats serà feta ab paraula de la Real Audiència, se pugue de aquella supplicar *in forma* a altre sala y de la declaració que·s farà en qualsevol de les causes de dites dos supplications, ara sie revocatòria o confir-

337. *A continuació, repetit,* y hagen de ésser admesos per provisió del jutge també en scrits.

matòria de la primera provisió, en ninguna manera se'n pugue supplicar ni demanar restitució *in integrum* y la causa de supplicatió axí interposada se tracte també verbalment, y que sie duradora la present Constitució fins a la conclusió de les primeres Corts.

CXXXII. E més, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar que los actes e instruments e altres scriptures privades que per les parts se exhibiran en la forma dita en lo precedent capítol y no altrament sien incertades o cosides en lo procés d'esta manera que per maior facilitat del jutge y també de les parts tots los actes produhits per lo actor, encara que sien per diversos temps, se posen //825v// consecutivament a part y no estiguen mixturats en lo procés judiciari y del mateix se fassa dels del reo, perquè axí se entendran millor los drets de les parts, sols los poders dels procuradors se hagen de incertar en lo procés per substanciar aquell, y que sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

CXXXIII. Ítem, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur approbació y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que aprés del temps per les Constitucions fetes en les Corts de Sancta Anna y altres Constitucions de Cathalunya donat y prefigit per instruhir lo procés correguen a les parts dos mesos per a provar y haver per provat contra los actes e instruments produhits y corroborar respectivament dins lo temps per instruhir, los quals dos mesos passats los testimonis, si alguns ne seran donats, tingue la part contrària un mes per objectar y provar lo que li convé contra lo acte o actes novament produhits, y passat aquest temps *ipso jure et constitucione* y sens provisió de jutge sien haguts per publicats[338], denunciat de tal manera que, feta y scrita per mà pròpria del relador la denunciatió del procés, no sien admeses ningunes supplications, scèdules ni altres noves productes, ni encara que·s demanàs restitutió *in integrum* e si cars serà que per in advertència semblants supplications, scèdules o altres productes se admetessen, no sien comptades entre les fulles del procés, ni pagades al notari, ni de aquelles se puguen haver rahó alguna com lo dit temps de dos mesos se done, ultra //826r// del que estave ordenat per Constitucions de Cathalunya, entès emperò que als qui de dret competeix y per part sua se pot demanar la restitució[338] *in integrum*, se'ls haje de concedir, y per aprovar llur intenció se'ls pugue donar dilació de altres dos mesos y no més havant, restringint en assò lo temps de un any donat a arbitre del jutge per la Constitució del any mil quatrecents noranta-tres, capítol devuyt, que comensa "Ítem, que publicats los testimonis", als dits mesos precisos com ja lo dit arbitre del jutge fonch restret per vostra magestat en les Corts en la present vila celebrades en lo any mil sinch-cents quoranta-set, capítol sinch, y que la present Constitutió sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

CXXXIIII. Ítem, plàcia a vostra magestat ab lloació y aprobació de la present Cort statuhir y ordenar que lo tercer opposant a la *llite*, en qualsevol part del procés y en qualsevol estat y punct en que està la causa se entengue venir a ella en lo estat

338. *A continuació, repetit,* y lo procés conforme les Constitucions de Cathalunya sie hagut per publicats.

339. *A continuació, repetit,* entès emperò que als qui de dret competeix y per part sua se pot demanar la restitució.

y tèrmens en que la causa està, de manera que si en aquell veu la causa les parts que entre si principalment littiguen poden fer proves algunes conforme a les presents Constitucions, també lo tercer opposant las pugue fer per part sua, altrament tampoch ell no las pugue fer y se li hage de imputar a lur tardança, no llevant-li emperò que no pugue provehir a sa justícia en altre juy com de dret li és permès.

CXXXV. Més havant, suppliquen los tres braços a vostra magestat //826v// que ab llur approbació li plàcia statuhir y ordenar que la communicatió del procés aprés de ésser denunciat y no abans se pugue demanar una volta per les parts o per llurs advocats verbalment, y lo jutge o relador la hage de donar segons és en lo procés y conforme al temps de la Constitució, lo qual no·s pugue allargar per llarch que sie lo procés per més de un mes, encara que los advocats de la part a qui serà concedida dita communicatió sien molts y en cars que lo advocat essent sol morís o se'n anàs per llarch temps de la ciutat, vila o lloch ahont se tractarà la causa y la part hagués de pendre nou advocat y no en altra manera, se haia de donar altra comunicatió conforme a la primera, y que sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

CXXXVI. Ítem, suppliquen los dits tres braços a vostra magestat li plàcia ab llur consentiment y approbació statuhir y ordenar que feta la provisió de la communicatió de procés no sien admeses supplications, scèdules ni productes de actes y instruments, sinó la sola scèdula en scrits ab la qual se demane ésser assignat a sentència sinó en cars que per ésser vingut de nou a notícia de alguna de les parts ab lo jurament acostumat del qui·l vol produhir, en lo qual cars no pugue ésser admesa la tal producta encara que la part jure que novament sia vingut a sa notícia lo acte o actes y altres scriptures que voldrà produhir sinó una volta sola e no més, encara que·s demane per via de restitució *in integrum* y esta vegada que ab lo dit jurament li porà ésser concedida, quant o demanarà sie ab scriptura en la qual //827r// clarament haia de individuar y narrar lo que lo acte o acte o actes que entenen produhir contenen, a fi y effecte que lo jutge pugue entendre si fan a la decisió de la causa y si se narrarà que los tals acte o actes estan en poder de altri y se demane temps per a traure'ls y produhir-los, no se li pugue donar en manera alguna dilació de més de dos mesos precisos y peremptoris y si aprés se veurà que lo acte o actes que·s produhiran són conformes al que és dit que contenien, caygue la part produhint en pena de vint-y-sinch ducats applicadors als pobres del hospital, y que la present Constitució sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

CXXXVII. En los casos en los quals per Constitucions de Cathalunya està disposat que les parts puguen demanar los dubtes resultants del procés y audició de advocats en la Real Audiència o fora d'ella, suppliquen los tres braços a vostra magestat sie statuhit y ordenat que sie demanat ab supplicació o scèdula y lo relador sie obligat a donar-los y assignar die per a hoyr los advocats en presència de les parts y los dubtes sien posats en lo procés, ajustant en açò a les Constitucions la una del any mil sinch-cents quoranta-dos, capítol segon, y la altra de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-set, capítol deu.

CXXXVIII. Ítem, supplica la present Cort a vostra magestat li plàcia statuhir y ordenar ab llur consentiment que cada hu dels doctors de la Real Audiènçia en les causes de appel·lacions dels ordinaris pugue a soles y sens conclusió feta en la Real

Audièntia conèxer, diffinir y sentenciar, //827v// no excedint les dites causes summa o valor de quatre-centes lliures y que en les decretacions y commissions que·s faran en la supplicació de la introductió de la causa per lo canceller, vicecanceller y en son cars lo regent la Cancelleria hage de decretar en la següent forma *audiat, colligat et super intermediis debite provideat et si non est maior quadringentarum librarum decidat* perquè ab aquexa decretació se entengue que no y ha necessitat de fer-se'n altra per a decidir, sinó que lo relador tot sol sens fer conclusió en la Real Audiència pot decidir tal causa, emperò en totes les altres causes que seran majors de quatrecentes lliures sien decidides ab conclusió feta en la Real Audièntia a sola relació del relador sens haver de assignar conrrelador, revocades en assò les Constitucions fetes fins assí que disposaven que en les causes de sinch-centes lliures o maiors se hagués de consignar conrelador, y que la present Constitutió sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

CXXXVIIII. E més, supplica la present Cort a vostra magestat li plàcia ab llur approbació statuhir y ordenar que en los casos en los quals és lícit a les parts supplicar contrari imperi o informa a la altra sala, si lo hu dels littigants supplicarà contrari imperi y lo altre en forma, encara que de diversos caps o capítols sie obligada la part altra que haurà supplicat contrari imperi adherir a la supplicatió *in forma* per la altra part interposada dexant la supplicatió contrari imperi y se pugue en la causa de supplicació *in form[a]* fer-se noves proves y productes, ab tal emperò que·s fassen dintre deu dies de la matexa //828r// manera que poguera en la causa de contrari imperi y assò mateix sie observat en dos o molts *littis* consortes alguns dels quals volguessen los uns supplicar contrari imperi y los altres *in forma* y lo mateix sie observat quant se supplicarà de provisions interlocutòries les quals se faran aprés de la sentència.

CXXXX. Ítem, supplica la dita Cort a vostra magestat que ab llur approbació sie statuhit y ordenat que no sien admeses appel·lacions sinó de sentències diffinitives o de provisió que tingue força de diffinitiva y lo gravamen de la qual provisió no·s pugue reparar per la appel·lació *forcan* interposadora de la sentència diffinitiva profferidora en dita causa y perquè·s pugue conèxer de quina qualitat és la provisió interlocutòria de la qual se haurà appel·lat, lo tenor de aquella sie incertat en lo instrument de la appel·lació o que la part que haurà appel·lat per instrument públich hage de fer fe de la dita provisió interlocutòria y que la present Constitució sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

CXXXXI. Y si·s supplicarà de alguna provisió y sobre aquella al canceller, vicecançeller y en son cars regent la Cancelleria, apparrà decretar *providenda in Regia Audiencia,* sie obligada la part que supplicarà instar dins tres dies útils comptadors del die de la dita decretació la commissió o repulsió de dita causa, altrament sia haguda la dita supplicatió per no interposada y la provisió sie passada en cosa judicada, si emperò se supplicarà de la sentència diffinitiva y en la decretació //828v// per los demunt dits serà decretat *providenda in Regia Audientia,* sie obligat lo supplicant dins deu dies fer diligència, entenent que sien tingudes per fetes les diligències si en la supplicació serà continuada la *oblata* per scrivà de manament y lo president haie de fer la decretació dins tres dies aprés que serà presentada en la Real Audiència y en son cars davant lo hu dels presidents, y que la present Constitució sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

CXXXXII. Ítem, per rellevar a les parts condemnades de excessives despeses en les exequtions que contra elles se faran, supplica la dita Cort a vostra magestat li plàcia ab llur approbació y consentiment statuhir y ordenar que per nengunes exequcions de sentències diffinitives e interlocutòries de la Real Audiència no·s puguen trametre alguazirs, notaris, porters o atres officials de Barcelona en fora per fer les tals executions, si no fos per quantitat o valor que passàs de mil lliures, ans totes les lletres exequtorials en causes menors de mil lliures se hagen a dirigir als ordinaris reals o de barons qui hagen de fer la exequció conforme al tenor d'elles y si los dits ordinaris heren negligents en fer-les, puguen ésser punits a arbitre del lloctinent general o en son cars del portantveus de general governador.

CXXXXIII. E per quant per la Constitució del cathòlich rey don Ferrando segon feta en la segona Cort de Barçelona en lo any mil sinch-cents y tres, capítols deu, y per altra Constitució del any mil sinch-cents quoranta-dos, //829r// capítol vint-y-set, que comense "Per major solempnització", los dies feriats per les festes de la nativitat de Nostre Senyor Déu Jesucrist no comensen fins al die mateix de Nadal, de manera que lo qui de un cap o altre del present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya que·s troben en Barcelona per prosseguir los plets que tenen en la Real Audiència si speren tots los dies jurídichs són forçats passar les festes fora sa casa, suppliquen los tres brassos a vostra magestat li plàcia ab llur consentiment y approbació statuhir y ordenar que lo darrer dia jurídich de la Audiència Real y altres tribunals ans de les festes de Nadal sia la vigília de Sanct Thomàs apòstol y des de aquell dia exclusive comensen los dies feriats fins a la festa de la Epiphania inclusive.

CXXXXIIII. La causa maior y més principal per la qual diverses molèsties se són donades a vostra magestat ab embaxadas y altrament y se són fets y causats grans gastos y despeses al General del present Principat és haver vist en lo present Principat ésser-se moltes voltes contrafet als Usatges de Barcelona, Constitucions y Capítols de Cort del present Principat y axí mateix per scusar dites contrafactions se és vist moltes voltes fer sinistres e injustes interpretacions de dites Constitucions, privilegis y drets de Cathalunya contra la mente, sèrie y tenor de las matexas lleys de la terra per los doctors de la Real Audiència y Consell Real y assò se és vist axí moltes voltes perquè los matexos qui consellaven lo que·s feya contra dites Constitucions declaraven aprés si ere estat contrafet //829r// o no y per dit effecte interpretaven y hagen interpretat les dites Constitucions y altres lleys de la terra en y per la forma a ells ben vista ab gran dany del present Principat, pretenent que la interpretació en lo cas occorrent tocave a ells y assò contra disposició dels capítols vulgarment dits de la Observança dels sereníssims reys don Joan y don Ferrando de immortal memòria, en lo títol "De observar Constitucions", y apartant-se de la disposició y forma donada per les Constitucions del rey don Jayme segon en la segona Cort de Barcelona, capítol trenta-hu, y en la Cort de Gerona, capítol sinquanta, en lo títol "De interpretació de Constitucions". Y és cert que, reparades y assentades estas dos cosas ab lo assento que convé a la bona administració de la justícia y al repòs y tranquilitat de Cathalunya, cessaran dites embaxades y altres diligències y inquietuts causades y fins ací donades a vostra magestat ab despeses y dany del

General. Per ço y altrament, per observança y exequtió de les dites Constitucions y per declaració y interpretaçió de aquelles, plàcia a vostra magestat ab lloació y approbació de la present Cort statuhir y ordenar que sempre y quant en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya per algú o algunes persones se pretendrà que algun official real no subiecte a taula a doctor del Real Consell de vostra magestat haurà dexat de fer y en son cas fet y provehit o attentat alguna cosa o coses contra los Usatges de Barcelona, Constitucions Generals de Cathalunya, Capítols o Actes de Cort, usos y costums, privilegis y altres immunitats del present Principat de Cathalunya, Comtats //830r// de Rosselló y Cerdanya, en tal cars o casos si lo tal official o officials reals o doctor o doctors del Real Consell requests en scrits per dos voltes ab injúria eo notificatió particular del Usatge, Constitució, Capítol, Acte de Cort o altre ley de la terra a que se pretendrà ab lo tal acte[340] o provisió ser contrafet per la part que pretendrà interès eo per lo syndich del General de Cathalunya, lo qual tinga obligació de fer tal requesta sempre que la part en scrits o de paraula serà request, sots les penes de sinquanta ducats, los quals se li executen en son salari, no revocaran o hauran revocat, cumpliran o hauran cumplit los tals procehiments, actes, provisions eo commissions axí fets y fetas en violació de las tals Constitucions e altres lleys de la terra dins tres dias precisos y peremptoris comtadors del dia de la segona requesta; en tal cas a petició, supplicatió o requisició de la part que pretendrà la tal contrafactió de Constitució y altre lley y lleys de la terra eo del dit syndich del General sia del real servey de vostra magestat, essent en lo present Principat de Cathalunya, Comtats de Rosselló y Cerdanya, o en absència sua, sie obligat lo lloctinent general de vostra magestat fer nominació de tres persones les quals no puguen ser dels qui han fet ni aconsellat la tal contrafactió eo omissió de Constitució y lley o lleys de la terra ni suspectes, y per semblant los diputats del General de Cathalunya tinguen obligació de ajunctar les tres persones dels tres staments ecclesiàstich, militar y real en la casa de la Deputatió en lo lloch y forma acostumats y per aquelles a més vots se haia de fer //830v// nominaçió y electió de dos persones de cada stament, ço és, dos ecclesiàstichs, dos militars y dos reals, als quals en cas de recusatió de acceptar tal càrrech se'ls puga fer força ab penes de privació de officis en la casa del General y Diputació de Cathalunya, si ja cas no fos tant justa la recusatió que paragués als dits tres braços tenir lloch, los quals junctament ab los nomenats per part de vostra magestat eo son lloctinent general, jurant y hoynt primer sentència de excomunicatió de bé, y degudament postposat tot odi, amor y ranchor, declarar per via d'escrutini, votant y favejant de manera que no se puga entendre lo vot particular de algú de aquells, si lo tal acte, provisió eo omissió del qual o de la qual se haurà fet quexa, sia contra alguna de les Constitucions de Cathalunya o altra lley de la terra designada o designades en dit protest o requesta als tals officials o official real eo jutge ho jutges, conseller o consellers de vostra magestat presentada dins termini de vint dies precisos y peremptoris comptadors del dia de la[341] tal nominació feta per los dits tres braços, y si acàs dins dit termini de vint dies precisos y peremptoris no serà declarada per dites nou

340. *A continuació, repetit,* de Cort o altre ley de la terra a que se pretendrà ab lo tal acte.
341. *A continuació, ratllat,* segona requesta.

persones la tal Constitució o lley de la terra se entenga passats aquells ser declarada en favor de la part instant *ipso jure;* y si per les sobredites persones elegides o per la major part de aquelles serà declarat lo tal acte, provisió e omissió ésser fet o feta contra alguna o algunes de dites lleys de la terra al tal jutge, official real, conseller de vostra magestat, notificada o nottificades, en tal cas o casos les persones que aprés de ésser-los notificada la tal //831r// Constitució o Constitucions o altres lleys o lley de la terra no haurà volgut revocar ni haurà revocat eo complit semblants procehiments eo omissions fets y fetes en violació de la tal Constitució o Constitutions, lleys o ley de la terra, ans haurà volgut perçistir en aquell, en tal cas o casos sien incidits *ipso jure et constitutione,* los tals official o officials reals, jutge o jutges, conseller o consellers de vostra magestat ab les penes contengudes en lo capítol vulgarment dit de la Observança, ajustant en aquell que lo qui serà inhàbil per haver contrafet a dita Constitució o Constitucions, lley o leys de la terra no pugue ésser tornat a habilitar per vostra magestat sinó en Corts Generals y ab consentiment y aprobació de la Cort General.

Offici de la Sancta Inquisició.

CXXXXV. Encara que ab sanctíssim y cristianíssim zel lo cathòlich rey don Ferrando segon, besavi de vostra magestat, ab indults y privilegis apostòlichs hage posat la Sancta Inquisició en los regnes de Espanya contra la herètica y apostàtica pravitat, de la qual, com a tots és notori, han exit grandíssims effectes per lo augment de la sancta fee cathòlica, y al principi axí lo inquisidor general com los altres inquisidors posats en districtes separats tinguessen sa jurisdictió limittada en les coses tant solament de la fee y conforme està disposat per lo dret canònich y és cert que en estos regnes de Aragó y specialment en los Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya no se'ls pogués donar //831v// alguna jurisdictió temporal maiorment en preiudici de les Constitucions de Cathalunya, Capítols y Actes de Cort, privilegis, usos, costums y altres lleys de la terra y per consegüent no se poguessen entremetre *active* ni *passive* de causes civils ni criminals, sinó solament com dit és de les coses tocants a la fee que és lo propri lur offici, no resmenys entenent en los dits Principat y Comtats lo que importave al servey de Déu, conservació y augment de la religió cathòlica cristiana que lo dit offici de la Sancta Inquisició fos auctoritzat y respectat per tots, en les Corts celebrades per la reyna dona Germana en esta vila de Monçó en lo any mil sinch-cents y dotze se contentaren de fer ab lo inquisidor general qui leshores era certa concòrdia per la qual fonch en certs casos augmentada la jurisdictió als inquisidors que per temps serien en los dits Principat y Comtats, la qual concòrdia per capítols separats fonch decretada aprés en les Corts que lo emparador don Carlos, pare de vostra magestat, de immortal memòria, celebrà en la ciutat de Barcelona en lo any mil sinch-cents y vint y confirmada per lo inquisidor general qui leshores here y entrevenint en tot la auctoritat y consentiment del emperador y rey don Carlos, de gloriosa memòria, y tota aquella concòrdia y capítols de ella foren confirmats per Papa *Leo decimo,* de *felice* recordació, y la dita concòrdia és molt cert y de dret indubitat que tingué y té força de contracte y tots los inquisidors qui són estats aprés de aquella foren obligats a guardar-la perquè per lo effecte d'ella fonch assignat per los tres braços al dit Sanct Offici de la Inquisitió de la ciutat de

Barcelona y son districte un censal sobre //832r// les pecúnies y drets de la Generalit[at] de sis-centes lliures de renda per quiscun any, les quals sempre ha rebut y de present reb lo receptor de dit Sant Offici; y don Ferrando de Lloazes, que morí arquebisbe de Valènçia, al temps que entrà en lo exercisci de son offici de inquisidor jurà de observar tots los dits capítols, com conforme al capítol de dita concòrdia trenta-set y següents fins al capítol quoranta inclusive són tots los inquisidors obligats jurar, y com en grandíssim prejudici dels poblats en los dits Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya hajen dexat los inquisidors que aprés són estats de jurar la observança de dita concòrdia y lo que pijor és se hagen occupat molta major jurisdictió de la que en manera alguna poden tenir en los dits Principat y Comtats y los poblats en ells resten en grandíssima manera agraviats dels procehiments fets per los dits inquisidors com ab memorial de dits agravis se és a vostra magestat notificat; y encara que los dits inquisidors sien jutges eclesiàstichs ocupant-se com dit és la jurisdictió real de vostra magestat y dels barons y per antiquíssima regalia des del temps que los dits Principat y Comtats foren trets de poder de moros, toque a vostra magestat y a son real offici conèxer dels agravis y excessos de jurisdictió que los jutges ecclesiàstichs delegats encara que sien per universitat de causes fan y axí són citats *in bancho regio* per a dit effecte. Per ço, suppliquen humilment a vostra magestat los tres braços que, provehint als abusos y agravis que los dits inquisidors fan, primerament ab llur aprobació y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que los dits capítols de la concòrdia fets y jurats en lo any mil sinch-cents y vint y per Papa //832v// *Leo deçimo* sobredit confirmats sien guardats per los dits inquisidors a la lletra com en quiscun dels dits capítols està disposat.

CXXXXVI. Ítem, plàcia a vostra magestat ab la matexa lloació y approbació statuhir y ordenar que venint algun inquisidor nou en la ciutat de Barcelona y també los que vuy són hagen de jurar la observança de dits capítols de la concòrdia com juxta forma d'ells són obligats y que lo receptor del Sanct Offici o qualsevol altre official de ell a qui toque rebre lo dit censal de sis-centes lliures a ell assignat sobre les pecúnies y dret del General haje de portar als diputats lo acte del jurament sobredit prestador per los dits inquisidors y fins que conste als deputats del jurament per instrument auctèntich, lo qual haje de dexar lo receptor o altre official sobredit en poder dels diputats, no se li puguen pagar les pensions del sobredit censal.

CXXXXVII. Ítem, que lo lloctinent general de vostra magestat o lo canceller, vicecanceller y en son cars lo regent la Cancelleria, en cars que los dits inquisidors excedesquan la jurisdictió que tenen y se ocupen la de vostra magestat o de algun baró fermant de dret lo qui pretendrà ser agraviat en poder del dit lloctinent general o del portantveus de general governador, sien obligats de admetre la tal ferma de dret y manar citar als dits inquisidors que compareguen *in banco regio* y si serà vist que excedeixen sa jurisdictió y agravien los vassalls de vostra magestat o del tal baró, hagen de manar revocar llurs procehiments sots les penes, forma y manera que per suprema regalia de vostra magestat y deffensió de //833r// sa real jurisdictió se acostume de fer ab los altres delegats apostòlichs, encara que sien conservadors o jutges *ad universitatem causarum*.

CXXXXVIII. Ítem, que los dits inquisidors no puguen en tot lo Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya concedir familiatura ni pendre familiars sinó sinquanta en número, dividits entre les ciutats, viles y llochs dels dits Principat y Comptats com ja per los dits tres braços fonch supplicat a vostra magestat en les Corts de.[342]

CXXXXVIIII. Ítem, que ningú dels dits familiars puguen ésser capellans ni de stament ecclesiàstich, encara que los reben en nom de comissaris del Sanct Offici, com sie axí que los qui procuren estos càrrechs y nom de comissaris y familiars del Sanct Offici de la Sancta Inquisició se veja per experiència que són tots o la major part de ells inquiets y de mala vida y fama y sols per exemir-se de la jurisdictió de son prelat ordinari y perquè no sien per ells castigats de sos delictes y culpes ab favor y moltes voltes ab presents, los inquisidors los fan familiars o commissaris y en cars que per algun negoci urgent cumple al Sanct Offici donar commissió a algun ecclesiàstich o pendre'l per familiar, hajen de pendre informació del bisbe o de altre prelat son ordinari y de son consentiment acceptar-lo y no altrament.

CL. Ítem, que los familiars que seran officials de art mecànica o mercantívol si delinquiran en coses de fraus comeses en sos officis y obres o en pesos, mesures o altres coses //833r// fora de les concernents a la sancta fe cathòlica haien de sortir y sortisquen lo for y jurisdictió de son jutge ordinari seglar y no pugue ésser inhibit[343] ni per censures o altrament impedit lo tal jutge ordinari per los inquisidors de exercint líberament sa jurisdictió y fer justícia contra lo tal familiar com en estos casos no·ls competesca als inquisidors jurisdictió sinó per dissimulació y permissió de vostra magestat y sos reals ministres, la qual en Cathalunya en preiudici de les Constitucions y altres lleys de la terra per vostra magestat jurades no·ls pot en manera alguna ésser permesa.

CLI. Ítem, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar que los familiars del Sanct Offici sien obligats de anar a sometents y per son torn y orde a les guardes de la marina y altres parts de les ciutats, viles y llochs ahont serà ordenat que·s fassa guarda, axí com los altres poblats solen anar a fer dita guarda per ses tandes y no·s puguen exemir de la dita guarda per ésser familiars del Sanct Offici, que no puguen portar armes algunes prohibides als altres poblats en Cathalunya, ans hagen en les dites armes seguir lo orde posat per vostra magestat o sos lloctinents generals y altres officials reals a qui toque.

CLII. Ítem, que los inquisidors, fora los casos del crim de heregia o dependent de aquell, no puguen impedir als jutges reals, seglars o ecclesiàstichs o altres ordinaris la prossecutió y executió de la justícia per dir que los tals delinqüents han comès delictes o fet cosa que la conexensa pertany a ells, ans en tal cars havent prevengut la justícia //834r// secular o ecclesiàstich en la conexensa de la causa, dexan al tal jutge fer justícia reservada als inquisidors lo dret de poder aprés procehir a punir los tals delinqüents per los crímens y delictes, la conexensa dels quals pertany a ells y en cas que los inquisidors haien prevengut en pendre al delinqüent, havent conegut del delicte y no essent cars de haver-lo de relaxar al bras secular, hajen de

342. *A continuació, espai en blanc.*
343. *A continuació, repetit,* seglar y no pugue ésser inhibit.

lliurar lo tal pres al jutge secular o ecclesiàstich son ordinari si seran requets per ell que·l lliuren per poder-lo castigar dels altres delictes que haurà comès.

CLIII. Ítem, que los dits inquisidors no·s puguen entremetre en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya de algun familiar del Sanct Offici que serà inculpat de agabellador de forment, civada y altres vitualles, ni tampoch en temps de pesta en la entrada de la ciutat, vila o lloch ahont se guardaran puguen donar llicèntia als tals familiars que entren o posen roba en la tal ciutat, vila o lloch, ni menys en la paga de les impositions y altres drets, ni en los bants ho penes imposades per los concellers, pahers, cònsols, jurats, procuradors ordinaris, ans en tot y per tot sien los dits familiars subiectes als jutges ordinaris y administradors de les ciutats, viles y llochs y hagen de guardar les ordinacions sobre assò fetes com los altres poblats allí són obligats guardar; y contra los dits familiars se pugue per los jutges ordinaris o altres a qui toque procehir y puguen ésser executats sens intervenció ni llicèntia dels dits inquisidors als quals tota jurisdictió en estos casos los sie //834v// llevada y lo mateix se entengue en lo rapartiment de aygües, guardes del terme, tales de heretats o deveses, vinyes y en totes coses que toquen al offici de mostasaff y polic[i]a de les ciutats, viles y llochs, manaments de fer netes sèquies, camins, cases de carniceries y pescateries y altres semblants, ans la conexensa y execució d'estos y altres casos pertangue en tot y per tot als officials de les dites ciutats, viles y llochs ahont los tals familiars habitaran; y també si algun mercader se abàtia, encara que alguns familiars del Sanct Offici resten crehedors, no puguen los dits inquisidors pendre los béns del tal abatut o fallit a ses mans ni entendre en la causa de agraduació dels crehedors, ans hagen de dexar y dexen la llíbera conexensa al jutge seglar ordinari o en son cars a la Real Audiència y allí se haia de conèxer del pretès crèdit dels familiars del Sanct Offici com dels altres crehedors y que en assò, y en tot lo més havant que és necessari per a provehir als abusos fets per los dits inquisidors, puix de dret y justícia se pot per vostra magestat provehir, plàcia a vostra magestat manar que se observe lo supplicat per los tres braços a vostra magestat y los dits inquisidors se haien de acontentar de la jurisdictió que verdaderament los competeix sens excedir en ella.

CLIIII. Ítem, plàcia a vostra magestat ab lloació y approbació de la present Cort statuhir y ordenar que per los presents capítols no sia feta derogació alguna als dits capítols y concòrdia en lo any mil sinch-cents y dotze y mil sinch-cents y vint ab auctoritat y consentiment del emperador don Carlos, //835r// rey y senyor nostre, de immortal memòria, pare de vostra magestat, entre los tres braços y lo inquisidor general qui les hores here feta y per auctoritat apostòlica confirmada, ans en tot y per tot haje de restar y reste en sa força y valor, llevats tots abusos contra ella fets per los dits inquisidors com sien estats fets no de dret ni justícia, sinó de fet.

Jutge del Breu.

CLV. Encara que molt justes y llegíttimes causes pies y sanctes consideracions mogueren al emperador don Carlos, rey y senyor nostre, de immortal memòria, pare de vostra magestat, a impetrar y obtenir de diversos summos pontífices de *felice* recordació diversos breus e commissions apostòliques al bisbe de Gerona que per temps fos dirigides per a fi y effecte per a fer castigar los delictes y crims atroces e enormes que algunes persones ecclesiàstiques poch tament a Déu y a sos superiors

cometien en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, però perquè conste clarament que per la misericòrdia de Nostre Senyor, ja des de la publicatió dels decrets y cànons del Sanct Consili de Trento ençà, tant per residir tots los prelats de ordinari en ses iglésies y districtes y vellar ab la deguda solicitut[344] sobre lo bé y salut de sos súbdits, com també per ésser revocades totes les exceptions que de la jurisdictió de sos prelats a molts particulars de clergues seculars eren concedides, no sols han cessat y cessen les causes per les quals foren concedides commissions apostòliques, més encara aquelles han redundat y redunden cada dia en manifests preiudicis, agravis y danys no sols de les jurisdictions //835v// dels prelats de dits Principat y Comtats, tan seculars com regulars, més encara de totes les persones ecclesiàstiques de aquells. Per ço, suppliquen a vostra magestat los tres braços de les presents Corts que, ab llur approbació y consentiment, sia de son real servey statuhir y provehir y manar que perquè de vuy havant lo dit bisbe de Gerona, jutge delegat apostòlich dels dits breus o sos subdelegats, no excedesquen los llímits de sa pròpria jurisdictió prejudicant y danyant a la dels prelats de dita província, ni fassen los agravis sobres e maltractes intol·lerables que ells o sos ministres y officials han a diverses persones de dita província fets, lo poder e modo de procehir de aquells sian remediats, restrets y llimitats en la forma y manera següents:

CLVI. *Primo*, que attès que lo dit bisbe de Gerona que vuy o per temps serà commissari és estat per sa Sanctedad nomenat y creat per a punir y castigar tant solament los dits crims e delictes enormes y attroces en falta y negligència dels jutges y prelats ordinaris de las personas ecclesiàsticas que los tals delictes hauran comès, com del tenor y sèrie dels dits breus appar, que per ço dit commissari apostòlich o sos subdelegats, inseguint la voluntat de sa Sanctedad y la força y llímits de son poder, no atrevesquen ni presuma fer procehiments contra alguna persona ecclesiàstica que primer no precehesquen y concorreguen dos coses junctes, la primera és que requeresca per scrits al superior del tal delinqüent que dintre trenta dies castigue aquell certifficant-lo que si dit superior e ordinari serà en açò negligent e descuydat, passat dit termini en virtut de sa commissió apostòlicha procehirà a castigar-lo.

836r// CLVII. Ítem, que declare primer ab sa sentència interlocutòria y ab la maduresa y mirament que la qualitat del negoçi requereix que aquells delictes e crims dels quals se té informació contra la tal persona ecclesiàsticha són enormes e atroçes, com sia cert y clar que en via de dret y justícia los procehiments, altrament per dit jutge apostòlich fets, sien per falta de poder y jurisdictió nul·les y agravatoris. E que per aquells reste dit jutge y commissari en consciéntia obligat a reffer y esmenar a la part contra la qual ha procehit tots los danys y gastos que li ha voluntàriament donats y la injúria que li ha feta, a més de que com a persona privada y que proceheix de fet y no de dret se li porie sens encórrer en pena alguna resistir, tant per los ordinaris la jurisdictió dels quals occupe y usurpa, com també per los particulars contra los quals proceheix.

CLVIII. Més havant, plàcia a vostra magestat ab lloació y aprobació dels dits tres braços statuhir y ordenar que, per lo acato y reverència als segrats òrdens deguts, lo dit jutge apostòlich, refformant y remediant los abusos que fins avuy se són fets y

344. *A continuació, ratllat,* que.

considerant que la presó se done en custòdia dels presos y no en pena, sie provehit y manat que les tals persones ecclesiàstiques capturades sien posades y guardades en les presons dels prelats ordinaris y no gens en presons de officials seculars, les quals les demés vegades són humides, fosques, y pudents y malsanes, y en elles se acostumen de posar los lladres, homicides y altres delinqüents facinerosos y de semblant qualitat, e que aquells no se'ls posen cadenes, ni se'ls fassen altres maltractes que a molts se són acostumats fer e que per consemblant la //836v// guarda y custòdia de aquells se comane e dexe a les persones deputades per los ordinaris ecclesiàstich y no a persones seculars.

CLVIIII. E noresmenys que per quant al dit jutge apostòlich és donat lo poder, ço és, en negligèntia dels jutges ordinaris y no altrament, com dalt és dit, que per ço sempre y quant algun prelat haurà prevengut la captura de algun delinqüent súbdit seu, que en tal cars lo dit jutge apostòlich no pugue fer procehiments ni vexacions al tal prelat ordinari del dit delinqüent a fi y effecte de extràurer aquell del càrcer y poder del dit ordinari y aportar-lo a ses presons, com lo dit jutge ordinari pugue procehir líberament y castigar-lo o absolre'l com li apparrà ésser de justícia.

CLX. E més, plàcia a vostra magestat, ab lloació y approbació dels dits tres braços, statuhir y manar que par és desconcert y molt gran y contra tots tèrmens de dret que, podent una persona conèxer de una causa en virtut de sa pròpria y particular jurisdictió, vulla conèxer de aquella en virtut de la jurisdictió que altri li ha comesa y emprestada, y com sie estat de mente dels dits summos pontífices donar jurisdictió a qui no la tenie y no al que ja la tenia ordinària y per consegüent no tenie necessitat de la delegada, que per ço sia provehit que lo dit jutge apostòlich havent de conèxer de crim o delicte de algun súbdit seu conegue de aquell com a propri ordinari del dit delinqüent y no com a jutge delegat.

CLXI. Ítem, que sempre y quant lo dit commissari apostòlich volrrà subdelegar ses vices a altri, que per no fer //837r// nul·litat les subdelegue a persona que tingue les calitats que en los dits subdelegats són de dret requerides y que lo dit jutge apostòlich no pugue subdelegar sinó un jutge en la ciutat de Barcelona, ni fer los excessos y sobres que fins avuy se són fets en fer composicions percuniàries, no sols de delictes graves y enormes, més encara de delictes de poca importànçia y lleves y no tocants a sa commissió y jurisdictió.

CLXII. Més avant, per quant per lo sacre Concili de Trento en la quatorsena cessió en lo decret de refformació, capítol vuyt, que comense *"Preterea, quia nonnulli"*, és estatuhit y ordenat que los qui tenen semblants breus a ells comesos hajen de procehir contra los ecclesiàstichs delinqüents ab intervenció del bisbe del qual és súbdit lo tal delinqüent si residirà en la sua iglésia o de la persona per lo dit bisbe deputadora, altrament lo procés y tot lo que se seguirà sie de tot nul·le, plàcia a vostra magestat ab consentiment y approbació dels dits tres braços statuhir y ordenar que lo dit decret del sanct Concili sia a la lletra observat.

[CLXIII]. Attenent als grans abusos que de alguns anys a esta part en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya se ha provehit açerca del tràurer moneda blanqua de aquell, tant per terra com per mar, tant ab llicèntia com sens ella, del que ha resultat y resulta haver restat y de contínuo restar dits Principat y Comtats ab gran penúria y falta de aquelles y per havant poria restar y venir en

gran dany de tots los //837v// poblats en aquells, supplica per ço la present Cort a vostra magestat li plàcia statuhir y ordenar ab llur approbatió y consentiment que pugan y hagen los deputats de Cathalunya batre en la seca de Barcelona vint mília lliures de les pecúnies del General cada·ny en reals, mig reals o tastons y aquellas puguen traure dits deputats de la taula de Barcelona per a dit effecte no obstant altra ordinació o ús en contrari, attento que de dita moneda cathalana no sente la copdícia de la demés, las quals vint mília lliures tindran obligació de tornar en la taula a comte del que abans estaven.

CLXIIII. Attès y considerat lo gran dany que causa als poblats del present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya lo dret dit de les marques y que per esta y altres causes fonch ja provehit y ordenat per Constitució en lo any mil sinch-cents quoranta-set, capítol setanta-hu, que la causa que vuy se aporta en la Real Audiència entre los pretesos crehedors del dret dit de les marques de una part y los cònsols y syndich de la lotja de la mar de la ciutat de Barcelona y altres interessats de part altra fos acabada dins lo termini en dita Constitutió prefigit y en lo capítol nou de les últimament celebrades en la present vila de Monçó en lo any mil sinch-cents sexanta-quatre fos statuhit que la causa de supplicació y totes les altres causes annexes a dita causa de les marques, axí per la una part com per l'altra mogudes fossen expedides dins tres anys, y com aprés de la provisió o sentèntia en dita causa feta se sie de nou introduhida altra causa de liquidació y exequció de dita sentència, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur approbació y consentiment //838r// li plàcia statuhir y ordenar que la dita causa de liquidació y exequció, y totes les causes de aquella deppendents, hajen del tot ésser despedides sots les penes als contrafahents a les Constitucions imposades dins dos anys comptadors del dia que·s procehirà en les causes de la Real Audièntia.

CLXV. Notòria cosa és a vostra magestat y no sols a tots los tres regnes de la Corona de Aragó y altres subiectes a vostra magestat però per tota la christiandat lo gran fruyt que ha fet per lo passat la Universitat General del Studi de la ciutat de Leyda instituyda ab molts privilegis y prerogatives per lo invictíssim rey don Jayme primer, dit lo Conquistador, de immortal memòria, y que de aquella universitat són exits molts principals doctors, dels quals vostra magestat y tots sos predecessors de gloriosa memòria se són servits per al regiment y administraçió de justícia de sos regnes y estats, y com conforme a la varietat del temps és molt clar que la dita universitat al die de vuy té molt poca renda per als salaris condecents dels cathedràtichs y altres ministres d'ella, lo que també és causa que en los studiants falte lo bon regiment que serie menester. Per ço, los tres braços humilment suppliquen a vostra magestat sie servit que en les provisions que·s faran quant vaguen los arquebisbats de Tarragona, Çaragossa y València se impose sobre los fruyts de aquells per la sede apostòlica y ab auctoritat de aquella y també sobre los altres bisbats de la matexa Corona que apparrà poder-ho supportar quant vagaran y sobre lo de Tortosa que al present vague y també per unió de beneficis ecclesiàstichs fins a la summa y quantitat de sis mília lliures barceloneses per cada·ny, ultra de la poca renda //838v// que vuy té, que no arribe a mil y quatre-cents ducats, y en la dita Universitat General y Studi se puguen assignar los salaris que convé per a que persones cèlebres allí lligen en totes facultats y sciènties y estigue ordenada ab virtuosa policia y deguda

quietut de totes les persones que llegiran y studiaran y residiran en dit studi, attès majorment que per vostra magestat està prohibit que no·s vaje a estudiar en les universitats de França y altres fora de Spanya, de les quals en estos temps no·s pot tenir la confiança que en altres passats se tenie y així és molt cert que en dit Studi de Leyda concorren y acuden a estudiar de tots los regnes de dita Corona de Aragó y isles adjacents y al servey de Déu y de vostra magestat convé que la dita universitat sia augmentada en lletres y bons costums.

CLXVI. E per quant la experiència ha mostrat que per no haver hagut fins assí persona ab bastant poder y plena auctoritat per a corregir y castigar y tenir ab la deguda disciplina scolàstica als studiants y altres persones del dit General Studi de Lleyda à hagut en aquell desordes de armes y altres inconvenients y és en gran manera necessari que per verdader remey de assò en lo sdevenidor se anomene y constituesque jutge competent ab tota jurisdictió, civil y criminal, ecclesiàstica y real, sobre la universitat de dit General Studi y singulars persones de aquella. Per ço, suppliquen los tres braços a vostra magestat que ab llur lloació y approbació li plàcia, revocant totes y qualsevol coses y orde fins assí differents, o en contrari observats de assí havant, se erigesqua un offici y dignitat que·s nomene maestre scuela, lo qual sie de nasció cathalana //839r// y haja de residir personalment en la ciutat de Leyda y perpètuament privative a tots altres jutges, així ecclesiàstichs com seculars, sie superior y jutge competent y tingue tota jurisdictió civil y criminal, mer y mixte imperi sobre tots los cathedràtichs y studiants y ministres del dit studi y familias de aquells y que vostra magestat, ab la sobredita lloació y approbatió de la present Cort, li done tota jurisdictió real, ordinària y pleníssima sobre dites persones en lo que a sa real jurisdictió toque y pertany e intercedesque ab sa sanctedat perquè en nom de la dignitat ab delegació apostòlica *ad universitatem causarum* y també pleníssima, a suplicació de vostra magestat impetradora, concedesqua tota jurisdictió ecclesiàstica a dit mestre scuela per a dit effecte, així que en la persona de aquell concorreguen les jurisdictions y auctoritats apostòlica y real convenients, ab facultat de que dit maestre scuela per experiència de sa jurisdictió pugue tenir alguatzir, portant insígnia per a capturar o arrestar y fer en los doctors y studiants y llur família tots los actes que alguatzirs reals ordinaris solen exercir, y presons, notaris, nunçis y altra família *etiam* armada necessària sens haver de menester concessió de territori ni acistèntia de ningun altre official ecclesiàstich ni secular, sinó quant ell la demanarà y en tal cars que la demane sian obligats a donar-le-y per exequció del que per ell serà provehit.

CLXVII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab lloació y approbació de la present Cort, statuhir y ordenar que lo dit alguatzir, no obstant la Constitució de la reyna dona Maria y altres Constitucions sobre multitut dels officials y insígnies de aquells disposants, pugue portar bastó llarch del modo //839v// y manera y com lo aporten los veguers y sotsveguers y altres officials reals ordinaris del present Principat y Comptats, y haie de ésser home de honor y tenir les qualitats que conforme a Constitució del cathòlich rey don Ferrando segon, en la segona Cort de Barcelona, capítol sexanta-hu, que comensa "Statuhim y ordenam", los sotsveguers han de tenir, y que lo dit offici de alguatzir sie a beneplàcit de dit mestre de scuela y lo dit alguatzir pugue capturar no sols crim fregant, però en tot altre cas com qualsevol

jutge ordinari als dits studiants y als qui se alegren dels privilegis de studiants tant solament, ab que lo dit alguatzir no puga entrar en casa de algú dels poblats de la dita ciutat de Leyda per perseguir y pendre algun estudiant, sinó ab assistència del veguer o sotsveguer de la matexa ciutat y no de altra manera, e si serà casa de canonge o de alguna dignitat de la iglésia cathedral o altres de ecclesià[s]tichs haja de ésser ab la assistència del ordinari ecclesiàstich com és acostumat, dexant totes les altres coses que toquen al bon govern de la dita universitat y als col·legis dels doctors d'ella a conexensa de vostra magestat, que són certs los tres braços manarà vostra magestat advertir y ordenar-ho tot com convé al bon govern y augment de aquell studi.

CLXVIII. Per a llevar los molts y notables inconvenients que resulten de haverhi diversitat de pesos, mides y mesures en les ciutats, viles y llochs del Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, per ço y altrament, puix és tota una matexa província y·<s> se governa per un mateix llochtinent general de vostra magestat y ab les matexes lleys, supplica humilment la present Cort a vostra magestat que //840r// ab llur lloació y approbació li plàcia statuhir y ordenar ab Constitució perpètua que en part alguna de dits Principat y Comtats no·s pugue tenir, rebre, ni usar altres pes, mida, ni mesura, sinó la que se usa y és aprovada en la ciutat de Barcelona, ans bé aguts per revocats tots y qualsevol privilegis, usos y costums en fins assí observats en tots los dits Principat y Comtats. En lo sdevenidor totes les ciutats, viles y llochs, castells y tèrmens hajen de tenir, usar y praticar en tot y per tot los matexos pes, mida y mesura que té, use y pratique la ciutat de Barcelona y no altre y que per a fer la reductió del pes, mida y mesura de totes les altres parts de dit Principat y Comtats al pes, mida y mesura de Barcelona, axí en reduhir los censos de forment, ordis y altres grans y també en lo vi, oli y altres coses concernents a pes, mida y mesura, a la mesura, mida y pes de Barcelona, sien en cada cap de vegueria nomenades tres persones hàbils y sufficients o en son cars aprés de la conclusió de les presents Corts dins dos mesos per lo lloctinent general y deputats de Cathalunya y que la observança de la present Constitutió axí en terres reals com de barons comense dos mesos aprés que serà feta y publicada dita reductió y no abans, no entenent per ço preiudicar a consellers, cònsols, pahers, jurats, mostasafs o altres officials axí reals com de barons als quals toque affinar los pesos y mesures y castigar los fraus, delsfalcos, pesos y mesures y mides, ans reste llur jurisdictió en sa força y valor com la tenien abans de la present Constitució.

CLXVIIII. Per quant és inconvenient que les sentènties arbitrals emologades per les parts o passades en cosa judicada no tinguen tant prompta exequció com les altres de les quals //840v// se ha appel·lat o recorregut, les quals per observança de la Constitució del rey don Ferrando segon en la Cort de Barcelona, capítol primer, se han de posar en debita exequció com en la dita Constitució és disposat, per tant, ajustant a la dita Constitució del rey cathòlich y postposada tota tela judiciària y declaració en forma de diffinitiva y tots los altres tèrmens donats a les causes sumàries y denunciació de procés y tot altre stil fins assí observat en la Real Audiència, supplican los tres brassos a vostra magestat que ab llur lloació y approbació li plàcia statuhir y ordenar que demanant-se en la Real Audiència o devant qualsevol jutge ordinari dels presents Principat y Comtats exequció de la sentència arbitral per

àrbitres o arbitradors o amigables composadors donada y passada en cosa judicada o per les parts emologada, la dita exequció se haje de provehir per lo jutge, citada la part condemnada en scrits ab preffixió de terme de trenta dies per a opposar y aprovar solament aquelles exceptions que per la dita Constitució del rey cathòlich y altres Constitucions se poden apposar contra les sentències judicials passada en cosa judicada y dins los dits trenta dies, los quals sien comuns a les parts, puguen provar, dir y al·legar tot lo que vullen y passat aquell termini sens altra solemnitat, lo dit jutge dins altres trenta dies precisos y peremptoris haie de provehir sobre dita exequció també en scrits lo que sia de justícia.

CLXX. Com per Constitució e dret comú lo jutge sia obligat a ressecar y llevar lo abús que·s fa en lo desordenat número dels testimonis que sobre los articles en les causes //841r// civils donats les parts produexen, lo qual així per les calúmnies de les parts com també per los interessos y affecttions dels notaris moltes voltes en excessiu número se produexen de manera que són majors les pliques de testimonis supèrflues que tot lo procés, de hont no sols ve molt dany a les parts, però gran destorp per als jutges que és causa de differir la expedició de les causes. Per tant, ab lloació y approbació dels tres brassos, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar que ninguna de les parts, tant del actor com del reo y altres llittigants en dita causa, pugue produhir sobre cada article més de sis testimonis y que assò se entengue tant en los articles concernents la causa principal y los mèrits de aquella, com també en los articles obiectatoris y altres qualsevol que·s donen en lo progrés de qualsevol causa.

CLXXI. Per conservació dels processos civils y criminals y benefici públich supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur approbació y consentiment li plàcia statuhir y manar que fassa un archiu real sobre les sales de la Audiència, que per los deputats de Cathalunya en la casa real són obrades, y que vostra magestat sie servit nomenar un scrivà de manament en archiver qui no tingue salari ordinari y sols reba lo salari que tatxarà lo canceller o regent la Cancelleria per lo treball de les serques per cada procés que serà instat per alguna persona que haje de sercar, y aquell haje de jurar en poder del dit canceller o vicecanceller y en son cars regent la Cancelleria de bé y lealment fer sens exceptió de persona alguna son offici; y que en una part del dit archiu pose lo dit archiver tots los processos civils de causes finides y que //841v// per havant se finiran y en altre los processos de les causes criminals, col·legint y replegant tots los que estan en la sala gran dels scrivans y en cases particulars y altres qualsevol parts o lloch y redigint aquells en inventari ab designació dels noms y cognoms de les parts y jutges, que així los scrivans de manament com los altres substituts tingan obligació de donar y lliurar los processos, que en poder de quiscun dels seran finits al dit archiver, sots pena de deu lliures per cada vegada, dins un mes aprés que serà finida la causa. Y perquè en archivar, sercar, ordenar y fer inventari y índex de dits processos ab los cognoms o noms de casa per les parts y orde de alphabet ara en lo principi y haurà molt treball, sie vostra magestat servit ab la sobredita lloació y aprobació statuhir y ordenar que se done tant solament per esta volta de salari al dit archiver cent lliures y a un altre que li hajude sinquanta lliures, y que los processos originals que seran trobats del concistori de la Ballia General sian restituhits a dit concistori com per aquells hi haje ja archiu a

part; y que de assí al devant, evocant-se causes principals o de appel·lació del dit concistori de la Ballia General a la Audiència Real, no puguen ésser constrets los notaris, ni donar los originals, sinó còpies auctèntiques, com axí sie ja ordenat per Constitucions ab los ordinaris fora Barcelona.

Governació.

CLXXII. Per quant los matexos doctors de la Real Audiència y ab la matexa solempnitat determinen y ordenen y fan les sentències en la governació de Cathalunya //842r// quant aquella va vice règia per no ésser vostra magestat ni son llochtinent general en Cathalunya, per ço, suppliquen a vostra magestat los tres brassos de la present Cort li plàcia ab llur consentiment ordenar y disposar que en los matexos casos y del mateix modo y forma que les provisions y sentències que·s fan, publiquen y donen en la Real Audiència civil de Cathalunya y per los doctors de aquella tenen exequció, quant en aquest Principat és present vostra magestat o son lloctinent general tinguen també exequció dites sentències quant dita Real Audiència seguirà al governador o portantveus de general governador de Cathalunya, vice règia per absèntia de vostra magestat y de son loctinent general.

Abatits y fallits.

CLXXIII. Per quant la experiència à mostrat que los mercaders y botiguers que se abaten, per evadir les penes de la Constitució del rey don Ferrando segon en la segona Cort de Barcelona, capítol sinquanta-tres, y de altres Constitucions quant determinen dexar de pagar a sos creedors y abatús, no latiten ni se amaguen, ans estan públichs, y ab mostrar sos llibres y béns y ab altres contemplacions dexen de pagar a dits sos crehedors, per ço, per llevar semblants cautheles y malícies de dits mercaders y botiguers, supplica la present Cort a vostra magestat li plàcia ab llur lloació y approbació statuhir y disposar que dits mercaders y botiguers encara que no latiten tota hora y quant per spay de sis mesos hauran dexat de pagar a sos crehedors sian haguts ja per abatuts, fallits y com a infames, y que en ninguna manera puguen ésser habilitats ni dispensats per a concórrer a officis de la Deputació, casa de la ciutat y llonja de la ciutat de Barcelona //842v// y altres officis de les altres ciutats, viles y llochs del present Principat y Comtats; y sien haguts per privats de la matrícula dels mercaders y de totes les bosses y llochs ahont sien inseculats y la dita pena sia irremissible, exceptat cas fortuyt y altre just impediment approbat per lo Real Consell, en lo qual cars pugue ésser declarat no ésser incidit en les penes del present capítol, y que la present Constitució sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

CLXXIIII. Ítem, los tres braços de la present Cort, zelant la conservació de les cases principals, suppliquen a vostra magestat que ab llur ll[o]ació y approbació li plàcia statuhir y ordenar que la llegíttima per a tots los fills y filles, encara que sien en major número de quatre, no sie sinó la quarta part dels béns del deffunct de la successió del qual se tractarà en respecte de les legíttimes, y que assò sie servat en tot lo Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, encara que sols fins assí per privilegi o ley local se serväs solament en Barcelona, y que assò hage lloch tant en la llegíttima dels descendents com dels ascendents, revocant qualsevol ley o consuetut y observança en contrari fins assí en qualsevol part de dits Principat y Comtats haje haguda y observada, declarant que aquesta disposició fora de Barcelona sols comprenga los casos sdevenidors y que estiga en obció del hereu pagar-la ab diners

estimada a la valor dels béns del deffunct o ab proprietat immoble, y que quant a la proprietat que·s consignarà y hagués discòrdia, sia a arbitre del jutge.

Dels que succeheixen als béns de la mare.

CLXXV. Per quant appar gran iniquitat que tenint una persona //843r// germans o germanes o altres parents de part de mare fins en quart grau segons orde de dret romà y havent aprés acquirits qualsevol béns per successió de mare, que aprés morint la tal persona ans de venir a pubertat ab substitució pupil·lar feta per lo pare, los béns y heretat de la mare per virtut de la substitució pupil·lar haguessen de anar a altres fills o parents del mateix pare e no de la mare o altres parents de part de la dita mare. Per ço, supplica la present Cort a vostra magestat que ab llur approbació li plàcia statuhir y ordenar que en dit cas los béns de la mare hagen de tornar als germans o germanes o altres parents fins al quart grau com està dit de part de mare si·n tindrà y que entre ells lo pare puga disposar per dita substitució pupil·lar y no en altres persones, declarant y ampliant la Constitució feta per lo rey en Pere terç en les Corts de Monçó, capítol primer, comensant "Los impúbers".

Del canceller y regent.

CLXXVI. Per quant anant la governació de Cathalunya *vice regia,* lo canceller y regent la Real Cancelleria de Cathalunya tenen les matexes obligacions dels gastos y estan promptes en servir com verament serveixen en tot lo que se offereix consultar-los per lo benefiçi públich y dit canceller en la declaració de les contencions de jurisdictió entre les Corts ecclesiàstica y seglar, plàcia a vostra magestat ab lloació y approbació sobredita statuhir y ordenar que als dits canceller y regent la cancelleria que vuy són los correguen y se'ls paguen los salaris tot lo temps que dita governació procehirà *vice regia,* com se'ls pague quant vostra magestat o son lloctinent general són en Cathalunya y en nom seu proceheix la Real Audiència.

843v// CLXXVII. Perquè lo regent la thesoreria és negligent moltes voltes en enviar per los que són condempnats a galera en les ciutats, viles y llochs del present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya y patexen de moltes maneres en les presons, supplican los tres braços a vostra magestat ab llur consentiment statuhir y manar que los ordinaris de les sobredites ciutats, viles, llochs ahont y haurà presos que sian ja condempnats a galera a servir al rem a vostra magestat per algun temps, que tantost que seran estats condemnats hajan de aportar als tals pres o presos a la ciutat de Barcelona y posar allí en mà y poder del regent la thesoreria y lo que despendran se'ls hage de pèndrer en comte per lo mestre racional o son lloctinent, y si los dits ordinaris seran en açò negligents, passats tres dies, requerits que sien per los cònsols, consellers, pahers, jurats o procuradors, pugan ésser convinguts devant los jutges de taula y hagen de pagar de sos propris béns les despeses dobles que los dits cònsols, consellers, pahers, jurats o procuradors hauran sostingudes en alimentar als tals condempnats y fer-los aportar a llur costes a la ciutat de Barcelona.

CLXXVIII. Per quant no és rahó que los que han pagada la pena de llurs delictes conforme a les sentències contra ells promulgades sien aggraviats en majors y altres contra de ells no profferides y se veia de cada dia que com algú per sos demèrits és condemnat a servir de remer per cert temps en les galeres de vostra magestat o altres és detingut en aquelles per molt temps aprés d'ésser passat lo contengut en la sentència contra ell promulgada, lo que és molt gran dany del dit condemnat y contra tota

rahó y justícia, per ço, supplica //844r// la dita Cort a vostra magestat sia servit statuhir y ordenar son consentiment y approbació que qualsevol que sia estat condempnat en los presents Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya per qualsevol jutges e officials, tant ecclesiàstichs com seculars, y tant reals com de barons, a servir en dites galeres per temps o altrament per alguns anys y no per tota sa vida y haurà cumplit lo temps de la condempnació contenguda en la sentència contra ell promulgada, encontinent que dit temps serà passat sie tret de dites galeres y no sie més detingut en aquelles y si lo contrari serà fet deguen qualsevol veguers, balles, alguazils y altres officials de vostra magestat, axí majors com menors, instats per part del dit condempnat o de algun parent o amich de aquell, requerir al capità de la galera en la qual serà detengut o al general o al ministre o ministres y officials de dites galeres, que dins dotze hores traguen y posen en terra líbero y segur al tal condemnat qui haurà cumplit son temps y si dins dites dotze hores no ho hauran fet, deguen dits veguers, balles y altres officials per represàlia pendre dos o quatre moros forçats de totes les galeres porà, y si açò no aprofitave, prenguen dels del official o ministre de dites galeres y aquells retinguen presos y custodits fins a tant que lo dit condemnat que haurà cumplit son temps sia tret en terra y restituhit a sa prístina libertat y que los deputats del General de Cathalunya instats o requets per qualsevol persona hajen a requerir se cumple lo contengut en la present Constitució cada volta que se occorrerà cas a despeses emperò de la part instant, y que tots los dits officials de vostra magestat y de barons sian obligats obehir a dites requestes, ordinacions y manaments de dits deputats del mateix modo y //844v// manera y sots obligacions y penes que són obligats en fer y executar los manaments, ordinacions y requestes de dits deputats en les coses tocants a la exactió dels drets del General.

CLXXVIIII. Ítem, perquè no és rahó que los dits condempnats a galera corporalment sien més agraviats y se sàpie de quant comensa a córrer lo temps de la sua condempnació, supplica la dita Cort li plàcia a vostra magestat de son consentiment y lloació statuhir y ordenar que lo temps del dit condemnat a galera temporalment comensa a córrer aprés de quinze dies que contra d'ell serà profferida la dita sentència, attès que estant ja condemnat y detingut per aquest effecte y no està per ell de servir, és just lo dit temps li correga.

CLXXX. Y per quant entre los altres agravis dels quals los dits tres braços tenen notícia comesos per los officials reals de vostra magestat, specialment per lo Consell Criminal, és un molt gran y contra tota disposició de dret, axí divinal que prohibeix que lo pare no sia castigat del delicte del fill, com també per lo dret positiu, ço és, que havent comès algun crim per lo qual se proveheix contra d'ell *laudamentum curie* o se pretén haver lo tal fill incidit en alguna pena pecuniària se és feta contra lur pare execució de les tals penes per lo dret de la llegíttima que lo fill delinqüent porie tenir[345].

CLXXXI. Y per quant encara que per disposició de dret sia prohibit a les persones privades fer congregacions ni actes en nom comú de tals congregacions sens llicèntia y auctoritat del superior que la pot donar y les congregaçions //845r// altrament fetes sien conventícules y col·legis il·lícits y encara que algunes congregacions

345. *Falta un fragment, vid., Cort General de Montsó (1585). Montsó-Binèfar. Procés familiar del Braç Reial,…, p. 580*

o confraries per sos privilegis sian tingudes per col·legis approvats y se puguen ensemps junctar y fer los actes tocants a son col·legi y congregació, però per la matexa rahó per lo dret considerada los sie prohibit junctar-se moltes congregacions o confraries junctes o persones per elles o en nom de elles destinades sens llicència y auctoritat de son superior. Per ço, suppliquen a vostra magestat los tres braços que ab llur consentiment y approbació li plàcia statuhir y ordenar que los dits col·legis approvats o confraries, directament, ni indirecta, conjunctament, ni divisa, ni per interposades particulars persones o nuncis, no puguen entre si tractar, conferir ni determinar cosa alguna de qualsevol spècie de negocis que sien, ni notaris alguns puguen rebre ni fer actes de coses resultants de les tals congregacions y determinacions per molts col·legis o confraries junctament o separada sobre los matexos negocis fets, sots pena de privació de sos officis, la qual *ipso facto* encorreguen irremissiblement y també de exili perpètuo dels presents Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya, en la qual pena de desterro, o major o menor, segons la qualitat del excés a arbitre del judicant, encorreguen los majorals o aquells qui hauran juntat los dits col·legis y confraries junctes o persones particulars de elles qui seran deputats a tractar entre si y convenir dels negocis que se hauran tractat per les dites congregacions ho confraries, encara que separadament no entenent per ço llevar la facultat a cada col·legi o confraria dada per vostra magestat o per altres superiors dels dits col·legis o confraries de tractar y determinar //845v// les coses respectivament pertanyents a llurs particulars col·legis, officis o arts, segons per sos privilegis o llicències los és o serà permès y no més havant.

CLXXXII. E més havant, supplica la present Cort a vostra magestat li plàcia ab llur approbació y consentiment statuhir y ordenar que lo prior que diuhen del veguer en la ciutat de Barcelona, lo qual és assessor del veguer y jutge ordinari en la cort del dit veguer y també assessor del balle de dita ciutat, los quals solen ésser elegits y nomenats per al exercisci de dits officis respectivament per lo veguer y balle y o per los concellers de la dita ciutat, hagen de ésser doctors de universitat approvada y tenir per lo menys quatre anys de pràtica, havent advocat quatre anys complits en la matexa ciutat de Barcelona; y lo hu dels dos concellers de prior que se solen elegir per les matexes persones hagen també de haver praticat quatre anys y lo altre pugue ésser més nou en la pràtica a voluntat dels dits veguer y conçeller y los quatre conçellers del mateix prior, que·s diuen semmantés, hagen de ésser nomenats de la matexa manera, ço és, dos dels antichs que hagen praticat quatre anys y altres dos dels nous, d'esta manera per son torn ne hagen de passar tots los advocats que resideixen en la dita ciutat de Barcelona.

CLXXXIII. Y per quant encara que per los Capítols vulgarment dits del rey en Martí y altres Constitucions y leys de la terra sia statuhit y ordenat que las provisions reals en lo que conçernexen justícia no hagen de ser signades de mà de vostra magestat, sinó que hagen de ser passades //846r// y expedides per canceller ab ferma del canceller, vicecanceller y en son cas regent la Cancelleria, però a les voltes los lloctinents de vostra magestat ab simple lletra sua vulgarment dita lletra de cambra, fermada de sa mà, han enviat algun doctor del Real Concell o altres officials sens altres lletres o provisions reals per Cancelleria, com és dit expedides, y ab aquelles simples lletres se són fets molts agravis als poblats en lo present Principat y Comtats, no obs-

tant que los actes en virtut de semblants lletres de cambra fetes fossen nul·les e invàlides, suppliquen los dits brassos a vostra magestat que tenint semblants actes per nul·los y fets contra Constitucions y per abús molt gran, li plàcia statuhir y ordenar que de assí havant semblants lletres de càmara y totes altres lletres y provisions no sien en coces concernents a justícia y negocis tant criminals com civils expedides y quant algun lloctinent general de vostra magestat o portantveus de general governador li's fahés, no sien obehides per algun official real o baró o altre qualsevol jutge ni persona privada y lo doctor del Real Concell, o qualsevol altre official real que usarà de dites lleres camarals concernent a justíçia, caygue en les penes posades als que contrafan a Constitucions y altres lleys del present Principat y Comtats.

CLXXXIIII. Ítem, com los cridats per vostra magestat o per son lloctinent general o altres officials reals encara que ab simples lletres missives sien tinguts per guiats, venint com los és manat en semblants lletres y presentant-se devant vostra magestat o son loctinent general de qui han enviat les tals lletres, no deuen ésser molestats per qualsevol pretès //846v// crim o crims que lo dit cridat se pretenga haver comès; y se sia vist per lo passat que algun llochtinent general de vostra magestat, havent scrit a alguns cavallers vingués davant ell per coses que cumplien al servey de vostra magestat obehint com li here scrit y comparent ab bona fe com a vassall obedient de vostra magestat, lo féu pendre y posar en presó y encara que al·legàs guiatge a ell concedit per la dita lletra, essent majorment també fermada per lo regent la Cancelleria, may pogué obtenir del Real Concell criminal que·s declaràs sobre lo tal guiatje, de hont se són seguits grandíssims inconvenients y danys. Per ço suppliquen los tres braços a vostra magestat que ab llur approbació y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que succehint semblant cas sie tingut per guiat de qualsevol crim o excés que se pretenga haver comès aquell a qui se servirà semblant lletra, encara que no sie expedida per Cancelleria, sinó ab sola ferma de vostra magestat o de son lloctinent general, y si havent comparegut serà posat en presó o altrament detingut, al·legant lo dit guiatge dins tres dies havent feta fee de la lletra haje d'ésser per lo Real Concell relaxat y posat en sa libertat cumplida y, si lo contrari ere fet, cayguen en les penes posades contra aquells qui contrafan a Constitucions y altres de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya.

CLXXXV. Ítem, supplica la dita Cort a vostra magestat li plàcia statuhir y ordenar, attesa la gran utilitat donen y ne resulta al present Principat de les sèquies de Leyda y Puigcerdà y Tuhir, que los qui tenen ús de regar de //847r// dites sèquies tatxant lo ull portell o albelló per hont l'aygua discorre per al ús de ses possessions sens frau algú lo que si no faran incorreguen los contrafahents per la primera vegada en pena de trenta sous y per la segona, en pena de tres lliures y per la tercera, de sinch lliures, applicadores per lo hun terç al official exequtant, per lo altre al acusador y per lo altre al administrador de dites sèquies; prohibints no·s puguen fer més ulls, ni portells en dites sèquies, més dels que antigament heren y vuy són. E los que tenen obligació de scombrar aquelles a son temps les sembren y netejen fins a son degut llivell[346], lo que sinó faran los administradors o governadors y senyors de dites sèquies a despeses dels qui·n tenen obligació les puguen fer scombrar.

346. *Per* nivell.

CLXXXVI. Ítem, per quant lo offici de cònsol de mar de la ciutat de Gerona és de tal condició que los qui han tingut aquell no poden obtenir altre offici en dita ciutat fins a tant hagen purgat taula y perquè no·s trobe qui vulle acceptar dit offici de cònsol de mar, lo que és en gran dany de dita ciutat y detriment dels comerciants y altres habitadors y poblats en dita ciutat, per tant, supplica la dita Cort a vostra magestat que ab llur approbació y consentiment li plàcia statuhir y ordenar que los qui per avuy seran estats y per havant seran extrets a cònsols de mar de la dita ciutat de Gerona pugan obtenir qualsevol altre offici de jurisdictió y altres de dita ciutat, encara que no hagen purgada taula, puix lo que serà estat cònsol y volrrà concórrer en algú de dits officis no serà impedit, ni contra ell sia donada demanda alguna, revocant quant en assò en quant sie necessari qualsevol Constitució //847r// lo contrari disposant.

CLXXXVII. Per lo que ab la experiència se és vist los danys que han resultat a la santa casa de Nostra Senyora de Monserrat per haver-la mal governada persones fora de la Corona de Aragó, axí com la administració spiritual com temporal, rendes, almoynes y dinés de aquella y la poca igualtat han usada ab los naturals de aquesta Corona, de hont se són seguits molts inconvenients e inquietuts, desijant provehir a un tant gran dany y posar en aquella santa casa un remey segur y durable y que los religiosos de aquella casa visquen en pau y quietut de llurs consciènties, servint a Déu com tenen obligació, y perquè la devoció y veneració de aquella santa casa no·s perda, ans vaja en augment en lo sdevenidor, supplica la present Cort a vostra magestat sia de son real servey intercedir ab sa sanctedat sia servit desunir y separar dita casa y sanctuari de Nostra Senyora de Monserrat de la província o congregació de Valladolit y fer-la província de per si separada de qualsevol altra província de Sanct Benet en aquesta Corona de Aragó, pus y ha casas annexas a la casa de dita Nostra Senyora de Montserrat ab número sufficient, dexant lo govern y administració de dita casa als religiosos de aquesta Corona, pus no faltaran religiosos de aquesta Corona benemèrits y ab les parts que convé per a governar-la ab servey de Nostra Senyora y ab conservació y augment de aquella santa casa y perquè los [religiós] per rahó de capítols, ni altrament, no hagen de anar tans llarchs camins per hostals fora les cases de llur orde; y serà en general y en comú molt gran contento de //848r// aquest Principat y Regne y en quietut y repòs dels religiosos de dita casa y sanctuari y de tots los devots d'esta Corona, de las almonyas y caritats de les quals se sustenten, y serà cosa digna de la christiandat y benignitat de vostra magestat.

CLXXXVIII. Més havant, plàcia a vostra magestat, ab la sobredita lloació y approbació de la present Cort, statuhir y ordenar que los Usatges, Actes y Capítols de Cort, privilegis de les sglésies e de les ecclesiàstiques persones e de barons, militars y de ciutats, viles y llochs del Principat de Cathalunya, usos, pràtiques y costums, sien inviolablament observats, y que per qualsevol ús o per verdaderament abús per vostra magestat o son lloctinent general y portantveus de general governador y altres qualsevol officials que sien fets, praticats o en lo temps sdevenidor se faran o praticaran contra dits Usatges, Constitucions de Cathalunya, Capítols y Actes de Cort, privilegis predits, pràtiques, usos e costums no sie preiudicat e derogat als dits Usatges, Constitucions, Capítols e Actes de Cort, Privilegis, Usos, Pràtiques e Costums encara que tals usos o verdaderament abusos fossen de tant temps observats que no fos

memòria en contrari; més, revocant, tals usos o verdaderament abusos e havent aquells per nul·los e invàlits, així com en la present Constitució supplica a vostra magestat la present Cort sie servit haver, voler, ordenar e manar que dits Usatges, Constitucions, Capítols y Actes de Cort, privilegis, usos e costums sien perpètuament observats.

Tenor decretacionum dictis et preincertis capitulis, prout in eodem brachio militaris fuit relatum, per //848v// *sacram, catolicam et regiam magestatem primo loco factarum et ad dictum brachium delatarum per nobilem protonotarium die vigesima septima mensis novembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, talis est*.

Constitucions de Cathalunya.

1. Plau a sa magestat que lo capítol vint-y-nou del trenta-sinch sia porrogat com se supplica y lo Capítol de Cort tercer de les últimes Corts sia porrogat com se supplica y la Constitució del any quoranta-set, capítol sinquanta-vuyt, sia perpetuada com se supplica y lo Capítol de Cort segon del any quoranta-set sia porrogat fins a la conclusió de les primeres Corts, lo capítol deset de les Corts de sexanta-quatre sia porrogat fins a la conclusió de les primeres Corts.

2. Plau a sa magestat que assò se observe en la contenció de jurisdictió y no en la contentió de immunitat, estant emperò lo pres repetidor detengut en los càrçers reals y no altrament, y que aprés de dita inspectió dins un dia natural hagen de ésser presentades les lletres de repetició de la cort ecclesiàstica, altrament la cort secular passat dit dia puga passar havant sos procehiments.

3. Plau a sa magestat.

4. Sa magestat ha tingut molt compte, hi·l tindrà, en posar en los officis persones de sanch llímpia per llevar scàndols, no apar fer-ne Constitució.

5. Plau a sa magestat que cada·ny se hagen de visitar totes les botigues de spaciers per los concellers, cònsols, //849r// pahers, procuradors y jurats de les ciutat, viles y llochs del Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya y a despeses de les universitats ab intervenció del protofísich de sa magestat y per sa absència, ab intervenció de un metge y apothecari anomenador per dit prothomèdich per una vegada per qualsevol universitat dins un dia natural differirà partir per a fer dita visita nomenar metge o apothecari que y assistesquen per ell, puguen dites universitats o los concellers o jurats d'elles nomenar-los, pus no·ls nomenen de la matexa universitat. E que en la ciutat o vila en la qual se trobarà dit prothomèdich, tenint salut haja de fer dita visita personalment.

6. Plau a sa magestat en quant li toca.

7. No apar.

8. Fa ha vèurer.

9. Plau a sa magestat.

10. Plau a sa magestat.

11. Sa magestat és servit no·s fassa novedad en açò.

12. Plau a sa magestat que lo relador haja a declarar dins quoranta dies lo que serà de justícia sobre la exceptió de guiatge o mala captura opposada y que si passats los quoranta dies no havia declarat, perda lo salari del offici de tots los dies que tardarà més a declarar, y se entenga en les causes criminals y no civils.

13. Plau a sa magestat.

14. Plau a sa magestat que·s guarde lo capítol de les Corts de mil sinch-cents trenta-quatre que comensa "Que moltes voltes".

15. Plau a sa magestat, exceptats los lladres, bandolers, assassinos, //849v// incendiaris, sacrílegos y homicidas voluntaris.

16. Plau a sa magestat

17. Sa magestat és servit que quant se fasan edictes y crides generals, segons és acostumat, en tal cars la evocació de les causes de exequció de dites crides y edictes generals al Real Concell sols se fassa contra los ordinaris reals y barons que·s provarà ésser negligents o renitents en la exequció de dits edictes eo crides y no contra los altres, exceptades les causes de vitualles e altres que de sa naturalesa són concistorials.

18. Plau a sa magestat que, tota hora que alguna persona serà en la presó, no·s puga fer *laudamentum curie* en sos béns y que si essent fet dit *laudamentum curie* contra alguna persona, aquella se presentarà dins la presó y serà scrita en lo llibre dels presos, cesse en tot la exequció del dit *laudamentum curie* contra los béns de qui serà posat en los càrcers reals de sa magestat o de son lloctinent general.

19. Sa magestat és servit que·s serve lo Capítol de Cort segon de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-set fins a la conclusió de les primeres Corts y si lo pres serà ecclesiàstich se serve lo acostumat.

20. Sa magestat és servit que·s guarde lo acostumat y que lo capítol segon del any sexanta quatre sia porrogat fins a la conclusió de les primeres Corts.

21. Plau a sa magestat ab què en la tatxa entrevinguen ab lo ordinari los concellers, cònsols, pahers, procuradors o jurats de les universitats, respectivament.

22. Plau a sa magestat adverteix-se que·n lleven les paraules preeminents.

850r// 23. Plau a sa magestat.

24. Plau a sa magestat y que la depositària sia de crida y nomenadora per sa magestat.

25. Plau a sa magestat en les causes que seran fins a sinquanta lliures tant solament y no en les majors.

26. Plau a sa magestat ab que en la decretació se diga per lo canceller o regent la cancelleria *constito de appellatione et sentencia lata in causa majori decem librarum* y que lo demés se remeta al relador.

27. Plau a sa magestat.

28. Plau a sa magestat.

29. Plau a sa magestat.

30. Plau a sa magestat.

31. Plau a sa magestat.

32. Plau a sa magestat.

33. Plau a sa magestat que a una llegua més amunt de Leyda, a la part de Alguayre, no·s pugan fer arroços.

34. Plau a sa magestat.

35. Plau a sa magestat.

36. Plau a sa magestat.

37. Plau a sa magestat moderant la pena que no sia de tot lo deute, sinó en cars que lo deute no excedís deu lliures y que, en cars que excedís, sia la pena sols deu lliures.

38. Plau a sa magestat.
39. Plau a sa magestat.
40. Plau a sa magestat, que·s continue la paraula abans que publique la provisió.
41. Sa magestat manarà tenir lo compte que·s deu o la calitat dels presos y delictes, encarregant al lloctinent general y altres officials reals que·scusen aserca //850// de assò tots abusos o agravis.
42. Plau a sa magestat, si ja lo official real no tenie altre orde en scrits del relador o jutge en la causa.
43. Plau a sa magestat, no essent la causa evocada al Real Consell o feta regalia ans del rompiment de les treves.
44. Plau a sa magestat que·s serven dits capítols com en ells està contengut juxta sèrie y tenor de aquells, llevats tots abusos.
45. Sa magestat és servit que lo Real Concell y doctors de aquell y altres jutges se hajen en lo examen dels testimonis ab lo mirament que convé a fer-se justícia, sens agravi de les parts y revocats tots abusos.
46. Plau a sa magestat.
47. Plau a sa magestat.
48. Plau a sa magestat.
49. No apar que se admeta per lo que convé a la bona administració de la justícia.
50. Plau a sa magestat.
51. Plau a sa magestat ab què intervingue lo balle general o lloctinent en aquella stació. *Idem quod in precedenti*.
52. Plau a sa magestat.
53. Plau a sa magestat.
54. Plau a sa magestat.
55. Plau a sa magestat.
56. Plau a sa magestat.
57. Plau a sa magestat.
58. Plau a sa magestat.
59. Plau a sa magestat ab que en lo que toquen a les aygües intervingue lo balle general o lloctinent general en aquella stació.
851r// 60. *Idem quod in precedenti*.
61. Plau a sa magestat.
62. Plau a sa magestat.
63. Plau a sa magestat.
64. Plau a sa magestat.
65. Plau a sa magestat.
66. Plau a sa magestat ab los subiectes a purgar taula ab tal que y haja jutges de taula y hajen publicada aquella.
67. Plau a sa magestat.
68. Que·s guarde la dita Constitució llevats tots abusos
69. Plau a sa magestat.
70. Plau a sa magestat.
71. Plau a sa magestat.
72. Plau a sa magestat.

73. Plau a sa magestat que no·s fassa *laudamentum*, sinó en los casos per Usatges de Barcelona.

74. Plau a sa magestat que dure fins a la conclusió de les primeres Corts.

75. Sa magestat ho manarà provehir com més convinga al bon aposento dels convocats en Cort.

76. Plau a sa magestat que les tortures *post latam sentenciam* no·s fassen sinó en los casos y delictes exceptats de dret.

77. Plau a sa magestat que per haver donat a menjar a bandolers ningú no sia pres sens provisió de jutge feta en scrits y que, essent a la presó, se publique la enquesta dins lo mateix temps que se ha de publicar en les enquestes ordinàries.

78. Sa magestat manarà advertir a son lloctinent general que en lo fer de les regalies tinga molt mirament, llevats tots abusos.

851v// 79. Plau a sa magestat, ab que la terna la presenten al lloctinent general per a que lo lloctinent general de aquells o de altres prenga los que li parexerà per a enviar la terna a sa magestat.

80. Plau a sa magestat.

81. Plau a sa magestat que cada hu per a provisió de sa casa y família pugue comprar les vitualles que haurà menester sens altra llicèntia ni albarà y que contra los agabelladors se procehesca ab rigor que de justícia haja lloch.

82. Plau a sa magestat.

83. Sa magestat manarà que no·s fassen abusos.

84. Plau a sa magestat.

85. Plau a sa magestat que tinga en dita casa la Audiència, quant estarà obrada decentment, a conexensa de sa magestat o son lloctinent general.

86. Sa magestat y manarà provehir com més convinga a la bona administració de la justícia.

87. *Ut in precedenti*.

88. Sa magestat manarà que les informacions se reben per persones idònees y sufficients.

89. Plau a sa magestat.

90. Plau a sa magestat que los alguatzirs no puguen substituhir, sinó que en absència o impediment de aquells son lloctinent general puga anomenar altres com han acostumat.

91. Sa magestat, attès que en les Corts de sexanta-quatre, per les rahons contengudes en los capítols de les dites Corts, apparegué convenir la erectió del Consell Criminal y aquell perpètuament separar del civil y per la experiència se és vist que per dita separació //852r// en la Audiència civil, se han despedides moltes més causes que hans se despedien, com se és vist per lo balans de deu o vint anys abans ab los de aprés de aquella, no obstant que diga lo contrari, y en lo Consell Criminal per lo semblant se han despedides moltes més causes que·s despedien abans y aquelles ab més descussió y examen que abans se podia fer, no és de parer ni apar convenient a la bona administració de la justícia revocar la dita Constitució de erectió y separació perpètua dels dits concells, emperò per lo inconvenient que·s representa per voler los del criminal passar al civil per alguna major ganància y per lo que molt d'ells aprés que són pràtichs són provehits per al consell, seria més convenient que

allí se envellissen y no·s mudassen quant són més necessàries en los officis; sa magestat, per obviar a dit inconvenient que·s poria seguir, serà servit de attorgar y consentir que de assí havant no·s fassa promoció dels doctors del Concell Criminal dels que en sdevenidor seran promoguts al dit Concell Criminal per al Concell Civil sinó fos per a offici de regent o altre major puga, emperò e li sia lícit dels del civil passar en lo criminal, ab tal emperò que lo salari dels del criminal sia igual o major del salari y guanyables ordinaris del Concell Civil, per ser just que los qui hauran servit en cosas de tanta importància com se tracten en la Audiència criminal sian agraviats ab menor salari y advocats que molt aprés entraran en lo concell sian prefferits. Plau a sa magestat que·s fassen tres sales del civil y que sien de sinch doctors en cada sala, y per a dit effecte //852v// se cree un lloch de doctor per al civil de modo que sien tretze doctors y ab lo canceller y regent la cancelleria sien quinze, los quals se partesquen en dites tres sales: en la una de les quals presidesca lo canceller, en l'altra lo regent la Cancelleria y en la terça lo més antich doctor de aquella; y al doctor que de nou se ajustarà al civil se done lo mateix salari que als doctors; y no·s fasse novedad en lo Concell Criminal com està dit.[347]

93. Plau a sa magestat que·s guarden les Constitucions.

94. Sa magestat és servit que·s guarde en açò lo stil y costum que fins ara y ha hagut.

95. Plau a sa magestat.

96. Plau a sa magestat que les causes menors de tres-centes lliures per calitat de pobresa, pupil·laritats, viduïtats y religió no puguen ésser evocades a la Real Audiència.

97. Plau a sa magestat en les causes y al temps que apparrà al relador de la causa o a la Audiènçia Real.

98. Plau a sa magestat fins a quantitat de cent lliures y no més.

99. Plau a sa magestat que ninguna causa feudal ni emphiteoticària de capbrevació en la primera instància se pugue evocar a la Audiència Real per calitat de pobresa, viduïtat o pupil·lar edat de qualsevol cantitat que sia, ab tal que si dins tres llegües del lloch ahont serà la cosa que se tracta y haurà doctor graduat en cànones o en lleys que puga ésser assessor o jutge se haje de cometre la causa a ell y no a persona que no sie graduada.

100. Plau a sa magestat que los ordinaris denuncien los processos //853r// per mostrar que se à conclòs en aquells en les causes de primera instància y que feta dita denunciatió no·s puga evocar a la Real Audiència ab calitats de pupil·laritat, viduïtat o pobresa.

101. Plau a sa magestat.

102. Plau a sa magestat.

103. Plau a sa magestat.

104. Plau a sa magestat.

105. Plau a sa magestat.

106. Plau a sa magestat.

107. Plau a sa magestat.

347. Del 91 passa al 93.

108. Plau a sa magestat.

109. Plau a sa magestat.

110. Plau a sa magestat que guarden les Constitucions sobre assò disposants, reservant a arbitre al lloctinent general y als presidents precehint alguna justa causa; has de advertir que·s lleven de la Constitució de la paraula "y destituidesquen" fins a "suppliquen per ço" *exclusive.*

111. Plau a sa magestat servat lo que·s dit en lo capítol precedent.

112. Plau a sa magestat.

113. Plau a sa magestat.

114. Plau a sa magestat.

115. Plau a sa magestat.

116. Plau a sa magestat.

117. Plau a sa magestat.

118. Plau a sa magestat ab que sia sols fins a tres-centes lliures.

119. Plau a sa magestat y que lo mateix se serve en los processos de lliquidacions, majors delliberacions y executions.

853v// 120. Plau a sa magestat y que la reservació y compartiment dels notaris se fassa segons serà ordenat per los presidents.

121. Plau a sa magestat.

122. Plau a sa magestat.

123. Plau a sa magestat.

124. Plau a sa magestat.

125. Plau a sa magestat.

126. Sa magestat mana que·s despedesquen dites causes ab la maior brevedat que·s pugue, de manera que·s veja en la expedició la differència de causes sumàries a plenàries.

127. Plau a sa magestat.

128. Plau a sa magestat.

129. Plau a sa magestat.

130. Plau a sa magestat.

131. Plau a sa magestat.

132. Plau a sa magestat.

133. Plau a sa magestat.

134. Plau a sa magestat.

135. Plau a sa magestat.

136. Plau a sa magestat entenent tot lo sobredit en les parts solament a les quals és llícit supplicar de la sentència diffinitiva profferidora.

137. Plau a sa magestat.

138. Plau a sa magestat y que lo mateix sia en les causes de primera instància.

139. Plau a sa magestat.

140. Plau a sa magestat.

141. Plau a sa magestat.

854r// 142. Plau a sa magestat que se serve la Constitució del any mil sinch-cents y tres, capítol vint-y-hu, y que la disposició de aquella se entenga fins en dos-centes lliures tant solament.

143. Plau a sa magestat.

144. Plau a sa magestat que·s guarde lo capítol vint-y-dos del rey don Ferrando lo segon en la primera Cort de Barcelona, comensant "Poch valrria" en lo títol "De observar Constitucions".

145. Quant als excessos personals que·s pretén haver fet los inquisidors, sa magestat pren a son càrrech de acabar ab lo inquisidor general que envie persona convenient per a verificar-los y constant de aquells se fassa cumpliment de justícia.

146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154. També sa magestat offereix que procurarà ab lo inquisidor general que la concòrdia del any mil sinch-cents sexanta-vuyt se guarde per part dels inquisidors, fent-se lo mateix per la dels naturals de Cathalunya y que sobre la differència y difficultat que y ha hagut y ha en tràurer de Cathalunya la decleració de a qui toca lo conexement de la causa o causes en que no·s conformen lo regent y inquisidor més antich, se remediarà donant-se orde com les Constitucions se guarden y las dos jurisdictions conserven lo que·ls toca, fent-se dins Cathalunya la declaració de a qui toca la causa y si parrà que ab major brevedad se execute lo que està dit *hoc* y encara se remedien altres coses que parexerà advertir, voldrà la present Cort senyalar persones que vagen a Madrid a tractar ab lo inquisidor general, sa magestat serà servit que las nomenen y ajudarà ab molt bona voluntat a que·s prenga lo assiento //854v// que serà més convenient al servey de nostre Senyor, conservació de la jurisdictió real y bé universal de Cathalunya y dels d'ella com ho merexen tan bons y leals vassalls de la prudència y bon enteniment dels quals confia sa magestat que entendran se'ls concedeix en açò lo que conforme a la brevedad de la partida se pot fer y per a que per més assegurar la observança de la dita concòrdia y del demés que·s concerterà serà per ventura necessari que se'n fasse Constitució, lo qual no·s pot fer ara de present per haver-se de tractar y comunicar tot ab lo inquisidor general. Sa magestat és content que si a la Cort apar bé aquell apunctament, anomenen y depunten persones que presenten la dita Cort y que per an aquest fet y no altre, ningú tinguen la matexa facultat que vuy té la present Cort y en tal cas sa magestat senyalarà persona que representant la sua real, junctament ab la dita Cort, puga approvar y passar per Constitució la dita concòrdia y lo demés que com està dit se assentarà y concertarà en respecte del que toca a la inquisició, per quant per ninguna altra cosa han de tenir poder ni facultat y aquest exemplar no·l puguen tràurer ni al·legar en consequència en ningun temps per a tractar de coses semblants.

155. No ha menester decretació perquè és prohemi.

156. Plau a sa magestat en quant li toca y que sien servats los breus apostòlichs.

157. Plau a sa magestat en quant li toca y és disposat per los breus apostòlichs.

158. Plau a sa magestat en quant li toca y que per llevar tots inconvenients que los presos per dit breu estiguen en una //855r// instància, que a despeses del General de Cathalunya se fasse en los càrcers comuns de Barcelona.

159. Plau a sa magestat en quant li toca que·s guarden les disposicions dels Breus apostòlichs.

160. Sa magestat ho encarregarà al bisbe de Gerona.

161. Sa magestat en quant li toca és servit que lo comissari del Breu fassa lo que per tenor dels Breus y dret li serà permès y no més.

162. Plau a sa magestat en quant li toca que·s guarden los breus apostòlichs y la observança que d'ells se ha tinguda.

163. Plau a sa magestat que lo guany que·n resultarà se partesca en tres parts: les dos per al Hospital General de Barcelona y l'altra tercera part per a monestirs de monjes de la matexa ciutat.

164. Plau a sa magestat.

165. Sa magestat, offerint-se las vaccacions de les iglésies y beneficis, tindrà molt particular memòria del que li supplica.

166. Plau a sa magestat reservant-se la nominació de dit offici per a si.

167. Plau a sa magestat, exceptat en crim fragant, que en tal cas sens assistència puga entrar en qualsevol casa.

168. Plau a sa magestat.

169. Plau a sa magestat.

170. Plau a sa magestat fins a deu testimonis.

171. Plau a sa magestat, y que la nominació de dit archiver la fassa sa magestat.

172. Plau a sa magestat, exceptat que durant la vida de don Pedro y de don Henrrich de Cardona en dita governació no puguen tractar ni decidir-se les causes del duch ni de la duquessa de Cardona.

855v// 173. Plau a sa magestat.

174. Plau a sa magestat.

175. Plau a sa magestat.

176. Plau a sa magestat.

177. Plau a sa magestat.

178. Plau a sa magestat que en los casos contenguts en lo dit capítol acudan al llochtinent general, lo qual haja de fer executar lo dit capítol.

179. Plau a sa magestat.

180. Plau a sa magestat y que·s lleve lo prohemi de la Constitució perquè opposada la exceptió per lo pare no s'és declarat tal.

181. Plau a sa magestat.

182. Plau a sa magestat.

183. Plau a sa magestat que les Constitucions de Cathalunya y los dits capítols del rey don Martí sien guardats, llevats los abusos.

184. Plau a sa magestat que si algú ab carta del lloctinent general vindrà ahont serà lo dit lloctinent general, sia guiat fins a tant que ell haja demanada llicència o lo lloctinent general li haurà donada ab còngruo temps per anar-se'n a sa casa.

185. Plau a sa magestat.

186. Plau a sa magestat.

187. Sa magestat intercedirà ab sa sanctedad per a que sobre assò provehesca lo que més convinga al bé de aquesta sancta casa.

188. Plau a sa magestat, revocats tots abusos.

Tenor autem replicationum et acceptacionum preinsertis decretacionibus per tria brachia per modum //856r// *suplicationis factarum ad chalendarium trigesime diei mensis novembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, talis est*.

Sacra, catòlica, reial magestat.

Los tres braços de la present Cort General del Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, havent vist les decretacions per vostra magestat fetes als capítols per ells a vostra magestat presentats, besen les reals mans de vostra magestat per la mercè los ha fet en ells y particularment accepten les decretacions per vostra magestat fetes als capítols 1, 3, 6, 9, 10, 13, 16, 18, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 38, 39, 44, 46, 47, 48, 50, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 69, 70, 71, 72, 74, 80, 82, 84, 85, 89, 93, 95, 96, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 143, 164, 165, 166, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 182, 185, 186, 187, 188 y perquè ab la brevedad del temps y moltes occupacions de vostra magestat se ha entès que alguns del capítols més importants per la bona administració de la justícia, bé y tranquilitat dels dits Principat y Comtats no han pogut ser advertits per vostra magestat com convenie a son real servey y benefici dels poblats en aquells, ans per haver vostra magestat comès les decretacions de dits capítols no són estades fetes com de la real clemència y benignitat de vostra magestat se spere. Per ço y altrament, quant humil y encaridament poden, suppliquen a vostra magestat sie de son real servey manar //856v// que sien habilitades, reformades y millorades les decretacions fetes en los capítols infrascrits ja presentats; ço és, en lo capítol segon, perquè altrament ab la distinctió de la decretació feta y prefixió de temps de un dia natural se restreny molt la libertat ecclesiàstica y no és provehit als inconvenients y preiudicis que se han seguit; e la del sinch, per quant ab tants resquisits se augmentarien los gastos a las universitats que són pobres y axí cessarie lo effecte del supplicat; y en lo capítol vuyt, que no és estat decretat per lo benefici de les universitats, se supplica sie vostra magestat servit manar-lo decretar com se supplica; e la del onze, perquè en cosas de justícia no apar just que los que no són doctors tinguen vot, ni fassen número, no havent-hi paritat; e la del dotze, perquè lo crim donat al jutge és molt llarch y en gran detriment del pres y la pena del jutge és molt poca; y la del quatorze, pus lo que·s demana és en exequció del capítol devuyt del any mil sinch-cents trenta-quatre; y en la del quinze, sie vostra magestat servit manar llevar aquelles paraules "bandolers y homicides voluntaris"; y la del denou, perquè és just y ab ell se provehirà molts agravis y abusos que són estats fets en la Capitania General; y la del vint, perquè és conforme equitat y justícia; y en la del vint-y-quatre, sie vostra magestat servit ajustar que los tals depositaris hagen de donar ydòneas fermances ab obligació de persones y béns y que la Constitució se entenga tant solament en les ciutats, viles y llochs reals; y la del vint-y-sinch, per quant és obviar a les appel·lacions cavilloses; e la de trenta-hu, perquè és en exequció de les Constitucions en aquell mencionades y·n convé a la decisió de les causes //857r// dels ordinaris.

33. E la del trenta-tres, plàcia a vostra magestat millorar que almenys tres llegües més amunt de Leyda, a la part de Alguayre, y una llegua a l'altra part de Segre, no·s puguen fer arroços.

40. E la del quoranta, per llevar molts inconvenients.

41. E la del quoranta-hu, per ser així com se demane de justícia.

[42]. E la de quoranta-dos, per llevar abusos, los quals no·s llevaven ab la decretació.

[43]. E la de quoranta-tres, ser cosa justa.

[45]. E la de quoranta-sinch, per los abusos que·s fan tant ab dos testimonis de offensa com los de deffensa.

[51]. E la de sinquanta-hu, sia vostra magestat servit ajustar que la intervenció del balle general o son lloctinent sie tant solament en llochs reals y que en aquell no puga pendre dieta.

[52,59,60]. E la de sinquanta-dos, sinquanta-nou y sexanta se supplica lo mateix que en lo precedent.

[66]. En la de sexanta-sis, suppliquen a vostra magestat manar llevar aquelles paraules "ab tal que y hage jutges de taula" y hagen publicada aquella per lo que la tardança de provehir los jutges de taula podria causar dany.

[68]. En la de sexanta-vuyt, sia vostra magestat servit concedir la pena, puix apar justa la Constitució.

73. En la del setanta-tres, perquè és la declaració dels Usatges y molt convenient que y hage lley certa en semblants lloaments de cort.

76. E la del setanta-sis, per llevar extorcions y per la salut de les ànimes, axí del reos com dels jutges.

77. E la del setanta-set, per la difficultat que tenen dites //857v// cases de resistir.

78. E la de setanta-vuyt, perquè és cosa injusta fer procehiments contra algú si no constant dels delictes de aquell.

79. E la de setanta-nou, suppliquen a vostra magestat sie servit manar llevar aquelles paraules "o de altres" per quant altrament seria cosa inútil fer terna.

[83]. E la de vuytanta-tres, per llevar contencions.

[86]. E la del vuytanta-sis, perquè serà millor administrada la justícia quant millor seran los officials.

[87]. E la del vuytanta-set, perquè appar sufficient número.

[88]. E la del vuytanta-vuyt, per lo molt que convé sien persones approvades las que han de rebre la tal informació.

[90]. E la del noranta, perquè ja restarà sufficient número.

[91]. E la del noranta-hu, perquè de la nova creació y separació que·s féu del Concell Criminal han redundat molts danys en lo present Principat, dels quals en part vostra magestat és estat informat ab los memorials dels agravis presentats y també perquè essent com és la separació del Concell Criminal temporal y duradora tant solament fins a la conclusió de les presents Corts, no concedint-se per vostra magestat la forma de la expedició y commissions de les causes civils y criminals, com està supplicat, restava gran confusió en los negocis y administració de la justícia, majorment que ab altra Constitució que ara de nou se presente a vostra magestat se supplique per a la forma que se ha de tenir en la decisió de les causes criminals.

[92]. E en la noranta-dos, per les rahons en los sobredits //858r// capítols refferits.

[94]. E en la del noranta-quatre, perquè lo vot del jutge sia líbero.

[97]. E la del noranta-set, perquè convé molt per la breu expedició de les causes.

[110]. E la del cent-deu, perquè importe per la expedició de les[348] causes de obres y perquè la present Constitució és exequció de les altres en las quals faltave la pena.

348 *A continuació, ratllat,* altres.

[111]. E la del cent-y-onze, per las matexas rahons que són dites en lo precedent capítoI.

[126]. E la del cent vint-y-sis, perquè tinguen breu y cert termini en lo de les causes.

[142]. E la de cent quoranta-dos, per llevar de gastos als poblats en lo present Principat, maiorment que lo supplicat en la present Constitució ha obtingut la vila de Perpinyà per les matexes rahons y majors, apar se ha de concedir a tot lo present Principat.

[144]. E la del cent-quoranta-quatre, perquè de aquesta redunda la observança de les Constitucions, las quals si no són servades no pot ser ben governat lo present Principat, ni los poblats en aquell poden viure ab pau y quietut.

145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154. Inquisició.

E quant als capítols 155, 156, 157, 159, 160, 161, 162, //858v// puix a vostra magestat li ha apparegut ésser just los dits capítols, suppliquen sia servit intersedir ab sa sanctedad perquè vulle concedir y approvar aquelles.

[158]. E la del sinquanta-vuyt, sia vostra magestat servit concedir com se ha supplicat e intercedir ab sa sanctedad perquè vulle approvar y confirmar-lo.

Rèplica de la Cort.

Inquisició.

145-154. Quant a la decretació dels capítols cent quoranta-sinch fins a la del capítol cent-sinquanta sinch exclusive, en lo que vostra magestat nos fa mercè pendre a son càrrech de acabar ab lo inquisidor general que envie persona convenient per a fer justícia sobre los agravis personals, suppliquen a vostra magestat sie servit acabar que almenys dins quatre mesos aprés de la conclusió de les presents Corts se fassa nominació de la dita persona y aquelles comense dins dels matexos dita visita contra los inquisidors y sos ministres, y aprés publicació y exequció de aquella dins vuyt mesos immediadament següents en la ciutat de Barcelona; y en quant vostra magestat nos fa mercè de offerir que procurarà ab lo inquisidor general que la mençionada concòrdia eo provisió del any mil sinch-cents sexanta-vuyt se guarde per la part dels inquisidors, fent-se lo mateix per los naturals de Cathalunya, offerexen los tres brassos de la dita Cort acceptar, com de present accepten dita provisió, ab tal emperò que en lo capítol primer que parle del número dels familiars se digue que en los llochs de quatre-cents fochs puguen los inquisidors crear fins a quatre familiars tant solament y en los que seran de menys de quatra-centes fins en dos-centes, dos tant solament y en los altres que són //859r// de menys de dos-centes, entre tots no puguen crear més de quoranta en tot lo Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, repartidors entre tots los llochs que seran menors de dos-centes fochs com apparrà als dits inquisidors. Y que no puguen ésser familiars ni comissaris del Sanct Offici rectors, ni altres tenint cura de ànimes, ni religiosos súbdits. Exceptats més havant lo capítol quoranta-sis que comense "Ítem, per excusar de dita provisió", lo qual tracte de la manera y forma que ha de tenir la declaració de contenció de jurisdictió, en lloch del qual suppliquen a vostra magestat sie servit nomenar de present persona en lo present Principat per a declarar les causes de contenció en cas de discòrdia entre lo inquisidor més antich de una y lo reverent canceller o altres officials de part altra, lo qual tercer en la declaració y pro-

cehiments de les causes de contenció hage de procehir en la manera, forma y termini que proceheix lo canceller en les causes de contentió de jurisdictió, de tal manera que passat lo termini de trenta dies si no serà feta declaració, sia vist ésser declarat en favor del jutge secular o ordinari ecclesiàstich y feta la dita nominació, donant vostra magestat obra ab effecte que lo dit inquisidor general accepte y fassa guardar los presents capítols que ara se suppliquen, se scusarà la nominació de persones, pus restarà Constitució y concòrdia, feta la qual sie traduhida en nostra llengua vulgar y en forma de Constitució.

167. E la del cent sexanta-set, perquè no·s fassa perjudici als poblats de la ciutat de Leyda.

[178]. E la del cent setanta-vuyt, per quant lo llochtinent general no·s trobarà present en totes les parts ahont convindrà.

859v// [183]. E la del cent vuytanta-tres, per ser cosa molt justa y de que se han seguit molts agravis per no estar axí tant clarament ordenat.

[184]. E la del cent vuytanta-quatre, sie vostra magestat servit manar llevar de les paraules que comensen "Fins a tant fins" fins a la fi. E més, suppliquen los dits tres braços sie vostra magestat servit manar borrar del qüern de les Constitucions a vostra magestat presentades lo capítols quart comensant "E perquè", y lo capítol deset "Ítem, com per Constitucions" y lo capítol vint-y-hu, "Ítem, més suppliquen", y lo capítol trenta-set "Per llevar lo abús", y lo capítol quoranta-nou "Per quant", y lo capítol vuytanta-hu "Com sie prohibit" y lo capítol cent sexanta-tres "Attenent", *et licet, etc. Altissimus etc*.

Tenor aliquorum capitulorum secundo loco sue regie magestati aut dominis tractatoribus, die trigesima novembris eiusdem anni a nativitate Domini millesimi quingentesimi octuagesimi quinti, pro parte dictorum trium brachiorum presentatorum, prout in dicto stamento militari fuit relatum, prout superius in presenti processu apparet, es[t] seriei huiusmodi.

CLXXXVIIII. Ítem, plàcia a vostra magestat que dels doctors de les tres sales en la expedició y votar de les causes criminals se guarde aquest orde, que de dos en dos mesos, dos de cada sala, comensant del més antich per son torn, cada·l dia jurídich de les dos hores fins a las sinch passat mig jorn de Sanct Miquel de setembre fins al primer //860r// dia de maig y de les tres hores fins a las sis del primer de maig fins al dit die de Sanct Miquel, se hajen de ajunctar en lo lloch que per lo llochtinent general de vostra magestat los serà deputat ab los tres jutges de cort y hoyt de ells la relació dels processos y altres coses concernents a les causes criminals, y tots nou ab lo regent la cancelleria donen son vot y parer com los apparrà ésser de justícia a ffi y effecte que les dites causes criminals ab madur concell y breu expedició, com convé al servey de Déu y bona administració de la justícia, sien despachades, observant en tot y per tot lo disposat per Usatges de Barcelona, Constitucions de Cathalunya, Capítols y Actes de Cort y altres lleys de la terra. E si algun doctor de aquella qui tocarà lo torn serà suspecte a la part o altrament impedit, sie en lloch de aquell applicat un altre de la matexa sala, so és, aquell a qui tocarà lo torn següent, de manera que sempre lo dit número dels votants sie cumpilt. E que sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

CLXXXX. Per quant experiència evidentment hage mostrat per descuyt o negligència dels scrivans de manament, és a ssaber, per no assistir ells y tenir les mans com són obligats en los negocis judiciaris los notaris reals, sos substituts, donen moltes voltes mala expedició y fan mals tractes a les parts y negotians que tenen negocis en llur poder extorquint de aquells sal[a]ris inmoderats. E de la matexa manera és molt cert y notori que los notaris que com ha substituts de dits scrivans de manament van fora per exequtions //860v// de sentènties reals, lletres de reclam y altres provisions reals fan també moltes extorcions y vexations a les pobres parts exequtades, anant moltes vegades dits notaris y altres ministres que van per effecte de dites exequtions sens llicèntia com tenen obligació, aportant-se'n dos y tres y més negocis, sens rellevar dietas ni gastos a les parts exequtades, ans bé exhigint ordinàriament de cada una d'elles íntegrament totes les dietes com si anaven per un sol negoci; y volent les parts donar quexa dels excessos y extorcions los són estades fetes per anar dits notaris latitant no poden haver justícia, ni rahó d'ells, ni dels scrivans de manament davant del canceller, ni regent la Cancelleria y de cansades les parts han de dexar de prosseguir sa justícia. Per tant, per obviar a tants grans danys, fraus y excessos, supplica la present Cort a vostra magestat sie de son real servey ab llohatió y approbatió de la present Cort que, remoguts dits abusos, de assí al devant los scrivans de manament hagen a portar dites causes en nom seu propri y ells fer lo exercisci personalment, axí en les causes civils com criminals, y en totes instàncies y expositions de reclams y altres negotis se evocaran a la Real Audiència sens comanar dites causes a dits notaris sos substituts. E en cas que les acomanen, dits scrivans de manament sien tinguts y obligats de tots los danys, extorcions y altres interessos peccuniaris que dits substituts hauran causat e donat a las parts y pagar-ho promptament ab declaració, la qual haie de fer lo canceller o regent la cancelleria; e la //861r// matexa forma se tinga ab los notaris scriuen les causes criminals en los salaris demasiadament e indeguda exigits.

CLXXXXI. Ítem, per obviar als abusos que fins assí se són fets y·s fan per los llochtinents y capitans generals contra lo líbero commerci en concedir certes llicènties per poder navegar lo ferro de les costes de Cathalunya en altres regnes de vostra magestat; y per rahó de dites llicènties lo qui té lo sagell de vostra magestat en Cathalunya ha innovat de fer pagar un nou vectigal de quatre diners per lliura, conforme al valor de les mercaderies, o prestar cautió, contravenint directament a les Constitucions de Cathalunya en molt gran dany dels poblats en dits Principat y Comtats navegar y extraure aquells per als regnes de Nàpols, Sicília y altres de la Corona de Aragó sens impediment dels lloctinents y capitans generals o de altre qualsevol jutge, cort o persona, salvo que hage de demanar llicèntia al balle general de Cathalunya o procurador real dels Comtats de Rosselló y Cerdanya y en dita ballia y procuratió real respectivament prestar cautió com han acostumat.

CLXXXXII. Com per no ésser-se obtingut lo beneplàcit de vostra magestat no se sia imprimida la recopilació de les Constitucions de Cathalunya, la qual fonch ab tot effecte acabada per les persones elegides per vostra magestat y per los tres staments del present Principat, inseguint la disposició del Capítol de Cort vint-y-quatre de les Corts per vostra magestat celebrades en la ciutat de Barcelona del any mil sinchcents sexanta-quatre, ans per //861v// ésser-se perduda segons se entén la còpia que

per los deputats del present Principat fou tramesa a vostra magestat fermada de totes les sis persones eletes y tanbé perquè ab la nova impressió se puguen insertar les Constitutions y Capítols de Cort que en la present Cort serà vostra magestat servit ab llohatió y approbatió de aquella statuhir y ordenar que·s reveia y en quant menester sia de nou se fassa la dita recopilatió de Constitucions, segons ab dit Capítol de Cort y ab Constitució feta per vostra magestat l'any mil sinch-cents sinquanta-tres, capítol segon, està disposat, supplica a vostra magestat la present Cort que per exequtió de dita Constitutió y Capítol de Cort sie de son real servey ab la decretació de la present Constitució fer nominació de tres persones, les quals junctament ab les persones de micer Onofre Pau Çellers, en drets doctor, canonge y syndich de la Seu de Barcelona per lo bras ecclesiàstich, miçer Joan Cella per lo bras militar e micer Nicolau Frexanet per lo bras real, nomenades, fassen la dita recopilatió col·locant aquelles sots còngruos títols y resecant les supèrflues y corregides, segons que ab dita Constitució y Capítol de Cort està disposat. E noresmenys li plàcia ab llohatió y approbatió de la present Cort statuhir y ordenar que feta dita recopilatió y lliurada de aquella una còpia al lloctinent general de vostra magestat y altra als deputats de Cathalunya, fermada de mà pròpria de les persones eletes per a que resten perpètuament recondides en los archius reals y de la Deputatió, puguen los deputats del present Principat fer imprimir dita nova recopilatió sens altra consulta de vostra magestat.

862r// Prohibitió dels pedrenyals.

CLXXXXIII. Considerant los grandíssims danys que en lo Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya han causat los archabussos, pedrenyals y specialment los petits, vulgarment nomenats pistolets, y que ja per nós són estats no sols prohibits, però enchara reprobats y en altres regnes, com a arma proditòria, falsa y no utilosa per a la guerra, maligna e indigna de nom de arma, foragitats y ab gravíssimas penas prohibits com la qualitat de arma tant proditòria mereix, volent los tres staments de les presents Corts provehir a tants homicidis proditoris y altres grandíssims desastres que per lo ús dels pedrenyals se són seguits y porien majors seguir-se, statuhim y ordenam ab approbació y consentiment de la present Cort que lo ús de tots los archabussos, pedrenyals ésser a tota persona de qualsevol grau, stament o condició que sie prohibit com ha arma reprobada proditòria y inútil para la guerra y falsa, de tal manera que ningú en lo present Principat, de qualsevol stament, grau o condició que sie y qualsevol exemptió o privilegi pretenga ni pretendre puga, encara que sie commisari o altre official real o de la sancta inquisitió o familiar de aquell Sant Offici o de la Capitania General o del General y deputats de Cathalunya o dels alcaldes y seca o de la Sancta Cruzada o qualsevol altre que pretengue per privilegis o altre dret qualsevol poder portar armes prohibides y reprobades, pugue portar-lo, ni tenir en sa casa, ab scièntia y patièntia sua, //862v// ni en altre lloch algú, públich o secret, sots las penas següents, so és, las personas militars o que gosen de privilegi militar sots pena de deu anys de desterro en Itàlia o en alguna isla anomenadora per sa magestat, y si a cars rompia lo tal militar o qui gosarà de privilegi militar, li sie augmentada y doblada la pena del dit desterro altres deu anys; y si serà plebeo natural dels regnes de vostra magestat a pena de deu anys de galera; y si serà stranger, ço és, francès ho gascó, a pena de mort natu-

ral. Las quals penas en ningunes de dites persones se pugue commutar, composar ni remetre per lo lloctinent general de vostra magestat o per lo portantveus de general governador, ni per altres officials reals o de barons ab la modificatió en lo següent capítol contenguda, la qual Constitució sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

CLXXXXIIII. E per quant los pedrenyals curts, y que lo canó d'ells no té tres palms, per la deffenció de la terra són del tot inútils y com és dit és arma tant proditòria y mala que en ninguna manera se deu lo ús de dits pedrenyals curts suffrir ni allergar, suppliquen los tres brassos a vostra magestat li plàcia ab llur lloatió y approbatió statuhir y ordenar que dins un mes aprés de la conclusió de les presents Corts se haie la prohibitió y reprobatió dels dits archabussos, pedrenyals curts, ab veu de pública crida en totes les ciutats y viles que són cap de vegueria, publicar y significar ab tot lo contengut en lo pròxim precedent capítol y en aquest y en los altres que·s //863r// seguexen y parlen dels dits pedrenyals, donant sols temps de dos mesos a tots los qui tenen archabusos, pedrenyal curt, y mancho de llargària lo canó de ell de tres palms, que, com dit és passats los dits dos mesos sots las matexas penas en lo precedent Capítol contengudes, no·l puguen portar ni tenir com en lo capítol precedent és dit, de tal manera que, passat lo dit termini, *ipso facto* encorreguen en dites penes los qui·ls portaran o tindran, encara que lo hajen desfet y tret de la caxa com la intentió de la present Cort sie que ningun vestigi dels dits pedrenyals curts pugue restar en los dits Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya.

CLXXXXV. Y perquè lo gran número dels pedrenyals que en lo present y ha en Cathalunya y són de tres palms o més de llargària, fins que los poblats en los dits Principat y Comtats se puguen provehir de archabussos de metxes llarchs de quatre palms y mig, com convé a la deffenció dels dits Principat y Comtats del incurs dels enemichs, suppliquen los dits tres brassos a vostra magestat sie statuhit y ordenat ab llur consentiment y approbació que los qui tenen los dits pedrenyals que lo canó d'ells és llarch de tres palms o més los puguen retenir sens encórrer en pena alguna per temps de dos anys comptadors del die de la conclusió de les presents Corts y durant los dits dos anys se puguen provehir com dalt és dit de archabussos de metxa, y passats los dits dos anys, se puguen provehir com dalt és dit de archabussos de metxa y passats los dits dos anys portant-los ho //863r// tenint-los en sa casa en la forma que dalt en los altres capítols està dit o altre lloch públich ho secret encorregan en las ditas penas com en lo precedent capítol és dit.

CLXXXXVI. Ítem, perquè ninguna scusa de ignorància puga haver en los qui tindran los dits archabussos, pedrenyals de tres palms ho més llarchs y per més reduhirlos a la memòria que en tota manera los han de deixar y que sien dins los dits dos anys tots abollits, plàtia a vostra magestat statuhir y ordenar ab llohatió de la present Cort que, un mes abans que los dits dos anys se acaben, lo llochtinent general de vostra magestat en la ciutat de Barcelona y en son cars lo portantveus de general governador y en tots los altres caps de vegueries los veguer hagen de fer publicar una crida notifficant a tothom generalment de qualsevol grau, stament ho condició que sie que dins un mes se cumplen los dos anys de poder retenir los archabussos, pedrenyals llarchs passat lo que més serà procehit contra los qui·ls tindran y contra los mestres que·ls adobaran, conforme al statuhit y ordenat per los precedents y següents capítols.

CLXXXXVII. Ítem, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar ab lloatió y approbatió dels dits tres brassos que qualsevol mestre que aprés de la publicatió de las ditas cridas farà pedrenyals curts o llarchs de nou o canó, caxa ho pany y clau per algun archabús, pedrenyal curt encorrega en la pena sobredita de deu anys de galera, com dalt és dit per als naturals dels regnes de vostra magestat, y si seran strangers, so és, francesos o //864r// gascons, de mort natural, y lo qui adobarà dits canons, caixas, panys per a dits archabusos, pedranyals curts encorrega en pena de ser posat en galera y servir al rem a vostra magestat per temps de sis anys, y la matexa pena de deu anys de galera y de mort natural respective com dalt està dit encorreguen los mestres qui passats los dits dos anys fabricarà de nou pany, canó, caxa o clau per a qualsevol archabús, pedranyal de qualsevol llargària, y respectivament tanbé los qui adobaran caxa, canó o pany per als dits archabussos, pedrenyals llarchs, passats los dits dos anys encorregan en pena de sis anys de galera.

CLXXXXVIII. Ítem, més plàcia a vostra magestat, ab lloació y approbació de la present Cort, statuhir y ordenar que si algun mestre veurà ho sabrà que li aporten adobar archabús, pedrenyal reprobat, caxa, pany o e canó, tantost que la reprobatió puga tenir exequtió, és a ssaber, que sie passat lo temps de dos mesos per als curts y de dos anys per als de tres palms o més, hage de tenir-se envers si lo tal archabús, pedrenyal reprobat o lo canó, caxa ho pany y portar y manifestar-lo en la ciutat de Barcelona al advocat fiscal de vostra magestat y en altra ciutat, vila o lloch dels dits Principat y Comptats al official ordinari o de baró, sots pena de galera per a sinch anys.

CLXXXXVIIII. Per quant aprofitaria poch que fossen estades fetes tant sanctas y justes ordinacions y prohibitions fetes per al bé y quietut de aquest Principat y Comtats si los jutges y officials ordinaris fossen negligents //864v// en exequtió d'elles, plàtia a vostra magestat statuhir y ordenar ab lloatió y consentiment de la present Cort que si los officials, axí reals com de barons, seran negligents en executar la reprobació dels dits archabussos, pedrenyals y les penes sobredites incidesquen en pena de desterro dels presents Principat y Comtats per a tres anys de ésser privats de tots officis, axí reals com del General y de ciutats y viles dels presents Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, en la qual encorreguen *ipso facto* y no·ls puga ésser en manera alguna remesa.

CC. Són estats tants los excessos de mals, robos, assassinaments y altres enormes cassos se són fets y perpetrats per los lladres aquadrillats y no aquadrillats en lo present Principat de Cathalunya, Comtats de Rosselló y Cerdanya, sens may haver-se pogut donar orde sufficient a la total expulsió de aquells per molt que sie procurat ab censures ecclesiàstiques per virtut del *motu proprio* dit dels bandolers, presumint-se per virtut de aquell moltes persones porien ésser caygudes en moltes censures en perill de ses consciènties, cosa tant convenient y necessària al servey de Déu y de vostra magestat y al bé y utilitat pública dels dits Principat y Comtats que moguts de dits excessos y la quració de ànimes y del molt dany que los dits lladres causen als drets de la Generalitat de Cathalunya, suppliquen per ço los tres brassos plàtia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la present Cort, statuhir y ordenar que lo advocat y procurador fiscals de vostra magestat en los presents Principat de Cathalunya y //865r// Comtats de Rosselló y Cerdanya sien obligats al mancho de quatre en qua-

tre mesos fer relació per ells o per tercera y auctèntica persona en lo concistori dels deputats de Cathalunya ab un memorial auctèntich y que per ell conste dels lladres que en Cathalunya se trobaran en aquella hora, y plenària informació dels latrocinis per ells comesos, y junctament del nom y cognom de cada hu de aquells, per a que constant de cada hu de aquells delictes, nom y cognoms, hagen segons la qualitat de aquells manar fer crides públiques ab les quals se fasse talla de les persones dels tals lladres, donant per cada hu de aquells que no seran cap de quadrilla, presos y vius aportats en los càrcers reals de la ciutat de Barcelona, lo que aparexerà als deputats fins a cent lliures. Y si acàs lo dit lladre o lladres en la forma demunt dita pres o presos y viu o vius aportats en los càrcers de Barcelona fos o fossen cap de quadrilla, que per aquells se done de les pecúnies del General fins en dos-centes lliures; y si cars serà que los dits lladres seran morts y no portats en Barcelona vius, sinó lo cap de aquells, sia aquell tal cap vindrà ab les proves necessàries del jutge ordinari en lo territori del qual lo tal serà mort o altra bastant y real prova, essent en cas lo tal mort fora lo dit Principat y Comptats, se done per lo tal cap de pecúnies del dit General, si serà de lladre cap de quadrilla, fins en cent lliures y si a cars no u serà, se donen fins en sinquanta lliures. Y par a més corroborar la dita determinació de Corts y perquè ab més prestesa sortesca lo fi y effecte //865v// desigat, supplica la present Cort a vostra magestat sie de son real servey statuhir y ordenar que si a cars serà que algun lladre matave o prengués altre lladre constant ab plena prova la tal captura o mort que lo tal lladre qui l'altra lladre haurà pres o mort, a més del premi dalt destinat sie perdonat de tots los delictes que lo tal haurà comesos des del dia serà stat cridat per enemich de vostra magestat y processat de regalia per crim de lladronici algú o de mort feta anant aquadrillat junctament ab altres lladres; dels altres emperò cassos o delaturas que abans de dits delictes haurà comesos, no se entenga perdonat ni remès de aquells y haurà instància de part formada de tercera persona per llevar totes danyosas cauthelas, ab tal que lo lladre homicida del altre lladre no fos cap de quadrilla, com en tal cars la voluntat de vostra magestat no sie perdonar-li ningun delicte, y que la present Constitució sie duradora fins a les primeres Corts.

CCI. Ítem, plàcia a vostra magestat que les pragmàtiques que per la contribució de la fortificatió de les obres de Perpinyà y de Roses per vostra magestat despedides, les quals són en notable dany y preiudici del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, sien revocades.

CCII. Per quant lo crim nefando de sodomia és enormíssim devant Déu y tots los faels cristians, y per breu impetrat per lo emperador don Carlos de immortal memòria, pare de vostra magestat, està comesa la conexensa y càstich d'ell en los regnes de la Corona //866r// de Aragó als inquisidors de la herètica y apostàtica pravitat *acumulative*, emperò ab sos jutges ordinaris als qui de ells en la causa prenen, plàtia a vostra magestat ab lloatió y aprobatió dels tres brassos statuhir y ordenar que prevenint en la conexensa los dits inquisidors contra algun pres per ells per lo dit crim, axí en la deffensa com en la offensa, ab intervenció de un doctor del Real Consell, y provehint en dit cas com se proceheix en altres casos ordinaris fora del crim de heretgia ab publicatió del nom y cognom de testimonis, y donant-se sentència contra lo tal criminós ab vot y parer decisiu de aquell doctor y tres altres del dit Real Consell que vostra magestat nomenerà en consultors del Sanct Offici per la

qual se hage de fer relaxatió al bras secular, sie la tal sentèntia exequtada sens haverse de fer nou procés, ni recensir los testimonis perquè lo tal criminós sie punit y castigat segons sos mèrits y no se fasse lo que vuy los inquisidors fan, que los reos de tan enorme crim condempnen a galera tant solament per no haver de fer la relaxació al bras secular, de hont se segueixen molts inconvenients que per la vilesa y enormitat del crim no·s poden explicar.

CCIII. Ítem, plàcia a vostra magestat ab lloatió y aprobació de la present Cort statuhir y ordenar que les causes de extraxions de officis y de administracions de aquells de les ciutats, viles o llochs reals, com són de botigues de forment y obres, vehedors, mostasaffs, clavaris o altres officis per dites universitats comanats y de confraries y altres qualsevol tocants a la conexensa //866v// y administració dels concellers, pahers, procuradors, cònsols, jurats de dites ciutats, viles o llochs y també de imposicions no puguen, per calitat de pobresa, viduïtat o miserabilitat de qualsevol quantitat o summa que sien, evocar en la primera instància a la Real Audiència, revocat lo capítol segon de les Corts del any mil sinch-cents quorantaset en quant sobre la evocatió de les dites causes dexava a arbitre al lloctinent general y Real Consell.

CCIIII. Per llevar contentions supplique a vostra magestat la present Cort que ab llur approbació y consentiment plàcia statuhir y ordenar que les fermes de dret, recorsos que·s interposaran per los provincials de procehiments fets per capitans generals o sos ministres y officials al lloctinent general y Real Audièntia sien admeses o admesos quant al article de la jurisdictió, la qual se haia de declarar haver lloch ho no dita ferma de dret o recors per tres doctors: un de cada sala, lo més antich y ab lo canceller si serà causa civil, y ab lo vicecanceller y en son cars regent la Cancelleria, si serà causa criminal; lo qual article de jurisdictió hajen declarar los sobredits dins deu dies aprés de instuhit lo procés, lo qual se haja de instruhir si serà dins la vegueria dins vint dies precisos y peremptoris, y que lo Capità General y sos ministres y officials, presentades les lletres o cartells citatoris e inhibitoris hagen de parar encontinent la exequtió de sos procehiments si ja la tardança de la exequtió //867r// de aquells en les causes civils no havie de causar algun dany molt notable, y que la present Constitució sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

CCV. Per obviar als abusos y danys que de tràurer cavalls dels presents Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya han redundat, supplica a vostra magestat la present Cort, que ab llur aprobatió y consentiment, limitant la Constitutió del rey en Jaume segon en la segona Cort de Barcelona, capítol dezè, li plàcia statuhir y ordenar que ninguna persona de qualsevol grau ho condició que sia no puga tràurer de dits Principat y Comtats per a passar en lo regne de França ningun cavall de mida de set palms o més, ans si algú o alguns seran trobats passar cavalls de tal mida en França dins spay de una llegua de la ralla perdan lo tal o tals cavalls, los quals sien de qui·ls haurà pres dins dita llegua y per tal delicte sien perpètuament deportats en una isla per vostra magestat o per son lloctinent general nomenadora, sens speransa de ser composats y en la matexa pena incorreguen aquells contra los quals serà plenament provat que hauran tret y passat en dit regne algun cavall de la dita mida y que la present Constitució sie duradora tant solament fins a la conclusió de les primeres Corts.

CCVI. Ítem, plàcia a vostra magestat ab llohatió y approvació de la present Cort innovar los Capítols de Cort primer del any mil sinch-cents quoranta-set que comensa "Per la justícia regnen los reys" és conforme tanbé lo que al dit Capítol de Cort fonch ajustat per la //867v// Constitució feta per vostra magestat en les últimes Corts en la ciutat de Barcelona, mil sinch-cents sexanta-quatre, celebrades, capítol dos, que comensa "Ítem, com en la Cort General" y que lo temps de quatre mesos prefigits en lo dit capítol per a rebre testimonis y altres proves y informations sobre las acusations, si donades seran, o denuntiations, si donades seran, sie allergat a temps de sis mesos y que lo visitador per vostra magestat enomenador haje de proseguir en la visita fins a sentènçia diffinitiva, *inclusive* dins lo present Principat o en lo lloch ahont lo llochtinent general de vostra magestat o en absència sua lo portantveus de general governador se trobarà, ab vot y parer decisiu de quatre doctors per lo dit visitador elegidors, los quals sien dels tres regnes de Aragó y lo lloctinent de vostra magestat hage en son nom proferir les sentènties ab vot dels dits visitador y quatre doctors. En tot lo demés sie guardada la forma en dit Capítol de Cort contenguda y que vostra magestat nomene lo dit visitador dins dos mesos aprés de la conclusió de les presents Corts y que assò sie durador fins a la conclusió de les primeres Corts. Plau a sa magestat que lo capítol de la visita del any quoranta-set sie innovat y durador fins a la conclusió de les primeres Corts y que lo temps sie sis mesos per la offensa y sis per la deffensa y en lo que toca a la nominació de dit visitador la farà sa magestat dins dos mesos com se supplica.

Capítol de Cort 27.

Com per la experiència se vejan los fraus que·s fan de cada·l dia en lo pagar las dècimas y primícias //868r// dels fruyts que Nostre Senyor Déu done en les terres, e per obviar a la perditió de les ànimes dels qui oblidats de llur salut cometent dit frau e greu pecat, com sie de dret statuhit dècimes y primícies deure ésser degudament e sens frau dadas y pagadas, tota dilació e frau cessant, suppliquen per ço los brassos ecclesiàstich y militar en la present Cort congregats plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar que de ací al davant en los presents Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya les dècimes y primícies de forment, ordi y civada, faves y altres grans puguen los senyors, als quals dites dècimes e premícies pertanyen, axí ecclesiàstichs com seculars, rebre e ho delmar ho exhigir en garba, servada la consuetut en la quota de pagar aquells. E que les dites garbes no puguen ésser tretes del camp sens que no sien comptades devant lo senyor o col·lector de dites dècimes y primícies e si molts seran, devant la major part de aquells e si iguals seran, devant lo hu de ells o altre per ells. E si per tot lo die assignat lo senyor de les dècimes y primícies o altri per ell no aniran a vèurer, comptar y assenyalar les dites garbes, davant dos hòmens caps de família de la parròchia o terme, los quals sens frau testefiquen al senyor de la dècima o primícia la veritat. E si per alguns serà contrafet al present capítol, sien tinguts y reputats *ipso facto* per fraudadors de dites dècimes y primícies e incorreguen *ipso facto* en las penas que de dret estan imposades als fraudadors de aquelles, no llevant per so en cas de dret permès la exequció als bisbes e ho llurs officials y vicaris generals procehir axí per censures contra los contrafahents, //868v// com altrament, y que los jutges y barons e qualsevol officials hagen ha procehir contra los delinqüents, conforme dret y justícia. Plau a sa magestat.

Decretum traditum seu delatum pro parte regie magestatis in presenti brachio militari in quodam papiri foleo scriptum, quod quidem decretum ego dictus notarius in presenti processu inserui, prout hic est videre:

Constitutió criminal.

LXXXXI. Sa magestat, enchara que here sa voluntat que per la bona administració de la justícia convenrria que restàs lo Concell Criminal ab la forma que fins assí de las Corts de l'any sexanta-quatre ensà se havia servat, ab la additió que en la decretació feta en lo present capítol se havie ordenat, emperò per lo molt se li ha supplicat per los tres braços de que se lleve lo Concell Criminal, desijant sa magestat dar-los contento, serà servit que sie llevat lo dit Concell Criminal que per millor expedició de les causes axí civils com criminals se erigesca una tercera sala en la qual sien posats sis doctors y que en dita tercera sala se tracten tant solament les causes civils de la tercera instàntia; y que per les causes criminals se creen y nomenen tres jutges de cort, los quals fassen tots los processos y instruescan aquells y per votar y dicidir los dits tres jutges de cort se juncten ab los doctors de la tercera sala y ab aquells refassen y despedescan totes les causes criminals, y que en dita tercera sala presidescan lo regent quant se tractaran les causes criminals junctament ab lo advocat //869r// fiscal, lo qual puga ésser hu dels sis y en sa absèntia o impediment lo més antich y quant se tractaran les causes de la tercera instàntia hage de presedir lo més antich; y que los dits tres jutges de cort hagen de anar tots los després dinar en los dies jurídichs a la presó y allí estar tres hores, és a ssaber, del primer de maig fins al derrer de setembre de les tres fins a les sis y del primer de octubre fins al darrer de abril de las dos fins a las sinch, a effecte de exhigir las depositions e instruhir processos y lo demés que convindrà; y que lo consell se hage de tenir per les causes criminals al de matí e a les hores que·s té lo concell civil y que un die part altre los doctors de dita tercera sala, los després dinar en casa del lloctinent general tres hores, ço és, las matexas que se ha dit dels tres jutges de cort que han de estar en la presó, y ultra de això hagen de tenir uberts los studis les hores que los altres doctors del concell són obligats, exceptats los dies que tindran concell los després dinar que no hagen de ubrir, sinó de la una a las dos, y en lo de matí com en los demés doctors de les altres sales, y sa magestat nomenarà per a dita tercera sala los que li aparexerà més convenir, prenent-ho del criminal que vuy són o del civil, y de los del criminal que seran assumpts per a la dita tercera sala o per les altres retinguen la auctoritat y prerogativas que vuy tenen y la matexa ancianitat y prerogativa retingan los del criminal que vuy són si restaran per jutges de cort; volem per sa magestat que en cas que algú ho alguns de dits tres jutges de cort fossen impedits o absents del lloch hont se celebrarà la Real Audiència, en lloch de aquell o aquells, hagen de fer son exercisci los més nou o més nous de dita tercera //869v// sala, los quals noresmenys continuen entretant les causes civils de dita tercera sala. E més, vol, fassen que quant se seguirà dubte si alguna causa serà civil o criminal se guarde lo Capítol de Corts del any sexanta-quatre . E més, vol sa magestat que los doctors de la dita tercera sala sien iguals ab lo salari ab los doctors de les altres dos sales, donant-se'ls per lo General de Cathalunya tot lo que muntarà las terças dels salaris ordinaris y guanyables dels doctors de les dues altres sales del civil, fahent-los-ne en cada terça particular compte. Y més, que tot lo statuhit per diverses Constitucions, axí en lo poder y auctoritat, cas de absèntia

y de impediment, per lo qual se'ls hagués de dar adjunct, se serve y se entengue ser statuhit ab estos doctors de la tercera sala e que sia constituhit per als tres jutges de cort un competent salari pagador per lo General de Cathalunya. E més, serà servit sa magestat sia augmentat lo salari al canceller, regent la Cancelleria y doctors de la Real Audiència y que la present Constitució quant a la erectió nova de dita tercera sala y forma de dicidir les causes criminals y civils de tercera instàntia sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

Die prima mensis decembris, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, fuerunt tradite in presenti stamento decretationes infrascripte et sequentes pro parte sacre catolice et regie magestatis:

Decretations a la rèplica feta per los tres braços

2. Que lo temps assenyalat de un die, sien tres dies.

870// 5. Que los concellers, pahers o jurats puguen nomenar un metge y un apothecari, los quals ab lo prothomèdich o son substitut puguen fer lo contengut en lo capítol y en la decretació.

8. No y ha què mudar.

11. No y ha què mudar.

12. No y ha què mudar, sinó que com en la primera decretació deye quaranta dies, en aquesta diga trenta dies.

14. No y ha què mudar.

15. Lleve's la paraula "bandolers" y en lloch de "homicides voluntaris" diga "homicides acordats y apensats".

19. Que·s serve lo que és de dret quant a les persones ecclesiàstiques y no y ha què mudar en lo demés.

20. Plau a sa magestat que si per nou delicte se exequtarà manlleuta, primer se fassa la exequtió en los béns del principal si·n tindrà y faltant aquells en lo de les fermances, si ja que en los actes les fermances no·s fossen obligats de presentar-lo per delictes passats y sdevenidors.

24. Ajuste-s'i que los tals depositaris hagen de donar ydònees fermances ab obligatió de persona y béns y aquesta Constitució se entenga tant solament de les ciutats y viles reals.

25. Allargue's fins a cent lliures y que sie duradora fins a les primeres Corts.

31. No y ha què mudar.

33. Digues llegua y mija.

40. No y ha què mudar.

43. No y ha què mudar.

45. No y ha què mudar.

870v// 51. Ajuste-s'i que sie tant solament en los llochs reals y que no puga guanyar sinó una dieta de stada.

52. Ja està provehit en lo precedent.

66. No y ha què mudar.

68. Ajuste-s'i ab tal que se entenga havent passat sis mesos sens tenir jutge de taula.

69. No y ha què mudar.

73. No y ha què mudar.
76. No y ha què mudar.
78. No y ha què mudar.
79. No y ha què mudar.
83. No y ha què mudar.
86. No y ha què mudar.
87. No y ha què mudar.
88. No y ha què mudar.
90. No y ha què mudar.
91. Ja està decretada.
92. Ja està.
94. No y ha què mudar.
97. No y ha què mudar.

[1]10. Plau a sa magestat revocant tots abusos reservant a arbitre a la real persona sola y no de son lloctinent general de manar expedir les causes que li apparrà més convenir.

[1]11. Plau a sa magestat revocant tots abusos, reservant a arbitre a la real persona sola y no de son lloctinent general de manar expedir les causes que li parrà més convenir.

[1]26. No y ha què mudar.

[1]42. No y ha què mudar.

871r// [1]44. No y ha què mudar, però sa magestat serà servit que·s porrogue lo capítol de la visita fet en l'any quoranta-set en fins a la conclusió de les primeres Corts.

145 fins en 155 *exclusive*, és del Breu Apostòlich. Sa magestat procurarà ab tota instànsia ab lo inquisidor general tinga cumplit effecte lo que·s supplica tocant a la visita y que cerca les llimitacions o declaracions que·ls demanen fora de la provisió del any sexanta-quatre y tanbé en lo que toca a la nominatió de tercer, haguera folgat sa magestat de poder pendre resolutió, axí per parer-li bé lo que sobre assò se li adverteix y·s supplica, y axí offereix de tractar-ho ab lo inquisidor general tant prest com sa real persona arribarà a Madrid y farà que en lo sobredit se done als naturals de aquest Principat y Comtats la satisfactió que merexen tant bons y fels vassalls; y torna sa magestat a dir que si par a solicitar, advertir e informar de tot lo sobredit y que en exequció de assò no y haja dilació, voldrà lo Principat enviar una o dos personas a despeses del General, ne rebrà sa magestat servey perquè no·s differesca posar en exequtió lo que ha offert, e sos súbdits y vassalls ni se'ls dexe de guardar sa justícia per falta de persones que no la donen entendre.

155 fins 167 exclusive és del Breu Apostòlich.

167. No y ha què mudar.

178. No y ha què mudar.

183. No y ha què mudar.

184. `A's de ajustar aprés de la paraula "donada" o que lo tal cridant ab lletra del lloctinent general de son propri //871v// motiu sens haver demanada llicèntia ni haver-la donada lo lloctinent general se'n anàs del lloch ahont residiria lo virey, perquè en tal cars no li dure lo guiatje, sinó lo temps que còmmodament haurà menester per a tornar a sa casa.

4. Que·s borre.
17. Que·s borre.
21. Que·s borre.
37. Que·s borre.
49. Que·s borre.
81. Que·s borre.
163. Que·s borre.

Tenor vero decretationum per suam regiam magestatem, prout in dicto brachio seu estamento fuit relatum, secundo loco factarum et in dicto brachio delatarum ad chalendarium prime diei mensis decembris eiusdem anni a nativitate Domini millesimi quingentesimi octuagesimi quinti, sich se habet:

Decretations a les Constitutions últimes.

190. Que quant als salaris se guarden les Constitutions llevats tots abusos y los contrafahents sien castigats.

191. Que·s guarde les Constitutions sobre assò disposants.

192. Plau a sa magestat, dins de un mes sa magestat nomenarà las tres personas per sa part y en falta de alguns dels nomenats per la Cort, los deputats de Cathalunya puguen nomenar-ne altres y lo mateix sa magestat en respecte dels nomenats per sa part.

872r// 193. Plau a sa magestat.

194. Plau a sa magestat.

195. Plau a sa magestat, reservant-se que passats dits dos anys puga provehir lo que convindrà al bé de la terra.

196. Plau a sa magestat.

197. Plau a sa magestat.

198. Plau a sa magestat.

199. Plau a sa magestat.

200. Plau a sa magestat.

201. Sa magestat manarà que se'ls guarde sa justícia.

202. Sobre lo pecat nefando. Plau a sa magestat.

Tenor vero replicationum et acceptationum proxime incertis decretationibus secundo loco factis per tria brachia Cathalonie per modum supplicationis factarum ad chalendarium tertie diei mensis decembris eiusdem anni a nativitate Domini millesimi quingentesimi octuagesimi quinti, talis est:

Sacra, catòlica, reial magestat.

Los tres brassos de la[349] Cort General del present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya besen a vostra magestat ses reals mans per la mercè los ha feta en provehir y decretar les Constitutions per dits tres brassos a vostra magestat presentades y particularment accepten les decretacions fetes sobre les rèpliques dels capítols 5, 12, 15, 24, 25, 43, 51, 52, 68 y la del 69 que era ja estat acceptada 77, 91, 92 ab la extinctió del Consell Criminal y erectió de la tercera sala ab igual salari dels doctors de //872v// aquella ab les altres dos sales y als jutges de

349. *A continuació, ratllat,* present.

cort que·ls sie donat lo salari de sinch-centes lliures a cada hu com fins avuy han tingut los doctors del Real Concell Criminal tan solament y no sie crescut als altres en dita decretació mençionats y les dels capítols 47, 110, 111, 126, 142 y les del 146 fins 154 *inclusive;* y anomenar-se han persones per a solicitar tant solament lo que vostra magestat los ha fet mercè de offerir que acabarà ab lo inquisidor general y 190, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201 y perquè són certs vostra magestat lo ha de fer mercè com té acostumat, humilment supplican a vostra magestat sie de son real servey manar revèurer, millorar y habilitar les decretacions dels capítols 19, 20, 73, 76, 78, 86, 87, 94 y també manar sien borrats los capítols 2, 8, 11, 14, 31, 33, 40, 45, 66, 79, 83, 88, 90, 183, 191, lo que tindran a particular merçè de vostra magestat. *Que liceat, etc*.

Et demum, decretationes tertio loco per dictam sacram, catolicam, regiam magestatem, prout in dictis tribus stamentis fuit relatum, facte sunt que sequntur:

Decretatió a dos capítols últimament dats a sa magestat.

Que lo Capítol de la Visita del any 47 sie innovat y durador fins a la conclusió de les primeres Corts y que lo temps sia sis mesos per a la deffensa y sis per a la deffensa[350] y en lo que toca a la nominatió de dit visitador la farà sa magestat dins dos mesos com se li supplica.

Plau a sa magestat per obligacions y deutes sdevenidors y que·n sien exceptats deutes reals y fiscals, deutes de General de Cathalunya y de administració de qualsevol universitats.

873r// Decretacions a la rèplica.

19. No y ha què mudar.

20. No y ha què mudar.

73. Plau a sa magestat que contra persona presa en los càrcers no·s puguen fer *laudamentum curie*, contra persona no presa aquella se posarà e farà servir e en los càrcers reals del lloch ahont residirà lo Real Consell, cesse en tot la executió de lo dit *laudamentum curie* contra los béns de aquells que serà posat en la presó e que ningun *laudamentum curie* se puga fer sinó llegit lo procés en concell e feta conclusió en aquell.

76. No y ha què mudar.

78. No y ha què mudar.

86. No y ha què mudar.

87. No y ha què mudar.

91. Plau a sa magestat concedir la extinctió del Consell Criminal y erectió de la tercera sala y nominatió dels tres jutges de cort; ab que lo salari de cada hu dels doctors de la dita tercera sala nova sie tant quant muntarà lo salari y guanyables de cada hu dels doctors de les dues sales antigues cada·ny; y que de assò se li fassa compte y pagament de diners del General de Cathalunya cada terça sens que los doctors de les dos sales antigues tinguen que fer part de sos guanyables als de la terçera sala nova.

94. No y ha què mudar.

350. Repeteix defensa.

873v// Sacra, catòlica, reial magestat.

Considerant los poblats en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya com ha obedientíssims y fidelíssims vassalls de vostra magestat los grans beneficis y mercès que han rebut de la presèntia de vostra magestat en aquests seus Principat y Comtats y per contrari los molts agravis, danys y periudicis que en absèntia de vostra magestat (maiorment essent estada tant llarga) han rebut y rebian cada dia per alguns dels lloctinents generals de vostra magestat, doctors de son Real Concell y Audièntia y altres officials y ministres en violatió dels Usatges de Barcelona, Constitutions de Cathalunya, Capítols y Actes de Cort, privilegis, usos y costums dels dits Principat y Comptats ab molt justes rahons y causes per lo gran amor que tenen a vostra magestat, han desijat sa real presèntia y supplicat ab diverses cartes y embaxades fos vostra magestat servit fer-nos mercès, les quals speram molt certes, com de tant potentíssim cathòlich benigne y clementíssim príncep rey y senyor nostre tenim experimentat; més encara, per posar orde en la administratió de la justícia y reduyr los abusos y excessos fets a son degut estat y orde, perquè de assí al davant no·s fassen semblants agravis ni perjudicis, los quals són tants y de tant pes y consideració que quant fossen fets a persones christianes //874r// hagueren confiadament recorregut a vostra magestat prometent-se tot amparo y deffensa com de príncep tant christià y tant zelós de la justícia y rectitud, y encara que la presentatió dels presents y altres memorials de agravis se haja de fer a vostra magestat dins de la iglésia de sancta Maria de la present vila de Monçó, ahont és lo lloch per vostra magestat assignat porà[351] celebrar les Corts, les quals vostra magestat nos fa mercè de tenir y celebrar a estos sos Principat de Cathaluya y Comtats de Rosselló y Cerdanya y no en altra part fora de aquella, emperò per la malaltia de vostra magestat e indispositió de tarçanes, per las quals és estat necessari haver de sagnar a vostra magestat tres vagades y donar-li purga y fer-se altres remeys y moltes pregàries y orations públiques a Nostre Senyor Déu, axí en la present vila de Monçó com en tot lo present Principat y Comtats, perquè fos servit per sa misericòrdia restituir a vostra magestat la perfecta salut, y axí per ésser molt manifest y notori lo impediment de malaltia que de present té vostra magestat, per la qual és impedit poder-se trobar en dita iglésia perquè en ella se pogués fer a vostra magestat dita presentatió, per quant si ab aquest fret anava vostra magestat personalment en ella serie posar en perill la salut y vida de vostra magestat que tant importa per al servey de Déu, bé, repòs y quietut de la christiandat y de sos regnes y stats y specialment de aquests sos Principat y Comptats. Per ço, los tres braços de les dites Corts, perquè·s puga passar havant a la expedició y conclusió de aquelles, ab expressa emperò protestació que lo present acte y coses en aquell contengudes no puguen en sdevenidor ésser trets en conseqüència y exemplar, ni per aquell los sia //874v// fet ni engendrat preiudici algú ni pugan ésser obligats, constrets ni forçats fer semblants presentacions de memorials a vostra magestat, ni a sos successors en estes o altres Corts, sinó estan personalment en lo lloch assignat per a tenir y celebrar aquelles y ab altres salvetats y protestacions necessàries y opportunes de llur pròpria y mera voluntat y per les causes demunt dites y no altrament. Perquè en lo sobredit puga vostra magestat més complidament provehir y manar

351. *Per* per a.

reparar, resarcir y restituhir los danys y agravis fets a tot lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya y als particulars poblats en aquells, presenten a vostra magestat per ara aquest memorial de alguns de dits agravis, en la conexensa, examinatió y declaració dels quals quant humilment poden supplican a vostra magestat los tres braços del present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya sia de son real servey procehir sens acistèntia ne interventió de les persones per qui y ab consell dels quals són estats fets, y en tot y per tot administrar-los compliment de justícia per observansa de les generals Constitucions y lleys del dit Principat y Comtats, les quals és estat vostra magestat servit per sa benignitat y clemència jurar y manar, que per tots sien inviolablement observades.

Agravis fets per inquisidors y officials de la Inquisitió.

Encara que los inquisidors apostòlichs contra la herètica y apostàtica pravitat des de son principi //875r// tinguessen sa jurisdictió limitada en les cosas tant solament de la fe y no puguessen entremetre's *active* ni *passive* de altres causes ni negocis, noresmenys entenent en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya quant importava al servey de Déu y benefici de la terra que lo dit offici de la Sancta Inquisitió fos auctoritzat y respectat per tots, en les Corts celebrades en la present vila de Monçó en l'any mil sinch-cents y dotze y mil sinch-cents y vint se acontentaren los dits Principat y Comtats de concentir que als dits inquisidors los fos concedida major jurisdictió ab çerta concòrdia feta ab auctoritat del inquisidor general qui leshores hera, lo qual fonch aprés ab auctoritat apostòlica per la sanctedat del papa Leó dècimo confirmada, y aprés per los inquisidors del present Principat, assenyaladament per lo inquisidor Lloazes, promesa y jurada servar. E no obstant que la dita concòrdia és molt rahonable y feta ab molt gran acort y conciderati6, los inquisidors, que de aprés són estats per acquirir sa major jurisdictió y usurpar a vostra magestat y altres officials ecclesiàstichs y de barons la sua, han recusat de prestar lo dit jurament que en lo introyt de son offici conforme a dita concòrdia tenien obligatió prestar, y han fets molts y diversos actes gravatoris no sols a la dita concòrdia, sinó també a moltes Constitucions, Capítols y Actes de Cort y altres privilegis del present Principat en coses que ni directa ni indirecta toquen a la fe, assenyaladament essent com són tant importants al servey de vostra magestat, benefici y conservatió de tot aquest Principat los drets e actió del General, //875v// per la qual són estats servits los predecessors de vostra magestat concedir tota la jurisdictió per dites coses y dependents y emergents de aquelles *privative,* abdicant de si y de sos officials tot son poder, com se veu per diversos privilegis, Constitutions, Capítols y Actes de Cort refferits y confirmats per lo cathòlich rey don Ferrando segon en les Corts de Barcelona, any mil sinch-cents y deu, capítol sis, comensant "Los tres staments o braços", y per altres també per vostra magestat confirmats en les Corts de Monçó de l'any mil sinch-cents quoranta-set, capítol set, comensant "Per los Capítols y Actes de Cort". Yessent estat los predecessors de vostra magestat de gloriosa memòria per sa benignitat y clemència servits de contribuyr en dit dret, com està disposat per lo rey Ferrando primer en la Cort de Barcelona, capítol quart, comensant "Ítem, senyor", sots títol de "Vectigals", confirmada per lo rey Joan segon en la Cort de Monçó, capítol quinze,

comensant "Ítem, senyor molt excel·lent", sots títol de "Revocattió del destrenyament de Tortoza" y per altres molts privilegis y capítols, lo que és estat també ab auctoritat apostòlica concedit y confirmat per papa Climent setè, comprenent en aquell totes les persones ecclesiàstiques, exceptada tant solament la persona de sa sanctedat, com també per moltes Constitucions Generals confirmades per lo rey Ferrando segon en la Cort de Barcelona any mil quatre-cents vuytanta-hu, capítol quoranta-quatre, comensant "Declarant noresmenys" està expressament disposat, no han duptat dits inquisidors pretendre que ells y sos officials y familiars estaven exemps de la solutió y prestatió de dits drets.

876r// Y volent posar en execution sa pretenció, Guillem Terrena, nunti del Sanct Offici en la vila de Perpinyà, recusà pagar lo dit dret al General de certa quantitat de estany y altres coses havia portades de França, lo que sabent dits deputats volent ab los remeys de justícia que acostumen de compellir aquell a la prestació y solutió de dits drets per los inquisidors qui leshores heren y sos officials, los foren fets tals y tants d'estorps, quals y quants vostra magestat diverses voltes és estat informat, impedint que no exhigissen sos drets y capturant als officials del General y als officials reals qui donaven assistència, concell y ajuda als deputats, y promulgant censures contra los deputats, estant per dit effecte exercint son offici y volent attentar de arrestar aquells y fent altres agravis y preiudicis dels quals se han causat grans danys, despeses y gastos a la Generalitat y a tot lo present Principat.

Continuant dites pretensions, portant un aguazil de dit Sanct Offici uns presoners per mar, entrant per lo portal de Barcelona, no volgueren manifestar ni pagar lo dret del General de les coses que portaven per rahó de les quals se devia, ans tirant de les spases feren vàlida resistència als officials qui per la exactió del General estaven en dit portal, y lo que pijor és, mesclant-se ab dit alguazil Francesch Suro, qui no hera familiar y aportave certes coses que devien dret al General, los dits officials de la inquisitió destorbaren que los de la Deputatió no exigissen dit dret.

Passant certa roba del bisbe de Cartagena per lo present Principat, la qual devia dret al General, per exemir-se //876v// de pagar aquell feren dits inquisidors que mossèn Antoni Joan Argemir, prevere, familiar del Sanct Offici, ab vara alta acompanyàs la dita roba y enviant los deputats sos officials per a cobrar los drets que heren deguts al General, volent en la vila de Martorell executar la commissió dels deputats, los fonch feta per dit Argemir molt gran resistèntia, de que se seguí notable scàndol y desllustre a dits tribunals.

Procehint lo deputat local de Perpinyà a execution contra un tauler del General per certs deutes del General, dits inquisidors, ab occasió de que una pessa de terra del dit tauler estave obligada a un familiar del Sanct Offici, impediren ab excomunications y altres procehiments la dita execution en notable torp dels deutes del General.

Fent los deputats de Cathalunya contra sos officials visita, lo qual conforme al capítol quinze, comensant "Perquè los capítols", de les Corts de mil sinch-cents quorantados, tenen obligatió de fer per descàrrech de son offici en lo principi del trienni, foren impedits per los inquisidors de prosseguir aquella contra alguns officials de la Deputatió, los quals eran familiars, del Sanct Offici pretent que dits deputats no podien prossehir contra familiars, encara que haguessen delinquit en son offici en molt gran dany dels drets y jurisdictió del General.

Més havant feren y publicaren certes crides dits inquisidors, de les quals se seguiren molt grans danys y torps als drets del General y molts altres inconvenients en dany y preiudici de aquell, assenyaladament //877r// perquè foren causa dita que los deputats no pogueren exhigir los deutes dels collidors estant en perill de perdre's y per ço de fet perderen moltes quantitats.

Ítem, los inquisidors no sols se han usurpat la jurisdictió dels deputats, sinó també la de vostra magestat y dels officials ecclesiàstichs y de barons, evocant totes les causes *active et passive*, axí en civil com en criminal, a son concistori, de què ha redundat molt gran agravi y perjudici als poblats en lo present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya, per ço que no sols és contra dispositió de dret comú per lo qual està disposat que lo actor ha de seguir lo for del reo y contra la Constitutió del rey Pere segon en la Cort de Barcelona, capítol quinze, comensant "Ítem, que ninguns hòmens", sots títol de "Jurisdictió de tots jutge" y contra usos, pràtiques y stils del present Principat, más és també contra diverses Constitucions, assenyaladament del rey Pere segon en la Cort de Barcelona, capítol dotze, y de la reyna Maria, capítol setè, comensant "Volents", y del rey Jaume segon en la tercera Cort de Barcelona, capítol vuyt, comensant "Ítem, ordenam", sots títol de "Jurisdictió de tots jutges" y contra altres Capítols y Actes de Cort per los quals està disposat que los officials reals, veguers, balles o altres ordinaris han de conèxer de les causes civils y criminals de sa ballia o vegaria, y los ecclesiàstichs de les de sos súbdits y inferiors, y los barons de les de sa baronia, conforme a la Constitutió del rey Pere segon en la Cort de Barcelona, capítol tercer, comensant "Statuhim enaxí", sots títol, "Que officials no entren en jurisdictió de altri", contra altres Constitutions, y per llevar los inquisidors //877v// la dita conexensa en coses que no toquen a la fe, no sols són estats vostra magestat y dits ecclesiàstichs y barons privats dels emoluments de dita jurisdictió resultants, més han-se seguit també molt grans inconvenients en lo present Principat y notable dany a la auctoritat y jurisdictió de vostra magestat y dels dits ecclesiàstichs y barons, y assenyaladament perquè los dits inquisidors per dit respecte han fet un gran y excessiu número de comissaris ecclesiàstichs y familiars seculars del Sanct Offici, molta part dels quals són persones molt reboltoses, inquietes y desonestes, de que se han seguits molts grans scàndols, divisions y avalots per no poder los ordinaris, axí ecclesiàstichs com seculars, castigar, reffrenar ni reprimir llurs desordes, ans bé volent conèxer dits ordinaris de les causes civils o criminals de aquells, són estats impedits per dits inquisidors y evocades les causes a son concistori.

En confirmatió de tot lo sobredit, se ha seguit en lo capítol de la Seu de Urgell, que essent comissari del Sanct Offici micer Barthomeu Moles y notari mossèn Pere Cases y receptor micer Sebastià Moles, canonges de dita iglésia, quant per lo cabiscol o altre president del cor se'ls manà alguna cosa, ço és, que en los officis dobles tinguen capes en lo cor, canten antiphones, versos, llissons o altres coses concernents a la celebratió dels officis divinals, dits canonges, per ser de la Inquisitió, recusen de fer-ho, al·legant que són exempts y en cas de punitió han recorregut als inquisidors de Barcelona, dels quals no se ha pogut haver la rahó, y lo mateix fan quant per los negoçis //878r// particulars concernents a la auctoritat del capítol y mensa capitular se'ls fan algunes comissions, de que se segueix que, per lo poc número de canonges y ha en dita iglésia, no·s poden fer los officis per los canonges conforme a la costum

antiga, ni pot ser guardat lo bon orde y costum antich, ni les Constitucions de dita iglésia, ab gran dany de aquella y notable scàndol de tot lo poble.

E més havant se és seguit que havent de pagar Joan de Ronís y Segura, mercader de la ciutat de Barcelona, a cert familiar un cambi y no essent encara vingut ni caygut lo temps de la paga, manaren los inquisidors a dit Ronís que pagàs dit cambi encontinent al familiar ans de exir del palàcio; y per temor no·l encarcerassen, hagué de complir dit manament ab molt gran dany y perjudici seu y de la jurisdictió de vostra magestat y violació, no sols de les dites Constitutions, més encara contra dret comú y equitat natural, per les quals les convencions han de ésser servades y ans de temps ningú pot ésser compel·lit pagar son deute. Y no sols dits inquisidors conexen los negocis de sos familiars, però encara essent mort los familiars, y per ço, essent extincta llur pretesa jurisdictió, evoquen les causes que tenent ha gent o deffenent les viudes de aquells en la Real Audièntia y altres tribunals, com se féu en la causa de la viuda Canyelles, hagent de una part, contra Hierònym Canyelles de Barcelona, deffenent de part altra, la qual aprés de introduhida en la cort del veguer per dita viuda y per ella evocada a la Real Audièntia y comesa al magnífich micer Riusech, aprés //878v// dita viuda, per fugir a la justícia, fermà de dret devant dits inquisidors y evocà la dita causa en son concistori, y lo mateix feren en la causa de la viuda donya Cathalina Comallonga contra son fill, la qual sent estada introduhida en la Real Audièntia fonch evocada a la Inquisitió.

També dits inquisidors evoquen les cau[s]es per ferma de terceres persones no familiars, los quals pretenen algun interès en la causa fermen de dret en la Inquisitió y aporten tota la causa dels no familiars davant ells contra les dites Constitucions y assenyaladament contra la Constitució trenta-quatre, comensant "Ítem, com moltes vegades" de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-set, com se seguí en la matexa viuda Canyelles, la qual fermant de dret davant los inquisidors evocà certa causa que portava en la Real Audièntia entre Francesch Cavaller no familiar, de una part contra altres que tampoch no heren familiars.

Y axí mateix, instant y fent executió en la Real Audièntia diversos acrehedors no familiars contra la persona y béns de Antoni Font, botiguer de teles, lo qual havia romput ferma de dret Gaspar Càrcer, familiar del Sanct Offici, per cert pretès crèdit davant los inquisidors, los quals pretengueren impedir les dites executions y encara que recorrent per part dels altres acrehedors al concell supremo de la Inquisitió en castell[352], obtengueren que no fossen impedides dites executions, sustingueren emperò molts grans despeses y gastos, los quals no·ls són estats may esmenats //879r// y hagueren de exir fora del present Principat a demanar justícia, lo que és contra la Constitutió del rey Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, capítol terçer, comensant "Clarificant", sots títol de "Jurisdictió de tots jutges", per la qual y altres és disposat que los poblats en lo present Principat no han de ésser trets per coses de justícia del present Principat, sinó que·ls ha de ésser administrada justícia dins aquell, tant en les coses de primera instància com en les de appel·lació, conforme a la Constitutió del rey Pere segon en la Cort de Barcelona, capítol onze, comensant "Ítem, que les causes" sots títol de "Jurisdictió de tots jutges".

352. *Per* cartell.

Ítem, portant-se una causa en la Real Audiència contra lo ardiacha major de Gerona en nom de dita dignitat per rahó de una manutenència real que tenia en dit ardiachonat y fent Carlos Çagarriga, ardiacha de Benasch, com a delegat apostòlich certs procehiments contra aquell, usant lo llochtinent general de vostra magestat de una de les més principals regalies que vostra magestat té en aquest son Principat que és manar requerir als dits delegats revoquen lo que·s creu fan contra la jurisdictió y preheminèntia real o compareguen en la Règia Audièntia per informar aquella conforme a la pracmàtica del rey en Martí dada en Barcelona a denou de mars mil quatracents y nou, dit Çagarriga per fugir lo judici de la Real Audièntia, com a familiar del Sanct Offici, fermà de dret davant los inquisidors, los quals assumiren aquella inhibint al dit lloctinent general y Real Audièntia, no tenint compte que la monitió li here estada feta com a delegat apostòlich y no //879v// com a familiar.

Y lo que pijor és que, volent los officials de vostra magestat castigar alguns notaris y altres officials reals que han delinquit en son offici, recorrent aquells als inquisidors, són eximits y rellevats de la tal pena o càstich, y vostra magestat privat de la conexensa de tal delicte per rahó del qual toca a vostra magestat y no altre official conforme a la Constitució del rey Pere segon en la Cort de Barcelona, capítol denou, comensant "Ítem, atorgam", sots títol de "Officis de inquisidors de taula", y del rey Jaume segon en la segona Cort de Barcelona, capítol quatorze, comensant "Ítem, que degú" sots títol de "Les coses prohibides als clergues", com se seguí assenyaladament ab tal Colomer, notari, familiar del Sanct Offici, lo qual per certs delictes que havia comesos en son offici fonch condemnat en certes penes per micer Hieronym Sunyer, doctor leshores de la Real Audiència, y per ser familiar del Sanct Offici dit Colomer fermà de dret davant los inquisidors, los quals li admeteren aquella y axí avadí la dita pena, de manera que la part instant no pugué may conseguir justícia y lo que pijor és que no podent ésser familiar, dit Colomer, per ser scrivà, conforme a la Constitutió vint-y-sinch, comensant "Més encara", de les Corts del any mil sinch-cents sinquanta-tres, fonch admès per dits inquisidors. Y per contrari, dits inquisidors conexen, condamnen y castiguen los officials de vostra magestat, sots color que aquells han fet algun acte de son offici essent en los casos que no·ls tocaria, assenyaladament alguns anys fa condempnaren Pere Texidor, sotsveguer de la ciutat de Gerona, en certa quantitat //880r// de diners y detingueren aquell arrestat molt temps en la ciutat de Barcelona per haver llevat lo pedrenyal a tal pretès familiar del Sanct Offici, lo qual aportave públicament en la plaça de tal lloch contra les crides reals per les quals estave prohibit que en semblants llochs ningú gosàs portar pedrenyals.

Y axí mateix, en lo any mil sinch-cents vuytanta-dos, tenint avís Perot Còdol, llochtinent de veguer de Puigcerdà, de alguns lladres que robaven al Coll de Jou y se'n aportaven en França les persones per a composar-los, hisqué ab tretze o catorze soldats dels qui vostra magestat paga en la terra de Cerdanya y anant en dita persecutió hisqueren del lloch de Bellver trenta o quoranta lladres de pas, entre los quals hera Martí Bosch de la vila de Puigcerdà, los quals ab gran crit de "a mort, a mort, muyra lo veguer" acometeren al dit llochtinent y li naffraren molt mal un soldat, per lo que fonch forçat retirar-se dit llochtinent[353] veguer a la vila de Puigcerdà,

353. *A continuació, ratllat,* general.

ahont féu procés a tots los sobredits bandolers y al dit Martí Bosch, lo qual tres dies aprés passejant-se per dita vila de Puigcerdà ab un pedrenyal curt a la sinta fonch pres y capturat per dit llochtinent veguer y, portant-lo a la presó, al·legà que hera familiar del Sanct Offici y li féu hostensió de un paper que deya ésser lo títol de sa familiatura y perquè la gent se avalotava y dit sotsveguer desijava provehir conforme hera de justícia remeté aquell a son assessor per a què la vés y aconcellàs lo que se havia de fer de justícia, y encontinent que lo dit assessor digué que hera familiar, tragué aquell de la presó ahont lo havia tingut cerca dos hores y només y lliurà //880v// aquell en mà del comissari del Sanct Offici de Puigcerdà, lo qual lo aportà a Barcelona, ahont fonch condemnat dit Bosch en tres-centes lliures y un any de desterro de dita vila de Puigçerdà. Y no obstant que constàs de dit delicte y exés, manaren dits inquisidors capturar al dit Perot Còdol, lo qual tingueren pres dotze dies y aprés tragueren arrestat per Barcelona a pena de sinch-cents ducats, y axí lo han tingut més de dos anys y al cap de aquells lo han pres de sagrament y homenatge, ab lo qual encara vuy està detingut, per lo que en sa absèntia és restada destruhida sa casa y se li han causat dany de més de dos mília y sinch-cents ducats.

Ítem, en lo any proppassat los inquisidors, vehent que Joan Andreu, porter real, portava la vara llarga que·s insígnia ordinària dels porters reals en Cathalunya, enviaren a sercar aquell y li llevaren la dita insígnia en molt gran vilipendi y emulatió de vostra magestat y de sa real jurisdictió y de sos vassalls.

Y per lo semblant havent formades treves en poder de la règia Cort Jaume Robí Vinyoles y altres de una part y Sans, Managat, Pasqual y altres de la vila de Puigcerdà, de part altra, a pena de mil ducats applicadors als còffrens reals de sa magestat conforme al stil de la règia cort, y seguint-se aprés que les dites treves foren rompudes per una de les dites parts que no hera familiar, executant lo governador de Rosselló les dites treves, los inquisidors pretengueren que la executió y conexensa de aquelles sols tocave //881r// a ells per ésser mesclats en les treves tal Managat que hera familiar y axí executaren sinch mília ducats, ço és, mil per quiscuna de les parts contrafahents, entenent que si heren deu de una part podien executar deu mil ducats y que cada hu de aquells estava obligat per si y per los altres contra notòries dispositions de dret, de que ultra lo sobredit agravi se ha seguit que la règia cort no pugue executar les penes a ell stipulades y lo General és estat privat de les avaries de dita quantitat, les quals, conforme a la Constitució sisena comensant "Ítem, statuhim" feta en les últimes Corts per vostra magestat celebrades en l'any mil sinch-cents sexanta-quatre, toquen al General, y los inquisidors han prossehit contra les persones y béns de dits Robins y altres no familiars, los quals tant solament són de for y jurisdictió de vostra magestat, ab molt gran dany de aquells y de son patrimoni y escàndol de la terra.

Ítem, pretent dits inquisidors posar-se en les administracions de les ciutats, viles y llochs e impedir que sos familiars no paguen imposicions y altres càrrechs de aquelles, tocant la conexensa y administració de dites causes tant solament als concellers, pahers, jurats y altres administradors de les ciutats, viles o llochs, conforme a diversos privilegis reals en aquelles concedits y per diverses Constitucions està disposat, assenyaladament per la del rey Joan segon en la Cort de Monsó, capítol vint-y-nou, comensant "Ítem, senyor", sots títol de "Revocatió del destrenyament de Tortosa", y del rey Ferrando segon, any mil sinch-cents y deu, capítol comensant

"Com los reys de Aragó", y per lo //881v// emparador don Carlos de gloriosa memòria en les Corts del any mil sinch-cents trenta-quatre, capítol vint-y-dos, comensant "Per Constitucions", y del any mil sinch-cents trenta-set, capítol vint-y-tres, comensant "Ítem, per quant", les quals foren per vostra magestat confirmades en les Corts del any mil sinch-cents quoranta-set, capítol sexanta-dos, comensant "Com la experiència".

Particularment, essent extret en la vila de Perpinyà per cònsol hu qui hera debitor en la casa de la vila y familiar del Sanct Offici, lo qual conforme a les ordinations y reals privilegis de dita vila per ésser debitor no podia concórrer, no obstant aquelles, manaren los inquisidors ab censures admetre aquell a cònsol de dita vila, sens pagar lo que devia, ni haver hoyt a dita vila y per lo semblant, administrant mal son offici, alguns cònsols, clavaris, mostasaphs, jurats y altres que entren en la administració de les ciutats, viles o llochs reals y de barons no poden ésser punits ni castigats, conforme a les ordinations de les tals ciutats, viles o llochs, ni per los jutges ordinaris, conforme a Constitucions, ans bé són impedits per dits inquisidors, los quals de aquesta manera conexen en conseqüèntia de dites administrations y imposition, ab molt gran dany de les ciutats, viles o llochs y notòria violació de dites Constitutions.

E noresmenys, en violatió dels reals privilegis per lo bé públich concedits als sobreposats de la orta de la vila de Perpinyà, portant una causa en lo concistori de dits sobreposats per algunes qüestions //882r// de termes entre Francesch Guitart y micer Raphel Alzina a instàntia de dit Guitart, familiar del Sanct Offici, fonch manat per lo comissari de la Inquisitió de dita vila, a pena de excomunicatió, dits sobreposats no·s entremetessen de aquella, y lo mateix féu en una causa entre Antoni Riu, familiar, y tal March de Vilallonga, manant a dits sobreposats restituissen les penyores que havien preses al dit Riu, y lo mateix manament feren a dits sobreposats en altra causa que entre dits Francesch Guitart, familiar, se aportave contra Jaume Marruffet, pagès de Vilallonga.

Y lo que pijor és, que dits inquisidors no sols conexen de dites causes no tocant a ells la conexensa, més en lo procehir de aquelles no han servat ni serven les Constitucions Generals, Capítols y Actes de Cort, privilegis, usos y costums del present Principat, tant en lo ritu y termini de les causes, quant en lo[354] ressò y divisió de aquelles en lo que són molt agraviats los poblats del present Principat.

Assenyaladament són molt agraviats los senyors de algunes cases quant en aquelles per lloguer o relloguer entra algun familiar del Sanct Offici, perquè volent aprés de acabat lo lloguer expel·lir aquell dins lo terme de la pracmàtica del rey Joan primer, *datum* en Barcelona, a quinze de octubre, mil tres-cents vuytanta-set, la qual està approbada y confirmada en lo capítol vint-y-nou comensant "Com per pracmàtica real" de les Corts proppasades del any mil sinch-cents sexanta-quatre, no serven aquelles, ans proseheixen a son gust en notable dany dels senyors de dites cases. //882v// En les causes feudals en les quals conforme a la constitució del rey Pere segon en la Cort de Barcelona, capítol sinquanta-set, comensant "Ítem, que en totes causes", y del rey en Jaume segon en la segona Cort de Barcelona, capítol setze,

354. *A continuació paraula dubtosa.*

comensant "Ítem, ordenam", sots títol de "Feus y apostats", y en les emphiteoticals, conforme a la Constitutió del rey Jaume segon en la primera Cort de Barcelona, capítol trenta, comensant "Ítem, que ningun home", sots títol de "Jurisdictió de tots jutges" y al privilegi de la ciutat de Barcelona vulgarment dit *"Recognoverunt proceres*" y altres Constitucions, los senyors directes poden conèxer y donar jutges y fer capbrevar a sos feudataris y emphiteotes per rahó dels censos y altres drets dominicals, també dis inquisidors impedexen la dita conexensa si los feudataris o emphiteotes són familiars del Sanct Offici, en molt gran perjudici de aquells y violatió de dites Constitucions.

Y entre altres coses, tenint privilegi la ciutat de Barcelona, lo qual està continuat en dit privilegi vulgarment dit de "*Recognoverunt proceres*", que, no pagant los emphiteotes íntegrament los censos, poden llurs senyors directas de sa pròpria auctoritat llevar les portes de les cases emphiteoticals fins sien íntegrament pagats de aquells, dits inquisidors no obstant aquell impedexen la executió de dit privilegi quant lo senyor útil de la tal casa és familiar.

E més havant, essent conforme al dit privilegi o per clares dispositions de dret concedit que lo senyor de //883r// alguna casa pot de sa pròpria auctoritat per lo lloguer de son conductor executar los béns aportats per aquells en sa casa, noresmenys quant los llogaters són familiars dits inquisidors impedexen los tals senyors que no puguen usar de dit son privilegi. Y axí mateix essent les causes de les iglésies y premicials mere ecclesiàstiques, havent-se de tractar davant dels bisbes o sos officials, conforme a dispositions de dret, impedexen dits inquisidors quant són contra alguns familiars que no coneguen de dites causes.

Ítem, encara que la executió de la scriptura de ters continuada en la vegueria de Barcelona sia tant privilegiada y no admeta sinó sola exceptió de paga de la qual ha de constar per carta pública, conforme al privilegi del infant don Alfonso, *datum* en Barcelona a quatre de les chalendes de maig any mil tres-cents y vint, declarat per la reyna Maria en la Cort de Barcelona, capítol setze, comensant "A la condició femenil", sots títol de "Actions y obligacions", y ampliat per vostra magestat en les últimes Corts, Capítol de Cort vint-y-sinch, comensant "Ítem, per quant és vist", noresmenys dits inquisidors en violatió de dit privilegi y gran dany dels acrehedors admeten moltes exceptions frívoles impedint y retardant la exequció de aquelles.

Ítem, impedexen dits inquisidors que los officials ordinaris y senyors dels tèrmens y castells no poden executar los bants, penes, talles e impositions que tenen imposats contra familiars del Sanct Offici, encara que sien sos vassalls, contra dispositió de la Constitutió //883v// del rey Alfonso segon en la Cort de Monçó, capítol vint-y-sis, comensant "Ítem, ordenam", y del rey Jaume segon en la primera Cort de Barcelona, capítol trenta-y-sinch, comensant "Ítem que si hòmens", sots títol "En quin lloch deu ésser convengut", y de la Constitució trenta-tres de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-dos perpetuada per vostra magestat en lo capítol primer de les Corts del any mil sinch-cents sinquanta-tres.

Segons que se ha seguit en la vila de Alcarràs que, havent-se imposat un dret de quint per los jurats, concell y universitat de dita vila, per a pagar y descarregar los mals de aquella, Francisco Lobera, natural de la vila de l'Almúnia del regne de Aragó, terratinent de la vila de Alcarràs, familiar del Sanct Offici, nunca ha volgut

pagar dita impositió. Y lo que és pijor que, havent fet manament lo senyor de dit lloch de Alcarràs a tots los habitants y terratinents del dit terme y specialment al dit Francisco Lobera, y havent posat lo aplegador de dit quint senyal en los fruyts de dit Lobera, com se acostuma en senyal de empara, perquè no sien trets sens pagar los quints y altres drets, noresmenys dit Llobera ab pretextu que hera familiar del Sanct Offici llevà temeràriament de sa pròpria auctoritat dit senyal y se'n aportà dits fruyts sens pagar lo dit quint, lo que causà molt gran scàndol en dit terme y fou molt gran atreviment y dany de la dita universitat de Alcarràs y vilipendi dels manamens fets per dit senyor de Alcarràs, lo que és contra la Constitutió del rey Alfonso segon en la Cort de Monçó, capítol dotze, comensant "Ítem, ordenam", //884r// y del capítol quoranta-sis del rey en Pere segon en la Cort de Barcelona comensant "Ítem, que los terratinents" posades sots lo títol de "Obres públiques" eo drets de Castella, per les quals està disposat que los terratinents són obligats de contribuyr en quísties e altres exactions imposades per lo senyor y poble de hont tenen ses terres.

Ítem, essent com són les causes mercantívols tant privilegiades y affevorides per diverses Constitucions, y la conexensa de aquelles per diversos privilegis per vostra magestat y sos predecessors atorgats de la Llotja de Mar de la ciutat de Barcelona y altres parts, en cas que per alguna qualitat se evoque en la Audiència o altre qualsevol tribunal se han de tractar sumàriament y de pla y conforme a las ordinations del consolat de la Llotja y al ús y stil de aquella, conforme les Constitutions del rey Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, capítol comensant "Ítem, com per tràurer", sots títol "Quant lo príncep entre pubills e viudes", y en les Corts de l'any mil sinch-cents y deu, capítol deset, comensant "Ítem, statuhim y ordenam que com causes algunes", y en les Corts del any mil sinch-cents y dotze, capítol tretze, comensant "Havent acort", noresmenys los dits inquisidors ultra que evoquen les causes mercantívols de dit consolat tracten aprés aquelles ab tant different stil y ab terminis tant llarchs que los acrehedors per la major part venen a perdre sos deutes o la cobransa de aquells se differeix que patexen molts interessos.

De que assenyaladament se és seguit que demanant Pau Puigjaner a Hierònym Lucià y Joan Fontanilles, //884v// familiars, davant los inquisidors certa quantitat, la qual los havia donada a cambi per a Castella, y heren tornades les lletres protestades, dits inquisidors ni feren verificar les lletres[355] ni dicernir en la execució prompta com se acostuma, sinó que la han tractada ab tanta dilació que entretant se és absentat dit Hierònym Lucià y està vuy dit Puigjaner en notable perill de pèrdrer lo deute. Y lo mateix se és seguit en altre cambi que Damià Puigjaner havia de cobrar de dits Lucià y Fontanilles. Ytambé se seguí que al temps dit Lucià anava latitant molts acrehedors y entre altres mestre Ros Sabater supplicaren als inquisidors que dit Luçià fos pres y capturat, attento que essent passats los tèrmens de les solucions no pagava a ningú, los quals no·u volgueren provehir, ans respongueren que cada hu demanàs lo que pretenia, que encara que dit Luçià fos vist en algunes parts de Barcelona, noresmenys estave pres per los inquisidors; de que per dexar de fer justícia dits inquisidors, se seguí que dit mestre Ros morí de enuig y molts dels acrehedors ab gran dany han agut de concertar sos deutes, lo que no haurien fet si se hagués administrat justícia.

355. *A continuació, ratllat,* protestades dits inquisidors.

Y per lo semblant, havent Martín Pérez, pretès familiar del Sanct Offici, comensada certa causa en lo consolat de la Llotja de Barcelona contra Nicholau Grosset, vent que en dit tribunal havien de fer justícia perquè ell, examinat los comptes, restave debitor, evocà la causa en la Inquisitió y per los inquisidors fou admesa, no obstant que lo //885r// dit Grosset al·legà la *littis pendentia* del consolat. E també haurà quatre o sinch anys que lo procurador del pabordre de Manrresa, senyor del terme de Aguilar, trobà que Montserrat Selva del dit terma, familiar del Sant Offici, tenia unas mesuras falças per les quals dit pabordre eo son germà Jaume Casanova, procurador de aquell, li feren enquesta en poder de Antich Sala, notari de la dita ciutat de Manrresa, y com lo rector de dit lloch, comissari del Sant Offici, amicíssim del dit Selva, entengués que no podia dexar de castigar aquell per rahó de les dites mesures falçes, manà en nom del Sanct Offici a dits pabordre y a son procurador dexassen al dit Selva y no se entremetessen de aquell y perquè dit delicte hera y és de la jurisdictió del pabordre, prengué dit Selva y·l se'n aportà a Manrresa, ahont té territori de vostra magestat per conèxer de semblants causes, y aquell tingué allí en una cambra per a conèxer de aquell, digué que ell entenia que los senyors inquisidors no tindrien pesar que ell conegués del dit delicte y que ell ne donà rahó als senyors inquisidors. Y axí, anant dit pabordre a Barcelona per dar rahó del predit als dits inquisidors, trobà ja que per part del dit familiar se havia dat avís als dits inquisidors, los quals encontinent feren pendre al dit pabordre y posar en presó y enviaren a Manrresa a pendre al dit Jaume Casanova y Antich Sala, notari, pretenent que dit Sala havia dat lo concell per a que dit pabordre o son procurador prengués al dit Selva, als quals Jaume Casanova y Antich Sala, //885v// segons que de fet los prengueren y ab molt gran ignomínia y ab manilles o sposes a les mans davant tot lo poble los tragueren en mig del dia de Manrresa, com si fossen los majors heretjes del món, no obstant se offerian en donar fermances per tantes quantitats com volrrien y aquells, presos, aportaren per mig de les poblacions que trobaren per lo camí y finalment los posaren en los càrcers del Sanct Offici y los tingueren aprés arrestats per Barcelona respective per tretze o catorze mesos y a la fi los condemnaren en pagar cent ducats per cada hu y les despeses personals y processals; de la qual captura ha redundat grandíshima infàmia als dits pabordre y a son germà y al dit Antich Sala y molt major al dit Sala, qui tenint fills y filles per a casar, y entenent la gent que ab tanta ignomínia lo portaven pres ab manilles, se han donat entenent que hera pres per coses de fe, com per cosa de tant poca importància com la perquè·l prengueren se podien assegurar d'ell ab fermançes o altrament, y axí pot ésser molt gran d'estorp de poder col·locar a sos fills, ultra de haver-li donat gasto de més de sinch-cents ducats.

Ítem, impedexen que los officials reals y de barons no pugan conèxer delictes ni dèbits fets ans de la familiatura contra dispositions clares de dret y del Capítol de Cort vint, comensant "Ítem, supplica", de l'any mil sinch-cents sinquanta-tres, de que se ha seguit que havent capturat lo procurador del capítol de Urgell a tal Ribó del lloch de Bassella, perquè mesurava ab certes //886r// mesures falces, y essent estat composat ab concell de assessor de dit procurador, aprés de dita compositió dit Ribó procurà y en effecte obtingué fer-se familiar del Sanct Offici y per ço és estat impedit lo dit capítol de cobrar la dita compositió.

Y no sols conexen de les causes de sos familiars civils y criminals, sinó també ab color y pretenció que los qui no són familiars han delinquit contra algun familiar o contra alguna persona, béns, família o parents de aquell, encara que sien per coses molt lleujeres y de poca importància, proceexen, capturen y conexen de llurs causes ab molt gran infàmia de les persones que no són familiars y molt gran desauthoritat de son offici, lo qual si nostre Senyor per sa benignitat y vostra magestat no remedien semblants desordes vindrà a ser tingut en manco y no ésser tant respectat com vuy és per los poblats, assenyaladament per les grans condemnations personals y pecuniàries que fan en dites causes als poblats del present Principat, del que se segueix que restant los presos destruyts en effecte per dites condemnations en causes poques y que no són de fe, se'ls fa casi confiscació de sos béns, la qual és prohibida per la Constitutió del rey Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, capítol deu, comensant "Statuhim y ordenam", sots títol "Dels béns dels condemnats", lo que se és seguit ab moltíssims que seria cosa prolixa de refferir.

Y assenyaladament estos dies proppassats per haver tingut rixa Raphel Oliver ab un familiar del Sanct //886v// Offici, lo detingueren molts dies en presó y aprés lo han condemnat en desterro per un any y en vint-y-sinch ducats, en gran scàndol del poble.

E pochs dies fa que en emulatió de la jurisdictió de vostra magestat se seguí que anant lo superbo Carola, home molt facinerós y enemich de vostra magestat, ab dos altres concemblants des de la vall de Querol a la plana de Urgell, estant recullit dit Querola en lo bescomptat de Castellbò en una casa que·s diu les Planes, foren presos per Alemany Tragó, governador del bescomptat de Castellbò, y tenint aquells presos en lo castell de la vila de Ciutat, ahont són les presons de dit bescomptat, micer Barthomeu Moles, comissari del Sanct Offici en la Seu de Urgell, que és amich y de parcelitat de dit Querola, per affavorir aquell y exemir-lo de la justícia, envià encontinent a Joseph Boquet, pretès comissari del Sanct Offici, lo qual manà a dit governador, a pena de excomunicatió major y mil scuts, que soltàs dits presos asserints que·ls tenia guiats per coses del Sanct Offici y responent dit governador[356] a concell de micer Canyelles, son assessor, que donàs en scrits dit manament y recusant aquell de donar-lo, appel·là de dit manament als inquisidors de Barcelona o en aquells que de dret li fos lícit y permès, y per a prosseguir dita appel·lació anà a Barcelona y donan rahó al comte de Miranda de la dita captura y del que se havia fet li manà que encontinent fes soltar los presos y se'n tornàs, perquè tenia avís que en la frontera de França y havia gent, que ell daria rahó als //887r// inquisidors, lo que dit Trago posà en executió com li hera estat ordenat, de la qual appel·lació irritat, dit micer Moles perquè no podia soltar y libertar los presos, féu fer una crida encontinent en la ciutat de Urgell, que a pena de la vida, totes les persones de catorze anys en amunt ab ses armes y los mestres de cases ab sos pichs y martells anassen ab ell per a derrocar lo castell y fortalesa de vostra magestat de la vila de Ciutat, lo que conté molts grans agravis y exorbitàncies contra lleys, no sols humanes per les quals tant de dret canònich quant per Constitucions de Cathalunya està permesa la appel·lació y disposat que pensant aquella no·s puga innovar ni attentar cosa algu-

356. *A continuació, ratllat* a pena de excomunicatió.

na, sinó també contra lleys divines y canòniques, per les quals està prohibit a les persones ecclesiàstiques imposar ni executar penes de la vida ni effusió de sanch y encara que per ser lo dit castell fortalesa molt fort no pogué tenir effecte son mal intent, no resmenys per executar aquell se amprà y valgué y acompanyà de molts lladres públichs, bandolers excomunicats y enemichs de vostra magestat, cosa molt indecent y scandalosa al offici de la Santa Inquisitió.

De que se seguí també altre agravi que per haver dit miçer Canyelles aconcellat y ordenat al dit governador de dits bescomtats la dita appel·latió, fonch citat personalment per los inquisidors de Barcelona, ahont stigué arrestat un any y mig, y aprés fonch condempnat en cent ducats per als càrrechs extraordinaris del Sanct Offici y en trenta per los gastos del procés, y que de certs anys no puga atansar a la //887v// Seu de Urgell, contra la Constitució de Jaume segon en la Cort de Barcelona, capítol segon, comensant "Ítem, que tot veguer", confirmada per lo mateix en la tercera Cort de Barcelona, capítol quatre, "Ítem, ordenam de concell" sots títol "De offici de inquisidors de taula", per les quals està disposat que los assessors han de ésser punits y castigats dels delictes comesos en son offici per los inquisidors de taula en cas que hagen delinquit en son offici y perquè essent citat dit micer Canyelles per los dits inquisidors, micer Pasqual de la Seu de Urgell digué en alguna part que si fos de micer Canyelles fermaria de dret davant son ordinari sols per assò fonch citat per los inquisidors en Barcelona personalment, ahont aprés de ésser detingut molts mesos per aquells, fonch condemnat en pagar cent ducats per als gastos extraordinaris del Sanct Offici y trenta per als gastos del procés, contra moltes Constitucions de Cathalunya, per les quals està disposat que la ferma de dret se pot y deu fer davant lo ordinari, sens incórrer en algunes penes, assenyaladament per la Constitució del rey Pere segon en la Cort de Barcelona, capítol quoranta-hu, "Ítem, que si ningú", sots títol "De Jurisdictió de tots jutges" y per lo Usatje "*Omnes homines*", sots títol "De Juy y fermes de dret" y per lo Usatge "*Si quis dixerit*", sots títol de "Orde que deu-se observar en juy". Y penjant la appel·lació per dit governador interposada, los inquisidors de Barcelona per no haver volgut dit governador soltar los dits presos quant dit Boquet ho manà, enviaren a inventeriar y vèndrer y executar los béns de aquell //888r// per los mil ducats de penes que dit comissari Boquet li havia posades, y públicament per les trones lo publicaren excomunicat y aprés, citat personalment dits inquisidors ab edictes públichs a dit governador lo qual encontinent que tingué notícia de la dita citació comparegué y se representà davant dits inquisidors, per los quals fonch pres y capturat, y vuy està detingut en les presons secretes del Sanct Offici, tractant sa causa com si fos de fe, ab molt gran detriment de sa honor y stimació y scàndol de tot lo poble, perquè en Cathalunya més que en altres parts se té per tan gran nota ser estat pres per la Inquisitió, encara que no sie per cosas de fee que impedeix matrimoni y irrogue perpètua infàmia a tot lo llinatge, y per a més agraviar aquell dits inquisidors, tenint ja pres a dit governador en los càrcers, no sols passaren avant la execució contra sos béns però, encara feren molts mesos publicarlo per les iglésies, fins que·l hagueren agravat y reagravat, com si fos contumàs contra notòries dispositions de dret canònich y en gran scàndol del poble.

Yde aquí resultà altre agravi no menor que essent pres per lo Sanct Offici en la vila de Talarn Farrando Bardaxí, lo qual era estat lloctinent de dit governador en lo dit cas-

tell de Ciutat, y tenint avís de dita presa dit micer Barthomeu Moles, comissari del Sanct Offici, abaxà de la Seu de Urgell en dita vila per a pendre aquell a sa mà y portave en sa companyia a Barbafina, lo gascó de Arcs, Çaragüello y molts altres de sa quadrilla, que eren més de trenta lladres públichs, matadors, saltejadors de //888v// camins, enemichs de vostra magestat, los quals anant un tros avant de dit commissari robaren per lo camí real qui va de Talarn a Sanct Romà a uns hòmens que passaven per lo camí y quexant-se encontinent aquells al dit miçer Barthomeu Moles, comissari del Sanct Offici, del robo que·ls hera estat fet per los de sa companyia, se rigué de aquells dient que prenguessen paciència y no·ls féu tornar lo robo, y arribant en lo lloch de Sanct Romà, que és de poques cases, del qual se diu senyor don Bernat de Guimerà, scituat casi al peu del bosch de Comiols, en lo qual bosch contínuament acostumen de trastejar molts lladres, bandolers y mals hòmens y fer molts robos, homicides y delictes, vehent los del dit lloch de sant Romà la dita gent armada y virolada, pensant que venien a robar com acostumen per deffensar-se de aquells tancaren los portals del lloch, y arribant en aquell los lladres digueren que obrissen al Sanct Offici y conexent los del lloch que heren lladres y enemichs de alguns del lloch, tement que ab aqueix appellido no volguessen fer algun malefici com acostumen, no volgueren obrir als dits lladres fins a tant que arribant dit micer Moles ab la vara alta, conexent que hera familiar del Sanct Offici, encontinent obriren les portes y essent entrats los dits lladres feren molt grans vexations y agravis als poblats en dit lloch de Sanct Romà, maltractant-los de paraules y obres, fent-se donar a menjar y bèurer sens voler pagar ninguna cosa ab sciència y paciència de dit comissari micer Moles contra diverses Constitucions, assenyaladament de la reyna Maria en la Cort de Barcelona, //889r// capítol quinze, comensant "Ales posades" y altres scituades sots títol "De posades" y per la constitutió quinze comensant "Ítem, per obviar" de les Corts per vostra magestat celebrades en l'any mil sinch-cents sinquanta-tres en la present vila, per les quals està disposat que lo qui per alguns officials seran aposentats en algun lloch hajen de pagar la posada y vitualles. Y lo que pijor és que per no obrir als lladres com dit és, encontinent quant nomenaren lo Sanct Offici citaren los inquisidors de Barcelona personalment a sis o set persones del dit lloch y aprés de haver-los detingut presos en dita ciutat molts dies foren condemnats en pagar certa quantitat de dinés per als gastos extraordinaris, de que restaren casi destroyts y arrohinats, sens tenir culpa alguna ni haver delinquit contra lo Sant Offici y és també de notar que no sols los inquisidors excedeixen en fer gran número de comissari y familiars, sinó també que los matexos comissaris crehen altres comissaris contra dispositions clares de dret, per les quals està prohibit que lo delegat del delegat no pot subdelegar, de que també se segueix que los tals subdelegats com no són fets ab la solemnitat deguda y acostumada, sinó de fet y per particulars respectes, són hòmens mals y scandalosos, y ab nom del Sant Offici cometen molts y diversos maleficis, com se feren aquest any passat que havent lo dit micer Moles, comissari del Sanct Offici, subdelegat comissari del dit Sanct Offici a tal Planisoles, rector de Malmercat, lo qual com a home de bàndol y appassionat per sos particulars interessos, vent-se comissari del Sanct Offici, ab appellido de aquell volgué //889v// matar la persona del sastre de Castellbò, lo qual estava en casa de mossèn Castells de Tartareu y per dit effecte féu gran ampra de molts lladres y bandolers y passant per un lloch que·s diu Sanct Linyà, abadiat de les Avellanes, portant la vara de la Inquisitió,

robaren algunes coses y en la nit se partiren per anar a la casa de dit mossèn Castells y essent serca de aquella, restant dit Planissoles atràs, fent pendre la vara a Joan Det, lladre públich, lo qual ab altres en nom del Sanct Offici féu obrir la casa del dit Castells y dins de aquella mataren y robaren lo dit sastre de Castellbò y feren altres excessos y mals tractes contra dit mossèn Castells y los de sa casa. Aprés del qual delicte, havent donat avís lo balle de Sanct Linyà al balle general del dit abadiat de les Avellanes dels lladres que ab dit official del Sanct Offici heren passats per allí y sabent la dita mort que havien feta en casa de dit Castells, anaren tras dits bandolers y prengueren aquells, als quals féu dit balle general son procés y per tèrmens de justícia condemnà a mort y estant axí condemnats, lo comissari del Sanct Offici de la ciutat de Balaguer per poder deslliurar dits lladres de poder de la justícia ab censures y penes, impedí que no se executàs dita sentència y estant informat del sobredit lo comte de Miranda, lloctinent de vostra magestat, provehí encontinent que anàs, com de fet anà, un official real per acistir a dit balle genera[357] que pogués fer justícia dels dits presos, y en la Inquisitió se provehí que anàs un comissari per a pendre les depositions que heren necessàries, lo qual essent allí se'n aportà dits presos en la presó dels //890r// inquisidors de Barcelona, ahont àn estat alguns mesos, y aprés foren llibertats per dits inquisidors, salvo que retingueren en al dit Joan Det qui aportava la vara del Sanct Offici y qui matà al dit sastre de Castellbò, lo que causà y ha causat gran admiratió y scàndol que hòmens tant facinerosos y ja condemnats a mort sien estats llibertats per dits inquisidors, los quals si no trobaven culpa contra de aquells per lo Sanct Offici tenien obligació de restituyrlos en mans dels officials de qui·ls havien tret perquè fossen per los altres delictes castigats y no devien usurpar-se la jurisdictió de aquells en tan gran scàndol de tot lo present Principat.

Estant un pagès treballant en lo terme de Gerp, li pegà de coltellades un altre de dit lloch y lo germà del delinqüent, que hera familiar del Sanct Offici, per evitar que son germà no fos punit y castigat, anà a Barcelona y fermà de dret en poder dels inquisidors en virtut de la qual ferma fonch citat personalment dit nafrat y ab les naffres encara no curades hagué de anar a Barcelona, ahont per ser pobre se entretingué de almonyes y preffigint-li los inquisidors cert temps perquè provàs lo que pretenia no pogué per sa pobresa proseguir la causa y per ço, pus lo ordinari de Gerp estava inhibit, lo delicte és restat impunit y la terra scandelizada.

Ítem, dits inquisidors en molt gran preiudici de la jurisdictió de vostra magestat y notable preiudici dels present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya envien comissaris per la terra y fan posar en manifests los blats y altres vitualles, com se féu en les baronies del //890v// vescomte de Canet y altres parts de Cathalunya, contra moltes Constitucions del present Principat, assenyaladament del rey en Jaume segon en la segona Cort de Barcelona, capítol deu, comensant "Ítem, que·l capítol", y altres sots títol "De vectigals", y del rey en Pere terçer y de la reyna Maria, sots títol, "De la revocatió del destrenyament de Tortosa" y altres per les quals està prohibit semblants manifestacions e impediments del líbero comersi quant algun bandoler, lladre o altra persona fa dany a algun familiar castiguen en persona y béns a les persones en casa dels quals lo tal delinquent ha menjat y s'és recollit, encara que sie

357. *A continuació, repetit,* general.

estat per força y assenyaladament se és vist ab Martinot, àlias lo Mal Frare, que havent mort, segons deyen, a un familiar y essent lladre tant poderós que entrave en les cases que li apparexia sens poder-li fer resistència, noresmenys los inquisidors condemnaren en grans quantitats y altres penes una gran part de Cathalunya, de que molts restaren destruhits, sens tenir culpa.

Ítem, los inquisidors se entremeten, prenen y executen y castiguen los que aporten cavalls, pòlvora, archabussos y altres armes en França en molt gran agravi de la jurisdictió de vostra magestat y prejudici de la terra, per quant no essent declarada França per sismàtica, ni venent-se los dits cavalls a heretges o enemichs de la sancta fe cathòlica, no toca la puniçió ni conexensa de dits delictes a dits inquisidors sinó a vostra magestat, lo que és notable prejudici del present Principat.

891r// Ítem, quant dits inquisidors van fent la visita acostumen en algunes ciutats, viles o llochs fer molt gran agravis, novedats y preiudicis en coses no tocants a la fee, assenyaladament en la vila de Monblanch feren crida general prohibint ab certes penes que ningú no pogués portar armes, lo que és contra diverses Constitution, prohibints que no puguen fer edictes generals sinó per lo rey y la cort, assenyaladament per lo capítol catorze, comensant "Ítem, volem" del rey Pere segon, sots títol de "Leys y Constitucions", y per lo rey don Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, capítol onze, revocant y havent per revocats, sots títol de "Dret de fisch" y també perquè los inquisidors no poden fer crides ab que se prohibesca generalment als poblats de Cathalunya lo portar armes, y en dita vila feren altra crida ab la qual manaven que per rahó de certes differències havie entre Symon Mediona y altres, de una part y en tal Sarraller y altres, de part altra, haguessen tots de firmar compromís en poder del inquisidor, sots pena de excomunicatió y altres lo que és en preiudici de la llibertat que cada qual té en Cathalunya sobre lo contractar llíberament juxta la disposició de diverses Constitucions del present Principat de Cathalunya y havent-se seguit que anant la gent sens armes per dita vila de Monblanch Francesch Puig, enemich de Pere Ferrer, li matà un fill y tocant la conexensa a vostra magestat y a sos officials, majorment no essent algú de aquells familiar, conforme al Usatge "*Ex magnatibus*", posat sots títol de "De dret del fisch" y a la Constitutió com instigant del rey Ferrando segon en la Cort de Barcelona, //891v// capítol onze, y altres Constitucions declaradores de aquella se usurparen aquella dits inquisidors, volent conèxer de dit cas y per rahó de dita mort, tenint suspita dits inquisidors que dit Francesch Puig lo havia fet matar, feren inventariar y pèndrer tots los béns de aquell y posaren a la presó Vidal Andreu, tal Rocha, tal Gebellí, la muller de Janot Puig y molts altres, los quals o la major han executats y venuts sos béns, cosa molt rigurosa y de dolent exemple y contra diverses Constituçions de Cathalunya specialment contra lo capítol deu, comensant "Statuhim y ordenam" del rey Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, sots títol, "Dels béns dels condemnats" ab les quals és prohibit poder inventeriar e fer aprehenció de béns per qualsevol delicte essent pres lo delinqüent.

Ítem, se ha seguit últimament que lo quòndam inquisidor don Anthonio de Toledo, anant per Cathalunya per a fer la visita, manava als jurats, pahers y altres administradors de les ciutats, viles y llochs ahont passava que·l acompanyassen ab les insígnies y auctoritat que acostumen de rebre a vostra magestat, cosa molt insò-

lita y no acostumada, y axí mateix que li donassen posada, llits, llenyes y altres manteniments per ell y tota sa família y cavalcadures sens pagar ninguna cosa, assenyaladament en la vila de Cervera, Tàrrega, Vilafrancha de Panadès y altres parts, cosa molt gravatòria y contra diverses Constitucions feta, com dalt està deduhit; y perquè havent manat dit inquisidor don Anthonio lo sobredit en la ciutat de Tarragona y ser cosa nova, digueren los cònsols que ells //892r// o tractarien en son concell los digué molt males paraules tractant-los de mal cristians y manà tinguessen concell, y que redigissen en scrits y spesificassen los vots de cada hu de concell perquè ell volia vèurer, entèndrer quins heren los qui havien votat li fossen donades dites provisions y vitualles y quins no, lo que és contra diversos privilegis attorgats a dites universitats y contra moltes Constitucions, ab les quals està disposat que les universitats en lo applegar-se y tenir concell cerven la forma acostumada, y assenyaladament per lo capítol dotze, comensat "Com sia affirmat" del rey Alfonso quart en la Cort de Barcelona, sots títol de "De censals", y voler saber y entendre en particular lo vot de cada hu és llevar la llibertat del concell y opprimir aquell contra la Constitució del rey en Martí en la Cort de Barcelona, capítol segon, comensant "Ítem, senyor, que·l conceller" sots títol "De conceller y altres" y en la dita vila de Vilafrancha de Panadès perquè en un concell particular digué micer Mascaró que here rahó junctar més persones per a determinar de dar a dit inquisidor les dites vitualles que demanave per ser nou impòsit, dit inquisidor don Antonio de Toledo lo tractà de males paraules a dit micer Mascaró y féu posar aquell en la presó ahont stigué un dia.

E més avant, en lo any mil sinch-cents setanta-tres dits inquisidors per una pretesa mort de tal duch de Monblanch, familiar del Sanct Offici, prengueren mestre Hierònym Picayre, doctor en medecina de la vila de Monblanch, lo qual aprés de ésser estat en la //892v// presó del Sant Offici ab cadena ab coll y sposes en les mans per temps de més de dos anys, havent-lo dexat per la presó dits inquisidors ab fermances de mil lliures, dit Picayre, trobant la porta de la presó uberta se'n anà y retirà en la iglésia de Sanct Agostí de Barcelona, de la qual fonch tret per los ministres de dits inquisidors dins vint-y-quatre hores y molt manco aprés que se'n anà y tornat en la presó, ahont aprés és estat detingut set anys, y no obstant que estigués pres y per dits inquisidors fos estat recuperat, executaren contra de ell y ses fermances les dites penes de mil lliures, en les qual here estat manllevat, lo que fonch fet en notori agravi y preiudici de dit Picayre y contra lo ús y stil de la Real Audiència y altres tribunals del present Principat inconcussament observat, en los quals may se és vist que aprés de haver recuperada y presa la persona que hera fugida dels càrcers o arrest se fes y continuàs execució alguna en los béns de aquell, ans bé, tenint la persona, sobreseuen la tal execució de stil antiquíssim, lo que és agut per lley en Cathalunya contra lo qual y altres usos y costums antichs, privilegis, Constitucions, Capítols y Actes de Cort del present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya han attentat y attenten dits inquisidors, ultra les sobredites tantes coses en dany y prejudici dels particulars y desauctoritat de son offici y de la jurisdictió de vostra magestat que e per escusar prolixitat y cansatió a vostra magestat se dexen de refferir ab la present.

Suppliquen per ço los tres braços de la present Cort a vostra magestat //893r// que responent a sa real clemència y cristiandat sia servit manar restaurar y reparar los sobredits danys y agravis tan grans, com molts sens culpa han patit; y per lo perve-

nir manar confirmar y servar los Capítols y Constitucions ja bé y sanctament ordenades y statuhides en altres Corts Generals de Cathalunya y aprés confirmades per la sancta sede apostòlica a petició y ab favor dels predecessors de vostra magestat y dar forma en que ab tot effecte sien observades.

Agravis fets per officials reals de vostra magestat als drets y officials del General.

Entenent los sereníssims reys de Aragó de immortal memòria, predecessors de vostra magestat, que lo poble del Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya no obstant que fos líbero y franch, com a tots és molt notori, sens tenir obligació de pagar ninguns drets, exactions ni imposicions foren contents de llur spontànea y mera voluntat imposar sobre si y les coses necessàries per conservació de sa vida certs drets pagadors de llurs béns, los quals són los del General, y que aquells en son temps, essent exhigits ab treball e indústria dels matexos poblats, servexen per la concervació y benefici del present Principat y encara a son temps y quant ben vist los és ne fan servey a vostra magestat, los aparegué convenir a son servey de dits sereníssims reys donar molts y molt grans privilegis, exemptions y jurisdictió //893v// llarga als deputats per la exactió de dits drets, de manera que ab major facilitat, sens perturbació, temor, ni inquietut poguessen exercir son offici, ordenant expressament y manant que tots los fets y negocis de la Generalitat o de aquella de qualsevol manera devallants ab tots sos incidents, dependents y emergents ne hajen de conèxer, inquirir y judicar los deputats de Cathalunya als quals tant solament, com a procuradors de la Cort General, és concedida líbera y absoluta potestat de declarar tots y qualsevol dubtes, qüestions y contractes qui·s fassen o puguen fer en la conexensa y jurisdictió de dits fets a ells comesa, *privative* com està disposat y concedir per diverses Constitucions, privilegis, capítols y Actes de Cort, assenyaladament per lo Capítol de Cort del rey Pere terç en la Cort de Monçó del any mil tres-cents setanta-sis, comensant "E per cessar fraus", y per provisió del mateix, la qual fou donada en Tortosa a vint-y-vuyt de janer del any mil tres-cents setanta-hu, comensant "En Pere, per la gràcia de Déu" dirigida al governador de Rosselló y altres officials, y ab altra provisió del mateix rey dada en Barcelona a dotze de setembre any mil tres-cents setanta, comensant "*Petrus, Dei gratia*" a Dalmau de Mur, cavaller, conceller real, y ab lo Capítol de Cort del mateix rey Pere Terç en la Cort de Monçó any mil tres-cents setanta-sis, comensant "Ítem, vós senyor o lo senyor duch", y ab altra provisió del mateix dada en Barcelona a vint-y-dos de nohembre any mil tres-cents setanta-sis, comensant "En Pere, per la garàcia (sic) de Déu" dirigida a la cort y veguer //894r// de Leyda, y ab provisió del rey en Joan, dada en Monsó a vint-y-nou de maig any mil tres-cents vuytanta-nou, comensant "*Joannes, Dei gratia*", y ab declaració del infant en Martí dada en Barcelona a vint de juny any mil tres-cents noranta-hu, comensant "*Nos, infans Martinus*", y ab altra provisió del mateix, dada en la casa del Bellsguart, territori de Barcelona, a tres de maig mil quatra-cents y deu, abdicant de si y sos successors entre altres coses per sa benignitat y clemència, tota potestat y jurisdictió que a ells o a sos officials pogués tocar de tal manera que de la conexensa, judici o declaració no·s puga recórrer a dits senyors reys o sos officials, ni aquells puguen entremetre's de dits fets y negocis, ni

puguen en alguna manera o causa per mero offici o instàntia, ni peti[ci]ó de part fer enquesta ni procés de coses algunes fetes o ministrades per dits deputats, ni delictes perpetrats per ocasió de dita Generalitat, com està disposat en lo Capítol de Cort del rey Pere terç en la Cort de Barcelona, any mil tres-cents sexanta-sinch, comensant "Ítem, que lo senyor rey e la dita senyora reyna juren", y en la provisió del mateix dada en Cervera a devuyt de dezembre mil tres-cents sinquanta-nou comensant "*Nos Petrus, Dei gratia*", y en lo Capítol de Cort del mateix en la Cort de Monçó, any mil tres-cents setanta-sis, comensant "Ítem, que vós senyor ne lo senyor duch", y ab altre capítol del mateix rey en la matexa Cort comensant "Ítem, que vós e lo senyor duch o algun official o comissari vostre", y ab la provisió del rey en Joan dada en Monçó a vint-y-dos de juny any mil tres-cents vuytanta-nou comensant "*Joannes, Dei gratia*", //894v// y ab altre provisió del mateix dada en Monsó a deset de setembre mil tres-cents vuytanta-nou comensant "Joannes, Dei gratia" dirigida al governador de Cathalunya y altres officials, ans bé dits reys de immortal memòria per sa benignitat foren servits constituir-se mers executors de les requestes dels deputats del dit General de Cathalunya, com apar a provisió del rey Pere terç dada en Perpinyà a vint-y-set de juny, mil tres-cents sexanta-dos, comensant "*Petrus, Dei gratia*", dirigida al veguer de Barcelona, de tal manera que tots los officials reals a sola requisitió e instàntia de dits deputats sens sperar altre manament de sa magestat ni concell de algun jutge o assessor tenen de executar y complir lo que per dits deputats seran requets y de assò presten y prestar deuen sagrament y homenatge, com està disposat per lo Capítol de Cort del mateix rey Pere tercer en la Cort de Tortosa, any mil tres-cents sexanta-sinch, comensant "Ítem, que tots officials", y ab altra provisió del mateix dada en Cervera a devuyt de setembre any mil tres-cents sinquanta-nou, comensant "En Pere, per la gràcia de Déu" dirigida a Berenguer de Apília, portant-veus de governador en Cathalunya, y ab provisió del mateix dada en Barcelona a quinze de febrer, mil tres-cents sexanta-nou, comensant "En Pere, per la gràcia de Déu" dirigida a tots y sengles officials, y ab altra provisió del mateix rey dada en Barcelona a vuyt de febrer mil tres-cents sexanta-nou, comensant "En Pere, per la gràcia de Déu" dirigida als veguers, balles y altres officials del present Principat de Cathalunya, //895r// y ab lo Capítol de Cort del dit rey Pere terç, any mil tres-cents sexanta-nou, comensant "Ítem, que tots y sengles officials" y ab provisió del rey Pere terç dada en lo monestir de Poblet a dotze de dezembre,any mil tres-cents setanta, comensant "En Pere, per la gràtia de Déu" dirigida als prelats y richs hòmens de Cathalunya, lo que vostra magestat per sa benignitat y clemència benignament com a cosa convenient, justa y necessària a la concervació del present Principat y servey de vostra magestat conciderant fonch servit confirmar approbar y jurar en lo introyt del *felice* regiment de vostra magestat en lo present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Totes les quals coses no obstant no dubtaren lo lloctinent general de vostra magestat en lo present Principat, que les hores here lo duch de Franchavila, y los doctors del Real Concell Criminal fer procés contra los deputats y oydors del General de Cathalunya, en virtut del qual procehiren a capturar y de fet capturaren a denou de juliol any mil sinch-cents sexanta-nou los deputats y oydós, axí ecclesiàstichs com seculars, cosa may vista ni hoyda, attentar y permès aggraviar aquells e injuriar y damnificar tot lo present Principat.

Per orde de dit llochtinent general y Real Concell anaren a la casa de la Deputació Onofre de Ferreres y Perot Salavardenya, alguatzirs reals ordinaris, y estant los deputats y oydors en son concistori, tractant coses de la Generalitat, entraren en dit conçistori y manaren que dits deputats y oydors seculars seguissen al dit Perot Salavardenya y lo deputat y hoydor ecclesiàtich al dit Honofre de Farreres, y demanant //895v// dits deputats que fessen fe de la pretesa commissió per executió de la qual feyen dit manament, mostraren una provisió feta per micer Miquel Quintana, doctor del Real Concell Criminal, ab la qual inseguint la conclusió feta[358] en dit concell havie provehit capiatur contra aquells.

Y vista dita provisió, encara que conforme als dits y altres capítols y reals provisions y privilegis haguessen pogut procehir a captura y altres penes contra dits aguazils com a perturbants e impedints lo líbero exercisci de la exactió dels drets del General y de llur jurisdictió totavia per llevar occasió de scàndol, la qual dits aguazils aparexia que procuraven, dits deputats, com a fidelíssims vassalls de vostra magestat, o dexaren de fer notificant los dits capítols y privilegis y les bulles apostòliques per confirmatió de aquells concedides, requerint no attentassen cosa alguna en prejudici de aquelles, a les quals coses no sols no volgueren obtemparar, però offerint dits deputats y oydors de anar promptament al dit llochtinent general per a donar-li rahó qual convenia en descàrrech de son offici, no donaren lloch se pogués fer, y vehent los dits deputats y oydors la obstinatió de dits aguazils, se alsaren de les cadires volent seguir aquells, y anant devant de ells los porters ab masses altes com acostumen, per no poder anar los deputats juncts sens elles, conforme a la provisió del sereníshim rey Alfonso quart dada [en] Càpua a sis de jun, mil quatra-cents trenta-sis, dits alguazils ab gran violèntia //896r// llevaren les masses a dits porters y axí dits deputats, fets molts actes y protestacions, seguiren dits alguazirs y foren aportats los llaychs en los càrcers comuns de dita ciutat de Barcelona y los ecclesiàstichs en casa del dit llochtinent general, ahont foren interrogats per los doctors del Concell Criminal y compel·lits en prestar sagrament y homenatge a pena del qual y de mil lliures dits ecclesiàstichs foren arrestats, y los llaychs detinguts y encarcerats per spay de dos dies, en molt gran dany y periudici del General y notable scàndol de tot lo present Principat, y aprés de ésser estats trets dits deputats y oydors dels dits càrcers y essent extinch lo offici de aquells, sens altra nova rahó ni causa, sinó sols a effecte de continuar los primers agravis y captura, a dos de agost de dit any, dit llochtinent general y Real Concell Criminal feren captura, y encarcerar en les perçones, de Francesch de Calders, Miquel Homs, Hierònim Cortit y Miquel Ferrer, los quals abans com a diputats y oydors, *respective*, eren estats encarcerats y a micer Francesch Sans, assessor qui here estat també del General, ahont stigueren presos per molts mesos, ab gran gasto y dany del General y admiratió del present Principat.

Ítem, havent trobat y pres en frau en la vila de Mora una guarda del General certes càrregues de oli, lo qual exint de la col·lecta de Tortosa passava al regne de Aragó sens pagar los drets al General, stant dit oli y lo traginer y adzemblas encomanat per dita guarda del General al balle de dita vila de Mora, no duptà un official real tràurer lo dit oli, traginer y adzemblas de mà y poder del dit balle //896v// y portar

358. *A continuació, ratllat,* per micer Miq.

aquells en la ciutat de Barcelona, ahont fou venut dit oli y lo General privat per lo impediment de dit official y Real Concell Criminal de rèbrer sos drets. Y havent per ço los dits deputats manat citar lo balle de Mora personalment en son concistori, no comparegué allí sinó davant lo Real Concell, ab molt gran vilipendi de la jurisdictió dels deputats, los quals contra los sobredits privilegis foren per dit Real Concell torbats e impedits de exercir son offici y exhigir son dret en notable dany del General.

Ítem, en lo any mil sinch-cents setanta-quatre, havent pres los dits deputats a Joan y Phederich de Setantí, germans, per coses graves tocants als drets y auctoritat del General, ço és, perquè stant executant los dits deputats certs béns de Francesch de Setantí, son pare, per rahó del que devia al General, foren posats per los cantons públichs de Barcelona un cartells en nom de Carlos Setantí, desafiant los qui comprarien dits béns, per impedir segons se entenia la dita executió, y sabent dita captura lo lloctinent general de vostra magestat, qui leshores here lo prior don Hernando de Toledo, los envià a dir a dits deputats que ell havia entès dita captura y que si tenien aquells per castigar-los fessen lo que tocava a son offici, però si hera per relaxar-los los feya a saber que·ls tenia regaliats en la règia cort y que no·ls relaxassen sens donar-los-ne avís, al que respongueren dits deputats que ells procehirien contra dits Setantís, conforme a Capítols de Cort y justícia y que reintegrat lo General lliurarien al dit llochtinent y Real Concell dits Setantís per a que poguessen procehir //897r// contra de ells conforme a justícia, y estant en lo dit tracte lo die següent entraren en la casa de la Deputatió Onofre de Ferreres y Pere Salvardenya, alguasirs ordinaris de vostra magestat, y digueren en lo concistori als deputats de part de dit lloctinent general que·ls donassen y lliurassen encontinent les persones dels dits Setantís, per quant estaven processats de regalia y no obstant que dits deputats respongueren y digueren que encontinent ells haguessen fet lo que tocave a son càrrech y jurisdictió y lo General fos reintegrat, se offeriren lliurar y donar aquells als dits llochtinent general y Real Concell, conforme havien offert los dits alguatzirs ab ànimo de damnificar e injuriar al General estant dits Setantís, y·ls se'n aportaren fora de la Deputatió contra privilegis reals, Constitucions Generals, Capítols y Actes de Cort de sobre mencionats en evident torp e impediment de la jurisdictió dels deputats y de la líbera exactió dels drets del dit General.

Ítem, en lo any mil sinch-cents setanta-sis per micer Miquel Quintana, doctor del Real Concell Criminal, fonch manat a Lluís Ruffet, scrivà major del General, donàs al procurador fiscal de la règia cort algunas delliberacions fetes per los deputats en lo concistori de la Deputatió y responent dit Ruffet no les podie donar sens llicèntia de dits deputats, dit micer Quintana exhigí jurament del dit Ruffet en forma de reo y féu contra de aquell manament pendre en nom del dit prior don Hernando, llochtinent general de vostra magestat, que lliuràs dites delliberacions, y responent al sobre dit manament dit scrivà major que no podie donar aquells per ço que no estave en poder seu sinó dels deputats, lo dit loctinent general per Onofre de Farreres, alguatzir real en companyia de Sabastià Costa y Miquel Amat, //897v// scrivans de manament, envià a manar a dits deputats que les dites delliberacions que Lluís Ruffet deya eren en son poder les restituissen encontinent a dit Ruffet perquè no pogués donar còpia al dit procurador fiscal de la règia cort ab comminatió que altra-

ment procehiria contra d'ells y perquè ultra dels sobre dits agravis tant gravatoris al General y contraris a la jurisdictió y líbero exercisci dels deputats dit prior don Hernando, llochtinent de vostra magestat, en presèntia de molts cavallers y persones principals, havie dites moltes paraules escusades y ab dolent terme y fetes moltes amanasses contra los dits deputats de que tot lo poble estave scandalizat, los dits deputats tenint ull a la quietut de aquest Principat y llevar scàndols y avalots, los quals ab los procehiments de dit llochtinent general se podie recelar havie de succeir, procuraren desviar aquells donant les dites delliberacions, confiant que en aquest lloch vostra magestat per sa benignitat y clemència manaria revocar dits procehiments y reintegrar en sa auctoritat y jurisdictió al General.

Ítem, essent com és tant necessari per executió dels drets del General tenir los deputats y ministres y officials de aquells auctoritat y forces per la exactió y altres actes tocant al exercisci dels dits drets del General, en particular per obviar a molts y diversos fraus que cada hora se cometen, foren servits ab diverses provisions reals y Capítols de Cort los sereníssims reys, de immortal memòria predecessors de vostra magestat, provehir, statuhir, ordenar y concedir que los ministres y officials del dit General puguen aportar de dia y de nit qualsevol maneras de armes, volent expressament que aquells no sien compresos en ningunes prohibitions ni en ningunes revocations //898r// de llicèntias de portar armes, segons està declarat per lo rey don Joan en sa provisió dada en Perpinyà a tretze de mars mil tres-cents noranta-sis, y en lo privilegi y confirmatió del cathòlich rey don Ferrando segon, *datum* en la vila de Madrid a vint-y-sis de febrer, any mil quatre-cents noranta-sinch, no obstant les quals don Hierònym Mecha, essent veguer de Barcelona, prengué un pedrenyal a Antoni Fradera, guarda del General, anant aquell exercint son offici, lo qual veguer, encara que fos requerit, no·l volgué tornar, y lo mateix han attentat fer altres officials reals de desarmar a guardas y officials del General en gran impediments y torp de la dita exactió y evident violació dels dits Privilegis reals, Capítols de Cort y Constitucions Generals per les quals són estats confirmats.

Ítem, en nohembre del any mil sinch-cents setanta-set havent inquirit los diput[at]s de un frau de mil y quatre-centes lliures que heren estades tretes y enbarcades en la vila de Palamós sens pagar lo dret del General ni fer-ne denunciatió ni pendre albarà de guia, se entengué que Garcia de Velasco, que havia comès dit frau, per evadir de la pena encomanà la dita quantitat al prior don Hernando, lloctinent general de vostra magestat, lo qual encara que moltes voltes fou pregat y request per dits deputats que deposàs y restituhís dita quantitat perquè·s fes de aquella deguda conexensa, conforme per dits y altres Capítols de Cort tenien obligació, no u volgué fer, ans respongué que primer volie vèurer si here frau, y replicant los dits deputats que conforme a Capítols de Cort no podien conèxer del frau que no fos deposada la quantitat en la Taula de la ciutat dita //898v// y scrita als receptors dels fraus del General y que pus la conexensa de dites coses tant solament tocave als dits deputats, conforme a dits privilegis, segons[359] los quals com dit és, com a mero executor tenia obligació lo dit lloctinent de acistir a les provisions dels deputats y executar aquelles que per ço, per observança de son jurament, jo requirí en fes açistència a la exe-

359. *A continuació, repetit,* segons.

cussió de una provisió per dits deputats feta, lo que dit llochtinent recusà fer, remetent la resposta al regent la cancelleria, la qual dilació y consulta conforme a dits privilegis no devia aguardar y encara que dits deputats en execussió de sa jurisdictió y per cobransa de dit dret podien procehir contra dit lloctinent general, y per excusar contencions y contiendes a concell de les persones dels tres staments enviaren una embaxada solemne al dit lloctinent general, representant-li los dits privilegis y Capítols de Cort y recordant-li la obligació que conforme aquells tenia, supplicant-lo fos servit per observança de aquells y del jurament que ell havia prestat de deposar en dita taula de la ciutat la dita quantitat, al que respongué dit lloctinent que estava y perseverava en sa primera resposta que no hera frau y que en tot cars per haver-hi posat ell primer les mans com a capità general podie conèxer de aquells, de la qual resposta redundà altra major agravi al General, per quant ni capità general ni altre official pot impedir, perturbar, ni minuir la dita jurisdictió, ans igualment tots tenen la matexa obligació que vostra magestat y sos predecessors com dit és per sa benignitat y clemència són estats servits deposar-se, dels quals agravis y procehiments havent dat quexa a vostra magestat los deputats de //899r// Cathalunya, los fonch respost ab carta scrita en Sanct Lorens del Real, la dada de la qual és a tretze de juny, any mil sinch-cents setanta-set, que no tenia lloch la dita quexa perquè here notori que en dit cas no y havia frau, ni lo y pogué haver, ni se devie drets y que la provisió feta per dit lloctinent remetent lo negoci al regent per a què administràs justícia fou feta com convenia, per la qual carta, parlant ab lo acato y reverència que a vostra magestat és degut és estat causat molt gran agravi y prejudici a la jurisdictió y drets del General, per ço que com de sobre està llargament refferit a vostra magestat y sos predecessors reys de Aragó, de immortal memòria, per sa benignitat y clemència, són estats servits de abdicar-se tota la conexensa y declaració de semblants negocis y dependents y emergents de aquells y concedir-la als dits deputats, fent-se en dites coses de la Generalitat sens rèplica ni consulta mere executor de les provisions de aquells y per ço de les dites coses ha redundat no sols agravi a la dita jurisdictió dels deputats, màs encara molt gran dany a la Generalitat per no haver pogut cobrar lo dit frau.

Ítem, havent entès los deputats de Cathalunya que tal Arruffat, del lloch de Cistella, col·lector dels drets de les entrades y axides del General de la vila de Figueres, tenia ancunys falsos de altres taules y plomava ab ploms falsos prenent y robant los drets del General y volent procehir contra aquell, conforme és dit que poden y han acostumat, foren impedits per Joan de Bíurer, lloctinent de capità general del Castell de Roses, lo qual, ab appellido que dit Arruffat ere soldat, prengué //899v// aquell a sa mà y recusà lliurar-lo a dits deputats, pretenent que encara que dit Arruffat hagués comesos dits fraus y delictes contra lo dret del General, essent soldat stipendiari no tocaria la conexensa y punitió de aquell a dits deputats, lo que no sols és contra la jurisdictió dels deputats com dit és y contra la observança antiga, mas és també contra moltes altres Constitucions en los agravis de la capitania general al·legades, per les quals no li és lícit al capità conèxer dels delictes comuns de sos stipendiats y no obstant que per lo ús y costum antiquíssim e immemorial tenint força de lley y privilegi los officials y ministres del general són estats sempre immunes y exemps de no tenir soldats aposentats en ses cases per lo torpe impedi-

ment notable que·n podia resultar a la llíbera exactió dels dits drets noresmenys dit Joan Biure innovà de voler posar soldats en casa de Bernat Bonell, collidor dels drets del General en la dita vila de Roses, de la qual novedat havent-ne donat quexa al llochtinent general de vostra magestat qui leshores here lo duc de Franccvila y a vostra magestat, no han pogut obtenir remey a la sobredita novedat y perjudici.

En lo any mil sinch-cents setanta-sis, Pedro Rodrigues de les Vidilles, lloctinent de capità general en la vila de Perpinyà, féu posar alguns soldats en la frontera de França, los quals regoneguen les persones que passaven de Cathalunya en França y trobant algunes quantitats de monedes prengueren y retingueren aquelles vers si com si fossen guardes del General, lo que entenent lo diputat local del General de dita vila de//900r//manà y requerí al dit Pedro Rodrigues fes posar en son poder dits diners perquè entenia y volia procehir en son offici contra aquells qui·ls portaven en França com a fraudants los drets del General, lo que no volgué fer dit Pedro Rodrigues, ans féu tornar dits diners a dits passatgers, cometent per dits actes evident torp a la exactió dels drets del General y perjudici a la jurisdictió dels deputats.

És també gravatòria y perjudicial als drets y jurisdictió del General la carta que vostra magestat manà spedir en la present vila de Monsó a tres de janer mil sinch-cents sexanta-quatre, ab la qual en effecte a pena de dits mil florins y altres vostra magestat manave als diputats y altres officials del General dexassen passar sens exhigir dret algú les joyes y altres coses que vostra magestat, segons deya, enviava ab Gregorio de Guineya, son cavallerís, al emperador y rey don Ferrando, per ço, que vostra magestat com dit és per sa benignitat se és servit de obligar-se a pagar dit dret y llevar-se la llibertat de emtremetre's de les coses del dit General.

Ítem, havent lo diputat local de Leyda fets alguns procehiments contra un correu de peu que havia feta resistència a unes guardes del General, per ço que exint dit correu del regne y aportant algunes coses a Castella del prior don Ferrando, les quals devien dret al General y per no haver-lo pagat heren caygudes en frau, lo volgueren dites guardes regonèxer, y volent ab alguns procehiments de fet lo veguer de la dita ciutat de Leyda destorbar lo exercisci y procehiments del dit deputat local y scusar y deffensar de dit frau en que era incorregut dit correu, fonch forçat dit deputat local per concervatió dels drets y jurisdictió del General fer alguns procehiments de justíçia //900v// contra lo dit veguer y a son assessor y dos notaris, com de tot se donà llarga rahó a vostra magestat per los diputats de Cathalunya per los quals dit lloctinent féu molts procehiments gravatoris entre los dits deputats cominant pendre y capturar aquells ab molt gran dany, periudici y desauctoritat de la jurisdictió y drets del General.

Ítem, com per capítol 26 de les Corts mil quatra-cents vuytanta-hu sia imposat dret per lo General de un sou de exida de la moneda y billó que axirà de Cathalunya y per los reys predecessors de vostra magestat de immortal memòria per sa benignitat y mayor servey de sa real corona sien stats servits imposar-se ley ab la qual stà disposat que la magestat del rey y sos fills paguen los drets del General de les monedes que trauen y de totes altres coses que entren y ixen de Cathalunya, com stà disposat en la Constitutió del rey don Ferrando primer en la Cort de Barcelona, capítol quart, sots títol, de "De vectigal", comensant "Ítem, senyor, supplica", confirmada per Constitutió del rey don Joan segon en la Cort de Monçó, capítol onze, comensant "Ítem, senyor molt excel·lent" y per diversos Capítols y Actes de Cort y que axí vos-

tra magestat y sos predecessors de gloriosa memòria àn pagat sempre dits drets, exceptat la moneda que és axida de pròpria provisió de vostra magestat, perquè aquella han sempre donada de propri ús, ab tanta llarguesa com vostra magestat és estat servit manar-los scríurer ab ses real lletres. Y també des del any mil sinch-cents sinquanta-sinch se ha donat a vostra magestat y a la bona memòria del emperador don Carlos, son pare, les coses necessàries per a guerra y galeres que són estades demanades ab llimitatió y justificatió de donar compte a la Cort General y de satisfer y pagar lo que aprés ab la axida de dites coses si vendria o donaria en paga de //901r// diners, segons més llargament se diu en lo memorial que per part de vostra magestat s'és donat als deputats, qui llavors heren, y per ço los deputats qui aprés són stats han continuat de donar de propri ús a vostra magestat les dites coses ab la forma de dit memorial; y perquè en les Corts del any mil sinch-cents sexanta-quatre no·s conclogué cosa alguna de les que tractaven per redrès y benefici del General, no se hagué rahó dels propris usos de dites coses de guerra y galeres y de examinar lo que era estat venut y donat en part de diners y lo que se hera gastat y consumit en servey de vostra magestat, però com aprés de dites Corts haje molt augmentat la número de la moneda que hix de aquesta terra per propri ús de vostra magestat y se haia diverses vegades entès que molts mercaders y altres strangers y naturals de aquestos regnes han fet y fan de açò arbitre y mercaderia per sa utilitat pròpria, sots nom de ús propri de vostra magestat, y per aquest efecte ab sinistres informacions han obtengut y obtenen lletres de vostra magestat dirigides als deput[at]s per a què llíberament y sens pagar algun dret dexen passar moneda y altres coses, de hont ha resultat y resulte dany notable als drets del General, com se haja vist y trobat per experièntia que de alguns anys ensà no ha valgut alguna cosa lo dret de exida de les monedas, supplican per ço a vostra magestat quant humil poden los tres brassos del Principat de Cathalunya en la present Cort congregats sia de son real servey provehir de manera que los procehiments y actes o provisions per vostra magestat y sos officials fets y attentats en perjudici dels drets y jurisdictió per vostra magestat y sos predecessors donada y concedida als deputats del General del present Principat de Cathalunya //901v// sien cassats, revocats y annul·lats, de manera que lo General sia reintegrat y que la moneda y coses de guerra o galeres se donarà de propri ús a vostra magestat sien verament de vostra magestat y sien llevats los abusos y fraus que en son nom de vostra magestat són estats fets.

Agravis fets per officials de la Capitania General

Per diverses Constitutions de Cathalunya cituades sots títol "Que los officials en Cathalunya sien cathalans" y, assenyaladament per la Constitució de la reyna Maria en la Cort de Barcelona, capítol trenta, comensant "Per provehir a la indemnitat", y del rey Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, capítol denou, comensant "Per quant en diverses Constitucions", y per lo capítol tretze comensant "Ítem, statuhim y ordenam" de les Corts del any mil sinch-cents y vint, y per lo Capítol de Cort deset comensant "E com per la Constitució", de les Corts del any mil sinch-cents trenta-quatre, està disposat que tots los officials indistinctament, y axí també los de la capitania general, hajen de ésser naturals del present Principat de

Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya totes les quals y altres no obstants de alguns anys a esta part són stats molt perjudicats los poblats del present Principat de Cathalunya per haver-se fet nominació y electió per vostra magestat en lo càrrech y officis de capità general en lo present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya y lloctinent de capità general en la vila de Perpinyà y altres officials y ministres seus en las aderessanas de Barcelona y altres[360] parts del present Principat de persones estrangeres, //902v// y lo que més és de advertir que havent acostumat per llarch temps lo dit offici de capità general de provehir-se per si y no donar-se al mateix lloctinent general de vostra magestat en lo present Principat, conforme tanpoch per observança de les Constitucions Generals de Cathalunya y particularment del capítol tretze, comensant "Ítem, que algun home", sots títol, "Que los officis no sien continuats y que un home no tinga sinó un offici en quiscun lloch" y per altres Constitucions y molt justes rahons y causes no li pot ésser provehit, noresmeny de poch temps ensà per vostra magestat són estats provehits los dits dos officis de lloctinent general y de capità general a una matexa persona de que, ultra los predits, se han seguit molt grans agravis y notables prejudicis a tot lo present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya, dels quals no poden dexar sens molt gran sentiment y llàstima quexar-nos a vostra magestat per quant alguns dels dits estrangers no tenint lo degut comte en observar los Usajes de Barcelona, Constitucions de Cathalunya y altres lleys de la terra ab les quals se manté y concerva lo present Principat essent capitans generals y officials de dita capitania per a fer més a son plaher no han servat, com tenien ells obligació, axí com los demés officials reals de observar y guardar les dites Constitucions, com està disposat per la Constitució del rey en Jaume segon en la segona Cort de Barcelona, capítol trenta-vuyt, comensant "En tots los capítols", y en lo capítol vint-y-nou comensant "Encara statuhim y volem", y per lo rey Ferrando primer en la Cort de Barcelona, capítol onse, comensant "Ítem, que vós senyor", y del rey Joan segon en la Cort de Monsó, capítol //902v// sinquanta-tres, comensant "Ítem, senyor, com la potíssima", cituades sots títol de "Observar Constitucions", lo que particularment està comprobat en les Constitucions de les Corts dels anys mil sinch-cents quoranta-set, mil sinch-cents sinquanta-tres y mil sinch-cents sexanta-quatre y en altres moltes Constitucions, Capítols y Actes de Cort, les quals no sols dits capitans no les han guardades, ans a boca plena se són preciats de dir que no volien seguir ni guardar ninguna Constitució, privilegi, ni lley de la terra, y posant ab effecte lo que deyen de parau-la han procehit contra moltes persones, no sols de les stipendiades per la Capitania General en les quals en certs casos llimitats conforme a Constitucions de Cathalunya, assenyaladament en la del any mil sinch-cents trenta-quatre, capítol set, comensant "Ítem, statuhim y ordenam ab lloació y aprobació", y per lo Capítol de Cort segon, comensant "Ítem[361], confirmant y declarant" de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-set poden exercir son offici sinó també contra los provincials tant ecclesiàstichs com seculars dels quals en ninguna manera pot ni deu conèxer dit capità.

360. *A continuació, ratllat,* officials.
361. *A continuació, ratllat,* statuhim.

Yprincipalment en lo mes de agost, mil sinch-cents setanta-tres, se seguí en la vila de Perpinyà un cas may hoyt molt exorbitant y orrendo a tot lo present Principat y Comptats de Rosselló; ço és, que estant March Forner, donzell domiciliat en los Comtats de Rosselló, provincial y no soldat ni stipendiat, y per consegüent no subiecte a la jurisdictió del capità general, ans com a tal y en quant laych de for y jurisdictió //903r// dels officials ordinaris de dit Comtat, en sa casa, la qual tenia en son lloch de Ópol del dit Comtat, arribà allí a ora captada de la nit Pedro Rodrigues de les Varilles ab dos-cents soldats y assetiaren al dit March Forner en la dita casa, y estant axí asetiat, dit Pedro Rodríguez envià a dir a dit Forner que·s donàs y obrís al rey, al que dit Forner respongué que estava prompte a obeir a sa magestat y manà obrir encontinent les portes y essent entrat dit Pedro Rodriguez ab tota sa gent, no obstant que dit Forner los digués y deduhís era beneficiat y com a tal lo trobassen ab tonsura y àbit clerical, dit Pedro Rodrigues lo féu pendre y aportar pres y lligat en lo castell de Salçes y acomanà aquell a Carles de Llupià, que era llochtinent de castellà del dit castell, y essent arribats en dit castell, lo nunci y fiscal del bisbe d'Elna per a demanar y repetir lo dit Forner com a persona ecclesiàstica fent fe de la tonsura y col·lació del benefici de aquell no sols no la y donaren, ans bé detingueren e impediren al nunci y fiscal que no poguessen prosseguir son offici, posant-li un soldat de guarda, del que rendundà molt gran violació de la llibertat y jurisdictió ecclesiàstica, y per més incistir en sa intenció encontinent féu que Joan Ortís, sargento major del dit castell, de nació castellana, com a pretès comissari del breu apostòlich, digué al dit Forner qu·estigués per pres per lo breu apostòlich y poch aprés, entrant dit Pedro Rodrigues en la cambra ahont stava pres dit Forner, li digué que havia de morir, que no·s podia fer altra cosa y, replicant-li dit Forner que li diguessen la causa, no sols no la y volgueren dir, sinó que encontinent sens fer-li //903v// procés ni donar ni aguardar deffensa, y per més aumentar lo dolor a dit Forner y per més agraviar aquell y tot lo present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya, no trobant-se allí botxí, manaren a pena de la vida a un criat del mateix Forner, qui allí hera, que donàs un garrot al dit son amo, lo qual criat ab molt gran llàstima y llàgrimas per temor de perdre la vida, segons las amenasses que li feren, aquell mateix dia donà lo dit garrot a dit March Forner, son amo, de manera que restà aquell mort ab molt gran scàndol, admiratió y sentiment, no sols de la dita vila de Perpinyà, sinó també de tot lo present Principat, per ço, que en lo sobredit cas se transgrediren y violaren moltes Constitucions, specialment lo Usatge comensant "*Alium namque*" y la Constitució del rey en Pere tercer en la Cort de Perpinyà, capítol catorze, comensant "Confirmants", y la Constitució del rey en Pere tercer en la Cort de Çervera, capítol primer, comensant "Primerament", y altres sots títol de "De penes corporals y pecuniàries" per les quals és estat disposat que ningú pot ser judicat sinó *per directum* ab llegíttima cognitió de causa y donades deffenses y se contrafeu també al privilegi del dit rey en Pere terç concedit al stament militar dat en Barcelona a 9 de maig mil sinch-cents vuytanta *(sic)*, ab que està provehit que ningun baró, cavaller, ni home de paratje en algun temps pot ésser per consciència[362] condempnat, sinó ab conexensa de jutge competent y donades deffenses per dret atorgades, encara que hagués mort son senyor o lo primogènit de aquell y li fos traydor, ço és, que ab sos enemichs

362. *A continuació, repetit,* consciència.

li //904r// ocupassen de fet sos regnes o algun lloch de aquells, majorment que per ésser cavaller, com era lo dit March Forner, no·s podia contra ell procehir sens instància de part, com està disposat per lo privilegi del rey en Pere terç atorgat en Corts Generals al stament militar, *datum* en Barcelona a denou de maig mil tres-cents vuytanta, confirmat per lo rey Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona a vuyt de octubre mil quatra-cents vuytanta-hu, y per lo mateix rey Ferrando en las Corts de Monçó en lo any mil sinch-cents y deu, capítol comensant "Lo stament militar", en demés tenint notícia dit don Ferrando de Toledo y lo dit Pedro Rodrigues que dit March Forner era clergue beneficiat y per ço ab lo tracte de sa persona se havia de guardar la disposició dels privilegis concedits al stament ecclesiàstich, assenyaladament lo privilegi del rey Ferrando segon, *datum* en Barcelona a vuyt de octubre mil quatra-cents vuytanta-hu, comensant "*Insuper, cum aliquando*", y lo privilegi concedit al stament ecclesiàstich, *datum* en Monçó a dos de setembre mil sinch-cents y deu, comensant "Encara supplica a vostra excel·lència", y moltes altres canòniques disposicions per les quals està disposat y prohibit sots molt graves penes als llaychs que no·s puguen entremetre de les persones ecclesiàstiques, majorment que en tot cas està sempre permesa als reos e inculpades la deffensa, la qual en ninguna manera les pot ni deu ésser denegada, del qual excés per ésser tan grans y de tanta importància ab lo qual restaven violades ni[363] sols les Constitucions del present Principat, sinó també les lleys divines y humanes, no tenint reparo se veja com a cosa clara que ningun ecclesiàstich ni secular //904v// tenia segura sa hazienda ni vida. Tenint avís, los deputats de Cathalunya determinaren ab concell de les persones dels tres staments enviar solemne enbaxada al dit prior don Ferrando, lloctinent que leshores era de vostra magestat, supplicant-lo fos servit de remediar tal excés y desorde y no donar lloch que officials seus ni per son orde fessen tan grans agravis, a la qual embaxada respongué dit lloctinent que ell havia manat executar la dita mort de la manera sobredita perquè lo dit Forner havia fet molts delictes y particularment era estat traydor a sa magestat, del que sentint-se novament ab més justa rahó y causa agraviats, dits embaxadors, per part de tot lo present Principat, replicaren que essent traydor, lleys havia en la terra conforme les quals se havia de procehir ab major rigor y exemplar sens violació de Constitucions, Usatjes y privilegis y que sense ésser provat dit cas, ni dit Forner deffensat, era fet molt gran agravi a tot lo present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya imposar trayció a ningú dels poblats en aquells com stà disposat per lo Usatje "Si algú en cort" y per altres Constitutions sots títol "De reptats de bausia y de trayció", com se deuen excusar quant més a un cavaller tenint tots tan provada sa intenció davant vostra magestat y sos predecessors de immortal memòria que en lo que té respecte a la fidelitat són estats sempre molt constants posant en totes ocasions sa vida y hazienda en deffenció de aquella, a la qual rèplica per mostrar dit lloctinent general lo ànimo que tenia de damnificar y injuriar tot lo present Principat tornà a dir que lo mateix faria en semblant cosa y en totes les de guerra tant quant //905r// estaria en lo present Principat encara que fos cavaller, burgès o ciutadà y encara que no fos stipendiat, per lo qual no sols se han fets agravis a tot lo present Principat y a la ciutat de Barcelona en les Corts sobre dites y altres moltes per les quals ha sostengut molt grans y excessius gastos ab

363. *Per* no.

diverses embaxades a vostra magestat fetes y altres procehiments, sinó que també se'n han fets y causats molts altres particulars a la vila de Perpinyà y molt gran injúria y danys, més en particular a Margarida, Angela, Hierònyma, germanes de dit March Forner, les quals y la dita vila de Perpinyà, ciutat de Barcelona y tot lo present Principat quant humilment poden suppliquen a vostra magestat sia servit manar restituhir los dits danys y reparar los dits agravis reintegran tot lo present Principat y dita vila de Perpinyà, y que contra dits prior don Hernando y Pedro Rodríguez, contra los qui tenen dret o causa de ell, y contra los altres culpables com a officials, qui de fet y sens conexensa de causa ni degudament han procehit sots color de son offici en fer morir y matar al dit Forner, se procehesca ab les penes que en semblant cas de justícia se deu procehir ab les penes que en semblant cas de justícia se deu procehir.

Segueixen-se també molts grans absurdos y notables inconvenients y prejudicis als poblats en lo present Principat y violatió com dit és a les Constitucions de Cathalunya de sobre al·legades en tenir junctament una matexa persona los dits dos officis de capità general y lloctinent general de vostra magestat y noresmenys se segueix que no poden exercir jurisdictió alguna lo capità general, sinó tantsolament en les persones y casos a ell permeses de dret comú, segons //905v// que està disposat per les Constitucions de Cathalunya de sobre al·legades, essent de dret cosa averiguada y serta que en temps de pau, com ara de llarch temps ensà és, y no havent-hi, com no y ha exèrcit format en lo present Principat, lo capità general no pot exercir ninguna jurisdictió en los provincials, ni tampoch en los stipendiaris y soldats per delictes comuns, sinó tant solament en los stipendiats per los delictes militars, com stà disposat per dret comú y confirmat per Constitucions de Cathalunya, y si dit capità general volia procehir o judicar y havent ja procehit o judicat contra persones y en casos a ell no lícits ni permesos se acostumave segons se pot y per Constitucions del present Pricipat fermar de dret de tals procehiments o appel·lar respective al lloctinent general, segons és estat moltes voltes declarat ab madur concell y delliberació de la Règia Audiència, y axí obtenien reparo dels tals procehiments y agravis, inhibint lo lloctinent general al dit capità general en los casos no li heren de dret permesos judicar o revocant per appel·latió les sentènties o declaracions injustes per aquell profferides, los quals remeys per estar vuy dits dos officis junts en una persona matexa, no consentint dit lloctinent general se provehesquen, se han seguits grans e irreparables danys y agravis en lo present Principat, assenyaladament se quexa tot lo present Principat y en particular la ciutat de Barcelona per quant de poch temps ensà los capitans generals han attentat y pretès que en lo lloch de les ateressanes de Barcelona poden exiquir qualsevol sentèntia com si aquell fos més territori de[364] //906r// la capitania general que les altres parts y ab aquest error essent tan apartats y remot lloch y tenint les portes tancades, perquè no se'n hagués sentiment, ni se'ls fes contradictió se han seguit tres casos de molt gran admiratió. La hu dels quals és que tenint lo prior don Ferrando de Toledo los officis de lloctinent y de capità general junctament de vostra magestat manà penjar un home en les atteressanes, lo qual encara que hera soldat stipen-

364. *A continuació, ratllat* Barcelona.

diat no havia comès delictes militars sinó comuns y per ço conforme a dites Constitucions podie ésser judicat ni castigat per lo capità general ni sos ministres, sinó per los officials ordinaris de dita ciutat; lo segon fonch consemblant al predit y cometé lo duch de Terranova, tenint axí mateix los dits dos officis de lloctinent general y de capità general de vostra magestat, fent penjar en dites atteressanes a un soldat, lo que fonch notori agravi no sols per les rahons sobredites, sinó també perquè los pretesos delictes que havia comès eren stats ans de ésser soldats, en lo qual cas és cosa de dret molt despedida que la conexensa toque al jutge, la jurisdictió del qual resta offesa en lo temps del delicte y no al capità general ni a sos officials; y lo tercer fou que pretenent lo dit prior don Ferrando que Maria Garcia, habitant en dita ciutat de Barcelona, dona casada provincial y en ninguna manera subiecta a la jurisdictió del capità general, havia robat algun cànem de la dita atteressana, com a capità general li féu fer enquesta per los officials de dita capitania y féu condemnar y sentenciar aquella a ser assotada per la dita atteressana y de fet executà aquella //906v// en molt gran injúria y dany, no sols de la dita rea y de la dita ciutat de Barcelona, sinó encara de tot lo present Principat

Ítem, se quexà la dita ciutat de Barcelona que no obstant sie disposat de dret comú y aprovat per Constitucions de Cathalunya que los officials reals ordinaris han de conèxer dels delictes comuns comesos per los stipendiats y de les causes y negocis civils de aquells, no resmenys los capitans generals y officials de la dita capitania no consenten que quant algun soldat stipendiat delinqueix contra algun provincial o tenen alguna causa civil deffenent, los officials reals ordinaris coneguen de llurs delictes y causes en molt gran dany y perjudici de la part instant y offesa o demanant que no pot ser smenada, ni reintegrada o satisfeta *respective* del dany que ha rebut o del que pretén esser-li degut.

Ítem, essent llochtinent y capità general en lo present Principat lo prior don Ferrando de Toledo manà que com a capità general anar alguns comissaris a la vila de Sanct Boy y al Spitalet y altres parts, manant als pagesos que a ses costes y despeses aportassen la fusta de vostra magestat per a les galeres en les ateressanes de Barcelona y als qui no tenian bestias per a treginar dita fusta los manaven que comprassen o ajudassen y contribuyssen en lo cost de aquelles, cosa molt gravatòria als poblats en lo present Principat, als quals conforme a les Constitucions de Cathalunya no se'ls pot carregar nous impòsits, contribucions, ni vectigals com stà disposat en lo títol "De vectigals" y en lo capítol vint-y-quatre //907r// comensant "Ítem, senyor molt alt", del rey Joan segon en la Cort de Monçó, sots títol de "Capitans y alcayts", y al Capítol de Cort del any mil sinch-cents y vint, comensant "Ítem, a vostra cathòlica magestat", y al capítol segon dels capítols del General del any mil sinch-cents quoranta-set, comensant "Ítem, com per Constitucions de Cathalunya", y per lo capítol quinze, comensant "Ítem, per obviar", de les Corts del any mil sinch-cents sinquanta-tres, y lo capítol vint-y-vuyt comensant "Per quant nous vectigals" de les matexes Corts del any mil sinc-cents sinquanta-tres y perquè los pagesos de la dita vila de Sant Boy vehent una cosa tant nova e insòlita y que dit comissari procehie ab manaments penals, volent executar aquells, li demanaren la commissió y amostrant-los aquell una scèdula breu, despedida per lo secretari Martín Gonçales Gante, y no ab firma de canceller ni regent la Cancelleria, ni ab la forma deguda conforme a

Constitucions, se retiraren dits pagesos de obeyr-lo segons que tampoch no tenien obligació de obeir, com està disposat per lo rey Martí en la Cort de Barcelona, capítol primer, comensant "Primerament, senyor", sots títol de "De canceller" y per lo rey Ferrando segon en la segona Cort de Barcelona, capítol quart, comensant "Ítem, senyor" y capítol quoranta-tres, comensant "Més, statuhim y ordenam", sots títol de "De offici de camarlench", y lo dit comissari per ço los manà anar a Barcelona presos, y essent aquells en dita ciutat junctament ab los procuradors de la jurisdictió de dita vila de Sanct Boy firmaren de dret en la forma acostumada //907v// en la Real Audiència y davant dits prior don Ferrando de Toledo, com a lloctinent general de vostra magestat, sobre la qual ferma de dret per més que fos solicitada la declaració de la admissió o repulsió de aquella, may pogueren obtenir declaració dels doctors de la Real Audiència y per ço que encara que fos de justícia se entengué no sols que dit prior don Hernando o impedie, sinó també que informant de dites coses sinistrament a vostra magestat obtingué dit prior don Hernando una carta per als doctors de la Real Audiència despedida per la cancelleria en lo Supremo Concell de Aragó, la qual és del tenor següent:

El Rey

Magníficos y amados consejeros nuestros, por carta de nuestro lugartiniente general, havemos entendido el impedimento que se le ha puesto oy pretendiendo que como a capitán general no le toca mandar se le den carros para la fábrica de las galeras, sinó a nuestro lugartiniente y que ha querido executar sobre ello a los desobedientes, han occorrido los interessados juntamente con los deputados a essa nuestra Audiencia Real y firmado en ella de drecho por la qual y no havellos vosotros repellido luego la dicha firma como devíades de hazer en cosa tan clara y de tanta importancia, se ha differido y diffiere la obra de dichas galeras y dado ánimo a que otros intenten lo mesmo, de lo qual havemos tenido el sentimiento que es de razón, porque estando en possessión nuestra Capitanía General en semejantes //908r// cosas de tomar los carros que han sido menester para conduzir la madera necessaria a la dicha fábrica y compeller a los dueños dellas que les den al precio acostumbrado, como también puede hazer y está en possessión de todo lo demás dependente de la guerra con castigo de los desobedientes y no devíades dudar ni dar lugar a que esta nuestra antiga possessión se impidiesse ni perturbasse en ninguna ocasión y principalmente en la que agora occorre donde por la prestesa de echar essas galeras en la mar por lo que el enemigo da en hazer lo mesmo se atraviessa en grande servicio de Dios y beneficio de nuestra religión christiana, que esto sólo havía de bastar para que ninguna cosa fuesse parte de poderlo storvar o differir y assí os desimos y mandamos que en recibiendo éstas, sin otra réplica ni consulta, quiteys qualquier impedimento que estuviere puesto en la dicha essecussión echa por mandado de nuestro capitán general, teniendo mucha qüenta en esto y en lo demás con las cosas de aquell tribunal para ajudarllas y affavorecellas con todo lo que se offreciere, pues veys que no importa y majormente en estos tiempos, advertiendoos que haziendo lo contrario, allende que lo que succediere será a vuestro cargo, en ninguna manera havemos de dar lugar a esto y de lo que habreis cumplido en esta parte nos lo avisareis. Datum en el Pardo a ocho de marzo, mil y quinientos setanta-tres.

Yo el Rey. Vidit don Bernardus, vicecancellarius. Vidit Sapena, regens. Vidit Loris, regens. Vidit Comes, generalis thesaurarius. Vidit Sentis, regens. Vidit Campí, regens.

908v// La qual carta no sols és contra les Constitucions sobre dites en quant prohibeix la admissió de la dita firma de dret, sinó que és també contra equitat y lley natural y altres Constitucions de Cathalunya, per les quals és concedit als jutges molt llarga y llíbera facultat de declarar y judicar lo que entenen ésser de justícia y prohibit, que per vostra magestat no sien fets semblants lletres en retardatió de la justícia, ni contra les Generals Constitucions, com stà disposat per la Constitució del rey Martí en la Cort de Barcelona, capítol segon, comensant "Ítem, senyor, que·l conceller", sots títol de "Offici de canceller" y per la Constitució del any vint, capítol quinze, comensant "Ítem, per quant" y en títol "Si contra dret o utilitat pública", majorment que penjant la conexensa de dit article de admissió de firma de dret dit capità general per a més agraviar los dits poblats de Sanct Boy y de altres parts enviar inventeriar y executar los béns de aquells y de fet féu capturar los jurats de la vila de Sanct Boy y aportar presos en lo càrcers comuns de la ciutat de Barcelona, ahont stigueren molts dies y finalment lo hu d'ells, enficionat dels mals que havie en dites càrcers, hisqué malalt y en poch dies morí.

Ítem, fa quexa la dita ciutat de Barcelona per ço que essent stat inculpat Gabriel Bellvehí, mercader de dita ciutat, en lo any mil sinch-cents sinquanta-vuyt, que havia tengut en temps de guerra algun comersi en lo regne de França y essent-ne estat remès per la cort real y per la general remissió per vostra magestat feta de bans y penes en les corts prop passades, no resmenys serts officials de la Capitania General executaren a Raphel Coll de Puigcerdà //909r// y altres fermances de dit Bellvehí, contrafent no sols al Capítol de Cort de remissió de bans y penes de les dites Corts proppassades, sinó també a moltes altres per les quals està ordenat que de cosa judicada y una volta absolta no·s pot fer executió, majorment sens nova conexensa.

Ítem, se quexa la ciutat de Barcelona per ço que tenint Pau Campana, Joan Privat, Gabriel Ferrer y Joan Pere Coromines, mercaders de la ciutat de Barcelona, una nau, de la qual era capità Miquel Oliver, fonch embargada per lo duch de Terranova com a capità general de Cathalunya per anar a portar provisions a la isla Tercera, y per dit duch de Terranova foren donades sinch-centes lliures al capità de la dita nau per ajuda de les provisions en part dels nòlits de dit viatje, y estant en la platja de Barcelona se mogué tal borrasca que fonch forçat córrer a Mallorca la dita nau y en lo viatje perdé la barca y tingué molts altres danys notables e noresmenys esent stada embargada de onze de nohembre fins en lo mes de març leshores propvinent, aprés que hagueren llevada la empara a la dita nau, no sols no li pagaren los danys y despeses que havia fet en lo temps que havia estat emparada, mas encara per més agraviar-lo per manament de dit capità general fonch posat a la presó lo dit capità de la nau, de la qual no·l volgueren tràurer fins a tant que hagués restituhides les dites sinch-centes lliures, les quals com dit és en part de nòlits y provisions li heren estades donades en molt gran perjudici no sols de les sobredites Constitucions, //909v// sinó també de la Constitució feta en les Corts, per vostra magestat celebrades en la present vila de Monçó en lo any mil

sinch-cents sinquanta-tres, capítol quinze, comensant "Ítem, per obviar" y moltes altres per les quals està disposat que los capitans de guerra han de pagar y satisfer condignament les provisions que prenen y altres danys que donen als provincials, y del capítol vint-y-tres, comensant "Ítem, ordenam" del rey Alfonço segon en la Cort de Monçó y del capítol vint-y-quatre comensant "Ítem, que algun hom" del rey Jaume segon en la primera Cort de Barcelona, y del mateix en la Cort segona, capítol quinze, comensant "Ítem, statuhim que lo capítol", cituades sots títol de "De actions y obligacions", per les quals stà disposat que ningú per deute civil pot ésser capturat, ni vostra magestat pretenent alguna cosa de algun particular poblat en lo present Principat pot (parlant ab lo degut acato) de fet pendre's lo que pretén, si no és precehint demanda y legíttima citació y conexensa de tal causa, com està de sobre refferit y pagat primer lo preu de aquelles, com stà disposat per la Constitució del rey Alfonso segon en la Cort de Barcelona, capítol trenta-quatre, comensant "Ítem, com nós, etc, nos emperò pagants y retents lo preu", sots títol de "De donations".

Ítem, fa quexa la dita ciutat per ço que estant aquestos anys la dita nau carregada de llanes per a Gènova en l'Ampolla y essent embargada per orde y manament del conde de Miranda, com a capità general de vostra magestat, aprés de haver aguardat molt temps lo càrrech que li havien de donar en Tarragona, lo capità de la dita nau, //910r// desesperat de la gran tardança, pèrdua y gastos, determinà de anarse'n a fer lo sobredit viatge a Jènova, per lo qual fet del capità de la nau lo dit compte de Miranda, encontinent com a capità general, y per provisió de sos pretesos assessors de la dita capitania, manà que dits Pau Campana, Joan Privat, Gabriel Ferrer y Joan Pere Coromines fossen presos y capturats y sos béns inventeriats, lo que fonch posat en execució, y per los grans danys y perills que patien en la presó los fonch forçat composar-se en gran violació de les sobredites Constitucions y altres lleys per les quals està disposat que per lo delicte de una persona no deu ésser punit ni castigat altra ninguna.

Ítem, se quexa dita ciutat perquè havent Francesch Palau, mercader de aquella, comprat en los anys passats certes ànchores y entenes del mayordom de la dressana, les quals ànchores tornà y les antenes pagà al majordom, alguns anys aprés se li ha fet demanda de dites coses per lo fisch de la capitania general davant de certs pretesos assessors de la capitania, dels quals procehiments per ser ell provincial fermà de dret davant lo lloctinent general y Real Audiència y may pogué obtenir que la dita ferma de dret se admetés, ans bé, no obstant aquella passaren avant la dita causa en la capitania general fins a condemnatió de dit Palau y lo que pijor és, que la dita sentència se és profferida pochs dies ha per lo portantveus de general governador de Cathalunya com a lloctinent de capità general, lo qual en dit nom proceheix en altres coses, lo que dita ciutat té a molt gran agravi.

910v// Ítem, la vila de Perpinyà se quexa per ço que volent conèxer Antoni Çapta, cònsol de mar, de la causa de un artiller que se here obligat per coses mercantívols en forma de mercader, y per ço conforme als reals privilegis y Constitucions de Cathalunya tocava la conexensa al dit cònsol, lo qual tenint per seguretat de juy pres al dit artiller, Pedro Rodrigues de les Varilles, llochtinent de capità general, en violació de dites Constitucions, y en molt gran scàndol y avalot de dita vila y de tots

los circunveïns, envià qoranta o sinquanta soldats a la torra de dit Çapta, en la qual estava un arrendador que·s deya Joan Auter, al qual ab violència li feyen obrir les portes de dita torre, y essent dins se apoderaren de aquella y li feren inventari de tots los béns y li gastaren, prengueren y menjaren totes les provisions que tenie, donant-li molt gran y notable dany, y sabent que les dites provisions no eren de dit Çapta, digueren públicament dits soldats y amenessaren que si fossen estades sues o hagueren tot acabat de gastar y no obstant que per part dels diputats de Cathalunya, havent-se donada quexa a vostra magestat, haja respost que acudissen al prior don Hernando que ell o faria remediar, essent estat moltes voltes soliçitat, no ha volgut may desagraviar a la dita vila y particulars, los quals per ço suppliquen a vostra magestat mane provehir sobre dites coses de remey oportú perquè lo dit dany sie reffet y los culpables castigats.

Ítem, se quexa la dita vila del dit Pedro Rodriguez, lo qual com a capità general no dubtà de fer pendre de sa pròpria auctoritat en dita vila la persona de Bernat Herman, causídich de aquella, y fer-lo portar en lo castell major, ahont //911r// lo tingué pres alguns dies, fent-li tenir lo coll dins de un cep, cosa may vista ni oyda en lo present Principat y Comtats.

És estat també molt agraviat tot lo present Principat per unes crides que dit Pedro Rodrigues de les Varilles féu publicar en la vila de Perpinyà, manant generalment així als provincials com altres, ab impositió de penes, que ninguna persona de qualsevol grau o condició gosàs entrar en dita vila de Perpinyà ab pedrenyal carregat, armat de roda o ab arcabús de mecha, y per executió de aquella féu alguns actes gravatoris y preiudicials als provincials y encara que donant quexa los deputats de les dites coses a vostra magestat, li's fonch respost que no era agravi, noresmenys parlant ab lo degut respecte o és molt gran per les rahons sobredites y perquè és ver y cert que semblant potestat de fer crides y executar penes en los provincials, ni de dret comú, ni per Constitucions de Cathalunya se trobe ésser concedida.

Essent lo duch de Alcalà capità general y lloctinent de vostra magestat en lo present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya cometé a Pere Cassador, cavaller en Barcelona domiciliat, que rebés los dinés se li lliurarien y pagués de aquells lo que li manarie per fàbriques de galeres, y aprés don Garcia de Toledo, successor en lo dit càrrech de lloctinent y capità general, li cometé també pagàs en Perpinyà y obrés sens emperò ésser-li spedida provisió, ni privilegi algú per vostra magestat, ni per los dits loctinents generals de títol de pagadors y havent donat dit Cassador bo y leal compte de tot lo rebut y pagat a les persones per //911v// vostra magestat per aquest effecte deputades, de les quals té bastant diffinitió y <y> liberatió molts anys aprés, ço és, en lo de mil sinch-cents setanta-quatre y per lo Concell de Guerra de Castella fonch enviat en lo present Principat Francisco Desalablancha, de naçió castellana, per visitador dels officials de la Capitania General, entre altres féu enquesta al dit Cassador, no per fets de delictes que contra sa persona pretengués, sinó ab appellido que dos criats seus los havian comesos, havent aquells fet molt bé son offici, segons plenament constarà quant sia menester y ab molt gran rigor dit visitador mogut per los enemichs de dit Cassador per via secreta, com si fos cas de inquisitió, sens publicar la enquesta, ni dar còpia de ella ni de les depositions y noms dels testimonis qui en offensa havien testificat, sens admetre a dit Pere Cassador a deffença alguna, no sols

contra les dispositions de les Constitucions de Cathalunya y altres dalt al·legades, sinó també contra dret divinal y positiu, procehí en dita visita, lo procés de la qual se'n portà en Castella; y després no han intimat, ni notificat ninguna cosa a dit Pere Cassador, fins que per lletra simpla de vostra magestat de denou de dezembre mil sinch-cents setanta-nou, refferendada per Joan Dalgado, secretari del Concell de Guerra, per lo governador don Pedro de Cardona, com a pretès lloctinent de capità general, a quatre de janer mil sinch-cents vuytanta, a petició de don Luís de Peguera, com a pretès advocat fiscal de la dita Capitania General, fonch dicernit secrest en los béns //912r// del dit Cassador per quinze mília ducats, lo que segons se entén fonch fet a instància y per orde del prior don Hernando de Toledo, pensant ab això acabar de destruhir y annichilar a dit Pere Cassador, lo qual en dit temps estave en los càrcer reals de Barcelona, tancat en una torre y privat de poder parlar, ni veure a ningú, per orde del mateix don Hernando; y diu la dita lletra de vostra magestat que se posàs dit seqüestre per lo que seria sententiat en dita visita, la qual se estava vehent y per execució de dita provisió li foren inventeriats béns mobles e immobles que valen més de vint-y-sinch mília ducats, no sens gran dany y detriment de sa hazienda, reputació y honrra, y encara que dit Cassador haja solicitat molt se llevàs lo dit secrest, no u ha pogut may obtenir, de les quals coses no sols a ell li·n han redundat grans danys y perjudicis, sinó també a tot aquest Principat per les notòries injustícies y violacions de Constitucions que de aquelles ha resultat, assenyaladament per haver fet dit visitador castellà, havent de ésser com de sobre està dit los officials de la Capitania General naturals del present Principat, y per haver posat en lo present Principat aqueix nou official, ço és, de visitador de dita Capitania General contra la prohibició dels officials nous en lo present Principat, lo qual essent tant universal comprenen specialment lo tribunal de dita Capitania General com se colligeix per totes les Constitucions, sots títol, "De observar Constitucions" y per les conclusions de les Corts dels anys mil sinch-cents quoranta-dos, mil sinch-cents quoranta-//912v//set, mil sinch-cents sinquanta-tres y mil sinch-cents sexanta-quatre, y asenyaladament en les de mil sinch-cents quoranta-dos, en les quals estan provehits los dits dos officis de lloctinent general y capità general, no en una matexa persona, sinó en dos differens y separades expressament, lo capità y Capitania General està comprès en la observança de dites Constitucions; y és també altre agravi perquè la dita causa fonch treta del present Principat y judicada en lo regne de Castella contra la Constitució comensant "Clarificant" y moltes altres notòries y ja al·legades quant més que essent persona provincial dit Cassador y no havent may tingut títol de pagador de dita Capitania, no podia conèxer de aquell, com dit és lo lloctinent de capità general ni sos officials, ans bé pretenent lo fisch de alguna cosa contra ell, lo havia de convenir davant lo veguer de Barcelona, que és son jutge ordinari, y comensar a querella conforme al privilegi vulgarment dit *"Recognoverunt proceres"* y procehir civilment y no criminal, pus que per pretès delicte de *institor* no podia ésser dit Cassador punit ni podia ésser posat secrest que primer no fos feta declaratió conforme és de justícia y segons stà disposat per la Constitució sinquanta, comensant "Més, statuhim" de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-dos y de les Constitucions sinquanta-dos y sinquanta-tres que comensen "Ítem, statuhim" de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-set, majorment essent prohibit en Cathalunya comensar les causes per la

execució ni despullar ningú //913r// sens legíttima conexensa de causa, com està disposat per la Constitució del rey Pere segon en la Cort de Barcelona, capítol vint-y-quatre comensant "Ítem, que nós", sots títol de "Violència y restitució de despullas", y estant major agravi lo sobre dit quant se veu clarament que fonch fet ab orde pervertit contra lley natural y positiva, ço és, denegades deffenses, y sens ésser oyda ni citada la part. Per observança de les quals Constitucions dit Pere Cassador y los tres brassos de la present Cort suppliquen a vostra magestat sien cassats, revocats y annul·lats los dits procehiments y reintegrat dit Cassador dels danys y perjudicis que li són estats fets, tots los quals procehiments no sols se justifiquen ésser gravatoris y preiudicials al present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya per ser contrari a les Constitucions de sobre al·legades, sinó també perquè són contràries a las declaracions y sentències profferides per los jutges de greuges de les Corts del any mil sinchcents sinquanta-tres per los quals fonch declarat procehir lo greuge donat per lo syndich de la ciutat de Barcelona y procurador del General de Cathalunya contra la capitania general. E jatsia que havent instada dits syndichs y procurador la execució de aquella en la Real Audiència a effecte que per execució de dita sentència fos llevat lo tribunal de la dita Capitania General en temps de pau y no havent-hi exèrcit en lo present Principat y sia estat axí provehit a relació de miçer Miralles, quòndam, doctor de la dita Real Audiència, aprés emperò de aquella aparegué al procurador fiscal patrimonial intentar judici de nul·litat contra la dita provisió, per ço, //913v// que en lo procés de la executió de dita sentència no fonch ell citat tenint dit procurador fiscal obligació de aderir-se a la demanda feta per dits syndichs y procurador per observança de Constitucions y altres lleys de la terra, pus bastave haver intimat lo judici de dita execució al procurador fiscal de dita Capitania General, contra lo qual principalment era estada proferida, y no obstant que la dita pretesa nul·litat de justícia no subcistís, fonch declarada per dita Real Audiència a relació de micer Montaner dita provisió del dit micer Miralles nul·la per deffecte de citació de dit procurador fiscal patrimonial, restant dita sentència per dits jutges de greuges proferida en sa força y valor, y havent aprés instada dits síndichs y procurador en les Corts proppassadas la executió de dita sentència, fonch remès als jutges de greuges en dita Cort nomenats y no havent dits syndichs y procurador advertit que, conforme a Constitucions, los jutges de greuges no tenen ni poden tenir executió, ans bé les sentèntias per aquells proferides se han de executar per orde y decret de dita Real Audièntia o del portant-veus de general governador anant vicerègia com aparegué davant dits jutges de greuges instant la dita executió per los quals fonch advertit ab la declaratió per ells feta que no heren jutges de la dita executió, ni sobre aquella podien provehir cosa alguna ans fou remès a la dita executió a la dita Real Audiència e instant davant aquella los dits syndichs y procurador la execució de dita sentència, conforma era estat //914r// declarat y provehit per dit micer Miralles, fonch feta provisió últimament a relació de micer Antoni Negrell, doctor de la Real Audiència, que dita sentència de jutges de greuges no·s podia executar sinó en los casos ab aquella compresos y que fos executada juxta sèrie y tenor de aquella; y encara que la sèrie y tenor de dita sentència realment comprén que dit tribunal de la capitania general en temps de pau y que no y ha exèrcit de vostra magestat en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya és del tot extinct y abolit, com és estat ja provehit per dita Real

Audiència a relatió del dit micer Miralles, totavia perquè la executió de dita sentència no sia més differida com ho és estat fins assí en molt gran dany y periudici de tots los provincials, perquè no han cessat ni cessen los ministres de dita Capitania General fer sempre agravis y perjudicis als provincials y exercir jurisdictió y tenir format tribunal en notable derogatió y prejudici de la dita sentència, suppliquen per ço y altramen los tres brassos y los dits syndichs de la ciutat de Barcelona y vila de Perpinyà sia a vostra magestat servit, per observança dels Usatjes y Constitucions de Cathalunya y Capítols de Cort, manar cassar, revocar, annul·lar y abolir tots los sobredits y altres procehiment en perjudici de les dites Constitucions y privilegis del present Principat fets y que los officials de dita Capitania que, de fet y sens conexensa de causa en los casos a ells de dret prohibit, àn attentat fer alguns delictes y excessos sien com a persones privades condignament punits y castigats los particulars, y tot lo present Principat reintegrat //914v// dels danys que per dits procehiments los són estats donats y per total reparo dels dits agravis y executió de dita sentència provehir y manar que ab effecte dit tribunal sie llevat confirmat la dita provisió feta per dit micer Miralles en la dita Real Audiència, conforme la sèrie y tenor de aquella, de manera que los agravis de dita capitania no sien més continuats y en lo modo de procehir en aquella reste algun bon assiento.

Agravis resultants de les declarations fetes en les últimes Corts del any mil sinch-cents sexanta-quatre.

En les últimes Corts que vostra magestat celebrà en la present vila, havent diceptació y contienda en lo bras real del present Principat de Cathalunya entre los syndichs de la ciutat de Barcelona, de una part, contra los syndichs de la ciutat de Tortosa, de part altra, sobre los assientos y llochs que a ells y a cada hu de ells *respective* se li sguardave per vostra magestat, sens intervenció de la Cort ni de algú dels brassos *ex desliberatione Sacri Supremi Regii Concilii,* a deset del mes de setembre, any mil sinch-cents sexanta-tres, fonch feta certa provisió sobre lo orde de dits assientos, la qual dit die fonch intimada al dit bras real.

Ítem, en les matexes Corts, estant en paritat de vots los habilitadors per vostra magestat nomenats de una part y per altra los nomenats per los tres brassos sobre admetre o repel·lir dels tractes y actes de dita Cort als officials reals, a nou de octubre de dit any, fonch per vostra magestat feta //915r// altra provisió o declaratió sens intervenció de la Cort, ni de alguna persona de dits brassos ab la qual adherint als vots dels habilitadors per vostra magestat nomenats declarave los dits officials reals haver de ser admesos, la qual declaratió dit die fonch per lo protonotari de vostra magestat intimada als tres brassos dita cort.

Ítem, per ocasió de certs dissentiments posats als actes de dita Cort per los syndichs de Perpinyà y Puigcerdà *respective* fonch feta per vostra magestat, sens intervenció de la Cort ni de alguna persona dels brassos de aquella, certa declaració en la ciutat de Barcelona, ahont heren estades porrogades dites Corts a vint-y-dos de febrer, any mil sinch-cents sexanta-quatre, declarant sobre dits dissentiments, la qual fonch dit dia intimada y notificada als brassos. De les quals declarations resulten molts notoris agravis y prejudicis al present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya y violació de

les Constitucions Generals de aquell y al stil y costum antich en les Corts Generals inconcussament observat, conforme a les quals, assenyaladament per la Constitució del rey Pere segon en la Cort de Barcelona, capítol vint-y-tres, "Ítem, que una vegada l'any", y del rey Jaume segon en la sinquena Cort de Barcelona, capítol trenta-quatre, "Ítem, com nós hajam manada", y en la Cort de Leyda, capítol segon, "Statuhim encara", sots títol "De celebrar Corts", les coses que en la Cort tenen necessitat de declaració se han de decidir y declarar per vostra magestat y la Cort junctament; y així se és sempre usat y practicat per vostra magestat y sos predecessors de immortal memòria, los quals tenin[t] concideració a les sobredites coses y a //915v// que la General Cort ligítimament convocada representa un cos místich del qual vostra magestat és lo cap y los tres brassos són los membres, foren servits sempre semblants y altres declaracions de la Cort fer-les, no a soles ni ab altre concell o interventió, sinó junctament ab la Cort, y així consta per molts y diversos exemplars antichs y moderns y estant per vostra magestat destinat y dedicat lo lloch de les Corts en la iglésia de Nostra Senyora de Monçó en lo mateix lloch ahont ara celebren, se havien de fer dites declaracions de aquelles resultants conforme a dites Constitucions, ús y stil antich en les Corts passades y per vostra magestat en altres provisions de manco concideració observat, lo qual conforme a la Constitució del rey Jaume segon en la segona Cort de Barcelona, capítol trenta-quatre y altres, sots títol de "De celebrar Corts", ha de ésser guardat y té forsa de lley quant més que la dita declaratió per vostra magestat a nou de octubre feta fonch cense citar ni hoyr les parts, ans volent lo almirant de Nàpols, leshores president del bras militar, fer certa protestació a effecte que ans de la publicatió de dita declaració fos dit bras hoyt y vostra magestat informat, foren ell y los habilitadors de dit bras presos y arrestats per orde de vostra magestat sens altra conexensa de causa, lo que, conforme a moltes y diverses Constitucions de sobre al·legades, havia de procehir y sens instància de part, lo qual here necessària contra semblants persones militars, conforme al privilegi per lo rey Pere terç concedit a denou de maig mil tres-cents vuytanta, lo qual és estat confirmat per lo rey Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona y per vostra magestat entre los altres Privilegis Generals y //916r// particulars promeses y jurat servar y, ultra los sobre dits de la dita última declaratió, resulten altres agravis, los quals foren a vostra magestat en les dites últimes Corts deduhits, y per ço fonch lo effecte de dita provisió, sens perjudici de les parts, suspesos. Tots los quals suppliquen a vostra magestat los tres brassos de la present Cort, quant humilment poden, sie de son real servey manar reparar y reduhir al sobre dit orde y costum antich, conforme al qual segons les dites Constitucions y per observança de aquelles dehuen ésser restituhits y tornats.

Agravis resultants de les real pracmàtiques

Encara que, segons per generals Constitucions y altres lleys del present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, tots los poblats en dits Principat y Comtats sien franchs y lliberts de qualsevol exactió, impositió o contribució, y stiga particularment disposat que nous vectigals no poden ser imposats, com consta clarament per les Constitucions del rey Pere segon en la Cort de Barcelona, capítol setè, comensant "Atorgam", confirmat per lo rey Jaume segon en la segona Cort de

Barcelona, capítol deu, comensant "Ítem, que·l capítol", y per altres scituades en lo títol "De vectigals", confirmats per vostra magestat en los capítols quinze y vint-y-vuyt de les Corts del any mil sinch-cents sinquanta tres. E axí mateix sie per dites generals Constitucions disposat que qualsevol provisió feta contra Usatjes de Barcelona, Constitucions o altres lleys de Cathalun[y]a és de ninguna força y valor, conforme a la Constitució de la reyna Maria en la Cort de Barcelona, capítol devuyt, comensant "Jatsia", sots títol "De la revocatió dels destrahiments //916v// de Tortosa", e del rey Jaume segon en la segona Cort de Barcelona, capítol setzè, comensant "Ítem, que nós", y en la tercera Cort de Barcelona, capítol quatorze, comensant "Ítem, ordenam y prometem", y del rey Alfonso segon en la Cort de Monçó, capítol set, comensant "Ítem, ordenam y statuhim", sots títol "Si contra dret e utilitat pública". E semblantment sia disposat que ningunas lleys, statuts, crides, edictes o pracmàtiques generals poden ésser fetes ni ordenades per vostra magestat, ni per sos lloctinents generals, com tant solament vostra magestat y sos predecessors, de immortal memòria, fossen y hajen de ser semblants coses de ordinatió y concentiment de la Cort General o de la major part de aquella, com està expressament disposat per la Constitució del rey[365] Pere segon en la Cort de Barcelona, capítol quatorze, sots títol "De lleys, Usatges, Constitucions"*;* del rey Jaume segon en la Cort de Barcelona, capítol trenta-hu, en la fi, y en las Corts de Gerona, capítol deu, sots títol "De interpretatió de Constitucions", y en la primera Cort de Barcelona, capítol quatorze, comensant "Ítem, que nós", y en la Cort de Leyda, capítol vint, comensant "Statuhim encara y ordenam", per lo rey Pere terç en la Cort de Perpinyà, capítol trenta, comensant "Part assò", sots títol "De celebrar Corts". Lo que specialment se comprova per la Constitució del rey Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, capítol onze, comensant "Revocant", en la qual specialment foren revocats qualsevol edictes per ell, o per lo rey don Joan, son predecessor, fets sens approbatió de la Cort y satuhit y ordenat que en dos casos tant solament, ço és, en cas de convocatió de gent de guerra, conforme //917r// al Usatge "*Princeps Namque*", o en cas de convocatió de Corts, durador per temps de dos mesos. Y ultra los dits dos casos ningun statut, edicte o general ordinatió, ni pracmàtica, pot tenir en lo present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdenya força ni valor, lo que fàcilment se veu ab moltes Constitucions, assenyaladament del rey Pere terç en la Cort de Perpinyà, capítol trenta-set, sots títol "De fe e auctoritat de Corts", y en la Constitució sinquanta-quatre de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-set, y en les últimes Corts per vostra magestat celebrades, capítol vint-y-nou, en les quals y moltes altres, entenent y conciderant de quant poca força y valor eren en lo present Principat les pracmàtiques fetes per los reys predecessors de vostra magestat sens approbatió y consentiment de la Cort, aparegué, per a que fossen observades y guardades y tinguessen effecte y valor, se approbasen semblants pragmàtiques per la Cort General y feyen Constitucions de aquelles.

Totes les quals coses no obstants, en molt gran dany y preiudici de tot lo present Principat y notòria violatió de les dites y altres Constitucions, fonch feta y publicada una pracmàtica per vostra magestat, la data de la qual és en la vila de Madrid, a

365. *A continuació, ratllat,* Jau

devuyt de octubre, mil sinch-cents setanta-tres, ab la qual vostra magestat manave que les ciutats, viles y llochs del present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya, per temps de tres anys, contribuyssen y pagassen certes quantitats per a reparatió y muralles y fortalesa de la vila de Perpinyà, en virtut de la qual y per executió de aquella foren spedides lletres y officials de la Real Audièntia, los quals anaven executant les ciutats, viles y llochs del present Principat //917v// y Comptats de Rosselló y Cerdanya, y no obstant que per les dites ciutats, viles y llochs, arribant allí los dits officials per fer dita executió, se'ls notifficava los deffectes de dita pracmàtica y les causes per les quals, conforme a Constitucions, no podien ésser executades, no res menys passaven havant la dita execució.

Lleyda.

Y per ço, se quexa la ciutat de Lleyda, que per dita rahó los dits officials en diverses voltes li executaren mil sis-centes sexanta-y-sis lliures, salvo dret compte. Lo que és contra les sobredites y altres Constitucions, privilegis y exemptions, de que per dita rahó l'àn executada en vuyt-centes lliures, salvo dret de compte. Yla matexa quexa fan les ciutats de Balaguer, Manrresa, la vila de Cervera, la vila de Tàrrega, la vila de Vilafranca de Panadès, la de Besalú, la vila de Figueres, la vila de Coplliure, la vila de Torrella de Mongrí, la vila del Voló, la vila de l'Arbós, la vila de Cruylles, la vila de Falcet, la vila de Argelés, la vila de Camprodon, la vila de Vilafrancha de Conflent, la vila de Berga, les quals y cada una delles és estada executada en moltes quantitats y ha sostengut grans danys per la contributió de dita obra y execution en virtut de dita pracmàtica a ells y cada hu dells respective feta, de les quals apart se donarà memorial a vostra magestat. Y no res menys se quexen los poblats en les vegueries de Rosselló y Cerdanya y sotsvegaria de Vallespir, y en special la vila de Vilafrancha de Conflent, de una altra pracmàtica per vostra magestat feta y publicada en la ciutat de Toledo, a onze dies del mes de setembre, any mil sinch-cents //918r// sexanta, ab la qual se manava pagar als dits poblats certa quantitat per cada casa a effecte de la edificatió y reparació de les muralles y fortalezes de la vila de Perpinyà, y, lo que aumentà molt més lo agravi, que per execution de dita pracmàtica, per orde del lloctinent de capità general de la dita vila de Perpinyà, són anats y van diversos officials de dita capitania, los quals comunament se diuen comissaris de les obres, guanyant excessives dietes y fent molt grans despeses y oppressions, posant-se en los camins reals y prenent les bèsties de la pobra gent de alguns llochs de dites vegueries que porten provisions ab molt gran dany y scàndol de tots los dits Comptats de Rosselló y Cerdanya y de tot lo present Principat. Y ab aquesta manera y forma insòlita han exhigit des de dit any mil sinch-cents sexanta y molts següents, a rahó de dos sous per casa, y vuy a rahó un sou, executant de les viles y llochs de les dites vegaries y sotsvegueries molt grans summes y quantitats, les quals se donaran a vostra magestat a part, de manera que, per dita immoderada exactió, resta destruhida tota aquella terra. Y no sols se ha contrafet a les dites Constitucions sinó també a moltes altres ja al·legades, per les quals stà prohibit que ninguns officials de la Capitania General no poden conèxer ni entremetre's de coses de justícia, com dit és se ha de despedir per la Real Cancelleria e per los jutges ordinaris de les ciutats, viles y llochs.

Barcelona.

Ítem, se quexa tot lo present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, y en particular la ciutat de Barcelona, per certa crida y edicte general, lo qual lo prior don //918v// Hernando, lloctinent general de vostra magestat, manà publicar y ab ella, en effecte, se manave que tots los que tindrien cavalls o rossins fossen obligats a manifestar y registrar aquells, sots pena de perdre'ls y sots altres penes en dita crida y edictes contengudes, de la qual, aprés de algun temps, casi al mateix tenor, fonch feta pracmàtica per vostra magestat, la qual y la dita crida general, no sols per les rahons sobredites són invàlides, sinó que també, perquè per diverses dispositions, assenyaladament per lo Usatje "Los christians", sots títol "Quines coses se podien vendre" y per la Constitució del rey Jaume segon en la Cort de Barcelona, capítol deu, comensant "Ítem, que·l capítol", sots títol "De vectigals", és concedit als poblats en lo present Principat que cada hu puga comprar y vèndrer y tràurer del present Principat qualsevol cosa, exceptat que ningú traga cavalls de aquesta terra per mercaderia, la qual exceptió specialment confirma que per altres effectes exceptat de mercaderia pugan llíberament portar y vèndrer cavalls en lo present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya. Y és, també, contra la Constitució del rey Pere terç en la Cort de Perpinyà, capítol trenta-hu, comensant "Com segon les Constitucions", y en la segona Cort de Barcelona, capítol vint-y-vuyt, comensant "Statuhim encara", y del rey Jaume segon, comensant "Ordenam que quiscun chich hom", sots títol "De vectigals", confirmades, y la Constitució de la reyna Maria, capítol devuyt, comensant "Jatsia per Constitucions", sots títol "De revocatió del destrenyiment de Tortosa" y contra moltes altras Constitucions prohibints los destrenyiments. //919r// Y en quant ab dita crida y pragmàtiga se imposà obligació de portar albarà de guies contra la llibertat de Cathalunya approvada per la Constitutió del any mil sinch-cents quoranta-tres, capítol quinzè, en aquelles paraules líberament. Yés, també, contra los privilegis militars, per los quals està disposat que ninguna pena los pot ésser posada sinó en los casos de constitució de Pau y Treva, conforme a la Constitució del rey Alfonso segon en la Cort de Monçó, capítol vint-y-vuyt, comensant "Ítem, ordenam", sots títol "De penes".

De la ciutat de Gerona.

De les quals coses resulta, també, altre no menor agravi fet a la ciutat de Gerona, la qual per execució de una pragmàtica per les obres de Roses, molts anys ha concedida, no volent la dita ciutat contribuyr en dites obres per les sobre dites rahons y perquè, conforme a molts y diversos privilegis a dita ciutat per los reys de Aragó, de gloriosa memòria, concedits y per vostra magestat de nou confirmats y concedits, és franca y líbera de tota contribució y exactió. No resmenys foren los jurats de la dita ciutat presos y capturats per Bernardí Vilar y altres officials de la Capitania General y aportats en les presons del castell de Roses, ahont stigueren presos molt temps, ab gran dany y gastos de dita ciutat. Y no res manco, proseguiren dits officials en executar per dita contribució a molts habitants en dita ciutat, en notable violació, no sols de les dites Constitucions, sinó també dels privilegis de dita ciutat. Per les quals coses suppliquen los tres braços de la present Cort a vostra magestat sia servit, per

sa benignitat, manar revocar y abolir les dites //919v//pragmàtiques, crides y edictes, sens approbació y consentiment de la present Cort fets y, no res menys, restituhir a les dites ciutats, viles y llochs y als particulars de aquells lo que en virtut de dites pragmàtiques indebitament los és estat exhigit, per observança de les generals Constitucions del present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya.

Agravis fets per los lloctinents generals y altres officials de vostra magestat.

La ciutat de Barcelona fa particular quexa a vostra magestat per ço que lo prior don Ferrando de Toledo, essent lloctinent general de vostra magestat en lo present Principat de Cathalunya y resident en la ciutat de Barcelona, en los anys mil sinch-cents setanta-y-tres y mil sinch-cents setanta-y-quatre y en lo següent, féu y fermà sinch assientos y contractes ab Francesch Cassador, cavaller, y Damià Puigganer, mercader, ciutadans de Barcelona, de quantitat entre tots de noranta-y-set milia vuyt-centes sexanta-y-set lliures, sis sous; dich noranta-y-set mil vuyt-centes sexanta-y-set lliures, sis sous, moneda de Barcelona, ab certs pactes y obligacions, ab les quals dit prior prometé pagar dins certs terminis dites quantitats de diners y los interessos a dits Cassador y Puigganer, obligants en special sa persona y béns, ab scriptura de ters per dit prior fermada en la cort del regent la vegueria de dita ciutat. Y encara que, vingut lo temps de la paga, diverses vegades fou interpel·lat dit prior per dits Cassador y Puigganer, y en scrits y de paraula, //920r// que·ls pagàs la resta dels assientos y los interessos, que a la fi del mes de abril del any mil sinch-cents setanta-sis prenia tot summa 103.856 lliures 18 sous, 5, diem cent-y-tres mil vuyt-centes sinquanta-y-sis lliures, devuyt sous y sinch, no tant solament recusà pagar lo que devia, però encara, retenint en vers si molta part del dit deute ab manifestes extorsions, compel·lí a dit Puigganer que fes y fermàs certa concòrdia de la manera que volgué y li stigué bé a dit prior ab gran dany de dit Puigganer, lo qual, forçat de dites extorsions, per no morir en la presó volgué més dexar-se perdre molta part del que li tocave de la resta de dits assientos. Y perquè Pere Cassador fonch tramès per embaxador de dita ciutat a vostra magestat per agravis fets per dit prior a dita ciutat, y entre ells fou aquest de no pagar a dit Cassador y Puigjaner, no volgué concertar-se ab dit Cassador per atemoritzar que ningú gosàs acceptar tal càrrech, en gran preiudici de dita ciutat. Y per esta sola rahó, quant altra no n'i hagués, se hauria fet gran agravi a dita ciutat, sinó que continuà las oppressions y mals tractes que abans tenia, comensat tenint-lo en estreta presó y procehint contra ell criminalment fins a condemnar-lo ab sentència donada per lo mateix prior en sa favor y en sa causa pròpria, sens dexar-li parlar a procurador y advocat, contra tot dret divi y humà. De hont ha resultat agravi manifest y molt gran, no sols particular a dit Cassador, més encara, públich y commú a la ciutat de Barcelona y a tots los poblats en ella, y violatió dels Usatjes de Barcelona, Constitucions Generals de Cathalunya y altres lleys y privilegis de dita ciutat, y senyaladament //920v// dels privilegis de la obligació de la scriptura de terç, concedits particularment y confirmats ab auctoritat apostòlica, segons los quals tots los obligats ab dita scriptura de terç, fermada en dita cort del regent la vegueria de Barcelona, han de pagar promptament lo pactat y convengut en los contractes, y ninguna exceptió los pot ser admesa, si no és de real paga, de la qual ha de constar ab acte. Y si axí no paguen, se ha de fer contra

ses persones y béns rigurosa y prompta executió, capturant y posant en presó les persones y executant los béns, fins a la íntegra y real paga de tot lo deute. Y així se devia y podia procehir contra dit prior don Ferrando, no obstant fos virrey y religiós del orde de sant Joan, per observança de dits privilegis de la ciutat de Barcelona, confirmats, com dit és, ab auctoritat apostòlica, los quals privilegis foren per dit prior girats al revés perquè, essent ell lo deutor y obligat, féu capturar y posar en presó a dit Cassador, que hera lo crehador, fins a fer-lo morir en los càrcers y causar-li intol·lerables danys, ab gran ruhina de sa casa y fills. Y ab tot que de aquest agravi, entre altres, y a la dita ciutat de Barcelona tenint-lo y reputant per públich de tota la ciutat, donà quexa particular a vostra magestat ab la embaxada feta en octubre de mil sinch-cents setanta-sis, com dit és, però no és ni fonch estat fins ara remediat, ans restà com exemplar molt perniciós a la bona administració de la justícia, y molt danyós y contrari al bé públich de la ciutat y de tot lo Principat, ço és, que los vireys y lloctinents generals no tant solament pretenguen no pagar lo //921r// que deuen y no ser obligats a la fe y jurament del que contracten ab los ciutadans de Barcelona y altres poblats de Cathalunya, ni ser obligats a la observança dels privilegis de la scriptura de terç, però que, ultra de tot açò, pretengue, també, que, aprés de haver-se sustentat y acomodat ab los diners y asiendes d'ells sotsmesos a sa jurisdictió y aprés de haver ab ells contractat, jurat y fermat dites obligacions, ha de estar en sa mà y llibertat de fer-les y anichilar-les y fer-se jutges de sa causa y interès propri y fer patir als crehedors ab qui han contractat en béns y en persona. Los agravis y oppressions que per dita ocasió dit Francesch Cassador ha patit són tants y tan grans qu. és creat dir-los. Les quals coses, perquè no·s puguen per havans tràurer en conseqüència, convé al benefici públich de la ciutat que s'i done orde qual convé al benefici públich de la ciutat, que s'i done orde qual convé per al sdevenidor, de manera que no pugue per havant succehir altre cas semblant. Y que al hereu de dit Francesch Cassador sien, també, satisfets y esmenats tots[366] los danys ab íntegra y complida satisfactió, reduhint lo fet a sa deguda forma, segons la sèrie y tenor de dits contractes y la virtut y força de la obligació de scriptura de terç y altres en ells posades y contengudes.

Ítem, del sobre dit agravi vingué a resultar altre mayor, inventant per sos designes que Pere Cassador y dit Francesch Cassador, germans, havien tractat y machinat de voler matar, o fer matar, a dit prior don Ferrando y a micer Martí Joan Franquesa, doctor del Real Concell Criminal y advocat fiscal, per la qual ocasió se //921v// féu procés contra dits Cassadors y foren posats en presons, molt stret y ab moltes guardes de officials reals y alabarders. Lo que havien vist y entès, los concellers de Barcelona convocaren Concell de Cent a devuyt de maig, mil sinch-cents setanta-nou, que fonch dos dies aprés de la captura de dits Cassadors, y ab delliberatió de dit concell, estant aquell convocat, tenint y reputant aquest negoci per públich, anaren los sinch concellers ab pròmens ab embaxada a dit prior don Ferrando y li refferiren per part de la ciutat lo sentiment que tenien del que havien entès y se here publicat de dit cas, sobre lo qual supplicaren manàs fer totes les diligències possibles perquè sabés la veritat, y perquè los culpables fossen punits y castigats, y que per aquest effecte fossen detinguts y posats en segur los qui havien testifficat en la informació o enquesta, offerint-li fer

366. *A continuació, repetit,* tots

instància per part de la ciutat y tot lo que més convingués. Y feta dita embaxada, per delliberatió del mateix Consell de Cent, tenint y reputant per negoci de molt gran importància aquest, se trematé un embaxador a vostra magestat per la matexa rahó y effecte, no obstant que per altres negocis tinguessen ja embaxador en cort, y fonch feta crida pública per la ciutat de Barcelona prometent dita ciutat dos mília lliures a qui descubrís la veritat y daria prova concloent de dit cas, axí en offensa com en deffensa. Y encara que ja en lo principi del procés y en lo descurs dell se entengué notòriament que tot era gran falçedat y maldat, y que Utrolis, Pertusa y tots los altres heren testimonis falços, no per ço se dexà de procehir y passar //922r// avant contra dits Cassadors, dexant en llibertat a dit Utrolis, Ruís y altres testimonis falsos, no obstant que sempre la ciutat continue de supplicar y fer instància, de paraula y en scrits, que los predits fossen detinguts perquè la veritat millor se pogués descubrir y entendre. Però no se'n féu res, sinó que dit Francesch Cassador al cap de un any morí en la presó, no havent may pogut obtenir que li fos publicada la enquesta, havent-ho moltes vegades instat y demanat, no sols ell, més encara, dita ciutat. Ydit Pere Cassador, al cap de trenta mesos que estigué pres, hagué de al·legar la immunitat de la iglésia, de hont lo havien tret, y d'esta manera hagué de exir de la presó, no havent pogut may obtenir may, abans ni aprés de la mort de son germà, li fos publicada la enquesta, havent-ho instat y demanat moltes vegades, no sols ell, més encara, dita ciutat. Y passaren més de vint-y-sis mesos aprés de la captura abans que se li publicàs, que fonch contra tota justícia y contra les Constitucions y <in> instà dita ciutat que fossen guiades algunes persones per a testificar en dita causa y se fora sabuda la veritat, no solament no ho volgueren provehir, més encara, instant Pere Cassador que li fos publicada la enquesta, se féu provisió ab conclusió del Real Consell que fos tret de presó, arrestat en una casa ab fermança de dos mília lliures, que volia dir que no se'n parlàs més. La qual provisió no volgué acceptar dit, y estigueren aprés tretze mesos a publicar dita enquesta, y no·n fou part dita ciutat, ni per a què·s publicàs, ni perquè guiassen set testimonis tenia //922v// dita ciutat en Çaragoça y altres parts, ab las quals se fora sabuda la veritat plenament. Y lo que pijor és, que féu dos conclusions lo Real Concell que en deffensa de dit Pere Cassador no·s prenguessen testimonis que deposassen res del prior don Hernando de Toledo y de micer Puig y de micer Osset, doctors del Real Concell, y de Sebastià Costa, secretari del dit prior; que no fou manco de llevar la deffensa a dit Cassador y privar a dita ciutat de sa pretenció, la qual és estada que·s descobrís la veritat. Y també, en la contentió de la immunitat de la iglésia davant lo canceller, no li foren admesos los articles sobre los mèrits de la causa ab los quals se fóra, també, descuberta la falcedat y inventors della, lo que ha desijat molt dita ciutat de Barcelona y ha despès molts ducats y ha tingut moltes intel·ligències per dit effecte. Y trameté embaxadors al comte de Aytona, virrey de Cathalunya, que llavors here en Puigcerdà, per mostrar-li los descàrrechs havien fet Miquel Utrolis, Miquel Pertusa, Pere Aymar, Hierònym Ferrer, Pere Vilardaga y fray Salas, y las originals lletras que lo prior y son secretari havien al dit Utrolis per a Milà, ahont lo enviave per a traure'l de llengua, y la original remissió que lo prior havia feta a dit Utrolis, y la lletra original que lo prior havia feta en recomendació del comissari Barthomeu Mas, y memorial del que lo comendador don Diego de Anaya sabia en esta maldat, y per supplicar se donàs <se donàs> guiatge als dits Utrolis y Pertusa, que heren testimonis falsos y havien testifi-

cat //923r// en la dita enquesta, y a don Diego de Anaya, Barthomeu Mas, Hierònym Salas, Joan Rovira, Pere Mullet, Pere Aymar, los quals no havien may testificat y sabien tota esta maldat y falcedat. Y de justícia no·s podie negar, attès majorment la qualitat de la causa. Y may fou part dita ciutat per acabar res y se'n dexà de cansada. Y com la ciutat de Barcelona haja molt sentit y vuy senta y tinga per molt gran agravi públich y de tota la ciutat que aquest negoci sia axí restat, per la pública infàmia que ciutadans de Barcelona y dins la matexa ciutat haguessen de intentar tractar ni pensar de matar lo lloctinent general de son rey y senyor. Y és molta rahó y justícia que, axí com aquesta infàmia se és publicada per lo món, axí, també, los autors y altres que han çabut y consentit en la inventió y trassa d'esta falsedat y malvestat, tan preiudicial a la auctoritat de vostra magestat y a la honrra y fidelitat innata de dita ciutat de Barcelona y de tot lo Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, sien punits y castigats, de manera que ab la pena de aquells se acabe de borrar dita infàmia, y sie exemple en lo sdevenidor que ningú se atrevesca a inventar semblants maldats. Suppliquen per ço a vostra magestat la dita ciutat de Barcelona y los tres braços de la present Cort sia de son real servey, per remey y reparo de aquest públich agravi, manar entendre particularment qui són estats los culpables, y que sien aquells ab gran rigor punits y castigats, perquè de aquesta manera la prístina estimatió y bon nom de la dita ciutat y de tot lo present Principat y Comtats sie conservat, y dit Cassador reintegrat dels dany e injúria que li són estats fets, y sia //923v// exemplar en lo sdevenidor que ningú se atrevesca a inventar semblants maldats, traycions y falcedats.

Agravis de la ciutat de Lleyda.

Ítem, se quexa la ciutat de Lleyda per ço que, essent disposat per Constitucions de Cathalunya y altres lleys del dit Principat que algutzirs reals, porters y altres qualsevol no puguen pendre, demanar ni haver adzembles de algú per força per qualsevol affers, com és disposat per Constitutió del rey Joan segon en la Cort de Monçó, capítol trenta-hu "Ítem, senyor"; no resmenys Monserrat Morató y Pau Puigganer, en nom y per part del lloctinent general don Carlos de Aragó, duch de Terranova, en lo any mil sinch-cents vuytanta-hu, compel·liren als habitadors y poblats en la ciutat de Lleyda ab sos carros a portar los forments per ells comprats de un lloch en altre, y lo que pijor fonch en lo temps del sementer, quant los pagesos, qui són la sustentació del Principat, se ocupaven en gran damnatge de aquells y de la cosa pública, heren distrets y forçats a portar dits forments, tatchant lo preu a soles molt menor del que era degut, lo que és no sols dany y agravi de dits habitadors y poblats de Lleyda, més encara, del dit Principat y Comtats.

Ítem, encara que per Constitucions y altres lleys del present Principat sia statuhit y ordenat que alguna lletra, carta o rescrit no sia despedida, si no és signada de mà del vice canceller, canceller o regent la Cancelleria, com ho disposa la Constitució del rey Martí en la Cort de Barcelona, capítol quart, "Ítem, senyor, que vostre" y del rey Ferrando Segon //924r// en la segona Cort de Barcelona, capítol quoranta-tres, "Més statuhim e ordenam". E axí mateix sia statuhit y ordenat que inquisitions generals no puguen ésser fetes en Cathalunya, com ho diposa la Constitutió del rey en Pere terç en la quarta Cort de Barcelona, capítol "Ítem, com en molts e diversos

llochs". No res menys, lo lloctinent general don Carlos de Aragó, duch de Tarranova, en lo mes de febrer, mil sinch-cents vuytanta-dos, manà a micer Damià Osset, leshores doctor del Real Concell Criminal, inquirir generalment contra molts poblats de Lleyda, escorcollant llurs viures de la primera edat fins llavors, en virtut de una pretesa commissió per dit lloctinent a dit micer Osset tramesa de la vila de Bellpuig, signada tant solament de mà de dit lloctinent general e no de mà del canceller, vicecanceller o del regent la Cancelleria. Les quals enquestes obraren que foren capturats molts e diversos ciutadans de Lleyda, concellers de dita ciutat, sens culpa alguna, per ço que aconcellaren a dita ciutat no·s devia firmar la unió, lo que demanaven instantíssimament dit lloctinent y micer Osset. Dels quals procehiments nul·lament fets són estats seguits molts agravis a dita ciutat de Lleyda y violació de les Constitucions. Y perquè, puix clarament consta de dits procehiments indegudament fets, se adverteix que, capturats dits ciutadans en virtut de dita commissió nul·la y obligats sots graves penes de representar-se en les presons de Barcelona, arribats en dita ciutat, en breu termini foren llicenciats en lo mes de febrer per a tornar-se'n a llurs cases ab reincidèntia per tot lo mes de agost, ab confidèntia que, puix dits capturats eren concellers, effectuarien //924v// la firma y consentiment de la unió, segons lo gust de dits lloctinent general y micer Osset. Y com entretant se offerís fer extractió de pahers, concellers y altres officis de dita ciutat de Lleyda, se dubptàs los manlleutats si serien hàbils encara que capturats tant injustament, scrigué una carta lo dit duch de Terranova dient que si firmaven la unió que ell pretenia y desijave los dits manlleutats fossen hàbils per a dits officis, com apar ab carta pròpria de dit duch y lloctinent general. Considerant dits ciutadans la llibertat y franqueza del Principat de Cathalunya, y que firmar dita unió és acte voluntari, y que firmar aquella per indirectes y violentment no és servey de vostra magestat ni benefici de sos vassalls ni de la cosa pública, incistiren en aconceller lo que abans de dita captura, ab madur concell e integritat, havien aconcellat.

Fenit lo termini de dita manlleuta, ço és, en lo mes de agost, encontinent se representaren en Barcelona les persones manlleutades, ço és, Hierònym de Castro, donzell; Gaspar Gomar, ciutadà; Francesch Baffart, miçer; Francesch Pastor, en drets doctor; Francesch Alguer, Jaume Alós, Joseph Ortiga, Francesch Pi, Phelip Saura. Als quals, aprés de llarga detenció fins en dezembre, no·ls relexaren ab provisió que fossen donats a manlleuta ab reincidèntia, y, pochs aprés, vehent quant injustament foren presos los sobre dits, fonch provehit fossen donats a manlleuta a requesta de dies, a pena de vint-y-sinch lliures, lo que argüeix la manifesta innocèntia dels sobredits.

Part assò, los agravis manifests fets a dits ciutadans de Lleyda tenen, també, violació //925r// de altres Constitucions car, quant culpa alguna haguessen tingut (lo que no·s creu), devien ésser castigats davant y per llur ordinari, com les causes axí també criminals no deguen ésser tretes de la vegueria, com és disposat per Contitucions de la reyna Maria, capítol segon, comensant "Volent les Constitucions" y del rey Pere segon, capítol dotze. Y perquè los militars, com són Hierònym de Castro y Miquel Pelegrí, no pugueren ésser capturats sens instàntia de part, per privilegi special atorgat al stament militar de Cathalunya, no·s devia axí procehir contra d'ells, de hont se segueix que de la nul·litat de dita captura se segueix nul·litat

dels procehiments fets contra dit Miquel Pelegrí, donzell, de dita ciutat, contra·l qual, també en virtut de dita manifesta nul·la commissió de dit micer Osset, fou feta provisió y executió de captura en dit mes de febrer, mil sinch-cents vuytanta-dos. Y, arribat dit Pelegrí en Barcelona, y havent-se representat davant lo lloctinent general lo duch de Terranova, y donada ampla facultat a dit Pelegrí per dit lloctinent de paraula perquè llíberament se'n tornàs a sa casa, per lo que fou cancel·lada la manlleuta, aprés, en lo mes de setembre, fou executat dit Pelegrí en sis-centes lliures y pagà moltes despeses, per lo que ha patit molts danys. Per ço, y altrament, se supplique a vostra magestat mane punir als contrafahents a dites Constitucions y que tals y tants agravis han causat, y manar desagraviar als agraviats. Axí bé, foren notablement agraviats molts cavallers de dita ciutat de Lleyda en dit temps per micer Osset y lloctinent general, que, ab lletres del lloctinent firmades en blanch trameses a dit micer Osset, cumplí los blanchs de /925v// <de> aquelles, y, dirigint-les a qui bé li aparegué, ab elles notificave a quiscú de ells herent dirigides dites lletres se conferissen en la ciutat de Barcelona per coses concernents lo servey de vostra magestat, que a boca se'ls diria lo que ere, y dita manera féu anar als nobles don Nofre d'Espès, Joan Baptista Moliner, Hierònym d'Ezvalls, Hierònym Atzam, Phelip Riquer, Joseph Castro, Lluís d'Ezvalls, Jaume Maüll, home de més de vuytanta anys; Honofre Cerveró, de més de setanta, los quals, essent arribats en Barcelona, manà lo dit lloctinent encontinent se'n tornassen en ses cases, restant a corregut que ab tant poca concideració hage donat tant desatent y gastos a tantes persones honrrades, lo que repute a particular aggravi a la dita ciutat de Lleyda y tot lo present Principat. Y com per les Generals Constitucions del present Principat, assenyaladament per la Constitució del rey Jaume segon en la primera Cort de Barcelona, capítol trenta-dos, comensant "Ítem, que tota mala feta", y per la Constitució del rey Ferrando primer en la Cort de Barcelona, capítol quatorze, comensant "Confirmats", sots títol de "Dan donat e que sie esmenat", y per altres Constitucions cituades sots títol "De reparatió de greuges", sie statuhit y ordenat que los danys y aggravis donats y causats per officials reals y altres deuen ésser esmenats y satisfets, per ço, y altrament, quant humilment poden, suppliquen a vostra magestat los tres brassos de les presents Corts del present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya sie de son real servey provehir y manar que los dits danys y agravis sien smenats //926r// y satisfets y reintegrat tot lo present Principat y Comtats y poblats en aquells, ab compliment de justícia. De vostre, etc. *Altissimus*, etc.

Agravis fets a les persones y llibertats ecclesiàstiques.

Sacra, cathòlica, real magestat. Tant com les coses spirituals y dedicades al servey de Déu són més aventejades a les proffanes y temporals, tanta major és la obligació de deffensar aquelles y procurar sien tractades ab descèntia y no·ls sien fets agravis alguns ni sobergueries, lo que vostra magestat, com a tant cathòlic y cristianíssim rey, y sos predecessors, de immortal memòria, han sempre procurat observar, no sols ajudant en augmentar la religió cristiana, subiugant molts pobles a la obediència de santa mare iglésia y monestirs, sinó també concedint, més encara, edificant moltes iglésies. Y a elles y a les ja edificiades y a les persones ecclesiàstiques

y ministres de aquellas molts y diversos privilegis, llibertats y exemptions per a que, no sols no fossen molestades, opprimides ni agraviades, més encara, fossen affavorides y deffensades per los officials de vostra magestat y altres de qualsevol oppressions y agravis los volguessen fer, posant aquelles sots la protectió y amparo de vostra magestat. Ésse seguit, per les calamnitats del temps, que dels ministres y officials de vostra magestat y altres persones, de les quals tenie de exir la protectió y deffensa de dites persones ecclesiàstiques, són exides y·ls són fets molts y diversos agravis y oppressions, per quant alguns dels dits officials //926v// y ministres de vostra magestat no han duptat ni dupten de cada dia, ab molt poca ocasió y sens tenir respecte al orde sacerdotal, sercant diverses y exquisides manyes y indirectes, de enclourer y fer recollir per força alguns ecclesiàstichs en algunes cases y altres llochs, y de tenir aquells presos fins a tant se són composats en algunes summes y quantitats de diners, manassant que si no·s composen ab ells los portaran presos en los càrcers seculars, ahont per no ésser-se composats ne han aportats molts per coses de molt poca importància, ab molt gran ignomínia y deshonrra del stament ecclesiàstich, essent com és cosa molt spedida en dret que los officials seculars no tenen jurisdictió alguna en los ecclesiàstichs, encara que sien malfactors, *etiam* en cars de somatent, ans bé, en tal cars que trobassen en algun delicte o en algun lloch proffà y desonest a alguna persona ecclesiàstica tenen obligació de remetre aquella ab molta decèntia a son jutge ecclesiàstich, conforme està disposat en los sagrats cànons. Y és, també, molt llarga y clarament sostengut[367] en lo capítol primer de la vulgada concòrdia feta y fermada en la sereníssima reyna dona Eleonor ab lo Cardenal de Comenye, llegat de la Santa Sede Apostòlica, y en los Capítols de Cort atorgats per privilegi al stament ecclesiàstich y per lo rey don Ferrando, besavi de vostra magestat, en la present vila de Monsó a dos de setembre del any mil sinchcents y deu. E semblantment alguns dels dits officials de vostra magestat no sols han fets dits excessos contra las personas ecclesiàsticas y sens llicèntia de llurs jutges, més també han fets molts agravis als matexos official y ministres de les //927r// corts ecclesiàstiques, als quals han moltes vegades maltractat de paraules y de obres, mans violentes sobre de aquells, assenyaladament lo quòndam Lluís Valls, veguer de la ciutat de Vich, lo qual, com mossèn Ramon Víctor, prevere, procurador fiscal de la cort ecclesiàstica del bisbe de Vich, li presentàs unas lletras emanades de la dita cort ecclesiàstica, no sols maltractà de paraules al dit procurador fiscal, més encara, ab los bastó e insígnia de veguer que portave li pegà de bastonades y lo·y trancà de sobre lo cap, en mig del dia, davant molta gent.

Axí mateix estant mossèn Jaume Rodó, prevere, procurador fiscal de la cort ecclesiàstica de Panadès, bisbat de Barcelona, parlant ab Pau Rafel, llaurador, balle de dita vila, no sols lo dit balle maltractà y injurià ab paraules desonestes al dit procurador fiscal, més encara, en presèntia de tot lo poble y molt gran scàndol, lo prengué y, ab ajuda dels altres ministres seus rossegant y per força, lo posà dins la presó secular de dita vila, metent-li los peus dins de un sep de fusta, ahont lo tingué pres per molts temps, ab molta infàmia y deshonrra de aquell y de tot lo orde clerical.

367 *En lloc de* contengut

Molts altres semblants agravis y oppressions fetes per los officials de vostra magestat als ecclesiàstichs se porien assí deduhir, que per no donar molèstias a vostra magestat se callen. Sols per resolució de aquest capítol se adverteix a vostra magestat que, com dits officials de vostra magestat, per haver fetes dites y altres oppressions a la jurisdictió y persones ecclesiàstiques, sien incidits sens altra declaratió y provisió en diverses censures y penes contra los quals y semblants oppressors de las iglésias y persones //927v// ecclesiàstiques imposades y promulgades, axí per la bulla vulgarment dita "*In cena Domini*", cànon "*Si quis suadente diabolo*", com ensara[368] per les Constitucions dels sagrats concilis de Tarragona "*De invasoribus*" y altres canòniques Constitucions. Y specialment hagen incorregut en la excomunicatió, que se·ls publicà y ells houen y accepten en lo ingrés de sos officis de observar y guardar les llibertats, immunitats y privilegis de les iglésies y personas ecclesiàsticas, conforme al capítol vint-y-dos del rey Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, comensant "Poch valdria", sots títol "De observar Constitucions". Y per la observança y publicatió de dites penes y censures se sien fets los deguts y jurídichs y sòlits procehiments contra dels dits officials de vostra magestat, són estats los bisbes y llurs officials y ministres impedits per lo Real Concell de Cathalunya de vostra magestat ab diverses pretès fermes de dret per dits officials de vostra magestat fetes en dit Real Concell, pretent que dits officials, officiant y exercint son offici, encara que hagen fets los dits y altres semblants agravis a les persones ecclesiàstiques, no són excomunicats, ni pot ésser contra ells procehit en la cort ecclesiàstica a la publicatió y executió de ditas penas excomunications y censures. Ab aquexa pretensió se van gloriant del mal que contra la iglésia y persones ecclesiàstiques, llibertats e immunitats de aquelles han fets en gran dany y prejudici de les conciènties. Y no·s curen de obtenir absolutió de dites excomunications y censures, ni fer condigna penitència ni satisfactió de llurs delictes, prenent per cuberta de sos desòrdens e interpretant en sentiment no vertader la dita concòrdia //928r// de la sereníssima reyna dona Eleonor ab lo Cardenal de Comenge, interpretant aquelles paraules "E ans lo senyor rey punirà los contrafahents" *privative* a la iglésia y no comulativament, en tant que han pretès que en cars que algun official de vostra magestat fes algun agravi a alguna iglésia o persona ecclesiàstica no encorrerie en censures algunes, y que la punició del tal official de vostra magestat tocaria sols a vostra magestat y a sos ministres *privative* als bisbes y a la cort ecclesiàstica, no advertint que dita concòrdia, en lo lloch ahont són dites paraules, parla en cars molt divers y different del predit. Quant més que, per molt que dits officials seculars delinquint contra los ecclesiàstichs, com dit és, fermant de dret davant del Real Concell de vostra magestat y de qualsevol altre jutge secular, y per molt que los ministres de vostra magestat punissen ni castigassen aquells corporal o pecuniàriament per rahó de dits agravis fets a les persones ecclesiàsticas, lo que fins assí encara may se és fet, ni tals càstichs en cort alguna se trobaran, no per ço dexerien de ésser excomunicats y llurs ànimes ésser lligades de les dites excomunications y altres censures, de les quals ningun jutge secular de qualsevol qualitat que sie se pot entremetre, sinó que dits excomunicats han de obtenir del jutge ecclesiàstich. Y per

368. *En lloc de* com encara.

a merèxer aquella tenen de fer la submissió y obediència degudes a Sancta Mare Iglésia y per ella als jutges ecclesiàstichs, y en manera alguna per dita ferma de dret, ni altrament, pot ésser impedit lo procés y procehiments que contra de ells se fan eo són fets en virtut de dites Constitucions de Tarragona y altres canòniques dis//928v//positions. Ni los officials de vostra magestat se poden ni deuen entremètrer de la justícia o injustícia de dits processos o procehiments, ni forçar e compel·lir en ninguna manera al jutge ecclesiàstich revoque dits procehiments y processos, ni per dita occasió se pot procehir per los officials de vostra magestat a occupatió de temporalitats de dits jutges ecclesiàstichs, segons que per la dita concòrdia y dits Capítols de Corts, per privilegi atorgats al estament ecclesiàstich per lo dit rey Ferrando Segon y ab la sentèntia sobre de assò donada per lo rey don Joan Segon està més llargament contengut, en los quals se declarà que la conexensa y revocació de dits processos fets en virtut de dites sagrades Constitucions de Tarragona contra los invasors, damnificadors e injuriadors eo opressors de las iglésias y personas ecclesiàsticas no pertany a vostra magestat ni a sos officials.

No són de menor concideració los agravis que los doctors del Real Concell de vostra magestat y altres officials y ministres fan a les dites persones ecclesiàstiques sots color del breu apostòlich a petició de vostra magestat y de sos predecessors, de gloriosa memòria, impetrats contra las personas ecclesiàsticas, cometent delictes atroces, y, per quant, essent com és lo dit breu o jutge ecclesiàstich y, essent tribunal ecclesiàstich lo manco que en la executió de dit breu apostòlich se fa en servirse de persones ecclesiàstiques perquè lo assessor, advocat fiscal[369], consultors, notaris, procuradors fiscals, comissaris, núntios y finalment tots los ministres de dit breu apostòlich són persones llaycas y seculars y també las personas ahont són posats //929r// dits ecclesiàstichs són presons de seculars y tenen presos aquells entre los lladres y facinarosos y llaychs ab gran deshonrra e improperi del estat ecclesiàstich, majorment que en la ciutat de Gerona y Barcelona, ahont dit jutge del breu y son delegat residexen y ha presons ecclesiàstiques convenients e decents ahont poden dits ecclesiàstichs ésser detinguts y guardats sens la dita infàmia y mixtura de persones seculars.

Semblantment és de molta consideració lo agravi que per dits ministres del breu apostòlich se fa a la jurisdictió ordinària dels bisbes que, havent sa sanctedat concedit dit breu apostòlich sens requerir ab *pretextu* de pretesa negligència dels ordinaris ecclesiàstichs, noresmenys dit jutje del breu apostòlich, sens requerir al ordinari, fassa justícia dels delinqüents, com té obligació conforme al tenor y dispositió del dit breu y del dret comú, ans bé, no essent lo jutge ordinari negligent, ans bé, havent prevenguda la jurisdictió, fent enquesta contra los delinqüents y prenent y capturant aquells, han pretès dit jutge del breu y sos ministres pèndrer y llevar de les mans y càrcers dels ordinaris ecclesiàstichs als qui dits ordinaris per alguns delictes havien enquestats y fets pendrer y encarcerar. E lo que pitjor és, que, essent-se concedit lo dit breu ab occasió que los ordinaris no tenen condigna pena per a castigar los ecclesiàstichs cometents delictes atroces, se és vist y se veu cada dia que lo dit jutge de dit breu per qualsevol delictes ni crims, y sens procehir declaració *formiter* feta si

369. *A continuació, ratllat* comissari.

los dits delictes, dels quals las personas ecclesiàsticas //929v// són impedides, són atroces o no, prenen o capturen aquells y los tenen presos y arrestats per molt temps y aprés lo composen ab diverses summes y quantitats de diners, y als que no composen tenen perpètuament afermançats donant aquells a requesta de dies y en assò són de pijor condició los ecclesiàstichs que los seculars, perquè les manlleutes dels seculars són duradores sols per dos anys y les donades al dit jutge del breu són perpètuas, en lo que és fet molt gran agravi, axí als dits ecclesiàstichs com també a llurs bisbes y altres jutges ordinaris ecclesiàstichs; perquè, essent lo pretès delicte composable ab diners no·s pot dir ésser lo cas atrós per punitió y càstich del qual no tingue lo ordinari ecclesiàstich pena condigna per castigar-los.

Per lo semblant se fa altre agravi a dits ecclesiàstichs per lo dit jutge del breu apostòlich que, com se esdevingue moltes voltes que alguns maliciosos entenguen en inquietar als ecclesiàstichs, procuren per totes vies y maneras dit jutge del breu los pose la mà damunt y, no havent-hi demèrits, culpes ni qualitat per la qual dit jutge pugue povehir captura o altrament conèxer de aquells, procuren se fassen segons que·s fan denunciations calumpnioses de pretesos delictes atroces que los tals ecclesiàstichs no sols no han comesos, més encara ni pensats, y rebent informatió de alguns testimonis qui deposen haver hoyt, y no de certa scièntia, sens altra decensió de la veritat ni declaració si lo dit delicte és atrós o no, fan pèndrer als dits ecclesiàstichs y·ls fan patir molt //930r// temps en presons y arrests sens culpa alguna, y aprés los han de aviar per no trobar demèrits per a castigar-los.

Y axí mateix se fa altre abús per dit jutge del breu y sos ministres que, fent-se denunciatió y enquesta contra de algun ecclesiàstich, acomulen contra de aquells molt diverses delatures, axí de crims atroces com de altres que no·n són, com se ve al votar del procés se troba moltes vegades lo tal ecclesiàstich ésser immune dels crims atroces, emperò carregat y culpable dels altres delictes no atroces contra de ell denunciats, y per rahó de aquell deté lo dit procés y composa eo dóna a manlleuta com li apar, la qual cosa en manera alguna se pot fer, com en tal cars de delictes no atroces no tingué dit jurisdictió alguna ab los ecclesiàstichs y per consegüent no pugue per rahó ni ocasió de aquells en manera alguna inquirir, pendre, detenir y castigar als ecclesiàstichs. E per més agraviar a las personas ecclesiàsticas, moltes vegades lo dit jutge del breu, a comtemplació de la part instant, subdelega persones appasionadas y malèvolas y desanamigas dels ecclesiàstichs contra de qui se fa lo procés, de tal manera que lo dit breu apostòlich serveix més per a venjar las passions, ranchors y males voluntats de alguns particulars contra dits ecclesiàstichs que no per a fer justícia y castigar los deliqüents.

Altre y molt gran agravi fan los doctors del Real Concell Criminal de vostra magestat als dits ecclesiàstichs que, prenent y posant aquells los officials reals, com dalt és dit, en los càrçers reals de vostra magestat y anant lo procurador fiscal de la cort ecclesiàstica per a repartir //930v// aquells, conforme és de dret y stil de la cort ecclesiàstica,[370] detenen de noves al dit procurador fiscal y, estant ajuntat dit Real Concell Criminal de vostra magestat sens ésser entre ells lo dit jutge del breu apostòlich y sen[s] fer aquell provisió alguna per a retenir dit pres en los dits càrcers de

370. *A continuació, repetit,* per a repa[r]tir aquells conforme és de dret y stil de la cort ecclesiàstica

vostra magestat, envien un porter o altre llur ministre o nunci als carceller de dits càrcers dient y manant-li que al dit ecclesiàstich lo retingue per lo jutge de dit breu, y aprés per burl[a] y fer scarn de la jurisdictió ecclesiàstica o altrament fa dit Real Concell provisió que dit ecclesiàstich sie lliurat a son ordinari. Y, anant lo dit procurador fiscal als dits càrcers per a repetir al dit ecclesiàstich ab dita provisió del Real Concell, troba ja lo dit empaix que los matexos doctors del dit Real Concell en nom del dit jutge del breu apostòlich han posat per a que dit ecclesiàstich no sie lliurat a restituhir a son ordinari ecclesiàstich, lo que redunda en gran dany, menyspreu y terç de la jurisdictió dels ordinaris ecclesiàstichs.

Ítem, com en lo sagrat Concili de Trento, cessió quatorze de reformació, capítol set, comensant "*Preterea, quia nonnuli*", sie statuhit y ordenat que lo dit jutge del breu hage de procehir en dites causes dels ecclesiàstichs junctament ab lo ordinari ecclesiàstich[371] , y fins assí no se sie observat, y assò sie stat molt gran part que los predits y altres semblants agravis //931r// se sien fets contra los ecclesiàstichs, los quals se foren obviats si lo dit ordinari hagués acistit en dites causes, segons que en lo dit sagrat concili de Trento està disposat. Y com de tots los predits agravis a las personas ecclesiàsticas fets se senten molt agraviats, no solament lo dit stament ecclesiàstich, més encara los staments militar y real no sols per ésser aquells a fills, jermans, oncles, nebots y altres parents llurs, sinó més principalment per ser fets a les iglésies y persones ecclesiàstiques per sa honrra y llibertat, dels quals sempre són stats intents, per çò supliquen los dits tres staments de la present Cort sie vostra magestat servit manar reparar dits agravis, danys y perjudicis e intercedir abs sa sanctedat no donar lloch ni permètrer que lo dit jutge del breu apostòlich procehesca sens interventió de dit ordinari ecclesiàstich. E altrament, provehir y manar que de assí al davant dits y semblants agravis no sien fets als ecclesiàstichs e jurisdictió ecclesiàstica ordinària per officials de vostra magestat. Per los veguers, balles y altres jutges ordinaris de vostra magestat se fa de cada dia altre noble agravi a las personas ecclesiàsticas que, sots color de rebrer testimonis *ad futuram rei memoriam*, donen lloch a que alguns maliciosos articulen y donen interrogatoris sobre coses que *de directo* toquen a la honrra, vida, fama y auctoritat de dites persones ecclesiàstiques y proveheixen se ministren testimonis sobre de aquells obscurant la fama, honrra y reputatió de dits ecclesiàstichs, permetent se traga còpia auctèntica de les depositions de dits testimonis. De les quals coses se seguexen //931v// infàmies per als ecclesiàstichs y altres molts inconvenients, menypreant en dit cars les censures y excomunications contra de ells per la bulla vulgarment dita "*In sena Domini*" en tal cas promulgades y posades.

Molt grans són los danys, inconvenients que reb aquest Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya de la nominatió y provisió de les dignitats y altres beneficis ecclesiàstichs y las inquietuts que donen als monestirs, ara sien les prelatures administratives temporals o perpètues, o sien de abats, priors, guardians, ministres, presidents, provincials, rectors, prebostes o altres qualsevol manera de presidents de qualsevol monestirs que fan en persones estrangeres y fora del present Principat y Comtats, contra lo ús que[372] se observe en totes les altres nacions ahont

371. *A continuació, repetit,* junctament ab lo ordinari ecclesiàstich.
372. *A continuació, repetit,* que.

no volen admetre en semblants càrrechs e dignitats ningun cathalà, per lo qual en moltes Corts, assenyaladament en les celebrades per lo rey Alfonso quart en lo monestir de Sanct Culgat, comensant "Com per los nostres predecessors", sots títol "De bisbes, prelats, clergues", y per la magestat del emperador don Carlos quint, nostre senyor de gloriosa memòria, en les Corts del any mil cinch-cents trenta-quatre, capítol setze, comensant "Com sie cosa desigual", y en les del any mil cinch-cents trenta-set, capítol deset, comensant "Primerament, com per experiència", y en les del any mil cinch-cents quoranta-dos, Capítol de Cort[373] vuyt, comensant "Per observança del Capítol de Cort", y en les per vostra magestat celebrades en l'any mil sinch-cents quoranta-set, Capítol de Cort vint-y-quatre, //932r// comensant "Ítem, per quant", y en lo any mil sinch-cents sinquanta-tres, capítol vint-y-vuyt, és estat supplicat y provehit *respective* que dites dignitats, prelatures, officis, administracions, pensions ecclesiàstiques y altres beneficis y officis ecclesiàstichs del present Principat y Comtats fossen donats y conferits a cathalans verdaderament y sens fixió naturals del present Principat y Comtats, com sie per vostra magestat e sos predecessors promès, ab tot effecte procurarien ab sa sanctedat dites prelatures, dignitats, officis, beneficis y pensions són donats y conferits a cathalans y no a persones estranyes, y en tant quant a vostra magestat serie possible no permeteria se fes lo contrari. Noresmenys se veu que lo predit no se és posat en effecte, com se sperava, y en dites Constitucions y Capítols de Cort està per vostra magestat provehit, ans bé se veu que en Cathalunya, Comtats de Rosselló y Cerdanya moltes persones estranyes obtenen algunes dignitats, officis y beneficis y administracions ecclesiàstiques. Y per rahó de aquells són estats donats executorials y manutenències *respective* per los cancellers y regent la Cancelleria de vostra magestat en lo present Principat, per lo qual se són seguits molts scándols e inconvenients molt notoris y molt[374] gran dany a les iglésies y monestirs del present Principat y Comtats y inquietuts dels ecclesiàstichs y religiosos habitants en aquell. Y com sia cosa pública y notòria que los cathalans en ninguna part de Castella y altres regnes y senyories de vostra magestat no són admesos a tenir semblants ni altres dignitats, officis, beneficis, pensions, ni rendes ecclesiàsticas, ans bé del tot ne són exclosos, supplican //932v// per çò los tres brassos de las presents Corts sie vostra magestat servit manar revocar dites manutenènties y executorials y procurar ab sa sanctedat y, altrament, com més convingue, provehir que en Cathalunya ningun stranger pugue tenir dites dignitats, officis, beneficis e administrations y pensions ecclesiàstiques, segons que en lo regne de Castella està provehit y concedit y se observa molt stretament. Y d'esta manera los cathalans qui en fidelitat y servey de vostra magestat no devien res al qualsevol nació del món, seran mantenguts ab las rendes y beneficis que los predecessors de vostra magestat y altres cathòlichs xpristians han fundat per sustentació de aquells.

Com stigue disposat per lo capítol final de les Corts del any mil sinch-cents sinquanta-tres que, penjant la contenció de jurisdictió entre les corts ecclesiàstica y secular y aprés de ésser spedida la primera lletra de contentió, pugue innovar ni pas-

373. A continuació, ratllat, de.
374. *A continuació, ratllat,* en.

sar avant per alguna de les dites corts fins a tant la causa de dita contentió sie discedida y declarada, noresmenys per agraviar lo Real Concell de vostra magestat a la cort ecclesiàstica y als del for y jurisdictió de aquella no dexa ni ha dexat de fortificar ni inquirir contra dels presos que han pogut recórrer y se són posats sots protectió de la cort ecclesiàstica, en gran violació de dita y altres Constitucions sobre assò disposants, segons que se és seguit poch fa que, havent lo canonge del Pas de Elna fermat de dret en la cort ecclesiàstica del bisbe de Elna per rahó de alguns procehiments que micer Martí Joan Franqueza, advocat fiscal de vostra magestat, //933r// instave contra de aquell y aprés de ésser-se despedides lletres de contentió de la dita cort ecclesiàstica y presentades al Real Concell, instà dit micer Franqueza y de fet envià a Perpinyà y altres parts a pendrer informació contra de ell, lo que fou en manifesta violació de la dita Constitució, del qual fet ne resta dita cort ecclesiàstica molt agraviada.

E semblant agravi fonch fet a la cort ecclesiàstica de Urgell que havent en ella fermat de dret don Pedro de Lluna y Miquel Rocabruna y altres per los procehiments que contra de ells se feyen en lo Real Concell Criminal de vostra magestat per la mort de Jaume Maureig del lloch de Spot y aprés de ésser spedides de la dita cort ecclesiàsticha de Urgell les lletres de ferma de dret y contentió y presentades aquelles a dit Real Concell, no res menys micer Montserrat Guardiola, jutge relador de la dita causa, penjant dita contentió, manà y provehí se anàs a fer visura, segons que de fet se féu en lo lloch ahont fonch feta dita mort, y aquella fonch produhida en lo procés de la dita contentió, de la qual se hagué rahó com si fos feta ab provisió del canceller de vostra magestat, lo que fonch en violatió de la dita contentió y prejudici molt gran de la cort ecclesiàstica.

Altre y molt gran preiudici se fa a la cort ecclesiàstica per la dita Audièntia Real que, havent-se despedides dites lletres de ferma de dret y contentió de jurisdictió eo al·legació de immunitat ecclesiàstica en favor de algun pres eo capturat, nunca o molt tart y a força de requestes e altres procehiments la cort secular de la Règia Audièntia y altres officials de vostra magestat, oblidats del que tenen obligació, no volen respòndrer ab lletres e com se acostuma a la dita cort ecclesiàstica, ans bé //933v// diferexen la dita resposta, oprimint y fe[n]t patir en lo entretant los dits presos molt temps; ab tant dany de sa persona, casa, família y béns se composen ab la règia cort de vostra magestat, segons que se és seguit en lo any mil sinch-cents vuytanta-dos ab Antoni Vila y de Savassona, donzell, de la ciutat de Vich, gaudint de privilegi clerical, lo qual, essent estat impetit de un pretès aviament eo scapament de un pres de mans de un pretès official[375] secular y aprés de haver-se despedides primeres y segones lletres de contentió y presentades aquelles al dit Real Concell, estant pres dit Vila en dit temps en los càrçers episcopals de Vich per ocasió del dit pretès delicte, nunca jamés pugué ni ha pogut obtenir respongués la dita cort secular del Real Concell les dites lletres de contentió y se fermàs aquella, ans bé en violatió de la dita contentió procehí dita cort secular a fer *laudamentum curie* contra dit Vila per quantitat de dos o tres mil ducats, per la qual cosa, vehent dit Vila que no·y havia remeys de obtenir justícia y de fermar-se dita contentió y que ell y sa casa,

375. *A continuació ratllat*, real.

béns y família anave a total rohina, fonch forçat composar-se ab la cort de vostra magestat, per la qual compositió pagà a micer Martí Joan Franqueza, leshores regent la Thesoreria de vostra magestat, quatre-centes vuytanta lliures, lo que redundà en violatió de dita y altres Constitucions y a gran oppressió de la llibertat ecclesiàstica. Suppliquen per ço los dits tres brassos sie vostra magestat servit manar revocar dits procehiments contra la cort y llibertat ecclesiàstica fets y manar pagar y satisfer als dits aggraviats los danys y damnatges //934r// que per la ocasió de les coses dites han patit y suportat.

Los comissaris de la bulla de la Sancta Crusada, per no tenir lo compte y miramment degut en enviar a la predicatió de la dita sancta bulla personas de bona vida y fama, reputació y doctrina y aprovades per lo ordinari, són causa se fassen molts agravis en nom de la Sancta Crusada als poblats del present Principat de Cathalunya, Comtats de Rosselló y Cerdanya, per quant, amostrant més cobdícia que zel de la salvació de les ànimes quant publiquen la dita bulla en alguna parròchia, manen a tothom sots pena de excomunicatió major que acistesquen al sermó, y per quant en algunas parròchias de Cathalunya són les cases lluny de la iglésia y moltes persones com són pastors, vaquers, traginers, traballadors y altres semblants persones no poden acudir a dit sermó publiquen dits predicadors de bulles e fan observar les dites excomunications y censures contra de aquells. Y per concedir-los la absolutió aprés de molts prechs condaminen als dits llochs y parròchies los paguen los gastos que han fets. Y ab estos y altres semblants indirectes se fan pagar les despeses y gastos fan y han fets, causant en açò y procurant molts scàndols, segons se ha succehit en la Pobleta de Bellvehí, abadiat de Gerri y Tornassaria de Torelló que un predicador de bulles dexà excomunicats tots los del poble. E per molt que lo balle de dit lloch e altres lo pregàs y procuràs los absolgués nuncha o volgué fer, de hont se seguiren molts inconvenients y scàndols, los quals scàndols y molts altres que serie llarch de comptar-se, causant per la ignomínia y mal exemple y profanitat dels dits predicadors y altres que van ab sa companya, los quals en lloch de induhir //934v// a la gent simple e altres a la devoció de dites bulles o indulgències en ellas contengudes són causa los perden la devoció. Los quals abusos cessarien si dits comissaris tindran millor comte en enviar persones qual se deu a la dita predicatió, la qual cosa està en mans de vostra magestat remediar o fer-ho remediar ab molta facilitat. Supplican per ço y altrament los tres braços de la present Cort sie vostra magestat servit manar en los sobredits excessos provehir de remey oportú, ab satisfactió dels danys donats per officials de vostra magestat, revocant y cessant los procehiments fets contra la llibertat ecclesiàstica, conforme és de justícia.

Ítem, se quexan los dits Principat y Comtats que, essent disposat per Constitucions de Cathalunya, assenyaladament per la del rey en Joan segon en la Cort de Monçó, capítol sinquanta-dos, y del rey Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, capítol dotze, situada sots lo títol "Que tots los officials en Cathalunya y en Mallorca sien cathalans", y per la Constitució del emperador don Carlos, nostre senyor de felice recordació, en la primera Cort de Monçó, capítol tretze, y per lo mateix en les Corts celebrades en la vila de Monçó en lo any mil sinch-cents trenta-quatre, capítol deset, que protonotari y lloctinent de protonotari, secretaris, scrivans de manament e qualsevol altres officials, tant de jurisdictió com sens ella, tenir ne

pugue merèxer algú de dits officis, tant en lo dit Principat y Comtats com tanbé en les isles de Mallorca, Manorca, Yvissa, si no eren naturals en lo dit Principat y Comtats verdaderament sens fictió ab expressa prohibitió que altres sinó los dits naturals, tant en la cort //935r// de vostra magestat com també fora d'ella. E que los actes fets per dits protonotari, loctinent de protonotari, secretaris, scrivans de manament o altres officials sien tinguts y haguts per nul·les y de ninguna força y valor. Y com en temps passat y de present en violatió de les dites Constitucions se haja fet provisió de molts dels dits y altres officis a personas estrangeres y no naturals del present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya, molts dels quals encara vuy obtenen y exerceixen los dits officis ab gran dany, agravi y perjudici de tot lo present Pincipat y dels poblats en aquell, perquè apar cosa molt gravatòria havent-hi personas en lo present Principat benemèritas per a semblants càrrechs que hagen de venir a regir dits officis y governar-nos los estranys, y és cosa molt desigual que no tenint los castellans semblants o altres officis en altres regnes, los de aquells ne tinguen y regesquen en aquestos. Supplican per ço a vostra magestat los tres brassos de la present Cort sie de son real servey manar provehir que los officis que vuy tenen los strangers los sien llevats y aquells conferits a persones naturals del present Principat y Comtats, y manar provehir y ordenar per observança de les dites Constitucions que de assí al devant los dits y semblants officis, tots fraus cessant, sien regits y conferits per naturals del dit Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya.

Ítem, se quexe lo present Principat per ço que, essent lo prior don Hernando loctinent general de vostra magestat, manà expedir lletres de convocatió de persones ab armes y cavalls y altres aparells de guerra en virtut del Usatje //935v// que comense "*Princeps namque*", les quals lletres se donaren a molts cavallers y altres del present Principat, lo que no podie fer dit lloctinent així per no offerir-se cas algú en dit temps dels compresos en dit Usatje, com encara per no tocar a dit llochtinent general semblant convocatió, lo qual tant solament és regalia de vostra magestat no comunicable a ningun lloctinent. Y com del sobredit agravi se hage donat quexa a vostra magestat per part dels deputats de Cathalunya y no sie estat fins ara degudament provehit, supplican per çò los tres brassos de la present Cort del Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya a vostra magestat sie de son real servey manar que dits procehiments com a nul·les y en cas no lícit ni permès fets sien revocats, y dites lletres de convocatió llevades y borrades dels registres perquè en ningun temps apparegue ésser feta tal novedat en derogatió de la jurisdictió de vostra magestat y preiudici de aquest seu Principat y de les Generals Constitucions de aquell.

Ítem, se quexa lo present Principat que, essent cosa antiga y molt usada en ell que, havent quexes en lo present Principat de alguns llochtinents o officials de vostra magestat, per reparo de aquells se acostume de recórrer ab embaxadas y altrament a vostra magestat, la qual llibertat, ús y costum, com tots los altres del present Principat, conforme a la Constitució del rey Pere segon en la Cort de Barcelona, capítol segon, comensant "Com a la real excel·lència se pertanya", sots títol "De privilegis e immunitats", han de ser guardats y custodits. Y estant més particularment ordenat per lo Usatje vulgarment dit "*Aucthoritate et rogatu*" que tots los habitants en lo //936r// present Principat són guiats y assegurats tant quant estan en anar, nego-

ciar y tractar ab vostra magestat fins que són tornats en ses cases. Y particularment concedits per moltes Constitucions scituades sots títol "De vectigals", que qualsevol home puga francha y llíberament anar per lo present Principat sens empaig ni contradictió de vostra magestat o de sos officials. Noresmenys en violatió de aquelles y notable perjudici del present Principat y en particular de la vila de Perpinyà y de la ciutat de Barcelona, anant Jaume del Pas, burgès de la vila de Perpinyà, tramès per dita vila a vostra magestat per a representar-li alguns agravis y danys que los lloctinents de capità general feyan a dita vila, essent en lo camí serca de la vila de Igualada, fonch pres per Joan Mas, alguatzir real extraordinari, per orde del prior don Hernando, leshores lloctinent general per vostra magestat en lo present Principat, y aportat en los càrcers reals de la ciutat de Barcelona. Y no obstant que per dit Jaume del Pas fonch notificat ab actes la causa de son viatge, lo detingueren alguns dies pres en los dits càrcers fins a tant que a dit prior don Herando li aparegué, de que resultà altre no menor agravi, que volent lo síndich de Perpinyà, que residie en Barcelona, presentar una supplicació al dit lloctinent general deduhint les causes per les quals no·s podie fer dita captura y los danys y perjudicis que de aquella resultaven, no volgué dit lloctinent donar lloch se li fes la dita presentació, lo que fonch fet contra la Constitució del any mil sinch-cents quoranta-dos, capítol quatorze, per la qual està disposat que no puguen ser impedits los habitants en lo present Principat de presentar supplications y altres scriptures al lloctinent general can//936v//celler, vicecanceller, regent la Cancelleria y altres doctors del Real Concell, ans qualsevol scrivans de manament request per la part té obligació de fer dita presentació. Supplican per çò y altrament les dites ciutats de Barcelona, vila de Perpinyà y los tres braços de la present ciutat del Principat de Cathalunya sie vostra magestat servit manar revocar com a nul·les los dits procehiments, ab reintegració dels danys donats per observança de les Generals Constitucions.

Ítem, se quexa la duquessa de Cardona y de Sogorb per quant en lo mes de juny del any mil sinch-cents setanta-cinch, essent mort lo duch de Cardona y de Sogorb don Francisco Ramon Folch, òlim de Aragó, senyor de la vila de Agramunt, bisbat y vegueria de Urgell, contra lo qual se aportave plet continuat de llarguíssim y molt antich temps, que·s comensà per don Felip Albert y sa muller, sobre la possessió de que pretenien ésser indegudament despullats de dita vila; y se aportava contra lo infant don Enrich de Aragó y de Sicília, per lo qual féu part lo fisch real, y contra lo duch de Cardona que en dit plet se apposà, y també contra la universitat de dita vila que se aposaren en dita causa, y essent-se ajustats tots los drets de dit infant y duch en la persona de dit duch de Sogorb, com és dit deffunct, en lloch de citar los de dita universitat a la duquessa de Cardona dona Joanna Folch y de Cardona, germana de dit duch don Francisco y successora universal y llegíttima en los dits stats y sen[y]oria de dita vila *ad continuandum causam* y en lloch de obeyr-la y tenir-la per senyora //937r// *lite pendente*, havent los procuradors de aquella pres possessió de la manera que pogueren y de dret lícita, se alsaren violentment ab armes y llansaren de dita vila lo balle de dita duquessa y tancaren les portes *ab innatio* de la jurisdictió de la vila, fent officials nous y prenent les rendes y fruyts y maltractant, naffrant y ferint les persones dels que en dita vila reprovaven tals prossehiments, encara que heren pochs, però sots color de assò, fent entre si sedissions, no sols rebel·lant con-

tra dita sa senyora, però encara offenent la auctoritat real de vostra magestat devant del qual se aportave lo plet y *lite* sobredita. E tant ab la més mala y scandalosa manera que ésser pot contra dita *litte,* cometent gravíssims delictes, despullant violentment a dita duquessa de sa possessió, jurisdictió y rendes, los quals delictes, violènties y spoli han volgut encobrir y colorar ab dir que·u feyen en benefici de vostra magestat y de son real patrimoni, volent per sta via reduhir-se a la real corona de vostra magestat. Y per aquest effecte junctament ab lo procurador fiscal feren *llitte* y plet nou, y dit procurador fiscal en lloch de continuar la part que feya en la causa y procés, primer en favor del infant, ara en favor de dita duquessa que té dits drets de dit infant, son avi, à volgut auctoritzar los delictes y crims de dits hòmens de Agramunt ab sa assistència y fent part ab ella. Y havent contínuament dita duquessa instat y demanat que se li donàs assistèntia de officials reals per a plenament haver y retenir y quietament y pacífica conservar y continuar sa possessió de dita vila y terme y jurisdictió y rendes d'ella, axí y de la manera que la tenia dit duch don Francisco, //937v// son immediat predecessor, han posat[376] deu anys sens poder-ho may obtenir. Y los hòmens de dita vila, ab scàndol perniciós y detestable exemple per als demés pobles, són estats y estan vuy com a senyoria líbera y sens regonèxer superior ni ésser regits ni governats per officials de dita duquessa ni per altres, y crehen balles y altres officis, y tenen judici, y diuen que regexen per aquell senyor a qui·s pertany, cosa may vista en Cathalunya ni hoyda de memòria dels passats. De hont no sols resta dita duquessa manifestament agraviada per dits sos vassalls, però encara per los officials reals de vostra magestat que han consentit que estigués tant de temps despullada de sa possessió y han rebut y hoyt molt benignament a dits hòmens en lloch de castigar sos atreviments, y los ministres de la cort real, procurador y advocat fiscal los han affavorits y defensats y deduhit en juy les injustes preteses de aquells. Les quals cosas són estades en evident violatió de molts Usatge y Constitucions y Capítols y Actes de Cort del present Principat, senyaladament del Usatje que comensa "Qui violentment", en lo títol "De violència y restitució de despullats", y lo Capítol de Cort de la reyna dona Maria que comensa "Ítem, senyor, com sia notori", qu·és lo final de dit títol, y la Constitució "Ítem, que nós", del rey don Pere segon, y altres que estan debaix del dit títol "De violèntia y restitució de despullats", y de les que parlen del orde judiciari al qual convé no attentar ab tan mala manera com los hòmens de Agramunt han attentat penjant lo plet antich, lo qual també //938r// originàriament era possessori, intentant per los Alberts. Y més en quant dit procurador fiscal y hòmens de Agramunt han esforçat y volgut que·s fes judici y cognició dels principals mèrits, dexat lo article de la acistència per a pacíficament possehir y lo spoli y invatió tant temps continuada per los malignes attentats, com sia cert que al degut orde de justícia convé que mort algú dels llittigants lo hereu o successor dels drets o coses que aquell tenia sia cridat y estiga en lo mateix punt y estat que estave lo deffunt, y que ningú fassa violències y invacions ni occupacions de coses agenes y que ningú gose, pendent lo plet, innovar, ni attentar, ni attentar de fer cosa alguna en prejudici de aquell y desacato del jutge. Lo qual orde y procehir de justícia està tot alterat tenint lo present Principat lleys y Constitucions

376. *En lloc de* passat.

per les quals vostra magestat y sos gloriosos predecessors, reys de Aragó, per sa benignitat y clemència són stats servits, y per satisfer al deute de la real dignitat, manar que en tots plets y causes se procehís per orde de justícia y que no judicàs sinó per ella y conforme a ella, com en lo Usatje qui comensa "Altre notable", en lo títol "De dret de fisch y de les sues regalies", y en la Constitució del rey Pere terç, en la Cort de Cervera, capítol primer, qui comensa "Primerament", en lo títol "De penes", lo que en aquest negoci no se és fet, los quals agravis toquen a tot lo present Principat de Cathalunya per la deffensa y observatió de les lleys de la terra y Constitucions violades per los officials de vostra magestat /938v// y manifesta denegatió de justícia, com per lo scàndol y maligne exemple de vèurer alçat un poble en Cathalunya en forma de senyoria y communitat, sens que se'n haje fet càstich ni sentiment per los officials de vostra magestat, a càrrech dels quals està reprimir semblants excessos y amotinaments, y que haja durat passats deu anys, y que estiga vuy en lo mateix punt y stament, donant ocasió a altres pobles que la han presa de llevar-se y rebel·lar contra sos senyors, y podria aquest dany stendre's a danys majors irreparables si·s passa sens donar-hi convenient remey.

Y així los tres staments de aquest Principat insten y suppliquen a vostra magestat, per ser agravi comú y que necessita tant de remey y reparo, sia vostra magestat servit per sa benignitat y clemènçia desagraviar a dita duquessa per lo particular y a tot lo present Principat per lo universal agravi rebut en lo sobredit, ans de clòurer les presents Corts. Noresmenys resta dita duquessa de Cardona agraviada per quant a quatre del mes de juny, mil sinch-cents setant-sinch, en lo qual dia al peu de una supplicatió presentada per lo procurador patrimonial de vostra magestat, sens procehir citació alguna ni per consegüent conexensa de causa, fonch feta provisió per miçer Cordelles del Concell de vostra magestat en lo present Principat, feta paraula en lo dit Concell que per leshores y fins altrament fos provehit y sens preiudici dels drets de les parts fos manat a dita duquessa y a qualsevol altres tenint interès y als procuradors de aquells que de sa pròpria auctoritat ni altrament //939r// no prenguessen ni attentassen pendre la possessió del comtat de Empúries ni de viles o llochs de aquell, y que així bé fos manat als vassalls de dit comtat no prestassen los homenatges de fidelitat ni obedièntia alguna en senyal de possessió als sobre dits, y que dita duquessa y lo procurador fiscal dins trenta dies fessen fe dels títols per los quals procehir pretenien en dit comtat, y que per dites coses fossen expedides lletres y commissions opportunes. Aprés de la qual provisió, a tretze del mes de juny per part del dit procurador fiscal, fonch presentada en dita Real Audièntia altra supplicatió contenint en effecte que en dit comtat de Empúries se posàs seqüestre ab motiu y pretenció que no.y havia en dit comtat officials que administrassen justícia y que entre los poblats en aquell se speraven grans rixes y scàndols, de que fonch rebuda certa informatió de sinch testimonis tots naturals y habitants en dit comtat que heren y són part en dita causa, y no obstant se contradigué per part de la duquessa deduhint ab supplications y articles que no podia haver lloch lo dit pretès seqüestre y que no subsestien les predites causes en contrari preteses, no foren dits articles admesos, essent com heren pertinentíssims, ans bé sens haver de aquells ninguna rahó; a setze de dit mes de juny fonch provehit que per leshores y fins altrament se procehís, y sens prejudici del dret de les parts, tant en lo petitori com en lo possessori, la jurisdictió,

fruyts y rendes de dit comtat de Empúries se posassen sots real seqüestre. La qual provisió de continent fou executada realment y exclamant sempre en contrari /939v// los procuradors de dita duquessa y deduhint entre altres coses que ja per ells en dit nom la possessió de dit comtat llegíttimament ere stada presa a tretze de dit mes de juny y així abans de la introductió de la dita causa y que dita duquesa no podia ni devia de sa possessió despullada, attès majorment que hera absent de aquestos regnes y que no hera estada llegíttimament citada, ni oyda, ni subsistien causas algunas per rahó de les quals dit seqüestre pogués imposar-se. Les quals deductions y altres semblants al mateix propòsit per dita duquesa moltes voltes y diverses vegades són estades en lo procés de dita causa repel·lides y continuades en tot lo temps depassats deu anys, que de leshores fins al dia present han discorregut, supplicant sempre dit seqüestre ser remogut y que a dita duquesa líberament fos lícit y permès retenir, conservar y continuar la possessió de dit comtat que sos predecessors de temps passats cent anys pacíficament han obtengut, y encara contínuament protestant que sols per ara en la predita causa se pot y deu conèxer, provehir y declarar sobre la revocatió de dit pretès seqüestre y sobre lo mèrit del pocessori per part de dita duquessa summàriament intentat y fins al present proseguit, y que totes y qualsevol pretencions contràries en quant concernexen y tenen respecte als mèrits de la proprietat y petitori se han de reservar y remetrer a son plenari judici de dita proprietat, conforme a les notòries y vulgars despositions axí de dret //940r// comú, com també per les generals y altres lleys de aquest Principat. Y per quant ab contínua solicitut e instànçia en tot lo discurs de més de dits deu anys no sols no ha pogut may obtenir dita duquessa la revocatió de dit pretès seqüestre del qual tant solament, com dit és, se pot tractar y conèxer, ans bé dit procurador fiscal y los syndichs de dit comtat han pretès y pretenen ab gran esfors obtenir que en dit possessori, lo qual de sa qualitat y naturaleza és molt privilegiat, y summària no sia feta provisió sinó junctament ab la plenària causa de la proprietat y petitori, que encara no és començada no pot tenir principi sinó aprés de ésser finit y declarat dit possessori.

Y és molt averiguar, que axí dita pretenció, com encara dit pretès seqüestre ab tots los actes per rahó de aquells fets en la dita causa, són notòriament contra molts Usatges, Constitucions Generals, Capítols i Actes de Cort, usos y costums y altres lleys del Principat, y senyaladament contra lo Usatge comensant "*Alium namque*", sots lo títol "De dret de fisch y de les sues regalies", y la Constitució del rey en Pere terç, en la Cort de Cervera, capítol primer, comensant "Primerament, confirmant", sots títol "De penes", y la Constitució del rey Alfonso, en la Cort de Barrcelona, capítol terçer, comensant "Confirmants, lloants y approvants", sots títol "De aquells qui acullen y sostenen los criminosos", y contra moltes altres semblants Constitucions per les quals molt sanctament és provehit y disposat que lo senyor rey y tots sos officials en lo present Principat són tenguts en tots actes y provisions de justícia provehir y judicar per *directum* provehint legítima citació y //940v// conexensa de causa, y contra lo Usatje "Qui violentment", y les quatre Constitucions aprés següents del rey en Pere segon en la Cort de Barcelona, sots lo títol "De violèntia y restitució dels despullats", ab les quals y altres molt pròvidament és disposat que ningú pot, ni deu ésser de sa possessió despullat, ni en aquella preiudicat per lo senyor rey, ni per officials seus, ni per altra qualsevol persona sinó en la forma

sobre dita, ço és, presehint deguda citació y conexensa de causa y donat primer per son jutge diffinitiva sentència, e contra lo Usatge "Plet sia manat", y les Constitucions del catòlich rey don Ferrando segon fetes en la segona Cort de Barcelona, capítol dotze, comensant "Ítem, statuhim y ordenam que sis dies aprés", y altres set capítols següents sots lo títol "De dilacions", y contra moltes altres consemblants Constitucions abans y aprés en diverses Corts fetes, ab les quals és donada forma y precís orde com se ha de procehir en la Real Audièntia y en totes y qualsevol causes y processos sempre y quant se ha de conèxer, sentenciar y declarar diffinitivament sobre los mèrits de la proprietat y petitori, comensant en la citació que en les persones militars ha de contenir termini de vint-y-sis dies y proseguint per los altres specialment donats y assignats per a donar la demanda, reconvenir o posar exceptió y dilatòries y declarar aquelles, articular y provar per testimonis, obiectar y corroborar los testimonis, produhir actes, denunciar lo procés, votar y publicar la sentència, y contra la Constitució del mateix rey cathòlich en dita Cort, capítol catorze, comensant "Ítem més, stathuim y ordenam que //941r// no obstant", sots lo dit títol "De dilacions", ab lo qual és feta expressa distinctió entre les causes plenàries de proprietat y petitori y les causes possessòries y altres que de sa naturaleza requerexen summària informació o cognició, volent y disposant que en dites causes plenàries ahont se tracta de la proprietat y domini se haja de servar inviolablament lo orde y forma de procehir ab les dilacions y terminis dalt refferits, però que en les causes possessòries sia procehit summàriament y sien breument despedides no observades dites dilacions. E contra la Constitució del rey Pere segon, en la Cort de Barcelona, capítol vint-y.quatre, comensant "Ítem, que nós e officials nostres", sots títol "De violència y restitució de despullats", en la qual aprés de la general dispositió y regla dalt refferida, ço és, que ningú sens conexensa de causa, pot ni deu ésser de sa possessió despullat com diuen les paraules següents: "E si alguns contra la dita forma ne havem despullats sien restituhits íntegrament salvat lo dret de la proprietat". Y tal és estat sempre lo ús y costum, stil y pràctica inconcussament observada en aquest Principat, així en dita Real Audièntia com en tots los altres tribunals de justícia, ço és, de conèxer, provehir y declarar primerament sobre lo possessori, remetent y salvant los drets de la proprietat per a son judici y causa del petitori, los quals usos, costums y stil en lo dit Principat tenen força y virtut de Constitució y de la matexa manera deuen ésser servats y guardats segons és disposat per les Constitucions del rey en Joan segon y del rey don Ferrando segon de immortal memòria[377] sots lo títol "De observar Constitucions", //941v// y en les Corts del any mil sich-cents y deu, capítol setze, y del emperador don Carlos de immortal memòria en les Corts de mil sinch-cents y deu, capítol vint, ab moltes altres semblants. De la qual observança en los actes de totes les Corts Generals han sempre protestat los tres brassos y majorment que los sobre dits ús y costum és conforme a totes les causes notòries, dispositions divines y humanes, canòniques y civils, segons les quals en aquest Principat en deffecte de dits usos y costums y Constitucions y altres pròpries lleys se ha de judicar y administrar justícia, conforme als capítols del rey en Martí fets en Barcelona, capítol segon, sots títol "De offici de canceller", ha hont més havant se

377. *A continuació, ratllat,* en les Corts de,

proveheix y disposa expressament que los officials y ministres de justícia en lo exercisci y administració de aquella no poden ésser empachats ni pertorbats generalment o particular per la magestat del senyor rey o per sa part per via de dilació, sobrecehiments, prechs, menasses, ni per qualsevol altra via de empachament. Y si lo contrari era fet, que no sia per dits officials servat sots lo sagrament y homenatge per ells prestat.

Més havant, lo sobre dit seqüestre y altres procehiments en dita causa fets, en quant per aquells a dita duquessa és estada impedida, perturbada y llevada la possessió del dit comtat de Empúries, són manifestament contra los Actes de Cort que foren fets en les Corts Generals celebrades en Barcelona per dit cathòlich rey don Ferrando Segon en lo any mil sinch-cents vuytanta hu,[378] per les quals consta claram ent que dita, com a néta y primogènita que vuy //942r// és del infant don Enrich de Aragó y de Sicília, segon de aquest nom, ha de ésser conservada, deffensada y mantenguda en la possessió de dit comtat, la qual possessió per Anthoni Llombart, leshores scrivà maior del General ab special poder y syndicat, ab decret, manament y orde de dita Cort General y en virtut de lletres executòries dels brassos de dita Cort, fonch realment lliurada al predit infant don Enrich y a sos descendents llegítims y naturals y en nom de aquell appressa, segons consta en los actes en dit procés produhits.

De les quals coses per part dels diputats de Cathalunya se és supplicat a vostra magestat diverses vegades fos de son real servey per observança de les sobredites y altres lleys de la pàtria a dits effectes conferents y applicables per tots los medis, vies y formes, les quals per virtut de dites Constitucions dits deputats són tinguts y obligats a fi y effecte que dits Usatges, Constitucions, Capítols y Actes de Cort, usos y costums y altres semblants lleys sien inviolablement observades y los agravis en dita causa fets y comminats fer contra dita duquessa sien degudament remediats. No res manco resta dita duquessa agraviada, per quant lo procurador fiscal patrimonial de vostra magestat y los hòmens del comtat de Empúries produhiren y exhibiren en lo procés de la causa del comtat de Empúries una lletra de vostra magestat dirigida al llochtinent general, al canceller y doctors de la Real Audièntia de vostra magestat de aquest Principat, la data de la qual és en Lisboa a vint-y-quatre del mes de setembre del any mil sinch-cents vuytant-dos y de la real mà de vostra magestat fermada, la qual és del tenor següent:

> *Illustre duque, primo nuestro, lugartiniente y capitán ge//942v//general, reverendo, magníficos y amados conseieros nuestros. Siendo la causa del condado de Empuries que nuestro regio fisco trahe con el duque y duquessa de Cardona de tanta consideración, como sabeis, y conveniente que una ves se determine y alcance su justicia quien la tuviere con brevedad, havemos acordado que, pues las Constituciones y leyes desse nuestro Principado no prohiben que lo petitorio de dicha causa no se pueda despatchar juntamente con lo possessorio y entrambas causas se determinan ha un mismo tiempo. Y assí os encargamos y mandamos expressamente que, sin tener qüenta con lo que hasta quí se os ha scrito aserca deste negocio, sententieis en lo petitorio junctamente con lo possessorio y entram-*

378. *Es refereix a les Corts de Barcelona de 1481.*

bas causas se determinen en un mismo tiempo, y no se dará lugar a lo contrario y si acaso, lo que no vehemos, huviere contradictión sobre ello antes que se venga a hazer declaración alguna nos lo avisareys particularment y sobre ello aguardareis nuestra respuesta y conforme a esto advertireys a nuestro patrimonial que haga su officio como también se lo scrivimos. Que tal es nuestra voluntat. Datum en Lisboa, a venyte y quatro de setiembre, mil quinientos ochenta y dos. Yo el rey. Vidit, Comes, generalis thesaurarius. Vidit, Sapena, regens. Vidit, Campí, regens. Vidit, Terça, regens. Gassol, secretarius.

La qual carta de vostra magestat clarament mostra ésser estada surreptíciament y per importunació de la part impetrada per quant, essent vostra magestat en dita //943r// ciutat de Lisboa del regne de Portugal y així absent de aquest Principat de Cathalunya, digué y manà ab dita lletra a dits lloctinent general y doctors de la Real Audiència que junctament declarassen les dues causes del petitori y possessori del comtat de Empúries ab exprés motiu, declaratió y attendència en dita real lletra feta, que assò no és contra Constitucions, ni lleys de aquest Principat y que no·s dóna lloch a altra cosa, la qual declaratió y manament en quant és estat fet per vostra magestat sens citació de la part y sens alguna conexensa de causa en negoci concernent justícia y interès de part a part pendent en la Audiència de vostra magestat per obstar-hi molts Usatjes, Constitucions y lleys del present Principat y encara per ésser molt cert que conforme a les Constitucions, usos, costums y altres drets de aquest Principat en dit procés del comtat de Empúries salva la real clemència de vostra magestat no·s pot procehir a fer declaració alguna en lo petitori del qual encara no·y ha procés, ni causa, sinó solament en lo possessori. Y en quant dita declaració, provisió y manament és estat fet per vostra magestat absent de aquest Principat se ha contrafet a moltes Constitucions y assenyaladament a la Constitució del rey Pere segon en la Cort de Barcelona, capítol onze, comensant "Que totes les causes", sots lo títol "De jurisdictió de tots jutges", confirmada per lo rey en Jaume segon en la tercera Cort de Barcelona, capítol vuytè, comensant "Ítem, ordenam" y per la Constitució del cathòlich rey don Ferrando Segon en la primera Cort de Barcelona, capítol terç, comensant "Clarificant", sots lo mateix títol y en quant manà més avant dita real lletra a dit //943v// lloctinent general, canceller y doctors de la Real Audiència, que avent-hi contradictió, ans de fer declaratió alguna en dit procés del comtat de Empúries, avisen a vostra magestat molt particularment y aguarden la real resposta de vostra magestat, pretén dita duquessa ésser aquest manament, parlant sempre com és dit ab la humilitat y acato qu·és pertany, contra los capítols del rey en Martí posats sots los títols "De offici de canceller" *y* "De offici de",[379] y de capítol sinquanta-tres del rey don Joan segon en la Cort de Monçó comensant "Ítem, senyor", sots lo títol "De observar Constitucions", y la Constitució del catòlich rey don Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona en lo capítol vuyt y dotze que comensa "Poch valdria fer lleys", sots lo mateix títol, y contra la Constitució del rey Alfonso segon en la Cort de Monçó, capítol setze, comensant "Ítem, ordenam y statuhim que alguna lletra", sots lo títol "Si contra dret e utilitat pública", e les altres sinch Constitucions aprés següents en lo mateix títol, y finalment contra la intentió

379. *A continuació, espai en blanc.*

de totes les Constitucions passades en lo títol "De diversos rescrits y allongaments", y de moltes altres ab les quals és també declarada la real voluntat de vostra magestat. Dels quals agravis suppliquen a vostra magestat los tres braços de la present Cort del present Principat de Cathalunya, Comtats de Rosselló y Cerdanya sia de son real servey manar-la reintegrar degudament y que a dita duquessa líberament sia lícit y permès retenir, conservar y continuar la possessió de dit comtat, la qual sos predecessors de temps passats cent anys pacífficament han obtengut, manant vostra magestat alçar //944r// lo dit pretès seqüestre, com dita duquessa no pot ni deu ésser de sa possessió despullada y en tots los demés agravis, tant per los officials de vostra magestat fets, com també dels syndichs del dit comtat, fer-li compliment de justícia ans de la conclusió de les presents Corts.

Ítem, se quexa lo present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya que, essent per Constitucions de Cathalunya disposat que vostra magestat o sos lloctinents no despedesquen o signen alguna carta, rescrit, lletra, albarà o qualsevol altra scriptura de que se seguís o procehir pogués conexensa o executió alguna que concernesca y toque o tocar pugue interès de part deduhible en juy, ans bé les tals cartes, rescrits o albarans han de ser signats per lo canceller, vice canceller o en son cas per lo regent la Cancelleria, com senyaladament està disposat per los Capítols de Cort del rey en Martí, sots lo títol "De canceller", per los quals és imposada pena no sols al impetrant les tals lletras, més encara als obedients lo tenor de aquelles; los quals capítols són estats confirmats per la Constitutió del cathòlich rey don Ferrando segon, vulgarment dita "De la Observança"; y no obstant que per altres Constitucions sia disposat que commissaris alguns no poden executar commissions algunes si no seran fetes conforme les dites Constitucions y altres posades en lo títol "Que novells officials no sien posats en lo lloch ahont no són acostumats posar", e sots lo títol "De jutges de legats e de comissaris". En contraventió de les quals Constitucions no duptà Luís Amat, commissari de vostra magestat per orde simple del duch de Terranova, essent lloctinent de vostra magestat en lo present Principat, anar en la baronia de Gelida, scituada en la vegueria de //944v// Vilafrancha de Panadès, y sens tenir commissió alguna llegíttimament y conforme a dites Constitucions de Cathalunya espedida, sens tenir informatió o provisió de jutge contra aquell qual havia de procehir, segons stà disposat per la Constitució del rey Alfonso tercer en la Cort de Monblanch, "De offici de porters", y sens tenir llicèntia del canceller, vice canceller ni regent la Cancelleria, la qual hera necessària, conforme la Constitució del rey Ferrando segon en la Cort de Barcelona, capítol vint-y-sinch, any mil sinchcents y tres, prengué y capturà la persona de Francesch de Salbà y de Vallseca, senyor de dita baronia de Gelida, junctament ab dona Maria de Pere Pertús y Eril, y portar aquell pres en los càrcers reals de la ciutat de Barcelona, la qual captura no sols és estada feta contra les dites Constitucions y en evident violatió de aquelles, però també contra lo privilegi concedit als militars per lo qual los està disposat que ningú pugue ésser pres sense instàntia de part y contra molts altres Constitucions per les quals està disposat que les causes de les vegueries y de les ballies, axí civils com criminals, se han de tractar, conèxer y determinar dins la vegueria y ballia; y per ço, no havent-hi procés de regalia, com no lo.y havia, contra dit Salbà no podia ésser tret de dita vegueria de Vilafrancha y, lo que pijor fou, que en dita captura dit comissa-

ri desarmà a ell y a sos criats prenent-li les armes y cavall, les quals may se li són tornades, com si fossen confiscades y dit Luís Amat se les ha tingudes en son poder y se les deté fins al dia de vuy contra moltes Constitucions y assenyaladament contra les "De pau y treva". Dels quals //945r// agravis moltes diverses vegades, tant per part dels diputats de Cathalunya, com també per part del dit Salbà, fou supplicat al dit duch de Terranova, lloctinent per vostra magestat en dit Principat y Comtats, fos servit cassar y revocar la dita captura de dit Francesch Salbà com a nul·lament feta y en cas per dites Constitucions prohibit y aquell restituhís en sa primera llibertat, supplicant-lo, també, fos servit servar y fer servar dites Constitucions y altres lleys de aquest Principat, les quls en dita captura foren transgredides y violades. Y tractant-se de la dita captura en lo Concell Criminal y paraxent als doctors de aquell que los procehiments contra dit Salbà fets eren nul·les y que no·y havia rahó ni causa per poder-lo detenir pres ni conèxer de aquell criminalment perquè, estant en la presó dit Salbà, li heren estades fetes algunes empares per ocasió de alguns deutes civils, vehent que here mal pres, remeteren aquell al Concell Civil, ahont fonch comesa la dita causa a micer Miquel Joan Quintana, doctor leshores del Concell Civil y vuy regent en lo Supremo de Aragó, y per aquell, no obstant que fou declarat ésser estat nul·lament feta dita captura, fonch provehit que per rahó de dites empares fos retingut en los càrcers y per a més agraviar-lo, essent declarada la captura nul·la, condemnà al dit Salbà en totes les despeses fetes en dita causa, de la qual declaratió y procehiments ha resultat molt notòria violatió de Usatjes de Barcelona y Constitucions de dit Principat, assenyaladament perquè, conforme a les scituades sots títol "De violències y restitució de despullats", essent estat nul·lament y de fet pres y privat de sa llibertat, havia de ésser, //945v// ans de totes coses, restituhit en aquella y punits y castigats lo[s] que de fet y com a persones privades havien procehit en tan gran ignomínia contra la persona de dit Salbà, condempnant-los, també, en los dany y injúria y despeses en les quals no pogué ésser condemnat tenint tant justa y tant legíttima causa com tenia de deffensar sa llibertat. Y perquè dels sobredits procehiments nul·los y gravatoris, estant dit Salbà molt estretament pres en los càrcers reals de la ciutat de Barcelona, se li seguí la mort ab molt gran ignomínia sua y de sos fills y deutes de que han resultat en aquelles molts altres preiudicis y agravis, per ço suppliquen a vostra magestat los tres brassos del present Principat de Cathalunya sia de son real servey manar inquerir contra los culpables en dita captura y mort y reintegrar dels danys e injúria als que resten de dits procehiments tant ofessos y agraviats, conforme és de justícia y s'espera de la restitució de vostra magestat per observança de les Generals Constitucions del dit Principat y Comtats.

[Agravis a la ciutat de Barcelona]

Entre los altres agravis de que·s quexa a vostra magestat la ciutat de Barcelona és hu dels majors y més principals, y que més té alterada tota Cathalunya, lo agravi que la ciutat de Barcelona y tot lo Principat ha rebut en què micer Martí Joan Franqueza tingués tres officis reals y de jurisdictió, ço ès, doctor del Real Concell Criminal, advocat fiscal y regent la Thesoreria de Cathalunya, perquè, encara que per Constitucions de Cathalunya sia lícit que lo advocat fiscal sia y puga ésser del nombre del Concell

Real, però és prohibit per les matexes Constitucions que lo advocat fiscal pugue //946r// tenir altre offici incompetible, com és estat tenir offici de regent la Thesoreria. Del qual agravi y de les Constitucions per les quals assò here prohibit fonch certificat a vostra magestat per lletra dels deputats de Cathalunya enviada per Lluís Bertró, correu de la Deputatió. Lo qual agravi no sols no fou remediat per vostra magestat, però ni de dita lletra se ha rebut resposta; y per ço, exercint aquell dits officials, són estats tants los preiudicis que han resultat a la ciutat de Barcelona y a tot lo Principat de Cathalunya, que haver-los de specificar serie un procés infinit. Lo que per ara se pot dir és que ab dits càrrechs ha tingut subpeditat no sols tot lo present Principat, però encara lo mateix Concell Real, en tant que ningú li ha pogut resistir ni fer contrari, y de aquí ha resultat que ha fetes tantes extorsions a tot lo dit Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya, y ha vingut en tant excés que ha bastat a esmerçar sensals a obs y utilitat de la Thesoreria, procurant que vostra magestat li fes mercè dels fruyts o pencions de dits censals de sa vida, fent tot assò de sanch y dinés de pobres. Particularment ha tingut ànimo que, venent-se en lo encant públich per executió de crehedors una torra y heretat de mossèn Barutell, tingué modo que dit Barutell li venés, *calla callando* y sens sabuda dels crehedors, la dita torra, prometent-li que ell pagaria los crehedors y rellevaria indemne al dit Barutell; y després que ha tinguda la possessió ha fet parar lo encant y executió que de dita torra se feya, dient que ell la havia comprada y que pagaria del preu a tots los que pretenien tenir crèdits sobre aquella, y aprés no li ha volgut ni vol pagar y si //946v// ha pagats alguns és estat composant molts d'ells y fent-los remetre part dels deutes; altres que no han volgut adherir ni concertar ab ell han tingut y tenen a bé de no demanar res, vehent que no·y ha justícia contra d'ell. E més, que tenint en la dita torra uns fadrins de mestres de cases y fusters qui treballaven y obraven en dita torra ab appellido que li robaven rayms de les vinyes posà un guàrdia, criat seu, anomenat *talis* Vila, perquè guardàs los rayms y aprés per orde de sa muller anaren dos fadrins de nit per a guaytar si dit guàrdia feya bona guarda y lo dit Vila, ans que arribassen en dita vinya y prou apartat d'ella, tirà ab archabús al hu de dits dos hòmens que hera un fadrí de mestres de cases y lo ferí de tal manera que de dit tir morí dins dos dies y a l'altre fadrí donà de bastonades y com era estranger ningú curà d'ell. Y encara que se ha entès que alguns amichs del mort donaren rahó y quexa a dit micer Franqueza y més de que·l tingués encara en casa com estava, lo qual micer Franqueza mostrà sentir-se'n molt, dient no havia sabut tal, però que fiassen d'ell que ell lo faria ben castigar. Ydesprés estigué dit homicida alguns dies amagat en casa de *talis*, que és un pagès vehí de dita torre, per orde de dita sa muller y no molts dies aprés, com no·y hagués instància ni persones que demanassen dita mort, lo tornà en sa casa y vuy pacíficament està en ella, cosa de la qual tothom, qui de assò té notícia, restà escandalizat y és digna de gran advertència y punitió exemplar y creu-se que sols de dit cas no se ha fet enquesta.

Y a més de assò, com ell dit micer Franqueza may haja tingut ànimo sinó de haver diners *per fas* //947r// *vel ne fas* per enrequir la Thesoreria y pus aprés restava lo útil per a ell, tenint uns certs comissaris y scrivans de sa pròpria condició y ab qui ell repartia algunes coses tenint-los en gran compte, fent morir de fam a molts altres hòmens de bé qui per ell ni per altri volien fer sinó lo que devihen, ha procurat de trametre dits comissaris y officials a ell adherents en diverses parts de

Cathalunya y en diversos temps ab motiu de inquirir si alguns contrafeyen a edictes reals, y ells com a destres entre exercisci han fetes informacions y per qualsevol poquedat feyen que moltes persones compareguessen en Barcelona davant dit micer Franquesa a terminis prefigits y si no acudian dia diat [*sic*] los prenien y posaven en presó y si comparien no·ls volien oyr que no fossen en los càrcers. Y per redimir estes vexacions se composaven sols hisquessen de presó, encara que sens culpa, y si algú estant pres tractava de composar-se ab dit micer Franqueza; com ha regent la Thesoreria ell demanava excessiva composició, en tant que lo pres, o per no tenir o per considerar que no havia fet cosa per la qual hagués de composar-se ab tant excés, deya que no volia sinó que·s fes la causa, aleshores exia dit micer Franqueza de altre peu y com advocat fiscal deya que encara no era la hora se fes la causa perquè ell entenia fortificar més la enquesta per part del fisch y may pus se'n parlava. Y per est indirecte venien los presos a composar-se y fer lo que ell volia o morir-se en la presó, lo que no·s fora fet si ell no hagués tingut los dos officis plegats, y los del Real Conçell Criminal, com dit és, //947v// no gosaven dir ni contradir a res que dit micer Franqueza volia ni deya. També ha fet altre gran agravi als poblats de Cathalunya, que si algun fill de famílies comet algun delicte o trenca alguna manlleuta o incideix en alguna pena a la règia cort ha fet executar y execute los béns dels pares, dient que·ls pot executar per la llegíttima que los fills tenen en los béns dels pares, fent executió fins a la quantitat que a ell aparexia que podia ser y pujar la llegíttima, la qual és cert que no·s deu als fills, sinó aprés mort dels pares, y assò és cosa may hoyda ni pensada entre cristians y menys en aquest Principat.

Ítem, ha fet altre agravi en la frontera de Perpinyà, co és, en una vila que·s diu Çarocha, se seguí en les onze hores de la nit cridar via fós a lladres y lo balle y altres se llevaren y hagué.y sis pagesos, cada hu de sa casa, venint cansats de traballar se posaren en lo llit y no sentiren res, y perquè lo sendamà foren avisats per què no heren exits en lo via fós, micer Franqueza los féu venir en Barcelona y los féu deposar, y ells testificaren que no sentiren res del via fós, y en havent deposat davant de micer Franqueza en la hora matexa los féu posar en la presó y estigueren tres mesos, y dix-los que si volien exir havien de pagar sinquanta ducats cada hu y després, vist que los sis hòmens patien a la presó de fam, los tragué a manlleuta per Barcelona y estigueren tres mesos per ciutat per hont, vist que micer Franqueza no·ls volia dexar anar a manco de sinquanta ducats cada hu, tenint vist que ells patien y llurs mullers e infants tingueren per bé vèndrer bestiar que tenien //948r// per a llaurar y fer sinquanta scuts cada hu que foren tres-cents ducats per tots, per hont perquè dormien y estaven cansats los ha condemnats miçer Franqueza ab dita quantitat.

E més, en dies passats un comissari anà a Sabadell per certs negocis y de ventura trobàs en lo camí un home que havia tirat ab pedrenyal en dies passats a un altre y avia'l errat y posà-li via fós darrera y ell fugí, y passant davant tres qui estaven parlant, que heren pobra gent, digueren "salva't, valent home" y per aqueix dir lo comissari ne donà rahó a micer Franqueza y féu-los venir miser Franqueza davant ell y féu-los dir qui sou vosaltres; cada hu dix yo so tal y què digueren tal dia quant alcansaven tal home "salva't, valent home" no pensant res de mal. Miçer Franqueza los ha tingut deu mesos a la presó, que patien de fam y de set, y llurs mullers y sos infants y no tenien de que pagar la compositió que demanave miçer Franqueza, que

hera del hu sexanta lliures, del altre sinquanta lliures y del altre quoranta lliures, y estigueren deu mesos no podent pagar, leshores los féu dir micer Franqueza que·ls donaria un any de temps y que donassen una fermança cada hu y axí los pobres sercaren cada hu una fermança per exir de la presó y leshores lo micer Franqueza dix: "Assò és home que trau diners de allà ahont no n'i ha". Y per ço per la honrra de la ciutat de Barcelona és necessitat suspendre aquest home que no tinga ningun offici ni domini en Cathalunya de justícia.

Més en dies passats se seguí a la volta de Pallars ab una parròchia de vint-y-sinch o trenta cases, que.y havia un //948v// pobre home sabater y vingué-li un home per que li vengués un parell de sabates y axí lo sabater les hi vené y les·y calsà y lo home se'n anà y en la botiga del sabater estave un altre home y com aquell de les sabates se'n fonch anat li digué al sabater: "Vós conexeu aqueix home?". "No cert, ni sé qui·s és". Y lo home li respongué: "Ell és un bandoler que ha seguit ab mossèn tal". Y lo sabater respongué: "Yo no sé qui és, pus ell me ha pagat". Vingué a orella de micer Franqueza y féu-lo venir en Barcelona y féu-lo posar a la presó y al tingut tres mesos y ha-li fet pagar trenta ducats y à-li feta vendre tota la botiga y lo pobre home ab tots sos infants anava patint y demanant per amor de Déu. Supplica's per ço y altrament a vostra magestat sia servit en y per la forma y per las personas ordenades en les Constitucions del rey en Jaume segon en la segona Cort de Barcelona, capítol trenta-hu, y en la Cort de Gerona, capítol deu, que sien anomenades les persones en dites Constitucions designades per a declarar y interpretar les dites Constitucions, compendre lo cas susdit, y per consegüent lo dit micer Franqueza haver contrafet a dites Constitucions y ésser fet inhàbil de tenir y regir algun offici de jurisdictió en Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, ordenant de assí al devant per observança de dites Constitucions que les compositions fetes per dit micer Franqueza y los processos de aquell sien examinades per una persona de quiscun bras nomenadora y en los processos que trobaran no haver-hi culpa dels composats, sinó ser esta pura extortió perquè no haguessen de entrar en presó, manar sien restituïdes junctament ab los danys y despesas als composats causades, restituhidores //949r// dels béns de dita Thesoreria si n'i haurà y si no dels de dit micer Franqueza.

Ítem, se quexa la dita ciutat que, tenint los concellers de aquella de temps immemorial lo càrrech de la administració del morbo sens empaig ni contradictió de algú, ans bé lo dit exercisci y administració los fou confirmat y ampliat per lo sereníssim rey don Ferrando ab poder exprés de poder crear officials bastoners per dit exercisci, com consta ab son real privilegi dat en la present vila de Monçó a deset de juliol mil sinch-cents y deu, segons lo qual tant per a preservar la dita ciutat en temps de salut com per a ben governar aquella en temps de infectió y malaltias, ha sostingut y sosté la dita ciutat molt grans gastos y despeses, les quals coses no obstant, essent lloctinent general en lo present Principat per vostra magestat lo duch de Terranova, y essent arribada en la plaja de la dita ciutat una nau de Cicília y demanant pràtica als concellers per a que ells y la vuytena del morbo de dita ciutat, fonch determinat perquè venie de parts infectes purgàs primer per sexanta dies al cap de la Murta, qu·és lloch lluny de dita ciutat, posant guardes a dita nau, conforme en semblants casos tenen acostumat. Y pochs dies aprés dit lloctinent general donà lloch que la dita nau purgàs la roba y gent que portava prop la torre de Llobregat, y no obstant

que per part de dita ciutat se envià a supplicar a dit lloctinent fos servit per observança de dit privilegi y costum antiga e immemorial no entremetre's de dita guarda e morbo, dit lloctinent no.u volgué fer, ans bé permeté que entrassen robes infectes //949v// de dita nau en dita ciutat en notable perill de aquella y de tot lo Principat.

Ítem, se quexa la dita ciutat per ço que, essent conforme a moltes Constitucions de sobre al·legades líbero lo commers als cathalans y estiga prohibit posar nous vectigals, no resmenys dit duch de Terranova prohibí la treta del ferro y altres coses del present Principat y, també, que los ciutadans de dita ciutat, volent-se provehir com acostumen de vitualles necessàries per a llur provisió per via de mar o altrament, dit llochtinent los ho impedia, no volent-los donar llicèntia de carregar y aportar aquelles, sinó prestada primer cautió, per la qual llicèntia y cautió se·ls feya pagar certes quantitats, posant ab aqueix indirecte nou vectigal, contra les sobredites Constitucions.

Ítem, se quexa la dita ciutat que, essent lloctinent de vostra magestat lo prior don Hernando de Toledo, manà pendrer y capturar la persona de miçer Joseph Ferrer per ço que, essent prior de la cort del veguer havia provehit, conforme és de justícia, que uns testimonis ministrats per part del procurador de la iglésia parrochial de Sanct Just de la dita ciutat *ad futuram rei memoriam* se rebessen a effecte informar a sa sanctedat y a vostra magestat dels agravis heren estats fets a dita iglésia lo die que tragueren de aquella a dit Pere Cassador, y perquè dit miçer Ferrer, per temor de la infectió dels càrcers de dita ciutat, entenent que·l volien pèndrer, se retirà, cridaren aquell ab veu de pública crida per a que comparegués davant dit llochtinent, y comparexent aquell y essent en la presó li fonch //950r// donada gran reprenció ab comminatió que tornant si altra volta se procehiria ab major rigor, lo que reputa dita ciutat a molt gran agravi voler prohibir al ordinari no fassa justícia ni reba testimonis *ad futuram rei memoriam*, que és una cosa molt usada, lo qual si·s prohibia seria llevar que vostra magestat no pogués entendrer los delictes y excessos de sos officials y a molts totalment la deffensa.

Ítem, per la matexa rahó y causa se quexa la dita ciutat de Barcelona per quant, instant lo syndich de aquella davant lo veguer se rebés informació de alguns excessos fets per lo regent la Cancelleria que leshores hera y altres personas lo dia que los concellers de dita ciutat ab lo visitador del monestir de Nostra Senyora de la Mercè entraren en dit monestir, micer Hierònym Planes, leshores doctor del Real Concell Criminal, perquè no se entenguessen los excessos y mals tractes per dit regent la Cancelleria y altres officials reals fets, prengué de fet la informació original de mà del notari o scrivà qui aquella rebia, y per molt que per part de dita ciutat li sia estada demanada may la ha volguda restituhir.

Ítem, per la matexa rahó y causa se quexa la dita ciutat per ço que en lo any prop passat, instant Vidal de Blanes, donzell, se rebés informació en la cort del veguer de dita ciutat de algunes coses que ell entenia provar per a poder aprés dar rahó a vostra magestat y fortificar sa justícia, fonch per ço per orde del Real Concell Criminal provehit y manat capturar dit Vidal de Blanes y Miquel Baltezar Dot, scrivà de la cort del veguer, per haver decretada la //950v// supplicatió conforme té obligació per son offici, y axí mateix fonch capturada la persona de micer Francesch Cescases, al qual dita supplicatió era estada comesa per haver provehit que·s rebés la dita infor-

mació, y també fonch capturada la persona de micer Garau, lo qual com advocat havia firmat dita supplicació, y axí mateix fonch llevada del dit scrivà la original informació, y, lo que pijor és, que alguns dels testimonis que havien deposat, essent cavallers principals y havent fet lo que tenien obligatió per descàrrech de son juram ent y obtemparar al manament de son ordinari noresmenys foren capturats. De què redunda molt gran oppressió y llevar del tot que no·s puga donar quexa a vostra magestat, ni representar los agravis que per sos officials y ministres són fets als poblats de dita ciutat y altres del dit Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya.

Ítem, se quexa la dita ciutat que, essent llochtinent general del present Principat lo prior don Hernando de Toledo manà capturar la persona de miçer Pere Aylla, persona de molta edat, detenint aquell molts dies pres en los càrcers reals de la ciutat de Barcelona, en la instàntia vulgarment dita la Gonguera, per haver patrocinat y advocat los frares del monestir de Nostra Senyora de la Mercè, manant-li aprés que no·ls advocàs més y trahent-lo arrestat en sa casa. Dels quals procehiments ha redundat y redunda molt gran dany, no sols a la república, sinó també a la llibertat ecclesiàstica, per impedir ab aquells la deffensa a dits frares.

Ítem, se quexa per ço que, havent tingut de temps //951r// memòria los concellers de dita ciutat les claus dels portals de aquella, les quals, també, y la custòdia de ella per vostra magestat los és estada encomanada, y, procurant ab tota diligència tenir cuydado de aquells y de la guarda de dita ciutat, han entès que estava ubert[380] un portal en la muralla devés la marina, que per allí particularment heren entrades algunes robes que·s pretenien ser infectes de pestilència, les quals com a tals no permetien dits concellers entrassen en dita ciutat y que per dit portal ubert se havien fets molts altres danys y perjudicis en aquella, de les quals coses prenent informació se entengué que, essent llochtinent general del present Principat per vostra magestat don Garcia de Toledo, algú dels concellers que leshores hera de dita ciutat, sens sabuda ni consentiment dels altres ni del Consell de aquella, li dexà la clau del dit portal perquè més còmmodament per allí pogués axir a cassa, y per ço demanant la dita clau los concellers de dita ciutat al prior don Hernando, essent lloctinent de vostra magestat, respongué que havia consultat ab vostra magestat, de qui aguardava resposta, y entretant se'n anà y dexà la dita clau al portantveus del general governador de Cathalunya; del que ha fet molt gran admiratió y sentiment la dita ciutat perquè no és rahó que la confiansa que vostra magestat y sos predecessors de immortal memòria han tingut sempre dels dits concellers haja pretès minuir y llevar ningun llochtinent de vostra magestat, majorment no marexent manco los qui vuy habiten en dita ciutat, per lo gran amor y prompte ànimo que tenen de servir a vostra magestat, que los que en temps passat son estats. //951v// Supplican per ço a vostra magestat sia de son real servey manar restituyr a la dita ciutat y als consellers de aquella la clau del dit portal perquè de aquesta manera sia obviat als inconvenients y perills.

Ítem, se quexa la dita ciutat que, no tenint facultat com no la tenen los doctors del Real Concell Civil y Criminal de fer algunes ordinacions, edictes o lleys universals, majorment en coses de confraries, sinó tant solament de fer y administrar justícia, servades les Constitucions. Y tocant la ordinatió de les confraries y

380. *A continuació, repetit,* ubert.

col·legis de dita ciutat als concellers y Concell de aquella per molt y diversos privilegis reals, noresmenys dits doctors han fetes diverses ordinacions y desllibera-çions entre ells en diminutió y derogació de les llibertats de la dita ciutat, y entre altres per haver ordenat que no admetessen scédules o supplications de doctors alguns que fossen graduats en cànones o en lleys per la universitat del Studi General de la dita ciutat, lo que no sols és estat contra lo privilegi del rey don Alfonso a dita ciutat concedit y ab la bulla del papa Nicolau confirmat, sinó també contra les Constitucions del present Principat scituades sots títol "De violència y restitució de despullats", per les quals està ordenat que ningú sia de fet y sens conexensa de causa privat y despullat de les coses que posseheix o casi. Y per ço, estant en possessió la dita universitat que los doctors en cànones o en lleys per aquella graduats heren admesos en les audiènties reals y altres tribunals, com també són admesos los doctors en medicina, theologia y arts de dita universitat, no //952r// podia dit Real Concell y Audièntia privar als doctors en lleys y cànones de dita universitat de la possessió o casi en què estavan de ésser admesos, sinó ab la forma y manera en dites Constitucions ordenada. Y també feren ordinations entre los notaris, procuradors y scrivents de la sala real fent venir les causes a distret, posant formes noves e insòlites. Totes les quals coses supplica la dita ciutat sien restituydes a son degut y antich orde y costum.

Ítem, se quexa la dita ciutat que, essent per diversos privilegis diposat que los qui aporten vitualles en la dita ciutat sien guiats y contra aquells no·s puga inquirir ni procehir civil ni criminalment y, essent per altres privilegis concedit a la dita ciutat que los qui habiten ho·s troben en ella, essent presos en Barcelona, per molt que hajen delinquit en altra qualsevol part, no poden ésser trets de aquella per sentèntia fahedora en altra part fora dita ciutat, segons que axí se és sempre dit privilegi y costum antich observat, noresmenys los doctors del Real Concell Criminal per complasèntias y altres respectes particulars, essent pres en dita ciutat Joan Doniel, de Torrella de[381] Fluvià, comptat de Ampúries, lo qual hera entrat ab vitualles en dita ciutat, havent al·legat dit guiatge de vitualles, contra forma de dits privilegis lo tragueren sens fer procés ni declaració alguna, donant lloch y orde com dit Joan Doniel, no obstant dit guiatge, fos tret de les dites presons y de la dita ciutat enviant aquell a Empúries perquè allí fos sentenciat, en molt gran violació y prejudici dels dits privilegis y ciutat de Barcelona.

952v// Ítem, se quexa la dita ciutat per ço que, tocant la conexensa de les causes, qüestions y debats que són entre les confraries dels menestrals y artistes de dita ciutat als consellers de aquella, conforme a molts privilegis reals a dita ciutat concedits, en violació de aquells y notable dany de la dita ciutat, los doctors de la Real Audiència se han evocades moltes causes de confraries y tretes del poder y conexensa de dits concellers, de què se ha seguit moltes despeses a dita ciutat deffensant dits privilegis y als poblats en aquella per haver pagat moltes despeses y haver-se'ls differit llarch temps les causes en dita Real Audiència. Totes les quals coses supplica dita ciutat sien revocades per observança de dits privilegis y per la quietut y bon govern de dita ciutat.

381. *A continuació, ratllat,* Mongrí.

Ítem, se quexa la dita ciutat que, essent per diversos privilegis concedit y disposat que los pròmens judiquen en Barcelona en lo criminal y així lo governador, veguer y balle no poden ni han acostumat de condemnar ni judicar alguns sense juy de pròmens, y, per consegüent, sia cosa clara y certa segons aquells que dit privilegi comprèn també lo judici de la absolutió com lo de la condemnatió, noresmenys en frau y prejudici de aquell lo portantveus de general governador de Cathalunya, residint en dita ciutat, fa votar alguns presos a son assessor y concell en dita ciutat y aprés trau aquells fora de Barcelona y·ls porta a la sua torre o a Sanct Boy o en altres parts fora del territori de Barcelona a executar la sentència y altres que té presos en la sua torre, que és dins la vegueria, fa votar dins Barcelona a son assessor //953r// y concell y aprés fora de aquella executa la sentèntia a son plaer en molt gran preiudici dels dits privilegis.

Ítem, per la matexa rahó se quexa la dita ciutat del dit governador, lo qual pretén tenir y de fet té y fa visita a la presó, sens interventió dels concellers de dita ciutat y dels advocats de aquella, la qual intervenció per observança de dit privilegi és necessària, així com també se fa quant governa lo veguer, pus és cosa clara que lo governador no té més jurisdictió en Barcelona en les causes criminals de la que té y exerceix lo veguer en absèntia de aquell, majorment que en dites visites se donen alguns bandeigs voluntaris a lladres y vagabundos, lo que en sa manera és pena y condemnació y, per ço, no pot ser feta sens dita intervenció.

Ítem, se quexa la dita ciutat de moltes remissions y absolucions que han fetes y fan lo dit governador, balle y veguer que vuy són y los passats, de persones capturades en los càrcers de dita ciutat per quant tals remissions, essent e important absolució, necessàriament presuposant judicatura y conexensa de causa, la qual en les causes criminals, com dit és, per observança de dits privilegis se ha de fer ab intervenció de dits concellers y pròmens.

Ítem, se quexa per ço que, havent-se fet un acte de fe en la dita ciutat de Barcelona en lo qual se relaxà un heretge al bras secular, presidint leshores dit governador, féu fer vot y conclusió en lo mateix cadafal del acte a son assessor y concell que allí tenia que lo dit heretge relaxat fos escanyat y aprés cremat, la qual conclusió y vot, encara que//953v// sia en necessària conceqüència de la condemnació del heretge, noresmenys és contra dispositió del dit privilegi, per lo qual lo dit governador ab son assessor y concell sens intervenció dels concellers y pròmens de la dita ciutat no pot fer ninguna condemnatió. Y volent-se-li sobre assò per los syndichs de la dita ciutat presentar requestes a dit governador a effecte que sens dita intervenció no passàs avant, no sols no volgué parar, més encara féu grans obstacles a la presentació de dita requesta a ell feta per lo scrivà major de la casa de dita ciutat, pretenent no se li podia presentar sinó per son scrivà, y semblant contradictió fa encara sempre que se li vol presentar alguna scriptura. Y com la Constitució del any mil sinch-cents quoranta-dos, capítol quatorze, que obliga als scrivans de manament y altres tribunals que requestes hajen de presentar, qualsevol requestes, així al llochtinent general, doctors del Real Consell, governador y altres qualsevol officials, no prohibesca ni escloga que altres qualsevol notaris o scrivans no puguen també fer semblant presentació, resulta clar lo agravi que dit governador fa no sols a la dita ciutat sinó també als notaris de aquella.

Ítem, se quexa la vila de Perpinyà que, essent lloctinent general en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdenya lo prior don Hernando de Toledo, en violació dels privilegis concedits a las universitats reals de Cathalunya, envià hu dels doctors del Real Concell Criminal ab una lletra de fe //954r// y crehensa dirigida als cònsols de dita vila de Perpinyà y, essent allí, dit doctor féu molts y diversos manaments penals y moltes y diverses provisions contra dita universitat y contra lo regiment de aquella, fent fer moltes captures molt gravatòries a orde insòlit y contra lo ús y stil de Cathalunya, assenyaladament contra la disposició de la Constitució del any mil sinch-cents quoranta-set, capítol quoranta-vuyt y contra altres Constitucions del rey Farrando, comensant "Si per nós",y altre comensament "Encara provehim" sots títol "De Audiència y Consell Real" ab les quals està disposat que en causes criminals de universitat han de entrevenir y votar almenys sis doctors del Real Concell ultra del vicicanceller o regent, y foren també fets en violació de moltes altres Constitucions, ab les quals està donada forma en lo fer y deputar comissaris y altres officials, la qual en dit cas no fonch observada.

Ítem, se quexa la dita vila perquè, essent ordenat per lo rey en Pere ab sa real provisió dada en la ciutat de Lleyda a vint-y-dos de febrer, any mil tres-cents setanta-sinch, que el portantveus de governador en los Comtats de Rosselló y Cerdanya no pot tenir alguazil y, essent-se axí usat y practicat de llarch temps, don Guillem de Sinisterra, governador qui vuy és de Rosselló, contra les Constitucions situades sots títol "Que novells officials no sien atorgats", no ha duptat tenir contínuament en Perpinyà dins de sa casa dos comissaris reals dels quals se és servit y serveix contínuament en sa casa de criats y per fer captures de hòmens de Perpinyà y de persones del Comtat de Rosselló, exempts de sa //954v// jurisdicció y sotsmesos a la jurisdictió del veguer de Rosselló, de què se han seguits grans confusions e injustícias exhigint salaris y dietas de alguazils de la règia cort, com si ab commissió special partissen de Barcelona destinats per tals negocis, contravenint notòriament dits comissaris a la Constitució del rey Ferrando que comensa, "Tollent dit abús", y al Capítol del rey Pere terç, comensant "Ítem, com los aguazils", y a la Constitutió de la reyna Maria, comensant "La superfluytat", col·locades en lo títol "De alguazils y de llurs salaris", y altres moltes Constitucions y reals privilegis de Perpinyà ab los quals los és prohibit a dits comissaris usar de jurisdictió. Supplica per ço la dita vila que los dits accessos sien punits y les persones damnificades satisfetes y per al sdevenidor sia posat orde no·s fasse semblants desordes.

Ítem, se quexa la dita vila que, essent per Capítols de Cort y reals privilegis prou notoris disposat que los jurats, pahers o cònsols de les universitats de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya y los syndichs de aquelles en temps que fan son exercisci per deffensió de dites universitats, no puguen ser presos, encarcerats ni arrestats, no res manco lo dit governador no duptà en los anys passats pèndrer y tràurer de la casa de sa pròpria habitació a Antoni Trinyach, leshores cònsol en cap de la vila de Perpinyà, y ab la gramalla vestida y ab les insígnies consulars lo aportà pres en los càrcers reals de dita vila, en les quals lo detingué per spay de alguns dies y de allí lo feren aportar a Barcelona, ahont axí bé //955r// lo detingueren pres per spay de alguns mesos, en molt gran dany y manifest agravi de dita vila. La qual per ço supplica a vostra magestat sia servit manar reintegrar la dita vila de semblants procehiments ab restitutió dels danys donats.

Ítem, se quexa la dita vila que, essent cosa justa y conforme a Constitucions que cada official exercesca tant solament sa jurisdictió y no se entremeta de la del altre, y per so los presonés de la cort del veguer hajan de estar a dispositió de dita cort, y los presonés de la cort del balle a la dispositió del dit balle; y lo[s] presonés del concistori dels cònsols a la de aquells, y lo scarceller de les presons comunes de dita vila sia per ço de for y jurisdictió de cada hu de dits officials en respecte dels presonés que li son encomanats per aquells, no res manco lo dit portantveus de governador de Rosselló en violació de la Constitució del any mil sinch-cents sinquanta-quatre, capítol novè, y contra la mente de la Constitució del any mil sinch-cents y deu, capítol quoranta-quatre, y del capítol segon de les corts del any mil sinch-cents y vint de son propri motiu, sens precehir concell ni provisió alguna de son assessor, ha fetes relaxar algunes persones dels dits càrcers y altres ne ha fet retenir en aquells contra voluntat y sens orde dels officials y Corts perquè estaven presos, compel·lint y forsant als carceller ab emanasses y terrors y algunes voltes procehint de fet contra aquell perquè tragués los dits presos en vilipendi y dany dels ordinaris y de la jurisdictió de aquells. Supplica per ço sia vostra magestat servit provehir que dits procehiments sien //955v// revocats y que lo dit governador sia per aquells punit y castigat com a violador de Constitucions, segons per aquelles està provehit.

[Perpinyà]

Ítem, se quexa la dita vila de Perpinyà que, essent disposat per molts privilegis reals a dita vila concedits, assenyaladament per lo rey en Pere, *datum* en Çaragoça a sinch de febrer, mil tres-cents sinquanta-set, y del mateix *datum* en València a tres de juliol, mil tres-cents sexanta-nou, y altre en Segorb, *quarto idus novembris*, mil tres-cents quoranta-vuyt, y del rey en Martí a set de setembre, mil tres-cents noranta-set, y altre en Barcelona al darrer de maig, mil quatra-cents y deu, que los sobreposats de la dita de la vila de Perpinyà són jutges creats per vostra magestat ab total jurisdictió y execució *privative* als altres officials de qualsevol talles y mals donats en les possesssions, camps, vinyes, sembrats, oliveres y altres terres ahont se vulla sien situades dins del comtat de Rosselló y terra de Vall[e]spir, encara que fos en terra de prelats o barons, los quals privilegis són estats en viril observança, no res manco don Luís de Llupià, procurador real en los Comtats de Rosselló y Cerdanya, no duptà, de provisió segons se diu de micer Jaume Puigmijà, voler *de facto* conèxer de una causa de penyorament, fet per dits sobreposats de la orta, de una capa de pastor de un mosso de Dionís Simon, del lloch de Bonpàs, per certa malfeta y dany donat en lo terme del vegueriu situat en Rosselló, inhibint de fet als sobreposats.

Ítem, se quexa la dita vila del dit procurador real, per ço que volent conèxer dits sobreposats //956r// de la orta de una causa entre Joseph Traginer, burgés, de una part contra Jaume Orelles per rahó de una agulla per la qual se reguen certes pesses de terra situades en los térmens circunvehins, la conexensa de les quals coses conforme a dits privilegis toquen a dits sobreposats, y noresmenys foren inhibits dits sobreposats per dit procurador real a instància de dit Jaume Orelles, lloctinent de procurador real, a la obligació del qual més particularment toca servar y fer servar los dits y altres privilegis reals. Supplica per ço la dita vila de Perpinyà y tot lo pre-

sent Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya a vostra magestat mane que los dits procehimens sien revocats y abol·lits de manera que no puguen ser trets en conseqüència y que los danys donats sien reintegrats conforme és de justícia.

[Tortosa]

Ítem, se quexa la ciutat de Tortosa per ço que, essent concedit, statuhit y ordenat per diversos privilegis y sentències reals, y assenyaladament per la sentèntia arbitral vulgarment dita de micer Garau de Palou, la qual per diversos reys predecessors de vostra magestat és estada confirmada y per vostra magestat entre altres privilegis, llibertats, usos y costums en lo introhit del *felice* regiment de aquestos regnes jurada, que ningun official encara que fos governador o la persona real de vostra magestat, estant en dita ciutat (parlant ab lo degut acato), entremetre's de causa alguna, axí civil com criminal, exceptat alguns casos expressats en dita sentència arbitral, sinó que tant solament té en aquelles la presència y acistència y lo mateix lloch que en dites causes y judicatura té lo veguer de la dita ciutat //956v// de Tortosa, no obstant dits privilegis trobant-se pochs anys fa don Enrich de Cardona, portantveus de general governador en lo present Principat de Cathalunya, en la dita ciutat de Tortosa se entremeté ab tot effecte y evocà a sa cort totes les causes que penjaven davant los ordinaris, axí del civil com del criminal, y que conegué de moltes causes, axí civils com criminals que, estant ell en dita ciutat se principiaren, portant moltes de aquelles a sentència diffinitiva y real execució. Y semblant agravi féu a dita ciutat lo governador don Pedro de Cardona en l'any mil sinch-cents setanta-quatre, en lo mes de juliol que, passant per dita ciutat, tenint pres lo veguer y pahers de Tortosa a un home que·s deya Pera Devantcents per delictes perpetrats en lo terme de Tortosa, dit don Pedro de Cardona a hora cauta, sens sabuda dels pahers, anà a les presons comunes y tragué lo dit pres y lliurà aquell en la matexa ciutat als officials de la villa de Ulldecona, lo que redundà en gran preiudici dels privilegis y jurisdictió de dita ciutat y encara de la de vostra magestat per haver donat dit pres a officials de barons. Supplica per ço la dita ciutat los dits procehiments sien cassats, revocats y abollits, segons que també en consemblants cas per lo rey don Ferrando de alta recordació foren revocats y abol·lits altres consemblants procehiments fets en dita ciutat per un governador de Cathalunya.

Ítem, se quexa la dita ciutat de micer Miquel Quintana, doctor del Real Concell Criminal, perquè tenint dita ciutat fundada la jurisdictió, com dit és, se féu per lo veguer, pahers de dita ciutat enquesta //957r// y procés contra Pere y Jaume Andilla, germans, a instància de Antoni Miró, y, recorrent dits Andillas al Real Concell Criminal, fonch comesa la dita causa de recors a dit micer Quintana, lo qual declarà dits Andilles haver mal recorregut y la causa haver-se de restituhir a dits officials de Tortosa, aprés de la qual declaratió y restitució a relatió del dit micer Quintana se evocà la dita causa sens ninguna qualitat *saltim* justa, del que sentint-se agraviada la dita ciutat envià tres syndichs per a deffensar la dita causa en Barcelona, los quals no pugueren alcansar justícia, ans fonch compel·lida la dita ciutat ab manaments y comunications del dit Real Concell donar los dits Andilles, com ab effecte los donaren, ab algunes protestacions a effecte de haver reparo de tant gran agravi de mà de vostra magestat.

Ítem, se quexa la dita ciutat de micer Martí Joan Franqueza, advocat fiscal y tresorer, y doctors del Real Concell Criminal per lo *laudamentum curie* declarat y executat contra mossèn Theodorico y Timoteo Cadeners, lo qual se declarà per haver pagat una cultellada aquells a Miquel Àngel Spinosa, stant pres dita Spinosa en poder del veguer y sotsveguer de dita ciutat, per lo qual delicte per privilegis de dita ciutat no·s podia fer semblant execució en los béns de dits Cadaners, majorment no tenint presas las personas de aquells com sie, entre altres costums scrits de Tortosa, expressament disposat que per ningun delicte lo ciutedà de Tortosa no pot perdre res de sos avers, sinó en crims de lesa magestat, //957v// en lo primer capítol, y en tals casos la tal confiscatió se ha de fer per los ciutadans de Tortosa y vostra magestat sols té lo quint de semblants confiscations. Majorment que en virtut de ningun Usatje de Barcelona, si no és dels continuats en los costums scrits de Tortosa, no·s pot procehir contra habitants de dita ciutat, segons és estat declarat per lo rey en Jaume de gloriosa memòria, a dos de les calendes de maig, mil dos-cents setanta vuyt.

Ítem, per les matexes rahons y causas fa quexa la matexa ciutat del Concell Real Criminal per moltes e infinites regalies que en virtut dels Usatjes de Barcelona o per haver contravengut a crides reals tant ordinàries com altres de vitualles han formadas y fetes contra moltíssims ciutadans de Tortosa, per les quals regalies han enviat molts comissaris y presos dits regaliats portant-los a Barcelona, y assenyaladament se quexa de micer Martí Joan Franquesa per moltes compositions injustes que ha fet contra dits ciutadans en notable dany y prejudicis de les dites llibertats y privilegis, les quals, per ser tantes, se dexen assí d'especificar, pus dels matexos processos e informacions contra dits ciutadans de Tortosa fets resultaran clarament los dits agravis y injustes e immoderades compositions. Supplica per ço la dita ciutat que los dits procehiments sien revocats y restituïdes y esmenades les dites injustes composicions fetes contra los poblats en dita ciutat en violació dels costums scrits y privilegis de aquells y de altres lleys del present Principat.

Ítem, se quexa la dita ciutat del dit advocat y //958r// procurador fiscal y jutges del Real Concell Criminal per ço que, havent testificat fals Pau Rocamora, natural de Tortosa, en poder de don Luís de Paguera, contra Melchior Garossa, sotsveguer de dita ciutat, y Miquel Blanch, en la qual testificatió adveran haver conegut a dit Garossa la nit que mataren a tal Massot en Tortosa, essent molt cert y averiguat que dit Garossa aquella nit y moltes altres, ans y aprés, estava en la ciutat de València detingut de malaltia corporal, aprés de la qual testificatió, tornant en si dit Rocamora y considerant lo que se havia carregat sa consciéntia, per descarregar aquella anà davant lo reverendíssim bisbe de Tortosa, lo qual absolgué donant-li penitèntia pública, y aprés per obtenir absolució féu descàrrech públich de son testimoni fals en presèntia del veguer y pahers de dita ciutat, los quals aprés vent la voluntària penitència y descàrrechs del dit Rocamora remeteren aquell *ex officio*, reservant sempre de instar a la part agraviada. Dels quals actes y remissió lo dit advocat fiscal ne féu gran sentiment per los respectes a ells ben vists y ab tota la calor del món féu capturar a miçer Pau Servera, assessor assumpt de la paheria de Tortosa, mossèn Miquel Martí, notari y mestre Balthesar Salinós, pahers de dita ciutat, y, estant presos en la dita ciutat de Barcelona, féu dit advocat fiscal fer la dita causa, condemnant al dit micer Servera a sinch anys de desterro del Principat de Cathalunya y als pahers per tres anys

de privatió de officis reals y de la dita //958v// ciutat, y al veguer dexaren immune dexant de procehir contra de ell. La qual sentèntia, per ser molt injusta y contra los costums scrits y privilegis de dita ciutat, ha causat molt grans danys y agravis a la dita ciutat, no sols perquè los dits pahers foren castigats per cosa a ells llíçita y permesa, sinó també perquè no·y ha lley, Usatge ni Constitutió que done pena a jutge algú fent semblants actes, quant més que en cas los dits actes fossen millors per la matexa rahó no podien ésser dits pahers punits ni sindicats de justícia. Majorment, que conforme la sentència arbitral del dit micer Garau de Palou, sempre y quant los pahers de Tortosa se entrameten de regalies de vostra magestat de les quals conforme a dita sentència no poden conèxer, ni·s pot tampoch conèxer o procehir ni inquirir criminalment contra los dits pahers sinó que primerament fossen certificats que malament procehissen en dites causes y ells incistissen en conèxer-ne, lo que no fonch fet en lo dit cas y per ço restà molt damnificada la dita ciutat.

Ítem, se quexa la dita ciutat que los doctors del Real Concell Criminal per privar als pahers de Tortosa de la jurisdictió que tenen y per altres respectes y causas en molt gran dany de tot lo present Principat y particularment de la dita ciutat, de pochs anys a esta part han fetes una manera de procehiments que diuhen *evocatas causas* en moltes parts de Cathalunya y particularment en la dita //959r// ciutat de Tortosa y, lo que és més de sentir, que acomanen lo inquirir y capturar sobre les dites evocations a uns simples comissaris, los quals comunament són hòmens vils y de mals costums. Y per ço en lo modo de procehir han fet y fan dos mil agravis y absurdos y moltas secretas compositions y assenyaladament un comissari que·s nomena *talis* Gavaldà, que vuy està en Tortosa ab una *evocata causa* que diuhen de les usures, de la qual és jutge micer Francesch Fort, y una altra *evocata causa* dels pedrenyals, de la qual és jutge micer Joan Sabater, lo qual comissari sots color de ditas *evocatas causas* ha fets molts agravis y perjudicis dels quals se donarà particular informatió. Yab aquest indirecte trauen les causes dels ordinaris, lo que en general ni en particular no pot ser fet en dita ciutat.

Ítem, essent per diversos privilegis concedit a la ciutat de Tortosa y altrament per Capítol de Cort que de coses de impositions no sien tinguts donar compte ni rahó a vostra magestat ni altre qualsevol jutge, ni de aquell se puga entremetre algú sinó ab petició de la matexa ciutat, no res menys, don Enrich de Cardona, portantveus de governador de Cathalunya y micer Francesch Fort, doctor del Real Consell, essent en dita ciutat de Tortosa, presumiren fer y de fet feren visita als rèddits y emoluments procehits de les impositions de la dita ciutat, de que ha resultat molt gran desauctoritat, danys y agravi a la dita ciutat y contrafactió als dits costums y privilegis.

Ítem, se quexa la dita ciutat que, estant en possessió //959v// quieta y pacífica de exhigir drets o impositions de qualsevol persona que compren, venen y contracten en dita ciutat y sots térmens, y assenyaladament dels ciutedans de Barcelona, per reals privilegis a dita ciutat concedits, pochs mesos ha que per occasió de unes marques que se heren declarades entre la ciutat de Barcelona y Tortosa fonch declarat per micer Miquel Ferrer, doctor de la Audiènçia Civil que durant la *litte* que era entre ciutedans de Barcelona y Tortosa[382] no se exhigissen drets ni impositió alguna dels

382. *A continuació, repetit,* fonch declarat per micer Miquel Ferrer, doctor de la Audiència Civil que durant la *litte* que era entre ciutedans de Tortosa y de Barcelona.

ciutedans de Barcelona allí contractants, la qual declaratió fou aprés confirmada per micer Francesch Sans, doctor de la Real Audiència, y ab ellas en effecte fou despullada la dita ciutat de la antiquíssima possessió que tenia de rebre dites impositions sens declarar lo article principal de la causa. Y perquè, essent jutges los del Real Concell no se spera despedició[383] en dita causa pròpria, supplica la dita ciutat a vostra magestat mane restituir-los en sa possessió prístina com abans estava, prefigint un termini breu dins del qual se haja de despedir y terminar dita causa.

Ítem, se quexa la dita ciutat per ço que de poch temps ensà, ço és des que el prior don Hernando de Toledo fonch lloctinent y capità general del present Principat, féu y creà un lloctinent de capità general[384] //960r// en la dita ciutat de Tortosa, lo qual és estat sempre y ha tingut audiència y Cort formada en dita ciutat, creant nous officials contra diverses Constitucions y contra los costums y privilegis de dita ciutat, lo qual llochtinent per ésser estat sempre com encara vuy és lo comanador de Ulldecona, que té algunes differències ab la dita ciutat de Tortosa, à fets molts grans preiudicis als habitants de aquella. Y en particular se seguí que, havent los pahers de Tortosa judicats a presó a tal Conill per delictes per ell perpetrats, lo dit Conill fou creat per procurador fiscal de la Capitania General per lo dit comanador de Ulldecona y, havent executat lo veguer la provisió de captura feta per dits pahers en la persona de dit Conill, fent-ne quexa lo dit comanador de Ulldecona al capità general, qui leshores hera lo compte de Aytona, fonch sindicat lo dit veguer per dit respecte y hagué de anar pres y capturat a la vila de Perpinyà ahont leshores residia dit lloctinent. Supplicca per ço la dita ciutat y tot lo present Principat a vostra magestat sia de son real servey y manar llevar lo dit nou tribunal de la dita ciutat y reduhint la administratió de la justícia en dita vila a son degut orde y costum antich ab restitució y danys donats, com és de justíçia.

[Cotlliure]

Ítem, la universitat de la vila de Coplliura se quexa a vostra magestat és estada y està molt opprimida y vexada molts anys ha per los alcaydes y capitans de les fortalezes y castells dels ports de dita vila y per sos llochtinents y officials, de tal manera //960v// que ab les sobergueries y maltractes de aquells estan privats de ses llibertats que tenen per sos particulars privilegis y ab violació de ells y de les Constitucions del present Principat y Comtats, segons que en particular se mostra en les coses següents:

Primerament, essent disposat que los officials de balles reals de Cathalunya sien triennals y no sien concedits ni tinguts per tostemps ni a vida o violari y que hagen de tenir taula y assegurada-la ab fermanças en lo introyt de sos officis, los alcaydes y capitans de dites fortaleses tenen usurpat en sa casa y família de Oms los officis de balla y cap de guayta de dita vila de Coplliure, succehint pares a fills, sens haver may assegurada taula, ni tinguda aquella, en manifesta violació y rompiment de les Constitucions següents, ço és a saber, de la Constitució del rey don Jayme segon en la segona Cort de Barcelona, capítol terç, de la Constitució del rey don Alonso terç en la

383. *A continuació, ratllat,* algu.
384. *A continuació, repetit,* de capità general; *ratllat* Principat.

Cort de Monblanch, capítol quatorze y de la Constitució del rey don Ferrando primer en la Cort de Barcelona, capítol nou, que són en lo títol "Que·ls officis triennals no sien atorgats a totstemps ne a violari", y de la Constitució del rey don Jayme Segon en dita Cort, capítol tretze, que és lo primer del títol "Que·ls officis no sien continuats e que un hom no tingue sinó un offici de jurisdictió", y de la Constitutió del rey Alfonso terç en Monblanch, capítol deset "Ítem, statuhim y ordenam", en lo títol "De offiçi de veguers". Y per esta via, anant sempre asistint //961v// los soldats de les fortaleses als dits alcaydes, han fetes y fan moltes forças y temors als poblats en dita vila, los quals, spantats y atemoritzats de aquest poder, no gozen mòurer ni quexar-se, tement mayors danys, de hont dits alcaydes se són poderats de les preminències reals de sa magestat, al qual sols toca crear officials ordinaris en ses terras. Y dits alcaydes y capitans àn usurpat de crear y fer balles en dita vila, lo que fer no poden, ans en cas que ells puguen ésser balles, lo que no poden per ésser contra Constitucions, com consta de sobre notades, perquè tenen altre offici de capitans de guerra y no poden ésser junctament cap de guaytes, ni·ls pot haver fora de Barcelona, haurien de regir personalment lo offici de balle y fer residènçia y ells matexos jurar y assegurar taula y fer lo que altres balles acostumen. Ycumplint ells en sa persona y fets balles podrien leshores fer sotsballe y no crear balle com ara usurpen, y, lo que pijor és, forsen y fan que sos officials de guerra sens poder-ho procurar han volgut fer semblants provisions, y demanant-se'ls per los cònsols la potestat no la han volguda mostrar, sinó compel·lir als de dita vila y universitat de acceptar tals pretesos balles, segons esdevingué en lo any mil sinch-cents setanta-set en la creació pretesa de balle de Coplliura, que·s féu de la persona de Joan Romana, lo qual, sens ésser nomenat per persona que tingués llegíttim poder, se ingerí en dit offiçi, contradient y protestant en contrari los cònsols de dita vila. Yper fer-los majors extorcions ab certes //961v// informacions feren processar de regalia a mossèn Jaume Puigmartí, cònsol segon, y estigué pres sens tenir culpa alguna y detengut en presons, arrests y manlleutes de reincidència des del mes de setembre, mil sinch-cents setanta-set fins en lo mes de janer, mil sinch-cents setanta-nou. Y açò perquè los cònsols se deya havien offerit en la sglésia en la missa del dia de Sincogesma primer que lo dit Romana, essent balle, lo que molt justament feren, axí per no haver guardat ell la consuetut, ni ésser estades approvades les fermances per bones, com perquè en la iglésia y llochs públichs no·y pot haver dos offiçials reals que precehesquen los cònsols, majorment de un mateix offici, y axí lo capità del castell dit dia offerí primer, lo que segons ells pretenien és balle, y axí no podien los balles procehir als cònsols, com dos officials de un mateix offici no puguen exercir en un lloch per la Constitució del rey Pere terç y Jaume segon, en lo títol "De offici de veguers".

Ítem, tenint lo noble don Anton d'Oms, quòndam, cert dret dit del maneig del peix, que·s devia y feya a vostra real magestat, y sobre la forma y manera de la paga de dit dret per lo passat se haguessen fetes certes capitulacions y concòrdies per a cert temps duradores, les quals havien expirat, y, havent-se moguda qüestió entre dit don Anton y son procurador y lo procurador fiscal patrimonial, los citaren a dits pescadors devant lo procurador real de Perpinyà y portant-se aquest plet civilment, com era y és la causa merament civil, la qual se comensà a set del mes de abril //962r// mil sinch-cens setanta-vuyt y aprés a vint-y-sinch de setembre de dit any, contra tot orde de dret y Constituçions de Cathalunya se firmà procés de regalia contra los pes-

cadors de Coplliura y se féu comissió a Pere Marsilla, comissari real, lo qual, en virtut de la clàusula de la provisió de capturar y pendre los que trobaria culpables, anà a dita vila de Coplliure acompanyat del capità de les fortaleses y dels soldats y, trobant que casi tots los poblats en dita vila, que per la major part heren pescadors, tenien la qüestió del dret del maneig ab dit don Anton, ne prengué una multitut y féu fugir los demés, que conforme a un memorial del procés eren més de dos-centes persones. Y féu moltíssimes manlleutes a uns per a Barcelona e altres per a quant fossen requests, y extorquí molts diners y salaris indeguts, fent-se pagar las dietas als que prenia, burlant-se don Enrich de Semmanat, capità de dits castells, que tot assò instava dels pobres poblats de dita vila y a uns guiava y altres desguià, posant tota la ter[r]a en confusió y en perill de ser sequejada de enemichs per ésser desamparada dels habitants, donant-los grandíssims danys y no sols als particulars, però a la universitat que·s hagué de posar a la deffensa de cosas tant malfetas, informant-ne al excel·lentíssim llochtinent general de la magestat y son Real Concell, hon aprés de molts treballs dels dits pobres hòmens declararen la causa ésser merament civil y haver-se de remetre al jutge civil a denou de janer, mil sinch-cents vuytanta-hu. De hont resulta ésser violada la Constitutió del rey //962v// don Ferrando en les Corts del any mil sinch-cents y tres que comensen "Ítem, statuhim", capítol quart, perquè a un comissari no se li pot cometre que prenga y capture a son arbitre los que trobarà culpables, que esta conexensa ensà és del jutge y no gens de una persona layca com lo comissari.

E més, és violada la Constitució de les Corts prop passades del any mil sinch-cents sexanta-quatre, capítol terç, que comensa "Com per la bona", disposant que de les Corts civils no s'entrameta lo Concell Criminal. E més, en los excessos del cobrar lo comissari ses dietes dels que capturaria y salaris indeguts és contra la Constitució del rey don Joan, llochtinent del rey don Alonso quart, comensa "Com sia molt deviant a rahó", en lo títol "De Salaris", confirmada per lo rey don Ferrando segon en la segona Cort de Barcelona, capítol sinquanta-nou, en lo títol "De alguazirs y de llurs salaris".

Terçerament, està agraviada dita universitat per lo que dits capitans de fortalezes fan, per quant conforme als privilegis que pretenen, los quals com a concedits contra forma de les Generals Constitucions deuen ésser revocats dits capitans que·s troben alcayts del castell són balles y no podrien fer altre balle sinó ells, quant són presents, havien de usar dit offici. Y ells usen de poch temps ensà que en les festes solemnes com a balles procehixen als cònsols. Y més volen y fan que sos llochtinents també los prosseesquen en sèurer, offerir y en les proffessons en les sglésies y fora d'elles en los llochs públichs, que fonch la causa //963r// perquè tant temps se'n culpà, com se ha dit en lo primer capítol, és estat pres y desatentat Jaume Puignau, cònsol de dita vila, violant-se per assò les Constitucions que en lo principi són designades, les quals quant los cònsols les volen deffensar tenen molta certa la persecutió y treballs que dits alcaydes li procuran y fan.

Supplica, per ço y altrament, la dita vila de Coblliure y tot lo present Principat que tots los sobredits procehiments y maltractes fets per officials de vostra magestat en violació de les Generals Constitucions y privilegis, usos y costums de dita vila sien revocats ab satisfactió dels danys donats.

[Vilafranca de Conflent]

Ítem, se quexa la dita vila de Vilafrancha de Conflent que estant en consuetut de llarch e immemorial temps ensà de tenir les claus dels portals y la custòdia de dita vila, les quals per los predecessors de vostra magestat reys de Aragó, de immortal memòria, tenint experimentada la fidelitat y cuydado que los habitants en dita vila havien tingut y tenien en les coses del servey de dits reys y custòdia de dita vila, lo que per vostra magestat, entenent lo mateix y la vigilança y gastos que los poblats de dita vila sustenien per a guardar y custodir aquella, és estat servit aprovar y conservar de tal manera que no s'és vist en ningun temps que ni per llochtinent general per vostra magestat en lo present Principat de Rosselló y Cerdanya, ni per governador algú de Rosselló, ni altres officials reals, major ni menor, ni per capitans alguns de guerra se haje presumit pendre les claus dels portins de dita vila de poder dels cònsols de aquella, fins que pochs anys fa don Guillem de Sinisterra //963v//,[385] governador de Rosselló, trobant-se en dita vila ab micer Francesch Fort, doctor del Real Consell Criminal per a inquirir de la mort del alguazell Ferreres, estant les portes tancades de dita vila y la gent de aquella posada en guarda y sentinella per temor de algun insult, per quant entenien que alguns bandolers estaven en los contorns de aquella, exint una nit lo dit governador a parlar ab alguna gent fora dita vila, en raval, quant tornà per los respectes que li aparegué, essent tancat ja lo portal digué dit governador al portaler que li donàs les claus de la porta que a ell se esguardava tenir-les. Y responent aquell que no podia donar-les si no en mans dels cònsols per qui li heren estades encomanades, y, havent-les donades en mans del cònsol en cap que allí era present, dit governador per ço tractà mal de paraules al dit portaler y volent-lo per ço portar a la presó, y, aprés, dexa'l, dit cònsol en cap qui tenie les claus las y donàs. Yvolent aquell deduhir algunes rahons no donà lloch que·s diguessen ans ab gran còlera y violèntia li arrebatà les claus de les mans tractant-lo també de males paraules com al portaler. Y aprés encomanà ditas claus a un criat seu, posant més confi[a]nsa en aquell que en los cònsols de dita vila, del que restà molt damnificada e injuriada. Supplicca per ço a vostra magestat sia servit per sa benignitat manar provehir sobre dites coses de manera que no reste memòria de tan gran excés, ans aquell sia reprimit y castigat y la dita vila restituhida en sa primera possessió y confiansa que vostra magestat //964r// y los predecessors han sempre tingut de aquella.

Ítem, se quexa dita vila que sent-se discernida executió per lo veguer de aquella contra *talis* Dutart, àlias Pollaguardí, ferrer de la farga del Ancich, en la baronia y vall de Mosset, a instància de mossèn Antoni Spasa, beneficiat, y anant per dita executió un porter en companyia de vuyt hòmens ab ses armes, que·l acompanyaven per deffensarlo de la mala gent que leshores trestejava en aquella terra, tornant a fer dita executió y havent de passar davant lo castell de Mosset, en guarda del qual per orde del Real Concell estave lo capità Savallos y Montserrat Morató, comissari real, ab dos-cents soldats, los quals perquè no se alterassen aparegué als dits vuyt hòmens enviar lo dit porter per a què los notificàs qui eren y la provisió de dit veguer. Y arribant al castell dit porter, encontinent lo prengueren y capturaren, y tocant alarma corregueren tras los

385. *A continuació, repetit,* Sinisterra.

vuyt hòmens per spay de més de miga llegua ab grans tirs de pedrenyals, y vent lo capità y comissari que los sobredits eran ja en cobro, los feren tornar sobra sa paraula y, essent tornats, los prengueren y capturaren y aportaren presos en lo dit castell de Mosset, y desermaren aquells y posaren en presons molt stretas, fent-los moltas vexacions y mals tractes. Y no obstant que lo dit veguer fes sos procehiments per a tràurer dits presos, conforme està ordenat per Constitucions de Cathalunya, no volgueren may traure'ls de la presó y, vent lo que dits presos patien, essent com eren hòmens de ses cases, pacífichs y quiets, donà dit veguer rahó dels dits procehiments al capità general, encara que //964v// per ser principals no.u devia, y aquell manà al dit capità Çavallos que soltàs los dits presos, lo qual manament no volgué dit capità obeir de molts mesos. Y a la fi, essent molt maltractats en la presó, foren trets de dits càrcers per orde del governador de Rosselló, restant-se emperò lo dit capità y comissari ab les armes de aquells, los quals no han volgut may restituhir, encara que per lo Real Concell Criminal de vostra magestat los sie estat manat. Suppliquen per ço la dita vila y los tres brassos de la present Cort mane vostra magestat restituhir les dites armes y los gastos, danys e injúria a ells donats ab condigna punició del dit capità y comissari y altres culpables.

[Figueres]

Ítem, se quexa la vila de Figueres que, essent doctor del Real Concell Criminal lo quòndam micer Damià Osset, sens causa ni occasió alguna provehí y féu capturar totes les persones del concell ordinari de la vila de Figueres y pendre lo balle, y contra les Constitucions del rey Ferrando segon, any mil sinch-cents y tres, capítol quart y quint, y altres, per les quals està disposat que sens culpa no dega ésser pres algú y posat en presó; los quals jurats y balle estigueren tres mesos en la presó, en lo qual ne morí hu ab molt gran scàndol de tot aquell poble, perquè ultra del dit dany patí grandíssims gastos la dita vila y aquella y la ballia estigueren sens regiment ni administratió de la justícia alguna en tot lo dit temps.

Ítem, se quexa la dita vila de Figueres que lo dit micer Osset compel·lí y forçà al balle de dita vila que //965r// ab los caps de casa de aquella y tota la ballia ab ses armes anassen a Conflent, caminant moltes jornades, ahont stigueren més de un mes ab grans danys y perills de llurs persones y béns, perquè anant, estant y tornant, sempre despengueren de sos propris béns, contra la Constitució del rey Pere en la Cort de Barcelona, capítol trenta-hu, comensant "Ítem, que si", y del rey Jaume segon en la primera Cort de Barcelona, capítol denou, comensant "Ítem, que nós", situades sots títol "Que el senyor rey fassa la despesa", per les quals y altres és disposat que los poblats en Cathalunya no sien destrets anaren algun lloch majorment a despeses pròpries o dels habitants en Cathalunya.

Ítem, se quexa la dita vila que en l'any mil sinch-cents setanta-dos a instància del procurador fiscal foren capturats y encarcerats Joan Gay y Joan Pujol y Narcís Fita, cònsols de dita universitat, ab pretenció frívola que los dits avien llevat la preminència en la iglésia y proffessons al jutge de Figueres. Y jatsia que no pugueren provar ninguna cosa, estigueren enperò molt gran temps en les presons de Barcelona, ahont morí pres lo dit Joan Gay y los altres dos aprés de alguns dies foren trets ab manlleuta, en la qual llarga captura, ultra dels perills grans de sa vida que incorregueren, sos-

tingueren també molts grans gastos y despeses. Suppliquen per ço y altrament, la dita universitat y lo present Principat que los culpables en dits accessos sien debitament punits y castigats y tant la dita universitat com los particulars de aquella sien integrats y satisfets dels danys que·ls //965v// han donat e injúria que han sostingut, conforme és de justícia.

De la vila de Puigcerdà.

Ítem, se quexa la vila de Puigcerdà que, essent-los concedit privilegi per lo rey en Pere, de *felice* recordació, *datum* en la vila de Servera a onse de setembre, any mil tres-cents setanta-quatre, que no·s puga traure blat de Sardanya havent-hi vedes, noresmenys essent lloctinent general per vostra magestat en lo present Principat y per altres llochtinents són estades donades llicènties a la ciutat de Vich, vila de Perpinyà y altres de traure blat de la dita terra de Serdanya en molt gran dany dels poblats de aquella y manifesta violació del dit privilegi; per observança del qual supplica a vostra magestat la dita vila mane degudament provehir en dits accessos.

[Comandes d'Ascó, Vilalba i altres]

Ítem, se quexen les comandes de Ascó, Vilalba, Orta, viles de Gandesa, Batea, Ginestar y totes les altres viles de la ballia de Miravet y Castellania de Amposta de un notabilíssim agravi que als poblats en dites castellania de Amposta y comandes fou fet per la Real Audiència de Cathalunya a relació del magnífich micer Pere Llobregat, per ço que, conforme al real privilegi a ells atorgats assenyaladament per lo sereníssim rey en Jaume, de gloriosa memòria, y per vostra real magestat confirmats en la vila de Monçó a sis de setembre del any mil sinch-cents quoranta-set, són franchs y no tenen obligació de pagar ni contribuyr en peyta per fàbrica ni fortificatió alguna de fortalezes algunes, com en dits privilegis més llargament se conté. Emperò, //966r// per dita Audièntia y jutges de vostra real magestat foren condemnats y forsats los poblats y habitants en dites comandes, viles y castellania pagar moltes summes y contribuyr en la fàbrica de les fortalezes que per orde de vostra magestat se havian y ha de fer en lo Allut, Alfanchs de Tortosa y port de Salou, per lo qual fou provida executió en los béns de aquells y compel·lits a pagar de una part cent sexanta-dos lliures, sis sous y vuyt, y de altra part noranta-set lliures, moneda barcelonesa, en gran violació y perjuy dels dits reals privilegis, los quals, si bé ab acte los foren prresentats, no volgueren servar aquells. Supplican per ço a vostra magestat los mane desagraviar, revocant dita provisió eo provisions per dita occasió fetes y restituir les dites cantitats que per dit effecte han pagat.

[Mataró]

Ítem, se quexa la vila de Mataró contra lo portantveus de general governador de Cathalunya que, anant com vuy va dit portantveus via ordinària per se[r] com és vostra magestat dins lo dit Principat, no ha dubitat de enviar lletres de reclam executives des de la ciutat de Barcelona a dita vila de Mataró contra le persones y los béns

de Antoni Joan Mas y Miquel Sala de dita vila, no podent dit governador enviar-les sinó requisitòries, com axí ab tots los ordinaris de Cathalunya per les Constitucions Generals està ordenat, contrafent dit portantveus de governador no sols a les dites Constitucions Generals està ordenat[386], sinó també al privilegi real per lo serenís-sim rey don Ferrando, de gloriosa memòria, als jurats //966v// y pròmens de dita vila de Mataró concedit a trenta-hu de juliol, mil quatre-cents vuytanta, per lo qual dis-posa que dit portantveus no puga exercir jurisdictió alguna en dita vila. Y, lo que pijor és, que, havent-lo supplicat per part del syndich de dita vila que volgués revo-car les dites comissions y lletres de reclam executives, appel·lant altrament y de nul·litat de aquells a vostra magestat y a son Real Concell, no sols no ha volgut revo-car los dits procehiments, ans bé aggraviant dita vila los donà apòstols refutatoris.Y los matexos agravis à causats dit governador a moltes viles y llochs de barons y altres del present Principat, enviant officials reals per a executar en dites viles los habitants d'elles, lo que és major agravi per ser, com dit és, per les Generals Constitucions disposat que officials en lloch de barons no poden executar si no és ab requisitòries, fent asistència lo senyor de dit lloch o vila o sos officials, y de fet los ha executats, com se darà dels dits agravis bastant informació.

Ítem, dóna quexa la dita vila de Mataró de dit portantveus de dit general gover-nador per quant, havent fet lo balle de dita vila una enquesta contra Joan Riera, reve-nedor de dita vila, per alguns delictes per ells perpetrats, y recorrent lo dit Riera al dit portantveus de general governador sens estar pres ni haver-li fets agravis nin-guns, lo dit portantveus, no obstant que procehia via ordinària y que residia en la ciutat de Barcelona y axí fora de dita ballia de Mataró, admeté lo dit recors y, lligant les mans al dit balle perquè no pogués proceir a captura la persona //967r// de dit Riera, li envià a demanar la enquesta que contra ell havia feta ab lletres de *nihil innovando,* contrafent a les Generals Constitucions y privilegis reals. Los quals lo syndich de dita vila, resident en les presents Corts, supplica a vostra magestat que sian declarats dits procehiments nul·los y dita vila desagraviada y que li sia feta justa esmena de dits agravis per observança de les Generals Constitucions del present Principat de Cathalunya y privilegis reals concedits a dita vila de Mataró.

[Síndic de Forès]

Ítem, se quexa Pere Font, com a síndich del lloch de Forès y habitants en la Conca de Barberà, de micer Martí Joan Franquesa, advocat fiscal y doctor del Real Concell Criminal de vostra magestat, regent la Real Thesoreria en lo present Principat que, obtenint dits officis, jatsia que per Constitucions de Cathalunya sia prohibida la confiscatió de béns als habitants en aquella, sinó en serts casos de lesa magestat, divina y humana, y sia axí mateix concedit lo llíbero comersi, no res menys dit micer Franquesa ab sos indirectes e immoderades compositions ha des-truhit tot lo present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya, confiscant-se en effecte ab dites immoderades compositions los béns dels poblats de aquell, assen-

386. *A continuació, repetit,* contrafent dit portantveus de governador no sols a les dites Constitucions Generals.

yaladament tenint los de la dita Conca, que són moltes viles y llochs, deu a dotze mília lliures ab les quals negociaven y mantenien ses cases y famílies, dit micer Franquesa ab moltes compositions y extorsions no ha parat fins ha tràurer totes les dotze mília lliures, restant destruyts los poblats de aquella de tal manera que són estats //967v// compel·lits de dexar ses cases y hazienda. Y perquè totes les dites compositions són estades fetes sens causa ni culpa alguna, com constarà ab los processos de aquells, supplica dit síndich ab dits noms sia vostra magestat servit manar vèurer los processos de les dites compositions y, trobant, com realment constarà, que són estades fetes ab pura violència y extorsió, sia de son real servey manar que·ls sien restituhides les dites quantitats y lo dit micer Franquesa condemnat en les penes statuydes contra los violadors de Constitucions y privat de son offici perquè en dany tan notable dels vassalls de vostra magestat no se atravesca ningú a fer semblants excessos.

Essent expressament disposat per Constitució feta per lo rey Alfonso segon en la Cort de Monsó, capítol tretze, comensant "Ítem, statuhim y ordenam", situada sots títol "De les sanctes iglésies", que ningun official real ni altra persona no gos trancar iglésia alguna, ne tràurer violentment de ella cosa alguna, y que los concellers, pahers y cònsols de les ciutats, viles tinguen poder e llicèntia del rey de emparar y deffendre y contractar a tota persona qui contravindrà sens incórrer pena civil ni criminal, noresmenys, estant Jaume Fava del lloch de Moncortés dins la iglésia parrochial de la vila de Talarn, a vint-y-tres del mes de agost, mil sinch-cents vuytanta-quatre, Adam Conill, pretès comissari real, acompanyat de altres ab pedrenyals curts y altres armes, lo invadiren y encarant dits pedrenyals als capellans qui eran en la església violentment lo volgueren tràurer, com de fet aprés lo tragueren //968r// de la dita sglésia ab grandíssims crits y avalots, y com Benet Monjo y los altres cònsols de dita vila, sentint lo gran avalot, acudiren a la dita iglésia y entretingueren que no traguessen al dit Joan Fava de la iglésia sens fer altre dany, violència ni resistència al dit Adam Conill, ni altres que ab ell eren, encara que per ésser dit Adam Conill home tant vil e infame, y no havent mostrat la sua commissió, tothom lo tenia per persona enviada, ans, com dit és, lo dit comissari y los que ab ell anaven tragueren al dit Jaon Fava de la dita iglésia violentment y arrossegant-lo. Y noresmenys, com micer Martí Joan Franquesa, leshores regent la thesoreria de vostra magestat y son advocat fiscal y doctor del Real Concell Criminal, no traballave sinó sols per enrequir la thesoreria, procurà e instà ab relació del dit Adam que se·ls fes a dits cònsols de Talarn *laudamentum curie*, en virtut del qual foren composats en vuyt-centes lliures barceloneses, ultra de les quals los feren tantes despeses enviant a dita vila comissaris y notaris que la dita pobre vila ha hagut de pagar entre tot mil y sinch-centes lliures o més, fent-los molt grans agravis y sobergaries. Yde una se poden entendre totes que sense tenir rixa ni qüestió los de dit lloch ab persona alguna los féu fermar a tots treves per les quals pagaren sinquanta-y-sinch lliures a Joan Monserrat Mas, sens trobar-se que per altra part ninguna persona haja fermat treva per ço que no tenien qüestió ab ningú; ab les quals coses y altres moltas que·s dexan de refferir, //968v// consta clarament los agravis, excessos y tiranies que dit micer Franquesa ha fet en ruhina y destructió de tot lo present Principat. Y encara que vostra magestat fos millor informat dels sobredits agravis, lo syndich de dita vila de Talarn ha molt instat y requerit en scrits se li donàs còpia auctèntica de dit

procés, no la ha poguda obtenir perquè dit micer Franquesa o ha impedit, jatsia que ell, vehent les coses indegudes que feya, ha procurat moltes coses de les sobredites firmar-les per tots los doctors del Real Concelll Criminal per scusar-se ab vostra magestat ab la firma y parer de aquells; emperò és cosa çerta, y de la qual vostra magestat pot ser fàcilment informat, que los dits doctors del Real Concell Criminal no gosaven fer altra cosa de lo que ell volia per obtenir los dits officis y tenir son sogre regent del Concell Supremo de Aragó y altres en lo dit concell per respecte dels quals no li gosavan contradir. Supplica per ço a vostra magestat lo dit syndich y tot lo Principat sia de son real servey manar reprimir y castigar los dits excessos ab reintegratió dels danys donats a dita universitat, conforme és de justícia.

De la vila de Sanct Pedor.

Ítem, se quexa la vila de Sanct Pedor del dit micer Martí Joan Franquesa per quant, havent aportat un pres en dita vila Pau Albertí, comissari real, vulgarment dit comissari de les resistències, lo qual, sent allí, tractà mal de paraules y de obres per lleugeres occasions a un cònsol de dita vila, encara que per dit excés ere digne de punició lo dit comissari, emperò per no móurer ruydo los dits cònsols //969r// procuraren de apassiguar-ho y no curaren de donar-ne més quexa per temor de la qual[387], fingint dit Albertí que los concellers y lo fill del balle de dita vila li havien fet resistència y volgué llevar-lo pres, dit micer Franquesa los féu *laudamentum curie* a tots, lo qual entès per la dita vila enviaren dos syndichs a Barcelona per a informar de la veritat y no·ls volgueren hoyr fins que fossen tots en presó, per redemir la qual vexació la dita vila y singulars de aquella se hagueren de composar en cent ducats, ultra de més de altres tants que·ls ne feren de gastos. Supplican per ço a vostra magestat los syndichs de dita vila sia de son real servey manar restituhir-los dites quantitats a la dita vila ab satisfactió dels danys donats.

De la vila de Vilafranca de Panadès.

Ítem, se quexa la vila de Vilafranca de Panadès per ço que, essent estada adjudicada la jurisdictió civil ple de la vila de Sanct Pere de Riudebilles a vostra magestat ab sentència proferida per lo quòndam micer Steve Riusech, doctor del Real Concell, y havent lo veguer de dita vila de Vilafrancha eregit un costell en dita vila de Sanct Pere de Riudebilles per executar certa sentèntia que en dit terme havia profferida lo comte de Aytona, essent lloctinent per vostra magestat del present Principat, ab una carta missiva, sens signatura de canceller ni regent la Cancelleria, manà a dit veguer que enderrocàs lo dit costell. E jatsia que la dita carta, conforme a les Constitucions del rey Martí de sobre al·legades, fos de ninguna forsa o valor per faltar en ella la dita signatura, noresmenys lo dit veguer executà aquella //969v// y de fet enderrocà lo dit costell. Y perquè los jurats de dita vila de Vilafrancha de Panadès ab intent de conservar lo patrimoni de vostra magestat, com per reals privilegis los és lícit y permès, tornaren a eregir y alsar lo dit costell, foren processats

387. *A continuació, ratllat,* fonch.

y estigueren presos molt temps en la ciutat de Barcelona, per la captura dels quals la dita universitat sustingué molts grans danys, agravis y despeses. Supplica per ço a vostra magestat sia de son real servey manar desagraviar la dita universitat ab restitució dels danys y despeses que per dita causa a sostenguts.

De la ciutat de Vich.

Ítem, se quexa la ciutat de Vich que, essent aquella de vostra magestat y unida a la real corona, de poch temps ensà don Francesch de Moncada, comte de Aytona, presumeix anomenar-se públicament comte de Osona y perquè en sdevenidor no causàs algun perjudici a la real corona de vostra magestat y als poblats de aquella, per ço que algun temps part de la dita ciutat fonch dels Moncades, per ço y altrament supplica a vostra magestat sia de son real servey manar proveir y ordenar que de assí al davant lo dit comte de Aytona no se anomenen més comte de Osona.

[Perpinyà]

Ítem, se quexa la fidelíssima vila de Perpinyà per ço que en principi del any mil sinch-cents setanta-set la dita vila envià per embaxador a Àngel Tort, burgès, per a donar quexas a vostra magestat de molts agravis y oppressions los feya lo prior don Hernando de Toledo y Pedro Rodrígues de las Varillas, son lloctinent de capità general de aquella frontera, y lo dit prior per impedir dites embaxades, atemoritzar als qui fossen //970r// elegits per ellas, de manera que ningú acceptàs tal càrrech, scrigué a vostra magestat a vint-y-quatre de febrer, mil sinch-cents setanta-set, y a vuyt de març y quatorze de abril següents que vostra magestat fes posar en presó lo dit Àngel Tort, ab motiu que lo dit Tort sabia un tractat se tenia de matar lo alcay de Salses y alsar-se ab la fortalesa. Y de assò envià a vostra magestat una informatió presa en Perpinyà per lo dit loctinent de capità general a vint-y-sis de febrer de dit any mil sinch-cents setanta-set, y insistí lo dit prior en què vostra magestat lo remetés y per dites lletres y instància del prior fonch posat en presó per lo Concell de Guerra. Y no content de axò, per privar al dit Tort de deffensa y fer major agravi a la dita vila de Perpinyà y de exir ab son intent, scrigué una lletra a la dita vila de Perpinyà despatxada per Cancelleria a vint-y-dos de juny de dit any mil sinch-cents setanta-set, dient y manant que no enviassen embaxador a sa magestat per deffensar lo dit Àngel Tort perquè la captura feta de sa persona és per delictes per ell com a persona particular comesos y no per rahó de dita embaxada. E fonch forçat que la dita vila enviàs dos enbaxadors per a fer la dita deffensa, sabent molt cert la bondat del dit Tort, y que ni tenia culpa ni causa, lo prior per a sercar-li indirectes, sinó per la rahó demunt dita de atemoritzar la vila y los qui fossen elegits per a tals càrrechs. Y lo dit Tort donà ses deffenses y aprés de haver passat molts treballs y desatents obtingué sentència absolutòria a vint-y-nou de janer, mil sinch-cents setanta-vuyt. Supplican per ço a vostra magestat la dita vila de Perpinyà y los //970v// tres brassos de la present Cort sia de son real servey per reparo de aquest públich agravi manar desagraviar la dita vila de Perpinyà y castigar los culpables.

De los tres brassos per la presa de Sajol.

Ítem, se quexa lo present Principat que, essent lloctinent general per vostra magestat en ell lo prior don Hernando manà pèndrer y capturar, com de fet fou presa y capturada, la persona de Garau de Sayol, donzell, en Barcelona domiciliat, sens haver fet delicte algú ni tenir instància contra ell, ans bé perquè havia fet y feya una obra meritòria qual ere acaptar per los frares de la Mercè, que patien summa necessitat, lo qual excés fou no solament contra los privilegis militars sinó també en violació dels Usatges de Barcelona, Constitucions de Cathalunya y contra la llibertat ecclesiàstica, del qual fet per sò resta escandelizada la ciutat de Barcelona y tot lo present Principat.

Del prior de Cathalunya.

Ítem, se quexa lo prior de Cathalunya del orde de Sanct Joan de Hierusalem en seu nom y de tota la dita religió que, estant en quieta y pacífica possessió de un molí scituat en lo areny de la ciutat de Leyda, en la parròchia de la Magdalena, havent-se de fer en dita ciutat per orde de vostra magestat alguns salitres, aparexent al prior don Hernando de Toledo, leshores lloctinent general per vostra magestat en lo present Principat, que lo dit molí per lo lloch ahont estave here a propòsit y convenient per tenir spays y altres comoditats per la fàbrica de dits salitres, en l'any mil sinchcents setanta-vuyt escrigué en nom de vostra magestat junctament ab una carta que per a dit effecte tenie de crehensa al mestre de dita religió, //971r// pregant-lo li volgués donar dits molins y offerint-li dar equivalent recompensa. Y aprés de haver scrita dita carta, sens aguardar altra resposta, de fet prengué lo dit molí per a ús de vostra magestat en les coses sobredites, privant y spoliant al dit prior y religió de Sanct Joan de la possessió de dit molí y fruits de aquell. Supplica per ço sia vostra magestat servit manar restituir a la dita religió lo dit molí, junctament ab los fruyts y emoluments de aquell rebuts y que rebre's podien y ab reffectió de danys donats y despeses fetes; eo, essent comoditat per a vostra magestat servir-se de dit molí y pati de aquell, manar donar a la dita religió y mensa prior ab equivalent renda y compensatió dels danys e interessos en altra part, conforme de la rectitut y xpristiandat de vostra magestat se té certa confiansa.

De don Garau de Alentorn.

Ítem, se quexa don Garau de Alentorn que, sens culpa alguna per algunes lleugeres rahons y preteses causas resultants de la pretesa gràtia del scusado, fonch pres y capturat per Honofre de Ferreras, alguatzill de vostra magestat en lo present Principat sens precehir provisió de jutge, la qual, conforme a la Constitució del rey Alfonso terç, comensant "Ítem, per tal", sots títol "De preters", havia de precehir, y sens altre manament sinó ab una sola pòlissa firmada del prior don Hernando, leshores llochtinent general de vostra magestat en lo present Principat, sens firma de canceller, vicicanceller, ni regent la Cancelleria, les quals o alguna d'elles per ser de effecte lo manament y havie de ésser contenguda, conforme les Constitucions del

rey Martí en la Cort de Barcelona, capítol comensant "Primerament", //971v// sots títol "De camarlench". Y pres y capturat en la manera sobredita stigué molts mesos en los càrcers reals de la ciutat de Barcelona de hont hisqué ab manlleuta y fermança de mil lliures. Y encara que la nul·litat de la dita captura per las rahons sobreditas y altres fos nul·la y per consegüent fos de poca importància la dita manlleuta, majorment que aquella ja estava extincta o almenys suspesa, per lo que públicament de part de vostra magestat lo dit prior don Hernando de Toledo refferí y digué als deputats de Cathalunya y a moltes altres persones, ço és que les coses del dit scusado stiguessen suspeses. Noresmenys dit don Garau, aprés de les sobredites coses fonch request per alguna pretesa nova causa que·s representàs y, essent ell absent, se féu executió instant lo procurador fiscal de vostra magestat per orde del Real Consell Criminal contra les fianses y béns de dit don Garau per la dita manlleuta de mil lliures. Supplica per ço y altrament dit don Garau y los tres brassos de la present Cort sia de son real servey manar restituyr-hi la dita quantitat junctament ab los danys donats.

De Joan Francesch de Calders, senyor de Segur.

Ítem, se quexa Joan Francesch de Calders, senyor que·s diu ser de Segur, de miçer Miquel Quintana, doctor del Real Concell Criminal, per ço que, havent fet alguns delictes y excessos dignes de punició exemplar Anthoni Soteres, àlias lo Ballester de Sanct Martí en la baronia de Segur, y per ço, essent-se absentat de dita baronia per a poder fer instància, sabent dit Caldés que havia de passar per la baronia de Martorell, procurà territori del governador de aquella, ab la qual prengué y capturà dit Ballester y aprés se'l ne //972r//aportà en lo castell de dit lloch de Segur ahont, volent conèxer de sos demèrits, conforme devie y podie, axí perquè los delictes heren fets en sa jurisdictió quant perquè lo delinqüent era vassall de aquell, fonch impedit per dit micer Quintana y alguns doctors del Real Consell Criminal, los quals per respecte del quòndam miser Osset, de qui dit Ballester here parent y gran amich, jatsie que injusta e inícament declarà que dit Ballester here estat mal pres, per ço que no constant que hagués delinquit en lo terme de Martorell, encara que request per altre baró, pretengueren que no podie ser capturat, ni essent pres lliurat a altre baró, lo que és contra la jurisdictió dels barons y altres ordinaris, los quals y cada hu d'ells en son territori no sols pot exercir jurisdictió, però cometra-la també a altri, segons que axí se és sempre usat de temps immemorial en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, tant en terra de barons y sa jurisdictió, com en les vegueries y per los lloctinents generals y altres officials de vostra magestat perquè, altrament, serie impossible fer-se justícia ni pèndrer ni castigar ningun delinqüent. Les quals rahons ab dit Ballester havien de procehir tant més quant era cosa pública y notòria en lo present Principat, que here lladre y recullie furts y bandolers, y ere guia y cubertora de tota gent vellaca, com també als dits doctors del Real Concell los ho aparegué quant, aprés de la dita declaratió, li fermaren regalia, encara que per lo mateix respecte de parentiu y amistat no la prosseguiren, sinó que com a mal pres, per les sobredites //972v// preteses rahons, lo soltaren y llibertaren de dits

càrcers, havent causat per dits respectes e injustícia molt grans danys, treballs y gastos al dit Calders y a son fill Ramon Joan de Calders. Y com de les dites coses per ser criminals no se hagué pogut haver rahó fins ara, supplican a vostra magestat los dits Caldessos y los tres brassos de la present Cort en quant la dita declaratió y procehiments són en prejudici de la dita jurisdictió de dits barons, sie de son real servey manar-los cassar y revocar, de manera que no puguen ésser trets en conseqüència y restituhir y esmenar los danys donats y despeses per dita causa fetes, conforme és de justícia.

De Pere Pau Bolet, cavaller de Barcelona.

Ítem, se quexa Pere Pau Bolet, cavaller, ciutadà de Barcelona, que la règia cort lo bandejà del Principat de Cathalunya, Comtats de Rosselló y Cerdanya y estigué absent de sa casa més de dos anys, no per més de què here anat a Tamarit de Llittera del regne de Aragó, sabent que Miquel Utrolis volie descarregar sa consciéntia y retractar una falsa testificatió per ell feta contra Pere y Francesch Cassadors, oncles seus. E que fou molt gran agravi y axí supplican a vostra magestat los tres brassos del present Principat de Cathalunya, Comtats de Rosselló y Cerdanya sia vostra magestat servit manar-lo desagraviar ab restitució y esmena dels danys que per dita causa li son estats causats.

Ítem, se quexa dit Bolet que, essent franch y llíbero lo commers en lo present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya per divers Constitucions, y per aquexes matexes sie lícit y permès a cada hu//973r// per a son ús y altrament portar sos béns de una part a altra, noresmenys dit Bolet és estat impedit per alguns lloctinents generals de vostra magestat tràurer forments y altres provisions que de sa cullita té y reb en los Comtats de Rosselló y portar aquells per provisió de sa casa en la ciutat de Barcelona, ans bé demanant llissèntia per a tràurer y portar aquells en la ciutat de Barcelona, respective, li és estada denegada, de què se li ha causat gran dany perquè, tenint blat propri ne havie de comprar a molt gran preu.

Ítem, se quexa que, essent extret en la casa de la ciutat de Barcelona al offici de cònsol de Gènova, enviant allí son procurador, li fonch fet impediment per Francisco Duart perquè no·l pugués exercir dit offici. Supplica per ço y altrament a vostra magestat per observança dels privilegis a la ciutat de Barcelona concedits sie de son real servey manar que no li sie fet impediment, ans bé puga llíberament exercir dit offici, conforme en semblant cas fonch per vostra magestat provehit en les Corts del any mil sinch-cents quoranta-set.

De Joan de Roset, donzell.

Ítem, se quexa Joan de Roset, donzell, en la vegueria de Puigcerdà domiciliat, que, essent lloctinent general per vostra magestat en lo present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya y governador dels dits Comtats don Carlos d'Oms, manà darrocar-li una casa y torra sens voler aguardar ni oyr rahons ni procehir alguna conexensa de causa, ab pretesa que dit Roset havia dat a menjar alguna volta en sa casa a Riambau, per lo que encara que fos veritat, no podie dit

Roset ésser punit y castigat per tenir //973v// lletra de factoria de aquells y també perquè semblants penas són prohibides per Constitucions de Cathalunya. Supplica per ço dit Roset y los tres brassos de la present Cort sia vostra magestat servit manar provehir sobre dit agravi ab condigna satisfactió dels danys donats.

De don Phelip, baró de Herill.

Ítem, se quexa don Phelip, baró de Herill, que, essent escapat Joan Pallà de mans de son procurador, lo qual lo havia pres per molts delictes y excessos que havie comès en companyia de bandolers y altres facinerosos hòmens, micer Puigneró, com assessor de la Capitania General, féu despedir unas lletres dirigides al dit baró de Erill o a son procurador ab les quals manave restituhir a dit Joan Pallà un rossí y que no se entremetessen més de sa persona, lo que és molt notable agravi perquè lo capità general ni sos officials no poden en Cathalunya conèxer de delictes comuns, ni per aquells impedir als barons lo exercisci de sa jurisdictió, ni és rahó que fassen semblants nous officials, dels quals no seguexen sinó agravis y prejudicis y donar ocasió de delinquir.

[Pere Balle, de Perpinyà]

Ítem, se quexa micer Pere Balle de la vila de Perpinyà de la persecutió y executió feta contra sa persona y béns per orde, provisió y manament de don Ferrando de Toledo, leshores lloctinent general per vostra magestat en lo Principat de Cathalunya, ab motiu y per occasió y causa que dit micer Pere Balle advocava o aconcellava al bisbe de Elna en los procehiments que feye y féu per son offici pastoral contra sa persona de dit don Ferrando per rahó dels procehiments que[388] aquell féu o donà orde se //974r// fessen contra la persona de March Antoni Forner, clergue, los quals procehiments feye y féu dit bisbe de Elna ab consell de dit micer Pere Balle. E jatsia fos lícit a dit bisbe de Elna tenir y elegir son advocat y assessor. E noresmenys fos lícit a dit micer Pere Balle, doctor en drets, de advocar y concellar en dit cas a dit bisbe, e per esta occasió y causa no·s devia ni podia dit micer Balle encarcerar, arrestar, perseguir, ni capturar, ni dit lloctinent general directe ni indirecte podie impedir lo exercisci y procehiments de dita cort ecclesiàstica. Noresmenys féu dit don Ferrando de Toledo procura y manà se fes ab gran violència la captura de la persona de dit miçer Balle, detenint aquell en les presons de la vila de Perpinyà y aprés en la ciutat de Barcelona. E, seguint son intent, per rahó de una manlleuta que dit micer Pere Balle donà y prestà de mil y quoranta lliures per exir dels càrçers en que estava detengut per lo que sa vida perillava, executà y féu executar aquell per dita pena y quantitat, la qual realment pagà dit micer Balle per no posar sa vida en perill y no res menys patí molts grans danys, desatents y despeses. Per lo que consta clarament que dit don Ferrando ha de ésser condemnat, com a contrafahent als Usatges de Barcelona y Constitucions de Cathalunya, en les penas en aquell contengudes y per lo semblant en restituyr dites mil quoranta lliures, danys

388. *A continuació, ratllat,* feye y féu per son offici.

y despeses, com ab las presents se supplica a vostra magestat per reintegratió dels agravis fets y dats per dit don Ferrando de Toledo, leshores lloctinent general de //974v// vostra magestat al dit miçer Pere Balle.

De Joan Andreu Ferrer, senyor de Botarell.

Ítem, se quexa Joan Andreu Ferrer, senyor qui·s diu del lloch y terme de Botarell, que, estant ell y sos antipassats en passífica possessió de més de quatre-cents anys de tenir forn en lo dit lloch, no dubtaren los de aquell l'any prop passat a quatre de dezembre de nit ab gent armada edificar un forn nou dins de una casa. Y com fos dit forn enderrocat per dit senyor, com de dret podie per no poder algú fer en dit lloch forn sens llicèntia del dit senyor de dit lloch, y hagués fetes presentar lletres de la Real Audiència de *nichil innovando,* y no obstant les dites lletres uns vassalls de dit senyor procuraren una regalia, la qual obtingueren ab motius falsos, essent lo relador d'ella lo magnífich miçer Antoni Oliba, y en virtut de aquella donaren comissió a tal Palau, comissari, en companyia de tal Codina, notari, y estant dit official y notari allí y donant asistència, tornaren altra volta a fer lo forn de nou en lo mateix lloch ahont vuy en dia està ab gran dany y vilipendi de dit senyor. Y per agraviar-lo més li prengueren son balle y lloctinent de aquell y altres personas vassalls y amichs de dit senyor per causa de haver aparellat de menjar en ses cases per a dit senyor, y també per haver-li fet altres serveys particulars, com si haguessen afavorit algun saltejador de camins o enemichs de vostra magestat. Y essent com és dit Ferrer agraviat per officials de vostra magestat per haver donat lloch dit comissari y notari per a tornar edificar lo dit forn, attentant y innovant y despullant a dit senyor de sa antiquíssima possessió y donar lloch a que //975r// los vassalls se usurpen les rendes de dit son senyor, supplica a vostra real magestat lo mane reintegrar degudament de dits agravis, manant enderrocar lo forn per dits vassalls attentativament ab açistèntia de dit official y notari fet y en tots los agravis fets per dits officials reals, fent-li compliment de justícia.

Dels militars de la ciutat de Balaguer.

Ítem, donen quexa los militars de la ciutat de Balaguer que, sent, com és, per privilegi de la dita ciutat disposat que lo paher en cap, ni altre dels pahers de dita ciutat de Balaguer, puguen aportar lo bastó en absèntia del veguer de dita ciutat, noresmenys no han dubtat los pahers que són estats en dita ciutat de alguns anys a esta part en absèntia del veguer y contrafactió de dits privilegis de dita ciutat portar lo bastó lo paher en cap o altre de dits pahers, lo que redunda gran agravi als dits militars, y majorment havent-se los dits usurpat que los militars no puguen entrar en lo consell, ni tampoch que puguen ser inseculats en les bosses de les quals se fa la extractió de dits pahers.

Ítem, donen quexa los dits militars de la ciutat de Baleguer que, essent per Constitucions de Cathalunya disposat que algun official real en lo introhit de son offici hage en lo principi e ingrés de aquell prestar idònea cautió per los agravis que dits officials poden fer en lo progrés de son offici, y també que hagen de purgar taula

aprés de haver acabat lo exercisci del offici, en contrafactió de dites Constitucions està fet per los officials creats en la ciutat de Balaguer, los quals ab la esperansa de no purgar taula per no haver donades legíttimes fermances han fets molts agravis als //975v// dits militars de dita ciutat. Los quals supplican a vostra magestat per observança de les Constitucions Generals manar sien degudament reintegrats y provehir que per al devant no fessen semblants agravis als militars de dita ciutat.

De don Alonso Meca.

Ítem, se quexa Alonso Meca, senyor de Monfalcó, que, sent per orde de la Real Audièntia enviat micer Joan Pons Sescases, leshores doctor del Real Consell Criminal, per tota la terra de aquest Principat per a fer tràurer lo blat als qui per ses necessitats tenien replegat y destribuyr-lo a les persones que ben vist los fos, manà a Francesch Felices, veguer de la vegueria de Agramunt, que a pena de sinch-cents ducats donàs y liuràs don Gaspar Meca, pare del dit don Alonso, certa summa de blats als síndichs de la vila de Tarrassa, del qual manament, vehent-se agraviat dit don Gaspar, recusà de donar dits blats. Y per no càurer en alguna pena, encontinent anà a la vila de Servera, ahont era dit micer Sescases, i·l requerí ab acte en forma que remediàs lo sinistre manament que per lo veguer de Agramunt li era estat fet. Ans bé, per a més agraviar al dit don Alonso, passà havant, fent que dit Felices, veguer, tornàs a Monfalcó y anàs a les citges ahont dit don Gaspar Meca tenie los blats y de dites citjes tragués cent migeres de blat, les quals lliurà a dits syndichs de Tarrassa. Lo qual fou pagat a rahó de tretze sous y quatre lo çester, anant lo blat per aquelles plasses en aquella temporada a més de trenta sous lo sester. Y no acontentant-se del agravi sobredit, li féu pagar les despeses y dietes al dit veguer, //976r// notari y altres; y no content dit Sescases del fet, continuant en agraviar al dit don Gaspar, li segrestà la major part del blat y ordi que tenia, fent-li manament ab molt grans penes que no venés dit blat ni ordi sense llicèntia del llochtinent general de vostra magestat. Y vent-se dit don Gaspar, Meca tant apretat de no poder-se valer de sos blats y ordis, fonch-li forçat anar a Barcelona, com de fet y anà, y allí fonch-li forçat ab lo lloctinent general de vostra magestat, que leshores era lo duch de Franchavila, composar-se per a poder obtenir alsàs lo segrest, y per a poder-se valer de sos blats y rendes en cent migeres de blat; la qual compositió feta li fou donada llicèntia pogués vèndrer dit don Gaspar lo demés blat que li restave. Dels quals agravis dit don Alonso Meca, com a fill y hereu de dit don Gaspar, supplica a vostra magestat lo mane íntegrament desagraviar dels dits agravis, resarcint los danys causats al dit don Gaspar, son pare, per los officials reals de vostra magestat.

De Pere Joan Miravet, ciutedà de Lleyda.

Ítem, se quexa Pere Joan Miravet, ciutedà de Lleyda, a vostra magestat, de Baptista Bordoll, lo qual, essent balle de la ciutat y terme de Balaguer, en lo any mil sinch-cents vuytanta-tres no dubtà contra forma de les Consitucions de Cathalunya de fer de fet una declaratió de sometent sens precehir ninguna informació, no podent-la fer per ser regalia y tocar la declaratió al veguer *cum voto pro-*

cerum y cas que la hagués poguda fer, lo que expressament se <que> havia de fer *in curia* y precehint informació y ab concells dels pròmens de la dita ciutat. Y aprés de feta se havie de posar lo so del //976v// somatent en la ciutat y a la execució portar la sobrevista real e insígnia denotant semblants declarations y executions, lo que no curà, ans bé, amotinant acompanyat de molta gent ab armes no curà de servar les Constitucions, sinó ab gran crit, sens entrevenir los pròmens ni informació, se posà a cridar ab grans crits via fora sometent y tot sol féu dita declaratió y la féu continuar si de leshores ensà no s'és offuscada. Y ab aquestos crits, sens precehir altres solemnitats requisides, ab violència rompé les portes de la sglésia del monestir de Jesús de dita ciutat y regonegué la iglésia y monestir violentment, y com agué regonegut se'n tornà a la ciutat y quant dita nul·la declaratió, feta per persona qui per a fer-la no tenia poder y surreptíciament, fos estada llegíttimament feta, lo que se denegue, en ser tornat dins ciutat hera ja spirada com la declaratió del sometent cautament. Y de nit, sens tornar a posar lo so a la ciutat, invadí segonament dita sglésia y monestir, rompent portes y acompanyat de molta gent armada, y de uns que·s diu se trobaren a la mort del superbo Carola, no dubtà ab molt gran ignomínia y forsa, violant lo dit monestir y les llibertats ecclesiàsticas y Constitucions Generals de Cathalunya, de tràurer de la secrestia de dit monestir a Pere Joan Miravet, ciutedà de Lleyda, al qual posà en estreta presó. Y, no obstant que fos repetit contínuament sempre que li presentaven lletres per repetició de la persona de dit Miravet, lo stranyé de presó posant-lo en grillons y ferros, y per ser dit Miravet persona de flaca //977r// complectió y vent-lo tant protervo al dit Bordoll, tement no·l fes morir dexa manera, fou constret *metu carceris* y de vexations, que de fet de cada·l dia se li aumentaven de composar-se en vint lliures, les quals rebé dit Bordoll y més de altres tantes en lo procurador fiscal de dit balle, notari y assessor, aprés de haver-lo tingut més de quinze dies ignominiosament pres, en lo que no sols ha agraviat a dit Miravet, però a tot lo orde clerical y, encara, à violat les Constitucions de Cathalunya y llibertats ecclesiàsticas per totes y sengles coses sobredites y procehiments y agravis fets, attès que en dita ciutat de Balaguer ha més de trenta anys que los officials reals no purguen taula, lo dit Miravet ab aquella via y modo e forma que de dret y altrament li és lícit y permès a vostra magestat humilment supplica sia servit manar-lo desagraviar e íntegrament satisfer en la injúria y danys e despeses ha patit fent instància y part formada contra dit Bordoll.

Ramon de Blanes per la captura de Vidal de Blanes, son pare y altres.

Ítem, se quexa Ramon de Blanes de tal Carreras, aguazil real extraordinari, que sens previsió de jutge algú, contra forma de les Generals Constitucions, a deset de octubre del any mil sinch-cents vuytanta-quatre, prengué y capturà la persona del quòndam Vidal de Blanes, son pare, y aquell aportà en los càrcers comuns de la ciutat de Barcelona, en los quals patí molt grans danys y desatents. Y majorment que se entengué fonch feta dita captura per occasió de haver instat dit Vidal de Blanes en la cort del veguer de la ciutat de Barcelona se rebessen certs testimonis //977v// *ad futuram rei memoriam* sobre tres interrogatoris que havie presentats a effecte de fundar

millor sa intenció en una causa que aportave Henrrich de Blanes, son fill, en la cort ecclesiàstica de la metropolitana de Tarragona contra micer Rafel Sans sobre lo priorat de Sentelles. Y no sols prengueren a dit Vidal de Blanes, més també prengueren al advocat qui fermà los dits interrogatoris y al notari qui decretà aquells, y cometé que la provisió fahedora fos de concell de un doctor, y axí mateix al doctor que com a jutge provehí se rebessen testimonis y, finalment, als testimonis qui compel·lits per son juram ent y jutge ordinari havien deposat la veritat. Y perquè del tot se pogués offuscar la instància al dit Blanes procurà ab sinistres informations micer Francesch Sans, essent com és doctor del Real Concell, y tenint son oncle micer Managat canceller, no sols que a dit Blanes y en dany y de reputació de aquell se li capturàs la persona y la dels sobredits, sinó que també la original informatió fos presa y llevada del notari de dita cort del veguer, com de fet fonch executat, de manera que request tal Pastor, notari, que fou en poder de qui·s rebé, no ha pogut donar còpia. Tot lo qual és en notòria violació de les Generals Constitucions y privilegis del present Principat, per les quals és disposat que ningú puga ésser pres sens precehir informatió y provisió de jutge, y que ningun militar sie capturat sens instància de part, y és concedit, als jutges, advocats y testimonis fer cada hu llíberament son offici sens incurs ni temor //978r// de pena alguna. Y per ço, advertint ara micer Miquel Quintana, doctor del Real Concell Criminal, lo absurdo y agravi gran que havien fet, perquè vostra magestat no pogués ser informat dels dits procehiments, no ha donat lloch se donàs còpia del procés de dit quòndam Vidal de Blanes, son fill, ans bé request en scrits ho ha sempre differit. Per ço y altrament, Ramon de Blanes y de Centelles, fill y hereu del dit Vidal de Blanes, sentint-se agraviat dels procehiments sobredits, supplica a vostra magestat sia de son real servey manar smenar y satisfer-li los danys y agravis que contra los qui han fets y causats aquells sie procehit com ha contra violadors de Constitucions si y segons és de justícia.

Bernat de Boxadors per lo seqüestre de la jurisdictió del lloch de Alfarràs.

Ítem, se quexa Bernat de Boxadors y Dusay que, essent com és senyor y possessor del lloch, terme y jurisdictió de Alfarràs, haurà serca de dos anys que per ocasió de inquietar-lo li fou mogut plet sobre dit lloch, terme y jurisdictió, per lo procurador fiscal y patrimonial de vostra magestat. Y poch aprés, ab color que, segons deien, se havie mort en dit terme un home, enviaren a citar a dit Bernat de Boxadors per orde de don Luís de Paguera, doctor del Real Concell Criminal. Y encontinent que dit Boxadors sabé lo havien citat, comparegué y se representà davant lo compte de Miranda, lloctinent de vostra magestat en lo present Principat, y davant dit jutge, per lo qual fonch arrestat ab algunes penas en Barcelona y, essent com és dit Boxadors home que may ens vida ha portat armes, ni pensat, ni consentit en fer dany //978v// en algú, aprés de haver-li dats grans danys y desatents, en haver-lo tingut molts mesos arrestat, lo dexà ab manlleuta que se'n tornés a sa casa. Y entre tant contra tota rahó y justícia, li posaren secrest a la jurisdictió de dit lloch[389], lo qual encara està vuy posat en gran dany de sa hazienda, estimació, en notòria violació de les Constitucions de Cathalunya,

389. *A continuació, repetit,* lloch.

majorment essent-se fet per lo Concell Criminal, essent negoçi mere civil. Supplica per ço mane vostra magestat revocar los procehiments fets contra ell y restituhir-li los danys donats reintegrant-lo en la possessió de la qual ab dit indirecte està vuy casi privat.

La excel·lentíssima duquessa de Cardona, per los procehiments que·s feren en la vila de Cambrils.

Ítem, se quexa la duquessa de Cardona que, havent pres ella per sos llegíttims procuradors la possessió de la baronia y vila de Cambrils, de la diòcesi y Camp de Tarragona, los vassalls de la vila sobredita, posats en armes, llansaren ignominiosament ab so de campana amotinats als officials de dita duquessa y feren violències y cedissions, homicidis, descomadiments y infinites injúries a diverses persones, rebel·lant manifestament. Y, en lloch de ajudar y acistir a dita duquessa per a castigar uns accessos tant escandelosos, los officials y ministres de vostra magestat y sa Real Audiència li posaren seqüestre en dita vila y baronia y lo tingueren posat per molt temps fins que en l'altra sala se declarà haver de ésser llevat. De hont se mostrà que fonch molt voluntària la impositió de aquell, per la qual se li han causats danys molt //979r// grans y notables, posant-li secrestador real, lo qual se reté tot lo procehit de sa administratió, sens haver volgut may donar comptes, ni restituhir lo que sobrave. E més, que havent possehit dita duquessa y sos predecessos dita vila y baronia ab justíssim, perpètuo, irressolible títol per més de vuytanta anys, se ha donat lloch que los hòmens de aquella hajen intentat plet de lluyció contra la Constitució del senyor rey don Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, capítol quatorze, comensant "Si algú haurà possehit"; y, lo que és més fort, que, havent-se donat lo *jus luendi* si algú ni ha als predecessors de dita duquessa y, essent-se obligat lo sereníssim rey don Ferrando segon per la evictió de aquella, del qual restaren molts béns llíberos obligats per ella, lo procurador patrimonial, que té obligació de assistir en dita causa per part de dita duquessa, fa part ab dits hòmens de Cambrils y los officials de vostra magestat induexen y soliciten als dits hòmens a llittigar per forsa, y·ls fan pagar per los plets moltes summnes de diners y per medis injusts los destruexen y fan-los comprar censals y exercitant jurisdictió y donant forma al regiment de dita vila. De hont resulten violades, a més de la dita Constitució del rey don Ferrando segon, lo Usatge "Qui violentment" y les Constitucions següents del títol "De violència y restitució de despeses", y les confirmacions que vostra magestat per sa clemència ha fet en les Corts que ha celebrades a sos fidelíssims vassalls de aquest Principat de Cathalunya y han acostumat de fer y ab jurament corroborar los gloriosos //979v// reys predecessors de vostra magestat, los privilegis, gràcias y concessions particulars y generals. Per hont los tres staments de la General Cort de dit Principat suppliquen a vostra magestat sia servit manar y provehir que a dita duquessa sien reparats y reffets los danys de dit secrest y que lo procurador fiscal patrimonial de vostra magestat asistesca a ella en dit plet y no fassa part ab dits vassalls, perquè ella reste de sa part y dita Cort del universal dany de no observar les Constitucions, usos, costums, gràtias y privilegis desagraviada.

Suppliquen per ço y altrament los sobredits particulars y los tres brassos de les presents Corts sia de son real servey manar cassar y revocar tots los sobredits procehiments fets en prejudici y contra los Usatges de Barcelona, Constitucions de Cathalunya, Capítols y Actes de Cort, privilegis, usos y costums del present Principat, reintegrant y satisfent a las personas agraviades y damnificadas ab condigna punició dels culpables, conforme és de justícia y per les Generals Constitucions y per observança de aquelles està ordenat y statuhit.

[Agravis de Damià Puigjaner]

Sacra, cathòlica, real magestat. Damià Puigjaner, mercader, ciutedà de Barcelona, fa particular quexa a vostra magestat del prior don Hernando de Toledo, del temps que fou lloctinent general de Cathalunya y, també, de alguns doctors del Real Concell Criminal de Cathalunya, per quant, havent fermat ab lo dit prior en los anys mil sinch-cents setanta-quatre y mil sinch-cents setanta-sinch ell y //980r// Francesch Cassador sinch assientos per los quals li donaren y pagaren en la ciutat de Barcelona noranta-set mília vuyt-centes sexanta-set lliures, sis sous, moneda de Barcelona, los quals per compte de dit prior havian de cambiar, ab pacte que si los interessos excedessen de dotze per cent lo any fos a càrrech y dany dels dits Cassadors y Puigjaner, y si eren manco fos en utilitat y profit del dit prior, axí que no fos obligat de pagar sinó lo que los dits cambis patirian de interès fins a dotze per cent lo any y no més y obligàs lo prior de pagar principal y interès a fi de nohembre, mil sinch-cents setanta-sinch. Y en dit temps passà los comptes lo dit prior dels primers quatre assientos y pagà los interessos y dos mília vuyt-centes quoranta-sis lliures, tres dinés de dita moneda de Barcelona de la sort principal, segons llargament apar ab deu partides per dit prior girades a vint-y-nou de dit mes de nohembre, mil sinch-cents setanta-sinch, en lo banch de dit Damià Puigjaner, ab les quals atorgue y confesse restar deutor de sort principal per rahó de dits quatre assientos vuytanta-nou mília vint-y-una lliura, sinch sous y nou diners de dita moneda de Barcelona. Y en poder de notari fermà lo dit prior acte de resolutió de comptes a set de janer mil sinch-cents setanta-sis, ab lo qual acte també confessà haver passats los dits comptes de bon acordi y los interessos havian patit dits cambis y lo que ell pagà de dits interessos y que per rahó de dits quatre assientos restave deutor a fi de nohembre, mil sinch-cents setanta-sinch, dites vuytanta nou mília vint-y-una lliuras, sinch sous, nou diners de sort principal, //980v// los quals y los interessos d'ellas prometé pagar conforme als dits quatre assientos. Y lo mateix dia en poder del mateix notari fermà àpocha de sis mília lliures rebudes per ell per lo quint y últim assiento fermat a deset de setembre, mil sinch-cents setanta-sinch. Y, vehent dit Cassador y Puigjaner que havie passat ja deu mesos que hera cayguda la paga y no·ls pagava, determinaren de enviar a vostra magestat y presentar-li memorials, los quals se presentaren y per vostra magestat foren remesos al Suppremo Consell de Aragó, als quals féu resposta lo dit prior y per lo dit Supremo Consell fou feta provisió que constave del deute y que podian dits Cassadors y Puigjaner, en virtut dels dits contractes, fer-lo posar

en presó y executar-li los béns que tenia en Cathalunya y ab subsidiàries los que se li trobassen en Castella y qualsevol altres parts y havie de estar en presó fins a tant que hagués pagat principal, interessos y despeses. Y també fou declarat ab dita provisió que podian fer-lo excomunicar y posar cedulons per los llochs públichs de Barcelona y cessara lo exercissi dels consells reals. Seguís, també, que lo dit prior procurà de fer concert ab Damià Puigjaner per rahó de la part y portió tenia dit Puigganer ab dits sinch assientos y parexent-li que se'n contentaria, se obligà de pagar-li quoranta-y-una mília y sis-centes lliures, segons llargament apar ab la capitulació en poder de Balthezar Puigganer, notari de Barcelona, a denou de janer, mil sinch-cents setanta-set, lo qual acte y concòrdia lo dit Damià Puigganer no volgué fermar per quant no li pagava tot lo que li devia y li //981r// era obligat per rahó de dits sinch assientos. E aprés se seguí que lo dit prior, tenint notícia de la dita provisió feta en lo Suppremo Concell de Aragó y desanganyat del vicecanceller que havie de pagar o concertar-se ab la part y que altrament no podia dexar de enviar a vostra magestat lo billet ab la dita provisió, fermà concòrdia ab Francesch Cassador y Damià Puigjaner per medi del dit Supremo Consell de Aragó a vint-y-quatre de abril, mil sinch-cents setanta-set, lo qual prometé pagar set mília lliures de present y la resta dins de un any, ab interès de dotze per cent l'any per rahó del *lucro cessante*, lo qual corregués fins a tant que realment hagués pagat, y que les pretencions del prior se vessen y determinassen per tres doctors nomenadors per vostra magestat, y que si dins lo temps a ells prefigit no declarassen ho hagués ha declarar lo Supremo Concell de Aragó, no obstant que de paraula prometeren sos agents en Cort que lo prior pagaria conforme als dits sinch assientos y que la dita comissió se feya per donar rahó a vostra magestat. Y passat lo temps de la paga, axí com los devia pagar los mogué plet en Barcelona davant los jutges comissaris, y se féu lo procés, y no·s donà sentència. E los dits Cassadors y Puigganer, desigant cobrar del dit prior enviaren procurador en la cort per a introduhir y finir la dita causa y dona[r] supplications en lo Supremo Concell de Aragó. Y lo prior, trobant-se en cort, parexent-li que vent-se la causa davant jutges desapassionats no tenia bon negoci, procurà ab parer de micer Francesch Puig, del Real Concell de Cathalunya, //981v// que obtingués commissió del Suppremo Consell de Aragó per a la sala del canceller de Cathalunya, a la qual commissió per lo dit procurador de Cassador y Puigener se contradigué per ésser contra moltes Constitucions de Cathalunya. Però, no obstant dita contradictió li fonch concedida y fonch presentada a la dita sala del canceller de Cathalunya. Y com era contra Constitucions, no fonch admesa. E aprés se seguí que lo dit prior, tenint de sa mà y voluntat tot lo Concell Criminal sinó hu, introduhí causa en dit Consell Criminal, oposà que los contractes de sobre mentionats eren usuraris y, per las provisions que dit prior se feye, féu posar en la presó de Barcelona al dit Damià Puigganer ab intent que ab aquest medi lo faria venir al concert que dit prior desigerie, y per assò posà en la més àspera presó de totes de la ciutat, que fou en la torra Gonguera, en la qual no acostumen de tenir sinó hòmens facinarosos y per casos atroces, procurant ab aquest medi y altres que lo dit prior tingué, que lo dit Puiggener rompés y faltàs de son crèdit ab pensament que si dit Puiggener faltave tindria lo dit prior aparell de no pagar lo que devia al

dit Puigjaner. E com dit Puigjaner tingués banch, tingué dit prior pensament que los creadors de dit Puigganer se amotinarien, que estant en la presó tant estret com lo tenia, sens poder parlar ab ningú y sens poder pendre billets seus ab aquestes vexations y moltes maltractes pensà dit prior exir ab son intent. E també se pot dir que tenia pensament de fer morir en presó a //982r// dit Puigganer, com sie ver que estave molt execós y mal que ab poca occasió se havia de morir.

Y lo mateix que féu a dit Puigganer féu també ab Francesch Cassador. Los quals, vehent tan gran tirania, y que del civil los feye criminal, y que havent-se de tractar la causa en lo Suppremo Consell de Aragó, conforme a la capitulació fermada en Madrit a vint-y-quatre de abril, mil sinch-cents setanta-set, ab interventió del dit Suppremo Consell, la aportave davant de si mateix, y el dit Real Consell y molts d'ells eren estats provehits en dit consell ab son medi y relació, y micer Puig, ja des del primer memorial se donà a vostra magestat y aprés en la causa davant los commissaris de vostra magestat, ere estat sempre advocat del prior y havie ordenat totes les supplications y articles y tot lo que més se havie fet en dita causa, presentaren memorial a vostra magestat deduhint los agravis y vexations los feye lo prior en dita causa, y que no era just que fos jutge y part, y supplicant a vostra magestat fos servit de assumir esta causa en lo Suppremo Consell de Aragó. Y vostra magestat, sens demanar-ho dits Cassadors y Puigganer, manà despatxar exemptió en favor de dits Cassador y Puigjaner y Pere Cassador, exemint-los de la jurisdictió del prior y del Real Consell Criminal y nomena·ls en jutges a micer Miquel Cordelles y a micer Francesch Sala, doctors de la Real Audiència Civil, com apar ab dos cèdulas de vostra magestat despatxades a sinch de dezembre, mil sinch-cents setanta-vuyt, les quals foren presentades al dit prior. Y lo fruyt que feren fonch que, estant dits Cassador y Puiggener en la casa nova //982v// feta per los deputats, que és bon aposiento y, essent sobre les fèries de Nadal que se acostumen de traure los presos a manlleuta per honrra de les festes, los féu traure de dita casa y posar a la Gonguera ahont passaren totes les fèries, y aprés, instant y supplicant que·ls tragués de la presó, féu lo consell provisió que isquessen ab dos mília lliures de manlleuta, prestada també cautió *de judicato solvendo,* lo que ere contra tota rahó y justícia que lo creedor hagués de prestar cautió a son debitor, com ho era també que lo debitor obligat en persona y béns ab scriptura de terç fes posar en presó a sos creadors ahont los tingué molts mesos. Y no obstant que la dita causa se havia de veure y determinar en lo Supremo Consell de Aragó en virtut de la dita capitulació fermada en Madrit a vint-y-quatre de abril, mil sinch-cents setanta-set. Y no obstant la dita exempció de vostra magestat, proseguia dit prior la dita causa criminalment en lo dit Real Consell Criminal devant de si mateix, y que tots los del dit Conçell Criminal sinó hu li eren advocats, y feya los procehiments y provisió de manera los volia lo prior y que, essent los dits Cassador y Puigganer hòmens vells de més de sexanta anys, los tenia en estreta presó, tractant-se de negoci que no·y podia haver pena corporal, y que aprés ab concòrdia feta a gust del prior pagà a dit Puigganer sis mília sinch-centes lliures y en dita presó tingué molts mesos al dit Puiggener[390].

390. *A continuació, ratllat,* sis mília.

E quant li aparegué per estar malalt lo tragué arrestat en sa casa, y estant allí alguns dies, volgué lo dit prior que lo dit Puigganer se //983r// concertàs ab ell, lo qual ab molta molèstia de sos parents y amichs, estant malalt y no sens perill perquè no hagués de tornar en presó y passar los treballs que havie passat y per no morir en presó, se contentà, com ha forsat, dexar les differències sues y les del prior en poder de dit micer Francesch Puig, doctor del Real Consell Criminal, lo qual volgué que, ans de totes coses, que lo dit Puigianer li fes una pòlissa fermada de sa mà que estaria a tot lo que lo dit miçer Puig judicaria, tant en lo for interior com en lo exterior. Volent lo dit Puigganer clarícia del prior per a que agués de estar al que dit Puig judicaria, li fou respost que una persona il·lustre com lo prior no havia de fer scriptura, sinó que havie de estar a la sua sola y simple paraula, e que si dit Puigganer no se acontentava de estar a la paraula del prior que·l tornassen en la presó. E per temor de morir-se se acontentà de estar a la paraula del dit prior per lo judici que dit Puig faria, lo qual determinà sobre dit fet que lo prior pagàs al dit Puigganer a rahó vuyt per cent l'any del temps havie tingut diners del dit Puigganer, los rédditos dels quals diners a dita rahó puiaren deu mília lliures o serca, de les quals dit Puigganer per no poder fer altre se acontentà li fossen pagades. E lo dit prior, fent mala fe y faltant a sa paraula, no volgué pagar les dites deu mília lliures, ans bé digué que dit Puigganer se havie de contentar de sis mília y sinch-centes lliures e, altrament, que·l tornassen a la presó. Y vist assó dit Puigganer per por de morir-se se acontentà de les dites sis mília y sinch-centes lliures //983v// y envià dir al prior que los y pagàs, lo qual prior no las volgué pagar, ans bé respongué que volia dos anys y mig de temps per a pagar les dites sis mília y sinch-centes lliures. E a la fi, lo dit Puigganer, com ha forçat per temor de morir y per lo molt que son crèdit ne valia manco de estar en presó, se acontentà de les dites sis mília y sinch-centes lliures a pagar dins dos anys y mig. Lo qual Puigganer ne féu llevar acte *coram auctenticis personis* que·u feye y se acontentave de la dita paga com ha forsat, per temor de no pèrdrer la vida y per lo molt que son crèdit ne valia manco. La qual extortió, vexatió, tirania y violèntia féu lo dit prior llevant-li més de deu mília lliures. Y per a la adveriguatió de açò basta veure la dita capitulació fermada per lo prior a denou de janer, mil sinch-cents setanta-set, en poder de Balthezar Puigganer, notari de Barcelona, la qual no volgué fermar dit Puigganer perquè li llevave més de tres mília lliures y veure la dita capitulació última fermada a vint-y-dos de abril, mil sinch-cents setanta-nou, de sis mília sinch-centes lliures, que.y ha de differència de la una a l'altre sinch mília sis-centes. Axí que a denou de janer, mil sinch-cents setanta-set, conforme a la dita capitulació, devia lo dit prior a dit Puigganer dotze mília cent lliures, feta la capitulació y lo compte a son plaher y los interessos conforme a la capitulació de Madrit, comptant del dit dia de denou de janer, mil sinch-cents setanta-set fins al dit dia de vint-y-dos de abril, mil sinch-cents setanta-nou serien[391] tres mília dos-centes trenta-dos lliures, que, juntades ab las ditas //984r// dotze mil y cent lliures, serien quinze mil tres-centes sexanta-set y d'estas volgué pagar ab la dita capitulació de vint-y-dos de abril, mil sinch-cents setanta-nou, sis

391. *A continuació, ratllat,* quinze mília tres-centes sexanta-set,

mília sinch-centes lliures y encara volgué dos anys y mig axí de temps. Axí que de la una capitulació a l'altre y ha de differèntia vuyt mília vuyt-centes sexanta-set lliures. Y més y són los interessos de vint-y-dos de abril, mil sinch-cents setanta-nou, fins que ha pagat. Y realment li ha llevat més de dotze mília lliures, sense lo que li llevava ab la dita capitulació primera de denou de janer, mil sinch-cents setanta-set, que són més de tres mília lliures, axí que lo dit prior ha llevat al dit Puiggener més de quinze mília lliures y li ha donats molts grans danys per haver-lo tingut en presó molts mesos contra tota rahó y justícia. Y encara que conste clarament ab lo dit acte fermat per lo prior a set de janer, mil sinch-cents setanta-sis, del què realment havia de pagar al dit Puigganer, però perquè no sie menester molt discurs per veure clarament la justícia del dit Puigganer, exibeix y produeix los dits dos actes de capitulació fermats lo hu a denou de janer, mil sinch-cents setanta-set, per lo prior y lo segon fermat per lo prior y dit Puigganer a vint-y-dos de abril, mil sinch-cents setanta-nou y l'acte fermat per dit Damià Puiggener com per redemir sa vexatió se concertaria ab lo prior. Y com estos agravis, oppressions y vexations sien dignes de exemplar càstich per ésser los primers que en Cathalunya se són fetes per lo virey y Real Consell Criminal.

Supplica per ço a vostra magestat lo dit Damià Puigganer y los //984v// tres brassos de la present Cort sie de son real consell per remor y reparo de aquest públich agravi manar entendre particularment qui són estats los culpables y que aquells sien punits y castigats ab gran rigor, conforme a l'atrocitat del cas, y que lo dit Damià Puigganer sie pagat del que lo dit prior, conforme als dits sinch assientos li és debitor, y sie reintegrat dels danys e iniúries li són estats fets, y sie exemplar en lo sdevenidor perquè ningun virrey ni doctors del Real Consell se atrevescan a semblants coses. Y per quant lo dit Damià Puigganer té per sospectes a micer Miquel Terça, a micer Miquel Joan Quintana, regents en lo Suppremo Consell de Aragó, y a micer Martí Joan Franqueza, del Real Consell Criminal de Cathalunya y advocat fiscal, y a micer don Luís de Peguera, del dit consell, y micer Francesch Puig, de la Real Audièntia Civil de Cathalunya[392], cunyat del dit reverent Terça y oncle de la muller de dit micer Franqueza, per les causes que·s deduhiran, supplican, també, a vostra magestat sie de son real servey manar que los dits no intrevinguen en los negocis y fets del dit Damià Puigganer.

Agravis de Pere Casssador ab sis memorials.

Primer memorial, de la persecutió feta per lo prior don Hernando de Toledo, lloctinent general, y per alguns doctors del Real Consell Criminal contra Pere y Francesch Cassadors, germans, la qual durà des del principi de nohembre, mil sinch-cents setanta-sis fins a tretze de nohembre, mil sinch-cents vuytanta-hu.

985r//Segon memorial, dels agravis fets per lo dit prior y doctors del Real Consell Criminal contra los dits per rahó de la causa dels contractes.

Tercer memorial, dels agravis fets per lo Suppremo Conçell de Aragó a dits Pere y Francesch Cassador.

392. *A continuació, ratllat,* y advocat fiscal,

Quart memorial, dels agravis fets a Pere Cassador per rahó de la visita feta per Francisco de Salablancha.

Quint memorial, del agravi fet al quòndam Francesch Cassador per sa magestat per rahó de uns breviaris.

Sisè memorial, del deute del quòndam don Agustin de Gualbes.

Sacra, cathòlica, real magestat. Pere Cassador, cavaller, en Barcelona populat, en nom propri y com a hereu del quòndam Francesch Cassador, son germà, se quexa a vostra magestat del prior don Hernando de Toledo, virrey que fou de Cathalunya y del Real Consell Criminal, que en emulatió de la embaxada que dit Pere Cassador féu a vostra magestat en principi de octubre, mil sinch-cents setanta-sis, per la ciutat de Barcelona per agravis fets per lo dit prior a dita ciutat, sabent lo prior que fonch extret dit Cassador per embaxador per lo Consell de Cent Jurats de la bossa de conceller en cap, y aprés de la extractió fonch votat per scrutini per lo dit consell si anirie o no, y sabent també que dit Cassador fonch pregat y casi forsat de acceptar dit càrrech y en dita embaxada no féu més del que li fonch donat en les instructions, les quals li envià la dita ciutat aprés de sa partida y los rebé essent ja arribat en Madrid, per ahont partí a quatre de octubre, mil sinch-cents setanta-sis y las instructions se feren //985v// a onze del dit mes de octubre. Y ja en lo mes de nohembre següent lo dit prior féu fer una enquesta a Francesch Cassador, i·l féu posar en presó ahont stigué de nou mesos poch més o manco. La qual enquesta dos mesos abans era estada repel·lida per lo dit Real Consell. Y no solament lo féu patir en presó per dit temps, però li causà notablíssims danys, essent dita causa merament civil y introduhida en lo Consolat de Mar de la dita ciutat de Barcelona per la part instant, y alguns dels qui tenian interès en dit negoci se aportaren de dita causa criminal y fermaren compromís ab dit Cassador, y se donà sentèntia en favor de dits Cassador absolent-lo de dita demanda. Y fonch emologada per las dos parts; axí que no solament no era ni podia ésser causa criminal, però ni en lo civil tenian justítia los qui feren instància en lo criminal. Y per redimir tanta vexatió, fonch forçat dit Cassador de concertar-se ab la part. Y com fer del civil criminal no solament sie injustítia, però se fasse contra las Constitutions, privilegis generals y particulars y altres drets de Cathalunya, supplica a vostra magestat lo dit Pere Cassador en dit nom lo mane desagraviar y castigar los culpables.

Ítem, se quexa lo dit Pere Cassador del dit don Hernando de Toledo, llavors virrey de Cathalunya y del Real Concell Criminal, que per lo mateix respecte dins poch dies aprés que fonch tornat de la cort de dita embaxada féu fer una enquesta a Pere Cassador, y, tenint-ne notítia, fonch forsat de daxar sa casa y retirar-se en un monestir, y lo mateix dia foren officials en sa casa y en la //986r// de Francesch Cassador, son germà, per a portar-se'n totes llurs scriptures, com las prengueren, y estigué retirat des de setze de agost, mil sinch-cents setanta-set, fins a setze de maig, mil sinch-cents setanta-nou, que·l féu traure de la iglésia de Sanct Just, intentant que volian matar a ell y a micer Franqueza, en la qual enquesta se feren grans agravis a dits Pere y Francesch Cassador. Supplique a vostra magestat lo mane desagraviar y castigar los culpables.

Ítem, se quexa lo dit Pere Cassador que per una causa que lo dit virey féu moure voluntariàment y sens causa en lo Consell Criminal a Pere de Rovirola, al qual causà

molts danys, y essent exit de presó dit Rovirola a manlleuta de mil lliures, y ferenli fermansa Monserrat Casamitjana y Pere Cassador. Y per no tornar en presó, vehent tan gran oppressió, fonch forsat per redimir vexatió consertar-se ab la part a la qual no ere en res obligat, y no·s curà de fer cancel·lar dita manlleuta, que si.u hagués demanat la·y hagueren cancel·lada, y aprés seguís lo rompiment de dit Rovirola y lo thesorer requerí las fermansas y pagaren dites mil lliures, de les quals ne pagà dit Pere Cassador sinch-centes, les quals demana li sien restituhides, attès que no foren requirides les fermançes per lo mateix cas que havien feta la obligació, y attès que dits Cassador y Casamitjana no entengueren obligar-se per dit Pere de Rovirola, sinó per aquella causa tant solament, com sie axí de justítia.

Ítem, se quexa lo dit Pere Cassador en nom seu propi, //986v// y com ha hereu del dit son germà, del dit prior don Hernando, llavors virey y Real Consell, que per a cumplir lo prior sa paraula que *"su poder sería poco o él quitaría la hazienda, vida y honrra"* a Pere Cassador y Francesch Cassador, y per a fer la causa dels contractes a son plaher y sens que la part pogués fer-li contrari, llevant-los per esta via la deffensa, contra tot dret inventà ab ajuda y medi de alguns del Real Consell y de altres que dits Cassadors volian matar a ell y a micer Franqueza, advocat fiscal y del dit Real Consell, y[393] per fer-los assessinos, que donave quatre mil ducats per matar lo virey y dos mília lliures per matar a micer Franqueza, y ab un sol testimoni, lo més infame y vil se pogués trobar en Barcelona y tal (que Alonso de Ormassa, camarer del prior, y algú del Real Consell conexian sa muller, ab sabuda y consentiment del marit), tragueren de la iglésia a Pere Cassador, que Francesch Cassador ja·l tenian en la Gonguera per la causa dels contractes y no fou menester posar-lo-y ni estrènyer-lo més. Y fonch la captura ab grandíssim avalot y demonstratió que no·y faltà official de Barcelona fins al governador de Cathalunya y son fill. Y no fou dit Pere Cassador dins la presó que se publicà una crida per part de la règia cort offerint dos mília lliures a qui descubriria dit cas. Y dit Cassador, estant encara dins la mateixa iglésia de Sanct Just donà al governador una lletra que lo die abans de matí li havien dada en sa casa sens peu, avisant-lo del que un testimoni //987r// havie testificat y que fugís y no refiàs de la iglésia, sinó que isqués de Cathalunya. Y volgué dit Cassador que entenguessen no era volgut fugir, y dita lletra feren posar en procés y feren grans diligències. Y tingueren molts dies en la presó una vella dona de servey de dit Cassador, que si pensa morir no per més de què havia presa la lletra, essent molt cert que ningú si no lo mateix testimoni fals o lo relador de dita causa, qui era micer Puig, o lo seu notari, la podia haver feta, y ab ells se havia de fer la diligència y no ab la dona qui prengué la lletra en casa de dit Cassador, ni ab lo mosso a qui dita dona donà la lletra per portar-la a Pere Cassador, y ja que·ls prenguessen la depositió no·ls havien de tenir en presó, com los y tingueren molts dies fins que per malaltia los tragueren de presó en la qual morí lo dit mosso.

Y és-se averiguat que lo mateix testimoni fals la féu scriurer a un nebot seu per orde del prior, y la féu donar perquè haguera volgut lo prior que Pere Cassador fos fugit, y axí ho cregué, y per a son intent li era molt a propòsit perquè haguera feta la causa dels contractes en absèntia de dit Cassador a tot son plaher y haguera fetas

393. *A continuació, ratllat,* de altres que.

grans vexations a Francesch Cassador al qual tenia en la presó. Y en la presó los tingueren ab guardas de sis porters y un aguazil a despeses de dits Cassadors, y de sis alabarders a despeses de vostra magestat y foren pagats dits alabarders de una compositió. Y sempre los tingueren separats. Y, havent scrit vostra magestat los llevassen les guardes y·ls tinguessen junts en una instància, no paregué al prior y consell, ans bé los //987v// posaren a Pere Cassador en una torre novament obrada, que entrar en ella era entrar en un forn de cals y, essent en lo ivern, no consentí lo virey y Real Consell y posàs stores ni tapiceria, y cregueren no·y havie de viure un mes per ser obra nova. Y a Francesch Cassador posaren en la Gonguera y aqueix fruyt tragueren de la lletra de vostra magestat. Y no consentiren los portassen a menjar de ses cases, sinó que·l donàs lo scarceller, que era meniar de galera y ab gran pensament de matzines per veure tan gran passió. No·ls permeteren parlassen a ningú, ni scriguessen. De nits, al millor del dormir, los entraven les guardes a regonèxer. Y feren moltes estranyeses, may usades en la presó ab los majors facinerosos; perquè és lo ús y pràtiga de la presó que no tenen los presos sols sinó, abans de pendre·ls la depositió, y en haver deposat, los dexen estar en companyia de altres y parlar y scriure líberament a qui volen, però aquexa regla comuna tingué exceptió ab dits Cassadors, axí estant lo prior en Cathalunya, com aprés de seu en Castella, perquè esta causa de Cassador se degué reservar per assí lo prior, pus se veu que lo governador y lo compte de Aytona, qui succehí en virrey, dexaren fer a micer Puig lo que lo prior li scrivia, com consta ab ses lletres per al dit micer Puig. Y estant per a partir, mudà de carceller y posà.y a Sentinyà, verguer del canceller, y tantost lo'n tragué esent ja en Castella per haver entès no·ls tenia tan apretats com els volia, y posà en son lloch a Joan Mas, gran amich de micer Puig, lo qual los tingué més apretats del que estaven //988r// lo primer dia de la captura per contentar lo prior, lo qual pretenia fer-los acabar la vida allí ab malstractes, regonexian-los sovint llurs personas y instàntias ahont staven y los llits per veure si trobarian alguns billets. Y no solament cruciaven a ells, però a tots los presos a causa d'ells, perquè dits Cassadors y los qui·ls guardaven ocupaven la mitat de la presó y lo terrat, que és la pessa que en la presó y ha de algun recreo a causa de la vista que té y aquexa servia per a les guardes de dits Cassadors. Y foren tants y tant excessisus y duren tant los maltractes que acabaren la vida a Francesch Cassador y, estant malalt y essent públich que los dos testimonis falsos s'eren ia retratats, se feren diligències per part de dits Cassadors perquè·l dexasen morir en sa casa, offerint fermanses per dos-cent mil ducats y no·s pugué obtenir, cosa cruel y inhumana, y axí morí dins la Gonguera, com un màrtir, hu dels bons y pacífichs cavallers de Cathalunya, que no·s fora fet en Barberia. Y ha permès Déu que restàs per miracle Pere Cassador, per a demanar justítia de tants y tan grans agravis y oppressions. En Barcelona y en tota Cathalunya y fora d'ella se tingué del primer dia per gran falcedat y per inventió y maquina del prior, y paregué molt mala que ab un sol testimoni, tan vil y infame y tan conegut per lo Real Consell y per tots los de Barcelona, se hagués procehit a captura de dos cavallers en cars que tocave a la auctoritat de vostra magestat y resultave infàmia a tota Cathalunya, com clarament se mostrà ab lo sentiment ne feren la ciutat de Barcelona y los deputats de Cathalunya.

988v// La ciutat de Barcelona, dilluns a devuyt de maig, mil sinch-cents setantanou, que fonch dos dias aprés de la captura de Pere Cassador, iuntà Consell de Cent,

com acostume en negocis graves, lo qual féu delliberatió que los consellers ab prò-mens anassen al virey de part de aquell consell, que representa la ciutat, suplicant-lo fos servit que en aquest negoci se entengués ab tota aquella solicitut y cuydado qual la qualitat del negoci requeria, fahent totes les diligències possibles, y fer instància y lo que més havant convingués per part de la ciutat perquè los culpables, si alguns se'n trobassen, puguessen ser punits y castigats. Y que·s procuràs y·s donàs orde que los qui havien testificat ja en la informatió que de dit cas se here rebuda y estiguessen en segur, de manera que sempre que fos menester se poguessen trobar y castigar si seran estats delinqüents, e que se enviàs a vostra magestat a la posta ab tota diligència una persona de auctoritat y confiansa, la qual per part de la ciutat donàs cumplida rahó a vostra magestat del què passava perquè entengués lo descàr-rech y limpiesa de dita ciutat en dit negoci. E més, que fos feta una crida prometent ab aquella dos mília lliures ad aquell qui descubriria la veritat y daria prova con-cluent de dit cas, axí[394] en offensa com en deffensa, per a que la ciutat restàs immu-ne y descarregada de la infàmia de dit cas. La embaxada se féu al virrey y se féu extractió de mossèn Miquel Bastida per embaxador a vostra magestat y la crida se publicà lo endemà, a denou de dit mes de maig.

989r// Lo mateix dia los deputats de Cathalunya juntaren devuyt persones dels tres staments y tots tractaren maduradament sobre la dita pretesa maquinatió en la forma següent, ab tan gran sentiment y demostratió de pesar com se deu y·s pot pen-sar de tants fidelíssims vassalls de sa magestat. Entengueren que, encara que·ls para-gués impossible ésser vera dita pretesa machinatió, no·s podia dexar de fer moltes diligències per a entendre la veritat del que serca aquella havia passat y, encara que per desgràcia fos vera, no·s podia dexar de solicitar y procurar lo càstich de delicte tant impensat. E axí, les dites persones, havent quiscuna d'ellas votat y dit son parer, parlant emperò los qui són ecclesiàstichs ab la protestatió que de dret los és perme-sa per no incidir en irregularitat, aconsellaren a ses senyories que en aquesta mate-xa hora que heren serca les dotze de migdia anassen ab solempne embaxada al excel·lentíssimo senyor loctinent general, y per part del General, que representa tot lo Principat, refferissen a sa excel·lència lo gran pesar que tot lo Principat té y lo sen-timent que fa del que ab dita crida és publicat y que se hage tingut ocasió, per míni-ma e indirecta que sie de haver-se de fer dita crida, y supplicassen a sa excel·lència sie servit manar entendre molt bé la veritat de tant perniciosa machinatió perquè sie castigada y manar tenir en segur y molt ben guardats los testimonis qui han testifi-cat e informat a sa excel·lència y a la règia cort de tal cas, per la crehensa que·s té de ésser temeraris y falsos a fi que, essent tals com se creu que ho seran, //989v// fossen també condignament castigats de tant mala infàmia que a tota aquesta terra han imposada. Y per tot fessen llargues offertes a sa excel·lència de valer y servir per part del General y del Principat a sa excel·lència y son Real Consell en tot lo que per llurs officis de diputats fos possible. Estas són las mateixas paraules del dietari de la Deputatió.

La embaxada se féu lo mateix die serca la una hora aprés migdia y, diu lo dieta-ri, que sa excel·lència, responent a dita embaxada ab demostratió de tenir gran con-

394. *A continuació, ratllat,* que.

tento de las offertas y compliments dels senyors diputats, digué en effecte a ses senyories que *"bien cierta y notoria era la fidelidad"* de aquest Principat y que no li pesave lo que era fet per lo respecte de sa persona, la qual moltes vegades havie posada en perill per servey de sa magestat, sinó per trobar-se en lo càrrech de lloctinent general y representar la persona de sa magestat, per ésser estat justament per lo qual se havia atrevit, lo que ha donat occasió a la crida y de posar lo Principat en aquest sentiment, y que agrayia les offertas, y si los senyors volian saber algunes particularitats del que en dit cas se havie trobat, encara que fossen molt públiques y notòries, les manaria donar a ses senyories.

Lo mateix dia enviaren los diputats llur assessor al Real Consell una supplicatió offerint lo mateix que de paraula havien dit al virrey. Y més, los dix que los deputats tenien pensament de fer una crida offerint premi a qui descubriria la veritat de dit fet. Ylo regent Vilana, de part de tot lo Consell, //990r// respongué a dit assessor ab molts agrayments, y que, quant a la crida, o tractarien entre ells y que lo endemà tornàs allí o fos en casa de micer Ferreró per la resposta. E lo matex dia tornà la resposta a diputats lo assessor, y determinaren se ordenàs y publicàs una crida prometent donar quatre mília lliures a qui descubrís lo dit cas, sols no fos lo principal, prometent donar també la matexa quantitat a qualsevol persona qui ab veritat primer descubriria y donaria[395] plenas y llegíttimas provas de què dita acusatió y denuntiatió és falsament inventada y que los testimonis fins avuy en la règia cort aserca dit cas ministrats y per havant ministradors àn deposat fals contra veritat. E a vint de dit mes de maig per manament de dits deputats anà Pere Joan Ortolà, aiudant ordinari de la scrivania major, a mostrar al Real Consell Criminal la dita crida, y li fou dit que la dexàs y que digués a diputats enviassen a las dues oras lo assessor que tenian que tractar ab ell sobre dit negoci. Y axí lo·y embiaren. Y lo regent Vilana, en presèntia de tot lo Consell, li havie dit que la última part de dita crida en la qual se oferia premi als qui donarian plenas y llegítimas[396] provas en cas fos falsa la denunciatió y acusatió contra los qui pretenian ésser culpables, y axí mateix per als qui donarian plenas provas que los testimonis, axí ministrats com ministradors, en la règia cort no haurian dit veritat, avie paregut al Real Consell se'n havie de llevar, y que alguns de dit Real Consell també li digueren que los deputats no feyen bé //990v// en prometre premi en tal cas y que no·s podia igualar la deffensa ab la offensa, com serie si·s publicava dita crida com estava ordenada. Al que dit assessor los respongué que los deputats no entenien fer offensa ni deffensa a ningú, pus no tocave a llur iurisdictió en dit cas castigar los culpables, y que tenian sols respecte a que·s sabés la veritat de cars tant detestable y tan preiudicial a la auctoritat de sa magestat y fidelitat dels poblats en aquest Principat; los paria que estave molt bé ací, pus per axò no·s feye preiudici en res, ans bé ere principal ocasió per a que·s sabés particularment y ab molta certitut la veritat del què havie passat en dit negoci. Y axí, aprés de haver tractat y parlat molt, li tornà a dir dit regent que los deputats no fessen publicar dita crida, sinó que llavassen lo que ans li havie dit. Ydit assessor tornà resposta als deputats, los quals perquè no se impedís ab contencions son bon intent determinaren que dita crida se

395. *A continuació, repetit,* y donaria.
396. *A continuació, ratllat,* informations.

ordenàs, prometent las quatre mília lliures a qui ab veritat denuntiaria, descubriria y donaria plenas y llegíttimas provas a la règia cort de la veritat de dit fet, conforme se contenia en la del·liberatió feta dit dia en llur concistori.

E dits deputats, encontinent, manaren a llur assessor que tornàs ab dita crida novament ordenada al Real Consell. E tornat que fou, refferí a dits deputats com havie mostrat dita crida novament ordenada al regent Vilana y Real Consell, los quals, aprés de haver tractat entre ells, lo havien fet tornar, entrant allà hont estaven juntats, y que lo dit regent Vilana, //991r// de part del Consell, li havie dit què era lo que los diputats havien del·liberat en la del·liberatió, que estave cotada dita crida. Al que respongué dit assessor que de donar un mateix premi, axí als que descubririan los culpables, com als que descubririan ésser falsa dita acusatió. Y que dit regent Vilana li digué que de la matexa manera los offenian las ditas paraulas perquè tothom volria saber què contenia la dita delliberatió, pus en la crida se feye mentió d'ella. Al que li respongué dit assessor que los deputats avian determinat allò y que tenia per cert que en la matexa hora en ser ell tornat en consistori la manarian publicar. Al que respongué dit regent que no tocave a la jurisdictió de deputats fer dita crida. Y que li respongué dit assessor que hera veritat que a la jurisdictió de depputats no tocave entremetre's de dit cas ni offerir premi per ell, però que per ésser un cas raro y ha hont se atrevessave la auctoritat de sa magestat y bon renom de tant faels vassalls com són los de aquest Principat, havien acordat de aiudar a què se entengués la veritat ab aquest medi, com en altres coses de gran importàntia here acostumat fer, y que fessen a ssaber als senyors deputats lo que voldrian aserca dit negoci. E los diputats, oïda dita relació, acordaren se sobresegués en la publicatió de dita crida. E a vint-y-hu de dit, lo dit assessor refferí a deputats que lo regent Vilana y Real Consell Criminal l'avian enviat a demanar; y, essent en lo Consell li havien dit digués a deputats y·ls aconsellàs que fessen llisament dita //991v// crida, sens posar-hi cosa alguna de dita delliberació, sinó dir que darian dit premi als qui descubririan la veritat de dit fet. Y que, aprés de moltes rèpliques y respostes, los havia dit dit assessor que rezelavan no fos més danyós al Real Consell que se entengués públicament, com se entenia, que fes contrari que diputats no podian fer dita crida, ni tocave a sa jurisdictió, pus no la feyen de la manera que volie dit Real Consell y, lo que pitjor era, que·s deye públicament que lo contrari se feye perquè volia no·s prometés premi als qui en cas fos falcedat descubrissen aquella, y que dit regent li havie respost, atrevessant-se també alguns del Real Consell, que llur determinatió hera que dita crida no·s fes sinó de la manera que ells (com era estat ja refferit) volian. E dits deputats per no entrar en contencions dexaren de fer dita crida.

E tot lo que à dit de la ciutat de Barcelona y de deputats té ab actes auctèntichs dit Cassador.

De que esta falcedat sie estada inventió y trassa del prior consta per les coses següents:

Primo, perquè al temps de la captura de Pere Cassador havia més de dos anys y mig que lo prior entenia y procurava de vexar y molestar a dits Cassadors per medi del Real Consell Criminal ab las causas de micer Puigventós y Granollachs y de Rafel Aymerich, que tot hera maquina del prior y també ab la dels contractes sua pròpria ab las quals los donà notables danys y desatents.

Secundo, per moltes menasses avie fetes diverses //992r// voltes en presèntia y absèntia del Real Consell Criminal dient que *"su poder sería poco o que les quitaría la hazienda, vida y honrra y que tenía por una bestia al que no se vengava"*.

Tercio, que Ormassa, camarer del prior, segons fama pública, tenia amistat ab la muller de Utrolis, testimoni fals, y així fou fàcil de conduyr-lo al que volgué lo prior y entengué tothom que no se havian de fiar dels Cassadors.

Quarto, que lo dit Utrolis era home infame y vil, desreputat de belitre y no per effecte ningú.

Quinto, que, essent supplicat ab molta instàntia per los consellers de la ciutat de Barcelona y per los deputats, com consta per llurs delliberacions, que fes posar en presó los testimonis perquè millor se pogués saber la veritat, no ho volgué fer.

Sexto, que no permeté que los diputats fessen publicar la crida de quatre mil lliures per descobrir esta falcedat y així se digué públicament en Barcelona, que no volia saber la veritat, que si la volguera saber no solament no haguera destorbat, però ho haguera procurat. Y no·s contentà de això, però scrigué a vostra magestat y persuadí al Supremo Consell de Aragó que convenia que no fes dita crida.

Septimo, que estant de partida per a la cort se li donaren supplications per part de la ciutat de Barcelona y altres, també per part de Cassadors, que fes posar en presó a Miquel Utrolis y Pedro Ruís fins que la causa de Cassadors fos feta, offerint de pagar la despesa a testimonis y no ho permeté. Y així //992v// lo Real Consell féu provisió a dites supplications *pro nunch supplicata non procedere* y aprés se donaren requestas al regent y Real Consell per lo mateix effecte y no·y bastà res, constant clarament per lo mateix procés de llur falsedat. Y lo intent del prior y del regent y Real Consell era solament de cruciar a Cassadors perquè acabassen la vida en presó, perquè no·s parlàs més d'estes causes.

Octavo, que de la manera testificà Miquel Utrolis devia lo prior fer-lo penjar promptament perquè estave provat lo cas, pus que l'avia atorgat y no tenia que averiguar lo prior quant al dit Utrolis, pus ell ho atorgava y no havie promès res la règia cort a dit Utrolis perquè descubrís lo cas, avent-ne tingut notítia la règia cort, no per ell, sinó per alguns a qui lo dit Utrolis ho havie publicat, que Utrolis ho dix a Berthomeu Mas y lo dit Mas a Jaume Joan Franqueza y dit Franquesa al regent Terça y dit Terça al prior. Axí que no tenia que fer més lo prior de fer posar en presó a Utrolis y exigida la depositió peniar-lo

Nono, per lo gran avalot y freteria que féu lo prior de aquest cas, així en la captura de Pere Cassador com en tot lo demés, fent guardar son palàtio de nits, no solament per los alabarders que són de la guarda de sa persona, però per los soldats de la dressana, essent públich en Barcelona que los més vespres exia de nits sol ab Ormaça, son camarer, sens altre companyia y tornave en casa passada miga nit.

Decimo, que lo prior, abans de sa partida per a Castella, //993// féu remissió a fra Aguazil, del orde de Sanct Domingo, condempnat per lo breu a galera y féu-li dita remissió no per més de què havie entrevingut en esta trassa y falcedat, com consta ab los descàrrechs.

Undecimo, que se'n portà a la cort en sa companyia a Pedro Ruiz, que ere l'altre testimoni fals y·l tingué molt temps en lo priorat.

Duodecimo, tantost lo seguí Miquel Utrolis, lo qual anà a la cort perquè lo prior li donàs diners y donàs orde com Miquel Pertuza, cosí de dit Utrolis, que també era testimoni fals, fos tret de la presó per la promesa a ell feta per part del prior perquè testificàs contra Cassador.

Decimo tercio, féu donar diners en cort a Utrolis y·l entretingué allí a ell y a Barthomeu Mas, qui havie descubert lo cas al regent Terça, y féu que donaren súpplica a sa magestat contra Cassadors y contra la ciutat de Barcelona. Y és indubitat no hagueren atrevit si no tinguessen tan bon costat y fe y feyen fer lo prior per llevar la fama pública d'esta falcedat y perquè en aquell temps era en Cort lo embaxador de la ciutat de Barcelona tramès per aquest cas.

Decimo quarto, ninguna obligació tenia lo prior a Utrolis per a fer-li la despesa ni donar-li res, pus ell no li havie descubert lo cars, com dit és.

Decimo quinto, determinà de enviar-lo a Milà per traure'l de Espanya y traure'l de llengua perquè no·s rectractàs. Y és indubitat que si no fóra testimoni fals y persuadit per lo prior no se'n fóra curat, //993v// que lo dit Cassador en deffensa ha donat sinquanta-set testimonis y no se's curat més d'ells ni pensa restar-los en obligació, pus què deyen la veritat, a la qual tothom és obligat y forsat.

Decimo sexto, per la testificatió y descàrrech de Francesch Sibil·la, en presèntia del regent y Consell Real, aprés de esser-li intimada la sentèntia de mort y ésser tormentat, lo qual diu en sa testificatió que Miquel Pertuza havie testificat falsament perquè lo prior li havie promès llibertat, ço és, traure'l de la presó, y que en dita falcedat havien entrevingut lo prior y Sebastià Costa, son secretari, y que, pus la conscièntia no·l remordia de nomenar altres, no·ls nomenarie. Axí que n'i havie de altres. Y fou persuadit per son confessor y per son advocat, ab gran negociació que en assò féu lo regent y Real Consell, com conste per les moltes testifications prengueren abans de pendre la del dit Sibil·la ab gran avalot, com feyen totes les coses d'esta causa. Y de la testificatió de Sibil·la no·s sentí res fins que se publicà la enquesta a Pere Cassador, que no·s pugué scusar, però no sols no afluxaren de presons a Pere Cassador, però lo estrangueren més y feren que dit Sibil·la no nomenàs a micer Puig ni a micer Osset, per ésser doctors del Real Consell, havent-los nomenats dos dies abans, estant dins la Gonguera, com està provat en procés.

Decimo septimo, que lo dit Cassador ab los sinquanta-set testimonis ha donat en sa defensa té provat planament la falcedat de dits testimonis y casi los demés //994r//parlen de Miquel Utrolis y Miquel Pertuza y Pedro Ruiz.

Decimo octavo, Pere Cassador en sa vida havia parlat a Miquel Utrolis y diu dit Utrolis en los acaraments que li havie parlat dos voltes, la una en la plassa del Rey, quan diu li digué que matàs lo virrey y a micer Franqueza y l'altre aprés en la sglésia de Sanct Just. Y està provat en procés ésser falcedat. Beueren a Utrolis en la iglésia y devant la iglésia, però veren que no pujà dalt en lo cor de dita iglésia ahont estave Pere Cassador. Y ell ho deposà perquè lo.y havien dit los trassedors d'esta falcedat y ell no atreví de fer-ho y dix-los y deposà que ho havie fet.

Decimo nono, Miquel Utrolis volgué parlar en cort en lo mes de mars, mil sinchcents vuytanta, ab lo ardiacha Copons, inquisidor de Cevilla y li descobrí la falcedat y los trassadors, inventors d'ella. Y lo dit ardiacha Copons li dix que la.y donàs en scrits perquè'u pogués enviar a Barcelona. Y axí ho féu scriure a un minyó y ho

fermà de sa mà y ho aportà al dit Copons. Y en companyia de dit Copons estave lo baró de la Llacuna, y los dos lo exortaren molt a què miràs lo que deye y ell estigué y perseverà y comptà totes les particularitats y determinaren vingués a Tamarit de Llitera a fer son descàrrech devant la justítia de Tamarit. Y axí ho féu y ab dit descàrrech diu moltes particularitats, com llargament apar per ell, que fonch fermat a dos de abril, mil sinch-cents vuytanta y lliurà //994v// dit Utrolis còpia del memorial que ell y Barthomeu Mas presentaren a sa magestat, lo qual, diu, ordenà un regent del Supremo Consell de Aragó y l'escrigué lo secretari del prior y que Barthomeu Mas no volia que la·y nomenassen en dit memorial y lo regent ho volgué, dient que axí convenia. Y també lliurà la original remissió y perdó li havie donat lo prior ab ferma de miçer Puig com ha advocat fiscal y una lletra del prior per a Milà per a què son tinent li donàs una plassa de home d'armes de la companyia del prior y de official, quant vacàs, per ser més acomodat y avantajat. Y donà també altra lletra del secretari del prior en recomendatió del dit Utrolis. Y, aprés del que més li recordà, féu altre descàrrech en Barcelona, en lo monestir de Jesús, a vint-y-sis de dit mes de maig y aprés altre que fou lo tercer a onze de juliol de dit any en Lissà d'Evall.

Vicessimo, Miquel Pertuza, qu·és l'altre testimoni fals, era cosí de Utrolis y deffensaven-lo don Phederich de Cabrera y Salbà Vallseca, los quals eren grans amichs del prior y era pública y notòria en Barcelona la amistat de Pertuza ab dits don Phederich y Salbà y dels dits ab lo prior, y axò bastara per a no emprar-se Cassador de Pertuza contra lo prior. Y fugí de la presó de Barcelona y, essent fugit, publicà sa falcedat y anà en la vila de Casp del regne de Aragó y en poder de la justítia féu son descàrrech y descubrí la falcedat y inventors d'ella aprés de ésser molt exortat que digués la veritat, com llargament apar per acte fermat a vint de juliol de dit any, que //995r// Cassador no tenia necessitat sinó de sercar la veritat, com la sercà y trobà y lo inquisidor Copons no aguera entrevingut en cosa fea.

Vicesimo primo, que Pere Aymar féu son descàrrech y testificatió en la dita vila de Casp a quatorze de octubre de dit any mil sinch-cents vuytanta, en poder de la dita justítia de Casp, ab la qual també diu moltes particularitats de la falcedat de dit Utrolis y Pertuza y que testificà fals per lo prior, lo que comprove lo que se ha dit de les amistats del prior ab don Phederich y Salbà, y dels dits ab Pertusa.

Vicesimo secundo, Pere Vilardaga féu són descàrrech ab scriptura de sa mà pròpria scrita devant dos testimonis, los quals se sotascrigueren en dita scriptura, en Barcelona a set de abril, mil sinch-cents vuytanta. Y féu lo mateix ab scriptura pública.

Vicesimo tertio, Hierònim Ferrer féu son descàrech ab scriptura de sa mà pròpria scrita devant dos testimonis, los quals se sotascrigueren en dita scriptura, en Barcelona dit die de set de[397] abril, mil sinch-cents vuytanta y féu lo mateix ab scriptura pública.

Vicesimo quarto, Jaume Duran féu també son descàrrech ab scriptura pública. Y don Diego de Anaya donà memorial del què ell sabia. Y lo mateix féu Barthomeu Mas. Y ab tots los dits descàrrechs consta que lo prior entrevingué en dita falcedat y que tots los altres que y entrevingueren eren persones ho feyen per son servey y per donar-li contento.

397. *A continuació, ratllat*, juliol.

995v// *Vicesimo quinto*, comprove's, també, ab las lletras del prior y de altres, y altres scriptures se són trobades en casa de micer Francesch Puig aprés de sa mort, ab las quals[398] se descobre la camarada y lo gran cuydado tingué lo prior d'esta causa y d'estos testimonis falsos *et veritas potest premi sed non oprimi et fortior est veritas.*

Vicesimo sexto, lo prior, en haver fet posar en presó a Pere Cassador, féu donar gran fúria en la causa del contractes, fent juntar lo Real Consell dos voltes cada dia sens exeptar les festes. Y no parà fins que·s publicà la sentèntia y la lliquidació, dexant esta causa de la conspiratió. Axí que se veu clarament que no solament lo mogué a fer esta trassa la veniansa, però lo interès també de dita causa per a poder-la fer a son plaer, sense contraris de la part, los quals ne pogueren fer estant tancats y privats de poder parlar ni scríurer, axí que se encontraren supèrbia ab avarítia.

Vicesimo septimo, que la vila de Perpinyà en lo any mil sinch-cents setanta-set envià a la cort per embaxador a Àngel Tort, burgès de aquella vila, per a donar quexas a vostra magestat de agravis fets per lo prior y per son tinent Pedro Rodríguez de las Varillas. Y lo prior, sense tenir pendències ningunes ab lo dit Tort, scrigué a vostra magestat que lo dit Tort sabie un tracte que volian matar al alcayde de Salsas y alsar-se ab la fortaleza y que no·l ne havia avisat y que'l fes posar en presó y·l fes estreènyer. Y insistí ab vostra magestat ab moltes lletres que la.y remetés, y envià a vostra magestat //996r// una informació presa contra dit Tort. Lo qual fou posat en presó en cort, y donà ses deffenses, y lo Consell de Guerra y Rodrigo Àlvarez de Arçe del Consell de vostra magestat a vint-y-nou de janer, mil sinch-cents setanta-vuyt, donaren sentèntia, la qual diu: *"Dizeron que devían absolver y absolvieron al dicho mossèn Angel Tort de la acusatión contra él puesta por el dicho fiscal y declararon que por este processo no resulta culpa contra él y le dieron licentia y alcansaron la carcellería que le está puesta para que líbremente se pueda hir adonde quiziere y assí lo pronuntiaron y mandaron, según que de todo consta y paresse en el processo que sobre ello se hizo contra el dicho Angel Tort a que me reffiero en el quál quedó cosida la dicha sententia"*. Y en effecte, fou lo intent del prior perseguir lo dit Àngel Tort sols per atemoritzar los de Perpinyà en que ningú emprengués tal càrrech, y scrigué a Perpinyà als cònsols ab lletra passada per Cancelleria a vint-y-hu de juny, mil sinch-cents setanta-set, manant-los que embiassen a la Cort per deffensar a Àngel Tort, attès que estave pres per delictes per ell com a persona particular comesos y no per rahó de dita embaxada. Y lo mateix ha volgut fer a Pere Cassador per la matexa causa y rahó de ésser anat a la Cort per embaxada de la ciutat de Barcelona y fou en lo mateix temps, y qui ha feta la una cosa ha feta l'altre, y és cas molt a propòsit *et qui semel malus semper presumitur malus in eadem specie mali.*

Vicesimo octavo, la vida y costums de Pere y Francesch //996v// Cassador, pacífica y de edat de sexanta anys, y no havien de comensar de fer oradures en tal edat.

Vicesimo nono, intents a augmentar son patrimoni y casa.

Tricesimo, no havien causa per a intentar tran grave delicte.

Tricesimo primo, ser contrària a sa utilitat perquè, matant lo prior, perdian lo deute que here son patrimoni. Y tenien provat en lo procés devant los comissaris que

398. *A continuació, ratllat,* aprés.

morint lo prior tenien perdut son deute sens poder-ne cobrar un real per estar molt endeutat y ésser tots los deutes primers en temps y millors en dret.

Tricesimo secundo, los qui estan en presó un sol cuydado tenen que és fugir de la presó y no de fer matar ni fer altres delictes, y Francesch Cassador estava en la presó en lo temps de que parla Utrolis y no per delictes, ni per cosa que se li pogués donar pena corporal, que se tractave de diners y en effecte era causa civil.

Tricesimo tercio, secret tan grave no se havia de fiar al carceller y a un presoner, majorment que no faltaven als dits Cassadors de qui poder fiar ab major seguretat.

Tricesimo quarto, que per semblants delictes no·s solen oferir sis mília lliures y Utrolis en sa vida tingué seus deu ducats.

Tricesimo quinto, era impossible que Utrolis pogués matar al prior y a micer Franqueza.

Tricesimo sexto, Pertuza era lladre y públich saltejador //997r// de camins. Pedro Ruís truà, vellaco y home perdut y ningú d'ells conexie a Pere Cassador ni a Francesch Cassador, sinó Utrolis en lo temps fou carceller y estave Francesch Cassador en la presó, ahont lo vingué a conèxer y per dita conexensa li prestà trenta lliures de que li fermà contracte ab scriptura de terç. Las quals ab gran instància li feye demanar y las volia cobrar, lo que també llevave sospita, perquè és molt cert que si secret tan grave hagués entre ells no las y haguera demanades, ni quant les hi prestà li'n haguera fet fermar contracte ab scriptura de terç.

Tricesimo septimo, en lo temps diu Utrolis li parlà Pere Cassador en la plassa del Rey, no havie quinze dies s'ere retirat en lo monestir del Carme per fugir de les mans del prior y no se havie de acostar a la presó, ahont de ordinari sol haver sempre alguazils y altres officials. Y no és verisimel[399] que negoci de tanta qualitat lo tractàs en la plassa y d'en peus y a un home a qui may havie parlat. Y la règia cort provà ab testimonis a vint-y-sinch de agost, mil sinch-cents setanta-set, a instàntia de Rafel Aymerich que dit Pere Cassador s'ere retirat de sa casa y se'n here anat al monestir del Carme.

Tricesimo octavo, Utrolis en la primera depositió no fa mentió sinó d'ell y no parlà de ningú y, devant de testimonis, se llastimà de no tenir conteste y aprés en altre depositió fa mentió de Miquel Pertuza.

997v// *Tricesimo nono*, en la primera depositió diu haver recusat lo mandato y en la segona haver offert de temptar a Miquel Pertuza, son cosí, que ho executàs.

Quadragesimo, Miquel Pertuza, quant oy la crida féu la règia cort lo mateix dia de la captura de Pere Cassador, dix devant molts que Utrolis ere gran tacany y que per diners dirie qualsevol maldad y que·l peniarien, y si no y hagués botxí que ell ho serie y lo Real Consell ho sabé de la muller del carceller que, cridada per lo Real Consell, ho dix *in pleno concilio*.

Quadragesimo primo, Miquel Pertuza en los acaraments no conegué a Francesch Cassador y ho veren clarament tres doctors del Real Consell qui·s trobaren presents a dits acaraments.

399. *Per* verosímil.

Quadragesimo secundo, diu Pertusa que Salbà li vingué a parlar cridat per ell y Salba diu que no fou cridat.

Quadragesimo tertio, del que diu Pertusa de la junta de sos advocats fou molts mesos aprés y trobaren-s'i dos doctors del Real Consell.

Quadragesimo quarto, que ningú dels qui testificaren falsament en esta causa per facinarosos y gravíssims criminosos que fossen són estats codempnats a pena alguna de sos delictes, abans ni aprés de la partida del prior.

Quadragesimo quinto, que ere públich y notori se dexave de publicar la enquesta a Pere Cassador y a Francesch Cassador, y, aprés mort de Francesch //998r// Cassador, a Pere Cassador per fer plaer al prior, com consta ab lletres del prior per a micer Puig. Y axí feren morir a Francesch Cassador en presó; y Pere Cassador stigué en ella trenta mesos y ne hagué de exir per la immunitat de la iglésia, que altrament no tenia remey de exir-ne.

Quadragesimo sexto, que en temps se féu la provisió de traure de la iglésia a Pere Cassador, se refferí en Consell un fet semblant en temps del marquès de Aguilar, y se ajuntà la Real Audièntia, y feren conclusió que ab un sol testimoni no·s procehís a captura per ser cas que tocave a la auctoritat de vostra magestat y fidelitat de Cathalunya y ere lo testimoni altre qualitat de home que Utrolis, però no aprofità res perquè lo prior no tingué ull sinó acomplir son apetit y lo Consell a complaure'l.

Quadragesimo septimo, lo prior abans de sa partida volgué tràurer de presó a Miquel Pertuza ab cent lliures de manlleuta, la qual havian de fer persones que no podian pagar cent sous y, essent avisada la viuda Aymerich del Pont, a qui havie mort son marit, entrà en Consell cridant y avalotant lo Consell y axí no pogué traure'l.

Quadragesimo octavo, fets los acaraments de Utrolis ab Pere Cassador, constant de la falcedat de dit Utrolis, fou detingut en la presó sens provisió en scrits, però sens donar fermanses, //998v// tenia tota la presó y obra nova per càrcel, y baxava a la plassa y exia de nits y abans de partir-se lo prior lo féu traure de la presó, també sens provisió en scrits ni donar fermances, cosa insòlita y també o és que la Thesoreria li donave cada dia quatre reals per a meniar.

Quadragesimo nono, essent lo prior en Castella fora del càrrech, y essent virrey de Cathalunya lo compte de Aytona, procurà que no·s tractàs de la causa de Pere Cassador, com no se'n tractà ni se féu res en ella, tirant y tenint intent a què acabàs la vida en la presó y no·s averiguàs esta falcedad. Consta del dit orde ab lletres del prior dirigides a micer Francesch Puig, doctor del Real Consell Criminal, trobades en sa casa aprés de sa mort.

Quinquagesimo, que lo prior procurà que vostra magestat ab lletra de *negociado* scrigués al compte de Aytona llavors virey de Cathalunya, un capítol del tenor següent: *"Tenemos entendido que se ha publicado la enqüesta a Pedro Cassador. Advertireys a los desse conseio que no se tracte del prior don Hernando, atento la calidad de su persona y el cargo que por Nos a tenido en esse Principado"*.

Quinquagesimo primo, lo Real Consell féu dos conclusions, la una presidint lo compte de Aytona y la segona presidint lo duch de Terranova, que en las deffensas de Pere Cassador no·s tractàs del prior don Hernando de Toledo, ni de son secretari

Sebastià Costa ni de micer Francesch //999r// Puig y micer Damià Osset, doctors del Real Consell Criminal y jutges en dites causes, que no heren manco de llevar la deffensa a dit Pere Cassador.

Quinquagesimo secundo, és indubitat que micer Copons, forçat per sa honrra y consciència, no pugué scusar de dir a Utrolis que digués la veritat y fes descàrrech y que si'u haguera pogut scusar ho haguera fet perquè lo dit Utrolis anomenave persones principals y alguns amichs de dit micer Copons.

Quinquagesimo tertio, veent lo prior y altres favoridors d'esta falcedat que Utrolis no solament no hera anat a Milà, com ells havien trassat, però s'ere retractat y que la falcedat estave ja publicada, axí en cort com en Cathalunya y que dit Utrolis avia fet son descàrrech en Tamarit de Llitera davant la justítia de Tamarit y en lo monestir de Jesús de la ciutat de Barcelona, los quals havian vist micer Franqueza y altres del Real Consell, estant en Puigcerdà lo compte de Aytona, llavors virrey de Cathaluna, qui los ho comunicà, perquè la ciutat de Barcelona, per Miquel Bastida, embaxador, embià aqueix y altres descàrrechs, supplicant los manàs veure y concedir guiatge al dit Utrolis y altres sis testimonis perquè fossen examinats en poder de la règia cort perquè ab ells se fora descuberta del tot esta falcedat. Y feren determinatió en cort, de fer posar en presó al dit Utrolis *et delere eum de terra viventium*, com apar per lettra de micer don Luís de Paguera per a micer Francesch Puig //999v// feta en Madrid a vint-y-quatre de juliol, mil sinch-cents vuytanta, en la qual scriu un capítol del tenor següent: "Yo he tractat llargament ab lo senyor regent Terça y ab lo secretari Gassol sobre lo negoci de Cassador y Utrolis y han-me mostrat la original ostensió que dit Utrolis y Berthomeu Mas de ses mans donaren a sa magestat, còpia de la qual envié lo senyor regent Terça al senyor micer Franqueza y se spantarà del que veurà y desvergonyment ara de aquexos vellacos estan estos senyors molt bé en lo negoci. Y an-me dit com ia àn enviada lletra de sa magestat per al compte perquè fes diligències en pendre lo dit Utrolis, qu·és conforme lo meu parer sempre és estat. També li envié la lletra de'n Pertuza que de la presó scrigué a don Phederich de Cabrera per a què si li aparra se pose en procés ho fassen, etc." Axí que la determinatió de fer posar en presó a Utrolis se féu primer en la cort y aprés en Barcelona per la camarada del prior y foren publicades crides per la règia cort, prometent a qui'l pendria sinch-centes lliures y altres coses y se feren molt grans diligències y axí fou capturat. Y al temps de la captura dix públicament que ell patia per un príncep que estave a son plaher, però que més de sis de Barcelona se'n plorarien. Y lo guazil Mas que·l prengué li digué que callàs. Y·l meté en una cambra ahont lo tingué sol y tancat més de una hora. Y aprés quant obrí parlà molt differentment y lo dit Mas ere molt del prior //1000r// y gran amich de micer Puig y per ço li donaren aqueix càrrech y here home bastant per a qualsevol trassa y lo qui per orde del prior, essent fora del càrrech, fonch carceller de Pere y Francesch Cassador y·ls féu molts agravis y vexations. Lo dit Mas prengué a Utrolis y·l portà en Barcelona y no·l dexà may un punt fins que hagué deposat.

Quinquagesimo quarto, és indubitat que micer Francesch Puig y los altres qui havien entrevingut en la trassa y inventió d'esta falcedat y tots los del Real Consell, excepto micer Quintana, qui tant havien afavorit y ajudat al prior en sustentar esta falcedat, tenint d'ella plena notítia, y particularment micer Franqueza, no solament

per respecte del prior, més també per respecte del regent Terça, son sogre, del qual havie parlat molt Utrolis en sos descàrechs per ell fets en Tamarit de Llitera y en lo monestir de Jesús que tenian en llur poder per haver-los trobat en las calsas de dit Utrolis, trassaren les depositions féu Utrolis aprés de sa captura fent-li moltas promesas per exir ab llur intent.

Quinquagesimo quinto, és molt cert que, havent Utrolis deposat falsament la primera volta, no estant pres avia de fer lo mateix aprés estant en presó, y tenint-ho concertat ab ell prosseguiren ab gran avalot, com en tots los procehiments d'esta falcedat havian fet, perquè, essent lo ús y costum y estil de la règia cort de exhigir les depositions dels presos dins la presó, a Utrolis aportaren de la //1000v// presó en casa del compte de Aytona, llavo[r]s virrey de Cathalunya, ahont estave juntat tot lo Consell Criminal y en presèntia de dit virrey y Consell li fonch exhigida la depositió y exigida lo tornaren en presó y·l posaren en la cambra dels gentils hòmens, com si fora home de bé.

Quinquagesimo sexto, al dit Utrolis donave lo thesorer de diners de la thesoreria tres reals cada·l dia per la despesa, cosa may vista en la presó, perquè si lo pres no té béns per a sa despesa lo posan en la almonya. Y, perquè lo thesorer alguns dies aprés recusava de pagar, féu lo Consell que lo carceller donàs a dit Utrolis lo abadiat de dita cambra dels gentils hòmens, que li valie més de quatre reals cada dia. Y li feren tots los regalos y carícias se poden fer a un pres. De què se féu gran nota en Barcelona que a Cassador haguessen tractat tan mal y a Utrolis tan bé, y que en haver deposat parlà llíberament a qui volgué, lo que no·s consentí may a Pere y Francesch Cassadors.

Quinquagesimo septimo, estigué en presó Utrolis més de vint mesos des de vint-y-sinch de juliol, mil sinch-cents vuytanta, fins a sis de abril, mil sinch-cents vuytantados, essent de rahó y de justícia que dins tres dies l'aguessen sententiat a mort, puis constave en procés ésser testimoni fals en negoci tan grave perquè havie deposat tres voltes differentment, la primera contra Cassadors y altres. Però no gosave lo Consell fer la causa, tement que al supplici no parlàs. //1001r// Yfonch menester que Pere Cassador hagués lletres de vostra magestat ab las quals manà precisament al virrey y Consell que se despatxàs dita causa y lo procés estave fet y no y havie què sperar, com tampoch no·y havie fets los acaraments de Utrolis ab Cassadors en lo mes de maig, mil sinch-cents setanta-nou, per a peniar-lo pochs dies aprés de la captura de Cassadors.

Sinquanta vuyt, per part del prior se feren grans diligències per a pendre Utrolis, vehent no·y havie altre remey perquè s'ere retractat y públicament deye tot lo que havie passat, de manera que prengueren assò per spediment.

Quinquagesimo nono, perseguiren molt los del Real Consell a Francesch Agullana de Calders, a Joan Francesch de Copons, senyor de la Manrresana, a Pere Pau Bolet, a Gaspar Riera, a Pau Franquet y a Pere Aymar no per més de haver entrevingut en lo descàrrech féu en Tamarit de Llitera Miquel Utrolis y en lo que féu Miquel Pertuza en la vila de Casp y estigueren bandejats de Cathalunya y patiren grans danys.

Sexagesimo, foren tants y tan excessius los agravis fets per lo prior a dits Pere y Francesch Cassador, que serie cosa molt pública aver-los de scriure. Basta que duraren los de Francesch Cassador des del mes de nohembre, mil sinch-cents setanta-sis

fins al primer de maig, mil sinch-cents vuytanta, que acabà la vida en los càrcers dins la Gonguera; y a Pere Cassador des de quinze de agost, mil sinch-//1001v//cents setanta-set que·s retirà en lo monestir de lo Carme fins a tretze de nohembre, mil sinch-cents vuytanta-hu, que per sentèntia del canceller fou tret dels càrcers per la immunitat de la iglésia, de manera que lo títol y dignitat del lloctinent general de vostra magestat qui·l obligave a donar eximpli de retitut se convertí en dany dels dits Cassadors per estar de baix de son govern.

A's deduhit fins assí lo que ha fet lo prior y que fonch trassa y machinatió sua esta falcedat. Resta ara a deduhir que lo Real Consell Criminal tingué plena notítia d'esta falcedat al temps que féu la provisió de traure de la iglésia a Pere Cassador per tot lo que està dit ab aquest memorial, que casi tot quadre y son verissímils e indicis indubitats per los quals acostume dit Real Consell condemnar a mort. Y axí se dexarà de repetir lo que està dit, pus casi tot convé tant al Real Consell com al prior. Y se pot adeptar y atribuyr a ell, y axí se dirà breument la quexa se té de dit Real Consell. Entengué clarament lo Real Consell, quant declarà lo sometent per traure de la iglésia a Pere Cassador, que Utrolis here testimoni fals perquè ningú millor que ells lo conexian per ésser estat commisari y haver fetes moltes maldats y ésser estat scarceller. Y no·l pogueren suffrir tres mesos perquè robave lo pa dels galiots y traye les dones que estaven preses en la presó y feye altres vallequaries y merexie gran càstich. Però tenie un amich en lo Consell que li valgué y·s contentaren de llansar-lo del càrech.

1002r// Al temps se féu dita provisió de traure de la iglésia a Pere Cassador, havia trenta mesos que lo prior per medi del dit Real Consell perseguí a dits Cassadors ab tres causes criminals, y part d'ells eren advocats del prior, y tots entrevenien com a jutges en dites causes. Y los que no heren advocats ho sabien, entenien y deyen tot lo que passava y oïren diverses voltes en Consell y fora del Consell que lo dit prior estave indignat contra dits Cassadors y determinat de arroynar y anichilar y llevarlos los béns, la vida y la honrra. Y sabien també que temptà moltes coses per a traure de la iglésia a Pere Cassador, y los del Consell li digueren que no podie. Axí que per aquexes y per tot lo que està dalt dit saberen y contengueren clarament que la depositió de Utrolis ere falsa y que ere machina del prior perquè, altrament, l'agueren peniat, perquè, essent carceller, no hagués divulgat dit cas ab vint-y-dos mesos. Y parexia cosa de burla la depositió de dit Utrolis, perquè diu que Pere Cassador, estant en la plassa del Rey, li envià un criat a la presó perquè li baxàs a parlar y que, estant los dos en la plassa, li dix que li fes plaer de matar al dit virrey y a micer Franqueza, y que li donarie quatre mil lliures per matar lo virrey y dos mil lliures per matar a micer Franqueza, y que ell respongué que no·u volie fer, que no here matador de hòmens y que dit Pere Cassador se'n anà ab esta resposta. Aquest és lo fonament de tota aquesta machina. Y ab esta depositió se declarà lo sometent y ab gran //1002v// avalot y struendo tragueren de la iglésia de Sanct Just a Pere Cassador, que parexia fos un judici final, y tota la ciutat de Barcelona se alborotà y alterà de entendre un cas tan orrendo, perquè en la matexa hora que·l tragueren de la iglésia se publicà la crida per part de la règia cort offerint dos mília lliures a qui descubriria lo cas de voler matar lo virrey y a micer Franqueza. Y, com sabie tot lo món la persecutió del prior y sa conditió y les manasses havie fetes y la calitat y con-

dititió de Pere Cassador y Francesch Cassador, fins als minyons cregueren que here inventió del prior. Y la ciutat juntà Consell de Cent, com està dit, y féu publicar crida offerint dos mília lliures a [q]ui donarie prova de dit cas, així en offensa com en deffensa. Y és indubitat que si lo virrey y Real Consell aguessen tinguda notítia que la crida de la ciutat fes mentió de la deffensa, no hagueren consentit que·s fos publicada. Y, encara que semblants crides no acostumen de fer mentió de la deffensa, paregué al Consell de Cent que la fes, perquè cregué lo que tothom creyé, que here inventió del prior, però com los concellers no digueren més al prior en llur embaxada de què lo Concell de Cent havie feta delliberatió de fer crida pública offerint dos mília lliures, cregué que seria en la forma acostumada. Però se veu clarament ab lo dels deputats que no consentí lo prior y Real Consell se publicàs de la manera estave la crida de la ciutat, tenint gana que·s publicàs llisament, //1003r// sens tractar res de la deffensa. Y no bastà que lo assessor de diputats digué al Real Consell que parrie molt mal entengués la gent feyen contraris a la publicatió de dita crida. Y se entengué y cregué que no volien saber la veritat y temeren que ab la crida de deputats se descubririe.

No solament al temps de la captura de Pere Cassador entengueren la falcedat los del Real Consell, però vint dies aprés los constà per lo procés de dita falcedat per moltes causes estan ja deduhides, ço és, del debitori de les trenta lliures de Utrolis y de la solícita exactió d'elles. Y avisat Pere Cassador ab lletra, no volgué fugir y que lo dit avís no podia exir sinó dels qui entrevenien en la enquesta. Y que Utrolis en la primera depositió no parlà de ningú y devant de molts se quexave de no tenir conteste y en altra depositió nomene a Miquel Pertusa, y en la primera diu haver recusat lo mandato y en la segona diu haver offert de temptar a Miquel Pertusa que.u executàs y que.u temptàs. Y que Pertusa dix volie saber en què estave sa deffensa, cosa de burla, perquè és molt cert que no dich Pertusa, qui no podie exir de la presó sinó penjat, però encara que no fora tingut a res no podia perdre de acceptar lo càrrech per exir de presó y anar-se'n ahont volgués y dexar aprés de fer-ho y perdre alguns diners. Y las testifications de Utrolis y de Pertuza y de Pedro Ruiz parexian una faula. Y Utrolis en los //1003v// acaraments ab Pere Cassador dix que may li havie parlat Pere Cassador sinó dos voltes, la primera a la plassa del Rey y la segona en lo cor alt de Sanct Just. Així que la primera volta que li parlà fonch dir-li que matàs lo virrey y a micer Franqueza. Y Pertusa en los acaraments no conegué a Francesch Cassador perquè may lo havie vist. Però quant més entenien los del Consell la falcedat, tant més los tenien apretats per lo respecte està dit de contentar y complaure lo prior y perquè la falcedat no·s descubrís.

No bastà ninguna diligència de la ciutat de Barcelona, ni dels deputats, ni dels parents de Cassador a que posassen en presó a Miquel Utrolis y Pedro Ruiz tantost com fou tingut lo Consell de Cent, lo qual fou delliberatió que se insistís molt en això. Y eran hòmens que per la despesa y agueren estat *volenter* si tingueren la veritat per si perquè eren pobres y ab quatre reals cada hu cada·l dia agueren fet bona xera y no hagueren perdut res en estar en presó. Y abans de la partida del prior se tornà a fer gran diligència per part de la ciutat y de dits Cassadors per lo mateix y no aprofità. Y a les supplications se donarien en scrits, se féu provisió *supplicata pro nunch non procedere,* y se donaren requestes al regent y Real Consell ab inserta de

una supplicació ab dita provisió, però tampoch aprofità, y deye lo regent Vilana quant li presentaren dites requestes que "és açò matèria de Corts, Déu sap qui serà viu". Y //1004r// esta sola rahó és bastantíssima contra lo Consell Criminal.

Veu lo Consell que lo prior se'n aportà a Pedro Ruiz, testimoni fals ab si, en Castella, y que·l tenie a lo priorat y que poch aprés lo seguí Utrolis en companyia de Berthomeu Mas. Y fonch públich que anaven per a tràurer diners del prior y perquè donàs orde en traure de presó a Miquel Pertuza. Y veren també lo cuydado gran que se tenie per part del prior en regalar y cariciar lo dit Pertusa, essent de justícia que·l haguessen penjat encontinent que haguera deposat que li havien tractat de matar al prior y a micer Franqueza, pus que ell ho atorgave y sens axò ho marexia. Y com tots los testimonis falsos eren gent baxa, publicaven algunes coses.

Veu, també, lo Real Consell que lo prior féu remissió a Utrolis y a fra Aguazil y ere públich que lo dit fra Aguazil havie entrevingut en la falcedat.

Micer Puig serà fet relador d'esta causa y prengué la deposició de Utrolis y de altres testimonis y atreví de voler pendre la depositió a Francesch Cassador, lo qual li dix que devia tenir empaig de pendre semblant càrrech y micer Puig de afrontat se'n baxà al Consell. Lo qual cometé la causa a micer Osset y comforme a la depositió y descàrrech de Francesch Sibil·la, de Utrolis y de Aymar y de altres, los dos sabien en esta falcedat, y encara que miser Osset fonch //1004v// relador, aprés micer don Lluís de Paguera era lo advocat, los dos dependian de micer Puig y ell ordenave als dos y ere lo principal d'esta camarada.

La ciutat de Barcelona tenie set testimonis ab los quals se descubrie plenament esta falcedat. Y donaren supplicatió al Consell perquè fossen guiats per a poder testificar devant lo Real Consell, y entre ells y ere Utrolis y Pertusa, que eren los testimonis falsos, y lo comanador don Diego de Anaya, Pere Aymar y altres que no havien testificat en dita causa. Y donà supplicatió al Consell y no·s pogué obtenir, sinó que féu la sólita provisió *supplicata pro nunch non procedere.* Y aprés envià enbaxador a Puigcerdà al virrey, que ere lo compte de Aytona, ab los descàrrechs avian farmats Utrolis y altres, supplicant lo mateix, y no·s pogué obtenir res perquè lo compte comunicà dits descàrrechs a micer Franqueza. Lo qual y micer Puig y don Luís de Paguera tenien d'estos negocis càrrech del prior, com conste per lletres del dit prior y de micer Franqueza. Y en aqueix temps era ja negoci que tocave tant a ells com al prior per estar descuberta la falcedat ab los dits descàrrechs y ab lo públicament deyen los qui·ls havien fets y altres qui·u sabien. Y lo compte féu de resposta que lo prior lo tenia per suspitós y que ell no se'n volia curar, sinó dexar-ho al Consell. Y ve a conformar al que scriu lo prior a micer Puig, que procuràs de allargar fins que vingués lo virrey, y no era perquè fos suspitós lo comte sinó a fi y intent de allargar perquè morís Pere Cassador en presó y no se'n parlàs més. Insiguint //1005r// lo de la causa dels contractes que procurà se donàs sentència, pensant que ab ella se acabave y que no se'n parlaria més. Però à permès Déu que se'n parle y se'n parlarà y que vostra magestat castigarà y desagraviarà. Baldiri Vergés havie confessat denou morts y molt robos y maldats; perquè lo feren deposar contra Cassadors no·l volgué fer sententiar, y, aprés, tement no publicàs los inventors de sa falsa depositió, com ia comensave, morí d'una basca en la presó estant sa y bo y fonch opinió fou enmatsinat.

Per lo dit se veu clarament que tot lo Consell tenie notítia d'esta falcedat, los uns per aver-hi entrevingut en la trassa, y los altres per entendre-la per les causes y verissímils y indicis indubitats estan dits. Y no obstant això, no solament procehiren a captura de dits Cassadors, no tenint respecte a la auctoritat de vostra magestat y infàmia de tot aquest Principat de Cathalunya, més encara los feren tants agravis com pogueren. Y aquestos duraren fins que hagueren mort a Francesch Cassador, y la iglésia los llevà de les mans a Pere Cassador, perquè la captura de Pere Cassador se féu ab grandíssim struendo y avalot, podent-se fer ab un aguazil, que prou sabien no havie de fer resistèntia ni fugir. Posaren-los de guardas sis porters y un aguazil a despeses de dits Cassadors y set alabarders; no acostumant-se, quant se determina de posar guardes, de posar més de un porter per guarda de vista. No consentiren que·ls portassen a meniar //1005v// de llurs cases, publicant que lo Consell tenie por que de llurs cases no·ls enmatsinassen. Proibiren-los de parlar y de scriure y lo carceller los donave de meniar, estigueren malalts algunes voltes y no·ls consentien que.y entràs metge. Apretaven la causa dels contractes *velo levato,* com se dedueix ab altre memorial y no·y hagué remey de parlar ab advocats ni procurador y foren tant excessius los maltractes que dins un any bastaran a matar a Francesch Cassador y no y hagué remey de traure'l de la Gonguera. Y quant més se descubrie la falcedat, tant més crexien y multiplicaven los agravis. Y no aprofità a res la partida del prior perquè dexà en Barcelona ministres que feyen sa voluntat. Y lo duch de Terranova, tenint-se per imposibilitat en aquest negoci, envià a dit Pere Cassador y li dix ell mateix que fes repetir per la iglésia. Y axí ho hagué de fer, pus no li volien pendre les deffenses, ni se scrivie lo que deyen los testimonis.

Solicitaren molt Pere y Francesch Cassador que se·ls publicàs la enquesta. Y no·s pogué may obtenir, lo que fonch causa de la mort de Francesch Cassador. Y, aprés de sa mort, continuà Pere Cassador de paraula y ab supplications y ab requestes. Y també o solicità molt la ciutat de Barcelona, de paraula y en scrits, per lo interès públich. Y no·s pogué obtenir fins que foren pasats vint-y-sis mesos. Axí que los vint-y-sis dies són donats als militars foren mesos, y encara fou menester que vostra magestat ab sa real lletra ho manàs precisament.

1006r// A vint-y-dos de juny mil sinc-cents vuytanta fonch presentada supplicatió de Pere Cassador sens demanar altra cosa més de que li publicassen la enquesta, y fou provehit com se segueix: *Insequendo conclusionem quod tradatur idonee manuleute arrestatus in aliqua domo presentis civitatis, ad penam duarum mille librarum*. Y no volgué lo dit Cassador acceptar-la, sinó que·s publicàs la enquesta y lo mateix instà la ciutat de Barcelona per lo interès públich. Y després, per a molestar-lo, lo tornaren dintre de la torra nova, y per anar per la presó li feyen dar quinze mil lliures de fianses, y lo detingueren en la presó, després de la dita provisió, any y mig, ab gran stretura, no per a més de què dexàs la deffensa y isqués a manlleuta, perque la dita provisió feta a vint-y-dos de juny mil sinch-cents vuytanta era casi absolutòria, perque en Cathalunya no·s done sentèntia absolutòria, y si per a cas abastavan dos mília lliures de fiansas havian de bastar per a estar en la presó.

La viuda Cassadora donà supplicatió en consell dient que Pere Rodríguez de las Varillas, y micer Puig, y micer Osset del Real Consell y Sebastià Costa, secretari del prior, havien entrevingut en concertar esta falcedat, y que feye instàntia y part for-

mada contra ells, y que·s prengués enquesta o informació, y després de moltes juntes féu provisió lo consell *supplicata non procedere* y no féu esta provisió quant se instà la //1006v// captura dels Cassadors, tenint lo exemplar del marquès de Aguilar, y sent notòria y falcedat coneguda per tots y més per los del Real Consell aprés de publicada la enquesta, la qual se publicà a vint de juliol mil sinch-cents vuytanta-hu, que foren de dos anys y dos mesos aprés de la captura, cosa cruel y contra les Constitucions de Cathalunya y tot dret. En sis mesos no pogué pendre Pere Cassador més de tres testimonis, y mossèn Osset posà lo hu d'ells en la presó, ahont lo tingué molts dies, no per més de atemoritzar los que havian de testificar.

De la pretesa conspiració se inventà aprés altre maldat, que digueren corrupció, y per ella tingueren a la presó deu mesos a Miquel Mongay, notari de Barcelona, y fora de ses cases, ab procés de regalia y bandejats, al senyor de la Manrresana, y a Francesch Agullana y de Calders y a Pere Pau Bolet y altres, sens culpa, y feren provisió de captura contra tots y contra lo secretari Viladamor y Miquel Salvador Riera, los quals estaven en cort, y contra Ramon Vaya, notari de Tamarit, y tornaren a Pere Cassador en la torra nova molt apretat y axò isqué després que·s publicà que Utrolis, Aymar, Pertuza y altres havien retrocedit de ses primeres deposicions y que carregaven e inculpaven adalguns del consell, estant lo dit Cassador en dit temps debaix del aguatzil Mas, sens poder parlar a ningú y ab major stretor que may havien estat. Que en Barbaria no són tant //1007r// maltractats los cristians! Y enviaren a mossèn Planes a Tamarit per a sarcar alguna cavil·lació en lo descàrrech de Utrolis, lo qual féu interrogacions prou impertinents al notari de Tamarit, que havien pres lo dit descàrrech, y no trobà lo que sercave. Posaren a la presó a Pau Franquet, criat de Pere Cassador, no per més de haver acompanyat a Pere Pau Bolet a Tamarit de Llitera, y d'esta captura resultà perdre la vida, com la perdé, contra tota rahó y justícia, en la presó. També posaren en la presó madó Riquera, que era una dona vella, criada del dit Cassador, y la tingueren en la presó molts dies. No per més de que prengué la lletra portaren en casa de dit Cassador lo dia abans de sa captura, ab lo qual lo avisaven d'esta trayció y maldat, essent trassa dels matexos jutges y no dexaren de fer tot quant saberen inventar.

Per no traure de la presó per a les festes de Nadal a Pere Cassador y a Miquel Mongay, notari, que no podia dexar de fer-se inventari en una nova maranya, prenent la testificació de tres presos als quals prometeren llibertat per assò y descubrís la maldat per un billet de Miquel Oller per a micer Puigventós, que vingué a mans de Pere Cassador y lo envià al virrey y reverent Vilana. Y veu clarament lo consell la maldat, tota via restaren dits Cassadors y Mongay en la presó, y ninguna cosa se féu contra micer Puigventós y contra los testimonis falsos, encara que se instà molt, //1007v// perquè en dita maranya entrevenian alguns del Real Consell, com fou públich y notori. Feren-se dos conclusions en lo Real Consell, la una sent lo virrey lo compte de Aytona, y l'altre sent virrey lo duch de Terranova, los quals deyen que en lo prendre de las deffensas de Cassadors no se scrigués res del que diguessen los testimonis del prior don Hernando, de micer Puig y de micer Osset, doctors del Real Consell, y de Sebastià Costa, secretari del prior, lo que no era manco de llevar del tot la deffensa a Cassador, sent los culpats lo prior y los altres, y de qui havian de testificar los testimonis, si no testificaven d'ells.

Envià lo Real Consell al castell de la Manresana un comissari per a regonèxer les scriptures se trobassen en dit castell, tant grans heran sas diligències y manyas, y trobaren dos cartas, la una de Pere Cassador per al senyor de la Manrasana y la resposta d'ella, y no las posaren en procés, perquè en dites cartes trobaven que dits Cassadors y senyor de la Manresana no feyan diligència, sinó per a descubrir la veritat, encarregant molt lo dit Cassador que no volia sinó la veritat y resultà de dites cartes que per llevar que Jaume Duran, pres en las càrcers reals, inculpat de una mort, no testificàs tota la veritat de Utrolis y de Pertuza, lo que entengueren alguns del consell per las ditas cartas, li persuadiren y feren testificar en offensa lo que volgueren ab certes promeses que, //108r// per rahó de sos delictes, lo destarrarian y després se li faria remissió com se fea y estaven los del consell vigilantíssims en llevar la deffensa a dit Cassador y que la veritat no·s descubrís, perque se tractave son negoci.

A Miquel Montgay, notari de Barcelona, condempnaren a desterro a una isla que nomenàs vostra magestat, y se entengué que alguns votaren que·l penjassen, y la culpa y delicte que li imputaren fou que de Barcelona era vingut a Tamarit de Llitera per a fer testimoni, com lo féu devant de la justícia de Tamarit, que conexia a Miquel Utrolis, per a que lo notari de Tamarit prengués lo dit y testificació de Utrolis, en la qual testificació y descàrrech descobria sa falcedat y la vellaqueria que contra los dits Cassadors avie testificat, que si assò ere delicte y merexia pena alguna, lo dit Mongay diga que·s nul·la y axí·u declarà vostra magestat, perquè consultat vostra magestad per lo virrey, manà que li fos alsat lo desterro y restituhida la honra, y axí se li féu acte, de manera[400] lo volgué, y fou tret de la presó líberament y pochs mesos aprés morí de maltratament de la presó; y tota la malícia dels del Real Consell contra los dit Mongay fou perquè lo dit Miquel Utrolis en sa deposició y descàrrech fa menció del prior don Hernando, de micer Puig, de micer Osset, doctors del Real Consell, y de Sebastià Costa, secretari del prior. Y d'esta injustícia y agravi manifest deuen de ésser castigats los del dit Real Consell, y és rahó que vostra magestat //1008v// mane satisfer a la viuda del dit Miquel Mongay los agravis ha rebut y purament lo arroynaren y asolaren la hazienda, salut y la vida. A Miquel Utrolis penjaren per testimoni fals, y agué y algun vot que·l llibertassen, y los inventors, trassadors y favoridors d'esta machina y falcedat procuraren, ab molts grans diligències, que acabàs lo dit Utrolis també ab falcedat, persuadint-li ab sos medis que fes un descàrrech, retractant totas las depositions per ell fetas y desculpant a tots los qui havie inculpat, y carregant tota la culpa assi mateix a soles, persuadint-li que, per ésser lo prior y los del consell personas públicas, havie de redundar gran infàmia a la justícia, y que podie disculpar a tots ab bona consciència, y axí, a sis de abril mil sinch-cents vuytanta-dos, se li donà un descàrrech, lo qual li fonch donat en scrits y la·y feren scriure y fermar tot de sa mà pròpria, y se posà en procés, y que sie axí la veritat que fonch persuadit Utrolis a fer dit descàrrech, y que fou machina y trassa. Y que lo dit descàrrech conté falcedat se veu clarament per las rahons infrascriptas.

Primo, perquè està molt bé ordenat y ab gran brevedat que no s'i podria afegir, ni llevar paraula y qui l'à ordenat era home de molta primor y artifici.

400. *A continuació, repetit,* de manera.

Secundo, passa lo dit descàrrech per tot lo procés y ningú que no stigués molt al cap del procés l'a pogut ordenar de la manera està.

1009r// *Tertio,* no ésser verissímil que Utrolis de si mateix inventàs y atrevís tant gran malvetat.

Quarto, no tenia pendències ab Cassador, ni may havie parlat ab Pere Cassador, ni ab Francesch Cassador, sinó lo temps fonch carceller, que li parlà Francesch Cassador per estar en presó en aquell temps y li prestà trenta lliures per fer-li plaer.

Quinto, en lo segon capítol del dit descàrrech diu, y axí los actes fermats en Tamarit de Llitera y en Jesús, són estats falsos. Y no diu res del tercer y derrer descàrrech per ell fermat en Llisà Jusà quinze dies abans de sa deposició aprés de sa captura, del qual derrer descàrrech se havie de recordar millor que dels dos primers, fermats: lo primer a dos de abril, y lo segon a devuyt de maig mil sinch-cents vuytanta y lo derrer fou a onze de juliol de dit any, y de no fer-ne menció en sa deposició fonch la causa que los qui ordenaren lo descàrrech de sis de abril mil sinch-cents vuytanta-dos no tingueren notícia del dit darrer descàrrech de onze de juliol mil sinch-cents vuytanta, que si la tingueren és indubitat ne hagueren feta menció y tingueren notícia dels dos altres primers descàrrechs perque hi trobaren en las calces al temps lo prengueren y·ls produhiren en procés, y esta sola rahó és bastantíssima per a veure clarament que lo dit descàrrech de sis de abril mil sinch-cents vuytanta-dos és fàbrica, invenció //109v// y machina dels matexos qui ordiren y fabricaren la falcedat d'esta pretesa conspiració, pensant que ab aquell descàrrech llevaven la fama pública y opinió se tenia d'esta trayció, falcedat y maldat inventada contra dits Cassadors[401] y dels inventors y favoridors d'ela.

Sexto, no ésser verissímil que havent tres anys que durava esta machina y trayció, y avent fetas moltes y grans diligències en sustentar-la y guardar, no·s descubrís, no solament en Barcelona, però en cort de vostra magestat, com apar ab lletras se són trobades en casa de micer Francesch Puig, aprés de sa mort, y havent tingut en presó a Utrolis més de vint mesos se haguessen de descuydar de aquest darrer pas perquè si Utrolis, portant-lo al supplici, hagués publicat la veritat, com la havie dita ab los tres descàrrechs fets per ell en Tamarit de Llitera y en lo monestir de Jesús de Barcelona y en Lisà Jusà, y de paraula havie dit públicament a moltes personas en moltes parts restaven los inventors y fautors d'esta falcedat ab gran ignomínia y infàmia, y axí és indubitat feren sfors en aderir a Utrolis a fer dit descàrrech y aquell ordenaren de la manera los estave bé, y no saberen dissimular l'art perquè lo mateix descàrrech mostrà clarament no haver-lo fet, ni pogut fer, ni sabut fer Utrolis, que era un home grosser y de la ordinata, y pasis del dit descàrrech, //1010r// se comprén lo ordenà micer Francesch Puig, lo qual en matèria de ordenar tenia particular habilitat y li tocava més aquest negoci.

Septimo, no ésser verissímil se descuydassen de aquest descàrrech, havent fet grans diligències ab Francesch Sibilla, perque anant al suplici no descubrís esta falcedat, y aprés de ésser condempnat a mort y turmentat, lo detingueren en presó alguns dies fins que lo aderiren a què callàs, y que li pendrien la deposició y descàrrech en scrits, y que en dita deposició callàs los noms de micer Francesch Puig y de micer Damià Osset, y·s contentaren, pus no pogueren fer més que anomenàs al prior

401. *A continuació, repetit,* Cassadors.

y a son secretari Sebastià Costa, com consta ab lo descàrrech, y feren moltas diligències per a publicar que Pere Cassador havie persuadit a dit Francesch Sibilla, lo que públicament avie dit del prior y de dits micer Puig y micer Osset y Costa, y és molt cert que als dits inventors los importave molt més procurar que no parlàs Utrolis al supplici que Francesch Sibilla, perquè lo dit Utrolis era lo principal testimoni fals d'esta enquesta y pretesa conspiració, y tingueren prou temps per a concertar que fes dit descàrrech.

Octavo, las deposicions que·s prenen abans del supplici és lo stil y pràtiga les scriu y continue lo notari del procés, lo que no·s féu ab aquest descàrrech y deposició de Utrolis que la scrigué ell de sa mà pròpria, y encara que és breu, no la scrigué ab sis oras, perque era tan ruyn scrivà que era manester //1010v// dir-li las lletras ab que havia de scriure son nom, y scrivia ab gran pausa, y una lletra aprés altre com qui config[eix].

Nono, totas las deposicions fetas per Utrolis en poder de la règia cort són falses y fabricades per los inventors d'esta falcedat, los quals se trobaven en Barcelona, y ordenaren lo dit últim descàrrech per tapar la boca a la gent y descarregar al prior y a micer Puig, y misser Osset y Sebastià Costa, y altres als quals havie carregat en los tres descàrrechs fets en Tamarit de Llitera y en lo monestir de Jesús y en Llissà Jussà.

Decimo, de la falcedat del dit últim descàrrech de sis de abril mil sinch-cents vuytanta-dos en quant descarregà lo prior, y micer Puig, y micer Osset y Costa y altres de la camarada, apar clarament ab los descàrrechs fets per Miquel Pertusa, cosí del dit Utrolis, també testimoni fals, y de Pere Aymar, de Hierònym Ferrer, de Pere Vilardaga, de fra Hierònym Salas y de Jaume Duran, y per las relacions del comanador don Diego de Anaya y de Barthomeu Mas, y per lo descàrrech y deposició de Francesch Sibilla, presa en presència de tot lo Real Consell, abans del supplici, y per las deposicions de sinquanta-set testimonis presos en deffensa de Pere Cassador, ab los quals descàrrechs y deposicions estan comprobats los tres descàrrechs fets per Utrolis en Tamarit de Llitera y en lo monestir de Jesús y en Llissà Jussà.

Undecimo, comprove's també lo mateix ab las //1011r// scripturas trobadas en casa de micer Francesch Puig aprés de sa mort.

Duodecimo, miser Francesch Puig, qui ere lo principal d'esta camarada, segons li scriu micer Martí Joan Franquesa ab lletra s'és trobada en casa de dit micer Puig aprés de sa mort, anà al monestir de Bel·lem, aprés de ésser donada la sentència de mort contra Utrolis, per a pendre-li confessió, y prengué un gran amich seu y qui duptarà que·l informà de la lletra que vostra magestat avie scrita al compte de Aytona, virrey de Cathalunya, que en las deffensas de Pere Cassador no·s tractàs del prior y també de las dos conclusions fetas per lo Real Consell en temps del dit compte de Aytona y aprés del duch de Terranova, que en ditas defensas no·s tractàs del prior, ni de micer Puig, micer Osset y Sebastià Costa y que convenia a la auctoritat de la justícia se abollís esta infàmia.

Decimo tercio, que se comprove la facultad del dit descàrrech de sis de abril mil sinch-cents vuytanta-dos, ab las matexas deposicions fetes en poder de la règia cort per Utrolis Pertusa y Ruis de les quals se col·ligeix clarament la falcedat.

Decimo quarto, Miquel Pertusa, testimoni fals, cusí de Utrolis, deposà de cosa diu ere seguida 21 mes atràs, y essent gran amich de don Fhederich de Cabrera y de

Francesch Salbà de Vallsecha, grans amichs del prior, no és verisímil aguera tant tardat de descobrir-ho, majorment que ab això fóra exit de presó, en la qual havie anys estave, //1011v// ab evident y notori perill de sa vida, y no hi havie causa per a què no descubrís y publicàs lo que li here estat dit.

Decimo quinto, no bastaren las diligències feren los consellers de la ciutat de Barcelona, y los deputats de Cathalunya, y los parents de Pere y Francesch Cassadors, de fer posar en presó a Miquel Utrolis y a Pedro Ruís, y en ésser-se retractat Utrolis en Tamarit de Llitera se tingué consell en la cort per los amichs del prior de fer-lo pendre, com consta ab lletras de micer don Luís de Pegueras, micer Puig, trobades en casa del dit Puig aprés de sa mort, y hagueren lletras de sa magestat per al virrey de Cathalunya, feren grans diligències y cridas públicas, y no pararen fins que fou pres y li agueren exigida la deposició, conforme a sa intenció y voluntat, y aprés lo dexaren estar en presó molt regalat més de vint mesos, y fonch menester que Pere Cassador agués lletras de vostra magestat, manant precisament al virrey de Cathalunya que·s despatxàs la causa de dit Utrolis, y així se féu, que altrament may la hagueran feta.

Decimo sexto, a Pedro Ruis, testimoni fals, qui és en Madrid, pus no se·s retractat, no li han dit res, ni l'àn perseguit aprés de ésser sentenciat a mort lo dit Utrolis, lo que tocave al prior y a sa camarada, pus los constava clarament de la falcedat.

E així és indubtat que lo dit últim descàrrech y deposició de Miquel Utrolis fet a sis de abril //1012r// mil sinch-cents vuytanta-dos en quant descarregà al prior, y a micer Puig, y a misser Osset y altres de sa camarada, és fals, y que totas las deposicions fetas abans per dit Utrolis en poder de la règia cort són falsas, y tot fonch invenció y maquina dels dits.

Tots los procehiments fets en esta causa des del mes de dezembre mil sinch-cents setanta-nou avant són contra la exempció de vostra magestat concedida *ex justis et rationalibus causis*, las quals entengué vostra magestat quant las concedí, y ho ha mostrat clarament la speriència, y pus que lo prior y real consell criminal en desacato de dita real exempció procehiren en sta causa y en la dels contractes ab gran tirania y injustícia, justa cosa és que vostra magestat los castigue sens tenir respecte sinó a la justícia, y prou devie bastar al prior y al real consell y se devian contentar de aver vexat a Pere y Francesch Cassador ab las causas criminals de micer Puigventós y Granollachs, y ab la de Rafel Aymerich, y ab la sua pròpria dels contractes, y no inventar y trassar esta falcedat com si no tinguessin superior, y avie més de dos anys y mig de duració la persecució abans de la nova invenció y trassa de la falcedat, sens poder trobar algun remey de vostra magestat, avent tingut sempre en cost un agent, qui moltes voltes informà a vostra magestat y li donà memorials deduhint dits agravis, y aprés de la captura de Pere //1012v// Cassador y enviaren sos parents per la posta a Gaspar Dusay, cunyat del dit Pere Cassador, lo qual informà a vostra magestat d'esta falcedat y agravis, y li donà memorials, y aprés, vehent los dits parents de Pere y Francesch Cassador que los dits agravis y opressions anaven creixent de cada·l die, enviaren a vostra magestat lo canonge Rajadell y Gabriel Cassador, los quals parlaren també ab vostra magestat, y li donaren memorials de dits agravis y vexacions, y no fonch possible obtenir de vostra magestat algun remey, y fonch la causa que lo prior embià a la cort a micer Franquesa, jutge de la causa dels con-

tractes, perquè devant vostra magestat y son Suprem Consell de Aragó li fos advocat en la matexa causa y impedit que no isqués dita causa del dit Real Consell de Cathalunya, parexent-li al prior que tota sa justícia estave ab això y que si·s veia per lo dit Supremo Consell de Aragó, com de justícia se havia de veure, no li fóra anat bé, y quant lo dit micer Franqueza agué persuadit al Supremo Consell de Aragó, la pretensió del prior se'n tornà en Barcelona, y procurà lo prior que lo regent Terça, que·s trobava en Barcelona, y li havie ajudat molt en la dita causa dels contractes, anàs en cort y li fos jutge, y així anà, y los memorials se presentaren a vostra magestat de dits Cassadors los remetia vostra magestat al Suprem Consell de Aragó y allí se cometian al dit reverent Terça, lo qual proveya a gust del prior, de manera //1013r// que tenie en sa mà lo prior, no solament lo Consell de Cathalunya, però lo Suprem Consell de Aragó, y tenia persuadit los del Consell de Cathalunya que vostra magestat no feye sinó lo que ell volia, y ho dix públicament als consellers de Barcelona la última volta tornà de cort, tractant-los mal de paraules, perque s'eren quexats d'ell a vostra magestat, y estigueren casi determinats de enviar a donar-ne quexas a vostra magestat, sinó que no faltà qui, per part del prior, y posà destorp, y per estos respectes feyen los del consell lo que ell volia, y lo prior havie posat a molts d'ells en dit Real Consell, y eren factura sua, y tots speraven mercès de vostra magestat per son medi y relació, y la invenció d'esta falcedat alterà no solament la ciutat de Barcelona, però tot aquest Principat y comptats y feren moltes y grans diligències, la dita ciutat y los deputats de Cathalunya y despengueren molts diners, las quals eren totes contra Pere y Francesch Cassador si haguessen tinguda culpa, y és molta rahó y justícia que així com esta infàmia s'és publicada per lo món, així també los inventors y altres, que han cabut, sabut y consentit en la invenció y trassa d'esta falcedat y maldat tan prejudicial a la auctoritat de vostra magestat y a la innata fidelitat de dita ciutat y de tot lo Principat y comtats, sien punits y castigats, de manera que ab la pena de aquells se acabe de borrar dita infàmia, y sie exemplar en lo sdevenidor que ningú se atrevesca de inventar semblants maldats perque durà esta persecució contra //1013v// dits Cassadors sinch anys, des de principi de nohembre mil sinch-cents setanta-sis fins a tretze de nohembre mil sinch-cents vuytanta-hu que isqué de la presó Pere Cassador, en lo qual temps lo prior y lo Real Consell los feren totes les oppressions, vexacions y agravis pogueren y saberen inventar.

Declare dit Pere Cassador que tot lo contengut en aquest memorial contra lo prior don Hernando de Toledo y los del Real Consell criminal de Cathalunya entén haverho dit ab lo acato y respecte que·s deu *et citra animum iniurandi*, sinó a effecte tant solament de demanar justícia de sos agravis a vostra magestat devant del qual, en cosas de justícia, no·y ha excepció de personas, y poden les parts, y·ls és lícit y permès, dir y al·legar tot lo que a son dret los convé.

També declare que parlant del Real Consell criminal entén exeptar-ne a micer Miquel Quintana, doctor més antich del dit consell, lo qual no consent en estos agravis.

Supplican per ço a vostra magestat, lo dit Pere Cassador, en dits noms y los tres brassos de la present cort, sie de son real consell, servey, per reparo de aquest públich agravi, manar entendre particularment qui són estats los culpables, y que aquells sien punits y castigats, conforme a la atrocitat del cas, perque de aquesta manera la prístina extimació y bon nom de la ciutat de Barcelona y de tot lo present

Principat y comtats sie conservada, y sie dit Cassador satisfet y //1014r// reintegrat dels danys y despeses y injúria que li són estats fets y causats, y sie exemplar en lo sdevenidor perque nengú se atrevesca a inventar semblants traycions, falcedats y maldats, y per a dit effecte mane vostra magestat despatxar las commissions necessàries, com més llargament se deduyrà en lo segon memorial, que aprés de aquest se segueix sobre la causa dels contractes, com estas dos causas sien conexas y una mateixa cosa, y de la causa dels contractes sie exida aquesta y las altres abans de micer Puigventós, y Granollachs, y de Rafel Aymerich, y los jutges qui han entrevingut en la causa dels contractes agen entrevingut en estas, les quals introduhiren per a vexar y agraviar a dits Cassadors, y per a fer la causa dels contractes a voluntat del prior, e per quant lo dit Pere Cassador té per suspectos al reverent Terça y a tots los del Real Consell criminal qui entrevingueren en las ditas causas criminals, exeptat micer Quintana, y té també per suspecte a micer don Luís de Paguera de dit consell, qui fonch advocat del prior y entrevingué en altres coses, com està dit en lo present memorial, y té també per suspecte a micer Francesch Puig de la Real Audiència civil de Cathalunya, per ésser cunyat del regent Terça y oncle de la muller del dit micer Franqueza, per las causes deduhides ab aquest y ab los dos memorials de agravis fets a dits Cassadors, que seran aprés de aquest, y juntament ab ell se presentan. Supplicam //1014v// també a vostra magestat sia de son real servey manar que los dits no entrevinguen en los negocis y fets tocants a dit Pere Cassador.

Segon.

Ítem, se quexa lo dit Pere Cassador en dits noms que lo prior don Hernando ex emulació de la embaxada que dit Cassador féu per la ciutat de Barcelona a vostra magestat y per a temoritzar la dita ciutat a que ningú acceptàs semblant càrrech contra ell, com està deduhit en lo principi del primer memorial, y per son propri interès introduhí en nom seu una causa criminal per rahó de alguns assientos y contractes que lo dit prior havie fets ab Francesch Cassador y Damià Puiggener, essent obligat ab scriptura de terç, continuada en la cort del veguer de Barcelona, de pagar abans de poder ésser ohyt, en la qual causa lo dit prior y lo Real Consell criminal féu moltes y molts agravis, vexacions, oppressions y agravis a dits Francesch Cassador y Damià Puiggener, per rahó dels quals acudiren a vostra magestat supplicant-lo fos de son real servey asumir la dita causa en son Suprem Consell de Aragó, com axí fos de justícia, per ésser estat axí concordat y pactat entre dites parts ab la capitulació per ells fermada en Madrid a quatre de abril mil sinch-cents setanta-set, en poder de Pedro Velasco, notari. Y vostra magestat, cansat ja de ohir tantes quexes, fou servit manar despatxar exempció, no solament en favor de dits Francesc Cassador y //1015r// Damià Puiggener, més encara de Pere Cassador, lo qual no estave nomenat en dits assientos, ni en los memorials presentats a vostra magestat, ni per part de dits Francesch Cassador y Damià Puiggener se supplicà a vostra magestat dita exempció, y axí se entengué que vostra magestat estave molt al cap d'estos aggravis concedint dita exempció, a la qual los eximia totalment als tres y a llurs mullers y fills y béns de la jurisdicció del dit prior y·ls nomenave dos jutges de la Real Audiència civil a totas llurs causas, civils y criminals, y que lo prior quant a ells dits Cassador y

Puigjaner fos agut per persona privada y diu la exempció *ex justis et rationalibus causis*, y de la dita exempció resultà que en haver-la presentada no solament no volgué traure de la presó a dits Cassadors y Puiggener per a les festes de Nadal, ans bé, trahent-los de la obra nova ahont estaven, los mudaren a la Gonguera ahont passaren totes les festes de Nadal, ab evident perill de ses vides y no sens desacato de vostra magestat, prosseguint criminalment dita causa, ab pretensió que los contractes eren usuraris, contra lo pactat en la dita capitulació de Madrid, estant penjant dita causa davant lo Consell Supremo, devent lo prior conformar-se ab la exempció de vostra magestat, axí per lo respecte que a sos reals manaments se dan, com per ser contra tota rahó que lo virrey en son propri negoci no obeesca lo orde y manament de vostra magestat y que digués que vostra magestat no podia donar dita exempció, y també ser fora //1015v// de tot orde de justícia que lo súbdit age de pladejar ab lo virrey devant lo mateix virrey, y posàs lo prior a impugnar la dita real exempció ajudant-se del Real Consell criminal y procehí en la causa sens respecte d'ella, en notori desacato de vostra magestat, y agravi gran de dit Cassador y Puiggener, y fonch major lo agravi que tenint avís lo prior que de assò se havie donat rahó a vostra magestat per dits Cassador y Puiggener, supplicant-lo se servís de assumir a son Supremo Consell de Aragó esta causa y tenint per lo prior que, llevant-se-la de les mans y vehent-se, per jutges lliberts y desapassionats avie de restar consiensut y culpat de tants agravis que·l s havie fets, procurà ab tota fúria se donàs la sentència sens aguardar moltes y molt importants scriptures que, per compulses y subsidiàries provehides per lo mateix consell, se havien de portar de Madrid, de Sevilla, de Portugal, de Roma, de Nàpols, de Lió, de París, de Anvers, de Palerm, de Messina y altres parts, per aprovar la usansa de semblants contractes, las quals scripturas y provas no podian dexar de aguardar abans de donar la sentència, pus avien concedit las compulsas y subsidiàrias, majorment que de la dilació de la causa ningun dany rebia lo prior, sent ell lo deutor, y havent-se presentat articles a quatre y a sis de juliol, per part de dits Cassadors se publicà la sentència a onze del dit mes, y un aguazil tragué de la presó y portà al dit Francesch Cassador en la sala real de la //1016r// ciutat de Barcelona, ahont li publicà la sentència lo regent, com si fóra un lladre, ab gran ignomínia, y afront del dit Cassador y de sos parents, perquè y acudí tota Barcelona, com a cosa may vista, no ohida, y abans de dita sentència, ab presons y altres opressions, forçà lo prior a Damià Puiggener, lo qual estave en lo llit ab febre, manant-lo portar a la presó o que·s concertàs ab ell, parexent-li que li convenia llevar-se aqueix contrari, y axí lo dit Puiggener se agué de concertar per redemir la vida y se fermà la capitulació entre ells, en poder de notari, atorgant lo prior deure-li sis mil y sinch-centes lliures, y fermada la dita capitulació, encontinent, com a virrey, li féu remessió de las penas en què pretenia ésser caygut per las cridas fetes per lo mateix prior y parà la persecució contra dit Puiggener. Y és bé que vostra magestat sàpia que lo dit prior, en lo mes de janer mil sinch-cents setanta-set, havie volgut que lo dit Puigganer se concertàs ab ell y li remetés part de aqueix deute, y donàs tanta pressa en assò que féu ordenar la capitulació, y la fermà en poder de notari, y ab ella consta que li donave dotze mília y cent lliures, y lo dit Puigganer no volgué pendre en dit mes de janer mil sinch-cents setanta-set dotze mil y cent lliures, y contentàs en lo mes de abril mils sinch-cents setanta-nou, que fonch dos anys y tres mesos aprés, de pendre en pagas sis mília y sinch-

centes lliures, que no·s fóra fet en Barberia, axí que girà los contractes //1016v// al revés, que féu posar en presó a dit Puiggener y li féu pagar interès dels diners que ell devia a dit Puiggener, y parexent-li gran interès dotze per cent l'any, ne féu pagar ell a Puigganer mé[s] de quoranta per cent l'any, y no de diners que Puigganer li degués, sinó de diners que ell devia a Puigganer, y de dita oppressió y tirania féu continuar dos actes, lo dit Damià Puigganer, en poder de Baltezar Dot, notari de Barcelona, a[402] de abril mil sinch-cents setanta-nou, com més llargament apar ab la supplicació o memorial de agravis à presentat dit Puigganer en la present cort, y de dites dos capitulacions consta ab actes públichs, y és indubitat que lo prior llevà al dit Puigganer més de deu mília lliures ab dita opressió en les quals de justícia li és obligat y dit Puigganer, abans de fermar dita capitulació, féu llevar actes d'esta tan gran oppressió y tirania, com dit és.

També lo consell criminal per oprimir a Francesch Cassador a nou de abril mil sinch-cents setanta-nou a la Gonguera, lo qual en la visita general de la Pàsqua de Resurrecció donà supplicacions perquè·l traguessen de la presó, cosa acostumada, lo que no podien de justícia dexar de fer, majorment que en cas que los contractes no fossen lícits no podien encórrer en pena alguna corporal, ni de la justícia, havian de estar en càrcer, però lo concell descobrí més sa intenció ab una capciosa provisió ab que diu isqués de la presó ab fermansa de dos mília lliures prestada també altre caució *de* //1017r// *judicato solvendo*, sent notori que semblant caució, majorment en causas criminals, és insòlita, y que lo dit Cassador no la podian ni devian dar, sinó ab notable desllustre, dany y agravi de son dret y justícia, y que havent ja fet lo consell a quatre de febrer de dit any, y altre semblant provisió, havie respost Cassador a vint del mateix mes ab supplicació que no era justa cosa demanar lo deutor caució a son creador, però que la donaria prestant lo prior la matexa caució, lo que no volgué fer, y restà Cassador en la presó, y per a més vexar y forsar-lo a què ho fes, no solament no·l tragueren de la presó, però lo mudaren de la obra nova a la Gonguera per dit effecte en las ferias de Nadal y las de Pasqua, procehint de la mateixa manera avie procehit lo prior per a fer la concòrdia y igualà ab Puigganer, y per aquesta injustícia, a quatorze del dit mes de abril mil sinch-cents setanta-nou, se presentà requesta al regent Vilana, lo qual respongué lo següent: que per conclusió y deslliberació feta per lo Real Consell dissapte pus proppassat, com en aquella se conté, a la qual se reffer, és estat provehit lo que ha paregut a dit Real Consell haver-se de provehir de justícia en la causa que lo fisch y part instant aporta contra dit Francesch Cassador, y que no fóra necessari aver feta dit Real Consell la sobre dita provisió, y si dit Francesch Cassador demanant dilacions fora del regne, y demanant comunicacions de procés, y compulses per actes, y donant quiscun //1017v// dia testimonis, no hagués impedit fins avuy la expedició de la causa, havent molt temps que publicades les deffenses en son procés està assignat a relació, y no podia dir més la mateixa part que era lo prior y la matexa requesta se presentà a tots los doctors del criminal lo mateix dia de quatorze de abril, y micer Osset, relador de la causa, féu la matexa resposta, y axí se veu clarament son apasionat y mal procehir a gust y voluntat del prior en causa de tanta importància y calitat, perque no·s tractave sola-

402. A continuació, *espai en blanc.*

ment de gran quantitat de diners, de més de cent mília scuts, però tractaves de honrra, que en Cathalunya se pesa molt primament. E a devuyt del mes de abril presentà Cassador altre requesta al dit regent, donant satisfacció a la dita resposta que dit regent y micer Osset havien fet, però restà en la Gonguera las ferias de Pasqua, com hi era restat en las ferias de Nadal, pus no volgué fer lo que lo prior volia y lo consell havie provehit, y dita provisió de prestar caució *de judicato solvendo* fonch molt maliciosa y enverinada y contra justícia.

Y per més oprimir als dits Cassadors y fer la dita causa de contractes a son gust, féu traure de la iglésia de Sant Just a Pere Cassador, y a ell y a Francesch Cassador féu posar en stretíssimes presons, molt apretats, per lo cas may hoyt, que inventaren, que dits Cassadors volien matar al prior y a micer Franqueza, lo que fou trassa y invenció //1018r// per a fer la dita causa dels contractes *parte inaudita*, y, tenintlos de aquesta manera, féu donar la sentència y liquidar los comptes, sense poder informar als jutges, ni fer altres diligències, y essent los mèrits de dita causa meralment civils y de tanta importància, se tractà ab tèrmens tant breus, precisos y peremptoris, com si fóra causa de deu ducats, ab intenció de pretendre per esta via haver llevat al dit Francesch Cassador lo remey ordinari de poder-se deffensar y supplicar de la sentència, lo que en qualsevol causa de poch momento y cantitat és degut y permès, seguint lo consell y parer de micer Franqueza, lo qual li scrigué des de Madrid ho fes axí, com consta ab ses lletres per al dit prior.

La dita sentència, per los procehiments sobredits y altres contra dit Cassador fets, és contrària a la exempció de vostra magestat, com sia molt cert que en la dita exempció, mogut vostra magestat *ex justis et rationalibus causis*, expressament llevà al dit prior y al regent y consell criminal tota la jurisdicció y poder de conèxer de las personas y béns dels dits Cassadors, ab decret de nul·litat y altres penes, y en causa del prior, per ser virrey, no pogué ser contra constitució la exempció, perquè las Constitucions són fetas per a negoci dels provincials, y no per a negocis dels virreys contra provincials, perque may pensà la Cort que los virreys avien de deixar de pagar sos deutes y cumplir lo que //1018v// prometian y se obligaven per contractes als provincials, ni may tal se ha seguit en Cathalunya, ni·s trobarà constitució que parle de tal.

És també molt averiguat que la jurisdicció de conèxer y declarar si un contracte és usurari, quant és plet de dret, toca al jutge ecclesiàstich, ab prohibició general per lo jutge seglar, que en semblants causes no procehesca fins que lo jutge ecclesiàstich, que és son for competent, sie declarat ser usurari, y ninguna lley, edicte, ni constitució seglar, pot ordenar y declarar que contractes alguns sien tinguts y reputats per usuraris, sinó aquells que per disposició de dret canònich són aguts y declarats per tals, lo que consta no haver procehit en dita causa per los del consell que, donaren lo vot en la contenció, foren los matexos que donaren la sentència criminal, y ab parer dels quals se havie introduhit dita causa, y no se havie de sperar d'ells que votassen contra lo que havien aconsellat al prior; y és de notar que los dits contractes en sa spècie y forma no estan prohibits per crida de alguna ni altre lley de Cathalunya, sinó que solament prohibeix la crida que no·s fassent contractes usuraris y axí conforme a justícia, per a què·s pogués dir que havien contravingut a la crida y caygut en las penas d'ella, de necessitat, se havie a declarar per lo jutge eccle-

siàstich ser lo contracte usurari, com sempre se ha observat y declarat per lo canceller, que la conexensa si //1019r// lo contracte és usurari o no pertany al jutge eclesiàstich, y assò és clar de dret, y solament en la causa contra Cassador y Puigganer en favor del prior, se ha remès tot al jutge seglar, que és notori agravi.

Manà lo prior al consell que, dexats tots los altres negocis, no se ocupassen sinó en despatxar dita causa, y que per aquest effecte se juntàs cada dia dues voltes, sense excepció de dies feriats, com si no·y haguera altres negocis, llevant al dit Cassador les deffenses per tot dret degudes, que no bastà ninguna diligència, ni supplicació del dit Cassador, per a poder obtenir li fos concedit lo temps que forsosament havie menester per a dar ses deffenses, y en tot lo discurs de aquesta causa se ha proseguit ab una velocitat molt nova y extraordinària, de manera que havent publicat nous arti[cu]lats sis dies abans de votar la causa, ab un sol die de deffensa, y aquell feriat, y estant dits Cassadors tancats, sens poder parlar a advocats ni procuradors, se votà la causa *parte inaudita*.

És gran lo agravi que resultà de la primera part de la dita sentència en quant diu y declara haver incorregut Cassador en la pena del edicte y crida per lo mateix prior feta, condemnant-lo per axò en pagar dos mília lliures de pena, perque és cert que los dits assientos se feren públicament, y en poder de notari públich, y que lo dit Cassador té destruyda y arroynada sa casa y crèdit, //1019v// y llevat los béns a sos propris fills per servir ab ells al dit prior, y que ab estos diners ha sustentat lo prior son estat y casa, y pagat sos deutes y cambis, de què patia grans interessos, y dat a cambi en Barcelona part de dits diners ab interès de XXVIIIIº per C per a firas de Medina del Campo, com està provat en procés, y haver guanyat y aprofitat en més de sexanta mil ducats, guardant sos blats en fins que pujassen al preu de la tatxa, de manera que, en satisfacció y paga d'estos serveys, diu la sentència que Cassador comès delicte, y que és contracte contra la dita crida per lo mateix prior feta, y que per axò ha de pagar dos mília lliures de pena, no obstant que dels matexos contractes, y dels effectes d'ells, y de tot lo procés clarament consta no haver lo dit Cassador à comès frau, ni engany, sinó contra sí mateix, en servey, utilitat, y profit del prior, y és cosa molt clara que, ha hont no·y ha hagut frau, no·y pot haver delicte, ni pena, y al dit Cassador se li deu encara gran quantitat, com consta per lo compte serà a la fi d'est memorial. Y a Damià Puigganer féu lo prior remissió de dita pena aquí mateix, que·s concertà ab ell, y devia tenir consideració lo Real Consell a la calitat de les parts, que lo hu era lo virrey y l'altre súbdit; y que, pregat y instat per lo virrey, avie dexat Cassador los diners per a socórrer a les necessitats del virrey, en la forma contenguda en las capitulacions per las parts fermades y jurades, y //1020r// també devia tenir consideració que, podent Cassador fer execució, passat lo temps de la paga, contra la persona y béns del prior, en virtut dels contractes guarentigiats, y escomunicar-lo, ab que cessarà lo exercissi de la Real Audiència y consell criminal, y podent vendre també los blats, ho dexà de fer, per no desgustar a vostra magestat, per prechs de dit prior per no vendre dits blats a preus baxos, al que fóra forçat lo prior, no tenint diners de què poder pagar, lo que redundà en dany de dit Cassador y profit gran del prior; devia també considerar la difícil convenció del prior per la qualitat y reverència de sa persona y lo perill gran en què estave posat lo dit Cassador en dexar tan gran summa de diners al prior, lo qual ere religiós y sens patrimoni, ni

béns estables, y la recambra que tenia en Barcelona, y en altres parts, estave obligada a altres acreadors anteriors y la tenia lo prior en son poder, com és estat provat en procés, y devia també considerar que dits contractes eren fets ab lo superior y que la equitat, la qual en los reals consells sia precípuament de considerar y seguir, vol que ningú, de contracte fet ab lo príncep y superior, reba dany, y també lo mateix superior que havie fet publicar les crides podie fer remissió de les penes, quant n'i hagués, havie fermat y jurat dits contractes y promès servar indempne de tots danys a dit Cassador, y que envià de dret la sola sciència y tol·lerància del superior escusa, quant més avien de escusar los matexos contractes, que són sinch, y lo //1020v// passar de compte y la partida de deset de nohembre mil sinch-cents setanta-sis, y la scriptura fermà en deset de dit mes, y las partidas lliurades per lo prior a vint-y-nou de nohembre mil sinch-cents setanta-quatre, y la diffinició de compte per ell fermat y jurat a set de janer mil sinch-cents setanta-sis, y las dos consignacions fermades per ell a vint-y-nou de nohembre mil sinch-cents setanta-sinch y a set de janer mil sinch-cents setanta-sis, que són tretze contractes, ab los quals aprovà lo prior tretze voltes dits assientos y contractes, y la capitulació de Madrit, y qualsevol d'estes consideracions ere bastantíssima, quant més totes juntes, y, quant altre no n'i hagués, bastave haver fet remissió a Damià Puigganer, company y soci del dit Cassador en los dits contractes, quant més tractant de un cavaller a qui havent tractat tan mal de presons que quant culpa tingués per rahó de dits contractes, que no la tenia, avia de bastar *quod carcer cederet loco pene*.

És notable agravi haver condemnat al dit Cassador en restituhir al prior a pendre en paga de la sort principal tot lo per ell rebut, axí en nom de interès, com de altre manera, ultra la dita sort principal, en virtut de dits assientos y contractes, essent com són lícits y justament fets, y sent los dits interessos justament deguts y rebuts per lo dit Cassador, tant per rahó del dany emergent, com del lucro cessant, expressament en los dits contractes y en la capitulació de Madrid stipulat, y essent, com són, resolucions y conclusions tant comunes y clares y //1021r// indubitades de tots los doctors, theòlegs y canonistas, encara que cessassen los dits contractes y forsa d'ells, y no sols en aquest cas, que en los dits contractes no·y ha, ni pot haver vici de usuras, ni de altres il·lícits tractes, més encara, quant són los contractes usuraris, perque no menys llevat lo excessiu se ha de pagar, y en son cas retenir lo just interès del *lucro cessante*, per la comuna regla y disposició del dret, que en aquesta matèria lo útil no és viciat per lo inútil, y axí en ninguna rahó cap que se age servit lo prior dels diners de dit Cassador, acostumat a negociar y emplear sos diners a cambis y negocis, com ho confessà y atorgà lo prior en tots los assientos, y en altres actes, y en la capitulació de Madrit; y que vulla no ser obligat a pagar ningun interès de una tan gran summa y quantitat, com era vuytanta-sis mília sinch-centes vint-y-sis lliures, de la qual se serví per més de sinch anys, havent promès pagar y realment pagat al dit Cassador per lo interès del dany emergent y lucro cessant només de a rahó de dotze per cent l'any, havent corregut en aquell temps majors interessos, com és públich y notori, y lo mateix prior ho confessà en las partides lliurà en vint-y-nou de nohembre mil sinch-cents setanta-sinch, y en l'acte de diffinició de compte fermà a set de janer mil sinch-cents setanta-sis, y avent lo prior, com a virrey, ab vot y parer de micer Cordelles, lesores doctor de la Real Audiència y vuy regent de Cathalunya,

en una causa condemnat al duch de Medina de Río Seco, vuy almirante de //1022v// Castella, a pagar interès a rahó de més de vint-y-tres per cent lo any al compte de Aytona per rahó de tres mília dos-centes noranta-tres lliures sis sous prengué a cambi, per temps de sinch anys, per compte de dit duch de Medina, en lo mateix temps que Cassador y Puiggener contractaven ab lo dit prior, en la qual sentència fou condempnat lo dit duch de Medina en pagar tres mília vuyt-centes sinquanta-sis lliures quatorze sous per lo interès dels cambis per las ditas tres mília dos-centes noranta-tres lliures sis sous, com consta per la sentència publicada a viny-y-nou de octubre mil sinch-cents setanta-sinch y també fou condempnat en pagar als Jalpins interès a rahó de deu per cent l'any per rahó del *lucro cessante* de nou-centes sinquanta-quatre lliures que com a fiadors o fianças avie pagat, la qual sola sentència és bastantíssima per a condempnar al prior perque declarà en los dos casos contenguts en los assientos de Cassador y Puiggener és, a ssaber, del *lucro cessante* y del dany emergent, y no podia trobar, ni fer-se lley més certa en favor de dits Cassador y Puiggener, ni més al cas, ni propòsit perquè la donà lo mateix prior, com ha virrey, ab parer de doctor de la Real Audiència, y fou emolugada per les dues parts, y lo dit duch pagà los dits interessos, com apar per la diffinició de comptes entre los dits duch y compte fermada, y era just, *quod pateretur legem quam ipse tulit*, y que lo Real Consell o considerara perque la lley ha de ser igual per a tots, però al prior li paregué justícia //1022r// que lo duch de Medina pagàs més de vint-y-tres per cent l'any, y que ell hagués de pagar dotze per cent li aparegué després injustícia y sense comparició era major la utilitat y profit que dels contractes li resultà al dit prior, guanyant a més de sinquanta per cent ab los diners de dit Cassador.

Consta per lo procés que dit Cassador, juntament ab Damià Puiggener, prengueren realment a cambi, en virtut de dits assientos, molts diners, no dels matexos, sinó de terceras personas, per compte del dit prior, y que en una sola fira patiren a tretze per cent, y que també prengué en particular cambi cada hu d'ells y pagaren y patiren realment los interessos, dels quals interessos ninguna menta se fa en dita sentència, vehent lo gran dany y agravi del dit Cassador, lo qual si poguere valer-se de sos diners propris, que li tenia lo prior, està clar no haguera patit los dits interessos y tenia obligació lo prior de pagar arribat lo plazo, lo qual arribà a la fi de nohembre mil sinch-cents setanta-sinch, en lo qual temps devia de sort principal noranta-sinch mília vint-y-una lliura sinch sous y nou, y també fou agraviat en dita sentència, que al dit prior se donaren tots los diners dintre la ciutat de Barcelona, y ell pagà les sexanta lliures en Madrid, que importe lo interès més de tres mília lliures, y Damià Puiggener en sa deposició offerí dar en Madrid sexanta tres mília lliures a qui li donàs en Barcelona sexanta mília; y fou també agraviat en llevar-li lo interès de las vint-y-sinch //1022v// mília sinch-centes y deu lliures, sinch sous y vuyt li havie de pagar a la fi de nohembre mil sinch-cents setanta-tres, y les pagà a vint de abril següent de mil sinch-cents setanta-quatre, y a vint de nohembre del mateix any pagà lo dit prior a Joseph Rovirola set-centes sexanta-sinch lliures un sou en lo banch de Damià Puigjaner, y diu la partida se las donà de sa pròpria voluntat per la bona obra li ha feta en aguardar un cambi de la fi de nohembre de l'any passat fins lo die present, que·s lo mateix cas, sens differir en ninguna cosa, y al dit Rovirola no li posà demanda de ditas set-centes sexanta-sinch lliures un sou, ni del dit contracte féu ab

Francesch Cassador y Joseph Rovirola, que és de consideració, perquè no obsta, ni pot obstar, lo motiu que prenen per llevar dit interès de la extravegant de Pio quinto, perque·s cert que no entengué Francesch Cassador differir la paga del dit cambi, antes bé, féu lo que pogué per a ésser pagat, y lo prior no volgué pagar fins lo dit dia de vint de abril mil sinch-cents setanta-quatre, y la dita extravegant proceheix quant la dilació de la paga és contra voluntat de crehedor y causada per no voler pagar al deutor, com sie aquest cas molt different, y dita extravegant en lo cas que per la és exorbitant y contra lo dret comú, y no sent publicada, ni admesa en la ciutat de Barcelona fins al mes de setembre mil sinch-cents setanta-vuyt, que lo mateix prior, per son intent, procurà se publicàs, no podia compendre los tractes y contractes ja fets en lo any //1023// mil sinch-cents setanta-tres, y així justament avie Cassador rebut lo just interès de dita cantitat per lo prior retenguda, y per acabar se dexen de dir altres particularitats de dita sentèntia en què és estat agraviat lo dit Cassador.

`A's fet gran agravi a Cassador havent passat avant, com ha passat lo prior un any aprés de ésser-se'n anat, ha continuat lo consell la executió de la dita sentèntia fent la executió ab un vigor may vist ni usat, inventariant sos béns y dant tèrmens precisos per a vendre'ls per rahó de las dos mília lliures de pena en què·l condempnaren, executant enterament la dita cantitat, no sent acostumat ni usat executar-se pena, sinó tant solament la tercera part tocant als coffres reals; y lo dit prior manà se donàs la tercera part a Alonso de Ormassa, son camarer, com acusador del delicte, y altre tercera part volia per a ell per a destribuir-la en lo que li aparegués, cosa que scandalizà molt a tota Cathalunya, y ab molta rahó. Y no podent acabar la dita executió abans de sa partida de Cathalunya, ha sempre instat que se acabàs, y és estat part que vostra majestat no féu gràcia de dita pena, perque estava lo prior en Lisboa ab vostra majestat, y de allí encaminà la executió y lo demés, así en Barcelona com ab vostra magestat, y de las diligències del prior consta per cartes de son camarer Ormassa per a micer Francesch Puig. Y malícia y passió tant descuberta may se ha vist ni hoyt, particularment que, des del dia que posaren a la presó als Cassadors y després //1023v// de la dita sentèntia, may lo prior ha permès ni consentit, sent ja fora de Cathalunya y del càrrech de virrey, que parlassen ni tractassen ab persona alguna, ni poguessen scriure, ni rebre cartas, ni entendre en sos negocis, ni fermar procura per a poder cobrar de sos deutors lo que li's devian, ni traure dels banchs, ni de la taula de la ciutat de Barcelona, ninguns diners, de tal manera, y ab tant estrem, que sas mullers y parents no sabien si eren morts o vius, encaminant-ho tot a què, ja que lo cas lo soposaven de voler matar lo prior, no·s pogués averiguar de consumir-los y acabar-los las vidas, tenint-los de la manera que·s dit, com de paraula ho havie publicat, dient que son poder seria poch o·ls consumiria béns, y honrra y vidas, y, sols en dietas de guadas, àa pagat més de quatre cents scuts, podent-ho fàcilment scusar en pendre fermances, les quals offerien per dos mília ducats, y no consentí que de ses cases los donassen de menjar, sinó que·ls ho donàs lo scarceller, ni que ses mullers, estant ells malalts, los visitassen, ni mirassen per sas vidas y salut, que per a Cathalunya és estada una cosa nova y nunca vista, ni hoyda, y molt escandalosa.

Per tenir lo prior advocat en lo Supremo Consell de Aragó, no tenint ja menester en Barcelona, pues estave ja donada la sentèntia en la qual li ajudà molt, féu ab sos medis que lo regent Terça tornàs en cort, com ho féu, y·s féu relador de aquests

negocis del prior y dels Cassadors fins a tant que lo //1024r// canonge Rajadell, de part de Cassadors, li digué que dexàs de entrevenir en dits negocis, perquè de altra manera tenia orde de donar quexas a vostra majestat y, encara que ho recusà molt, a la fi se contentave de no ser relador ab que pogués votar y, desenganyat de una cosa y de altre per lo dit canonge Rajadell, se contentà de exir-ne perquè no·s donàs quexa a vostra magestat, però lo mal ja estava fet, y dient-li lo canonge Rajadell que no podia votar en estos negocis perque se tractave de micer Franqueza, son gendre, li escapà de la boca: jo ya ho diguí que no posassen en axò a micer Franqueza, *nota verbum*, y digué també després que podia votar perquè los Cassadors negaven haver volgut matar a micer Franqueza, tant cegà la passió.

Envià també lo prior a la cort per a que li servís de advocat y procurador en esta causa, a gastos de vostra magestat, a micer Martí Joan Franqueza, advocat fiscal y del Real Consell Criminal de Cathalunya y jutge en dita causa, lo qual no entengué, ni fou enviat per altres negocis, sinó per estos, encara que lo motiu serie altre, y lo dit micer Franqueza fou també advocat del prior en Barcelona en aquestos negocis, com apar per una carta que lo prior, estant en Madrid, escrigué a micer Francesh Puig, en la qual, sobre estos negocis li scriví lo següent: vostra mercè, ab micer Franqueza y don Luis, faran las diligències que judicaran convenir; de manera que estavan ben encaminats los negocis de dits Pere y Francesh Cassador, que micer Puig y micer Franqueza fossen jutges, //1024v// y advocats, y procuradors, y per cartas del dit micer Franqueza dirigides al prior y per billets y memorials del dit micer Franqueza, que són en poder d'esta part, los quals ha comprat de un taverner, que comprà en lo encant de Barcelona alguns papers se veneren després de la mort de micer Puig y·ls posseheix ab títol de compra, que és bon títol, apar clarament que lo dit micer Franquesa no fou enviat, ni estave en cort, sinó per sos negocis, ni entenia sinó en ells, y també consta que lo regent Terça, estant en Barcelona lo mateix temps, aconsellave y ere advocat del prior en estos negocis, y fou gran part en què·s donàs la pretesa sentència y, quant aparegué al prior que no·l tenia menester en Barcelona, féu que vostra magestat lo cridà a la cort, de manera que no·s contentava lo prior de tenir de sa mà en estos negocis al Real Consell Criminal de Cathalunya, però volgué també tenir al Consell Supremo de Aragó, y axí scriu lo dit micer Franquesa, a vint-y-vuyt de abril de mil sinch-cents setanta-nou, de Madrid, al prior, lo següent: lo comte de Chinchón me ha dit que lo regent Terça li ha scrit en açò, y que és estada de molt fruyt sa carta, y tota via me apar que vostra excel·lència li escriga en los negocis, perque aquí ell és lo que més los senyoreja, per faltar lo vicecanceller, y pot vostra excel·lència agrayr-li la bona voluntat que jo li he vist en tot lo que aquí he tractat y demanar-li que la continue en lo pervenir, y açò dich perquè lo rey té allà la consulta molt dies ha y, com no respon, podria ser que fos menester //1025r// més refflectió, y, entre tant, lo més acertat fóra que lo consell declaràs en la causa de Cassador, pues saben que tot son intent és procurar algun destorb per a què no·s judique son negoci per aqueix consell y, si·s done la sentència, ab axò se acaba tot y no·s parlarà més en axò. No crega vostra excel·lència que dich açò per recel de que·m donen aquí mala provisió, perquè verdaderament no passa per mi desconfiança, però só amich de acostar-me al més segur y veig que, fins que aqueix negoci se remate ab la sentència, sempre a qui los agents de Cassador

aniran quexant-se y sa pena grunyint, encara que lo tinch molt més blan del que solia estar, y encara que en dits papers no té Pere Cassador sinó dos cartes de micer Franqueza per al prior y una per a micer Puig, és cert que·ls scrigué moltas cartas, y bastan estas per a la prova de què micer Puig y micer Franqueza eran advocats del prior, lo que de les cartes del prior don Hernando, y de micer Franqueza, y de micer don Lluís de Peguera, y del secretari Hierònym Gonçales, y del camerer del prior, y de Viladamor, y de Sebestià Costa, per al dit micer Francesch Puig, se col·ligeix que lo prior havie promès una abadia al dit micer Puig per a ell, y algun bon benefici per a son fill, dels que vostra majestat llevaria als qui proveís abadia, y que entre tant enviàs son fill a Alcalà o a Salamanca per a estudiar, que lo prior li pagaria los studis, de manera que la recompensa que dava lo prior ere de beneficis ecclesiàstichs per la justítia //1025v// si venia micer Puig, axí que tots daven lo que no era seu, y tots a costa de dit Cassador, y en las scripturas de dit micer Puig se·s trobada la minuta de la capitulació de l'últim concert fermà lo prior ab Damià Puiggener, ab moltes y molt llargues aditions de mà pròpria del dit micer Puig, y altres molts papers tocants a la dita causa, y consta per ells clarament ser son advocat, y en los anys se tractaren estos negocis en altre ningú entengué lo dit micer Puig, y no era sol, que tots los del consell lo ajudaren, sinó a micer Miquel Quintana, de manera que dexaven los negocis de son càrrech per ser advocats del prior, y fóra manco mal si no foren també jutges, y lo prior partí de Barcelona a set de nohembre mil sinch-cents setanta-nou y des de set de dezembre fins a vint-y-dos de febrer mil sinch-cents vuytanta, estan en mans de Cassador set lletres, que scrigué lo prior a micer Puig des de Madrid, sobre estos negocis en resposta de quatorze cartes havie rebut de micer Puig, que era molt gran diligència del prior y mayor de micer Puig y de aquí se pot traure què feyen estan lo prior en Barcelona, y no·s troben advocats que fessen esta diligència, y del negoci que tracten dites cartes era jutge lo mateix micer Puig y en lo principi de la causa de la pretesa conspiratió per a encaminar-la millor, al intent del prior per ser gran official, lo feren relador, y prengué lo dit micer Puig la deposició de Utrolis y altres testimonis, y féu //1026r// la provisió de la captura de Pere Cassador, y pot-se, axí mateix, creure que micer Franqueza y a tots los altres del Consell Criminal avie promès lo prior, y és públich y notori que, particularment, avie offerit al regent Vilana la adjunctió del càrrech de vicicanceller, y los més d'ells eren estats provehits en sos càrrechs en temps del prior, y per son medi y relació, y esperaven tots llargues mercès per son medi, y las tenia offerides, y tot assò és públich y notori en Barcelona.

Damià Puiggener donà sospites contra los doctors del Consell Criminal a set de nohembre mil sinch-cents setanta-vuyt, y declarà lo Consell que micer Puig y micer Ferreró no entrevinguessen en dita causa y, sent advocats del prior, públicament, ja en la causa davant los tres commissaris, y abans d'ella, des de el primer memorial se presentà a vostra magestat en lo mes de octubre mil sinch-cents setanta-sis, ordenaven les respostes, entrevenien y votaven en esta que·s comensà a vint-y-dos de juliol mil sinch-cents setanta-vuyt, y aurien entrevingut sempre, sinó per lo dit Puiggener, cosa de molt inichs jutges y de mal exemplar, que no haurien de aguardar que·s donassen sospites, essent ells advocats en dita causa, y ordenant en ella com advocats, y avent ordenat en dita causa quant se tractà civilment davant los jutges, com-

missaris, y després de dades dites sospites de Puiggener, encara que no votaven, atrevessaven, informaven, y feyen los //1026v// memorials en dret, y totes les demés diligències podien fer los advocats, estant-los proybit per Constitucions de Cathalunya lo advocar, que don Lluís de Peguera no tenia sinó lo nom y tots, sinó micer Miquel Quintana, eren de una matexa voluntat, y feyen un mateix offici de jutges y advocats, y micer Miquel Joan Quintana, vuy regent en lo Consell Supremo de Aragó, enprengué molt la part del prior, essent jutge, y fou lo qui més passió mostrà en estes causes.

Per les scriptures de micer Puig consta que micer don Lluís de Peguera donà lo consell al prior que tragués de Spanya a Utrolis, testimoni fals contra Pere y Francesch Cassador en la causa de conspiratió, y que per axò és estat penjat, y lo enviàs a Milà, y determinà lo prior se fes, y li donaren cartas, lo prior y son secretari, per a Milà, y dinés ab que pogués anar, y Utrolis dexà de anar, pensant lo enviaven a Milà, per a fer-lo matar si Utrolis hagués testificat la veritat de què tenia lo prior y micer don Lluís de Peguera per a enviar-lo a Milà, y Utrolis de no anar allí. Y dites cartes estan en poder de Cassador, que les donà a Utrolis quant féu lo descàrrech en Tamarit de Llitera, y ab ellas donà la original remissió, despatxada per cancellaria, que lo prior féu a Utrolis ab ferma de micer Puig y còpia de la supplicació o memorial presentà Utrolis a vostra magestat per orde del dit prior y del regent Terça.

Donaren-se al Consell moltes supplications, de //1027r// paraula y en scrits, perquè los advocats puguessen parlar ab Pere y Francesch Cassador, y particularment ab Pere Cassador, lo qual estave més al cap d'esta causa, y dels comptes d'ella ja may se pogué alcansar ab motiu de la causa de la pretesa conspiratió. De manera que·s féu la causa y electió de calculadors, y lo càlcul y la liquidació, y tot a voluntat y gust del prior, y, alguna vegada de importunats, digué lo Consell que los advocats parlassen ab Francesch Cassador a certa ora senyalada y quant venien per a parlar-li deye lo aguatzil Ferreres, que estave en guarda d'ells, que no tenia orde del prior, y axí s'entornaven sens parlar-li, de manera que may li parlaren, y·s féu la causa *parte inaudita,* contra tot dret diví y humà, que no·s fera en terra de bàrbaros.

Donàs supplica a vint-y-hu de juliol mil sinch-cents setanta-nou per part de Francesch Cassador, deduhint los agravis de la sentència, la qual supplicació no volgué lo Consell decretar, ni provehir, ni que·s posàs en lo procés, pensant per esta via tancar la porta a dit Cassador, y tentaren de posar en la presó los advocats, y ho hagueren fet, sinó per ser ecclesiàstich, y per a què constàs de la dita supplicació, y de las injustítias y agravis que li feyen lo prior y los del Consell se donaren requestes particulars per part de dit Cassador a tots los del Consell, ab inserta de dita supplicació, y axí féu lo que pogué per conservació de son dret.

Lo mateix se féu després de la partida del prior //1027v// en una supplicatió presentada a vint-y-nou de nohembre del mateix any mil sinch-cents setanta-nou, la qual fou decretada *pro evidenda in Regi Criminali Consilio per admodum illustrem dominum gubernatorem, vicessimo nono novembris, millesimo quingentesimo septuagesimo nono,* y després se decretà *non admitatur dicta supplicatio, provisa per admodum illustrem dominum gubernatorem, ex deliberatione Regii Consilii, insequendo conclusionem in Consilio factam die undecima presentis et currentis mensis, die decima quinta dezembris, millesimo quingentesimo septuagesimo nono,* y en

dit dia de quinze de dezembre se presentà als del Real Consell, per part del dit Cassador, requesta, y sempre lo Consell volgué fer la part del dit prior y tancar la porta a Cassador, però *non est consilium contra dominum* perquè quant més feren, més mostraren sa malícia y apassionat procehir, y han vingut les Corts per a reparar los agravis, en las quals se pot y deu haver rahó de la dita sentència, perque la quexa principal de Cassador, y lo que dóna per principal agravi, és la dita sentència.

Finalment, fou fet agravi al dit Cassador perque, axí en via de dret com de consuetut y estil inconcussament observat, quant algú està impetit de molts delictes, encara que resultants de diversos y separats casos, y de diverses spècies, acostumen tots en una sentència, y no en moltes, declarar-se, y encara que fos instruhit lo procés sobre un crim, que no faltàs sinó sola sentència, que en //1028r// Cathalunya se diu assignat a relació, se resol parar, fins que la causa sobre l'altre delicte se pugue també declarar, tractant-se majorment totes les causes devant lo mateix jutge, com en est cas, que ha instància del procurador fiscal de la règia cort fou revocada la commissió feta a micer Puig del crim *lese magestatis*, del qual últimament fou impetit dit Cassador, y fou comesa esta causa a micer Damià Osset, antich relador de les altres causes, contra lo mateix Cassador, y en la preventió consta que ere acusat de altres crims per lo dit procurador fiscal, y en la demanda se fa exhibició de altres enquestes, attès també que la pena del últim crim *lese magestatis in primo capite absorbebat et absorbere debebat omnes alias penas minores* y que lo procés de regalia s'enportave tots los altres processos formats via ordinària, y si de aquesta manera no·s servàs seguir serian molts inconvenients, com clarament se veu senyaladament que las causas criminals se farien immortals si sobre cada delicte separat se pogués proferir sentència, y sobre los altres delictes, provats o no provats, se poguessen detenir en presó los reos o, a instància del procurador fiscal, o a petitió de la part, aguardant altres proves o sentències criminals sobre altres crims, moltes voltes absolutòries, lo que en Cathalunya fins avuy no s'és vist, per les quals, y per moltes altres causes que·s dexan per no ser llarch, no·s podia, ni·s devia dar sentència diffinitiva criminal sobre los dits contractes fins a tant que en la causa //1028v// sobre lo crim *lese magestatis in primo capite* de què a instàntia del procurador fiscal estave impetit Francesch Cassador, se pogués també diffinitivament *aut alias* despatxar, y encara que avie manat vostra magestat al prior y Consell que no publicassen provisió en la causa dels contractes sense consultar-le-y se féu tot lo contrari, y lo mateix dia que partí lo prior se publicà la provisió de la liquidació, y se instà la executió de dos mília lliures, de manera que la dita carta de vostra magestat no aprofità a Cassador, sinó que féu contra ell, com se's dit en lo memorial dels agravis de la causa de la pretesa conspiratió.

Quant féu vostra magestat lo decret, manà y provehí que sos acrehedors contenguts en lo decret no fossen molestats, ni executats per las personas a qui ells devian, y açò durà fins a tant que vostra magestat los pagarie, y també los féu altre comoditat molt gran que pagassen sos acrehedors ab las matexas juras que vostra magestat los pagave. Tot lo contrari féu lo prior, perquè sercà tots los indirectas, y totas las vias y maneras que ell y los més del Real Consell pogueren inventar per a vexar, molestar, arruynar y anihilar a Pere y Francesch Cassador, y a Damià Puiggener, fins que·s féu lo concert y iguala ab lo prior, de manera que·s veu clarament la intenció

del prior y d'alguns del Consell y, per no fatigar ab més llarga scriptura a vostra magestat, se dexen de dir moltes coses, però de les dites se pot inferir las demés *et crimine ab uno disce omnes* may se ha vist que lo deutor se fes posar en la presó //1029r// a son acreedor, y no·s contentà lo prior ab la presó, però que estigués en la pijor presó, y offerint Cassador y Puiggener dos-cent mil ducats de fermanses per a què los dexàs arrestats en ses cases, no volgué, de què tenia por avien de fugir, y pagar la manlleuta que perderà lo prior, pus quant se féu lo consell després ab Puiggener, dexant-se perdre lo dit Puiggener més de deu mília lliures, li pagà lo prior sis mília sinch-centes lliures y lo deute de Francesch Cassador era molt més, y quant per part de Cassador y Puiggener se presentavan requestas al regent y consell deyen, per burla, que és assò mateix de Corts, Déu sab qui serà vui!, devian pensar que algun dia las y hauria y nos haurien de burlar d'ellas, com se burlan de la visita que no ha servit de res per esta causa, com és públich y notori en Cathalunya, perquè lo prior se atrevessà en ella en Barcelona, y en la cort ahont lo regent Terça fou relador d'ella, y per a pujar al superlatiu grau inventaren que Cassadors volien matar al prior y ha micer Franqueza, sens tenir consideratió que en açò se atrevessave la auctoritat de vostra magestat y la fidelitat del Principat de Cathalunya, no estan acostumats los catalans a semblants tiranias, y per axò han de ser exemplarment castigats *ut eis cedat in penam, aliis vero in exemplum* y lo hereu de Francesch Cassador sie desagraviat, cobrant enterament lo que li és degut de principal i interès, costas, danys y injúries, conforme als contractes //1029v// fermats per lo prior don Hernando de Toledo, y cobrant també les dos mília lliures de la pena que per lo thesorer foren executades, y las costas y interessos d'ellas, y sie rellevat indempne, conforme als contractes.

En resolutió, lo agravi de dits Cassadors resultà principalment de la dita pretesa sentèntia, que notòriament és injusta y contra dret, per les causes següents: perquè és contra la exempció de vostra magestat que los pretesos jutges eren advocats de la part que lo prior ha fet y ordenà la sentèntia a son gust en sa causa pròpria que·s donà *absque cause cognitione* y axí contra les Constitucions de Cahalunya, capítols y Actes de Cort, usatges de Barcelona, privilegis generals y particulars, per tenir tancats en la presó als dits Cassadors, prohibits de parlar a procurador ni advocats; que, sent causa civil, la feren criminal, per a fer-la a gust del prior y per llevar la supplicació, y és indubitat que las excepcions de dol y corruptió contra los jutges may se exclouen, ni poden llevar per ninguna lley, com està dit més llargament en aquest y altre memorial de la pretesa conspiratió; y és indubitat que, quant lo Real Consell féu la provisió de traure de la iglésia a Pere Cassador, entengué clarament que hera inventió, falcedat y maldat, y que féu la provisió per dar contento al prior y per poder declarar en esta causa sens oyr a dits Cassadors, com ho féu.

Declare dit Pere Cassador que tot lo contengut en //1030r// aquest memorial contra lo prior don Hernando de Toledo y los del Real Consell Criminal de Cathalunya ho ha dit y entén ab lo acato y respecte que·s deu *et citra animum injuriandum*, sinó a effecte tantsolament de demanar justícia no y ha exceptió de persones y poden les parts y·ls és lícit y permès dir y al·legar tot lo que a son dret convé.

Supplica per ço a vostra magestat lo dit Pere Cassador, en los dits noms y los tres brassos de la present cort, de son real servey sie per reparo de aquestos agravis

manar que no obstant la dita iniqua sentència contra lo dit Francesch Cassador per lo mateix prior y Consell Criminal nul·lament donada y se vegen, conegan y declaren de nou los mèrits de la dita causa dels contractes y assientos fets entre lo dit prior y Francesch Cassador y Damià Puiggener, ministrant en ella compliment de justítia, com si la dita sentència no fóra donada, y que esta causa, ab tots sos incidents emergents y dependents, mane vostra magestat cometre a la sala del regent la Cancelleria de la Audiència Real de Cathalunya, ab ple y bastant poder, y per la via, modo y forma més convenients, y que dins sis mesos las parts agen de instruir lo procés, contadors del dia de la introductió de la causa, y que dins altres sis mesos aprés següents la dita sala age de donar la sentència.

Axí mateix mane també vostra magestat nomenar, //1030v// donar y assignar jutges legítims y competents, los quals, per via criminal y civil, procehescan y hagen de procehir per justícia contra lo dit prior y contra alguns doctors, que llavors eren del Consell Criminal de Cathalunya, per les culpes en què han encorregut, notades en aquest y en lo primer memorial de agravis precedent, y que en son lloch més particularment se deduhirà, y per los agravis y grans danys que han fet y causat als dits Pere Cassador y Francesch Cassador en ses persones y aziendas, ab prefixió de cert termini per a què dintre d'ell se hage de pronuntiar y declarara en dites causes, axí criminals, com civils, per sentència diffinitiva, y lo mateix se supplica se fasse contra micer Miquel Terça, regent en lo Supremo Consell de Aragó, y que a dit Pere Cassador sie donada còpia de totes les conclusions y *facto verbo* fetas en les causes contengudes en estos dos memorials de agravis, ço és, en la dita causa dels contractes y en la de la pretesa conspiratió, y en la de micer Puigventós y Granollachs y en la de Rafel Aymerich, a fi que dit Pere Cassador puga dir y al·legar lo que li convindrà a sa justícia contra los dits doctors y prior, y al reparo de dits sos agravis, axí que sien punits y castigats, y dit Cassador reintegrat dels danys y injúria, y sie pagat del que conforme als dits assientos y a la capitulació de Madrid li és degut, que no havie de venir lo prior a contractar en Cathalunya ab sos súbdits y de llurs //1031r// diners donar a cambi y pagar los deutes devie en altres provínties de que patie grans interessos y guardar sos blats fins al temps que·l pogué vendre al preu de la tatxa de Castelló, de què li redundà de profit y utilitat més de sinquanta mil ducats, y no és just, ni rahonable, ho fes ab dinés y dany de dits Cassadors; y reste exemplar en lo sdevenidor que ningun virrey y consell se atrevescan a semblants coses, car lo dit Pere Cassador y la present Cort, en quant sie menester, consent y aprove ab la present las comissions sobreditas per vostra magestat fahedores, si y en quant fossen contràries a las Constitucions, capítols y Actes de Cort, privilegis generals y particulars de aquest Principat, suplicant a vostra magestat que dites causes no passen sens declaratió, per lo que convé al benefici públich, encara que la part de dit Pere Cassador no la instàs.

E per quant lo dit Pere Cassador té per suspectes al regent Terça y tots los del Real Consell Criminal que entrevingueren en las ditas causas criminals, excepto micer Miquel Quintana, y té també per suspecte a micer don Lluís de Paguera de dit consell, qui fou advocat del prior, y entrevingué en altres coses, com està dit en lo present memorial, y té també per suspecte a micer Francesch Puig, de la Real Audiència civil de Cathalunya, per ésser cunyat del dit reverent Terça y oncle de la muller del dit misser Franquesa, per las causes deduhides ab aquest y ab lo primer memorial de agravis

//1031v// fets a dits Cassadors, y ab lo tercer y següent memorial, que junctament ab aquest se presenta, supplican també a vostra magestat sia de son real servey manar que los dits no entrevinguen en los negocis y fets tocants a dit Pere Cassador.

Compte del prior don Hernando de Toledo del que deu a l'hereu de Francesch Cassador.

Lo prior don Hernando de Toledo deu a Francesch Cassador y Damià Puiggener, a vint-y-set de maig mil sinch cents setanta-sis, cent y tres mília vuyt-centes sinquanta-sis lliures, devuyt sous y sinch diners, com llargament se diu al principi de aquest memorial, de les quals tocan y pertanyen a Francesch Cassador, per sa part y porció, sexanta mília sexanta-sinch lliures, onze diners y les demés tocan al dit Puiggener: 60 mil 65 lliures, 11 sous.

Més, deu per los interessos de dos firas de Lió, que la última féu pagaments en Barcelona a vint-y-sis de janer mil sinch-cents setanta-set, de que se donà lo compte al dit prior, 5 mil 756 lliures 12 sous 5: 5 mil 756 lliures, 12 sous, 5 diners. 65 mil 821 lliures,17sous, 10 diners

À pagat lo prior en virtut de la capitulació fermada en Madrid a //1032r// vint-y-quatre de abril mil sinch-cents setanta-set, de què se donà lo compte al dit prior, sinch mília set-centes sinquanta-sis lliures, dotze sous y sinch y les deu mília lliures en Barcelona y d'estes toquen y pertanyen a Francesch Cassador quoranta mil quatre-centes noranta-set lliures quatorze sous, les quals se descargan al dit prior: 40 mil 497 lliures 14 sous.

És la resta: 25 mil 323 lliures,19 sous, 4 diners.

Més, deu per lo interès de las ditas quoranta mil quatre-centes noranta-set lliures quatorze sous, que·s compten a dotze per cent lo any, conforme a la dita capitulació de Madrid, des de vint-y-sis de janer mil sinch-cents setanta-set, mília lliures, com apar per lo compte se donà al prior, que monta mil sis-centes vuytanta-nou lliures deu sous, de les quals tocan y pertanyen a Francesch Cassador per sa porció nou-centes setanta-tres lliures, set sous y dos diners: 973 lliures, 7 sous, 2 diners.

Més, deu los interessos de las ditas vint-y-sinch mília tres-centes vint-y-tres lliures denou sous quatre diners, a la dita rahó de dotze per cent l'any, per rahó del lucro cessant y dany emergent, conforme a la dita capitulació de Madrid //1032v// des de vint-y-sis de janer mil sinch-cents setanta-set fins la íntegra y real solució y, fent-se lo compte fins a vint-y-sis de janer mil sinch-cents vuytanta-sis són nou anys y lo que tardarà a pagar, ultra lo dit temps, vénen a càrrech del prior, que montan los dits nou anys vint-y-set mília tres-centes quoranta-nou lliures, devuyt sous y sis diners: 27 mil 349 lliures,18 sous, 6 diners.

Més, deu que ha de dar scèdula de saca dels regnes de Castella per a Cathalunya per la part y porció tocant a Francesch Cassador de vint-y-quatre mil sis-centes vuytanta dos lliures quatre sous avia de dar a Cassador y Puiggener a compliment de sexanta mília lliures per les sexanta mília lliures reberen en Madrid y en Toledo, en virtut de la capitulació fermada en Madrid a vint-y-quatre de abril mil sinch-cents setanta-set, la qual scèdula de saca avie de dar dins un mes.[403]

403. *En blanc la quantitat.*

Més ha de pagar tots los gastos fets per dits Cassadors en la presó y en Madrid sobre las dos causas de contractes y pretesa conspiratió.[404]

Més los danys que per rahó de sa captura an patit en sos béns que són de molta importància.[405]

Més la injúria se li és feta per rahó de las ditas causas.[406]

1033r// **Tercer.**

Ítem, se queixa Pere Cassador, cavaller, en Barcelona populat, en nom propri y com hereu del quòndam Francesch Cassador, quòndam, que en lo mes de dezembre 1576, havent-se presentats memorials a vostra magestat per part de Francesch Cassador y Damià Puiggener y respost a ells per part del prior, féu provisió lo suplicant Consell de Aragó, y se despatxà lo billet per a vostra magestat y lo volgué enviar, encara que fou sol·licitat moltes voltes per part de dits Cassadors y Puiggener.

Després de arribat a la cort lo vicecanceller, que havie estat absent d'ella molts mesos, se li féu relació de aquest negoci per lo consell, y se li mostrà la provisió y el billet, y tampoch lo volgué enviar a vostra magestat, que scrigué al prior enviant-li còpia del dit billet y, no responent, acontento del vicicanceller, scrigué segona vegada que pagàs o se igualàs ab la part, altrament no podia dexar de enviar lo billet a vostra magestat; y de la resposta del prior resultà la capitulació se fermà en Madrit a 24 de abril de 1577, ab interventió del Supremo Consell, la qual no hagueren fermat Cassador y Puiggener si tingueren notítia del contengut en la dita provisió, y era just que lo consell servara igualdat en açò públicant-la també a dits Cassador y Puigjener, o que enviàs lo billet a vostra magestat y, si·u fera, se agueren escusat los inconvenients que·s seguiren perque no hagueren fermat la dita capitulació Cassador y Puiggener.

Lo prior comensà causa en Barcelona devant los jutges commissaris, en la qual no·s donà sentèntia y, passats los quatre mesos, la causa fou devoluta al dit Consell Supremo, en virtut de la dita capitulació, y per part de Cassador y Puiggener se presentaren tres supplications perque manàs portar lo procés y·s vés y sententiàs, y dites supplications foren decretades y comeses al reverent Sapena, el qual no féu provisió en elles, havent-se fermada la dita capitulació per medi del dit Supremo Consell, y no volgué assumir la dita causa per contentar al prior, lo qual lesores se trobave en Madrid, y tingué medis per açò, com apar per cartes del prior micer Puig, en les quals clarament ho diu, y fou notori agravi y d'ell //1033v// resultà a Cassador tot lo dany.

Arribà a notícia del procurador de Cassador y Puiggener que el procurador procurave commissió de vostra magestat per a la sala del canceller de Cathalunya y donà supplicació al·legant las causes y Constitucions perquè no·s devenia, ni·s podie provehir dita commissió y, no obstant assò, sent cosa molt clara que ere contra mol-

404. *En blanc la quantitat.*
405. *En blanc la quantitat.*
406. *En blanc la quantitat.*

tes Constitucions de Cathalunya, la concedí, y fou també notori agravi, y la dita commissió no fou admesa en la Real Audièntia per ser contra clares Constitucions de Cathalunya, avent-se despatxada la exempció, y no sent obeyda per lo prior, se donaren memorials a vostra magestat, donant-li compte de assò, supplicant-lo que la dita causa se tractàs en lo dit Supremo Consell, conforme al capitulat en Madrit, ab intervenció del dit consell, y que havent concedit la exempció, *ex justis et rationabilibus causis,* no havie a desemparar dits Cassador y Puiggener, ni dexar-los en mà de un tirà, y no·s trobarà constitució de Cathalunya en favor dels virreys y contra los provincials per a poder impugnar la exempció.

Presentaren-se infinits memorials a vostra magestat per part de dits Cassadors y Puiggener sobre los molts y molt grans agravis los feye lo prior y los del Consell Criminal en la causa dels contractes y en la causa de la pretesa conspiratió, y particularment, que manàs al prior y al Consell posassen en la presó Utrolis y Ruís per a què isqués a llum esta veritat, y, quant a Utrolis y Ruís estaven en la cort, se supplicà lo mateix en cort y may volgué provehir de remey.

Estant en Barcelona lo regent Terça, ajudà al prior //1034r// en la causa dels contractes, informant y persuadint als del Consell criminal de Cathalunya y scrivint al compte de Chinchón, com apar per cartas de micer Franquesa, son gendre, per al prior, y pogué molt ab ell, per causa de la visita se feye leshores, y estant en la Cort ordenà lo memorial que Miquel Utrolis y Bertomeu Mas presentaren a vostra magestat demanant mercè per rahó de son dit y deposició contra Cassadors y lo secretari del prior, lo scrivà, de manera que ere jutge y advocat; lo Supremo Consell no devia suffrir que micer Franqueza anàs a la cort per advocat del prior a gastos de vostra magestat, majorment que lo salari dels del Real Consell ho paga lo General de Cathalunya, y restà prohibit de poder advocar y no li pagà lo salari per anar a la cort.

Lo mateix se diu de micer Osset, lo qual portava ab si lo prior a Madrit per estos negocis ab los processos de la causa dels contractes y de la pretesa conspiratió, y féu molts memorials, informà lo Supremo Consell que poguera fer més un advocat del prior y tot lo sufria lo Consell Supremo.

De tots los memorials presentats a vostra magestat per part de dits Cassadors y Puiggener, que foren més de sexanta, tenia aquí mateix lo prior la còpia, lo que no·s podia ni devia fer, sabent clarament la passió y mal procehir del prior y dels del Real Consell de Cathalunya, y que no servia sinó per a indignar-los més, per oprimir y vexar més a dits Cassadors y atemoritzar a la gent tenian en la cort a què no gosàs dar més memorials, y açò no ho podia fer sinó algú del consell y lo secretari y dels que·s daven, per part del prior, ninguna notícia tenian Cassador y Puiggener, //1034v// y alguns se han trobat entre los papers de micer Puig, y devias guardar igualdat, ja que·s daven al prior en dar còpia a la gent de Cassador dels que presentà lo prior.

Presentaren-se memorials sobre la remissió de la pena de las dos mília lliures y no·s pogué haver la gràcia, ni que paràs la executió, sent cosa tant justa com se ha dit en lo segon memorial.

Francesch Cassador y Damià Puiggener enviaren a la cort a Miquel Salvador Riera en lo mes de janer mil sinch-cents setanta-nou y, després de concertat Damià Puiggener ab lo prior, stigué allí lo dit Riera més de tres anys per estos negocis

de Pere Cassador y Francesch Cassador, donant memorial a vostra majestat, y solicitant y informant al Supremo Consell, y després de la captura de Pere Cassador enviaren sos parents a la cort a Gaspar Dusay, cunyat de Pere Cassador, y després al canonge Rajadell y Gabriel Cassador y tots informaren a vostra magestat y al Supremo Consell y feren tot lo possible, sens poder traure algun remey, ni que manassen traure de la Gonguera y de la torre nova ab fiançes a dits Cassadors, perque lo prior ho tenia tot de sa mà, sent en cort relador lo regent Terça y advocat y procurador micer Franquesa, son gendre, de manera que no ha perdonat lo dit Pere Cassador a gastos ni se's descuydat, y lo dit Riera era home de intel·ligència, y féu lo que pogué fins acabar la vida en la Cort tras estos negocis, sens poder traure algun remey.

Que la ciutat de Barcelona, encara que tenia embaxador per aquest negoci de la conspiratió, y supplicà a vostra magestat y a son Consell Supremo de Aragó, particularment, que los testimonis estiguessen a bon recapto, y lo embaxador dels deputats de Cathalunya instà lo mateix, y que puguessen //1035r// publicar la crida de les quatre mília lliures, y no·s provehí perquè estava la porta tancada a estos negocis, com se ha vist clarament en tot lo discurs d'ells.

Vostra Magestat scrigué al compte de Aytona, virrey de Cathalunya, un capítol del tenor següent: Ab carta de negocis *veo como se ha publicado la enqüesta a Pedro Cassador; advertireys a los deste consejo que no se trate del prior don Hernando, attento la calidad de su persona y el cargo que por nós ha tenido en este Principado*. Y és molt clar que això no era menys de llevar la deffensa al dit Cassador, y en coses de justícia no·y ha de haver excepció de persones y en tant té Pere Cassador sa vida y honrra, com lo prior la sua, quant més que se atrevessava en açò la honrra y fidelitat de tota Cathalunya y la auctoritat de vostra magestat, y això ho ha entès tot lo regne y ha gastat molts diners, que no gastara si fóra negoci de particular.

Vostra magestat ha remunerat y fet mercès a tots los qui han fets agravis als dits Cassadors, és a ssaber: a micer Miquel Joan Quintana, lo qual fou lo caporal en estas[407] causas del càrrech de la Real Audiència de Cathalunya, y de advocat fiscal y patrimonial, y després de regent del Supremo Concell de Aragó, a micer Francesch Sans, a micer Hierònym Planes, a micer Francesch Puig, y a micer Damià Osset, y a micer Puig, cunyat del //1035v// regent Terça, de càrrech de la Real Audièntia, y després al dit misser Puig, cunyat del dit regent Terça, de advocat fiscal patrimonial, y a micer don Luís de Paguera, advocat del prior, del càrrech del Real Consell Criminal, y a micer Franquesa de dos-centes lliures de renda de vida y de la thesoreria de Cathalunya y després, en recompensa d'ella, de dos-cents ducats de vida; al fill de Mas, lo offici de alguazil per mort de son pare, a Mur, scrivà del procés de conspiració, lo offici de scrivà de ració y dihuen en Cathalunya que Cassador ha fets molts hòmens en ella y persuadexen-se tots ser obra del senyor prior, lo qual després de la sentèntia en la causa dels contractes no s'és descuydat, ni ara ho està, de aquest negoci, com consta per sas cartas y té en Monçó al regent Terça, y al regent Quintana, y a micer Franquesa, y a micer don Lluís de Paguera.

407. *A continuació, ratllat,* negocis.

Aprés, per part dels dits Cassadors, des de vint-y-sis de setembre mil sinch-cents setanta-sis se ha donada notícia a vostra magestat y a son Supremo Concell de Aragó de estos agravis, oppressions y tiranias, presentats molts memorials y informat a vostra magestat y al Supremo Consell, y fetes totes les diligències possibles en procurar y solicitar lo remey, y ha tingut vostra magestat y lo dit consell, entera notícia d'ells, y ho diu clarament la exempció despatxada en lo mes de dezembre mil sinch-cents setanta-vuyt, los quals memorials estan en poder del secretari Gaçol, y no·u remedia, està //1036r// obligat vostra magestat en pagar lo deute del prior, és a ssaber, principal y interessos y despeses, danys y júria, y en restituhir les dos mília lliures de pena ab les despeses fetes en la executió, y en castigar al prior y als mals jutges, de manera que lo dit Cassador sie desagraviat.

Lo prior féu consignació a Francesch Cassador y Damià Puiggener de quinze mília lliures sobre la thesoreria general de Aragó, en poder de Miquel Boera, notari de Barcelona, a vint-y-nou de nohembre mil sinch-cents setanta-tres, la qual fou instada per lo procurador del dit prior al compte de Chinchón, y fou acceptada per lo dit compte, com apar per scriptura pública en poder de Christòval Riano, notari públich de Madrid, a vint-y-tres de juliol mil sinch-cents setanta-quatre, y lo dit compte està obligat a la solució y paga de les dites quinze mília lliures y perque se té entès que vostra magestat ha manat lliurar al prior sobre lo servey de Cathalunya d'estes Corts de Monçó de set mília cent trenta-y-sinch ducats sis sous y hu, serà bé no·s paguen perque tinga vostra magestat de hont valer-se en part del que tindrà de pagar per lo dit prior per rahó dels agravis d'estos memorials.

Declare dit Pere Cassador que tot lo contengut en aquest memorial entén haver dit ab lo acato y respecte que·s deu y a effecte tant solament de demanar justítia de sos agravis a vostra magestat, devant del qual, en coses de justítia, no hi ha excepció de persones, y poden les parts, y·ls és lícit y permès, //1036v// dir y al·legar tot lo que a son dret convé.

Supplica per ço, a vostra magestat, lo dit Pere Cassador y los tres brassos de la present cort, sie de son real servey manar desagraviar al dit Pere Cassador e axí mateix mane també vostra magestat nomenar, donar y assignar jutges legítims y competents, los quals per via criminal y civil procehescan y agen de procehir per justícia contra lo regent Terça y altres per les culpes en què han encorregut, notades en aquest y en los dos precedents memorials de agravis y que en son lloch més particularment se deduhiran, y per los agravis y grans danys que han fet y causat als dits Pere Cassador y Francesch Cassador y en ses persones y haziendas, ab prefixió de cert termini per a què dintre d'ell se hage de pronunciar y declarar en dites causes, axí criminals com civils, per sentència definitiva, y que a dit Pere Cassador sie donada còpia de totes les provisions fetes en lo Supremo Consell en los memorials presentats per dits Cassadors y Puiggener y per lo prior, a fi que dit Pere Cassador puga dir y al·legar lo que li convindrà a sa justíticia contra los dits y al reparo de dits agravis.

Y per quant lo dit Pere Cassador té per suspectes a micer Miquel Terça y a micer Miquel Joan Quintana, regents en lo Supremo Consell de Aragó, y a micer Martí Joan Franquesa, del Real Consell Criminal de Cathalunya y advocat fiscal, y a micer don Lluís de Paguera del dit Consell, y a micer Francesch Puig de la Real Audièntia

civil //1037r// de Cathalunya, cunyat del dit regent Terça y oncle de la muller del dit micer Franquesa, y a tots los qui an entrevingut en las dites dos causes, dels contractes y de la pretesa conspiratió, per les causes deduhides ab dos memorials de agravis fets a dit Cassador, que juntament ab aquest se presenten, supliquen també a vostra magestat sie de son real servey manar que los dits no entrevinguen en los negocis y fets tocants a dit Pere Cassador.

Marci Antonii magni oratio, habita Neapoli, in funere Ferdinandi, Hispaniarum regis catholici, chalendas martii MDXVI: Gravissimum michi onus incumbit, pro rex illustrissime virique preclarissimi atque ita grave, etc. Justitie autem memoratissimum illud exemplum quod nunch occurrit non duxi pretereundum, dum degente, in Sicilia, pro rege, Gaspare Spesio, cuius pater olim Ferdinandum in Castelle regnum induxerat, mulieres due vidue Gasparem ipsum repedundarum apud regem acusarunt, quamobrem rex justissimus, causa cognita, Gasparem reum non modo magistratu abdicavit, sed carcere etiam mulctavit idque omne quod injuste expilaverat in Sicilia probe siculis justit restitui.

Valerio Maximo, libro sexto De iustitias, capitulo V Collegio tribunorum.

Magnam laudem et illud collegium tribunorum //1037v// *tulit quod cum unus ex eis L. cotta fiducia sacro sancte potestatis creditoribus suis satisfacere nollet decrevit ut sineque solveret pecuniam neque daret cum quo sponcio fieret appellantibus se creditoribus auxilio futurum iniquum ratum magestatem publicam private perfidie obtentui esse, itaque cottam in tribunatu quasi in aliquo sacrario latentem tribunitia inde justitia extraxit*.

Pere Cassador fa particular quexa a vostra magestat, per ço que essent lo duch de Alcalà lloctinent y capità general de vostra magestat en lo present Principat de Cathalunya, y comptats de Rosselló y Serdanya, a la fi de l'any mil sinch-cents sexanta-tres cometé a Pere Cassador, cavaller català y ciutedà de la ciutat de Barcelona, que pagàs en Barcelona lo que ell li manaria per fàbrica de galeres y altres coses del servey de vostra magestat, y rebés los diners que per aquest effecte li farien lliurar, com ho feye Guillem Quirzes y aprés don Garcia de Toledo, successor en lo dit càrrech de lloctinent general, li cometé també pagar en Perpinyà los soldats y obrers, sens emperò esser-li espadida provisió, ni privilegi algú, ni per vostra magestat, ni per los dits lloctinents generals, de títol de pagador de la dita Capitania General, ni may tal títol ha tingut, y ha donat bo y leal compte de tot lo rebut y pagat a les persones per vostra magestat per aquest effecte deputades, dels quals té bastant diffinició y lliberació, noresmenys set, aprés de ser estat provehit lo dit càrrech, ço és, en lo any mil sinch-cents setanta-quatre fonch //1038r// enviat per lo consell de guerra de Castella Francisco de Salablancha, de nació castellana, y tenint son continu domicili en Castella, per visitador dels officials de la Capitania General, lo qual féu enquesta a dit Cassador, no per fets ni delictes que contra sa persona pretenguts, sinó contra dos criats seus per voler donar molèstia y vexar a dit Cassador, no perque dits dos criats haguessen delinquit, ni fraudat a vostra magestat, com se provarà plenament, sempre que menester sia, y de fet, y no de dret, ni conforme tèrmens de justítia mogut per los enemichs de dit Cassador, per via secreta, y més rigurosa que si fos cas de inquisitió, sens publicar la enquesta, ni dar còpia d'ella, ni de les depositions y noms dels testimonis que en offensa havien testificat,

y no admetent al dit Pere Cassador a deguda deffensa, y no sols contra la disposició de les Constitucions del present Principat, però contra tot dret divinal y positiu, prossehí, en dita pretesa visita, contra los officials de la Capitania General de Cathalunya y comtats de Rosselló y Cerdanya, y se'n tornà a Castella, ahont s'enportà los processos, y ninguna cosa aprés han intimada a dit Cassador fins que per lletra de vostra magestat de denou de dezembre mil sinch cents setanta-nou, refferida per Juan Dalgado, secretari del Consell de Guerra, lo governador don Pedro de Cardona, com a pretès de lloctinent de capità general, a quatre de gener mil sinch cents vuytanta, a petició de micer don Luís de //1038v// Peguera, com a pretès advocat fiscal de la dita Capitania General, fonch decernit secreste en los béns de dit Cassador per quinze mil ducats, y diu la dita lletra de vostra magestat que se estave vent la dita visita, y que lo dit secreste se posàs per lo que serie sententiat en dita visita, e axí que no estave donada la sentència encara y se manà posar secreste, que fonch notori agravi fet per lo consell de guerra de Castella en provehir dita lletra, y per lo consell de la Capitania General en fer dita provisió de segrest, lo que fer no·s podia de justítia, y per execusió de dita provisió li foren secrestats y inventariats béns mobles e inmobles, que valen més de vint-y-sinch mil ducats, no sens gran dany y detriment de sa reputació y honrra, com consta per lo procés y actes sobre assò fets, y estava en aquell temps en las càrcers reals tancat dins una torra nova, privat de poder parlar, ni vèurer ningú, per orde del prior don Hernando de Toledo, donat essent en Castella y fora del càrrech de virrey, y no·s contentà de això, més encara, procurà lo dit prior aquest secrest pensant ab ell acabar de arruynar y annichilar dit Cassador, perquè a ningú dels visitadors, essent molts, se féu semblant procehiment, y rebent algun d'ells salari y sou de vostra magestat, que se'ls podia impedir y secrestar, y a que no·l segrestassen sos béns, però no·ls degué parèxer de justícia fer tal procehiment abans de ser donada la sentència, ni aprés de donada la han fet, solament se féu contra de dit Cassador y //1039r// contra dos criats seus, los quals manà vostra magestat, també llavors, abans de ésser donada la sentència, fossen portats presos en Madrid; y fins vuy encara estan secrestats los béns dels dits Pere Cassador, y haurà un any que vostra magestat envià en Barcelona lo compta Dos Torres per a sol·licitar la execució de las sentències donades en Castella en la pretesa visita contra tots los visitats y estigué en Barcelona per dit effecte més de tres mesos, y aprés se'n tornà en Castella per no poder-se executar dites sentències conforme a Constitucions de Cathalunya, però havent sol·licitat dit Cassador se llevàs lo secreste, no ha pogut obtenir, que és notori agravi, perquè haurà tantost sis anys que·s posà dit secreste ab gran avalot, y moltes despeses que ha pagat dit Cassador, y és de gran consideració que lo dit Salablancha se'n tornà a Castella en l'any mil y sinch-cents setanta-sis ab los processos de la pretesa visita, y ha dit Cassador, ni a sos criats, ni altres visitats se ha may intimada res, y al manco havia de intimar a sentència, la qual pretesa visita és directament contrària a infinites Constitucions, capítols y Actes de Cort, usatges, privilegis, lleys del present Principat per moltes causes y rahons.

E primerament, és molt espedit que per haver en algun temps administrat dit Pere Cassador lo offici de pagador en aquest Principat y comptats, y per ésser estat aprés satisfet de sos treballs y serveys, no per ço à renunciat tàcitament, ni expressa, //1039v// als beneficis que, per ésser cavaller natural català y ciutedà de Barcelona

y altra mena, li competexen y competir deuen, conforme als privilegis de dita ciutat de Barcelona y a les generals Constitucions, usatges, Capítols de Cort, privilegis y altres lleys de dit Principat, les quals, com no fassen distinctió de persones, se han de entendre, observar y guardar indistinctament, y són lleys comunes y generals per a tots los poblats en dit Principat, y per ésser així molt cert se ha introduhit de algun temps ensà que los provehits de dit offici, y de altres semblants, donen fermances en Castella, y vol lo Consell de Guerra que les tals fermances sien naturals y residints en Castella, y que tinguen allí sos béns, y així los donà lo pagador Anton Enrrique, que fou provehit del dit offici y obtingué títol y privilegi de aquell, y per a donar-las estigué més de tres anys aprés de ésser despatxat lo privilegi, tant gran és la dificultat de donar les fermances en estos càrrechs, lo que no ha fet dit Pere Cassador, de hont se mostre que fa molt al cas no haver tingut dit Cassador sinó la sola administratió de dit offici, sens títol, ni provisió de vostra magestat, ni de son lloctinent general y, per consegüent, no és estat may subjecte al tribunal de la Capitania General.

Secundo, no fonch procehit contra dit Pere Cassador, ciutedà de Barcelona, de la manera que se devia procehir, perquè dit Cassador és ciutedà de Barcelona y havie de ésser convingut devant lo veguer de Barcelona, y se havie de comensar a //1040r// querella, *etiam ad instantiam fisci procuratoris*, per lo privilegi de "*Recognoverunt proceres"* atorgat a la ciutat de Barcelona, lo qual està en viril observança.

Tertio, que essent la causa contra Pere Cassador civil, procehí lo dit Salablanca criminalment, no donant-li demanda, perquè lo dit Cassador per fets de sos instructors no pogué ésser convingut criminalment, sinó civilment, servant *juris ordine*, y és indubitat y ningú negurà que lo tribunal de la Capitania General no·s serve la disposició del dret comú *in quo debet procedi parte citata et audita*.

Quarto, és també indubitat que la prohibitió de officials nous en lo present Principat és universal y comprén specialment lo tribunal de la Capitania General, com se prove per moltes Constitucions, tot[408] títol "De observar Constitucions", "*precipue in capitulo tricesimo octavo regis Jacobi, in 2ª. Curia Barchinone incipiendo* "En tots los capítols", *foleo* vint-y-set; *et in capitulo vicesimo nono eiusdem regis Jacobi, foleo eodem, incipiendo* "Encara statuhim e volem" *et in capitulo undecimo Ferdinandi I, in Curia Barchinone, foleo eodem, incipiendo* "Item, que vós senyor y lo dit primogènit"; *et in capitulo* sinquanta -tres *Joannis II, in Curia Montissoni, foleo* 28 *incipiendo* "Item, senyor" *ubi indistincte et generaliter loquitur de capitaneis;* y també se prove ab les conclusions de totes les Corts, y més específicament ab les últimes dels anys mil //1040v// sinch-cents quoranta dos, 1547, 1553, 1564, y és de concideratió que en dites conclusions anomene expressament lo capità general, y en temps que no estave dit càrrech en persona del lloctinent general, que fou abans de les Corts de 1542, parla generalment de totes Corts y justícias, y no importa si és que lo tal nou official sie nomenat visitador o commissari, o de altre qualsevol nom, perquè tots, indistinctament, prohibit per moltes Constitucions en lo títol "Que novells y officials no sien posats en lloch hont no són acostumats posar", folios 88, y senyaladament de Alfons 4 en la Cort de Sant Cugat, que comen-

408. *En lloc de* sots.

sa "Ítem, per tolrre vexations", y no per tenir la Capitania General tribunal format, se segueix que·s puga crear un visitador o commissari per a inquirir contra los officials de dita Capitania General, perquè ab mayor rahó se hauria assò de permetre ab los officials de la lloctinència general, lo que és molt al contrari, y per ço, abans dels Capítols de Cort de la visita dels officials no obligats a tenir taula, fos estat per vostra magestat tramès ho nomenat algú, encara que natural català y domiciliat en Cathalunya, ab poder y commissió de visitar dits officials, altra cosa és que com ha official nou no fóra admès, y que tots los actes per ell fets serien nul·los, com no fou admès lo bisbe Lloazes, que fonch tramès a Barcelona per lo emperador don Carlos quint, de *felice* recordació, y se'n tornà sens effectuar la visita, y fonch //1041r// necessari fer-se Capítol de Cort per poder-se fer dita visita, y és molt de notar la força gran que dites Constitucions han volgut posar en la dita prohibició de officials nous, no volent que de aquella sie exeptat ningun cas, encara que de vigent necessitat, ab tot que en lo cas present ninguna necessitat se pot considerar com lo vertader y propri visitador dels officials de la Capitania General sie lo llochtinent general, y altre nós de vostra magestat, o lo mateix capità general, y en conformitat de axò fou servit a 30 de juliol mil sinch-cents sexanta-set una lletra per los dos concells reals de Cathalunya al príncep de Melito, lloctinent general de vostra magestat, que llavors se trobava en Perpinyà, lo qual és en dit procés del secristà, y no importaria que se pretengués haver-se fets semblants visitas en Cathalunya perquè, segons volen dites Constitucions, auria de ésser açò en temps del rey en Pere 3 o abans, lo que no és, altrament són abusos contra Constitucions, y per ço de ninguna valor, quant més que és indubitat que la primera visita, que may en Cathalunya se·s feta dels officials de la Capitania General, és estat que féu Francisco de Salablanca, y no se'n ha feta may altra. Y prou diligència han feta en açò los assessors y advocat fiscal de dita Capitania General, y així clarament fonch official novell lo dit Francisco de Salablanca.

Quinto, per lo semblant no té difficultat que tots //1041v// los officials de la Capitania General són compresos en les Constitucions, universalment y sense distinctió, disposant que tots los officials en Cathalunya han de ser naturals catalans, sense fer excepció, sinó tant solament del lloctinent general, y encara algunas de dites Constitucions parlen specialment dels officials de guerra, y procehexen a major evidència y rahó en los officials exercint jurisdictió, com se pretén haver-la exercida dit Francisco de Salablancha, y los dits officials no sols han de ser naturals, però han de tenir son domicili en Cathalunya, y així fonch dit Salablancha inhàbil per a tenir ningun offici de jurisdicció, així que tots los actes per ells fets, com per persona privada, y sens poder ni jurisdictió alguna, foren y són estats nul·les y de ninguna efficàcia, força y valor, com està clarament ordenat per la Constitució de les Corts del any mil sinch-cents y vint, capítol VI, que comensa "Item, statuhim", *foleo* 108, y per la constitució del rey Alfonso 3 en la Cort de Monblanch, capítol vint, que comensa "Item, a súpplica", *foleo* 41, en lo títol "Que tots los officials en Catalunya y en Mallorques sien catalans", y contra la constitutió del rey en Pere ters en la Cort de Servera, capítol deu, que comensa "Part açò", *foleo eodem* y contra la Constitutició del rey en Ferrando primer en la Cort de Barcelona, capítol onze, que comensa "Confirmant", *foleo* 41, y contra la Constitució del rey en Ferrando

//1042r// segon en la primera Cort de Barcelona, capítol dotze, que comensa "Aprobants", *foleo* 43, y contra lo Capítol de Cort del rey en Martí, capítol primer que comensa "Primerament", *foleo* 44, y contra lo capítol 17 de les Corts de 1534 que comensa "E com", *foleo* dos-cents trenta-set. Y en aquest Principat no·y ha Usatge, Constitució, ni lley alguna que aprove dita pretesa excepció, per hont és cert que no·ns podem, ni deven apartar de la regla de la qual proceheix, ygualment en qualsevol casos de supremas regalias, encara que sien més pròpries y afines a la persona real que no són las cosas de guerra y, com se ha dit en lo precedent capítol, si alguna vegada se à tol·lerat lo contrari, són abusos que no·s poden traure en conseqüència, majorment en contradictori judici, ahont no se ha de tenir compte, sinó que les Constitucions y lleys de aquest Principat jurades per vostra magestat sien guardades inviolablement, y de pochs anys ensà són introduhits en Cathalunya strangers en officis de la Capitania General, perquè en temps del dit emperador Carlos quint y hagué en Barcelona fàbrica de moltes galeres, y moltes altres coses y administracions dels serveys de vostra magestat, y lo thesorer Puig tingué lo càrrech de pagarli, tots los officials eren catalans, y aprés entrà per pagador Guillem Guirzes, y aprés lo dit Pere Cassador, y tots eren cathalans, y aprés Anton Enrique, que era aragonès, y si se li hagués fet //1042v// contrari no·u podia ésser, però no s'és may vist en Cathalunya que official stranger exercís jurisdictió, y lo dit Salablancha és estat lo primer, y·ns amostrà quant necessària és la constitució "Prohibint officials estrangers", perquè és indubitat que si fóra natural no haguera fet procehiments tant bàrbaros.

Sexto, se ha de fer meritament gran admiració del que·s pretén més avant que aquest negoci s'és pogut traure y judicar fora del present Principat de Cathalunya, y per ser cosa de guerra, y axí regalia de vostra magestat, y per ser causa de official a respecte de sos officis, de manera que per lo fonament que pren d'estes preteses exepcions se presupose y no pot negar la regalia en contrari, perquè no y ha cosa més clara, ni ab mayor sforç assegurada, usada y deffensada en aquest Principat, com és no poder exir d'ell ningun negoci de justícia per ninguna regalia de pau, ni de guerra, ni per altra qualsevol via, directa, ni indirecta, com està disposat per la constitució del rey en Pere segon en las Corts de Barcelona, capítol segon, que comensa "Item, que totes les causes", en lo títol "De jurisdictió de tots jutges de for competent", *foleo* 86, y ab la constitució del mateix rey, capítol VI que comensa "Item, que las causas", *foleo eodem*, y ab la constitució del rey en Jaume segon en la tercera Cort de Barcelona, capítol 8, *foleo* 87, que comensa *"Ítem, ordenam"*, y ab la constitució de la //1043r// reyna Maria, capítol segon, que comensa "Volents", y ab la constitutió de Alfonso en la Cort de Barcelona comensant "Les causes de pubills", en lo títol de la Audiència, *foleo* 9, en la qual regla, per disposició expressa de la constitució "Clarificant", són també compresos expressament les causes patrimonials y finalment és regla que no té excepció, si no és una sola declarada en dita constitutió, ço és de les causes entre officials reals per rahó de sos officis la vertadera intel·ligència de las quals paraules no és sinó exceptar tant solament les causes ahont és qüestió entre officials reals sobre la proprietat o possessió de algun offici real, y no quant altrament se ha de procehir civil o criminalment contra algun official real inculpat de excessos o delictes comesos en son offici, perquè aquest és cas

indubitat de la regla, y no de dita exepció limitada y restreta a dits tèrmens que·s tracte de proprietat o possessió de offici real, com resulte clarament de les paraules de dita constitutió "Clarificant" y de la constitutió del any mil sinch-cents trenta-quatre, capítol 20, y de la pratica comuna y sempre rebuda en aquest Principat, perquè de altra manera si dites Constitucions se poguessen allergar y entendre, com en contrari se pretén, no·y hauria per a què fer y ordenar los capítols de la visita, que en les Corts de l'any 1510, capítol 60, y del any 1512, capítol 9, y del any mil sinch-cents quoranta-set, capítol primer, y últimament en les Corts del any 1564, són //1043v// estats fets y ordenats contra los officials reals no obligats a tenir taulas allí nomenats, ab dispensa particular que en aquell cas special se puguen judicar fora Cathalunya las causas de dits officials, la qual excepció y despensa confirma la regla en tots los altres casos y causes en dits Capítols de Corts no compreses, encara que sien contra officials reals, y és aquesta intel·ligència tant necessària en aquest Principat, quant seria la contrària de grandíssim inconvenient y dany per la bona y recta administratió de la justítia, y col·ligeix-se clarament ab lo capítol de la dita visita del any mil sinch-cents y deu, capítol sexanta V; e jatsia en les dites Constitucions y ahont diu que contra los officials reals no tinguts a tenir taula no·y hauria sinó lo remey de la constitució "De la observança", y és de gran consideració que may se sia vist que causes de officials reals se sien proseguides y declarades fora de Cathalunya, y així la consuetut és clara interpretació de la dita constitució "Clarificant", y no solament és provehit ab Constitucions que totes les causes se hagen de tractar y decidir dins Cathalunya, però està disposat lo mateix de dret comú, y si los emperadors statuhiren això per les províncies a ells subjectes, molt més justa és la disposició de les Constitucions de Cathalunya en lo present Principat no sia subjecte a rey ningú, sinó que es regne y domini que solament regoneix al compte de Barcelona, així que las causes //1044r// de la Capitania General no poden exir de Cathalunya, perquè resulteria gran absurdo que lo capità general tingués major potestat que lo rey, y està declarat en la conclusió feta en lo Supremo Consell de Aragó "*De capitaneo generali Catalonie et eius jurisdictione"*, e la matexa conclusió fonch feta en la Real Audiència de Cathalunya a deu de juny 1553 *unanimiter*, en la qual entrevingueren tots, que foren tretze doctors, la qual conclusió se donà al marquès de Aguilar, llavors lloctinent y capità general de Cathalunya, per enviarla a vostra magestad, y perquè aprés scrigué vostra magestat al canceller y regent la Cancelleria, demanant major discusió sobre lo dit article, se li envià més llarga conclusió, les quals estan insertades en lo dit procés de secreste.

Septimo, quant a la forma del procehir, servada per dit Salablancha en dit procés, consten los abusos y absurdos grans per ell comesos ab sa pretesa visita, principalment en la de negació de llegítimes deffenses, de les quals és la més principal, a part la íntegra y perfeta publicatió de la offensa y dels testimonis d'ella, que no·s pot denegar, ni dexar, sinó ab violació notòria de totes les lleys divines y humanes, y en special de les pròpries de aquest Principat, y per consegüent ab vici de manifesta nul·litat, de la qual sempre ha protestat dit Pere Cassador, y de tot lo demés, per conservació de sos drets, podia y devia protestar, contradient a dits procehiments com a nul·los y fets //1044v// per persona privada, y quant a la dita forma de procehir, sens orde de dret y sens publicatió de testimonis, se contravengué a l'Usatge de Barcelona

que comensa "Ningú presumesca", *foleo* 152, y altre Usatge que comensa "Altre noble", *foleo* 175, y a la constitució del rey don Jayme segon en las dos Corts de Barcelona, capítol vint-y-sinch, que comensa "Item, que algun hom", *foleo* 170, y al privilegi del rey en Pere tercer que comensa "*Sit notum cunctis", foleo* 273, y contra altre privilegi del rey don Ferrando segon que comensa "*In nomine Domini", foleo* 278.

Octavo, de les violències y forces fetes per dit Salablancha contra los testimonis y de altres excessos de son procehir, consta plenament per deposicions de molts testimonis dignes de fe, segons la calitat del fet, perque semblants actes no·s solen fer devant altres testimonis, sinó ocularment y ab grans cauthelas, y per ço fan prova bastant los matexos testimonis, majorment quant lo número d'ells, com en lo present cas, suple lo pretès deffecte de les persones y concorrent també per al mateix effecte altres persones, proves y evidènties, los quals testimonis presos sobre los dits excessos y violènties són 48, ço és, *decimo nono* presos en Rosas, vint-y-dos presos en Perpinyà y VI presos en Barcelona, tots en presèntia de assessor de la Capitania General, y no n'i a sinó sis que sien estats posats en presó per Francisco de Salablancha, axí que n'i resten quoranta-un que no són estats enpresonats y maltractats de dit visitador y no //1045r// tenen ab sí los objectes de ésser-li enemichs y tenir-li odi y mala voluntat, ni los sis testimonis dexen de donar plena fe per ésser estats posats en presó, constant, com conste de la violència de dit Salablancha, y en terra de bàrbaros y de scitas no·s suffririen semblants procehiments y excessos. Y en lo procés de dita visita consta de les protestations fetes per dit Cassador, y per ço se'n done notícia a vostra magestat y a càrrech y obligació del advocat fiscal Tocano de exercitar los excessos y delictes per dit Salabancha comesos en dita visita, ans bé donar plena notícias d'ells a vostra magestat, perquè semblants delictes y excessos no resten impunits, y sia exemplar de altres, y la voluntat y christianíssimo ànimo de vostra magestat és fer mercès a qui bé y llealment l'à servit, com l'à servit dit Cassador, y no és suffrir que ab tals medis los lleven la honrra y aziendas.

Nono, no és força del cas sinó molt a propòsit lo que dit Cassador ab molts actes clausimament à mostrat y provat, ço és, que lo supremo tribunal del lloctinent general y *alter nos* de vostra magestat y de la Audiència y Consell Real de aquest Principat és superior a la Capitania General y que, per consegüent, les causes de dita Capitania General per appel·lació se poden introduhir y conèixer devant dit lloctinent general y Real Audiència, perquè altrament seria cosa monstruosa voler introduhir dos igualment supremos en un mateix regne, y axí se ha usat y practicat inconcussament sempre que les parts àn volgut, y en judici contradictori diverses vegades //1045v// és estat axí declarat en la forma que·s devia y podia declarar.

Y si de poch temps ensà àn appel·lat alguns devant lo mateix capità general és estat per contentar-se de assò les parts y per no voler-se appel·lar a dit lloctinent general, però de aquest pretès ús nou y modern, clara cosa és que ningun prejudici se ha causat ni pogut causar a la dita suprema potestat, tantsolament pertanyent y afixa a la persona y offici del lloctinent general y *alter nos* de vostra magestat, y si aço proceheix quant los officis del lloctinent y del capità general residexen en dos differents personas, com se concedeix en contrari, notòries són las reglas del dret per

les quals és ja de ser lo mateix estant los dits officis en una mateixa persona, la qual en respecte de cada hu de dit offici represente different persona, atès majorment que com a lloctinent general té la aderència de la Audiència y Consell Real y com a capità general té altre different consell de sos assessors, lo que no sols no és inconvenient ni absurd, ans ho seria lo contrari, ço és, que un mateix offici de capità general agués de tenir en Cathalunya més llarga y més suprema jurisdictió en pro de una persona que en poder de altra, com sia molt cert que la calitat de la jurisdictió no proceheix de la persona, sinó del offici, y axí se ha vist poch temps ha en aquest Principat que lo lloctinent general here també mestre racional, però no per ço per ser lloctinent general fonch alterada, ni feta major ni més //1046r// suprema la jurisdictió pertanyent al dit offici de mestre rational, perque en semblants casos, com dit és per expresses disposicions de dret, ha de conservar y retenir cada offici la mateixa qualitat de jurisdictió que li competeix, com si estigués en differents persones, y de ésser axí salvat conste *in libro impresso observanciarum Audientie Cathalonie per Michaelem Ferrer, unum ex doctoribus dicte Regie Audientie Cathalonie*[409]*, repilogatarum in tertia parte, foleo 16, capitulo 38,* ahont reffereix molts recosos admesos de la Capitania General a la Real Audiència, y quant no estiguera axí disposat per Constitucions de Cathalunya, com ho està, bastarian la auctoritat de las tres conclusions demunt dites, fetes: la una en lo Supremo Concell de Aragó, y l'altre en la Real Audiència de Cathalunya, y la última per lo canceller Sorribes y regent Montaner, ab tanta discussió com se ha de crèurer de dos consells tant supremos y en negoci tant grave consultat y demanat per vostra magestat, y lo que·s resol del tot aquesta difficultat, y l'altre, que lo tribunal de la Capitania General ha de guardar les Constitucions de Cathalunya y altres drets de la pàtria, és la sentència donada per tota la Real Audiència a 23 de agost 1555, la qual està incertada en dit procés, axí que *jam fuit dictum jus*.

E lo dit Cassador ha produhit en lo dit procés dites tres conclusions y sentència, no sens fonament, ni per a intent desforat que del tribunal del //1046v// capità general van y poden anar las causes per appel·lació a la Audiència Real, perquè no som en aqueix cas, però ja l'à produhit per a provar que les causes de la Capitania General són compreses en les Constitucions de Catalunya universalment y sense distinctió disposants, y que per aquexa rahó, si eren compresas o no, fonch per vostra magestat y per son lloctinent general demanat lo vot y parer dels dits dos reals consells, lo qual *inter alia* fou *quod in Cathalonia certus est in administratione justitie et prescriptus ordo et inter alia hoc precipuum ut judicium faceret principes per directum, id est, causa cognita, vocatis et auditis partibus, cum ordine et forma appellacionum, in Cathalonia et non extra, et quod nova non erigerentur tribunalia et reliqua quam formam sua clemencia catolici princeps justicie zelatores in eorum novo ingressu jure jurando solempniter profitentur et quod cause lata in omnibus instanciis, sive presente sive absente domino rege, in Cathalonia sunt cognoscende, tractande et terminande; et quod usus quod abusus vocamus, qui contra Constituciones essent, non confirmarentur, etiam ex immemoriabili usu potius abusu hinc dicimus*

408. *A continuació, repetit* per Michaelem Ferre, unum ex doctoribus dicte Regie Audientie Cathalonia.

et vulgare quod contra Constituciones non potest allegari usus aut consuetudo, omnes enim in Curiis Generalibus roborantur usibus in contrarium revocatis nichilque magis in eorum regiis literis et rescriptis commemoratur precipitur et injungitur quam dictorum jurium et ordinis //1047r// observancia qua lege omnes stringuntur impertinent enim esset lege qua princeps ligare voluit aliquem missum solutum esse et sich desceditur forma predicta prout est inviolabilis et incompensabilis et hanc Provinciam propriis et peculiaribus legibus et moribus institutam fuisse nullumque in ea esse aut esse posse magistratum qui legibus patriis non sit subscriptus, hec sunt verba dictarum conclusionum nostrum finem pertinentia; y ab dites conclusions y sentències està declarada la pretenció de dit Cassador y lo mateix, ja en l'any mil sinch cents setanta cinch, feta molt gran discusió, fonch declarat en lo dit Suprem Consell de Aragó, de la qual provisió resultà una lletra passada per cancelleria scrigué lo dit emperador Carlos quint a Guillem de Rocandolf, capità general de Cathalunya y comptats de Rosselló y Cerdanya, *datum* en Toledo 8 de octubre 1575, produhida en dit procés.

Decimo, que en la sentèntia real a relació de micer Antoni Negrell, doctor del Real Consell, proferida entre lo procurador fiscal de la Capitania General, de una part, y los syndichs de la ciutat de Barcelona y de la Generalitat de Cathalunya de part altre, ab la qual litigant sobre poder tenir tribunal lo capità general en Cathalunya, fonch declarat que atès que lo capità general ja en temps del rey en Pere terç tenia tribunal, la contradictió dels dits síndichs en quant pretenien que tenir tribunal lo capità general era expressament //1047v// contravenir a les Constitucions, prohibints que no sien posats, ni cridats en Cathalunya novells officials, que no ere comprès lo tribunal de capità general, de manera que ja no fos estat lo capità general en possessió o casi de tenir lo tribunal en lo temps del rey en Pere terç, obstantli dites Constitucions, fóra estat prohibit de poder-ne tenir y així lo permès de poder tenir tribunal ab lo fonament fundat ab la sentència que·l tenia en temps del rey en Pere terç, la qual és passada en cosa judicada, y ha fet dret entre les parts, y particularment entre dit Pere Cassador, en nom del qual, com a hu dels singulars de la ciutat de Barcelona y Generalitat de Cathalunya, se portava dita causa y és proferida dita sentència, li ha atribuït y adquirit dret, y així no pot lo procurador fiscal de la Capitania General contravenir en aquella, ans bé de necessitat ha de confessar lo capità general en lo rittu y resto ésser obligat a la observança de les Constitucions, perquè no pot reprovar lo que ha aprovat, majorment essents de dita aprobació adquirit dret al tercer, sens la voluntat y consentiment del qual no pot obrar la dita reprobació, y així és cert que nous officials en Cathalunya, specialment exercint jurisdictió, àn de ésser naturals catalans y domiciliats en Cathalunya.

Undecimo, finalment, sens lo que dalt se diu a la comissió del dit Francisco Salablancha, ya tots los actes de sa visita contradiuhen clarament a las Constitucions y Capítols de Corts que estan baix //1048r// del títol "De observar Constitucions", així per official real com de la senyora reyna, *foleo* 29, ço és del rey don Alonço segon en la Cort de Monçó, capítol trenta tres, *incipiendo* "Item, ordenam", *foleo* 29, y contra la constitució del rey don Jaume primer en la Cort de Barcelona *incipiendo* "Encara, statuhim", *foleo* 28, y contra la constitutió de Alfonso segon en la Cort de Monçó, capítol quinze, *incipiendo* "Item, ordenam y statuhim", *foleo* vint-y-vuyt,

y contra la constitució de Jaume segon en la segona Cort de Barcelona, capítol trenta-vuyt, *incipiendo* "En tots los capítols", *foleo* vint-y-nou, y contra altre constitució del mateix en la Cort de Gerona, capítol dotze, *incipiendo* "Ítem, encara", *foleo* 29, y contra altre constitutió del mateix capítol 29, *foleo* 39, *incipiendo* "Encara, statuhim y volem", y contra lo Capítol de Cort de don Ferrando primer en la Cort de Barcelona, capítol onze, *incipiendo* "Item, que vós, senyor, y lo dit primogènit", *foleo* 29, y contra la constitució de la reyna Maria, capítol 27, *foleo* 30, *incipiendo* "Lo fruyt de les lleys", y contra lo Capítol de Cort de don Joan 2 en la Cort de Monçó, capítol 53, *foleo* 30, *incipiendo* "Ítem, senyor, com la potíssima", y contra la constitució de don Fernando segon en la primera Cort de Barcelona, capítol 18, *incipiendo* "Desijant", *foleo* 31, *incipiendo* "Poch valdria", y contra la constitució del rey Ferrando primer en la Cort de Barcelona, capítol 17, *foleo* 34, *incipiendo* "Per tal que les lleys", en lo títol "Esplenar Constitucions y col·locar-les sots congruus títols", y contra lo Capítol de Cort del mateix rey, capítol nou, *incipiendo* "Ítem, senyor, com los usatges", y contra la constitució //1048v// del rey Ferrando segon en la segona Cort de Barcelona, capítol 67, *incipiendo* "Més avant, statuhim", *foleo* trenta sinch, y contra la constitució de les Corts del any mil sinch cents y tres, *incipiendo* "Més avant, statuhim y ordenam", y contra la constitució de les Corts de 1510 *incipiendo* "Més avant, statuhim", y contra la constitució de les Corts del any 1520, capítol 20, *incipiendo* "Més avant, statuhim e ordenam".

Duodecimo, segueix-se per consegüent del sobredit que lo pretès següestre en los béns de dit Pere Cassador és estat nul·lament posat:

Primo, perquè essent com és nul·le y de ninguna efficàcia, força y valor dit pretès procés de visita, lo mateix vici de nul·litat resulte en tots los actes que de dit procés àn resultat, y en virtut y en conseqüència de aquell són estats fets.

Secundo, per ésser feta, segons se assereix la provisió de dit pretès seqüestre, fora lo present Principat, ço és, en los regnes de Castella, y axí contra Constitucions y lleys de aquest Principat.

Tercio, per no haver precehit llegítima citació de la part y conexensa de causa conforme a disposició de dret comú.

Quarto, per ésser lo dit seqüestre *de directo* contrari a la constitució del rey en Pere segon en la Cort de Barcelona, capítol vint-y-quatre, que comensa "Ítem que nós", *foleo* 144, y contra la constitució 50 de les Corts de 1542 que comensa "Més, statuhim", *foleo* 173, y contra las dos Constitucions de les Corts de l'any mil sinch-cents quoranta-set, capítol 52, 53, que //1049r// comensa "Ítem, statuhim", *foleo* 204.

Quinto, per ésser feta dita pretesa provisió en judici no competent.

Sexto, perquè semblants seqüestres són regularment prohibits y no·y ha legíttima rahó, ni causa, per la qual en lo present cas se puga permetre.

Septimo, perque dit Pere Cassador no deu res, ni en cosa alguna és obligat per la administració de dit offici de pagador, segons consta en dit procés, ni ha procehit contracte algú, ni delicte de dit Cassador per rahó del qual competesca, ne competir puga al fisch, dret, ni actió contra sa persona y béns, com en son cas y lloch, y sempre que en judici competent li serà demanat constarà evidentíssimament, y per ço és gran agravi haver-lo, sens causa, ni rahó, vexat y molestat; y pochs dies aprés de ésser provehits dit seqüestre rebé lo compte de Aytona, llavors lloctinent y capità

general de Cathalunya y comptats, una lletra de vostra magestat ab orde que posàs en presó a Pau Desclapés per culpas resultants de la visita feta per dit Salablancha, lo qual dit Desclapés algun temps havia pagat y avie tingut lo offici de pagar per dit Cassador en la present ciutat de Barcelona en la drezana, y lo dit lloctinent general lo féu portar en Barcelona des de Malgrat fins ahont té sa casa, però fonch hoyt per lo dit lloctinent general y per lo regent Vilana, pretenent dit Pau Desclapés que les manlleutes tenia donades a dit Salablancha per exir de presó ere estincts y la manlleuta per dit Desclapés prestada ere spirada, per haver passat dos anys, y que tots los //1049v// procehiments fets per dit Salablancha eren nul·les, y per ésser nou official, y per no ésser natural y domiciliat en Cathalunya, y no·s podia executar en Cathalunya provisió feta en Castella, y fonch consultat ab lo Real Consell, y no se trobà forma per executar l'orde de vostra magestat, sinó que·l llibertaren, y lo mateix se fóra fet al dit Cassador en lo del seqüestre si lo governador agués consultada la lletra ab lo Real Consell, perquè és cert haguera volgut oir a dit Cassador, però ho consultà ab los assessors de la Capitania General, los quals ab una supplica del procurador fiscal, sens intimar-lo a dit Cassador, feren la provisió y executaren aquella, y és molt different la actió, perquè contra de Pau Desclapés és criminal, y contra dit Cassador és civil, perquè se pretén és obligat dit Cassador de pagar lo que pretén haver fraudat lo dit Desclapés, sens sabuda, ni consentiment de dit Cassador, y si la manlleuta de dos mil ducats prestà dit Desclapés per exir de la presó se tingué per estincta y finida per lo Real Consell fou per estar axí disposat en la constitució, axí que les causes de la Capitania General són compreses ab les Constitucions y lleys de la terra, y aquest sol exemplar bastaria per a llevar lo seqüestre, y és cosa estranya que vinguen en Barcelona dos lletras de vostra magestat: la una contra dit Cassador per lo seqüestre, y se executà, y l'altre contra Pau Desclapés, y no·s trobà forma per executar-la, y las dos lletras són per rahó de la visita de Salablancha.

Lo dit Salablancha féu posar en presó a Pau Desclapés, //1050r// instructor del dit Cassador, per a fer-li dir lo que volia, y allí lo tingué molt temps, y aprés lo tragué ab dos mil ducats de fermances y, com està dit, fonch provehit en Castella molts anys aprés que fos portat pres en la cort, lo que no·s pogué executar per ésser contra Constitucions de Cathalunya, y lo dit Pau Desclapés féu bé y lealment son offici, com mostrarà clarament sempre que sie menester, y està en sa casa aparellat per a donar rahó de si mateix y per a demanar justícia de las vexacions y agravis li ha fet dit Salablancha. A Joan Aragonès, també institor de dit Cassador, lo féu venir, en mig del judici, de Càller, ahont està casat y té contínuo domicili, y pogué scusar la vinguda perquè la ciutat de Càller té los matexos privilegis que la ciutat de Barcelona, que los ciutedans de Càller *non tenentur alibi litigare* y per ésser negoci de honrra volgué dexar sa casa ab molt gran desatent y dany, però ninguna consideració té en això dit Salablancha, ans bé lo detingué en Barcelona molts mesos y, quant se'n tornà en Castella dit Salablancha, lo dexà arrestat en Barcelona, y a cap de sis anys lo manaren exir de sa casa altre vegada y anar a la cort, y aprés de haver-lo detingut allí molts mesos, lo condemnaren en dos-cents ducats y se'n tornà a sa casa y, si culpa tinguera, molt cert és la haguera pagada ab la vida, perque fos càstich a ull y exemple als altres, y havent-lo tingut pres en la cort, y aprés tret de presó, està molt clar que no poden demanar res a dit Pere

Cassador per pretenció de delicte del dit Juan Aragonès, axí se veu //1050v// claríssimament lo modo del procehir de dita pretesa visita y que à carregat sobre lo dit Pere Cassador y sos criats.

En dita visita se ha donat sentència, sens haver publicada la enquesta, contra mossèn Andreu de Biure, senyor de Sant Jordi, quòndam, y condempnat en nou-cents sinquanta-set mília set-cents vuytanta-hu[410], moneda de Castella, Don Anton d'Oms en un qüento cent sexanta vuyt mília dos-cents vuytanta-sis, mossèn Àngel Franch Domènech, de Perpinyà, en sis-centes vuytanta-dos mília nou-centes quoranta-sinch, mossèn Raphel de Robles en un qüento dos-cents quoranta tres mil cent y denou, mossèn Hierònym Guinart de Puigcerdà en cent vint-y-dos mil vuyt-cents sexanta-sis, Joan Coll de Roses en devuyt mil set-cents sinquanta, Joan Carles, caputxer de Barcelona, en quatre-cents vuytanta-set mil sinch-cents, Marí, candeler de seu, en dos-cents vint-y-sis mil, mossèn Joan de Biure en vuyt-cents noranta-tres mil vuyt-cents noranta-sinch, Rafel Borlengo de Barcelona en un qüento dos-cents quoranta-dos mil, y estos són los catalans, los quals estan condemnats en més de devuyt mil set-cents sinquanta ducats y estos són, ultra del que està condemnat dit Pere Cassador per los dits Joan Aragonès y Pau Desclapés, sos criats, y ultra del que estan condempnats altres estrangers, y contra tots ha procehit dit Salablancha en dita pretesa visita de la manera que contra dit Cassador y contra ningú dels dits se ha fet procehiment algú //1051r// aprés de la partida de dit Salablancha de Barcelona per a Castella, ni abans de la sentència, ni aprés, ni·ls ha dit ni demanat res, ni los dits tenen notícia de dites sentències, y axí no és maravella que ningú d'ells se quexe, ni done agravi a la present cort, tant és major lo agravi fet a dit Pere Cassador, lo qual està privat de la possessió de molta part de sos béns, sis anys aurà en lo mes de janer pròxim, y ell y sos criats han patits notables danys per rahó de dita pretesa visita y seqüestre contra Constitutions de Cathalunya, capítols y Actes de Corts, Usatges de Barcelona y altres lleys de la terra, usos, costums y privilegis generals y particulars de la ciutat de Barcelona, y dret diví, canònich y comú, y axí demana que per reparo de dit agravi sie revocat y llevat lo dit seqüestre y declarat la dita pretesa visita ésser nul·la, com ha feta contra Constitucions, capítols y Actes de Cort, privilegis, Usatges y altres lleys generals y particulars. La matexa quexa fa lo dit Pere Cassador, com a procurador de mossèn Joan de Biure y de Caramany, donzell, en Sant Pere Pescador domiciliat, segons consta de la procura en poder de Jaume de Encontra, notari públich de Barcelona a set de juny prop passat, per lo que toque a l'interès y agravi del dit Joan de Biure per los procehiments fets en dita pretesa visita contra lo dit Joan de Biure.

Supplica per ço a vostra magestat lo dit Pere Cassador, en nom propri y com a procurador del dit Joan de Biure, y los tres brassos de la present Cort sie de son real servey, per remey y reparo de aquest públich agravi, manar provehir //1051v// com està supplicat perque lo dit Pere Cassador y lo dit Joan de Biure sien desagraviats y reintegrats dels danys, y sie llevat lo secreste, y la dita pretesa visita sia declarada nul·la, com ho és, y las Constitucions de Cathalunya, capítols y Actes de Cort, Usatges, privilegis generals y particulars sien observats inviolablement.

410. *Espai en blanc.*

Presentats a sa magestad en la vila de Monçó per los dos brassos militar y real

Sacra, catòlica, real magestad,

Cosa és molt notòria y sabuda, no sols en lo present Principat y comptats de Rosselló y Cerdanya, sinó també en molts altres regnes y nacions stranyes, que los cavallers, magnats, barons, persones generoses y altres del present Principat de Cathalunya, comtats de Rosselló y Cerdanya, de molt llarch y antichíssim temps, ab lo valor e indústria de ses persones, posant aquelles en grans perills y gastant no sols la hazienda, sinó també scampant la pròpria sanch, reduhiren lo present Principat estant en poder de moros e infels a la religió christiana, y sots obediència de nostra santa mare la iglésia, com per molts y diversos historiadors, y per los reys sereníssims, de immortal memòria, predecessors de vostra magestad, ab diversos privilegis y altres actes és estat commemorat y refferit, de hont com a persones que ab preu tant equivalent, qual here y és los béns y sanch perduda, havien acquirit y comprat lo present Principat, restant senors de aquell, llegítimament han sempre tinguts, rebuts y possehits los fruyts de aquells, y no han dotat no sols a moltes iglésies, monestirs y obres pies, sinó //1052r// també a sos successors, los quals de més de vuyt-cents anys ensà han possehit y posseheixen aquells com a propri patrimoni.

Y havent concedit a sos vassalls y altres persones seculars algunes parts de les terres, per ells com dit és acquirides ab diversos títols de establiments, vendes y altres contractes, han pogut retenir-se que·ls pagassen part dels dits fruyts y encara que en algunes parts de les terres per ells, com dit és acquirides ab diversos títols de stabliments, vendes y altres contractes, han pogut retenir-se que·ls pagassen part dels dits fruyts y encara que en algunes parts del present Principat sie la setena, novena, dotzena o altra major o menor part, emperò perquè més comunament és la dezena, a semblança dels delmes, y ecclesiàstichs són dits y anomenats, comunament per tots los del present Principat, delmes.

Y aquestes dècimes que vuy són possehides per llaics com a coses no spirituals, sinó patrimonials y profanes, són estades transferides per diversos títols de successions y contractes de uns a altres, de manera que may se ha vist, ni entès, que los summos pontífices, ni jutges alguns ecclesiàstichs per via de justícia ni de gràcia se emparassen ni entrametessen de aquelles, ans bé tots los plets, qüestions y controvèrsies que sobre aquelles haurian ocorregut se són conegudes y decidides per los jutges y corts seculars, y axí moltes y diverses vegades per los reys de Aragó y comptes de Barcelona, de gloriosa memòria, és estat provehit, declarat y manat observar, y //1052v// pretenent alguna volta lo jutge ecclesiàstich conèxer de dites dècimes, és estat declarat per lo canceller de aquest Principat, lo qual és jutge competent de les contencions de jurisdictió entre jutges ecclesiàstichs y seculars, que la conexensa de dites dècimes, com a coses mere, layques y profanes, tocave als jutges y cort secular.

Y com per lo *felice* y tranquil·lo estat del poble y religió christiana sien distinchtes y separades les jurisdictions ecclesiàstiques y seculars, de tal manera que ni sa sanctedat en les coses seculars ni patrimonials, ni vostra magestat en les espirituals,

se poden ni acostumen de entremetre, com per moltes disposicions canòniques, y Constitucions y statuts del present Principat, està provehit y donat forma per obviar als procehiments que per la cort ecclesiàstica o secular en jurisdictió o coses de altre se volguessen attentar, com està particularment ordenat per la concòrdia de la reyna Eleonor y del cardenal de Comenge y capítols dits de Sant Culgat, y per diverses pragmàtiques reals, particularment del rey Martí, dada en Barcelona a 28 de mars 1409, del rey Ferrando, dada en Barcelona a 20 de juny de 1413, y altres diverses Constitucions del rey Ferrando segon y del emperador don Carlos, nostre senyor, de gloriosa memòria.

Per ço, y per moltes altres justes rahons y causes, ab diverses lletres y embaxades a vostra magestat y a sa sanctedat representades, se ha fet gran sentiment y quexa per part del present Principat y comptats de Rosselló //1053r// y Cerdanya sols de la concessió per a sa sanctedat de Pio, papa quint, de *felice* recordatió, feta a vostra magestat, de una casa decimal de cada parròchia, que vulgarment se és dita lo scusado, sinó també que vostra magestat haja volgut acceptar ni executar aquella, tenint tant certa notítia que los militars, barons, persones generoses y altres del present Principat, per haver gastat ells y llurs predecessors les vides, béns y pròpries rendes, no sols en conservació del present Principat y corona real de vostra magestat y sos predecessors, sinó també en conquistar y acquirir-ne altres de nou, són restats ab tant poques facultats y rendes, y essent aquelles per la major part ab les dites dècimes per ells possehides que, executant-se la dita pretesa gràtia, prenent vostra magestat una casa decimal de cada parròchia, apenes los restaria per sustento de sa vida y col·locatió de sos fills, ans resterien del tot destruhits y arrohynats. Y lo que entre les altres coses ha causat gran admiració és que estant provehit per disposicions canòniques y Constitucions de Cathalunya de la manera que sa sanctedat y vostra magestat respective pretenent alguna cosa patrimonial y profana la han de damanar y haver citada primer y oyda la part ab terminis de justítia, noresmenys en la execució de la dita pretesa gràtia se hage procehit per los pretesos commissaris apostòlichs en lo present Principat en voler pendre, segons que de fet han pres, la casa decimal de cada parròchia que·ls ha aparegut millor, sens citar y ohir los senyors //1053v// y possessors de les dites dècimes, despullant-los sens alguna conexensa de causa, ab violència y conminació de censures y penes de la possessió immemorial de aquelles.

Y per quant molts cavallers y altres persones layques del present Principat, vehent los monitoris, comminació y promulgació de censures que de fet y sens ninguna jurisdictió se comminaven fer y promulgaven per los pretesos commissaris del dit breu apostòlich del scusado, digueren de nul·litat de aquells y appel·laren a sa sanctedat, conforme per clares dispositions de dret és lícit y permès, y, entre tant, recusaren, com sempre han recusat de pagar, ni donar dit delme los officials y ministres del dit scusado, no obstant dites appel·lacions se·ls ne aportaven per força los delmes, sens haver-los may resistit los llaychs, com quiçà, sinó per lo acato y respecte que a les coses de sa sanctedat y de vostra magestad se ha tingut sempre y té en lo present Principat, com ha procehiments de fet se havie pogut resistir y no obstant que los tals apel·lants, conforme a molt certes disposicions canòniques, aprés de interposada llegítimament aquelles y dites causes de nul·litat, per estar lo

effecte de la excomunicatió suspès, penjant la causa de dites appel·lació y nul·litat stiguessen tutor y segurs en sa consciència, segons que per molts theòlechs y canonistes de molta auctoritat y sciència de aquestos y altres regnes, fonch determinat y aconsellat, //1054r// noresmenys los dits commissaris apostòlichs, fent diversos officials nous, jatsie fos contra moltes Constitucions, los quals, anant ab vares llargues e insígnia, com la de la Inquisició, per lo present Principat y comptats, perseguint molts cavallers y altres persones per la terra per capturà aquells y trobant-los per alguns camins reals, ab molt gran scàndol y avalot, corrien tras ells, alçant la terra ab crits de Via fora sometent! contra aquells, lo que no se acostume ni·s pot fer de justítia, ni cridar sinó contra persones facinaroses y grans delats y dilinqüents, conforme la constitutió del rey Jaume segon en la primera Cort de Barcelona, capítol vint, comensant "Ítem, que los officials nostres y altres", col·locades sots títols "De aquells que acullen y sostenen los criminosos", y feren també altres procehiments ab acistèntia de officials reals, la qual acistèntia se provehí en la Real Audiència del present Principat de Cathalunya, en cars de dret, y per Constitucions, no lícit ni permès, per quant, essent los procehiments de dits pretesos commissaris nul·los, y havent-se de aquells dit de nul·litat y appel·lat, no se havie de donar acistència de official real, ni atorgar bras secular, essent majorment prohibit en lo present Principat y comptats en semblants breus apostòlichs donar dita acistència per lo privilegi de la reyna Maria, *dattum* en lo monestir de Santa Anna de la ciutat de Barcelona a set de setembre mil quatre-cents sinquanta-hu, quant més que, conforme a la constitució del any mil quatre-cents quoranta-set, capítol trenta-dos, ans de concedir la dita assistèntia //1054v// y bras secular se havie de citar les parts y donar-los quinse dies per a dir y al·legar lo que volguessen, tot lo qual se dexà de fer, prenent de fet moltes dècimes de cavallers y altres persones layques, compel·lent també de pagar delme a les persones que may ne havien pagat, ni tenien obligació de pagar-ne.

Y no sols prengueren aquelles, però ab alguns motius no subcistents, assenyaladament ab pretenció frívola, que havien percistit més de un any en la pretesa excomunicatió per dits pretesos comissaris promulgada, proseguiren a executar los béns de dits cavallers per les preteses penes a ells imposades, inventariant los béns y aportant-se'n roba,[411] y altres robes, y coses de sas casas, y procehint també a captura de llurs persones, en molt gran dany de lley, de reputació de ses persones y patrimoni, y de tot lo present Principat.

Y assenyaladament procehiren en inventariar y executar los béns de don Jayme de Cardona y de Rocabertí, al qual li prengueren molta roba y tapiceria de molta valor y stima y altres coses, la major part de les quals veneren en lo encant públich, y altre part encara vuy se retenen, y no sols se acontentaren de haver fets dits agravis, més encara, ab la assistèntia de Onofre de Farreres, alguatzir real, capturaren y prengueren la persona del dit don Jayme de Cardona, lo qual, sens haver fet, ni consentit en algun delicte, ni excés, fonch detingut en los //1055r// carces reals de la ciutat de Barcelona per temps de més de dos anys, en los quals may li fou presa deposició alguna, ni dit perquè estave pres, causant-li danys molt notables, no sols

411. *A continuació, ratllat,* de ses cases.

per la hazienda que se li gastà y malmeté estant ell pres per los de sa persona, la qual tingué ab molts treballs y llargues malalties, causades per lo lloch infecte ahont estava pres y detingut, sinó també per molts altres grans agravis y prejudicis, en evident dany de son patrimoni, que per alguns officials y del consell de vostra magestat, estant ell pres y encarcerat, li foren fets, los quals, per ésser tants y tan grans que ocuparien llarga scriptura, ell refferirà a vostra magestad a part y per ço se dexen de exprimir ab esta.

Ítem, de la matexa manera, y per los matexos respectes y causes, prosseguixen a inventeriar y pendrer, com de fet inventeriaren y prengueren, molts delmes de importància, y la persona de dona Isabel de Santmenat y Delantorn[412], viuda relicta del quòndam don Jayme de Santmenat, la qual prengueren en lo castell de Santmenat y, presa, aportaren en les càrcers reals de la ciutat de Barcelona, ab tant rigor que, tenint en aquelles hores sa única filla molt mala y en notable perill de sa vida, per més que pregàs la dexassen, ab fianses de qualsevol quantitat, prometent de representar-se en Barcelona, remediant lo mal de dita sa filla, y parexent als officials que era cosa justa, consultant-ho ab los doctors del consell //1055v// y comissaris de dita gràcia, no˙u volgueren may consentir, ans la aportaren presa en los càrcers reals de Barcelona, ahont stigué presa alguns dies, y aprés la dexaren ab reincidència y arrest, ab molt gran dany de sa persona y azienda y de sa auctoritat y testimoni.

Ítem, prengueren la persona de dona Rafela d'Oms y de Cardona, muller relicta del quòndam don Carlos d'Oms, governador que fonch per vostra magestat dels comptats de Rosselló y Cerdanya, y, presa, per lo aguatzil Salavardenya en la ciutat de Vich, fonch portada en los càrcers reals de la ciutat de Barcelona, aont en mig del dia la apearen y posaren ab molt gran dany y detriment de sa persona, stimació y azienda.

Ítem, prengueren y capturaren la persona de don Garau de Alentorn, lo qual tingueren molts mesos presos en los càrcers reals de la dita ciutat de Barcelona y aprés, ab manlleuta de mil lliures, del que li ha redundat molts grans danys y prejudici.

Ítem, prengueren molts delmes de dona marquesa Salbà y Despalau y de Juan Ponsich de la ciutat de Vich, y de molts altres cavallers y persones principals y altres del present Principat de Cathalunya y comptats de Rosselló y Cerdanya, dels quals a part se donarà memorial a vostra magestat perque sien reintegrats y satisfets del dany que han rebut, ab revocatió dels procehiments per ocasió de dita gràcia del scusado per diversos officials de vostra magestat fets, com de la christiandat y rectitut de vostra magestat confiam.

1056r// Car, ultra los sobredits agravis de la dita pretesa gràcia y exequció de aquella en lo present Principat contra les dècimes possehides per persones layques, ne resulten altres majors, en notòria violació de les Constitucions y privilegis y altres lleys de Cathalunya, assenyaladament perque, essent, com dit és, los dits delmes patrimonials y profans, y per conseqüent propri patrimoni de persones layques, serie contra la constitució del rey en Jaume segon, en la primera Cort de Barcelona, capítol 14, sots títol "De les coses prohibides als clergues", per la qual, en effecte,

412. *Per* d'Alentron.

és prohibit que en lo present Principat ningun clergue en coses patrimonials y profanes puga ésser jutge contra llaychs, lo que és també prohibit ab diverses pragmàtiques y provisions reals, algunes de les quals particularment parlen de censos y de dècimes possehides per llaychs, conforme a la pracmàticha del rey en Pere 3, dada en Barcelona a vint-y-vuyt de setembre 1367, y del rey en Martí, dada en València a 20 de mars 1407, del rey don Ferrando primer, *data* en Barcelona a sis de janer 1413.

Ítem, perquè essent lo ús y consuetut tant antiga e immemorial en lo present Principat que los dits negocis àn acostumat sempre tractar-se en los judicis y tribunals seculars y no per jutges ni comissaris apostòlichs, ne resulta altre no menor en violació de Constitucions per les quals està ordenat que usos y costums en lo present Principat sien guardats y observats com a lleys y Constitucions, y a la constitució del rey en Pere segon, //1056v// en la Cort de Barcelona, capítol 1, sots títol "De privilegis, immunitats y guiatges", lo que en respecte dels militars està specialment confirmat per lo rey catòlich don Ferrando segon, en la primera Cort de Barcelona, comensant "Senyor, plàcia a vostra reial alteza".

Y quant als que tenen y posseheixen dites dècimes, ab títols de concessió a ells feta, y assò passats per los predecessors reys, de immortal memòria, per via de contractes y vendes fetes mijansant preu equivalent en diners o serveys, resulta notòria violació de moltes Constitucions, y entre altres de les scituades sots títol "Si contra dret y utilitat de la cosa pública serà alguna cosa impetrada", ab les quals està disposat que privilegis, lletres o cartes reals sobre qualsevol negoci atorgades sien inviolablement observades e que, sens conexensa de causa en prejudici de altres, no sien revocades ni derogades, majorment que, com dit és entre los llaychs poblats en lo present Principat per diverses Constitucions en altres parts al·legades, està estatuhit de la manera que han de ésser conegudes les causes y han de judicar los jutges, ço és, *per directum*, cada veguer y balle en sa vegueria y ballia o en la Real Audiència de vostra magestat, segons les qualitats dels negocis; y està també disposat que semblants causes se agen de decidir y determinar dins Cathalunya y no en altres regnes, y per ço no poden ser los jutges y officials de dites causes sinó cathalans, totes les quals lleys, Constitucions y bons costums, tenint effecte la dita pretesa gràcia, restaren violades, //1057r// com ja·u resten també ab los procehiments fins vuy fets, perquè, ultra lo sobredit servey, se veu que los exequtors y commissaris de dita gràcia no són naturals del present Principat y comptats de Rosselló y Cerdanya, ni residexen en lo present Principat, ans en lo regne de Castella, y per ço los poblats en lo present Principat pretenent algun agravi de dits officials en molt gran dany del present Principat y comptats de Rosselló y Cerdanya, ni residexen en lo present Principat, ans en lo regne de Castella, y per ço los poblats en lo present Principat pretenent algun agravi de dits officials en molt gran dany del present Principat y violació de les Constitucions aurien de anar allí a demanar-lo, ab molt gran desatent de ses persones y danys de sos patrimonis, per les quals coses, y moltes altres que se'n podien deduhir, quant humilment poden, suppliquen a vostra magestat los brassos militar y real de la present Cort del Principat de Cathalunya, comptats de Rosselló y Cerdanya, sie de son real servey, per sa benignitat, rectitut y clemència, manar cessar, revocar y abol·lir los procehiments per officials de vostra magestat contra

Constitucions de Cathalunya fets y atentats, y restituhir a dits cavallers, y altres persones llayques, dels dits Principat y comptats los fruyts y dècimes que per dits officials reals, sots color de dita pretesa gràcia del scusado, los són estats presos y fets, y no donar lloch que de assí al devant ningun breu apostòlich, ni altra pretenció ecclesiàstica contra seculars se pose en execució en lo present Principat //1057v// y comptats de Rosselló y Cerdanya, sinó ab la forma y manera que per disposicions canòniques y Constitucions de Cathalunya ordenat y statuhit, etc. *Altissimus, etc.*

Pere Cassador, en nom propri y com a hereu del quòndam Francesch Cassador, son germà, fa particular quexa a vostra magestat que, com a succehint a don Agustí de Gualbes, quòndam, per sos certs y legítims títols, li són degudes, axí per sentèntias de greuges de las últimas Corts de l'any mil sinch-cents seixanta quatre, com altrament, quatre mília vuyt-centes vint-y-set lliures catorze sous y vuyt moneda de Barcelona, segons apar y consta ab dos sentències de greuges, y ab altres actes y scriptures, los quals exhibeix y produeix si y en quant per si fan, y no altrament. Supplica a vostra magestat lo dit Pere Cassador, en dits noms y los tres brassos de la present cort, sie de son real servey de manar desagraviar al dit Pere Cassador, manant-li pagar la dita quantitat dels diners del servey de las presents corts.

Pere Cassador, com a hereu del quòndam Francesch Cassador, son germà, fa particular quexa a vostra magestat per a què a tretze del mes de agost mil sinch-cents setanta-tres, per manament y orde del virrey del regne de[413] València, foren presos de casa de Ximen Peris Ruís de Liori en la ciutat de València dos caixes del dit quòndam Francesch Cassador, dins los quals y havie cent vuytanta-tres breviaris //1058r// nous, estampats en Venètia, part d'ells enquadernats y part sens enquadernar, protestant lo dit Ximen Periz Ruys de Liori que no li fos causat perjuy algú en sos drets en lo valor o preu de dits breviaris, y al primer de octubre de dit any micer Vincent Vidal, doctor del Real Consell de València y jutge de la règia cort, manà al dit Ximen Periz Ruis de Liori que dins vint dies trametés a la cort de vostra magestat los dits breviaris, y a vint-y-dos de dit mes de octubre Damià Rioloba, alguazil extraordinari de vostra magestat, confessà tenir en son poder los dits breviaris per a portar a la cort de vostra magestat, segons llargament apar per acte en poder de Gaspar Tristan, notari, altre dels scrivans del Real Consell en les causes criminals, y rebedor de dits actes, los quals actes exibeix y produheix lo dit Pere Cassador, si y en quant per si fan y no altrament, y com los dits breviaris sien propris del dit quòndam Francesch Cassador, y comprats de sos diners en Venètia, y fets portar a son arrisch y perill, y no sien en res obligats a vostra magestat, y sie notori agravi pendre-li dits breviaris, los quals aguera venuts dotze anys ha y tindria sos diners; suplica per ço a vostra magestat, lo dit Pere Cassador y los tres brassos de la present cort, sie de son real servey manar desagraviar al dit Pere Cassador, fent-li pagar los dits breviaris y los danys que per dita rahó li són estats donats.

Sacra, catòlica, real magestat.

Joan Francesch de Copons fa particular quexa //1058v// a vostra magestat que en temps stave pres y detingut en la presó de Barcelona Pere Cassador, per lo que contra

413. *A continuació, ratllat,* Arago.

ell havien deposat falsament Miquel Utrolis y Miquel Pertusa, per haver dit Copons procurat que dit Pertuza descubrís la falcedat, pensant en assò fer molt gran servey a Déu y a vostra magestat y a tota Cathalunya, fonch regaliat y cridat públicament *ad fines banni* per provisió feta per lo Real Consell Criminal y li fonch tramès un comissari al castell de la Manrresana de dit Copons per a què li regonegués aquell y, no obstant que entre s'escriptures trobà y se'n portà dos lletres missives, ab les quals notòriament constava de sa innocèntia y bon intent, y tant que no volgué lo fisch de vostra magestat cosir, ni incertar aquelles en lo procés de la offensa, ans bé se'n valgué aprés dit Cassador en sa deffensa, en lloch de parar y sobreseure en lo que contra ell havien intentat, per més agraviar-lo lo bandejaren ab pública crida, com si fos home facinerós, de tot lo Principat de Cathalunya, per lo que hagué de estar més de dos anys fora de sa casa, absentat, patint per dit effecte molts grans danys y gastos, sens culpa alguna, lo qual dexà de presentar-se, per lo que en la causa contra dit Pere Cassador se procehia ab tan gran rigor que fonch aconsellat de no presentar-se perquè no li'n cabés part, y com dit Copons tingués plets importants en la Audiència civil de vostra magestat a causa de dit bandeix y de dita sa absèntia, per passar-li los temps probatoris, y no //1059r// poder axí dins aquells provar sa intenció, fonch condemnat en més de tres mília lliures, ab sentèntia donada per lo magnífich micer Miquel Ferrer, doctor de dita Audiència civil, y més àn agraviat los ministres de vostra magestat al dit Copons, avent-li enviat dos o tres voltes officials per a executar a sos vassalls de la Manresana y altres llochs seus per lo de les muralles de Perpinyà, y com ab dites coses lo agen molt agraviat y donats molts desatents y gastos, suppliquen per ço dits Copons y los tres brassos de la present cort a vostra magestat mane desagraviar a dit Copons, com en semblant cas té vostra magestat per sa real clemència acostumat.

Sequitur exemplum sive thenor capitulorum super Reformacione Generalis Cathalonie, extractatus ab originalibus quaternis papireis eorundem capitulorum Joanni Baptiste Mullola, notario et stamenti ecclesiastici Curie Generalis Cathalonie ultimo celebrate scribe Montissoni, ut ipse michi, notario infrascripto, retulit intus stacionem dicti stamenti ecclesiastici, dicte Curie celebracione durante, traditis per admodum reverendum abbatem de la Real, unum in negocio dicte reformacionis ex commissariis dicti brachii ecclesiastici, sibi dicto Mullola, ut ipse michi asseruit, traditis et liberatis sacre, catolice magestatis regis et domini nostri Philipi pro parte trium stamentorum dicte Curie presentatorum et traditorum; que quidem capitula, prout in dictis originalibus quaternis continentur, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, in presenti originali processu continuata et descripta, huiusmodi sub thenore:

Redrès del General fet en les Corts del any MDLXXXV en la vila de Monçó.

Com la experiència mostra haver y deure's //1059v// governar una administratió ab diverses maneres conforme a la concurrèntia del temps, de manera que jatsia que la administració del General de Cathalunya se sia governada y servada fins vuy ab lo modo y forma, y segons que ab los capítols y Actes de Cort y diverses ordinacions se conté, però, com crexent la malícia dels hòmens, té de crèxer la solicitut en evitar scàndols y subvenir al que per la malícia dels hòmens se ha obviat a les obser-

vançes, y axí se ha acordat per los tres braços de Cathalunya, convocats en les Corts que la sacra, catòlica, real magestat celebre en la present vila de Monçó, fer lo redrès de General y redreçar lo que convé, y assentar lo que se era pervertit y del que se havia abusat per diversos capítols y ordinacions, en y ab la forma següent:

Forma de arrendar les bolles.

Primerament, per donar forma convenient als arrendaments fahedors de les bolles y altres drets del General, statueix y ordena la present Cort que los deputats, qui ara són y per temps seran, hajen y sien tinguts lo primer dia jurídich del mes de janer del últim any de son bienni, y consecutivament aprés cada dia no feriat fins al primer dia del mes de març, anar a la lonja de la ciutat de Barcelona per a fer encantar y lliurar al més donant los arrendaments de dites bolles y altres emoluments del General, servada la forma acostumada per Capítols de Cort presegida, dins del qual temps dalt mensionat los arrendaments de dites bolles y[414] //1060r// rendes degan ésser effectuats, volent que lo scrivà major del General y casa de la Deputatió, per si o interposada persona, no pugue lliurar a algú dels arrendadors la possessoria de ninguna bolla, ni de altres drets del General arrendats, que primer lo memorial de les fermances del tal arrendament no sia vist, aprovat y firmat en concistori per tots los tres diputats, y, en absència del concistori de algú de aquells, de mà del oydor de son bras, y fins a tant que totes les fermances donades en memorial y aprovades hajen firmat, y que per dit effecte sie fet un llibre, guardat y recondit en la Deputatió, en lo qual lo scrivà major dega continuar los noms, agnoms y cognoms de dites fermances, la aprovació y ferma de dits deputats, y si contra lo tenor del present capítol serà fet per dit scrivà o altri per ell, incidesqua lo tal en pena de privació de son offici y de pagar tot lo dany que per falta de alguna forma o no ésser aprovada alguna fermança ne podria redundar al General, si ja no apparrà a les devuyt persones nomenadores, com baix se declararà, y als deputats ésser convenient no arrendar-se perque lo número dels deutors no cresca y altrament car se dexa a llur arbitre, conforma a la concurrència del temps.

Salaris de deputats y oïdors.

Ítem, com los deputats y oïdors de comptes, sens provisió de la Cort, de algun temps ensà, hagen augmentat lurs salaris provehint ésser donades tres lliures cada dia a quiscun deputat y dos lliures y vuyt sous a cascun oydor, per remoure tot dubte que·s porie tenir si dits salaris podian axí per dits deputats y oydors ésser augmentats o no, statuteix y ordena la dita cort, attesa la //1060v// qualitat de dits càrrechs y la concurrèntia del temps, que a quascun diputat sian assignats per son salari tres ducats per cascun dia y a cascun dels oydors tres lliures, abdicada tota facultat a dits deputats y oydors, que vuy són y per temps seran, de augmentar los sobredits o altres salaris, sinó axí com per la Cort serà ordenat, y en cas que contra la forma del present capítol y ordinació de la present Cort los dits deputats o oydors augmentaran salaris alguns, los tals, axí contrafahents, sian tinguts y obligats en pagar y restituhirho de sos béns propris e que scrivà algú no puga rebre ni testificar semblant acte.

414. *A continuació, ratllat,* altres emoluments.

Strenes y averies llevades.

Ítem, per obviar als grans abusos y remediar los excessos que fins assí són estats fets en la casa de la Deputatió en ordenar y augmentar les strenes, actes, col·lacions y altres averies se són donades, axí a deputats y oïdors y officials de la Deputatió, com a altres que en dita casa no tenen offici algú, statueix y ordena la dita Cort que, del dia de la conclusió de la present Cort en havant, no sien donades strenes algunes ningun dia del any: candeles, actes, cera, gramalles, col·lacions, arquimeses, paper, fil, plomes, guants, tisores, tinters, gavinets, ni en la manera sobredita ni ab diners, axí a dits deputats y oïdors, com a altre qualsevol official de la casa de la Deputatió, com fora de aquella, ara sien dins Barcelona, com fora de aquella, ara tinguen officis assalariats, ara no; ans bé, de tot en tot, totes les predites y altres qualsevol averies sien llevades, abdicant qualsevol potestat als deputats y oïdors, qui ara són y per temps seran, //1061r// de poder donar aquelles y sobre d'elles poder ordenar, sots pena de privació de sos officis y amissió de llurs salaris y altres penes ab altres capítols approvades, entès, emperò, que romangue facultat als dits deputats y oydors[415] que quiscun any puguen repartir sis-centes lliures, axí entre dits deputats y oydors, com entre tots los officials de la casa de la Deputatió y fora de aquella, a sou y a lliura, ab la forma y proporció que·s distribuhia en lo any mil sinch-cents quaranta-dos.

Luycions de censals.

Ajustant al capítol 28 de la Cort celebrada en lo any 1520 sobre la forma de lluyr los censals del General, la present Cort statueix y ordena que en cas de luyció fahedora dels censals del General, juxta la forma de altres capítols sobre assò disposants, se fassa luyció dels censals més antichs, sens exceptió alguna de persones, entenent emperò que los censals de manco for sian primerament luyts, y entre ells los més antichs y aprés los de major for, encara que sien més antichs, y si a la present ordinació serà contrafet, los tals, axí contrafahents, sian punits ab la pena imposada als contrafahents a les ordinacions de la present y altres corts, emperò los del hospital de Santa Creu de Barcelona sian los darrers que·s lluescan.

Enseculations de deputats y oydors, com y en què temps se han de fer.

Per obviar als grans abusos que fins ací són estats //1061v// seguits en les enseculations dels llochs de diputats y oydors, en sdevenidor se fassen les enseculations quals convenen de persones benemèrites y dignes de tals càrrechs, statuheix y ordena la present Cort que los deputats y oïdors per a les enseculacions, en esdevenidor fahedores, sian tinguts y obligats, cada any de son trienni, una vegada, ço és, a quinze del mes de maig de aquell any y lo últim any de son trienni a quinze del mes de juliol, convocar y congregar en la casa de la Deputatió totes les persones que poran dels tres staments que per an aquella hora se trobaran dins la ciutat de Barcelona, manifestant-los ab veu de pública crida, publicadora per los llochs acostumats de la dita ciutat, un dia abans de dita convocatió, que, per al dia següent a les set hores de

415. *A continuació, repetit,* que quiscun any puguen repartir sis-centes lliures axí entre dits deputats y oydors.

matí, vullen dexar-se trobar en la casa de la Deputatió les persones dels dits tres staments que en semblants congregations han acostumat assistir, a les quals persones axí congregades los sie legit lo present capítol y encontinent degan procehir a fer nominació de nou persones, de les que allí se trobaran presentades, tres de cascun stament, les quals, prestat per elles sagrament y homenatge, y oyda sentèntia de excomunicatió, que bé y lealment se hauran en llur exercisci, se retraguen dins una instància de la casa de la Deputatió, separada del concistori y lloch en lo qual se ajunctaran los deputats y oïdors, sens poder en res tractar ni conferir ab ells, tots los quals axí junctats com està dit, volent procehir los //1062r// deputats y oïdors a enseculació, y feta entre ells nominació de persona que volen sia inseculada, notifiquen los dits deputats y oïdors a les dites nou persones per un promovedor lo nom de la tal persona qui per a dita enseculatió hauran nomenat, a fi y effecte que les dites nou persones determinen y voten ab scrutini, present lo scrivà major de dita casa, si en la tal persona per dits deputats y oydors nomenada concorren les qualitats y condicions que per al tal càrrech se requereixen, y apparexent axí a dites nou persones que la tal persona per a dita enseculatió nomenda és àbil, sie enseculada, y aparexent lo contrari, sia repel·lida, y los dits deputats y oïdors degan fer nominació de altri; y si per cas los deputats y oydors no concordassen en la nominació de persona per a dita enseculatió, de tal manera que cascú dels deputats y oïdors nomenàs different persona, llavors les dites nou persones, ab la forma sobredita y scrutini, degan nomenar una persona de aquellas tres que los deputats havian nomenat, la qual forma vol y ordena la dita Cort que sie servada en la enseculatió de tots los llochs fahedora fins a tant sia acabada la enseculació de tots los llochs se trobaran vacants en la hora que dits deputats y oïdors y persones eletes se hauran congregat per a fer dita enseculatió, y ans de haver acabat aquella no sia lícit, ni permès a dits deputats, ni oïdors, ni dites nou persones[416] eletas segregar-se //1062v// de dits llochs per a dites congregacions com dalt és dit destinats. Y per major seguretat de tot lo sobredit vol y ordena la dita Cort que, aprovades en la manera sobredita les persones per a dita enseculatió nomenades, se fassa la enseculatió en presèntia de les dites nou persones, les quals axí bé puguen servir dels testimonis del acte de dita enseculatió, declarant per irrites y nul·les totes e qualsevol enseculacions contra la forma sobredita fetes, axí bé statueix y ordena la dita Cort que, havent-se de fer extractió de deputat y oïdor o de altre d'ells per mort de deputat o oydor, ans de fer dita extractió se ensaculen los llochs vagants tantsolament en la bossa de la qual se havia de fer dita extractió y no de llochs vagants en altres bosses, a fi y effecte que los tals enseculats, cessant tot impediment per capítols de la Cort ordenat, pugan córrer en dita extractió fahedora.

Diligències fahedores per los deputats ab les universitats reals per a ensecular.

Ítem, perquè millor puguen ésser sabudes les condicions de les persones que deuen ésser inseculades de les vegueries y colectes del Principat de Cathalunya y comptats de Rosselló y Cerdanya que són fora de la ciutat de Barcelona y axí les inseculations se fassen dels ciutedans, burgesos matriculats y altres que a la auctoritat y utilitat de

416. *A continuació, ratllat,* ab la forma sobredita.

dits càrrechs convinguen, statueix y ordena la present Cort que los deputats, un mes abans de les enseculations //1063r// fahedores, conforme en lo precedent capítol està disposat, degan y sian tinguts scriure consistorialment als pahers, jurats, consellers y procuradors de les ciutats, viles y llochs en les quals vagaran llochs de diputat y oïdors, a fi que dits pahers, jurats y altres puguen fer memorial dels ciutedans y burgesos honrrats, notaris y altres persones que acostumen ser inseculades a la Deputatió que en dites ciutats, viles o llochs habiten, los quals concorren les qualitats y condicions per a dits officis necessàries, los quals memorials per dites ciutats, viles y llochs tramesos sian tinguts los deputats lliurar a les nou persones que per a les enseculacions fahedores seran nomenades juxta sèrie y tenor del precedent capítol, a fi y effecte sie fet examen si les dites persones en dits memorials contengudes poden ésser nomenades per a dita inseculatió fahedora o no, y sie servat lo mateix en les enseculations fahedores dels llochs de les iglésies cathedrals, en cas que dels capítols de aquelles y haja llochs vagants, y vagant llochs de religiosos sien inseculats abats y prior, fer fee y ocular inspectió de las bulles de aquell qui serà nomenat per a dita inseculatió, y si lo nomenat serà comenador de Sant Joan sia feta fee de la preceptoria o comanda de aquell, quant emperò en lo que toque a la enseculatió dels canonges, tenint los deputats y oïdors nòmina de tots los canonges qui seran en lo capítol al temps que se havia de fer la enseculatió, anomenen per lo lloch vagant o llochs vagants, juxta Déu y ses consciènties, lo canonge o canonges que·ls apparrà, //1063v// feta la nominació y reportada a les nou persones, dites nou persones, conforme diu lo dit capítol y en scrutini, lloen o reproven la dita nominació y, en cas que la reproven, puguen dits deputats y oydors fer altra o altres nominacions, fins a tant dites nou persones hagen aprovat alguna o algunes de dites persones, y que lo lloch o llochs que se hauran de insecular y en la enseculatió de alguns llochs volants dels deputats se hage fer nominació per los deputats y oïdors de canonge o canonges de quiscuna iglésia cathedral o capítol, exceptat de aquella iglésia ahont y haurà ja canonge enseculat per lloch volant, de la qual no se haja de fer en tal cas nominació y, feta dita nominació, aquells sian portats a les nou persones per a què veien en la forma predita si los tal o tals anomenats seran hàbils o no per ésser inseculats en lo dit lloch volant, com dalt està dit, y feta dita habilitació de les dites nou persones dels qui per tal enseculatió seran aprovats y trobats hàbils, aquells se hagen de posar ab albarans o rodolins, y lo qui serà extret en lo modo predit sia inseculat en lo tal lloch volant, com dalt està dit, y si lo primer o primers anomenats per dits deputats, procehir y fer altra nominació o nominacions fins a tant per les dites nou persones sien trobades persona o persones hàbils de dits capítols per fer dita inseculatió, altrament si contra la forma del present capítol algú serà inseculat, declara la present Cort dita inseculatió per irrita y nul·la, y lo tal inseculat sia privat y son lloch provehit a altri. Declara també la dita Cort per inhàbils, y que en temps //1064r// algú no puguen ésser inseculats, los qui per ésser inseculats per si o interposada persona hauran donat, offert o promès cosa alguna a diputats, oydors, mullers, fills o altre qualsevol persona per ells.

Forma com se han de fer gastos extraordinaris importants.

Per excusar molts gastos que en coses de importància se poran offerir al General y aquells no sian fets desordenadament, vol y ordena la present Cort que offerint-se

cas de fer embaxadors a sa magestat per part dels deputats per coses concernents lo bé y utilitat del present Principat y axí haver-se de gastar de les pecúnies del General per deffenció de la generalitat, drets y llibertat de la terra per casos de alegria de vinguda del príncep, per coronació o noces, per demonstracions de dol, compres y obres voluntàries o en altres coses graves y de importància, los deputats que leshores seran, sian aguts y obligats, offerint-se algú dels sobredits casos, o altre de importància, concernent lo bé y conservació dels drets y auctoritat del General, y altres drets y llibertats de la terra, per lo qual se offeresca gastar de les pecúnies del General, junctar en la casa de la Deputatió totes les persones que dels tres staments se trobaran en Barcelona, de les quals sien eletes devuyt, sis de cada stament, per a què, entès lo cas se serà offert los deputats y oydors ab les dites devuyt persones, determinen lo fahedor, axí en lo que tocarà a la nominació dels embaxadors, com encara a gastar de les pecúnies del General, ab que les dites devuyt //1064v// persones eletas per lo effecte en dit capítol contengut hoïan sentència de excomunicatió de bé y lealment se haver y aconsellar en aquell negoci y, cars occorrent, tot amor, temor y altre respecte postposats, y lo que per dits deputats y oydors y dites devuyt persones, o la major part de tots los sobredits, serà provehit y ordenat sia deduhit a effecte, otorgant-los en lo sobredit tota facultat qual convé; vol també[417] y ordena la dita Cort que quant serà offerit lo cas per lo qual ditas devuyt persones sien nomenades, com dalt és dit, aquelles acistesquen y aconsellen als deputats y oydors ab vot decisiu fins a tant dit cas, per lo qual serà feta dita nominació y delliberació de gastar, sia conclós y determinat. Entenent, emperò, que la facultat als deputats y oydors, y a les dites devuyt persones per lo cas occorrent otorgades, sie finida, encontinent dit negoci sia finit, de tal manera que offerint-se semblant cas per lo qual aparega haver de ésser feta nominació de dites devuyt persones, los deputats y oydors degan convocar novament les persones de dits tres staments y de aquelles fer nominació de devuyt, com dalt és dit, no entén emperò la dita Cort sia prohibit que en la nominació de dites devuyt persones, per lo següent cas, no puguen ésser nomenades las matexas o algunes de les devuyt que, per altre consemblant cas heren estades ja nomenades, y a dites devuyt persones per sos treballs no se'ls puga donar salari, ni remuneració alguna.

Que en los llochs de ecclesiàstichs no sien enseculats //1065r// sinó los que verament són tals.

Per lo que és rahó que los qui no són verdaderament ecclesiàstichs o religiosos no ocupen los llochs dels que verdaderament o són, y se ha vist per la experiència que alguns estan ensaculats com a ecclesiàstichs, y com a tals concorren en les extractions de deputats y oydors de comptes, y aprés alguns d'ells, dexant los beneficis per los quals són ensaculats, se casen y són y viuhen com a llaychs, y també alguns són estats ensaculats en dits officis sots pretextu de algunes dignitats y beneficis, los quals no obtenen, o aprés de obtenguts renuncien aquells y resten ensaculats, o són tals les predites preteses dignitats y beneficis que no tenen lloch, o no acostumen, ni deuen ser ensaculats, de les quals coses se segueixen grans inconve-

417. *A continuació, repetit,* vol també.

nients, per ço statueix y ordena la dita Cort que ninguns ecclesiàstichs, ço és, los seculars y comendataris, puguen éser ensaculats a diputats o oydors de comptes que no sien constituhits al manco en orde de subdiaconat, y los religiosos que no sien al manco proffessos de sa religió, y que axí los uns y los altres hajan a ésser cathalans, sens dispensa, nats en Cathalunya o de pare o havi cathalans, y hajen abans de ésser ensaculats, fer fe y ostenció de son títol, és a ssaber, de les bulles o col·lació y possessió, y com posseheix la dignitat o benefici per lo qual tenen ser ensaculats, e més que proven, ab auctèntiques y jurídiques proves, com los abadiats, priorats o altres beneficis predits són rever a tals que per ells //1065v// hajan y degan ésser ensaculats juxta la forma y qualitat de la primera inseculatió feta en la casa de la Deputatió y si cars serà que algú dels inseculats dexarà de possehir la dignitat, títol o benefici per lo qual és estat ensaculat, sia aquell tal *eo ipso*, y sens altra declaratió, hagut per desensaculat, y en son lloch hagen los deputats y oïdors de comptes ensacular altri hàbil idóneo y sufficient de la matexa calitat.

Forma de donar remuneracions.

No obstant lo capítol vint de les Corts 1553 en lo qual se dispon de les remuneracions, per haver-se seguit grans abusos en notable dispendi de las generalitats en cas se trobàs camins per fer-se moltas més vegades que no·s deurien, inventant nous vocables y nous motius per remuneracions y satisfacions de treballs, per tant dita Cort ordena y statueix que, de assí al devant, no·s puga donar ninguna remuneració, ni satisfactió de treballs, ni cosa ninguna, ademés dels asalaris ordinaris, baix ningun pretextu, ni espècie de treballs, sots pena de suspenció de officis *ipso facto*, y baix la matexa pena lo scrivà major no puga scriure, ni rebre acte, y si acàs succehís alguna obra tant àrdua y de tanta utilitat y profit al General que meresqués algun premi y regonexensa de gratificatió que puguen donar remuneració per qualsevol servey que haja fet, sent de importància ab que se haja de fer junctament primer los staments, los quals elegescan devuyt persones, //1066r// los quals, encontinent y en la mateixa hora ajunctats ab los deputats y oïdors, indiquen si dita obra mereix gratificació y la quantitat d'ella, y prestat primer jurament y homenatge y, si era tal que meresca premi, se done dels diners que assenyalaran dels gastos extraordinaris.

Luyció de censals.

Ítem, per evitar un gran inconvenient que·s se segueix al temps que lo General lueix censals que per poder cobrar los preus de dits censals, los quals han de rebre, los són demanats tots los títols estan continuats en los capbreus del General y se esdevé de cadal dia que quant los censals són antichs, per haver-hi molts títols y no tenir-los lo qui ha de rebre dit censal, per haver-los perduts, quant per no trobar los notaris y scriptures de aquells, y altrament passan molts mesos y anys, no pot recuperar lo preu de dit censal, per ço, per obviar dits danys en lo pervenir, statueix y ordena la present Cort que tostemps y quant lo General manllevarà censals, o bé los que vuy són manllevats se alienaran, o mudaran de mà, ara sia per títol lucratiu o honrós, lo qui té càrrech del capbreu, y per havant tindrà, se'n haja de aturar còpia auctèntica en juy feefahent del tal títol y axí en cars de luyció de dits censals se'n

haja de acontentar lo General del continuat en lo dit capbreu y dels actes que donats li hauran de assí al devant dels fins assí, pus per ventura lo que té lo dit càrrech dels dits capbreus puys no·y tenia obligació, no·y mira tant quant fos menester, //1068v// y axí lo crehador no sia obligat sinó fermar diffinició y, aquella firmada, rebre la quantitat que serà lluyda.

Forma com se han de posar los surrogats dels officis y en quin temps.

Ítem, per provehir als abusos que són fets y se fan en posar surrogats als officis, axí per occasió de malalties com per absènties, fent pagar dos salaris al General que acetero, sia provehit y ordenat que havent-hi algun official malalt, aquell haja de posar un surrogat de la matexa condició y qualitats requerirà lo dit offici, a coneguda dels deputats y oydors, y al dit surrogat lo dit General sia obligat a donar-li lo salari qual lo dóna al dit malalt durant la malaltia de dit official, y si dit official dexave de anomenar official en cas de malaltia, que en tal cas los deputats y oïdors y puguen posar altre persona de la matexa condició, entenent açò no haja lloch ab aquells que per sos negocis se abstindran de regir los dits officis, car aquells no puguen rebre sinó un sol salari, lo qual sempre que no done persona conforme los dits deputats n'i puguen posar y surrogar durant la absèntia del tal official absent y consignar-li o tot o part del salari, segons trobaran la commoditat del qui tal offici servirà, y si se seguirà que per afers de la Generalitat los deputats haguessen de enviar algun official fora de la ciutat, que lo tal official haja de dexar en dit offici una persona idònea //1067r// y sufficient, com està dit en lo present capítol, a costes y despeses sues, pus ja lo General li haja de pagar lo que gastarà y lo que haurà de haver per ses dietes y salaris condecent, y que en aprés no li sia lícit, ni permès, demanar remuneració alguna, ni satisfactió de treballs per rahó de dita anada.

De les misses se celebren en la Deputatió.

Ítem, com sia consuetut antiquíssima y molt lloable en la casa de la Deputatió que quiscun dia no feriat per los religiosos de certs monestirs de la ciutat de Barcelona són celebrades dues misses en la capella de la Deputatió, que dites misses sien distribuydes y dividides per totes les religions y més necessitades per mesades o altrament a coneguda dels deputats, y que per quiscuna missa sia donat per caritat dos reals y se hagen de pagar tant solament les misses que realment diran en dita casa, y no altres que·s diran fora, y açò en dies no feriats, los dies emperò feriats se hagen emperò també de dir y celebrar ha hont ordenaran los dits senyors deputats, pus en los dits dies feriats no poden anar a dita casa de la Deputatió, y que dites misses se paguen per mesades o per terces, com a dits deputats apparexerà que·s celebraran.

Capítol de la visita.

E per donar forma a què la visita dels deputats y assessors y officials del General sian visitats com convé, de consentiment de la present Cort, que lo die primer jurídich aprés del jurament dels nou deputats hagen de junctar les persones dels //1067v// tres staments que·s trobaran en la ciutat de Barcelona ab pública crida, y

allí congregats, hagen fer nominació de devuyt persones, sis de cada stament, y elegides dites devuyt persones, posades en rodolí y per los deputats, sien tretes tres persones, una de cada estament, al càrrech dels quals vingue y triguen a fer lo procés de la visita y dos nous assessors y un notari per aquell; y aquell y aquells elegidors instruescan y decidesquan los processos, lo hu dels quals assessors haja de servir per advocat fiscal y hajan de fer sentèntia condempnatòria o absolutòria, entès emperò y declarat que lo present capítol no comprenga la visita corrent, les quals tres persones, dins spay de sis mesos, hajan de fer los dits processos de la visita, tant contra los deputats y oydors, quant contra tots los officials del General, axí dels de Barcelona com contra los qui seran fora de Barcelona, y dins tres mesos aprés hagen de declarar y sentenciar en tots los dits processos les devuyt persones per scrutini junctament ab lo assessor per dit effecte assumit, lo qual assessor, feta relació dels processos, no tinga vot decisiu, sinó consultiu, y finida dita visita sien donades per estrenes, ço és, a quiscuna de les persones que faran lo procés, sinquanta lliures y als assessor y notari, cent ducats a cada hu, y a les restants quinze persones de les devuyt sien donats per a quants cent reals, ço és, deu lliures.

Salaris de doctors que seran cridats a la Deputatió per los deputats.

E més, statuhim y ordenam que per quant se offereix[418] //1068// demanar en la casa de la Deputatió doctors de la Real Audièntia eo del Consell criminal y, altres voltes, altres doctors, advocats per afers y negocis del General, que per llurs dietes los sia pagat a rahó de vint sous per dieta, y als doctors y advocats a la matexa rahó de vint sous, e si seran cridats per negocis de part, los sia pagat lo mateix per les parts, e què per via de remuneracions, ni satisfactió, ni altrament per qualsevol causa o rahó, puguen los deputats donar-los ninguna cosa més.

E més, per posar en degut orde la scriptura del racional y del regent los comptes, statuhim y ordenam y abollim y llevam del tot lo llibre blau aporte lo ajudant del racional, y la còpia del llibre de values y de fogatges y del servey de las Corts aporte lo regent los comptes presentats en concistori y passats aprés per los oïdors de comptes y racional, la qual còpia fan lo ajudant de racional, car tots los dits llibres, comptes y àpoques volen y ordenam no se aporten ni·s fassen de la fi de aquest any havant, e provehim y ordenam que cada principi de mes, aprés que lo regent los comptes haurà tirat de acord la resta de la taula de la ciutat del mes precedent, hajen de comprovar lo racional, lo regent los comptes y ajudant de racional d'esta manera: que lo racional tingue lo llibre comú, y lo regent los comptes lo llibre de values, y lo ajudant lo racional lo llibre de dites, vulgarment dit de la creu, //1068v// lo qual estigue refferit ab los llibres de values y comú, posant les cartes en los dits llibres de values y comú, axí que estigan refferits lo hu ab l'altre.

E que lo ajudant de regent los comptes qui té los capbreus, axí com feya, verà en les àpoques tretes en pergamí, ho fasse en lo llibre de notes.

418. *A la página següent, ratllat,* també a sos successors los quals de més de vuyt cents anys ensà han possehit y posseheixen aquells.

E que al passar los comptes del trienni precedent tingue lo racional lo llibre comú, en lo qual estan continuades les rebudes y dates de dit trienni, y lo oydor de comptes lo llibre de les àpoques, y los llibres dels originals comptes se presenten en concistori y lo ajudant comú los capbreus.

E que lo racional comunique al regent los comptes sempre que voldrà lo llibre de values y qualsevol altres llibres y scriptures tinga en son offici e viceversa, lo regent los comptes comunique al racional lo llibre comú y altres qualsevol llibres y scriptures tinga en son offici.

E que al principi del trienni, que·s fa llibre de values nou per lo racional, aprés que sia fet, comproven lo racional y regent los comptes lo dit llibre d'esta manera: que lo racional prenga lo llibre vell del trienni precedent, y comprove totes les restes del dit llibre, y fassa vera a cara compte; y aprés prenga lo llibre de values nou y lo racional vell del trienni precedent, y comproven dites restes del hun llibre al altre, y aquest orde se haje de guardar y servar perpètuament.

Capítol que ningun estranger puga ser guarda del General //2069r// ni mosqueta.

Són tantes les maldats que las guardes extraordinàries dites mosquetas fan en los fraus que troben, que no·s pot encarir en demés, sent gent perduda y de mal cap la major part d'ells, y no prenen moltes voltes la commissió, sinó per poder portar pedrenyals y poder eximir-se de alguns càrrechs y servituts personals d'ont sien, segueixen cadal dia molts grans scàndols, per ço ordena la dita Cort que d'esta hora en havant totes les guardes extraordinàries del General, que són estades provehides per deputats, que totes ellas sien d'esta hora en havant per extinctes y revocades de sos officis, y que tampoch los deputats no puguen provehir ni confirmar ninguna de dites guardes que aquell tal sia estranger, encara que sia casat en Cathalunya, y si cars serà que per ningun d'ells se haurà procurat ninguna provisió de guarda que aquell tal, per descuyt, los deputats la haguessen provehida o la dita guarda la hagués procurada, dient que no és estranger y fos provat al contrari, vol y ordena la dita Cort que aquella tal provisió sia de ninguna força y valor, tant com si no fos estat provehit y que aquell tal no·s puga en res valer ni gaudir de dita commissió, ans bé los diputats sian obligats de inquirir contra aquell tal, y castigar-lo a arbitre llur, y que no se'n puguen provehir sinó fins en cert número de per cada vegada o col·lecta, com en altre capítol de la present Cort està ordenat.

De les guardes del General //1069v// de terres de barons.

També ordena la dita Cort y los dits tres brassos, que d'esta hora en havant ningun vassall de ningun bras puga ésser guarda ordinària del General, ni mosqueta, sens primer tenir llicèntia en scrits del senyor, y si tal provisió de guarda li serà estada concedida per deputats, sens portar llicèntia del senyor, que aquella sia de ninguna força y valor, y de dita provisió en res no se'n puga valer per ninguna cosa, ni per ningun exemplar.

Forma com se han de donar a fer les obres del General y Deputatió y en quina manera.

Per lo que se ha vist que ha gastat la Generalitat diversas obres, y voluntàriament se pagaven moltes dites a sobrestants, y les copdícies dels mestres, per poder guanyar molts jornals de jòvens, prenien aprenents y mossos a mesades, que no heren de la art, y allergaven les obres tant quant volien per a poder pasturar de diners del General, per ço statueix y ordena la dita Cort que, si d'esta hora en havant si obres ningunes se hauran de fer al General, se hajen de donar a preu fet, si seran de importàntia, al qui per manco y millor la farà y al encant públich, y no altrament, y si de altra manera las feyan fer los deputats o hagen de restituhir al General de béns propris, si ja no eren de poca importància, com són les obres que no excedexen la summa de cent lliures, car aquexes se puguen fer ab la sola //1070r// solemnitat que fins vuy se és servada y per lo semblant sent fenya[419] de fuster, ne manyà o altres officis mechànichs.

Ferma com se han de continuar les delliberacions fetes per lo scrivà major.

Per lo que moltes voltes maliassos han volgut increpar los scrivans majors del General que ab les delliberacions que·s delliberen en concistori alguna volta se haurà vist estar continuades de different manera que la intenció dels deputats, y per llevar tota suspita, y perque les coses de delliberacions dels deputats estiguen més clarificades, vol y mana la dita Cort al scrivà major del General, a pena de privació de son offici, que lo llibre de les delliberacions stigue sempre dins lo concistori dels deputats, tancat ab un armari, y que quant los deputats hauran delliberada alguna cosa y ell la haurà presa ab un paper per allargar-la, que estiga a la voluntat dels deputats, y que públicament devant de tots la torne a llegir, ans de continuar-la en lo llibre y la tindrà ja ordenada que, aleshores, los deputats li traguen lo dit llibre de delliberacions per continuar aquellas allí en concistori en llur presència, la qual delliberació haja de ser firmada de mà de les persones que tal han delliberat perque en lo llibre se puga veure sempre la veritat y no puguen ésser admeses scuses, ni donades culpa al notari y que aprés sia tornat a tancar lo dit llibre, //1070v// y fins que serà lo dit llibre de de·liberacions sia recondit en hun lloch designat per archiu de la Deputatió, ahont ordinàriament estaven en lo racional de la casa de la Deputatió,[420] y allí hagen de estar recondits tots los llibres de les delliberacions, y los de deputats los hagen de tenir debaix de clau y no altrament se puguen continuar les delliberations de concistori.

Forma com se han de visitar les botigues de draps y altres per lo frau se poria fer al General.

Per lo que convé a la bona administració del General, y per evitar que los botiguers de draps y de sedes y teles y calsates no fassen fraus, ni en res se puguen fraudar los drets del General, statueix y ordena la dita Cort que los deputats d'esta hora en havant, de temps en temps, quant millor apparrà de poder-los pèndrer a hores descuydades, fassen fer una visita general o moltes cada˙ny, y tantes quantes als deputats apparrà

419. *En lloc de* feina.

420. *A continuació, repetit,* hont ordinàriament estaven en lo racional de la casa de la Deputatió.

convenir, y de fora Barcelona se fassen y hagen de fer ab acistència del deputat local, a tots los botiguers de draps y de sedes, y botiguers de teles y calsates y velluters, y per tots aquells que porien sospitar que en llurs cases porien tenir coses caygudes en frau y assò per sos ministres y officials, y si apparrà als deputats que aquella, per ser moltes les botigues y ab un instant no s'i poria //1071r// donar lo remey, que's fes particularment a una o moltes botigues, se dexa a bona llur determinació, sols se fassa sens scàndol y a hores descuydades, y tot allò que's trobarà ésser caygut en frau ho fassen exequtar conforme per Capítols de Cort, volent la dita Cort que aquesta tal visita sian obligats los deputats de fer-ne forçadament dues cada˙ny y en diversos temps.

Forma quin orde se ha de tenir al portal de mar perque los passatgers sien despatchats en dies de festa quant y ha galeres.

Perquè moltes voltes quant y ha galeres y los passatgers aportaran coses de poca importància y per no anar a despatchar al General paguen lo dret a la guarda del portal y encara que aquell ho scriu ab un memorial, y en cas que y haja algun temps tinguda caxeta al portal, y alguna volta se poria descuydar de assentar-ho, és molt més convenient que tots ajudan al General per a despachar, si res tindran que dega dret, per ço mana la dita Cort al dit portaler o guarda del dit portal de mar que, d'esta hora en havant, a pena de privació de son offici, no prenga ningun diner de cosa ninguna que dega dret al General, sinó que allí se haja de anar a despachar, y que no puga tenir caxeta tanpoch per posar dits diners, sinó que cobre per penyora, fins a tant li hajen aportat albarà del General, y aquells haja de guardar enfilats, y en cars que haurà en//1071v//barcatió de galeres dia de festa, se tinga en tal dia hubert lo General per a major comoditat dels passatgers.

Forma dels assessors de la Deputatió: què han de fer y de què se han de entrametre.

Com ja per Capítols de Cort està disposat que los assessors del General no poden entrevenir en coses ningunes del General, sinó tantsolament ab aquelles que se les serà estat comès per justícia, y per aconsellar als deputats en coses de justítia en tot allò que convindrà aconsellar-los, entenent que sien en bé y útil del General, y com se veu per experiència que han volgut usurpar més de allò que lo ànimo de la Cort en haver-los concedit, y lo haver ells de entrevenir en tots los negocis del General y, entre altres, en lo haver de gastar y s'és vist ab moltes coses que deputats han agut a consentir ab moltes coses per causa llur y de sos interessos, molt de mala manera, y també que de moltes maneres se procuraven algunes satisfactions de treballs, y lo hu dels dits assessors firmava la delliberació ab intenció que per a ell y hauria altra cosa equivalent, de manera que tot era interessos propris, y lo General de moltes maneres ne ha patit, y per llevar inconvenients y a que ningú gose per ninguna via presumir que en res se toca la administració de la justícia, entenent la Cort que d'esta hora en havant, axí en lo que toca a la administratió //1072r// de la justícia, com en lo que al General convindrà gastar y lo que deputats poden gastar, és llur ànimo y intent que sia de la manera que per capítols de la present Cort està disposat y no altrament, determina y mana la dita Cort que, d'esta hora en havant, los assessors del General sian tinguts y obligats de residir en concistori de la Deputatió dos dies de la setmana, conforme ja

està disposat per Capítols de Cort, lo dimars y lo divendres, y altres dies, y sempre que los deputats los enviaran a cridar per a fer causes, y dar relació de aquelles als deputats, y per a les que de nou los cometran, que no pugan entremetre's sinó en coses que·ls seran comeses de mera justícia, y també aconsellar en sols matèria de justícia, y que en lo que tocarà a la exactió dels deutes del General, en res no se entrametran, ni en lo que los deputats hauran de gastar perquè, com ja està dit de la intenció de la Cort, és que los deputats no puguen gastar d'esta hora en havant en res, sinó tantsolament ab allò que conforme a capítols de la present Cort los serà concedit y no altrament, com més llargament està disposat ab lo capítol quinze de les presents Corts, y si lo contrari serà fet, sian cayguts en les penes per dit capítol a ells a posades.

De les guardes del General.

Ítem, per quant fins assí se ha fet un gran abús en lo número de les guardes del General, com se veja cada·l dia que moltes persones per exe//1072v//mir-se de la jurisdictió de sos ordinaris se fan guardes del General y, sots dita color, se fan mil insolències, y per obviar als dits inconvenients, se statueix y ordena que lo número de dites guardes per los deputats y oïdors, sis mesos aprés de la conclusió de las presents corts, sia reduhit a cert número, y que dites guardes no puguen fer escorcoll sens assistència del batlle o official ordinari, y que aquelles, en les coses que no tocaran a las generalitats, sian obligats a subir juy davant sos ordinaris, y seguir aquells, y tenir altres officis sempre serà manat.

Oficis de deputats locals no·ls puguen tenir ecclesiàstichs.

Ítem, per llevar abusos que de alguns anys a esta par se són fets per alguns ecclesiàstichs de voler obtenir deputacions locals y altres officis, que de aquí al devant ningun ecclesiàstich puga ésser provehit en offici de deputat local, ni en altres officis del General, fora de deputat y oydor, com revera dits officis sian officis los deguen obtenir seculars y no ecclesiàstichs.

Aserca de officials reals y officials del Sanct Offici.

Ítem, que ningun official real, ni official del Sanct Offici, no pugue ésser deputat, ni oydor, ni obtenir offici en lo General y Deputatió.

Mijes llanes no paguen bolla.

Ítem, com se veja a la experiència que les //1073r// mijes llanes sie vestit de pobre gent, que sie provehit y ordenat que del dia de la conclusió de las presents Corts en havant per les mijes llanes que·s faran per propri ús no sia exhigit dret de bolla, si, emperò se'n farà mercaderia, paguen semblants dret qual se paga y acostuma de pagar de semblant dret, y que hagen de ésser remirades per lo official del General per los fraus se porien fer si y feyen mixtures algunes en frau del General, y que y sia posat lo plom, y assò comense a córrer fins los present trienni.

Acerca de notaris y porters.

Ítem, per llevar los abusos se són fets fins assí per los notaris de la Deputatió en fer pagar als pledejants excessius salaris molt majors dels que·s paguen als notaris de la

Règia Audièntia, per ço sia statuhit y ordenat que los notaris de la Deputació y porters, per fer les intimes y altres exerciscis, no puguen exhigir més salaris que se exhigiran per los notaris y porters de la Règia Audièntia, sots pena de privació de sos officis.

Que sian llevats los surrogats dels officis.

E per llevar los abusos se són fets, axí en la casa de la Deputatió, com fora de la casa, que molts officis són servits per surrogats, lo que se és previngut entre altres respectes per ésser provehits los dits officis en persones que no són abtes, ni sufficients y no condecents per dit offici, //1073v// y que per ço sia provehit y ordenat que tots y qualsevol officials de la Deputatió o del General, axí dins Barcelona com fora Barcelona, hagen de servir personalment sos officis, salvant en temps de malaltia o justa absèntia, obtinguda llicèntia per los deputats, y sempre que·s trobaran residèntia personal los dits offcials, que lo dit offici sia provehit ab lo modo y forma que ab los capítols de la present Cort està disposat, y dexant-ho de fer, los deputats incorreguen en privació de sos officis y de sos salaris y se'ls puga demanar en la visita.

Que deputats no puguen interpretar ningun Capítol de Cort y si y haurà algun dubte qui ho haurà de fer.

Més havant, volent la dita Cort que totes les coses que per la bona administratió de la justítia y bé y utilitat del General se conserven y sien conservades y servades conforme la intenció de la Cort, vol y statueix y ordena que deputats per via directa ni indirecta, per ninguna causa, ni rahó, no puguen interpretar, ni interpreten ningun Capítol de Cort, per si ni per assessors ordinaris, ni fora de la casa, *etiam* ni per doctors del Real Consell civil, ni criminal, axí en los capítols que toquen a la exactió dels drets del General, com en tots los demés capítols tocants al despendre diners del General y en //1074r// los que toquen a justícia y, altrament, entenent y volent la Cort que tots se hagen de servar de la manera que fan y a la lletra, y no altrament, y assò a pena que los tals deputats sian haguts per inhàbils y desansaculats, y de haver de pagar de béns propris y per tant tostemps, y quant y haurà algun debat, o occorrerà algun debat y dubte sobre la interpretació de algun capítol, que en tal cas per los deputats y oydors sian ajustats y convocats tots los brassos ab crida general, y ajustats y convocats dits brassos, a més veus per quiscun stament, hagen de ésser elegides sis persones per scrutini, que sien devuyt persones per dits braços elegides, sens cridar-hi ninguna altre persona, ni pendre altre parer, se hagen de ajuntar encontinent en una instància de dita Deputatió y donant la interpretació o la major part dels devuyt al capítol sobre lo qual se tindrà dubte, a la declaratió de les quals devuyt persones se haja de estar, tota exceptió remoguda.

Enseculations en la Deputatió de fills y néts de la vila de Perpinyà.

Ítem, statueix y ordena la present Cort en favor dels fills y néts dels burgesos matriculats de la vila de Perpinyà que tostemps y quant vagaran per mort de sos pares y avis alguns llochs de deputats y oïdors de dita vila de Perpinyà y que, en lloch y per mort de aquells, puguen ser enseculats los dits fills y néts de aquells per línea masculina, hàbils y sufficients, axí com està concedit als ciutedans de Gerona, capítol 18 de les Corts del any 1542.

1074v// Enseculatió de sinch mercaders a oydors de Consell de la vila de Perpinyà.

Ítem, suppliquen los matexos syndichs de la vila de Perpinyà que en los llochs de oïdors tenen los burgesos de Perpinyà, ço és, en los sinch primers llochs que vagaran en la Deputació, sien acullits per havant sinch mercaders de la matexa vila, los quals sien estats cònsols terços o quarts, o que de present o sien en dita vila de Perpinyà, segons està disposat en lo capítol 19 de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-dos, conforme està concedit a la ciutat de Gerona.

Que les bolles de terres de barons sien aplicades a les ciutats y viles reals.

Ítem, per quant lo dit General reb molt gran detriment en lo arrendar les bolles que tenen lo cap de la col·lecta y officials y ministres de aquelles en algunes viles y llochs de barons, com se veja la experiència que los dits barons y senyors les tenen arrendades a manco de llur ver valor, perquè ningú al temps que·s arrenden no y volen dir lo que y dirien, per no tenir competència ab los dits barons y senyors, y per dit respecte, com està dit, tenen aquelles arrendades a molt baix preu, en molt evident dany y pèrdua del dit General y drets de aquell, per ço statueix y ordena que, finit lo present trienni, que totes les dites bolles que estan en dites viles y llochs de barons sien applicades y unides a les taules de dit General de les //1075r// ciutats y viles reals, ço és, la de la vila de Arbeca a la bolla de la ciutat de Lleyda, y la de Cardona a la ciutat de Manrresa, y la de Santa Coloma de Queralt a la vila de Cervera, y la de la Torredenbarra a la ciutat de Tarragona, y les demés del present Principat segons als deputats y oïdors de comptes del General apparexerà, segons la distàntia dels llochs, ab tal, emperò, que los arrendadors de dites bolles hajen y sian tinguts y obligats en tenir una taula en les predites viles y llochs de barons, ahont era lo cap de ditas bollas per haver-las llevadas de allí, y tinguen commoditat de bollar com se fa en altres parts.

Que deputats no puguen pagar cosa ninguna sinó per dita de taula de la ciutat.

Per les moltes confusions que lo compte de correu y de menut causa en la Deputatió, y moltes voltes s'és vist que no volent lo racional passar un compte per haver-hi cosas en ell contra Capítols de Cort y[421] altrament, y deputats fer delliberatió que aquell tal compte fos pagat sens ser passat per lo racional y pagar-se de dit comte de correu y de menut tot contra Capítol de Cort, y per molts altres respectes que·s porien deduhir per lo que convé al bé y útil del General y que no·s puga rebre bescompte ningú, statueix y ordena la dita Cort que, d'esta hora en havant, los deputats no puguen despendre diners ningun del General, ni sia pagat cosa ninguna a ninguna persona que per ninguna via haja de cobrar res del General que //1075v// no sia per dita de taula de la ciutat, si no serà alguna partida fins en vint lliures, y que d'esta hora en havant no se haja de portar en la Deputatió altre sort de comptes, sinó tantsolament lo de la taula de la ciutat y que tots los comptes que·s pagaran o se hauran de pagar a persona ninguna haja de ser primer examinat per los tres oydors y per lo racional de la casa de la Deputatió y no altrament, y si comtes ninguns se hauran

421. *A continuació, ratllat,* per molts.

de pagar a mestres de cases, o menobrers, o fusters que fos cosa que·s hagués de tenir compte ab los jornals de aquells tals, que lo regent los comptes haja de continuar ab hun llibret, si obres nengunes se faran en la Deputatió, de les persones que traballaran ab les dites obres y, quant se haurà de pagar ningun comte a ninguns mestres de casas o fusters, haja de estar firmat y aprovat per lo dit regent los comptes qui haurà portat lo compte dels jornals, y aprés sia vist y examinat per los tres oïdors de comptes y racional, y de aquexa manera sian passats y pagats los comptes y no altrament, y si cars serà que ab diligència se haurà de despedir promptament algun correu, o los deputats voldran trametre promptament alguna persona que serà menester de prompte diners de contants per haver de dar a les dites persones, que per an assò tantsolament haja de tenir lo regent los comptes en son poder cent lliures per a quant se offerirà una cosa de aquexes dos coses, y no altrament, per poderho pagar, y que lo regent los comptes sia obligat en la hora matexa de donar lo compte en concistori //1076r// de allò que haurà pagat y que aquell tal comte sia remès als hoydors y rational que passen dit comte, y axí sia passat, y que en lo racional sia fet debitor lo regent los comptes de aquellas cent lliures que per los deputats li seran estades girades y aprés, quant donarà lo compte del que haurà pagat y lo dit compte serà passat, li sia fet bo al encontra de son compte y no altrament.

Dels qui trauhen monedes del regne sens pagar lo dret al General.

Per lo que·s veu clarament lo gran excés que los mercaders fan en traure monedes del regne de Cathalunya per aportar aquelles en França o en Itàlia y aquelles trauhen per mercaderies sens pagat dret algú al General, valent-se y ajudant-se de propri ús donat a persones no conegudes, procurant de haver aquells de deputats ab motius falços, per ço ordena la dita Cort que de aquesta hora en havant los deputats ni oydors de comptes no puguen donar ningun propri ús de més quantitats de cent ducats, que lo dit propri ús estiga firmat tantsolament de mà de un deputat o oïdor, y que sia molt certificat que aquell tal no·l demana per mercaderia, y si lo tal propri ús serà donat per ningun francès o mariner y hòmens de barcas, que aquell tal propri ús sia de ninguna força y valor, y aquella moneda sia cayguda en frau, y si ningun altre propri ús se haurà de dar a ninguna persona principal o cavaller de major quantitat, que aquell tal //1076v// propri ús haja de estar firmat de mà de un deputat o oydor y no altrament, y que sia manat, com de present li mana la dita Cort al albaraner del General, a pena de privació de son offici, que no done lo colp ni scrigue ningun propri ús que no estigue firmat de dits deputats que sia de major quantitat de cent ducats.

Ítem, los dits tres braços statueixen y ordenen que de aquesta hora en havant ninguna persona, de qualsevol grau o condició sia, gosa ni presumesca de tràurer ninguna quantitat de monedes de or, ni de plata del regne de Cathalunya, axí per mar, com per terra, sens aquelles haver-les manifestades y pagat lo dret al General, sots pena de perdre aquellas com a cosa cayguda en frau, com ja està disposat per Capítols de Cort; e si cars serà que d'esta hora en havant ninguna de les dites persones per sí o per terceres persones traurà o farà tràurer ningunas de les dites quantitats de monedas per a ninguna de les dites parts sens haver manifestades aquelles, ni haver pagat lo dret al General y si dins sis mesos tantsolament, y no més havant,

seran acusades al General per acusador y per aquell tal seran donades bastants proves als deputats de manera que la veritat se sàpia, o la quantitat, o part de la moneda que serà estada treta del regne, de manera que lo ànimo dels judicants reste saneat, axí que la tal acusatió, passats dits sis mesos cesse y passats aquells no se'n puga haver rahó alguna, vol y ordena la dita Cort que //1077r// aquell tal qui haurà treta la dita quantitat de moneda sia condempnat en tanta quantitat com li serà estat provat a cosa cayguda en frau, y com si fos trobada *crimine in fragante*, y que al acusador sia donada la quarta part, conforme als altres fraus condempnats per los deputats, y que si se esdevendrà tràurer la dita moneda ab barcha o altre vexell, y lo barquer, scientment y consentirà en lo frau, embarcant las ditas monedas clandestinament sens haver pagat lo dret de dos y mig per cent, sia desembarcada y caygue en pena de deu lliures, ultra la pèrdua de la moneda, y mana la dita Cort que de aquella tal moneda los deputats no·n puguen fer gràcia alguna de la part que tocarà al General, reduhint lo dret del General que vuy se acostuma de pagar per tretas de monedas, sia reduhit, com se redueix, a rahó dos sous y mig per cent.

Capítol com se han de cobrar les terces dels arrendaments de les bolles del trienni corrent y de les bolles que per havant se arrendaran.

Més havant ordena y mana la dita Cort que l'exactor del General, a pena de suspensió de son offici y de perdre la terça de son salari, que si los arrendadors de les bolles del trienni corrent y de les que per havant se arrendaran dins vint dies aprés que la terça de dits arrendaments serà finida y no hauran girat a la taula de la ciutat tot allò que per rahó de ditas terças, seran //1077v// obligats sens restar-hi ròssech ningú que, encontinent, passats dits vint dies pose en execució tots aquells que hauran dexat de pagar, y assò ab tot effecte y força com convé per dites exequcions, sens posar-hi en res exeptió, ni dilació alguna, fins a tant que lo General sia íntegrament pagat, y si per cas li fos manat per deputats paràs dites exequcions, que aquelles no les pugue parar sens exprés manament en scrits y no altrament, manant y ordenant la dita Cort als dits deputats que en res no consentan, ni manen parar dites exequcions, sos pena de perdre la terça de llur salari de deputat que, immediatament los serà a paga y per ningun tems la puguen rebre, y de pagar de béns propris al General tot lo dany que lo General ne rebés per dita rahó.

Capítol dels sobrecol·lectors de les entrades y exides del General.

E perquè los sobrecol·lectors de les entrades y exides del General no puguen d'esta hora en havant poder-se retenir envers sí ningunes de les pecúnies de llur receptió, ans aquelles, per aquelles, hagen de posar a la taula de la ciutat, conforme són obligats, vol y ordena la dita Cort que los dits sobrecollidors hagen de anar a la llur sobrecol·lecta quatre vegades l'any, y que no·y puguen anar sens portar-se'n lo llibret de la creueta firmat de mà dels tres deputats, o del oydor que·s trobarà del bras de aquell deputat que serà absent de aquell concistori, y dos dies aprés que serà tornat //1078r// se haje de presentar en concistori y fer ostenció als deputats de tots los llibres y diners que haurà aportats, y que dexant de aportar ningun llibre, ni diners de alguna taula, haja de notificar-ho encontinent per a què los deputats en la hora matexa hagen de trametre un porter en aquell tal, a cost y despeses sues, y si haurà dexat

de portar-les per culpa sua, en tal cas s'i haja de trametre a cost y despeses de dit sobrecullidor, y que lo dit sobrecullidor sia tingut y obligat, encontinent, passats vuyt dies ans de posar-se a comptar, de haver girat en la taula de la ciutat tots los diners que haurà portats, y aprés comptar, y assò a pena de suspenció de son offici, y de perdre lo salari de aquella anyada, y que per ningun temps la puguen rebre, y dins los dos mesos hagen de haver comptat, ans de tornar a la sobrecol·lecta, y no havent pagat hagen a provehir altri per ell, y lo exactor del General, encontinent, lo hagen de executar los deputats y oïdors, a ell y a ses fermences, sens poder en res parar dita exequció.

Capítol del receptor de les taules de la col·lecta de la bolla de Barcelona y dels fraus.

Y pus lo offici del receptor de les taules de la col·lecta de la bolla de Barcelona té la servitut consemblant a la servitut dels sobrecullidors, ordena la dita Cort que lo dit receptor haja de servar tot allò ab lo precedent capítol està disposat als sobrecullidors de les //1078v// entrades y exides, sots les matexes penes en dit capítol contengudes y, si no haurà comtats los fraus dels sis mesos immediatament passats, no pugue rebre la terça de son salari, ni deputats la y puguen dexar rebre per ningun temps.

Capítol del receptor de la taula de la bolla de Barcelona de las entradas y exidas del General.

Axí com fins assí los dos receptors de la bolla de la taula de Barcelona y lo receptor de las entradas y exidas de la taula de Barcelona no paguen les values de llurs quinzenades fins a tant que aquelles fossen comprovades y aquells carregats al General, vol y ordena la dita Cort que perque no puguen los dits receptors servir-se de ninguns diners del General, que d'esta hora en havant los credencers dels draps y sedes de la bolla de Barcelona, y axí mateix lo de las entradas y exidas del General, a pena de suspenció de sos officis y de perdre la terça de llur salari, que cada dia, ans de tancar la bolla y lo General, hagen de comprovar ab los receptors les quantitats tantsolament dels diners que en aquella jornada hauran despatchat y bollat, y aquelles assenten ab un qüern a fi que, finida que sia la quinzenada, se sàpia la valua de aquelles, y per en assò mana la dita Cort als dits receptors, a pena de suspenció de sos officis, que dos dies aprés que la quinzenada serà feta finida hagen de haver girat a la taula de la ciutat tot //1079r// allò que hauran valgut y, si passats los dits dos dias no hauran pagat, hagen los deputats de posar altri per ells en sos llochs fins a tant hagen pagat, a cost y despeses llurs, y perdan la terça de llur salari irremissible.

Capítol del receptor de les avaries de las compositions que fa la règia Cort y del receptor dels salaris dels doctors del consell.

Lo receptor de les[422] averies de les composicions que fa la règia Cort y los receptors dels salaris dels doctors de la Real Audièntia de quoranta sous en avall sian tinguts y obligats, quinze dies aprés que la terça serà finida, de girar a la taula de la ciu-

422. *A continuació, ratllat,* consell.

tat tot allò que valia la dita terça a bon compte, ans que aquelles sien aprovades, volent la dita Cort que per res no puguen detenir los diners del General, y axí mateix se mana al exactor del General que, encontinent la terça serà finida del receptor dels salaris haja de saber lo que dita terça haurà valgut y, comprovada que la haja, lo·n fassa debitor en lo "Ferrando paga", axí com li és estat ordenat per deputats, pus lo dit compte no pot estar en libre de values, per causa que aquelles partides en la taula de la ciutat seguiren en compte de salaris, y assò perque puguen veure los deputats lo que dit receptor deurà y, si dins los dits quinze dies no hauran girada la valua de dita terça, hajan //1079v// de provehir los deputats altri per ells y perdan la terça de lurs salaris irremissible.

Capítol de la exactió que han de fer los deputats.

Havent posada forma la dita Cort ab la cobrança de les terçes dels arrendaments de les bolles del trineni corrent, y les que per havant se arrendaran, y per lo semblant a tots los officials qui reben pecúnies del General, declarant més havant ab lo present capítol la dita Cort com d'esta hora en havant que ningú puga endarrerir-se y venir a deure al General molt, volent que tot allò que en los precedents capítols està disposat, del segon fins al present, sens en aquells los deputats en res los puguen derogar, ans bé se hagen de servar a la lletra, y que aquells fassen servar, sens excepció ni interpretació ninguna, vol y mana la dita Cort al racional de la casa de la Deputació qui aporte lo llibre de values ahont estan assentats tots los comptes, a pena de privació de son offici, que si los deputats no hauran servat y fet servar tot lo contengut en dits capítols que, al rebre de la terça, los deputats de son salari del primer de juny, no despedesca la certificatòria de dita terça, sots la dita pena, y de pagar-ho de béns propris al General; y axí mateix se mana ab las matexes penes al scrivà major, y al regent los comptes, y al scrivà de les àpoques, que no posen les àpoques en forma dels deputats, ni aquelles despedescan, //1080r// ni fassen deliberatió, ni aquelles posen en albarà, ni los assessors del General puguen fer-hi provisió, ans bé vol la dita Cort que, si al contrari serà fet, que los deputats perdan lo llur salari de un any, y sian fets inhàbils de sos officis y desanseculats.

Capítols de las exequcions que·s hauran de fer fora Barcelona.

Per lo que moltes voltes no està en mà dels deputats fer lo que són obligats en la cobransa de les pecúnies del General per los molts abusos que·y ha que los porters fan fora de Barcelona, volent posar remey a què dites exequcions se fassen promptament y no·y puga ningú posar dilació ninguna, vol y ordena la dita Cort que sempre que los deputats hauran determinat y manat al scrivà major del General que despedesca ninguna commissió a ningun porter per fer ninguna exequció fora de Barcelona, que lo scrivà major del General, a pena de perdre la terça de llur salari, encontinent, lo dia mateix que li serà estat manat, haja de haver donada dita commissió, y axí mateix se mana al qui té càrrech de registrar aquellas que, encontinent aquella despedesca, sots les matexes penes, y als porters a qui les tals commissions seran estades fetes, a pena de perdre y restituhir tot allò que hauran rebut en aquella anyada, y de estar trenta dies a la presó, que en dita exequció no·s detinguen un dia més del que ab dites commissions los està ordenat

y que hajen de fer les exequcions ab la forma que convé, y no com han fins //1080v// assí, que no feyen sinó presentar-se y no passaven havant dites exequcions, y que no puguen exhigir sinó una dieta cada·l dia, y aquella la hajen de portar aquells tals que ells hauran posats en exequció, y no fassen pagar més de allò que a ells los pertany, y que lo exactor del General haja de tenir compte, ab un qüern dels porters que seran anats fora, y, si faran al contrari dels que·ls està ordenat, quant sian tornats, los fassa castigar als deputats.

Que lo dret de mig de més tint sia extinct.

Ítem, per quant lo dret de plom de més tint siàs[423] poca cosa y de poca importància, lo qual dret no·l paga sinó pobre gent, per ço que sie statuhit y ordenat que de aquí al devant que predit dret sia llevat per lo venir del dia de la conclusió de les presents Corts en havant, per la matexa rahó que ninguna roba feta mudant de tint no haja de pagar cosa alguna, si bé se haje entès que fraudulosament alguns arrendadors ne hagen exhigit dret.

Deutors del General y fermances quant poden concórrer.

Ítem, que qualsevol deutor del General, axí principal com partícip, no pugue concórrer a deputat o oïdor que no haja pagat vuy dies abans de la extractió lo que deurà al General, ço és, dels deutes y pagues seran caygudes fins dita jornada, entès emperò que, si aprés que serà deputat o oydor, caurà lo predit deute //1081r// o paga alguna, que en tal cas lo salari o terces que li cauran per rahó de son offici lo haja de tenir lo General en descàrrech de son deute.

Dins quant temps han de ésser despedits los qui donen comtes.

E per quant per lo racional de la Deputació y oïdors de comptes, per no voler despedir les persones qui aporten dits comptes, són detenguts per molts dies, ab gran dany y detriment de aquells, que per tant sia provehit y ordenat que presentat qualsevol compte per qualsevol persona haja de ésser despedit dins tres dias aprés de la presentatió de aquell, si ja no·y havia algun dubte, y si als dubtes del predit compte si havia satisfet per lo qui lo havia donat, que dintre tres dies hage de ésser la tal persona despedida per los deputats o oïdors, altrament, passats los dits tres dies, tot lo temps que estarà sia a compte del racional y oïdors, y li sian donats setze sous per quiscun dia dels salaris dels racionals y oïdors.

Los deputats no puguen empachar les terces dels officials ordinaris.

E per quant se és vist moltes voltes que, no podent rebre los deputats y oïdors de comptes llurs terces de sos salaris, per no haver fetes les diligències degudes conforme a Capítols de Cort, prohibeixen y no donen lloch a que los officials reban llurs terças, los quals en res no són culpables, per ço ordena la dita Cort que de assí enllà los deputats y oïdors no puguen empachar, ni fer detenir les //1081v// dites terces de llurs salaris als dits officials, ans bé, aquelles reban, sens empaig, ni contradictió alguna.

423. *A continuació, ratllat,* extinct.

Qui deu al General no puga ésser fermança, ni puga tenir arrendaments.

Ítem, per provehir a la indempnitat del General, ordena la dita Cort que los deputats y oïdors de comtes no puguen lliurar arrendaments, ni pendre per fermances a alguns que deguen al General y que la paga sia ja cayguda o sien fermances per altres coses, fins a tant que lurs deutes y obligacions sien extinctes.

Que los deputats no puguen dexar la tapiceria, plata, ni altres coses.

Ítem, per provehir als danys que per havant se porien seguir en lo prestar y dexar los deputats y oïdors la tapiceria y plata, y altres qualsevol coses de la casa de la Deputació, ordena la dita Cort que d'esta hora en havant los deputats ni oïdors no pugan, ni·ls sia lícit, ni permès, de prestar, ni traure de la casa de la Deputatió ninguna de les dites coses, y que lo regent los comptes, qui té càrrech y comanda, aquelles no puga en ninguna manera dexar als dits deputats, ni oïdors, ni altres qualsevol persones, ni li puga ésser manat per dits deputats, ni oïdors, si no serà a la seu de Barcelona, so pena de perdre una terça de son salari qui tal farà.

Que lo número de les guardes del General sia reduït a cert número.

Ítem, per los grans abusos que fins assí se són fets //1082r// en fer excessiu número de les guardes del General, lo que és sots dita color, fan moltes insolències, y per ço statueix y ordenen los dits tres brassos que lo número de les dites guardes sia a cert número y perquè madurament sobre lo número de les guardes sia provehit lo que més convindrà, que les devuyt persones, que per los tres staments seran elegides quiscun trienni per visitar los deputats y oïdors y altres officials del General, que sia per aquelles devuyt persones feta la nominació del número de les guardes del General de Cathalunya, y que més de aquell número no·y puga haver, provehint que per mort del número, y del lloch, y de les guardes seran anomenades, y sien posades, y anomenades altres persones, sols no pas dit número, y que sian cathalans, y no sian estrangers.

Salari de assessor quant anirà fora ciutat.

Ítem, per quant se ha vist a la experiència que no havent-hi tatxats salaris per als assessors quant hixen de Barcelona per afers del General, que sia statuït y ordenat que tostemps y quant convindrà al General haver de enviar algun assessor, per coses que convinguen al General, los sia tatxat per salari quiscun dia tres ducats per salari y per la despesa tantsolament ab que se haja de dexar un doctor condecent per servir son offici, com està disposat ab los altres officials.

1082v// Com se han de cometre les causes de supplicatió.

Ítem, com se vegen a la experiència que les causes de supplicatió que·s cometen per los deputats quant se supplique de alguna provisió o sentència se cometen moltes vegades a doctors, los quals a les parts los estan bé, que per ço sia statuhit y ordenat que sempre y quant se supplicarà, per alguna part de alguna provisió o sentèntia, y la predita causa de supplicatió se haurà de cometre a tres doctors, que sien anomenats sis per los deputats, los quals se han de cometre ab albarans en concistori, presents les parts, en un barret y se'n hagen de traure tres per fer la dita causa de sup-

plicatió, ab que de dits doctors no puguen ésser officials reals, Capitania General, ni de altres tribunals reals, ni del Sant Offici.

En quina moneda se han de pagar los drets del General en Perpinyà y Conflent.

Ítem, per la quietut y repòs dels poblats dels comptats de Rosselló y Cerdanya, que sia statuhit y ordenat per la present cort, a supplicació dels syndichs de la vila de Perpinyà, que lo capítol deu de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-set, lo qual donà forma en quina moneda se han de pagar los drets del General, que lo predit capítol sia de nou, ab la present cort, instituhit y observat a la lletra, com en aquell és contengut, //1083r// y que sia durador fins a les primeres corts.

Ahont ha de posar lo col·lector o receptor de la vila de Perpinyà les monedes de la Generalitat.

Ítem, la dita Cort statueix y ordena que los col·lectors o receptor dels drets del General dels comtats de Rosselló y Conflent sia compel·lit de aquí al devant que haja de deposar a la taula comuna y assegurada totes les pecúnies que procehiran de la dita col·lecta de dit comtat de Rosselló y Cerdanya, y no en altra part, a compte de deputats o receptor, y que quant demanen los diners, sia en plata, a pena de privació de son salari per temps de un any.

Sobre de ressecar alguns emoluments excessius se fa pagar lo scrivà major de la Deputatió y altres officials de dita casa.

Ítem, per quant se ha donada quexa a la present Cort que lo notari major de la casa de la Deputatió reb alguns emoluments de les despedicions de privilegis y officis y altres actes, los quals emoluments no li serian deguts per Capítols de Cort, sinó per haver-ho introduhit los matexos notaris, e per donar forma que dits emoluments no sian indebitament exhigits, que sia statuhit y ordenat que, un mes aprés de la conclusió de les presents Corts, los deputats que vuy són hajen de junctar los braços dels tres staments, com ab altres capítols en la present Cort està disposat, y dits tres //1083v// braços juncts hagen de elegir devuyt persones, sis de cada estament, les quals devuyt persones hagen de remirar tots los emoluments que lo dit notari major reb y se fa pagar de tots los actes, y privilegis, y lletres, exequtions y altres qualsevol actes, los quals puguen llevar absolutament y resecar lo que·ls paregués ser excés, y, lo que·s diu del notari major, sia entès de tots los altres officials del General, axí dins Barcelona, com fora Barcelona, los quals, per rahó de son offici, reben emoluments; a la declaratió y determinació del que les predites devuyt persones ne faran, se haja de estar, tota exceptió remoguda, aserca de la exactió de dits emoluments, encarregant-ho a llurs consciències, com si fóra fet en la present Cort, per la potestat que ab lo present capítol se'ls done, la qual delliberació haja de ésser continuada y scrita en son lloch condecent y aprés, ab una taula, en lo lloch públich de la Deputatció per a què tots la puguen veure y legir, y los visitadors tingan particular cuydado de visitar-ho.

Capítols sobre les executions fora Barcelona.

Ítem, que les exequcions que se offeriran haver de fer contra los debitors del General fora de la ciutat de Barcelona sia feta a un porter, y aquella vaja dirigida al

deputat local de aquella col·lecta, hont la dita exequció se haurà de fer, y que haja de pendre lo notari y ministres de aquella diputació local los que haurà menester //1084r// per dites exequcions, y no·s fassa pagar sinó una dieta per cadal dia tantsolament, y aquella la haja de competir entre tots aquells que haurà mesos en exequció, y no altrament, a pena de restituir-ho doblat al General y estar trenta dies a la presó, y per lo semblant si gens se detindrà més dels deu dies per los mobles y trenta per los inmobles, y ser revocat de guarda, si·u serà, y per ningun temps no puga tornar a ésser-ho, ni anar a ninguna altra exequció.

Que officis de deputats locals se hagen de provehir en persones aprovades y hàbils.

Ítem, que les provisions dels officis de deputats locals se hagen de provehir ab los dits officis persones honrrades y de qualitat, y que sàpien legir y scríurer, y que en les ciutats o viles que s'i trobaran ensaculats, al punt que se hauran de provehir los tals officis, que n'i haja enseculats de deu en amunt, hajen de tràurer a sort hu de aquells que aleshores se trobaran enseculats per a deputats local, y en les parts que no s'i trobaran fins a dit nombre, se hagen de provehir com està dit, y hagen de provehir hòmens honrrats de aquella vila de bon nom y de bona forma.

Forma com han de venir los comtes de les deputacions locals foranes.

Ítem, per quant se és vist per experiència que los molts comptes de diputacions locals no venen ab la forma deguda conforme a capítols de Cort, //1084v// uns per no venir dins lo temps, y altres que los deputats locals o llurs assessors hauran feta gràtia de la pena del frau, o per altres coses, y los dits comtes se dexen de posar al racional de la Deputatió, y aprés los deputats fan delliberació que lo salari del deputat local sia pagat, dient que és estada culpa del assessor, per ço ordena la dita Cort que si d'esta hora en havant en los dits comptes y haurà tals difficultats, que lo racional no·ls pogués passar, que deputats no puguen fer del·liberacions de aquells tals comptes, ans bé perda lo diputat local allò que ell haurà consentit fer que fos contra Capítols de Cort y no altrament, y si no serà firmat per assessor, y si serà firmat per dit assessor y axí per culpa del assessor, que ˙u haja de pagar lo assessor, y que aquell comte sia passat y rematat encontinent, fent debitor aquell tal que tindrà de restituhir allò al General, que encontinent s'i haja de tramètrer un porter per fer la exequció y lo assessor sia privat de son offici y provehit altri per ell.

Que les calçes de estam y gorres no paguen de entrada més de quatre diners per lliura.

Ítem, per lo que·s veu que les calces de estam, y gorres, y tota roba feta paga de entrada en Cathalunya deu sous per lliura de dret, y los que no aporten procuren defraudar lo dret y haver aquelles de propri ús, y lo General ne reb molt poca utilitat, y los poblats haurien ab molta commoditat moltes de dites coses si lo dret no fos tant, //1085r// y per mercaderia ne aportarien moltes en Cathalunya, de manera que lo General ne hauria més útil y los poblats també, per so mana la dita Cort que tot allò que serà necessari per habillaments de home y de dona, que fins assí ha de pagar

deus sous per lliura de entrada en Cathalunya, pague tantsolament a rahó de quatre diners per lliura, com les altres mercaderies.

Que deputats no puguen crear officis, augmentar salaris y fer creximonis, axí a ells, com encara a official ningú se specte a la Cort General.

Ítem, per quant notòriament se és vist y se veu lo gran dany y notable que lo General ha rebut de alguns anys a esta part per haver fet los deputats y oïdors, ab concell de sos assessós, lo que no·ls estave expressament permès per Capítols de Corts, en crear officis nous, augmentar salaris, fer creximonis, axí a llurs officis, quant als officials que a ells toca, aparegue, e per ressacar tant notable dany ordenen y declaren los tres braços de la present Cort, ab voluntat de vostra magestat, los deputats de Cathalunya no tenir, ni haver tingut poder algú de crear officis, fer salaris, augmentar-los, fer creximonis, a sí mateixos, ni ha officials alguns en qualsevol manera alguna comperexerà, se entenga spectar dit negoci a la Cort General y si lo contrari, temeràriament, serà atemptat, de assí avant a més que sia tingut per ninguna efficàcia y valor, los deputats, assessors, notaris y a tots los officials que en tal hauran cabut, encontinent sian tinguts per inhàbils de sos officis perpètuament, y ab restitució dels salaris hauran rebuts, y ab la primera visita per la present Cort ordenada sie, los que contrafaran al present capítol, per los visitadors condempnats en les penes en lo present capítol contengudes.

1085v// Ítem, declara y ordena la present Cort que per merificació del deduhit ab lo precedent capítol que no sien tinguts per officials del General, axí dintre Barcelona com fora de Barcelona y per tota Cathalunya, comptats de Rosselló y Cerdanya, sinó tansolament los que devall lo present capítol seran anomenats y designats, y més que no puguen rebre altre salari de què a quiscú, tant a diputats com ha oïdors y altres officials, los serà tatxat, y si lo contrari era presumit fer, incorreguen los deputats y altres officials en les penes en los precedents capítols contengudes.

Ítem, per quant està disposat que per Capítols de Cort que en les deslliberacions que los diputats fan en consistori de la Deputació y hajen de entrevenir la major part, en què n'i ha de haver hu de cada bras, y com sempre, sinó de poch ensà, se és provat que aquella major part se entenia que havien de ésser quatre, per sò, perquè no·s pugue posar dificultat en la declaració de dit capítol, vol la dita Cort que d'esta hora en avant aquella major part se entenga que han de ésser quatre, ja que de aquell n'i haie hu de cada bras, sens presuposar interpretació alguna.

Quantes han de ésser las guardas del General ditas mosquetas.

Ítem, per los molts abusos que se ha aseguit per les guardes extraordinàrias, dites mosquetes del //1086r// General, perquè no sent puguen provehir més de aquelles que la present Cort troba ésser convenient al General, ordena la present Cort que los deputats no·n puguen provehir en cada colecta més avant de sis, ultra los ordinaris, salvo que la bolla y col·lecta de Gerona és gran y la de Perpinyà, Vilafranca de Conflent, Puigcerdà, Tremp, y Pallars, y la Seu de Urgell, Lleyda y

Tortosa, que són col·lectes frontereres de França, que en cada una d'estes col·lectes n'i puguen provehir fins en nombre de vuyt guardes y no més, y axí mateix ab la de Barcelona, y per a què se haje de servar se mane al scrivà major del General que no puga despedir ninguna commissió a ninguna de tres guardes, sinó fins a dit nombre, y que·n porte compte ab un qüern y assò a pena, sempre que se li provarà en contrari, de perdre una terça de son càrrec irremisible, y que·l ne hajen de acusar en visita.

Ítem, que al passar dels comptes que donarà lo qui fa los ploms del General, que lo racional, a pena de restituhir-ho doblat al General de béns propris, no·ls puga passar sinó tantsolament a la valor per quintar de allò que trobarà que en aquell temps se serà venut lo plom en Barcelona, y serà estat despachat al pes del rey, y no altrament, y que per la fàbrica de dits ploms se haje de ser pagat per les guardes a rahó quatre //1086v// lliuras per quintar, so és, per diminució del plom, y per tots gastos y despeses per la fàbrica de dits ploms, y per los camacurts, a rahó tres lliuras per quintar per la dita rahó, y no altrement, y sempre se haje de servar la susdita forma, y los diputats no li'n puguen pagar més per deslliberació.

Ítem, que sempre que als deputats seran presentadas ningunas suplicacions y en aquelles apparrà no haver-las de decretar per justícia, ni provehir-les, que sien tinguts los diputats de donar satisfactió a la part ab la mateixa aplicació las causàs, perquè se dexà de decretar, ni provehir, y assò per obviar a que la part no·s pugue quexar de denegació de justícia, altrement se consent a la part que de allò ne puga llevar acte, y que lo notari y scrivà de la Deputatció sie obligat a pèndrer acte, y donarne còpia auctèntica a la part dins dos dias, so pena de la privació de son offici, y en cars recusació de dit scrivà, puga dita part fer-ne llevar acte de dita recusació a qualsevol notari fora de la casa per a què consta y fassa fe per a la privació del offici del scrivà y per a gràcie, y llevat dit acte se puga recórrer en visita contra de aquells tals diputats, ho oïdors, o assessors, y axí mateix, si causes de apel·lacions seran, que per lo capítol 4 de les Corts de 1547 se deguen cometre a tres persones, o a tres nous assessors, y a·n aquellas y //1087r// serà posat algun dupte, que en tal cars los diputats, dins deu dias aprés que la part haurà suplicat, hajen de anomenar tres nous assessors per a què vegen y declaren dins deu dias si aquell tal pot suplicar ho no, y podent suplicar, que los diputats, dins tres dias aprés de haver comesa aquella causa a tres assessors, conforme en dit capítol de las presents Corts està disposat, y no als mateixos assessors de la casa de la Deputació.

Ítem, per lo que se és vist que en los Capítols de Cort de poch ensà en los marges de aquells sien trobades algunes postilles cotant moltes deslliberacions y declaracions fetes per diputats y doctors del Real Concell, y aquelles no són estades rebudes ni aprovades per ningú, per tant la dita Cort de nou proveheix y ordena que totes aquelles deslliberacions y declaracions que·s trobaran ésser fetes contra forma de Capítols de Cort, que sien hagudes per revocades, y de aquelles no se'n puga haver rahó ninguna, ni·s puguen tràurer en conseqüència d'esta hora en havant.

Que lo dret dels çafrans sian arrendats.

Com fins assí han sempre acostumat los deputats y oïdors de trametre cada˙ny dues guardes del General a cullir lo dret dels çafrans que·s cullen en las parts de Urgell, y de primer y acostuman de anar dels mateixos officials del General, y lo dit dret se veu per experiència que, ans de //1087v// anar en augment, va en diminució, y los gastos són més grans a la present que may són estats, y les dietas se han de pagar grans als que van ha cullir dit dret, y veu-se que moltes voltes per les provisions dels tals officis, axí los diputats com les persones que se procuraven dits officis, moltes voltes se'ls han procurat ab intervenció de dinés que pagaven a diputats o a terceres persones, de manera que se n'han seguit molt grans inconvenients, y moltes voltes se ha suspitat no·s fraudàs molta part del dret, per llevar tota manera de suspita per lo que·s veu ser molt convenient al General, ordena la dita Cort que, cada any, los diputats hajen de fer encantar en la llotja de Barcelona en lo temps que encantaran los arrendaments de les bolles, so és, de tres en tres anys, los dits drets dels safrans que·s cullen en les dites parts de Urgell, y que aquell lliuren al més donant, de la mateixa manera que lliuraran les bolles, y que aquell tal arrendador haje de ben assegurar lo dit dret per lo dit preu, que l'haurà llevat al encant, ab molt bones fermançes, y que sien obligats en pagar al General de tres en tres mesos, conforme les bolles del General, y que, encontinent finit que serà lo primer any de dit arrendament, haje de haver pagada la terça vint dias aprés que serà finit lo dit primer any y aprés, de tres en tres mesos, la valua de cada terça vint dies aprés que serà finida, sots les mateixes penes que en lo capítol 2 de les presents Corts //1088r// està disposat als arrendadors de les bolles, y les mateixes penes als diputats, axí mateix al scrivà major regent los comptes y racional.

Forma de enseculacions.

Ítem, per obviar als fraus se fan en las enseculacions quant se enseculen a diputats y oydors per ésser aquells enseculats y tenir son domicili en alguna ciutat, vila ho lloch de alguna vegaria, que los tals qui volguessen ésser enseculats que no puguessen ésser admesos que no hajen llegítimament provat tenir propri domicili en la vila ho lloch o en la vegaria per ont seran inseculats, altrament dita inseculació sie de ninguna efficàcia y valor, y lo tal lloch pugue ésser donat a altre persona que tindrà les qualitats requisides.

Que los officials del General puguen concórrer en la Deputació.

Ítem, per quant està statuhit y provehit que los officials de la Deputació que són inseculats a diputats ho oïdors no poguessen concórrer, sinó tansolament lo qui tenien los officis baix en la Deputació y no los qui són dalt, que de aquí al devant, com no·y haje causa, ni rahó, ni diversitat per a què no hajen de concórrer los huns y dexar de concórrer los altres, que tots puguen concórrer los que seran enseculats a diputats y oïdors, sens exepció alguna, entès emperò que lo official del General que serà exit a diputat //1088v// y oïdor en lo seu offici haje de ésser provehida una persona idònea y suficient, segons la qualitat y del offici, a coneguda dels diputats y de les devuyt persones, ab lo mateix salari durant lo dit trienni, y que en ninguna manera se hajen de pagar dos salaris.

Quin dret han de pagar les sedes sense obrar.

Perquè se veu a la experiència que vuy en lo Principat de Catalunya se obren velluts, setins, domascos y altres sedes tant ben obrades com en València y en altres parts, y se veu que·s reb un notable dany per tràurer les sedes de Catalunya sense obrar per altres rendes, que sie provehit y ordenat que de la conclusió de les presents Corts en avant no·s puguen tràurer sedes de Catalunya sense obrar que no sia pagat per dret de General deu sous per lliura del cost de dita seda.

Que renunciacions en los officis del General no sien admeses.

Ítem, per a què en lo pervenir no·s fasse lo abús tant gran, com fins assí se és fet, en fer patrimoni dels officis del General, ordena la present Cort que los officials de la casa de la Deputació, General, y bolla, y altres dins la ciutat de Barcelona que vuy obtenen los officis antichs puguen renunciar dits llurs officis y desexir-se, axí per via de alienacions, com altrament de dits llurs officis en persones hàbils y suficients, ab consentiment y voluntat dels diputats y oïdors, y los successors en dits officis antichs ho puguen fer semblantment y de la mateixa manera que los que vuy los tenen, y assò fins a tant que algú //1089r// o alguns de dits officis antichs vagaran per mort dels sobredits officials, que dits officis antichs per avant obtindran los quals officis que axí per mort dels dits officials seran dits officis provehits per diputats, los dits tals officials provehits no puguen en ningun temps desexir-se, ni fer partit dels dits officis que seran estats provehits, sinó que hajen de acabar y consumir sa vida ab dit offici que obtindrà, ni als diputats, ni oïdors no·ls sie lícit, ni permès de admetre'ls renunciació de dits officis en favor de altre persona particular, ans renunciant aquell puguen los deputats provehir lo dit offici com si vagàs per mort, de manera que en ninguna forma se entengue haver concert entre los deputats y oïdors y lo qui tal renunciació farà, sots pena de privació de son offici y de haver de restituhir tot lo salari que rebut hauran fins en aquella hora, sinó que·s entenga dits officis, en lo dit cars de vaccuació per mort, ser de la mateixa manera com los officis que·s extrauen per enseculacions.

Ítem més, ordena la present Cort que los velluters sian tinguts y obbligats en posar en manifest tots los velluts y tafetans, y altre sort de robas que posaran en teler. y lo tir de dites pesses, y de qui són, y que una guarda haje de anar ordinàriament per tots los telers regonexent aquell, y si ningú se haurà dexat de posar en manifest, aquella sia cayguda en frau.

Ítem més, ordena la Cort que lo stimador del General //1089v// no puga estimar ningunes robes, ni sedes, que no sie˙n presència del credencer y de dues guardes de la bolla.

Ítem més, ordena la present Cort que, sempre que vagaran per mort dues guardes del General y de la bolla, aquelles se hajen de extinguir, y restar tantsolament deu guardes, de dotze que vuy n'i ha.

Ítem més, ordena la dita Cort que d'esta hora en avant les guardes del General, ni de la bolla, no puguen anar a cauquillar en ninguna cosa per ningun passatger, si no fos alguna persona principal y que per diputats los sia manat, y no altrament.

Ítem més, ordena la present Cort que tots los fraus que seran presos dins la ciutat de Barcelona, o en sa col·lecta, sien posats en mans del receptor de dits fraus, y per a·n assò sie feta una caxeta en la casa de la bolla per recondir aquelles en lo lloch designat per dit effecte, si y aquelles no fossen de molta summa, y que aquells fossen deposats per lo dit receptor a la taula de la ciutat en compte seu, en compte de fraus.

Ítem, per lo que se és vist que cada any lo strangers en les octaves de Nostra Senyora de agost y desembre passen molts d'ells en França, y se ajusten a Nostra Senyora de Monserrat, y dexen de manifestar al General los diners que aporten per no arribar en Barcelona, y no poden passar tots junts en altres taules a despachar, per ço ordena la present Cort que los deputats sien obbligats en trametre cada any un official de la casa de la Deputació per a la festa de Nostra Senyora de agost fins a Nostra Senyora //1090r// de setembre per a tenir allí taula de despatchaments, per a què los dits strangers puguen allí manifestar y despachar los dinés que volran passar en França, ab salari de[424] cotidià.

Ítem més, ordena la dita Cort que d'esta hora en avant los diputats locals no puguen donar, ni fer gràcia ninguna dels fraus que seran condempnats, ni puguen fer gràcia ninguna de la pena de dits fraus, y les robes y mercaderies, que seran per ells venudes de dits fraus, no les puguen lliurar a manco preu de la valor de aquellas, conforme en aquella part que seran venudas se valran y que per lo notari de dita deputació local en los comptes ne sie feta expressa menció, y assò a pena de pagar-ho de béns propris, y que sia retingut de llurs salaris.

Ítem, per quant en la casa del General de la taula de Barcelona en temps passat solien pesar les mercaderies de pèl, y en la dita casa y havie per dit effecte un canastro, y de poch ensà no·s fa, per descuyt dels officials, per so mana la present Cort que d'esta hora en avant sie tornat en ús lo dit canastro ab la mateixa forma del temps passat y les tals mercaderies, ans de ésser despachades, sien pesades com de abans.

1090v// Ítem, per los molts inconvenients que de poch ensà se són seguits en la dita casa del General en lo modo del despachar les robes y mercaderies, ordena y mana la present Cort que d'esta hora en avant les guardes del General no puguen fer ningun desempaig de ningunes robes ni mercaderies sens que sien presents los receptors y credençer de dit General y, axí com les dites guardes ho posaven en un qüern, ho haje de scríurer lo credencer en lo llibre, y ells no·u puguen assentar en ningun llibre altre, sinó ab lo que se scriuen los desempaigs se fan al General.

Ítem, statueix y ordena la present Cort, per lo que convé a la bona administració de les cases de la bolla y del General, que les sis guardes de la bolla y les sis

424. A continuació, *espai en blanc.*

del General sien tinguts y obbligats, d'esta hora en avant, de fer la servitut igualment, so és, los de la bolla hajen de servir axí a la bolla, com al General, y los del General axí al General, com a la bolla, y assò per semmanes se hajen de mudar de la una part a l'altre y tots fassen una mateixa servitut igualment, sens posar-hi exepció alguna.

Ítem, perquè estes coses s'escriuen ab la deguda forma, ordena la dita Cort que lo deffenedor del General haje de assistir ordinàriament en les dos cases de la bolla y del General //1091r// totes les hores que los deputats residexen en consistori, a effecte que puga manar a les dites guardes fassen dita servitut y ell los comparteixia la servitut igualment, y tinga comès que los officials fassen assistència en dita casa les hores ordinàries, y si ningú faltarà, per ell sia apuntat, y perda lo salari dobblat de aquell dia serà estat absent.

Per lo monestir de Benifaçà del regne de València.

Ítem, com lo monastir de Nostra Senyora de Benifaçà, orde de Cistells, del regne de València, tingue moltes terres del dit monestir dins lo Principat de Catalunya, per sustentació dels religiosos de dit monestir és forçat portar-se'n y tràurer los fruyts de dites ses terres del Principat de Catalunya per al dit monestir; del consentiment dels tres braços, los plau statuhir y ordenar que, de la conclusió de les presents Corts en avant, puguen los religiosos del dit monestir traure los fruyts se culliran de les terres del dit monestir en lo Principat de Cathalunya, líberament, sens pagaments de General; y que la fusta, que·s tallarà axí mateix en les terres de dit monestir en lo regne de València, y per portar-la a la mar, per embarcar-la, pugue líberament dit monestir poder-la passar per dit Principat de Cathalunya per poder-la embarcar en lo dit regne de València, sens pagar dret al General, //1091v// per quant en la provisió del peix se aporte al dit monestir de Benifaça de la ciutat de Tortosa reb gran dany dit monestir en detenir-se lo traginer de dit monestir fins que la taula del General és uberta que los taulers del General *etiam* en llurs cases a qualsevol hora hajen de donar lo desempaig y albarà, pagat lo dret com és acostumat.

Dels salaris se han de pagar als notaris y scrivans dels braços per los processos originals y còpias.

Com per la constitució feta en lo any 1510, capítol 25, y per capítol 37 de les Corts 1520, y per capítol de Cort 23 de les Corts 1553, sie disposat sobre los processos originals de les Corts y còpia de aquells y sia provehit que a cada scrivà de cada bras per la còpia del dit procés los sia donat vint lliures, y se sia vist per experiència que, per tenir lo salari cert, poria ser que alguns dels scrivans passats són estats negligents en continuar extensament les coses y actes dels braços, del que no poch dany ha redundat y redunda a tota la Cort, y se veja los processos de dites Corts los huns ésser grans y altres de poca scriptura, y no és rahó que també sia satisfet lo qui poch treballe, com lo qui és estat diligent y curós en dita scriptura, per ço la present Cort statueix y ordena que los dits originals processos y còpias de aquells sien pagats als notaris de dita Cort comforme està per constitució de la present Cort statuhit y ordenat sobre lo salari dels processos originals //1092r// de les causes que fan

los notaris reals y en lo modo de scríurer aquell, agut respecte y consideració a les línees y dictions que cada pàgina ha de tenir per dita constitució, y·ls ne sia pagat a més y a menys, conforme serà las scripturas per dits scrivans dels tres braços de la present Cort, portada la qual per los deputats de Cathalunya se'ls haje de pagar en la forma sobredita, dins vint dias aprés que se'ls seran lliurades per dits scrivans respectivament les dites còpies, conforme als dits Capítols de Cort.

Ítem, ordena la dita Cort que d'esta hora en avant tots los taulers de les entrades y exides del General de Cathalunya, de Llevant y de Ponent, hajen de rebre tots a rahó de dos sous per lliura de llurs salaris de tot allò que exigiran de dits drets, entenent que los sobrecullidors no·s pugan comptar los dits 2 sous per lliura de allò que los altres taulers de llurs col·lectes hauran cobrat com han fins açí en algunes taules, sinó tansolament de allò que ells hauran fet de llurs recepcions, y no puguen rèbrer altre cosa per salaris y missions, sinó los dits dos sous per lliura, no obstant de què abans en algunes taules rebran salari cert, exceptades, emperò, la de Perpinyà, Gerona, Mataró, Tarragona, Tortosa, Lleyda, Tremp y Pallars, Seu de Urgell, Puigcerdà, ço és, totes estas taulas, restan los receptors y credencers ab salaris certs de la manera que per lo capítol fet en les presents Corts de las reductions dels salaris los serà tatxat.

Ítem, per quant en la taula de Mataró de poch ençà //1092v// los francesos fan gran commerç en la platja de dita vila y s'i trafegan moltes sorts de mercaderias y s'i fan moltíssims fraus, de hont se'n han seguit molts inconvenients al General, y en special lo notable dany que la taula de Barcelona ne reb per estar tant cerca de la ciutat, per ço mana la dita Cort que lo receptor y credencer de las entradas y exidas de dita taula sien obligats, d'esta hora en avant, de aportar un llibre de manifest de hont sian obligats de continuar en dit llibre totes les robes y mercaderies que en dita platjia se descarregaran, y que los patrons ho capitans de ningun vexell que donarà fondo en dita platja, a pena de que sian caygudes en frau totas las robas que aportaran, que, ans de descarregar en terra cosa ninguna, hajen de manifestar als dits taulers totes les robes y mercaderies que volran descarregar y firmar-se en lo dit llibre del dit manifest de llur mà, al peu del que los dits taulers hauran continuat, y si al contrari serà fet per los dits taulers, sian cayguts en pena de sinquanta lliuras, donant-ne la meytat al acusador y de ser privats *ipso facto* de sos officis.

Ítem, que los dits receptor y credencer de las entradas y exidas de dita vila de Mataró, d'esta hora en avant, no hajen de rebre lo salari a rahó tres sous y a dos sous per lliura, com de abans, sinó que cada hu d'ells reba de salari cada any sinquanta lliuras pagades per terçes y no més.

Ítem més, ordena la dita Cort que d'esta hora en avant los receptors y credencers de les entrades y exides de totes les taules foranes de Cathalunya, a pena de //1092r// sinquanta lliuras, y que sian donades la mitat al acusador, y de privació de sos officis, que continuar que hauran en sos llibres ninguns desempaigs de robes o mercaderies, al peu de dits desempaig, en son llibre, hajen de fer y fermar aquell tal que

hauran despachat de sa mà dient: "jo tal he pagat de dret de totes les susdites coses tanta cantitat", dient lo que haurà pagat, y axí sia fet ab tots los qui despacharan, y, si no sabrà de scríurer, ho haje de scríurer altre de voluntat sua.

Ítem més, ordena la dita Cort que tots los sobre dits taulers, sots pena de sinquanta lliuras, y que·n sien donades la meytat al acusador, y a pena de privació de sos officis, que, d'esta hora en avant, no gosen, ni presumescan pèndrer diners ninguns de ningun partit de desempaig que primer no estiga continuat en son llibre ab la atràs dita forma, y aquells no scriguen ab altre llibre apart, ni ab borrador, ni ab paper, sinó en son llibre, y, provant-se per ningun temps que hajen fet al contrari, sien cayguts ab les mateixes penes, y lo mateix hajen de servar los receptors y credencers del dret de la bolla de les taules foranes dela col·lecta de la taula de Barcelona sots les mateixes penes.

Ítem més, ordena la dita Cort que, d'esta hora en avant, als receptors y credencers de las taulas de Mataró, y Granollers, y de Sant Celoni que reben lo dret de la bolla per la col·lecta de la taula de Barcelona, no puguen rebre lo salari a rahó dos sous per lliura, com de abans, sinó que cascú d'ells hajen de salari cada any //1092v// vint-y-sinch lliuras per dita recepció, ultra de las entradas y exidas del General.

Ítem, per obviar als abusos que fins avuy se són fets en lo General, y per los deputats y oïdors de aquell fent molts officis, assignacions de salaris y altres coses que de sí porten inconvenients, per quant poria venir a tal excés, si se continuava, que la mitat de la Generalitat se convertiria en salaris, lo que serà bé y cosa convenient observar y subvenir, per ço altrament statuhixen y ordenaren los tres braços de la present Cort que los officis mechànichs y tots los officis nous creats fora de Corts, axí dits mechànichs com altres, sien tantsolament duradors y duren tant quant los que·ls tenen de present viuran, ab lo mateix salari, modo y forma que vuy estan, morint, emperò, aquells qui vuy los tenen, sian dits officis supprimits y extincts.

Copia huiusmodi processus in his precedentibus mille nonaginta tribus foleis papiri comunis forme, diversis manibus fideliter scripta, sumpta fuit ab illius originali procesu familiari actitato in statione ubi persone de stamento seu brachio militari convenerunt seu congregate fuerunt in Curiis Generalibus Cathalonie quas sacra, catolica et regia maiestas serenissimi ac potentissimi don Philippi regis et domini nostri incolis Regni Aragonum, videlicet aragonensibus, cathalanis et valentinis, in anno millessimo quingentesimo octuagesimo quinto, in oppido Montissoni, celebravit, per me Joannem Sala, auctoritatibus apostolica ubique[425] *regia vero notarium publicum Barcinone et per totam terram et ditionem eiusdem //1093r// sacre et catholice maiestatis dictique stamenti seu brachii militaris et presentis processus scribam, ac cum eodem originali processu veridice auscultata, collationata et comprobata. Et constat de literis correctis et emendatis in lineis XXIIII, ubi*

425. *En lloc de* atque.

supraponitur "doscentes"*; XI, pagine prime, folei CCXXXXI "comparuit"; III, prime pagine, folei CCCXV* "setze milia sinch"*; XV, pagine prime, folei CCCCLXV* "inclinats"*; et de supraposition in lineis XII pagine secunde, folei CCI, ubi supraponitur "otro"; VIIII^{a}, pagine prime, folei CXXII "dictus"; IIII secunde pagine, folei CCXXXIII de "drecho"; VI, pagine prime, folei DCLXXXVIII "vicesima". Et ut presenti copie in juditio et extra plenaria ubique fides ab omnibus impendatur, ego idem Joannes Sala, notarius memoratus, hec propria scripsi manu et meum quo in publicis conficiendis instrumentui utor, et Deo dante utare, solitum et consuetum apposui sig+num.*

III. ÍNDEX DE CARTES REBUDES, ENVIADES, SÚPLIQUES I JORNADES

Lletres rebudes:
Dels diputats de Catalunya: 27, 47, 78, 79, 107, 119, 202, 257, 266, 267, 298, 347, 562.
De sa magestat: 64.
Dels consellers de Barcelona: 127.
Dels cònsols i consell de la Llotja de Mar de Barcelona: 512

Lletres enviades:
A sa magestat: 43, 44, 308, 623.
Als diputats del General: 53, 56, 92, 99, 111, 215, 223, 225, 263, 276, 278, 284, 290, 297, 307, 313, 317, 338, 342, 346, 348, 358, 361, 363, 366, 380, 415, 419, 425, 430, 441, 491, 509, 514, 516, 524, 528, 536, 547, 561, 602, 607, 608, 609.
Al diputat local de Balaguer:100.
Al comte de Bondia: 289.
A Jaume Gual: 292.
A mossèn Bernat Francolí, notari de Camprodon: 294.
A mossèn Joan Baptista Mullola: 339, 343
A Vicenç Castelló: 344, 412
A Mateu Miró: 341
A Agustí Riber: 399
A Francesc Andreu: 496
A Miquel Despí, de Girona: 508
A Joan Pau Ciurana: 508
A Martí Lopis: 546
A Macià Escrivà: 559
A Antioc Fillol: 560
A Francesc Paloma: 560
A Josep Castro: 570
A Joan de Mena: 570
A Joan Clos: 595
A Antoni Agustí: 607
A Roc Vilar: 608
A Mateu Vàzquez: 622

Suplicacions:

De l'ardiaca Rafael d'Oms	4 juliol	18
De Miquel Bastida	10 juliol	32
De Miquel Bastida	11 juliol	34
De Joan Cella de Tafurer	15 juliol	45
De Joan de Setantí	5 agost	89
De Macià Pijoan	5 agost	94
De Miquel Bastida (llegida)	6 agost	97
De Nicolau Freixenet	6 agost	97
De Miquel Baltasar Dot	12 agost	109
De Joan Pau Bugatell	14 agost	116
De fra Mateu de Salerno	17 agost	118
De Francesc Algueró (llegida)	22 agost	137
De Macià Sabata	23 agost	141
De Gaspar Montserrat	4 setembre	220
De Pere Amic	5 setembre	222
De Jeroni Terça	5 setembre	222
De Joan Abencomeix	7 setembre	229
Dels notaris i porters dels estaments	11 setembre	239
De Jeroni d'Argensola i Francesc Joan de Tamarit	25 setembre	267
De Guillem d'Ivorra	28 setembre	275
De Jeroni Terça	1 d'octubre	280
De Plegamans de Marimon	1 d'octubre	283
De Joan Navarro	1 d'octubre	285
Del prior de Sant Joan de Jerusalem	3 d'octubre	289
De Jaume Gual	4 d'octubre	291
De Guillem d'Ivorra	8 d'octubre	296
De Joan Pau Bugatell	11 d'octubre	303
De Jeroni Terça	12 d'octubre	306
De Nicolau Freixenet	14 d'octubre	311
De Francesc Antich	15 d'octubre	312
De Gaspar de Perves, òlim de Vilanova	17 d'octubre	326
De Joan Pons Sescases	17 d'octubre	328
Dels advocats dels estaments	19 d'octubre	331
De Joan Pau Ciurana	19 d'octubre	332
De Gaspar de Perves, òlim de Vilanova	21 d'octubre	332
De Joan de Setantí	21 d'octubre	333
De Francesc Puig	21 d'octubre	335
De Gaspar de Perves, òlim de Vilanova	22 d'octubre	336
De Joan Baptista Mullola	23 d'octubre	338
De Vicenç Castelló	23 d'octubre	340
De Joan Baptista Mullola, òlim de Vilanova	24 d'octubre	343
Dels porters dels estaments	24 d'octubre	346
De Jeroni Terça, ardiaca de Tortosa	24 d'octubre	349
Del Capítol de Barcelona	28 d'octubre	354

Del Capítol de Barcelona	28 d'octubre	356
De Francesc Antich	29 d'octubre	360
De Gaspar Montserrat	29 d'octubre	362
De Lluís de Peguera	30 d'octubre	365
De Francesc Andreu	31 d'octubre	372
De Blai Berga	1 de novembre	372
D'Andreu Botella i Jeroni Vilanova	3 de novembre	380
Del monestir de Nostra Senyora de Montserrat	4 de novembre	382
De Miquel Ferrer, doctor en drets del Reial Consell	5 de novembre	395
De Joan Baptista Mullola,	5 de novembre	397
De Perot Cabasés	7 de novembre	410
De Roc Vilar i Martí Lópiz	8 de novembre	411
D'Agustí Riber, notari de Tarragona	8 de novembre	412
D'Antic Sala, notari de Manresa	8 de novembre	415
De Cristòfol Gil de Villoro, síndic de Tortosa	8 de novembre	417
De Jeroni Terça	9 de novembre	418
De Pere Puigverd de Gravalosa	10 de novembre	422, 423
De Jeroni Joan	11 de novembre	423
De Gaspar de Pons	10 de novembre	424
Dels escrivans o ajudants de notaris	11 de novembre	424
D'Andreu Vilaplana	11 de novembre	425
De Lluís de Peguera	11 de novembre	426
De Jeroni Terça	11 de novembre	427
De Baltasar Dot i els pubills Terré	11 de novembre	428
De Jeroni Ponces	11 de novembre	429
De Joan Pau Bugatell	11 de novembre	430
De Pere Roura	12 de novembre	445
De l'abat de Benifassà	13 de novembre	446
De Jaume Rondó	13 de novembre	447
Gaspar de Pedro	15 de novembre	456
Dels trompetes, tabalers i pífanos	15 de novembre	458
De Francesc Antich	15 de novembre	459
De Mateu Miró	15 de novembre	460
De Joan Baptista Mullola	16 de novembre	463
Dels apotecaris de Barcelona	17 de novembre	469
De les ciutats de Tortosa, Tarragona i altres	19 de novembre	481
Escrivans o ajudants dels notaris	19 de novembre	483
Del prior Oluja de l'orde de Sant Benet	21 de novembre	489
De Joan Baptista Mullola	23 de novembre	493
De Cristòfor de Vallderama	23 de novembre	497
De Francesc Gort	23 de novembre	497
De Francesc Vidal	23 de novembre	498
De Miquel Despí	23 de novembre	499
De Joan Baptista Mullola	23 de novembre	499
De la confraria de velluters de Barcelona	23 de novembre	503

De Galderic Rebollet	23 de novembre	506
De Carles Perpinyà	23 de novembre	507
Dels pescadors de Tortosa	24 de novembre	511
De Francesc Arcís	25 de novembre	516
Dels síndics de Perpinyà	25 de novembre	518
De les valls d'Andorra	25 de novembre	518
De la vila d'Alcanar	25 de novembre	521
De l'església de Sant Jaume	26 de novembre	534
De Joan Navarro	26 de novembre	536
De Joan Baptista Mullola	27 de novembre	538
Dels mercaders de llana del Regne d'Aragó	27 de novembre	539
De Francesc Antic	27 de novembre	539
De fra Pedro de Mena	28 de novembre	544
Dels oficials de la Col·lecta de Lleida	28 de novembre	544
De Roc Vilar i Martí Lopis	28 de novembre	545
D'Antic Sala	29 de novembre	546
De Miquel Baltasar Dot	29 de novembre	549
De Melcior i Gaspar Ferrer	29 de novembre	550
De Joan Onofre Ortodó	29 de novembre	550
De Jaume Rondó	29 de novembre	551
De Macià Escrivà	29 de novembre	558
D'Antic Fillol	29 de novembre	559
De Francesc Paloma	29 de novembre	560
De Guillem Guenovard	30 de novembre	565
Dels escrivans de manament	30 de novembre	566
De Mateu Miró	30 de novembre	567
De Josep de Castro	30 de novembre	567
De Joan de Mena	30 de novembre	568
De Joan Navarro	30 de novembre	568
De Pere Joan Hortolà	30 de novembre	569
De Joan Miquel	30 de novembre	569
De l'hospital de la Santa Creu de Barcelona	1 de desembre	573
De Jeroni Terça	1 de desembre	576
De Francesc Arnau	1 de desembre	577
De Baltasar Fumas	1 de desembre	578
Del monestir de Nostra Senyora de Montserrat	1 de desembre	580
D'Antoni Masrós	1 de desembre	580
De Simon Frigola	1 de desembre	581
De Joan Pau Bugatell	2 de desembre	586
De Joan Sala	2 de desembre	586
De Joan Clos	3 de desembre	588
De Joan Vargas	3 de desembre	589
De Mateu Vázquez	5 de desembre	621

JORNADES

Sessions: Montsó.

dime	3 juliol.	13
dij	4 juliol.	17
div	5 juliol.	20
diss	**6**	
dium	**7**	
dill	8 juliol	22
dim	9 juliol	30
dime	10 juliol[1].	32
dij	11 juliol	33
div	12 juliol	36
diss	**13**	
dium	**14**	
dill	15 juliol	40
dim	16 juliol	48
dime	17 juliol	51
dij	18 juliol	56
div	19 juliol	59
diss	20 juliol	62
dium	**21**	
dill	22 juliol	67
dim	23 juliol	72
dime	24 juliol	75
dij	**25**	
div	**26**	
diss	26 juliol[2].	77
dium	**28**	
dill	29 juliol	82
dim	30 juliol	84
dime	31 juliol	85
dij	1 agost	85
div	2 agost	86
diss	3 agost	88
dium	**4**	
dill	5 agost	89
dim	6 agost	96
dime	7 agost	98
dij	8 agost	103
div	9 agost	104
diss	**10**	
dium	**11**[3]	105
dill	11 agost	105
dim	13 agost	111
dime	14 agost	114
dij	**15**	
div	**16**	
diss	17 agost.	117
dium	**18**	
dill	18 agost[4]	124
dim	20 agost	131
dime	21 agost	133
dij	22 agost	136
div	23 agost	138
diss	**24**	
dium	**25**	
dill	26 agost	141
dim	27 agost	174
dime	28 agost	194
dij	29 agost	197
div	30 agost	201
diss	31 agost	206
dium	**1**	
dill	2 setembre	210
dim	3 setembre	213
dime	4 setembre	217
dij	5 setembre	221
div	7 setembre[5]	224
diss	7 setembre	227
dium	**8**[6].	231
dill	9 setembre	231
dim	10 setembre	236
dime	11 setembre	238
dij	12 setembre	244
div	13 setembre	248

1. En realitat és l'11 de juliol.
2. En lloc de 27 de juliol.
3. No hi ha sessió, però recull una carta de procura de mossèn Joan Pau Malendrich.
4. En lloc de 19.
5. En lloc de 6.
6. No hi ha sessió, però recull dues cartes de procura de Martí Joan d'Espuny, donzell, i Miquel Joan de Pons, senyor de Montclar.

diss	14 setembre	250
dium	**15**	
dill	16 setembre	255
dim	17 setembre	259
dime	18 setembre	260
dij	19 setembre	262
div	20 setembre	265
diss	**21**	
dium	**22**	
dill	**23**	
dim	24 setembre	266
dime	25 setembre	267
dij	26 setembre	269
div	27 setembre	272
diss	28 setembre	274
dium	**29**	
dill	30 setembre. . . .	277
dim	1 octubre	279
dime	2 octubre	285
dij	3 octubre	288
div	4 octubre	291
diss	5 octubre	293
dium	**6**	
dill	7 octubre	294
dim	8 octubre	296
dime	9 octubre	297
dij	10 octubre	298
div	11 octubre.	302
diss	12 octubre	304
dium	**13**	
dill	14 octubre	308
dim	15 octubre	312
dime	16 octubre	314
dij	17 octubre	326
div	**18**	
diss	19 octubre	331
dium	**20**	
dill	21 octubre	332
dim	22 octubre	336
dime	23 octubre	337
dij	24 octubre	342
div	25 octubre	347
diss	26 octubre	349
dium	**27**	
dill	28 octubre	354
dim	29 octubre	358
dime	30 octubre	363
dij	31 octubre	367
div	1 novembre	372
diss	2 novembre	375
dium	**3 novembre**	377
dill	4 novembre	382
dim	5 novembre	394
dime	6 novembre	400
dij	7 novembre	410
div	8 novembre	411
diss	9 novembre	418
dium	**10 novembre** .. .	421
dill	11 novembre . . .	424
dim	12 novembre . . .	431
dime	13 novembre . . .	446
dij	14 novembre . . .	449
div	15 novembre . . .	455
diss	16 novembre . . .	462
dium	**17 novembre** .. .	467
dill	18 novembre . . .	472
dim	19 novembre . . .	477
dime	20 novembre . . .	484
dij	21 novembre . . .	488
div	22 novembre . . .	491
diss	23 novembre . . .	493
diu	24 novembre . . .	510
dill	25 novembre . . .	514
dime[7]	26 novembre . . .	525
dime	27 novembre . . .	537
dij	28 novembre . . .	542
div	29 novembre . . .	546
diss	30 novembre . . .	563
diu	**1 desembre**	573
dill	2 desembre	581
dim	3 desembre	587
dim	5[8] desembre. . . .	595
dij	5 desembre	616
Binèfar dij-tarda	5 desembre	622

7. En lloc de dimarts.
8. En lloc de 4.